

ISLÆNDERNES FÆRD

HJEMME OG UDE.

Efter de islandske grundskrifter

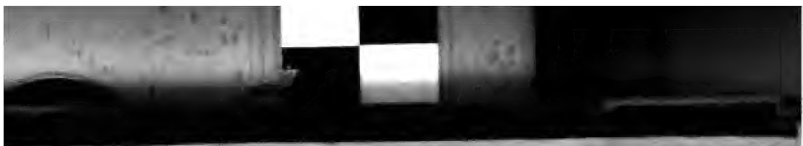
ved

N. M. Petersen.

Første bind.

Anden udgave.

HISTORISKE FORTÆLLINGER

om

ISLÆNDERNES FÆRD

HJEMME OG UDE.

Efter de islandske grundskrifter

ved

N. M. Petersen.

Første bind.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1862.

[redacted]

EGILS SAGA

eller

FORTÆLLING OM EGIL SKALLEGRIMSEN.

Efter det islandske grundskrift

ved

N. M. Petersen.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1862.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

Indledning.

De fortællinger, der her skulle meddeles, angå Island. Nogle indledende ord om denne ø, der ikke blot er mærkværdig ved sin ejendommelige natur, men også, sin fjerne beliggenhed uagtet, har haft en så stor og velgörende virkning på de nordiske rigers litteratur, en kort oversigt over dens hoveddele og over hovedbegivenhederne i dens ældre historie, ville derfor her være passende. Læseren vil da med största lethed kunne samle de adspredte historiske enkeltheder, som i sagaerne forekomme, vil kunne henføre de mærkeligste hovedgårde og steder til den egn, hvor de have ligget, og ved at tage kortet for sig göre sig fortællingen end mere levende.

Disse herefter følgende bemærkninger ere naturligvis tagne dels af sagaerne, dels af nyere skrifter, så at kun sammenstillingen og et og andet lidet bidrag til at stille noget i det rette lys tilhøre mig. At nævne disse skrifter var her upassende; lærde læsere kende dem; for andre ere deres titler og endnu mere deres sidetal ligegyldige.

Island ligger i en afstand af 120 til 150 mil fra

Norge, höjt imod nord, omtrent under samme brede som Throndhjemsfjord. Øens största længde fra østen mod vesten udgör 70 mil, breden fra nord til syd på forskellige steder 40, 50 til 65 mil. Dens fladeindhold angives til 1867 kvadratmil. Hvis den ved en naturrevolution blev løsreven fra sin faste klippegrund, og kunde flyttes ned til os, vilde den, henlagt ved Jyllands kyst, omtrent kunne udfylde breden af Nordsøen, og danne en fast bro imellem Jylland, England og Skotland.

På alle sider er øen omgivet af et stort stormende hav, hvis skyhöje bølger frembringe frygtelige brændinger på de klippefulde kyster, navnlig på landets sydkyst, hvor der på en strækning af over 40 mil ikke findes en eneste bugt eller havn; på de andre steder danne de mange fjorde og forbjerge et værn imod havets voldsomhed. Luftens barskhed formildes af havet, idet en arm af Golfströmmen berører landet. Idet havet brydes på landets yderpynter, fremkomme der raster eller havhvirvler, der som en rivende ström strække sig langt ud i havet. De största af disse ere Reykenæsrast, og Latrarasten på vestkysten, men Langenæsrasten på nordkysten; disse raster danne et værn imod drivisen, der ofte føres af ström og vind fra de grönlandske ørkener henimod Islands kyster, og bedækker landets nordkyst; imod nordvest drives ismassen tilbage af Latrarasten; imedens Isefjorden derfor er bedækket af drivis, er Bredebugten og Faxebugten fri. Når nordkysten er bedækket af drivisen, mærkes dette strax tværsigennem landet af en skarp bidende kulde, der, når dette indtræffer om foråret, hemmer al vegetation og bringer misvæxt og slet år. Det indre af øen er et höjland. En hovedbjergryg strækker sig skrås igennem øen fra nordvest mod sydost, og danner i midten, især hen mod sydost, en stor bjergflade, fra hvilken der, ligesom fra de nord-

vestlige bjergrygge, udbreder sig grene til alle sider. Mange af disse bjerge ere meget höje; de höjeste spidser hæve sig over 6000 fod over havet; andre danne flader af en anseelig brede. Fra en sådan bjergflade imod sydost, der indtager en strækning af ti mil henimod havet, udbrede vidtløftige bjergkeder sig imod vestnordvest; og længere nordpå går ligeledes en höj landryg, der deler sig i to hovedgrene, af hvilke den ene går mod vesten, den anden, der atter deler sig i to, stryger nordpå; begge ende sig i höje forbjerge. Mange af bjergene ere bedækkede med evig is og sne, og kaldes da jökler. I det hele optage jöklerne henved 270 □ mil af landets overflade. Den störste samlede jökelmasse er Vatnejökel på Sönderlandet; denne forfærdelige jökel optager 160 □ mil, er altså större end Sjælland og Falster tilsammen. I det indre af Island findes der foruden de udstrakte jökler også ørkener. Den störste af disse er Odadahraun (forbryderørkenen) der optager 60 □ mil; om denne ørken gives der en mængde sagn; der fortælles, at der i det indre af landet skal findes en frugtbar dal, der i svundne tider blev bebygget af flygtninge og forbrydere, der her skulle have forplantet sig afsondrede fra den øvrige verden. Undertiden danne bjergene stejle kegler, der kaldes hnuper, eller bjergbrinke, der kaldes hjaller, eller höje bjergflader, der hedde heder. Forbjergene eller næssene ende sig enten i et enkelt höjt bjerg, der sædvanlig kaldes hornbjerg, eller i en smal landtunge, der hedder höfde (dannet af ordet hoved). Laviner eller nedstyrtende snemasser, der ikke ere sjeldne, kaldes skrider. I fortiden synes der overalt i landet at have været ildsprudende bjerge, af hvilke mange efterhånden have ophørt, og andre ere igen fremkomne. Nu strækker den store vulkanske linie sig tværsover landet fra sydvest mod nord-

ost, så at den altså overskærer de øvrige bjerges hovedretning, der går fra nordvest til sydost; ved den ene ende omtrent ligger Hekla, ved den anden Krabla; i den sydlige del af landet har denne vulkanske linie en langt större brede, end imod norden. Den fra disse bjerge udströmmende lava kaldes hraun. Temmelig store floder, der her kaldes åer eller elve eller fljot, have deres udspring i de indre höjlande, falde ned fra bjergene imod havet, og danne ved udfaldet ofte brede fjorde; blandt disse floder udmærke sig Thjorså, Ölfuså på Sönderlandet; Jökelså på Solheimasand; på Vesterlandet Hvidå, på Nordlandet Blanda, Heradsvötn, Skjalfandafljot, på Østerlandet det brede Lagarfljot. I disse elve er der ofte en stor vandmængde; idet de optage en mængde mindre elve. Floderne, der udspringe på isjöklerne, have en hvid farve, da vandet er blandet med ler og pimpsten; herfra hidrøre navnene Hvidå, Blanda o. s. v. Men mærkelige ere især de forskellige arter af varme kilder og bade; de egentlige varme bade eller stående vande kaldes lauger (bade); de hede sprudende eller kogende kilder, hverer (kedler). Surbröndene eller de mineralske kilder hedde ølkelder eller ølkilder; i tvende egne af landet findes endelig mærkelige svovlminer eller namer. Enkelte hverer sprudle frem af isen, ja man finder dem endog i selve havet, hvor de opvarme vandet rundt omkring sig.

Landets beliggenhed og virkningen af dets höje bjerg- og ismasser i forbindelse med den ild, der bestandig brænder i dets indre, frembringe en blanding af kulde og hede, samt forunderlige naturfænomener, hvilke atter indvirke på beboernes vel og ve. Klimaet er et forholdsvis tempereret øklima, en hed sommer er meget sjelden, en streng vinter derimod hyppigere; foråret er ofte råt og stormfuldt. Middeltemperaturen er

forskellig på Nord- og Sönderlandet, i Reykevig på Sönderlandet er den om vinteren ÷ 1, om sommeren + 9° og for hele året + 3° Reaumur, på Akreyri på Nordlandet derimod om vinteren ÷ 5°, om sommeren + 6° og hele året — 0°. Den længste dag varer fra 20—24 timer; fra maj til september hersker næsten ingen nat, men det er, især på Nordlandet, bestandig lyst; ved sommersolhverv ses solen på nordkanten af landet i nogle dage over synskredsen, dog er midnatssolen noget dunkel og rødlig. Selv i de lange vinternætter kommer der lysning af sneen og isen, af månens og stjernernes skin, samt af de temmelig hyppige og stærke nordlys. Disse udbrede sig i længere og kortere, hurtigere og langsommere striber, stråler og grene af forskellig, sædvanlig gulagtig, farve, som spiller over i rødt og grönt, og ledsages af en egen knitrende lyd eller brusen. Blæst hersker næsten bestandig, ofte heftige storme, hvorved luften renses, og sommerens hede køles. Ved vinden spredes tillige den kolde tykke tåge eller frostrøg, der har sin oprindelse af drivisen, og som snart indhyller toppen af bjergene, medens det nedentil er klart, snart derimod står lavt nede, medens der over den er blå himmel. I sidste tilfælde ser man undertiden en såkaldet tågebue, der er temmelig klar, men kun sjelden og svagt viser regnbuens farver. En anden såkaldet støvtåge eller mist, vindmist, fremkommer af sand, pimpsten og støv, der fejes ned af bjergene, føres flere mil igennem luften, og giver den en brun, rød eller sort farve. Raser nu tillige en stærk storm, så bliver det til en stenregn, og forunderlige toner høres i luften, når stormen farer igennem klipperifterne. Foruden den almindelige regnbue, der er hyppig, og hvoraf der stundum ses flere, den ene over den anden, vise sig bisole, af hvilke man endog på en gang har set ni; fremdeles

en såkaldet luftild, et skin i luften, der viser sig under snefog: snelys, der fremkomme, når lysstrålerne kastes tilbage fra sneen: lygtemænd, der vise sig over moserne eller ved stormvejr over havet; en anden art havild eller blinken, der kaldes mor; og om sommeren på flere steder de såkaldte ophellinger, der i andre lande ere bekendte under navnet fata morgana. Jordskælv forbinde sig undertiden med udbrudet af de ildsprudende bjerge. Disse stå udentvivl i forbindelse selv med Vesuv og Ætna, i det underjordiske ild- og dampårer strække sig hist fra det fjerne syden til höjt imod nord. På Island vil man have bemærket, at udbrudene gerne ere i vente, når sneen og isen voxer meget til på toppen af bjerget, og standser uddunstningen, ved at tilstoppe de klofter, hvoraf ilden för har banet sig en udvej. Da ryster jorden; vulkanen sprænger sit isdække, og udkaster stærke flammer, grus og stene; undertiden bedækkes hele omegnen med aske; en utålelig svovllugt udbreder sig; tykke skyer af aske og sand opfylde luften, føre gloende stene med sig, og gennemskæres af lynglimt; forneden flyde uophørlig store braunströmme frem af bjerget, eller store kogende vandmasser, i hvilke isstumperne endnu ikke ere smæltede; over landet rundt omkring lægger sig en skorpe af lava og ler; större og mindre flodlejer der i nærheden udtörre, i det deres vand opleser sig i lutter damp, eller en uhyre braunström bryder ud på vulkanens side, vælder frem, styrter sig bragende ned i flodlejet, og udfylder det, ja står op over dets bredder, og oversvömmer den omliggende slette; engang udtörredes endog den hele store sø Myvatn ved et sådant udbrud. Længe efter udbrudet står endnu en höj røgstøtte op af krateret: ikke sjelden er det forbundet med en usædvanlig kulde, der ledsages af vedholdende snefog, og efter det følge ofte frygtelige hagelvejr og heftige regnskyl.

Under de vulkanske udbrud begynde også enkelte hverer med fordoblet kraft at koge og sprude, eller der opstå ny, imedens andre ganske forsvinde. En sådan hver består i almindelighed af et med kogende vand fyldt bassin, i hvilket der ved sprudningen efterhånden af mineralske dele danner sig et rør, der bliver bestandig snævrere, indtil det endelig tilstoppes; fra dette opkastes en vandstøtte til en höjde af hundrede alen og mere, med en så bragende lyd, at jorden ryster. Årsagen til sprudningen tilskriver man den i de underjordiske huler udviklede gas, der sammenpresses indtil dens udvidende kraft kan overvinde vandets tryk, og da slynger det i luften.

Da den hele store midterste del af landet ikke blot er ubeboet, men ubeboelig, så er folkemængden, der nu udgör 66,000 mennesker, fordelt på kysterne og dalførene, og omkring de dybe fjorde, der skære sig ind i landet, og afsætte brede daltragter, der ofte strække sig dybt ind i landet. Det således beboede land kan anslås til omtrent 760 □ mile. Her findes dog hverken store byer eller landsbyer, foruden enkelte handelspladser, men kun gårde, der atter bestå af flere huse. De ere simple af bygning, væggene opførte af grönsværd og sten lagvis med et tag af grönsværd; den indhegnede hjemmemark nærmest husene kaldes tun. Fødemidlerne, som landet giver, skyldes især kvægavl og fiskeri; tör fisk benyttes tildels for brød; en hovedret er skyr eller tyk mælk; til drik bruges sur mælk blandet med vand, eller valle (syre). Får ere almindelige; i den nordlige del af landet findes også på enkelte steder geder; hornkvæget er af liden væxt; ligeså de forresten livfulde og behændige heste; svinavl findes nu ikke, sköndt den i oldtiden har været almindelig på flere steder. Til maling af mel benyttes endnu håndmøller. Rejser, der naturligvis ere meget besvær-

lige, ske til hest, såvel af kvinder som af mænd, kvindesadlen er i form af en lænestol, hvori ryttersken sidder med ansigtet vendt til den ene side. Al transport af varer over landet sker på heste klövvis — thi vogne kender man ikke — ofte i store karavaner på flere snes heste, som man enten driver foran sig eller den ene hest bindes bagved den anden, hvorved det hele tog kommer til at danne en lang række. På de øde heder, som oftest ved grændserne af dem, findes hvilepladser eller bedesteder; for at vise vejen på de øde fjelde, opføres små pyramider af sten, som kaldes varder, i vis afstand fra hinanden; på nogle steder findes ved vejen gamle stendysser, hvortil hver af de rejsende lægger en sten, hvorved der efterhånden opstår en stenhob. Indbyggerne ere af middelvæxt, have et åbent ansigt, blondt, sjelden kröllet, hår, skönne tænder, temmelig stærkt fremstående kindknokler, men ellers, især kvinderne, ret smukke træk. De ere sædvanlig ranke og smalle, sjelden korpulente. Når fremmedes indflydelse ikke har gjort sig gældende, udmærke de sig ved en overordentlig gæstfrihed og ved ufordærvet sædelighed. Sköndt undervisningen sker hjemme, kan dog i almindelighed enhver Islænder læse og skrive. Det gamle sprog har vedligeholdt sig uforvansket, så at enhver bonde endnu kan læse de gamle sagaer, der udgöre deres vintermoro og deres kæreste læsning. Digtekunsten var især för blomstrende; i andre videnskaber og sprog, af hvilke latinen især dyrkes, har Island haft mange berömte mænd, der dog tildels have modtaget deres dannelse i Danmark.

Island blev allerede meget tidlig inddelt i fire fjerdinger efter de fire verdenskanter; nemlig Sönderlandet eller Söndlændingefjerding, Vestlandet eller Vestfjordingefjerding, Nordlandet eller Nordlændingefjerding, og Østlandet eller Østfjordingefjerding, hvilke fjerdinger nu ere

fordelte i amter. I fristatens tid var landet inddelt i 13 ting. Efter foreningen med Norge opstod benævnelsen syssel istedet for de gamle ting. Hvert syssel deles i i hrepper (verdslig) og sogne (gejstlig). **Sönderlandet**, der begynder mod østen ved Solheimasand, og strækker sig mod vesten til Borgefjord, eller efter den gamle inddeling, til Hvalfjord, indeholder følgende sysler: 1) Rangåvallesyssel, paa landets sydlige side. Her findes mod østen Øfjeldejökel, samt det bekendte ildsprudende bjerg Hekla, hvis höjde er noget over 5000 fod, og hvis første bekendte udbrud skete år 1104. Sysselet gennemströmmes af adskillige större og mindre floder, hvoraf vi mærke Jökelså på Solheimasand, Fljot eller Markarfljot, Tværå og to Rangåer, den østre og den vestre; på grændsen imod vesten løber Thjorså. Mærkelige landstrækninger ere: Mark eller Thorsmarken østen for Markarfljot; Ljen eller Fljotshlid, en frugtbar egn imellem Markarfljot og Rangå, med gårdene Storolfshvol og Hlidarende eller gården ved Liens ende; og Rangåvalle eller Rangåmarkerne imellem Rangå og Thjorså, med gården Odde, hvor Sæmund Frode boede. — Udenfor ligger 2) Vestmanneøerne, der danne et eget syssel. — 3) Årnæssyssel, den bedst befolkede del af øen. Vesten for Thjorså udbreder landstrækningen Floen sig hen til Hvidå, der kommer fra søen Hvidåvatn, og ved sit udløb, hvor den løber igennem landstrækningen Ölfus, også kaldes Ölvuså. Mod norden er Haukadalen med en gård hvor Are Frode blev opdraget, noget sydligere Reykedalen mærkelige. Længer nede ligger Skalholt, Islands gamle bispesæde, omtrent ved sammenstødet af Broå og Hvidå, med landstrækningen Biskopstunger mod norden og Hrepper mod østen. Noget vesten for Skalholt, i landstrækningen Grimsnæs, ligger gården

Mosfjeld, eller Øvre-Mosfjeld. Mod vesten kommer man da til den dybe fiskerige sø Tingvallevatn, der har 5 til 6 mil i omkreds, og hvis sydlige del kaldes Ölvusvatn. Strax norden for denne sø ligger Thingvalle eller Tingmarkerne, der gennemströmmes af Öxarå (Øxeåen), og hvor det gamle for hele landet almindelige ting eller altinget blev holdt; man viser endnu det egentlige tingsted eller lovbjerget på en tunge, der dannes af to dybe lavakløfter; i nærheden findes der i lavaen eller hraunet en uhyre kløft eller spalte, der er bekendt under navnet Almannagjå; tvekampene holdtes på en holm eller ø i Öxarå. Sydligere i sysselet ligger Ingolfsfjeld, og i nærheden deraf Ingolfshöj, hvor den første landnamsmand Ingolf skal være höjlagt. Dette syssel har adskillige varme kilder: norden for søen Apavatn ved det såkaldte Laugarvatn findes flere hverer. I egnen omkring Skalholt findes en hver ved Laugarnæs. Imod sydvest ved mundingen af Hvidå eller Ölvuså findes flere hverer i nærheden af Reyke, deriblandt en Geyser, og Reykelaug i Laugardalen er bekendt fra oldtiden. Men mærkelig er især Haukadalen, hvor der ved Haukadalsgård findes en hver ved badet St. Mortens bad, og noget længer mod vesten den mærkeligste af alle Islands varme kilder, Geyser. Denne berömte kilde omtales dog ikke i de ældste tider; den findes på en tör sten- og grusmark, der mod sydost begrændses af en moseegn, og består af et bassin med et efterhånden dannet rør. Det noget ophöjede bassin ligner en omvendt kegle, er sirkelrundt, har udvendig en diameter af 37, ved den indre rand af 30 alen, og en dybde af 4 alen; røret har en dybde af 40 alen. Sprudningen beskrives således: Når et udbrud er forbi, synker vandet i bassinet til henimod 8 alen, og står da ganske rolig. Efter tre til fire timers forløb begynder

det at stige indtil halvdelen af bassinet, i begyndelsen i fuldkommen ro, men når det kommer til halvdelen, høres under stigningen underjordiske knald; efter hvert sådant begynder en sagte brusen, ledsaget af dampe, hvorpå vandet hver gang igen bliver roligt. Jo mere bassinet fylder sig, desto hyppigere og stærkere blive skudene, og kogningen eller opbrusningen tiltager. Når bassinet er fuldt, opstå af og til små udbrud, hvorved vandet kastes til en höjde af omtrent 20 alen; derpå tiltage de heftige knald, man hører omtrent tre skud i hvert sekund, klippen bæver, og nu følger endelig det store udbrud, ved hvilket vandet flere gange i en tid af 5, stundum også 10 til 15, minuter kastes i vejret til en höjde af over 100 alen, og igen falder tilbage i bassinet; meget sjelden slynges det ud over randen. Sådanne store udbrud ske regelmæssig hver sjette time, så at 4 store udbrud finde sted i 24 timer. Kaster man stene i bassinet, saa føres de i vejret med vandstrålen. Vandets temperatur er fra 180°—212° Fahrenh. Vandstøtten har nedentil 8 fod i gennemsnit; om dens höjde ere beretningerne forskellige. I nærheden af Geyser findes en lignende, men mindre, springende kilde, der efter dens form kaldes Strok, hvilket betyder en kerne. — 4) Guldbringe- og Kjosesyssel ender mod sydvest i forbjerget Reykenæs, og går derfra mod norden til Hvalfjord. På den nordlige side ligger øens hovedstad Reykevig ved den store vestlige havbugt, der hedder Faxefjord; på Alftenæs Bessestad, der engang tilhørte Snorre Sturlesen; samt havnen Havnefjord. Ogsaa dette syssel har mærkelige kilder; navnene Reykevig, Reykenæs o. lign. angive allerede dette, da de ere sammensatte med ordet Reyke, der udtrykker rygende, dampende steder. Østen for byen Reykevig findes en hver på Laugarnæs; ligeså Reykenæshverer ved Reykenæs; samt Krisuvigshverer på

den sydlige side ved Krisuvig. Ikke langt fra sidstnævnte sted ved foden af Krisuvigsfjeld findes endelig Krisuvigs namer eller svovlminer i en lille dal, hvis jordbund består af gibs med rød og blå, med svovlkis blandet, boljord; de bestå i adskillige kogende kilder, der ikke ere bundne til noget sted, men sprudle frem snart hist, snart her, i det de gamle tilstoppes og ny komme frem af jordbundens mange ridser og spalter. Her findes fremdeles landstrækningen Mosfjeldssveit med kirken Mosfjeld, og den varme kilde Reykelaug. Fra øens hovedbjergkede gå flere grene imod vesten, iblandt disse en hovedgren, kaldet Hellishede, der går ind imellem Hvalfjord og Thingvallevatn, og ender sig her i sysselet i forbjerget Esja og landtungen Kjalarnæs (Kjølnæs), der er bekendt af sit gamle tingsted; her ser man ogsaa lævninger af et i oldtiden mærkeligt hov eller hedensk gudehus. På denne landtunge ligger Saurbær med gården Esjuberg, ved foden af det 1500 fod höje bjerg Esja eller Esjan. — 5) Norden for Hvalfjord følger Borgefjordssyssel, der går op til Borgefjord, i hvilken floden Hvidå falder, så at den hele landstrækning omkring Borgefjorden deles i to dele: Borgefjord sönden for Hvidå og Borgefjord norden for Hvidå. Her henregnes den del, der ligger sönden for Hvidå, under navnet Borgefjordssyssel, til Sönderlandet, hvorimod den del, der ligger norden for Hvidå, eller Myresyssel, hører til Vestlandet. I Borgefjordssyssel ligger bjergkeden Skardshede eller Østre-Skardshede med Blåkullen eller Havnefjeld, og Akrafjeld ved landtungen Akranæs. Ved foden af Akrafjeld ligger kirken Garde, og på samme landtunge Indreholm. Nordligere, dog på den sydlige side af Skardshede, ligger Leirå med en kirke, ved Leiruvåg. Længer inde ligge flere dalstrækninger, som begge Reykedalene, den söndre og nordre, Lundereykedal, Flokedal, Svinedal o. fl. I Lundereykedal, der

forhen hed Söndre Reykedal, findes den varme kilde Krosslaug eller Korslaug, så kaldet fordi en del af indbyggerne ved kristendommens indførelse år 1000 her bleve døbte. I den nordre Reykedal ligger gården Reykholt på den sydlige side af Hvidå, hvilket var Snorre Sturlesens gård; her ses lævninger, dels af gården selv, dels af hans bad, Snorralaug, der allerede omtales år 1230. I denne dal findes der en mængde hverer; tæt ved Reykholt er hveren Skrifla. Midt i dalen vælder en hver op af en höj klippe midt i en elv. I mundingen af dalen findes en samling af hverer, Tunguhverer; den hvide gennemsigtige dampsöjle stiger höjt, og ses langvejs fra når luften er ren og klar. — **Vestlandet** strækker sig fra fjorden Borgefjord mod norden om til Hrutafjord. Hertil høre følgende sysler: 6) Myresyssel har navn af sine myrer eller sumpe, thi hele den vestlige og sydvestlige del er lav og moradsig; langsmed Hvidå findes derimod skönne græsgange. Her findes flere floder og dale, som Nordå og Nordådal, Tværå og Tværåhlid, Langå, Alptå og Hitarå. Mærkelige steder ere især: Borg med en kirke; Alptanæs ved Borgefjord; Akre ved kysten, og der udenfor Hvalvøerne; Alptatunge ved Alptå i Hraundalen vesten for bjergegnen Vestre-Skardshede. Herpå følger Hitardalen, der strækker sig mod vesten til bjergstrækningen Fagerskovsfjeld, bekendt af sine huler, og den udbrændte vulkan Husafjeld. En anden udbrændt vulkan, Eldborg, der ligger sydvest for Fagreskovsfjeld i Hnappadalssyssel, sprudede efter gamle efterretninger ild i det niende århundrede. Endnu vestligere ligger kirken Raudamel, og omtrent en fjerdingvei fra samme Raudamels ølkilde, en mærkelig surbrönd. — 7) Norden for Faxefjord følger halvøen Snefjeldsnæssyssel, der gennemskæres af den meget höje landryg Snefjeldsnæs, som ender med Snefjeldsjökel, en gammel udbrændt vulkan, hvis lava endnu tydelig ses ved

landtungen Öndverdtnæs. På den nordlige side af sysselet ligger forbjerget Bulandshöfde, og længer mod østen halvøen Thorsnæs med fjeldet og gården Helgafjeld, hvor Snorre Gode fordum boede. Her i nærheden ved Thingvalle var et gammelt tingsted. Fremdeles ligger her Bjarnarhavn eller Björnshavn og i nærheden deraf en lavastrækning, kaldet Berserkehraun. Sönden for Hvamsfjord ligger Bredebolsted. Udenfor ligge en mængde småøer, hvoriblandt Brokø. — 8) Norden for Snefjeldsnæs åbner sig en stor fjord, Bredefjord, efter hvilken de østen for samme liggende dale kaldes Bredefjordsdale eller nuværende Dalesyssel, en smuk græsrig egn, der gennemskæres af flere rækker af höje, og kun mod det indre begrændses af lave fjelde. Det består, som navnet viser, af flere dale; Snoksdal og Saudafjeld ligge sydvestlig for Hvamsfjorden; Haukadalså løber igennem Haukadalen, kort fra denne flod ligger Kvennabrekka, Arne Magnusens fødested; på gården Hjardarholt i Laxådalen boede i fordums dage Olaf På; Sælingsdal og Hvam ligge ved den nordlige indre ende af Hvamsfjorden. På gården Laugar levede Gudrun Osvifsdatter, tæt ved denne gård findes Sælingsdalslaug; lige overfor Laugar er gården Tunge, hvor Snorre Gode boede. På gården Hvam blev Snorre Sturlesen født. Sysselets yderste spidse mod vesten hedder Dagverdarnæs, udenfor hvilket der ligger en hel mængde småøer. Nordligere ved kysten ligger Skard, og der udenfor Olafsøerne og en del mindre øer. Endelig følge Budardalen og nogle flere strækninger mod norden op til Gilsfjorden, som danner sysselets grændse. — Norden for Bredefjord udstrækker sig imod nordvest en halvø, der indbefatter Bardestrands-, Isefjords- og störste delen af Strandesyssel, og sædvanlig kaldes Vestfjordene; den smalle landtunge, hvorved halvøen hænger sammen med den øvrige Island, udgör næppe halvanden

mil. 9) I Bardestrandssyssel ligger på den nordlige side af Gilsfjorden Garpsdal og Kroksfjord; på en af de udgående halvøer Reykhole og forbjerget Reykenæs; Thorskefjord med Thorskefjordsstrand; Gufudalen ved Gufufjord; Mule på enden af det höje forbjerg Skalmarnæs. Sönden herfor ligge en mængde øer, hvoriblandt Flatø. Længer mod vesten følger Vatnsfjorden og vesten for samme Brjamslæk. Mod norden strækker sig bjergegnen Fosshede. På vestsiden ligge fjordene Patrixfjord, Talknafjord, og på grændsen Arnarfjord. — 10) I Isefjordssyssel følge fremdeles fra syd mod nord fjordene Dyrefjord, Ønundsfjord, Sugandafjord, og den store Isefjord, på hvis sydlige side der igen ligge flere mindre fjorde, hvoriblandt Vatnsfjord. Fremdeles følge imod norden Jökelsfjordene, som ved Ritagnup skilles fra Adalvig. På nordsiden ligge de såkaldte Hornstrande med forbjerget Horn eller Nordkap. — 11) Herpå følge atter i Strandesyssel adskillige fjorde og viger, hvoraf vi mærke Bjarnarfjord eller Björnsfjord, på hvis sydlige side ligger Kaldadarnæs, Stengrimsfjord, og på grændsen Hrutafjord. — **Nordlandet** udgör hele den øvrige side af landet fra Hrutafjord mod vesten til Langenæs imod østen, og indbefatter: 12) Hunavatnssyssel. Her kommer man fra Hrutafjord mod østen til Midfjord, hvor den fra oldtiden af bekendte Reykelaug findes ved gården Reyke; derpå til landtungen Vatnsnæs, og atter østen for samme til Hunafjord eller Vatnsfjord. Her ligger på en landtunge Thingøre. Længer inde ligger østen for Midfjord Videdalen, så Vatnsdalen med Vatnsdalså, og mod norden Vesterhop. Østen for Vatnsdalen ligger Svinedalen, og Blandadalen ved floden Blanda. Fra Grimstunge i Vatnsdalen rejser man til den sydvestlige del af landet over Kølvejen. Vesten herfor går Arnarvatnshede, hvor den såkaldte Grettershytte findes og i hvis sydlige del den mær-

kelige Surthule eller den sorte hule findes i lavaklipper, der have deres oprindelse fra Geitlandsjökel i Borgefjordssyssel. Nordpå i sysselet strækker endelig Skagestrand sig med fjeldet Spåkonefjeld op imod Skagen. — 13) Skagefjords- eller Hegrenæssyssel har navn af den i midten indgående Skagefjord eller næsset i samme, der hedder Hegrenæs. På vestsiden af fjorden ligger det höje Tindastol, der i oldtiden kaldtes Eilifsfell, med en mærkelig hule. Længer nede Reynestadkloster ved foden af det höje Kaldbak. I Skagefjord falde floderne Svartå i Svartådalen, og den store flod Heradsvötn eller Herredsvandene, som henimod udspringet deles i Vester- og Østerå; vesten for disse ligge Goddalene. Østen for Heradsvötn kommer man til Hjaltedalen med det gamle bispesæde Holar; i nærheden af samme findes en offersten ved Hof; sönden for Holar lå forhen kirken Ås, der var den første kristne kirke i Island. Fremdeles kan mærkes Oslandshlid med Miklebær i Oslandshlid; Kolbensdalen med Kolbenså; samt Deildarjökel. Nordligst ved kysten ligger landstrækningen Fljot imellem Skagefjord og Sigluljord. — 14) Øfjordssyssel, der ellers også kaldes Vadlesyssel, har navn efter fjorden Øfjord. Det begynder mod vesten ved Siglufjord med Siglunæs; noget sydligere ligger Olafsfjord. Akreyre eller Øfjord på vestsiden af fjorden er Islands betydeligste handelsplads næst efter Reykevig. Sysselet har smukke dalstrækninger, som Svarfadardal, Hörgådal, Öxnedal. Modruvalle på den vestlige side af Hörgå i Hörgådal var forhen et kloster; på den sydlige side af Hörgås munding ligger Topøre, bekendt af den gamle landingsplads Gåse. I Øfjordsdal ligger kirken Grund og gården Espehol, samt Saurbær. Tværå eller Munketværå var forhen et kloster. Herunder hører den omtrent sex mil ude i havet liggende ø Grimsø, der ligger nordenfor polarsirklen. —

15) Thingøsyssel, hvor man østen for Øfjord kommer til den østre Øfjordstrand med kirken Svalbard, Fnjoskedalen med floden Fnjoskå, og bjerget Kaldbak. Forbjerget Thorgeirshöfde skiller den lille Thorgeirsfjord fra Hvalvatnsfjord. Herpå følger fjorden Skjalfande, i hvilken floden Skjalfandafljot falder. Vesten for denne i den frugtbare dal Ljosavatnsskard ligger kirken Ljosavatn ved en dyb sø af samme navn, der skal stå i forbindelse med havet. Mærkelige dale ere Bårdardalen ved Skjalfandafljot, Reykedalen, og Laxådalen med floden Laxå, der kommer fra søen Myvatn. Denne sø er fire til fem mil i omkreds, og har sit navn af den uhyre mængde myg, der sværme omkring den. På den østlige side af Skjalfandebugten ligger handelspladsen Husevig, hvor Islands opdager Gardar landede og tilbragte en vinter. Denne hele egn norden og østen for Myvatn har flere naturmærkværdigheder. Ved Husevig og flere steder østenfor Myvatn findes namer eller svovlminer; på den nordlige side af Myvatn de såkaldte Reykehverer, der have en temperatur af omtr. 65° Reaumur, og af hvilke den betydeligste heder Oxehver, hvilken næst efter Geyser er den mærkeligste af alle; dens åbning består af et rør, der ligner en omvendt klokke, og hvis gennemsnit nedentil er 12 fod, oventil 8 fod. Nordost for Myvatn ligger det ildsprudende bjerg Krabla, der dog først 1724 begyndte at sprude. Det er et ikke just anseeligt bjerg, der er bedækket med sand og aske, hvorimellem findes striber af svovl, stinkende støtter af damp og kogende pytter af svovligt dynd. En af disse pytter har omtrent 300 fod i omkreds, er fyldt med en sorteblå svovlet boljord, der uophørlig syder og koger, og kaster undertiden en støtte af dynd i vejret til en höjde af 50 fod. Fra Krabla ere store lavaströmme fludte ned, dels i Myvatn, dels til de nærliggende dale. Nordpå i sysselet ligger forbjerget

Tjörnæs; og længer mod østen falder Jökelså ud i Øxefjord. Endnu østligere ligger forbjerget Raudegnup, samt landstrækningen Slette eller Melrakkaslette; derefter Thistilfjord, samt Langenæs ved sysselets grændse. — **Østlandet** går fra Langenæs eller den indenfor samme liggende Helkundarhede helt om til Solheimasand paa landets sydlige Side. Det indbefatter de to Mulesysler og Skaftefjeldssyssel. 16) Langsned af kysten af Nordre Mulesyssel ligge flere fjorde, hvoraf vi bemærke Vopnafjord, indenfor hvilken ligger kirken Hof, og på den vestlige side af Jökelså på Bro Hofsteig; fremdeles Njardvik og Borgefjord. Imellem den store flod Lagarfljot, der nærmere ved sit udspring kaldes Fljotdalså, og Jökelså ligge Fljotsdalen og Tunge. 17) I Söndre Mulesyssel følge fremdeles adskillige fjorde, som Lodmundsfjord, Seydisfjord, Eskefjord og Reydarfjord, Berufjord, samt den nordre og söndre Alptefjord, imellem hvilke ligger Melrakkanæs. Udenfor Berufjord ligge en del øer, af hvilke den störste hedder Papø, hvor landets ældste beboere, nogle irske munke, først skulle have nedsat sig. Indenfor den söndre Alptefjord ligger kirken Hof norden for den ofte i tåge indhyllede Lonshede. Her er grændsen af Mule- og 18) Skaftefjeldssyssel ved forbjerget Østre-Horn; hvorpå følger landstrækningen Lon, forbjerget Vestre-Horn, så Hornafjord, og en smal sandig kyststrækning Breidamerkrsand; derefter forbjerget Ingolfshöfde, hvor Ingolf først landede, og der indenfor kirken Hof. En ørken Öræfi danner nu overgangen til den vestlige halvdel af Skaftefjeldssyssel, hvor landstrækningen Fljotshverfe ligger norden for Skaptå og landstrækningen Medalland vesten for samme. Kirken Kirkjubær eller Kirkeby ligger vesten for Skaptå. Her omkring er også herredet Sida eller Siden. På Alptevær eller den vestlige side af Kudafljot ligger Thykkvebær, der forhen var et

kloster. Forbjerget Hjörleifshöfde er opkaldt efter Ingolfs medfølger Hjörleif, som landede her. Mod vesten ligger endelig Mydal eller Myrdal ved Myrdalsjökel, og Solheime på Solheimasand.

Længe för Island var bekendt må det have haft ildsprudende bjerge, og have undergået store naturomvæltninger, af hvilke man tildels endnu ser spor. De ældste efterretninger om landet skyldes en irlandsk munk. I følge disse sejlede kristne munke og eneboere fra Skotland til de norden for samme liggende øer, og kom således, omtrent år 725, til Færøerne. Derfra fortsatte de deres sejlads videre, og opdagede Island, hvor de, efter de ældste efterretninger, nedsatte sig på to steder, nemlig på øen Papø på den østlige side af landet, og på Papyle eller landstrækningen omkring Kirkeby på sydkanten. Disse navne vise, at beboerne vare paper eller munke. Her fandt man også senere ved landets bebyggelse irske bøger, klokker, krumstave og slige ting, som vidnede om, at der havde været kristne. Nordboernes opdagelse af landet skete, som så mange andre, tilfældig. En svensk mand, ved navn Svafar, havde købt sig jorder i Danmark, og boede i Sjælland; hans sön Gardar vilde, omtrent i året 860, sejle over til Syderøerne ved Skotland, men blev i den farlige Petlandsfjord, norden for dette land, overfaldet af stormvejr, og drev ud i havet. Efter at have tumlet længe om paa søen, kom han til den østlige side af Island ved forbjerget Østre-Horn, hvor han fandt en god havn. Ved at følge kysterne sejlede han rundt om øen, og kom på denne sin sejlads til fjorden Skjalfande på nordsiden, hvor han byggede nogle huse for at overvintre. Dette sted kaldtes siden Husevig, og hedder så endnu. En mand, som han havde med sig, nedsatte sig her i nærheden, men Gardar sejlede tilbage, kom til Norge, og roste det af ham opdagede land, som man

efter ham kaldte Gardarsholm. En viking fra Norge, ved navn Nadod, synes også, uden at vide noget af Gardars opdagelse, at have fundet landet; han sejlede nemlig flere gange imellem Norge og Færøerne, og blev på en af disse rejser af storm dreven til Island, hvor han ligeledes landede på Østsiden ved Reydarfjeld. Han besteg bjergene, så at det var et stort land, og kaldte det Sneland, fordi der faldt megen sne på fjeldene, men vendte igen tilbage om høsten, uden at undersøge det videre. Da det nu imidlertid var blevet bekendt i Norge, at der imod vesten lå et stort og godt land, så besluttede den norske viking Floke Vilgerdesen at opsøge det. Ledesten eller kompas havde han ikke, og benyttede sig derfor af ravne for at finde vejen. På grændsen af Hordeland og Rogeland, på den vestlige side af Norge, ligger en varde, der i lang tid bar navn efter ham og nu kaldes Ryvarden, og i nærheden af denne havnen Smörsund; efter at have blotet eller helliget sine tre ravne til guderne, sejlede han ud herfra over til Hjaltland eller Shetland, derfra til Færøerne, og fra disse øer vovede han sig med sine tre ravne ud paa det vide hav. Da han lod den første ravn løs, flöj den over bagstavnen tilbage mod land, hvoraf han kunde skönne, at der intet sådant var på den anden side; den næste, der løslodes, flöj rigtig nok op, men vendte så igen tilbage til skibet, til bevis på, at der ikke var andet end det vilde hav til alle sider; den tredie derimod flöj frem over forstavnen til den kant, hvor man siden virkelig fandt landet. Også Floke kom i egnen ved Østrehorn, og fulgte derfra kysten sönden om. Da de vare komne helt om forbi det sydvestlige forbjerg Reykenæs, og så höjt op, at de kunde se den store fjord, som åbner sig der, sagde Faxe, en syderøsk mand, der fulgte med, at det måtte være et stort land, og her faldt store vande. Efter ham kaldes også fjor-

den den dag i dag Faxefjord. Floke sejlede nu forbi Snefjeldsnæs, og kom over den store Bredefjord til Bardestrand, hvor han gik i land i Vatnsfjord. Her tilbragte han en vinter; fjorden var fuld af fisk, men for fiskeriets skyld forsömte de at bjærge hø, så at kvæget, som de havde med, døde for dem om vinteren. Om foråret gik Floke længer op i landet, for at betragte det, og så da nord over fjeldene en fjord fuld af havis; nu kaldte han landet Island. Om sommeren sejlede han igen tilbage forbi Reykenæs, hvor Herjolf, der fulgte med ham, og var gået over i en båd, blev skilt fra dem. De samledes imidlertid atter, og kom lykkelig tilbage til Norge, hvor Floke dadlede landet meget, men hans medfølgere roste det.

Island var således bekendt, men andre omstændigheder måtte komme til, för det kunde blive bebygget. Hovedårsagen var kong Harald Hårfagers erobringer i Norge; han besluttede nemlig at opkaste sig til enekonge, drog fra den ene ende af landet til den anden, afsatte og forjog dets mange småkonger eller gjorde dem til sine jarler, og tilegnede sig al odel eller alt frit jordegods. På nogle steder underkastede man sig ham uden synderlig modstand, på andre forenede kongerne sig imod ham, men han overvandt alle hindringer. Efter det store slag i Hafursfjord i den nordlige del af Rogeland kunde han anse sig for Norges herre, og nu især tyede konger, jarler, herser og andre høvdinger til fremmede lande, nogle over til Jæmteland, andre til øerne ved Skotland og til Færøerne, men den störste del til Island, hvor der var land nok, fiskeri og græsgange nok, og hvor de, langt fra kong Haralds herredömme, kunde have fuldkommen frihed. Allerede för den tid herskede hyppige stridigheder imellem de store slægter i Norge, og en sådan strid gav anledning til Islands første bebyggelse. Fostbrødrene

Ingolf og Leif eller, som han senere kaldtes, Hjörleif, vare formedelst drab blevne landflygtige fra Fjordefylke i Norge. De udrustede da et skib for at opsøge det af Ravnefloke besøgte land. Også de kom til østkanten af Island, hvor de landede i den söndre Alptefjord, men bleve her dénne gang kun en vinter over. Hjörleif drog derefter i vesterviking til Irland, hvorfra han førte en halv snes trælle med sig; han forenede sig med Ingolf, der havde besluttet en ny rejse. Denne anstillede et stort blot eller offer, for at erfare gudernes villie, og gudesvaret eller, som det kaldtes, fretten viste ham hen til Island. De sejlede da, i året 874, ud fra Norge, hver på sit skib. Da de kom så nær, at de kunde se Island, bleve de skilte fra hinanden. Ved siden af husbondens höjsæde stode i Norge, som i andre nordiske lande, to höje støtter, der kaldtes höjsædesstøtterne eller setstokkene, og på hvilke der var udskåret billeder af en og anden gud; Ingolf førte sine med sig, skød dem overbord, og gjorde løfte, at han vilde nedsætte sig der, hvor de dreve i land. Han landede ved det forbjerg, der siden har båret navnet Ingolfshöfde, men fandt ikke her sine setstokke. Hjörleif var imidlertid af vinden dreven mod vesten, gik i land ved den efter ham opkaldte Hjörleifshöfde, og lod her to boliger rejse for sig og sine trælle. Næste forår vilde han så noget korn, han havde med sig, og lod trællene trække ploven, sköndt den oxe, han havde med, vel kunde have forrettet dette arbejde. Trællene dræbte derfor oxen, foregave at en björn havde gjort det, og imedens Hjörleif med sine folk satte efter denne, overfaldt trællene dem, dræbte dem alle, og flygtede med deres efterladte koner og gods over til øerne sönden for landet. Om foråret var det Ingolfs første forretning at få sine setstokke opsøgte; han sendte sine trælle ud for at søge dem; da de kom til Hjörleifshöfde, fandt de ligene

af de dræbte, og bragte Ingolf efterretning derom. Denne begav sig nu selv derhen, stod bedrøvet ved sin frændes og fostbroders lig, og beklagede især, at han således skulde falde for trællehånd; men da Hjörleif aldrig havde villet blote eller offre til guderne, så fandt han fornemmelig heri grunden til hans død. Efter at have ladet de dræbte begrave, en af oldtidens helligste pligter, gik Ingolf op på forbjerget, for at se efter morderne, thi den næste pligt var at hævne de faldnes død; og såsnart han så øerne mod syden, faldt det ham strax ind, at trællene måtte være flygtede derover på skibsbåden, som manglede. Han traf dem også her, og dræbte dem alle; øerne kaldtes siden Vestmanneøerne eller Vestmændenes øer efter disse trælle, som vare fra vesten. Efter at have tilbragt en vinter ved Hjörleifshöfde, drog Ingolf langsmed kysten mod vesten, og tilbragte den tredie vinter her under Ingolfsfjeld. Nu bleve hans setstokke fundne, hvorpå han drog over heden, og tog sin bopæl der, hvor de vare komne i land, nemlig ved Reykevig. Han tilegnede sig derpå hele den sydvestlige del af landet lige op til Hvalfjord og Øxerå eller nuværende Kjose- og Guldbringe- samt en stor del af Årnæs-Syssel. Dette var den første landnamsmand eller den første, som tog fast bopæl i landet, og han blev derved den navnkundigste af alle nybyggerne.

Rygtet om denne nedsættelse, om landets störrelse og godhed, kaldte efterhånden flere misfornöjede norske stormænd derover. Ligesom Ingolf havde taget det meste af landet ved Faxefjord imod syden i besiddelse, så kom siden en anden, der bemægtigede sig landet omkring Borgefjord, en tredie nedsatte sig på Snefjeldsnæs, en fjerde tog de indre dale ved Bredefjord, o. s. fr.; hvilket tildels vil blive en genstand for de herefter følgende fortællinger; og i en tid af 60 år, den såkaldte landnams-

tid, omtrent fra 874 til 934, blev øen så befolket, som den nogensinde siden har været. De fleste af nybyggerne vare norske slægter, der enten droge over umiddelbar fra Norge selv, eller først toge til Örkenøerne, Syderøerne og Skotland og Irland, og når de ikke fandt sig fornöjede der eller vare fordrevne derfra, droge til Island. Nogle vare dog også fra Sverrig og Danmark; iblandt de sidste var Gardars sön Une den Danske. Selv fra det fjernere Irland kom enkelte mænd, dels fri, dels trælle; og der forenedes således på samme ø efterkommere af slægter fra norden og vesten. Disse udvandrere vare ikke simple mænd, men höjbårne høvdinger, der udledte sin æt fra konger, jarler og herser; de kom ikke sejlende som enkelte flygtninge, men førte kone og börn og en hel mængde undergivne, tildels megen rigdom med sig; de henhørte ingenlunde til folkets udskud, men førte al den kultur med sig, som da var udbredt over norden. Således kan man let forklare sig, at der hengik en så kort tid, för øen fik en ordnet, selvstændig forfatning. Når en sådan nybygger nærmede sig landet, skød han, som Ingolf, sine setstokke overbord, for at erfare gudernes villie, hvor han skulde tage land; og efter at have landet, byggede han sig selv en bolig, beså landet deromkring, og tilegnede sig såmeget deraf, som han selv vilde; efter at have bestemt sine egne grændser, uddelte han derpå det øvrige til sine medfølgere eller undergivne, ja endog til nogle af sine trælle; over alle disse blev han da høvding. Såsnart flere nybyggere begyndte at nedsætte sig i hinandens nærhed, bleve visse tegn eller symboler nødvendige for at tilkendegive, at en landstrækning var taget i besiddelse; man antændte ild ved mundingen af hver flod, og tilegnede sig derved floden med hele dens omgivelse, eller man vandrede i en dag over en landstrækning, og tændte ild på forskellige steder, således at den

ene ild stedse kunde ses fra den næste, eller man skød en brændende pil hen over landet; andre toge barken af en stav, og rejste den i vejret, til tegn på at her havde været mennesker, og at dette var deres; eller man hug mærker ind i fjeldene, eller lod under sin vandring flere forskellige ting, enten penge eller stykker af en kam o. desl. blive liggende efter sig, eller man lod sin øxe blive siddende i en fjeldpynt o. s. fr. Var høvdingens bolig opført, i hvilken setstokkene anbragtes ved hans fremtidige höjsæde, så måtte der først og fremmest tænkes på opførelsen af et gudehus eller, som det kaldes, et hov. Mange, som i Norge havde været hovgoder eller tempelforstandere, førte endog en del af deres gamle tempel med sig, især mulden under gudernes stalle eller det alter, hvorpå billederne stode, for at stedet, hvor det ny alter rejstes, kunde være sámeget helligere. Slige hov opførtes rundt om i landet; og høvdingen var da ikke blot verdslig herre, men også hovgode; dette hans embede kaldtes godord, og alle hans undergivne godordsmænd. Til hovet henlagtes et stykke jord, hovteig eller hovmark, der gerne benævnedes efter den gud, som hovet især var helliget, f. Ex. Thorsmarken; og alle derunder hørende mænd betalte en hovtold eller tempelskat, vare forpligtede til at yde hovgoden visse tjenester, og udgjorde ved offenlige foretagender hans følge. I nærheden af hovet bestemtes dernæst et almindeligt tingsted eller en plads, hvor fælles ting og sager bleve afgjorte, og hvor der efter tinget tillige holdtes marked. Slige ting kaldtes herredsting. Høvdingen var altså ikke alene hovgode, men tillige dommer; han forenede, især sålænge de enkelte herreder endnu ikke vare trådte i nöjere forbindelse med hverandre, i sin person husfaderens, kongens og præstens værdighed.

På levnetsmidler var der ingen mangel. Nybyggerne

førte heste, oxer, får og svin over med sig, og de formeredes og trivedes godt; inde under fjeldene kunde kvæget finde ly, og ernære sig selv; en kvie forvildede sig til en dal, og fandtes siden med 40 nöd, der alle havde selv søgt deres næring; en orne og en so, der bleve satte i land, havde tre år efter et afkom af 70. Imellem fjeld og strand og hist og her i dalene groede skove og krat; af enkelte træer kunde man endog danne køl til et skib; havet bragte stort drivtömmer, som man da opsamlede på kysten. I havet var herligt fiskeri af sælhunde o. desl., og af og til kastede det en hval op på kysten. Fjordene, indsøerne og floderne havde lax og andre mindre fiske; på øerne kunde man virke salt. På Sönderlandet og på øerne i Bredefjorden såede man endog korn, og sagaerne vise, at det på nogle steder kunde modnes og høstes.

Alt hvad nybyggerne havde lært i Norge førte de over med sig, tilligemed deres gamle sæder, skikke og vedtægter. Krigen var den vigtigste idræt; smedning af våben derfor også en vigtig håndtering. Men næsten al nordisk krig var søkrig; derfor måtte skibsbyggeri også drives; tömmer dertil hentede man især fra Norge. Skaldekunsten øvedes fra barndommen af; forfædrenes minder bevaredes i slægtregistre, i fortællinger, der gik fra mund til mund i de lange vinteraftener; sagnmænd, som vare særdeles kyndige heri, fortalte dem i badene, ved gilderne, på tinge og ved lignende sammenkomster. På denne måde ere de følgende fortællinger opståede, en tid lang bevarede i hukommelsen, og endelig nedskrevne.

Det vigtigste af de gamle tingsteder var herredstinget på Kjalarnæs; derhen tyede man i lang tid endog fra fjerne dele af øen, for at se sine sager afgjorte og pådömte. Men trangen til et almindeligt ting blev snart

følelig. For at afhjælpe denne rejste den næsten 60 år gamle Ulfljot, en mand, der havde nedsat sig på Østlandet, over til Norge, og opholdt sig der i tre år hos lavmanden Thorleif den Spage, for at lade sig undervise i lov og ret. Da han var kommen tilbage, lod han sin fostbroder Grim Gedesko gennemrejse den hele ø, for at udsøge det bekvemmeste sted til tinget. Og da dette var fundet, indsattes med alle indbyggernes samtykke det såkaldte alting, i året 928, på de såkaldte Thingvalle ved Øxerå på Sönderlandet; og Ulfljot, der blev den første lovsigemand, fremsagde eller bekendtgjorde de første såkaldte Ulfljotslove. De vare meget simple. Ingen måtte på sit skib, når han sejlede mod landet, på forstavnen have noget billede med opspærret mund eller gabende hoved, men skulde aflage det forinden, at det ikke skulde skræmme landvætterne eller landets skytsguder. På stallen i hvert hov skulde ligge en ring, som goden i ethvert lovting skulde tage på hånden, efter at den var dyppet i offerdyrets blod. På denne ring skulde dommerne og alle, der havde noget for retten at göre, aflægge ed og i denne påkalde Frey, Njord, og den almægtige As (Thor). Til tinget blev henlagt en jordlod, på hvilken tingmændene, når de samlede sig, oprejste deres boder eller træhytter. Til at besætte tinget, der begyndte ved den niende, senere ved den tiende sommeruges udgang (i slutningen af juni), og sædvanligvis varede fjorten dage, valgtes de forstandigste og lovkyndigste mænd fra hele øen, og i spidsen for dem stod overlavmanden eller lovsigemanden, som han kaldtes, fordi han skulde fremsige, forkynde lovene, eller gentage dem for folket, at de kunde bevares i hukommelsen; han var da også formand for lovretten eller landets lovgivende forsamling.

Henved 35 år efter altingets indstiftelse blev landets politiske inddeling, i fjerdinger, ting og godord, foretaget efter den vise Thord Gellers forslag. En mordbrand, der i sagaerne er bekendt under navnet Blundketilsbrenne, efter en høvding, ved navn Blundketil, der blev indebrændt, gav anledning til denne vigtige statsordning. Man blev i året 964 opmærksom på det mislige ved, at der for herredstingene og deres udstrækning ikke gaves nogen sikker bestemmelse, så at en sag stundum måtte søges på et fremmed ting. Man blev derfor efter Thord Gellers forslag, i en tale som han holdt fra lovbjerget, enig om, at dele hele landet i fjerdinger, og vedtog, at der i hver fjerding skulde være tre ting, undtagen i Nordlændingefjerdingen, hvor der blev fire, fordi indbyggerne der ikke på nogen anden måde kunde enes. Hvert af disse ting skulde omfatte tre godord eller så mange beboere, som hørte under tre hovedhov; hver af de tre goder udnævnte tolv mænd til dommere, hvilke da dannede en ret, hvis varighed ej måtte overstige en uge. Og på altinget bleve strax efter indsatte fire forskellige overretter, en for hver fjerding, hvilke kaldtes fjerdingsdomme eller fjerdingsretter, og benævnedes efter sin fjerding, f. ex., Nordlændingedom, Østfjerdingedom, o. s. v. Disse retter dömte hver i sine fjerdings sager, men ikke i nogen af de andres. Hver gode, hvis distrikt udgjorde $\frac{1}{3}$ af et vårting, altså $\frac{1}{9}$ af en fjerding, valgte en mand til dommer i hver ret; vare godordene delte, så måtte to eller flere goder forene sig om at udnævne en; hver fjerdingsret på altinget bestod altså af 36 dommere (Njalssaga kap. 98). Nogen tid efter, i året 1004, besluttede man endelig, efter den lovkyndige Njals forslag, tillige at oprette en art höjeste ret, kaldet femterdommen eller den femte ret, for hvilken sager kunde indstævnes fra fjerdingsretterne, og som bestod af 36 dommere; deres fulde antal var nemlig 48, men hver

af parterne havde lov at udskyde sex, hvilken fraskilte tylft skulde gentage sagens omstændigheder og indlede den til doms, men deltog ikke selv i dommens afsigelse. Lovretten derimod eller landets almindelige lovforsamling bestod af fulde fire tylfter. Den dannedes nemlig af tre bænke, så store, at der på hver kunde sidde fire tylfter mænd. Tolv mænd af hver fjerding eller de otte og fyrretyve regerende såkaldte goder eller landstyrelsesmænd toge plads på den midterste bænk; men hver af dem skulde tillige af sine undergivne have to mænd med sig, som de kunde rådføre sig med; den ene lod han sidde foran sig, den anden bagved sig, hvorved altså alle tre bænke bleve fuldt besatte, hver med sine otte og fyrretyve mænd. Indenfor sad lovsigemanden, udenfor stod almuen. De fleste stemmer gjorde udslaget, men ved stemmegivningen måtte hver mand tillige beedige sin mening, med mindre den svagere del var under tolv stemmer; var lovsigemanden på den svagere side, så måtte den stærkere i det mindste have to stemmer flere, for at kunne gå af med sejeren. Om den temmelig indviklede rettergang vil det for læseren være bekvemmest at erholde de fornødne oplysninger på de behørige steder i fortællingerne selv.

Adskillige blandt landets nybyggere, som vare komne fra de skotske øer, havde her lært at kende kristendommen, og bevarede deres tro til deres dødsdag, sköndt de vare udsatte for hedningenes forfølgelse; andre vare temmelig blandede i troen, thi de påkaldte i almindelighed Kristus, men ved ret vanskelige tilfælde anråbte de tillige deres gamle guder. Om en af disse nybyggere, Asolf Alskik, fortæller legenden, at han aldeles intet samkvem vilde have med hedningene, ikke engang modtage føde af dem; de vilde derfor heller ikke tåle ham iblandt sig, men forjoge ham fra sted til sted.

Han byggede sig en hytte under Øfjeldene på Sönderlandet; hans hedenske naboer, der ikke kunde begribe hvad han levede af, droge hen til ham, og fandt en fiskerig bæk ved hans hytte, samt denne fuld af fisk: de joge ham bort, men med det samme forsvandt alle fiskene, hvorimod der atter ved hans ny hytte var overflødighed. Således fulgte fiskene ham efterhånden, alt som han blev dreven videre mod vesten helt om til Akrenæs. På Kirkeby, der hvor Paperne för havde nedsat sig, boede en anden kristen, Ketil den Fiflske eller dåren, som hedningene kaldte ham. Da han døde, droge hedningene til gården, men såsnart de nærmede sig den, omkom de pludselig; thi gud havde, efter legendens sigende, valgt dette sted til sin dyrkelse, og tålte ikke, at nogen vanhellig fod betrådte det. I alt fald stemme beretningerne overens i, at kristendommen her forplantedes fra fader til sön, imedens den øvrige del af øen tilbad Odin, Thor og Frey. Såsnart derimod kristendommen nærmede sig norden, blev den også bekendt, ja forkyndet på Island. En mand Kodran, der boede på gården Gilá i Vatnsdalen havde en sön Thorvald, der er bekendt under tilnavnet den Vidførle eller vidtberejste. Denne sejlede ned til Danmark, og begav sig i viking med den danske kongesön, Svend Tveskæg, hvis liv han frelste på et tog i Bretland eller Wales. Senere drog han til Saxland eller den nordlige del af Tyskland, hvor han blev døbt af en biskop Frederik, og denne biskop overtalte han til at tage med ud til Island, for der at forkynde kristendommen. De ankom her i året 981, da Thorkel Måne var lovsigemand, om hvem det er noksom bekendt, at han i sin sidste sygdom lod sig bære ud under åben himmel, og sköndt hedning tilbad den gud, der havde skabt solen. Thorvald og biskop Frederik opholdt sig den første vinter på gården Gilá, og gjorde derfra rejser om

i Nordlandet. Thorvald vilde overtale sin fader til at forlade hedningenes skik, men faderen satte större lid til en sten, hvori hans fædres skytsgud boede, end til den ubekendte gud; biskoppen sang derfor eller messede over stenen til den brast, hvorpå Kodran lod sig døbe med hele sit hus, undtagen Thorvalds ældre broder Orm, der hellere vilde forlade sin slægt, end sine gamle guder, og drog over til Borgefjord. Om foråret toge Thorvald og biskoppen bopæl på gården Lækemot i Vatnsdalen. Om høsten skulde der stå et gilde hos Thorkels svigerfader Olaf på Haukagil, som hans gård senere kaldtes; han var så gammel, at han altid lå i sengen, og drak af et horn. Da de fremmede havde en anden tro, saa lod han dem være i et hus for sig. Der skulde nu holdes et gilde, men da der vare to berserker, begge ved navn Hauk, som alle vare bange for, thi de tudede som hunde, bede i deres skjolderand, og gik med bare fødder igennem brændende ild uden at tage skade, så spurgte Thorkel Krafla, der også var kommen der, biskoppen, om han ikke vidste noget råd til at få dem taget af dage. Biskoppen svarede, at når de andre vilde lade sig døbe, skulde han nok skaffe disse ildgerningsmænd af vejen; han viede da ilden, som brændte på gulvet, og da berserkerne i deres raseri kom ind, og vilde gå igennem den, forbrændte de sig så stærk, at de andre let kunne dræbe dem med knipler, thi våben bede ikke på dem. Deres lig bleve siden førte op til den gil eller fjeldkløft, som efter dem kaldes Haukagil, og hvoraf gården fik navn. Biskoppen ventede nu, at Thorkel Krafla skulde lade sig døbe, men han kunde ikke finde sig i den besynderlige skik at lade sig to, og lod sig kun primsigne eller betegne med korsets tegn; hans svigerfader Olaf blev derimod døbt, og denne begivenhed virkede også på mange andre, så de erkendte den frem-

mede guds magt, og lode sig døbe. Overhovedet havde kristendommen ret god fremgang på Nordlandet, i det mange sönderbrøde deres skurdguder eller afgudsbilleder, og nægtede at betale den sædvanlige hovtold til hovets vedligeholdelse. Her blev også i året 984, den første kristne kirke bygget på gården Ås i Hjaltedalen, og gårdens ejer Thorvard fik af biskoppen en præst til den; alt til ikke liden forargelse for dem, der endnu hang fast ved den gamle tro. En af disse, der som høvding havde megen indflydelse, henvendte sig endog til Thorvards broder, og spurgte ham, hvilket han vilde helst, enten brænde den ny kirke af eller dræbe den ny præst. At dræbe præsten, svarede den anden, lod han nok være, thi hans broder havde strængt hævnet ringere fornærmelse, end denne; at brænde kirken kunde derimod vel gå an, dog vilde han ikke have noget dermed at göre. Den hedenske høvding fik da nogle andre med sig, men da de kom hen på kirkegården, forekom det dem, at der slog ild ud af alle gluggerne på kirken, og det så livagtig ud for dem, som den stod i lys lue. De vendte derfor om igen, da de tænkte, som sandt var, at de behøvede ikke at stikke ild på den, siden den allerede brændte. Dagen efter fik hedningen imidlertid at vide, at kirken ikke fejlede noget; han fik derfor næste nat Thorvards broder med sig, for at gentage forsøget. De brød kirken op, og han søgte at tænde ild i nogle törre ris, men den vilde ikke fænge; da han nu havde lagt sig ned, for at puste til ilden, kom der en pil flyvende over hans hoved, og strax efter en anden, som trængte ind imellem hans klæder og kroppen; da sprang han forfærdet op, og råbte, at han vilde ikke bie efter den tredie. Kirken blev således frelst, og stod i mange århundreder efter. De forsøg, som Thorvald og biskoppen gjorde på kristendommens udbredelse i Vestlandet vare

ikke så heldige; her lod ikke en eneste sig omvende. De kom iblandt andre steder til gården Hvam, hvis ejer ikke var hjemme, thi det var just altingstid, hans kone derimod blotede i det hedenske hov på samme tid som biskoppen prækede troen, og de vare hinanden så nær, at den ene kunde høre den andens ord; husets unge sön, der var tilstede, kom dette så underligt for, at han gav sig til at le af dem. Endnu værre gik det på altinget; thi da Thorvald, der næsten overalt måtte føre ordet, eftersom biskoppen ikke kunde tale islandsk, efter biskoppens begering her gav sig til at forkynde troen, stod en anseelig høvding, Hedin fra gården Svalbard i Øfjord, op imod ham, og skeldte ham hårdt. Ja, man fik endog en skald til at synge en nidvise om Thorvald og biskoppen, hvilken lød så:

Båret haver bispen
börn ni;
til dem alle
er Thorvald fader.

Over denne nidvise dræbte Thorvald to mænd, og da biskoppen spurgte ham, hvorfor han havde gjort det, sagde han: de sige jo om os, at vi have börn sammen. Du misforstår deres ord, svarede biskoppen, havde du börn, da skulde jeg i sandhed med glæde bære dem alle i mit hjerte. Efter at Thorvald og biskoppen vare vendte tilbage til Nordlandet, fandt de også der modstand; thi da de vilde ride til Hegrenæs-ting, kom hedningene efter dem og kastede stene på dem, så de næppe kunde komme frem; på tinget selv lyste de dem efter deres gamle love i fredløshed; og denne lov bekræftedes på næste alting. For at udføre den, samlede en stor del hedninge sig, og vilde ride hen til gården Lækemot, at indebrænde biskóppen. Men efterat de på vejen havde

bedet og igen vilde stige til hest, flöj der nogle fugle op tæt ved dem; hestene bleve forskrækkede og kastede dem af; nogle brød arme, andre ben, atter andre sårede sig på deres egne våben, eller hestene løb fra dem, så de vendte tilbage med uforrettet sag, og biskoppen fik ikke noget af det hele at vide, förend bagefter. Alle disse forfølgelser bevægede imidlertid biskoppen til at forlade landet. Han sejlede med Thorvald, i året 986, over til Norge. Medens de her lå i en havn, kom Hedin fra Svalbard til det samme sted, og gik strax op i skoven for at hugge ved. Dette så Thorvald, fulgte efter ham med en træl og lod ham dræbe. Da biskoppen erfarede dette, sagde han til Thorvald, at de nu måtte skilles ad, thi han var hævngerrig. Biskop Frederik sejlede da til Saxland, hvor han døde; men Thorvald Vidförle begav sig på handelsrejser, drog siden ud til Jerusalem, besøgte på tilbagevejen Miklegård eller Konstantinopel, og døde endelig i Rusland i et kloster han selv skal have anlagt i nærheden af byen Paltesk, nuværende Paloczk.

En anden Islænder, Stefner Thorgilsen, der havde antaget kristendommen i Danmark, fulgte Olaf Tryggvesen, der i England var bleven kristnet, til Norge. Den første sommer efter at Olaf var bleven konge, år 996, overtalte han Stefner til at drage til Island, for at forkynde kristendommen. Men Stefner kunde ikke udrette noget med det gode, thi alle toge hårdt imod ham og hans lære, hans frænder næsten endnu værre end de andre; han gav sig derfor til, hvor han kunde, at bryde hoverne ned og at sönderslå skurdguderne, hvorover hedningenes forbittrelse blev endnu större. De samlede sig imod ham, så at han med nød og næppe undkom, og flyede over til sine frænder på Kjalarnæs. Hans skib

stod her i mundingen af Gufå, men reves løs om vinteren og drev ud. Derom digtede hedningene:

Stefners stavnval[1]) knejste;
Fjeldstormen flux sig rejste;
vinden rev landtovet over,
og ud i de stormende vover
for den; strömmen skrider
ind ad dens knuste sider.
Visselig det monne volde
herskeren Frey den Bolde.

Sommeren efter på altinget blev det lovtaget, at selv de kristne mænds nærmeste frænder skulde sagsøge den ny tros udbredere for gudsbespottelse; hvoraf følgen blev, at fire af Stefners frænder anklagede ham, da man anså kristendommen for frændeskam. For Stefner var der da intet andet at göre, uden for denne gang at give efter, og han drog endnu samme sommer, 997, over til kong Olaf i Norge. Her levede den gang en præst, ved navn Thangbrand, en stærk og voldsom mand, der kunde svinge sværdet ligeså vel som bispestaven, og derfor ej var uskikket til at skaffe den ny tro indgang hos krigerske hedninge. Han var en sön af grev Vilbald af Bremen, var ved kristendommens indførelse i Danmark kommen did, og blev klerk hos biskop Adelbert i Århus. Denne blev indbudet til et besøg af sin broder biskop Hugbert af Kanterborg i England, ved hvilken lejlighed den engelske biskop uddelte gaver til sin broders følge. Da han kom til Tangbrand, sagde han: du har en ridderlig færd, derfor giver jeg dig et skjold; korset derpå med vor herres billede betegner din lærdom. Nogen tid efter kom Thangbrand til Vindland eller de vendiske lande ved

---

[1]) stavnfalk, d. e. skibet.

Østersøen, og traf der Olaf Tryggvesen, der, såsnart han så skjoldet, spurgte, hvad mærket herpå skulde betyde. Da Thangbrand nu havde fortalt ham det og undervist ham om vor herres lidelse og død, falede hin på skjoldet; men Thangbrand forærede ham det. Olaf Tryggvesen, der ikke vilde stå tilbage i ædelmodighed, gav ham imidlertid dets værdi i skært sølv, for hvilken Thangbrand købte sig en smuk irsk mø, der var taget til fange i krigen, og førte hende hjem med sig til Danmark. Men her syntes en kæmpe, der af kejser Otto var bleven sendt did som gissel, så godt om møen, at han vilde tage hende fra Thangbrand, som derover nedlagde ham i tvekamp, og nu måtte forlade Danmark. Han tyede da til Olaf Tryggvesen, der imidlertid var bleven konge i Norge, var i nogen tid hans hirdpræst, og blev derefter præst ved den første norske kristne kirke, som kong Olaf lod bygge paa øen Moster. Her besad han både gård og jorder; men han holdt så ilde tilråde med hvad han havde, at alle hans penge gik op; da udrustede han et langskib, gav sig til at hærge på hedningene, plyndrede rundt om i landet, og delte byttet imellem sine folk. Der indløb klage på klage over ham til kongen, der endelig blev så misfornöjet med hans færd, at han vilde forvise ham som en ransmand af sin tjeneste, og give ham afsked; men Thangbrand bad ham hellere at pålægge ham en eller anden farlig rejse; og kongen lovede ham tilgivelse, hvis han kunde få Island kristnet. Thangbrand sejlede da derover om sommeren 997, og landede i den nordre Alptefjord på Østlandet; men her vilde ingen tage imod ham, för Hal på Sida, som han senere kaldtes, men som den gang boede på gården Å eller Thvottå, kom hjem. Til ham henvendte Thangbraud sig med budskab fra kong Olaf, der havde sendt ham did og henvist ham til Hal, hvis han skulde

lande øster på. Hal lod da skibet føre hen til den söndre Alptefjord, satte det der op, og lod et telt rejse på sin tunmark, hvor Thangbrand læste messe. Dagen för Mikkelsdag begyndte de kristne allerede at holde helligdag om eftermiddagen, hvorfor Hal, som besøgte dem i teltet, spurgte, hvi de ikke toge sig noget for? Thangbrand forklarede ham årsagen, at det næste dag var hovedengelen Mikaels höjtid, at denne engel var sat til at modtage de kristne afdødes sjæle, og fortalte ham adskilligt mere om englene. Den må være vældig, sagde Hal, som sådanne engle tjene, og lod sine folk næste dag bivåne gudstjenesten, at de kunde se de kristne mænds adfærd. Næste dag sang Thangbrand messe i teltet, og Hal med alle hans husfolk bivånede den; de syntes alle godt om det ny, de her så og hørte, klokkeringningen, den vellugtende røgelse og de prægtige klæder af silke og purpur. Næste år, 998, løverdagen för Påske lod Hal sig døbe med hele sit hus i åen ved hans gård, som siden den tid kaldtes Thvottå (Tvætå). Om sommeren red Thangbrand med Hal til altinget; og da denne var en meget anset mand og havde en stor slægt, så virkede hans exempel meget på andre; men mange vedbleve dog med hænder og fødder at sætte sig imod den ny lære. På vejen kom de til Skogahverfe, hvor hedningene købte en mand, der kaldtes Galdre-Hedin, til at fælde jord under Thangbrand, det vil sige, at han ved galder og hexeri skulde få jorden til at synke under ham. Efter et besøg på Kirkeby, hvor der boede en sönnesön af Ketil den Fiflske, og hvor alle vare kristne, sank også Thangbrands hest, da de rede videre, ned under ham, men han sprang af hesten, og blev stående uskadt på randen af jordsvælget. På denne rejse døbte Thangbrand adskillige mænd, Gissur den Hvide, en af de fornemste høvdinger i landet, hans svigersön Hjalte

Skeggesen fra Thjorsådal, samt Hal i Haukedalen, der den gang var et barn på tre år. På altinget selv forkyndte han med fynd guds ærende, så at mange mænd på Sönderlandet antoge troen. Efter tinget for han nordpå til Øfjord, og døbte her mange dels i en bæk ved Øxefjord, dels i en dam ved Myvatn; men da han kom til Skjalfande, fandt han en sådan modstand hos hedningene, at han igen måtte begive sig til Østfjordene. Herfra begav han sig atter på vejen, snart til Sönder-, snart til Vestlandet, dræbte den ene mand efter den anden, fordi de digtede nidviser om ham eller nægtede ham levnetsmidler, fældede berserker, og forfægtede således kristendommen både med hånd og mund. Men da han for de begåede drab blev anklaget på altinget, måtte han også efter omtrent to års ophold, i sommeren 999, vende tilbage til Norge.

Efter Thangbrands bortrejse kom der stor splid imellem høvdingerne om den lære, han havde forkyndt; hedningene spottede gud, og de kristne udskeldte de gamle guder. På selve lovbjerget kvad Hjalte Skeggesen en nidvise, der begyndte med:

Guderne gerne for mig må leve,
Freya tykkes mig dog en tæve;

og herover anklagede høvdingen Runolf Gode ham for gudsbespottelse. Men Hjalte havde så mange venner, at Runolf ikke kunde få retten sat, förend han med våbenmagt havde ladet begge brohoveder besætte ved Øxeråbro, og det varede endda længe förend nogen vilde indlede sagen til doms. Efter denne blev Hjalte dømt til landflygtighed. Da han nu for at forlade landet sejlede ned ad den vestre Rangå mod havet, kom der en mand løbende efter ham med spyd og skjold. Du har en halmvisk isteden for hjerte, råbte Hjalte til ham, og op-

fangede spydet, som den anden kastede, i sit skjold, hvorpå hans mænd sprang i land, og grebe ham. Nu fik de at vide, at det var en, der også var landsforvist, men som for at fri sig selv havde lovet Runolf Gode at dræbe den fredløse Hjalte. Denne tog manden med til Norge. Ogsaa Gissur Hvide sejlede samme sommer derover.

Kong Olaf Tryggvesen havde imidlertid søgt at indføre kristendommen i Norge; han havde denne sommer i samme hensigt været i Helgeland eller de norske Nordlande, og vendte om efteråret tilbage til byen Nidaros, nuværende Throndhjem. Her opholdt sig den gang en hel mængde unge Islændere, sönner eller frænder af øens mest ansete mænd, og alle endnu hedninge; blandt andre Olaf Pås sön, Kjartan Olafsen. En dag, da det var godt vejr, og adskillige mænd gik ud af byen for at svömme, så Kjartan, der med sine ledsagere var på sit skib i havnen, at en af Nordmændene var både större og langt dygtigere svömmer, end nogen af de andre. Hans frænde Bolle, der stod ved siden af ham, spurgte, om han ikke havde lyst til at göre en svömmetur med hin mand? men Kjartan svarede nej. Hvor er da din kappelyst bleven af? sagde Bolle, og begyndte at kaste sine klæder. Da sprang Kjartan op, klædte sig af, og bad Bolle slå sig til ro; strax derpå sprang han i søen, gav sig ifærd med manden, trak ham ned under vandet, og holdt ham dernede en stund. Derefter kom de op, og Kjartan trak ham ned anden gang, men da han nu selv vilde op, greb manden ham, og holdt ham nede en god stund. Og tredie gang førte manden Kjartan under vandet og holdt ham så længe nede, at han nær var bleven kvalt. Nu svömmede begge til land, og manden spurgte Kjartan ad, om han vidste, hvem det var han havde prøvet styrke med, hvortil Kjartan svarede nej.

Manden forærede ham derpå en skarlagens kappe, og sagde, at nu kunde han vel gætte det. Nu mærkede Kjartan nok, at det var kongen selv, og takkede sömmelig for gaven; men de andre Islændere vare misfornöjede med at han havde modtaget den, thi derved erklærede han sig ligesom kongen forpligtet. St. Mikkels dag gik mange af Islænderne hen for at høre de kristnes messe og at se deres skik, og da de kom tilbage derfra, talte de med hinanden derom; Kjartan syntes godt om det, men kun få af de andre. Dette fik kongen snart at vide, sendte bud efter Kjartan, og spurgte ham, om han vilde antage kristendommen? Han svarede, at kongen kunde göre ham så gode tilbud, at han ikke sagde nej. Nu hvad forlanger du da? spurgte kongen. At I lover mig en ligeså hæderlig forfremmelse her, svarede Kjartan, som jeg kunde vente mig på Island, sköndt jeg ikke kommer der. Dette lovede kongen, hvorpå Kjartan blev døbt, og var kongens gæst medens han var i de hvide klæder, som alle nydøbte bleve iførte. Just på denne tid kom Thangbrand tilbage fra Island, og berettede kongen, hvilket fjendskab han havde mødt, og at der var intet håb om, at kristendommen der på øen vilde have nogen fremgang. I sin vrede lod kongen mange af Islænderne gribe og lægge i jern, og truede nogle med døden, andre med lemlæstelse eller andre straffe; thi han skulde vise dem, sagde han, hvad han vilde göre ved dem, hvis fædre toge således imod hans budskab. Gissur Hvide og Hjalte Skeggesen bade da for de fængslede, og sagde, at kongen havde selv för givet sit ord på, at ingen skulde have forbrudt sig så meget, det jo skulde tilgives ham, når han vilde lade sig døbe. Gissur beråbte sig desuden på sit slægtskab med kongen, thi deres mødre vare kødelige søskendebörn; og tilföjede, at der nok kunde være håb om kristendommens fremgang på Island,

når man bar sig rigtig ad dermed, men Thangbrand for voldsom frem der, som her, begik endog drab, og det syntes hans landsmænd utåleligt at tage imod af en fremmed mand. Derpå sagde kongen, at alle skulde have fred, når Gissur og Hjalte vilde forpligte sig til at indføre kristendommen på Island, og til det viste sig, hvorledes det vilde gå dermed, vilde han beholde nogle af de unge og mest dannede Islændere som gisler. Dette indgik Gissur og Hjalte, hvorpå de fængslede bleve løste af deres lænker, og døbte alle, så mange der vare. Blandt andre blev også skalden Halfred døbt, og kongen selv stod fadder til ham, thi på andet vilkår vilde Halfred ikke, hvorover kongen gav ham tilnavnet Vandrådeskald, det vil sige skalden, som gör vanskeligheder, og forærede ham et sværd til navnfæste.

Vinteren over bleve Gissur og Hjalte hos kong Olaf, men næste forår, år 1000, satte de deres skib i stand, for at sejle til Island. De kom til Vestmanneøerne, og lagde til ved Hörgaør, hvor der, som navnet tilkendegiver, var et gammel offersted; der bragte de blandt andet det tömmer i land, som kong Olaf havde ladet hugge til dem, med den bestemmelse, at de skulde opføre en kirke deraf på det sted, hvor de skøde deres skibsbrygger i land. Förend de begyndte derpå, blev der dog kastet lod, på hvilken side af vågen kirken skulde stå, og da faldt lodden så, at det skulde være just der, hvor de gamle hörger eller altere havde været. De opholdt sig kun to dage på øen, og sejlede så ind til landet, hvilket just var samme dag, som man red til altinget; de kunde derfor ingen steder få heste eller anden fordelse, thi Runolf Godes tingmænd lå rundt om i alle husene der ved kysten; og de måtte da gå til fods til de kom hen til en gård til en mand, hvis sön var en svoger af Hjalte. Her fik de heste, og rede til Laugardalen, hvor de fik

Hjalte overtalt til at blive tilbage, eftersom han var erklæret fredløs. Da Gissur med de andre vare komne til Ölfus, sendte de derfra bud til altinget til deres frænder og venner, og bade dem ride sig imøde, thi de havde spurgt, at deres fjender vilde formene dem adgangen til tingmarken. Endnu förend de rede bort fra Ölfus, indhentede den utålmodige Hjalte dem, og da deres frænder og venner ligeledes kom dem imøde, så rede de alle tilhobe i en stor skare til altinget, og toge hen til Gissurs søstersön Asgrim Ellidagrimsens bod. Da flokkede også hedningene sig fuldvæbnede, og det havde såre nær kommet til slag, men selv iblandt hedningene vare der mange, som på alle måder søgte at forebygge, at det ej skulde komme til det yderste.

Den præst, som kong Olaf havde givet Gissur og Hjalte med, hed Thormod; han sang dagen efter messe på Gjåbakken ved Vestfjordingernes bod. Derfra gik de i tog til lovbjerget; syv mænd vare præsteklædte, og der bleve bårne to kors, hvoraf det ene angav kong Olafs, det andet Hjalte Skeggesens höjde. Desuden havde de røgelse på gløder, og dens vellugt udbredte sig til alle sider, såvel imod vinden, som med. På lovbjerget vare alle tingmænd samlede. Her forkyndte nu Gissur og Hjalte deres ærende; og man forundrede sig over, hvor vel de talte for sig, og hvor snildt alle deres ord faldt, ja, deres tale slog alle så meget, at ingen vovede at tale imod dem. Men følgen heraf blev, at der opkom en stor uenighed; den ene vendte sig til den anden, og krævede vidne på, at de herefter ikke vilde have fælles love, de kristne og hedningene. I det samme kom en mand løbende, og råbte, at der var opkommen en jordbrand i Ölfus, og udbredte sig henimod en af godernes gård. Da råbte hedningene, at det var intet under, at guderne fortörnedes over sådanne taler, som her lød.

Men Snorre Gode fra Helgefjeld, en af de anseeligste høvdinger på Vestlandet, tog ordet, og sagde, hvad fortörnedes da guderne for, da hraunet brændte, som vi her stå på? Lovbjerget er nemlig en i oldtiden udbrændt lavagrund. Derefter stilledes tummelen og man forlod lovbjerget. Alle de kristne bade nu Hal fra Sida, at han skulde forkynde de love, som skulde gælde om kristendommen; hvoraf følgen måtte blive, at landet delte sig i to partier, hvert med sin lovsigemand. Men Hal undslog sig derfor, og betalte den virkelig daværende lovsigemand, Thorgeir fra Ljosavatn, et halvt hundrede i sølv, forat han, endsköndt endnu hedning, skulde forkynde de love, der med hensyn til troen skulde være gældende både for kristne og hedninge. Det var et vanskeligt hverv. Da alle vare gåede til deres boder, lagde Thorgeir sig ned i sin, bredte et skind over sit hoved, for endnu mindre at forstyrres i sine tanker, og blev liggende således hele den dag, natten over, og den næste dag til ved samme tid. Imidlertid holdt hedningene mandstærke stævnemøder, og besluttede at blote to mænd af hver fjerding, og anråbte deres afguder, at kristendommen ikke måtte udbrede sig over landet. Hjalte og Gissur holdt ligeledes møder med de kristne, og vilde have, at man også, men på kristelig vis, skulde offre to mænd af hver fjerding, nemlig ligeså mange som de andre. Hedningene, sagde de, offre forbrydere og de værste ildgerningsmænd, og styrte dem ned af bjerge og stejle klipper; vi ville udtage de mest udvalgte mænd, og hellige dem som en sejersgave til vor herre Jesus Kristus, så at de skulle føre et renere liv og sky synden endnu mere end för; og vi begge tilbyde os som en sejersgave for vor fjerding. Derefter fremstillede sig, ligeledes af de mest udmærkede mænd, to for hver af de andre fjerdinger, undtagen for Vestlandet, hvor den

ny tro ikke var så udbredt; for denne stillede der sig kun en mand, Gest Odleifsen fra Bardestrand, som Thangbrand havde døbt. Men i denne forlegenhed trådte Thorvald Vidførles broder, Orm Kodransen frem, den samme, som för af vedhængenhed til hedenskabet havde forladt sin faders hus; dersom min broder Thorvald, sagde han, havde været her, så vilde den anden mand ikke mangle; nu tilbyder jeg mig i hans sted, hvis I ville tage imod mig. De modtoge ham med glæde, og han blev strax døbt.

Dagen efter stod Thorgeir op, og sendte bud om til boderne, at alle mænd skulde begive sig til lovbjerget; og da de vare komne did, holdt han en tale, hvori han forestillede dem, hvor misligt det vilde stå til med landet, når de herefter ikke skulde have en lov gældende for alle, formanede dem at afstå derfra, og viste, at deraf måtte opstå ufred og blodig strid, og følgen vilde blive, at landet ødtes. Han fortalte dem om hine konger, som idelig lå i krig med hinanden; den ene hed Dag og var konge i Danmark, den anden, Tryggve, var konge i Norge; med dem kunde det aldrig komme til nogen enighed, förend begge landes indbyggere lagde sig derimellem, og, hvor nødig kongerne end vilde, stiftede fred; og få år derefter sendte de hinanden gaver, og bleve de bedste venner sålænge de levede. Nu, vedblev han, tykkes det mig også her rådeligt, ikke at høre efter dem, som med magt ville sætte deres villie igennem, men at begge give noget efter, og at begge have sin fordel, men at vi alle beholde en lov og en skik; thi sandt er det, at slide vi loven, da slide vi freden. Han vendte sin tale således, at begge parter ved dens slutning lovede, at de love, han vilde forkynde, skulde ubrødelig holdes. Og da forkyndte han som lov: at alle landets indbyggere skulde lade sig døbe, og tro på en

gud. Men om börns udsættelse og spisning af hestekød skulde de gamle love holdes i hævd. Vilde nogen blote til afguderne, da måtte han, men blev det bevist med vidner at han gjorde det, skulde han være fredløs. Ved disse vise love standsedes al strid og blodsudgydelse i landet. Börns udsættelse og spisning af hestekød kunde vel ikke ganske hæves, da man derved udsatte landet for hungersnød, ved dels at overbefolke det, dels at berøve det et af de bedste og almindeligste fødemidler. Vare der nogle mænd, som de gamle guder vare groede så dybt ind i hjertet, at de ej kunde lade dem fare, da nyttede det kun lidet, at befale dem troen på en gud; ved Thorgeirs sidste lov gjordes det dem muligt at tilfredsstille deres hjertes trang, men da de vare nødte til at göre dette i den dybeste stilhed og aldeles uden vidner, så forebyggedes derved al udbredelse af deres tro og den slette virkning den kunde have på andre. Hedenskabet ophørte også nogle år efter. Alle tingmændene bleve døbte den samme sommer, år 1000, da de rede hjem fra tinget; Nordlændingerne og Sönderlændingerne i den varme Reykelaug i Laugardalen, thi de vilde ikke gå i koldt vand. Ved denne lejlighed sagde Hjalte Skeggesen, da Runolf Gode blev døbt: ' Nu lære vi dog den gamle Gode at gumle på saltet[1]). De fleste mænd fra Vestlandet bleve døbte i Reykelaug i den söndre Reykedal. Den samme sommer var det, at kong Olaf faldt i slaget ved Svolder.

Efter kristendommens indførelse hengik nogen tid med dens befæstelse i landet; derpå udviklede sig efter bekendtskab med de sydlige landes videnskabelighed, og

---

[1]) I den katholske tid var det skik når en blev døbt at give ham salt i munden, for derved billedlig at udtrykke frelserens ord: »I ere jordens salt.«

indførelsen af det bekvemme latinske alfabet, den islandske historieskrivning, som har vedligeholdt landets berömmelse indtil vore dage; men stormændenes herredömme voxte tillige så meget, at øens forening med Norge blev uundgåelig.

Sexten år efter kristendommens indførelse ophævedes, efter den norske konge Olaf den Helliges opfordring, den sidste levning af hedenskabet, lovene som tillode at udsætte börn og spise hestekød. Endnu havde man imidlertid kun fremmede præster; for at landets börn kunde oplæres dertil, måtte de rejse udenlands, og selv efterat skoler vare oprettede i landet selv, bleve dog biskopperne viede i fremmede lande, især i Norge. Vejen mod syden førte over Danmark gennem Hedeby; målet var gerne i det mindste Rom; og selv lægfolk efterlignede de gejstliges rejser, besøgte helgenes grave, endog i det fjerne syden. Således blev kristendommen et nyt og nöje forbindelsesmiddel imellem hin fjerne ø og Evropas mest oplyste og dannede lande. Rommernes klassiske skrifter, i det mindste brudstykker af de fortrinligste, bragtes til Island, og foredroges i skolerne, de strængere videnskaber fik faste sæder på øen; dette måtte vække smagen for den rene, ægte historieskrivning, ligesom længer hen bekendtskabet med de spanske romaner fra middelalderen bidrog til at fordærve den.

Gissur Hvide, der først boede på Höfde, byggede sig en anden gård på Skalholt, flyttede derhen, og lagde især vind på at befæste kristendommen. Han sendte sin sön Isleif til Saxland, hvormed der menes hele den nordlige del af Tyskland imellem Danmarks grændse og Rhinen; her blev Isleif oplært i klosterkolen Herfurda, d. e. klosteret Hervorden i Vestfalen. Da han kom tilbage herfra, og Islænderne mærkede, hvilken lærd klerk han var bleven, så bade de ham, at han atter skulde

rejse udenlands for at lade sig vie til biskop, at de isteden for de fremmede præster kunde få lærde mænd blandt deres egne landsmænd. 50 år gammel blev Isleif i året 1056 af biskop Adelbert i Bremen viet til biskop, blev en vinter over i Danmark og vendte så tilbage til Island, og var biskop i Skalholt i 24 år. Han oprettede en skole, oplærte mange af landets börn til præster, og døde på Skalholt 1080. Efter ham fulgte hans sön Gissur, der blev viet 1082 af biskop Hardvig i Magdeburg, og vendte hjem efter en rejse til Danmark. Også han bidrog særdeles til at befæste kristendommen, om end tildels efter den tids anskuelser. Thi da han var meget afholdt, blev det, 1096, efter overlæg med præsten Sæmund Frode og lovsigemanden Markus Skeggesen, lovtaget, at hver mand i landet skulde opgive störrelsen af sin rørlige og urørlige ejendom, og give tiende deraf. Han bestemte tillige, at Islands bispesæde skulde være i Skalholt, og gav til at fundere det en stor del af sit eget gods, land og løsøre; og da han nu troede, at denne bispestol var rig nok, skenkede han mere, end fjerdedelen af hans bispedömme var værd, til, efter Nordlændingernes begering, at grundlægge endnu en bispestol på Nordlandet. Her blev da Jon Ögmundsen, hvis moder var en sönnedatter af Hal på Sida, i året 1106 af biskop Azer i Lund indviet som første biskop til Holar i Hjaltedal. Gissur døde 1118. Foruden at der således grundedes tvende hovedsæder for kristendommen, bleve mange af landets mænd rundt om på øen indviede til præster, hvilke man ikke må forestille sig at have stået i samme forhold til menigheden som vor tids. Under hedenskabet var nemlig, som vi för have set, høvdingen tillige hovgode eller offerpræst, og deraf viste sig endnu et genskin under kristendommen. Hine goder beholdt nemlig, sköndt godordene efterhånden bleve flere og

mindre, deres verdslige myndighed; og i de første tider især lod en stor del af dem, som vare blevne oplærte dertil, sig indvie til præster ved de kirker, som deres forfædre eller de selv tildels havde ladet bygge, så at de på en gang vare både verdslige høvdinger og guds ords tjenere. Efter at dette ophørte, vedbleve de dog at beholde kaldsrettigheden til den kirke de ejede, kunde kalde præst til den og oppebære dens indkomster imod at holde den vedlige. På historieskrivningen måtte hint forhold have megen og gavnlig indflydelse; thi det var især præster eller af præster oplærte høvdinger og høvdingesönner, der skreve, altså mænd, der med den lærde dannelse forenede indsigt i alle politiske og andre verdslige forhold.

Der gives to måder, på hvilke menneskene kunne tildrage sig almindelig opmærksomhed og fremhæve sig fra den store hob, ved enten selv at øve sjeldne og mærkelige gerninger, eller ved at fortælle dem for andre. Ved kristendommens indførelse måtte de gamle krigerske sæder formildes, vikingetogene ophørte, og med dem mange lejligheder til stordåd; men at bevare mindet om disse bedrifter, om fædrenes dåd, at forherlige dem ved sange, at forplante dem ved fortællinger, og endelig ved pennen at bevare dem for efterslægten, det stod endnu enhver kyndig, klygtig og flittig mand åbent. Den travle herreborg og det enlige kloster bleve begge lige vigtige sæder for denne boglige kunst. Men hovedgrunden til at den øvedes og næredes var den naturlige kærlighed til fædrene, og den hos alle øboer herskende nysgerrighed og begerlighed efter at høre nyt fra fremmede lande. Øen var bleven besat af en stor mængde, næsten alle höjbårne slægter; enhver ved floder og bjerge fra de øvrige dele af landet afsondret landstrækning udgjorde en lille stat for sig, dens beboere ligesom en stor familie.

Hvad der forefalder i denne, hvad der hændtes ved grændserne, ved berørelse af naboer, hvad der foregik i familiens skød, det opbevaredes, ligesom endnu i vore dage familieefterretninger vedligeholdes fra slægt til slægt. Enhver stor høvding, hans dåd, hans familieliv og hans börn, hans forbindelse og strid med andre slægter, alt dette var genstand for hans undergivnes og hans efterkommeres betragtning; mangen en, der i en sådan slægt udmærkede sig ved noget usædvanligt, ved stor dåd eller stor udåd, blev det tillige for landets. Og hvad der således engang var blevet til som sang eller fortælling, det bevaredes ved idelig gentagelse i høvdingens hal, i boden på tinge, ved forsamlinger for at holde lege, og i de for en stor mængde tilgængelige bade. Ikke blot opfattede manden det i ord, kvinden dannede sig et eller andet billede deraf, og bordede det i teppet. På denne måde opstode efterhånden de såkaldte herredssagaer eller fortællinger om begivenheder i enkelte herreder eller landstrækninger. Men også begivenhederne i fremmede lande vakte i höjeste mål Islændernes videlyst. Når et skib kom til landet, så ilede store og små til stranden for at høre nyt, og herredshøvdingen, den mest ansete på hele egnen, var ikke blandt de sidste; han tilegnede sig endog, ligesom han havde forret ved handelen, en slags ret til først at høre hvad nyt de fremmede bragte med sig. Han indbød dem til sin gård, lod deres formand sætte sig lige over for hans eget höjsæde, lod ham beværte, spurgte ham ud, og lod ham fortælle. Det var således ikke blotte rygter, der strøge om blandt den simple almue, hvilke lagtes til grund for de følgende skrifter; det var meddelelser fra mænd, der selv havde hørt og set, ja som oftest været deltagere i det de fortalte, til en anset høvding, der havde interesse for de fremmede høvdingers politiske forholde, hvis riger han i

almindelighed mere end en gang havde besøgt; og atter at fortælle sin sön det mærkeligste af hvad han således havde erfaret, det var ham både en glæde og en ære. Kjartan Olafsen, der var bleven døbt, kom tilbage fra Norge; hans brud var bleven ham utro, han var så sørgmodig, at han ikke havde sands for andet; og under alt dette gjorde især det hans fader ondt, at han var så tavs, at man slet ikke kunde have godt af hans fortællinger. Stundum gik denne nysgerrighed så vidt, at man ikke lod den nysankomne have ro til først at nyde sit måltid i fred, men han måtte erindre stormanden om, hvor lidet høvdingligt det var, således at spörge en fremmed ud om hver mand og hver egn, uden at betænke hans egen tarv. Den samme videlyst vedligeholdt sig også i den følgende tid. Efterretningerne om det store Jomsvikingeslag i Hjörungevåg i Norge bragtes til Island af mænd, der selv havde deltaget i slaget, og man vidste endnu længe efter hvad hver havde fortalt, og hvorledes den ene havde sagt det, den anden det. Engang, i året 1135, var der en stor trætte på tinget, og det var ikke muligt for høvdingerne at blive enige. Da kom der et bud, at en af biskopperne, der havde besøgt Saxland og havde taget hjem over Norge, var ankommen til landet, og kom nu ridende til tinget: pludselig var striden glemt, almindelig glæde udbredte sig i hele forsamlingen, alle forlode tinget, og biskoppen måtte træde op på en forhöjning ved kirken, og fortælle den samlede mængde alt hvad der havde tildraget sig i Norge, imedens han var udenlands. Det var heller ikke hos almuesfolk i de fremmede lande, men hos konger og høvdinger Islændingerne indhentede de efterretninger de bragte hjem med sig; en af de senere berömte skalde besøgte den danske konge Valdemar den anden, og fik hos ham herlige efterretninger om adskillige begiven-

heder, ja endog om den tids skrift og videnskab; med Norge var forbindelsen endnu nöjere og almindeligere. At alt hvad der således fortaltes, desuagtet ikke altid var fuldkommen pålideligt, at personlige forestillinger og interesser blandede sig deri, at selv öjevidners fortælling om en og samme begivenhed ikke i alle omstændigheder stemmede overens, hvor kunde det være andet? hvilken historie, selv vore dages, er fri derfor? også den bærer jo præg af den måde, hvorpå den er opstået, og af den usikkerhed, som er al menneskelig kundskabs lod.

Den mundlige fortælling måtte gå over til skriftlig optegnelse. Under hedenskabet kendte man allerede runer, og det var den første skrift man anvendte; nu ombyttede man disse ubekvemme og ufuldstændige tegn med latinske bogstaver, og beholdt af runerne kun nogle enkelte tegn for lyde, som Rommerne ikke kendte. Hidtil havde selv lovene været mundlig bevarede; just derfor kaldtes landets lavmand lovsigemand, fordi han hvert år på lovbjerget måtte fremsige en del deraf, en forretning som han måtte have fuldstændig tilendebragt i tre år. 1116 blev efter lovsigemanden Bergthor Rafnsens foranstaltning bestemt, at loven skulde forfattes skriftlig, hvorved tillige adskillige ny forbedringer skulde indføres; næste sommer skulde den således forfattede lov oplæses på altinget, og det, som fandt de flestes bifald, antages. Dette skete, og der forfattedes tre håndskrifter, hvoraf det ene rimeligvis opbevaredes hos lovsigemanden, de to andre hver på sit af de to bispesæder; disse ere grundlaget for den såkaldte Grågås, den lovbog, der var gældende sålænge fristaten var til. Også for den gejstlige forfatning måtte man snart tænke på en gejstlig lov; den såkaldte Kristenret forfattedes, efter ærkebiskoppen af Lunds opfordring, i året 1122 af begge biskopperne efter rådførsel med Sæmund frode og andre lærde mænd. Omtrent ved

samme tid begyndte også den islandske historieskrivning; og en stor del af sagaerne om Island blev skreven för år 1200. Hvad man først opskrev var naturligvis enkelte hovedbegivenheder og den tid da de vare indtrufne; man havde derved et slags kronologiske fortegnelser, hvortil man kunde henføre de begivenheder, der indeholdtes i en vel bekendt sang eller mundlig fortælling. Man opskrev vel også, ligesom man allerede under hedenskabet havde gjort det med runer, visse hoveddele af sangen, hvorved man kom hukommelsen til hjælp; og omdannede efterhånden denne sang til en saga, der var kort, og ligesom sangen, kun indeholdt hovedstrøgene. Men jo mere øvet man blev i at bruge pennen, desto hellere beklædte man denne benrad med kød og blod, for at den skrevne saga kunde så meget mere komme til at ligne de gamle, udførlige, de livfulde Islændere så kære, mundlige fortællinger. Hørte de noget fortælle om en mand, så måtte de strax vide, hvorledes han gik klædt, hvordan han var skabt, om han var stor eller lille, om han havde visse legemsfejl, hvorledes han forstod at bruge sine våben, og desl., men dette var naturligvis heller ikke nok, de måtte også vide, hvem hans slægtninge vare, hvorledes han behandlede dem, hvorledes hans handlinger hang sammen med hans karakter, o. desl., og af alt dette tilsammen, af hvad man selv vidste, og af hvad man kunde udspörge hos andre kyndige, dannede der sig en fortælling, ikke blot om en enkelt mands, men om en hel slægts begivenheder, deres familieforholde og deres politiske forhold til andre hovedslægter. Således opstode sagaer med et grundlag af en i det hele velordnet tidsregning (sköndt den ikke igen altid stemmer ganske nöje med andre sagaers) men tillige med en udførlig skildring af steder, personer og begivenheder, så at alt griber ind i hinanden, og at fortællingen, når den

er tilende, efterlader at varigt indtryk ikke blot af hvad der skete, men også af de handlende personers ejendommelighed. Men en sådan fortælling er tillige som en genlyd af et almindeligt sagn; aldrig griber fortælleren ind i handlingen, aldrig træder hans personlighed frem; det hedder nok, at så sagde man, eller også: så sagde den og den, vel også, at ved denne handling forøgedes mandens anseelse, en anden pådrog ham manges daddel; men aldrig afsiger fortælleren selv nogen dom eller giver sin mening tilkende om dette og hint. Det er en taler, der står bag tæppet, hans røst lyder og udbreder sig over hele mængden, men af ham selv ser man intet, ikke engang hans fødder. Hjemmelsmændene til de i sagaen fortalte begivenheder ere derfor ofte bekendte og navngivne; men hvo der egenlig forfattede og opskrev sagaen, er næsten altid ubekendt.

Blandt de islandske historiekyndige gives der især tre, hvis navne fejres endnu den dag i dag, og som ville leve mange århundreder efter vor tid, ikke alene hos os nordboer, men selv ved Seines brædder, ja måske hin side Alperne og Pyrenæerne; thi det er således tilfældet med alt ædelt på jorden, at når man på et sted er bleven ked og ligesom mæt deraf, så blive andre, for hvem det er noget nyt, på andre steder opmærksomme derpå, og formedelst denne elskværdige videlyst vandre efterhånden de menneskelige kundskaber kloden rundt. Disse tre mænd ere Are Frode, Sæmund Frode og Snorre Sturlesen.

Are Frode, det vil sige den kyndige, den vise, eller Are den gamle, som han også kaldes til forskel fra en i tiden yngre, blev født 1067, og var som barn i huset hos sin farfader Geller Thorkelsen på Helgefjeld, der er bekendt af sit ophold hos den norske konge Olaf den hellige. Geller gjorde i sin alderdom en rejse til Rom,

og døde i Danmark 1073; da kom Are, syv år gammel, til Hal den milde i Haukadal, den samme, hvis dåb som barn vi nys have fortalt, og som ikke alene var vel bevandret i sit fødelands historie, men også havde sejlet frem og tilbage imellem Island og Norge, stod i venskab hos kong Olaf den hellige, og kendte godt til hans rige. Hos denne mand blev Are opfostret med biskop Isleifs sön Teit, forblev der i fjorten år, måske også til Hals død 1090. Derefter vendte han formodenlig tilbage til sine slægtninge, giftede sig, og fik rimeligvis en del af Thorsnæssets godord, men, ligesom flere høvdinger, der havde fået en lærd dannelse, lod han sig tillige vie til præst. Han døde 1148. Efter beretninger, som han dels indhentede hos sin egen slægt, dels havde fra Hal den milde, fra Od, en sönnesön af Hal fra Sida; der igen havde sit fra en anden ældgammel mand, og endnu flere, også en kvinde, nemlig Snorre Godes datter Thuride den Spage, eller vise, forfattede han et skrift kaldet Islændingebog, som indeholdt Islands opdagelse og ældste historie, fortsat til hans egne dage, samt de vigtigste begivenheder i de norske kongers liv, og ordnede alt dette efter en vis tidsregning, så pålidelig som nogen der på landet vidste af at sige. Men dette skrift er forgået, og hvad vi har tilbage er kun et udtog, der dog indeholder det hele grundlag, og just derfor er særdeles vigtigt for de nordiske rigers historie og tidsregning.

Sæmund Frode blev født 1056, og tilbragte sin ungdom udenlands, indtil biskoppen af Holum, Jon Ögmundsen, bragte ham hjem med sig; hvorefter Sæmund boede på sin fædrenegård Odde på Sönderlandet, og, ligesom Are, var både høvding og præst. Han gennemså Are Frodes arbejder, og forfattede selv, formodenlig på latin, omtrent 70 år gammel, de norske kongers historie fra Harald Hårfager til Magnus den gode, hvoraf vi dog

ikke have andet tilbage, end et senere, af en anden mand forfattet og videre fortsat udtog på vers. Derimod tillægger man Sæmund den overmåde vigtige samling af de ældste eddiske sange, hvilken endnu haves, og hvis mage intet andet nordevropæisk folk kan opvise.

Snorre Sturlesen, der talte Egil Skallegrimsen, Snorre Gode og flere berömte mænd iblandt sine forfædre, ikke at tale om de konger og jarler, fra hvilke disse igen nedstammede, blev født 1178 på garden Hvam i Dalesyssel, hvor hans fader Sturla Thordsen, sædvanlig kaldt Hvam-Sturla, boede. Tre år gammel kom Snorre i huset hos Sæmund Frodes sönnesön, den mægtige Jon Loptsen, der boede på gården Odde, en af de viseste og rigeste mænd i Island. Her blev Snorre i sexten år til Jons død 1197, og havde lejlighed til at blive bekendt med de gamle skaldes sange, med Are Frodes, Sæmund Frodes og andres historiske arbejder, at tilfredsstille sin tidlige lyst til historisk granskning og til skaldskab, og at udvikle sin klygt og sine sjeldne evner. Han opholdt sig endnu i nogen tid efter Jon Loptsens død hos dennes sön, Sæmund Jonsen, på Odde uden synderlig udsigt til at kunne tilfredsstille sin begerlighed efter rigdom og sin herskelyst; kun fem år gammel havde han mistet sin fader, der ikke efterlod ham noget synderligt; og moderen på Hvam var heller ikke i stand til at bringe ham i nogen fordelagtig vej. Han giftede sig derfor med Herdis, en datter af en rig præst på gården Borg i Myresyssel, og lagde ved dette giftermål grunden til sin følgende rigdom, som han ikke altid ved lovlige, i det mindste ikke ved ædle midler (giftermålet selv var jo heller ikke et sådant) forøgede således, at han næst efter Sæmund Jonsen blev den rigeste mand på landet. Han besad tilsidst sex store hovedgårde, hvoriblandt Bessestad, kunde ride til altinget med et følge af otte til ni hundrede

mand, kunde stille, om det skulde være, en endnu större i marken, og havde så store kvæghjorde, at han anså tabet af 120 øxne, hvilket han engang led på en af sine gårde, for ringe. Han boede først hos sin moder på Hvam, men efter sin svigerfaders død, 1202, på sin kones arvegård Borg, hvorfra han nogle år efter, 1206, flyttede til gården Reykholt i Borgefjordssyssel. Denne gård opbyggede han på det bedste, omgav den tilligemed huse og kirke med en meget höj vold, og lod indrette det berömte bad Snorralaug, ved at lede vandet fra den varme kilde, der kaldes Skrifla, til den af stene opførte runde badstue; til denne kunde man gå fra våningshuset igennem en muret hvælving, ned ad stentrapper; og badet selv kunde man efter behag fylde med varmt vand ved et igennem en stenhelle eller flad sten hugget rundt hul, der var forsynet med en told. På denne gård skrev Snorre et af nordens vigtigste historiske skrifter, hans Heimskringla eller de norske kongers historie; rimeligvis samlede han også der den yngre eller efter ham kaldte Snorres-Edda, der indeholder mythologiske fortællinger og vigtige bidrag til skaldekunsten. 1213 blev Snorre lovsigemand over Island, men var også som stormand og skald berömt udenlands. Omtrent ved samme tid sendte han en lovsang til den norske jarl Hagen Galin, der belönnede ham derfor med store foræringer, og indbød ham til Norge. Kort efter døde imidlertid Jarlen, og Snorre blev hjemme til 1218; da sejlede han til Norge, og søgte at indynde sig hos den mægtige Skule jarl og den unge konge Hagen Hagensen. Herfra gjorde han også en rejse til Sverrig, og indhøstede overalt berömmelse som skald. Næste vinter opholdt han sig hos Skule jarl, og blev af kongen ophöjet først til drost, siden til lensmand. På denne tid havde Sæmund Jonsen på Odde bemæg-

tiget sig adskillige norske købmænds gods, og man tænkte derfor i Norge på, at göre et hærtog til Island, enten for at tugte Sæmund og sikkre handelen, eller snarere, thi det var især den höjtflyvende Skule jarl, der drev på toget, for ved denne lejlighed at erobre Island. Dette tog afværgede Snorre ved at love, at han ved sine brødres hjælp vilde forskaffe de norske købmænd fuldkommen erstatning, samt tilsikkre de norske handelsfrihed og sikkerhed for fremtiden; andre sige at Snorre lovede uden sværdslag at bringe øen under kongens lydighed. Vist er det, at Skule jarl ved denne lejlighed første gang bragte det på bane, at Snorre skulde bringe landet under kongen; men hvorvidt Snorre samtykkede deri, kan ingen sige. Vist er det også, at denne til sikkerhed for sine løfter lovede at sende sin sön, Jon Murt, over til Norge, for at opdrages ved jarlens hof. Efter sin hjemkomst, 1220, sendte han virkeligen sin sön over, men for resten udrettede han lidet eller intet, enten fordi han ikke vilde eller fordi han hos sine landsmænd fandt for megen modstand. Tiden hvori han levede, var særdeles urolig, og eftergivende var han ingenlunde selv; han lå derfor i næsten bestandig strid med sine egne brødre, med sin brodersön, med sine svigersönner, med Sæmund Jonsen, stundum også med sin egen, dog uægte, sön Urækja, og mange andre, snart om herredömme, snart om jordegods. Ægteskabet med Herdis var ikke lykkeligt, og Snorre tænkte på at fri til Jon Loptsens rige sönnedatter Solveig, hvisårsag han ved skiftet efter hendes fader skal have forskaffet hende en större arvelod, end der tilkom hende efter loven, men hun blev, til hans fortrydelse, kort efter forlovet med en anden. Et par år efter, 1224, indgik da Snorre et slags ægteskab (thi hans forrige kone, Herdis levede endnu, og ægteskab opløstes efter

de da gældende kristne love først ved døden) med en hovedrig kone, Halveig, enke efter en af hans værste fjender. Med hende levede han til hendes død kort för hans egen, 1241, og indviklede sig i denne tid stedse i flere stridigheder med sine stifsönner, med to af sine svigersönner, der forskøde hans døtre og kom i trætte med ham om medgivten, og med hans broder Sighvat og dennes sön Sturla. Sturla Sigsvatsen var i Norge 1235 og den norske konge formåede ham til det løfte, at medvirke til Islands overgivelse til Norge ved at afsætte og fordrive landets mægtigste høvdinger. Sturla vendte tilbage til Island 1236, og erfarede, at Snorres sön Urækja i hans fraværelse havde gjort indfald på hans faders besiddelser; fader og sön forenede sig derpå, og fordreve Snorre fra Reykholt, toge hans ejendomme til sig, og bemægtigede sig hele hans høvdingedömme. Snorre flygtede først til sin anden gård Bessestad, så fra det ene sted til det andet, til han endelig håbede at finde et blivende sted hos sin frænde Thorleif på Garde. Men også denne blev anfaldet af Sturla, det tegnede til et stort slag, og Snorre flyede, med en eneste mand til følge, til Bessestad. Thorleif tabte slaget, blev fangen, og måtte love med sine vigtigste tilhængere at römme landet. Med ham begav nu Snorre sig til Norge, 1237, just på den tid, da Skule jarl, eller nu hertug Skule, var i færd med at göre oprør mod sin svigersön kong Hagen Hagensen. Snorre og hans ligeledes fordrevne sön Urækja sloge sig til hertugen, vare hos ham i Oslo, og fulgte siden med ham til Throndhjem. Hertugen skal efter nogle have ophöjet ham til jarl, og forsynede ham med sit eget skib til hjemrejsen, men som Snorre var rejsefærdig, kom der fra kongen, der ydermere var bleven fortörnet over en af Snorre digtet vise, ved hvilken en af kongens yndlin-

ger enten virkelig var fornærmet, eller fandt sig fornærmet, en stræng befaling, at han ikke måtte forlade riget. Desuagtet rejste Snorre, tog atter bopæl på Reykholt, 1239, og vandt en stor del af sin forrige indflydelse tilbage. 1238 var Sighvat og hans sön Sturla faldet i et slag imod Gissur Thorvaldsen, en af Snorres forrige svigersönner, med hvilke han lå i strid. Gissur var kong Hagen hengiven; kun Snorre kunde holde ham stangen; og efter at hertug Skule var falden, 1240, sendte kongen bud til Gissur, at han enten skulde sende Snorre som fange over til Norge, eller, hvis det ej kunde lykkes, rydde ham af vejen. Det første ønskede kongen helst, men det sidste stemmede mere med Gissurs hensigt at bemægtige sig Snorres ejendomme. En anden af dennes fjender forsøgte et væbnet overfald på selve altinget, hvilket han lykkelig undgik; men efter Halveigs død tyede hendes sönner, der vare misfornöjede med skiftet efter hende, til Gissur, og denne greb nu lejligheden; han drog flere og flere mænd over på sin side, åbenbarede dem indholdet af kong Hagens brev, og, medens hans tilhængere samlede större troppemasser omkring i landet, drog han selv forud med et følge af 70 mand til gården Reykholt. En mand, ved navn Od Snebjörnsen, advarede Snorre ved et brev, der var skrevet med en art indviklede runer, såkaldte stafkarlsletur, men hverken Snorre selv eller nogen af de tilstedeværende kunde læse dem. Gissur kom til Reykholt natten efter St. Mauricius dag, den 22de September, 1241, og opbrød Snorres sovestue; men Snorre mærkede uråd, og skjulte sig ved en præsts hjælp i en kelder. Gissur udspurgte præsten, hvor Snorre var, men han nægtede at vide det, indtil den underfundige Gissur forestillede, at når han ikke blev funden og var tilstede, kunde intet forlig komme i stand. Da man således

havde fået hans skjulested at vide, gik fem af de sammensvorne, dog ikke Gissur, derind. En af dem råbte til en anden, at han skulde hugge Snorre ned, men denne råbte: hug ikke! — Hug! gentog hin, hvorpå den anden gav Snorre et sår, der allerede for sig var dødeligt, og to andre fuldførte drabet. Således døde Snorre, 63 år gammel. Om hans karakter have meningerne været meget delte; om hans dygtighed som skald og historieskriver, om hans indsigter i det latinske sprog, i mathematik og mekanik vidner hele hans samtid og for en stor del hans uforgængelige værker.

Store ulykker havde i al denne tid af og til hjemsøgt Island. Snart indtraf hungersnød og misvæxt, snart rasede indbyrdes uroligheder imellem stormændene. Samme år som biskop Gissur døde, 1118, herskede der misvæxt, og der opkom et sådant stormvejr, at man i nogle kirker på Nordlandet slet ikke kunde holde gudstjeneste. Langfredag blev en knar på syv og tyve rum under Øfjeld af stormen løftet op i luften, og drejet således omkring, at den faldt ned med hulningen nedad; påskedag kunde næsten ingen besøge kirken, og mange, som vovede sig ud, tilsatte livet. I det næste år var manddøden så stor, at Sæmund Frode sagde på tinget, at der var flere døde af sygdom, end der den gang vare komne til tings. Og antallet af tingmændene var ellers i almindelighed ikke lidet. Herom får man et begreb ved det af nysnævnte biskop Gissur foranstaltede mandtal, thi ved dette talte man blot dem, som måtte udrede omkostningerne til tingrejser, af hvilke vel största delen selv besøgte tingene; de udgjorde i Østlandet 840, i Sönderlandet 1200, i Vestlandet 1080 og i Nordlandet 1440, altså i alt 4560. Hvad landets forfatning angår, da gik den efterhånden over til et eneherredömme af enkelte stormænd, hvorved

fristatens undergang forberedtes; de ringere bönder bleve efterhånden undertrykte, og blandt dem, der fremhævede sig, opstode blodige stridigheder. I de tvende første århundreder kæmpede man også, og holdt slag, men når der i et sådant faldt ti mand, så var det allerede meget. Omtrent ved kristendommens indførelse kunde en mægtig mand have hundrede tyende på sin gård, og rejse om i herredet for at dömme med et følge af tredive mænd; men når tingmændene bleve fortrydelige, fordi han kom med for mange eller lå for længe hos dem, så måtte han, hvis han vilde vel fare, give efter, forkorte sit ophold, og indskrænke sit følge; som, for at tage et virkeligt exempel, fra tredive mænd til sex. Men efterhånden hævede enkelte mægtige familier sig overdreven frem over alle andre, forbandt sig indbyrdes, og gjorde de andre til deres undergivne. Dog må den sidste halvdel af det 11te samt hele det 12te århundrede kaldes den islandske stats blomstringstid i verdslig henseende. I hele dette tidsrum blev landefreden blot to gange truet; først i året 1121, da Haflide Marsen og Thorgils Oddesen lå i strid med hinanden, og dernæst i slutningen af århundredet (1181), men begge gange blev dog sagen bilagt i mindelighed og uden blodsudgydelse, men i den følgende tid tiltog misforholdet imellem slægterne endnu mere. Begerlighed efter gods, magt, ære og hævn avlede uforsonligt had, så stormændene, isteden for at frede om landet, ødelagde det og sig selv indbyrdes. Enhver misbrug af magten, enhver overmagt straffer sig selv; og næppe begynder den at give sig blot, för andre mægtige blande sig i, nære og forstörre uenigheden, og søge derved at befordre de stridendes undergang til deres egen fordel. Dette var her tilfældet med Norges konger.

Fra de ældste tider af havde de norske konger h
öje på Island, så meget mere som det især vare norr
mænd, deres forrige undersåtter, der besatte det. Har
Hårfager forbød først strængelig udvandringen derh
men da denne desuagtet tiltog, befordrede han d
uden tvivl fordi han håbede endnu i sine dage at brin
øen under sit herredömme. Den forhen nævnte U
den danske skal endog være bleven sendt derover,
at han skulde underlægge sig landet og blive jarl d
over; men han besad ikke de til et sådant foretagen
fornødne egenskaber, og såsnart de andre landnamsmæ
mærkede hans hensigt, forfulgte de ham fra sted
sted, indtil de endelig fik ham slået ihjel. Efter Har
Hårfagers død opkom stridigheder i Norge imellem h
sönner, hvorved faderens plan at underlægge sig ø
tabtes af sigte; og det tog, den danske konge Har
Blåtand, der gjorde en kortvarig erobring i Norge, ha
i sinde, blev til intet. Olaf Tryggvesen havde nok
göre med kristendommens indførelse og befæstelse;
Islænderne kom til Norge, betragtede han dem vel
en måde som sine undersåtter, dog havde han ing
virkelig magt over dem, længer end imedens de o
holdt sig i hans rige. Olaf den hellige gjorde alv
lige forsøg på at tilvende sig øen. Han sendte Isl
derne tömmer til en kirke, samt en klokke; kirken b
opført på tingmarken ved altinget; og derefter bes
en del ansete Islændere ham i Norge, og bleve h
håndgangne eller gik i hans tjeneste. Han skikkede o
så vennegaver til de anseeligste høvdinger, der besvare
dem med andre; men under alt dette vare, som o
snart viste sig, andre hensigter skjulte. Thi tilsi
sendte han Islænderen Thorarin Nefjulfsen derover, at h
på altinget skulde fremsætte kongens ærende, og de
bestod i, at de som en vennegave skulde give kong O

øen Grimsø, der ligger i havet udenfor Øfjord, hvorimod han lovede dem sin beskyttelse. Dette vakte mange rådslagninger på tinget, thi en del af kongens venner, især på Nordlandet, syntes tilböjelige til at föje ham i denne begering; det var en så ringe ø, at Nordlandet ej kunde lide synderligt tab ved dens afståelse. Da bad Einar Eyulfsen sine landsmænd at bemærke, at følgen af denne øs overgivelse vilde blive, at de og deres börn og sildigste efterkommere vilde komme til at betale kongen skatte og pålæg, ligesom de i Norge, og tabe deres frihed for bestandig. »Kongen,« sagde han, »er efter hvad jeg hører, en god mand, og jeg tror det, thi de, som kende ham bedst, forsikre det; men ældre end gammel bliver han dog ikke, og kommer der så et kongeskifte, så vil det gå som ellers, at nogle konger ere gode og andre ere slette. Men ville I, mine landsmænd, bevare den frihed og selvstændighed, som I have besiddet, siden landet blev beboet, så lader ingen få nogèt fast sted her, hvorfra de kunne anfalde os, og betaler ingen slags afgift, hvad navn den end monne have, der kan udlægges som skat eller landskyld. Hvad Grimsø angår, så lader sig vel der anbringe en hær og en flåde, og noget sådant har uden tvivl kong Olaf i sinde; men kommer her først sådanne fremmede gæster, så vil det ikke vare længe, för mangen fattig bonde, der nu ror rolig til sit hjem, når han vender hjem fra sit fiskeri, vil se det sværme tykt nok udenfor sine dörre.« Disse Einars vise ord gjorde et så stærkt indtryk på alle, at høvdingerne strax på altinget afsloge kongens begering. Kong Olaf gjorde imidlertig endnu et forsøg, imedens hans ven, Are Frodes farfader, den fornævnte Geller Thorkelsen, opholdt sig i Norge tilligemed en hel del anseelige Islændere. Kongen befalede nemlig, at alle disse skulde blive tilbage, imedens Geller rejste over,

for på altinget at røgte kongens ærende, der ikke bestod i ringere, end den begering, at Islænderne skulde indføre norske love i deres land, og betale ham skat; i andet fald truede han dem med fejde og alskens ulykker. Men denne begering blev aldeles afslået, og alle kongens trusler bleve til intet, da han havde nok at bekæmpe i sit eget land, til han endelig faldt i slaget på Stiklestad. Imedens de derefter følgende borgerkrige rasede i Norge, havde Island i det 11te og 12te århundrede ro til at udvikle hele sin politiske og videnskabelige stræben, indtil Norges konger efter borgerkrigenes ophør i det 13de århundrede atter begyndte at have øens underkastelse for öje. Denne slutningstid i den islandske fristats historie kalder man Sturlungetiden, efter den mægtige Sturlungeæt, der i disse stridigheder spillede en så stor og sørgelig rolle. Sturlungetiden, der beskrives i den mærkelige Sturlungesaga, forfattet af Sturle Thordsön, falder omtrent sammen med kong Hagen Hagensens regering (1216—1263). Denne konge lykkedes det at kuldkaste den islandske fristat, og bringe den under sit herredömme. Borgerkrigen, der blev næret af den norske konge, brød dog først ud i lys lue efter 1232, og rasede uafbrudt de følgende 20 år. Slag hvor henved tusend mand stode ligeoverfor hinanden, bleve flere gange leverede. Efter mordet på Snorre Sturlesen stillede Thord Kakale sig i spidsen for Sturlungerne for at hævne Snorres og sin faders og brødres død, og opkastede sig til herre på Nordlandet. Gissur Thorvaldsen rykkede imod ham fra Sönderlandet; men de bleve dog enige om, at de begge skulde rejse til Norge, og overgive sagen til kong Hagens dom. Denne overilede sig ikke, og gav ingen bestemmelse för 1247, da kardinal Vilhelm var i Norge og kronede kongen; i hans tanker burde Island have en konge ligesom alle andre lande. Der blev da bestemt,

at Thord skulde have overbefalingen på Island, imod at han skulde formå indvånerne til at underkaste sig kong Hagen; men Gissur blev i Norge, og fik der et len. Begge de islandske biskopper vare norske af fødsel, og befordrede kongens fordel; biskoppen af Holum angav Thord for kongen, at han kun søgte at vinde een for sig selv; hvorfor kong Hagen 1252 atter stævnede ham over til Norge, inddrog alle Snorre Sturlesens besiddelser, og forlenede Gissur med Nordlandet; Thord derimod fik et len i Norge. Men næppe var Gissur kommen over til landet, för alle Thords venner rejste sig imod ham, og han måtte igen begive sig til Norge. Nu kæmpede de tilbageblevne om magten, hærgede sig selv og landet, og gjorde det til et let bytte for en endnu mægtigere. Da udnævnte kong Hagen endelig Gissur, 1259, til jarl over Island, og sköndt denne endnu søgte at tilvende sig selv landet, blev han dog nødt til at erkende kongens overherredömme. De tre fjerdinger sluttede en overenskomst med kongen og underkastede sig ham i året 1262, Østlandet først 1264. Fra nu af var Island forenet med Norge, med hvilket det, som bekendt, i året 1387, gik over til Danmark.

[redacted]

Fortælling

om

Egil Skallegrimsen.

1–2. Om bonden Kveldulf og hans sönner.

I landskabet Fjordene i Norge levede der en mand, ved navn Ulf, som paa mødrene side nedstammede fra den berömte Hrafnistaæt[1]). Det var en stor og stærk mand, der i denne henseende søgte sin lige. Sin ungdom havde han tilbragt i viking og hærtoge, i selskab med Kåre fra Berdla[2]), en gæv Mand, der var øvet i alle idrætter og dertil var en berserk. Disse to vare de kæreste venner og delte alt med hinanden. Da de nu kom hjem fra deres hærtoge, drog Kåre til sin gård på Berdla, hvor han besad megen rigdom. Hans to sönner hed Eyvind Lambe og Ølver Hnufa; hans datter Salbjörg, en smuk og mandig kvinde, blev gift med Ulf, der også tog hjem til sine gårde. Han besad nemlig både jordegods og løsøre, fik samme lensmandsret, som hans forfædre i lang tid havde haft, og blev en mand af indflydelse. Han var en god avlsbruger, hed det sig, og havde for skik, at rejse sig tidlig hver morgen og at gå omkring for at se hvad hans værkmænd toge sig for, at besøge

[1]) Hrafnista er en ø med en gård af samme navn udenfor Nummedalen i Norge.

[2]) Nuværende gård Berle på Bremangerlandet i Nordfjord i Norge.

smedierne, og at se til kvæget og marken, men stundum var han også i tale med andre mænd, der tyede til ham, for at indhente hans råd; thi han var en klog mand, hvis råd ikke var at foragte. Hver dag derimod, når det led mod aften, blev han så heftig, at man ikke kunde tale med ham; om kvelden blev han også sovesyg, man mente endogså at han var hamram, det vil sige, at han kunde skifte ham eller skikkelse og få en anden natur, end sin egen. Deraf fik han navnet Kveldulf eller Aftenulf. Med sin kone havde han to sönner; den ældste hed Thorolf, den yngste Grim. Da disse nu voxte til, bleve de begge store og stærke, som deres fader var, men i øvrigt forskellige til legeme og sjæl. Thorolf var smuk, behændig og klygtig, og, ligesom sine mødrene frænder, munter og opvakt, en mand, der ikke vilde stå tilbage i noget, også en dygtig købmand; alle elskede ham. Grim derimod var sort, mörk og frastødende, som hans fader, både af åsyn og sind; men en god avlsbruger, en dygtig arbejder i træ og jern, en udmærket smed; om vinteren drog han også med mange huskarle på en skude ud på sildefangst.

Da Thorolf var bleven en snes år gammel, gjorde han sig rede til at drage på hærtoge; faderen Kveldulf forsynede ham med et langskib; og Berdlakåres sönner Eyvind og Ølver forenede sig med ham; de havde også et langskib og mange folk. Om sommeren droge de nu i viking, erhværvede sig gods, og gjorde godt bytte; og således lå de adskillige sommere i viking, men vare om vinteren hjemme hos deres fædre. Thorolf bragte mange kostbarheder hjem med sig, til sin fader og moder; der var nemlig den gang god lejlighed til både at erhværve gods og at indlægge sig ære. Kveldulf var da allerede en mand til års, men hans sönner i deres bedste alder.

Snart forlod imidlertid Ølver sine rejsefæller. Thi

engang, da der på Gule[1]) holdtes et stort blot eller offer om høsten, så han der Solveig den Fagre, en datter af Atle jarl hin Mjove; og han blev så indtaget i hende, at han bejlede til hende, men faderen fandt, at han ikke var fornem nok, og sagde nej. Da gav Ølver sig til at digte elskovssange, og hans sind havde så meget at göre med Solveig, at han tabte sin lyst til hærtoge. Fra den tid af droge Thorolf og Eyvind Lambe alene i viking.

3-5. Kong Harald Hårfager sender bud til Kveldulf.

På denne tid havde Halfdan Svartes sön Harald arvet riget efter sin fader, og aflagt det løfte, at han ikke vilde lade sit hår skære eller rede, förend han var bleven enevoldsherre over Norge. Til den ende drog han med en hær igennem landet, stred med kongerne og overvandt dem, hvorom der gives en lang fortælling. Fra Oplandene drog han til Throndhjem og Nummedalen, og undertvang dem. Derpå vendte han sig mod Mørerne, hvis konger søgte hjælp hos Ødbjörn, kongen over Fjordene, der også besluttede at samle en hær, og forene sig med dem. Han lod da budstikken[2]) gå om, og sendte, blandt andre, også bud til Kveldulf, at han skulde komme til kongen med alle sine huskarle. Men Kveldulf svarede: »kongen vil sagtens finde, at det er min skyldighed, at drage med ham, når han skal forlade sit land, og der bliver hærget på Fjordefylke, men jeg finder mig aldeles ikke forpligtet til at drage nordpå til Møre, for at stride der, og at værge deres land. Forkynder derfor eders konge den stund I træffe ham, at Kveldulf bliver siddende hjemme i dette hærløb, og samler ingen krigsfolk, og forlader ikke

[1]) Gaular eller Gule, en landstrækning i Fjordene, hvor der var et betydeligt hovedtempel.

[2]) et stykke træ i skikkelse af en pil, der sendtes fra gård til gård, for at opbyde landets mænd til krig.

sit hjem for at stride mod Harald Hårfager, thi jeg tror, at han har en hel dragtfuld lykke, når vor konge ikke har så meget som en håndfuld.» Sendebudene droge da hjem til kongen, og forkyndte ham udfaldet af deres ærende: og Kveldulf blev siddende hjemme på sine gårde.

Kong Odbjørn drog da med de folk, han kunde få, til Møre, og forenede sig med kong Arnvid og Sølve Klove. Men kong Harald Hårfager var også kommen mod sin hær; og de holdt et slag indenfor øen Solskel, i hvilket kong Odbjörn og Arnvid faldt, men Sølve Klove undkom, og blev siden en stor viking. Kong Harald bemægtigede sig Mørerne, og satte Rognvald til jarl over dem og Romsdalen. Den samme høst gjorde Atles sönner et tog mod Ølver, som undflyede og kom til kong Harald i Møre, hvor han gik ham tilhånde[1]; og derfra fulgte han siden med kongen til Throndhjem, vandt i höj grad hans gunst, og blev hans skald. Berdlakåre drog ligeledes til Throndhjem og blev kong Haralds mand.

Kong Harald, der således efterhånden tilegnede sig store landstrækninger, som endnu ikke vare vante til hans herredömme, gav nöje agt paa lensmændene og de mægtige bönder; og hver gang han havde nogen grund til at vente en oprejsning[2], tvang han alle til enten at give sig i hans tjeneste eller at forlade landet. Og hvis ikke, da måtte de friste endnu hårdere kår; thi nogle måtte lade livet, andre lod han lemlæste på hænder eller fødder. I alle fylker tilegnede han sig al odel og alt land, hvad enten det var bebygget eller ikke; dertil havet og søerne. Alle bönder måtte være hans lejlændinge; alle de som opryddede skovene, alle der virkede salt, de der levede af jagt på landet, og af fiskeri i søen, alle måtte betale ham skat og skyld. For denne trældoms

---

[1] blev hans mand eller gik i hans tjeneste. [2] opstand.

skyld forlode mange landet, og nedsatte sig, dels i Jæmteland og Helsingeland, dels i Vesterlandene, på Syderøerne, i Skotland, på Hjaltland[1]), i Normandiet i Valland[2]), og på Færøerne. Og dette gav også anledning til Islands bebyggelse.

Da kong Harald lå med sin hær i Fjordene, sendte han bud omkring i landet til de mænd, som ikke af sig selv vare komne til ham, og som han dog vilde tale med. Kongens sendebud kom da også til Kveldulf, og frembare deres ærende, at det var kongens villie, at Kveldulf skulde komme til ham. »Han har spurgt,« sagde de, »at du er en gæv mand og af stor slægt; du vil snart komme i megen anseelse hos ham, thi der ligger ham magt på, at have mænd omkring sig, der udmærke sig ved styrke og mod.« Kveldulf svarede, at han var nu en gammel mand, så han var ikke synderlig hærfør eller skikket til at ligge ude paa krigsskibe. »Jeg vil derfor,« sagde han, »blive hjemme, og ikke give mig i kongens tjeneste.« Sendemændene svarede da: »Så lad din sön fare til kongen; det er en stor, velvoxen mand;« og i det han vendte sig til Kveldulfs sön Grim, vedblev han: »kongen vil göre dig til lensmand, hvis du vil tjene ham.« »Nej,« svarede Grim, »sålænge min fader lever, vil jeg ikke være lensmand; thi sålænge skal han blive ved at være min overmand.« Sendemændene fore nu tilbage til kongen, og fortalte ham, hvad Kveldulf havde svaret. Kongen blev meget stødt derover, og ytrede i nogle ord, at det vare storladne folk, og hvad de da tænkte på? Ølver Hnufa stod i nærheden, og bad kongen ikke være vred. »Jeg vil fare hen til Kveldulf,« sagde han, »og når han hører, det er eder så meget om at göre, vil han komme til eder.« Ølver drog også virkelig til Kveldulf, og sagde ham, at kongen var vred, og at det ikke vilde gå godt,

[1]) Shetland. [2]) det nordvestlige Frankerig.

med mindre enten han selv eller en af hans sönner tog til kongen. Han forestillede ham, at han havde megen forfremmelse at vente, når de stillede kongen tilfreds, og fortalte ham en hel del om, hvor god en mand kongen var, hvilket også var sandt, imod sine tjenere, både med hensyn til penge og til ære. Men Kveldulf svarede, at det bares ham så for, at hverken han eller hans sön vilde göre lykke hos denne konge, og afslog ganske at drage til ham. »Men,« vedblev han, »hvis Thorolf kommer hjem i sommer, så behøver man ikke at bede ham længe om at foretage sig denne færd, og han vil heller ikke undslå sig for at blive kongens mand. Sig til kongen, at jeg vil være hans ven, og formå alle dertil, som bryde sig noget om mine ord; jeg vil også, hvis kongen så finder for godt, forestå landets bestyrelse og alle ombud på hans vegne, som under den forrige konge; og se så til, hvorledes jeg på det bedste kan komme overens med kongen!« Ølver vendte nu tilbage til kongen, og sagde ham, at Kveldulf vilde sende ham sin sön, der i grunden også var bedre skikket til kongens tjeneste, men som nu ikke var hjemme. Kongen lod det dermed bero, drog om sommeren til Sogn, og længer hen til Throndhjem.

6. Kveldulfs og Thorolfs samtale.

Thorolf Kveldulfsen og Eyvind Lambe kom om høsten hjem fra deres vikingtoge. Thorolf tog hjem til sin fader, og de gave sig i samtale med hinanden. Thorolf spurgte da, hvad ærende de mænd havde haft, som kong Harald havde sendt did. Og Kveldulf fortalte ham, at kongen havde sendt bud, at han selv (Kveldulf) eller en af hans sönner skulde blive kongens mand. »Hvad svarede du dertil?« sagde Thorolf. »Jeg svarede«, sagde Kveldulf, »som mit sind indskød mig, at jeg vilde aldrig

håndgå kong Harald, og det skulde hverken du eller din broder, når det stod til mig; thi jeg tror aldrig der vil times os andet af denne konge end ulykke og død.« »Da er det noget ganske andet, hvad mit sind indgiver mig,« sagde Thorolf; »thi jeg mener at vi have megen fremme at vente af ham; og det er min faste beslutning at drage til kongen og blive hans mand; jeg har spurgt for vist, at hans hird består af lutter udmærkede kæmper, og det vil være mig en stor glæde, at komme i deres følge, hvis de ville tage imod mig; de ere langt anderledes holdne, end nogen anden her i landet, og, hvad kongen selv angår, da har jeg ladet mig sige, at han er særdeles gavmild mod sine mænd, og sparer heller ikke på at forfremme dem til ære og magt, som han finder skikkede dertil. Derimod spörger jeg om alle dem, der vende ham ryggen og ikke ville søge venskab med ham, at det går tilbage for dem, så at somme må flygte bort fra landet, somme blive hans lejesvende. Det tykkes mig underligt, fader, at du, der er en så klog mand og så ærekær, stødte den hæder fra dig, som blev tilbudt dig af kongen. Men når du forudså, at vi havde ulykke at vente af denne konge, og at han vilde blive vor uven, hvorfor drog du da ikke i slaget imod ham med den konge, som du allerede var håndgangen? Usömmeligt tykkes det mig dog, hverken at være hans ven eller hans uven.« »I den henseende,« sagde Kveldulf, »fulgte jeg mit sinds indskydelse, at de, der strede med Harald Hårfager nord paa Møre, gik ingen sejer imøde; men ligeså vist er det, at kong Harald vil blive mine frænder til stor skade. Men jeg ser, Thorolf, at du vil råde for dine egne handlinger; og jeg frygter ikke for, at du jo blandt Haralds hirdmænd vil forsvare din plads og i alle mandsprøver stå ved siden af de fremmeste; vogt dig imidlertid for, at overskride mål og måde, og at stride

med dine overmænd; men jeg frygter for at du vil göre det modsatte.« Da Thorolf nu rejste bort, fulgte Kveldulf ham ned til skibet, omfavnede ham, og sagde ham farvel, og ønskede, at de måtte ses igen med helsen.

7. Om Björgolf og Hilderides sönner.

På gården Torgar i Helgeland boede der en mægtig og rig lensmand, ved navn Björgolf; han var halv en bjergrise[1]) i styrke, væxt og herkomst; nu havde han mistet sin kone, var selv en gammel mand, og havde overgivet bestyrelsen af alt sit gods til sin sön Brynjolf, der blev gift med Helga, en datter af Ketil Hæng fra Hrafnista. Deres sön Bård voxte op til en smuk og dygtig mand. En høst holdtes der et talrigt gilde, hvor Björgolf og hans sön vare de gæveste blandt de tilstedeværende. Blandt andre var der også en mand ved navn Högne, der havde en gård på øen Leka, en meget rig og anseelig mand, men som var af ringe herkomst, og havde hjulpet sig selv frem. Han havde en meget smuk datter, Hilderide. Om aftenen kastede man lod, for, efter gammel skik og brug, at sidde tvimenning[2]); og lodden faldt så, at Hilderide skulde sidde hos Björgolf. De talte meget med hinanden, og møens skönhed gjorde indtryk på den gamle Björgolf. På hjemvejen fra gildet tog han på sin med tredive mand besatte skude ind til Leka; ti mand lod han blive tilbage ved skibet, med de andre tyve gik han op til gården. Högne tog gæstfri imod ham, og førte ham ind i stuen. Da de nu havde lagt deres kapper og rejsetöj, lod Høgne et skaftkar[3]) bære ind med mundgåt; og Hilderide bar øllet om. Björgolf kaldte Högne

[1]) eller af jætteslægt.
[2]) hvad vi nu kalde: i bunterad, hver mand med sin kvinde.
[3]) et kar med skaft, hvori mundgåt, øl eller anden drik bragtes ind, for derfra at fyldes i drikkehornene.

bonde til sig, og sagde: »Det er mit ærende hid, at jeg vil have din datter hjem med mig; og jeg vil nu holde løsebryllup [1]) med hende.« Högne, der ikke så sig i stand til at göre modstand, måtte föje sig i hans villie; hvorpå Björgolf købte hende for en øre guld, gik i seng med hende, og tog hende hjem med sig til Torgar. Han avlede to sönner med hende, Hårek og Rærek, hvilke herefter kaldes Hilderides sönner. Brynjolf, der ikke havde syntes om dette giftermål, lod strax efter Björgolfs død Hilderide drage bort med hendes sönner, som han ikke gjorde meget af, og heller ikke lod tage arv efter deres fader. Hilderide tog hjem til Leka til sin fader, og hendes sönner bleve opfødte der. De bleve smukke, men vare små af væxt, samt klygtige som deres moders frænder. Hilderide og hendes sönner toge arv efter Högne, og bleve boende der på Leka, og formerede deres ejendomme. Bård Brynjolfsen og Hilderides sönner vare omtrent jævnaldrende.

Nord på Helgeland i fjorden Vefsner ligger øen Alost med gården Sandnæs. Her boede lensmanden Sigurd, den rigeste mand der nordpå, og en forstandig mand. Hans datter Sigrid, der var hans eneste barn og arving, holdtes for det bedste parti i Helgeland. Bård Brynjolfsen gik på en skude med tredive mand, og sejlede til Sandnæs for at bejle til hende. Han blev vel modtaget, fik løfte paa møen, og der gjordes aftale, at han næste sommer skulde komme igen for at holde bryllup.

8. Om Bård og Thorolf.

Den samme sommer havde kong Harald sendt bud til de mægtige bönder på Helgeland og stevnet dem til sig, der endnu ikke havde indfundet sig hos ham. Bryn-

---

[1]) et hastværksbryllup, uden de sædvanlige forberedelser af forlovelse, udredning af medgift o. desl.

jolf og hans sön Bård vare strax villige til denne rejse; de droge om høsten til Throndhjem, og traf kongen, der modtog dem med mildhed, og gjorde Brynjolf til lensmand. Kongen gav ham större forleninger, end han för havde havt, og desforuden Finnefærden og kongens syssel på fjeldet, samt Finnekjøbet eller handelen med Finnerne[1]). Brynjolf vendte så hjem til sine gårde, men Bård blev tilbage og blev kongens hirdmand. Af alle hirdmændene gjorde kong Harald mest af sine skalde; de indtoge det andet höjsæde i hallen. Inderst eller øverst af dem sad Ødun Ildskælde[2]), som var den ældste af dem og havde været skald hos kong Haralds fader, Halfdan Svarte; næst ham sad Thorbjörn Hornklove; så Ølver Hnufa; næst ved ham blev der anvist plads til Bård, som nu kaldtes Bård den hvide eller Bård den stærke, og var afholdt af alle; men især indgik han venskab med Ølver Hnufa.

Den samme høst kom Thorolf Kveldulfsen og Berdlakåres sön Eyvind Lambe til kong Harald; de havde en bemandet tyvesædig snekke, som de havde faret med i viking. Der blev anvist dem og deres følge ophold i gæstesalen, hvor de biede indtil det var tid at gå til kongen; og da fulgte Berdlakåre og Ølver Hnufa med dem. Da de havde hilst kongen, sagde Ølver Hnufa: »Her er nu Kveldulfs sön, som jeg sagde eder i sommer, at Kveldulf vilde sende til eder; I ser, at han holder sit

---

[1]) de i Finmarken boende Finner eller, som vi nu kalde dem, Lapper erkendte den norske konges overherredömme ved at betale ham skat, hvilken indkrævedes af en af lensmændene i den nordligste del af Norge.

[2]) Han blev kaldt således fordi han til et af sine digte havde lånt omkvædet eller stævet af en anden skalds drapa. Øduns digt blev derfor kaldt Stolinstefja (drapaen med det stjålne stæv), og digteren Ildskælde (den slette skald).

løfte, og I har nu visse jærtegn på, at han vil være eders fuldkomne ven, efterom han har sendt sin sön hid i eders tjeneste, saa drabelig en mand, som I selv kan se. Det er Kveldulf og alle vores bön, at I vil tage hæderlig mod Thorolf, og göre ham til en stor mand hos eder.« Kongen svarede nådig, og lovede at opfylde deres begering, hvis Thorolf skikkede sig så vel, som han så mandig ud. Derpå blev Thorolf kongens håndgangne mand, og gik i hirdloven[1]). Men Berdlakåre og hans sön Eyvind Lambe sejlede med skibet, som de vare komne på, hjem til deres gårde. Thorolf blev hos kongen, der anviste ham sæde imellem Ølver Hnufa og Bård, og de indgik snart venskab med hverandre; men især fandt man, at Thorolf og Bård lignede hinanden i smukt udseende, væxt, styrke og alle idrætter. Begge nøde de i höj grad kongens gunst.

Vinteren led og sommeren kom; da bad Bård kongen om orlov at drage hen at holde bryllup efter den skete aftale; hvilket kongen heller ikke nægtede ham. Og da han nu havde fået orlov, bad han Thorolf drage med sig; han sagde, som sandt var, at Thorolf der nordpå vilde finde mange af sine gæve frænder, som han vel ikke för havde set eller besøgt. Thorolf fik da også lyst til at rejse, og de droge, med kongens orlov, på et godt skib og med et passende følge til Torgar, hvorfra de sendte nogle mænd til Sigurd, for at lade ham vide, at Bård nu var kommen for at opfylde den aftale, der var sket forrige sommer. Sigurd svarede, at han vilde holde alt hvad de havde berammet; hvorpå der blev gjort aftale om bryllupsstævnet, og Bård skulde med sine frænder komme nordpå til Sandnæs. Da tiden til stævnet kom, drog Brynjolf og Bård derhen med mange stor-

[1]) blev optaget i kongens hird eller blandt hans hofmænd.

mænd, deres frænder og slægtninge; og det gik, som Bård havde sagt, at Thorolf fandt der mange af sine slægtninge, som han ikke havde kendt för. De rejste til de kom til Sandnæs, hvor der holdtes et stadseligt bryllupsgilde, og da det var forbi, drog Bård hjem med sin kone, og blev hjemme om sommeren tilligemed Thorolf. Men om høsten efter toge de til kongen, og vare hos ham den næste vinter. Denne vinter døde Brynjolf; hvorfor Bård, da han fik at vide, at arven nu tilfaldt ham, bad kongen om hjemlov, hvilken han erholdt. Men forinden gjorde kongen Bård til lensmand, således som hans fader havde været, og gav ham alle de forleninger Brynjolf havde haft. Bård drog hjem til sine gårde, og blev snart en stor høvding; men Hilderides sönner fik slet ikke noget af arven, ligeså lidet denne gang som för. Bård avlede med sin kone en sön, der hed Grim. Thorolf blev hos kongen og levede der i megen anseelse.

9 Slaget i Hafursfjord.

Kong Harald udbød stor leding, samlede en flåde, og stævnede folk til sig vide om fra landskaberne. Han sejlede fra Throndhjem sydpå, thi han havde spurgt, at en stor hær havde samlet sig fra Agde, Rogeland og Hordeland, at man stævnede folk sammen både fra de indre dele af landet og fra Vigen, og at mange stormænd havde forenet sig for at værge landet mod kong Harald. Denne sejlede nu, som sagt, med en stor hær og flåde imod dem; hans hird var ombord med, og i stavnen på hans skib vare Thorolf Kveldulfsen og Bård den hvide, samt Berdlekåres sönner, Ølver Hnufa og Eyvind Lambe. Men kongens tolv berserker[1]) vare i den del af skibet, som

[1]) Disse vilde kæmper vare i oldtiden klædte i björne- eller ulveskind, og kaldes derfor enten ulvhedner (af heðin en pels) eller berserker; det sidste navn er dog det hyppigste.

kaldes saxen. De fjendtlige flåder mødte hinanden i Hafursfjorden i Rogeland; og der holdtes det störste slag, som kong Harald havde slået. Der skete på begge sider et stort mandefald. Kongen lagde sit skib forrest i slaget, og der gik det varmest til; men enden blev, at kongen vandt sejer, og af hans modstandere faldt kongen af Agde, Thorer Hakland, og Kjøtve den rige flyede, samt hele hans hær, på dem nær, der efter slaget gik kongen tilhånde. Da man eftersă kong Haralds hær, vare en del faldne og mange sårede. Thorolf havde fået mange sår, men Bård endnu flere; og blandt alle dem, der vare på kongens skib foran masten, var ikke en eneste uden sår, undtagen dem, som jern ikke kunde bide på, nemlig berserkerne. Kongen lod nu de sårede forbinde, og takkede sine mænd for deres tapperhed; han uddelte gaver og ros eftersom de havde fortjent, og lovede dem forfremmelse. Desårsag udnævnte han skibsstyrere, dernæst stavnboer og andre frembyggere, som skulde stride fra skibsstavnen. Dette var det sidste slag, kong Harald holdt indenlands; efter det fandt han ingen videre modstand, men bemægtigede sig landet. Kongen lod nu dem forbinde, som vare komne derfra med livet, men de døde begrave efter den tids skik. Hvad Thorolf og Bård angår, da lå de af deres sår; den førstes lægedes dag for dag, men Bårds fandtes dødelige. Da lod han kongen kalde til sig, og sagde: »Hvis jeg skulde dø af disse mine sår, så beder jeg eder, at jeg må selv råde for min arv.« Og da kongen havde tilstået ham det, vedblev han: »Hele min arv vil jeg give min ven og frænde Thorolf, både jordegods og løsøre; og ham vil jeg også give min kone, samt min sön til opfostring, thi blandt alle mennesker har jeg heri den bedste tro til ham.« Og denne sag fæstede han på lovlig måde med kongens tilladelse. Bård døde, og blev hæderlig begravet; hans

død var en harmsdød for mange. Thorolf kom sig af sine sår, fulgte med kongen om sommeren, og indlagde sig megen berömmelse. Da kongen om høsten begav sig til Throndhjem, bad Thorolf om at måtte tage til Helgeland, for at se til de gaver, han forrige sommer havde fået efter sin frænde Bård. Kongen gav ham ikke blot lov dertil, men lod følge ordsending og jærtegn[1], at Thorolf skulde have alt hvad Bård havde givet ham, at gaven var sket med kongens tilladelse og efter hans villie. Tillige gjorde kongen Thorolf til lensmand, så at han fik alle Bårds forrige forleninger, samt Finnefærden på de selvsamme vilkår som Bård; desuden gav han ham et godt langskib med alt tilbehør og hvad han ellers behøvede til rejsen. De skiltes i megen kærlighed. Da Thorolf nu kom til Torgar, blev han vel modtaget. Han fortalte da Bårds død, samt hvorledes denne havde givet ham land og løsøre og sin efterladte hustru; bekendtgjorde kongens budskab, og fremviste hans jærtegn. Men da Sigrid hørte denne tidende, sørgede hun meget over sin mand; hvad Thorolf angik, da kendte hun ham allerede, og vidste han var en dygtig mand, så der var ikke noget at udsætte på giftermålet; desuden var det jo kongens bud: hun og hendes venner fandt det derfor rådeligst, at hun trolovede sig med Thorolf, hvis hendes fader ikke havde noget derimod. Thorolf overtog da bestyrelsen af godset, såvel som kongens syssel; og drog så hjemmefra på et langskib med en tresindstyve mand. En aften lagde han til havn paa Alost ved Sandnæs, og drog, efter at skibet var tjeldet og bragt i orden, med tyve mand op til gården. Sigurd modtog ham vel, og

---

[1]) et eller andet tegn eller genstand f. ex. en ring, som man, i de tider, da man endnu ikke kendte til bogstavskrift, plejede til ydermere bekræftelse at lade følge med ordsendingen eller det mundtlige budskab.

bad ham tage til takke hos sig, thi siden Sigurd og Bård vare komne i svogerskab sammen, havde han og Thorolf stiftet nöje kendskab med hinanden. Thorolf gik nu ind i stuen med sine mænd, og fik noget at leve af; hvorpå Sigurd satte sig hen at tale med Thorolf, og spurgte om tidende. Thorolf fortalte hvad vi allerede vide, om slaget, om Bårds død og gave, om kongens bud, og fremviste hans jærtegn; hvorefter han bejlede til Sigurds datter Sigrid. Sigurd optog det vel, og sagde, at adskillige ting talte derfor; for det første, at kongen vilde have det, dernæst at Bård havde bedet ham derom, og endelig, at Thorolf var ham vel bekendt, og han troede, at hans datter vilde blive vel gift. Således var han da strax villig til at give sit bifald; trolovelsen sluttedes, og der blev bestemt, at brylluppet skulde stå i Torgar om høsten. Thorolf drog så med sit følge hjem til sin gård, og gjorde anstalter til et stort gilde. Han indbød en stor mængde, især sine talrige gæve frænder. Sigurd kom også nordfra på et stort langskib og med udvalgte mænd. Gildet var meget talrigt, og det viste sig snart, at Thorolf havde meget, og heller ikke sparede derpå, og at han, som en stormand, havde et betydeligt følge omkring sig. Der gik meget med, men året var godt, og levnetsmidler at få i overflødighed. Om vinteren døde Sigurd på Sandnæs, så at Thorolf nu også fik al arven efter ham, som var meget betydelig. Hilderides sönner droge til Thorolf, og gjorde deres formenlige ret gældende, nemlig til arv efter deres fader Björgolf. Thorolf svarede dem: »Både Brynjolf og endnu mere Bård vare mig vel bekendte som dannemænd, der af arven efter Björgolf vilde have tilstået eder, hvad der tilkom eder med rette. Jeg stod ikke langt derfra, da I gjorde denne samme fordring til Bård, og jeg hørte, hvad han svarede eder, at han ikke fandt den grundet, thi han kaldte

eder frillesönner.« Hårek svarede, at de vilde skaffe vidner på, at deres moder var købt med mund[1]. »Det er sandt,« vedblev han, »at vi i begyndelsen ikke drev på denne sag hos vor broder Brynjolf, så nær beslægtede som vi vare, stod den os altid åben; af Bård derimod ventede vi al sömmelig ret, og trængte heller ikke meget på ham. Men nu er denne arv gået over til mænd, der ere os vildfremmede, og derfor kunne vi ikke længer tie til vort tab; men måske det også nu vil gå mere efter magt, end efter ret, hvis du ikke engang vil høre vore vidner, som vi ville føre på, at vi ere adel- og ægtebårne.« Thorolf svarede vredt: »Det er så langt fra, at jeg holder eder for arvbårne, at jeg meget mere har hørt, at eders moder blev ægtet med vold og som hærtagen[2] ført hjem.« Og dermed endte deres samtale.

10. Thorolfs Finnefærd.

Om vinteren foretog Thorolf sig en rejse op på fjeldet[3] med et stort følge, nemlig omtrent halvfemsindstyve mand. Forhen plejede sysselmændene ikke at have mere end tredive mand med sig, stundum endnu færre. Han havde mange handelsvarer med, holdt strax stævnelag med Finnerne, tog skat af dem, og holdt købstævne med dem; alting gik af i mindelighed og venskab, dog ikke uden frygt fra Finnernes side. Thorolf drog rundt om i Finmarken. Da han tyede øster over fjeldet, spurgte han, at Kylfingerne vare komne østenfra, og droge frem, tildels for at handle med Finnerne, men

---

[1]) det vil sige fribåren; mundr er egentlig den sum hvormed brudgommen købte sin brud, deraf ordet brudkaup (brudekøb); brudens medgift kaldtes derimod heimanfylgja.

[2]) bortført med magt eller behandlet som en, der var fangen i krig.

[3]) bjergstrækningen Kølen.

sommesteder også for at rane. Han lod derfor nogle Finner spejde efter deres færd, satte efter dem, og traf i et bol trèdive mand, som han alle dræbte; på et andet sted fandt han femten eller tyve sammen; og i det hele dræbte han omtrent hundrede mand, og fik en utrolig mængde gods. Om våren vendte han tilbage til sin gård på Sandnæs. Nogen tid efter lod han sig bygge et langskib med dragehoved, og lod det forsyne med alle fornødenheder. Han lagde megen vind på allehånde fangst, hvortil der var lejlighed i Helgeland, af sild, stokfisk, sælhunde og fugleæg. Han havde aldrig færre end hundrede frigivne hjemme hos sig; var altid gæv og gavmild, og holdt venskab med alle stormændene deromkring. Han blev således en mægtig mand, hvortil kom hans omhu for skibsbygning og gode våben.

11. Gæstebudet hos Thorolf.

Kong Harald drog den sommer til Helgeland, og blev allevegne modtaget med gæstebud, dels på sine egne gårde, dels hos lensmændene og de mægtige bönder. Thorolf stod da heller ikke her tilbage, men lod, da det var blevet bestemt når kongen skulde komme, ikke spare på noget for at modtage ham med et stort gilde, og indbød de mest udvalgte mænd, der vare at få. Kongen kom med henved tre hundrede[1] mand og hos Thorolf var der fem hundrede. Så mange kunde ingen stue rumme, hvorfor Thorolf lod indrette en stor kornlade til drikkehal. Han lod bænke stille langs med væggene, og rundt om i huset var der ophængt skjolde. Kongen satte sig i höjsædet, og da alle havde taget sæde fra øverst til nederst, så han omkring sig, og blev ganske rød i hovedet, men sagde intet; man kunde nok mærke,

[1]) her må man altid tænke sig et hundrede på 120 (12 × 10).

at han var vred[1]). Gæstebudet var særdeles prægtigt, og alle levnetsmidler vare af bedste slags. Men kongen var temmelig uglad. Da han nu havde været der de tre bestemte nætter, og dagen kom, da han skulde drage bort, gik Thorolf til ham, og bad ham følge med ned til stranden. Kongen gjorde det. Der ved landet lå den drage[2]), som Thorolf havde ladet bygge, med tjelding og alt andet tilbehør. Dette skib gav Thorolf kongen, og bad ham betragte gildet efter dets hensigt; at han havde bedet så mange gildesmænd, var sket alene til hæder for kongen, og ikke for at kappes med ham. Kongen syntes vel om disse Thorolfs ord, og blev igen mild og munter; mange af de tilstedeværende lagde også et godt ord imellem, og sagde, som sandt var, at gildet var særdeles hæderligt, afskedsgaven höjmodig, og at sådanne mænd vare en styrke for kongen. De skiltes da ad i kærlighed. Kongen fortsatte sin rejse sydpå, og tog til gilder, som vare beredte for ham.

12. Hilderides sönner.

Hilderides sönner droge også til kongen og bade ham til et tre dages gilde. Han bestemte når han vilde komme, men fandt ikke mange samlede, sköndt gildet for resten løb vel af, og kongen var ret munter. Hårek gav sig da i tale med kongen, og spurgte, hvor han havde taget ind om sommeren, hvorpå kongen fortalte om sin færd, og yttrede sin tilfredshed med den modtagelse, han havde nydt overalt, da hver havde gjort sit bedste. »I Torgar«, sagde Hårek, »gik det nok prægtig til, thi der skal have været mange samlede.« Dertil sagde kongen ja. »Det er at formode,« vedblev

---

[1]) nemlig over al den mængde, som Thorolf havde samlet

[2]) eller skibet med dragehoved.

Hårek, »thi til det gilde var der gjort store anstalter; og sterligen, konge, må I takke eders lykke, at det gik, som det gik, så I ikke kom i livsfare, men hvem ved ikke, at I både er en klog mand og en lykkens yndling; thi at alt ikke var, som det skulde være, det anede du jo strax, da du så den store mængde folk, der var draget sammen, og man har fortalt mig, hvorledes du lod alle dine tjenere være fuldvæbnede og holde vagt både nat dag.« Kongen så på ham, og sagde: »Hvi siger du sligt, Hårek, og hvad kender du mere dertil?« »Må jeg have orlov, konge, frit at sige min mening?« spurgte Hårek. »Tal,« svarede kongen. »I vilde ikke,« vedblev Hårek, »synes vel om, hvis I, herre konge, hørte hver mands ord, hvad de således tale hjemme hos sig, hver efter sit sind, om den trældom, hvori I holder alle landets indbyggere; men vist er det, at der mangler ikke almuen andet til at rejse sig imod eder, end en djærv anfører. Hvad nu sådanne mænd, som Thorolf angår, da er det ikke underligt, at han tykkes ypperligere end andre; ham skorter hverken styrke eller tækkeligt udvortes, han har en hird omkring sig, som en konge, og besidder rigdom nok, om han end ikke ejede andet end sit eget gods, men han tilegner sig også andres, som sit; desuden har I givet ham store forleninger. Alt var nu beredt, at lönne eder slet derfor. Thi det er sandhed: da det spurgtes, at I vilde tage til Helgeland med så få folk, ikke mere end tre hundrede mand, overlagde indbyggerne med hverandre, at han skulde samle en hær, og tage dig af dage med hele dit følge. Thorolf var hovedmanden derfor; og til belönning skulde han være konge over Helgelands fylke og Nummedals fylke. Han drog derfor ud og ind ad hver fjord, og omkring til alle øerne, og samlede hver mand han kunde få og hvert våben. Og det var noget, som alle vidste, at han med denne hær

skulde stævne mod kong Harald, og byde ham et slag. Men det er også vist, konge, at sköndt eders magt var noget ringere end böndernes, så for der en skræk i dem, da de så eder komme sejlende; og man blev enig om, at gå eder imøde med venlighed, og byde eder til gilde, men når I havde drukket og lå og sov, at anfalde eder med ild og våben. Og til jærtegn derpå tjener, hvis jeg ellers har hørt ret, at I blev ført ind i en kornlade, thi Thorolf vilde ikke lade sin ny, smukke stue opbrænde; og et andet jærtegn er, at alle huse vare fulde af våben og hærklæder. Men såsom de ikke kunde få deres svigefulde anslag imod eder fuldførte, så grebe de til det som for öjeblikket var tjenligst; de udsatte alt til en bedre lejlighed. At dette nu har kunnet holdes skjult finder jeg rimeligt nok; thi få, tænker jeg, vide sig skyldfri, hvis sandheden kom for dagen. Det skal nu være mit råd, min konge, at du tager Thorolf til dig, og lader ham være i din hird, bære dit mærke, og være på stavnen i dit skib; dertil er han særdeles dygtig. Men vil du have, at han skal blive ved at være lensmand, så giv ham forleninger syd på i Fjordefylke; der findes al hans slægt, og du kan da se til, at han ikke bliver for mægtig; men giv sysselet her i Helgeland til mådeholdne mænd, som ville tjene eder med troskab, og som have sin slægt her, og hvis frænder för have havt den forretning. Jeg og min broder skulle altid findes villige til hvad du vil betro os; vor fader havde her i lang tid kongens syssel, og forestod det vel. Det er en temmelig vanskelig sag, konge, at få gode bestyrere her, thi I selv kommer her sjelden; landets styrke er for liden, til at I skulde drage hid med en hel hær, men at I oftere kommer her med få folk, er heller ikke rådeligt, thi her ere mange, som ej ere at lide på.« Denne tale vakte megen vrede hos kongen, skjöndt han beholdt sine tanker

hos sig selv; thi så plejede han, når der bragtes ham vigtige tidender. Han spurgte da, om Thorolf var hjemme i Torgar? »Det er han næppe,« svarede Hårek, »han er nok så forsigtig en mand, at han tager sig i agt for eders magt; thi han kan vel tænke, at ikke alle ere så tavse, at I jo vil få nys om denne tidende; han rejste strax op til Alost, såsnart I havde begivet eder på vejen.« Kongen talte kun lidet om denne sag til andre mænd, men det lod til at han fæstede lid til det, der var ham forebragt. Da han drog sin vej videre frem, ledte Hilderides sönner ham sömmelig ud med gaver, og han lovede dem sin nåde. Men desuden gave brødrene sig ærende i Nummedalen, og indrettede det således, at de hist og her traf sammen med kongen, som ofte lånte øre til deres meddelelser.

13. Om Thorgils Gjallande.

En af Thorolfs hjemmemænd, og den han mest agtede af alle sine huskarle, var Thorgils Gjallande. Han havde på vikingetogene været hans stavnbo og mærkesmand[1]; havde været med i slaget i Hafursfjord, hvor han styrede Thorolfs skib; desuden var han både stærk og modig, og kongen havde efter slaget givet ham vennegaver, og lovet ham sin gunst. Når Thorolf ikke var hjemme, forestod Thorgils gården på Torgar, og havde fuldkommen rådighed i sin husbondes fraværelse; også nu havde Thorolf, för han drog hjemmefra, leveret Thorgils al den Finneskat, som han havde hævet på fjeldet, og som tilhørte kongen, og befalet ham, at bringe den til kongen, hvis han ikke selv kom hjem, förend denne forlod den nordlige del af landet. Thorgils ladede derfor skatten på en stor byrding[2], der tilhørte Thorolf, og

[1] den, som førte mærket eller fanen i forstavnen. [2] lastskib.

sejlede med omtrent tyve mand sönderpå efter kongen, og traf ham inde i Nummedalen. Da Thorgils nu blev stædt for kongen, bragte han ham Thorolfs hilsen, og sagde, at han kom nu med den Finneskat, som Thorolf sendte ham. Kongen så på ham, men svarede intet; man mærkede, at han var vred. Thorgils gik da bort, og tænkte at finde en bédre lejlighed til at tale med kongen. Han henvendte sig til Ølver Hnufa, og fortalte ham, hvorledes det var gået ham, og spurgte ham, om han vidste noget om, hvad der var i vejen? »Nej,« svarede Ølver, men jeg har mærket, at kongen tier stille hver gang Thorolf bliver nævnet, siden den tid vi vare i Leka, og jeg formoder, han må være bleven bagvasket. Om Hilderides sönner har jeg hørt, at de havde en lang enetale med kongen, og af deres ord kan man let skönne, at de ere fjender af Thorolf; men jeg skal snart få dette at vide af kongen.« Ølver begav sig derpå til kongen og sagde: »Eders ven Thorgils Gjallande er kommen hid med skatten fra Finmarken, som er eders ejendom. Den er denne gang meget större, end den har været för, og langt bedre varer; han vil gerne rejse snart tilbage igen; vær så god, konge, og gak hen at se den; thi ingen har för set så gode gråvarer[1]).« Kongen svarede ikke noget, men gik dog derhen hvor skibet lå. Thorgils bar strax varerne op, og viste kongen dem. Men da denne så, at det var sandt, at varerne vare langt flere og bedre, end de för havde været, så opklaredes hans åsyn, og Thorgils fik nu lov at tale med ham. Han bragte kongen nogle bæverskind, som Thorolf sendte ham, og endnu flere kostbarheder, som han havde fået på fjeldet. Derover blev kongen munter, og spurgte, hvorledes det var gået med Thorolfs rejse? hvilket Thorgils da berettede

---

1) pelsvarer.

omstændelig. »Det er dog stor skade,« sagde da kongen, »at Thorolf ikke skal være mig tro, og kunde tænke på, at blive min banemand. Da toge mange af de tilstedeværende til orde, og sagde alle med en mund, at det måtte være slette menneskers bagvaskelse, hvis sligt var forebragt kongen, og at Thorolf var ganske uskyldig. Til slutning sagde endelig kongen, at det vilde han også helst tro, hvorpå han talte venlig med Thorgils om allehånde ting, og forlod ham uden vrede. Da Thorgils kom hjem til Thorolf, fortalte han alt, som det var gået til.

14. Om Thorolf.

Om vinteren drog Thorolf atter op til Finmarken med hundrede mand, og handlede med Finnerne. Denne gang drog han langt østerpå, og da man der fik nys om hans rejse, kom nogle Kvener til ham, og sagde, at de vare sendte af kong Faravid af Kvenland. Kyrelerne hærgede nemlig på hans rige, og han bad desårsag Thorolf at komme ham til Hjælp; han lovede ham derfor ligeså meget bytte som kongen fik, og hver af hans mænd så meget som to af kongens. Hos Kvenerne var det lov, at kongen ved byttets deling skulde have trediedelen, og desuden forlods alle skind af bæver, sobel og askrake[1]). Thorolf forestillede sine folk dette, og overlod dem at afgöre, om man skulde give sig på denne færd eller ej; men da der var udsigt til så stort bytte, så mente de fleste, at man skulde forsøge det; hvorfor det blev besluttet, at de skulde tage med sendebudene. Finmarken er et vidt udstrakt land; mod vesten ligger havet, hvorfra der går store fjorde ind i landet, ligeledes mod norden og helt øster om; men mod sönden er Norge.

---

[1]) egern eller jærv.

Landet er fuldt af fjeldbygder, dels i dalene, dels ved søerne; thi i Finmarken er der overordentlig store søer og imellem dem vide skovstrækninger; og fra den ene ende til den anden overskæres det af den höje fjeldkede Kølen. Da Thorolf nu var kommen østerpå i Kvenland til kong Faravid, beredte de sig til toget, fire hundrede mand stærke, af hvilke Nordmændene udgjorde det ene, og kom frem til fjeldet, hvor de traf paa de Kyreler, der havde fejdet på Kvenerne. Såsnart disse mærkede ufred, samlede de sig, og droge imod Kvenerne, håbende sejer, som för. Men såsnart slaget begyndte, gik Nordmændene drabelig frem, da deres skjolde vare stærkere, end Kvenernes, så at Kyrelerne lede et stort nederlag, og kong Faravid og Thorolf gjorde et overordentligt stort bytte, hvorpå de vendte tilbage til Kvenland. Thorolf forlod kong Faravid i venskab, drog ned fra fjeldet til fjorden Vefsner, og så til sin gård paa Sandnæs. Efter nogen tid tog han om våren til Torgar, og her hørte han, hvorledes Hilderides sönner om vinteren havde været i Throndhjem hos kong Harald, og hvorledes de på alle måder havde søgt at bagvaske ham hos kongen. Man fortalte ham også meget om, hvad det egenlig var deres bagvaskelse gik ud på. Men Thorolf svarede: »Det er langt fra at kongen vil fæste tro til sligt, om også sådan lögn bliver ham forebragt; thi der er aldeles ingen grund til, at svige ham, der har bevist mig så meget godt og intet ondt, og det er langt fra at jeg vil tilföje ham nogen men, om jeg end havde lejlighed dertil; heller vil jeg være hans lensmand, end hedde konge, når jeg skal dele denne værdighed med en anden, der kan göre mig til træl, hvilket öjeblik han vil.

15–16. Om Harald og Hårek; samt kongen og Thorolf.

Om vinteren havde Hilderides sönner selv tolvte været hos kong Harald, og havde sine hjemmemænd og naboer med sig. Disse brødre gave sig ofte i tale med kongen, og vedbleve, som för, at bagtale Thorolf. Blandt andet spurgte Hårek: »syntes I godt om Finneskatten, konge, som Thorolf sendte eder?« »Ja,« svarede kongen. »Hvad vilde I da ikke have sagt,« vedblev Hårek, »hvis I havde fåt alt det I skulde have! men det var langt fra; den störste del undslog Thorolf. Han sendte eder tre bæverskind til foræring, men jeg ved med vished, at han selv beholdt tre halve snese, som med rette tilhørte eder; og således er det vel også gået med det andet. Hvis I derimod betroede os brødre sysselet, skulde vi sandelig bringe eder langt mere.« Alt hvad de nu således sagde mod Thorolf, det bekræftede deres ledsagere, så at kongen blev overmåde vred.

Om sommeren drog Thorolf med halvfemsindstyve veludrustede mænd til Throndhjem, for at bringe kong Harald Finneskatten. Der blev anvist ham plads i gæstesalen. Strax den første dag kom Ølver Hnufa til sin frænde, og fortalte ham, hvorledes han var bleven bagvasket, og at kongen lånte øre dertil. Thorolf bad ham derfor, at tale hans sag hos kongen; »thi jeg selv,« sagde han, »vil ikke kunne give ham mange gode ord, hvis han heller vil tro slette mænds lögne, end fæste lid til min sanddruhed og ærlighed, som han har haft prøver på.« Næste dag kom Ølver igen til Thorolf, og sagde, at han havde talt med kongen, men kunde ligeså lidet som för blive klog på ham. »Så får jeg selv gå til ham,« sagde Thorolf; hvilket han da også gjorde. Han kom ind, da kongen sad tilbords, og hilste. Kongen takkede,

og befalede at skenke for ham. Thorolf sagde, at ha bragte nu kongens skat af Finmarken, og endnu andr ting, hvorved han håbede at vise ham sin taknemlighed Hvortil kongen svarede, at han ikke ventede sig andet a Thorolf end godt, og havde heller ikke forskyldt andet »Sköndt,« sagde han, »hvor ombyggelig du er for a tækkes mig, derom hører man vel forskellige meninger. »Meget falskelig må jeg da være bedömt,« sagde Thorol »hvis nogen siger, at jeg har vist utroskab imod eder de, der forebringe dig sligt, må mere være dine venne end jeg, og sikkerlig mine fuldkomne fjender; men de vil komme dem dyrt at stå, når vi engang ene kunn afgöre den sag.« Thorolf gik derpå bort; og næste da udredte han skatten i kongens nærværelse. Da alt va frembåret, tog Thorolf nogle bæver- og sobelskind, o sagde, at dem vilde han forære kongen. Mange af dem der stode hos, sagde, at det var vel gjort, og kongen venskab værd. Men kongen sagde, at Thorolf havde tage sin lön forud. Hvorpå Thorolf svarede, at han havd gjort alt hvad der stod i hans magt, for at behag kongen. Var han alligevel ikke fornöjet, så var det ikk hans skyld. Kongen kendte ham og hele hans opførse fra den tid, da han var hos ham i hans følge, og de var underligt, om han nu troede ham anderledes sinde end den gang. Kongen svarede: »Den gang du var ho os, Thorolf, skikkede du dig vel i alle måder; det e derfor best, at du igen tager til min hird; bær mit mærke og forestå mine hirdmænd, da vil ingen kunne bagvask dig, og jeg kan have din adfærd for öje både nat o dag.« Thorolf så til begge sider af sig; der stode han huskarle. »Det vil blive mig tungt,« sagde han, »at giv disse mænd afsked; for min rang og for dine forleninge må du råde, konge; men disse mine følgesvende vil je ikke skille mig ved, sålænge jeg har føde at give dem

selv når jeg ikke har andet, end mig selv, at stole på. Det er min bön og begering, konge, at I vil tage hjem til mig til gæstebud; hør da selv sådanne mænds ord, som I har lid til, hvad vidsnesbyrd de bære i denne sag, og handl da efter eders overbevisning!« Kongen svarede og sagde, at han ikke tiere vilde tage til gilde hos Thorolfs. Denne gik da bort og lavede sig til hjemrejsen; men såsnart han var taget bort, overgav kongen Hilderides sönner de forleninger i Helgeland, som Thorolf hidtil havde havt, såvel som Finnefærden. Han inddrog desuden gården i Torgar, og alt det, Brynjolf havde ejet, og overlod bestyrelsen af det altsammen til Hilderides sönner. Derefter sendte han mænd med jærtegn til Thorolf, for at bekendtgöre ham denne anordning. Denne lod da alt det løsøre, han kunde føre med sig, bringe ombord på et skib, og sejlede med alle sine mænd, både frigivne og trælle, til sin gård på Sandnæs, og havde ikke ringere følge, eller førte mindre pragt, end forhen.

17. Om Hilderides sönner.

Hilderides sönner overtoge sysselet i Helgeland uden modsigelse, formedelst kongens overmagt, men mange af Thorolfs frænder og venner havde meget derimod. Om vinteren droge de med tredive mand op på fjeldet; men Finnerne gjorde meget mindre af disse sysselmænd, end den gang Thorolf kom, så at de med langt större uvillie, end ellers, betalte skatten. Thorolf derimod tog med hundrede mand op på fjeldet, og drog strax øster til Kvenland til kong Faravid, med hvem han gjorde et nyt tog med firehundrede mand til Kyreleland, hvor de plyndrede omkring i bygderne, og gjorde stort bytte. Om foråret vendte han tilbage til sin gård, og sendte sine mænd dels på skredfangst[1]) til Våge, dels på sildefiskeri,

[1]) skred, d. e. fisk, som anvendes til stokfisk.

og samlede hjem til sin gård al den fangst, der kunde göres. Han havde et stort og veludrustet havskib, der var malet ovenfor søgangen og havde blå- og rødstribede sejl. Dette lod han sætte i stand, og bemande med sine huskarle, og efter at have ladet det med stokfisk, huder og lyse skindvarer[1], samt en stor del gråskind og andre skindvarer, som han havde fået på fjeldet, lod han det sejle over til England, for at købe klæde og andre fornødenheder. I England gjorde de godt købstævne, og ladede skibet med hvede, honning, vin og klæde. De havde god bør, og kom om høsten tilbage til Hordeland. Den samme høst vare Hilderides sönner komne til kongen, for at bringe ham skatten. Kongen var selv tilstede ved udredningen. »Er nu al den skat udredt,« sagde han, »som I fik i Finmarken?« »Ja,« svarede de. »Den er både meget mindre og slettere,« sagde kongen, »end da Thorolf krævede den, og I sagde jo dog, at han handlede ilde med sysselet.« »Det er godt, konge,« svarede Hårek, »at du har lagt mærke til, hvor megen skat der plejer at komme fra Finmarken, thi du kan da let beregne dit tab, hvis Thorolf bliver ved at øde Finneskatten for dig. Vi vare der i vinter med tredive mand, efter de forrige sysselmænds sædvane; men så kom Thorolf med hundrede mand, og vi hørte, hvorledes han havde ladet sig forlyde med, at han vilde tage os brødre og alle de mænd, vi havde med os, af dage, fordi du havde givet os bestyrelsen af det syssel, han selv vilde have. Vi så da ingen anden udvej for os, end at undgå ham og sørge for vor sikkerhed; og derfor kom vi kun så kort bort fra bygderne på fjeldet, imedens Thorolf med en hel mandeskare drog igennem Finmarken, bemægtigede sig al handel, og lod sig betale skat af Finnerne. Og

[1]) hermelinskind.

hvorfor vil han således forhindre eders sysselmænd fra at komme til Finmarken, uden fordi han agter at göre sig til konge både over den og over Helgeland og hele landet der nordpå. Det er sandelig underligt, at I lader alt dette gå ustraffet hen. Et sikkert bevis på, hvor meget gods han har trukket af Finmarken, er den knar[1], den största i Helgeland, der i dette forår blev udrustet på Sandnæs. Hele ladningen derpå tilhørte Thorolf, og den bestod, tænker jeg, næsten aldeles af gråvarer, og uden tvivl fandtes der flere bæver- og sobelskind, end Thorolf har bragt dig. Dette skib førte Thorgils Gjallande, og sejlede med det over til England. Vil du vide, hvorledes det gik til dermed, så lad spejde efter Thorgilses færd, når han kommer her tilbage; thi jeg tror næppe, at noget handelsskib i vore dage har havt så stor en ladning inde; og når alt kommer til alt, så er hver penning derpå din ejendom, o konge!« Alt hvad Hårek således sagde, det bekræftede hans ledsagere, og der var ingen tilstede, som kunde modsige det.

18. Thorolfs skib bliver taget.

Der var den gang hos kong Harald to brødre fra Vigen, ved navn Sigtryg Snarfare og Halvard Hårdfare. Deres mødreneæt stammede fra Vestfold, og de kunde regne sig i slægt med kongen. Disse store, stærke, modige, i løb, skifærd, skibsføring og andre idrætter veløvede mænd vare ikke synderlig elskede af almuen; men kongen gjorde meget af dem, og brugte dem til sine sendefærd både inden- og udenlands, snart til at lade nogen henrette, eller til at inddrage gods og deslige. Disse brødre fulgte nu også med kongen, da han drog på gæsteri i Hordeland. En dag lod han dem kalde til

---

[1]) et handelsskib.

sig, og befalede dem, at tage deres følgeskab, og spejde efter det skib, som Thorgils Gjallande om sommeren var sejlet med til England, og når de havde fundet det, at bringe ham skibet og ladningen, men lade mændene, hvis de ikke satte sig til modværge, drage deres vej. brødrene vare strax færdige, og toge hver sit langskib, for at opsøge Thorgils. De fik spörgsmål på ham, at han var kommen fra England, og sejlet nordefter. De sejlede da efter ham, og traf skibet i Furesund, kendte det strax, overrumplede mandskabet, der ikke tænkte på nogen fare, og førte dem våbenløse til land, så at de ikke havde andet, end hvad de gik og stod i. Derpå trak de bryggerne ind fra kysten, hvor skibet lå, hug landtovene over, og bragte skibet med ladningen til kongen. Da ladningen blev båren op af skibet, så kongen, at det var storgods, og at Hårek ikke havde löjet. Men Thorgils og hans ledsagere måtte nu se sig om efter en befordring, og tyede til Kveldulf, som de fortalte det slette udfald af deres rejse. Kveldulf tog dog vel imod dem, og sagde, at nu gik hans anelse i opfyldelse, at Thorolf ingen varig lykke måtte vente sig af venskabet med kong Harald. »Det pengetab, han nu har lidt,« vedblev han, »kunde endda være hvad det var, når kun ikke værre ting følger efter; men jeg frygter bestandig for, at han ikke vil betænke, hvor ringe hans kræfter ere imod den overmagt, han har for sig.« Og han bad derpå Thorgils at sige til Thorolf: »Det er mit råd, at han skal forlade landet, thi måske han bedre kan komme an hos den engelske, danske eller svenske konge.« Derpå forsynede han Thorgils og hans mænd med en roskude med tilbehør, samt tjelding, levnetsmidler og alt hvad de kunde behøve til rejsen; og de sejlede da nordpå til Thorolf, og bragte ham tidende om alt hvad der var forefaldet. Thorolf tog sig den lidte skade temmelig let, og sagde, at det vilde ikke skorte

ham på gods; det var jo godt at have fællig med kongen. Han købte sig derpå mel og malt, og hvad han ellers behøvede for sine folk, men beklagede, at hans huskarle nu ikke kunde få så smukke klæder, som han havde tiltænkt dem. Derpå solgte eller pantsatte han sine jorder, men holdt samme hus som för, og havde heller ikke færre folk, end forrige vinter, snarere flere; og på gilder og gæstebud for sine venner anvendte han endnu mere end för. Den hele vinter blev han hjemme.

19. Thorolfs hærtog.

Da nu våren kom, sneen smæltede og isen skiltes, lod Thorolf et stort langskib sætte i søen og tiltakle, besatte det med sine huskarle, og havde over hundrede mand hos sig, lutter smukke, udvalgte og velbevæbnede folk; med den første gunstige vind sejlede han derpå langs ned med kysten af landet, snart inden- snart udenskærs, og der forefaldt intet mærkeligt, förend han kom øster i Vigen. Der spurgte han, at kong Harald opholdt sig der, og vilde om sommeren drage til Oplandene. Indbyggerne erfarede intet om Thorolfs færd, thi han sejlede med god bør videre til Danmark, og derfra til Østerleden, hvor han hærgede om sommeren, men uden at vinde stort bytte. Om høsten sejlede han tilbage til Danmark, og kom der på den tid, da Øreflåden[1]) skiltes ad. Der havde, som sædvanlig, været en stor del norske skibe, men alle dem lod han sejle forud, uden at give sig tilkende. En aften kom han til Mostersund[2]), hvor der lå en stor knar, der ligeledes var kommen fra Øre[3]). Befalingsmanden på den var en af kong Haralds fogeder,

---

[1]) således kaldtes de handelsskibe, der hver sommer samledes i Øresund fra alle de omliggende lande.

[2]) en havn i Halland. [3]) Helsingør eller Skånør.

Thorer Thruma, der forestod kongens gård på Thrum en stor gård i Vigen, hvor kongen ofte opholdt sig, (til hvis fornødenhed Thorer nu var sejlet hen, for kongei penge at købe tunge varer, malt, hvede og honnin Thorolf lagde med sit skib til knarren, og bød Thor at værge sig; men da denne ikke havde folk nok til stå sig mod overmagten, så overgav han sig; hvor Thorolf tog skibet med hele ladningen, og satte Thor i land på øen. Med begge sine skibe sejlede han nordpå til han kom til Elven[1], hvor de bleve liggend for at vente på nattens frembrud; og da det var blev mörkt, roede de med langskibet op i floden, og lagde på øen Hisingen ved den gård, som Halvard og Sigtr ejede, og som beboedes af deres tvende yngre brødr Thord og Thorgeir. De kom til gården för dagninge sloge mandkreds omkring den, og råbte hærråb, så alle derinde vågnede og løb efter deres våben. Thorge flygtede strax ud af sit sovekammer hen til skigården[2] som gik rundt om gården, greb fat i en af pælene, (svingede sig over. I nærheden stod Thorgils Gjalland som svang sit sværd efter Thorgeir, traf ham i hånde og hug den af ved pælen, hvorpå Thorgeir løb til skove Men hans broder Thord blev fældet med over tyve man Derpå ranede Thorolfs folk alt, og afbrændte gårde sejlede så igen ud af floden til havs, og nordpå i Vige Her traf de på et stort handelsskib ladet med malt (mel, og tilhørende nogle indbyggere i Vigen; også det anfaldt Thorolf, satte folkene i land, og bemægtigede s skib og gods. Således havde han nu tre skibe, hvorme han sejlede forbi Folden[3], og ad den sædvanlige v

[1] Gøtelven.
[2] plankeværk eller höjt stakit
[3] Kristianiafjord og egnen deromkring.

forbi Lindesnæs. På vejen lagde de til ved næssene, og hug strandhug. Da de vare komne nordenfor Lindesnæs, sejlede de længer ud til havs, men ranede dog hvor de kom til land. Endelig drejede Thorolf ind i Fjordene til sin fader Kveldulf, hvem han fortalte, hvad han havde taget sig for om sommeren. Efter et kort ophold fulgte faderen og hans broder Grim ham til skibet; og förend de toge afsked med hinanden, sagde Kveldulf: »Det er nu gået, Thorolf, som jeg sagde dig, för du drog til kong Haralds hird, at hverken du eller nogen af os frænder vilde times lykke deraf. Du har heller ikke brudt dig noget om min advarsel, ikke at kappes med kong Harald; thi hvor modig og dygtig du end i alle henseender er, så har du dog for stakket en lykke til at stille dig ved siden af kong Harald, som alle have måttet bukke under for, hvor stor magt og hvor mange mænd de end have at byde over. Det bæres mig nu for, at det er sidste gang vi vil ses, og sköndt du efter naturens løb skulde overleve mig, så frygter jeg dog, at det vil anderledes föjes.« Thorolf gik nu ombord, og sejlede hjem til Sandnæs, hvor han lod alt det erhværvede bytte bringe til sin gård, og satte skibet op. Han havde nu tilstrækkelig føde for sine mænd, blev bestandig hjemme, men havde ikke færre folk, end forrige vinter.

20-21. Halvard og hans broder drage mod Thorolf.

Imedens Thorolf var på hærtoge, opholdt kong Harald sig i Vigen, tog derfra om høsten til Oplandene, og siden til Throndhjem, hvor han blev vinteren over. Brødrene Sigtryg og Halvard, der imidlertid havde spurgt, hvorledes Thorolf havde handlet med deres ejendom på Hisingen, og al den skade, han havde anrettet på mænd og gods, mindede ofte kongen derom, såvel som hvorle-

des Thorolf havde ranet kongens og hans undersåtters ejendomme, og bade kongen om orlov til, med deres sædvanlige mandskab at måtte hjemsøge Thorolf. Kongen svarede: »Vistnok kan ingen fortænke eder i, at I tage Thorolf af dage, men jeg frygter, det skorter eder på lykke til det værk; I kunne være dygtige og drabelige mænd nok, men hans mage ere I dog ikke.« Det, svarede de, vilde jo vise sig, når kongen gav dem orlov; de havde tit vovet sig mod mænd, som ikke havde tilföjet dem så svare fornærmelser, og havde sædvanlig gået af med sejeren. Såsnart det vårede, og folk begyndte at sejle ud, bleve de ved at gentage deres begering, at de måtte drage mod Thorolf og dræbe ham, indtil kongen gav dem tilladelse. »Jeg ved,« sagde han, »at I ville bringe mig hans hoved og en stor del kostbarheder, hvis I ellers komme tilbage; men nogle ymte, at hvis I sejle nordpå, så ville I komme til at bruge både årer og sejl, for igen at komme derfra.« De gjorde sig på det snareste færdige med to skibe og to hundrede mand, og sejlede med nordostvind udaf fjorden; men det er modvind, når man vil nordpå langs med landet.

22. Thorolfs fald.

Da brødrene droge afsted, var kong Harald på gården Lade i Throndhjem, og lod strax efter i största skynding fire skibe sætte i stand, med hvilke han roede over Throndhjems fjord over Beiterssø til eidet ved Elda. Der lod han skibene blive liggende, og drog over eidet til Nummedalen. Her lod han bönderne skaffe skibe, hvorpå han gik ombord med sin hird, der udgjorde fire hundrede mand. Han havde sex skibe, alle vel besatte med mænd og våben. De havde et hvast modvejr, og roede dag og nat: til lykke vare nætterne lyse. Om aftenen efter solbjerg kom de til Sandnæs, hvor de så et

tjeldet langskib ligge i søen, hvilket de kendte for Thorolfs. Han havde besluttet at forlade landet, og havde ladet brygge mundgåt til rejsen. Kongen befalede sine mænd at gå op fra skibene, og lod sit mærke bære frem Der var ikke langt til gården. Thorolfs vardmænd[1]) sade inde og drak, så der var ingen på varden, og heller ingen andre ude. Kongen lod da mændene slå kreds om stuen; de opløftede et krigsråb, og der blev blæst i kongeluren, Men såsnart Thorolf og hans folk hørte dette, løb alle til sine våben, thi hver mands fulde væbning hang over hans rum[2]). Derpå lod kongen udråbe ved stuedøren, at kvinder, börn og oldinge, trælle og tyende skulle gå ud. Husfruen Sigrid gik da ud med alle kvinderne, og de mænd, som havde fået lov dertil. Sigrid spurgte om Berdlakåres sönner vare der tilstede. De gik begge to frem, og spurgte, hvad hun vilde dem. »Følger mig til kongen!« sagde hun: De gjorde så. Og da hun var kommen til kongen, sagde hun: »Er det forgæves, herre, at mægle forlig imellem eder og Thorolf!« Kongen svarede: »Vil Thorolf give sig i min vold på min nåde, så skal han beholde liv og lemmer, men hans mænd skulle lide straf efter deres skyld.« Derefter gik Ølver Hnufa til stuen, og lod Thorolf kalde, og sagde ham kongens vilkår. Thorolf svarede strax, at han intet tvunget forlig vilde indgå med kongen; »men bed ham,« sagde han, »at give os lov til at gå ud, og lad da lykken dele os imellem!« Ølver gik til kongen, og sagde ham Thorolfs begering; men kongen svarede: »Sætter ild på stuen! jeg vil ikke øde mine mænd, og stride med ham herude; kommer han ud, da vil han tilföje os megen mandeskade, sköndt han har færre mandskab end vi.«

---

[1]) vogtere eller udstillede poster.

[2]) det sæde han plejede at have i hallen.

Der blev da sat ild på stuen, som snart fængede, thi tømmeret var tört og væggene tjærede, og taget tækket med næver[1]. Thorolf befalede sine mænd at bryde fjællebeklædningen op, for at komme til bjælkelaget i gavlen, og så at bryde skjoldpanelet; og da de således vare komne til bjælkerne, toge så mange mand, som kunde komme til, fat på en af bjælkerne, og skøde den med den ene ende ud i hjörnet af bygningen, så hårdt at alle spigerne sprang, så at væggen gik isönder, og der blev en stor udgang. Thorolf gik da først ud, dernæst Thorgils Gjallande, og så den ene efter den anden. Nu begyndte der en heftig kamp, en stund næsten uvis, sålænge som stuen tjente dem til ryghold, og kongen tabte da mange folk? men da stuen begyndte at brænde, trængte luen dem, og da faldt adskillige af dem. Thorolf sprang da frem, og hug til begge sider; hvo han sårede, behøvede ikke at lade sine sår forbinde. Han søgte hen mod kongens mærke, men i samme öjeblik faldt Thorgils Gjallande. Thorolf nåede skjoldeborgen, gennemborede mærkesmanden, og sagde: »tre fod kom jeg for kort[2])«, og i det samme stode sværd og spyd igennem ham; men kongen selv gav ham banesåret, og Thorolf faldt frem for hans fødder. Da råbte kongen, at man skulde holde inde med blodbadet, og lod sine folk gå ned til skibene. Ølver Hnufa og hans broder befalede han at tage deres frænde Thorolfs lig, og sørge for, at det med de øvrige faldne fik en sömmelig jordefærd, samt at lade deres sår forbinde, om hvis liv der kunde være håb; men han forbød at plyndre, »thi alt dette gods,« sagde han, »er min ejendom.« Da kongen nu var kommen ombord med de fleste af sine folk, gik

---

[1]) bark.

[2]) thi ellers kunde han have nået kongen selv.

han, medens folkene forbandt sine sår, omkring på skibet, og så på dem. Han så en af sine mænd forbinde et svadesår[1], og sagde, at det sår havde Thorgils ikke givet, thi anderledes bed hans våben; »få,« sagde han, »tænke på at forbinde de sår, han gav; stor skade er det for en sådan mand!« Strax om morgenen lod kongen hejse sejl, og styrede rask sönderpå; henimod aften stødte de i alle sundene ved øerne på en stor mængde roskibe, der vare på vejen til Thorolf; thi denne havde haft sine spejdere ude helt ned til Nummedalen og rundt om på øerne, og de havde erfaret, at Halvard og hans broder vare komne söndenfra, for at anfalde Thorolf. Disse brødre havde imidlertid haft modvind, og ligget omkring i forskellige havne, indtil der kom nys om dem til de nordlige dele af landet, hvoraf alt dette hærløb var opkommet; nu, da det snart rygtedes, hvad der var sket, og at kongen havde ladet sine skibe blive i Nummedalen, var taget langvejs til Throndhjem, og med de skibe, han der havde liggende, var sejlet til Lade, nu vendte de tilbage til kongen med liden ære. Ølver Hnufa og Eyvind Lambe opholdt sig nogen tid på Sandnæs, for at bringe alt i orden. De lode valen[2] begrave, stædede Thorolf til jorden efter gammel skik, og rejste bautastene for ham; de lode de syge helbrede, og bragte boet i orden for Sigrid. Det meste husboned, bordboned og klædningsstykker vare brændte, men resten i god behold. Da de vare færdige dermed, begave de sig tilbage til kongen i Throndhjem. I nogen tid vare de stille og gave sig ikke af med nogen. En dag gik de begge for kon-

[1] d. e. et sår når hugget spræller af imod et ben, modsat marvsår eller hulsår, altså et bredt, men ikke dybt, og derfor heller ikke farligt sår.

[2] de faldne.

gen, og Ølver sagde: »Vi brødre ville bede dig om orlov, konge, til at drage hjem til vore gårde; thi efter hvad der her er forefaldet, have vi ikke sind til at dele drik og sæde med dem, der bare våben på vor frænde Thorolf.« Kongen betragtede dem, og afslog det kort; hvorpå de gik tilbage til deres rum. Næste dag lod kongen dem kalde ind til sig i målstuen[1], og sagde: »I skulle nu få besked på eders begering at drage hjem. I have været en tidlang hos mig, og opført eder som velsædede og dygtige mænd, og jeg har altid været fornöjet med eder. Du Eyvind, skal nu drage til Helgeland; jeg vil gifte dig med Thorolfs enke, Sigrid på Sandnæs, give dig alt hans gods, og mit venskab, om du kan bevare det. Men Ølver skal blive hos mig; ham kan jeg ikke skille mig fra for hans skaldeidræts skyld.« Brødrene takkede kongen. Eyvind sejlede med et godt skib og kongens jærtegn til Sandnæs, hvor Sigrid modtog ham vel, og föjede sig i kongens villie. De havde to börn sammen. Eyvind Lambe blev i kongens gunst, sålænge de levede.

23. Hilderides sönner dræbes; og Ketil Hæng sejler til Island.

En af Thorolf Kveldulfsens bedste venner og hans nære frænde var Ketil Hæng, en sön af Thorkel jarl i Nummedalen og Ketil Hæng på Rafnistas datter Rafnhilde. Han var med i den samling på Helgeland, da man vilde komme Thorolf til hjælp, men som opløste sig, da kong Harald kom sejlende nordfra efter Thorolfs død. Hæng havde tresindstyve mand med sig, og styrede til Torgar, hvor Hilderides sönner opholdt sig med få

[1]) talestuen, audienssalen.

folk. Han fældede dem der på gården, og bemægtigede sig deres gods. Derpå lod han alt sit flyttelige gods bringe ud på to knarre, de störste han kunde få, og gik ombord med kone og börn, og alle de mænd, der havde været i ledtog med ham. Hans fosterbroder Baug, en ætstor og rig mand, styrede den ene knar. Få år för denne tid vare Ingolf og Hjörleif sejlede ud for at bebygge Island; der var megen tale blandt folk om denne færd, og det hed sig, at der var godt land at få. Hæng sejlede nu ud, for at opsøge landet, og kom mod sönderkanten. Men da der var hvast vejr, og der ikke var havneligt formedelst de stærke brændinger, sejlede de længer imod vesten forbi sandene; hvorpå de endelig, da vejret lagde sig, og brændingen mindskedes, kom til mundingen af en stor flod. Det var Thjorså, som den gang var både stridere og dybere, end nu. De lossede skibet, og undersøgte landet østen for den ydre Rangå, men om foråret tog han land imellem Thjorså og Markarfljot, fra fjeld til strand, og byggede sig en gård på Hove ved den østre Rangå. Samme forår fødte hans kone ham en dreng, Rafn. Hæng gav Baug land i Fljotshlid, hvor han boede på gården Hlidarende; og desuden uddelte han land til sine skibsfolk og til sine fire sönner. Hans femte sön, Rafn, der siden blev den første lovsigemand[1]) på Island, og boede på Hove efter sin fader, var den berömteste af dem alle.

24. Kveldulfs sorg.

Imedens alt dette forefaldt, levede Thorolfs broder Grim hjemme hos faderen. Vinteren efter at Thorolf havde forladt dem, var Grim bleven gift med Bera, eneste barn af en rig lensmand i Fjordene, ved navn Yngvar.

---

[1]) Are Frode regner Ulfljot for den første lovsigemand.

Han var da fem og tyve år gammel, og allerede da det, hvoraf han fik navnet Skallegrim. Faderen Kv var endnu en rask og rørig mand, men overlod do sön bestyrelsen af gård og gods. Skallegrim, lignede sin fader i væxt og styrke, udsende og sind valgte, som han, stærke og dygtige mænd til hjen mænd, og desuden havde de mange frigivne og a som vare opvoxne der på stedet, og næsten jævnaldr med Skallegrim.

Da Kveldulf nu spurgte sin sön Thorolfs fald, han så bedrøvet over denne tidende, at han lagd til sengs af kummer og alderdom. Skallegrim kom til ham, og talte godt for ham, og bad ham muntre og sagde, at af alle onder var det det værste at modet og at søge sengen. »Lad os hellere,« sagde »se til hvorledes vi hævne Thorolf; måske træffe vi af de mænd, som have været med at fælde ham hvis ikke, så gives der nok andre, hvis tab vild kongen nær.« Men Kveldulf kvad:

Thorolf, min sön! ak er fældet,
(Nornen er grum) overvældet,
midt i hans fagreste alder
hærfaders stemme ham kalder.
Ælde har Thor overvunden[1]),
også min skranke blev funden;
higer min hu end derefter,
hævn mægte ej mine kræfter.

Kong Harald drog om sommeren til Oplandene, om høsten til Valders og til Vors. Ølver Hnufa var og gav sig tit i tale med kongen, om han ikke give bod for Thorolf, lade Kveldulf og Skallegrim få e

[1]) efter fortællingen om Thors rejse til Udgårdsloke.

bøder eller en hædersbevisning, hvormed de kunde være tilfreds. Kongen afslog det ikke aldeles, når de ville begive sig til ham. Desårsag rejste Ølver til Fjordene, for at besøge Kveldulf. Denne spurgte ham nöje ud, hvorledes alt var gået til på Sandnæs, da Thorolf faldt? hvilken stordåd hans sön havde øvet, för han faldt? hvo der bar våben på ham, hvor han blev mest såret, og hvorledes han endelig var falden? Ølver fortalte ham alt, at kongen havde givet ham et sår, der alene var nok til hans bane, og at Thorolf faldt forover næsten på kongens fødder. »Det glæder mig,« sagde Kveldulf, »thi det er et gammelt ord, at den, der falder forover, vil blive hævnet, og at hævnen vil ramme den, som står foran ham; men lidet rimeligt er det, at den lykke bliver os beskæret.« Ølver sagde dem fremdeles, at, hvis de vilde drage til kongen, for at kræve bod, så håbede han den rejse vilde blive dem til hæder, og bad dem og forestillede dem, at de skulde göre et forsøg. Men Kveldulf svarede, at han ikke kunde rejse for sin alders skyld, og vilde blive hjemme. »Vil du rejse, Grim?« spurgte da Ølver. Men heller ikke han havde lyst dertil, og mente, at kongen vilde finde ham lidet ordsnild, og han selv vilde ikke kunne bede længe. Det skulde heller ikke behøves, vedblev Ølver, thi både han og de andre skulde tale godt for ham, som de kunde. Og eftersom Ølver brugte al sin overtalelse, så lovede Grim endelig at rejse, når han fik alt gjort i stand dertil. Tiden blev aftalt, og Ølver vendte tilbage til kongen.

25. Skallegrims rejse til kongen.

Til den omtalte rejse valgte Skallegrim de stærkeste og modigste mænd blandt hans hjemmemænd og naboer,

tolv i tallet; mange af dem vare hamramme[1]) og en af dem kulbider[2]). De gik ombord på en rofærge, sejlede sydpå, og lagde ind i Ostrefjord, hvorfra de begave sig landvejs til Vors. På deres vej måtte de over en sø, som de roede over på en båd, men derfra var ikke ret langt til den gård, hvor kongen var på gæsteri. Da Grim kom der, var kongen gået til bords. Ude i gården traf de nogle mænd, og Grim bad en af dem kalde Ølver Hnufa ud. Manden gik ind i stuen, hen hvor Ølver sad, og sagde til ham: »Her ere komne nogle mænd, tolv i følge, hvis man ellers kan kalde dem mænd, thi de ligne mere thurser[3]), end menneskelige skabninger.« Ølver stod strax op og gik ud, thi han kunde nok tænke hvem det var; han omfavnede sin frænde Grim, og bad ham følge med ind i stuen. Grim sagde til sine ledsagere: »Her er det nok skik, at man går våbenløs ind til kongen; sex af os skulle gå ind, men de andre sex blive udenfor og passe vore våben.« De gik nu ind. Ølver gik hen for kongen; Skallegrim stod bagved ham; og Ølver sagde, »Nu er Kveldulfs søn Grim kommen hid, og vi ville takke dig, konge, hvis du som vi håbe, lader denne rejse være ham til held; mange har du bevist hæder, som havde mindre krav derpå, og som stå tilbage for ham i de fleste idrætter. Og sikkerlig vil du göre det, konge, da denne sag ligger mig så meget på hjerte, hvis du ellers agter min bön noget værd. Ølver talede længe og snildt, thi han var en meget veltalende mand. Mange andre af hans venner gik også for kongen, og understøttede hans begering, Kongen så sig om, og fik

[1]) som våben ikke kunde bide på, egenlig de som skifte ham eller skikkelse.

[2]) om Starkad (Stærkodder) fortælles ligeledes, at han i sin barndom lå i asken tæt ved ilden og var en kulbider.

[3]) jætter.

öje på en mand, der stod bagved Ølver, sit hoved höjere, end de andre, og skaldet. »Er det Skallegrim?« spurgte kongen, »hin höje mand?« Grim bekræftede det. »Det er da min villie,« vedblev kongen, hvis du forlanger bod for Thorolf, at du skal blive min mand, og træde her i hirdlov, og tjene mig. Måske din tjeneste da vil tækkes mig så vel, at jeg giver dig bøder efter din broder eller anden hæder, ligeså stor som den jeg har vist din broder Thorolf; men du må da også søge at bevare den bedre end han.« Skallegrim svarede: »Det var noksom bekendt, hvor langt fremmere Thorolf i alle henseender var, end jeg er; men han havde dog ingen lykke til at tjene dig, konge. Derfor vil jeg heller ikke tage denne beslutning. Jeg vil ikke tjene dig, fordi jeg ved, at jeg vil have lidet held til at vise dig en sådan tjeneste, som jeg ønskede, og som værd kunde være; jeg finder mig endnu udygtigere dertil, end Thorolf.« Kongen tav og satte sig ned, ganske blodrød i ansigtet. Ølver vendte sig strax om, og bad Grim gå ud. De gik ud, og toge deres våben; og Ølver bad dem skynde sig bort. Han fulgte dem med mange andre til søen, og sagde til Skallegrim, förend de skiltes ad: »Anderledes min frænde faldt din rejse til kongen ud, end jeg ønskede; jeg opmuntrede dig meget til den, men nu vil jeg bede dig jo för jo heller at tage hjem, og ikke nærme dig kong Harald, förend det ser fredeligere ud imellem eder, end nu; og vogt dig vel både for kongen og hans mænd!« Grim tog nu med sine ledsagere over søen, men Ølver gik hen til de skibe, der vare opsatte ved brædden, og forhug dem således, at de for öjeblikket vare ubrugelige; thi han så kongens mænd i fuld fart komme ned fra gården, stærk bevæbnede. Kong Harald havde nemlig sendt dem for at dræbe Grim. Kort efter at Grim var gået, udbrød han nemlig: »Det ser jeg på denne store

skaldede mand, at han har fuldt op af ulvesind, og vil blive til skade for mænd, hvis tab vil gå mig meget nær. Betænker det, I som have noget udstående med ham, at han vil intet spare, når han ser sin lejlighed. Sætter derfor efter ham og dræber ham!« De fore da strax afsted, ned til søen, men da ikke et skib var i brugelig stand, vendte de igen tilbage til kongen, og sagde, at Grim måtte være undkommen over søen. Skallegrim drog til sin fader Kveldulf, der syntes vel om, at hans sön ikke var gået i kongens tjeneste, og gentog sin forrige yttring, at de kun vilde have skade af ham at vente og ingen oprejsning. De overlagde nu ofte med hinanden, hvad de skulde göre, og bleve enige om, at de, ligeså lidet som andre, der havde ufred med kongen, kunde blive i landet, men måtte drage bort. Og de fik da lyst til at tage til Island, der skulde være et godt land, hvor flere af deres venner og frænder vare tagne hen, og hvor man ikke engang behøvede at købe jord, men kunde vælge bosteder efter behag. De besluttede da at bryde op, og udrustede tidlig på våren deres skibe. De havde to store knarre, og tredive våbendygtige mand på hver, foruden kvinder og börn, og toge alle deres løsøre med sig. Men deres jorder torde ingen købe, af frygt for kongen. Da alt var færdigt, sejlede de bort, og kom ud til den øsamling, der kaldes Solunder, der består af mange store øer, så gennemskårne af viger, at kun få kende alle de derværende havne.

26–27. Brødrene Halvards og Sigtrygs drab.

På denne tid var kong Haralds morbroder og fosterfader, Guttorm, død; da kongen var bleven enevoldskonge over Norge, havde han givet denne sin frænde Vestfold, Østeragde og Ringerige og alt det land, hans fader Halfdan Svarte havde besiddet. Efter Guttorms død

sendte kongen brødrene Halvard og Sigtryg til købstaden Tønsberg, hvor Guttorm havde haft sit sæde, dels for at se til riget, dels for at føre Guttorms sönner tilbage med sig til kongen. De havde lykkelig udført dette ærende, og sejlede på tilbagevejen over Sognsø med god bør og klart vejr, da de bleve bemærkede af Kveldulf og Skallegrim. Disse spejdede nemlig bestandig på den almindelige søvej; og Skallegrim var meget skarpsynet, fik öje på brødrenes skib, og kendte det. Det vår det samme, som Thorgils för havde ført. Skallegrim lod nu holde öje med dem, hvor de lagde til havn om aftenen, og vendte derpå tilbage til Kveldulf, og fortalte ham hvad han havde set, hvorledes han havde kendt skibet, og det var det, som Halvard og hans broder havde taget fra Thorgils, og som för havde tilhørt Thorolf, og at der uden tvivl vare mænd ombord, som det var værd at göre jagt på. De satte da begge bådene i stand, og havde tyve mand på hver; Kveldulf styrede den ene, Skallegrim den anden. De roede hen for at opsøge skibet, og da de vare komne til det sted, hvor skibet lå, lagde de til land. Brødrene havde tjeldet over skibet, og vare gangne til ro; men vagtmændene, som sade ved enden af bryggen sprang op, da de så Kveldulfs folk komme, og råbte ud til dem på skibet, at de skulde stå op, der var ufred på færde. Brødrene grebe strax til våben, men da Kveldulf med sine folk var kommen til enden af bryggen, gik han ud på skudbryggen. Han havde i hånden et våben af det slags, som kaldtes bryntrold, lod sine mænd følge skibsbord, og befalede dem at hugge tjeldene ud af kloverne[1]; han selv stormede tilbage mod lyftingen[2], og da kom berserksgangen over ham, såvel som

[1]) hvori de vare befæstede langs med siderne af skibet.
[2]) i bagstavnen.

over flere af hans folk: de dræbte alt hvad der kom dem i vejen. Det samme gjorde Skallegrim, der var gået ud over frembryggen, overalt hvor han for frem på skibet. Således bleve de ved, indtil skibet var ryddet. Da Kveldulf var kommen til lyftingen, svang han sit bryntrold, og hug Halvards hjelm og hoved igennem, så våbenet sank i til skaftet, og rykkede det derpå så hårdt til sig, at han svingede Halvard i luften, og slyngede ham ud overbord. Skallegrim ryddede fremstavnen, og dræbte Sigtryg. Mange sprang overbord, men Skallegrims mænd sprang i deres egne både, roede til, og dræbte alle dem, der vare sprungne i søen. Over halvtresinstyve mand satte livet til med Halvard. Men Skallegrim og hans fader bemægtigede sig skib og gods. To eller tre mænd, som de ikke agtede for noget, toge de tilfange og skænkede dem livet, for at erfare hvem der havde været på skibet, og hvad dets bestemmelse var. Og da de havde fået alt dette at vide, eftersâ de valen[1], der lå på skibet. Det fandtes da, at de fleste vare sprungne overbord og havde tilsat livet. Blandt dem var også Guttorms sönner, den ene tolv, den anden ti år gammel, begge meget håbefulde drenge. Derefter gav Skallegrim de mænd, hvis liv han havde sparet, deres frihed, og befalede dem, at drage til kong Harald, og forkynde ham omstændelig hvad her var sket, og hvem der havde øvet det. »Og denne kvædling,« sagde han, skulde I bringe kongen:

Hævnen er fuldbragt,
kongen til foragt!
Nu går ulv og örn
over ynglings[2]) börn.

[1]) de faldne.
[2]) konges.

Halvards hugne lig
flöj i Norges vig;
og Snarfares[1]) side
glenten grå skal slide.«

Derpå førte de skibet med ladningen ud til deres egne skibe, og skiftede om således, at de ladede det tagne skib, men ryddede det mindste af deres egne, fyldte det med sten, hug huller i det, og sænkede det; og såsnart de fik bør, sejlede de ud til havs. Man plejer i almindelighed at sige, at de, der gå berserksgang, så længe de ere i denne tilstand, ere så stærke, at intet kan modstå dem, men såsnart den forlader dem, blive de langt afmægtigere, end ellers. Således gik det også Kveldulf; da han var kommen til sig selv igen, følte han sig så afkræftet af den nys holdte kamp, at han måtte gå til seng. Han førte befalingen over det skib, de havde taget fra Halvard. De havde god bør, og fulgtes i lang tid ad, så de kunde se hinanden; men da de vare komne langt ud til havs, tiltog Kveldulfs sygdom, så man måtte befrygte hans død. Da han mærkede dette, kaldte han sine skibsfolk til sig, og sagde, at uden tvivl vilde deres veje snart skilles ad. »Jeg har ellers aldrig været syg,« sagde han, »og derfor er det nok nu på det sidste. Skulde jeg dø, som jeg tror, da görer mig en kiste, og lad mig fare overbord. Anderledes går det nu, end jeg tænkte; det var ikke på den måde jeg håbede at komme til Island og der tage land. Bringer min sön Grim min hilsen, når I komme til ham, og siger ham, at hvis han kommer til Island, og jeg, imod forventning, skulde komme did ferend han, så må han vælge sig bosted nærmest ved det sted, hvor jeg er kommen i land.«

¹) Halvard broder, Sigtryg Snarfare.

kort efter døde Kveldulf, og hans skibsfolk lagde ham, som han havde befalet, i kiste, og skøde den overbord. Efter Kveldulfs død tog en af hans gamle venner, Grim den Håleyske, overbefalingen over skibet; han var en ætstor og rig mand, der just formedelst sin nöje forbindelse med Kveldulf og hans sön Thorolf var falden i kongens unåde. De nærmede sig nu Island, og kom sönderpå; men da de havde hørt, at Ingolf havde taget bopæl på vestsiden, så styrede de derom. Da de vare komne udenfor Reykenæs, så de fjorden åbne sig, og styrede derind med begge skibene; men da det blev hvast vejr med megen væde og tåge, bleve de igen skilte fra hinanden. Grim den Håleyske sejlede endelig ind ad Borgefjord, alle skær forbi, og lod kaste anker, til vejret lagde sig og klarede op; så oppebiede de flodtiden, og førte skibet op i mundingen af en flod, som hedder Gufå. Her bleve de den første vinter, beså landet både oppe og ude, og de vare ikke gåede ret langt, förend de i en vig fandt Kvedulfs kiste, som der var dreven i land. De førte den hen til det nærmeste næs, satte den ned der, og ladede stene op omkring den.

28. Skallegrims landnam.

Skallegrim kom i land der hvor et stort næs gik ud i søen, og ovenfor næsset var et smalt eid. Der udlössede de deres ladning, og kaldte det Knarrenæs. Skallegrim beså landet, og fandt, at der var meget myrland, og vidtudstrakte skove og vid afstand imellem fjeld og strand. Da de beså længer sydpå langs med søen, fandt de en stor fjord for sig, og da de droge indad langs med denne, stødte de endelig på deres venner fra det andet skib, Grim den Håleyske og hans medfølgere. Det var et glædeligt møde, og de andre fortalte Skallegrim, hvorledes Kveldulfs lig var kommen

der til land, og at de havde jordet det; fulgte ham derpå hen til stedet, og viste ham, at der kort derfra var et bekvemt sted til at fæste bopæl. Om vinteren bleve de hver på sit sted; men derefter tog Skallegrim alt landet imellem fjeld og strand, nemlig alle Myrerne op til Borgebraun og sydpå til Havnefjelde, samt hele bjerglandet fra det sted hvor floderne böje sig mod havet. Om foråret førte han sit skib til fjorden, ind i den våg, der lå nærmest det sted, hvor Kveldulf var kommen i land, og opførte der en gård, som han kaldte Borg. Fjorden kaldte han Borgefjord, og efter denne fik atter hele herredet eller landstrækningen navn. Grim den Håleyske gav han land söndenfor Borgefjord på Hvanøre. Da han om foråret lod drive sit kvæg ud langs med søen, traf de på et lille næs, hvor der vare nogle alfter; det kaldte de Alftenæs. Efterat Skallegrim dernæst havde uddelt land til sine skibsfolk beså han landet endnu dybere inde; først drog han langs med Borgefjord, til fjorden hørte op, og så med floden imod vesten, som han kaldte Hvidå; thi hans medfølgere havde aldrig för set de floder, der udspringe fra jöklerne, og vandet syntes dem derfor at have en underlig farve. De fulgte Hvidå, indtil de foran sig så en anden flod, der kom nord fra fjeldene; den kaldte de Nordå. Så fulgte de langs med denne, til de stødte på en anden med et inge vandfald, hvilken de kaldte efter fjeldkløfterne, hvorfra den udsprang. De satte over den, fulgte så Nordå, satte også over den, vendte tilbage til Hvidå, og fulgte den. På en gang så de en å tværs for dem falde Hvidå; den kaldte de Tværå. Alle disse floder vare meget fiskerige. Efter således at have beset landet, vendte de tilbage til Borg.

29. Skallegrims idrætter, og flere nedsættelser.

Skallegrim var en særdeles driftig mand, og havde idelig mange arbejdsmænd omkring sig. En af hans bestræbelser gik især ud på, at åbne ny erhværvskilder, såvidt som naturen tilbød sådanne, for at forskaffe menneskene føde; thi i begyndelsen havde de, i forhold til menneskemængden, kun få kvæg; og det, man havde, måtte hele vinteren igennem gå om i skovene, og skaffe sig selv føde. Skallegrim var også en god skibsbygger; og drivtömmer var der ingen mangel på ved vestkanten af Myrerne. På Alfenæs lod han bygge en gård, så at han der førte sin anden husholdning; derfra lod han drive havfiskeri, sælhundefangst og æggesamling, hvoraf der var overflødighed; og herfra lod han drivtømmer opsamle og føre til sig; der kom også store hvaler til kysten, som man, når man vilde, kunde skyde med spyd; og næsten alle dyr, som man vilde göre jagt på, havde endnu ikke lært at kende mennesker, hvorfor de let lode sig fange. En tredie gård havde Skallegrim ved søen på vestsiden af Myrerne, hvor man endnu bedre kunde samle drivtömmer. Der lod han så korn, og kaldte den: på Agre. Udenfor lå nogle øer, hvor der fandtes hvaler; dem kaldte han Hvalsøerne. Desuden lod han sine folk nedsætte sig langs op med floderne, for laxefangstens skyld. Da hans kvæg begyndte at formere sig, tyede fårene sommeren igennem op til fjelds, og han bemærkede da, at det kvæg, som gik på hederne, blev langt större og federe, samt at fårene holdt sig godt om vinteren i fjelddalene, uden at drives ned. Derfor lod Skallegrim en gård anlægge oppe ved fjeldet, og indrettede husholdning der for en af sine folk, der skulde passe fårene, hvoraf han allerede da havde en anseelig hob.

Kort efter at Skallegrim var kommen til landet, kom

et skib til Borgefjord, på hvilket Oleif Hjalte var ombord med kone, börn og andre frænder; det var en rig, ætstor og forstandig mand, der havde besluttet at nedsætte sig i landet. Han var hos Skallegrim den første vinter, og fik derefter en landstrækning söndenfor Hvidå, hvor han anlagde en gård på Varmelæk. Hans sönner vare Rage i Langardal, og Thoraren Ragesbroder, der blev lovsigemand på Island næst efter Rafn Hængsön.

Kong Harald Hårfager lod det ikke blive ved at inddrage alle Kveldulfs, Thorolfs og Skallegrims ejendomme, men han forfulgte også alle dem, der med råd eller dåd havde deltaget i Skallegrims voldsomheder, för han forlod landet, samt alle deres frænder og slægtninge; nogle lod han afstraffe, andre søgte enten at skjule sig indenlands eller måtte aldeles forlade landet. Blandt disse var også Skallegrims svigerfader, Yngvar, der besluttede at sejle til Island, hvor han havde hørt der var land nok at få hos Skallegrim. Han var også den første vinter på Borg; men derefter overlod Skallegrim ham sin gård på Alftenæs tillige med omliggende landstrækning, og byggede sig i dets sted en anden gård på Knarrenæs.

Skallegrim var en god jernsmed; og smæltede en stor del råjern[1]) om vinteren. Han lod en smedie bygge i nærheden af søen, langt borte fra Borg, og i god afstand fra skoven. Men da han ikke kunde finde nogen sten, der var hård og jævn nok til på den at hamre jernet, thi på dette sted fandtes ingen stene, men kun lutter sand og grus langs med søen; så skød han en aften, da de andre vare gangne til sengs, et otteåret skib ud, og roede ud til Midfjordsøerne, lagde sig for anker, steg overbord, dykkede under til havets bund, og bragte en stor sten op med sig, som han lagde i skibet. Derpå

---

[1]) raude er en art jernmalm, der findes i landet selv.

roede han til land, og bar stenen hen til sin smedie, og lagde den udenfor døren; denne sten brugte han siden til at hamre jern på. Den ligger endnu der med en stor del hammerskæl ved siden, og man kan se på den, dels hvorledes den ovenpå er banket, dels hvorledes den har været slidt af brændingen, hvor den lå, og at den ikke ligner de andre stene på dette sted; nu kunne fire mand ikke løfte den. Skallegrim selv var særdeles ivrig ved sit smedearbeide, men hans huskarle knurrede over, at de måtte stå så tidlig op. Da digtede han denne vise:

Årle må smeden, som agter
gods at eje, sig rejse!
Viddes broder[1]) i bælgen
bruser sin morgenlovsang.
Medens den gnistrende malmstang
minde[2]) jeg lader hans ånde,
svinger, o muntre svende!
svinger de stærke hamre!

31. Skallegrims börn.

Skallegrim og Bera fik en stor mængde börn, men alle de første døde. Da fik de en sön, som blev vadnet[3]), og kaldet Thorolf; da han voxte til, blev han snart stor af væxt og skön af udseende, og alle fandt at han lignede Thorolf Kveldulfsen, som han var opkaldt efter. Han overgik alle sine jævnaldrende i styrke, og blev en udmærket idrætsmand; derhos var han altid mild og munter, så at alle folk holdt af ham, og hans fader

---

[1]) Vinden. [2]) kysse. [3]) I slutningen ef hedenold var det skik at overøse börnene med vand (ausa vatui) i det man gav dem navn. Dette omtales allerede i digtene Rigsmål og Hafamål.

og moder elskede ham også meget. Skallegrim og hans kone havde to døttre, Sæun og Thorun, der også artede sig vel i deres opvæxt. Fremdeles fik de en sön, der blev vadnet og givet navn. Han kaldtes Egil. Da han voxte til, viste det sig snart, at han vilde blive styg og mörk af åsyn, som faderen; han havde også sort hår. Tre år gammel var han allerede så stor og stærk, som andre drenge på sex til syv år. Han blev snart målklygtig og ordvis; men var just ikke god at komme til rette med, når han legede med andre drenge. Om våren drog Yngvar til Borg, for at byde Skallegrim ud til sig, og indbød tillige sin datter Bera, hendes sön Thorolf og hvilke mænd Skallegrim ellers vilde tage med. Skallegrim lovede at komme, hvorpå Yngvar drog hjem, for at lave til gilde, og lod brygge øl. Men da nu tiden kom, da Skallegrim og Bera skulde drage afsted til gildet, toge de Thorolf med sig, samt adskillige huskarle, så at de i alt vare femten i følge. Egil talte til sin fader om at han vilde med; »jeg er jo lige så nær dertil, som Thorolf,« sagde han; men faderen svarede: »Nej, du skal blive hjemme; du kan ikke begå dig imellem flere, hvor der drikkes stærkt, og selv når du ikke er drukken, er du ikke god at have med at göre.« Skallegrim steg nu til hest, og red bort; men Egil var meget misfornöjet med sin lod; han gik ud af gården, og traf et af Skallegrims øg, sprang op, og red efter faderen. Han havde vanskelig ved at finde over myrerne, da han ikke kendte vejen; men af og til, når krat og skov ikke betog ham udsigten, så han dog Skallegrims ridt. Silde om aftenen, da folk allerede sade ved drikken, kom han til Alftenæs, og gik ind i stuen. Såsnart Yngvar så ham, tog han glad imod ham, og spurgte, hvorfor han kom så silde? Egil fortalte da samtalen med hans fader. Men Yngvar satte ham hos sig, lige overfor Skallegrim og Thorolf.

Og da man til lystighed ved gildet gav sig til at kvæde viser, kvad Egil følgende:

Kommen er jeg dog til Yngvars
arne, han som lyngorms leje
(gerne ham jeg gæste vilde)
giver hædersmænd i hallen.
Du, som landomslyngers lyse
leje øder, mener du vel,
at du sådan treårs sangsmed,
som mig overgår, kan finde?[1])

Yngvar syntes godt om denne vise, og takkede Egil for den. Dagen efter bragte han Egil som skaldskabslön tre snegleskaller og et andeæg. Ved drikken kvad derfor Egil nok en vise om digterlönnen:

Sværdets tappre svinger gav til
skaldelön den muntre Egil
trende fagert vundne hvirvler,
tavse vrag fra havets bølger;
og den sorte havrands trinde
sæde med de mörke pletter
gav den gæve fjordesejler,
for at glæde liden Egil.

Overhovedet gjorde Egil megen lykke ved sit skaldskab. Mere mærkeligt forefaldt der ikke på denne rejse; og Egil drog atter hjem med Skallegrim.

---

[1]) Dette vers er, såvel som det følgende, temmelig nær grundskriften, for at vise, hvorledes Egil, skön dt et barn, havde opfattet de digterske omskrivninger. Lyngormens leje er guldet, og ligeså landomslyngerens, d. e. midgårdsormens eller i almindelighed ormens leje; og den, som øder eller ødsler med guldet, er en sædvanlig omskrivning på en mand.

32. Om Brynjolf Herse eg hans sön Björn.

På Ørland i Sogn boede der en herse ved navn Björn. Hans sön Brynjolf tog arv efter ham, og havde to sönner, Björn og Thord, der endnu vare unge. Björn var en dygtig sømand, der snart drog i viking, snart i købfærd, og overhovedet var en anseelig mand. En gang var han til et stort gilde i Fjordene, og så der en fager mø, som hugede ham meget. Han spurgte sig for om hendes slægt, og hørte, at hun var en søster til hersen Thorer Roaldsön, hed Thora, og kaldtes ladhånd[1]. Björn bejlede til hende; men broderen Thorer afslog det. Imidlertid forsynede Björn sig med folk, drog om høsten på en skude til Fjordene, på en tid da Thorer ikke var hjemme, førte Thora bort med sig, og hjem til Ørland. der bleve de om vinteren, og Björn vilde holde bryllup med hende. Men faderen Brynjolf misbilligede meget Björns dåd, og fandt den usömmelig, da der imellem Thorer og ham i så lang tid havde hersket venskab. »Derfor, Björn,« sagde Brynjolf, »skal du ikke hos mig holde bryllup med Thora uden hendes broder Thorers tilladelse, men hun skal blive så vel behandlet, som om hun var min datter og din søster.« Og alting måtte være i Brynjolfs hus som han vilde have det, hvad enten Björn syntes godt eller ilde derom. Brynjolf sendte desuden mænd til Thorer, for at tilbyde ham forlig og erstatning for Björns færd; men Thorer forlangte, at Björn skulde sende Thora hjem; uden det vilde intet forlig kunne tilvejebringes. Og Björn vilde på ingen måde lade hende fare, sköndt Brynjolf trængte derpå. Således led vinteren. Ved begyndelsen af foråret talte Brynjolf og Björn en dag om deres sager, og den første spurgte den

[1]) som bærer lad eller armbånd.

anden, hvad han nu vilde tage sig for. Björn svarede, at han vilde forlade landet, og havde mest lyst til, når faderen vilde give ham et langskib, at drage i viking. Men Brynolf frygtede for, at han vilde anrette endnu mere forstyrrelse, og lovede ham et købmandskib med varer, for at han kunde sejle til Dublin, hvorhen der den gang skete hyppig sejlads. Björn viste sig fornöjet hermed, og alting beredtes til hans rejse. Men da han nu var færdig, og der blæste en god bør, gik han på en båd med tolv mand, roede ind til Ørland, og gik op til gården, og hen til hans moders dynge eller kvindestue. Hun sad derinde med mange kvinder tilligemed Thora. Björn sagde, at Thora skulde drage med ham, og de førte hende bort; men hans moder forbød strengelig kvinderne, at sige et ord derom inde i huset; thi fik Brynjolf det at vide, så vilde han blive meget forbittret, og der vilde rejse sig en stor tvist imellem fader og sön. Thoras klæder og kostbarheder og alt, hvad hun behøvede at have ved hånden, bleve indpakkede, og alt dette tog Björn og hans folk med sig. Om natten roede de ud til skibet, satte sejl til, og seilede ud ad Sognsø, og så til havs. De måtte kæmpe med modvind og søgang, og tumlede længe om på havet, thi de havde fast besluttet at holde sig så langt fra Norge, som muligt. Endelig bleve de under et hvast vejr drevne til den østlige side af Hjaltland[1], hvor de satte til, og landede ved Mosø. Her lossede de skibet, bare ladningen op til den derværende borg, trak skibet op, og satte det i stand.

33. Björn drager til Island.

Noget för vinteren kom der et skib til Hjaltland fra Orkenøerne, og bragte den tidende, at der om høsten

---

[1]) Shetland.

var kommet et langskib til øerne med kong Haralds sendebud; de bragte Sigurd jarl kongens befaling, at lade Björn Brynjolfsen dræbe, hvor han fandtes; og lignende budskab var sendt til Syderøerne, ja lige til Dublin. Björn erfarede denne tidende, samt at han var erklæret for landflygtig fra Norge. Strax da de vare komne til Hjaltland, havde han holdt bryllup med Thora; og de sade om vinteren på Mosøborg. Men strax om foråret, da havet begyndte at lægge sig, satte han sit skib ud, og gjorde sig færdig til afrejsen, for at sejle til Island. De kom til den sydlige side af landet, men bleve atter drevne ud i søen. Ingen af dem, der vare ombord, havde för været på Island. De besøgte mundingerne af flere fjorde, indtil de endelig kom til et næs, hvor der lå en ø udenfor, og hvor der var et dybt sund imellem øen og næsset. Her fæstede de skibet. Der gik en vig op vesten for næsset, og ved vigen lå en stor borg. Björn gik med nogle mænd på en båd, og befalede dem, at tie med alt deres rejse angående, som kunde volde dem nogen fare. De roede til gården, gave sig i tale med nogle mænd, og fik da at vide, at stedet hed Borgefjord, gården Borg, og bonden Skallegrim. Björn kendte strax hans navn, og gik hen til ham. Skallegrim spurgte, hvem de vare? Björn nævnte sig og sin fader. Denne kendte Skallegrim godt, og tilbød Björn alt hvad han monne behøve, hvorfor denne takkede. Da spurgte Skallegrim, hvilke flere anseelige mænd der vare på skibet? Björn sagde, at Thora Roaldsdatter var der, søster til Thorer Herse. Derover blev Skallegrim meget glad, og sagde, at det var en følgelig ting, at han viste sin fostbroder Thorers søster al den forekommenhed og hjælp, han kunde; hvorpå han indbød både Björn og hende til sig med alle deres skibsfolk. Björn tog med tak derimod; ladningen blev bragt fra skibet op i tunet

ved borgen, hvor de rejste deres boder, og skibet fı
op i en derværende å. Björn og alle hans skibsfo
levede som gæster hos Skallegrim, der aldrig havde fær
mænd hos sig, end tresindstyve værgagtige karle.

34. Om Skallegrim og Björn.

Om høsten da der vare ankomne skibe fra Norge
Island, udbredte sig det rygte, at Björn var løben bo
med Thora imod hendes frænders råd, samt at kong
havde gjort ham landflygtig fra Norge. Da dette ko
Skallegrim for øren, kaldte han Björn til sig, og spurg
ham, hvorledes det var gået til med hans giftermål? c
om det var sket med frænders råd? »Jeg havde ikl
ventet mig,« sagde han, »af Brynjolfs sön, at du skulc
skjule sandheden for mig.« Björn svarede: »Hvad je
har sagt dig er sandt, Grim! men du må ikke bebrejc
mig, at jeg ikke har sagt mere, end du spurgte om: je
skal nu vedgå hvad sandt er: rygtet har ikke löjet, c
giftermålet skete ikke med broderen Thorers samtykke.
Da blev Skallegrim meget vred, og sagde? »Hvor tor
du da være så djærv, at komme hid til mig! Vidste d
ikke, hvor nöje venskab der finder sted imellem mig c
Thorer?« Björn svarede: »Vel vidste jeg, at der imelle
eder herskede fostbrødrelag og fortrolig venskab; me
jeg for hjem til dig, fordi jeg blev dreven her til land
og fordi jeg vidste, det kunde ikke nytte at ville undg
dig. Det være nu dig overladt, at bestemme min lo
men jeg venter mig ikke uden godt af dig, thi jeg e
din hjemmemand.« Nu kom Skallegrims sön Thorolf t
og søgte med mange forbønner at bevæge sin fader t
ikke at regne Björn dette til onde, siden han nu dc
engang havde taget imod ham. Mange andre forenec
deres bønner med hans, så Skallegrim endelig lod s
berolige og sagde, at Thorolf fik da at råde. »Tag d

mod Björn!« sagde han, »og vis dig imod ham, så du kan have ære deraf!«

35. Thorolfs udenlandsfærd.

Thora fødte om sommeren et barn; det var en pige, som blev vadnet og fik navn, og kaldtes Asgerde. Bera satte en kvinde til at passe barnet. Björn og alle hans skibsfolk bleve om vinteren hos Skallegrim, hvor da Thorolf indgik venskab med ham, og næsten altid var i hans selskab. Og da våren kom, gik Thorolf engang til sin fader, og spurgte, hvad råd han havde udtænkt for sin vintergæst Björn, og hvorledes han vilde sørge for hans bedste? Grim spurgte, hvad Björn mente. »Jeg tror,« svarede Thorolf, »at han helst vilde drage til Norge, når han kunde leve der i fred; og mig tykkes, fader, du kunde vel sende nogle mænd til Norge, at byde forlig på hans vegne; Thorer vil sikkert lægge megen vægt på dine ord.« Og så længe blev Thorolf ved med sine bønner, til Skallegrim gav efter, og fik nogle mænd til om sommeren med ordsending og jærtegn at drage til Thorer Roaldsen, for at tilvejebringe forlig imellem ham og Björn. Såsnart Brynjolf fik dette at vide, gjorde også han på sin side sig al umage; og Thorer, der indså, at Björn nu ikke havde noget at frygte, tilstod ham endelig forliget. Skallegrims sendemænd bleve om vinteren hos Thorer, vendte først næste sommer tilbage, og bragte om høsten efterretning om forliget. Björn var den tredie vinter hos Skallegrim; men næste forår beredte han sig med sit følge til bortrejse. Da han nu var færdig, sagde Bera, at hun vilde beholde sin fosterdatter Asgerde hos sig, hvilket forældrene også tillode, så at pigebarnet blev tilbage, og fødtes op hos Skallegrims. Dennes sön Thorolf besluttede, at følge med Björn, og fik det nødvendige til rejsen af sin fader. De sejlede ud

om sommeren, og kom lykkelig og vel til Sognsø, hvo fra Björn sejlede ind til Sogn, og drog så til sin fade Thorolf fulgte med ham, og Brynjolf tog glad mod de begge. Derefter blev der sendt bud til Thorer Roaldse og et stevnemøde blev aftalt imellem ham og Brynjo til hvilket Björn også indfandt sig. De indgik forlig m hinanden, og Thorer udredte alt det gods, som Tho havde stående i hans gård; hvorpå Thorer og Björn b kræftede deres venskab og svogerskab. Björn var hjemme på Ørland hos sin fader, og Thorolf levede so en gæsteven af dem begge.

36. Om Erik Blodøxe og Thorolf.

Kong Harald Hårfager plejede ellers at opholde s en stor del af året i Hordeland eller i Rogeland, hv han havde flere store kongegårde, men denne vinter v han i den nordlige del af landet. Da Björn og Thor nu havde været en vinter i Norge, og våren kom, u rustede de et skib, samlede mandskab, og droge om son meren i viking til Østerleden, og vendte hjem igen o høsten, efter at have samlet sig meget gods. Og da kom hjem, spurgte de, at kong Harald var i Rogelan og vilde blive der vinteren over. Kong Harald begynd da at blive gammel og løg, men hans mange sönn voxte stærkt til. Erik, senere kaldet Blodøxe, som v hans kæreste sön, var endnu ung og blev opfostret h hersen Thorer Roaldsen, som stod i megen gunst h kongen. Da Björn og Thorolf kom hjem, droge de fø til Ørland, men derfra sejlede de til Fjordene, for at b søge Thorer. De gjorde rejsen på en karve, der bl roet af tolv til tretten mand på hvert bord, og havde besætning af tredive mand. Dette skib, som de hav taget i viking om sommeren, var smukt malet oven søgangen og særdeles fagert. Da de nu kom til Thore

bleve de vel modtagne, og forbleve der i nogen tid; skibet lå imidlertid tjeldet udenfor gården. En dag, da de fulgtes ad ned til skibet, bemærkede de, at kongesönnen Erik også var der; snart gik han ud på skibet, snart igen op på landet, og blev stående, og betragtede skibet. Da sagde Björn til Thorolf: »Kongesönnen beundrer vort skib; byd du ham det til foræring! thi jeg er vis på, at det vil være os til stor hjælp hos kongen, hvis Erik anbefaler os hos ham, og efter hvad jeg har hørt, bærer han endnu noget nag til dig for din faders skyld.« Thorolf svarede, at det uden tvivl var et godt råd; hvorpå de gik ned til skibet, og Thorolf sagde; »Du betragter dette skib nöje, kongesön! hvorledes tykkes dig om det?« »Godt,« sagde han, »det er et særdeles fagert skib.« »Så vil jeg give dig det,« sagde Thorolf, »hvis du ikke vil forsmå det.« »Det gör jeg ikke,« sagde Erik, »hvis lönnen derfor ikke synes dig for ringe, mit venskab; men lever jeg, kan det altid være noget.« Thorolf svarede, at den lön var ham langt mere, end skibet var værd. De skiltes nu ad, og fra den tid af viste kongesönnen sig altid mild imod Thorolf. Björn og Thorolf kom nu i tale med Thorer, og spurgte ham, om han troede, der var noget om, at kongen bar nag til Thorolf. Thorer tilstod, at så havde han hørt. Björn forestillede ham da, at han skulde drage til kongen, og tale Thorolfs sag; »thi vi to ville dele ve og vel med hinanden,« sagde han; »så handlede han mod mig, da jeg var på Island.« Det kom da så vidt, at Thorer lovede at tage til kongen, og bad dem at forsøge på, om kongesönnen Erik ikke vilde tage med ham. Da de henvendte sig til Erik derom, var han villig til, at lægge et godt ord ind for dem hos hans fader. Derpå droge Thorolf og Björn deres vej til Sogn; men Thorer og Erik kongesön udrustede den karve, han nylig havde fået til foræring, og sejlede

söndernpå for at opsøge kongen, som de traf i Hordelan
Han tog venlig imod dem, men de opholdt sig der nog
stund, for at træffe et belejligt öjeblik, når kongen var
godt lune. De sagde da, at Skallegrims sön Thorolf v
kommen der til landet, og bade kongen at mindes, hv
godt hans frænder havde bevist ham, og ikke lade ha
undgælde hvad faderen havde gjort, da han hævnede s
broder. Thorer talte derom med al myghed. Men kong
svarede temmelig kort, at han og hans slægt havde frist
megen vanskæbne af Kveldulf og hans sönner, at Thor
formodenlig var sine frænder lig, der alle vare stolte
overmodige mænd, som aldrig holdt måde, og lidet br
sig om, med hvem de havde noget at skifte Derpå t
Erik ordet, og sagde, at Thorolf havde vist sig im
ham som en ven, og foræret ham en herlig kostbarhe
det skib hvorpå de vare komne. »Jeg har lovet ham
sagde han, »mit fuldkomne venskab; men skal det
være forgæves, så ville få herefter søge min gunst. I
vil ikke tillade, min fader, at sligt skal være tilfældet m
den mand, der allerførst gav mig en så anseelig foræring
Det kom da så vidt, at kongen, förend de skiltes a
lovede, at Thorolf skulde have fred for ham. »Men j
vil ikke,« sagde han, »at han kommer hid til mig; d
Erik, kan vise ham, og flere hans frænder, så meg
venskab, du vil; men enten vil du finde dem myge
mod dig, end de have vist sig imod mig, eller også
vil komme til at fortryde din forbön, især hvis du lad
dem blive længe hos dig.« Derpaa sejlede Erik Blodø
og Thorer hjem til Fjordene, og sendte bud til Thoro
for at lade ham vide udfaldet af deres ærende hos ko
gen. Om vinteren var Thorolf og Björn hos Brynjol
men derefter sejlede de i mange somre i viking, og ti
bragte vintrene snart hos Brynjolf, snart hos Thorer.

37. Bjarmelands færd; og Thorolfs hjemrejse.

Erik Blodøxe fik derefter del i regeringen, og havde bestyrelsen af Hordeland og Fjordene, og antog hirdmænd, Et forår besluttede han at drage til Bjarmeland, og forsynede sig med de mest udsøgte folk til denne rejse. Thorolf var med i stavnen på hans skib, og bar hans mærke; han var da meget stor og stærk, som hans fader. På denne rejse forefaldt adskillige mærkelige ting. Erik holdt et stort slag ved floden Vina i Bjarmeland, og sejrede; og på denne rejse fik han også Øsser Totes datter, Gunhilde, en særdeles smuk, kløgtig og meget troldkyndig kvinde, som han førte hjem med sig. Thorolf stod i megen gunst hos hende. Han plejede nu at tilbringe vinteren hos Erik og somrene i viking.

En sommer gjorde han sig færdig til en købmandsfærd og agtede at drage til Island for at besøge sin fader. Han havde nu været længe hjemmefra, og samlet sig meget gods og mange kostbarheder. Da han nu var færdig, begav han sig til kong Erik, der, förend de skiltes ad, leverede ham en øxe, som han vilde forære Skallegrim. Denne øxe var en meget stor kostbarhed; den var stor, havde krumme fremstående hjörner, og var belagt med guld; skaftet var med ophöjet arbeide af sølv. Thorolf havde en lykkelig rejse, og kom med sit skib til Borgefjord, hvorfra han strax for op til sin fader. Dette var et glædeligt møde. Skallegrim tog nu også med til skibet, for at byde Thorolf velkommen, og lod skibet sætte op; men sönnen tog selv tolvte hjem til Borg. Da han nu var kommen hjem, bragte han Skallegrim kong Eriks hilsen, og overleverede ham den øxe, kongen havde sendt ham. Skallegrim tog imod øxen, holdt den i vejret, og så i nogen tid på den, men sagde ikke noget, og hængte den derpå op ved sin plads i stuen.

Engang om høsten lod Skallegrim nu en stor mængde øxne drive hjem til Borg, som han vilde slagte. Han lod da to øxne lede hen under husvæggen, således at deres halse hver fra sin side, kom over hinanden, og tog en anseelig hellesten, som han skød ind under halsene. Derpå gik han til med øxen, hin kongegave, og hug på en gang begge øxnene, så at hovederne gik af. Men øxen sprang ned på stenen, der lå nedenunder, så at hele eggen sprang af, og den rævnede helt op i hærdningen. Skallegrim så på eggen, sagde ikke et ord, men gik ind i ildhuset, steg op paa en blok, og skød øxen op over dörbjælken, og der lå den vinteren over i røgen. Da nu foråret kom, tilkendegav Thorolf, at han om sommeren agtede at rejse udenlands. Skallegrim frarådte det. »Godt er det,« sagde han, »at age hjem med hel vogn; du har nu,« vedblev han, »allerede gjort en hæderlig rejse, og det er et gammelt ord, at megen færd kan blive ukær. Tag hellere her imod så meget gods, som du finder tilstrækkeligt til at blive en gild mand.« Men Thorolf svarede, at han vilde göre en rejse endnu, hvortil han havde driftige grunde; »og når jeg da næste gang,« sagde han, »kommer tilbage, så vil jeg nedsætte mig her. Din fosterdatter Asgerde skal göre denne rejse med mig, for at besøge sin fader; det bad han mig om da jeg forlod Norge.« Skallegrim svarede da, at han måtte selv råde derfor; hvorpå Thorolf drog til sit skib og gjorde det i stand. Da han var færdig, førte de skibet ud til Digrenæs, hvor de ventede på bør. Asgerde gik ombord med ham. Men förend Thorolf forlod Borg gik Skallegrim hen, og tog øxen, hin kongegave, ned fra dörbjælken og gik ud med den. Skaftet var nu ganske svart af røg, og øxen selv forrusten. Skallegrim betragtede eggen, gav derpå Thorolf øxen, og kvad en vise hvori han sagde, at eggen var sprungen istykker på de

troløse øxe; det var derfor bedst; han tog den tilbage med dens tilrøgede skaft, den forhadte kongegave, som det aldrig havde været værd at føre ud til Island.

39-41. Egils og Skallegrims lege. Samt Thorolfs og Egils udenlandsrejse.

Skallegrim havde megen gammen af styrkeprøver og lege. Boldtspil vare iblandt andet den gang meget almindelige, og der på egnen vare mange stærke mænd; men ingen overgik dog Skallegrim i styrke, skjöndt han nu begyndte at ældes. Hans sön Egil gav sig meget af med at brydes, var meget heftig og vredladen, og vilde aldrig lade sig gå på af nogen; og alle vidste noksom at undervise sine sönner, at de skulde give efter for ham. Engang blev der nu imod begyndelsen af vinteren bestemt en boldtspilleleg på markerne ved Hvidå, hvilken leg blev meget talrig besøgt; thi man tog derhen vide om fra herrederne, og Skallegrims hjemmemænd forsömte sig ikke heller. En af de fornemste iblandt dem hed Thord Granesen, dengang endnu en ganske ung mand, som holdt meget af Egil Skallegrimsen. Denne, som da gik i sit syvende år, bad Thord om, at tage ham med til legen; og Thord föjede ham i hans ønske, og satte ham op bagved sig på hesten. Da de nu vare komne til legestedet, bleve mændene inddelte til legen; men der var også kommet adskillige smådrenge, som indrettede sig en anden leg. Da nu alle vare fordelte, havde Egil fået til sin lod, at lege med en anden dreng, ved navn Grim, som var ti eller elleve år gammel og stærk efter sin alder. Men da de havde begyndt deres leg, var Egil den svageste, og Grim forsömte ikke at bruge alle sine kræfter imod ham. Derover blev Egil vred, løftede boldttræet i vejret, og slog til Grim. Men denne

greb fat på ham, og slog ham af alle kræfter ned i jo
den, pryglede ham dygtig af, og truede med at lemlæs
ham, hvis han ikke vilde styre sig selv. Såsnart E
var kommen på benene igen, gik han ud af legen, m
de andre drenge råbte efter ham. Han løb strax h
at lede Thord Granesen op, og klagede ham sin nø
»Jeg skal gå med dig, og det skulle vi nok hævne,« sag
Thord. Hvorpå han gav ham en skægøxe, et den ga
almindeligt våben, som han just havde i hånden. De g
nu hen til stedet, hvor drengene havde deres leg. Gri
havde netop grebet boldten, og gav sig til at løbe,
andre drenge efter ham. Da løb Egil mod Grim,
hug ham øxen i hovedet, så den blev siddende i hjerne
Hvorpå Egil og Thord gik bort, hen til deres stalbrødr
Myremændene grebe til våben; de andre ligeså. Ol
Hjalte tilligemed hele hans følge forenede sig med mæ
dene fra Borg, der således vare langt mandstærkere,
at det ikke kom til videre strid for denne gang. M
heraf rejste sig dog store trætter imellem Oleif Hjalte
faderen til den dræbte dreng, ved navn Hegg. De hol
tilsidst et slag med hinanden på det såkaldte Laxfit v
Grimså, og der faldt syv mand; Hegg blev dødelig sår
og hans broder faldt. Hvad Egil angår, så lod ha
fader Skallegrim, da drengen var kommen hjem, sig ju
ikke forlyde med noget, men hans moder Bera sagd
at der i Egil stak en viking, og det vilde vise sig, n
han havde alder dertil, og man skaffede ham et hærski
Da kvad Egil den vise:

Så mente min moder,
at mig skulde købes
et flej[1]) og fagre årer,

---

[1]) en art skib.

at fare afsted med vikinger,
at stande i höjen stavn,
og styre hin dyre knar,
og så til havn at holde,
og hugge dem ned for fode.

Da Egil var bleven tolv år gammel, var han så stor af væxt, og få lignede ham i störrelse og styrke, og i legene overvandt han de allerfleste. Just den vinter, da han fyldte sit tolvte år, gav han sig meget af med lege; og han og Thord Granesen, der da var en snes år gammel, og ligeledes en stærk mand, kom den vinter ofte til i legene at være Skallegrims modstandere. Engang holdtes der således en boldtleg sönder i Sandvig ved Borg. Thord og Egil vare imod Skallegrim, der tilsidst blev træt, så at de andre fik magten over ham. Men om aftenen efter solbjerg tog det en værre vending for Thord og Egil; Skallegrim gjorde sig nemlig da så stærk, at han greb Thord, løftede ham i vejret, og kastede ham så voldsomt mod jorden, at benene knustes i ham, og han døde på stedet. Derpå greb han efter Egil. Men en af Skallegrims trælkvinder, ved navn Thorgerde Bråk, der havde fostret Egil i hans barndom, en rask kvinde, stærk som en karl og desuden troldkyndig, råbte i det samme til faderen: »Hames[1]) du nu, Skallegrim, mod din egen sön?« Skallegrim gav da slip på Egil, men hug efter hende. Hun böjede sig, undgik hugget, og løb bort; Skallegrim efter hende. Således bleve de ved at løbe helt ud til enden af Digrenæs; der sprang hun ned

[1]) Skallegrim fik undertiden, som vi forhen have set, berserksgang, der var en art bevidstløst raseri, ved hvilket man troede, at berserken ligesom for ud af sin ham, eller gik, som vi sige, fra sig selv. Heraf udtrykket: at hames, at fare i en anden ham, d. e. at gå berserksgang.

fra bjerget i søen. Men Skallegrim kastede en stor ste efter hende, og satte hende den lige imellem skuldrene så at hun aldrig kom op mere. Dette sted kaldtes side Bråksund. Om aftenen efter, da de kom hjem til Borg var Egil meget vred. Skallegrim satte sig til bords til ligemed alle de andre; men Egil havde ikke indfunde sig på sin plads. Han gik hen i ildhuset til en mand som var Skallegrims værkstyrer og husfoged, og som Skal legrim holdt særdeles meget af; ham hug Egil banehug og gik så til sit sæde. Skallegrim sagde ikke noget her til, og denne sag havde ingen videre følger; fader o sön talte ikke et ord til hinanden, hverken godt elle ondt. Og således gik nu denne vinter.

Næste sommer var det, at Thorolf, som för er for talt, kom til Island. Og da han havde været der e vinter over, udrustede han om foråret sit skib i Bråk sund. Da han nu var ganske færdig, gik Egil hen t sin fader, og bad ham om lov til at rejse med. »Je vil fare udenlands med Thorolf,« sagde han. Skallegri spurgte, om han havde talt med Thorolf derom? »Nej, svarede Egil; hvorpå faderen bad ham, først at göre de Men da Egil nu gav sig i tale med Thorolf derom, s viste denne kun liden lyst til at tage ham med. »Nå din fader,« sagde han, »her i sit eget hus ikke kan styr dig, så kommer det mig voveligt for, at tage dig me mig udenlands; thi der nytter det dig ikke at vise sådant sind, som her.« »Så kommer nok ingen af o til at rejse,« sagde Egil. Næste nat rejste der sig stærkt uvejr, og vinden bar ud på søen. Da det nu va blevet mörkt, og det var flodtid, kom Egil hen hv skibet lå, gik ud på skibet, udenom tjeldingerne, o hug tovene over, som gik udenbords; derpå skyndte ha sig op over skibsbryggen, skød den strax ud, og hu de tov over, som vare oppe på landet. Skibet drev

ud på fjorden. Men såsnart Thorolf og hans folk mærkede, at skibet drev, sprang de i en båd; vejret var imidlertid så hårdt, at de intet kunde udrette, og skibet drev over til Andekil, og op på stranden der. Egil gik hjem til Borg. Da man erfarede Egils skalkestykke, dadlede de fleste det; men han sagde, at det skulde ikke vare længe, förend han tilföjede Thorolf endnu större skade og fortræd, hvis denne ikke vilde tage ham med sig. Flere gave sig imidlertid til at mægle imellem dem, så at det blev enden derpå, at Thorolf tog mod Egil, der således drog udenlands med ham om sommeren.

Såsnart Thorolf var kommen ombord, tog han øxen som Skallegrim havde givet ham, og kastede den overbord i dybet, så den aldrig mere kom op. Han havde en lykkelig overfart, og landede ved Hordeland, hvorfra han strax drog til Sogn. Her var imidlertid Brynjolf død om vinteren, og hans sönner havde skiftet arv. Thord havde fået gården Ørland, som faderen havde boet på, og var gået kongen tilhånde, og bleven lensmand. Björn havde derimod til sin lod fået en anden god og anseelig gård, og var ikke gået kongen tilhånde. Han kaldtes derfor Björn Höld[1]; han var en velhavende og storsindet mand. Thorolf begav sig strax efter sin landing til ham, bragte ham sin datter Asgerde. Der blev da et glædeligt møde. Asgerde var en meget smuk kvinde, forstandig og dannet og meget ferm i alle kvindelige øvelser. Fremdeles begav Thorolf sig til kong Erik. Og da de fandtes, bragte han kongen Skallegrims hilsen, og sagde, at han med taknemmelighed havde taget mod kongens

---

[1]) Hölder kaldtes i Norge de fornemste bönder, som levede uafhængige på deres gårde, og ansås for de næste i rangen efter herser og kongelige lensmænd.

sending[1]; og lod derpå fremhære et godt langskibssej hvilket Skallegrim efter hans sigende sendte kongen t foræring. Kong Erik tog vel imod gaven, og tilbe Thorolf at blive hos sig om vinteren. Thorolf takked for tilbudet, men svarede, at han først måtte begive si til Thorer, hos hvem han havde et vigtigt ærende. Der efter drog Thorolf, således som han havde sagt, t Thorer og blev vel modtaget. Thorer tilbød ham at bliv hos sig; Thorolf svarede, at det vilde være ham kært »men jeg har en mand med mig,« sagde han, »der m modtages med samme gæstfrihed, som jeg; det er mi broder; han har aldrig för været hjemmefra, og jeg m derfor drage omsorg for ham.« Thorer svarede, at de var intet i vejen, om Thorolf vilde tage endnu fler mænd med sig, og hvad hans broder angik, da vilde ha blive en prydelse for Thorers følge, hvis han havde noge lighed med sin broder. Derefter drog Thorolf til si skib og lod det sætte op på land; men han og Egil tog til Thorer herse. Thorer havde en sön, ved navn Arin björn; han var noget ældre end Egil, udmærket af si alder og en dygtig idrætsmand. Egil gav sig meget a med ham, og var næsten altid i hans selskab. Me imellem brødrene herskede der just ikke megen omgang

42. Thorolf bejler til Asgerde.

Thorolf Skallegrimsen gav sig så i samtale me Thorer, hvad han vilde synes om, hvis Thorolf friede ti hans frænke Asgerde. Dette optog Thorer venlig, o svarede, at han vilde befordre denne sag. Derpå dro Thorolf med et godt følgeskab til Sogn, kom til Bjôrn gård, og blev vel modtaget. Bjôrn bød ham blive ho

---

[1]) nemlig hin ovenomtalte øxe.

sig så længe han vilde. Derpå kom Thorolf frem med sit ærende, og bejlede til hans datter Asgerde. Faderen tog det vel op, gjorde ingen vanskeligheder, og sagen blev afgjort. Forlovelsen gik for sig, og bryllupsstævnet blev fastsat; gildet skulde stå hos Björn om høsten. Derefter vendte Thorolf tilbage til Thorer, og fortalte ham udfaldet af sin rejse. Denne yttrede sin glæde over giftermålet. Og da stævnetiden nærmede sig, da Thorolf skulde tage til gildet, bød han mænd at følge med sig, først Thorer og Arinbjörn og deres huskarle, så mægtige bönder, så at han havde et talrigt følge af gode mænd med sig. Men strax ved stævnedagen, da Thorolf skulde drage hjemmefra, og brudemændene vare komne, blev Egil så syg, at han ikke kunde tage med. Thorolf og hans ledsagere begave sig derimod på vejen, som bestemt var, på et stort veludrustet langskib.

43. Om Ølver og Egil.

En af Thorers huskarle hed Ølver; han forestod bestyrelsen af hans gård, indkrævede hans tilgodehavende, og var hans pengeforvalter. Han var den gang over sine bedste år, men endnu rask og rørig. Nu traf det sig så, at Ølver vilde göre en udfart for at indkræve Thorers landskyld, som var bleven stående tilbage om våren; han havde dertil en rofærge med tolv af Thorers huskarle på. På samme tid begyndte Thorer at komme Egil
sig, og stod op; han fandt det da altfor kedsommeligt hjemme, når alle de andre vare borte, og sagde til Ølver, at han vilde tage med ham. Ølver fandt, at en god stalbroder var ikke overflødig, og der var plads nok til ham på skibet, så Egil gjorde sig færdig og havde sine våben med sig, sværd, håndspyd og skjold. På vejen fik de imidlertid et hårdt vejr med stærke storme,

så de gave sig til at ro stærkt til, og kom således til Atleø, hvor de lagde til land. Der oppe på øen ikke langt fra stranden var en gård, der tilhørte kong Erik, og blev bestyret af en mand ved navn Bård, kaldet Atleø-Bård, en flink og dygtig arbejdsmand, der vel ikke var af stor slægt, men var meget afholdt af kong Erik og dronning Gunhilde. Ølver og deres folk trak deres skib op af flømålet[1]), gik så op til gården, og traf Bård udenfor, hvorpå de fortalte ham om deres rejse, og sagde, at de ønskede at blive der om natten. Bård, som så, at de vare meget våde, fulgte dem hen til et ildhus[2]), der lå afsondret fra de andre huse, og lod her göre en stor ild for dem, så de fik deres klæder törrede. Og da de vare færdige dermed, kom Bård igen og sagde: »Nu ville vi sætte spise og drikke for eder, thi jeg kan tænke, I længes efter at sove, så forkomne som I ere.« Dette behagede Ølver vel. Man satte da et bord frem, og gav dem mad, nemlig brød og smör, og satte store kar med skyr[3]) for dem. Bård sagde: »Det gör mig meget ondt, at der ikke er øl herinde, så at jeg kunde beværte jer, som jeg vilde; I komme nu til at bjærge eder med hvad her er.« Men Ølver og hans ledsagere vare meget törstige og søbede skyret. Derpå lod Bård noget havreø bringe ind, og de drak da det. »Det skulde ret fornöje mig,« sagde Bård, »hvis jeg havde nogen bedre drik at byde eder.« Halm skortede der ikke på; og han bad dem da lægge sig derpå og sove.

44. Bårds drab.

Den samme aften kom kong Egil og Gunhilde ti Atleø, og Bård havde ladet anrette et stort gilde, for

---

[1]) Det sted, hvortil havet stiger ved flod.

[2]) Hus med ildsted. [3]) eller skør, skørmælk.

at tage imod dem; thi der skulde være diseblot[1]. Der holdtes da et prægtigt gæstebud, og der var drik nok inde i stuen. Kongen spurgte, hvor Bård var henne, siden han ingensteds så ham. En mand svarede, at han var ude, og sørgede for sine gæster. »Hvad er det for gæster«, sagde kongen, »som han mener heller at burde opvarte, end at være inde hos os.« Manden svarede, at der vare komne nogle af Thorer herses huskarle. »Gak strax efter dem,« sagde kongen, og kald dem herind!« Det skete. De kom da ind, og kongen tog venlig mod Ølver, og bad ham tage plads i höjsædet lige over for sig, og hans ledsagere nedenfor ham. De gjorde så, og Egil sad næst ved Ølver. Der blev nu båret øl om til dem; mange skåler gik rundt, og man skulde ved hver drikke hornet ud. Da det nu led ud på aftenen, havde mange af Ølvers folk fået mere, end de kunde bære; somme spyede derinde, men somme nåede at komme udenfor dören. Bård var meget ivrig med at bringe dem drik, men Egil tog hornet, som han havde rakt Ølver, og drak det ud. Bård sagde, at han havde en stærk törst, og bragte ham strax hornet fyldt på ny, og bad ham tømme det. Egil tog det og kvad.

Du sagde för, der mangel var
på drik, og dog du fulde kar
til diseblot lod bære;
du löjst med liden ære.
Dit fule sind, med vind og blæst,
du viste imod fremmed gæst,
og lod os se for öje
hvad svig vi måtte döje.

Bård bad ham drikke, og holde op med sine spottegloser.

---

[1]) Offergilde for diserne eller gudinderne.

Egil drak hvert horn, der kom til ham, og desuden for Ølver med. Da gik Bård hen til dronningen, og sagde, at der var en mand, som beskæmmede dem; aldrig drak han så meget, at han jo endnu klagede over törst. Dronningen og Bård blandede da uting i drikken, og lod den bringe ind. Bård signede skålen, og gav den derpå til opvartningskvinden, som bragte Egil den, og bad ham drikke. Da tog Egil sin kniv op, stak sig i hånden, tog så imod hornet, og ristede runer derpå, og besmurte dem med sit blod. Han kvad derhos:

På hornets rand vi riste vil
de stærke runer, og dertil,
når vi med blod dem væde,
kraftord derover kvæde.
Så drikke vi af hjertens lyst,
og se om drikken, os blev kryst,
om øllet, Bård os byder,
er uden men og lyder.

Hornet sprang itu[1]), men drikken løb ned i halmen[2]). Nu begyndte Ølver at få ondt, hvorfor Egil stod op, tog ham ved hånden, og førte ham til dören. Han kastede sin kappe om på den venstre side, og holdt på sit sværd under sin overkjole. Men i det de kom til dören, kom Bård efter dem med et fuldt horn, og bad dem drikke til afsked. Egil stod i dören, han tog mod hornet, og drak det ud, og kvad:

Mig bar han øl, thi Ølver fik
sig sjælesot af denne drik,
og bliver bleg om næsen;
mig skrækker ej det væsen.

---

[1]) nemlig ved runernes tryllekraft. [2]) som var strøet på gulvet.

Dit arge sind, din tryllemagt,
jeg trodser dem med stolt foragt,
og tømmer hornets kilde,
sköndt du det mener ilde.

Egil kastede strax hornet fra sig, greb sit sværd, og trak det ud. Det var mörkt i stuen. Han stak sværdet midt igennem Bård, så spidsen stod ham ud igennem ryggen, og Bård faldt død ned, imedens blodet strömmede ud af hans sår. I det samme faldt Ølver om. Egil løb ud af stuen; det var bælmörkt, og han satte i fuldt løb bort fra gården. Men i stuen mærkede man, at Bård og Ølver vare faldne; kongen kom til, og lod lys bringe ind, og man så da, hvad der var sket, at Ølver lå der sandsesløs, men Bård dræbt, og hele gulvet flød i blod. Kongen spurgte da, hvor den store mand var bleven af, der havde drukket mest om aftenen. De andre svarede, at han var gået ud. »Søg ham op!« sagde kongen, »og bring ham til mig!« Der blev ledt efter ham omkring i gården, men han fandtes ikke. Da kongens mænd kom ind i ildhuset, så de Ølvers følgesvende ligge der, og spurgte dem, om Egil havde været der? De hørte, at han var løbet derind og havde taget sine våben, men var derpå gået igen. Dette berettede de kongen, der befalede sine mænd at skynde sig alt hvad de kunde, at tage alle de skibe, der vare på øen, og om morgenen, såsnart det var blevet lyst, skulde de ransage hele øen, og dræbe manden.

45. Egils flugt.

Egil løb afsted hele natten, og søgte hen hvor der lå skibe; men hvorsomhelst han kom til stranden, fandt han mænd for sig; og han for således den hele nat omkring, uden at få noget skib. Da det begyndte at

lyse, var han stædt på et næs, hvorfra han så over t en anden ø, der ved et forfærdelig langt sund var skil fra Atleø. Han fattede da sin beslutning; han tog nem lig sin hjelm, sværd og spyd, brød dette af skaftet, so han kastede ud i søen, men våbene svøbte han i si kappe, gjorde en bylt deraf, og bandt sig den fast p ryggen. Derpå styrtede han sig i havet, og vedblev a svømme til han nåede øen. Den hed Saudø; det va kun en lille ø, der var begroet med krat; der gik mege kvæg, både nød og får, som hørte dem på Atleø til. D han var kommen op på øen, vred han vandet af sin klæder: det var da blevet lys dag, og solen var komme på himlen. Strax da det var blevet lyst, lod kong Eri øen randsage; men det gik kun langsomt, da øen va stor, og Egil fandtes ikke. Kongen lod da sine mæn fare over til de andre øer, for at lede efter ham. De var om aftenen at tolv mænd roede over til Saudø, del for at søge efter Egil, og dels for at tage noget slagte kvæg med fra øen. Egil, der så dem komme mod øe lagde sig da ned i noget krat, og skjulte sig för skib kom til land. De lode tre mænd blive tilbage ved skibe men ni gik op i land, og delte sig således, at tre fo hver sin vej. Da der nu var kommen en höj imelle dem og skibet, stod Egil op; sine våben havde ha allerede på rede hånd. Han gik skrås ned til søe og frem langs med kysten, og de, som passede på sk bet, vidste ikke af noget, för Egil på en gang kom ove dem. Den ene hug han strax banehug; men den ande gav sig til at løbe; det gik just op ad en skrænt. Egil hu efter ham, og hug den ene fod af ham; den tredie va løbet ud på skibet, greb en stang, og vilde skyde fr men Egil trak skibet til sig, og sprang ud på det; d skiftede hug i nogen tid, för Egil fik ham dræbt, hvorp han kastede ham overbord. Derpå tog han årerne, o

roede bort med skibet, for således afsted den hele nat og den næste dag, og standsede ikke, för han kom til Thorer Herse. Mændene, som vare komne over på Saudø, bleve der i flere nætter, de slagtede noget af kvæget, for at få føde, gjorde ild på, og søde det; de rejste et stort bål på den side af øen, som vendte mod Atleø, stak ild deri, og gjorde således en vide[1]). Da man så denne fra Atleø, roede nogle over, og førte dem, der endnu vare levende, tilbage til øen. Kongen var da borte, og var taget hen til et andet gilde. Hvad Ølver og hans ledsagere angår, da gav kongen dem ingen skyld for denne sag, og lod dem fare i fred. De vare komne hjem förend Egil; men Thorolf og Thorer vare dog komne endnu för. Ølver fortalte dem hvad der var forefaldet, Bårds drab, og den hele hændelse, så vidt som han vidste, thi hvad der var blevet af Egil, kendte han ikke til. Thorolf, og ligeledes Arinbjörn, bleve meget nedslagne herover, thi de frygtede for, at Egil ikke skulde komme tilbage. Men næste morgen kom Egil hjem, og såsnart Thorolf erfarede det, gik han hen til ham, og spurgte på hvad måde han var undkommen, og hvad der var forefaldet på hans flugt. Egil kvad da:

I konning Eriks höje sal
og i Gunhildes muntre hal
jeg stod, og fandt, hvor gæve,
gæstmilde der de leve.
Sålunde har jeg dem forladt,
at trende hen til Helhjems[2]) nat
af deres mænd jeg sendte,
som længe la'r sig vente.

---

[1]) eller baun, en dynge træ, som man stak ild i, for at give tegn.
[2]) underverdenens, dødens.

Arinbjörn tyktes vel om denne hans dåd, og sagde sin fader, at det var hans pligt at forlige Egil med k gen. Thorer svarede: „Uden tvivl vil folk finde, at B havde fortjent sin død, men det ligger dog også al meget i Egils æt, ikke at se sig for og at undgå kong vrede; det vilde falde de fleste tungt nok, men jeg for denne gang se at forlige ham med kongen". Th rejste da til kongen, men Arinbjörn blev hjemme, forsikkrede, at en skæbne skulde overgå dem alle. Thorer nu var kommen til kongen, bød han bod Egil, tilbød sin borgen, og overlod sagen til kong dom. Kongen var meget vred og vanskelig at kom til orde med. Det sandedes nu, sagde han, hvad h fader havde spået, at disse frænder vare ikke at på; og han bad Thorer, selv om han tilstod noget lig, at drage omsorg for, at Egils ophold i hans ikke blev af lang varighed. „For din skyld, Thor vedblev han, „vil jeg tage pengebøder for hine dræ mænd". Han bestemte da en pengebod, således ham selv syntes; men Thorer betalte alt, og for de hjem.

46. Om Thorolfs og Egils hærtog.

Thorolf og Egil bleve vinteren over hos Thorer, n om foråret udrustede de et stort langskib, og forsyn sig med mandskab dertil. Om sommeren sejlede de Østerleden, og hærgede, og erhværvede sig meget g og holdt mange træfninger. De styrede til Kurland, sluttede først fred med indvånerne på en halv mån og holdt købstævne[1]) med dem. Men da denne tid udløbet, gave de sig til at hærge, og lagde til på

[1]) marked, en hvis tid, i hvilken de frit skulde handle med anden.

skellige steder. En dag lagde de til ved mundingen af en stor flod, hvor der var en stor skov oppe i landet. De besluttede her at göre landgang. Folkene bleve delte i hobe, tolv mand i hver. Først gik de igennem skoven, og da var der ikke ret langt, för bygden begyndte. De gave sig da til at plyndre, og dræbte indbyggerne; men disse flyede for dem, så de tilsidst ingen modstand fandt. Da det led imod aften, lod Thorolf sine folk ved luren samle, for at gå ned til skibene, hvorpå mændene, hver eftersom de vare stædte, vendte om til skoven; men da Thorolfs folk vare samlede, og alle bleve mynstrede, fandtes det, at Egil ikke var kommen ned med sin trop. Det begyndte da allerede at mörknes af natten, så man troede ikke at kunne få ham opsøgt. Egil var med tolv mand gået igennem en skov, og de så da store sletter og bygder for sig. Kort fra dem stod der en gård, som de stævnede til; og da de vare komne did, løb de ind i husene, men bleve ingen mennesker var. De toge alt det gods, som de forefandt, alt hvad løst var. Der vare mange huse, så at de bleve opholdte der længe, og da de nu vare komne ud, og bort fra gården, så havde der imidlertid imellem dem og skoven samlet sig bevæbnede folk, som gave sig til at anfalde dem. Der strakte sig en höj skigård[1]) fra gården henimod skoven. Da befalede Egil, at de andre skulde følge ham, således at deres forfølgere ikke kunde komme til at anfalde dem fra alle sider. De gjorde så. Først gik Egil, siden den ene efter den anden, så nær, at man ikke kunde skille dem ad. Kurerne søgte fast imod dem, men anfaldt dem dog mest med spyd og skudvåben, og vovede sig ikke så nær, at det kunde komme til hugkamp. Da nu Egil og hans folk gik frem langs med skigården, så de uforvarendes

[1]) plankeværk, stakit.

en anden skigård, der kom fra den anden side, og stra efter stødte til den første, så at de dannede en bugt med hinanden, og standsede deres gang. Kurerne trængte dem i aflukket; nogle stak med spyd og sværd igennem skigårdene, og andre kastede våben på dem. Egils folk bleve sårede, dernæst håndtagne [1], og alle bleve bundne førte hjem til gården. Bonden, som ejede den, var en mægtig og rig mand, og havde en voxen sön. Der blev da rådslået om, hvad man skulde göre ved dem, og bonden mente, det var bedst at hugge dem ned tilhobe Men sönnen forestillede, at det var nu så mörkt, at man ingen fornöjelse kunde have af at pine dem, og bad, at man skulde bie til næste morgen. De bleve da skudte ind i et hus, og fast bundne. Egil var både med hænder og fødder bunden til en pæl. Da huset nu var fast låset, gik Kurerne ind i stuen, for at få mad, vare meget lystige og gave sig til at drikke. Egil anvendte alle sine kræfter, og rykkede i pælen, til den løsnedes i gulvet; endelig faldt den om, og han smøgede sig fra den. Derfter løste han sine hænder ved tændernes hjælp, og da han først fik fri hånd, løste han båndene på sine fødder, og endelig sine stalbrødre. Da alle således vare blevne løse, så de sig allevegne om, hvor de skulde finde en udgang. Væggene på huset vare dannede af store bjælker, men i den anden ende af huset var en flad beklædning af bræder. Der løbe de hen, og brøde brædderne op, og kom da ind i et andet husrum, hvis vægge ligeledes vare af tömmer. Her hørte de nogen tale nede under deres fødder, ledte allevegne omkring, og fandt endelig en dör paa gulvet. Og da de havde lukket denne op, var der en dyb grav derunder, og derfra kunde de

---

[1] fangne.

høre menneskestemmer. „Hvem er her?" spurgte da Egil. En røst svarede ham, at han hed Åge. Egil spurgte, om han vilde op af graven, hvortil den anden svarede ja. Egils folk toge da nogle af de reb, hvormed de havde været bundne, lode dem gå ned i graven, og trak tre mænd op. Åge fortalte dem da, at de andre to vare hans sönner; de vare danske mænd, som vare blevne hærtagne forrige sommer. „I vinter", sagde han, „havde jeg det nogenlunde godt; jeg havde en stor del af böndernes gods under min varetægt, men mine sönner måtte trælle, og vare meget modfaldne. Om foråret besluttede vi da at løbe bort, men bleve fundne, og så satte ned i dette hul". „Du må være vel bekendt med husets lejlighed", sagde Egil, „hvor kunne vi snarest vente at komme bort"? Åge sagde, at der var endnu et brædeværk; når de brøde det op, så vilde de komme ind i en kornlade, og så kunde de gå ud som de selv vilde. Egils folk brøde da brædeværket op, kom ind i laden, og derfra ud. Det var bælmörkt. Hans ledsagere sagde da, at de skulde skynde sig ad skoven til; men Egil sagde til Åge, at siden han kendte husene deromkring, så måtte han kunne give dem anvisning, hvor der var noget bytte at få. Åge svarede, at der skortede ikke på gods; der var et loftkammer, hvor bonden selv sov, og der var der våben nok. Egil bad dem da at gå med derhen; og da de vare komne op ad trappen, så de, at loftkammeret var åbent, der var lys inde, og tjenestemænd, som redte sengene. Egil befalede da nogle, at blive udenfor, og passe på, at ingen kom ud; selv løb han ind, greb fat på våbnene, som der var en mængde af, og dræbte alle de mænd, der vare derinde. Alle fik sig der en fuldstændig våbenrustning. Åge gik derpå hen til et sted, hvor der var en lem i lofttiljen, lukkede den op, og

sagde, at de skulde gå ned der i underskemmen[1]). De toge lys med sig, og gik ned. Der havde bonden sit beste gods og allehånde kostbarheder og meget sølv. De toge da hver så meget de kunde bære, og bare det ud. Egil tog iblandt andet en temmelig stor mjødkande, og bar den under sin arm. Men da de vare komne til skoven, standsede Egil og sagde: »Dette er en slet færd og ingen brav kriger værdig; vi have stjålet bondens gods, uden at han ved noget deraf; den skam skal aldrig blive siddende på os; lad os nu vende tilbage til gården, og forkynde dem hvad der er sket.« Men alle modsatte sig, og sagde, at de vilde ombord. Da satte Egil mjødkanden ned, gav sig til at rende, og løb til gården. Men da han var kommen did, så han tjenestesvende gå fra køkkenet med fade, som de bare ind i stuen. I ildhuset så han en stor ild med kedler over, og der gik han hen. Man havde flyttet store tömmerstokke hjem, og således gjort ild på, som skik var, nemlig ved at stikke ild i den ene ende af stokken, hvorpå den da brænder af sig selv. Egil greb en af stokkene, gik hen til stuen og stak den med den luende ende op under hellefadet og så op i næveren[2]), og der gik snart ild deri. Kort derfra lå der en del træ; det bar han hen for stuedören. Ilden trængte snart igennem tagbræderne; men de, der sade inde i stuen og drak, mærkede intet, för luen slog ind igennem taget. Da løbe de til dören, men her var det just ingen let sag at komme ud, både for det træ, der var opstablet, og tillige fordi Egil passede på dören, og dræbte de fleste, der søgte at komme ud, snart i dören selv og snart udenfor. Bonden spurgte, hvo der rådte for ilden[3])? »Den mand«, svarede Egil, »råder nu

[1]) værelset nedenunder.
[2]) barken, hvormed huset var tækket.
[3]) efter hvis befaling den var anlagt.

for ilden, som du mindst havde tænkt det om i går aftes; og ikke skal du bede om hedere bagning, end den jeg tænder op; mygt[1]) bad skal du have for det myge leje, du gav mig og mine stalbrødre. Det er den samme Egil, som du lod fjedre[2]) og binde til pælen i det hus, i låsede så omhyggelig; nu skal jeg lönne dig for din modtagelse, som du har fortjent.« I det samme tænkte bonden at liste sig ud i mörket, men Egil stod tæt ved, og hug strax både ham og mange andre banehug. Det varede kun et öjeblik, för stuen brændte og faldt ned; og den största del af de folk, som vare derinde, omkom. Egil gik tilbage til skoven, fandt sine stalbrødre, og de gik alle ned til skibet. Mjødkanden som han havde taget med sig, sagde Egil, at han vilde have forlods af godset; den var vel at mærke, fuld af sølv. Thorolf og hans folk bleve meget glade, da Egil kom; de styrede strax fra land, da morgenen brød frem. Åge og hans sönner fulgte med Egil. De sejlede længer hen på sommeren til Danmark, lagde sig også der i vejen for købmandsskibene, og plyndrede hvad de kunde få.

47. Købstaden Lund brændes.

Harald Gormsen[3]) havde da, efter sin fader Gorms død, taget mod regeringen i Danmark. Landet var den gang meget udsat for hærgninger, thi der lå mange vikinger omkring i farvandene. Da Åge nu havde nöje kundskab om Danmark både til lands og til søs, så udspurgte Egil ham meget, på hvilke steder der kunde ventes godt bytte; og da de vare komne til Øresund, sagde Åge, at der oppe i landet lå en stor købstad, der hed Lund, hvor der kunde göres et godt bytte, men bor-

---

[1]) blødt. [2]) lægge i fjedder eller bånd.
[3]) eller Harald Blåtand.

gerne vilde rimeligvis sætte sig til modværge. Det blev da forelagt krigerne, om man skulde beslutte sig til opgang eller ej. Meningerne vare delte, nogle rådte til, andre fra, men endelig skød man sagen ind for styremændene[1]. Thorolf foretrak opgang, og da han nu spurgte Egil om hans mening, kvad denne:

Lader os, o kække kriger!
(modet ved hver stordåd stiger)
op til dalefiskens gærde[2],
gå med vore sværde!
Op til Lund vi ile
uden rast og hvile,
og för solens dalen
höjnes om os valen!

Man beredte sig da til opgang, og drog til købstaden. Men såsnart borgerne mærkede, der var ufred, så stævnede de imod, og satte mænd til at værge den trævold, hvormed staden var omgivet[3]. Der begyndte en hård kamp. Egil søgte med sin trop fast frem imod borgledet[4], og skånede sig ikke, så der blev et stort mandefald af borgerne. Han skal selv have været den første, der trængte ind i borgen, og da de andre fulgte ham, så flyede borgerne, og lede et stort nederlag. Han og Thorolf plyndrede derpå købstaden, og fik meget gods, og stak ild på byen, förend de forlode den. Derpå droge de igen ned til deres skibe.

---

[1]) eller befalingsmændene over skibene, nemlig Thorolf og Egil.
[2]) Dalens fisk er en slange, dens gærde eller leje er en lund; det hele er således en omskrivning på byen Lunds navn.
[3]) eller efter en anden læsemåde: den træborg, der lå ved byen.
[4]) porten.

48. Om gildet hos Arfinn jarl.

Thorolf styrede nordpå forbi Halland og da de fik modvind, løbe de ind i en havn, dog uden at plyndre. En jarl, ved navn Arnfinn, var ikke langt derfra oppe i landet; og såsnart han spurgte, at vikinger havde lagt der til land, sendte han sine mænd ned til dem, for at erfare, om de vilde have fredland der eller krig. Thorolf svarede, at de agtede ikke at hærge, thi de havde ingen grund til at fare frem med hærskjold, og landet var jo heller ikke rigt. Da jarlen fik dette budskab, og så, at han ikke behøvede at samle folk for den sag, så red han uden hær ned til vikingerne, gav sig i samtale med Thorolf, og bød ham endelig til gilde hos sig med så mange folk han vilde tage med. Thorolf lovede at komme; og på den bestemte tid sendte jarlen dem heste imøde. Både Thorolf og Egil rejste, og havde tredive mand med sig. Jarlen tog vel imod dem; man fulgte dem ind stuen, der blev strax budet dem mundgåt, og de bleve siddende der til aften. Men förend spisebordene bleve fremsatte, sagde jarlen, at man skulde kaste lod om sæderne; mand og kvinde skulde drikke sammen, såvidt som par vare til, og de, som vare tilovers, for sig selv. Man bar altså sine lodder i skød, og jarlen tog dem op. Han havde en smuk datter, der var i sin fejreste alder, og loddet faldt så, at Egil skulde sidde hos jarlsdatteren om aftenen. Hun gik omkring på gulvet for at more sig. Egil stod nu op, og gik hen til den plads, hvor jarlens datter havde siddet om dagen; men da man nu skulde til at bænkes, gik jarlsdatteren hen til sin plads og kvad:

Hvad vilt du, svend i sædet mit?
Ej grådig ulv du gav ret tit

den varme brad, mit eget
jeg her vil have heget.
Du hørte ej, hvor ravn i høst
gol over valen, ej dit bryst
sværdeggens hvasse støtte.
i slagets bulder mødte.

Egil tog og satte hende ned hos sig, og kvad:

Faret jeg haver med blodige sværd,
fulgt af de hungrige ravnes hær,
og spyd med den gjaldende spidse
jeg slynged mod vikingers isse;
vi fægted i slagtumlens hede,
og ild flöj om mændenes sæde;
i borgledet lode vi ruge
i ro de blodige buge.

Egil og møen drak nu sammen om aftenen, og vare meget muntre. Gildet var fortræffeligt, såvel nu som næste dag. Derpå vendte vikingerne tilbage til deres skibe, efter at de havde forladt jarlen som venner og skiftet gaver indbyrdes.

Thorolf og Egil sejlede nu videre frem til Brennøerne, som den gang var et almindeligt tilflugtssted for vikingerne, eftersom der sejlede mange købmandsskibe imellem øerne. Åge og hans sönner vendte hjem til deres gårde; han var en velhavende mand, og ejede adskillige gårde i Jylland. Han skiltes fra de andre i kærlighed, og de forsikkrede hinanden om bestandigt venskab. Ved begyndelsen af høsten sejlede Thorolf og Egil videre frem forbi Norge, og kom til Fjordene, hvor Thorer Herse tog vel imod dem, men endnu mere hans sön Arinbjørn. Denne bød strax Egil at blive der om vinteren, som han med tak tog imod; men da Thorer fik det at vide, sagde

han, at denne indbydelse var nok vel brad, thi han vidste ikke, hvad kong Erik vilde sige dertil, da han efter Bårds drab havde erklæret, at han ikke vilde have Egil der i landet. »Du kan nok, fader,« sagde Arinbjörn, »mage det så hos kongen, at han ikke bryder sig om Egils ophold hos os; du byder, som billigt er, din måg Thorolf til at blive her, og jeg og Egil, vi skulle have samme vinterfred.« [1]) Heraf så Thorer nok, at hans sön vilde have sin villie heri. Både fader og sön tilbøde da Thorolf vinterfred, hvilket tilbud han også modtog; og således bleve de der, tolv i tallet, om vinteren. Blandt deres mænd vare to brødre, Thorvald Ofse og Thorfinn Strange, nære slægtninge af Björn Höld og opfødte med ham. Det var store, stærke, heftige og fremlystne mænd, som havde fulgt med Björn i viking; men siden, da han havde slået sig til ro, gave de sig i selskab med Thorolf, og vare i stavnen på hans skib. Og da Egil fik befaling over et skib, blev Thorfinn hans stavnbo.[2]) Disse brødre fulgte altid med Thorolf, der agtede dem höjest af alle sine skibsfolk; de vare derfor også denne vinter i hans følge, og sade brødrene nærmest. Thorolf sad i höjsædet ligeover for husbonden Thorer, og drak skål om skål med ham; Egil ligeså med Arinbjörn; men alle mindeskåler[3]) skulde gå hele gulvet rundt[4]).

---

[1]) Ligesom der om vikingerne siges, at de have fredland på steder, hvor de vare visse på at kunne forblive uanfægtede, således siges de også at have vinterfred på det sted, hvor de efter vikingstogene om sommeren droge hen, for at tilbringe vinteren i ro.

[2]) Ved søslagene stred man i almindelighed fra forstavnene; besætningen her bestod derfor af udvalgte folk. Den, der førte befalingen over dem, kaldtes stavnbo eller stavngemmer.

[3]) skåler for guderne eller berømte mænd.

[4]) eller med andre ord: tømmes af alle og hver mand.

Om høsten begav Thorer Herse sig til kong Erik, der tog meget nådig imod ham; og da de vare komne i samtale med hinanden, bad Thorer kongen ikke at regne ham det til onde, at han havde Egil hos sig om vinteren. Også dette tog kongen gunstig op, og sagde, at Thorer kunde få det med ham, som han vilde, men en anden mand vilde det ikke have bekommet så vel, hvis han havde taget mod Egil. Men da Gunhilde hørte, hvad de talte om, udbrød hun: »Jeg tænker, Erik, at det går nu som sædvanlig, at du lader dig let foresnakke noget, og husker ikke længe hvad ondt man har gjort dig; du vil ikke høre op med at drage Skallegrims sönner frem, för de have fældet dig nogen af dine nærmeste frænder. Men om du end ikke bryder dig noget om drabet på Bård, så er det samme ikke tilfælde med mig.« Kongen svarede: »Du ansporer mig mere til grusomhed, Gunhilde, end nogen mand kunde göre; der var dog en tid, da Thorolf var dig kærere, end han nu er; men i alt fald vil jeg ikke tage det ord tilbage, som jeg har givet disse brødre.« »Ja vist,« svarede hun, »var Thorolf vel antaget her, förend Egil fordærvede det for ham, men nu ser jeg ingen forskel imellem dem.« Thorer vendte hjem, og fortalte brødrene både kongens og dronningens ord.

49. Thorvald Ofses drab.

Gunhildes brødre, sönner af Øssur Tote, hedde Eyvind Skreya og Alf Askmand[1]. De vare endnu unge, men dog fuldvoxne, store og stærke, og meget stridbare. De stode på den tid mest i anseelse hos kong Erik og Gunhilde, men vare ikke afholdte af almuen. Om som-

[1] Askmænd bruges undertiden som fællesnavn for vikinger; af ask, en art vikingeskibe.

meren skulde der holdes et stort blot[1]) på Gule[2]), hvor der var et anseeligt hovedhov[3]), hvilket i mængde besøgtes af folk fra Fjordene, fra Fjaler og fra Sogn, og af næsten alle stormænd deromkring, Kong Erik tog også derhen. Da sagde Gunhilde til sine brødre: »Ser til, at I mager det så i dette talrige møde, at I får en af Skallegrims sönner dræbt, og helst dem begge.« De lovede det. Da nu også Thorer Herse lavede sig til at tage derhen, lod han Arinbjörn kalde til sig, og sagde: »Jeg tager nu hen til blotet, men vil ikke have, at Egil skal komme did; jeg kender Gunhildes svig, Egils heftighed og kongens magt; det skal falde vanskeligt, at passe alt dette sammen. Men Egil vil ikke blive tilbage, med mindre også du bliver hjemme. Thorolf og hans andre følgesvende skulle derimod følge med mig; han skal da blote og søge held både for sig og sin broder.« Derpå sagde Arinbjörn dette til Egil, at han måtte blive hjemme, »vi begge to,« sagde han; og dermed var Egil fornöjet. De andre droge med Thorer til blotet, hvor der var samlet en stor mængde mennesker, og holdtes store drikkelag. Thorolf fulgte bestandig med Thorer, så de ikke forlode hinanden hverken nat eller dag. Eyvind sagde derfor til Gunhilde, at han så ingen lejlighed til at dræbe Thorolf; hvorpå hun bad ham i det mindste at rydde en af hans mænd af vejen, hellere en end slet ingen. En aften var kongen allerede gået til sengs; ligeså Thorer og Thorolf; men Thorfinn og Thorvald sade endnu efter. Da kom brødrene Eyvind og Alf, og satte sig hos dem, og vare meget lystige. Først drak de alle tilhobe; derpå gave de sig til at drikke til halvs;

---

[1]) offer, blodigt offer, med offergilde.
[2]) eller Gaular, som forhen er bemæaket.
[3]) Hov eller hof, tempel.

Eyvind og Thorvald drak sammen, samt Alf og Thorfin: Da det nu led ud på aftenen, kom det under drikke først til stiklerier, så til skændsmål, endelig til skældsor Da sprang Eyvind op, trak sin dolk frem, og gennen borede Thorvald, så han fik banesår. Derpå sprang (op på begge sider, både kongens mænd og Thore huskarle. Men alle mænd derinde vare uden våben, (der var hovshellighed[1]; adskillige mænd gik da imellen og fik de mest rasende skilte ad; og videre forefaldt de ikke den aften. Eyvind havde begået drab i helligdom men, og var derved bleven varg[2], så at han strax måt fare bort. Kongen tilbød at give bod for den dræbt men Thorolf og Thorfinn svarede, at de aldrig havc taget mod mandebøder[3], og i dette tilfælde vilde (mindst göre det. Hermed skiltes de ad, og Thorer dro hjem. Da Eyvind nu ikke turde være noget sted, hv de norske love gjaldt, så sendte kong Erik og Gunhilc ham ned til Danmark til kong Harald Gormsen, der to vel imod ham og hans ledsagere; han kom did på stort langskib, og denne konge gjorde Eyvind til si landværnsmand imod vikingerne, da han var en dygt kriger.

Da foråret kom, rustede Thorolf og Egil sig att at fare i viking, og agtede sig endnu en gang til Østei leden. Men da de vare komne til Vigen, sejlede (sönderpå langs med Jyllands kyst, og hærgede der. S

---

1) hovet eller templet var så helligt, at ingen måtte gå derind me våben. Af dette sted ses, at denne hellighed også udstrakt til nærliggende steder på den tid da offringer holdtes.

2) eller varg i ve. Varg er en ulv. Således kaldtes den, der b gik et drab, på et helligt, til guderne indviet sted (ve); ha blev derved fredløs.

3) Det ansås nemlig for hæderligere, isteden for at tage mod man deboder, at skaffe sig selvhævn.

fore de videre frem til Frisland, og tilbragte på dette tog en stor del af sommeren. Derefter vendte de igen tilbage til Danmark; men da de vare komne til det sted, hvor Danmark og Frisland grændse sammen, og havde lagt til land, kom der om aftenen, som man vilde begive sig til ro på skibene, to mænd til Egils skib, og sagde, at de havde et ærende til ham. De bleve da fulgte til ham, og sagde, at Åge den rige havde sendt dem did, for at lade ham vide, at Eyvind Skreya lå ude for Jyllands side[1], og vilde passe dem op, når de sejlede tilbage: han havde samlet så mange folk, at de ikke vilde kunne stå sig imod ham, hvis de traf sammen med dem alle; selv havde han to lette skibe, og lå der i nærheden. Da Egil nu havde fået denne tidende, nedtoge hans folk strax tjeldingerne, og han befalede dem at sejle så stille som muligt, hvilket de gjorde. I dagningen kom de til Eyvinds skibe, der lå for anker, lagde strax frem til angreb, og anfaldt dem både med sten og våben. Mange af Eyvinds folk faldt, men han selv sprang overbord, og svømmede til land tillige med alle de andre, der frelste livet. Men Egils folk bemægtigede sig skibene med ladning og våben. Hen på dagen vendte de tilbage til Thorolf, der spurgte, hvor Egil havde været henne, og hvor han havde fået de skibe fra, som han havde med sig, hvorpå da Egil fortalte, at han havde taget dem fra Eyvind Skreya. Han kvad da også:

Vi her ved Jyllands side
lod skarpe odde bide;
hin viking, som beskermed
Danriget, vi os nærmed,
og lod med ydske svende
ham strandens dybde kende;

[1]) Den vestlige kyst af Jylland.

thi Eyvind Skrey i blæsten
sprang ned af bølgehesten.

Thorolf sagde, at nu havde de nok maget det så, at det var dem lidet rådeligt, at gæste Norge i høst. »Nu vel,« svarede Egil, »så opsøge vi os et andet sted.«

50. Kong Adelsten af England.

På denne tid da Harald Hårfager regerede i Norge, herskede Alfred den mægtige over England, den første enevoldskonge i England af sin stamme. Efter ham fulgte hans sön Edvard, fader til Adelsten den sejersæle, der opfostrede Hagen den gode. På denne tid havde Adelsten tiltrådt kongedömmet i England efter sin fader; men strax rejste alle de høvdinger sig, som havde mistet deres riger under hans forfædre; thi de håbede nu, da der sad en ung konge ved roret, lettest at erholde dem tilbage. Det vare både Britter, Skotter og Irer, der stode op imod ham. Kong Adelsten samlede derfor en hær, og gav både fremmede og indenlandske mænd sold, når de vilde træde i hans tjeneste. Brødrene Thorolf og Egil, der imidlertid vare sejlede til Saxland[1]) og Flæmingeland[2]), spurgte, at kongen af England behøvede krigsfolk, og at der var bytte at vente, og besluttede desårsag at begive sig did med deres folk. De kom om høsten til kong Adelsten, som tog vel imod dem, og fandt, at de kunde være ham til god hjælp; og da han havde talt nogen stund med dem, tilbød han dem at træde i hans sold og blive hans landværnsmænd. Og de bleve nu således enige, at de gik i hans tjeneste. England havde længe været kristent den gang, da dette skete, og kong Adelsten var en så from konge, at han kaldtes Adelsten

[1]) Den nordlige del af Tydskland. [2]) Flandern.

den trofaste (den gudhengivne). Kongen bad brødrene om at lade sig primsigne[1]). Det var nemlig den gang skik, at både købmænd og de, der gik i sold hos kristne mænd, gjorde dette, fordi de, der vare primsignede, havde lige godt samkvem både med kristne og med hedninge, og kunde holde sig til den tro, som de selv vare mest hengivne. Thorolf og Egil opfyldte også begge kongens bön, og lode sig primsigne. De havde i det hele tre hundrede mand, som gik i kongens sold.

51. Om Olaf Skottekonge.

Olaf den røde hed en konge i Skotland. På fædrene side var han af skotsk, men på mødrene af dansk slægt, og nedstammede fra Regnar Lodbrog. Skotland regnede man i sammenligning med England for at være som en tredie del af dette rige; Northumberland derimod for en femte del. Det sidste strakte sig op ad den østlige side af England, og grændsede til Skotland. Hovedstaden der hed Jorvig.[2]) I gamle dage havde det haft danske konger, men nu tilhørte det Adelsten, som lod det bestyre ved to jarler, Alfgeir og Gudrek, hvilke tillige sade der til landværn, såvel imod Skotternes anfald, som imod de danskes og norskes, der hærgede meget på landet, og mente at have store fordringer derpå. I Northumberland vare der nemlig så godt som ingen indvånere, der jo enten på fædrene eller mødrene side vare af dansk æt, og mange vare det på begge sider. I Bretland[3]) regerede to brødre, Ring og Adils, som vare skatskyldige under kong Adelsten, og havde den forret, at når de

---

[1]) At primsigne (af de latinske ord primus, først, og signum, tegn) betyder at lade sig betegne med korsets tegn, til bevis på, at man hyldede kristendommen, endskøndt man endnu ej lod sig døbe

[2]) York. [3]) Wales, hvis indbyggere nys kaldtes Britter.

vare i kongens hær, skulde de og deres folk være forrest i fylkingen[1]) foran kongens mærke. Disse brødre vare udmærkede hærmænd, og ikke så ganske unge. Alfred den mægtige havde berøvet alle skattekongerne deres navn og vælde, så at de forrige konger og kongesönner kaldtes nu jarler; og dette varede ved under hans regering og under hans sön Edvard. Men Adelsten var kommen ung til regeringen, og af ham troede de at have mindre at frygte; mange, som för havde været tro og hengivne, bleve derfor nu upålidelige.

52. Krigsrustning.

Olaf Skottekonge samlede en stor hær, for at gå til England; og da han var kommen til Northumberland, drog han frem med hærskjold. Jarlerne, som regerede der, samlede en hær imod ham, og det kom til et stort slag, i hvilket kong Olaf sejrede; Gudrek jarl faldt, og Alfgejr tog flugten med den störste del af sin hær. Kong Olaf underlagde sig hele Northumberland. Alfgeir drog til kong Adelsten, og forkyndte ham sin ulykke, hvorpå kongen, da han hørte, at der var falden en så stor hær ind i hans rige, sendte bud ud til alle sider til jarler og andre befalingsmænd, for at stævne folk til sig. Selv begav han sig, med de folk han kunde få samlet, på vejen mod Skotterne. Olaf Skottekonge havde imidlertid, da det rygtedes, at han havde sejret og bemægtiget sig en stor del af England, fået en langt större hær, end Adelsten, og da forenede en del af befalingsmændene sig med ham. Blandt andre stødte Ring og Adils, der allerede havde samlet en stor hær, til ham, og tilsammen havde de en forfærdelig mængde folk. Da kong Adelsten erfarede alt dette, holdt han stævnemøde med

[1]) den til slag opstillede hær.

sine høvdinger og rådgivere; spurgte dem, hvad der nu var rådeligst, og forklarede dem omstændelig alle tilhobe hvad han vidste om Skottekongens færd og styrke. Derom vare alle enige, at Alfgeir jarl var meget strafskyldig, og havde fortjent at miste sin værdighed. Men iøvrigt blev det bestemt, at kong Adelsten skulde vende tilbage til den sydlige del af England, og derfra bestandig nordefter samle folk til sig; thi man frygtede for, at det vilde gå for sent med at få en tilstrækkelig mængde samlet, hvis ikke kongen selv stillede sig i spidsen af hæren. Over den allerede samlede hær gjorde kongen Thorolf og Egil til høvdinger, således, at de skulde befale over alle de folk, som vikinger havde bragt kongen; Alfgeir derimod beholdt endnu befalingen over sine egne folk; og befalingsmænd over de mindre afdelinger indsattes af kongen selv.

Derefter skikkede brødrene sendebud til kong Olaf med det ærende: at kong Adelsten vilde hesle ham valplads[1]), og bestemme et sted til slag paa Vinhede ved Vinaskoven; at de skulde holde op med at hærge i hans land; og at den, som vandt sejer i slaget, skulde råde for Englands rige. Mødet skulde ske efter en uges forløb, og hvo, der kom først, skulde bie en uge efter den anden. Den gang var det skik, at såsnart der var heslet valplads for en konge, så vilde det være æreløs gerning, hvis han hærgede før slaget var holdt. Olaf standsede derfor sin hær, lod være at hærge, og oppebiede stævnedagen[2]). Da førte han sin hær til Vinhede. Norden for denne stod en borg, i hvilken kong Olaf lagde sig med

---

[1]) Når et slag, således som her, i forvejen blev aftalt at holdes til en vis tid, på et vist sted, så blev den bestemte valplads forud omgivet med hesselstænger, og dette kaldtes at hesle valpladsen.
[2]) den bestemte dag.

störste delen af sine folk; thi ud fra den strakte si store herreder, fra hvilke han lettere kunde få den nød vendige tilførsel af levnetsmidler. Men nogle af sin mænd sendte han op på heden, hvor slaget skulde hol des, for at de kunde udvælge teltsteder og bringe altin i stand för hæren kom. Da disse nu kom til den hei lede valplads, fandt de den omgivet med rundt om ned satte hesselstænger. Det gældte om, at et sådant ste hvor en stor hær skulde fylkes[1]), var jævn og slet, o her fandtes også en ganske jævn hede. På den en side løb der en flod, på den anden var der en st skov. Men selv hvor der var kortest imellem floden o skoven, var det dog et meget langt stykke vej. D havde kong Adelstens mænd slået deres telte, så disse stode helt hen imellem skoven og floden. De hav teltet således, at der i hver tredie telt vare slet inge mænd, og ellers kun få i de andre; men nu, da kor Olafs mænd kom til dem, havde de samlet sig i mæng uden for alle teltene, så at de andre ikke kunde gå de ind. Adelstens mænd sagde, at alle deres telte va fulde af folk, så at de neppe kunde få plads. Og telter stode desuden så höjt, at man ikke kunde komme til se op over dem, og bedømme, om der vare mange ell få i dybden. Kong Olafs mænd troede derfor, at d var en umådelig hær. De gave sig nu til at rejse tel nordenfor heslerne, hvor marken havde en jævn skr ning. Kong Adelstens mænd sagde for resten dag f dag, at deres konge vilde snart komme eller var allere ankommen til den borg, der lå söndenfor heden; og d strömmede folk til dem både nat og dag.

Da nu den bestemte stævnetid var udløben, send Adelstens mænd et budskab til kong Olaf, så lydend

---

[1]) stilles i slagorden.

at kong Adelsten var slagfærdig, og havde en stor hær, men han bad Olaf betænke disse hans ord, at de skulde ikke udgyde så mange menneskers blod, som det nu havde udseende til; at han skulde drage hjem til Skotland, og da vilde Adelsten give ham som vennegave en skilling sølv af hver plov over hele sit rige; og de skulde holde fred og venskab med hinanden. Da dette budskab kom til kong Olaf, var han just ifærd med at ordne sin hær, og agtede at bryde op. Men nu standsede han sin færd for den dag, og tilbragte den med rådslagning, og hans høvdinger med ham. Meningerne vare ulige. Nogle skyndede meget til at modtage tilbudet, thi det vilde altid være et hæderligt tog, når de kom hjem, efter at have fået så mange penge af Adelsten. Andre frarådte, og mente, at anden gang vilde Adelsten byde dem endnu langt mere, når de forkastede dette. Og denne mening beholdt overhånd. Sendebudene bade da kong Olaf om tid til at forhøre hos kong Adelsten, om han vilde udrede endnu mere for fredens skyld; de udbade sig en dag til hjemrejse, en anden til overlæg og den tredie til tilbagerejse. Dette tilstod kongen dem. Sendemændene rejste da hjem, og kom tilbage den tredie dag, som bestemt var. De forkyndte nu kong Olaf, at Adelsten vilde give alt det han för havde tilbudet, og desuden til deling imellem kong Olafs hær en skilling til hver fribåren mand, en mark til hver underordnet befalingsmand, som befalede over tolv mand eller flere, en mark guld til hver hirdstyrer[1]), og fem mark guld til hver jarl. Dette lod kongen bekendtgöre for sine folk, og det gik ligesom forrige gang, at nogle rådte fra, andre til. Men tilsidst gav kongen sin endelige bestemmelse, at han

[1]) befalingsmand over en afdeling af hirden eller mændene ved kongens hof.

vilde antage dette tilbud, når dertil endnu föjedes, at kong Adelsten skulde lade ham beholde hele Northumberland med alle dertil hørende skatter og skyld Sendebudene bade igen om en frist af tre dage, samt at kong Olaf da vilde sende mænd hen at høre kong Adelstens beslutning, om han vilde opfylde denne fordring eller ej; de mente imidlertid, sagde de, at han nok vilde göre alt, for at freden kunde komme i stand. Kong Olaf tilstod deres forlangende, og sendte siden mænd til kong Adelsten, som de traf i borgen sönden for heden. Her fremførte de deres ærende og fredsvilkåret; og kong Adelstens mænd forklarede tillige, hvilke tilbud de havde gjort kong Olaf, og hvorledes det forhen havde været de forstandigste mænds råd at opsætte slaget, sålænge kongen ikke var kommen. Men kong Adelsten gav nu snart sin endelige besked i denne sag, og talte så til sendemændene: »Bringer disse mine ord til kong Olaf, at jeg vil give ham orlov til at fare hjem til Skotland med sin hær, når han først har tilbagebetalt alt det gods, han med uret har taget her i landet. Lader os så slutte fred imellem vore lande, og ikke hærge på hinanden. Lægger hertil, at kong Olaf skal blive min mand, og tage Skotland til len af mig, og være min underkonge. Drager nu tilbage«, sagde han, »og forkynder ham disse mine ord!« Sendemændene vendte strax tilbage om aftenen, og kom til kong Olaf henimod midnat. De vakte ham, og forkyndte ham kong Adelstens ord. Kongen lod strax sine jarler og andre høvdinger kalde, og lod sendemændene komme, for at berette udfaldet af deres ærende og Adelstens ord. Men da dette var kundgjort for krigerne, istemmede de alle, at der nu ikke var andet for, end at berede sig til slag. Sendemændene berettede tillige, at Adelsten havde en stor hær, og at han først var kommen til borgen samme dag, som de

elv vare komne did. Da sagde Adils jarl: »Nu sandes ine ord, konge, at I vilde få prøve på Englændernes stighed. Her have vi ligget og biet en lang tid, imeens de droge alle deres tropper til sig. Da vi kom er, var deres konge endnu langt borte, og medens vi ave ligget stille, have de samlet en stor mængde folk. et er nu mit råd, konge, at vi brødre bryde op strax i at med vore folk; måske de nu ikke frygte for nogen ende, efter at de have spurgt, at deres konge er nær ed en stor magt. Vi ville da gjöre anfald på dem, og år vi drive dem på flugt, ville de dels miste en del olk, dels blive mindre modige i slaget.« Kongen fandt, t dette råd var godt, og svarede, at de andre vilde jöre deres folk færdige, såsnart det blev dag, og komme em til undsætning. Og efter at dette var stadfæstet, hævede de mødet.

53. Slaget.

Ring jarl og hans broder Adils droge endnu om atten med deres hær sönder frem på heden. Men da et blev lyst, så Thorolfs vagter dem drage frem, hvorpå er blev blæst hærblæst. Man hærklædte sig, og fylkede, g delte hæren i to fylkinger. Thorolf befalede over den ne, Alfgeir jarl over den anden, og mærket blev båret an ham. I den sidste fylking vare dels hans egne lk, dels de, der vare komne til fra herrederne, så at en var langt talrigere end Thorolfs. Thorolf var således bnet: han havde et bredt og tykt skjold, en stærk jelm paa hovedet, og var gjordet med sværdet Lang, t stort og godt våben. I hånden havde han et spyd, vis fjedder[1]) var to alen lang, med en firkantet od,

---

[1]) Den nederste del af spydet.

meu opad var fjedren bred. Falen[1] var både lang og tyk; skaftet ikke længer, end at man med hånden kunde nå til falen, og overmåde tykt. I falen var en jernstang, og hele skaftet var jernbeslået. Dette slags spyd kaldtes brynthvarer[2]. Egil var rustet ligesom Thorolf. Han var gjordet med sværdet Nad[3], et fortrinligt våben, som han havde fået i Kurland. Ingen af dem havde brynje på.[4] De satte deres mærke op, hvilket blev båret af Thorfinn Strange. Alle deres folk havde norske skjolde og fuldstændig norsk hærboned[5]. Alle norske mænd, som fandtes i hæren, vare i denne fylking. Thorolf og Egil fylkede i nærheden af skoven, men Alfgeirs fylking drog langsmed floden. Adils jarl og hans broder så, at de ikke kunde overraske dem, og gave sig da til ligeledes at fylke sin hær. De dannede to fylkinger, og havde to mærker. Adils stillede sig mod Alfgeir jarl, Ring imod vikingerne. Nu begyndte slaget, og de gik vel frem paa begge sider. Adils jarl gjorde et heftigt anfald, så at Alfgeir jarl måtte vige; men desto djærvere satte Adilses mænd ind på ham, så han endelig måtte tage flugten. Han red med en flygtende skare sönder over heden, til han kom til den borg, hvor kongen var. Da sagde jarlen: »Til borgen, mener jeg, er det ikke rådeligt at drage, thi hvad andet end bebrejdelser kunne vi vente af kongen, efter at have flyet for kong Olaf. Vor sag er ikke bleven bedre ved denne flugt, og vi have af ham kun vanære at vente.« Han fortsatte derfor sin flugt sönderpå, og blev ved at ride dag og nat, til han kom vester til Jarlsnæs[6]. Her fik han sig et

[1] den midterste del af spydet imellem fjedderen og skaftet.
[2] brynjebor. [3] dette navn betyder en slange.
[4] så at de strede med ubedækket bryst. [5] rustning, klæder og våben. [6] I Wales.

skib, og sejlede over til Valland, hvor han havde en del af sin slægt, og kom aldrig mere til England. Adils forfulgte de flygtende, men ikke ret langt, og vendte så igen tilbage til slaget, for at anfalde på ny. Da Thorolf så dette, sagde han til Egil, at han skulde vende sig imod ham, og lod mærket bære derhen; han opmuntrede sine mænd til at følge mandig efter, og at slutte sig tæt sammen. »Lad os holde op under skoven«, sagde han, »så at vi have den i ryggen, at de ikke kunne anfalde os fra alle sider.« De gjorde så, trak langs med skoven, og der begyndte en hård kamp. Egil søgte mod Adils, og det var et skarpt våbenskifte; styrken var hel ulige, men der faldt dog flest på Adilses side. Thorolf blev så rasende, at han kastede skjoldet på ryggen, greb spydet med begge hænder, sprang således frem, og hug eller stak til begge sider. På begge sider sprang de tilbage for ham, men han dræbte mange, og banede sig således en vej frem til Ring jarls mærke, dræbte mærkesmanden, som bar det, og hug mærkestangen ned. Derpå satte han jarlen spydet for brystet, og drev det igennem hans brynje og krop, så at det kom ud imellem hærderne, løftede ham op på spydet over sit hoved, og skød endelig halen af spydet ned i jorden. Alle, både jarlens egne mænd og hans fjender, så, hvorledes jarlen opgav ånden på spydet. Derpå trak Thorolf sit sværd, og hug til begge sider; hans mænd fulgte ham, så der faldt mange Britter og Skotter, men nogle flyede. Men da Adils jarl så sin broders fald, det store mandefald i sin hær, og at nogle gave sig på flugt, samt at han selv blev hårdt trængt, så tabte også han modet, og løb mod skoven til. Han flyede med sin trop ind i skoven, og da gav hele jarlernes hær sig på flugt. Thorolf og Egil satte efter de flygtende, og tilföjede dem endnu et stort nederlag,

hvorpå den flygtende hær splittedes ad hen over heden. Adils jarl havde ladet sit mærke tage ned, så at ingen vidste hvor han drog frem, og desuden begyndte det [illegible] at mörknes af natten. Thorolf og Egil vendte tilbage til sine hærbuder[1], og strax efter kom kong Adelsteen med hele sin hær. Denne rejste sine telte og beredte sig til kamp; ligeså kong Olafs hær, der kom kort efter. Kong Olaf erfarede nu, at begge jarlerne Ring og Adils vare faldne tilligemed en stor del af deres folk.

54. Thorolfs fald.

Kong Adelsten havde tilbragt den forrige nat i den ovenfor omtalte borg, og spurgte der, at der havde stået et slag på heden. Han lod da hele hæren bryde op, og drog nordpå til heden. Her indhentede han nöjagtige efterretninger om det holdte slag, og takkede Thorolf og Egil, der havde begivet sig til ham, for den vundne sejer. De bleve samlede der om natten. Ved dagens frembrud vakte kong Adelsten sin hær, holdt samtale med sine høvdinger, og anordnede fordelingen af sine tropper. Först anordnede han sin egen fylking, og stillede i spidsen af den de raskeste tropper, over hvilke han satte Egil til befalingsmand. Thorolf derimod gav han befalingen over hans egne folk og endnu nogle andre, der skulde stöde til dem; og dette skulde være den anden fylking, som skulde angribe den del af den fjendtlige hær, der fægtede löst uden at danne nogen fylking. Skotterne pleje nemlig ofte at stride löse uden at være fylkede, löbe til og fra, og komme frem på forskellige steder; dem, som da ikke tage sig i agt, tilföje de ofte

[1]) telte eller barakker.

megen skade, men sprede sig igen på marken, såsnart man vender sig imod dem. Egil forestillede kongen, at han ikke vilde skilles fra Thorolf i slaget, men derimod så han gerne, at de begge bleve stillede der, hvor det gik hårdest til; men Thorolf sagde, at de skulde overlade det til kongen, at ordne dem, som han fandt for godt. Og Egil svarede da: »I må nu råde, men denne anordning vil tit komme til at fortryde mig.« Nu gik mændene frem i kongens fylking, og satte mærket op; den stod på den åbne mark hen til floden, men Thorolfs ved skoven. Kong Olaf delte nu også sin hær i to fylkinger, og rykkede frem med den, han selv førte, mod kong Adelstens. Deres styrke var lige. Den anden af kong Olafs fylkinger, som befaledes af skotske jarler, og for det meste bestod af Skotter, rykkede frem i nærheden af skoven imod Thorolf, og var ligeledes meget stærk. Fylkingerne gik nu mod hinanden, og der begyndte snart et stort slag. Thorolf gik fast frem, lod mærket bære langs med skoven, og agtede at komme kongens fylking i de åbne skjolde[1]). De havde skjoldene for sig, og skoven dækkede dem til höjre side. Thorolf gik frem, så at der kun vare få mænd foran ham; men på en gang, da han mindst tænkte derpå, brød Adils jarl med sin trop frem af skoven, og de gennemborede strax Thorolf med en hel mængde spyd, så han faldt der ved skoven. Thorfinn, som bar mærket, veg da tilbage til den tættere del af fylkingen, men også dem anfaldt Adils, så det kom atter til en hård kamp, og Skotterne, som havde fældet høvdingen, råbte sejersråb. Egil, som hørte råbet, som så Thorolfs mærke vige tilbage, og nok kunde slutte, at Thorolf selv ikke fulgte

[1]) eller anfalde ham fra den side, hvor skjoldåbningerne vendte hen, det vil sige, falde ham i ryggen.

hvorpå den flygtende hær splittedes ad hen
Adils jarl havde ladet sit mærke tage ned,
vidste hvor han drog frem, og desuden b
brat at mörknes af natten. Thorolf og Egil
bage til sine hærboder[1], og strax efter kom
delsten med hele sin hær. Denne rejste sin
beredte sig til kamp; ligeså kong Olafs hær
kort efter. Kong Olaf erfarede nu, at bei
Ring og Adils vare faldne tilligemed en st
deres folk.

54. Thorolfs fald.

Kong Adelsten havde tilbragt den forrige n
ovenfor omtalte borg, og spurgte der, at der h
et slag på heden. Han lod da hele hæren bry
drog nordpå til heden. Her indhentede han
efterretninger om det holdte slag, og takkede T
Egil, der havde begivet sig til ham, for den vun
De bleve samlede der om natten. Ved dagens
vakte kong Adelsten sin hær, holdt samtale
høvdinger, og anordnede fordelingen af sin
Først anordnede han sin egen fylking, og still
sen af den de raskeste tropper, over hvilk
Egil til befalingsmand. Thorolf derimod g
lingen over hans egne folk og endnu nogle
skulde støde til dem; og dette skulde v
fylking, som skulde angribe den del af
hær, der fægtede løst uden at danne
Skotterne pleje nemlig ofte at stride t
fylkede, løbe til og fra, og komme
steder; dem, som da ikke tage sig

[1]) telte eller barakker.

Derpå spændte Egil, för han forlod ham, på hver af hans arme en guldring; endelig ladede de graven med stene, og øste muld derover. Da qvad Egil:

I strid han uforfærdet var,
jarlmandens bane[1]), kæk og snar;
i våbengnyet blodig
faldt Thorolf heltemodig.
Jorddækket står ved Vinas bred
min gæve broders hvilested,
hvis død har fyldt mit hjerte
med helnøds[2]) bittre smerte.

Og ved samme lejlighed kvad han:

Lighobe jeg på vestlig vang[3])
opdyngede ved mærkets stang;
Adils i våbenmødet
med Slangen blå[4]) jeg hødet.
Ung Olaf stred mod Englands hær,
hjemsøgte den med stål og spær,
og Ring til kamp udæsked,
så ravnens törst blev læsket.

Derefter drog Egil med sin trop til kong Adelsten, og gik strax hen for kongen, der sad ved drikkebordet. Der var megen glam[5]) inde. Såsnart kongen så, at Egil var kommen ind, befalede han de andre at rømme den lavere bænk for ham og hans følge, og sagde, at Egil skulde sidde der i höjsædet ligeover for kongen[6]). Egil satte

---

[1]) Jarlens banemand. [2]) dødens elendighed. [3]) Englands mark. [4]) med hans sværd, som hed Nad eller Slange. [5]) stöjende glæde. [6]) I de gamle haller stode to rader bænke, efter stuens længde, hver med sit höjsæde. På höjsædet i den höjere bænk sad husbonden selv, som på den fornemste plads, med ansigtet mod nord; lige over for ham i höjsædet på den lavere bænk anviste

sig da ned, og skød skjoldet ned for sine fødder. Ha havde sin hjelm på hovedet, og lagde sværdet tværs ove sine knæ; snart trak han det halv ud, snart skød ha det tilbage i skeden; han sad rank og med barsk åsyr Han havde et stort ansigt, en bred pande, store öjen bryn, mörke öjne, en kort, men tyk næse, vide c store læber, en meget bred hage og kindben, tyk ha og usædvanlig store skuldre; når han var vred, havc han et barsk og grumt åsyn; for resten var han v voxen, ja höjere end nogen anden mand; havde ulvegr og tykt hår, og blev tidlig skaldet. Da han nu sad så ledes, som nys blev beskrevet, så skød han det ene sine sammenstødende bryn ned mod kinden, det ande op mod hårrødderne. Han vilde ikke drikke, sköndt de blev båret til ham, men trak brynene op og ned. Kon Adelsten sad i höjsædet. Også han havde lagt sværde over sine knæ; og da de således havde siddet en stund drog kongen sit sværd ud af skeden, strøg en stor o god guldring af sin arm, og stak den på sværdspidsen stod op, gik frem på gulvet, og rakte den over ilden ti Egil. Egil stod op, trak ligeledes sit sværd, gik fren på gulvet, stak sit sværd ind i åbningen på ringen, dro den til sig, og vendte tilbage til sin plads. Kongen satt sig ligeledes i höjsædet. Men da Egil havde sat si ned, drog han ringen på sin arm, og nu antoge han bryn deres naturlige stilling. Derpå lagde han sværd o hjelm ned, og tog mod drikkehornet, som man bragt ham, og drak det ud. Og fra nu af drak Egil sin de og talte med de andre mænd. Derefter lod kongen t

man den fornemste gæst sæde; de øvrige sade til höjre og ven stre af begge höjsæderne efter deres rang. Det sæde, der he anvistes Egil, var altså det fornemste næst efter kongens eget I midten af hallen imellem begge bænkerader brændte en sto ild på gulvet eller på en forhöjning af stene.

kister bære ind; to mænd bare hver, og begge vare fulde af sølv. Kongen sagde: »Disse kister, Egil, skal du have, og hvis du kommer til Island, skal du bringe din fader dette, hvilket jeg sender ham til erstatning for hans sön; men nogle af pengene skal du skifte med dine og Thorolfs frænder, hvilke du selv holder for de anseeligste. Men til erstatning for din broder skal du selv her hos mig få land eller løsøre, hvad du helst vil; og vil du blive i længden hos mig, da vil jeg give dig hæder og værdighed, som du selv monne attrå.« Egil tog mod pengene, takkede kongen for sine gaver og venlige ord, begyndte da at glædes i hu, og kvad:

Fŏr sænked jeg af kummer fuld
mit öjenbryn, thi under muld
min tappre broder hviler,
og fra hans grav jeg iler.
Nu fandt jeg konge, som forstår
at gyde trøst i sjælens sår;
mit bryn sig atter hæver,
og smil på læben lever.

Derpå bleve de mænd tagne under lægebehandling, som vare komne fra slaget med livet.

Egil forblev hos kong Adelsten vinteren efter Thorolfs fald tilligemed de tilbageblevne af brødrenes hær, og han nød megen hæder hos kongen. Han digtede en drapa[1]) om kong Adelsten, hvori følgende kvæde forekommer:

Vidtberømte hersker fældte
trende konger, oprørshelte.
Ellas æt nu landet lyder,
og ved held sig fryder.

---

[1]) en stor lovsang.

Du om fædres navn kan værge,
höjest helt! det höjt vi sværge.
Her din ros, o herre, runger,
herligste blandt konger!

Og omkvædet er:

Landet frit og uden men
lyder bolde Adelsten.

Adelsten gav da fremdeles Egil til skaldelön to guldringe, hver på en mark, samt en kostelig kappe, som kongen selv havde båret.

Om foråret gav Egil tilkende, at han om sommeren agtede sig til Norge, for at se hvorledes det stod til med hans broders enke Asgerde. »De have store besiddelser«, sagde han, »men jeg ved ikke, om der er börn i live; hvis ikke, da tilfalder hele arven mig.« Kongen svarede, at det måtte stå til Egil selv at drage bort, hvis han fandt sin nærværelse så nødvendig; men det tyktes dog kongen bedst, at han stadfæstede sig der i landet under hvilke vilkår han selv vilde. Egil takkede, men sagde, at han først burde did, hvor pligten kaldte ham; og han håbede at komme tilbage, når han fik lejlighed dertil. Adskillige af hans folk bleve hos kongen, men resten fulgte med ham; han havde et stort langskib med en besætning af hundrede mand eller flere. Ved afskeden bad kongen ham komme snart igen, hvilket Egil lovede.

Da Egil var kommen til Norge, og havde skyndt sig til Fjordene, erfarede han, at Thorer Herse var død, og at Arinbjörn havde tiltrådt arven og var bleven lensmand. Han begav sig til Arinbjörn, og blev vel modtaget, og Arinbjörn bød ham at blive der. Egil satte da sit skib op, og sørgede for sine mænds ophold; selv blev han selvtolvte hos Arinbjörn om vinteren.

56. Egils giftermål.

Thorgeir Thyrnefod, der boede på øen Fenring i Hordeland på sin gård Ask, en rig og troldkyndig mand, havde efterladt sig tre sönner: Bergönund, der udmærkede sig ved sin höjde og styrke, men tillige var en trættekær mand, Atle den Korte, der var mere undersætsig, men bomstærk, og Had, som havde tilbragt sin ungdom i viking. Bergönund havde da giftet sig med Björn Hölds datter Gunhilde, og ført hende hjem til gården Ask. Men Thorolf Skallegrimsens enke Asgerde var hos sin frænde Arinbjörn. Hun havde med Thorolf en ung datter, der hed Thordis, og var der hos sin moder. Egil underrettede Asgerde om Thorolfs død, og tilbød hende sin forsorg. Hun blev meget bedrøvet ved denne tidende, og svarede rigtignok venlig paa Egils tilbud, men benyttede sig kun lidet deraf. Ud på høsten blev Egil meget sørgmodig, drak lidet, og sad ofte med hovedet skjult i sin kappe. Engang gik Arinbjörn hen til ham, og spurgte hvad han sørgede over. »Vel,« sagde han, »har du lidt et stort tab ved at miste din broder, men det er mandigt at bære det vel; mand skal efter mand leve[1]). Hvad kvæder du nu? Lad mig engang høre!« Egil svarede, at dette havde han for nylig kvædet:

Før, da jeg med ungdoms ild
ubesindig var og vild,
frodig hang og fyldig nok
om mit hoved gyldne lok;
nu, når skalden tænker på
Bjergfolds dejlighed, han må

---

[1]) Den ene skal overleve den anden.

skamfuld skjule panden gold
i sin kappes vide fold[1]).

Arinbjörn spurgte hvad det var for en kvinde, han digte elskovssang om? »Har du måske skjult hendes navn i visen?« sagde han. Da vedblev Egil:

Sorgen ved mit leje står,
følger mig hvorhen jeg går;
ry om dåd og våbenvælde
toner kun som klangløs bjælde.
Heltes ros og hæder stor
vandt jeg mig ved kongers bord,
vidt jeg for; men hvo kan vide,
hvad en kvinde bedst kan lide?

»Her«, sagde Egil, »må det gå, som det hedder, at alt skal man sige sin ven. Jeg vil da svare dig på dit spörgsmål, hvad det er for en kvinde jeg digter om, at det er din frænke Asgerde, og dertil beder jeg om din bistand.« »Det er vel fundet,« svarede Arinbjörn, »og visselig skal jeg göre mit til dette giftermål.« Egil kom nu med sit forslag til Asgerde, men hun henviste ham til hendes fader og hendes frænde Arinbjörn. Derefter talte Arinbjörn med hende, og fik det samme svar. Og Arinbjörn, som gerne så giftermålet gå for sig, rejste da med Egil til Björn, hos hvem Egil begyndte sit frieri

---

[1]) Navnet Asgerde er sammensat af ordene 'as, der også betyder ås, bjergås, og gerde, der i formen et gærde kommer nær i betydning til en fold; ved bjergfold har Egil således på en forblommet måde tilkendegivet sin elskedes navn Asgerde. Man erindrer, at han, efter hvad der för er fortalt, tidlig blev skaldet; lang hårvæxt ansås for en skönhed.

og bejlede til hans datter Asgerde. Björn tog vel derimod, og sagde, at heri vilde Arinbjörn have meget at sige. Denne skyndede til, og således blev enden, at Egil fæstede Asgerde, og brylluppet skulde stå hos Arinbjörn. Og da stævnetiden kom, holdtes der et prægtigt bryllupsgilde, og Egil var da meget munter den øvrige del af vinteren.

Om foråret satte Egil et købmandsskib i stand, for at sejle til Island. Arinbjörn rådte ham ikke at stadfæstes i Norge, sålænge Gunhilde havde så megen magt; thi hun bar endnu bestandig nag til ham, og dette var blevet endnu værre efter Egils møde med Eyvind Skreya ved Jyllandskysten. Da Egil nu var færdig, og fik bør, sejlede han ud, kom om høsten til Island, og styrede til Borgefjord. Han havde da været tolv år udenlands. Skallegrim, der nu begyndte at ældes, glædede sig meget over hans hjemkomst. Egil tog med Thorfinn Strange og en stor del af hans medfølgere sit vinterophold hos sin fader. Han havde bragt en uendelig hoben penge hjem; men man finder intet om, at han skiftede det selv, som kong Adelsten havde givet ham, hverken med Skallegrim eller andre. Samme vinter blev Thorfinn gift med Skallegrims datter Sæun, og bosatte sig; fra dem nedstammede Björn Hitdælakappe.

Da Egil havde levet nogle år på Borg hos sin fader, kom der et skib fra Norge, og bragte den tidende, at Björn Höld var død, og at hans mág[1]) Bergönund havde tilegnet sig alt hans efterladenskab. Alle løsøre havde han ført hjem til sin gård, jorderne havde han bortlejet, og enten forbeholdt sig al landskyld deraf eller selv taget dem i besiddelse. Da Egil erfarede dette, spurgte han sig nöje for, om Bergönund havde gjort dette på

[1]) svigersön.

egen hånd, eller om han havde mægtigere mænd til sin bistand, og han fik da at vide, at Bergönund stod megen gunst hos kong Erik, men især hos Gunhilde. Om høsten slog Egil sig til ro; men næste år lod han sit skib sætte frem, fik sig en god besætning, og gik ombord med sin kone Asgerde, hvorimod Thorolfs datter Thordis blev tilbage. Da han var kommen til Norge begav han sig strax til Arinbjörn, tog sit ophold hos ham og gav sig i tale med ham om det gods der i landet som han formente at have fordring på. Arinbjörn svarede: »Den sag vil vanskelig have fremgang. Bergönund er en hård og trættekær mand, uretfærdig og gerrig, og nu har han meget hold af kongen og dronningen. Og Gunhilde, der, som du ved, er din store fjende, vil næppe opmuntre ham til at göre ret og rede i denne sag.« Egil sagde: »Kongen vil ikke nægte os lov og ret og med din bistand tager jeg ikke i betænkning at håndt hæve min fordring mod Bergönund.« De bleve da enige om, at Egil skulde tage en skude, og begive sig til Ask han havde tyve mand med sig, sejlede til Hordeland, og traf Önund. Egil kom strax frem med sit ærende, og krævede deling af arven efter Bjørn; thi dennes døttre sagde han, vare efter loven lige bettigede til arv, men Asgerde, mente han, var af nok saa höj slægt, som Önunds kone Gunhilde. »En dumdristig mand er du Egil,« svarede Önund; »landflygtiggjort af kongen kommer du her i hans rige, og vælter dig ind på hans mænd og venner. Du skulde dog betænke, Egil, at jeg för har vendt op og ned på dine lige, og det for mindre sager end denne, förend du kommer og kræver arv på din kones vegne, der, som hver mand ved, på sin mødreneside er trællebåren.« Således blev Önund ved at skælde en stund. Egil, som indså, at han intet vilde göre med det gode, stævnede ham da til tings, og skød sagen ti

Guletingslov. Önund sagde: »Til Guleting skal jeg komme, og min skyld skal det ikke være, om du kommer uskadt derfra.« »Desuagtet,« svarede Egil, »vil jeg komme, og det må da gå, som det kan, med vor sag.« Egil sejlede nu hjem til Arinbjörn, og fortalte ham, hvorledes det var gået; og Arinbjörn, der naturligvis blev meget vred, fordi hans faster Thora blev skældt for en trælkvinde, begav sig til kongen. Men denne tog sagen temmelig tungt[1]). »Hidtil,« sagde han, »har du bestandig beskyttet Egil, og for din skyld har jeg ladet ham blive her i landet; men det synes mig dog for meget, at du vil tage ham i forsvar mod mine venner.« Arinbjörn svarede vel, at han kun bad om lovens beskyttelse, men kongen blev næsten vred, og dronningen, tænkte Arinbjörn, vilde nok blive det endnu mere. Han vendte da hjem, og sagde at de havde just ikke de bedste forhåbninger at gjöre sig. Vinteren gik, og tiden kom, da man drog til Guleting. Arinbjörn havde et talrigt følge, og Egil reiste med ham.

57. Egils og Önunds trætte[2]).

Kong Erik var tilstede, og havde et stort følge. Med ham fulgte Bergönund og hans brødre, ligeledes med en stor skare. Da man nu skulde tinge om mænds sager, gik begge parter derhen hvor dommen[3]) var sat, for at fremføre sine beviser, og Bergönund brugte mange store ord. Det sted, hvor dommen blev sat, var en jævn mark, hvor hesselstænger vare nedsatte i en kreds, og uden om gik snore, der kaldtes vebånd[4]). Inde i

---

[1]) Da man siger, at tage sig en ting let, så synes denne gamle talemåde også at burde optages.

[2]) proces. [3]) eller retten.

[4]) eller, med en mere dansk form, vibånd, de hellige bånd.

kredsen sade tolv dommere fra Fjordefylke, tolv fra Sygnefylke[1], og tolv fra Hordefylke, hvilke tre tylfter skulde dømme i alle sager. Arinbjörn valgte dommerne fra Fjordefylke, og Thord fra Ørland dem fra Sygnefylke; alle disse holdt sammen. Arinbjörn havde et fuldbesat langskib med sig, samt flere småskuder og førselsskibe. Kong Erik havde sex eller syv langskibe, alle vel bemandede. Desuden var der en stor samling af bönder.

Egil begyndte at føre sin sag med opfordring til dommerne at dømme efter loven i hans og Önunds sag; derpå udviklede han, hvilken retmæssig grund han havde til at göre fordring på det gods, der havde tilhørt Björn Brynjolfsen; han viste, at Asgerde, Björns datter og hans ægtekone, var arveberettiget, at hun var odelbåren og lenbåren og hæderbåren[2]) efter sine forfædres slægt; og endelig opfordrede han dommerne til at tilkende Asgerde halvdelen af Björns arv, både land og løsøre. Da Egil havde endt sin tale, tog Bergönund ordet, og sagde: »Min kone Gunhilde er en datter af Björn og Oløf, som han har ægtet på lovlig måde. Gunhilde er Björns rette arving. Alt det gods, som Björn ejede, har jeg derfor taget til mig, thi jeg vidste, at hans anden datter, han havde nemlig endnu en, ikke var arveberettiget; thi hendes moder blev hærtagen[3]), og derefter taget til frille, men ikke efter hendes frænders råd[4]),

---

[1]) eller Sogn.

[2]) At hun var odelbåren, vil sige, at hun nedstammede fra bönder, der besade odel eller frit jordegods; lenbåren, at hun stammede fra mænd, der vare kongens lensmænd, altså endnu höjere i værdighed end blotte bönder; hæderbåren, at hun stammede fra hædersmænd, det vil sige, fra herser eller jarler eller konger, thi disse sagdes at bære hædersnavn.

[3]) fangen i krig eller bortført med magt.

[4]) hvilket var nødvendigt til lovligt ægteskab.

og ført fra land til land. Men du, Egil, agter, her som andensteds, at fare frem med uret og vold. Nu skal det lidet tjene dig; thi både kong Erik og dronning Gunhilde have lovet mig, at der skal ske mig lov og ret, såvidt som deres magt række r. Jeg skal fremføre tilforladelige vidnesbyrd for kongen og dronningen og dommerne, at Thora Ladhånd, Asgerdes moder, blev hærtagen fra sit hjem hos sin broder Thorer, og anden gang fra gården Ørland fra Brynjolf; så for hun bort fra landet med vikinger, og var landflygtig fra Norge, og i denne landflygtighed avlede Björn med hende pigen Asgerde. Nu er det derhos en stor dumdristighed af Egil, at han vil göre alle kong Eriks ord til skamme. For det første,« sagde han, »at du er her i landet, efter at kongen har gjort dig landflygtig, og dernæst, hvad der er endnu mere, at du, som har giftet dig med en trælkvinde, vil kalde hende arvgangen. Jeg opfordrer da dommerne til at tildømme Gunhilde arven, og at erklære Asgerde for kongens trælkvinde, thi hun blev født imedens hendes fader og moder vare landflygtige efter kongens bud.« Arinbjörn blev meget forbittret, da han hørte Thora Ladhånd blive kaldt en trælkvinde; han stod op, og vilde ikke længer tie; så sig om til begge sider, og tog så til orde: »Vidner skulle vi fremføre, o konge, i denne sag, og lade dem bekræfte med ed, at der i forliget imellem min fader Thorer og Björn blev fastsat, at Asgerde, Björns og Thoras datter, skulde være ledt til arvs[1]) efter sin fader Björn; såvel som, hvad der er eder selv, konge, bekendt, at du ophævede Björns landflygtighed; og derved bleve alle de hindringer bortryddede, som vare i vejen for forligets fuldbyrdelse.«

---

[1]) Indsat i alle et ægtefødt barns lovlige rettigheder.

Kongen svarede ikke strax på hans tale, så at Egil imidlertid kvad:

Trælbåren, o den fule gæk!
min husfru tör han skælde fræk;
som tyren, når den bøder,
af arrigskab han gløder.
Nej, vid det, mand, min hustru skær
af herkomst og arvbåren er.
Vi vidner vil fremføre;
du dem, o konge, høre!

Derpå lod Arinbjörn sine vidner føre frem, tolv mænd, alle udvalgte, og som alle havde hørt på forliget imellem Thorer og Björn; og de tilbøde kongen og dommerne, at bekræfte deres vidnesbyrd med ed. Dommerne vilde tage mod deres ed, hvis kongen ikke forbød det. Kongen sagde, at han vilde hverken give lov dertil eller göre forbud. Men da tog dronning Gunhilde til orde: »Det er et stort under, o konge, at du lader denne store Egil forvikle alle sager for dig! Hvad om han tragtede efter dit kongedömme, vilde du da ikke sætte dig imod ham? Men vil du end ikke give nogen kendelse til Önunds fordel, så vil jeg ikke tåle, at Egil skal træde vore venner under fødder, at han med uret skal berøve Önund sit gods. Hvor er min broder Alf? Far med din trop hen til dommerne, og lad ikke denne uretfærdige dom få fremgang!« Alf og hans mænd droge da hen til dommen, skare vebåndene itu, brøde stængerne ned, og sprængte retten fra hinanden. Da blev der en stor tummel på tinget, men alle mænd vare våbenløse. Da sagde Egil: »Kan Bergönund høre mine ord?« »Jeg hører,« svarede Önund. »Så æsker jeg dig til holmgang,« vedblev Egil, »sålunde, at vi stride her paa tinget,

og den, som sejrer, tage land og løsøre, hvorom vi tviste; men du skal være hver mands niding, hvis du tör ikke.« Da svarede kong Erik: »Er du så meget begerlig efter at stride, Egil, så skulle vi give dig lejlighed dertil.« »Ikke,« svarede Egil, »vil jeg stride imod kongens vælde eller mod overmagt, men lige mod- lige skal jeg aldrig fly, når det må forundes mig, og heller ikke skal jeg da göre forskel på mand, om han bærer hædersnavn eller ej[1]).« Da sagde Arinbjörn: »Lad os nu tage bort, Egil! for denne sinde ville vi intet udrette her os til gavn;« hvorpå han vendte sig med hele sit følge, for at gå bort. Men Egil vendte atter tilbage, og talte lydelig: »Skyder jeg til vidne dig, Arinbjörn, og dig, Thord, og alle de mænd, som mine ord kunne høre, lensmænd og lavmænd og menige almue, at jeg nedlægger forbud på alle de jorder, som Björn Brynjolfsen ejede, forbud dem at bebo og at dyrke og gavn deraf at nyde; forbud nedlægger jeg mod dig, Bergönund, og imod alle andre mænd, indenlandske og udenlandske, höje og lave. Og hvo der gör det, kalder jeg skyldig i lovbrud, i gudernes fortørnelse og i fredsforstyrrelse.« Derpå fulgte Egil med Arinbjörn, og de gik ned til deres skibe. Vejen førte over en temmelig lang bakke, så at man ikke kunde se skibene fra tingmarken. Egil var meget opbragt. Da de vare komne ned til skibene, talede Arinbjörn til sine folk, og sagde: »Hvilken ende det har taget med tinget, er eder alle vitterligt, og at retten blev os fornægtet. Kongen er meget vred, så at vore mænd have intet godt af ham at vente. Hver mand begive sig derfor på sit skib, og fare hjem, og den ene bie ikke på den anden!«

---

[1]) Da hædersmænd, som forhen er bemærket, ere herser, jarler og konger, saa ligger heri en skjult udæskning til kongen selv, om han skulde have lyst til at gå imod Egil, en imod en.

Derpå gik Arinbjörn selv ud på sit skib, og sagde til Egil: »Gak nu du med dine ledsagere på skuden, som ligger her ved langskibets udbord, og se til at komme først bort! Sejler om natten så meget I kunne, men ikke om dagen, og forder eder[1]! thi kongen vil göre sit til, at I kunne mødes. Når så alt dette har sat sig, så kom atter til mig, at vi kunne overlægge hvad der kan göres, for at bilægge tvisten imellem dig og kongen.« Egil fulgte Arinbjörns råd; de gik omtrent tredive mand i tallet på skuden, og roede rask til. Det var en særdeles hurtig sejler. En stor del andre skibe med Arinbjörns folk, skuder og rofærger, roede på samme tid ud af havnen; men langskibet, som Arinbjörn selv styrede, sejlede sidst, thi det var tungest under årerne. Og imedens den rasksejlende skude, som Egil styrede, fjernede sig brat fra den samlede flåde, kvad han endnu en sang om arven og jorderne, som man så svigefuld vilde berøve ham, og om hevnen som han endnu håbede at tage.

58. Om kong Erik og Egil.

Kong Erik hørte Egils sidste tale på tinget, og blev meget forbittret; men da alle mænd vare komne våbenløse til tings, gjorde han intet anfald. Derimod befalede han alle sine mænd, at skynde sig til skibene, og holde et husting på stranden, hvori han bekendtgjorde sin villie. »Vi skulle,« sagde han, »tage teltene ned på vore skibe, og ro efter Arinbjörn og Egil; og så er min villie, at vi tage Egil af live, hvor vi træffe ham, og ikke skåne nogen, som vil yde ham bistand.« Først roede de da hen til det sted, hvor Arinbjörns skibe havde ligget, men de vare alle borte. Derpå lod kongen dem ro nordpå ind i sundene, og da de vare komne til Sognsø, indhen-

[1]) skynder eder.

tede de Arinbjörns skibe, der roede ind i Saudungssundene. Kongen lagde strax til Arinbjörns skib, og spurgte om Egil var der; men Arinbjörn svarede, at kongen selv kunde se, at der inden borde kun vare kongen velbekendte mænd, og at Egil heller ikke vilde findes under tiljerne[1]); kongen måtte lade søge, om han vilde; Egil var med tredive mand gået ombord på en skude, og de vare tagne ud imod Stensund. Kongen befalede da sine folk at ro efter ham endnu dybere ind i sundene. En af hans hirdmænd, Ketil Hød, styrede kongeskibet, og viste de andre vejen; han var kongens nære frænde, og lignede ham meget i udseende. Förend Egil for til tinget, havde han ladet sit skib sætte i søen, og bragt ladningen ombord; og nu, da han havde forladt Arinbjörn, søgte han strax til Stensund for at finde sit skib, som lå der i havnen med telt over. De gik strax ombord, og lode skuden ligge ved roret imellem skibet og landet, med årerne på rede hånd. Næppe havde det begyndt at dages, för vagtmændene mærkede, at der kom skibe imod dem; og da Egil så, der var ufred på færde, stod han op, og befalede sine folk, at springe over på skuden; han og alle de andre grebe deres våben; og de to kister med sølv, som kong Adelsten havde givet ham, tog han med sig. De roede frem imellem landet og den snekke som var nærmest ved land blandt de ankommende skibe. Det var kong Eriks eget skib. Da de begge roede stærkt til, og det heller ikke var ret lyst, så løbe skibene mod hinanden, og lyftingerne[2]) stødte sammen. Da kastede Egil et spyd, og traf den mand, der sad ved roret midt på livet; men det var Ketil Hød, som strax døde. Nu råbte kong Erik til sine mænd at de skulde ro efter Egil; men i det skibene løbe forbi Egils købmandsskib, sprang

---

[1]) i rummet. [2]) bagstavnene.

nogle af kongens mænd op derpå, og alle de af Egils folk, som ej havde fulgt hans befaling at gå ombord på skuden, bleve enten dræbte, eller måtte søge i land; der omkom således ti af hans mænd. Og imedens nogle af kongens skibe satte efter Egil, plyndrede andre købmandsskibet, toge alt hvad der var indenbords, og brændte skibet. De, som forfulgte Egil, gjorde det med megen iver, de grebe to fat på en åre, og skiftede endda til at ro; der skortede dem heller ikke på folk indenbords, hvorimod Egil kun havde et ringe mandskab, ikke mere end atten på sin skude. Det var da naturligt, at de indhentede ham. Men indenfor øen, imellem den og en anden ø, var det et temmelig grundt vadelsund[1]), og det var just ebbe. Her lod derfor Egil sin skude løbe ind, men snekkerne kunde ikke flyde der, og på den måde kom han fra dem. Kongen vendte da tilbage, men Egil drog nordpå, for at finde Arinbjörn. Denne forsynede ham med et andet skib, som kunde holde havet, og med så megen ladning, som han vilde have; hvorpå Egil satte det i sejlfærdig stand, besatte det med omtrent tredive mand, og gik ombord med sin kone Asgerde, der imidlertid havde opholdt sig hos Arinbjörn. De skiltes i venskab; og Egil kvad:

Guderne, der uret hade,
kongen det undgælde lade!
gid ham Odins vrede ramme
for mit gods, han tog med skamme!
folkets undertrykker fage
Frey og Njord fra landet jage!

---

[1]) vadel, af et vad, og at vade, betyder et sted med så lave vande, at man kan vade derover; en anden, i dansken mere almindelig, ligeledes afledt form er vedle, vejle.

Thor der land og lov beskermer,
tugte ham, der lov fornærmer!

59. Kong Erik dræber sine brødre.

Da kong Harald Hårfager begyndtes at ældes, delte han riget imellem sine sönner, og satte Erik til overkonge over dem alle; og efter en regering af halvfjerdsindstyve år afstod han riget til Erik, og anordnede, at hans og Gunhildes sön Harald, som han vadnede og gav sit navn, skulde være konge efter sin fader. Men da Harald Hårfager tre år efter døde i Rogeland, og var begravet ved Haugesund, opkom der en stor strid imellem hans sönner; thi Vigveringerne[1]) toge Olaf til konge, og Thrönderne Sigurd; og begge disse sine brødre fældte Erik i Tønsberg et år efter kong Haralds død. Dette ledingstog skete den samme sommer, som den nys fortalte trætte imellem Egil og Bergönund forud havde fundet sted på Guleting. Thi derefter lyste han Egil landflygtig over hele Norge, så at hvo der vilde måtte dræbe ham, og for så med sin hær fra Hordeland øster til Vigen, for at holde slag med sine brødre. Bergönund blev hjemme på sin gård, tilligemed sin broder Had, da han frygtede for at forlade den, sålænge Egil endnu var i landet; og kong Erik lod desuden en af sine frænder, Frode, en ung, smuk mand, blive tilbage til hans bistand; han sad på kongsgården Alrekstad, og havde en trop mænd hos sig. Hos Frode opholdt sig tillige kong Eriks og Gunhildes sön Rognvald, der dengang var en ti til elleve år gammel, og en meget håbefuld dreng. Arinbjörn fulgte med kongen i ledingen. Forinden havde imidlertid Egil lagt ud med sit skib, og styrede til et udvær[2]), som hedder Vitar, og som ligger udenfor Alda, og uden-

---

[1]) indbyggerne i Vigen. [2]) et fiskersted langt ude i havet.

for den sædvanlige søvej. Her lå nogle fiskere, af hv han hørte, at kongen havde gjort ham landflygtig. kvad Egil:

Landets alf, der loven bryder[1]),
viden vandring[2]) nu mig byder;
kvinden har ham gjort forstokket,
som til brodermord ham lokked.
Også dette kun Gunhilde
voldet har, o den umilde!
Men som ung jeg lærte skönne,
hævn at få og svig at lönne.

Det blæste ikke synderlig: om nætterne var fjeldvind, og om dagen blæste det fra søen. En af satte Egil sejl til, og gik ud til havs, og fiskerne, egenlig vare satte til at udspejde hans færd, roede bage til landet, og kunde nu berette, at han var se til havs og havde begivet sig bort. Da Bergönund farede dette, sendte han alle de mænd fra sig, som hidtil havde haft til sin beskyttelse, roede hen til Alr stad, og bød Frode til gilde hos sig, thi han var vel synet med øl. Frode tog nogle mænd med sig, og ful ham hjem, hvorpå de holdt et stort drikkelag, ha megen glæde, og tænkte ikke mere på nogen fare. Frode var taget hjemme fra, tog kongesönnen Rogn en sexåret karve, og roede med ti til tolv ham me hengivne mænd ud til kongsgården på øen Herdla, hans fosterfader Skægthorer forestod, hvor han med gl blev modtaget, og hvor der heller ikke skortede på d

60. Bergönunds og Rognvald kongesöns drab

Egil sejlede da om natten ud på havet, men

[1]) kongen, der skulde være landets alf eller beskytter, men tværtimod bryder loven. [2]) landflygtighed.

morgenen lagde vinden sig og det blev lugn; de lode da sejlet falde, og bleve liggende i nogle dage, indtil der rejste sig en kuling. Da befalede Egil sine folk, at sejle mod land, thi skulde der komme en stærk storm på fra havet, så var det uvist, om de kunde nå land, og ufred kunde de vente sig næsten overalt. De sejlede da ind til Herdlas vær[1]), hvor de fandt en god havn, tjeldede over skibet, og bleve liggende der om natten. På skibet havde de en lille båd, som Egil selv tredie gik på, og roede om natten ind til Herdla. Han sendte en mand op på øen for at spejde, hvilken kom tilbage med den efterretning, at Rognvald kongesön og hans mænd vare der på gården, og sade ved drikkebordet; han havde truffet en af huskarlene, der var beruset, og denne havde sagt til ham: »Her skal drikkes ligeså godt, som hos Berg-Önunds, hvor Frode er henne med fire mand;« og han fortalte tillige, at der der, hos Önunds, var ingen uden de sædvanlige husfolk, samt Frode og hans mænd. Nu roede Egil tilbage til skibet, og befalede sine mænd at stå op og tage deres våben. Skibet blev lagt for anker, tolv mand bleve satte til at bevogte det, og med de andre atten mand gik Egil på efterbåden[2]), og roede ind ad sundene. De indrettede det så, at de om aftenen kom til øen Fenring[3]), hvor de lagde til i en lönvig. »Nu,« sagde Egil, »vil jeg alene gå op på øen for at spejde, og I andre skulle bie her efter mig.« Han havde sine sædvanlige våben, hjelm og skjold, var gjordet med sværd, og havde et huggespyd i hånden. Hatten havde han trukket over sin hjelm, gik op til en skov, og traf der nogle drenge med nogle store hyrdehunde; og da han spurgte, hvorfor de lå der, og havde så store hunde

---

[1]) en lille ø ved Herdla. [2]) den större båd, som fulgte med skibet. [3]) hvor gården Ask lå.

med sig, svarede de: »Du må nok være en stor tosse; har du ikke hørt, at her går en stor björn på øen, som anretter megen ødelæggelse, og dræber både mennesker og kvæg; der er sat pris på, hvo der kan dræbe den; vi våge hver nat her på Ask over vort kvæg, som er indelukt i foldene. Men hvorfor går du bevæbnet om natten?« Også af frygt for björnen,« sagde Egil, »den har forfulgt mig en del af natten, og der er nok få, som nu gå uden våben. Ser jer vel for! den er der i udkanten af skoven. Ere de alle gåede i seng på gården?« Drengen svarede, at Bergönund og Frode sade nok og drak endnu, som de gjorde hver nat. »Så siger dem hvor björnen er,« sagde Egil, »og jeg får nok at skynde mig hjem.« Han gik derpå bort, men drengen løb til gården og ind i stuen, hvor de sade og drak; alle vare gåede til sengs, undtagen Önund, Frode og Had. Da drengen nu havde sagt dem, hvor björnen var, grebe de deres våben, der hang hos dem, løbe strax ud, og op til skoven. Der strakte sig en udgående spids frem af skoven, og hist og her stode nogle buske. I disse sagde drengen, at björnen havde været. Og de så grenene røre sig, hvorfor de troede den var der. Bergönund sagde derfor til Frode og Had, at de skulde stille sig imellem dette sted og skoven, at björnen ikke skulde komme ind i denne; han selv løb derimod frem mod krattet med hjelm og skjold, gjordet med sværd, og med et spyd i hånden. Men den, der var i krattet, var Egil, og ingen björn. Næppe fik han öje på Bergönund, förend han trak sit sværd, og da der var en hank på hæftet, skød han det op på sin arm, tog spydet i hånden, og løb så frem mod Önund. Denne løb endnu stærkere til, og skød skjoldet for sig. Begge kastede deres spyd. Egil drejede sit skjold imod, så at Önunds spyd kun gav det en ridse, og faldt tilbage på marken; men Egils spyd

traf midt på Önunds skjold, gik igennem til langs op på fjedren, og sad fast i skjoldet, der nu blev tungt at bære. begge grebe til sværdet, men Önund fik neppe sit trukket halv ud, för Egil havde gennemboret ham; Önund ravede, Egil trak sit sværd hårdt ud, og hug til Önund, så hovedet næsten gik af; derpå tog han spydet ud af skjoldet. Had og Frode løbe strax til, da de så Önund falde, og Egil vendte sig imod dem. Spydet kastede han imod Frode, så det gik igennem hans skjold og bryst, og odden kom ud på ryggen; han faldt strax død bagover. Med sværdet vendte Egil sig så mod Had, og skiftede kun få hug, för Had faldt. Da kom hyrdedrengene farende til. Til dem sagde Egil: »Bliver her og passer på eders husbondes og hans ledsageres lig, at de ikke skulle slides af vilde dyr og fugle.« Han gik derpå sin vej, men var ikke kommen langt, förend elleve af hans folk kom ham imøde. Med dem besluttede han nu at vende til gården, og fare frem på hærmands vis. De løbe ind i husene, og dræbte femten eller sexten mænd, plyndrede alt, og ødelagde hvad de ikke kunde have med sig, dreve kvæget til stranden, slagtede det, og bare så meget ud på båden, som den kunde rumme. Derpå roede de ud forbi øerne. Egil, der sad til rors, var nu så vred, at ingen kunde få et ord af ham. Men da de styrede ud af fjorden mod Herdla, kom kongesönnen Rognvald med tolv mand dem imøde på sin karve; de havde fået nys om, at Egil lå ved Herdlas vær, og vilde bringe Önund efterretning derom. Egil kendte strax skibet, og styrede lige på dem. De stødte så heftig sammen, at karven kom til at hælde stærkt med det ene bord, og søen gik ind; hvorpå Egil strax sprang op, greb sit spyd, og råbte til sine mænd, at de ikke skulde spare nogen levende sjæl. Der gjordes liden eller ingen

nodværge, så at Rognvald og hans tolv ledsagere bleve dræbte.

Egil roede nu til øen Herdla, og gik op til gården. Næppe bemærkede Thorer hans ankomst, förend han med alle sin hjemmemænd, karle og kvinder, skyndte sig fra gården, hvilken Egil ligeledes plyndrede. Derefter vendte de tilbage til skibet, og det varede ikke længe, för der rejste sig en gunstig vind fra landet. De gjorde sig da sejlfærdige. Og da nu alt var beredt, gik Egil op på øen, tog en hesselstang i hånden, og gik op på en bjersnås, der vendte ind imod landet. Her tog han et hestehoved, og satte det på stangen, brugte det sædvanlige formæle[1]), og sagde: »Her sætter jeg op nidstang og drejer dette nid imod kong Erik og dronning Gun hilde,« (han drejede i det samme hestehovedet ind imo landet,) »og jeg drejer dette imod alle landvætterne[2] som bygge og bo her i landet, at de fare forvildede o og finde intet blivende sted, för de have jaget ko Erik og Gunhilde fra landet.« Nu skød han stangen r i en fjeldridse, og lod den stå der; og ristede runer den, som indeholdt hele hint formæle. Derefter gik tilbage til skibet; de satte sejl til, og styrede ud havet. Vinden tog til, og var gunstig, så at skibet rask afsted. Da kvad Egil:

Dybet larmer; bølgen går
med sit hvide hovedhår,
og mod stavnens sider tætte
voldsom bryder vrede jætte[3]).

---

[1]) formular.
[2]) landets skytsguder.
[3]) jætten, d. e. vinden og voven. Ligeså strax efter: Ges søkongens alf, og havets ulve, lutter omskrivninger p og det oprørte hav.

Gestils alf med stærke slag,
planken slår; men för i dag
fnyste havets ulve over
mast og rå med dybets vover.

De havde en lykkelig rejse, og kom til Borgefjord, hvor de lagde i havn, og førte ladningen i land. Egil tog hjem til Borg, og hans rejsefæller søgte sig ophold andensteds. Skallegrim var nu bleven gammel og svag, så at Egil overtog bestyrelsen af gård og gods.

61. Skallegrims død.

Thorgeir, der var gift med en søster til Egils moder, Bera, og var kommen ud til landet med Yngvar, havde efterladt sig en sön Thord, der nu boede på sin faders gård Lambestad på Alftenæs. Om høsten, noget för vinteren, red Thord hen til sin frænde Egil på Borg, og bød ham til gilde hos sig, da han havde ladet brygge mundgåt. Efter en uges forløb vilde Egil tage derhen med sin kone Asgerde og ti til tolv mand; men da han var færdig, fulgte Skallegrim ham ud, omfavnede ham, förend han steg til hest, og sagde: »Det varer længe, Egil, för du betaler mig de penge, som kong Adelsten sendte mig; eller hvad tænker du der skal göres dermed?« »Trænger du meget til penge, fader?« svarede Egil; »det vidste jeg ikke. Jeg skal strax lade dig få sølvet, såsnart jeg ved, du behøver det, men jeg tror, du har endnu en eller to kister stående fulde af sølv.« »I mine tanker,« sagde Skallegrim, »har du fået din del af vore løsøre; så kan du vel også lade mig göre med mit hvad jeg vil.« »Visselig,« svarede Egil, »du behøver ikke at bede mig om lov dertil, og vil også råde dig

selv, uden at bekymre dig om mine ønsker.« Egil red derefter til Lambestad, hvor han skulde blive i tre dage; men endnu samme aften lod Skallegrim sin hest sadle, red hjemmefra, da de andre gik til sengs, og havde, da han for bort, en temmelig stor kiste på sine knæ og under armen en kobberkedel. Man har siden troet for vist, at han sænkede den ene eller begge dele ned i den såkaldte Krumskilde, og lagde en stor hellesten ovenpå. Han kom først hjem ved midnatstid, gik så til sit leje, og lagde sig med klæderne på. Men om morgenen, da det blev lyst, og husets folk klædte sig på, fandt man ham siddende på sengefjællen, og han var da død, og så stiv, at man hverken kunde rette hans lemmer eller flytte ham, hvormeget man end prøvede derpå. Man fik da strax en mand til hest, at han kunde skynde sig til Lambestad, for at bringe Egil denne tidende. Denne tog strax sine våben og klæder, og red hjem. Såsnart han var stegen af hesten, gik han ind i en art forstue, der var ved ildhuset, og hvorfra der førte en dör ind i huset; han gik ind, tog Skallegrim i skuldrene, böjede ham tilbage, lagde ham ned, og ydede ham lighjælp[1]. Derpå lod han væggen mod sönden bryde igennem; og da dette var gjort, tog han selv ved Skallegrims hoved, de andre ved fødderne, og således bare de ham tværs igennem huset, ud igennem den åbne væg, og hen til Nøstenæs. Her lode de telt slå over liget om natten. Næste morgen, da det var flodtid, blev det lagt i et skib, og roet ud til Digrenæs. Her lod Egil göre en höj yderst på næsset, hvori Skallegrim blev lagt tilligemed hans hest, våben og smederedskaber. At der blev lagt penge ned i höjen hos ham, finder man intet om. Nu overtog

---

[1]) denne bestod i at lukke ligets öjne, næsebor og mund.

Egil arven, land og løsøre; og Thorolfs og Asgerdes datter Thordis var hos ham.

62. Egils rejse til England.

Den samme sommer, da Egil Skallegrimsen seilede til Island, kom Harald Hårfagers sön Hagen Adelstensfostre, der var fostret i England, over til Norge, og blev taget til konge af Thrönderne. Således var han og hans broder Erik begge konger i Norge i en vinter, men om foråret samlede de på begge sider en hær. Hagens blev langt stærkere; thi isteden for, at hans fader havde trælgjort både store og små, gav han strax den lov, at hver mand skulde frit besidde sin odel. For Erik var der da ingen anden udvej, end at fly fra landet, og han tog bort med sin kone Gunhilde og deres börn. Arinbjörn herse, kong Eriks fostbroder og fosterfader til et af hans börn, den kæreste af alle hans lensmænd, fulgte med kongen. Først sejlede de til Ørkenøerne, hvor kong Erik giftede sin datter Ragnhilde med Arnfinn jarl. Derpå sejlede han til Skotland, og hærgede der; og endelig i samme hensigt til England. Her samlede kong Adelsten en hær, og gik imod Erik; men det kom til forlig imellem dem, således at kong Adelsten gav kong Erik bestyrelsen over Northumberland, imod at han blev Adelstens landværnsmand imod Skotter og Irer. Thi vel havde kong Adelsten efter kong Olafs fald gjort Skotterne skatskyldige, men de vare dog ikke at lide på. Om Gunhilde fortæller man, at hun lod øve seid[1]), og lod seide, at Egil Skallegrimsen aldrig skulde have ro på Island eller andensteds, förend hun fik ham at se. Den sommer, da Hagen og Erik strede om Norge, tilstædtes det ingen skibe at forlade landet; i den tid kom der derfor ingen

[1]) en art trolddom, hvormed man troede at kunne tilvende andre, også fraværende, ulykke og vanheld på legeme og sjæl.

skibe til Island eller nogen tidende fra Norge. Imidlertid sad Egil på sin gård; men den anden vinter efter Skallegrims død tabte han sin munterhed, og dette tog til, jo længere det led frem på vinteren. Da sommeren kom, gav han endelig tilkende, at han vilde sejle bort, og antog skibsfolk; han havde tredive mand på skibet. Asgerde blev tilbage for at passe gården, men Egil agtede sig til England, for at besøge kong Adelsten og se, hvorvidt denne konge vilde opfylde sine forrige løfter. Han blev dog sent færdig, og da han stak i søen, var vinden heller ikke gunstig, så det led hen mod høst, og vejret blev uroligt. De kom nordenfor Ørkenøerne, men her vilde Egil ikke lande, thi han frygtede for, at kong Erik skulde have magt der rundt om på øerne. De sejlede da til Skotland, men fik nu et stærkt stormvejr, så de havde ondt nok med at krydse forbi kysten her og det nordlige England. En aften, da det begyndte at mörkne og vejret var hvast, fandt de sig på en gang omgivne med skær både på udbord og foran stavnen, så der var ingen anden udvej, end at søge til land. Dette gjorde de også, men lede skibbrud, og kom til land ved mundingen af Humra[2]). Besætningen og det meste af godset blev bjærget, men skibet sloges itu. Da de nu traf på folk, hørte de en tidende, som tyktes Egil god, nemlig at kong Adelsten og hans rige vare i velmagt, og en anden, som tyktes ham farlig, at kong Erik Blodøxe og Gunhilde regerede der i landet, og vare kort fra det sted, hvor de vare landede, på borgen Jorvig. Dog hørte han også, at Arinbjörn herse var hos kongen og endnu stod i hans gunst. Han betænkte da, hvad råd han skulde gribe til; det vilde næppe lykkes ham, så kendelig som han var, at skjule sig, og forklædt at drage

[1]) floden Humber.

så lang en vej, indtil han kom til kong Adelstens rige; og han fandt det uværdigt, hvis han skulde blive greben på flugten. Han tog da mod til sig, fik sig endnu samme nat en hest, og red til borgen, hvor han ankom næste aften. Over sin hjelm havde han en sid hat, og fuldvæbnet var han også. Da han nu, ved at spörge sig for, havde fundet Arinbjörns bolig, steg han af hesten, og traf en mand, der sagde ham, at Arinbjörn sad ved måltidet. »Tjen mig i, min gode mand,« sagde han derpå, »at gå ind i stuen, og spörg Arinbjörn, om han helst vil tale med Egil Skallegrimsen ude eller inde? »Det ærende kan jeg sagtens udrette,« sagde manden. Hvorpå han gik ind i stuen, og sagde ganske höjt: »Her står en mand udenfor dören, så stor som et trold; han bad mig gå ind og spörge, om du ude eller inde vilde tale med Egil Skallegrimsen.« Arinbjörn svarede: »Gak og bed ham bie; jeg skal strax komme.« Manden gjorde det. Derpå lod Arinbjörn bordene tage bort, og gik ud med alle sine huskarle. Han hilste Egil, og spurgte, hvorfor han var kommen? Egil fortalte i få ord de vigtigste omstændigheder ved sin rejse, og udbad sig nu hans hjælp. »Har du truffet nogen her i borgen,« sagde Arinbjörn, »som have kendt dig, för du kom til mig?« »Nej,« sagde Egil. »Så tage da alle mænd sine våben!« sagde Arinbjörn. Og da dette var sket, gik de til kongsgården. Da de vare komne til hallen, klappede[1]) han på dören, bad der måtte lukkes op, og sagde hvo der var. Dörvogterne åbnede strax dören. Kongen sad endnu ved bordet. Arinbjörn befalede derpå, at de tolv mand stærk skulde gå ind, og udnævnte dertil Egil og ti andre. »Nu, Egil,« sagde han, »skal du bringe kongen dit hoved, og omfavne

---

[1]) bankede. Det er også i kæmpeviserne det sædvanlige udtryk; f. ex. han klapped på dören med kiste, fordi han havde ej skind.

hans fødder, men jeg vil tolke din sag.« Derpå g
ind. Arinbjörn gik hen for kongen, og hilste ham. K
bød ham velkommen, og spurgte, hvad han vilde.
björn sagde: »Jeg bringer eder her en mand, so
kommen en lang vej for at besøge eder. Det er e
hæder for eder, o herre, at eders uvenner af egen
forlade fremmede lande, og endsköndt langt fra
ikke kunne bære tanken om eders vrede. Vis di
også som høvding mod denne mand, og tilstå ham
fred og forlig, eftersom han höjlig har fremmet din h
har faret over mange have og udstået store genvo
heder, og forladt hus og hjem for din skyld. Intet
ham dertil uden hans hengivenhed mod dig, min k
thi på Island havde han intet at frygte af din vr
Da så kongen sig om, og fik öje på Egil, hvis
ragede over alle de andres; han kendte ham strax
skarpt på ham, og sagde: »Hvor turde du være så d
Egil, at vove dig hid? da du sidst skiltes fra mig,
du kun død af mig at vente.« Egil gik hen til b
greb kongens fod, og kvad:

Jeg kommen er på bølgens hest[1])
den lange vej; jeg kom som gæst
at nyde held og ære
hos Englands höje herre[2]).
Men jeg som ofte våben bar,
nu Haralds[3]) ætling fundet har,
hvis blik med strænghed luer
og straffende mig truer.

Kongen sagde: »Det er ikke fornødent at opregne
jeg har imod dig; dine forbrydelser ere så man
store, at enhver vil indse, at du ikke kan komme

[1]) skibet. [2]) kong Adelsten. [3]) Harald Hårfagers.

med livet; det kunde du også selv vide forud, at du af mig intet forlig havde at vente.« Og Gunhilde tilföjede: »Hvorfor ikke dræbe ham strax? Mindes du ikke, konge, hvad han har gjort? han har dræbt dine venner og frænder, ja din egen sön, og nidet dig selv. Når så man nogensinde så megen frækhed øvet mod en kongelig herre?« Arinbjörn sagde: »Har Egil talt ilde mod kongen, så vil han forsone det med en lovtale, der skal vare evindelig.« »Vi ville ikke høre hans lov,« sagde Gunhilde; »lad ham strax, konge, føre ud at halshugges! Jeg vil ikke høre hans ord, og ikke se ham.« Da sagde Arinbjörn: »Kongen vil ikke af dig lade sig egge til alskens nidingsværk; du vil ikke lade Egil dræbe i nat, thi nattedrab ere mord.« Kongen svarede: »Din bön skal være tilstået, Egil må leve i nat; tag ham hjem med dig, og bring mig ham i morgen!« Arinbjörn takkede kongen, og sagde: »Vi håbe, herre, at Egils sag vil tage en bedre vending. Har Egil fornærmet dig höjlig, så betænk også, at han har mistet meget ved dig og dine frænder. En herlig mand, Egils farbroder Thorolf, lod din fader tage af dage formedelst slette menneskers bagvaskelse, og uden al brøde. I selv, konge, fornægtede Egil lov og ret for Bergönunds skyld, og tragtede desuden efter hans liv, dræbte hans mænd, og plyndrede alt hans gods, ja gjorde ham landflygtig, og fordrev ham af landet. Og Egil er ikke den mand, der lader sig gå på. Men hver gang mand skal dömmes, da bör ikke blot hans brøde tages i betragtning, men også de grunde, som have skyndet ham dertil. Jeg skal nu bevogte Egil natten over.« Derpå gik Arinbjörn hjem med sit følge, og da de vare komne til gården, fulgte han Egil op på et lidet loftkammer, hvor de fortsatte deres rådslagning. Arinbjörn sagde: »Kongens vrede var stor, men jeg tror dog hans sind formildedes noget, för vi skiltes, og lykken må

nu råde for, hvo der vinder; men Gunhilde vil göre a
for at fordærve dig. Nu mener jeg, at vi skulle tag
vor beslutning således: at du nemlig våger den hele n
for at digte et lovkvæde om kong Erik; jeg tror det va
godt, om det blev en drapa på tyve viser, og du kan d
kvæde den i morgen, når vi komme for kongen. Sålede
gjorde min[1]) frænde Brage, da han faldt i unåde hos de
svenske konge Björn; han digtede en tyveviset drapa p
en nat, og frelste således sit hoved; og det samme ka
måske lykkes dig.« Egil svarede: »Jeg skal forsøge de
når du så vil, men aldrig har jeg tænkt på at digte lov
sange om kong Erik.« Arinbjörn bad ham forsøge; gi
derpå bort, og lod spise og drikke bringe op til han
Egil var nu ene om natten. Arinbjörn gik til sine mæn
og de sade ved drikkebordet til midnat. Da gik han me
sit følge til sit sovekammer; men förend han klædte si
af, gik han atter op til Egil, og spurgte ham, hvorlede
det gik med kvædet. Egil svarede, at han intet havd
fået digtet; »her har siddet en svale ved gluggen[2])« sagd
han, og pebet mig ørene fulde den hele nat, så jeg ha
aldrig kunnet have ro for den[3]).« Derpå gik Arinbjör

[1]) i sagaen står der »din« vistnok ved en forvexling. Brage de
gamle var Arinbjörns oldefader, men en slægtsforbindelse me
lem Egil og Brage på mødreneside omtales ingensteds.

[2]) En åbning, hvori der kunde indsættes en ramme med en ge
nemsigtig hinde, eller som kunde lukkes med en luge; de
tjente isteden for vindue.

[3]) sköndt det ikke bestemt antydes her i fortællingen, kan man d
næppe være i tvivl om, hvorfor denne svale forstyrrede ham,
det nemlig er en virkning af Gunhildes seid og trolddom. D
skönnes også af det næstfølgende udtryk: hamløberske, d. e. e
hex, der kunde påtage sig forskellig ham eller skikkelse, og
dette tilfælde havde omskabt sig til en fugl, for at forstyrre Egi
Arinbjörn holdt derfor vagt ved vinduet hele natten, at int
utydske skulde forstyrre digteren.

bort igennem dören, hvorfra man kunde komme op på huset, og satte sig ved loftsgluggen, der hvor fuglen havde siddet; han så, at en hamløberske for over på den anden side af huset. Arinbjörn blev siddende der ved gluggen den hele nat til det blev lyst; og efter at han var kommen der, digtede Egil hele drapaen, og fæstede sig den således i hukommelsen, at han kunde kvæde den om morgenen, da han kom til Arinbjörn. De passede nu vel på, når det var belejlig tid at gå til kongen.

63. Egil fremsagde sit kvæde.

Kong Erik gik som sædvanlig til bords, og havde et talrigt følge omkring sig. Såsnart Arinbjörn erfarede dette, begav han sig med sine fuldvæbnede mænd til kongsgården, medens kongen endnu sad til bords. Han krævede indgang i hallen, som heller ikke blev ham nægtet, hvorpå han og Egil gik ind med halvdelen af følget, men den anden halvdel blev stående udenfor dören. Arinbjörn hilste kongen, og denne bød ham velkommen. Arinbjörn sagde: »Jeg bringer nu Egil; han har intet forsøg gjort på at flygte i nat. Vi ønske nu at vide, hvad hans skæbne skal blive. Jeg håber, min herre, at I vil lade ham nyde godt af min forbön, thi det er mig særdeles magtpåliggende at I tilgiver ham. Jeg har vist eder ikke ringe tjenester, og hverken sparet handling eller ord for at forstörre eders hæder. Alle mine ejendomme, mine frænder og venner, som jeg havde i Norge, har jeg forladt, og fulgt eder, da alle eders andre lensmænd forlode eder; og det var rimeligt, thi du har bevist mig meget godt.« »Hold inde, Arinbjörn,« sagde Gunhilde, »og tal ikke så meget herom! Du har gjort vel mod Erik, og han har fuldelig lönnet dig derfor. Du skylder kong Erik mere, end Egil, og du kan ikke for-

lange, at Egil, efter alt hvad han har bedrevet, skal gå ustraffet fra kongens åsyn.« Da sagde Arinbjörn: »Der-som kongen og I, Gunhilde, have besluttet at nægte Egil fred, så er det i det mindste ædelmodigt, at give ham lov til at rejse og en uges tid til at fordre sig. Frivillig begav han sig hid til eder, og venter sig deraf tilgivelse; lad ham da fare, og lykken derefter dele eder imellem!« »Heraf ser jeg,« svarede Gunhilde, »at du er Egil mere hengiven end kong Erik. Skal Egil have en uges frist til at ride herfra i fred, så vil han i den tid komme til kong Adelsten. Men kong Erik kan ikke længer dølge for sig selv, at »alle andre konger ere nu hans overmænd. For kort siden vilde alle have fundet det utroligt, at han hverken skulde have villie eller magt til at hevne sin harm på enhver sådan mand som Egil.« »Ingen brav mand,« sagde Arinbjörn »vil kalde ham större, fordi han dræber en bonde-sön, en udenlands mand, som har givet sig i hans vold. Men tror kongen herved at indlægge sig berömmelse, så vil jeg give ham lejlighed til, at denne begivenhed kan blive endnu mere omtale værd. Thi fra nu af skulle Egil og jeg dele skæbne, så at en død skal ramme os begge; og dyrt, o konge, vil du da betale Egils liv, når vi alle ere fældede til jorden, og jeg og mine brave mænd. Andet havde jeg ventet mig af eder, end at I heller ville lade mig strække til jorden, end afstå mig en mands liv, som jeg bönfalder om.« Da svarede kongen: »Altfor megen iver viser du, Arinbjörn, for at yde Egil hjælp. Kun nødig vil jeg tilföje dig skade, hvis det kommer dertil, og hvis du heller vil tilsætte livet, end se ham dræbt. Men jeg har grund nok til at straffe Egil, hvad jeg så end lader göre ved ham.« Da kongen havde sagt dette, gik Egil frem for ham, og begyndte sit kvæde, og kvad höjt, og der blev strax en almindelig tavshed.

Hovedløsen[1]).

Første afdeling.

1.

Vester jeg for på hav;
Vidrer selv mig gav
vædsken af sit bryst[2]),
så jeg for med lyst.
Egen[3]) drog jeg ud
hist ved Isebrud[4]),
og i sindets knar[5])
hæders dræt[6]) jeg bar.

2.

Kongens hæder bød,
den mig sang indgød;
og til Englands skød;
bar jeg Odins mjød.
Hæder og ej tant,
kongens lov, for sandt,
(derfor lytter grant!)
ros for ham jeg fandt.

[1]) Dette digt, den første fuldstændige drapa, der er os overleveret, består af 3 hovedafdelinger, den første er en indledning på 5 strofer, den anden på 10 strofer kaldes stef, den begynder med et omkvæd og består af 3 underafdelinger eller stævmål hver på 3 vers ($1 + 3 \times 3 = 10$). Den sidste afdeling, eller digtets slutning består ligesom indledningen af 5 strofer; tilsidst en halv strofe, tilsat som en lykønskning.

[2]) Vidrer er Odin; hans bryststs vædske poesi efter den eddiske fortælling om poesiens oprindelse.

[3]) skibet. [4]) omskrivning for Island eller Islands kyst.

[5]) sindets knar brystet; de gamle forestillede sig brystet som sjælens bolig.

[6]) poesi. De fire sidste linier gentage meningen af de fire første.

3.

Lyt, o konge, du,
kom det vel ihu,
hvad jeg kvæder nu,
når mig hører du!
verden ved jo dog
hvad vor konning vog[1]),
Vidrer varetog
valen som han slog.

4.

Sværdes glam lød fast,
skjolderanden brast;
under Gunnes[2]) blik
kongen fremad gik.
Sværdeelven[3]) flød,
höjt dens brusen lød;
malmets spådom[4]) klang
gennem luft og vang.

5.

Ej som skyers svæven
vakled darradsvæven[5]);
pilevangens[6]) række
fyldtes kun af kække.
glødende i blodet[7])
lued kæmpemodet,
og i våbentorden
bæved selve jorden.

---

[1]) hvor meget, d. e. hvor mange han fældte. Originalen har samme udtryk. [2]) krigsgudindens. [3]) blodet.
[4]) eller sang, våbenklangen.
[5]) Darrads væv er det stående slag; jevnfør Darradssangen, som meddeles i en af de følgende sagaer. [6]) skjoldborgen.
[7]) d. e. blodige, medens blodet strømmede. Originalen har samme udtryk.

Anden afdeling.

6.

Under Gunnes fjed
Mænd da segned ned;
men når død de fandt,
Erik hæder vandt.[1]

Første stævmål.

7.

Mer vil jeg sige,
hvis mænd tige[2];
mer jeg spurgte,
hvad de gjorde.
vunder gløded
i kongemødet;
kården, hvistet
mod skjolde, bristed.

8.

Brynjeringe
ramte klinge;
sårets spader[3])
blodet bader.
Jeg ved, de sunke
for bæltets funke[4]),
Odin ege[5])
i jernets lege.

9.

Da bed odden fast,
da skar eggen hvast;
hine døden fandt,
Erik hæder vandt.

---

[1]) stroferne 6, 9, 12, 15 ere omkvæd.
[2]) tie. [3]) sværd, [4]) sværdet. [5]) krigere.

Andet stævmål.

10.

Kongen rødned sværd,
der var ravnes færd,
pil kom livet nær,
hen flöj blodigt spær.
Skotters bittre fjende[1])
mættede ulvinde.
Nares søster rådte,
og ørnens nadver trådte[2])

11.

Krigens traner flöj
over valens höj[3]);
nok af lunkne drik
sårets måger[4]) fik.
Da i oddekampen
ulv blev fro ved dampen,
og med hovedstavnen[5])
grådig hakked ravnen.

12.

Øxens vædske[6]) flød
ud i bølgens skød:
Erik ulven gav
lig på salte hav.

Tredie stævmål.

13.

Skarp pil flöj heden[7]),
da var ude freden;

---

1) Kong Erik.
2) Nares søster, døden, Hel, Lokes datter; hun trådte på lig ørnens måltid. 3) dyngen af de faldne.
4) Krigens traner, sårets måger ere omskrivninger på rovfugle.
5) hovedets stavn, omskrivning på ravnens næb.
6) blodet. 7) hen.

elmen[1]) blev dragen,
da blev mangen slagen.
Itu gik brodde;
end bede odde;
og buer snare
lod pile fare,

14.

Fra ringes fjære[2])
udkaster spære
sværdleges ypper,
af blod han drypper.
Her, som overalt,
stod han hvor det gjaldt;
over sø og by
for Eriks ry.

15.

Kongen buen trak
sårets bier[3]) stak;
Erik ulven gav
lig på salte hav.

Tredie afdeling.

16.

End vil jeg sjunge
for gamle og unge
kongens hæder,
som hver mand glæder.
Hilde lod han våge
på plankers måge,

---

[1]) buen af elm, omskrivning for buen.
[2]) ringes strand, land, sæde er omskrivning for hånden, hvorpå ringen sidder.
[3]) pilene.

og skærets age
om Geirs ski brage[1]).

17.

Armbaunen bryder
håndstenes yder;
mangel vil gerne
ringbryder fjerne[2]).
Ved Frodes mel[3])
glædes krigers sjæl;
smykker uden tal
haver kongen fal.

18.

Folk stode ikke
for kongens blikke,
når krumbuen klang
i fylkingsgang.
Han kaster brande[4]),
men fast på lande
holder hornklove[5]).
Han er værd at love.

---

[1]) Meningen af dette, meget forskellig fortolkede sted, sålede
den her er udtrykt, er den: han skyede ikke den idelige
på bølgen, heller ikke bølgens bryden ved det farlige skær.
er krigsgudinden, der efter den bekendte mythe vågede,
vække de døde krigere til live på ny; plankernes måge
fugl er skibet; skærets age, eller ryster brændingen: Geir
vikingens ski er skibet.

[2]) hidtil pristes kongens tapperhed, men Egil glemmer helle
den anden kongelige hoveddyd: gavmildhed. Armens baun
flamme er ringen; håndstenen ædelsten.

[3]) efter en bekendt mythe guldet.

[4]) brand, omskrivning for sværd og våben, eller for guld og s
ker. [5]) tilnavn for en helt: skjoldkløveren.

18.

Konge! hvad jeg nu
digted, kom ihu!
glad jeg var i hu
at mig hørte du.
Jeg kvad med munden
af hjertegrunden
Odins-sandsen[1])
i Joraglandsen[2])

20.

Kongen lov jeg bar,
folket lyttet har;
kvad jeg sang tilfreds
her i markegreds;
ud af latters ham[3])
ros for höjen gram[4]).
Så frem det for;
hørt blev mit ord.

21.

Slutningsvers.

Guld vorde ham gammen,
som öjet flammen,
som blodet åren
og sindet tåren!

64. Livet skænkes Egil.

Kong Erik sad opret, imedens Egil kvad, og så skarpt på ham. Og da drapaen var ude, sagde kongen: »På bedste måde er kvædet fremført. Og nu, Arinbjörn, har jeg betænkt, hvad enden skal være på min og Egils sag. Du har med megen iver taget dig af ham, siden du for

[1]) poesi. [2]) Joras glands, en omskrivning på Joras vig eller byen Jorvig, York.
[3]) brystet, sjælens bolig. [4]) konge.

hans skyld endog vilde stille dig i kamp med mig. For din böns skyld skal Egil nu have lov til at fare bort fri og felig. Men du, Egil, indret din færd så, at du, efter at have forladt denne stue, aldrig mere kommer mig eller mine sönner for öje, og kom aldrig mig eller mine folk nær. Thi endsköndt jeg nu giver dig dit hoved, fordi du begav dig i min vold, og jeg ikke vil øve nidingsværk på dig, så skal du dog vide for sandhed, at dette er intet forlig imellem dig og mig eller mine sönner og vore frænder, som ville hevne vor retfærdige sag.« Da kvad Egil:

Gerne jeg tager,
hvor styg den end er,
hjelmenes klint[1])
af kongens hånd.
Hvo har gævere
gave fået
af höjbåren herskers
hulde ætling?

Arinbjörn takkede kongen ærbødig for den ham beviste nåde og venskab; og fulgte derpå Egil hjem til sin gård. Her lod han siden sine folk sætte sig til hest, og fulgte Egil med hundrede fuldvæbnede mænd. De rede til de kom til kong Adelsten, som modtog dem vel, og spurgte Egil, hvorledes det var gået ham hos kong Erik? Han kvad:

Han mig lod de svarte syn[2])
beholde med de mörke bryn;
og ravnens hæse varselskrig
ej denne gang gjaldt Egils lig.

---

[1]) hovedet. [2]) hans sorte öjne.

Endnu jeg kan hos kongers sol[1])
frit råde for min arvestol;
og hæve Ales hat[2]) på ny
i Odins muntre våbengny.

Ved skilsmissen fra Arinbjörn gav Egil ham de to guldringe, hver på en mark, hvilke kong Adelsten havde givet ham. Hvorimod Arinbjörn gav Egil sværdet Dragvandel, hvilket han havde fået af Thorolf Skallegrimsen. Skallegrim havde fået det af sin broder Thorolf, og denne igen af Ketil Hængs sön Grim Lådenkind, thi det var det, som Ketil Hæng havde brugt i alle sine holmgange. De skiltes ad i megen kærlighed, og Arinbjörn vendte tilbage til Jorvig til kong Erik. Egils følgesvende og skibsfolk bleve der uantastede, og omsatte deres varer ved Arinbjörns hjælp; og ud på vinteren begave de sig ligeledes til den sydlige del af England til Egil.

65. Om Thorsten Eriksen og Egil.

Lensmanden Erik Alspag i Norge var gift med Thora, en søster til Arinbjörn, og havde store besiddelser i Vigen. Hans sön Thorsten var fulgt med Arinbjörn til England, og blev opfødt hos ham. Det samme efterår, som Egil var kommen til England, fik man der efterretning om, at Erik Alspag var død, og at kongens fogeder havde inddraget hans ejendomme under kongen. Arinbjörn og Thorsten bleve derfor enige om, at denne skulde tage til Norge, for at kræve sin arv tilbage, og om foråret udrustede de i denne hensigt et skib. Først drog Thorsten til London til kong Adelsten, og havde jærtegn og ordsending[3]) fra Arinbjörn, dels til kongen

---

[1]) Kong Adelsten.
[2]) vikingens hat, hjelmen.
[3]) ordsending er det mundlige budskab.

selv, dels til Egil, at denne skulde tale hans sag, at kong Adelsten nemlig vilde lade sin ordsending følge med til sin fostersön kong Hagen, at Thorsten måtte få sin arv og ejendom i Norge. Da Arinbjörn nu var kongen bekendt som en brav mand, så gjorde han heller ingen vanskeligheder; og Egil gav nu ligeledes tilkende, at også han om sommeren vilde tage til Norge, for at erholde det gods, som kong Erik og Bergönund havde berøvet ham, og som Bergönunds broder Atle den Korte nu havde bemægtiget sig; han håbede, at det vilde lykkes ham ved kongens ordsending. Kong Adelsten vilde gerne have beholdt Egil hos sig, og göre ham til sin landværnsmand, et tilbud, som Egil hverken vilde modtage eller afslå, men om hvilket han yttrede, at han i det mindste først måtte til Island, for at se til sin kone og sine ejendomme der. Kongen gav ham da et godt handelskib tilligemed en ladning hvede og honning, samt adskillige andre varer; og Egil begav sig ombord tilligemed Thorsten Eriksen eller, som han også kaldtes, Thorasen, efter at have taget en venlig afsked med kongen. De kom til Vigen, styrede ind i Oslofjord[1]), hvor Thorstens gårde lå oppe i landet, og droge videre frem til Romerige. Såsnart Thorsten var kommen til landet, gjorde han sine fordringer gældende, og ved sine mange anseelige frænders hjælp og ved kongens endelige dom, fik han alle sin faders ejendomme tilbage. Egil havde sit ophold hos ham med en del af sit følge, og da der ingen mangel var, tilbragte de meget fornöjelig vinteren.

66. Egils og Thorstens møde hos kongen.

Kong Hagen Adelstensfostre sad den vinter i Throndhjem. Mod enden af vinteren droge derfor Thorsten og

---

[1]) Kristianiafjord.

Egil med et følge af omtrent tredive mand, først til Oplandene, og så over Dovrefjeld til Throndhjem, hvor de fandt kongen. Thorsten udviklede ham sin sag, og fremførte vidner, at han var fuldberettiget til den arv, han gjorde fordring på, og han erholdt ikke blot kongens bekræftelse på sine ejendomme, men blev tillige lensmand, ligesom hans fader havde været. Egil gik også til kongen, og kom frem med sit ærinde, samt kong Adelstens ordsending og jærtegn. Han gjorde for sig og sin kone Asgerde fordring på halvdelen af Björn Hölds besiddelser, land og løsøre; tilbød at føre vidner og ed i sin sag; viste, hvorledes han allerede havde frembåret alt dette for kong Erik, men formedelst kongens magt og Gunhildes indflydelse ikke kunde erholde sin lovlige ret; han fremstillede, hvorledes det var gået på Guleting, og bad nu kongen forunde ham lovens beskyttelse. Kong Hagen svarede: »Efter hvad jeg har hørt, så fandt både min broder Erik og Gunhilde, at du, Egil, i eders skifte kastede större sten, end du kunde løfte, og at du må være vel tilfreds med, at jeg ikke har blandet mig i denne sag; thi vel var det ikke skæbnens villie, at jeg og min broder skulde forliges, men hans sön[1]) var dog min brodersön.« »Og dog, konge,« sagde Egil, »kan I ikke lade så vigtig en sag, som denne, gå uafgjort hen; thi hver mand i landet, indfødt eller fremmed, skal lyde eders bud eller forbud, og jeg ved, at I, som har sat lov og ret her i landet for hver mand, vil ikke unddrage mig dem mere end andre. Byrd og frændestyrke her i landet tror jeg at have så megen, at jeg kan måle mig med Atle den Korte. Men hvad mit forhold til kong Erik angår, da må jeg sige eder, at jeg har været hos ham, og skiltes således fra ham, at han bad mig fare i fred,

---

[1]) nemlig den af Egil dræbte Rognvald.

hvorhen jeg vilde. Jeg vil nu tilbyde eder, herre, mit følgeskab og min tjeneste; jeg ved, at der ere mænd hos eder, med hvilke jeg tör måle mig som kriger i åben mark; og det aner mig, at det ikke vil vare længe, för I og kong Erik komme til at prøve kræfter, hvis I leve; ja, det skulde gå underligt til, om I ikke engang må sande, at Gunhilde har et stort kuld börn[1].» Kongen sagde: »Min håndgangne mand, Egil, bliver du ikke. Du og dine frænder have hugget for store skår i min æt, til at det kan duge dig at stadfæstes her i landet. Far du ud til Island, og bliv der på din fædrearv; da vil du ingen men lide af mig og mine frænder, men her i landet ville uden tvivl vi frænder alle dine dage være de mægtigste. For min fosterfader kong Adelstens skyld, som jeg ved elsker dig meget, skal du imidlertid have fred her i landet, og nyde lov og landsret.« Herfor takkede Egil kongen, og bad ham at få hans visse jærtegn[2]) med til Thord på Ørland eller andre lensmænd i Sogn og Hordeland; og dette lovede kongen ham.

67. Egil fældte Ljot den blege.

Da Thorsten og Egil således havde endt deres ærender, begave de sig på tilbagevejen. Og da de vare komne over Dovrefjeld, tilkendegav Egil, at han vilde drage ned i Romsdal, derpå tage tilsøs, og ende sine ærender i Sogn og Hordeland; thi om sommeren vilde han göre sig rejsefærdig til Island. De skiltes da ad. Thorsten drog igennem Dalene til sit hjem, og fik, da

---

[1]) Læseren ville her erindre sig, at Hagen Adelstensfostre senere blev bekriget af Gunhildes sönner, og endelig fældet af dem. Det er anelsen, som foresvæver Egil.

[2]) nemlig kongens lejdebrev eller pas til lensmændene, at Egil måtte opholde sig i landet og søge sin ret efter loven.

han var forsynet med kongens jærtegn og ordsending, uden modsigelse sine fædrene besiddelser tilbage. Egil derimod tog selv tolvte til Romsdal, fik sig der befordring, og rejste til Møre, hvor han endelig kom til øen Hød. Her tog han som gæst ind på gården Almheim[1], hvor lensmanden Fridgeir boede, en ung mand, der nylig havde tiltrådt sin fædrearv, og bestyrede den med sin moder Gyda, Arinbjörn Herses søster. Egil, der her blev modtaget som en god ven, fik om aftenen sæde næst ved Fridgeir, og hans ledsagere nedenfor ham. Der var god beværtning og holdtes et prægtigt drikkelag. Husfruen Gyda gav sig i tale med Egil, og spurgte til sin broder og andre frænder og venner, der havde fulgt ham til England, og hvorledes det var gået Egil selv. Denne fortalte hende alt omstændelig, og kvad, som han næsten ved enhver lejlighed gjorde, en vise om sin rejse. Egil var meget munter, men husets folk lode temmelig nedslagne; og han så en fager, velklædt mø, som han hørte var Fridgeirs søster; hun var ganske bedrøvet, og sad og græd uafladelig den hele aften, hvilket forekom ham og hans folk underligt. Næste morgen var det et så hårdt vejr, at ingen kunde vove sig på vandet. Da bade både Fridgeir og Gyda ham, at blive hos dem med sine følgesvende, til det blev rejsevejr, og han skulde da få med, hvad han behøvede. Egil takkede, og de lå vejrfaste[2]) der i tre dage, til det atter blev lugnt[3]). Da stode Egils folk op tidlig om morgenen, lavede alting til rejsen, fik derpå mad og øl, og efter at have siddet en stund derved, toge de deres klæder. Egil stod op, og takkede bonden og husfruen for deres gæstfrihed. De fulgte ham

---

[1]) Nuværende gård Alme på øen Hareid.
[2]) kunde ikke komme til at rejse for vejrets skyld.
[3]) eller vejret lagde sig.

på vejen. Da gav Gyda sig til at hviske med sin sön Fridgeir, og Egil ventede imidlertid på dem. Han sagde til møen: »Hvorfor græder du, pige? jeg har aldrig set dig fornöjet;» men hun kunde ikke svare, og græd endnu mere. I det samme hørte han Fridgeir sige höjt til sin moder: »Nu vil jeg ikke bede derom, da de stå færdige til deres rejse.» Men Gyda gik hen til Egil, og sagde: »Jeg vil nu sige dig, Egil, hvad der er i vejen med os. Her er en ulidelig mand ved navn Ljot den Blege, en berserk og holmgangsmand; han kom hid og bejlede til min datter, men vi betænkte os ikke, og gave ham strax afslag. Derfor æskede han min sön Fridgeir til holmgang, som skal stå i morgen på en ø, der hedder Vorl[1]. Nu vilde jeg bede dig, at følge med min sön. Var Arinbjörn her i landet, da vilde vi snart blive befriede for sådan en mand som Ljot.» »Det er min skyldighed, husfrue,» sagde Egil, »at göre det for Arinbjörns skyld.» De gik nu atter ind i stuen, og vare samlede hele dagen. Om aftenen kom Fridgeirs venner, som skulde følge med ham, og næste dag begave de sig til øen. Der var en fager mark, hvor holmstævnet skulde holdes, kort fra søen, og holmstedet var begrændset med stene, som vare lagte i en kreds udenom. Nu kom Ljot med sit følge, med skjold og sværd, en stor og stærk mand; i det han gik frem på marken henimod holmstedet, kom berserksgangen over ham, så han begyndte at tude idelig, og bed i sit skjold. Fridgeir var en smuk, velvoxen mand, men hverken stor eller stærk, og han havde aldrig för været i kamp. Da Egil så Ljot, kvad han:

Farlig nok kan denne færd
Fridgeir vorde; lad os hver
ham fra kampen holde,

[1]) eller Vors? Måske nuværende Rødo.

som hin mø mon volde,
mod en mand, der bider skjold,
bloter[1]) Gönduls[2]) dunkle vold,
der som Æger[3]) truer
med sit öjes luer.

Ljot så hvor Egil stod, hørte hans ord, og sagde: «Gak hid til holmen du store mand, og kæmp med mig, om du har lyst; det er et mere ligeligt møde, end når jeg strider med Fridgeir. Om jeg end fælder ham, det skal ikke göre mig til en större mand.» Da kvad Egil atter:

Fejghed var det, sjælesot,
denne bön at nægte Ljot;
brynje-ten[4])! vi lege
skulle med den Blege.
Kom, mit sværd! men vis ham ej
nogen skånsel på din vej!
skjold mod skjold vi føre
kampen ud på Møre.

Nu gjorde Egil sig færdig til holmgangen; han havde sit sædvanlige skjold, var gjordet med sværdet Nad, og havde Dragvandel i hånden. Han gik ind over grændsestenene, men Ljot var endnu ikke færdig. Da svang han sit sværd, og kvad:

Skjoldet fast i stærke hånd!
skarpe hug med hjaltets vånd[5])!
skjoldets måne stærk mod stød!
sværdets tunge blodig rød!
Så vi give Ljot sin rest,

---

1) offrer til. 2) krigens valkyrie.
3) den rasende, en rasende jætte
4) brynjens ten eller stang er sværdet.
5) sværdhæftets vånd, sværdet.

lege med den Blege bedst;
så vi give kæmpen ro,
og hans lig til ørnens klo.

Da kom Ljot frem på kamppladsen, og fremsagde holmgangslovene, at den skulde bære nidingsnavn, som trådte ud over grændsestenene, der vare satte omkring holmgangsstedet. Derpå løbe de mod hinanden. Egil hug til Ljot; denne holdt skjoldet for sig. Men Egil gav det ene hug efter det andet, så at Ljot slet ikke kunde komme til at forsvare sig, og måtte vige hen til enden af pladsen. Men Egil for ligeså hurtig efter ham, og hug så djærvt, at Ljot sprang ud over grændsestenene, og langt hen på marken. Således gik det første anfald. Ljot bad nu om hvile, som Egil tilstod. De stillede sig da atter hen, og hvilede sig. Da kvad Egil:

Skuffed mit syn?
Jog ham mit bryn
hen over vange?
mon han var bange?
pilregnens stav[1])
tykkes ej brav,
tåler han ikke
skaldedes[2]) blikke.

Derpå sagde han til Ljot, at han nu skulde være færdig, at de kunde afgöre denne holmgang. Ljot sprang hurtig op, men Egil løb imod ham og hug strax til ham; og da gik han ham så nær, at den anden måtte springe tilbage, og i det samme gled hans skjold tilside. Da hug Egil til Ljot, traf ham ovenfor knæet, og hug foden af, så Ljot faldt, og var strax død. Derpå gik han hen til Fridgeir, og alle takkede ham for dette værk. Egil kvad:

[1]) kampens træ, omskrivning på en mand.
[2]) den skaldede, Egil selv.

Ond var hans færd,
døden vel værd;
Fridgeir betrygge,
det er mig lykke.
Kampen var skön,
det er min lön;
han[1]) bærer skammen,
mig var det gammen.

Ljots død blev lidet beklaget, thi han var en stor udådsmand. Han var svensk af æt, og havde ingen frænder der i landet, men var kommen did, og havde skaffet sig gods ved holmgange; han havde fældet mange brave bönder, efter først at have æsket dem til holmgang for deres jorders og odels skyld, og var derved bleven en meget rig mand både på land og løsøre. Egil tog hjem med Fridgeir, og blev nogen tid hos ham. De skiltes med megen kærlighed, og Egil bad ham, på hans vegne at indkræve Ljots efterladte ejendomme. Thi den gang var det holmgangslov, at når nogen æskede en anden til tvekamp, formedelst fordring på en vis ting, så skulde han, hvis han sejrede, have sejermålet eller den ting, for hvis skyld han havde æsket; blev han overvunden, skulde han løse sig med en vis bestemt sum; men faldt han på holmen, da havde han forbrudt alt sit gods, og den, der fældte ham, skulde tage arv efter ham. Det var også lov, at hvis udenlandsk mand døde, og ikke efterlod sig nogen arving der i landet, så faldt den arv til kongens gård.

Egil drog sin vej; fra Fjordene tog han ind i Sogn til Thord på Ørland, hvem han meddelte sit ærende og kong Hagens ordsending, og Thord lovede ham sin hjælp. Hos Thord tilbragte han en del af foråret.

---

[1]) Ljot.

68. Om Egils rejser. og holmgangen på Guleting.

På en rofærge sejlede Egil med tredive mand til Hordeland, og kom til Fenring. Ti mand lod han blive tilbage ved skibet, og med tyve gik han til gården Askl, lod Atle den Korte kalde ud, og sagde, at han havde et ærende at afgöre med ham. Atle tog sine våben, og gik ud med alle de våbenføre mænd, han havde hos sig. Egil gentog, ligesom för hos Bergönund, sin fordring på Björn Hölds efterladte gods, og fik lignende svar. Han stævnede da Atle til Guleting, og viste, at han havde kongens tilladelse at søge sin ret efter loven. Derpå vendte han tilbage til Sogn, og blev hos Thord på Ørland, til tingtiden kom.

Begge mødte på tinget, og begyndte at tale deres sag for dommerne. Da Egil havde fremsagt sit krav, tilbød Atle lavværn[1]), tylftered[2]), at han ikke havde noget af Egils gods i sin værge. Men da Atle gik for retten med sine edshjælpere, gik Egil imod ham, og sagde, at han ikke vilde tage mod hans eder isteden for sit gods. »Jeg vil byde dig en anden lov,« sagde han, »den, at vi skulle gå på holm[3]) her på tinget, og den tage da godset, som sejrer!« Det var, som Egil sagde, lov og gammel sædvane, at hver mand havde ret til at æske sin modpart til holmgang, hvad enten han havde sag at værge eller søge. Atle svarede, at han vilde ikke afslå Egil holmgang. »Thi du byder mig det,« sagde han, »som jeg selv burde kræve; harm nok har jeg at hævne på dig; du har fældet mine tvende brødre, og det er langtfra, at der sker mig min ret, hvis jeg imod al billighed heller skulde afstå mine jorder, end stride med

---

[1]) sagens lovlige forsvar.
[2]) tolv mænds ed.
[3]) holde tvekamp.

dig, når du selv tilbyder mig det.» De gave derpå hinanden hånden, og håndfæstede, at de skulde gå på holm, og hvo der sejrede skulde besidde de jorder, som de trættedes om. De gjorde sig altså færdige. Egil gik frem med hjelm på hovedet, skjoldet for sig, et spyd i hånden, og sværdet Dragvandel havde han fæstet på sin höjre arm; thi det var ikke nødvendigt ved en sådan lejlighed at føre draget sværd, når man kun havde det ved hånden, såsnart det behøvedes. Atle var udrustet på lignende måde; han var forsøgt i holmgang, stærk og modig. Der blev også fremledt en stor, gammel tyr, det så kaldte blotnød[1]), som den sejrende skulde slagte. Stundum blev kun et sådant fremledt, stundum havde også hver sit. Da de nu vare færdige til holmgangen, løbe de imod hinanden, og kastede først deres spyd, men intet af dem fæstede i den andens skjold, og begge bleve stående i jorden. Derpå grebe de til sværdet, gik fast frem, og hug til. Atle holdt stand. De hug tit og tungt, og skjoldene bleve snart ubrugbare. Da Atles var meget forhugget, kastede han det bort, tog sit sværd med begge hænder, og gav hug på hug. Egil gav ham et slag på axlen, men hans sværd bed ikke; han gentog det anden og tredie gang, og han havde let ved at få ram på Atle, der ingen beskermelse havde. Nu svang han sværdet af alle kræfter, men hvor han end hug, det bed ikke[2]). Nu så han nok, at der vilde intet komme ud af det på den måde, thi også hans skjold var blevet ubrugbart. Han kastede da sværd og skjold, løb imod Atle, og greb

---

[1]) Offerkvæg.

[2]) Man må antage, hvilket også det følgende vers viser, at Atle enten havde vidst at göre sig hård, så at sværd ej kunde bide på ham, eller havde fortryllet sin modstanders våben. Kun derved undskyldes Egils følgende fremgangsmåde.

ham i sine arme; og da viste sig forskellen på deres styrke, thi Atle faldt bagover; Egil kastede sig over ham, og bed hans strube over. Således lod Atle sit liv. Men Egil sprang op, løb hen til blotnødet, greb det med den ene hånd i kæben, med den anden i hornet, og kastede det omkuld, så at fødderne vendte i vejret og halsbenet brødes. Derefter gik han hen til sit følge. Han kvad:

Min blå Dragvandels skarpe egg,
som hidtil var min fjendes skræk,
og mangen stordåd øved,
hin korte Atle døved.
Derfor jeg måtte stole på
den kraft, som i min höjre lå,
på tænders stærke gærde,
som mægted mer end sværde.

Nu fik Egil alle de jorder, han havde trættet om, og på hvilke han gjorde fordring på sin kones, Asgerdes, vegne. Efter at han derpå havde opholdt sig nogen tid i Sogn, og föjet anstalter med hensyn til sine jorder, begav han sig til Vigen til Thorsten.

69. Egil rejser til Island.

Endnu den samme eller næste sommer sejlede Egil til Island, og landede i Borgefjord i nærheden af sin gård. Han satte sit skib op, udlossede sin ladning, og tog sæde på sin gård. Han var nu en meget rig mand, og havde et stort og prægtigt bo. Han blandede sig ikke i andres sager, og viste sig overhovedet forekommende mod alle sine naboer; men der var heller ingen, som dristede sig til at komme ham for nær. Således levede han nu adskillige år på sin gård. Med Asgerde havde han følgende börn: sönnerne Bödvar, Gunnar og Thorsten, døttrene Thorgerde og Bera, alle smukke og for-

standige börn. Det ældste var Thorgerde, dernæst Bera; Thorsten var det yngste.

70. Egil drager atter udenlands.

Da Egil fik tidende om, at Erik Blodøxe havde tilsat livet i viking, men Gunhilde og hendes sönner vare tagne til Danmark, samt at Arinbjörn igen var kommen til Norge, havde fået sine forrige forleninger og ejendomme, og stod i megen gunst hos kongen, så fik han atter lyst til at gæste Norge. Han satte da sit skib i stand, og forsynede sig med skibsfolk. Denne gang fulgte Önund Sjone med ham, en sön af Ane på Anabrekka, der var iblandt de mænd, Skallegrim havde givet land. Önund var en af de störste og stærkeste mænd der på egnen, ja nogle mente endog, at han var ikke fri for at være hamram; han havde tit gjort rejser imellem landene, og var noget ældre end Egil, men de havde længe plejet venskab med hinanden. Rejsen løb vel af, og de stævnede ind i Fjordene, hvor Arinbjörn Herse levede på sine gårde. Det var et glædeligt møde, og Egil tog selv tolvte ind til ham, men hans skibsfolk søgte kvarter deromkring. Egil havde ladet sig göre et prægtigt langskibssejl; det forærede han Arinbjörn tilligemed flere passende gaver. Om vinteren begav Egil sig til Sogn, for at indkræve sin landskyld, og vendte så tilbage til Fjordene, hvor Arinbjörn holdt et stort julegilde, og havde indbudet sine venner og herredets bönder. Til julegave gav han Egil en sid kappe af silke, guldsömmet, og helt ned besat med guldknapper, hvilken han havde ladet skære efter Egils væxt. Desuden forærede han ham ved julen en hel ny klædning af engelsk klæde med mange farver. Mange andre vennegaver uddelte han om julen til sine gæster; thi Arinbjörn var en særdeles gavmild

og ædelmodig mand. Egil digtede da en vise om hans gavmildhed og venskab.

71. Egils sorg.

Men efter julen viste Egil sig så bekymret, at han ikke talte et ord. Da Arinbjörn mærkede det, gav han sig i tale med ham, og spurgte, hvad ham fejlede? Hvis han var syg eller manglede noget, så vilde han se at råde bod derpå. Egil svarede: »Syg er jeg ikke, men jeg går og grubler over, hvorledes jeg skal få det gods jeg vandt, da jeg fældte Ljot den Blege; jeg hører, at kongens fogeder have optaget det og inddraget det under kongens eje[1])». Arinbjörn sagde: »Jeg tror ikke, det er mod landsloven, at du tilegner dig det; men nu synes det mig at sidde vel fast. Kongens gård har en vid indgang, men en snæver udgang. Vi have bestået mangt et vanskeligt pengekrav imod overmægtige mænd, men da kunde vi vente större hjælp af kongen end nu; thi venskabet imellem kong Hagen og mig er noget løst, endskönt jeg må göre, som det hedder for et gammelt ord: Man må fejre[2]) den eg, hvorunder man skal bo.« »Imidlertid,« sagde Egil, »har jeg mod på, hvis loven er os med, at göre et forsøg, om kongen ikke også heri vil lade os vederfares ret; han skal være en retfærdig mand, som selv overholder de love, han giver her i landet. Det er uden tvivl bedst, at jeg tager hen til kongen, og hører hvad han siger til denne sag.« »Det kan jeg ikke tilråde,« sagde Arinbjørn; »din heftighed og djærvhed,

---

[1]) Fordi det nemlig, som ovenfor blev bemærket, var faldet efter en udenlandsk mand, der ingen arving havde i landet. Dette var efter de almindelige love, men i dette tilfælde kom de i strid med holmgangsloven, som bestemte at den sejrende var den fældtes retmæssige arving.

[2]) pynte, göre af.

Egil, passer ikke til kongens magt og sindelag, thi han er næppe din ven, og tror at have grund til ikke at være det. Det bedste er, at vi lade denne sag hvile og ikke tale derom. Men hvis du ønsker det, så vil jeg tage hen til kongen, og göre et forsøg.» Dette modtog Egil med megen tak. Kong Hagen opholdt sig den gang i Rogeland, men af og til også i Hordeland, og det var ikke vanskeligt at få adgang til ham. Det varede heller ikke længe efter denne samtale, för Arinbjörn tilkendegav sine mænd, at han vilde til kongen, og sejlede afsted med sine huskarle på et tyvesædet skib, hvorimod Egil måtte blive hjemme. Efter at han havde været nogen tid hos kongen, kom han frem med sit ærinde, hvorledes Egil Skallegrimsen var kommen der til landet, og troede at have fordring på Ljot den Bleges gods. »Man har sagt os, konge,» vedblev han, »at Egil har medhold i loven, men godset have eders fogeder inddraget under eders eje. Jeg kommer nu for at bede eder, herre, at Egil må nyde sin ret efter loven.» Kongen tav en stund, og svarede endelig: »Jeg ved ikke, Arinbjörn, hvorfor du påtager dig sådanne sager for Egil. Han har engang været hos mig, og da sagde jeg ham, at jeg ikke vilde vide noget af hans ophold her i landet at sige, af årsager, som ere eder vel bekendte. Nu tör Egil ikke ved at komme med fordringer til mig, som han gjorde ved min broder Erik. Og hvad dig angår, Arinbjörn, da vil jeg sige dig, at du ikke skal blive her et öjeblik længer i landet, såsnart du agter udenlandske mænd höjere end mig og mine ord; thi jeg ved, at din hu er hos din fostersön Harald Eriksen[1]), men i så fald er det bedst du tager til ham og hans brødre, og bliver hos dem. Og jeg tvivler på, at jeg vil have stor hjælp af sådanne mænd,

[1]) Erik Blodøxes sön, senere som konge Harald Gråfeld.

hvis det kommer til noget skifte imellem mig og Eriks sönner.» Da kongen tog sagen så tvært, så så Arinbjörn nok, det ikke kunde nytte at drive den videre, og lavede sig derfor til hjemrejsen. Kongen var ogsaa uvenlig imod ham, siden han havde fået hans ærende at vide, men Arinbjörn havde ikke sind til at ydmyge sig for ham for denne sag. Da han nu kom hjem, og fortalte Egil udfaldet, samt sagde, at han ikke oftere vilde bringe slige sager for kongen, så blev Egil meget nedslået; han troede at lide et stort tab, og det med urette. Det var kun få dage efter, da Arinbjörn en morgen tidlig var i sit herberge med få mænd hos sig, og lod Egil kalde did. Og da han kom, lod Arinbjörn en kiste lukke op, og udredte til ham fyrretyve mark sølv. »Disse penge,» sagde han, »betaler jeg dig for Ljot den Bleges jorder. Det er en lön, som du fuldelig har fortjent af Fridgeir og hans frænder, fordi du frelste hans liv mod Ljot. Jeg ved, at du gjorde det af venskab for mig, og derfor bör jeg sørge for, at du i denne sag ikke bliver berøvet din lovlige adkomst.» Egil modtog pengene, og takkede Arinbjörn, og fik igen sin forrige munterhed.

72. Arinbjörns hærtog.

Denne vinter var Arinbjörn hjemme på sine gårde, men næste vår bekendtgjorde han, at han vilde fare i viking. Han havde tre store langskibe med en besætning af tre hundrede mand, hvoriblandt mange bondesönner. Egil styrede et af skibene, og mange af dem, der vare tagne med ham fra Island, ledsagede ham; men handelsskibet, hvorpå han var kommen fra Island, lod han føre til Vigen, og satte mænd til at drive handel med hans varer. Arinbjörn og Egil sejlede først til Saxland, og hærgede der om sommeren, og erhværvede sig gods. Men ved høstens tid hærgede de længer nordpå,

og lagde sig ved Frisland. En nat, da det var stille vejr, thi det er ellers vanskeligt at havne der, og der ere mange lave grunde, lagde de op i mundingen af en flod. Oppe i landet vare store sletter, og kort til skoven; markerne vare bløde, thi det havde regnet stærkt. Der besluttede de at gå op, og lode tredie delen af folkene blive ved skibene. De fulgte floden, gik imellem den og skoven, og så snart et torp for sig; siden et andet og et tredie; overalt flyede bönderne for dem. Der var jævnt land og store sletter. Store diger gennemskare landet, og stode fulde af vand; således havde indvånerne lukket for deres agre og enge; på nogle steder stode store pæle, og hvor vejen gik vare der broer eller bjælker lagte over. Da vikingerne vare komne langt ind i bygden, samlede Friserne sig i skovene, og da de vare blevne tre hundrede mand stærke, stævnede imod vikingerne, og leverede dem et slag. Dette endtes med Frisernes flugt, og vikingerne, der forfulgte dem, spredtes derved ad, så at kun få gik sammen. Således satte også Egil med nogle få mand efter en hel flok Friser. Disse kom til et dige, satte over det, og reve broen af. Men da Egil nu også kom med sine folk, betænkte han sig ikke, men sprang over diget, hvilket ikke var et spring for andre mænd, og heller ikke forsøgte nogen derpå. Da Friserne så, at at der var kun en mand efter dem, vendte de om, for at anfalde ham. Men Egil dækkede sig med diget, så de ikke kunde omringe ham; elleve anfaldt ham, men han dræbte dem alle. Derefter skød han broen over, og for tilbage over diget. De andre vare imidlertid vendte tilbage til skibene; og for at komme derhen, fulgte han skoven, for i nødsfald at kunne finde beskermelse der. Vikingerne havde ført meget hærfang og strandhug[1]) ned

---

[1]) bytte og røvet kvæg.

med sig. Såsnart de vare komne til skibene, slagtede nogle kvæget, andre bragte deres bytte ombord; endnu andre dannede ovenfor en skjoldborg, thi der var på n kommet Friser ned, som skøde på dem; ja de dannede en anden fylking, Da Egil nu kom ned, og så hvorledes det stod til, løb han i en fart mod Frisernes hob, kastede skjoldet på ryggen, holdt spydet for sig med begge hænder, og sprængte alt hvad der var i vejen tilside. Således banede han sig en vej igennem fylkingen, og kom ned til sine stalbrødre, der tyktes at have fået ham i den anden verden. Derpå gik de ombord, og sejlede Danmark; og da de kom til Limfjorden, og lå ved Ha holdt Arinbjörn husting med sine mænd, og gav de sin beslutning tilkende, at han vilde opsøge Eriks sönner som skulde være der i Danmark, hvor de havde tilhold om vinteren, når de om sommeren havde været i viking de, som ikke vilde følge med ham, måtte have frit orlov at vende tilbage til Norge. For Egil anså han det bedst at han tog til Norge, og så snart som muligt sejlede Island. De fordelte sig nu på skibene; de fleste ble dog hos Arinbjörn. Han og Egil toge venlig og kærlig afsked. Arinbjörn begav sig til Eriks sönner, og var følge med sin fostersön Harald Gråfeld, som han ikke forlod sålænge de begge levede. Egil sejlede til Vige ind ad Oslofjord, hvor han fandt sit handelsskib, og ti bragte vinteren hos Thorsten Thorasen.

73. Sendefærd til Værmeland.

Kong Harald Hårfager havde underlagt sig Værmeland til søen Væner, og hævede skatter deraf; men i hans gamle dage, da Arnvid Jarl forestod det, gik d her som andensteds, at skatterne ikke bleve udredte

nöjagtig, som i hans kraftige alder. Imedens hans sönner strede om regeringen i Norge, havde man opmærksomheden mindre henvendt på de fjernere skatlande. Nu da kong Hagen sad i ro i riget, søgte han at forskaffe sig samme herredömme, som hans fader havde haft, og sendte iblandt andet tolv mænd til Værmeland, som rigtig nok fik skatten af jarlen, men på tilbagevejen bleve de i Eideskov overfaldne af stimænd og dræbte. Det samme hændtes med endnu andre, som han sendte derhen, at mændene bleve dræbte, og pengene kom ikke; nogle mente derfor også, at Arnvid Jarl lod dem overfalde, og tog selv skatten. Nu sendte Hagen, medens han opholdt sig i Throndhjem, tredie gang nogle mænd til Thorsten Thorasen i Vigen med det budskab, at han skulde drage til Værmeland og kræve skatten på kongens vegne, og i andet fald forlade kongens rige. Thi kongen havde den gang hørt, at hans morbroder Arinbjörn havde begivet sig til Danmark, og var hos Eriks sönner, samt at disse havde mange tropper, og lå på hærtoge om sommeren; han havde derfor ingen lid til nogen af dem; thi af Eriks sönner måtte han vente sig ufred, såsnart de i selve landet fandt understøttelse til at anfalde ham. Af denne grund forfulgte han også Arinbjörns frænder og venner, tog nogle af dage, jog andre fra landet, eller tilföjede dem andet men. Alt dette indså Thorsten og Egil meget vel, da de talte sammen om kongens budskab, og den sidste fandt, at det for så gæv og anseelig mand, som Thorsten var, åbenbar var en sendelse, hvorved hans liv og velfærd skulde sættes i vove. Han henvendte sig derfor til kongens sendebud, hvis formand Koll var en landkyndig mand, der ikke blot havde rejst vide om i Norge, men også været længe i Danmark og Sverrig, og kendte både veje og mennesker. »Jeg ser nok,» sagde Egil, »sammenhængen med eders ærende; hvis Thorsten ikke vil rejse,

så skulle I selv göre det, for at kræve skatten.» Deri, svarede sendebudene, gættede han ret. »Men Thorsten vil ikke,» vedblev Egil. »Som en så anseelig mand er han ikke forpligtet til en så ussel rejse; men han vil göre hvad der er hans pligt, følge kongen selv, når denne begerer det, inden- og udenlands; så og hvis I ville have nogle mænd med herfra, da skal det stå eder frit for, og al anden befordring, som I forlanger af ham, er til eders tjeneste.» Sendebudene lagde nu over med hinanden, og bleve enige om, at de vilde tage imod dette tilbud, hvis Egil vilde drage med dem; »kongen,» sagde de, »har intet godt öje til ham, og vil allerede finde vor rejse god, hvis vi få ham ryddet af vejen; siden kan han jage Thorsten ud af landet, om han vil.» De sagde derfor, at de vare fornöjede med, at Thorsten blev hjemme, når de kunde få Egil med sig. Denne svarede: »Jeg skal befrie Thorsten fra denne rejse; hvor mange mand behøve I vel herfra?» Vi ere otte i alt,» sagde de; »lad os få fire til herfra, så ere vi tolv.» Det lovede Egil dem. Önund Sjone og nogle flere af hans medfølgere vare just tagne ned til havet, for at se til deres skib og nogle varer, som de havde givet en anden mand i forvaring, og de kom ikke hjem. Dette gjorde Egil meget ondt, thi han kunde ingen af dem få med, da kongens mænd skyndte på rejsen og vilde ikke bie.

74. Værmelands-færd.

Egil gjorde sig da færdig med tre andre mænd, og de havde, ligesom kongens mænd, heste og slæder. Der var falden megen sne, så vejene vare næsten ukendelige; og på deres vej over til Eid faldt der endnu mere, så de næppe kunde se hvor de vare. Det gik derfor sent med rejsen, thi såsnart de fore af fra vejen, sank hestene i. Mod aften holdt de, for at bede. Det var strax ved

en skovbakke. Da sagde kongens mænd til Egil: »Her skilles vore veje ad; her under bakken bor en bonde Arnald, som er en god ven af os, der ville vi tage ind; men såsnart I andre ere komne over bakken, ville I se en stor gård for eder, der tilhører den rige Armod Skæg; der kunne I være vis på beværtning; i morgen tidlig skulle vi træffes igen, og næste aften fare til Eideskov, hvor der bor en brav bonde ved navn Thorfinn.» Egil drog da med sine mænd op på bakken, men næppe vare de komne kongens mænd ud af syne, förend disse toge deres skier frem, stege på dem, og fore tilbage alt hvad de kunde. De løbe nat og dag, drejede om til Oplandene, og så over Dovrefjeld, og bragte kong Hagen efterretning om udfaldet af deres rejse. Egil drog om aftenen over bakken, men under store möjsommeligheder, thi såsnart de havde forladt hovedvejen, fandt de forfærdelig dyb sne, stejle klever og meget krat; hestene sank hveranden stund dybt i, så de måtte drage dem op, og over kleverne og skrænterne var det næsten umuligt at komme. Både heste og mennesker lede meget, men de kom dog over, og så da en stor gård for sig, som de strax tyede til. Da de vare komne i toften, så de Armod og nogle af hans svende stå der udenfor, hvilke råbte dem an, og spurgte om tidende. Såsnart han hørte, det var sendebud fra kongen, bød han dem ind. Huskarlene toge mod deres heste og køretøj, og Armod anviste Egil sæde i höjsædet på den lavere bænk, og nedenfor ham hans medfølgere. De talte nu en del om den besværlighed de havde haft, og hjemmemændene undrede sig höjlig, at de vare komne frem der, hvor ingen kunde køre, selv når der ingen sne var. Armod spurgte dem da, om det ikke var bedst, at de nu fik nogen nadver, og så begave sig til ro; så vilde hvilen smage dem bedst. Egil takkede. Der blev da sat et bord for dem med store

, og Armod sagde, at det gjorde ham ret
ikke havde mundgåt at give dem. Da de
örstige af møde, grebe de bøtterne og drak
Egil; andre levnetsmidler kom der ikke.
nge tyende. Husfruen sad på tværbænken[1])
re kvinder, men bondens datter, ti til elleve
løb på gulvet. Husfruen kaldte på hende,
e noget til hende, hvorpå barnet gik hen til
vad:

Min moder har sendt mig,
at göre bekendt dig:
dig, Egil, hun beder,
I vogte vel eder!
Hornhilde[2]) mon råde,
at I holde måde;
thi retter end bedre
vil gæsterne hædre.

slog til pigen, og bad hende tie, hun gjorde al-
ndet, end forstyrre. Pigen gik bort, men Egil satte
n ned; den var næsten tom. Nu bleve også bøt-
tagne bort; husets folk gik til deres sæder, borde
satte frem over hele stuen, og besatte med levnets-
er; der kom allehånde retter ind, og de sattes for
de andre. Derefter blev der båret øl ind,
Man drak da enmænding[3]),
og der

når hans følgesvende ikke kunde, så drak han for dem. Således gik det, til bordene bleve tagne bort; da vare næsten alle drukne. Men ved hver skål, som Armod endnu drak, sagde han: »Jeg drikker dig til, Egil!« og huskarlene gjorde ligeså ved hans følgesvende, og brugte samme formæle; ja der var en mand sat til at skænke for Egil og hans folk, og han eggede dem bestandig til at drikke ud. Egil, som nok så, hvad dette skulde føre til, bad sine følgesvende at holde op, og drak endnu noget for dem, når de ikke kunde blive fri; men da han mærkede, at han heller ikke selv kunde tåle mere, sprang han op, gik hen til Armod, greb ham i skuldrene, og satte ham op mod stoleryggen, og spyede ham ind i ansigtet, så livet nær havde faret af ham. Huskarlene sprang op, og der blev en stor tummel. Egil gik tilbage til sit sæde, forlangte også et horn endnu, og drak nogen tid, men med gildesglæden var det forbi. Endelig toge han og hans følgesvende deres våben ned af væggen, hvor de havde hængt dem, gik hen til kornladen, hvor deres heste stode, lagde sig i halmen, og sov der om natten.

75. Egil forlader Armod, og kommer til Thorfinn.

Da det dagedes, stod Egil og hans ledsagere op, og gjorde sig rejsefærdige. Derpå dik de hen til Armods sovekammer, hvor han sov med kone og datter; Egil stødte dören op, gik hen til hans seng, trak sit sværd med den ene hånd, greb med den anden Armod i skægget, og trak han frem over sengefjællen. Men Armods kone og datter sprange op, og bade for hans liv. Sköndt Egil nu havde grund til at dræbe ham, skånede han dog for deres skyld hans liv, men skar hans skæg af ved hagen, og stak hans ene öje ud med sin finger, så det hang ned på kinden.

De droge nu deres vej, og kom ved dagverdstid til

som boede ved Eideskov; her bedede de, og
verd, og spurgte efter kongens mænd, som
de dem der. Thorfinn svarede, at der noget
avde været sex stærkvæbnede mænd, og en af
skarle, som havde kørt efter ved om natten,
t han på vejen, længe för dag, havde mødt sex
men det var Armods huskarle, og kunde ikke
em, Egil spurgte efter. Medens de nu sade og
så Egil, at der lå en syg kvinde på tværbænken,
rgte hvem det var, og hvad hun fejlede. Thor-
agde, at det var hans datter Helga; hun havde
lidt af en svær sygdom, ikke kunnet sove nogen
og var ligesom forhexet. »Have I brugt noget for
les men?« sagde Egil. Thorfinn svarede, at der
le været ristet runer; det var en bondesön i deres
olag, som gjorde det, og siden den tid var det ble-
meget værre. »Skulde du vide nogen råd for slige
en?« »Måske,« sagde Egil. Og da han havde spist,
k han hen til kvinden, og talte med hende, bad den
de op af lejet, og at lægge rene klæder unde
ransagede han lejet, og fan
ner. Han læ

det har løgenes lind[1]) i hjertet
meget og langvarig smertet.

Derpå ristede han andre runer, og lagde dem under hendes hovedpude. Da vågnede hun ligesom op af sövne, og sagde, at nu havde hun det godt, endsköndt hun endnu var kraftesløs. Men hendes forældre bleve overmåde glade, og Thorfinn lovede Egil al den befordring derfra, som han ønskede.

76. Egil kom til Alf bonde.

Der Egil nu ikke vilde bie længer, tog Thorfinn sin sön og endnu to andre mænd med sig, for at følge ham på vej, thi han troede for vist, at Armod Skæg havde ladet baghold lægge sig i skoven, og kom de end lykkelig forbi det første, da vilde der rimeligvis være flere. Derpå svarede Egil i en vise, at han selv ottende ikke var bange for tolv. Da de vare komne ind i skoven, lå der også sex mand, for at lure på dem, men da de så dem så mandstærke, torde de ikke anfalde dem, og skjulte sig i skoven. Derpå vilde Egil ikke have Thorfinns følgeskab længere, men sagde de skulde vende hjem, og drog ene videre med sine folk. Mod aften stødte de på endnu et baghold af sex mand, som for imod dem, men Egil dræbte de to, og de andre flygtede. Endelig kom de ud af skoven, og toge ind hos en bonde Alf den Rige, en gammel mand, der var så ilde at komme tilrette med, at kun nogle få folk kunde holde det ud hos ham. Egil blev imidlertid godt modtaget, og spurgte ham en del ud om jarlen og de sendemænd, som kongen af Norge forhen havde sendt derhen efter skat, og hvad Alf sagde om jarlen var just ikke til det bedste.

---

[1]) omskrivning på en kvinde.

77. Egil krævede skatten.

Tidlig om morgenen drog Egil afsted, og gav Alf ved afskeden en skindkappe, som den anden takkede for, og sagde, at deraf kunde han få sig en låden overkjole. Om aftenen kom Egil til Arnvid jarls hird, blev vel modtaget, og der anvistes ham og hans ledsagere sæde næst ved höjsædet. Efter at have været der natten over, kom de frem med deres ærende og kongen af Norges ordsending, hvortil jarlen svarede, at skatten havde han udredt og leveret til kongens sendemænd, men hvor de havde gjort af den, vidste han ikke, om de havde bragt kongen den eller vare løbne bort af landet med den. »Men siden I,« vedblev han, »have pålidelige jærtegn, at kongen har sendt eder, så vil jeg udrede al den skat, der tilkommer ham med rette og levere eder den, men jeg vil ikke svare for, hvorledes det siden går eder med den.« Egil blev der i nogen tid, hvorpå jarlen udredte al skatten, noget i sølv, andet i gråvarer. Da de nu vare færdige, sagde han ved afskeden til jarlen: »Vi ville nu bringe kongen hvad vi have modtaget, men du må vide, jarl, at dette er langt mindre, end kongen tror at have ret til, foruden den mandebod, som han kunde vente sig for hans sendebud, som det hedder I have ladet dræbe.« Jarlen svarede, at det ikke var sandt, og dermed skiltes de ad. Såsnart Egil var borte, kaldte jarlen på sine to brødre, der begge hedde Ulf, og sagde til dem: »Den store mand, som har været her noget, bör ikke komme til kongen, det er let at skönne, hvad underretning han vil give om os, da han i vore åbne öjne torde sige os sligt, at vi have dræbt sendebudene.« Derpå befalede han dem, at lægge sig i baghold, hvilket han mente bedst kunde ske i Eideskov, og at tage så mange mænd med sig, at ingen af de andre kunde undkomme. Brødrene

begave sig derfor med tredive mand ind i skoven, hvor de kendte enhver sti. Der vare i skoven to veje, den ene gik over en bjergås med en brat klev og en eneste sti, og det var den korteste; den anden gik uden om åsen, der vare store moser, som der var lagt fældede træstammer over, og heller ikke der var der uden en vej. De lagde sig femten mand på hvert sted.

78. Egil og hans medfølgere fælde fem og tyve mand.

Egil tog ind til bonden Alf, og var der om natten. Om morgenen ved dagverden varede Alf ham ad, at der uden tvivl var baghold i skoven, og han havde ingen mænd at give ham med, som han kunde være tjent med; han skulde derfor bie, til vejen var sikker. Han fortalte, at han med sine huskarle havde været i skoven, hvor de fandt en betrådt vej, og der måtte have været mange samlede, men der var ingen anden rejst igennem skoven, siden Egil tog der igennem. Vilde Egil ikke tro ham, så måtte han selv se efter, og kunde da igen vende tilbage. Egil mente, at han og hans følge kunde nok stå sig, om de end havde med overmagt at göre, og tog afsted; men da de kom til vejen, som førte ind i skoven, så de spor både af mennesker og heste. Da sagde de andre, at det var bedst at vende om, men Egil svarede, at de skulde fortsætte deres rejse; det var ikke så underligt, om mænd vare tagne igennem Eideskov, det var jo en alfarvej. De fulgte da vejen, og fandt en mængde spor; men da de kom til det sted, hvor vejene skiltes ad, skiltes også sporene, så der var omtrent lige mange på begge steder. Da sagde Egil: »Nu tror jeg, at Alf bonde havde ret; lad os nu berede os på hvad der kan følge.« Derpå kastede de kapper og alle løse klæder af, og lagde dem i slæden. Egil havde en meget stor bast-

line med sig i sin slæde, thi langvejsfarende mænd plej gerne at føre nogle reb med sig, hvis noget skulde g i stykker på køretöjet. Han tog en stor flad sten, lagd den foran sit bryst, og befæstede den med linen, som han svøbte rundt omkring sig og bandt op over hær derne. De vare alle forsynede med skjolde, hjelme, hug våben og stikvåben. Skoven strakte sig på begge side hen til bygden, men i midten af den er der hist og he småskov og krat, på nogle steder ganske bart. Egil toı den korteste vej over bjergåsen, som nedentil var be groet med skov, men bar ovenpå toppen. Da de var komne derop, løbe syv mand frem af skoven, op ad kle ven efter dem, og skøde på dem. Egil og hans fol vendte sig, og stillede sig tværs over vejen imod dem men i det samme kom der andre mænd ned imod deı fra spidsen af klippen, og kastede sten på dem, hvilk var langt farligere. Da sagde Egil til de andre, at d skulde fare ned i kleven og dække sig det bedste d kunde, men han vilde gå op ad bjerget. Og da han va kommen op, fandt han otte mand for sig, der alle an faldt ham. Han havde et hårdt skifte med dem, me dræbte dem alle. Derpå gik han hen på kanten af bje get, og kastede store stene ned, som ingen kunde mo stå, så at tre af Værmelænderne bleve der på stedet, de fire, som undkom i skoven, vare sårede og forslåed Nu tog Egil og hans folk deres heste, og kjørte til kom over bakken. Men hine Værmelændere, der va undkomne, bragte efterretning til dem, der vare ved m sen, hvilke nu skyndede frem ad den nedre vej, for møde Egil. Vejen gik langsmed bakken, på den e side blev den begrænset af mosen, på den anden læng henne af en klippe, og imellem begge var vejen ik bredere end en god slæ. Her fordelte Ulf sine mæ således, at han med ti mand vilde tage med Egil ove

for klippen, de andre skulde skjule sig i skoven, og falde ham i ryggen. Egil, der ikke vidste noget af alt dette, kom frem på den smalle vej, og blev strax anfaldet i ryggen; og imedens han værgede sig mod denne flok, kom Ulf frem fra den anden side af klippen. Nu vendte han sig imod dem, havde en hård kamp, men fældede endelig Ulf og de andre ti; hvorpå han ilede til sine ledsagere, der imidlertid havde værget sig imod den anden hob. Han fandt dem begge sårede, men da han kom til, bleve de tre af Værmelænderne dræbte, de andre toge flugten, og tyede ind i skoven. Egil havde mange sår, dog ingen store; han forbandt sine ledsageres, der heller ikke vare dødelige. De satte sig da i slæden, og rejste til dagens ende. Værmelænderne fik deres sår forbundne i den næste bygd, og bragte jarlen efterretning, at begge brødrene Ulf og fem og tyve af det øvrige mandskab vare faldne, og kun fem komne derfra med livet. Og jarlen kunde nu nok indse, hvad han havde at vente af kongen.

79. Egil kommer til Thorfinn; og kong Hagens hærtog.

Egil rejste nu til han kom ud af skoven, og kom om aftenen til Thorfinn, hvor han fik sine sår forbundne. Han blev der nogle dage. Bondens datter Helga var kommen på benene, og både hun og hendes forældre takkede Egil. Den mand, der havde ristet hende runer, boede kort derfra; og det kom da op, at han havde bejlet til pigen, men fået afslag; så vilde han forføre hende, men hun vilde ikke; da fandt han på at riste elskovsruner, men forstod det ikke tilgavns, og påførte hende derved hin sygdom. Da Egil vilde drage videre, fulgte Thorfinn ham på vej den hele dag med en ti til tolv

mand, til sikkerhed imod Armod; men denne, der havde spurgt Egils kamp og sejer i skoven, fandt det bedst at blive hjemme. Endelig kom Egil til Thorsten, hvor hans sår bleve lægte, og der blev han til foråret.

Thorsten lod nogle mænd drage til kong Hagen, for at bringe ham den skat, Egil havde hentet af Værmeland, og forkynde ham, hvorledes det var løbet af; og kongen, som fandt sin mistanke mod Arnvid jarl bekræftet, lod ham svare, at han frit måtte blive i landet, og der skulde herske fred og forlig imellem dem. Om sommeren drog kongen til Vigen, og gjorde derfra et tog ind i Værmeland, hvor han inddrev store bøder hos de bönder, han anså for skyldige, forjog jarlen, indsatte en anden, og tog gisler af ham og bönderne. Samme gang underlagde han sig Vester-Gøtland; gjorde også et tog til Danmark, hærgede der vide, og ryddede med to skibe tolv danske. Da gav han også sin brodersön Tryggve Olafsen kongenavn og bestyrelsen over Vigen.

Om sommeren gjorde Egil sit handelsskib færdigt, for at sejle til Island; men langskibet, som han om høsten havde ført med fra Danmark, gav han Thorsten ved afskeden. Til sin måg Thord på Ørland sendte han bud angående de jorder, han ejede i Sogn og Hordeland, og bad ham at sælge dem, hvis der fandtes lysthavere. Da han således havde besørget alt, og fik bör, sejlede han ud langsmed Vigen, så nordpå under Norge, og styrede så ud på havet. Han landede i nærheden af sin gård i Borgefjord.

80.–81. Egils døttres giftermål og Bödvars død.

På denne tid var herredet i Borgefjord og flere egne på den vestlige kant af Island blevne helt bebyggede. Alle landnamsmændene vare døde, men deres sönner eller sönnesönner levede, og boede der. Grim Sverting-

sen, en rig og ætstor mand, der siden blev lovsigemand, boede på Mosfjeld söndenfor heden. Han bejlede til Egils broderdatter Thordis, der var en meget fager mø, og Egil gjorde ingen forskel på hende og sine egne börn Og som han nu vidste, at Grim var en anseelig mand, så det var et godt parti, gav han sit minde, og udbetalte hende sin fædrenearv. En anden mand, Olaf, en sön af Höskuld Dalekolsen og den irske konge Myrkjartans datter Melkorka, den smukkeste mand på Island, bejlede til Egils datter Thorgerde, der også var en fager mø, höj, klygtig, noget heftig, men til daglig stille. Også dette var et anseeligt parti, så hun blev gift med Olaf, og drog hjem med ham til hans gård Hjardarholt i Laxådal, vester i Bredefjordsdale. Øssur Eyvindsen, en broder til Thord Gode i Ölfus, fik Egils datter Bera.

Egils sön Bödvar var da i sin opvæxt, en meget håbefuld dreng, fager, stor og ligeså stærk, som Egil eller Thorolf havde været på hans alder; Egil elskede ham meget, og drengen holdt ligeledes af ham. En sommer var der kommen et skib i Hvidå, og der var stort købstævne, Egil havde købt en del ved, som han lod sine huskarle føre hjem på et otteåret skib. Engang bad Bödvar at han måtte tage med dem, og de tillode det; men de vare kun sex på det otteårede skib, og da floden kom silde den dag, måtte de bie til ud på aftenen. Da hævede der sig en frygtelig storm fra sydost, som, i forbindelse med strömmen, satte fjorden i oprør, hvilket ikke er noget usædvanligt der. I dette uvejr forgik skibet, så at alle satte livet til, og næste dag dreve deres lig til land. Bödvars kom op ved Einarsnæs. Egil red strax ud for at søge efter ligene, og fandt Bödvars. Han tog det op, satte det på sine knæ, og red ud med det til Digrenæs til Skallegrims höj. Han lod höjen åbne, og lagde Bödvar der ned hos Skallegrim, hvorpå höjen

igen blev lukket. Dermed blev man først færdig ved solens nedgang. Derefter red Egil hjem til Borg, gik strax hen til den alkove, som han plejede at sove i, lagde sig, og skød skåden for. Ingen vovede at tale et ord til ham. Ja, man fortæller, at han den dag havde snævre hoser[1]) på, og en tætsluttende rød fustanskjortel[2]), der stod åben oventil, men på siden var den hægtet, og da de nu satte Bödvar ned i höjen, siger man, at Egil svulmede således op, at både kjortel og hoser rævnede på ham. Heller ikke den følgende dag lod han alkoven lukke op, nød hverken spise eller drikke, men blev således liggende den dag og natten efter, og intet menneske vovede at tale til ham. Men den tredie morgen lod Asgerde en mand sætte sig på en hest, for så hastig som muligt at ride til Hjardarholt, og sige Thorgerde alt hvad der var forefaldet, og bede hende at komme til Borg. Han ankom der om eftermiddagen; men Thorgerde lod strax sin hest sadle, tog to mænd med sig, og de rede om aftenen og natten til de kom til Borg, hvor hun strax gik ind i ildhuset[3]). Asgerde hilste hende, og spurgte, om hun havde spist nadver. Thorgerde svarede höjt[4]): »Ingen nadver har jeg fået, og ingen vil jeg have, förend hos Freya[5]). Jeg kender mig ingen bedre råd, end min fader, og vil ikke leve, når min fader og broder ere borte.« Hun gik derpå hen til alkoven, og råbte: »Fader! Luk dören op, og lad os begge vandre en vej sammen!« Egil skød skåden fra, hvorpå Thorgerde gik op i hvilekammeret, og lagde sig i en anden seng, som

---

[1]) her uden tvivl i den ældste betydning: benklæder og strømper, der gik ud i et. [2]) fustan er en art bomuldstöj.
[3]) eller omtrent hvad vi kalde dagligstue.
[4]) nemlig således, at Egil kunde høre det.
[5]) efter døden, mente man, kom kvinderne til gudinden Freya.

stod der. Da sagde Egil: »Det er smukt af dig, min datter, at du vil følge din fader; megen kærlighed har du vist imod mig, men hvad håb er der, at jeg kan overleve en sådan harm?» Nu tav begge en stund; da sagde Egil: »Hvad er det, min datter? tygger du på noget?« »Jeg tygger søl[1],» sagde hun, »thi jeg tænker, at det da skal blive værre med mig; ellers vil jeg komme til at leve for længe.» »Er det skadeligt?» sagde Egil. »Meget,» svarede hun, »vil du have noget?» »Ja, hvorfor ikke?» sagde han. Men noget efter råbte hun, og bad om drikke; man gav hende et horn med vand. Da sagde Egil: »Ja, det kommer af tangen, man törster kun mere derefter.» »Vil du ikke drikke, fader?» sagde hun. Han tog mod hornet, og drak meget begerlig. Da sagde Thorgerde: »Nu have de dog narret os; det er jo mælk.» Da bed Egil et stort stykke ud af hornet med sine tænder, og kastede det bort. »Hvad skulle vi nu göre?» vedblev Thorgerde, »nu er det dog forbi med vort forsæt. Nu vilde jeg ønske, fader, at vi heller levede så længe, at du kunde digte et arvekvæde om Bödvar, og jeg vil riste det på kevle[2]), og derefter kunne vi dø, om os så synes. Længe vil det vare, förend din sön Thorsten digter et kvæde om sin broder, og heller ikke er det sömmeligt, at der ej drikkes arveøl efter ham, men hvorledes skal det ske? ingen af os vil være med der[3]).» Egil svarede, at det var lidet rimeligt, at han nu kunde

[1]) en art spiselig tang.

[2]) en rund stok eller stav, hvorpå man plejede at indskære runer.

[3]) efter at Thorgerde ved sin elskelige forstillelse først har fået sin fader til at nyde noget, minder hun ham om de hellige pligter, at fejre den dødes minde og at holde gravøl efter ham. Sönnen Thorsten var enten slet ikke skald, eller endnu for ung. Arveøllet, hvis et sådant engang fandt sted, vilde dog først kunne holdes efter lang tid, når de begge vare døde.

digte, om han prøvede derpå; »men forsøge det, vil jeg«, sagde han. Hans anden sön Gunnar var også død kort för, og hertil sigter han i kvædet, der lyder så:

Sönnetabet.

1.

Ve mig! ja, det langsomt går,
tungen nu at røre;
fremfor lyset ej formår
mødig sjæl at føre
Vidrers rov[1]); o, den er trang,
tung den vej at træde,
når en sjæl skal avle sang,
som har tabt sin glæde.

2.

Dybt i brystet, dump og hul,
slumrer klare tone;
stiger langsomt fra sit skjul
op til luftens zone;
klangen, som fra jætters hjem
i de årle dage
Odin drog alvældig frem[2]),
vorder klage! klage!

3.

Ham, som var så brødefri,
(visselig, det sårer!)
ham, som sorgen gik forbi
smilende i tårer,
mine dages håb, min hu,
stædte jeg til jorde,

---

[1]) Odins rov, det er poesi.
[2]) Dette sigter til den mythiske fortælling om poesiens oprindelse.

og hans hvide lok endnu
hvidere skal vorde.

4.

Nu min æt til ende går,
egen lig, hvis grene
fældes af, og stammen står
stivet og alene.
Karsk er ej den mand, der har
vædet med sin tåre
frændes lig, da han det bar
hen på sidste båre.

5.

Frænders fald? Det også mig
för har voldet sukke;
så jeg ikke moders lig,
faders höj sig lukke?
Sköndt jeg ved, det er kun støv
hvad jeg ej kan glemme,
mindets træ jeg giver løv
med min svage stemme.

6.

Men det var et voldsomt skår,
som den grumme bølge
gjorde i min frændegård,
i min faders følge.
Hvilket gab! Jeg stirrer stum
på den brustne række,
på det store, øde rum
inden husets vægge.

7.

Hjemsøgt har mig grumme Ran[1])
hårdt min sjæl bedrøvet;
hvad jeg vil, ej mer jeg kan,
venneløs, bedøvet.
Havet sled det stærke bånd,
som min slægt omslynged,
mine lænders ættevånd,
som mig selv forynged.

8.

Uret har jeg hævnet för,
vold jeg för har tvungen,
men mod Æger[2]) mon jeg tör
røre sværdetungen?
Hvis jeg torde, mon jeg kan
Ægers mø[3]) den kolde
såre med slagvrimlens brand[4]),
tæmme mellem skjolde?

9.

Når det stormer over sø,
kan jeg havet dæmpe?
når det kuler under ø,
stormens magt bekæmpe?
Nej, for folkets öjne må
jeg, lig markens stubbe,
marvløs og foragtet stå
som en fattig gubbe.

10.

Havet har min lykkering
brudt itu i kvelde;

---

[1]) havgudinden. [2]) havguden. [3]) bølgen. [4]) sværde

o det er en bitter ting,
frænders fald at tælle;
siden han, som helst jeg gad
her på jorden eje,
vandrede så tidlig ad
evig yndes veje[1]).

11.

O, jeg ved, at i min sön
æmnet til det onde
også lå, endnu i lön,
men udvikles kunde;
hvis som voxen mand han drog
sværd i våbenvrimlen,
förend Hærgauts[2]) hænder tog
ham herfra til himlen.

12.

Men hver ædling, der er glad
ved sin næstes hæder,
visselig vil sande hvad
jeg som fader kvæder:
han var god, og han var brav,
gæv han vilde blevet;
mig han var en støttestav,
kun i ham jeg leved.

13.

Ofte Thor jeg tænker på
og de gamle minder,
også vi må jo bestå
kamp mod jættekvinder[3]);

---

[1]) en smuk omskrivning på det andet liv. [2]) hærens gaut, Odin
[3]) Thors bestandige strid med jætter og jættekvinder er bekendt af mythologien; her må man ved jættekvinder, mod hvilke også vi kæmpe, tænke på livets genvordigheder, lidenskaber, o. desl.

og når da selv helligdom
had og hovmod krænker,
ser jeg mig bekymret om,
og vemodig tænker:

14.

Hvo skal nu som trofast thegn[1])
byde trods min fjende?
rejse om min gerning hegn,
værne om mit minde?
Hvo skal nu stå gubben bi,
når uvenner sigte
ham for fejgt forræderi,
og når venner svigte?

15.

Thi kun falsk og fuldt af svig
fremmed hjerte banker,
og som vindpust ændre sig
Isefolkets[2]) tanker.
Frænde er ej frænde huld,
hader selv ubårne[3]),
og sin broders lig for guld
sælger den uvorne.

16.

Ingen ved hvad sön er værd,
værd i fryd og smerte,
uden den, der fjern og nær
bar ham i sit hjerte;
ingen ved, hvad frænde snild[4])
vorde kan for frænde,

---

[1]) en udmærket mand.
[2]) Islændernes. [3]) ufødte, barnet i moders liv. [4]) god.

uden den, som broder gild
lærte det at kjende.

17.

Hobens færd jeg hader; fred
bære de til skue,
men de le, når nidings sned
nabos velfærd true;
biers skib[1]) for fulde sejl
om i gårde farer,
kvindes brøst og gubbes fejl
er jo gængse varer.

18.

Men hvad ændser hobens id
nu min trætte tanke,
siden mjødens drot[2]) ublid
gav mig större anke?
Tankens vogn[3]) at styre, mig
svigter vante styrke,
og jeg stirrer kummerlig
ud i nattens mörke.

19.

Siden sygdoms hede brand
tog fra verdens øde
ham, min sön[4]), som ingen mand
sigte kan for brøde;
som sin tunge vogted snild,
gæv iblandt de gæve,

det summende, travle rygte. [2]) poesiens konge, Odin.
d. e. hovedet.
han mener sin sön Gunnar, der døde af sygdom.

ham, som dannis, venlig, mild
vel var værd at leve.

20.

Siden han, der ofte slog,
manden i sin vrede[1]),
op til guders sæde tog
al mit jordlivs glæde,
ættens ask, det bedste skud
udaf Kveldulfs-stammen,
slægtens gren, hvis bladebrud
var min hustrus gammen.

21.

För på spydets höje drot[2])
led jeg til det sidste,
thi med ham jeg stod mig godt,
det for vist jeg vidste;
nu han har sin gunst fortrudt,
vendt fra mig sin kerre,
og vort venskab har han brudt,
sejrens höje herre.

22.

Egen fordel drev mig ej,
når til Viles broder[3]),
når til guders fyrste jeg
gudhengiven bloder[4]).
Dog gav Mimers ædle ven[5]),
når jeg tæller éfter,
stedse bod for sorg igen,
og i svaghed kræfter.

---

[1]) Odin. [2]) Odin. [3]) Odin. [4]) offrer. [5]) Odin.

23.

Herlig idræt[1]) gav han mig,
ulvens overvinder[2]),
ufordunklet ry i krig,
dåd, der aldrig svinder,
og det sind, at på min færd
kunde folk mig kende,
at i mig fredniding[3]) hver
så sin visse fjende.

24.

Nu mig dobbelt tab nedslår,
tiden ej mig trøster;
thi på næsset[4]) hisset står
Narves blege søster[5]).
Mig hun ondt forkynder ej,
der er jo min glæde.
Kom kun, Hel! din mörke vej
vil jeg fro betræde.

Alt som Egil kom længer frem i kvædet, tiltoge hans kræfter, og da det var færdigt, fremsagde han det for Asgerde, Thorgerde og sine øvrige husfolk. Derpå stod han op, og satte sig i höjsædet. Kvædet kaldte han Sönnetabet. Siden lod han også holde arveøl for

---

[1]) d. e. digterbegavelsen, som han havde modtaget af Odin, skaldekonstens gud.
[2]) Odin, der i Ragnarok kæmper med Fenrisulven.
[3]) den, der troløs bryder sit ord.
[4]) Digrenæs, hvor sönnen var höjlagt.
[5]) døden eller Hel.

23.

Herlig idræt[1] gav han mig,
ulvens overvinder[2],
ufordunklet ry i krig,
dåd, der aldrig svinder,
og det sind, at på min færd
kunde folk mig kende,
at i mig frednidìng[3] hver
så sin visse fjende.

24.

Nu mig dobbelt tab nedslår,
tiden ej mig trøster;
thi på næsset[4]) hisset står
Narves blege søster[5]).
Mig hun ondt forkynder ej,
det er jo min glæde.
Kom kun, Hel! din mörke vej
vil jeg fro betræde.

Alt som Egil kom længer frem i kvædet, tiltoge hans kræfter, og da det var færdigt, [illegible] han det for hyrde, Thorgerde og sine øvri[illegible]. Derpå stod han op, og satte sig i höjsæ[illegible] det kaldte han Sønnetabet. Siden lod han [illegible] arveøl for

---

[1] [illegible] Odin, skjalde-[illegible]

[2] [illegible]

[3] [illegible]

[4] [illegible]

[5] [illegible]

sine sönner efter gammel sædvane; og da Thorgerd rejste hjem, gav han hende skönne foræringer.

70. Arinbjörn kommer til Norge.

Egil boede nu en lang tid på Borg, og opnåede e höj alder. Man finder ikke, at han havde trætter me nogen mand her i landet, heller ikke har man hø noget om, at han holdt holmgange eller havde blodig stridigheder, siden han stadfæstede sig på Island. Ha havde et prægtigt bo, og der skortede ham ikke p penge, begge dele noget, som han satte pris på. Ha skal ikke siden have forladt landet, mest vel fordi ha ikke kunde være i Norge formedelst sine för fortalt stridigheder med kongerne der.

Kong Hagen Adelstensfostre regerede endnu læng over Norge, men mod slutningen af hans regering ko Eriks sönner did, og gjorde fordring på riget. Hage holdt mange slag med dem, og vandt altid sejer; de sidste stod på Fitje på øen Stord i Hordeland, hvc Hagen også sejrede, men tillige fik sit banesår. Nu ko Eriks sönner til regeringen; og Arinbjörn Herse var ho Harald Eriksen, blev hans rådgiver, fik befalingen ove hæren og landværnet, samt Fjordefylke til forlening. Ha var en dygtig og sejersæl kriger. Da Egil Skallegrimse erfarede, at der var bleven kongeskifte i Norge, samt a Arinbjörn var kommen tilbage til sine gårde, og att holdtes meget i ære, digtede han et kvæde om ham, de lød således[1]:

---

[1]) Af dette digt er blot den første halvdel opbevaret samt slutning strofen, der findes i Olav Hvideskalds afhandling.

Arinbjörns drapa.

1.

Gerne jeg kvæder
til kongens ros,
kvær jeg tier
om kerring-id;
åbent jeg sjunger
om ædlings dåd,
fast jeg tier
om folkelögne.

2.

Gluffe jeg giver
gæk tilbage;
villig jeg kvæder
om venner mine.
Set har jeg mangen
mildings[1]) sæde;
farløs[2]) stod jeg
i folkgrams[3]) gårde.

3.

Fordum jeg var
hos ynglings sön[4]),
pådrog mig mægtig
manddrots vrede;
djærvhat drog jeg
på dunkle lok[5]);
hersernes herres
hus jeg søgte.

---

[1]) Konges.
[2]) frygtløs, af gl. dansk fare, d. e frygt. [3]) folkekonges.
[4]) hos en konge af Ynglingestammen, nemlig Erik Blodøxe.
[5]) jeg trodsede kongens vrede.

4.

Der alvældig
med Ægers hjelm[1])
sad lovsjungen
landets hersker.
Stird[2]) i hu
styrer kongen
våde[3]) klinge
i Jorvigs stad.

5.

Ej var det månskin
mildt at skue;
skyløs var ikke
Eriks brå;
hvas som øglens
edderblik
skød fra hans pande
skrækkens gisel[4]).

6.

Dog jeg torde
drotten bringe
bolstrets mages
bolde værd[5]),

---

[1]) skrækkens hjelm, der omtrent svarer til Pallas' skjold med Medusahovedet, udtrykker her kongens majestæt og den skræk, han indjog sine fjender.
[2]) stiv, barsk, stridig. [3]) nemlig af blod.
[4]) stråle, nemlig hans skarpe öjekast.
[5]) bolstrets mage er hovedet, der hviler på bolstret eller puden; ved hovedets værd mener han digtet Hovedløsen; han vil altså sige, at han, kongens barskhed uagtet, torde fremsige sit digt.

så Yggs skål[1])
skummende kom
til hver mand
høre-munde[2]).

7.

Ej hamfagert[3])
hölder tyktes
skaldgods[4]) mit
i skates[5]) huse,
da ulvgråt
for Yggs mjøden[6])
hattestob[7])
mig hilmer[8]) gav[9]).

8.

Da jeg det fik,
fulgte med gaven
svarte sig[10])
under sænket bryn;
og hin mund,
som mit Hovedløsen[11])
bar med bön
for budlungs[12]) knæ.

---

[1]) eller Odins bæger, Odins drik, d. e. poesien, digtet. [2]) d. e. øren, hvormed man drikker digtermjøden. [3]) med fager ham, smukt.
[4]) det gods han fik for sit skaldskab, d. e. hans hoved.
[5]) kongens. [6]) Yggs mjød, d. e. poesi, digt.
[7]) hattens stob, d. e. hovedet.
[8]) hilmer, den hjelmprydede, d. e. kongen.
[9]) meningen er den samme, som i Egils forhen anførte vers, kap. 64: at hans ulvgrå hoved, som han indløste, var stygt.
[10]) med de svarte sig eller vandsvælg mener han sine sorte öjne.
[11]) d. e. mit digt Hovedløsen. [12]) kongens.

9.

Tænders rad
med tungen fik jeg,
øreteltet[1])
med indre gange.
Bedre end guld
gaven tyktes,
som mig krigerske
konning gav.

10.

Dengang stærk
stod ved min side,
bedre end mange
mænd på tinge,
ven fuldtro,
som fast jeg kunde
tryggelig tro
i trængsels stund.

11.

Arinbjörn,
ædlest høvding,
ene mig værged
mod ødlings[2]) had;
kongens ven,
som aldrig svigted
i hærføre
hilmers gårde.

12.

Og om hin stærke
ætte-støtte

---

[1]) det ydre øre. [2]) kong Erik.

minded min dåds
djærve forsvar:
»Om Kveldulfs sön
kvad Halfdans ætling:
skade var det
for slig en mand!« [1])

13.

Vennefalsk
vorde jeg kaldt,
og en usling
ved Vidrers bæger[2]),
lov uværdig,
og løfteskænder,
hvis ej gengeld
for gavn jeg yder.

14.

Let nu ses,
hvor sætte jeg skal
bragmåls fødder[3]),
for brat at stige
frem for mængdens
forskende blik
med hersens[4]) herlige
hæder på læben.

---

[1]) dersom brudstykkerne af denne strofe ere rigtig læste af fortolkerne, så er tankegangen denne: I forrige strofe roser Egil Arinbjörn for den hjælp, han ydede ham hos kong Erik; nu tilföjer han, at det var ikke blot ham, han elskede, men hele hans æt; den djærveste i denne, Thorolf, hædrede han ved at minde om hine ord, som Halfdans sön eller ætling (kong Harald Hårfager) sagde ved hans fald (kap. 22). [2]) som digter.
[3]) versets fødder, dermed mener han de i gamle vers almindelige studler eller rimbogstaver. [4]) d. e. Arinbjörn.

15.

Let er at lave
med lydens høvl[1])
min vens
værdige ros.
Thi æmner
adelgode
trende, tvende
på tunge mig ligge.

16.

Først jeg nævner
hvad fleste vide,
hvad for al verdens
øren lyder:
hvor mildsindet
mændene tykkes
Björn kaldet bord
for birkens skræk.[2])

17.

Det al verden
under tyktes,
hvor han var gavmild
mod gæster alle;
men Grytbjörn[3]).
gods i mængde
og fæmon fik
af Frey og Njord.

---

[1]) lydens høvl er tungen; billedet er taget af tömmerhåndværl digtertungen er høvlen, men den besungne vens dyder og a egenskaber er tömmeret.

[2]) omskrivning på navnet Arinbjörn eller Arnebjörn. Birkens sk er ilden; ildens bord er arnen; det hele altså Arnebjörn.

[3]) atter en omskrivning for Arnebjörn; af gryt, sten, arnestene

18.

Ja, udi Hroalds
hovedstamme
odel og arv
var der i fylde;
og venneridt
fra alle sider
på vindhallens
vide gulv.[1])

19.

Han, som en hilding[2]),
havde i eje
lyse brynvangs
luende spanger[3]);
gudernes yndling
gaver uddelte
ven af hver helt,
der hæder søgte[4]).

20.

Det han besidder,
der savnes vide,
det, som er mer,
end meget guld.
Ej er let at skæfte
alle mænds spyd;
kort er der ej
mellem kongers huse[5]).

---

[1]) vindhallens eller himlens gulv eller bund er jorden. [2]) konge.

[3]) der står: øren-spandes-drag-reb eller drag-ild, der skal betyde pandesmykker. For pandens omskrivning har jeg sat brynenes vang, der i det mindste giver en klarere mening.

[4]) texten er her uvis.

[5]) meningen er denne: det er ikke let at skæfte hver mands spyd, d. e. at göre alle til pas (se Havamal v. 127). Der er ikke kort

21.

Aldrig blev nogen
hos Arinbjörns,
når han steg ud
af sengens langknar[1]),
hilset med håd[2])
og hadske ord,
med øxens
øde tomter[3]).

22.

Fæ[4]) er han gram,
hin Fjordenes mand[5]),
drabelig er han
mod Drøpners afkom[6]);
sag han giver[7])
sönner hine[8]);
ringe han hader,
og hodd[9]) han vejer[10]).

---

vej mellem kongehuse, d. e. kongeligsindede, ædelmodige, gavmilde mænd bo ikke i hvert hus. Arinbjörn derimod har den sjeldne lykke, at være elsket af alle, og viser kongelig gavmildhed og ædelmod imod enhver.

[1]) forlod hans hus; sengens knar (skib) er huset. [2]) spot.

[3]) med tomme hænder: tomhændet; ubönhørt; øxens tomter eller sæde ere hænderne; som omfatte øxen. Arinbjörns ædelsind og menneskekærlighed var så stor, at aldrig har nogensinde en mand forladt hans hus ledsaget af spöt eller ubönhørt (uden gaver).

[4]) gods. [5]) Arinbjörn, der havde hjemme i landskabet Fjordene.

[6]) ringe, efter mythen om ringen Dröpner, at der af den hver niende nat dryppede andre ringe.

[7]) anklager, forfølger. [8]) Dröpners sönner, ringene.

[9]) hodd, det tydske hort (f. Ex, i Nibelungenhort), skat, rigdom.

[10]) dræber. Alle disse udtryk betegne et og det samme: at han hader guld, det vil sige: er gavmild. Digteren viser til slutning sin kunst ved i denne og følgende strofe at sammenhobe alle udtryk for hans hoveddyder.

23.
Hæder han elsker,
hin Fjordens mand,
ros ham forfølger
og folkeyndest;
höj og velsignet
alder han nåed,
sköndt han idelig
våben førte.
— — — —[1]

24.
Årle jeg våged,
ord jeg sanked
med mål-ternes[2]
morgen-id.
Lov-stak[3] jeg laded,
som længe skal
ubrydelig stå
i Brages tun.

71. Om Einar Skåleglam og Egil.

Einar Helgesen, en broder til Osvif den spage, nedstammede fra Björn Østræne, der havde nedsat sig i Bredefjord. Endnu ganske ung var han stor, stærk og en god idrætsmand, begyndte også at digte, og var meget lærebegerlig. En sommer på tinget gik Einar, der nylig var kommen hjem fra en rejse, hen til Egils bod, og gav sig i tale med ham. Talen faldt snart på skaldskab, en genstand, som morede dem begge; og efter den tid

[1]) her er et stort hul i digtet. [2]) talens terne, tungen.
[3]) han sammenligner sin udødelige lovsang med en stak eller vedkast der ikke kan nedbrydes, billedet er endnu taget af tömmerhåndværket, hvor digteren er tömmermesteren, men digtet det optömrede tårn med stave og bjælker.

kom Einar tit til Egil, og de indgik venskab med hi den. De talte ofte om deres rejser; Egil vilde g høre tidende østenfra eller fra Norge, og spurgte til venner, samt til dem, han anså for sine uvenner; li des spurgte han meget efter, hvorledes det stod til stormændene; Einar derimod spurgte Egil om, hvorl det för var gået ham på hans rejser, og om hans værker, og den samtale hugede altid Egil, thi det noget, han gerne vilde fortælle om. Engang spurgte E ham, ved hvilken lejlighed han vel havde vist det st mod og tapperhed? Da kvad Egil:

En gang otte mænd jeg slog,
tøsset[1]) elleve jeg vog;
ene gav jeg alle døden,
vargen[2]) brad·i morgenrøden.
Hårdt vi skjoldets skælvekniv[3])
skiftede, med liv mod liv;
for min stærke valhöjs funke[4])
asken[5]) føg som avnebunke.

Siden var Einar længe udenlands hos konger jarler. Han var meget gavmild, men havde sje penge, og var ellers en tapper og brav mand. var hirdmand hos Hagen jarl Sigurdsen. Den gang der megen ufred i Norge, da Hagen jarl og Eriks sö holdt slag med hinanden, og joge hinanden ud af la

---

[1]) to gange; i Frisland og Værmeland. [2]) ulven.
[3]) kniven, som bringer skjoldet til at skælve, sværdet
[4]) valdyngens funke eller ild, sværdet.
[5]) asken, asketræet kan betegne mand, skjold, sværd, skib o. Fortolkerne tale herved iblandt andet om et søslag, men da åbenbar her sigter til sine bedrifter på sin Værmelandsfærd 78), så er alt sådant grebet af luften.

Kong Harald Eriksen (Gråfeld) faldt ved svig i et slag i Danmark, ved Hals i Limfjorden, hvor han stred med Harald Knudsen, kaldet Guldharald, og derpå denne med Hagen jarl. Med kong Harald faldt også samme gang Arinbjörn Herse. Da Egil spurgte denne sin gamle vens fald, kvad han:

Nu de falde fra, de birtings-
mænd[1]), som fordum mjøden yded,
de, som ødte Yngves tingdag[2]);
hvo skal jeg nu slige søge?
dem, som hist bag jordens bælte,
hvor som nagler øer ligge,
dækkede med digelsneen
djærve kæmper høgens höjfjeld[3]).

---

[1]) Birtingsmænd, de lyse, klare, berømte mænd (af bjart, birt, bert, d. e. klar, skinnende), et ord, der vel fortjener på ny at optages i sproget; thi birting er uden tvivl her det samme, som det der i svenske og danske kæmpeviser forekommer i Birtingsland, Birtingsbjerg, Birtingsskov, Birtingsborg eller, som det også noget fordrejet hedder, Bærtingsskov, Brattingsborg. Efter nogle skal Birtingsland stå for Bretagne, men dette kan i det höjeste kun gælde i en enkelt vise; af de andre forbindelser ses, at dette ikke er den rette oprindelse til ordet birting, der i oldnordisk bruges om al slags klarhed.

[2]) som ødte guldet eller vare gavmilde; Yngve er en søkonges navn; søkongens ting eller forsamlingssted er havet; havets dag eller ild er guld.

[3]) dem, som hist i Norge viste höjmodig gavmildhed mod kæmper. Jordens bælte er havet; at øerne i dette hav sidde som naglerne i et bælte, er et smukt billede; når man tænker på den række af øgrupper, som slynger sig ned langs med Norges kyster. Digelens sne er det smæltede sølv eller de deraf forfærdigede smykker; høgens höje fjeld er armen eller hånden; at dække armen med sølv er at beklæde den med smykker.

Einar Helgesen skald kaldtes også Skåleglam[1]. Han digtede en drapa, som kaldtes Vellekla (guldmangel), om Hagen jarl, men denne, som var vred på Einar, vilde i lang tid ikke lade den kvæde for sig. Da sang Einar:

Jeg yrkede[2] om krigerdrot,
om ham, som styrer landet godt;
imedens andre helte sov,
jeg pønsede på jarlens lov.
Hvor længtes jeg at komme hid!
men hvad blev lönnen for min id?
Den frække konge[3] finder: få
i skaldskab slet mig slægte på.

Velan, så lad os søge til
en jarl, der ynder sang og spil!
sejl lad os hejse höjt i rå
og til Sigvalde[4] styre så!
Han, som i borgen sidder gild
min drapa ej forskyde vil
med skjold på arm vi gange fri
og frejdig ud på Endils ski[5].

Jarlen, der ikke vilde tillade Einar at drage bort, lod ha

---

[1]) anledningen til dette hans tilnavn fortælles i Jomsvikingesa
Hagen jarl forærede ham nemlig to vægtskåler af brændt sølv o
hel forgyldte, tillige med tvende tilhørende lodder, det ene a
guld, det andet af sølv. Disse lodder vare gjorte i skikkelse a
små billeder (gudebilleder). Når man vilde erfare skæbnen, s
tænkte man sig ved lodderne en vis betydning, og gik det n
lykkeligt, så at det kom op, som man ønskede, da blev lodde
ligesom uroligt i vægtskålen, og bevægede sig, så at man kunde
høre glam deraf. [2]) digtede.

[3]) eller jarl; disse udtryk kunne bruges iflæng af digterne.

[4]) den danske jarl Sigvalde, høvedsmand i Jomsborg.

[5]) vikingens ski, skibet.

da fremsige sit kvæde, og forærede ham derpå et skjold som var en stor kostbarhed. På det var der indgravet adskillige fornsagn[1]), imellem det udhuggede arbeide vare lagte spanger[2]) af guld, og det hele var besat med stene. Einar sejlede tilbage til Island, og opholdt sig hos sin broder; men om høsten tog han hen til Borg, for at besøge Egil. Han traf ham ikke hjemme, thi Egil var taget nordpå i herrederne, men ventedes hjem. Einar biede efter ham i tre dage; længere var det ikke sæd[3]) at

---

[1]) gamle begivenheder.

[2]) plader, der dannede ligesom indfatning for eller skillerum imellem det udhuggede arbejde. Dette ord, en spang (ikke spange), i flert. spange eller spanger (sv. spång, spänger), forekommer temmelig ofte i vore kæmpeviser, og betegner enhver smal plade eller flade; derfor også en bro eller et brædt over en bæk, f.Ex. når det i kæmpevisen hedder:

han kastede runer på spange,
som liden Kirsten over skulde gange,

hvor hensynsformen: på spange, er det samme som: på bro; ligeledes pladerne i et smykke, f. Ex. når det hedder:

af da faldt mit hovedguld,
og spangene skiltes ad;

og således forekommer ordet ofte, som i spangebrynje, spangemile o. s. v. på samme måde, som i skjoldets beskrivelse her ovenfor, hvor spangerne dannede ligesom små broer eller fremstående flader imellem de forskellige partier af de arbeider, der skulde forestille gamle begivenheder. — Hvad selve disse arbejder angår, da bruger grundskriftet om dem ordet: skrevet, hvilket nogle forklare ved: malet, så at der på skjoldet vare malerier med farver; jeg har troet at burde foretrække den oprindelige betydning: indgravet, så at meningen er den, at der vare figurer indskårne, hvilke dog vistnok, til endnu större tydelighed, også ved forskellige farver vare udhævede fra hinanden; på samme måde som runer, der hos de gamle først bleve indskårne, og derefter endnu mere fremhævede ved farver.

[3]) det var ikke sæd, ikke skik, sædvane; heri ligger også: det var ikke sædeligt, ikke sömmeligt. Ordene sæder, sædelig have nemlig deres oprindelse af det gamle ord sæd, skik.

blive hos sine bekendte, og han tog derfor atter b
Men förend han red bort, gik han hen til Egils plads,
hængte der hint dyrebare skjold[1]), og sagde til hus
kene, at det var en foræring fra ham til Egil. Sam
dag kom denne hjem, og da han kom ind til sin pl
og så skjoldet, spurgte han, hvor denne kostbarhed
kommen fra? Man sagde ham, at Einar havde været d
og at det var en foræring fra ham. Da sagde Egil: »
mig til den usling! Tænker han, jeg skal våge over h
skjold, og give mig til at digte om det[2])! Tag mig n
hest, jeg vil ride efter ham og dræbe ham.« Man sag
ham, at Einar var reden tidlig om morgenen og allere
nu måtte være kommen til Dalene[3]). Siden digtede E
en drapa, i hvis begyndelse han omskrev Einar Skålegla
hele navn.

Einar og Egil holdt venskab med hinanden, sålæn
de levede. Men om skjoldets endelige skæbne fortæll
at Egil engang havde det med sig til et bryllup på Vi
myre, og der blev det fordærvet ved at falde i et kar
mælk. Da lod han boneden[4]) tage af det, og der fan
tes i spangerne tolv øre guld.

---

[1]) hjemme havde nemlig hver mand sit skjold hængende på va
gen bagved sin sædvanlige plads.

[2]) ligesom den, der opfostrede en andens barn, derved erklærer
selv for ringere end faderen, således var også skalden ring
end den høvding, han besang, hvad enten det nu var for at f
herlige ham selv personlig eller noget af hans. Når da E
modtog skjoldet, og som skald ved en sådan lejlighed m
digte, så stod Einar i samme forhold til ham, som en ko
eller jarl til den ringere skald; og at Einar blot kunde tæ
derpå, var mere, end Egils stolthed kunde tåle. Egils ord ku
dog også betragtes som ironi.

[3]) til Bredefjordsdalene, hvor hans broder boede.

[4]) alt det, hvormed det var belagt og besat.

83. Om Thorsteu Egilsen.

Da Egils sön Thorsten voxte til, blev han en overmåde smuk mand, hvid af hår, skær i hud, stor og stærk, dog ingenlunde som hans fader. Han var en forstandig, mild og stille mand, som ikke fornærmede nogen. Egil holdt ikke ret af ham, og Thorsten var heller ikke ham så meget hengiven; men moderen Asgerde og Thorsten elskede inderlig hinanden. Egil begyndte nu at ældes meget. En sommer da Thorsten skulde ride til altinget, men Egil blev hjemme, fandt Asgerde og Thorsten på, uden faderens vidende at tage den silkekappe, som Egil havde fået af Arinbjörn, ud af hans kiste, for at Thorsten kunde have den på til tings; men den var ham for lang; og da folk gik i optog til lovbjerget, slæbte den efter ham, og fik en bræmme af smuds forneden. Da han var kommen hjem, gemte Asgerde kappen på dens sædvanlige sted: men lang tid efter, da Egil lukkede sin kiste op, så han, at kappen var bleven smudsig, og spurgte Asgerde, hvorledes det var gået til? Hun fortalte ham da sandheden. Da kvad Egil:

Arving jeg fik; jo en herlig
arving fik jeg, tarvtig[1]), kærlig!
Egen sön har sveget mig;
det jeg kalder kvegen[2]) svig!
Kunde ej den ungersvend
bie, til de stærke mænd
bar mig bort, og satte stene
om mit legems trætte bene!

Thorsten blev derefter gift med Jofrid, en datterdat-

---

[1]) til min tarv, hos Peder syv: tartig.
[2]) levende, stærk; det er samme ord som findes i ordet kvægsølv; han vil sige: det kan man ret kalde svig.

ter af Olaf Feilan sön af Thord Geller, og som för havde været gift med Tunge-Odds sön Thorod. Kort efter døde Asgerde, og nu afstod Egil gården til Thorsten, og drog selv hen til Mosfjeld til sin måg Grim; thi af alle mennesker, der endda vare i live, elskede han mest sin stifdatter Thordis. En sommer kom der et skib ud, og lagde til i Leiruvåg[1]); styremanden var en norsk mand, en af Thorsten Thorasens huskarle, som bragte Egil til foræring et herligt skjold. Dette tog Egil med tak imod, og digtede vinteren efter en drapa, som han kaldte Skjolddrapaen, og hvis begyndelse var:

Hører, mænd, på fossens fald,
folkesangens höje gjald!
Lyt, o kongethegn[2]), på sangen,
som skal fylde vangen!
Over Hordelandets fjelde
skal den hæve sig med vælde,
fare frem med Odins ravne[3])
trindt om Norges havne.

84. Om Önund Sjone og hans sön Steinar.

Önund Sjone, der boede på Anabrekka, blev gammel og svagsynet; han afstod derfor gården til sin sön Steinar, en særdeles stærk mand, men lidet tækkelig, trættekær, heftig og vanskelig at komme til rette med. Mellem ham og Thorsten Egilsen på Borg kom det snart til brud. Söndenfor Havslæk, som dannede grændsen imellem deres ejendomme, strækker sig nemlig en mose, kaldet Staks-

---

[1]) et sædvanligt landingssted i nærheden af Mosfjeld.
[2]) kongens mand, Thorsten Thorasen.
[3]) Odins ravne, som han lod fare ud for at indhente kundskab, vare Hugen, tænkning, og Munen, hukommelse, de samme som befordre udbredelsen af skaldens sange.

myr, som om vinteren står under vand, men om foråret er der en herlig græsgang for kvæget. Når Steinars kvæg nu blev drevet til Havslæk, så gik det ofte ind på Staksmyr, og derover klagede Thorstens huskarle. Det brød Steinar sig ikke om, og således gik det stille af den første sommer. Men da Steinar lod det samme ske næste år, så gav Thorsten sig i tale med ham derom, dog altsammen i venskab, og bad ham holde sit kvæg på sit eget, ligesom för; men Steinar svarede, at det måtte gå hvor det vilde, blev hidsig, og de kom i noget ordskifte derom. Derefter lod Thorsten det fremmede kvæg drive bort, men da Steinar fik det at vide, satte han en af sine trælle til at vogte det, og denne drev det hen på alle egnene söndenfor Havslæk. Dette mærkede Thorsten en dag, da han gik og så til sin husholdning, og dræbte trællen, hvorpå han rev noget af et gerde ned, og tilhyllede liget dermed. Det blev fundet af nogle kvinder, som fortalte Steinar det. Om vinteren gjorde denne en rejse ud til Snefjeldsstrand, hvor han så en særdeles stor og stærk træl, ved navn Throod, og købte ham for tre mark sølv, hvilket var halvdelen mere, end man ellers gav for en middeltræl. Da han nu var kommen hjem med ham, sagde han, at han vilde give ham let arbejde; han skulde passe hans kvæg. »Du skal ikke,« sagde han, »spörge nogen om, hvor du vil lade det græsse, men søge de bedste græsgange, der ere på myrerne; jeg tænker, du har både mod og styrke til at stå dig imod Thorstens huskarle; og kommer Thorsten selv, så skøtter du vel heller ikke stort om hans godord.« Derhos gav han ham en stor øxe, hvis eg næsten var alen lang og hårhvas[1]). Throod lå nu med sit kvæg på Staksmyr. Thorsten sendte en af sine huskarle hen, for

[1]) så skarp, at den kunde skære et hår over.

at göre ham opmærksom på grændseskellet; men trællen svarede, at det var ham det samme, hvem jorden hørte til, han lod sit kvæg gå der, hvor der var den bedste græsgang. Thorsten lod det endnu gå hen, men da Throud blev ved at ligge der med sit kvæg nætter og dage, stod han op en morgen med solen, og gik ud på myrerne. Der ved Havslæk står ens skovklint, hvor Throud lå og sov, og havde løst sine sko af. Thorsten gik op på klinten, og havde ingen andre våben, end en lille øxe. Han stødte med skaftet til Throud, så han vågnede. Denne sprang op, greb sin øxe med begge hænder, svang den i luften, og spurgte, hvad han vilde? Thorsten svarede, at han vilde sige ham, at denne jord tilhørte ham, men de andres græsgang var på hin side af bækken; det var ikke så underligt, om trællen som fremmed ikke kendte grændseskellet så nöje. Men trællen svarede som för, at han sköttede lidet om, hvis jord det var, hans kvæg måtte gå, hvor det syntes bedst om det. »Da skulde jeg dog tro,« sagde Thorsten, »at jeg selv må råde for min jord, og ikke Steinars trælle.« Throud svarede: »Du er dog ikke så klog en mand, som jeg troede, siden du agter din værdighed så lidet[1]) at du vil have nattebol[2]) under min øxe; jeg tænker mit våben er bedre end dit, og at jeg er dobbelt så stærk. Her skal du se, hvor meget jeg bryder mig om dine trusler!« Og i det samme satte han sig ned, og bandt sin sko. Da løftede Thorsten sin øxe, og hug Throud over halsen, så at hovedet faldt ned på brystet; hvorpå han stablede stene omkring liget, tilhyllede det, og gik så hjem til Borg. Nu red Steinar fuldbevæbnet til Borg, og spurgte efter Thorsten. Man svarede ham, at han sad inde. Han bad da, at Thorsten

---

[1]) at falde for en træl ansås uværdigt for fri mænd.
[2]) natteleje, døden.

vilde komme ud, han havde et ærende til ham. Da Thorsten hørte dette, tog han sine våben, gik ud i dören, og spurgte Steinar, hvad hans ærende var? »Har du du dræbt min træl Thrond? sagde Steinar. »Ja,« svarede Thorsten, »ingen anden skal du give skyld derfor.« »Jeg ser da,« sagde Steinar, »at du har i sinde at værge om din jord som en drabelig mand, siden du har dræbt to af mine trælle. Det er just ingen stordåd. Nu vil jeg give dig lejlighed til en större, thi herefter skal jeg ikke sætte nogen anden til at passe mit kvæg, men det skal få lov til både nat og dag at gå på din eng.« »Forrige sommer,« sagde Thorsten, »dræbte jeg din træl, fordi I kom ind på mit, men lod eder så græsse, hvor I vilde, lige til vinter; nu har jeg dræbt nok en træl for dig af samme grund, og resten af sommeren må du göre som ifjor; men hvilken sommer herefter du bliver således ved at bemægtigede dig min græsgang, da vil jeg dræbe hver mand, der følger med kvæget, om det så er dig selv.« Derpå red Steinar igen hjem.

85. Egil på tinget.

Kort efter red Steinar op til Einar på Stafaholt, som var godordsmand, bad ham om hjælp, og bød ham penge. Men Einar svarede, at hans hjælp vilde kun være ham til liden nytte, hvis han ikke fik endnu flere anseelige mænd på sin side. Steinar tog da op til Reykedal til Tunge-Od, som var hovgode for hovet, hvortil der betaltes hovtold af alle dem indenfor Skardshede, og høvding i Borgefjord söndenfor Hvidå; også ham bød Steinar penge, Tunge-Od tog imod dem, og lovede ham sin hjælp. Næste forår rejste Einar og Tunge-Od med Steinar og et talrigt følge hen at stævne Thorsten for trællenes drab, og

gjorde påstand på fjörbaugsgård[1]) for hvert drab; thi efter loven skulde der betales bøder for en træls drab inden tredie dag; og to fjörbaugssager[2]) regnedes lige med en skovgangssag[3]). Thorsten gjorde derimod ingen modstævning for den fornærmelse, han havde lidt; derimod sendte han nogle mænd til Grim på Mosfjeld, for at underrette ham om det forefaldne. Egil lod ikke til at bekymre sig meget derom; men underhånden forhørte han sig dog om den hele sammenhæng med Thorstens og Steinars trætte, og hvilke mænd den sidste havde fået på sin side. Thorsten Egilsen red til vårtinget med et et stort følge, og kom en nat för de andre; han og hans tingmænd rejste deres boder; men da de vare færdige dermed, lod han sit tingfølge rejse en bod langt större end alle de andre, men den blev stående ganske tom. Steinar kom ligeledes med Tunge-Od og Einar, og rejste deres boder. Tinget var talrig besøgt, og man begyndte nu at rådslå om sine sager. Thorsten tilbød ikke forlig, men svarede alle dem, som vilde mægle, at han agtede at lade dom gå i sagen; han fandt ikke, at Steinars søgsmål for trællenes drab var af betydenhed, da de havde givet grund nok dertil. Steinar gjorde sig derimod meget til af sin retfærdige sag, han havde loven for sig, og mandsstyrke nok til at forfølge den. Om aftenen skulde retten sættes, og med dens anordning havde Thorsten meget at göre, thi således havde det været, medens Egil besad godord og høvdingskab. De vare på begge sider fuldvæbnede. Da så man fra tinget, at der kom en flok ridende langs med åen, og deres skjolde blinkede i solen.

[1]) den mindre fredløshed.
[2]) eller sagar som pådrage den skyldige den mindre fredløshed.
[3]) den större fredløshed.

Da de kom til tinget, red der en mand i spidsen for dem med en blå kappe, en gylden hjelm på hovedet, et med guld indlagt skjold på armen, og med et krogspyd i hånden, hvis fal[1]) ligeledes var beslået med guld; han var gjordet med sværd. Det var Egil Skallegrimsen, der kom med et følge af firsindstyve mænd, alle så fuldvæbnede, som om det var til et slag. Han havde sørget for at få de bedste[2]) og stridbareste böndersönner med sig fra egnen ved Mosfjeld. Med denne flok red han hen til den bod, som Thorsten havde ladet rejse, og som hidtil havde stået tom. De stege af hestene, og Thorsten gik med hele sin flok hen til sin fader, og bød ham velkommen. Egil lod sit rejsetöj bringe ind i boden, og hestene drive ud på græs. Og da alt dette var bragt i stand, gik han med Thorsten og hele deres følge hen på tingbakken, hvor de satte sig på deres sædvanlige sted. Derpå rejste Egil sig, og sagde höjt: »Er Önund Sjone her på tingbakken?» Önund svarede ja, og vedblev: »Det glæder mig, Egil, at du er kommen hid; nu vil alting blive godt med den trætte, de her have for.» »Er det efter dit råd,» sagde Egil, »at din sön sagsøger min, og kommer her med et følge, for at göre ham til en urdmand[3])?» »Nej,» svarede Önund, »jeg har ingen skyld i deres ufred; tværtimod har jeg bedet min sön meget at slutte forlig med Thorsten, som jeg stedse har søgt at skåne for enhver ubehagelighed, og det formedelst det nöje venskab, der har hersket imellem os to,

---

[1]) den midterste del af spydet. Se s. 168.

[2]) det vil sige, de fornemste af fødsel; således betyder i middelalderen gode mænd overalt adelbårne.

[3]) urd, eller som det i Norge udtales, ur, betyder en stenet eng. Urdmand er da ensbetydende med skovgangsmand eller den, der som fredløs måtte søge sit opholdssted i urder og skove.

Egil, fra vor første ungdom af.» »Det vil da snart vise sig,» sagde Egil, »om dette er dit alvor eller ej. Jeg mindes vel de dage, da vi begge vilde have fundet det utroligt, at vi nogensinde skulde have sag med hinanden, eller kunde så slet holde råde med vore sönner, at de ikke skulde begynde på slig dårskab, som det her ser ud til. Det synes mig da bedst, medens vi endnu ere i live og stå deres trætte så nær, at vi tage denne sag under os og forlige den, og ikke lade Tunge-Od og Einar hidse vore sönner sammen som stridshingste. Lad dem så se sig om efter en bedre indtægtskilde, end denne!» Da stod Önund op, og sagde: »Da har ret, Egil; det er os i sandhed usömmeligt at være på et ting, hvor vore sönner kives, og aldrig skal den skam gå os over, at vi ikke vare mænd for at forlige dem. Det er min villie, Steinar, at du nu overdrager mig denne sag, og lader mig fare dermed, som jeg finder for godt.» »Det ved jeg dog ikke,» svarede Steinar, »om jeg således vil lade min sag falde; thi jeg har allerede søgt understøttelse hos andre stormænd, og vil ikke ende den uden med Ods og Einars samtykke.» Derpå gav han sig til at tale med Od, der på ny lovede ham sin hjælp, og mindede ham om hvad han kunde vente sig, når Egil skulde dömme i sagen. Da sagde Önund: »Jeg behøver ikke at lægge denne sag under Ods tungerødder; ham skylder jeg hverken godt eller ondt, men Egil har bevist mig meget godt, og ham tror jeg bedre end nogen anden, og vil også heri råde. Du skal ikke trøstes ved, min sön, at have os alle imod dig; hidtil har jeg kunnet styre for os begge, og så vil jeg endnu.» »Du er meget heftig i den sag, fader,» sagde Steinar, »og tit, tænker jeg, ville vi komme til at fortryde det.» Derpå voldgav Steinar sagen til Önund, så at denne måtte sagsøge eller forlige den efter loven; og strax da Önund havde overtaget den,

gik han hen til Thorsten og Egil, og sagde: »Nu, Egil, må du alene skalte og valte i denne sag, som du vil; thi jeg tror dig bedst til at afgöre såvel denne min sag, som alle andre.» Derpå gave Önund og Thorsten hinanden hånd, og skøde til vidne på, at Egil Skallegrimsen skulde alene uden betingelse afgöre denne sag, som han vilde, der på tinget. Nu gik folk hjem til sine boder; og Thorsten lod tre øxne lede hen til Egils bod, og lod dem slagte til tinggilde. Da Steinar og Od kom hjem til deres bod, sagde denne, at han anså sig løst fra sit løfte, hvilket Steinar tilstod, og sagde, at han havde handlet som en brav, og dette skulde intet skår göre i deres venskab.

86. Om Egil og Önund Sjone.

Dagen efter gik Egil Skallegrimsen hen på tingbakken med Thorsten og hele deres flok. Der kom også Önund og Steinar, samt Tunge-Od og Einar. Og da folk havde talt deres sager, stod Egil op og sagde: »Er Steinar og hans fader Önund her, så at de kunne høre mine ord?» Önund svarede Ja. Egil vedblev: »Så vil jeg nu afsige forligsdommen imellem Steinar og Thorsten. Min fader Grim kom hid til landet, og tog alle Myrerne i besiddelse og hele herredet der omkring, fæstede selv bopæl på Borg, men gav sine venner land der omkring, hvor de siden boede. Han gav Ane bopæl på Anabrekka, der hvor hans sön Önund siden har boet med sin sön Steinar. Vi vide alle, Steinar, hvor grændseskellet går imellem Borgs og Anabrekkas jorder, at det er Havslæk. Det var heller ikke af uvidenhed, Steinar, at du lod græsse på Thorstens jord og tilegnede dig hans ejendom. Troede du da, at han var så vanartet fra sin slægt, at han ustraffet vilde lade sig noget frarane af dig? Thi både du, Steinar, og ligeså du, Önund, må vide, at det

land, Ane besad, det fik han af min fader Grim. Thorsten dræbte to trælle for dig; det vil være indlysende for alle, at de ere faldne på deres gerninger, og ere ubodsmænd[1], ja om de endog havde været fri mænd, så vilde de dog være ubodsmænd. Men fordi, Steinar, du lod dig det falde ind at frarane min sön Thorsten hans landejendom, som blev ham overdraget af mig, og som jeg havde arvet efter min fader, derfor skal du have forbrudt dit land på Anabrekka uden at få erstatning derfor; heller ikke skal du have bopæl eller hjem her i herredet söndenfor Langå, og forlade Anabrekka för fardag, eller strax efter fardag falde uhellig[2]) for enhver, der vil yde Thorsten hjelp, hvis du ikke vil fare bort og ikke i alle dele vil efterkomme denne min dom.» Da Egil havde endt, og satte sig ned, krævede Thorsten til vidne på hans afgörelse. Da sagde Ønund Sjone: »Det ville mænd finde, Egil, at denne din afgörelse er noget skak[3]). Hvad nu mig angår, da har jeg hidtil gjort alt mit til at jævne deres udstående; men herefter skal jeg tilföje Thorsten al den skade, jeg kan.» »Derom tænker jeg som så,» svarede Egil, »at jo længer trætten med os varer, desto værre vil det blive for dig og din sön; jeg troede, Önund, at du vidste, at jeg har för forsvaret min ret imod sådanne mænd, som du og din sön ere. Men Od og Einar, som have pustet til ilden i denne sag, have derved indlagt sig en herlig ære.»

87. Om Thorgeir Blund.

Thorgeir Blund var en sönnesön af Ketil Blund, en ætstor og rig Nordmand, der havde fået land af Skalle-

---

[1]) for hvilke der ingen mandebod blev betalt.
[2]) uden at drabsmanden kan drages til ansvar.
[3]) skæv, vrang.

grim, og hvis sön, Geir den rige, ægtede Skallegrims datter Thorun. Denne Egils söstersön var også med på tinget, og havde ydet Thorsten megen hiælp i denne sag. Hidtil havde han boet söndenfor Hvidå, men nu ønskede han at få land på Myrerne. Dette syntes Egil godt om, og opmuntrede sin sön til at modtage ham. De lode derfor Thorgeir nedsætte sig på Anabrekka; men Steinar flyttede ud over Langå, og nedsatte sig ved Leirulæk. Egil vendte tilbage til Mosfjeld, og skiltes venlig fra sin sön.

Dermed var dog striden med Steinar ikke tilende. Han lagde sig selvtolvte i baghold, for at overfalde Thorsten, der dog lykkelig undgik. Hos Thorsten var der nemlig en mand, ved navn Ire, så rask tilfods som nogen, og særdeles skarpsynet; han var en udlænding og en af Thorstens frigivne, men førte dog endnu opsigt med hans kvæg, og brugtes især til, om våren at drive det kvæg, der ikke gav mælk, til fjelds, og om høsten at føre dem til foldene. Efter fardag agtede nu Thorsten atter at lade kvæget drive til fjelds, og han og hans huskarle rede otte i tallet op til fjelds, medens Ire var i foldene. Thorsten havde desuden endnu et andet værk for om våren, nemlig at rejse et gerde over den såkaldte Grisetunge, hvormed mange af hans værkmænd vare beskæftigede. Da han nu havde efterset sine huskarles gerning, red han atter hjem; men i det han kom ligeover for den plads, hvor tingstedet var, kom Ire løbende ham imøde, og sagde, at han vilde tale med Thorsten under fire öjne. Denne befalede derfor sine ledsagere at ride forud, medens de talte sammen. Ire fortalte nu Thorsten, hvorledes han vilde have faret hen at se til fårene, men i skoven (hvorved han tillige nöjere beskrev stedet) så han tolv spyd skinne, samt nogle skjolde; og Thorsten anede nu nok, at det var et bag-

hold, som Steinar havde lagt der, for at overfalde ham. Hvad havde han nu at göre? Han sagde så höjt, at hans ledsagere tydelig kunde høre det: »Hvor mon han kan have så travlt med at hitte mig, at jeg ikke kan ride min vej hjemad ligefrem, men skal göre en omvej? Men,» vedblev han, »skulde Ølvald være syg, så vil han synes underlig om, at jeg afslår det.» Han lod nemlig, som om en af hans naboer, Ølvald, havde sendt bud efter ham. Ire løb nu alt hvad han kunde op til fjelds, men Thorsten sagde til sine ledsagere: »Det bliver en lang omvej, vi komme til at göre, hvis vi nu først skulle ride til Ølvaldsstad; Ølvald har sendt bud efter mig, og hvis det er en sag, der ligger magt på, så tænker han vel, at det er det mindste jeg kan göre for den oxe, han gav mig forrige høst.» De rede da ned over myrerne, langs med en å, og traf endelig en af Ølvalds huskarle. Thorsten spurgte, hvorledes det stod til hjemme? og huskarlen svarede, det stod godt til, og at Ølvald var i skoven for at hugge ved. »Jeg troede han var syg,» sagde Thorsten, »men så sig til ham, at hvis han har noget vigtigt at afgöre med mig, så må han komme til mig på Borg; jeg har nu ikke stunder at bie, men må ride hjem.» Så gjorde han. Siden spurgtes det rigtignok, at Steinar med elleve andre havde ligget på hint sted, for at lure på ham. Men Thorsten lod som han ikke havde mærket til noget eller hørt noget derom.

Om høsten tog Thorsten til et gilde hos en af sine frænder på Alftenæs, med tre huskarle og sin sön Grim, der da var ti år gammel; og da de vare komne over Langå ad vejen til Ørridaå, så de Steinar og Önund med deres huskarle, som arbejdede på marken. Disse satte strax efter Thorsten, og nåede ham ved en lille hol[1],

[1]) höj; ordet forekommer også i danske navne, som Holebæk, nu Holbæk.

ved Langeholt, hvor det snart kom til kamp. På Steinars side vare sex voxne mænd foruden hans sön, der også var ti år gammel. Thorsten og hans sön vare stegne af hestene, og havde søgt op på holen; sin sön Grim havde han befalet, at han skulde løbe ind i skoven. Dette møde så folk fra de andre gårde, som også vare ved deres arbejde på marken, og da de løbe hen for at skille dem ad, fandt de to af Thorstens og en af Steinars huskarle døde og nogle sårede. Efter striden ledte Thorsten efter sin sön Grim, og fandt ham meget såret, men Steinars sön lå død ved siden af ham. Da Thorsten sprang på sin hest, råbte Steinar efter ham: »Render nu, Thorsten hin hvide[1])?« hvortil Thorsten svarede: »Længer skal du rende, för uge er omme.« Thorsten red nu med sine folk ud over myren, og de havde hans sön Grim med sig, men da de kom ud i holtet[2]), som er der, døde drengen, og de begrove ham i holtet, der siden blev kaldet Grimsholt; stedet, hvor de havde stredet, hedder også endnu Kampholen. Thorsten red til Alftenæs efter sin bestemmelse, og blev der til gæstebud i tre dage. Da bøde flere sig til at følge ham hjem, men han afslog det, og red tilbage selv anden. Og den samme dag, da Steinar kunde tænke, at Thorsten vilde tage hjem, red han også ud langs med søen, og da han kom til den mæl[3]), som er der nedenfor Lambestad, så lagde han sig der i baghold. Da Thorsten kom, stod han på mælen med sit dragne sværd Skrymer, og stirrede hen ad vejen efter Thorsten. Men manden på Lambestad lagde mærke til hans færd, løb ned, greb ham fat under armene, og tumlede sålænge om med ham, at Thorsten imidlertid kom forbi. Manden løb derpå hjem, forfulgt af Steinar, slog dören i efter sig, og undgik

[1]) d. e. den blege, rædde. [2]) skoven. [3]) sandstrækning.

Steinar, der hug efter ham, så at sværdet blev sidd i vindskeden. Dagen efter sendte Thorsten en hu ud til Leirulæk, og lod Steinar sige, at vilde hai fare, skulde han flytte på den anden side af Borgehı Da forlod Steinar endelig egnen, og drog ud til Snefj næs. Thorgeir Blund var også en så slet nabo, at fredelige Thorsten, der i lang tid bar over med endelig fik ham til at flytte til Flokedal.

88. Egil Skallegrimsens død.

Egil blev meget affældig i sin alderdom; syn og relse slog ham fejl, og han var heller ikke sikker på fødder. En dag gik han ude i gården på Mosfjeld, s lede og faldt. Nogle kvinder, der så det, gave si at le, og sagde: »Nu er det ude med dig, Egil, s du ikke kan gå ene.« »Mindre spottede kvinder sagde Grim bonde, »da vi vare unge;« men Egil kv

Öjet glipper, glepsk[1]) er foden,
gubben faldefærdig snubler;
blød er marven nu i benets
bor[2]), og øret knap kan høre.

Egil tabte endelig aldeles sit syn. En dag om vinte da vejret var koldt, gik han hen til ilden for at va sig. Kokkepigen yttrede da, at det var underligt, sli mand, som Egil havde været, skulde ligge sådan for derne af dem, at de ikke kunde komme til at forı deres gerning. »Godt ord igen,« sagde Egil, »lad kun mig varme mig, og lad os se at forliges om p sen.« »Stå op,« sagde hun, »og gak hen til din e plads, og lad os forrette vort arbejde!« Egil rejste gik hen til sin plads, og kvad:

¹) bedragersk; om Erik Glipping bruges dette tillægsord.
²) benets bor, benpiben.

Blind jeg hen til brande vakler,
beder ildens Syn[1]) om skånsel;
harmen[2]) på mit hoveds hvide
volde hende ikke rører.
För mit ord for gæve konger
gammen var, og Adelstenen
hædred mig i gildeshallen
for de höje jarlers åsyn.

En anden gang gik Egil også hen at varme sig; da spurgte en mand ham, om han frøs om fødderne, og varede ham ad, at han ikke skulde strække dem for nær hen mod ilden. »Ja,« sagde Egil, »men det er en vanskelig sag for mig, at styre mine ben ret, da jeg ikke kan se; ynkeligt er det, at miste sit syn!« Og da kvad han:

Mig lang er tiden,
jeg ligger affældig,
fjern fra kongers
fagre borge.
Jeg haver to enker[3]),
som altid fryse;
de arme kvinder!
til ild de trænge.

Imedens Hagen den Mægtige endnu regerede i Norge, gik Egil Skallegrimsen i de firs, og da var han endnu en rask og rørig mand, på det nær at han var blind. Om sommeren da man lavede sig til at ride

---

[1]) Syn er en gudindes navn; ildens Syn eller gudinde en omskrivelse på pigen. [2]) sorgen, bekymringen.

[3]) en enke kaldes med samme ord (hæll), som en hæl; og hælen kan igen stå for foden. Således kommer Egil til at bruge ordet enker, når han mener sine fødder. Dette slags billeder kaldte man i oldtiden at digte i gåder eller digte skjult, tvetydigt (yrkja ofljóst).

, bad han Grim om, at han måtte ride med ham.
yntes Grim ikke om, og da han kom til at tale
ordis, fortalte han hende hvad Egil havde bedet
bad hende at udfritte hvad han havde under den
Thordis gik da hen at lede Egil op; at tale med
ar gubbens störste glæde. Og da han traf ham,
un: »Er det sandt, frænde, at du vil ride til tings,
engang hvad vil du göre der?« »Det skal jeg
,« svarede Egil, »hvad jeg har tænkt på. Jeg
nde at tage de to kister med mig, som jeg fik
Adelsten, og som ere fulde af engelske sølv-
at tage dem med mig til tinget, og så vil jeg lade
bære til lovbjerget, når der ere allerflest folk
. Derpå vil jeg strø sølvet rundt omkring. Og
le det gå underligt til, om de alle gave sig til at
et ligelig imellem sig; snarere vil der blive en
og en hurlumhej, ja kanske hele tingmængden
kan komme i hårene på hinanden.« Thordis
»Det er et kosteligt indfald, der ikke vil glemmes

sidst til dem. Næste morgen, da folkene stode op, så de Egil stavre omkring i holtet østenfor gården, og han ledte hesten efter sig; hvorpå de gik hen til ham, og bragte ham hjem. Men hverken trællene eller kisterne så man noget til mere, og har haft mange meninger om, hvor Egil havde skjult sine penge. Østenfor gården Mosfjeld er der en fjeldkløft, hvor der ved bradtø samlede sig en stor vandsamling, men efter at vandet er løbet bort, har man der i kløften fundet engelske penge; så nogle mene, at Egil har skjult sit gods der; men andre tro, at han har kastet det i de store og overordentlig dybe kær, som findes nedenfor toften. Söndenfor åen ere varme bade, og kort derfra store jordhuler; og der mene igen andre, at han har skjult det, thi der har man ofte set höjild[1]). Egil sagde, at han havde dræbt trællene, samt at han havde skjult kisterne; men hvor han havde gjort af dem, det åbenbarede han ikke noget menneske[2]). Om høsten efter faldt han i den sygdom, som blev hans bane. Da han var død, lod Grim liget iføre gode klæder, og derpå føre ned til Tjaldenæs. Der blev gjort en höj, i hvilken Egil blev lagt med sine våben og klæder.

89. Slutning.

Grim på Mosfjeld blev døbt, da kristendommen blev lovtagen på Island, og lod opføre en kirke ved sin gård; og Thordis skal da have ladet Egils lig føre til kirken.

---

[1]) ild, som troedes at brænde på gamle höje, hvor skatte vare skjulte.

[2]) helten troede at få det gods, han havde vundet på sine toge, med sig til Valhal. Det blev derfor heller ikke betragtet som noget, der burde arves, men enten nedlagt med ham i höjen, eller, som her, skjult af ham selv, at han kunde være det vis. Der, hvor sådant gods var nedgravet, troede man at se ild brænde.

En bekræftelse derpå er det, at da der siden blev bygget en anden kirke på Mosfjeld, og den, som Grim havde ladet opføre ved Risbro, blev nedbrudt, og man gravede kirkegården, så fandt man under det sted, hvor alteret havde stået, menneskeben, der vare langt större, end andre menneskers, og af gamle mænds sagn sluttede man, at det var Egils. Præsten Skapte Thorarensen[1]) tog da Egils hjerneskal, og satte den paa kirkegården; den var usædvanlig stor, men især forunderlig tung, og ganske bølget og stribet som stribede muslingskaller. Skapte, der vilde overtyde sig om dens tykkelse, tog da en temmelig stor håndøxe, svang den med sin ene hånd, og slog på hjerneskallen for at knuse den, men der hvor slaget traf, hvidnede hjerneskallen vel, men fik hverken dal eller sprække; hvoraf man da kan slutte, at den kunde stå sig mod småmænds hug, imedens der var hud og kød på den. Egils ben bleve nedlagte yderst i kirkegården på Mosfjeld.

Thorsten Egilsen lod sig også døbe, og byggede en kirke på Borg. Han var en gudhengiven og vel sædet mand, blev gammel, døde af sot, og blev begravet på Borg ved den kirke, han selv havde ladet bygge. Med Jofrid havde han ti börn: sönnerne Grim, Skule, Thorgeir, Kollsvend, Hjörleif, Halle, Egil og Thord, af hvilke Grim, som för er fortalt, døde tidlig; døttrene: Helga den Fagre og Thora. Fra ham nedstammer en stor slægt, adskillige stormænd og mange skalde, hvilken hele slægt kaldes Myremændenes slægt, og som alle ere komne fra Skallegrim. Det holdt sig længe i denne æt, at mændene vare stærke og stridbare; nogle udmærkede sig også ved kløgt. Men for resten var deres forskellig; thi nogle af Myremændene vare meget hæslige,

[1]) han levede i midten af det 12te århundrede.

og i ætten have dog også været de smukkeste mennesker, der have været fødte på Island, f. Ex. Thorsten Egilsen, hans søstersön Kjartan Olafsen, og Hal Gudmundsen, samt Thorstens datter Helga den Fagre, som Gunlaug Ormstunge og Skald-Rafn strede om. Thorstens sön Thorgeir var den stærkeste af de brødre, men Skule den störste. Denne boede på Borg efter sin faders død, var længe i viking, hvor han deltog i syv slag, og var Erik Jarls stavnbo på skibet Jernbarden i slaget ved Svolder, hvor kong Olaf Tryggvesen faldt.

[redacted]

HISTORISKE FORTÆLLINGER

om

ISLÆNDERNES FÆRD

HJEMME OG UDE.

Efter de islandske grundskrifter

ved

N. M. Petersen.

Andet bind.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1862.

NJALS SAGA

eller

FORTÆLLING OM NJAL OG HANS SÖNNER.

Efter det islandske grundskrift

ved

N. M. Petersen.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1862.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

1. Om Mörd Gige.

En mand, som hed Mörd, med tilnavnet Gige, en sön af Sighvat den Røde, boede på gården Vold i Rangåvolde[1]. Han var en mægtig høvding og dygtig i at forfølge sager, ja så lovkyndig en mand, at ingen domme tyktes lovlige, med mindre han havde del deri. Han havde en datter, som hed Unne, en smuk, dannet og gæv kvinde, der ansås for det bedste parti i Rangåvolde.

Vende vi os nu vesterpå til Bredefjordsdale[2], så boede her en mand ved navn Höskuld en sön af Dalekol. Hans moder hed Thorgerde, og var en datter af Thorsten den Røde, en sön af Olaf den Hvide, der igen var en sön af Ingild Helgesen. Ingilds moder var Thora, en datter af Sigurd Orm i Öje (Snogöje), Regner Lodbrogs sön. Thorsten Rødes moder Aude (eller Unne), med tilnavnet den Dybsindige (eller den meget Rige), var en datter af Ketil Flatnef, sön af Björn Buna, der igen var en sön af Grim Herse fra Sogn[3]. Höskuld boede på Hö-

---

[1] landstrækning på Sönderlandet imellem de to floder vestre Rangå og østre Rangå.

[2] dalstrækningerne ved Hvamsfjorden, der i oldtiden ofte kaldes Bredefjord i snævrere forstand.

[3] landskabet Sogn i Norge.

skuldsstad i Laxådal. Hans broder hed Hrut og boede på Hrutsstad; han havde moder med Höskuld, men hans fader var Herjolf. Hrut var en smuk mand, stor og stærk og våbendygtig, blid af sind, særdeles forstandig, hjalp sine venner med nyttige råd og var en pålidelig rådgiver i alle vigtige sager.

Det hændte sig engang, at Höskuld gjorde et gæstebud for sine venner; hans broder Hrut var der også, og sad næst hos sin broder. Höskuld havde sig en datter, der hed Halgerde; hun gik og legede på gulvet med nogle andre pigebörn; hun var smuk, velvoxen, og hendes hår var fagert som silke, og så stort at det nåede hende til bæltet. Höskuld kaldte på hende. »Kom hid til mig!« sagde han. Hun gik strax hen til ham; han tog hende under hagen, og kyste hende. Derpå gik hun atter bort. Da sagde Höskuld til Hrut: »Hvorledes tykkes du om dette pigebarn? er hun ikke fager?« Hrut tav dertil. Höskuld talte anden gang til ham. Da svarede Hrut. »Fager nok er pigen, og mange ville undgælde det; men jeg ved ikke, hvorfra tyvsöjne ere komne i vor æt.« Da blev Höskuld vred, og der var nogen spænding imellem brødrene i nogen tid.

Halgerdes brødre vare: Thorleik, fader til Bolle, og Olaf, fader til Kjartan, og Bård.

2. Hrut bejlede til Unne.

Engang rede brødrene Höskuld og Hrut til altinget, hvor der var en stor forsamling. Da sagde Höskuld til Hrut: »Jeg vilde ønske, broder, at du vilde tænke på d[illegible] huses bedste, og tage dig en kone.« Hrut svarede: »D[illegible] har jeg længe haft i sinde, men jeg har dog ikke kun[illegible] komme til nogen beslutning; men nu vil jeg følge [illegible] råd. Hvem mener du da, vi skulde tænke på?« »Her [illegible] nu« svarede Höskuld, »mange høvdinger på tinget,

der er nok at vælge iblandt; men jeg har dog allerede udset dig en kvinde. Det er Unne, en datter af Mörd Gige, en meget vis mand; han er nu her på tinget, og ligeså hans datter, så du kan se hende, om du har lyst.« Næste dag, da folk gik til lovretten[1]), så de ude ved Rangåboernes bod flere velklædte kvinder. Da sagde Höskuld til Hrut: »Se her er nu Unne, som jeg talte til dig om. Hvad synes du om hende?« »Godt,« svarede han, »men jeg ved dog ikke ret, om vi ville leve lykkelig sammen.« Derpå gik de hen til lovretten. Mörd Gige afgjorde retsspörgsmåle, som han plejede, og gik derpå hjem til sin bod. Höskuld og Hrut stode op og gik hen til Mörds bod og derind. Mörd sad længst inde i boden. De hilste ham. Han rejste sig for at tage imod dem, gav Höskuld hånden og lod ham sætte sig ned hos sig, og Hrut sad igen ham nærmest. Derpå talte de adskilligt med hinanden, indtil Höskuld endelig drejede talen hen på sit ærende. »Jeg vil slutte en handel med dig,« sagde han; »Hrut vil være din svigersön, og købe din datter[2]) og jeg skal på min side intet spare.« Mörd svarede: »Jeg ved, at du er en stor høvding, men din broder kender jeg ikke.« Höskuld sagde: »Fremmere er han, end jeg.« Mörd vedblev: »Du kommer til

---

[1]) se 1. bind side 29.

[2]) giftermål betragtedes som et køb, en handel, imellem brudgommen og brudens nærmeste frænde; heraf også udtrykket bryllup, som egentlig betyder brudkøb. Brudgommen måtte, som det følgende viser, købe bruden for en vis sum, der kaldtes mund, eller stille en vis del jord eller gods imod det, som bruden fik hjemmefra eller hendes medgift. Derefter toges nöjere bestemmelser for, hvorledes der skulde forholdes med denne deres fælles ejendom, om de skulde have den tilhalvs, indgå halvfællig, eller delingen i tilfælde af skilsmisse o.s.v. skulde ske på anden måde. (Se 1. bind side 84.)

at give ham meget med, thi hun tager al arven eft mig.« »Jeg vil ikke længe betænke mig på hvad j skal love,« sagde Höskuld, »han skal have gårdene Kan næs og Hrutstad helt op til Thrandgil og et sejlfærdi købmandsskib.« Hrut sagde da til Mörd: »Betænk, bond at min broder af kærlighed har udstyret mig vel; hvis nu ville give eders samtykke til giftermålet, så må I b stemme vilkårene.« Mörd svarede: »Det har jeg all rede betænkt: hun skal have 60 hundrede[1]), der sk forøges med en trediedel i din gård; men få I arvinge skal der være halvfællig imellem eder.« Hrut svared »Det vilkår er jeg fornöjet med. Lad os nu tage vi ner derpå!« Derpå stode de op, og gave hinanden hå den, og Mörd fæstede Hrut sin datter Unne, og gild skulde stå en halv måned efter midsommer hos Mörds

Begge parter rede nu hjem fra tinget; de re vesterpå forbi Hallbjörns Varder[2]), og der mødte de Thjostolf, en sön af Björn Gullbere i Reykedal, og fc talte dem, at der var ankommet et skib i Hvidå[3]); c var nemlig Hruts farbroder Øsser[4]), der var kommen til landet, og han vilde gerne have, at Hrut jo för heller skulde komme til ham. Men da Hrut hørte det bad han Höskuld tage hen til skibet med sig. Beg brødrene toge da afsted. Og da de kom til skibet, b Hrut sin frænde Øsser hjertelig velkommen. Øsser b dem ind i boden at drikke. Der blev da taget af der heste, og de gik ind og drak. Hrut sagde til Øsse

---

[1]) I Island bestemmes værdien af jordegods og løsøre efter hu dreder. I hvert hundrede er der 120 alen. Ved alen som være tænkte man sig en alen vadmel. G. V.

[2]) se 1. bind side 8.

[3]) eller Hvitå, som falder ud i Borgefjord.

[4]) eller, med den danske form af dette navn, Asser.

»Nu skal du ride hjem med mig, frænde, og blive hos mig i vinter.« »Det lader sig ikke göre, frænde,« svarede den anden, »thi jeg må forkynde dig din broder Eyvinds død; og han indsatte dig på Guleting[1]) til sin arving, men nu villè dine uvenner bemægtige sig godset, hvis du ikke selv kommer.« »Hvad skulle vi nu göre, broder?« sagde Hrut; »det bliver nok en vanskelig sag, nu da jeg netop har bestemt mit bryllup.« Höskuld svarede: »Du skal ride hen til Mörd, og bede ham forandre eders aftale, således at hans datter skal vente dig i tre år som fæstemø; men jeg vil ride hjem, og føre dine varer ned til skibet.« Hrut sagde: »Jeg beder dig da at tage mel og ved og hvad du ellers synes.« Derpå lod han sine heste føre frem, og han selv red sönderpå, men Höskuld hjem. Hrut kom til Rangåvolde til Mörd, og blev vel modtaget. Han fortalte Mörd sin stilling, og bad ham råde. Mörd sagde: »Hvor meget gods kan det vel være?« Hrut sagde, »det kunde være hundrede[2]) mark, hvis han fik det alt.« »Det er meget,« svarede Mörd, »i sammenligning med arven efter mig, og du skal da rejse, hvis du synes.« Derpå forandrede de aftalen, og bestemte, at Unne skulde sidde i tre år som hans fæstemø. Hrut red nu til skibet, og var der ved skibet om sommeren, til alting var færdigt. Höskuld lod alt Hruts gods bringe ned til skibet, og denne overdrog ham opsynet med den ejendom, han havde der vesterpå, imedens han var udenlands. Höskuld red nu hjem til sin gård. Kort efter fik de bør, og sejlede til havs; de vare ude i tre uger, kom til land ved Hern[3]), og sejlede øster til Vigen.

---

[1]) Et berømt tingsted i den vestlige del af Norge.

[2]) eller, efter andre, men urigtige læsemåder, to hundrede, syv hundrede.

[3]) Hern eller Herdla, en ø i Hordeland, i nærheden af Bergen i Norge.

3. Om Hrut og Gunhilde Kongemoder.

Harald Gråfeld regerede i Norge. Han var en sönnesön af Harald Hårfagers sön kong Erik Blodøxe. Hans moder hed Gunhilde, og var en datter af Øsser Tote. De havde deres sæde i Kongehelle[1]). Det rygtedes nu, at der var ankommet et skib til Vigen, og da Gunhilde fik dette at vide, spurgte hun efter, hvad for islandske mænd der vare på skibet? Der blev sagt hende, at det var Hrut, en brodersön af Øsser. Hun sagde: »Ja, jeg ved det nok, han har uden tvivl i sinde at hente sin arv; men der er en mand ved navn Sote, som har den i sin varetægt«. Derpå kaldte hun på sin skosvend, der hed Ögmund. »Jeg vil sende dig til Vigen,« sagde hun, »hen til Øsser og Hrut; sig til dem, at jeg indbyder dem begge til mig i vinter, og sig, at jeg vil være deres ven, og hvis Hrut vil rette sig efter mig, så skal jeg sørge for den sag med hans gods, samt hvad han ellers trænger til, og anbefale ham hos kongen.« Skosvenden drog afsted, og traf dem. Strax da de fik at vide, at det var Gunhildes svend, toge de vel imod ham; han sagde dem hemmelig sit ærende, og de overlagde derpå i lön med hinanden. Øsser sagde til Hrut: »Mig synes, frænde, at her er ikke meget at betænke; thi jeg kender Gunhildes sindelag: såfremt vi ikke ville begive os til hende, vil hun jage os ud af landet, og fratage os alt vort gods med vold, men hvis vi tage hen til hende, så vil hun vise os al den hæder, hun har lovet.« Ögmund drog hjem, og da han var kommen til Gunhilde, sagde han hende udfaldet af sit ærende, samt at de vilde komme. »Det var at formode,« sagde Gunhilde, »thi Hrut er en forstandig og dannet mand; pas nu vel på når de komme

[1]) i Vigen i Norge, ved Gøtelven i det såkaldte Ranrige eller Bahuslen.

il byen, og sig mig det!« Hrut og Øsser toge hen til Kongehelle, hvor deres frænder og venner kom dem møde, og hilste dem kærlig. De spurgte om kongen ar der i byen? Man svarede dem ja. Derpå mødte de gmund, som bragte dem en hilsen fra Gunhilde, og erhos sagde dem, at hun ikke vilde indbyde dem, förnd de havde været hos kongen, for snaks skyld, at det ke skulde lade, som hun var så forhippet efter dem, en hun skulde nok sørge for deres bedste, som hende yntes; så og at Hrut skulde tale dristig, når han kom il kongen, og bede om ophold ved hans hird. »Her er illige,« sagde han, »en hædersklædning til dig, Hrut! i vilken du skal gå til kongen.« Derpå vendte han tilage. Næste dag sagde Hrut: »lad os gå til kongen!« »Ja, lad os det,« sagde Øsser. De gik da tolv tilhobe, nemlig med alle deres frænder og venner, og kom til hallen, da kongen sad ved drikkebordet. Hrut gik først, og hilste kongen. Denne betragtede opmærksom den velklædte mand, og spurgte efter hans navn. Han navngav sig. »Er du en islandsk mand?« sagde kongen. Han svarede ja. »Hvad bevægede dig da til at komme til os?« Hrut svarede: »Lyst til at se eders höjhed, herre, og desuden har jeg en vigtig arvesag her i landet, til hvilken jeg behøver eders bistand, hvis jeg skal få min ret.« »Hver mand har jeg lovet at holde ved lov og ret her i landet. Men hvilke flere ærinder har du vel hos os?« »Herre!« svarede Hrut, »jeg vil bede eder om ophold ved eders hird, og at blive eders mand.« Kongen tav dertil. Gunhilde greb ordet, og sagde: »Mig synes, at denne mand gör eder et hæderligt tilbud, thi jeg tror, at hvis mange sådanne mænd vare i hirden, da vilde den være vel besat.« »Er det en kløgtig mand?« sagde kongen. »Både klog og fremstræbende,« svarede hun. »Det tykkes mig,« vedblev da kongen, »at min moder ønsker,

ılde få den navnebod[1]), som du attrår; men for vor
ɢheds skyld og efter lands sæd, så kom til mig efter
lv måneds frist, og du skal blive min hirdmand,
nin moder skal imidlertid sørge for din underhold-
og mæld dig så til den tid hos mig!« Gunhilde
rpå Ögmund befaling at følge dem til hendes bolig
værte dem vel. Han fulgte dem da hen til en sten-
som var tjeldet med det fagreste betræk; der var
Gunhildes höjsæde. Da sagde Ögmund: »Nu vil
ındes, hvad jeg sagde dig om Gunhilde; her er
s höjsæde og du skal sætte dig deri, og du må
le dette sæde, skönt hun selv kommer.« Derpå
tede han dem, og de havde kun siddet en kort
förend Gunhilde kom. Hrut vilde springe op, og
nde imøde, men hun sagde: »Bliv siddende, og du
estandig beholde dette sæde, sålænge du er hos
Derpå satte hun sig hos Hrut, og de drukke sam-
og om aftenen sagde hun: »Du skal ligge på loft-
hos mig i nat, vi to sammen.« »I skulle derfor

g har lovet dig.« Derpå blev han hirdmand. Hrut urgte da, hvor han skulde sidde? »Det skal min moder de for,« sagde kongen. Hun skaffede ham derpå det ederligste sæde, og han var hos kongen om vinteren l anseet.

4. Om Hruts sejlads.

Om foråret fik Hrut efterretning om Sote, at han r dragen sönderpå til Danmark med arven. Han gik rfor til Gunhilde og fortalte hende om Sotes færd. un svarede: »Jeg vil forsyne dig med to langskibe med dt mandskab og derhos en meget ryst mand, Ulf Utve-n[1]), vor gæstehøvding[2]) men förend du tager bort, må ı dog først gå til kongen.« Hrut gjorde så; og da han om til kongen, fortalte han ligeledes ham om Sotes erd, og at han agtede at sætte efter ham. Kongen ourgte, hvilken hjælp hans moder havde givet ham, vortil Hrut svarede: »To langskibe og Ulf Utvegen til øvedsmand over folkene.« »Det er godt,« sagde kon-en; »nu vil jeg give dig andre to skibe, og du vil endda ehøve al denne styrke.« Derpå fulgte han Hrut til skibet, g sagde ham farvel; hvorpå Hrut med sine folk sejlede önderpå.

5. Atle Arnvidsens drab.

Atle hed en mand, en sön af Arnvid jarl fra Øster-gøtland, som havde forholdt Hagen Adelstensfostre skat-erne og var flygtet med sin fader fra Jæmteland til Gøt-and. Derefter styrede Atle med sine skibe fra søen Mælaren ud igennem Stoksund, og så sönder til Dan-mark, hvor han nu lå ude i Øresund, og var erklæret i landflygtighed såvel af den danske, som af den svenske

[1]) den uvaskede. [2]) høvding for gæsterne ved kongens hird.

konge. Hrut styrede til Øresund, og da han kom d[illegible]der, så han en stor mængde skibe i sundet. Da sagde [illegible]Ulf: »Hvad skulle vi nu göre, Islænding?« »Styre frema[illegible]d,« sagde Hrut; »ufristet duer ikke. Mit og Øssers skib s[illegible]kal fare først, og du må lægge frem, som dig synes.« »S[illegible]elden har jeg haft andre til skjold for mig,« sagde [illegible]Ulf, hvorpå han lagde sin jagt ligeså langt frem, som Hr[illegible]ts, og således styrede de frem i sundet. Nu så de, s[illegible]om lå i sundet, at der kom skibe imod dem, og sagde [illegible]det til Atle. Han svarede: »Da vil der vorde gods at vind[illegible]e.« Derpå gjorde de sig slagfærdig på alle skibene, og A[illegible]tle befalede, at hans skib skulde ligge i midten af flåd[illegible]en. Skibene løbe frem, og såsnart de kom så nær, at de ku[illegible]nde høre hinande, stod Atle op, og sagde: »I farer uvar[illegible]ig. Så I ikke, der vare hærskibe i sundet? Hvad er nav[illegible]net på eders høvding?« Hrut gav sig tilkende. »Hvis m[illegible]nd er du?« spurgte Atle. »Kong Harald Gråfelds hirdman[illegible]d,« svarede Hrut. »Det er længe siden, at min fader og je[illegible]g,« sagde Atle, »vare gode venner med eders norske kong[illegible]e.« »Din ulykke er det,« sagde Hrut. »Vi ere nu såle[illegible]des trufne sammen,« vedblev Atle, »at du skal ingen tide[illegible]nde kunne sige derom;« hvorpå han strax løftede sit s[illegible]yd, og kastede det ind på Hruts skib; den fik bane, [illegible]om stod for det. Slaget begyndte. men sent gik dem ang[illegible]rebet på Hruts skib; Ulf gik rask frem, og forsvarede sig på forskellig vis, snart hug, snart stak han. Atles sta[illegible]ngemmer hed Asolf; han sprang op på Hruts skib, og blev fire mænds bane, förend Hrut blev det var, da vendte han sig imod ham; og da de fandtes, stak Asolf i Hruts skjold og gennemborede det, men Hrut hug til Asolf, hvilket hug blev hans bane. Dette så Ulf Utvegen, og sagde »Det er sandt, Hrut, at du hugger godt, men du har også meget at lönne Gunhilde for.« »Jeg frygter,« sagde Hrut, »at du taler med døende mund.« Atle så

ı et bart våbensted på Ulf, og gennemborede ham med kastespyd. Nu blev der et heftigt anfald. Atle sprin- :r op på Hruts skib, og farer fast frem, og nu vender ıser sig imod ham, stak efter ham, men faldt selv bag- ıds overende, thi en anden mand stak til ham. Hrut ıdte sig nu mod Atle. Denne hug strax i Hruts skjold, kløvede det helt igennem; da fik Atle et slag af en n på hånden, så han tabte sværdet. Hrut tog svær- :, og hug foden fra ham, og gav ham derpå banesår. toge der meget gods, og havde to af de bedste skibe d sig, og dvælede der kun en kort tid. Men Sote var idlertid sejlet forbi, og styrede tilbage til Norge, hvor ı landede ved Limgardsside[1]). Her gik han i land, og ıdte Gunhildes svend Ögmund, der strax kendte ham, spurgte, hvorlænge han agtede at blive der. »Tre ;e,« svarede Sote. »Hvor agter du dig da hen?« ırgte Ögmund. »Vester til England,« sagde Sote, »og ; kommer da aldrig mere til Norge, sålænge Gunhilde rsker der.« Ögmund gik bort, og begav sig til Gun- lde, thi hun var kort derfra paa gæsteri tilligemed sin n Gudrød. Han fortalte Gunhilde Sotes hensigt, hvor- ı hun befalede Gudrød at tage ham af dage. Gudrød g strax afsted, kom uforvarendes over Sote, lod ham re op på landet og lod ham der hænge, men tog god- :t og bragte sin moder det; hvorpå hun fik mænd til t bringe det til Kongehelle, hvorhen hun også selv siden egav sig. Om høsten vendte Hrut tilbage, og havde rhværvet sig meget gods; han begav sig strax til kon- en, og nød en god velkomst. Han tilbød kongen og ronningen at tage deraf hvad de vilde; kongen tog tre- liedelen. Gunhilde underrettede Hrut om, at hun havde

[1] en kyststrækning i Agdefylke i Norge, ved Lyngøerne.

taget arven, og ladet Sote dræbe; han takkede hende, og gav hende halvt med sig af det altsammen.

6. Hrut sejler til Island.

Om vinteren var Hrut hos kongen vel tilmode, men da det vårede, blev han meget stille. Gunhilde mærkede det, og sagde til ham, da de engang vare ene to sammen: »Er du husyg?« Hrut svarede: »Det går, som det hedder: ilde er det for den, som i fremmed land færdes[1].« »Vil du til Island?« sagde hun. »Ja,« svarede han. »Har du dig en kvinde derude?« sagde hun. »Nej,« svarede han. »Det holder jeg dog for sandt,« sagde hun. Dermed endte de deres samtale. Hrut gik for kongen og hilste ham. Kongen sagde: »Hvad vil du nu, Hrut?« »Jeg vil bede eder, herre, at give mig orlov at fare til Island,« svarede Hrut. »Vil din hæder der blive större, end her? sagde kongen. »Nej,« sagde Hrut, »men hver må øve hvad ham forelagt er[2].« »Det er med rammen mand reb at drage[3],« sagde Gunhilde, »giv ham derfor lov til at fare, som ham tjenligst er!« Der var den gang uår i landet, men Gunhilde gav ham såmeget mel, han vilde have. Nu gjorde han sig rede til at sejle til Island tilligemed Øsser, og da de vare færdige, gik Hrut hen at træffe kongen og Gunhilde. Hun tog ham i enrum med

---

[1]) textens aulandi betyder landflygtig (elendig). Den landflygtige, som er berøvet sit fædreland, er allevegne ulykkelig. Svaret tyder hen til Hruts hjemve efter sit fædreland Island. G. V.

[2]) må følge sin skæbnes bydende, skæbnens bestemmelse.

[3]) at drage reb med den stærke er en talemåde, der har sin oprindelse fra en i oldtiden brugelig leg eller styrkeprøve, der også omtales hos Saxe, i det nemlig tvende grebe i hver sin ende eller sin side af et sammensnoet tov, og prøvede, hvo der kunde drage det fra den anden. At drage reb med den stærke, er altså her at forsøge det umulige.

ig, og sagde til ham: »Her er en guldring, som jeg vil ive dig,« hvorpå hun satte den på hans hånd. »Mange ;ode gaver har jeg fået af dig,« sagde Hrut. Hun tog am derpå om halsen, og kyste ham, og sagde: »Hvis eg har så megen magt over dig, som jeg tænker, så egger jeg det på[1]) dig, at du ingen gammen skal have ied den kvinde på Island, som din hu står til, men vel ied andre kvinder; og nu haver ingen af os det godt. u betroede mig ikke alt[2]).« Hrut lo deraf, og gik bort. erpå begav han sig til kongen, og takkede ham. Kon-n tog venlig imod ham, og ønskede ham en lykkelig ise. Hrut gik strax ombord, og fik god bør, og de m til Borgefjord.

Strax da skibet var landfæstet, red Hrut hjem; men ser lod skibet losse. Hrut red til Höskuldsstad. Hö-ıld tog vel imod ham, og Hrut fortalte ham om sin se. Derpå sendte de mænd øster på over åen til ›rd Gige, at han skulde göre anstalter til gildet: men ›drene rede ned til skibet, og Höskuld underrettede ut om hans formues tilstand, der var voxet meget, :dens han var borte. »Mindre bliver lönnen,« sagde ut, »end den skulde være, men jeg vil give dig så ›get mel, som du behøver til din husholdning i vinter.« :rpå trak de skibet på land, og satte det i nøst, men le varerne førte de til Dalene[3]). Hrut var nu hjemme i Hrutstad til sex uger för vinteren; da lavede brødrene g Øsser sig til at ride til Hruts bryllup; de vare om-'ent tresindstyve mænd i følge, og rede til de kom øster

---

[1]) at lægge på (leggja á) er et trolddomsudtryk, at forhexe. Dette har hensyn til det følgende i fortællingen.

[2]) nemlig hans trolovelse med Unne, som Hrut havde holdt skjult for Gunhilde.

[3]) Bredefjordsdale.

Rangåvolde. Der var en stor mængde gildesmænd til-
tede; mændene toge plads på bænkene, men kvinderne
på tværbænken, og bruden var meget nedslagen. De
drukke nu gildet, hvilket løb vel af. Mörd udredte sin
datters medgift, hvorpå hun red hjem med de andre
Hrut overgav hende al rådighed i husets indre bestyrelse
hvormed alle vare vel fornöjede; men deres samliv v
ikke det bedste, hvilket varede så ved indtil våren.
skulde Hrut göre en rejse til Vestfjordene[1], for at k
penge ind for sine varer. Förend han tog afsted, s
hans kone til ham: »Tænker du at komme tilbag
mænd ride til tings?« »Hvorfor?« sagde Hrut. »
ride til tings,« sagde hun, »og træffe min fader.«
svarede han, »så vil jeg ride til tings med dig.
sagde hun. Han red derpå til Vestfjordene, fik si
vel anbragte, og red atter hjem; hvorpå han g
rede til at tage til altinget, og lod alle sine n
med sig, samt hans broder Höskuld. Hrut sa
sin kone: »Hvis du har ligeså megen lyst nu
til tings, som du för yttrede, så gör dig fær
til tings med mig!« Hun gjorde sig snart fæ
rede til tinget. Unne gik hen til sin faders b
vel imod hende, men hun var temmelig tu
da han mærkede det, sagde han til hende:
dig för med muntrere åsyn; hvad ligger d
Hun gav sig til at græde, og svarede in
han til hende: »Hvorfor red du da til tin
vil sige mig din hjertens mening? Er
der vesterpå?« Hun svarede: »Jeg vilde
ejer og har til at jeg aldrig var komn
sagde: »Det skal jeg snart komme ef
sendte bud efter Höskuld og Hrut, hvi

[1]) se 1. bind side 14

da de vare komne til Mörd, gik han dem imøde, hilste dem, og bad dem tage sæde. De talte længe og venskabelig sammen. Da sagde Mörd til Höskuld: »Hvorfor er min datter så misfornöjet der vesterpå?« Hrut sagde: »Lad hende sige til, hvis hun har noget at udsætte på mig.« Men der blev intet sådant fremført imod Hrut. Derpå lod han sine naboer og hjemmemænd spörge, hvorledes han behandlede hende; de gave ham et godt vidnesbyrd, og sagde, at hun rådte alene som hun selv ilde. Mörd sagde til hende: »Du skal tage hjem, og ære tilfreds med dit giftermål, thi alle give ham et ædre vidnesbyrd, end dig.« Hrut red derpå hjem fra \get, og hans kone fulgte med ham, og om sommeren rede de godt sammen; men da det vårede, kom der er ufred imellem dem, og jo længer det led frem på 'en, desto værre blev det. Hrut havde en rejse for Vestfjordene, og tilkendegav, at han ikke vilde ride altinget. Hans kone Unne svarede kort, og Hrut rejste.

7. Unnes skilsmisse fra Hrut.

Det led nu frem til tingtiden. Unne talte til Sigınd Øssersen, og spurgte, om han vilde ride til tings :d hende? Han svarede, at han vilde ikke ride, hvis ns frænde Hrut havde noget derimod. »Dig bad jeg st derom,« sagde hun, »fordi jeg har fortjent det af g mere end af nogen anden.« Han svarede: »Jeg vil lge dig, men kun på det vilkår, at du skal ride tilbage ed mig igen, og ingen svig have for imod Hrut eller ig.« Hun lovede det. Derpå rede de til tings. Hendes der Mörd var på tinget. Han tog meget vel imod hende, g bad hende blive i hans bod, medens tinget varede. Hun gjorde så. Mörd sagde: »Nu, hvad siger du mig m din husbonde Hrut?« Hun kvad:

Godt jeg vist må sige
om den gæve kriger,
godt, såvidt han egen
villie er mægtig;
men ham trykker såre
trylleri, og skamfuld
må jeg derfor meget
sige eller tie.

Mörd blev tavs derved, og sagde: »Der ligger dig magt på, min datter, at ingen skal vide det, uden jeg, og du mener, at jeg bedst kan hjælpe på dig;« hvorpå de gik et sted hen, hvor ingen kunde høre deres samtale. Da sagde Mörd til sin datter: »Sig mig nu alt hvad der er i vejen imellem eder, og hold ikke tingen for værre, end den er!« »Så får det da være,« sagde hun, og kvad tvende viser, hvori hun gav deres misforhold tilkende; og da Mörd sagde: »Sig mig det endnu tydeligere!« tilstod hun ham, hvorledes Hrut og hun ikke kunde have ægteskabelig omgang med hinanden, hvilket vist måtte være ham påført ved trylleri; hun ønskede derfor, at skilles fra ham. Mörd sagde: »Det er vel, at du sagde mig det; jeg skal nu give dig et råd, som skal være godt, hvis du kan bruge det ret og følge det nöjagtig. Nu skal du først ride hjem fra tinget; din husbonde vil da være kommen hjem, og vil tage vel imod dig; du skal være blid og föjelig mod ham, og han vil da tykkes, at der er sket en god forandring, og du skal heller ikke vise nogen kulde; men når våren kommer, skal du anstille dig syg og gå til sengs. Hrut vil på ingen måde forske efter, hvorledes det har sig med din sygdom, eller skende på dig, men snarere bede alle at sørge for dig på bedste måde. Derpå vil han tage hen til Vestfjordene tilligemed Sigmund, og føre alt sit gods bort derfra, og være borte

en stor del af sommeren. Men når nu mænd ride til tings, og alle de, som agte at ride, ere redne fra Dalene, da skal du stå op af din seng, og kalde mænd til at rejse med dig; og når du da er ganske færdig, skal du gå hen til din seng tilligemed dine ledsagere, nævne vidner ved din husbondes seng og erklære dig skilt fra ham ved lovlig skilsmisse, således som fremmes må ved altings dom og lands lov; samme vidnenævnd skal du göre ved karldören[1]. Rid derpå bort, og rid over Laxådalshede, og så til Holtevardehede, thi man vil lede efter dig mod Hrútafjord[2], og rid så til du kommer til mig. Jeg skal da videre sørge for sagen, og du skal aldrig mere komme i hans vold.« Hun red nu hjem fra tinget; Hrut var kommen hjem, og tog vel imod hende; hun svarede ham også venlig, og var blid imod ham, og året om levede de godt sammen; men da våren kom, blev hun syg og lagde sig til sengs. Hrut tog til Vestfjordene, efterat han havde givet befaling til at pleje hende vel. Da tingtiden nu kom, beredte hun sig til at rejse bort, og bar sig ad ganske således som nys er sagt, og red derpå til tinget. Herredsmændene ledte efter hende, men fandt hende ikke. Mörd tog vel imod sin datter, og spurgte hende, hvorledes hun havde efterkommet hans råd; hun svarede, at hun havde iagttaget alt nöjagtig. Hun gik derpå til lovbjerget, og erklærede sig skilt fra Hrut. Dette vakte megen opsigt. Unne tog hjem med sin fader, og kom aldrig mere der vesterpå.

---

[1] karldören eller mandfolkenes dör kaldtes hoveddören ved husets vestlige ende. G. V.

[2] hun skulde, som man ser af beskrivelsen, tage vejen imod nord, imod Hrutafjord på Nordlandet, for at de, som søgte efter hende, ikke skulde tro, hun var dragen hen til sin fader.

8. Mörd kræver gods af Hrut.

t kom hjem, og blev meget forbavset, da hans
borte, men forholdt sig dog rolig, og var hjemme
vinter, uden at rådføre sig med nogen om sin
æste sommer red han til altinget tilligemed sin
öskuld, og de havde et stort følge med sig. Og
kom på tinget, spurgte han, om Mörd Gige var
n svarede ham ja, og alle tænkte, at de vilde
deres sag, men det skete ikke. En dag da de
l andre tingmænd gik til lovbjerget, krævede
vidner, og lyste sag mod Hrut angående hans
medgift; han anslog den til 90 hundrede[1] i gods,
betaling og udredning under straf af tre marks
an lyste sagen til den fjerdingsret[2], under hvil-
skulde sagsøges efter loven; lyste lovlig tillys-
i alles påhør på lovbjerget. Men da han havde
, svarede Hrut: »Du søger denne din datters
af begerlighed efter gods og lyst til strid, end

mand og en tapper helt.« Da tilkendegav Mörd, at han ikke vilde stride med Hrut; hvorpå der blev et stort råb og megen ulyd på lovbjerget, og Mörd havde den störste skam af denne sag.

Folk rede derpå hjem fra tinget. Brødrene Höskuld og Hrut rede vester til Reykedal, og toge til gæst på gården Lund[1]), hvor Björn Guldberes sön Thjostolf boede. Der var falden en stærk regn om dagen, så folk vare blevne våde, og der bleve antændte langilde. Bonden Thjostolf sad imellem Höskuld og Hrut, og på gulvet gik to drenge og legede, som bleve opfødte hos Thjostolf, og en lille pige gik og legede med dem; de snakkede alle slags, thi de havde ingen forstand. Den ene af drengene sagde: »Jeg skal være Mörd, og jeg stævner dig til at miste din kone af den grund at du ikke har kunnet have ægteskabelig omgang med hende.« Den anden svarede: »Jeg skal være Hrut, og erklærer dig skilt fra alt krav på godset, hvis du ikke tör stride med mig.« Dette gentoge de nogle gange, og der opstod en stærk latter iblandt hjemmemændene. Da blev Höskuld vred, og slog til den dreng, der kaldte sig Mörd, med en kæp, som traf ham i ansigtet, og gav ham en skramme. Höskuld sagde til drengen: »Herud med dig, og driv ikke spot med os!« Men Hrut sagde: »Kom hid til mig!« og da drengen gjorde det, drog Hrut en ring af sin hånd, gav ham den, og sagde: »Gak bort, og fornærm ingen herefter!« Drengen gik bort, og sagde: »Din dannished skal jeg stedse ihukomme.« Heraf fik Hrut godt lov. De toge derpå hjem, og hermed ender trætten imellem ham og Mörd.

9. Hvorledes Thorvald fik Halgerde.

Nu er at fortælle, at Halgerde Höskuldsdatter voxte

[1]) I Reykedalen i Borgefjordssyssel.

blev en meget smuk kvinde og höj af væxt,
hun blev kaldet Langbrog. Hun havde fagert
å stort, at hun kunde hylle sig dermed; hun var
let og hårdsindet. Hendes fosterfader hed Thjo-
an stammede fra Syderøerne, var stærk, våben-
og havde dræbt mangen mand uden at give bøder
n, heller ikke holdt man for, at han forbedrede
s sind.

mand ved navn Thorvald Osvifsen boede ude på
dsstrand på gården under Fjeld[1]; han var rig
og ejede de øer, der hedde Björnøerne[2], som
e i Bredefjord, fra hvilke han fik tör fisk og mel.
var en stærk og dannet mand, men noget rask
Engang talte faderen og han om, hvor Thorvald
le se sig om efter et giftermål, og det fandtes
intet parti langtomkring var ham godt nok. Da
svif: »Vil du bejle til Höskulds datter Halgerde
g?« »Ja, hende vil jeg bejle til,« sagde han.

elv, der løber faren,« sagde Osvif. Derpå tiltrådte de ierrejsen til Höskuldsstad, hvor de nøde en god velomst. De kom strax frem med deres ærende for Höruld, og begyndte frieriet. Höskuld svarede: »Eders rfatning kender jeg, men jeg vil handle åbent med der: min datter har et hårdt sind, men hendes udseende g behagelige væsen kunne I selv se.« Thorvald svarede: Bestem du vilkåret, hendes sindelag skal ikke være mig ogen hindring for handelen.« De talte derpå om brudøbet, uden at Höskuld spurgte sin datter om hendes iening; thi han vilde gerne have hende gift, og de leve enige om hele brudeskatten. Derpå fæstede Thorald Halgerde, og red så hjem.

10. Om Halgerdes bryllup.

Höskuld underrettede Halgerde om giftermålet. Hun svarede: »Nu har jeg erfaret hvad jeg længe har frygtet for, at du ikke elskede mig så meget, som du altid har sagt, siden du ikke fandt det værd, at denne sag blev overlagt med mig; imidlertid finder jeg ikke dette parti så herligt, som du har lovet mig;« og det kunde på alting mærkes, at hun anså sig for slet gift. Höskuld sagde: »Jeg lægger ikke så megen vægt på din stolthed, at den skulde stå i vejen for min handel, og jeg skal råde, ikke du, hvis vi ej kunne enes.« »Stor er din og lin slægts stolthed,« svarede hun, »og det er da ikke underligt, at jeg har fået min del deraf;« hvorpå hun ik bort. Hun opsøgte sin fosterfader Thjostolf, og foralte ham hvad der var i gære, og hun var meget nedlået. Thjostolf sagde: »Vær ved god mod! Du vil blive ift nok en gang, og da vil man spörge dig ad; alleteder vil jeg handle efter dit sind, undtagen der, hvor lin fader eller Hrut ere.« Mere talte de ikke herom.

Höskuld lavede til gilde, og red ud, forat indbyde gæster; han kom også til Hrutsstad, og lod Hrut kalde ud til sig. Han kom ud, og de gik hen at tale sammen. Höskuld fortalte ham den hele frierhandel, og indbød ham til gilde, og bad ham ikke være fortrydelig, fordi han ej havde talt til ham, da handelen blev afgjort. »Mig tyktes det bedst,« sagde Hrut, »når jeg slet ikke havde dermed at göre; thi dette giftermål vil ikke bringe nogen af dem lykke, hverken ham eller hende, men jeg vil dog komme til gildet, hvis du anser det for en hæder for dig.« »Visselig gör jeg det,« sagde Höskuld, og red derpå hjem. Osvif og Thorvald indbøde ligeledes folk til gildet, og der blev ikke budet færre, end hundrede.

Der boede en mand ved navn Svan i Björnsfjord, der ligger nordenfor Stengrimsfjord[1]). Det var Halgerdes morbroder. Svan var meget troldkyndig, trættekær og ond at have med at göre. Ham bød Halgerde til gilde hun sendte nemlig Thjostolf til ham, og imellem denn og Svan kom det snart til venskab.

Folk kom nu til gildet. Halgerde sad på tværbæı ken, og var en meget munter brud; Thjostolf gav s bestandig i tale med hende; men stundum talte h med Svan, og denne deres samtale vakte folks opmæı somhed. Gildet løb vel af. Höskuld udredte Halger gods på bedste måde. Derpå sagde han til Hrut: »S jeg også uddele nogle gaver?« Hrut svarede: »Du få lejlighed nok til at øde dit gods for Halgerde; lad hermed være nok.«

11. Thorvalds drab.

Thorvald red hjem fra gildet tilligemed hans og Thjostolf; denne fulgte hendes hest, og de

---

[1]) se 1. bind side 15.

endnu hemmelig sammen. Osvif vendte sig til sin sön, og sagde: »Synes du vel om dit giftermål, og hvorledes løb eders samtale af?« »Vel,« sagde han, »hun viste mig al mulig venlighed, og du kan jo selv se kende derpå, hvorledes hun ler ved hvert ord.« »Jeg holder ikke hendes latter for så god, som du gör,« sagde Osvif, »men det vil nok siden vise sig.« De rede til de kom hjem; og om aftenen sad hun hos sin husbonde, og anviste Thjostolf plads næst ved sig længst fra dören. Thjostolf og Thorvald gave sig lidet af med hinanden, og vare ordknappe mod hinanden om vinteren, og det varede så ved. Halgerde var bestandig om sig og storsindet, vilde have alt hvad andre havde i nærheden, og ruttede med alt. Men da det vårede, skortede det i huset både på mel og tör fisk. Halgerde gav sig da i tale med Thorvald, og sagde til ham: »Du skulde ikke her sidde så rolig, da her i huset mangler både mel og fisk.« Thorvald svarede: »Jeg skaffede ikke mindre til huse, end sædvanlig, og da varede det til hen på sommeren.« Halgerde sagde: »Ikke rager det mig, om du af gærrighed har sultet både dig og din fader.« Da blev Thorvald vred, og slog hende i ansigtet, så at det blødte; gik derpå bort, og kaldte på sine huskarle, at de skulde følge med ham. De satte en skude frem, sprang ombord, sex karle i tallet, og roede ud til Björnøerne, hvor de toge deres törre fisk og mel. Om Halgerde fortælles, at hun sad ude, og var meget nedslagen. Thjostolf gik hen til hende, og så, at hun var såret i ansigtet, og sagde: »Hvorledes er du bleven så ilde tilredt?« »Det volder min husbonde Thorvald,« sagde hun, »og du var ikke tilstede for at hjælpe mig, om du ellers bryder dig noget om mig.« »Jeg vidste intet deraf,« sagde Thjostolf, »dog skal jeg hævne det.« Han gik derpå ned til stranden, og skød et sexåret skib frem; i hånden havde

han sin store jernskæftede øxe. Han gik ud på sl
og roede ud til Björnøerne; men da han kom der,
alle mænd roede bort undtagen Thorvald og hans
sagere; han selv var ifærd med at lade skuden, og
mænd bare varerne ud. Thjostolf kom til i det sa
sprang op på skuden, gav sig til at lade med ham
sagde: »Du er både sendrægtig og ubehjælpelig i
arbejde.« Thorvald svarede: »Mener du, du kan
det bedre?« sagde han. »En ting,« sagde Thjostolf,
jeg göre bedre end du, og ilde gift er den kone du
eders samliv skulde heller ikke vare længe.« Tho
greb en fiskekniv, der lå hos ham, og slog til Thjo
men denne havde løftet sin øxe på skulderen og
imod, og traf Thorvald på hånden, så at armen
brudt og kniven faldt. Derpå svang Thjostolf anden
sin øxe, og hug Thorvald i hovedet, så han strax

12. Om Thjostolf.

Da kom Thorvalds mænd ned med godset;
Thjostolf betænkte sig ikke længe; han hug strax to
på skudens bord, så at tvende rum gik itu, og s
på sit skib; men ind i skuden styrtede den mörk
og den sank strax med den hele ladning; Thorvald
gik også under med den, så at hans folk ikke kund
hvorledes han var tilredt, men at han var død, vidst
Thjostolf roede ind på fjorden, men de råbte forban
efter ham, og at han aldrig godt måtte times. Han
rede ikke, men roede til han kom hjem, trak skibe
og gik hjem. Øxen holdt han i vejret, og den var
blodig. Halgerde var ude, og sagde: »Blodig er din
hvad har du øvet?« »Nu,« svarede han, »har jeg s
for, at du vil blive anden gang gift.« »Så forkynd
mig da Thorvalds død,« sagde hun. »Ja,« svarede
»og se nu til, du sørger for min sikkerhed.« »Det

jeg,« svarede hun, »jeg vil sende dig nordpå til Björnsfjord til Svanshol; min frænde Svan vil tage imod dig med begge hænder, og han er så dygtig en mand, at der vil ingen hjemsøge dig.« Han sadlede derpå en hest, hun havde, steg på den, og red til Björnsfjord til Svanshol, hvor Svan tog imod ham med begge hænder. Svan sagde: »Det kalder jeg mænd, som ikke sky noget, hvor farligt det lader, og det lover jeg dig derfor, at hvis de søge dig her, skulle de få den störste skam deraf.« Hvad nu Halgerde angår, da befalede hun sin frænde Ljot den Svarte at rejse med sig, og bad ham sadle deres heste, thi hun vilde ride hjem til sin fader. Han gjorde alting færdig til deres rejse; imidlertid gik hun hen til sine kister, lukkede dem op, kaldte på sine folk, og gav hver især en gave, men de beklagede alle, at de skulde miste hende. Hun red nu hjem til sin fader, der tog vel imod hende, thi han havde endnu ikke spurgt hvad der var forefaldet. Hrut sagde til Halgerde: »Hvorfor tog Thorvald ikke med dig?« Hun svarede: »Han er død.« Höskuld sagde: »Det har Thjostolf gjort.« »Ja,« svarede hun. »Det var ikke hentet af luften,« vedblev Höskuld, »hvad Hrut sagde mig, at dette giftermål vilde blive til megen ulykke, men hvad nytter det at klage over gjort gerning?«

Thorvalds ledsagere havde imidlertid fået et skib til låns, og roede ind til landet ved Reykenæs. De toge hen til Osvif, og fortalte ham hvad der var forefaldet. Han sagde: »Onde råd tage en ond ende, og jeg ser nu, hvorledes alt står til. Halgerde må have sendt Thjostolf til Björnsfjord, men selv må hun være reden hjem til sin fader. Vi ville nu samle folk, og opsøge ham der.« De gjorde så, droge om for at få folk til hjælp, og fik et godt mandskab; de rede til Stengrimsfjord og så til Ljotådal og til Selådal og så til Björnsfjord. Nu

tog Svan til Orde, og gispede stærk: »Nu søge Osvif fylgjer hid.« Da sprang Thjostolf op. Svan sagde: »Gå du ud med mig! Lidet er her behov.« Begge gik derp ud. ' Svan tog et gedeskind, svøbte det om sit hoved og sagde: »Vorde tåge og vorde skræmsel og under ster for alle dem, som efter dig søge!« Osvif og hans mæn rede imidlertid op på bjerghalsen. Da kom der en ty tåge imod dem, og Osvif sagde: »Det må være Sva der volder det, og godt og vel, om der ej følger me ondt efter.« Kort efter blev det ganske dunkelt f deres öjne, så de ikke kunde se, og de mistede hesten og de gik selv, nogle ned i mosen, andre i skoven, at de let kunde have kommet til skade. Deres våbe tabte de. Da sagde Osvif: »Hvis jeg kunde finde mi heste og våben, så vilde jeg vende om,« og næppe hav han sagt dette, förend de kunde se noget, og fan deres heste og våben. Men mange skyndede endnu at de skulde fortsætte deres ridt imod Svanshol; d skete, men strax forekom dem de samme under. Så g det tre gange. Da sagde Osvif: »Sköndt færden ikke god, så skulle vi dog nu vende tilbage. Lader os tage en anden beslutning, og jeg for min part finder da bedst, at vi tage hen til Höskuld, og beder ham bøder for min sön; thi der er hæderlig færd at ven hvor der er midler nok dertil.« De rede så derfra Bredefjordsdale, og der er intet at fortælle om dem, före de kom til Höskuldsstad. Der var Hrut tilstede. Os kaldte Höskuld og Hrut ud; de gik begge ud, og hil ham, og de gik derpå hen at tale sammen. Höskı spurgte Osvif, hvor han kom fra? Han svarede, at h var taget hen at lede efter Thjostolf, men havde ik fundet ham. Höskuld svarede, at han måtte være ko men til Svanshol, og det var ikke hver mands sag opsøge ham der. »Derfor,« sagde Osvif, »er jeg komm

bud, at jeg vil bede dig om bøder for min sön.« Höskuld svarede: »Jeg har ikke dræbt din sön, heller ikke rådet ham bane, men du kan være undskyldt, at du søger sagen erstatning.« Hrut sagde: »Nær, min brøder, er næsen ved öjnene; det göres nu fornødent, at neddysse alle onde rygter og give ham bøder for sin sön, og således göre din datters sag god igen, thi kun på denne måde kan dette endes, og bedst er det, at der tales lidet derom.« Höskuld sagde: »Vil du afsige kendelse i sagen?« »Det vil jeg,« svarede Hrut, »og jeg vil ikke skåne dig i min kendelse, thi når jeg skal sige, hvad sandt er, så har din datter rådet ham bane.« Höskuld[1]) tav derpå en stund, stod så op, og sagde til Osvif: »Giv mig nu din hånd og handsæl mig, at du vil lade sagen falde!« Osvif stod op, og sagde: »Det er just intet lige forlig, at din broder skal afsige kendelsen, men du har dog (sagde han til Hrut) rådet så godt, at jeg tör betro dig til at afgöre sagen.« Derpå stod han op, og greb Höskulds hånd, og de forligedes således, at Hrut skulde bestemme og kundgöre bodens störrelse, förend Osvif tog bort. Derpå afsagde Hrut sin kendelse, og sagde: »For Thorvalds drab bestemmer jeg to hundrede[2]) i sølv,« hvilket den gang ansås for god mandebod, »og dette, broder, skal du betale strax, og udrede det som det sig bör.« Höskuld gorde det. Da sagde Hrut til Osvif: »Jeg vil give dig en god kappe, som jeg havde her ud til landet med mig.« Den anden takkede ham for gaven, var glad ved sagens udfald, og rejste hjem. Hrut og Höskuld kom hen til ham, forat skifte, og heri bleve de ligeledes vel forligte med Osvif, og toge hjem med godset. Osvif er nu ude af fortællingen. Halgerde bad Höskuld,

---

[1]) en nødvendig rettelse for Hrut, der står i udgaven. G. V.
[2]) eller efter andre, måske rigtigere læsemåder, et hundrede.

at hun måtte tage hjem til ham, hvilket han tillod hende. Der blev endnu i lang tid talt allehånde om Thorvalds drab. Halgerdes gods formeredes godt, og voxte anseelig.

13. Glums frieri.

Tre brødre ere nævnte til denne fortælling; den ene hed Thoraren, den anden Rage, den tredie Glum; de vare sönner af Olaf Hjalte, meget anseelige mænd og velhavende. Thoraren havde det kendingsnavn, at han blev kaldt Rages broder, og han var landets lovsigemand efter Rafn Hængsen.[1]) Han var en såre forstandig mand · boede på gården Varmelæk[2]), og han og hans broder Glum førte husholdning sammen. Glum havde længe været på rejser; han var en stor, stærk og smuk mand. Deres broder Rage var en navnkundig kæmpe. Disse brødre ejede sönderpå gårdene Engø og Laugarnæs.

Engang talte brødrene Glum og Thoraren sammen og den sidste spurgte Glum, om han agtede sig udenlands, som han plejede; han svarede, at han havde dog helst tænkt at holde op med sine handelsrejser. »Hvad har du da i sinde?« sagde Thoraren, »vil du tage dig en kone?« »Det havde jeg nok lyst til,« sagde den anden, »hvis jeg kunde göre et godt giftermål.« Da opregnede Thoraren alle de ugifte kvinder, der vare Borgefjord, og spurgte, om han vilde have nogen af dem han vilde selv ride med ham på frieri. Glum svarede at han vilde ingen af dem have. »Så nævn mig da hvem du vil have,« sagde Thoraren. Glum svarede »Når du vil vide det, så hedder hun Halgerde, og er en datter af Höskuld vester i Dalene.« »Nu går det ikke som ordsproget hedder, at du er bleven klog ved andet

---

[1]) Thoraren Rages broder var lovsigemand i tidsrummet 950—96?

[2]) i Borgefjordssyssel.

mands skade; hun har allerede været gift med en mand, og ham rådte hun bane,« sagde Thoraren. Glum sagde: »Måske hænder hende ikke slig vanskæbne anden gang, og det er jeg vis på, at mig råder hun ikke bane. Men vil du vise mig nogen hæder, så rid hen med mig, forat bejle til hende.« Thoraren sagde: »Det nytter ikkun lidet, jeg sætter mig derimod; hvad der skal ske, vil ske.« Ofte bragte Glum denne sag på tale hos Thoraren, der længe søgte at unddrage sig, men omsider samlede de mænd, og rede ti i følge vester til Dalene, og kom til Höskuldsstad. Höskuld tog vel imod dem, og de vare der om natten. Men tidlig om morgenen sendte Höskuld bud efter Hrut. Da denne kom, var Höskuld ude, i det han red ind i tunet[1]). Höskuld sagde ham, hvilke mænd der vare komne. »Hvad mon de ville?« sagde Hrut. »De have endnu ikke sagt mig deres ærende,« svarede Höskuld. »Og deres ærende må dog være til dig,« sagde Hrut; »de ville vist bejle til din datter Halgerde; hvad vil du svare?« »Hvad finder du rådeligst?« sagde Höskuld. »Du skal svare dem vel,« sagde Hrut, »men heller ikke lægge skjul hverken på kvindens lyder eller dyder.« Imedens brødrene endnu talte sammen, kom gæsterne ud. Höskuld tog venlig imod dem; Hrut hilste også Thoraren og begge de brødre. Derpå gik de alle hen til samtale, og Thoraren sagde: »Jeg er kommen hid med min broder Glum i det ærende, Höskuld, at bejle til din datter Halgerde for min broder Glum; og skal du vide, at han er en hædersmand.« »Jeg ved det,« sagde Höskuld, »at I ere begge anseelige mænd; men jeg vil derimod sige dig, at jeg en gang för rådte for hendes giftermål, og det blev os til megen ulykke.« Thoraren svarede: »Det ville vi ikke lade være til hinder

---

[1]) hjemmemarken, der omgiver gården.

for vor handel, thi en lod skal ikke ramme alle, dette kan vel gå godt, sköndt hint gik ilde; desuden det Thjostolf, der især var skyld deri.« Da sagde Hr »Jeg vil give eder et råd, hvis I ikke vil lade det va nogen hinder, hvad der för er forefaldet med Halger at Thjostolf nemlig ikke skal drage hen til Glum m hende, hvis giftermålet kommer i stand, og at han ald må være der længer end tre nætter uden Glums tilladel og bliver han der længer, skal Glum kunne dræbe h uden at give bøder; imidlertid skal det stå til Glum tillade det, hvilket dog ikke er mit råd. Heller ikke s det nu gå til således som forrige gang, at Halgerde bli bortgivet i lön; hun skal vide hele denne handel, og Glum, og selv råde, om hun vil have ham eller ikke; vil hun ikke kunne tilregne andre det, hvis det ej g vel; alt dette skal gå for sig uden al svig.« Thorar sagde: »Det går nu som altid, at bedst er det, at di råd følges.« Der blev da sendt bud efter Halgerde, hun kom did tilligemed tvende kvinder. Hun havde blå kostelig vævet kåbe på, derunder en skarlagenskjor og et sølvbælte om livet; håret hang ned på begge sid af brystet, og hun havde knyttet det under sit bæl Hun satte sig ned imellem Hrut og sin fader, hilste de alle med venlige ord, talte vel og mandig for sig, spurgte om tidender. Derpå tav hun, og Glum sagd »Om handelen imellem din fader og mig have jeg min broder Thoraren talt noget, at jeg nemlig måtte dig, Halgerde, til kone, hvis det er din villie, som dere du må nu selv som en brav kvinde sige, om det er d imod eller ej, men hvis du har nogen betænkelighed v vor handel, så ville vi ikke mere tale derom.« Halger svarede: »Jeg ved, at I brødre ere anseelige mænd, ligeså, at jeg nu vil blive bedre gift end forrige gan men jeg vil dog vide, hvad I have aftalt og hvor vi

det er kommet med sagen; men efter hvad jeg nu synes om dig, så tror jeg at jeg vil kunne holde af dig, hvis vore sind kunne stemme.« Glum sagde hende derpå selv den hele handel uden at forvanske noget, og spurgte så Höskuld og Hrut, om han havde berettet det rigtig. Höskuld sagde ja. Da sagde Halgerde: »Så vel have I, du, min fader, og Hrut, sørget for mig i denne sag, at jeg vil følge eders råd, og denne handel skal være således som I have fastsat.« Da sagde Hrut: »Det tykkes mig bedst, at Höskuld og jeg nævne vidner, men Halgerde skal fæste sig selv, om det tykkes lovsigemanden at være ret.« »Ret er det,« sagde Thoraren. Derpå blev Halgerdes gods vurderet, og Glum skulde stille ligeså meget derimod, og der skulde være halvfællig imellem dem. Derpå fæstede Glum sig Halgerde, og brødrene rede hjem. Höskuld skulde holde gildet. Alt var nu roligt, indtil man red til gilde.

14. Om Glums bryllup.

Brødrene havde et stort følge og udvalgte folk; de rede vester til Dalene, og kom til Höskuldsstad. Her vare også mange folk samlede. Höskuld og Hrut besatte den ene bænk, brudgommen den anden. Halgerde sad på tværbænken, og teede sig vel. Thjostolf gik med opløftet øxe, men alle lode, som de ikke mærkede det. Gildet løb vel af. Og da det var endt, rejste Halgerde med dem sönderpå. Da de kom til Varmelæk, spurgte Thoraren Halgerde, om hun vilde overtage bestyrelsen af huset; hun svarede nej. Om vinteren styrede hun sit sind vel, så man syntes ikke ilde om hende. Om foråret talte brødrene sammen om deres besiddelser, og Thoraren sagde: »Jeg vil opgive eder boet på Varmelæk, thi det er bekvemmest for eder, hvorimod jeg vil drage sönder til Laugarnæs, og sætte bo der, men Engø skulle

vi eje i fællesskab.« Glum samtykkede heri, hvorpå Thoraren drog sönderpå, men Glum og hans kone blev boende hvor de vare. Halgerde skaffede sig nu tyende. Hun var rask til at give og om sig til at tage. Om sommeren fødte hun et pigebarn; Glum spurgte[1]) hende hvad barnet skulde hedde. Hun svarede[2]): »Hende skal opkalde efter min farmoder[3]) og hedde Thorgerde, thi hun stammede efter langfædrenes stamtavle på sin fædreneæt fra Sigurd Fofnersbane. Pigebarnet blev vadnet, og fik dette navn; hun voxte op der, og kom til at ligne sin moder. Glum og Halgerde levede godt sammen, og dette varede så ved en stund.

Fra Björnsfjord hørte man den tidende, at Svan om foråret var roet ud på fiskeri, men han blev overfalden af et stærkt østenvejr, blev dreven op ved Veideløse, og satte til der. De fiskere, som vare ved Kalbak, syntes at de så Svan gå ind i fjeldet Kalbakshorn, og at han der blev med glæde modtaget; men andre modsagde det og påstode, at der var intet om. Det vidste dog alle, at han ingensteds fandtes hverken levende eller død. Da Halgerde spurgte dette, tog hun sig sin morbroders død meget nær.

Glum tilbød Thoraren at de skulde skifte deres jorder om; men han afslog det, og tilföjede: »Hvis jeg derimod overlever dig, så venter jeg at få Varmelæk.« Dette sagde Glum til Halgerde, og hun svarede: »Det er noget som Thoraren kan vente sig af os.«

---

[1]) således må man læse, ikke sagde som i udgaven. G. V.

[2]) Ordene »hun svarede« ere tilföjede ved gætning. G. V.

[3]) Halgerdes farmoder var Thorgerde Thorsten den Rødes datter, (se kap. 1.) Dialogen må opfattes således at Halgerde her er den talende men ikke Glum. G. V.

15. Om Thjostolf.

ıstolf havde slået Höskulds huskarl, hvorfor han stolf bort. Denne tog sin hest og sine våben, til Höskuld: »Nu tager jeg bort, og kommer ere tilbage.« »Det ville alle glæde sig over,« ıskuld. Thjostolf red til han kom til Varmelæk, blev vel modtaget af Halgerde, og ikke ilde af Han fortalte Halgerde, at hendes fader havde m bort, og bad hende sørge for ham. Hun ham, at hun kunde slet intet love om hans op-, förend hun havde talt med Glum. »Kommer d af det sammen?« sagde han. »Ja, kærligt og ıarede hun. Derpå gik hun hen at tale med og sine arme om hans hals, og sagde: »Du skal ; den bön, som jeg vil bede dig om.« »Det vil ;de han, »hvis den er sömmelig; hvad vil du da ?« Hun svarede: »Thjostolf er jaget bort der ra, og nu så jeg gerne, at du vilde tillade ham her; men jeg vil dog ikke tage det overtvært, er dig imod.« Glum sagde: »Nu da du skikker el, vil jeg tilstå dig det; men det siger jeg dig, ı begynder på optöjer, skal han strax bort.« da til Thjostolf, og sagde ham det. Han svarede: dog god, som altid; det tænkte jeg nok.« Der-v han der, og dyede sig en stund, men tilsidst et, som han fordærvede alt der. Han skånede len Halgerde, men hun tog ham aldrig i forsvar, havde strid med andre. Glums broder Thoraren de ham, at han lod ham blive der, og sagde, at : gå galt således som för, hvis han blev der. arede ham höflig, men fulgte dog sit eget hoved.

16. Om Glums fårefærd.

Engang om høsten var det vanskeligt for folk, at få deres kvæg hjem, og Glum savnede adskillige bøder. Da sagde han til Thjostolf: »Gak ud på fjeldet med mine huskarle, og se, om I kunne finde nogen af fårene.« »Det er ikke min sag, at lede efter får,« svarede Thjostolf, »og det er mer end nok til min undskyldning, at jeg ikke vil gå bag efter dine trælle, men far du selv, og jeg vil da fare med dig.« Derover komde i en heftig trætte. Halgerde sad ude; det var just godt vejr. Glum gik da hen til hende, og sagde til hende: »Thjostolf og jeg have nu haft strid med hinanden, og vi ville kun i kort tid blive sammen;« hvorpå han fortalte hende alt hvad der var foregået imellem dem. Halgerde undskyldte da Thjostolf, så de kom i stærkt ordskifte med hinanden, og Glum slog til hende med sin hånd, og sagde: »Længer vil jeg ikke trættes med dig,« hvorpå han gik bort. Hun elskede ham meget, og kunde ikke berolige sig, men græd höjt. Thjostolf gik hen til hende, og sagde: »Ilde er du medhandlet, og ofte burde det ej ske.« »Hverken skal du hævne dette, eller blande dig i hvad vi have med hinanden at göre,« sagde hun. Han gik bort, og gren ad det.

17. Glums drab.

Glum befalede nogle mænd at følge med ham, men Thjostolf gjorde sig ligeledes færdig, og for med Glum. De droge op ad den söndre Reykedal, og så op ved Baugagil, så sönder til Tværfjeld, men nogle sendte Glum til Sulefjeldene, og de fandt alle mange får. Men nogle droge til Skoradal, og tilsidst traf det sig, at Glum og Thjostolf vare ene to. De gik sönder fra Tværfjeld, fandt der nogle sky får, og dreve dem hen imod fjeldet, men fårene kom op på fjeldet for dem. Da begyndte de at

binanden. Thjostolf bebrejdede Glum i de
ryk sin udygtighed; og Glum sagde: »Ondt
an kun hjemme fra. Skal jeg tage imod
' dig, din forløbne træl du er.« Thjostolf
et skal du komme til at bekende, at jeg ikke
l, thi jeg skal aldrig vige for dig.« Da blev
og hug til ham med med sin håndøxe, men
sin øxe imod, så hugget traf midt på siden
gik to fingersbred ind i den. Thjostolf hug
ıam med sin øxe, traf ham på skulderen, og
lerbenet og kravebenet, så at blodet styrtede
Glum greb Thjostolf med den anden hånd
han faldt, men kunde ikke holde ham, da
over ham selv. Thjostolf tilhyllede derpå
d sten, trak hans guldring af, og gik til han
nelæk. Halgerde var ude, og så at øxen
Han sagde: »Jeg ved ikke hvad du vil tænke
forkynder dig Glums drab.« »Så har du
sagde hun. »Ja,« svarede han. Hun lo
ıgde: »Du er ingen sinke i strid.« »Hvad
du mig nu?« sagde han. »Tag til min far-
ı svarede hun, »og lad ham sørge for dig!«
.e,« sagde Thjostolf, »om dette er et heldråd,
dog følge din anvisning.« Han tog da sin
l om natten til Hrutsstad. Her bandt han
; husene, gik så hen til dören, og gav et
ıa den. Derefter gik han nord om huset.
net; han sprang hurtig op, for i sin tröje,
erne i sine sko, greb så sit sværd, svøbte
n den venstre hånd og op om armen. Folk
at han gik ud. Han så en stor mand bag
ndte Thjostolf. Hrut spurgte, hvad nyt der
? »Jeg forkynder dig Glums drab,« sagde
Hvo voldte det?« sagde Hrut. »Jeg vog ham,«

sagde Thjostolf. »Hvi red du hid?« sagde Hrut. »H
gerde sendte mig til dig,« svarede Thjostolf. »Så er
ikke hende, som har voldet dette,« sagde Hrut, og t
sit sværd. Dette så Thjostolf, og vilde ikke være sen
men hug strax til Hrut. Denne undgik imidlertid hug
ved en rask vending, og slog med sin venstre hånd
rask til siden af øxen, så den flöj af hånden på Th
stolf. Med sin höjre hånd hug han Thjostolf i be
ovenfor knæet, så det hang kun lidet ved, løb i
samme ind på ham og stødte hårdt til ham. Derpå l
han Thjostolf i hovedet, og gav ham banesår. Thjos
faldt bag over. Da kom Hruts huskarle ud, og så
gerne af striden. Hrut lod Thjostolf føre bort og h
lig tilhylle. Derpå begav han sig til Höskuld, og sa
ham Glums drab, og dernæst Thjostolfs. Han beklag
Glums fald, men takkede ham for Thjostolfs.

Kort efter spurgte Thoraren Rages-broder sin bro
Glums drab. Han red selvtolvte til Höskuldstad, l
Höskuld tog venlig imod ham, og han var der om nat
Höskuld sendte strax bud til Hrut, at han skulde kom
did; han tog også strax afsted, og dagen efter talede
adskilligt om Glums drab. Thoraren sagde: »Vil du
mig nogen bod for min broder, thi jeg har lidt et s
tab.« Höskuld svarede; »Jeg har ikke dræbt din bro
heller ikke rådte min datter ham bane; men såsnart l
fik det at vide, dræbte han Thjostolf.« Da tav Thora
og frygtede, at sagen vilde tage en slet vending; l
Hrut sagde: »Lader os skaffe ham en god rejse,
har vist lidt et stort tab, og det vil få en god oml
vi ville give ham gaver, og han vil være vor ven for
standig herefter.« Dette blev iværksat, og brødrene g
ham gaver, og han red atter hjem. Han og Halge
skiftede boliger om foråret; hun drog sönderpå til l

garnæs, og han til Varmelæk. Hermed er Thoraren ude af fortællingen.

18. Mörds død[1].

Nu er at fortælle, at Mörd Gige blev syg og døde, og hans død blev meget beklaget. Hans datter Unne tog til godset efter ham; hun var da anden gang ugift. Hun var meget ødsel og holdt slet hus, så at hendes penge ødtes for hende, og hun havde tilsidst ikke andet, end jord og kvæg.

19. Her begynder fortællingen om Gunnar.

Gunnar hed en mand, en frænde af Unne. Hans moder Rannveig var en datter af Sighvat den Rødes sön Sigfus, der blev dræbt ved Sandholefærge. Gunnars fader hed Hamund, en sön af Gunnar Baugsen, efter hvem Gunnarsholt er opkaldt. Hamunds moder hed Hrafnhilde, en datter af Storolf Hængsen. Storolf var broder til Hrafn lovsigemand. Storolfs sön var Orm den stærke.

Gunnar Hamundsen boede på gården Hlidarende[2] i Fljotshlid. Han var höj af væxt og stærk, særdeles våbendulig; han hug med sit sværd, og kastede sit spyd,

---

[1] I henseende til tidsfølgen i fortællingen, er der følgende at bemærke: Sagaskriveren har omsat fortællingens dele således, at kapitel 9—17 er et afsnit for sig, der i chronologisk henseende hörer ind mellem kap. 1 og 2. Dog slutte disse afsnit ikke ganske sammen. Imellem det som fortælles i 17de og 2det kapitel ligge der nogle år. Kap. 18 er fortsættelse af kap. 8. Denne omsætning og brud på den annalistiske tidsfølge synes at være gjort for at kunne fortælle Halgerdes tre giftermål i uafbrudt række. For dog at vejlede læseren begynder hvert afsnit med ordene: Nu er at fortælle. Se begyndelsen af 9de og 18de kapitel. G. V.

[2] Gården ved Liens, nemlig Fljotshlids eller Flodliens, ende, i Rangåvolde-syssel på Sönderlandet.

når han vilde, ligeså godt med den venstre hånd, sc med den höjre, og svingede sit sværd så hurtig, at c så ud som der på en gang vare tre i luften. Han v den mest udmærkede bueskytte, og traf alt hvad han si tede på; han sprang höjere end sin egen höjde med a sine hærklæder på, og ligeså langt baglænds som fre for sig; han svømmede som en sæl; heller ikke var d nogen leg, hvori nogen skulde tænke på at kappes m ham, og der siges, at ingen skal have været hans jæ ning. Han var smuk af udseende, med lyst åsyn, lig noget opadstående næse, blå og levende öjne, røde ki der, stærkt hår, der faldt vel og havde en smuk farv Han var særdeles dannet, rask i al dåd, gavmild og sag modig, trofast mod venner, men vanskelig i deres val Han besad også en god formue. Hans broder hed Kc skeg, en stor og stærk mand, en brav mand, og pålid lig i alt. Hans anden broder hed Hjort, han var da sin opvæxt. Orm Skovnef var en uægte broder til Gu nar, og forekommer ikke i denne fortælling. Gunna søster hed Arngude, og var gift med Hroar Tungegod en sön af Une den Ubårne, en sön af den Gardar, d opdagede Island. Arngudes sön var Hamund Halte, d boede på Hamundsstad.

20. Om Njal og hans börn.

Njal var en sön af Thorgeir Golnir Thorolfsei hans moder hed Asgerde og var en datter af hers Ask hin Stumme; hun var kommen hid ud til Island, havde taget land vestenfor Markarfljot mellem Öldust og Seljalandsmule; hendes sön var Holtethorer, fader Thorleif Kråk, fra hvem Skovverjerne nedstamme, sa til Thorgrim den Store og Skorargeir.

Njal boede på Bergthorshvol i Landøerne[1]; en ande

[1]) En landstrækning i Rangåvoldesyssel.

gård havde han på Thorolfsfjeld. Han var en velhavende mand og smuk af udseende; han havde ingen skæg. Han var en så ypperlig lovmand, at der ikke fandtes hans lige. Han var derhos vis og forudseende, gav gode råd og gav dem gerne, og alt hvad han rådte folk blev til deres bedste; han var mild og retsindig, og hjalp alle dem, der tyede til ham, ud af deres forlegenhed. Hans kone hed Bergthora, en datter af Skarphedin, en mandig og brav kvinde, men noget hård i sind. De havde sex börn, tre døttre og tre sönner, hvilke alle herefter forekomme i denne fortælling.

21. Om Unne og Gunnar.

Nu begynde vi atter fortællingen der, at Unne havde tilsat alle sine penge; hun foretog sig da en rejse til Hlidarende, og Gunnar tog vel imod sin frænke. Hun blev der om natten; dagen efter sade de ude og talede sammen. Da drejede hun endelig talen på, hvor tungt det faldt hende for penge. »Ilde er det,« sagde han. »Hvad råd vil du give mig,« sagde hun, »at jeg kan komme ud af min forlegenhed?« Han svarede: »Tag så mange penge, som du behøver, af dem jeg har stående ude paa rente.« »Jeg vil ikke øde dine penge,« sagde hun. »Hvorledes vil du da?« sagde han. »Jeg vil, at du skal indkræve mit gods hos Hrut,« sagde hun. »Det vil nok næppe lykkes mig,« sagde han, »siden din fader ikke fik det indkrævet, som dog var en dygtig lovmand, men jeg kender lidet til lovene.« Hun svarede: »Den trætte drev Hrut mere med magt end efter lov og ret; min fader var gammel, og man fandt det derfor rådeligst, at de ikke skulde trættes derom. Men der er ingen anden frænde af mig, som kan påtage sig denne sag, hvis du ikke har mod dertil.« »Jeg tör nok kræve dette gods,« sagde han, »men jeg ved ikke, hvorledes

jeg skal bære mig ad med sagen.« Hun svarede: »Tag hen til Njal på Bergthorshvol; han kan hjælpe dig me et godt råd, og er din gode ven.« »Jeg håber, at han giver mig gavnligt råd, som alle andre,« sagde han. Deres samtale endte med, at Gunnar påtog sig sagen, men såmange penge, som hun behøvede til sin hus holdning, gav han hende, hvorpå hun rejste hjem.

Gunnar red nu hen til Njal, der modtog ham vel, og de gik strax hen at tale sammen. Gunnar sagde: »Jeg er kommen, for at bede dig om et godt råd.« Njal svarede: »Jeg har mange venner, som kunne vente det af mig, men dog vil jeg göre mig mest umage for dig.« Gunnar vedblev: »Jeg må da sige dig, at jeg har på taget mig, at kræve Unnes gods af Hrut.« »Det er en meget vanskelig sag,« sagde Njal, »og meget tvivlsomt, hvorledes det vil gå; men jeg vil dog give dig det råd, som tykkes mig bedst; det vil også lykkes, når du følger det nöjagtig, men hvis ikke, vil dit liv være i fare.« »Jeg skal følge det nöjagtig,« sagde Gunnar. Da tav Njal nogen stund, og sagde så: »Nu har jeg overtænkt sagen, og det vil gå an.«

22. Njals råd.

»Du skal nu ride hjemmefra selvtredie. Yderst skal du have en rejsekappe og derunder en simpel brun kjortel, men indenfor skal du have dine gode klæder, og i hånden en lille håndøxe. I skulle hver have to heste den ene fed, den anden mager; også skal du føre smede töj med dig. I skulle ride strax om morgenen, og når I kommer over Hvidå, skal du lade din hat hænge lang ned. Da vil man spörge efter, hvem den store mand er? Så skulle dine ledsagere sige, at det er Købhedi den store mand fra Øfjord, som drager omkring med smedesager. Det er en slet og meget omtalt mand, der

ene tror at vide alt; han tager ofte sine køb tilbage, og flyver på folk, såsnart alting ikke går, som han vil have det. Du skal ride til Borgefjord, og allevegne byde dine smedesager fal, samt lade købene tit gå tilbage. Da vil der gå ord af, at Købhedin er den værste mand at have med at göre, og at rygtet mindst har löjet om ham. Du skal ride til Nordådal, så til Hrutafjord og til Laxådal, og til du kommer til Höskuldstad. Der skal du blive om natten, sætte dig nederst, og lude med hovedet. Höskuld vil befale, at man ikke skal give sig af med Købhedin, og sige, at det er en slem mand. Så skal du tage bort morgenen efter, og begive dig til den gård, der ligger nærmest Hrutsstad. Der skal du falbyde dine smedesager, tage det sletteste frem, du har, og banke fejlen ud. Bonden vil se nöje til, og finde fejlen, men så skal du rive det fra ham, og tale ham ilde til. Han vil da sige, at det er rimeligt, du ikke behandler ham vel, da du behandler alle andre ilde. Så skal du flyve på ham, sköndt det ikke er din vane, men hold dog måde med dine kræfter, at du ikke skal blive kendt. Så vil man skikke bud til Hrutsstad efter Hrut, for at han kan skille eder ad. Han vil strax komme, og byde dig hjem med sig. Det skal du tage imod. Du skal hilse Hrut, og han vil svare dig höflig, og anvise dig sæde på den lavere bænk lige over for hans eget höjsæde. Han vil da spörge dig, om du er fra Nordlandet? Du skal svare, du er fra Øfjord. Han vil da spörge videre, om der ere mange berømmelige mænd? Uslinger er der nok af, skal du sige. Er du bekendt i Reykedal? siger han så. Jeg er bekendt hele Island over, skal du svare. Ere der mange stridbare mænd i Reykedal? siger han så. Tyve og skarn ere der, skal du sige. Da vil Hrut le, og have sin morskab deraf. I komme så til at tale om mændene i Østfjerdingen, og der skal du også finde noget at udsætte.

Så kommer eders tale på Rangåvolde. Da skal du sig at der kan man mindst tænke på at finde dygtige mæn siden Mörd Giges død. Kvæd da også en vise, som Hr kan more sig over, thi jeg ved du er skald. Hrut v da spörge, hvorfor du mener, at man mindst kan ven hans lige. Så skal du svare, at han var en så forstand mand og så dygtig i at forfølge en sag, at der aldr var noget at udsætte på hans høvdingskab. Han vil d spörge, om du har hørt noget om, hvorledes det gik me ham og Mörd. Jeg ved, skal du sige, at han tog kone fra dig, men du fandt dig deri. Så vil Hrut svare Tykkes dig ikke, det var en fejl af ham, at han ikke fi godset, da han dog anlagde sag? Herpå, skal du sige kan jeg nok svare dig: Du æskede ham til enekamp, me han var gammel, og hans venner rådte ham fra at strid med dig; således lode de sagen falde. Visselig gjord jeg det, siger så Hrut, og enfoldige mænd tyktes det va lovligt, men han kunde derfor gerne have optaget sage på næste ting, hvis han havde haft mod til det. Jeg ve det, skal du sige. Han vil da spörge dig, om du forstå dig noget på loven? Der nordpå havde jeg ord for det skal du svare, men måske du vil sige mig, hvorlede man skal optage sagen. Hrut vil da spörge, hvad for e sag du mener? Den, skal du sige, der for resten ikk kommer mig ved, hvorledes man skal optage kravet a Unnes gods. Man skal stævne sagen således at jeg høre derpå eller i min lovlige bopæl, vil Hrut sige. Stæv nu da, skal du sige, så vil jeg stævne efter. Hrut vi da stævne, og du skal da nöjagtig lægge mærke til hver ord han bruger. Så vil Hrut sige, at nu skulde du stævne. Du skal da stævne, men vrangt, så at kun hvert andet ord er rigtigt. Så vil Hrut le, og ikke fatte nogen mistanke til dig, men sige, at et og andet var dog rigtigt. Du skal da give dine ledsagere skylden, at det var dem

r forstyrrede dig. Så skal du bede Hrut, at han vil e dig det for, og tillade dig at sige efter. Han vil ide det, og selv stævne sagen. Du skal strax sige ningen efter, og nu tale rigtig, og så spörge Hrut, der er ret stævnet? Han vil svare, at det er en stæv-g, der ikke kan afvises. Da skal du sige höjt, så at ledsagere kunne høre det: »Så stævner jeg Unne dsdatters mig håndgivne sag.« Men når så folk ere ne i seng, skulle I tage eders bidsler og sadeltöj, stille afsted, gå ud, bære eders sadler ud i marken de fede heste, og sætte eder op på dem, men lade ndre blive tilbage. I skulle ride op fra kvægmarkerne, blive der tre nætter, thi så længe omtrent vil der e ledet efter eder. Så skal du ride hjem, og be-dig ride om nætterne, men ligge stille om dagen. sommer ville vi så ride til tings, og sørge videre for n.« Gunnar takkede ham, og red først hjem.

23. Om Købhedin.

Gunnar red hjemmefra to dage efter med to mænd. rede til de kom til Blåskovshede; der mødte nogle d dem, som spurgte, hvad det var for en stor mand, var så indhyllet, og hans ledsagere sagde, det var hedin. Da sagde de andre, at når slig en mand forud, så kunde man ikke vente, der kom nogen e bagefter. Hedin lod strax, som han vilde fare på , men de droge dog hver sin vej. Gunnar bar sig ned alting således som der var foreskrevet ham; han på Höskuldsstad om natten, drog derfra nedad n, og kom til den gård, der lå nærmest ved Hruts-. Der falbød han sine smedesager. Den foregivne n for strax på bonden; det blev mældt Hrut, der te bud efter Hedin. Han begav sig strax til Hrut, ned god velkomst. Hrut anviste ham sæde lige over

for sig, og deres samtale faldt så temmelig, som havde ment. Da talen nu kom på Rangåvolde, og l spurgte efter mænd der, kvad Gunnar denne vise:

Sidst er mænd i sandhed,
så overalt, jeg hører,
siger folket, at søge
sönder i Rangåvolde.
Derimod skal Mörd Gige
mærkelig dåd have øvet,
næppe i kløgt og vælde
nogen man fandt hans lige.

Hrut sagde da: »du er skald, Hedin; men har du h hvorledes det gik med mig og Mörd?« Hedin kvad endnu en vise:

Hørt jeg haver, hvorlunde
han den yndige kvinde
ved sit kløgtige påfund
vidste fra dig at rane.
Da frarådte de andre
ædlingen, sköndt han för dog
havde svunget i kampen
sværd, med dig at stride.

Da forklarede Hrut ham, hvorledes han skulde op sagen, og stævnede for, men han sagde efter, og stævn vrangt. Da smilte Hrut, og fattede ingen mistanke. sagde han, at Hrut skulde stævne anden gang. l gjorde det. Hedin stævnede da også anden gang, rigtig, og krævede sine ledsagere til vidner på, at stævnede Unne Mördsdatters ham overdragne sag. aftenen gik han til sengs som de andre; men sås Hrut var falden i søvn, toge de deres klæder og vå og gik ud, hen til deres heste, og rede over åen, o videre frem på Hjardarholts side [1]) til enden af dalen, og

[1]) på den nordlige side af dalen.

holdt sig der i fjeldene imellem den og Haukedal på et sted, hvor ingen kunde finde dem, uden et særegent tilfælde.

Samme nat vågnede Höskuld paa Höskuldsstad, og vakte alle sine hjemmemænd. »Jeg vil sige eder min dröm,« sagde han: »mig tyktes jeg så en stor björn gå ud her fra husene, og vidste, at der ikke fandtes dette dyrs mage, og med det fulgte to björneunger, som vilde dyret vel. Det stævnede til Rutsstad, og gik der ind i huset. Derpå vågnede jeg. Nu vil jeg spörge eder, om I ikke have lagt mærke til noget ved hin store mand?« En af dem svarede ham: »Jeg så, at der stak en guldhægte og rødt klæde frem under hans ærme; på sin höjre hånd havde han en guldring.« Höskuld sagde: »Det er ingen anden mands fylgje, end Gunnars fra Hlidarende; nu bliver alting klart for mig. Lad os nu ride til Hrutsstad!« De gjorde så. Hrut lå i sin lukkede seng, og spurgte, hvem det var, der vare komne? Höskuld gav sig tilkende, og spurgte, hvad for gæster der vare? Den anden sagde: »Her er Købhedin.« »Nej, bredere mand over ryggen[1],« sagde Höskuld, »jeg tænker, det må være Gunnar fra Hlidarende.« »Så har han overlistet mig,« sagde Hrut. »Hvad er forefaldet?« sagde Höskuld. Hrut svarede: »Jeg sagde ham, hvorledes man skulde optage Unnes sag, og jeg stævnede mig selv, men han stævnede efter, så at han nu har fået sagen indledet, og dette på ganske lovlig vis.« »Det var et listigt påfund,« sagde Höskuld, »og det kan Gunnar ikke ene have fundet på. Njal må have givet ham det råd, thi ingen er hans mage i forstand.« De så sig nu om efter Hedin, men han var ganske borte. Derpå samlede de folk, og søgte efter dem i tre dage, og fandt dem ikke. Gunnar red ned fra fjeldet til Haukedal og østen-

---

[1] eller höjere på strå, end som så.

for Skard, nordpå til Boltevardehede, og videre
han kom hjem.

24. Gunnars og Hruts dele[1]) på ting

Gunnar red til altinget. Hrut og Höskuld r
ledes til tings, og havde et talrigt følge. Gunna
sagen på tinget; han udnævnte sandemænd
Hrut og hans broder havde tænkt på, at anfa
men dristede sig dog ikke dertil. Derpå gik G
Bredfjordingernes ret[2]), og bød Hrut at høre
ed, på sagens fremsættelse og de beviser, han v
i sit søgsmaal. Derpå aflagde han eden, og
sagen. Så lod han føre stævnevidner, derpå vi
sagen var ham overdragen. Njal var ikke tils
retten. Nu fortsatte Gunnar sagen, indtil han b
parten til værn. Hrut krævede vidner, og e
sagen ugyldig, og sagde, at hans modpart havde
de tre vidnesbyrd, der måtte komme for ret
som var taget ved sengestokken, det andet ved k
det tredie på lovbjerget. Njal var da kommen t
og sagde, at han kunde få sagen og sagførelse
hævet, hvis de vilde føre den til ende ved re
»Det vil jeg ikke,« sagde Gunnar, »jeg vil g
samme kår, som han gav min frænde Mörd.
brødre så nær, Hrut og Höskuld, at de kunne
ord?« »Vi høre,« sagde Hrut, »hvad vil du?«
sagde: »Så være de hørende vidner, som her
stede, at jeg æsker dig, Hrut, til holmgang, og
kæmpe i dag på den holm, som er her i Øxa
vil du ikke stride med mig, så udred alt godse

---

[1]) Proces. [2]) Vestlandets fjerdingdom, se 1. bind sid

i dag!«[1]). Derpå forlod Gunnar retten med hele sit følge; også Höskuld og Hrut gik hjem og sagen blev hverken videre søgt eller forsvaret. Hrut sagde, da han kom ind i boden: »Det har aldrig för hændt mig, at nogen mand har udæsket mig til holmgang, og at jeg har unddraget mig.« »Så har du da i sinde at stride?« sagde Höskuld, »men det skal dog ikke ske, hvis jeg må råde, thi du kan ikke måle dig bedre med Gunnar, end Mörd kunde med dig, og vi skulle heller begge tilsammen udrede pengene til Gunnar.« Derpå spurgte brødrene de andre bönder hvad de vilde skyde til; de svarede alle, at de vilde give så meget til, som Hrut vilde have. »Så lader os da,« sagde Höskuld, »gå hen til Gunnars bod, og betale pengene!« Det blev forkyndt Gunnar; han gik ud i boddören. Höskuld sagde: »Nu må du tage imod pengene.« Gunnar sagde: »Betal nu da! jeg er rede til at tage derimod.« De betalte derpå alle pengene til punkt og prikke. Da sagde Höskuld: »Nyd det, som du har fået det!« Hrut svarede: »Ilde vil det blive lönnet dig.« »Det får at gå som det kan,« sagde Gunnar. Höskuld og hans venner gik atter hjem til deres bod; han var meget oprørt, og sagde til Hrut: »Mon denne ubillighed aldrig vil blive hævnet på Gunnar?« »Nej,« sagde Hrut, »hævnes vil det vist, men vi ville hverken have hævn eller fremme deraf; uden tvivl vil han engang komme til at ty til vor slægt om

---

[1]) Her, og på flere steder i sagaen (kapp. 40, 43—45, 54, 59, 62, 63, 73, 78, 80, 92, 93) indskydes i den trykte text nogle vers, der blot ere en kold og stiv versificeret omskrivning af sagaens ord. Efter sikkre sproglige kændemærker at dømme må disse vers anses for uægte og at være digtede i en temmelig sildig tidsalder (slutningen af 13. århundrede). Da de ere uden poetisk værd og heller ikke findes i sagaens ældste og bedste håndskrifter, så udelades de også af oversættelsen. G. V.

venskab.« Dermed endte de deres samtale. Gunnar viste Njal pengene. »Det gik godt,« sagde denne. »Og det må jeg takke dig for,« sagde Gunnar. Folk rede nu hjem fra tinget, og Gunnar indlagde sig megen ære ved denne sag. Han bragte Unne alle pengene, og vilde ikke selv have det mindste deraf; men sagde kun, at han troede nu at kunne göre större fordring på hende og hendes frænder, end på nogen anden. Deri gav hun ham ret.

25. Unnes giftermål.

En mand ved navn Valgard boede på gården Hof ved Rangå; han var en sön af Jörund Gode, der nedstammede fra Thrond den Gamle, en sön af Harald Hildetand, Hrærek Slonganbauges sön. Harald Hildetands moder var Aude, en datter af Ivar Vidfadme, Halfdan den Sniides sön. Valgard den Grås (den underfundiges) broder var Ulf Ørgode, fra hvem slægten på Odde nedstammer. Fra Ulf Ørgode nedstammede Sæmund Frode men fra Valgard Kolben den unge[1]).

Disse brødre, Ulf Ørgode og Valgard hin Grå, toge hen for at bejle til Unne, og hun blev gift med Valgard uden nogen af sine frænders råd; men dette mishagede Gunnar og Njal og mange andre, thi Valgard var en lumsk og uvennesæl mand. De fik en sön, som hed Mörd, der forekommer meget i denne fortælling. Da han var fuldvoxen, viste han fjendskab mod sine frænder, men allermest imod Gunnar; han var snu i sind og ond i råd.

Nu ville vi anføre Njals sönner. Den ældste hed Skarphedin. Han var stor af væxt og stærk, våbendulig, svømmede som en sæl, var særdeles rask til fods, hurtig

[1]) Kolben den unge døde 1245.

og uforfærdet, talte fyndig og flink for sig, og var en god skald, men dog for det meste sagtmodig; han havde brunt og kröllet hår og smukke öjne, blegt åsyn og skarpe træk, krum næse og et höjt tandgærde, samt en meget styg muud, men var dog en anseelig kriger. Njals anden sön hed Grim; han var skön af udseende med smukt mörkt hår, stor og stærk, og smukkere end Skarphedin. Njals tredie sön hed Helge; han var smuk og havde smukt hår, var stærk og våbenduelig, forstandig og sagtmodig. Alle Njals sönner vare ugifte. Njals fjerde sön hed Höskuld, han var lönbåren; hans moder var Hrodny Höskuldsdatter, en søster til Ingild fra Kelde. Njal spurgte Skarphedin, om han vilde gifte sig? Han bad sin fader råde; hvorpå denne bejlede for ham til Thorhilde, en datter af Randver fra Thorolfsfjeld, og desårsag havde han der siden sin anden gård. Sköndt Skarphedin blev gift med Thorhilde, blev han dog boende hos sin fader til sin død. Grim bejlede til Astrid fra Djupåbakke, hun var enke og meget rig; Grim fik hende, men blev dog hos sin fader.

26. Om Asgrim og hans börn.

Asgrim Ellidagrimsen var en sönnesöns sön af Öndot Kraka; hans moder hed Jörun Teitsdatter, og var en sönnedatter af Ketilbjörn den Gamle fra Mosfjeld. Teits moder Helga stammede fra Björn Buna, en sön af Hersen Grim fra Sogn. Jöruns moder var Oløf Årbod, en datter af Bødvar Herse, Vikinge-Kåres sön. Asgrim Ellidagrimsens broder hed Sigfus, hvis datter Thorgerde var moder til Sigfus, Sæmund den Frodes fader. Gauk Trandilsen var Asgrims fostbroder, en af de smukkeste og ypperligste mænd, men imellem dem gik det ilde til, thi Asgrim dræbte Gauk. Asgrim havde to sönner, der begge hede Thorhal, og begge vare håbefulde mænd.

ı en sön havde Asgrim, ved navn Grim, og en
Thorhalla, der var meget smuk og brav. Njal gav
tale med sin sön Helge, og sagde: »Jeg har be-
et giftermål for dig, hvis du vil følge mit råd.«
vil jeg vist,« sagde han, »thi jeg ved, at du både
de vel og tillige kan.« Hvem har du da tænkt på?«
kulle bejle til Asgrim Ellidagrimsens datter, thi det
t bedste valg,« sagde Njal.

27. Helge Njalsens frieri.

Kort efter rede de ud over Thjorså og videre frem
kom til Tunge[1]). Asgrim var hjemme, og tog vel
dem, og de vare der om natten, men om dagen
e hen at tale sammen. Da kom Njal frem med
t, og bad om Thorhalla til sin sön Helge. Asgrim
le vel derpå, og sagde, at der var ingen, med hvem
hellere vilde indgå en forbindelse end med dem.
lte da om giftermålet, og det endte så, at Asgrim
le Helge sin datter, og brylluppet blev berammet.

interen. Han bad bestandig denne om, at han skulde ıge udenlands. Gunnar vilde ikke ret indlade sig derpå en afslog det dog ikke. Om foråret tog han hen til rgthorshvol, for at tale med Njal, og høre hans ning, om han vilde råde ham til at tage udenlands. et tykkes mig rådeligt,« sagde Njal, »du vil overalt or du kommer gælde for en hædersmand.« »Vil du,« gde Gunnar, »tage dig af min ejendom, medens jeg er rte; thi jeg ønsker, at min broder Kolskeg skal tage d mig, og så da gerne, at du havde tilsyn med mit s tilligemed min moder.« »Derpå skal det ikke ngle,« sagde Njal, »jeg skal være behjælpelig der med hvad du ønsker.« »Du vil göre alting vel,« sagde Gunnar og l hjem. Østmanden gav sig nu atter til at tale med nnar om, at han skulde rejse udenlands. Gunnar ırgte, om han havde sejlet til fremmede lande? Den den svarede, at han havde sejlet til alle landene ellem Norge og Garderige; ligeledes havde han sejlet Bjarmeland. »Vil du sejle med mig til Østerleden?« gde Gunnar. »Vist vil jeg det,« svarede den anden. rpå gjorde Gunnar anstalter til at rejse udenlands ed ham, og Njal overtog opsynet med al hans endom.

29. Gunnars udenlandsrejse.

Gunnar drog udenlands og Kolskeg fulgte med ham. e sejlede til Tønsberg, og vare der om vinteren. Den ang var der blevet høvdingeskifte i Norge; Harald Grå-ld var død, såvel som Gunhilde, og Hagen Jarl den nde forestod da riget, en sön af Sigurd Hagensen. lans moder var Bergljot, Thorer jarls datter; hendes moder var Orløf Årbod, Harald Hårfagers datter. Halvard purgte Gunnar, om han vilde tage hen til Hagen Jarl? Men Gunnar sagde nej, og spurgte: »Har du et lang-

skib?« »Jeg har to,« sagde den anden. »Så synes mig, vi skulde tage på hærtog,« sagde Gunnar, »og se os om efter mandskab.« »Det vil jeg da også,« sagde Halvard. Derpå droge de til Vigen, toge der to skibe, og gjorde sig i stand til at sejle derfra. De havde godt mandskab, thi der havde udbredt sig et berømmeligt ry om Gunnar. »Tænker du at tage øster til Hisingen?« sagde Gunnar. »Ja,« svarede Halvard, »jeg vil besøge min frænde Ølver.« »Hvad vil du ham?« sagde Gunnar. Den anden svarede: »Det er en brav mand, og han vil skaffe os nogen understøttelse til rejsen.« »Så lad os tage derhen!« sagde Gunnar. Såsnart de vare færdige, styrede de øster til Hisingen, hvor de nøde god velkomst, og Gunnar havde kun været en kort tid hos Ølver, förend denne gjorde meget af ham. Ølver spurgte om målet for hans rejse. Halvard sagde, at Gunnar vilde på hærtog og erhværve sig gods. »Det kan ikke nytte,« sagde Ølver, »da I ikke have folk.« »Nu kunne I jo,« sagde Halvard, »understøtte os.« »Ja jeg tænker også,« svarede Ølver, »at give Gunnar nogen hjælp, og skönt du er i slægt med mig, så gör jeg dog mere af ham.« »Hvad vil du da hjælpe os med?« sagde Halvard. »Med to langskibe,« svarede Ølver, »det ene på tyve, det andet på tredive rum.« »Men hvor få vi mandskab til dem?« sagde Halvard. »Det ene,« svarede Ølver, »vil jeg besætte med mine huskarle, det andet med bönder. Jeg har imidlertid hørt, at der er ufred her i Elven, og ved ikke, om I kunne komme bort; thi de ligge her i Elven.« »Hvem?« sagde Halvard. »To brødre,« svarede Ølver; »den ene hedder Vandel, den anden Karle, det ere sönner af Siolf[1]) den Gamle fra Gotland. Halvard fortalte Gunnar, at Ølver havde hjulpet dem med skibe.

[1]) sammentrukken form for Sæulv.

Gunnar blev glad derover. De lavede nu alting til, til de vare ganske sejlfærdige, da gik de til Ølver og takkede ham. Han bad dem tage sig vej i agt for brødrene.

30. Gunnar for i viking.

Gunnar styrede ud af Elven; han og Kolskeg vare begge på et skib, men Halvard på det andet. De så nu vikingernes skibe for sig. Da sagde Gunnar: »Lad os se til at være nogenlunde beredte, hvis de søge imod os, men ellers skulle vi ej have med dem at göre.« De gjorde så, og beredte sig til kamp på skibene; men vikingerne skilte deres skibe ad, så der blev en vej imellem dem. Gunnar sejlede frem imellem skibene, men Vandel greb en stavnle, kastede den imellem sit og Gunnars skib, og trak det til sig. Ølver havde givet Gunnar et godt sværd; dette trak han nu, men hjelmen havde han ikke sat på, han sprang strax over i forrummet på Vandels skib, og gav en mand banehug. Karle lagde til med sit skib på den anden side, kastede et spyd tværs over Gunnars skib, og sigtede ham efter midten af livet. Dette så Gunnar, og vendte sig så hurtig om, at ingen kunde fæste öje på hans bevægelse, greb spydet med venstre hånd, og kastede det tilbage på skibet til Karle; den, der stod i vejen for det, fik sin bane. Kolskeg greb et anker, og kastede det over på Karles skib, således at ankerhagen kom i skibsbordet, og gik derigennem, så den mörke sø faldt ind. Alle mænd sprang da over på andre skibe. Gunnar sprang nu tilbage på sit eget skib; da kom Halvard til, og der begyndte en heftig kamp. De så nu, at deres formand var uforfærdet, og hver gjorde derfor sit bedste. Gunnar snart hug og snart kastede han med spyd, og mangen mand måtte lade sit liv for ham. Kolskeg stod ham

trolig bi. Karle sprang over på skibet til sin broder Vandel, og begge stredes så derfra dagen igennem. Kolskeg tog sig engang hvile på Gunnars skib. Denne så det og kvad:

Bedre har du, broder,
sørget for den gridske
örn, som val skal finde
her, end for dig selv du.
Mangen skal i morgen
drikke blodets strömme,
men du selv i kampens
hede mødig törster.

Derpå tog Kolskeg en fuld mjødkande, drak og st atter, og endelig sprang begge brødrene over på Vand og hans broders skib, og Kolskeg gik langsmed det bord, Gunnar langsmed det andet. Imod Gunnar Vandel, hug strax til ham, og traf i hans skjold; Gunnar drejede skjoldet, som sværdet sad fast i, så dette brast nedenfor hjaltet. Derpå hug Gunnar igen Vandel; det så ud som om tre sværd vare i luften, s han kunde ikke se, hvorledes han skulde tage sig i agt og Gunnar hug begge fødderne fra ham. Kolskeg gennemborede Karle med et spyd. Derefter gjorde de meget bytte. Derfra sejlede de ned til Danmark, og så over til Småland, og havde bestandig sejer. De vendte ikke tilbage om høsten. Næste sommer droge de til Reval, mødte der nogle vikinger, strede strax med dem, og vandt sejer. Så styrede de over til Øsyssel (Øsel), og lå der nogen tid under et næs. De så da en enkelt mand gå ned fra næsset. Gunnar gik op på land, for at træffe ham, og de talte sammen. Gunnar spurgte om hans navn. Han svarede, at han hed Tove. Gunnar spurgte hvad han vilde? »Jeg søger dig,« sagde han; »der ligger hærskibe på den anden side under næsset,

og jeg vil sige dig, hvem de tilhøre. Det ere to brødre; den ene hedder Halgrim, den anden Kolskeg, særdeles dygtige krigere, og desuden have de så gode våben, at man ikke finder mage dertil. Halgrim har en spydøxe [1]), som han har ladet seide [2]) således, at intet våben uden den skal vorde ham til bane, og derhos har det den egenskab, at når kamp forestår, yttrer det sig i spydet, thi da synger det så höjt i det, at man kan høre det langt borte, sådan en mægtig natur har det i sig.« Gunnar kvad da:

Snart jeg skal den vilde
voldsmand fælde, spydet
skal jeg mig i kampen
flux med sejer vinde;
höjt jeg skal på vikings
ganger ride, falske
seidmænd skal i Sigars [3])
uvejr livet lade.

»Kolskeg,« vedblev manden, »har et sax [4]), der også er et ypperligt våben. De have også en trediedel flere folk end I; ligeledes have de meget gods, som de have skjult på landet, og jeg ved nöjagtig hvor det er. De have sendt et spejderskib ud for næsset, så de have allerede kundskab om eder; også ruste de sig nu stærkt, og have i sinde at anfalde eder, såsnart de ere færdige. I have derfor kun to ting at vælge imellem, enten strax at lægge bort, eller ruste eder det snareste, I kunne; men hvis I vinde sejer, skal jeg følge eder hen til alt godset.« Gunnar gav ham en guldring, gik derpå hen til sine

---

1) eller hellebarde.
2) trylle ved seid.
3) Signes fader men Hagbards svoger; Sigars uvejr er kampen.
4) et kort sværd.

, og sagde til dem, at der lå hærskibe på den side af næsset, som allerede havde bemærket »Lad os derfor,« sagde han, »tage vore våben, ste os vel, thi nu er der gods at vinde.« Derpå le de sig, og da de vare færdige, så de skibene e imod sig. Der begyndte nu en strid med dem, e strede længe, og der blev et stort mandefald. r vog mangen mand. Halgrim sprang med sine ver på Gunnars skib; denne vendte sig imod ham. im stak efter ham med sin spydøxe, men der var m tværs over skibet, Gunnar sprang baglænds til- over denne, så at hans skjold var foran bommen, eri traf Halgrim, og stak igennem det og så i en. Gunnar hug Halgrim på hånden, og armen lam; men sværdet bed ikke; da faldt spydøxen. r greb den, gennemstak Halgrim, og kvad:

Folkeøder har jeg fældet,
hændig sværd han kunde svinge;

ıget til Gunnar, og tilbød sig at følge ham hen til det ds, som vikingerne havde skjult, og sagde, at det var de mere og bedre, end det de för havde fået. Gunnar gde, at han vilde; han gik da op på land, og Tove 'an til skoven, Gunnar efter. De kom til et sted, hvor r var båret meget ved sammen; derunder sagde Tove godset var. De ryddede da vedet bort, og fandt runder både guld og sølv, klæder og gode våben. tte gods bare de ned til skibene. Gunnar spurgte ve, hvormed han skulde lönne ham? Tove svarede: eg er en dansk mand af æt, og ønsker, at du vilde inge mig til mine frænder.« Gunnar spurgte, hvorledes n var kommen til Østerleden? »Jeg blev fangen af ;inger,« sagde Tove, »og blev sat i land her på ıyssel, og har været her siden.«

31. Hvorledes Gunnar kom til Hagen Jarl.

Gunnar tog imod ham, og sagde til Kolskeg og ılvard: »Nu ville vi styre til Nordlandene.« De syntes ıdt derom, og bade ham råde. Gunnar sejlede fra sterleden med meget gods. Han havde ti skibe, og yrede med dem til Hedeby[1]) i Danmark. Kong Harald ɔrmsen var der oppe på landet; man forkyndte ham unnars ankomst, og at der ikke fandtes hans mage på land. Han sendte en mand for at indbyde ham til sig. unnar begav sig strax til kongen, som modtog ham :l, og lod ham tage sæde næst ved sig selv. Der blev unnar en halv måned. Kongen havde sin fornöjelse af t lade ham forsøge adskillige idrætter med hans mænd, ıen der var ingen, der i nogen eneste idræt kunde nåle sig med ham. Kongen sagde til Gunnar: »Mig ykkes, at man skal søge langt efter din lige;« og han

---

[1]) Slesvig.

lovede at skaffe ham et giftermål og meget len at befal
over, hvis han vilde stadfæste sig der; men Gunn
takkede kongen for sit tilbud, og sagde: »Jeg vil før
fare til Island at se til mine venner og frænder.« »
kommer du aldrig tilbage til os,« sagde kongen. Derfor
skæbnen råde,« sagde Gunnar. Gunnar gav kongen
godt langskib og meget andet gods, og kongen gav h
en hæderskladning, et par guldsömmede handsker og
pandebånd med en guldknude på, samt en gerdsk[1]) h
Gunnar sejlede nordpå til Hisingen, hvor Ølver
glædelig imod ham, og han bragte denne hans skibe,
sagde, at det var hans lod. Ølver tog mod god et
sagde, at Gunnar var en brav mand, og bad ham b ive
der nogen tid. Halvard spurgte Gunnar, om han v de
tage hen til Hagen Jarl? Gunnar svarede, at det ku de
han nok have lyst til, thi nu havde han forsøgt sig
noget, hvilket ikke var tilfældet, da Halvard forrige gang
havde talt til ham derom. De droge da til Trondhjem
for at træffe Hagen Jarl, der tog vel imod Gunnar, og
bad ham blive hos sig om vinteren. Han tog derimod,
og blev vel anset af alle. Om julen gav jarlen ham en
guldring. Gunnar fattede godhed for jarlens frænke
Bergljot, og man kunde ofte mærke på jarlen, at han
vilde have givet ham hende, hvis Gunnar havde ladet
noget ord falde derom.

32. Gunnars hjemkomst.

Om våren spurgte jarlen Gunnar, hvad bestemmelse han havde taget? Han svarede, at han vilde til Island. Jarlen sagde, at der var uår i landet, så der vilde kun være liden udsejling til Island, men han skulde dog få mel og ved i sit skib. Tidlig på våren gjorde Gunnar

[1]) russisk, fra Garderige.

sit skib færdigt. Halvard sejlede ud med ham og Kolskeg. De kom ud tidlig på sommeren, og landede i mundingen af Arnarbæle för altinget. Gunnar red hjem fra skibet, og satte mænd til at losse det. Da de kom hjem, toge alle med glæde imod dem; også vare de blide mod deres hjemmemænd, og vare ikke blevne hovmodige efter rejsen. Gunnar spurgte om Njal var hjemme. Man svarede ja; hvorpå han lod sin hest føre frem, og begge brødrene rede til Bergthorshvol. Njal var glad ved deres ankomst, og bad dem blive der om natten, og Gunnar fortalte om sine rejser. Njal sagde, at han var en udmærket mand, »og du har nu,« sagde han, »forsøgt dig meget, men vil blive det endnu mere herefter, thi mangen en vil misunde dig.« »Jeg vilde dog gerne holde venskab med alle,« sagde Gunnar. »Det vil ikke altid lade sig göre,« sagde Njal, »og du vil jævnlig komme til at værge dig.« »Så vil det dog være en trøst,« sagde Gunnar, »når jeg har en god sag.« »Ja,« svarede Njal, »hvis du ikke kommer til at bøde for andres fejl.« Njal spurgte Gunnar, om han vilde ride til tings; Gunnar sagde ja, og spurgte, om Njal vilde, men han sagde nej, og yttrede det ønske, at Gunnar vilde göre det samme. Gunnar red hjem, og gav Njal gode foræringer, og takkede ham for opsynet med hans gods. Kolskeg opmuntrede ham meget til at ride til tings, derved vilde nemlig hans hæder voxe, »da mange der ville vise dig godhed.« »Lidet står mit sind til at göre mig til,« sagde Gunnar, »men jeg vil gjerne træffe gode mænd.« Halvard var også kommen der, og bød sig til at ride til tings med dem.

33. Gunnars frieri.

Gunnar og alle de andre rede. Men da de kom til tinget, vare de så vel klædte og rustede, at der var

ingen, som lignede dem deri, og folk fore ud af boderne, for at beundre dem. Gunnar red hei Rangåboernes bod, og var der hos sine frænder. M mænd kom hen, for at besøge ham, og at spörge om tidende; han var venlig og munter mod alle, fortalte enhver hvad han ønskede at vide. En da Gunnar gik fra lovbjerget, gik han forbi Mosfjeldinge bod. Da så han en velklædt kvinde komme sig im og da de fandtes, hilste hun strax Gunnar, som h besvarede hendes hilsen, og spurgte, hvem hun var? svarede, at hun hed Halgerde, og var en datter af Hös Dalekolsen. Hun talte dristigen til ham, og bad fortælle om sine rejser, men han svarede, at han vilde afslå en samtale med hende. De satte sig da og talte sammen. Hun var klædt således: hun havde rød kjortel på og over sig havde hun en skarla kåbe besat med bræmmer ned i skødet. Håret n hende ned på brystet, og var både stort og fa Gunnar var iført den skarlagensklædning, som l Harald Gormsen havde givet ham; på hånden havde den guldring, som Hagen Jarl havde givet ham. De længe höjt. Tilsidst spurgte han hende om hun ugift. Hun sagde ja, og der var ikke mange, som vove på at bejle til hende. »Holder du ingen for nok for dig?« sagde han. »Det nok,« svarede »men jeg er vanskelig i mandvalg.« »Hvad vil du s hvis jeg bejler til dig?« sagde han. »Det har du ik sinde,« svarede hun. »Jo,« sagde han. »Hvis de dit alvor,« sagde hun, »så tal med min fader!« D ophørte deres samtale. Gunnar gik strax til I mændenes bod, fandt en mand udenfor boden, spurgte, om Höskuld var derinde. Den anden sva ja. Gunnar gik da ind. Höskuld og Hrut toge vel i ham. Han satte sig ned imellem dem, og det kunde

mærkes på deres samtale, at der för havde været uenighed imellem dem. Gunnar bragte det da på tale, hvad brødrene vilde svare ham, hvis han bejlede til Halgerde. »Godt,« sagde Höskuld, »hvis det er dit ramme alvor.« »Det er det« sagde Gunnar, »men sidst skiltes vi ad således, at mange vilde finde det lidet rimeligt, at der finder forbindelse sted imellem os.« »Hvad tykkes dig, Hrut frænde?« sagde Höskuld. Hrut svarede: »Mig tykkes partiet ikke at være lige.« »Hvorfor ikke?« sagde Gunnar. Hrut svarede: »Jeg vil svare dig herpå som sandt er: du er en rask og ypperlig mand, men hun har sine onde, som sine gode sider, og jeg vil ikke svige dig i noget.« »Det er ærlig gjort af dig,« sagde Gunnar, »men jeg vil dog holde det for en levning af eders gamle fjendskab, hvis I giver mig afslag.« »Det er ikke så,« sagde Hrut, »men snarere ser jeg, at du ikke kan stå imod; men sköndt vi ingen handel slutte, ville vi dog være dine venner.« »Jeg har talt med hende,« sagde Gunnar, »og hun har ikke noget derimod.« Hrut sagde: »Jeg ved det, at I begge hige efter giftermål; og når alt kommer til alt, så er det også eder, som løbe mest fare derved.« Hrut forklarede derpå uspurgt Gunnar Halgerdes hele tænkemåde, og Gunnar tyktes rigtignok i begyndelsen, at adskilligt ikke var, som det skulde være, men omsider sluttede de dog handelen. Der blev da sendt bud efter Halgerde, og talt om giftermålet i hendes nærværelse, og de lode det nu gå til, som forrige gang, at hun skulde selv fæste sig. Gildet skulde være på Hlidarende, og fra først af skulde det holdes hemmeligt, men snart fik dog alle det at vide.

Gunnar red hjem fra tinget, kom til Bergthorshvol, og fortalte Njal om sit giftermål. Han blev meget betænkelig derved. Gunnar spurgte ham, hvorfor han fandt det så urådeligt? »Thi hun,« sagde Njal, »vil afsted-

komme alt ondt, når hun kommer herhid.« »Aldrig s[illegible] hun dog forstyrre vort venskab,« sagde Gunnar. »Det [illegible] dog ikke blive langt derfra,« sagde Njal, »men du [illegible] bestandig komme til at råde bod på hendes fejl.« Gun[illegible] bød Njal til gilde og alle dem derfra, som han vilde t[illegible] med. Njal lovede at komme. Derpå red Gunnar o[illegible] kring i herredet, forat byde mænd til gildet.

34. Bryllup på Bergthorshvol.

Thraen Sigfussen var en sönnesön af Sighvat [illegible] Røde; han boede på gården Grytå i Fljotshlid. Han [illegible] Gunnars frænde og en meget anset mand. Han var gif[t] med Thorhilde Skaldkone, der var meget mundkåd og for gerne med spot. Thraen holdt heller ikke meget af hende. Han blev buden til gilde tilligemed hans kone, der var skafferske såvel som Njals kone Bergthora Skarphedinsdatter.

En anden af Sigfuses sönner hed Ketil; han boede i Mörk østenfor Markarfljot, og var gift med Thorgerde Njalsdatter. Den tredie Sigfussön hed Thorkel, den fjerde Mörd, den femte Lambe, den sjette Sigmund, den syvende Sigurd. Alle disse vare Gunnars frænder og dygtige stridsmænd; dem alle bød Gunnar til gilde. Ligeledes havde Gunnar indbudet Valgard den Grå og Ulf Ørgode og deres sönner, Runolf og Mörd.

Höskuld og Hrut kom til gildet med et stort følge, blandt andre vare der Höskulds sönner Thorleik og Olaf. Med dem fulgte bruden og hendes datter Thorgerde, der var meget smuk, og den gang fjorten år gammel. Adskillige andre kvinder vare med hende. Der var også Asgrim Ellidagrimsens datter Thorhalla[1]) og Njals tvende døttre, Thorgerde og Helga. Gunnar havde allerede mang[e]

[1]) Rettelse for Thorhalla; se kap. 26 og 130. G. V.

nd samlede, og han bragte sine mænd til sæde
Han selv sad midt på bænken; indad sad Thraen
så Ulf Ørgode, så Valgard den Grå, så Mörd og
så Sigfussönnerne, af hvilke Lambe sad yderst.
anar udad sad Njal, så Skarphedin, så Helge,
så Höskuld, så Haf den Spage, så Ingild fra
å Thorers sönner østen fra Holt. Thorer vilde
erst blandt de anseelige mænd; thi da var hver
hvor han sad. Höskuld sad midt på den anden
indad fra ham hans sönner; udad fra Höskuld
men hvorledes de andre vare ordnede til sæde,
talt. Bruden sad midt på tværbænken; på den
af hende hendes datter Thorgerde, på den anden
Illidagrimsens datter Thorhalla[1]). Thorhilde var
, og hun og Bergthora bare maden på bordet.
Sigfusen sad og stirrede på Thorgerde Glums-
ette så hans kone Thorhilde; hun blev vred, og
ı kvædling til ham:

»Godt er det ej at glo,
gæk er dig i öje,

sagde hun. Men han sprang strax op fra bordet,
rede sig skilt fra hende. »Jeg vil ikke tåle
pot eller spydige ord,« sagde han; og så fast
derpå, at han ikke vilde blive ved gildet, med
ıun blev jaget bort. Enden blev da, at hun tog
nu sad hver mand på sin plads, og de drukke
glade. Da tog Thraen til orde: »Jeg vil ikke
ımelig om mit hjertens ønske. Jeg vil spörge
kuld Dalekolsen, om du vil give mig din frænke
le til kone?« »Det ved jeg ikke,« sagde Höskuld,
tkes du blev ilde skilt ved den du havde för.
en mand er han vel, Gunnar?« Gunnar sva-

---

lse for håndskrifternes Thorhalla G. V.

rede: »Jeg vil ikke sige noget om manden, thi han er mig beslægtet. Tal du, Njal,« sagde Gunnar, »thi alle ville tro hvad du siger.« Njal sagde: »Det er om manden at sige, at det er en mand, der har vel til bedste, og er en dygtig mand og meget anset, så for den sags skyld kunne I tilstå ham giftermålet.« Da sagde Höskuld: »Hvad synes dig rådeligt, Hrut frænde?« »Du kan gerne give dit samtykke, thi partiet er lige,« sagde han. De talede da om vilkårene, og bleve enige om alt. Da stode Gunnar og Thraen op, og gik hen til tværbænken, og Gunnar spurgte moder og datter, om de vilde samtykke i denne handel? De svarede, at de vare vel fornöjede dermed, og Halgerde fæstede Thraen sin datter. Da skiftede kvinderne anden gang sæde. Thorhalla[1]) kom nu til at sidde mellem begge brudene. Gildet led nu vel frem, og da det var tilende, red Höskuld med sine ledsagere vesterpå, men Rangåboerne til deres hjem. Gunnar gav mange mænd gaver, hvilket man satte tilbörlig pris på. Halgerde overtog husets bestyrelse, og var ferm i sit hus og myndig. Thorgerde overtog ligeledes husets bestyrelse på Grytå, og var en god husfru.

35. Gæstebud på Bergthorshvol.

Det var sædvane hos Gunnar og Njal, at de gjorde hver sin vinter gæstebud for hinanden for venskabs skyld. Nu skulde Gunnar tage til gilde hos Njal, og Gunnar og Halgerde droge til Bergthorshvol. Da vare Helge og hans kone ikke hjemme. Njal tog vel imod Gunnar og hans husfru, og da de havde været der nogen tid, kom Helge hjem med sin kone Thorhalla. Da gik Bergthora tillige med Thorhalla hen til tværbænken, og hun sagde til Halgerde: »Du må give plads for denne kone.« »Jeg give

---

[1]) nemlig Thorhalla Asgrimsdatter Njals søsterdatter.

ikke plads,« svarede hun, »og vil ikke lade mig skyde hen i krogen.« »Jeg må råde her,« sagde Bergthora, hvorpå Thorhalla satte sig ned. Bergthora gik siden hen til bordet med vand til håndtvæt. Halgerde greb hendes hånd og sagde: »I passe dog godt til hinanden, du og Njal; du har en knortet negl paa hver finger, og han har ingen skæg.« »Det er sandt nok,« sagde Bergthora, »men vi lade ikke hinanden noget høre derfor; skæg havde imidlertid din husbonde Thorvald, og alligevel rådte du ham bane.« Da sagde Halgerde: »Lidet nytter det mig, at eje den raskeste mand på Island, hvis du ikke hævner dette, Gunnar!« Han sprang op, gik bort fra bordet, og sagde: »Hjem vil jeg fare, og bedst var det, du trættedes med dine egne hjemmemænd og ikke i anden mands hus; desuden har jeg Njal mangen hæder at lönne og vil ikke være din kastekep.« Derpå toge de hjem. »Husk dog på, Bergthora,« sagde Halgerde, »at vi ikke dermed ere skilte;« hvortil Bergthora svarede, at det skulde vorde hende til liden både. Gunnar blandede sig ikke videre deri, og tog hjem til Hlidarende, og var hjemme hele vinteren. Sommeren led nu til altingstiden.

36. Kol vog Svart.

Gunnar red til tings; men förend han red hjemmefra, sagde han til Halgerde: »Vær nu rolig imedens jeg er borte, og vis ingen uartighed mod mine venner, når du har med dem at göre.« »Troldene tage dine venner!« sagde Halgerde. Gunnar red til tings, og mærkede nok, at det var ikke godt at skifte ord med hende. Njal red ligeledes til tings med alle sine sönner. Nu er at fortælle hvad der imidlertid forefaldt hjemme. Njal og Gunnar ejede en skov sammen i Rødeskride; de havde ikke skiftet skoven imellem sig, men hver plejede at hugge hvad han behøvede, og ingen af dem talte den anden til for det.

Kol var Halgerdes værkstyrer eller opsynsmand; han havde været længe hos hende, og var en stor ildgerningsmand. Svart hed en af Njals og Bergthoras huskarle, som de godt kunde lide. Bergthora befalede ham, at han skulde tage hen til Rødeskride, og hugge ved, hun vilde få folk til at føre det hjem. Han svarede, at han skulde forrette hvad hun pålagde ham, for op til Rødeskride, og skulde være der en uge. Nogle tiggere kom fra Markarfljot til Hlidarende, og fortalte, at Svart havde været i Rødeskride, og hugget ved, og det i svær mængde. »Så har nok Bergthora i sinde at skille mig ved en hel del,« sagde Halgerde, »men jeg skal nok sørge for, at han ikke hugger oftere.« Gunnars moder Ranveig hørte det, og sagde: »Husfruer have dog för været gode, sköndt de ikke gave sig af med mænds drab.« Natten led, og om morgenen gav Halgerde sig i tale med Kol, og sagde: »Jeg har tiltænkt dig et værk,« hvorpå hun gav ham våben, og vedblev: »Far hen til Rødeskride! Der vil du finde Svart.« »Hvad skal jeg ham?« sagde han. »Spörger du om det, sådan en skurk som du er?« sagde hun; »slå ham ihjel skal du.« »Det kan jeg nok,« svarede han, »men det vil nok gælde mit liv.« »Er du bange?« sagde hun, »sætter du dig op imod mig, sköndt jeg ved alle lejligheder har beskyttet dig. Jeg skal få en anden mand til at göre det, hvis du ikke tör.« Han tog øxen, og var meget vred, og tog en af Gunnars heste, og red til han kom øster til Markarfljot. Her steg han af hesten, og bandt den i skoven, til de havde ført vedet ned, og Svart var alene tilbage. Da løb Kol imod ham, og sagde »Der er flere, der kan hugge dygtig, end du,« og satte ham øxen i hovedet, og gav ham banehug. Derpå red han hjem, og berettede Halgerde drabet. Hun sagde »Jeg skal beskytte dig således, at ingen skal göre dig noget.« »Det kan være,« sagde han, »men anderledes

kom det mig dog for förend jeg udførte drabet.« De andre folk kom nu op i skoven, fandt Svart dræbt, og førte ham hjem.

Halgerde sendte en mand til Gunnar på tinget, for at berette ham drabet. Gunnar dadlede ikke i begyndelsen Halgerde, sålænge sendebudet var tilstede, så man i førstningen ikke vidste, om han syntes godt eller ilde derom. Kort efter stod han op, og bad sine mænd gå med sig. De gjorde så, og toge hen til Njals bod. Gunnar sendte en mand ind til Njal, og bad ham komme ud. Njal kom strax ud, og han og Gunnar gik hen at tale sammen. Gunnar sagde: »Jeg har et drab at berette dig; voldet det har min kone og min værkstyrer Kol, men den, som er bleven dræbt, er din huskarl Svart.« Njal tav, imedens han fortalte ham det hele, og sagde derpå: »Du kommer dog til at holde noget tilråde med hende.« Gunnar sagde: »Du skal have selvdømme.« Njal svarede: »Det skal falde dig vanskeligt at give bøder for alle Halgerdes uterligheder, og andensteds vil det bringe mere ulykker, end her, hvor vi have med hinanden at göre. Dog er det langt fra, at det her står vel til, og vi behøve vistnok at mindes, at vi ere gode venner. Jeg håber, at du vil te dig vel, men du vil dog tilsidst få nok deraf.« Njal modtog selvdømmet af Gunnar, og sagde: »Jeg vil ikke drive denne sag til det yderste; du skal betale tolv øre sølv, men på det vilkår, at hvis der indtræffer noget fra vor gård, som du kommer til at kende i, så skal du ikke stille kendelsen höjere.« Gunnar udredte pengene, og red derpå hjem.

Njal og hans sönner kom hjem fra tinget. Bergthora så pengene, og sagde: »Dette er blevet vel bilagt, men ligeså mange penge skulle der gives for Kol inden ret længe.« Gunnar kom hjem fra tinget og talte Halgerde til; hun svarede, at der mangensteds lå bedre mænd uden

5*

beder. Gunnar sagde, at hun måtte råde for hvad tog sig for, men hans sag var det, at sørge for, h' ledes sagerne skulde endes. Halgerde gjorde sig standig til af Svarts drab, men dette nagede Bergth

Njal og hans sönner toge op til Thorolfsfjeld, fo se til husningen der. Den samme dag traf det sig, Bergthora var ude, at hun så en mand, der kom rid til gården på en sort hest. Hun blev stående, og ikke ind; hun kendte ikke manden. Han havde et i hånden, og var gjordet med et sax. Hun spurgte om hans navn. »Jeg hedder Atle,« sagde han. spurgte, hvorfra han var? »Jeg er fra Østfjordene,« s han. »Hvor skal du hen?« sagde hun. »Jeg har i tjeneste,« sagde han, og havde i sinde at træffe Nja Skarphedin, for at få at vide, om de ville tage imod n »Hvad arbejde kan du udføre?« sagde hun. »Jeg er a dyrker, og kan godt påtage mig flere slags arbej svarede han, »men jeg vil ikke lægge skjul på, at er noget hård tilsinds, og det er kommen mangen dyrt at stå.« »Jeg dadler ikke,« sagde hun, »fordi d er fejg.« Atle sagde: »Har du noget at sige her?« er Njals kone,« svarede hun, »og fæster tyende li vel som han.« »Vil du antage mig?« sagde han. det vilkår,« sagde hun, »at du skal udføre hvad jeg faler dig, selv om jeg vilde sende dig til manddı »Du er så vel forsynet med mænd,« svarede han, »a ikke behøver mig til sligt.« »Det bliver min sag at de derom,« sagde hun. »Så lad os da slutte handelen ledes,« sagde han. Derpå tog hun ham i sin tjen Njal kom hjem med sine sönner, og han spurgte E thora, hvad det var for en mand? »Det er din husl sagde hun, »jeg har antaget ham,« og hun tilföjede det var en rask mand i sin gerning. »Storvirken

han vel,« sagde Njal, »men hvor godvirkende han er, ved jeg ikke.« Skarphedin kunde godt lide Atle.

Njal red til tings om sommeren såvel som hans sönner. Gunnar var på tinget. Njal tog engang sin pengepung op, og Skarphedin spurgte: »Hvad er det for penge, fader?« »Det er de penge,« sagde Njal, »som Gunnar betalte mig for vor hjemmemand forrige sommer.« »Dem kan du få brug for,« sagde Skarphedin, og lo ved sig selv derad.

37. Atle dræbte Kol.

Nu komme vi til det, at Atle spurgte Bergthora, hvad han skulde bestille den dag? »Jeg har betænkt dig et værk,« sagde hun. »Du skal fare hen at lede efter Kol til du finder ham, thi du skal dræbe ham i dag, hvis du vil opfylde min villie.« »Det passer ret godt,« sagde Atle, »thi vi ere begge to skurke, men jeg skal nok tage ham således, at en af os skal dø.« »Det var ret,« sagde hun, »du skal heller ikke göre det for intet.« Han tog sine våben, satte sig til hest, og red op til Fljotshlid, hvor han mødte nogle mænd, som kom fra Hlidarende, men de havde hjemme øster i Mörk. De spurgte, hvor Atle vilde hen? Han svarede, at han skulde lede efter et Øg. De mente, det var et ringe ærende for sådan en værkmand, men det var da bedst at spörge sig for hos dem, som havde været påfærde hele natten. »Ja hvem har det?« sagde han. »Halgerdes huskarl Vigakol[1]),« sagde de, »tog nylig fra sæteren, og har våget den hele nat.« »Jeg ved ikke, om jeg tör give mig af med ham,« sagde Atle, »han er ond, og det var måske bedst, jeg blev klog af anden mands skade.« »Da ser du just ikke ud til at være ræd af dig,« sagde de andre,

---

[1]) Drabskol.

og viste ham hvor Kol var. Han gav da sin hest af sporerne, og red stærkt til, og da han traf Kol, sagde han til ham: »Går det godt med eders arbejde?« sagde Atle. »Det kommer ikke dig ved, din usling,« sagde Kol, »eller nogen der, hvor du er fra.« Atle sagde: »Det sværeste har du endnu tilbage, og det er at dø.« Derpå stak Atle med sit spyd efter ham, og traf ham midt på livet. Kol svang sin øxe imod ham, men fejlede ham, og faldt ned af hesten, og døde strax. Atle red videre, til han traf Halgerdes værkmænd og sagde til dem: »Farer op til hesten og passer på Kol, thi han er falden af og er død.« »Har du dræbt ham?« sagde de. »Det vil forekomme Halgerde,« svarede han, »at han ikke er selvdød.« Atle red derpå hjem, og forkyndte Bergthora det; hun takkede ham for denne gerning, såvel som for de ord, han havde brugt. »Jeg ved ikke,« sagde Atle, »hvorledes Njal vil synes derom.« »Han vil nok være tilfreds dermed,« svarede hun, »og til bevis derpå vil jeg sige dig en ting, at han nemlig har taget de penge, vi fik for trællen forrige sommer, med sig til tinget, og disse ville nu blive givne for Kol; men sköndt der bliver slutte forlig, skal du dog tage dig i agt, thi Halgerde vil intet forlig holde.« »Vil du ikke sende en mand til Njal, for at lade ham vide drabet?« sagde Atle. »Nej,« svarede hun, »thi jeg så helst, at der ingen bøder gives for Kol.« Dermed endte de deres samtale. Man fortalte Halgerde Kols drab og de udtryk, Atle havde brugt. Hun svarede, at hun skulde lönne Atle det. Hun sendte en mand til tinget at sige Gunnar Kols drab; han svarede lidet derpå, og sendte en mand hen at sige det til Njal; han svarede intet. Skarphedin sagde: »Trællene blive nu anderledes storværksmænd, end de för have været; da flöj de på hinanden og ingen brød sig derom, men nu ville de slå hinanden ihjel;« og fortrak munden til et smil. Njal to

pengepungen ned, som var oppe i boden, og gik ud. Hans sönner gik med ham hen til Gunnars bod. Skarphedin sagde til en mand, som stod i boddören: »Sig til Gunnar, at min fader vil tale med ham.« Han gjorde det. Gunnar kom strax ud, og hilste Njal, hvorpå de gik hen at tale sammen. »Ilde er gået til;« sagde Njal, »at min hustru skal have brudt freden og ladet din huskarl dræbe.« »Ingen bebrejdelse skal hun høre derfor,« sagde Gunnar. »Døm du nu selv i sagen,« sagde Njal. »Så vil jeg,« svarede Gunnar, »og jeg lader da Svart og Kol være lige dyre; du skal betale mig tolv øre sølv.« Njal tog pungen, og gav Gunnar den. Denne kendte pengene, at det var de samme, han havde betalt. Njal gik tilbage til sin bod, og der herskede samme gode forståelse imellem dem, som för. Da Njal kom hjem, bebrejdede han Bergthora det forefaldne, men hun svarede, at hun aldrig vilde give efter for Halgerde. Halgerde bebrejdede Gunnar meget, at han havde forliget sig om drabet; men han svarede, at han aldrig skulde forandre sit forhold mod Njal og hans sönner. Hun gav meget ondt af sig, men Gunnar brød sig ikke derom. De passede nu på den vinter, at der ikke kom noget i vejen.

38. Atle træls drab.

Om foråret sagde Njal til Atle: »Jeg så gerne at du tog tilbage til Østfjordene, at Halgerde ikke skal stå dig efter livet.« »Det er jeg ikke bange for sagde Atle, »og vil jeg gerne blive her, hvis det står til mig.« »Det er dog ikke ret rådeligt,« sagde Njal. »Jeg vil dog heller,« svarede Atle, »dø i dit hus, end skifte husbonde, men en ting vil jeg bede dig om, at hvis jeg bliver dræbt, der da ikke må gives trællebøder for mig.« »Der skal gives bøder for dig, som for en fri mand,« sagde Njal, »men Bergthora vil love dig det, som hun nok vil

sørge for, at der kommer mandhævn for dig.« Han forblev da i sin tjeneste.

Om Halgerde er nu at fortælle, at hun sendte bud til Björnsfjord efter sin frænde, Brynjolf Roste, en slegfredsön af Svan, og en stor udådsmand. Gunnar vidste ikke noget deraf, men Halgerde sagde, at hun fandt ham vel skikket til værkstyrer. Brynjolf kom, og Gunnar spurgte ham, hvad han skulde? Han svarede, han skulde være der. »Du vil ikke bringe vort hus nogen lykke,« sagde Gunnar, »efter hvad jeg har hørt om dig; men jeg vil ikke vise Halgerdes frænder bort, som hun vil have hos sig.« Gunnar gav sig ej meget af med ham, men behandlede ham dog ikke ilde. Tiden led nu således frem til der skulde være ting. Gunnar og Kolskeg rede til tings, og da de kom der, fandt de Njal, som også var der med sine sönner, og de omgikkes venskabelig med hverandre. Bergthora sagde til Atle: »Far op til Thorolfsfjeld, og arbejd der en uge!« Han for strax derhen, og var der i lön, og brændte kul i skoven. Halgerde sagde til Brynjolf: »Man har sagt mig, at Atle ikke er hjemme; han må være oppe at arbejde på Thorolfsfjeld.« »Hvad mener du, han tager sig for?« sagde han. »Et eller andet i skoven,« sagde hun. »Hvad skal jeg ham?« sagde han. »Dræbe ham skal du,« sagde hun. Han blev noget betænkelig derved. Halgerde sagde: »Hvis Thjostolf var i live, han vilde mindre tage i betænkning at dræbe Atle.« »Du skal heller ikke have nødig at egge mig dertil,« sagde han, tog sine våben og sin hest, satte sig op på den, og red til Thorolfsfjeld. Han så en stærk kulrøg østen for gården, red derhen, stod af hesten, og bandt den, og gik derpå hen, hvor den stærkeste røg var. Han så da, hvor kulgraven var, og at der var en mand ved den, og bemærkede, at han havde sat sit spyd i jorden hos sig. Brynjolf gik langs

med røgen lige hen til ham, men den anden var ivrig i sit arbejde, og så ham ikke. Brynjolf hug ham i hovedet med sin øxe, men han gav et sådant spring, at Brynjolf slap øxen, og Atle greb sit spyd og skød det efter ham. Brynjolf kastede sig ned på jorden, så at spydet flöj over ham. »Det var nu din lykke,« sagde Atle, »at jeg var uforberedt, og Halgerde vil glæde sig, thi du vil forkynde hende min død; dog er det en trøst, at du vil snart tage en lige sådan ende. Tag nu din øxe, som du har tabt.« Den anden svarede ham ikke, og tog heller ikke øxen, förend han var død. Derpå red han hen til Thorolfsfjeld, og forkyndte drabet, red så hjem, og sagde Halgerde det. Hun sendte nogle mænd til Bergthorshvol, og lod sige Bergthora, at nu var Kols drab lönnet.

Derpå sendte Halgerde bud til tinget, og lod Gunnar vide Atles drab. Gunnar stod op, ligeså Kolskeg. Denne sagde: »Til liden tarv ville Halgerdes frænder vorde dig.« De gik hen til Njal, og Gunnar sagde: »Jeg må forkynde dig Atles drab,« hvorpå han fortalte ham, hvem der havde dræbt ham, samt at han nu vilde byde ham bod derfor, og at han selv skulde bestemme den. Njal svarede: »Det ere vi enige om, at vi ej ville lade vort venskab blive forstyrret, men jeg vil dog ikke vurdere ham som en træl.« Gunnar erklærede sig fornöjet dermed, og rakte sin hånd frem til forlig. Njal tog vidner derpå, og de sluttede forlig på dette vilkår. Skarphedin sagde: »Halgerde lader ikke vore huskarle dø af alderdom.« Gunnar svarede: »Din moder vil også sørge for, at hug skiftes om i gårde.« »Det ser det kun alt for meget ud til,« sagde Njal. Derpå bestemte Njal boden til hundrede i sølv, og Gunnar betalte strax. Mange af de mænd, der stode hos, mente, at det var höjt anslået, men Gunnar blev vred, og sagde, at der var för givet fulde

bøder for dem, som ikke vare raskere mænd, end Atle. Derpå rede de hjem fra tinget.

Bergthora sagde til Njal, da hun så pengene: »Nu har du fået dit løfte opfyldt, men mit løfte står endnu tilbage.« »Det göres ikke nødigt, at du opfylder det,« sagde Njal. »För tænkte du anderledes,« sagde hun, »og så skal det være.« Halgerde sagde til Gunnar: »Har du betalt hundrede i sølv for Atles drab, og gjort ham til fri mand?« »Fri var han allerede,« sagde Gunnar, »desuden skal jeg ikke göre Njals hjemmemænd til ubodsmænd.« »I ligne hinanden,« sagde hun, »da I begge ere fejge.« »Det vil vise sig,« svarede han. Gunnar var da i lang tid kold imod hende, indtil hun igen nærmede sig ham. Om vinteren var det roligt, og Njal forøgede ikke sit tyende. Folk rede nu til tings om sommeren.

39. Brynjolf Rostes drab.

En mand hed Thord og kaldtes den Frigivnes sön. Hans fader Sigtryg havde været Asgerdes frigivne, og druknede i Markarfljot; Thord var derfor siden hos Njal. Han var en stor og stærk mand, og havde fostret alle Njals sönner. Han havde sat sin hu til Njals frænke Gudfinna Thorolfsdatter, som var husholderske der hjemme, og hun var den gang med barn. Bergthora gav sig i tale med Thord den Frigivnes sön, og sagde: »Du skal fare hen at dræbe Halgerdes frænde Brynjolf.« »Jeg er ingen drabsmand,« sagde han, »men vil dog göre hvad du befaler.« »Jeg befaler det,« sagde hun. Derpå tog han op til Hlidarende, og lod Halgerde kalde ud, og spurgte hende, hvor Brynjolf var? »Hvad vil du ham?« sagde hun. »Han skal sige mig, hvor han har begravet Atles lig; man har sagt mig, at han har begravet det slet.« Hun anviste ham da, hvor han var, og sagde, hv

var på nedre Agertunge. »Vogt dig,« sagde Thord, »at det ikke går ham som Atle.« »Du er ingen krigsmand,« svarede hun, »og der vil ingen fare være påfærde, hvor I to træffes.« »Jeg har aldrig set mandeblod,« sagde Thord, »og ved ikke hvad indtryk det vil göre på mig.« Derpå sprængte han ud af tunet og ned til Agertunge. Gunnars moder Ranveig havde hørt på deres samtale, og sagde: »Du egger meget hans mod, Halgerde, men jeg holder ham for en uforfærdet mand, og det vil din frænde få at finde.« De mødtes på den befarne vej, Brynjolf og Thord. Thord sagde: »Værg dig, Brynjolf, thi jeg vil ikke begå niddingsværk på dig.« Brynjolf red imod Thord, og hug efter ham; men han slog igen, svang sin øxe, og hug skaftet isönder foran Brynjolfs hånd; og strax derpå hug han anden gang til ham, og traf ham på brystet. Såret gik ham ind i livet, så han faldt af hesten, og var strax død. Thord traf Halgerdes fårehyrde, og tillyste, at han var drabsmanden, og sagde, hvor liget lå, og bad ham sige det til Halgerde. Derpå red han til Bergthorshvol, og forkyndte Bergthora og andre drabet. »Tak for din tappre dåd,« sagde hun. Fårehyrden fortalte Halgerde drabet; hun blev meget forbittret, og sagde, at heraf skulde komme meget ondt, hvis hun måtte råde.

40. Njals og Gunnars forlig om Brynjolfs drab.

Tidenden kom nu til tinget, og Njal lod sig det sige tre gange, og sagde derpå: »Flere blive nu til drabsmænd, end jeg tænkte.« Skarphedin sagde: »Denne mand må dog have været nem til at dø, som har ladet livet for vor fosterfaders hånd, han, der aldrig har set mandeblod, og mange ville vel mene, at vi brødre snarere havde gjort dette, efter det sindelig vi have.« Njal sagde: »Heller ikke vil det vare længe, förend sligt hændes, men

nøden vil da drive dig dertil.« De gik derpå hen fo at træffe Gunnar, og forkyndte ham drabet. Gunnar svarede og sagde, at det var en ringe mandskade, me han var dog en fri mand. Njal tilbød ham strax forlig Gunnar samtykkede, og skulde selv dømme. Han dømte da strax, og satte bøderne til hundrede i sølv. Njal be talte strax, og de vare derefter forligte.

41. Sigmund kommer til Island.

Sigmund var en sön af Lambe, Sighvat den Røde sön. Han var en god sømand, dannet og smuk, stor o stærk, en stolt mand og en god skald, samt dygtig i d fleste idrætter, men også ustyrlig, spodsk og trættekæ Han kom ud til landet øster i Hornefjord. Hans sel skabsbroder hed Skjold; han var en Svensker, og slem at omgås. De fik sig heste, og rede fra Hornefjord, o standsede ikke deres rejse, förend de kom til Fljotshli til Hlidarende. Gunnar tog vel imod dem, thi der va nært frændskab imellem dem, og han tilbød Sigmund a blive der om vinteren. Sigmund svarede, at han vild modtage dette tilbud, hvis hans kamerad Skjold ogs måtte blive der. »Efter hvad jeg har hørt om ham, sagde Gunnar, »så forbedrer han neppe dit sind, og de er dog det, som du just trænger til; opholdet her e også vanskeligt, og jeg vil give dig, såvel som andr mine frænder, det gode råd, at I ikke strax fare til, nå min kone Halgerde egger eder, thi hun tager sig mange gang det for, som er langt fra min villie.« »Den volde ej, som varer,« sagde Sigmund. »Så må du også følg mit råd;« sagde Gunnar, »meget vil du blive fristet, hol dig derfor altid til mig og hør efter mine råd.« Derefte vare de i følge med Gunnar. Halgerde viste sig venl mod Sigmund, og tilsidst gik det så vidt med denne ti böjelighed, at hun overvældede ham med penge, o

jenede ham ligeså fuldt som sin husbonde, så dette gav nledning til megen omtale, og folk vidste ikke hvad der tak under. Halgerde sagde engang til Gunnar: »Det r ikke godt at finde sig i det hundrede i sølv, som du g for min frænde Brynjolfs drab. Jeg skal dog se at evne ham, hvis jeg kan,« sagde hun. Gunnar svarede, han vilde ikke skifte ord med hende, og gik bort. an opsøgte Kolskeg, og sagde til ham: »Far hen til Jal, og sig ham, at Thord skal tage sig i agt, endskjöndt er er sluttet forlig, thi jeg tror ikke freden.« Han red, g sagde det til Njal, og Njal sagde det til Thord. olskeg red hjem igen, og Njal takkede dem for deres roskab.

Engang hændte det sig, at Njal og Thord vare ude. Der var en buk, som plejede at gå i tunet, og ingen måtte jage den bort. Thord sagde: »Underlig bæres mig an for.« »Hvad ser du da, som forekommer dig så underligt?« sagde Njal. »Mig tykkes,« svarede Thord, »at bukken ligger her i slaget, og er ganske blodig.« Njal sagde, at der var hverken buk eller noget andet. »Hvad er det da?« sagde Thord. »Du må være døden nær, og må have set din fylgie,« sagde Njal, »tag dig derfor i agt.« »Det vil kun lidet nytte mig,« sagde Thord, »hvis døden er mig bestemt.«

Halgerde gav sig i tale med Thraen Sigfusen, og sagde: »Jeg vilde holde dig for en god mâg[1]), hvis du dræber Thord, den Frigivnes sön.« »Det vil jeg ikke göre,« svarede han, »thi da vil jeg få min frænde Gunnars vrede; desuden vil det være en farlig sag, thi dette drab vil brat blive hævnet.« »Hvem vil hævne det?« sagde hun; »mener du hin skægløse karl?« »Nej,« svarede han, »hans sönner ville hævne det.« Derpå talte de længe

---

[1]) svigersön; ellers betyder det også svigerfader og svoger.

hemmelig sammen, og ingen vidste, hvilke p
lagde. Engang hændte det sig, at Gunnar
hjèmme, men Sigmund og hans medfølger vare
og Thraen var kommen fra Grytå. Da sade de
Halgerde, og talte sammen. Og Halgerde sagde:
lovet mig, I to kamerader, Sigmund og Skjold,
Thord, den Frigivnes sön; men du, Thraen,
mig at være med.« De tilstode alle, at de ha
hende det. »Så vil jeg nu sige eder, hvorledes
iværksætte det,« sagde hun. »I skulle ride
Hornefjord efter eders gods, og komme hjem, n
har begyndt, thi hvis I ere hjemme, så vil Gun
at I skulle ride til tings med ham. Njal vil da
tinget tilligemed hans sönner og Gunnar, men
da dræbe Thord.« De lovede, at de vilde udfø
plan. Derpå gjorde de sig rede til at ride
Fjordene. Gunnar lagde ikke mærke til deres
red til tings. Njal sendte Thord, den Frigiv
øster under Øfjeldene, og befalede ham at I
natten over; han tog afsted, men kunde ikke ko
bage igen, thi Floden var voxen så meget, at
lang strækning ikke kunde ride over den. N
en dag efter ham, thi han tænkte, han skulde h
med ham; og sagde derpå til Bergthora, at hu
sende Thord til tinget, såsnart han kom hjem.
efter kom Thord. Bergthora sagde ham, at ha
til tings, »men nu,« sagde hun, »skal du rid
Thorolfsfjeld, og se til husholdningen der, men i
der længer end en dag eller to.«

42. Thord den Frigivnes söns drab.

Sigmund og hans kamerad kom hjem.
sagde dem, at Thord var hjemme, men han sk
til tings om nogle få dage; der var nu god lej

at anfalde ham, men hvis den gik forbi, så vilde de ikke få fat på ham. Der kom nogle mænd fra Thorolfsfjeld til Hlidarende, og fortalte Halgerde, at Thord var der. Hun gik hen til Thraen Sigfusen og de andre, og sagde til ham: »Nu er Thord på Thorolfsfjeld, så nu kunne I dræbe ham, når han tager hjem.« »Det ville vi,« sagde Sigmund. De gik da ud, toge deres våben og heste, og rede hen på vejen hvor han skulde komme. Sigmund sagde til Thraen: »Du skal ikke anfalde ham med, thi vi alle behøves ikke.« Thraen samtykkede. Kort efter kom Thord ridende imod dem. Sigmund sagde til ham: »Giv dig, thi nu skal du dø.« »Nej,« sagde Thord, »kom du i enekamp med mig!« »Der bliver intet af,« sagde Sigmund, »vi må have godt af, at vi ere flere; det er ellers ikke så underligt, at Skarphedin er så tapper en kæmpe, thi det hedder, at for en fjerdepart slægter man sin fosterfader på.« »Det vil du få at føle,« sagde Thord, »thi Skarphedin vil hævne mig.« Derpå anfaldt de ham, og han brød et spyd for hver af dem, så vel værgede han sig. Da hug Skjold den ene hånd af ham, og han værgede sig da en stund med den anden, indtil Sigmund gennemborede ham; da faldt han død til jorden, De dækkede ham til med græstørv og sten. Thraen sagde: »Vi have øvet en ond gerning, og Njals sönner ville harmes over dette drab, når de spörge det.« De rede hjem, og sagde Halgerde det; hun yttrede sin tilfredshed med drabet. Gunnars moder Rannveig sagde: »Det er et gammelt ord, at kort stund glæder hånd sig ved hug; så vil det også gå her; men Gunnar vil dog løse dig ud af denne sag. Men hvis Halgerde endnu engang besnærer dig, så vil det vorde din bane.« Halgerde sendte et bud til Bergthorshvol, for at forkynde drabet, og et andet til tinget, for at lade Gunnar det vide. Bergthora sagde, at hun ikke vilde skelde Halgerde

for slig dåd; det vilde kun være en ringe hævn for så vigtig en sag.

43. Njals og Gunnars forlig om Thords drab.

Da sendebudet kom til tinget, for at sige Gunnar drabet, sagde denne: »Dette er ilde gået til, og værre tidende kom mig aldrig for øren. Imidlertid må vi dog tage hen til Njal, og jeg håber, han vil finde sig deri, hvor megen grund han end har til vrede.« De gik da hen til Njal, og kaldte ham til samtale med sig. Han kom strax ud til Gunnar. De talte sammen, og i begyndelsen vare der ikke flere tilstede, end Kolskeg. »Det er en hård tidende jeg har at bringe dig,« sagde Gunnar, »Thord den Frigivnes söns drab, og jeg vil tilbyde dig selvdømme for drabet.« Njal tav i nogen tid, og sagde derpå: »Det er et godt tilbud, og jeg vil modtage det, men uden tvivl vil jeg høre ilde derfor af min kone eller mine sönner, thi de ville være meget misfornöjede dermed; ikke desmindre vil jeg vove det på det samme, thi jeg ved, jeg har med en brav mand at göre, og jeg vil ikke, at der fra min side skal komme noget brud på vort venskab.« »Vil du lade nogen af dine sönner være tilstede derved?« sagde Gunnar. »Nej,« svarede Njal, »thi de ville ikke bryde det forlig, jeg indgår; men ere de tilstede derved, så ville de ikke give deres samtykke.« »Deri har du vel ret,« sagde Gunnar, »så afsig du alene kendelsen!« Derpå gave de hinanden hånden, og forligtes vel og snart. Derpå sagde Njal: »To hundrede sølv er min kendelse; det vil tykkes dig meget.« »Ikke for meget,« sagde Gunnar, og gik hjem til sin bod. Njals sönner kom hjem, og Skarphedin spurgte, hvor d mange penge vare komne fra, som hans fader havde hånden. Njal svarede: »Jeg forkynder eder eders foster-fader Thords drab, og jeg og Gunnar have nu slutte

forlig i den sag, og han har bødet for ham med dobbelte mandebøder.« »Hvem har dræbt ham?« sagde Skarphedin. »Sigmund og Skjold, men Thraen var hos,« sagde Njal. »Det var mange mod en,« sagde Skarphedin, »men hvorvidt skal det da gå, förend vi skulle hæve vore hænder[1]?« »Det vil ikke vare længe,« svarede Njal, »og da skal du ej blive holdt tilbage; dog ligger der mig megen magt på, at dette forlig ikke bliver brudt.« »Så ville vi da göre,« sagde Skarphedin, »men kommer der mere imellem dem og os, da ville vi mindes det gamle fjendskab.« »Da vil jeg ikke hindre eder,« sagde Njal.

44. Sigmund nidede Njal og hans sönner.

Nu rede folk hjem fra tinget, og da Gunnar kom hjem, sagde han til Sigmund: »Du er en större ulykkesmand, end jeg tænkte, og bruger slet dine gode gaver; imidlertid har jeg nu forliget dig med Njal og hans sönner, men vogt dig for, igen at begynde på sådanne optöjer. Dit sind er ikke som mit; du farer frem med hån og spot, men det er ikke mit sind. Derfor kommer du vel ud af det med Halgerde, fordi eders sind stemmer bedre overens.« Gunnar talte ham i lang tid til; men han svarede eftergivende, og lovede, for fremtiden at rette sig mere efter hans råd, end hidtil, og Gunnar sagde, det vilde være hans eget bedste. Imellem Gunnar og Njal varede venskabet ved, sköndt det gik koldere til imellem deres øvrige omgivelser.

Det hændte sig, at nogle omløbende kvinder kom fra Bergthorshvol til Illidarende; de vare sladderagtige, og fore med megen ond snak. Halgerde havde en kvindestue, og sad der gerne. Der var hendes datter Thorgerde,

[1] handle, gribe ind.

der var også Thraen og Sigmund og en stor mængde kvinder; men hverken Gunnar var der eller Kolskeg. Hine omløbersker ginge ind i kvindestuen. Halgerde hilste dem, lod göre plads for dem, og spurgte dem om nyt; men de svarede, at de havde intet. Halgerde spurgte dem, hvor de havde været om natten? De svarede: på Bergthorshvol. »Hvad tog Njal sig for?« sagde hun. »Han strittede[1]) det bedste han kunde med at sidde stille,« svarede de. »Hvad gjorde Njals sönner?« sagde hun, »de holde sig nu selv for dygtige mænd.« »Store af væxt ere de,« svarede kvinderne, »men aldeles uprøvede. Skarphedin skærpede en øxe, Grim skæftede et spyd, Helge fæstede hjalte på et sværd, Höskuld satte håndfang på et skjold.« »Så må de have noget storværk for,« sagde Halgerde. »Det vide vi ikke,« svarede kvinderne. »Hvad gjorde Njals huskarle?« sagde hun. »Hvad de andre gjorde, vide vi ikke,« svarede de, »en af dem og[2]) skarn på marken.« »Hvad skulde det nytte til?« sagde hun. »Jo,« svarede de, »han[3]) sagde, at efter gødningen voxte det bedre der end andensteds.« »Njals visdom holder dog ikke stik,« sagde Halgerde, »han, som dog ellers ved råd for alt.« »Hvorledes det?« sagde kvinderne. »O,« svarede hun, »det er jo soleklart, hvorfor lod han ikke gødningen age i sin skæg, at den kunde voxe som andre karlfolks; lader os derfor kalde ham den Skægløse karl[4]) og hans sönner Møgskæglingerne! Kvæd os engang noget derom, Sigmund, og lad os have godt af, at du er skald.« »Det er jeg strax rede til,« svarede han, og kvad følgende viser:

---

[1]) stritte, d. e. slide og slæbe, anstrænge sig med.
[2]) agede. [3]) huskarlen eller Njal. [4]) gubbe.

Hvi, høgsædets Hilde[1])!
skulde hank i skjoldet
mod- og magtesløse
Møgskæglinger nagle?
Uslinger dog aldrig
undgå ville kunne
hadingsord[2]), som höjt, o
guldbirk[3])! her vi kvæde.

Gubben vore onde
ord vil få at høre,
udenad dem lære
vil den Skæggeløse.
Guldets yder[4]) gerne
øgenavn vil vælge
(meget lidt jeg tror dem)
Møgskæglinger værdigt.

Fred jeg gerne holder,
men herefter skulle
de, som men kun pønse,
Møgskæglinger hedde;
og den gamle karlen,
kort jeg vil det fatte,
skal i folkemunde
Skægløs stedse kaldes.

»Hvad du dog er for en kostelig mand,« sagde Halgerde, »så föjelig som du er imod mig.« Da kom Gunnar til i det samme; han havde stået udenfor kvindestuen, og hørt hele deres samtale. De bleve meget for-

---

[1]) håndens gudinde, en kvinde. [2]) hånsord. [3]) kvinde.
[4]) manden, Sigmund.

skrækkede, da de så ham komme ind; alle tav, men för havde der været en stor latter. Gunnar var meget vred, og sagde til Sigmund: »En dåre er du og foragter alle gode råd; du bagvasker Njals sönner og ham selv med, som endnu er det værste, og det efter hvad du allerede har øvet imod dem; dette vil blive din bane. Men dersom nogen udbreder disse ord eller disse viser, da skal han jages bort herfra og derhos have min vrede.« Og så stor frygt bare de alle for ham, at ingen vovede at fortælle disse ord videre. Derpå gik han bort. Omløberskerne talte med hinanden om, at de vilde få det godt betalt af Bergthora, hvis de sagde hende dette. De droge så derud, og sagde Bergthora det i lön, uden at hun spurgte derom. Da nu mændene sade til bords, sagde Bergthora: »Gaver ere givne eder, fader og sönner, og I vise lidet mod og manddom, hvis I ikke lönne dem.« »Hvad for gaver?« sagde Skarphedin. »I, mine sönner, have alle fået en gave i fællesskab; I ere kaldte Møgskæglinger, men min husbonde hin Skægløse karl.« »Vi have ikke kvindesind,« sagde Skarphedin, »at vi skulde vredes over alt.« »Gunnar blev dog vred på eders vegne,« sagde hun, »og han holdes jo for en sagtmodig mand. Hvis I ikke hævne denne fornærmelse, så ville I ingen skam hævne.« »Kerringen, vor moder, har sin glæde af at egge os,« sagde Skarphedin, og fortrak sin mund til et smil, men sveden sprak ham dog ud på panden, og der kom røde pletter på hans kinder, hvilket ellers ikke var tilfældet. Grim var tavs, og bed sig i læben. Helge blev uforandret, og sagde heller ikke noget. Höskuld gik henimod dören med Bergthora. Hun kom atter tilbage med en stormende fart. Njal sagde: »Den kommer også med, der sent farer, husfrue, og går så med mange ting, sköndt en føler sig krænket, at hævn bilægger ingen trætte.

Men om aftenen, da Njal var kommen i seng, hørte han, at en øxe rørte ved tiliet, og klang höjt; men der var en anden lukket seng, hvor der hang skjolde, og han så, at de vare borte. Han sagde: »Hvem har taget vore skjolde ned?« »Dine sönner gik ud med dem,« svarede Bergthora. Njal stak sine fødder i skoene, gik strax ud, om på den anden side af husene, og så, at de stævnede op ad skrænten, hvorved gården lå. Han sagde: »Hvorhen, Skarphedin?« »At lede efter dine får,« sagde han. Njal sagde: »I vilde ikke være bevæbnede, hvis I havde det i sinde; det må være et andet ærende.« Skarphedin svarede: »Vi skulle fange lax, fader!« »Hvis så er,« sagde Njal, »så gid fangsten ikke må slå eder fejl.« De droge deres vej, men Njal gik i sin seng. Han sagde til Bergthora: »Dine sönner vare ude, alle bevæbnede, og du må have ægget dem til noget.« »Meget skal jeg takke dem,« sagde Bergthora,« hvis de forkynde mig Sigmunds drab.«

45. Sigmunds og Skjolds drab.

Njalsönnerne droge nu op til Fljotshlid, og vare om natten under Lien, men da det begyndte at morgne, toge de nær hen til Hlidarende. Den samme morgen stode Sigmund og Skjold op, for at se efter nogle stodheste; de havde bidsler med sig, toge nogle heste i tunet, og rede bort. De fandt hestene imellem to bække. Skarphedin så dem, thi Sigmund var i farvede klæder. Skarphedin sagde: »Kunne I nu se Rødalfen[1]), svende?« De så efter, og svarede ja, at de så ham. Skarphedin vedblev: »Du, Höskuld, skal ikke göre anfald med, thi du bliver ofte sendt ene hjemmefra uvarligen[2]);

---

[1]) lapsen, spradebassen.

[2]) hvorved han, mere end brødrene, var udsat for overfald.

eg agter at tage Sigmund ene på mig, det tykkes
ıandigt, og Grim og Helge skulle stride mod
« Höskuld satte sig ned, og de andre gik, til de
ıen til Sigmund og Skjold. Skarphedin sagde til
nd: »Tag dine våben, og værg dig; det göres nu
nødigt, end at kvæde spot om os brødre.« Sig-
tog sine våben, og Skarphedin biede sålænge.
vendte sig imod Helge og Grim, og de strede
Sigmund havde hjelm på hovedet, skjold ved
var gjordet med sværd, og havde et spyd i hånden.
endte sig nu imod Skarphedin, stak efter ham med
, og traf hans skjold. Skarphedin hug spydskaftet
løftede øxen, og hug til Sigmund, og kløvede
t på den ene side af håndfanget. Sigmund trak
erd, og hug til Skarphedin, og traf i skjoldet,
let sad fast. Skarphedin drejede skjoldet så fast,
nund slap sværdet. Skarphedin hug til Sigmund
n øxe Rimmegyge[1]). Sigmund havde panser på,
raf ham på skulderen. Han kløvede skulderbladet

da han var kommen bort fra dem, thi han torde ikke, sålænge de så ham. Brødrene droge deres vej, indtil de fandt nogle mænd nede ved Markarfljot, og sagde dem hvad der var forefaldet. Skarphedin lyste til, at han var gerningsmand til Sigmunds drab, men Grim og Helge til Skjolds. Derpå toge de hjem, og forkyndte Njal hvad der var sket. Han svarede: »Til lykke for eders mandighed! Her skal ej tilstås selvdømme, som sagerne nu stå.

Nu er at fortælle, at fårehyrden kom hjem til Hlidarende; han sagde Halgerde hvad der var forefaldet. »Skarphedin gav mig Sigmunds hoved, og befalede mig at bringe dig det, men det torde jeg ikke göre,« sagde han, »thi jeg vidste ikke, hvad du vilde synes derom.« »Det er skade, du ikke gjorde det,« svarede hun, »jeg skulde have bragt det til Gunnar, og han måtte da hævne sin frænde eller udsætte sig for hver mands dadel.« Derpå gik hun til Gunnar, og sagde: »Jeg forkynder dig din frænde Sigmunds drab; Skarphedin har dræbt ham, og vilde lade mig bringe hans hoved.« »Sligt var at vente,« sagde Gunnar, »thi ilde lykkes onde råd, og ofte have I begge tirret hinanden.« Gunnar gik derpå bort. Han lod ingen anstalter göre til at anlægge sag for drabet, og foretog intet i den henseende. Halgerde bragte det ofte på bane, og sagde, at der for Sigmund endnu ej var givet bøder, men Gunnar brød sig ikke derom. Der hengik således tre ting, på hvilke man ventede, at han vilde anlægge sagen; da kom Gunnar i en forlegenhed, som han ikke vidste at rede sig ud af; han red da hen til Njal. Denne tog vel imod ham. Gunnar sagde: »Jeg er kommen for at bede dig om et godt råd i en vanskelig sag.« »Det kan du vente dig af mig,« sagde Njal, og rådte ham, hvorledes han skulde bære sig ad. Gunnar stod da op, og takkede ham.

Njal sagde da, og bød ham hånden: »Længe nok har din frænde Sigmund været bodløs.« »For længe siden gaves des bøder for ham,« sagde Gunnar, »dog vil jeg ikke vise min hæder fra mig.« Gunnar havde aldrig bebrejdet Njalsönnerne drabet. Njal vilde ikke have det anderledes, end at Gunnar skulde afsige kendelsen. Han bestemte da to hundrede i sølv, men lod Skjold være uden bøder. De betalte strax hele summen. Gunnar erklærede offenlig deres forlig på Thingskåleting [1]), da det var aller fuldtalligst; tilkendegav, hvor velsindede de havde vist sig imod ham, og anførte de ukvemsord, som havde været årsag til Sigmunds død; men ingen skulde bringe disse ord videre eller kvæde viserne, og hvis nogen gjorde det, skulde der ei gives bøder for hans død. Både Gunnar og Njal erklærede, at der ingen ting skulde komme dem imellem, som de jo selv skulde bringe til sömmelig fred. Dette opfyldtes også derefter, og de bleve bestandig hinandens venner.

46. Om Gissur Hvide og Geir Gode.

Gissur Hvide var en sön af Teit; Ketilbjörn den Gamles sön fra Mosfjeld (i Grimsnæs). Gissurs moder hed Oløf, hun var en datter af Bødvar Herse Vikinge-Kåres sön. Hans sön var biskop Isleif [2]). Teits moder hed Helga, og var en datter af Thord Skegge, en sön af Hrap, en sön af Björn Buna, en sön af Grim Herse fra Sogn. Gissur Hvide boede på Mosfjeld, og var en stor høvding.

En anden mand, som forekommer i denne fortælling, hed Geir Gode [3]). Hans moder Thorkatla var en datter

[1]) Rangåvoldenes herredsting og et af landets 13 fjerdings eller herredsting; se 1. bind side 28.

[2]) Islands første biskop (1056—80) se 1. bind side 46.

[3]) goder eller land-styrelsesmand se 1. bind side 28—29.

af Ketilbjörn den Gamle fra Mosfjeld. Geir boede på gården Hlid. Han og Gissur stode hinanden bi i alle sager.

På denne tid boede Mörd Valgardsen på gården Hof i Rangåvolde; han var snu og ildesindet. Hans fader Valgard var dengang udenlands; men hans moder var død. Han bar megen avind til Gunnar fra Hlidarende; han var en velhavende mand på gods, men lidet vennesæl.

47. Om Otkel i Kirkeby.

Otkel var en sön af Skarf, en sön af Halkel, som stred med Grim på Grimsnæs, og fældte ham i holmgang. Halkel og Ketilbjörn den Gamle vare brødre. Otkel boede på gården Kirkeby. Hans kone hed Thorgerde, og var en datter af Mår, en sön af Brandolf, en sön af Naddod den færøske. Otkel var en velhavende mand. Hans sön hed Thorgeir, han var endnu i sin opvæxt, men tegnede til at blive en dygtig mand. En mand, der hed Skamkel, boede på den anden gård Hof; han havde godt til bedste, men var ond, lögnagtig, trættekær og vanskelig at have med at göre. Han var Otkels ven. Otkels broder hed Halkel, en stor og stærk mand; han var hos sin broder. Endnu en broder til dem hed Halbjörn den Hvide; han førte en træl ud til landet, som hed Melkolf, irsk af æt og meget uvennesæl. Halbjörn tog sit ophold hos Otkel tilligemed trællen, og denne sagde bestandig, at han vilde anse det for en lykke, hvis Otkel var hans herre. Otkel kunde godt lide ham, og gav ham kniv og bælte og en hel klædning; men trællen forrettede alt hvad han vilde have. Otkel vilde købe trællen af sin broder, men denne svarede, at han vilde give ham trællen, men tilföjede dog, at det var en slettere kostbarhed, end han tænkte. Og strax

da Otkel var kommen til at eje trællen, forrettede alting værre. Otkel beklagede sig tit for sin brod han syntes trællen bestilte så lidet; han svarede at andet og værre var ham givet.

På denne tid kom der meget uår, så at foll mangel både på hø og mad, og dette gik over alle strækninger. Gunnar forsynede mange både med mad, og alle, som kom did, fik noget, så at G tilsidst kom til selv at lide mangel. Da sagde G til Kolskeg, Thraen Sigfussen og Lambe Sigurds de skulde tage med ham. De toge hen til Kirkeb kaldte Otkel ud. Han hilste dem. Gunnar s »Omstændighederne ere nu så, at jeg kommer, i købe hø og mad hos dig, hvis du har det.« svarede: »Begge dele har jeg, men ingen af dele jeg sælge dig.« »Vil du da give mig det,« Gunnar, »og lade det komme an på, hvorlede lönner dig det?« »Nej,« sagde Otkel, og Skamkel ligeledes derfra. Thran Sigfussen sagde: »De værdt, at vi toge både hø og mad, og lagde va deraf isteden.« Skamkel svarede: »Så må Mosfjeldin være uddøde, hvis I Sigfussönner skulle rane fra »Ran vil jeg ikke give mig af med,« sagde Gı »Vil du købe en træl af mig?« sagde Otkel. sparer jeg ikke,« sagde Gunnar. Derpå købte G trællen, og drog så bort.

Dette spurgte Njal, og sagde: »Det er ilde gjc nægte Gunnar en handel; andre have intet godt at hvor sådanne mænd ikke få noget.« »Hvad vil dı meget om det?« sagde Bergthora; »det er langt ga at du giver ham både mad og hø, da det ikke sl dig derpå.« Njal sagde: »Det er indlysende, og skal visselig hjælpe ham med noget.« Han tog op til Thorolfsfjeld med sine sönner; der læssede

på femten heste, og på fem heste havde de mad. Njal kom til Hlidarende, og kaldte Gunnar ud. Han modtog dem vel. Njal sagde: »Her er hø og mad, som jeg vil give dig, og jeg beder dig aldrig at ty til andre end mig, når du behøver noget.« »Gode ere dine gaver,« sagde Gunnar, »men endnu större pris sætter jeg på dit og dine sönners venskab.« Njal drog derpå hjem. Nu led våren.

48. Hvorledes Halgerde lod stjæle i Kirkeby.

Gunnar red til tings, men en stor del mænd fra Sida[1]) gæstede ham, og han bad dem, at de skulde tage ind hos ham, når de rede fra tinget. De lovede det. De rede nu til tings. Njal var der og hans sönner. Tinget gik roligt af.

Nu er at fortælle, at Halgerde gav sig i tale med trællen Melkolf. »Jeg har tiltænkt dig en sendelse,« sagde hun, »du skal fare hen til Kirkeby.« »Og hvad skal jeg der?« sagde han. »Du skal stjæle mad der på to heste,« sagde hun, »og tage smör og ost, men du skal sætte ild på udeburet; alle ville da tro, at det er kommet af uforsigtighed, og ingen tænke, at der har været stjålet.« Trællen sagde: »Ond har jeg været, men aldrig har jeg endnu været tyv.« »Nej, hør mig engang!« sagde Halgerde, »du stiller dig uskyldig an, du som både har været tyv og morder; men jeg skal nok lære dig at fare afsted, jeg skal ellers lade dig dræbe.« Han troede, at hun virkelig vilde göre det, hvis han ej tog afsted. Han tog da om natten to heste, lagde dækkener på dem, og for til Kirkeby. Hunden gøede ikke, da den kendte ham og løb imod ham. Derpå tog han hen til udeburet, og læssede mad på, så

[1]) se 1. bind side 18.

meget der kunde være på to heste, satte ild på udeburet, og dræbte hunden. Han drog op langsmed Rangå. Hans skotvinge gik istykker, hvorfor han tog sin kniv og gjorde skoene ved, men glemte kniven og sit bælte. Han drog nu videre, til han kom til Hlidarende; der savnede han kniven, men torde ikke vende tilbage. Han bragte nu Halgerde maden, og hun yttrede sin tilfredshed dermed. Om morgenen, da folk i Kirkeby kom ud i gården, så de den skade, der var anrettet, og der blev sendt en mand til tinget, for at sige Otkel det. Han tog sig skaden let, og sagde, at det måtte være kommet af at ildhuset lå for nær ved udeburet; det samme mente også alle andre, at det måtte være grunden. Folk rede nu hjem fra tinget, og mange toge til Hlidarende. Halgerde bar mad på bordet, deriblandt ost og smör. Gunnar, som vidste, at den slags mad ikke var at vente der, spurgte Halgerde, hvor det kom fra? »Fra det sted, svarede han, »at du gerne kan spise det, men det er ellers ikke mænds sag at give sig af med madlavning.« Gunnar blev vred, og sagde: »Ilde er det hvis jeg skulde være tyvshæler,« og gav hende en kindhest. Hun svarede, at det slag skulde hun mindes, og lönne det, hvis hun kunde. Hun gik derpå fra bordet, han ligeså; alt blev båret af bordet, og kød båret ind; og alle mente, at det var fordi man var kommen dertil på en bedre måde. Tingmændene toge nu bort.

49. Om Skamkel.

Om Skamkel er nu at fortælle, at han red efter får langsmed Rangå, og så, at der var noget der skinnede på vejen. Han fandt der kniv og bælte, syntes han skulde kende dem, og tog dem hjem med til Kirkeby. Otkel var ude, da Skamkel kom; denne sagde til ham »Kender du noget til disse sager!« »Ja vist kender

jeg dem,« sagde Otkel. »Hvis er det?« sagde Skamkel. »Trællen Melkolfs,« svarede Otkel. »Så skulle flere kende dem,« sagde Skamkel, »end vi to, thi jeg skal trolig se på dit bedste.« De viste mange sagerne, og alle kendte dem. Da sagde Skamkel: »Hvad vil du nu göre?« Otkel svarede: »Vi skulle tage hen til Mörd Valgardsen, og spörge ham til råds. Derpå toge de hen til Hof, og viste Mörd sagerne, og spurgte, om han kendte dem?« Han sagde: »Ja, men hvorfor? Mener I måske, at I have noget af Jeres at søge på Hlidarende!« »Det vilde nok komme os dyrt at stå,« sagde Skamkel, »da slige overmægtige mænd have del deri.« »Vistnok,« sagde Mörd, »men det kan dog være, jeg kender de ting til Gunnars hus, som I ikke vide noget af.« »Vi ville give dig penge til,« sagde de, »hvis du vil tage dig af denne sag.« Mörd svarede: »De penge kunne blive mige dyre købte, men måske jeg dog ser hvad jeg kan göre.« De gave ham tre mark sølv, for at han skulde yde dem hjælp. Han gav dem det råd, at nogle kvinder skulde fare om med småvarer, og give husfruerne dem, og se, hvad de fik derfor; thi alle have det sind, at de give først det bort, som er stjålet, hvis det er i deres eje; »således,« sagde han, »vil det også gå her, hvis ilden virkelig har været påsat. Kvinderne skulle da vise mig, hvad de have fået på hvert sted, og jeg vil da være løs fra denne sag, hvis det kommer for dagen.« Dette lovede de, og toge hjem.

Mörd sendte da kvinder omkring i herredet, og de vare borte en halv måned, de kom tilbage, og havde fået store dragter. Mörd spurgte, hvor de havde fået mest? De sagde, at det var på Hlidarende, og Halgerde havde været bedst ved dem. Han spurgte, hvad de da havde fået der? »Ost,« svarede de. Han bad dem lade ham se den, de viste ham den, og det var mange

skiver[1]). Han tog dem, og forvarede dem. Kort efter tog han hen til Otkel, og bad ham tage Thorgerdes ostekar; det skete. Han lagde skiverne deri, og de passede nöjagtig i ostekarret, så de så, at det var en hel lev[2]), de havde fået. Da sagde Mörd: »Nu kunne I se, at Halgerde må have stjålet osten.« Og da dette var klart af alle omstændigheder, så erklærede Mörd, at han nu ikke havde mere med den sag at göre. Dermed skiltes de ad.

Kolskeg gav sig i tale med Gunnar, og sagde: »Det er ilde at tale derom, men overalt går det ord, at Halgerde skal have stjålet, og at hun skal have voldet den store skade, der skete på Kirkeby.« Gunnar svarede, at han troede, det forholdt sig så, men hvad var derved at göre? Kolskeg svarede: »Du er den nærmeste til at bøde for din kone, og mig tykkes derfor det er bedst, at du tager hen til Otkel, og tilbyder ham en god bod.« »Dette er vel betænkt, sagde Gunnar, »og så vil jeg göre.« Noget efter sendte Gunnar bud efter Thraen Sigfussen og Lambe Sigurdsen, og de kom strax; han sagde dem hvor han vilde hen, og de vare vel fornöjede dermed. Gunnar red selvtolvte til Kirkeby, og kaldte Otkel ud. Skamkel var tilstede, og sagde: »Jeg skal gå ud med dig, her er det bedst at bruge al sin kløgt, og jeg vil se at stå dig næst, når du mest behøver det, thi her vil det knibe; jeg tror, det er bedst du stiller dig stolt an.« Derpå gik de ud, Otkel og Skamkel, Halkel og Halbjörn. De hilste Gunnar, han besvarede höflig deres hilsen. Otkel spurgte, hvor han agtede sig hen? »Ikke længer end herhid« sagde Gunnar, »og mit

---

[1]) eller snitter, afskårne stykker.

[2]) Her bruges dette ord om en hel ost, i gammel dansk sædvanlig om et brød.

ærende er at tale med dig om den skade, som min kone har voldet, og den træl, som jeg købte af dig.« »Det kunde man vente,« sagde Halbjörn. Gunnar blev ved: »Herfor vil jeg byde dig gode vilkår, og tilbyde dig, at de bedste mænd i herredet skulle mægle i den sag.« Skamkel sagde: »Det tilbud er uantageligt og ubilligt; du har mange venner blandt bönderne, men Otkel ikke.« »Så vil jeg tilbyde mig« sagde Gunnar, »at afsige kendelse, göre den op strax og föje mit venskab til, og betale alle pengene nu, og jeg vil bøde dig dobbelte bøder.« Skamkel sagde: »Dette vilkår skal du ikke antage. Det er en skam for dig at overgive ham selvdømme, som tilkommer dig selv.« Otkel sagde: »Jeg vil ikke overgive dig selvdømme, Gunnar.« Gunnar sagde: »Jeg ser nok, hvo der her give gode råd, hvorledes jeg så får det lönnet. Så døm nu da selv!« Otkel så på Skamkel, og sagde: »Hvad skal jeg nu svare?« »Dette,« svarede han, »skal du kalde et godt tilbud, men indskyde din sag under Gissur Hvide og Geir Gode. Da ville mange sige, at du ligner din farfader Halkel, som var en stor kæmpe.« Otkel sagde: »Dette er et godt tilbud, Gunnar, men du må give mig tid til at tale med Gissur Hvide.« Gnnnar sagde: »Bær dig nu ad, som du selv synes, men det vil mangen sige, at du ikke indser din egen hæder, da du ikke vil modtage de vilkår, jeg tilbyder dig.«

Gunnar red hjem, og da han var borte, sagde Halbjörn: »Her ser jeg en stor forskel på mænd. Gunnar gjorde dig gode tilbud, men du vilde intet af dem antage; har du da i sinde at trættes med Gunnar med det onde, skönt ingen er hans jævning. Imidlertid er han en så veltænkende mand, at han vil stå ved disse sine tilbud, skönd du først siden modtager dem. Det er nok bedst, at du nu strax tager hen til Gissur Hvide og

Geir Gode.« Otkel lod tage sin hest, og gjorde færdig. Otkel var ikke skarpsynet. Skamkel fulgte h på vej, og sagde til ham: »Det tykkes mig underligt, din broder ikke vilde påtage sig denne forretning dig. Jeg vil tilbyde mig at drage derhen i dit sted, jeg ved, du holder ikke af rejser.« »Det vil jeg ta imod,« sagde Otkel, »men hold dig til sandheden!« »I skal jeg nok,« sagde Skamkel, og tog imod hans hest rejseklæder; men Otkel gik hjem. Halbjörn var ude, sagde til Otkel: »Ilde er det at have træl til hjertensve og du vil komme til stedse at fortryde, at du har ven tilbage. Det er det uforstandigste indfald du kunde at sende den lögnagtigste mand i dette ærende, der så vigtigt, at det kan gælde mænds liv.« »Ræd vilde blive,« svarede Otkel, »hvis Gunnar svang sin spydøxe luften, »da du er således nu,« »Jeg ved ikke, hvem d da bliver ræddest,« sagde Halbjörn, »men det vil d komme til at bekende, at Gunnar vil ikke sigte læng med sin spydøxe, når han er vred.« Otkel sagde: ere alle nogle fejge uslinger, undtagen Skamkel.« O begge vare de da vrede.

50. Om Skamkel.

Skamkel kom til Mosfjeld, og berettede alle ti budene for Gissur. »Mig synes,« sagde Gissur, »at d var meget gode tilbud; hvorfor tog han da ikke im dem?« »Det kom især deraf,« sagde han, »at alle vil vise dig hæder, derfor vilde han oppebie din beste melse; og derved befinde også alle sig bedst.« Skaml var der om natten. Gissur sendte bud efter Geir Go og han kom der om morgenen tidlig. Gissur forta ham da sagen, og sagde: »Hvorledes skulle vi nu bæ os ad dermed?« »Således,« svarede Geir Gode, »sc du allerede har betænkt, at mægle sagen på bedste måc

Nu ville vi lade Skamkel fortælle os sagen endnu en gang, og se, hvorledes han beretter den.« De gjorde så. Gissur sagde: »Du har uden tvivl berettet sagen, som den er, men jeg har dog altid fundet en ondskabsfuld mand i dig, og man skal ikke skue hund på håret, hvis du virkelig er en brav mand.«

Skamkel tog hjem, og red først til Kirkeby, og kaldte Otkel ud. Denne tog vel imod ham. Skamkel bragte ham Gissurs og Geirs hilsen; »men om behandlingen af denne sag,« sagde han, »behøve vi ikke at tale i enrum, det er Geirs og Gissurs mening, at der ikke bör sluttes forlig; han gav det råd, at der skulde holdes stævnefærd, så at Gunnar blev stævnet for brugen af de stjålne koster, men Halgerde for tyveri.« Otkel sagde, at der i alle henseender skulde fares frem, som de havde rådet. »De fornöjede sig også meget over,« vedblev Skamkel, »at du opførte dig så stoltelig, men jeg skildrede dig også som en mand, der i hele denne sag havde vist sig drabelig.« Otkel fortalte nu sine brødre det. Halbjörn sagde: »Det må være den största lögn.« Tiden led nu indtil de sidste stævnedage til tinget vare forhånden. Da bad Otkel sine brødre og Skamkel at ride med til Hlidarende i stævnefærd. Halbjörn lovede at følge med, men sagde dog, at denne rejse med tiden vilde fortryde dem. De rede nu tolv sammen til Hlidarende; og da de kom i tunet, var Gunnar ude, og lagde først mærke til dem, da de vare komne lige til gården. Han gik da ikke ind. Otkel lod strax stævningen dundre, og da de havde fremsagt den, sagde Skamkel: »Var det rigtigt, bonde!« »Det vide I nok selv,« sagde Gunnar, »men jeg skal nok engang huske dig denne færd, Skamkel, og dine gode råd.« »Det skader os ikke,« sagde Skamkel, »sålænge spydöxen ikke er i luften.« Gunnar var overmåde vred,

og gik ind, og fortalte Kolskeg det. Denne sagde: »Skade var det, at vi ikke vare ude; de skulde have haft den störste skam af deres rejse, hvis vi havde været hos.« Gunnar sagde: »Alting har sin tid, og denne rejse vil ikke blive dem til hæder.« Kort efter tog Gunnar hen til Njal, og fortalte ham det. Njal sagde: »Lad det ikke gå dig nær, thi det vil blive dig til megen ære, förend dette ting er tilende. Vi skulle også alle stå dig bi med råd og dåd.« Gunnar takkede ham, og red hjem. Otkel red til tings og hans brødre og Skamkel.

51. Om Gunnar.

Gunnar og alle Sigfussönnerne rede til tings; ligeså Njal og hans sönner; de ginge alle med Gunnar, og det hed sig, at man aldrig havde set så drabelig en flok. En dag gik Gunnar til Dalemændenes bod. Hrut og Höskuld vare ved boden, og modtoge ham vel. Gunnar fortalte dem nu sagen og hele dens stilling. »Hvad råd giver Njal?« sagde Hrut. »Han bad mig tage hen til eder brødre,« svarede Gunnar, »og sagde, at han vilde være aldeles enig i det, som I fandt rådeligt.« »Så er det hans mening,« sagde Hrut, »at jeg skal bestemme det for slægtskabs skyld; og så skal det være. Du skal æske Gissur Hvide til holmgang, hvis de ikke tilbyde dig selvdømme, men Kolskeg Geir Gode. Vi skulle nok få mænd til at gå imod Otkel og hans, og vi have nu alle tilsammen så stor styrke, at du kan sætte igennem, hvad du vil.« Gunnar gik hjem til sin bod, og sagde det til Njal. »Det ventede jeg,« sagde Njal.

Ulf Ørgode fik underretning om denne rådslagning, og sagde Gissur det. Gissur sagde til Otkel: »Hvem gav dig det råd, at du skulde stævne Gunnar?« »Skamkel,« svarede han, »sagde mig, at det var din og Geir Godes mening.« »Hvor er da den usling henne,« sagde Gissur

»som har löjet dette?« »Han ligger syg hjemme i boden,« sagde Otkel. »Så gid han aldrig stå op!« sagde Gissur. »Lad os nu alle gå hen at finde Gunnar, og tilbyde ham selvdømme, sköndt jeg ved ikke, om han nu vil tage derimod.« Mange mænd talte ilde om Skamkel, og han lå syg hele tinget over.

Gissur gik med de andre til Gunnars bod. Man så dem komme, og sagde det til Gunnar ind i boden. Alle gik ud, og stillede sig i flok. Gissur Hvide gik først frem, og sagde derpå: »Det er vort tilbud,« sagde han, »at du, Gunnar, dømmer i denne sag.« »Så var det langtfra ikke dit råd, at jeg blev stevnet?« sagde Gunnar. »Det rådte jeg ikke til,« sagde Gissur, »hverken jeg eller Geir.« »Så må du fralægge dig det på behørig måde,« sagde Gunnar. »Hvad forlanger du?« sagde Gissur. »At du aflægger ed,« sagde Gunnar. »Dertil er jeg villig,« sagde Gissur, »når du vil modtage selvdømmet.« »Det tilbød jeg for nogen tid siden,« sagde Gunnar, »men nu tykkes mig, der er vigtigere ting at dømme om.« Njal sagde: »selvdømmet bör ikke afslås. Jo vigtigere sagen er, jo större er hæderen.« Gunnar sagde: »Jeg vil da føje mig efter mine venner, og dømme i sagen, men det råder jeg Otkel, at han siden lader mig i fred.« Da blev der sendt bud efter Höskuld og Hrut, og de kom did. Gissur og Geir Gode aflagde da ed, men Gunnar afgjorde kendelsen, uden at rådføre sig med nogen derom. Derpå fremsagde han kendelsen. »Det er min dom,« sagde han, »at det tilkommer mig at udrede værdien af huset og den mad, som var derinde; men for trællen vil jeg ingen bøder give dig, da du skjulte mig hans fejl, men jeg tildømmer ham dig, thi ørene klæde bedst der, hvor de voxte. Dernæst erklærer jeg eders stevning imod mig for sket af hån, og som erstatning derfor tildømmer jeg mig den fulde værdi af huset og det, som der inde-

brændte. Men tykkes det eder bedre, at vi intet forli slutte, så skal det stå til eder selv; men da har jeg fo mig taget endnu en beslutning, som så skal have si gang.« Gissur svarede: »Vi ere tilfredse med, at du ikk betaler Otkel noget, men derimod bede vi dig, at du v være Otkels ven.« »Det vil aldrig ske,« sagde Gunna »sålænge jeg lever; lad ham have Skamkels venskab, so han sålænge har heget.« Gissur svarede: »Vi ville n dog slutte sagen, endsköndt du råder ene for afgörelsen. Derpå gave de hinanden håndslag på hele dette forli Gunnar sagde til Otkel: »Det er rådeligst for dig, at tag hen til dine frænder, men vil du blive her på egnen, s lad mig være i fred.« Gissur sagde: »Dette er et gavn ligt råd, og så skal han göre.« Gunnar havde den störst ære af sagen. Folk rede derpå hjem fra tinget. Gunna sad nu på sin gård, og det var roligt i nogen tid.

52. Om Ulf Ørgodes sön Runolf.

Runolf, Ulf Ørgodes sön, boede på gården D østenfor Markarfljot. Han gæstede Otkel, da han red fr tinget, og denne gav ham en kulsort oxe ni år gammel Runolf takkede ham for gaven, og bød ham hjem til si når han selv havde lyst. Imidlertid gik dette gilde de i langdrag, så han kom ikke. Runolf skikkede ofte bu til ham, og mindede ham derom, og han lovede da alt at komme. Otkel havde to blakkede heste, de beds rideheste der i herredet, og som holdt så meget af hi anden, at den ene rendte efter den anden. Der var Østmand, ved navn Ødulf, i kost hos Otkel, en stor stærk mand; han havde et godt öje til Otkels datter Sig Ødulf var höj af væxt og stærk.

53. Hvorledes Otkel red på Gunnar.

Det var om våren, at Otkel sagde, at de skulde ride til Dal til gilde, og alle vare fornöjede derover. Skamkel tog med Otkel, samt dennes to brødre, Ødulf og tre andre mænd. Otkel red på den ene af de blakkede heste, og den anden løb løs ved siden. De stevnede øster til Markarfljot. Otkel sprengte foran de andre; begge hestene bleve sky, og drejede af fra vejen op til Fljotshlid; Otkel kom nu stærkere afsted, end han vilde. Gunnar var ganske ene taget hjemme fra sin gård, og havde i den ene hånd en kornsæk, i den anden en håndøxe; han gik på sin sædemark, og såede; han havde lagt sin gudvævs kappe og øxen ved siden af sig, og såede nu en stund. Om Otkel er nu at fortælle, at han red stærkere, end han vilde; han havde sporer på fødderne, og sprengte op over kornmarken; de så ikke hinanden, men i det Gunnar rejste sig op, rider Otkel på ham, farer med sporen på Gunnars øre, og rister ham en stor rift, så det strax blødte meget. Otkels ledsagere kom ridende. »Alle kunne I her se,« sagde Gunnar, »hvorledes du har såret mig til blods, og sligt er usömmelig færd. Først stevnede du mig, men nu træder du mig under fødder og rider på mig.« Skamkel sagde: »Ulykken er ikke så stor, bonde? men ingenlunde var du mindre vred på tinget, da du modtog selvdømmet, og du holdt på spydøxen.« Derpå skiltes de ad. Skamkel råbte höjt, og sagde: »hårdt ride I, svende!« Gunnar gik hjem, og talte ikke derom til nogen, og det faldt ingen ind, at det sår han havde fået, var tilföjet ham af nogen. Engang fortalte han det dog til sin broder Kolskeg, og denne svarede: »Dette må du sige til flere, at det ikke skal hedde, du giver død mand sag; thi der kan göres stærk indsigelse derimod, dersom ikke vidner vide forud, hvad der

er forefaldet imellem eder.« Gunnar sagde det da til sine naboer, men der var i begyndelsen kun liden tale derom.

Otkel kom øster til Dal, og blev der vel modtaget, og de bleve der en uge. Skamkel fortalte Runolf alt, hvad der var forefaldet imellem dem og Gunnar. En mand faldt det da ind at spörge, hvorledes Gunnar teede sig derved, og Skamkel sagde: »Hvis det havde været en simpel almuesmand, så vilde man have sagt, at han græd.« »Det er ond tale,« sagde Runolf, „og det vil du komme til at bekende næste gang når I mødes, at gråd og klynken er ikke hans sag, og vel er det, hvis ikke bedre mænd komme til at undgelde for din ondskab. Nu holder jeg det for bedst, når I ville tage hjem, at jeg tager med eder, thi Gunnar vil ikke göre mig men.« Dette afslog Otkel, og sagde, at han vilde ride længere nede over Floden. Runolf gav Otkel gode gaver, og sagde, at de vilde ikke oftere ses. Otkel bad ham da tage sig af hans sön, hvis så skulde være.

54. Striden ved Rangå.

Nu er at fortælle, at Gunnar var ude ved Hlidarende, og så sin fårehyrde sprenge hen imod gården, og han red ind i tunet. Gunnar sagde: »Hvi rider du så fast?« »Jeg vilde som en tro svend vare dig ad,« sagde hyrden; »jeg så nogle mænd ride ned langsmed Markarfljot, otte i følge, og fire af dem vare i farvede klæder.« Gunnar sagde: »Det må være Otkel.« Hyrden vedblev: »Jeg har ofte hørt mange ærgerlige ord af Skamkel; øster på Dal sagde han, at du græd den gang da de rede på dig; og jeg siger dig det, thi slig tale af slette folk tykkes mig ilde.« »Vi skulle ikke være ordsyge,« sagde Gunnar, »men herefter skal du ikke forrette andet arbejde, end hvad du selv finder for godt.« »Skal jeg sige noget

derom til din broder Kolskeg?« sagde fårehyrden. »Gak du hen og sov?« svarede Gunnar, »jeg skal nok selv sige det til Kolskeg.« Svenden lagde sig ned, og faldt strax i sövn. Gunnar tog hyrdens hest, og lagde sin sadel på den, tog sit skjold, og gjordede sig med sværdet Ølversgave, satte sin hjelm på hovedet, og tog sin spydøxe, og det klang höjt i den. Det hørte hans moder Ranveig; hun gik henimod dören, og sagde: »Vred er du nu min sön, og aldrig så jeg dig således för.« Gunnar gik ud, stødte spydet mod jorden, svang sig i sadelen, og red bort. Hans moder Ranveig gik hen til stuen; der var höjrøstet tale. »Höjt tale I,« sagde hun. »men höjere klang det i spydet, da Gunnar gik ud.« Kolskeg hørte det, og sagde: »Det vil være varsel for tidende[1]).« »Det er godt,« sagde Halgerde, »nu ville de komme til at erfare, om han går grædende fra dem.« Kolskeg tog sine våben, fik sig en hest, og red efter alt hvad han kunde.

Gunnar red nu tvers over Agertunge, så til Geilastofne, og derfra til Rangå, og ned til vadet ved Hof. Der vare nogle kvinder på malkepladsen[2]). Gunnar sprang af sin hest, og bandt den. Da kom de andre ridende derhen. Der lå adskillige med ler bedækkede flade stene på vejen ved vadet. Gunnar råbte til dem: »Nu må I værge eder; her er spydøxen, og I skulle nu erfare, om jeg har grædt for eder.« De sprang da alle af hestene, og søgte mod Gunnar. Halbjörn var den forreste. »Anfald du mig ikke!« sagde Gunnar, »dig vilde jeg sidst göre noget ondt, men jeg kan dog ingen skåne, når jeg må forsvare mit liv.« »Det gör jeg ikke,« sagde Halbjörn, »du har dog i sinde at dræbe min broder, og det

---

[1]) Det spår os nyt, se side 55. [2]) Et sted på marken, hvor køerne bleve drevne sammen, når de skulde malkes.

vilde være en skam, hvis jeg sad og så derpå;« hvorp han med begge hænder drev et stort spyd imod Gunnai Gunnar skød skjoldet for, men Halbjörn gennembored skjoldet. Gunnar skød skjoldet så fast ned, at det ble siddende i jorden, men greb sværdet så hurtig, at ingei kunde følge det med öjnene, hug til, og traf Halbjörn p armen ovenfor håndleddet, og hug hånden af ham. Skam kel løb bag på Gunnar, og hug efter ham med en sto øxe, men Gunnar vendte sig hurtig imod ham, svan spydet imod, og traf under hagen[1]) på øxen, så den ra af hånden på ham udi Rangå. Anden gang lagde Gunna til med sit spyd, og stak det igennem Skamkel, og svan ham op, og kastede ham på hovedet i lerelten. Øst manden Ødulf løftede sit spyd, og skød det mod Gunnar denne greb det i luften, og skød det strax tilbage, s det flöj igennem skjoldet og Østmanden, og ned i jorden Otkel hug med sit sværd til Gunnar, og sigtede efte foden nedenfor knæet; men Gunnar sprang højt op luften, så hugget rammede ham ej. Derpå stak han me spydet efter ham, og gennemborede ham. Da kom Kol skeg til, og løb strax imod Halkel, og hug ham banehu med sit sax, og de dræbte da otte mænd.

En kvinde, som så derpå, løb hjem, og sagde de til Mörd, og bad ham skille dem ad. »Det er lutte mænd,« sagde han, »som jeg aldrig bryder mig om, i de dræbe hinanden.« »Det skulde du ikke sige,« svared hun, »det er Gunnar din frænde og Otkel din ven.« »D bjeffer altid, din usle kvinde!« sagde han, og blev rol hjemme, medens de stredes. Gunnar og Kolskeg re hjem efter dette værk, og de rede hårdt op ad øren, i Gunnar sprang af hesten, og kom stående ned. Kolske sagde: »Hardt rider du nu, frænde!« »Slig heftighed be

[1]) hagen, det sted, hvor øxen danner en vinkel med skaftet.

brejdede Skamkel mig,« sagde Gunnar, den gang de rede på mig.« »Det har du nu hevnet,« sagde Kolskeg. »Jeg ved det dog ikke,« sagde Gunnar, »om jeg må holdes for en så meget mindre djærv mand end andre, som det er mig mere end andre imod at dræbe mænd.«

55. Njal gav Gunnar gode råd.

Nu spurgtes tidenden herom vide, og mange mente, at det ikke var sket förend man kunde vente det. Gunnar red til Bergthorshvol, og fortalte Njal dette værk. Njal sagde: »Meget har du øvet, men du har også været meget fristet dertil.« »Hvorledes vil det nu gå siden?« sagde Gunnar. »Vil du, at jeg skal sige dig det,« sagde Njal, »som endnu ikke er sket? Du vil ride til tings, og skal have godt af mine råd, og vil få megen hæder af denne sag. Dette er begyndelsen til de kampe, du vil øve.« »Giv mig heldråd,« sagde Gunnar. »Det skal jeg,« sagde Njal; »dræb aldrig mere end en gang i den samme slægtlinie, og bryd aldrig noget forlig, som gode mænd slutte imellem dig og andre, og det mindst i denne sag.« Gunnar sagde: »Jeg tænkte dog, at andre skulde være mere udsatte for at göre sligt, end jeg.« »Måske,« sagde Njal, »men det skal du dog betænke, hvis det hænder sig så, at da vil du have en kort tid tilbage at leve i, men i andet fald vil du blive en gammel mand.« Gunnar sagde: »ved du, hvad der vil blive dig selv til bane?« »Jeg ved det,« sagde Njal. »Hvad da?« sagde Gunnar. »Det, som alle mindst monne tro,« sagde Njal. Derpå red Gunnar hjem.

Der blev sendt en mand til Gissur Hvide og Geir Gode; thi de havde eftermålet efter Otkel. De kom da sammen, og overlagde, hvorledes de skulde bære sig ad, og bleve enige om, at sagen skulde forfølges efter loven. Men da man så sig om efter, hvem der vel vilde påtage

sig det, fandtes der ingen. »Så synes mig,« sagde Gissur, »at der nu er to kår forhånden, at en af os får at være sagsøger, og vi komme da til at kaste lod derom; i andet fald vil manden ikke blive bødet. Begge kunne vi vel også tænke, at det vil falde tungt at sætte denne sag i gang, da Gunnar har mange frænder og venner; men den af os, som lodden ikke træffer, skal hjælpe til med, og ikke trække sig tilbage, förend sagen kommer til ende.« Derpå kastede de lod, og lodden traf Geir Gode, at han skulde påtage sig sagen. Kort efter rede de over åerne og hen til det sted, hvor striden havde stået ved Rangå, og opgrove ligene, og toge vidner på sårene. Derpå tillyste de sagen, og udnævnte ni nævnsmænd. Der blev sagt dem, at Gunnar var hjemme med omtrent tredive mand. Geir Gode spurgte da Gissur, om han vilde ride derhen med hundrede mand; men han svarede nej, hvor stor forskel der end var på mandstyrken. De rede da atter hjem. Forberedelserne til denne sags anlæg spurgtes over alle herreder, og ordet gik, at dette ting vilde blive stormfuldt.

56. Gunnars og Geir Godes tingtrætte.

En mand hed Skafte Thorodsen[1]; Thorods moder var Thorvør, en datter af Thormod Skafte, som nedstammede fra Olver Barnakarl. Fader og sön vare store høvdinger og dygtige lovmænd; Thorod holdtes for at være noget underfundig og listig. De stode i alle sager Gissur Hvide bi. Beboerne af Hlid og Rangávolde droge i store skarer til tings, og Gunnar var så vennesæl, at alle overlagde med hinanden at følge ham. De kom nu alle til tinget, og teltede deres boder. I sambånd med Gissur

[1]) lovsigermand 1004—1031, og Islands viseste lovmand.

Hvide vare disse høvdinger: Skafte Thorodsen, Asgrim Ellidagrimsen, Od fra Kidjabjerg, Haldor Ørnolfsen.

En dag gik folk til lovbjerget. Da stod Geir Gode op, og tillyste drabssag mod Gunnar for Otkels drab, endnu en drabssag tillyste han mod Gunnar for Halbjörn den Hvides drab, så for Ødulfs drab, så for Skamkels drab. Derpå tillyste han drabssag mod Kolskeg for Halkels drab; og da han havde tillyst alle drabssagerne, sagde man, at han havde talt vel. Han spurgte efter tinglav og rette hjemstavn. Derpå gik folk fra lovbjerget. Tinget led nu hen til retten skulde sættes. Da kom de meget mandstærke fra begge sider med deres følge. Geir Gode og Gissur Hvide stode söndenfor Rangåboernes ret[1]), Gunnar og Njal stode nordenfor den. Geir Gode bød Gunnar at høre på hans ed; derpå aflagde han ed. Så fremsatte han sagen. Derpå førte han tillysningsvidner, så bød han nævnsmændene at tage sæde; dernæst indbød han modparten til at göre indsigelse mod nævnsmændene; så til at høre deres vidnesbyrd. De nævnsmænd, som vare udnævnte, gik derpå hen til retten, krævede vidner, og erklærede, at de intet udsagn kunde fremføre i Ødulfs sag, da den rette eftermålsmand var i Norge, og det ikke tilkom dem at dømme i sagen. Derimod afgave de deres udsagn i Otkels sag, og erklærede Gunnar skyldig i hans drab. Derefter indbød Geir Gode Gunnar til sagens forsvar, og tog vidne på alle de beviser, som vare fremførte. Gunnar bød da på sin side Geir Gode at høre på hans ed, og de indsigelser, han vilde fremføre i sagen; derpå aflagde han ed. Dernæst sagde han: »Det værn fører jeg for denne sag, at jeg krævede vidner og erklærede Otkel uhellig for naboerne formedelst det blodige sår, han tilföjede mig med sin spore; men jeg nedlægger

---

[1]) Sönderlandets fjerdingsret; se 1. bind. side 28.

forbud mod dig, Geir Gode, gode-forbud, mod denne sag, og ligeså mod dommerne at dømme gör dermed hele din indledning af sagen ugylc nedlægger forbud, lovligt forbud, fuldt og fast således som jeg vil forsvare efter altings rette i almindelig landslov. Jeg vil også sige dig en medfart, som jeg vil bruge,« sagde Gunnar. »Vi æske mig til holmgang, som du plejer?« sag(»og ikke underkaste dig loven?« »Nej,« sagde »men jeg skal stevne dig på lovbjerget, fordi du u nævnsmænd, som ikke havde sag at skifte angåend drab, og derved erklære dig skyldig til straf af der fredløshed.« Njal sagde: »Dette må ikke gå sål thi denne trætte vil nu blive dreven med stor h(På begge sider have de her, som mig synes, imod sig: Der ere nogle af disse drab, som du forsvare, men for hvilke du må blive skyldig, derimod har du mod Geir anlægget af en sag, i også han må blive skyldig. Og skal du vide, Ge at endnu er ikke den skovgangssag, som hviler bleven anlagt, men den skal ikke blive lagt til si du ikke vil göre efter mine ord.« Thorod Gode »Os synes, at det vilde være fredeligst, at sa(forliget; men hvorfor tager du dig så lidet deraf Hvide?« »Mig synes,« sagde Gissur, »at vi behøv støtter til vor sag; det er også tydeligt, at Gunnar stå nær; og det bedste, vi kunne göre ved sagen gode mænd kende deri, hvis Gunnar vil samtyk »Forligelig har jeg altid været,« sagde Gunnar; »u have I meget at påtale, men jeg tykkes dog også været meget nødt til hvad jeg har gjort.« Det enden på sagen efter de forstandigste mænds råd, hele sag blev overgivet til andre mænds kende sulde sex mænd kende i den. Denne kendelse

strax afsagt på tinget, således, at Skamkel skulde være ubødet, den samme mandebod blev bestemt for Otkels død og for sporehugget, og for de andre drab blev der bestemt passende bøder. Gunnars frænder gave penge til hjælp, så at der for alle drabene blev givet boder på tinget. Derpå gik Geir Gode og Gissur Hvide hen, og tilsikkrede Gunnar fred og tryghed. Gunnar red hjem fra tinget, takkede dem, som havde ydet ham bistand, og gav mange af dem gaver, og fik den störste hæder deraf. Han sad nu hjemme i sin hæder.

57. Om Starkad og hans sönner.

Starkad var en sön af Börk Blåtandskeg, en sön af Thorkel Bundenfod, der tog land omkring ved Trehyrning; han var gift og hans kone hed Halbera; hun var en datter af Hroald den Røde og Thorsten Titlings datter Hildigunne. Hildigunnes moder var Øde, en datter af Eyvind Karfe, og søster til Modolf den Spage fra Mosfjeld, fra hvem Modylfingerne nedstamme. Starkads og Halberas sönner vare Thorgeir og Börk og Thorkel. Hildegunne Lægekvinde var deres søster. Det var overmodige mænd, hårde og trættekære, og de tilegnede sig gerne andres gods.

58. Om Egil og hans sönner.

Egil Kolsen var en sönnesön af Ottar Bold, som tog land imellem Storlæk og Reydarvatn. Egils broder var Önund i Troldeskoven, fader til Halle den Stærke, som med Ketil den Veltalendes sönner var med ved Holte-Thorers drab. Egil boede på Sandgil. Hans sönner vare Kol og Ottar og Hauk. Deres moder hed Stenvör, og var en søster til Starkad. Egils sönner vare store af væxt, trættekære og de störste voldsmænd. De og Starkads sönner holdt altid sammen. Deres søster var Gudrun

Natsol, en meget tækkelig kvinde. Egil havde taget imod to Østmænd, af hvilke den ene hed Thorer, den anden Thorgrim, det var første gang, de havde været her på landet; de vare vennesæle og rige, kampdygtige og frække.

Starkad havde en god rød hest, og man mente, at ingen hest kunde stå sig mod den i kamp. Engang hændte det sig, at brødrene fra Sandgil vare til besøg på gården under Trehyrning. De talte da meget med hverandre om bönderne i Fljotshlid, og blandt andet kom det på tale, om der vel var nogen, som vilde vove hestekamp med dem; men de mænd, som vare tilstede, sagde, for at hædre og smigre dem, at der hverken var nogen, som torde vove hestekamp med dem, ikke heller nogen, der ejede en sådan hest. Da svarede Hildigunne: »Jeg ved dog den mand, som tör vove hestekamp med eder.« »Nævn ham da!« sagde de. »Gunnar,« sagde hun, »har en brun hest, og han tör vove sig i hestekamp mod eder og mod alle andre.« »Så tykkes eder kvinder,« sagde de, »at ingen er hans lige; men sköndt Geir Gode eller Gissur Hvide uhæderlig måtte vige for ham, så følger dog ikke deraf, at det må gå os ligeså.« »Eder vil det gå allerværst,« sagde hun, og heraf kom der en stor trætte imellem dem. Starkad sagde: »Gunnar skulle I sidst give eder af med, thi det vil falde eder besværligt at stå imod hans lykke.« »Men du vil dog tillade os,« sagde de, »at vi tilbyde ham en hestekamp.« »Ja, jeg vil tillade eder det,« svarede Starkad, »når I på ingen måde drille eller skuffe ham;« og det lovede de. De rede nu til Hlidarende. Gunnar var hjemme, og gik ud; Kolskeg og Hjort gik ud med ham, og de modtoge de andre vel, og spurgte, hvor de agtede sig hen? »Ikke længer, end hertil,« sagde de; »man har sagt os, at du ejer en god hest, og vi ville tilbyde dig en hestekamp.« »Der er kun lidet at sige om min hest,« svarede han,

»den er ung og uforsøgt.« »Men du vil dog ikke afslå os kampen?« sagde de; »det mente også Hildigunne, at du var stolt af din hest.« »Hvor kom I til at tale om det?« sagde Gunnar. »Der var nogle mænd,« svarede de, »som mente, at ingen torde vove kamp mod vor hest.« »Vove det tör jeg,« sagde Gunnar, »men ondskabsfuld tykkes mig dog den tale.« »Skulle vi da göre et forsøg?« sagde de. »I ville vel,« svarede han, »være bedst fornöjede, når I få eders villie; men det vil jeg dog bede eder om, at vi indrette kampen således, at vi på begge sider have glæde deraf og ingen ulempe, og at I ingen skam tilföje mig; men hvis I behandle mig som andre, så må I vente at jeg gengælder eder det således, at det vil svide til eder; jeg vil da göre efter således som I göre for.« De rede da hjem. Starkad spurgte, hvorledes det var gået dem? De sagde, at Gunnar havde ikke ladet dem reise forgæves, men lovet dem at kæmpe med sin hest, og at de havde aftalt, når hestekampen skulde være. »Overhovedet,« sagde de, »kunde det mærkes på alt, at han frygtede for, han ej kunde stå sig imod os, og vilde gerne have været fri.« »Det vil ofte findes,« sagde Hildigunne, »at Gunnar er sen til at indlade sig i en vanskelig sag, men hårdnakket, når han ei kan undgå det.«

Gunnar red hen til Njal, og fortalte ham hestekampen og hvorledes ordene vare faldne imellem dem; »og hvorledes mener du, det vil gå med hestekampen?« sagde han. »Du vil blive deres overmand,« sagde Njal, »men alligevel vil det blive årsag til mangen mands bane.« »Mener du da også, at min bane vil følge deraf?« sagde Gunnar. »Nej, ikke heraf,« sagde Njal, »men de ville dog mindes gammelt fjendskab og föje nyt dertil, dine modstandere, og tilsidst må du dog sætte dig til modværge.« Gunnar red derpå hjem.

59. Om Gunnars hestekamp.

a spurgte Gunnar sin måg Höskulds død. Få dage
om Thraens kone Thorgerde på Grytå ned, og
et drengebarn. Hun sendte da en mand til sin
, og bad hende vælge hvad barnet skulde hedde,
efter hendes fader eller Höskuld efter hendes mor-
Hun bad, at det måtte hedde Höskuld, og dette
lev da givet drengen.

unnar og Halgerde havde to sönner; den ene hed
, den anden Grane. Hogne var en dygtig svend,
vantro og sanddru.

an red nu til hestekampen, og der havde samlet
stor mængde. Der var Gunnar og hans brødre
fussönnerne; Njal og alle hans sönner; ligeså
l og hans sönner, og Egil og hans sönner; og de
til Gunnar, om de nu skulde lede hestene sammen.
r svarede, at det kunde de. Skarphedin sagde:
u at jeg skal egge din hest, Gunnar frænde?»

Gunnar drev sin hest imod, og de stødte så hurtig sammen, at Thorgeir og Kol faldt bag over, og hesten ovenpå dem. Da sprang de op, og løbe imod Gunnar; men denne sprang tilbage, greb derpå fat i Kol og kastede ham til jorden, så han blev liggende sandsesløs. Thorgeir Starkadsen slog til Gunnars hest, så at dens ene öje gik ud. Gunnar slog igen til Thorgeir med sin stav, så han ligeledes faldt sandsesløs om; men Gunnar gik til sin hest, og sagde til Kolskeg: »Hug du hesten, thi lemlæstet skal den ikke leve.« Kolskeg hug hovedet af hesten. Da kom Thorgeir på benene, og tog sine våben, og vilde mod Gunnar; men det blev forhindret, og der blev en stor trængsel. Skarphedin sagde: »Jeg ledes ved denne tummel, og det er langt mandigere, at mænd strides med våben.« Gunnar var så rolig, at en mand holdt ham, og han sagde ikke et ondt ord. Njal søgte at stifte forlig eller fred. Thorgeir sagde, at han hverken vilde give eller tage imod fred, og sagde, at han vilde se Gunnar død for det hug, han havde givet ham. Kolskeg sagde: »Fastere har Gunnar stået, end at han skulde falde for blotte ord, og så vil han endnu.« Alle rede nu fra hestetinget, hver til sit; og de foretoge intet anfald imod Gunnar. Så led vinteren hen.

På tinget om sommeren traf Gunnar sin måg Olaf På, som bød ham hjem til sig, men bad ham dog tage sig vare, »thi de ville göre os alt det onde, som de kunne,« sagde han, »så du må altid rejse med et talrigt følge. Han gav ham mange gode råd, og de indgik det nöjeste venskab med hinanden.

60. Om Asgrim og Ulf Uggesen.

Asgrim Ellidagrimsen havde en sag at søge på tinget imod Ulf Uggesen[1]). Det var en arvesag. For Asgrim

[1]) forfatter til digtet Husdrapa.

traf det sig, som ellers sjelden var tilfældet, at der va værn[1]) i hans sag; og det bestod deri, at han havde ud nævnt fem nævnsmænd, istedenfor han skulde have ud nævnt ni, og det havde nu hans modpart til værn. Gun nar sagde: »Jeg vil æske dig til holmgang, Ulf Uggese hvis man ej skal have lov til at se en retfærdig sa fremmet; og såvel Njal som min ven Helge ville men at jeg i deres fraværelse, Asgrim, vil tage din sag i for svar.« »I denne sag har jeg ikke noget at göre med dig,« sagde Ulf. »Men så får det nu dog være,« sagde Gunnar, og enden blev, at Ulf kom til at udrede all godset. Da sagde Asgrim til Gunnar: »Jeg vil byde dig hjem til mig i sommer, og skal stedse stå dig bi i alle sager, og aldrig være dig imod.« Gunnar red hjem fra tinget.

Kort efter kom han og Njal sammen. Njal bad Gun- nar tage sig vare, og sagde, man havde fortalt ham, a de fra Trehyrning agtede at anfalde ham, og bad han derfor aldrig at fare med få folk, og bestandig at hav sine våben med. Gunnar lovede det. Han sagde, a Asgrim havde budet ham hjem til sig, og at han agted at tage derhen nu til høsten. »Lad da ingen vide, sagde Njal, »förend du tager hjemmefra, hvor længe d bliver borte. Men jeg vil alligevel tilbyde dig, at min sönner skulle ride med dig. Da vil ingen anfalde dig. De aftalte det. Nu led sommeren til otte uger var tilbage af den; da sagde Gunnar til Kolskeg: »Gör di færdig, thi vi skulle ride til gæstebud på Tunge.« »Ska jeg da ikke sende bud derom til Njalsönnerne?« sagd Kolskeg. »Nej,« svarede Gunnar, »de skulle ikke komm i nogen ulempe for min skyld.«

---

[1]) nemlig, fejl i proceduren, altså værn for modparten.

61. Der overlægges et anfald mod Gunnar.

De rede tre tilsammen, Gunnar og hans brødre. Gunnar havde sin spydøxe og sværdet Ølversgave, men Kolskeg havde sit sax. Hjort var også fuldvæbnet. De rede nu til Tunge. Asgrim tog vel imod dem, og de vare der nogen tid; da tilkendegave de, at de agtede at tage hjem. Asgrim gav dem gode gaver, og tilbød at ride med dem; men Gunnar svarede, at det behøvedes ikke, så han tog ikke med.

En mand, ved navn Sigurd Svinhoved, kom til Trehyrning; han boede ved Thjorså, og havde lovet at bringe efterretning om Gunnars rejse. Han sagde dem nu, hvorledes det havde sig med hans rejse, og tilföjede, at der aldrig kunde gives en skönnere lejlighed, da han kun var tre mand stærk. »Hvor mange behøve vi vel,« sagde Starkad, »til at ligge i baghold?« »Småfolk ville ikke kunne stå sig imod ham,« sagde han, »og det er ikke rådeligt, at have færre, end tredive mand.« »Hvor skulle vi lægge os i baghold?« sagde Starkad. »Ved Knafehole,« sagde den anden, »der kan ingen se eder, förend de ere komne lige dertil.« »Så far du hen til Sandgil,« sagde Starkad, »og sig til Egil, at de skulle komme derfra femten mand stærk, så ville andre femten komme herfra til Knafehole.« Thorgeir sagde til Hildigunne: »Denne hånd skal vise dig Gunnar død i aften.« »Men jeg holder for,« svarede hun, »at du vil hænge med hovedet efter eders møde.« De toge afsted, faderen med sine tre sönner fra Trehyrning, og elleve andre mænd, fore hen til Knafehole, og lagde sig der i baghold. Sigurd Svinhoved kom til Sandgil, og sagde: »Jeg er sendt hid af Starkad og hans sönner, for at sige dig, Egil, at du og dine sönner skulle tage hen til Knafehole, for at oppasse Gunnar.« »Hvor mange skulle vi være?«

8*

sagde Egil. »Femten med mig,« sagde den anden. Kol sagde: »Nu agter jeg at prøve kræfter med Kolskeg.« »Det er et höjt med,« sagde Sigurd. Egil bad sine Østmænd at tage med, men de svarede, at de havde ikke noget udestående med Gunnar; »og desuden,« sagde Thorer, »må her meget til, når en hel flok skal fare mod tre mænd.« Egil gik da bort og var vred. Da sagde husfruen til Østmanden: »Ilde har min datter Gudrun brudt odden af sin stolthed og sovet hos dig, siden du ikke tör følge med din måg; du må være en fejg mand,« sagde hun. »Jeg vil fare med din husbonde,« sagde han, »og ingen af os vil komme tilbage.« Derpå gik han hen til sin kamerad Thorgrim, og sagde: »Tag nu du mod mine kistenögler, thi jeg vil ikke komme til at bruge dem oftere. Tag af vort gods hvad du selv vil, men far bort her fra landet, og tænk ikke på at hævne mig, hvis du bliver her, thi da vorder det din bane.« Østmanden gav sig derpå i flok med de andre.

62. Gunnars dröm.

Nu er at fortælle, at Gunnar red øster over Thjorså, men da han var et kort stykke fra åen, blev han meget sövnig, og bad dem at bede der. De gjorde så. Han faldt i en dyb sövn, og lod ilde i sövne. Kolskeg sagde: »Nu drömmer Gunnar.« »Skulle vi ikke vække ham?« sagde Hjort. »Nej,« svarede Kolskeg, »lad ham nyde sin dröm!« Gunnar lå en meget lang stund, kastede kappen af sig, og havde det meget varmt. Kolskeg sagde: »Hvad har du drömt, frænde?« »Jeg har drömt det,« sagde Gunnar, »at jeg vilde ikke med et så ringe følge have redet fra Tunge, hvis jeg havde drömt det för.« »Sig os din dröm!« sagde Kolskeg. Gunnar svarede: »Jeg drömte, at jeg red forbi Knafehole. Der tyktes mig jeg så en hel flok ulve, der alle søgte imod mig,

men jeg vendte om og hen mod Rangå, men da tyktes mig, at de anfaldt mig fra alle sider; jeg værgede mig, og skød alle dem, som vare forrest, indtil de kom mig så nær, at jeg ikke kunde bruge min bue. Jeg tog da sværdet, og vog med den ene hånd, men stak med spydsmen med den anden; jeg dækkede mig da ikke, og vidste ikke selv hvad der beskermede mig. Jeg dræbte då mange ulve, og du ligeledes, Kolskeg, tilligemed mig; men Hjort tyktes mig de fik bugt med, og de sönderslede hans bryst, og en af dem havde hans hjerte i munden; men da tyktes mig, jeg blev så vred, at jeg hug ulven isönder bagved boven, og derefter tyktes mig at ulvene toge flugten. Nu er det mit råd, Hjort frænde, at du rider tilbage til Tunge.« »Det vil jeg ikke,« sagde Hjort, »om jeg end ser den visse død for mig, vil jeg dog følge dig.« De rede derpå, og kom henimod Knafehole. Kolskeg sagde: »Ser du, frænde? Der stikke mange spyd op ved holene[1]), og mænd med våben?« »Det kommer mig ikke uventende,« sagde Gunnar, »at min dröm sandes.« »Hvad skulle vi nu göre?« sagde Kolskeg, »jeg tænker, du vil ikke fly for dem.« »Det skulle de ikke have at spotte med,« sagde Gunnar, »men vi ville ride hen ved Rangå ud på næsset; der er et slags forsvarssted.« De rede nu hen på næsset, og rustede sig til forsvar. Kol sagde, da de rede forbi: »Hvor skal du nu løbe hen, Gunnar?« Kolskeg svarede: »Det kan du fortælle, når dagen er ude.«

63. Hjorts og fjorten andre mænds drab.

Derpå opmuntrede Starkad sine mænd, og de gik da frem på næsset imod dem. Sigurd Svinhoved gik forrest, og havde et rødt skjold, og i den anden hånd

k. Gunnar så ham, og skød efter ham med sin
an løftede skjoldet höjt op, da han så pilen flyve
og den gik igennem skjoldet, og ind i hans öje,
n ud i nakken; der var det første drab. En anden
d Gunnar mod Ulfhedin, Starkads hjemmemand;
f ham midt på livet, og han faldt foran fødderne
bonde, og bonden over ham. Kolskeg kastede en
g traf bonden i hovedet, og det blev hans bane.
de Starkad: »Det er ikke godt for os, at han kan
sin bue, lader os gå rask og djærvelig frem!«
opmuntrede de hverandre. Gunnar værgede sig
ue og pile, sålænge han kunde; derpå kastede
m ned, tog så hugspydet og sværdet, og vog med
hænder. Striden var længe meget hård, men både
og Kolskeg voge drabelig mænd. Da sagde
ir Starkadsen: »Jeg lovede, at bringe Hildigunne
ed, Gunnar!« »Det vil hun ikke sætte ret stor
« sagde Gunnar, »men i så fald må du dog træde

med saxet i låret, hug foden af ham, og sagde: »Traf det dig eller ikke?« »Det måtte jeg nu undgælde,« sagde Kol, »at jeg var barskjoldet,« og stod nogen tid på den anden fod, og så på stumpen. Kolskeg sagde: »Du behøver ikke at se så nöje til; du ser ikke fejl; af er foden.« Kol faldt da død ned. Men da Egil så dette, løb han imod Gunnar, og hug efter ham. Gunnar stak imod med spydet, traf ham midt på, svang ham op med spydet, og kastede ham ud i Rangå. Da sagde Starkad: »En usling er du, Thorer Østmand, som sidder stille nu, da Egil, din husbonde og måg, er dræbt.« Da sprang Østmanden op, og var meget vred. Hjort havde fældet to mænd; Østmanden løb imod ham, og gav ham et hug foran på brystet, så Hjort faldt strax død ned. Gunnar så det, og var ikke sen med at hugge til Østmanden, og skar ham isönder i midie. Strax efter skød Gunnar sit spyd imod Börk, det traf ham midtpå, gik igennem ham og ned i jorden. Da hug Kolskeg hovedet af Hauk Egilsen, men Gunnar hug armen af Ottar i albueleddet. Da sagde Starkad: »Lader os nu fly, det er ikke mennesker, vi have med at göre.« Gunnar sagde: »Det vil dog tykkes eder en skam, hvis det skal hedde, at man ikke kan se på eder, I have været i strid;« hvorpå han løb mod Starkad og hans sön, og sårede dem. Derefter skiltes de ad. Gunnar og hans broder havde da såret mange, som flygtede bort fra mødet. Fjorten mand vare døde, og Hjort var den femtende. Gunnar lod Hjort bringe hjem på sit skjold, og han blev der höjlagt. Mange sørgede over hans død; thi han var vennesæl. Starkad kom også hjem, og Hildigunne lægede hans og Thorgeirs sår, og sagde: »I måtte have givet meget til, at I aldrig havde vist fjendskab mod Gunnar.« »Vistnok,« sagde Starkad.

64. Njal giver Gunnar råd.

Stenvör på Sandgil bad Thorgrim Østmand forestå hendes ejendom, og ikke tage bort fra landet, og således mindes sin kamerads og frændes død. Han svarede: »Det spåede min kamerad Thorer mig, at jeg vilde falde for Gunnar, hvis jeg blev her i landet, og han måtte vide det forud, siden han vidste sin egen død.« »Jeg vil give dig min datter Gudrun og alt godset derfor,« sagde hun. »Jeg vidste ikke,« sagde han, »at du vilde købe det så dyrt.« Derpå købsloge de således, at han skulde have datteren, og dette gilde stod om sommeren.

Gunnar red til Bergthorshvol tilligemed Kolskeg. Njal og hans sönner vare ude, gik Gunnar imøde, og modtoge ham med glæde. Derpå gik de til samtale. Gunnar sagde: »Jeg er kommen hid for at søge godt råd hos dig og hjælp.« Njal sagde: »Det fortjener du.« »Jeg er kommen i en stor ulempe,« sagde Gunnar, »og har dræbt mange mænd, og vil nu vide, hvad du mener derom?« »Mange ville sige,« svarede Njal, »at du har været höjlig nødsaget dertil, men nu skal du give mig stunder til overlæg.« Njal gik derpå ene bort, og betænkte, hvad der var at göre, kom så tilbage, og sagde: »Nu har jeg tænkt noget over sagen, og mig synes at dette må tages med alvor og kraft. Thorgeir har besvangret min frænke Thorfinna, og denne lejermålssag vil jeg overdrage dig; en anden skovgangssag vil jeg overdrage dig imod Starkad, fordi han har hugget i min skov på Trehyrningshals, og begge disse sager skal du søge. Du skal også fare hen til det sted, hvor I stredes, grave de døde op, tage vidner på sårene, og erklære alle de døde for uhellige, fordi de fore til mødet med det forsæt, at volde dig og dine brødre sår og brad bane. Men hvis dette undersøges på tinge, og derimod ind-

vendes, at du har først slået Thorgeir, og kan hverken søge din sag eller andres, så vil jeg svare derpå, og sige, at jeg helligede dig på Thingskåleting, at du både måtte søge din egen sag og andres, og da tör uden tvivl dette svar stå ved magt. Du skal også tage hen til Tyrfing i Berjanæs, og han skal overdrage dig en sag imod Önund i Troldeskov, der har eftermålet efter sin broder Egil.« Gunnar red da først hjem; men nogle dage efter rede Njalsönnerne og Gunnar hen til ligene, og grove alle dem op, som vare jordede; Gunnar stævnede dem derpå alle til at være uhellige, formedelst overfald og anslag mod hans liv. Derpå red han hjem.

65. Om Valgard og Mörd.

Denne samme høst kom Valgard hin Grå ud til landet, og tog hjem til Hof. Thorgeir tog hen at besøge Valgard og Mörd, og sagde, hvorledes det nu vilde gå, hvis Gunnar skulde have erklæret alle dem uhellige, som han havde dræbt. Valgard sagde, at det måtte være Njals råd, og dog vare vel ikke alle de råd komne for dagen, som han havde givet ham. Thorgeir bad dem begge om hjælp og bistand, men de undsloge sig længe, og fordrede tilsidst mange penge derfor. Der blev overlagt, at Mörd skulde bejle til Gissur Hvides datter Thorkatla, og Thorgeir skulde strax ride over åen med Valgard og Mörd. Næste dag rede de tolv sammen, og kom til Mosfjeld. De bleve vel modtagne, og drejede da talen med Gissur hen på frieriet. Det endtes med, at giftermålet skulde finde sted, og gildet skulde stå på Mosfjeld efter en halv måneds frist. De rede hjem. Siden rede de til gildet, hvor der vare mange gildesmænd samlede, og det løb vel af. Thorkatla tog hjem med Mörd, og forestod husets bestyrelse, men Valgard drog udenlands om sommeren.

Mörd eggede Thorgeir, at han skulde forberede sags anlæg mod Gunnar. Thorgeir tog hen til Önund, og bad ham forberede drabssagen efter hans broder Egil og dennes sönner; »jeg,« sagde han, »vil forberede drabssagen efter mine brødre og sagen angående mine egne og min faders sår.« Den anden erklærede sig villig dertil. De droge da hen, og tillyste drabene, og tilkaldte ni af naboerne som naboer til drabsstedet eller nævnsmænd. Denne forberedelse til sags anlæg spurgtes til Hlidarende. Gunnar red da hen til Njal, og sagde ham det, og spurgte ham, hvad han nu vilde råde dem til. »Nu skal du,« svarede Njal, »stævne dine drabsteds-vidner og naboer sammen, og i deres nærværelse kræve vidner, og vælge Kol til ophavsmand for din broder Hjorts drab, thi så er det ret; derpå skal du tillyse drabet mod Kol, endskjöndt han er død. Så skal du kræve vidner og opfordre nævnsmændene til at indfinde sig på altinget, og vidne, om ikke Kol og hans vare tilstede og vare med at angribe, da Hjort blev dræbt. Du skal også stævne Thorgeir for lejermålssagen, ligeså Önund for Tyrfings sag, og Starkad for skovhugsten.« Gunnar bar sig nu ad med alting som Njal havde rådet ham. Dette holdt folk for en underlig og usædvanlig forberedelse til sags anlæg. Disse sager gik nu til tings. Gunnar red til tings og Njals sönner og Sigfussönnerne. Gunnar havde sendt bud til sine svogre, at de skulde ride til tings, og være mandsterke, og bad dem sige, at denne sag vilde blive dreven med heftighed. De kom meget mandsterke vestenfra. Mörd red til tings, og Runolf fra Dal, og de på Trehyrning og Önund fra Trolleskov.

66. Om mandebøder og forlig.

Da de kom til tinget, forenede de sig med Gissur Hvide og Geir Gode; men Gunnar og Sigfussönnerne og

önnerne gik alle i en flok, og de ginge så drabelig
at alle, som kom i vejen for dem, måtte tage sig i
af de ikke skulde støde dem omkuld; og der var
på hele tinget, som der blev så meget talt om, som
enne vigtige sag og dens førelse. Gunnar gik til
med sine svogre, og Olaf og de andre modtoge
vel. De spurgte ham om striden, men han fortalte
det alt omstændelig og nöjagtig, og sagde dem,
des han siden havde båret sig ad. Olaf sagde:
er en kostelig ting, så trofast som Njal er dig i al
gning.« Gunnar svarede, at han aldrig vilde kunne
ham derfor. Han bad dem om deres bistand, og
gde, at den vare de ham skyldig. Begges sager
ıu for retten. Hver førte sin sag. Mörd spurgte,
des den mand kunde have sag frem, der tilforn
it forhold mod Thorgeir var bleven uhellig, hvilket
ilfældet med Gunnar? Njal svarede, »Var du på
skåleting i høsten?« »Vist var jeg det,« sagde Mörd.
ıørte du,« sagde Njal, »at Gunnar tilbød ham fuldt
og da,« sagde Njal, »erklærede jeg Gunnar fred-
til alle lovlige søgsmål.« »Ret er dette,« sagde
; »men hvad skulde det til, at Gunnar tillyste
drab mod Kol, da det dog var Østmanden, som
ıam.« »Ret var det,« sagde Njal, »når han valgte
til drabs ophavsmand med vidner.« »Ret er dette
k,« sagde Mörd; »men hvorfor stævnede Gunnar
alle til at være uhellige?« »Det behøver du da ikke
örge om,« sagde Njal, »da de toge hen med forsæt
lde sår og manddrab.« »Men det blev ikke tilfældet
Gunnar,« sagde Mörd. Njal svarede: »Gunnars
e vare Kolskeg og Hjort, og den ene af dem fik
, den anden havde sår på sig.« »Loven have I for
« sagde Mörd, »skjöndt det er hårdt at finde sig
Da gik Hjalte Skeggesen fra Thjorsådal frem, og

sagde: »Jeg har ikke blandet mig i eders sagførelse, men ønsker nu at vide, hvad du vil göre, Gunnar, for mine ord og mit venskab.« »Hvad forlanger du?« sagde Gunnar. »Det,« sagde han, »at I henskyde alle disse sager til en jævningsdom, så at gode mænd dømme deri.« Gunnar sagde: »Men så skal du aldrig være mig imod, med hvem jeg end har sag.« »Det vil jeg love,« sagde Hjalte. Derefter handlede han ligeledes med Gunnars modstandere, og det kom så vidt, at de alle forligedes, og tilsikkrede hinanden tryghed. For Thorgeirs sår kom lejermålssagen, men skovhugsten for Starkads sår; for Thorgeirs brødre blev der givet halve bøder, da den anden halvdel faldt bort formedelst deres overfald på Gunnar; Egils drab og Tyrfings sag gik op imod hinanden; for Hjorts drab skulde komme Kols og Østmandens; for de andre blev der givet halve bøder. Njal afsagde denne kendelse tilligemed Asgrim Ellidagrimsen og Hjalte Skeggesen. Njal havde mange penge stående hos Starkad og på Sandgil, og alle dem gav han Gunnar til at udrede disse bøder; og så mange venner havde Gunnar på tinget, at han strax udbetalte bøderne for alle drab, men mange høvdinger, som havde ståët ham bi, gav han gaver, og havde den störste hæder af sagen; alle vare enige om, at der ikke fandtes hans jævning i Sönderfjerdingen. Gunnar red hjem fra tinget, og levede nu i fred, men dog bare hans modstandere megen avind til ham over hans hæder.

67-68. Om Thorgeir Otkelsen.

Nu er om Thorgeir Otkelsen at sige, at han blev en stor og stærk mand, trofast og oprigtig, men noget vel let til at föje sig efter andres ord; han var afholdt af de bedste mænd, og elsket af sine frænder.

Engang var Thorgeir Starkadsen taget hen til sin frænde Mörd. »Jeg er meget misfornöjet,« sagde han, »med udfaldet af den sag imellem os og Gunnar; men jeg har tilkøbt mig din bistand, sålænge vi begge ere ved magt, du skal derfor se at finde på et anslag og det et,. som stikker dybt. Dette taler jeg så ligefrem, fordi jeg ved, at du er en stor fjende af Gunnar, og han af dig; jeg skal også fremme din hæder, dersom du gör dit bedste.« »Altid skal det lade,« sagde Mörd, »som jeg er en ven af penge, således også her, og det kan falde vanskeligt at forebygge, at du hverken bryder fred eller tro og love, men dog får din sag frem. Man har imidlertid sagt mig, at Kolskeg agter at anlægge en sag for at få en fjerding af Moeidarhvol tilbage, der blev betalt din fader i sönnebøder; det er en sag, han har overtaget fra sin moder; Gunnars råd er også at betale penge, men ikke give slip på jorden. Det er derfor bedst at bie, til dette kommer i gang, og da beskylde ham for, at han har brudt forliget med eder. Han har også taget sædeland fra Thorgeir Otkelsen, og således brudt forliget med ham. Du skal derfor tage hen til Thorgeir Otkelsen, og se at få ham i ledtog med dig, og fare med Gunnar; men om dette skulde slå fejl, så I ikke vinde bugt med ham, så skulle I alligevel fare oftere imod ham. Jeg vil nemlig sige dig, at Njal har spået ham, og forudsagt om hans liv, at hvis han mere end en gang begik drab i samme slægtslinie og det så skulde hænde sig, at han brød det forlig, der engang var sluttet, så vilde det blive årsag til hans død. Du skal derfor se at bringe Thorgeir ind med i sagen, thi Gunnar har allerede dræbt hans fader; og når I da begge møde ham på en gang, så skal du holde dig tilbage, men han vil gå rask frem, og Gunnar vil dræbe ham; da har han dræbt to gange i samme linie. Derpå skal du fly fra striden, og

er det nu så, at dette skal blive hans død, så vil han bryde forliget; det må vi da oppebie.« Derpå drog Thorgeir hjem, og sagde sin fader dette i lön, og de overlagde med hinanden, at dette anslag skulde de fare hemmeligen med.

69. Om Thorgeir Starkadsen.

Noget efter tog Thorgeir Starkadsen hen til Kirkeby, for at besøge sin navne. De gik hen til enetale, og talte den hele dag hemmelig sammen, og til slutning gav Thorgeir Starkadsen sin navne et guldbeslået spyd, og red derpå hjem. De indgik nöje venskab med hinanden. På Thingskåleting om høsten sagsøgte Kolskeg angående jorden, som hørte til Moeidarhvol, men Gunnar krævede vidner, og bød dem på Trehyrning penge eller anden jord efter lovlig vurdering. Thorgeir krævede da vidner på, at Gunnar brød forliget med dem. Derefter endtes tinget. Vinteren gik. Begge navnerne kom tit sammen, og der herskede den störste fortrolighed imellem dem. Kolskeg sagde til Gunnar: »Man har sagt mig, at der er stort venskab imellem de to navner, og det er manges mening, at de ere ej at tro, jeg vilde derfor ønske, at du tog dig i agt.« »Døden,« svarede Gunnar, »vil komme til mig, hvor jeg end er stædt, hvis det er mig så tilskikket.« Dermed endte de deres samtale. Gunnar befalede om høsten, at de skulde arbejde en uge der hjemme, men den anden nede på Øerne, og således endte deres høværk. Han befalede, at alle skulle tage bort fra gården, undtagen han og kvinderne.

Thorgeir fra Trehyrning tog hen til sin navne, og da de fandtes, talede de sammen som sædvanlig. Thorgeir Starkadsen sagde: »Jeg mener, vi skulle tage mod til os, og anfalde Gunnar.« »Alle møder, man har holdt med Gunnar,« sagde Thorgeir Otkelsen, »endte

jelden med sejer, og desuden tykkes det mig ilde at aldes fredsbryder.« »De have brudt forliget, og ikke i,« sagde Thorgeir Starkadsen; »Gunnar tog dit sædeland a dig, og Moeidarhvol fra mig og min fader.« Og de leve da enige med hinanden om, at overfalde Gunnar. 'horgeir Starkardsen sagde da, at Gunnar om nogle få age vilde være ene hjemme, den anden skulde da møde am selvtolvte, og han vilde have ligeså mange. Derpå ed han hjem.

70. Om Njal og de to navner.

Da nu huskarlene og Kolskeg havde været tre dage å Øerne, fik Thorgeir Starkadsen nys derom, og sendte nd til sin navne, at han skulde møde ham på Trehyringshals. Derpå gjorde Thorgeir fra Trehyrning sig ærdig selvtolvte, red op på halsen, og biede der efter in navne. Gunnar var nu ene hjemme på gården. lavnerne rede hen til noget krat, og der påkom dem en ådan sövntynge, at de ikke kunde modstå den. De æstede deres skjolde i grenene, bandt deres heste, atte deres våben hos sig, og faldt i sövn. Den samme at var Njal oppe på Thorolfsfjeld, og kunde ikke sove, nen gik ud og ind. Thorhilde spurgte ham, hvorfor han kke kunde sove? »Der bæres mig allehånde ting for,« varede han; »jeg ser mange grumme fylgier, Gunnars venner, og det kommer mig underlig for; de lade til at ære ganske rasende og fare dog rådvilde frem.« Kort fter kom en mand ridende til dören, steg af, og gik id. Det var Thorhildes fårehyrde. Hun sagde: »Nu, undt du fårene?« »Jeg fandt det, som vigtigere er,« varede han. »Hvad var det?« sagde Njal. »Jeg fandt re og tyve mænd oppe i skoven; de havde bundet eres heste, men sov selv; deres skjolde havde de fæstet grenene;« og så nöje havde han lagt mærke til deres

rustning og klæder, at han kunde beskrive det altsammen Njal vidste da nöje, hvo hver af dem var, og sagde ti ham: »Det er godt tyendevalg, hvis sådanne vare mange dette skal også altid blive til dit bedste, men jeg vil dog sende dig i et ærende.« Han lovede at fare. »Du ska fare hen til Hlidarende,« sagde Njal, »og sige til Gunnar at han må tage hen til Grytå og sende bud efter mænd men jeg vil tage op at træffe dem i skoven, og kyse dem bort. Dette er truffet så vel, at de ingen gavn vill have af denne færd, men tabe meget.« Fårehyrden dro afsted, og underrettede Gunnar nöjagtig om alt. Gunna tog da hen til Grytå, og stævnede mænd til sig. Hva Njal angåer, da red han op for at træffe navnerne »Uvarlig ligge I her,« sagde han, »i hvilken hensigt hav I denne færd for?« Gunnar er ingen mand at spøge me og sandt at sige, så er dette jo at stå ham stærkt eft livet. Men I skulle vide, at han er i færd med at saml folk, og han vil strax være her og dræbe eder, me mindre I ride bort og skynde eder hjem.« De fo strax op, bleve meget forskrækkede, toge deres våbe og stege til hest, og joge hjem til Trehyrning. Nj drog hen at møde Gunnar, og bad ham ikke at lad folkene gå fra hinanden; »men jeg,« sagde han, »v fare hen og søge at stifte forlig; de må nu være dygti bange. Men for dette anslag mod dit liv skal der ikk gives ringere bøder af alle dem, som have dermed gōre, end for hver af disse navners drab, hvis det skuld finde sted. Disse penge skal jeg gemme, og sørge fo at du kan have dem på rede hånd, når du behøve dem.«

71. Olaf På giver Gunnar gaver.

Gunnar takkede Njal for sin bistand. Njal red t Trehyrning, og sagde til navnerne, at Gunnar vilde ikk

lade sine mænd gå fra hinanden, förend sagen var kommen til ende med dem. De gjorde alleslags tilbud, vare meget bange, og bade Njal påtage sig at stifte forlig. Han svarede, at han kun vilde göre det under den betingelse, at der ikke var svig under. De bade ham være med i kendelsen, og lovede at holde hvad han bestemte. Han svarede, at han vilde ingen kendelse afsige uden på tinget, så at de bedste mænd vare med. De samtykkede det. Njal var da mellemmand, så at de håndsælede hinanden fred og forlig. Njal skulde kende i sagen, og udnævne dertil hvem han vilde. Kort efter toge de hen til Mörd Valgardsen. Han bebrejdede dem meget, at de havde skudt sagen ind under Njal, da han var en stor ven af Gunnar, og sagde, at det vilde bekomme dem ilde.

Folk rede nu til altinget som sædvanlig. Begge parter vare der. Njal krævede lyd, og spurgte alle de bedste mænd, som vare komne der, hvilken bod Gunnar skulde have af navnerne for anslaget mod hans liv. De svarede, at dem tyktes slig mand at have megen ret for sin person. Njal spurgte, om han havde det mod alle dem, der havde været med, eller om formændene skulde svare for det hele? De svarede, at den meste skyld måtte komme på formændene, men dog megen på dem alle. »Det ville mange sige,« sagde Mörd, »at det ikke var sagløshed, eftersom Gunnar brød forliget mod navnerne.« »Det er ikke fredsbrud,« sagde Njal, »at hver bruger lov og ret mod den anden; thi med lov skal man vort land bygge, men med ulov øder man det.« Njal sagde dem da, at Gunnar havde budt jord eller andet gods for Moeidarhvol. Da tyktes navnerne, at de vare blevne bedragede af Mörd, og bebrejdede ham det meget, og sagde, at de kunde takke ham for dette tab. Njal udnævnte tolv mænds ret i

sagen; og da betalte hver, som havde været med, hundrede i sølv, men hver af navnerne to hundrede. Njal tog imod disse penge, og gemte dem, og begge parterne tilsikkrede hinanden tryghed og fred efter Njals formæle [1]).

Gunnar red fra tinget vester til Dalene til Hjardarholt, hvor Olaf På tog vel imod ham, og han blev der en halv måned. Han red vide om i Dalene, og alle toge imod ham med glæde. Men ved afskeden sagde Olaf: »Jeg vil give dig tre kostbarheder: En guldring og kappe, som har tilhørt Irekongen Myrkjartan, og en hund, som jeg fik til foræring på Irland; den er stor, og så god en ledsager, som en rask mand; dertil kommer, at den har menneskevid. Han vil gø ad hver mand, som han ved er din uven, men aldrig ad dine venner; han ser også på hver mand, om han vil dig vel eller ilde, og vil vove sit liv for at være dig tro. Denne hund hedder Sam.« Derpå sagde han til hunden: »Nu skal du følge Gunnar, og være ham så gavnlig, du kan.« Hunden gik strax hen til Gunnar, og lagde sig ned for hans fødder. Olaf bad Gunnar tage sig vel i agt, og sagde, at han havde mange avindsmænd, nu da han over hele landet holdtes for en berømmelig mand. Gunnar takkede ham for gaverne og hans gode råd, og red hjem. Nu sad han hjemme i nogen tid, og alt var roligt.

72. Mörds rådslagning.

Kort efter kom navnerne og Mörd sammen. De kunde ikke blive enige. De mente, at de havde mistet mange penge for Mörds skyld, og havde intet fået derfor, og bad ham at finde på et andet anslag, der

---

[1]) efter den formular, han foresagde dem.

nnde være Gunnar til men. Mörd svarede, at det vilde an. »Det er nu mit råd,« sagde han, »at Thorgeir tkelsen skal bedåre Gunnars frænke Ormhilde; derved l Gunnar fatte endnu mere uvillie imod dig; så skal g bringe de ord i omløb, at sligt vil Gunnar ikke tåle ' dig. Noget efter skulle I da göre anfald mod Gunnar, en I skulle ikke hjemsøge ham, thi det kan ikke nytte tænke derpå, sålænge hunden lever.« De bleve nu ige med hinanden om dette anslag, at det skulde ærksættes. Nu led sommeren. Thorgeir havde ofte sin ng til Ormhilde; det syntes Gunnar ikke om, og der m megen uvillie imellem dem. Så stod det vinteren er. Nu kom sommeren, og da holdt de endnu ofte mmenkomster i lön. Thorgeir fra Trehyrning og Mörd m tit sammen, og overlagde anfald mod Gunnar, når an red til Øerne at se til sine huskarles gerning. ngang lagde Mörd mærke til, at Gunnar red ned til 'erne, og sendte bud til Trehyrning, for at sige horgeir, at nu var der den skönneste lejlighed til at nfalde Gunnar. De gjorde sig strax i stand, og droge fsted tolv sammen; men da de kom til Kirkeby, vare er tretten mand samlede. De besluttede da, at tage ed til Rangå, og der at lægge sig i baghold for unnar. Men da denne red op fra Øerne, red Kolskeg ned ham; Gunnar havde sin bue og pile og spydøxen; Kolskeg havde sit sax og var fuldvæbnet.

73. Thorgeir Otkelsens drab.

Det tildrog sig, da Gunnar og hans broder rede op 'ed Rangå, at der kom meget blod på spydøxen. Kolskeg spurgte, hvad det monne betyde? Gunnar svarede, at når slige hændelser traf, så kaldte man det i andre lande sårregn, og Ølver honde på Hisingen havde sagt ham, at det var varsel for stormøder. Derpå rede de,

indtil de så mændene sidde ved åen, hvor de havde bundet deres heste. Gunnar sagde: »Her er baghold.« »Længe have de haft ondt i sinde,« svarede Kolskeg; »men hvad skulle vi nu beslutte os til?« »Vi ville sprænge op forbi dem,« sagde Gunnar, »til vadet, og der berede os til kamp.« De andre så det, og vendte sig strax imod dem. Gunnar spændte sin bue, tog pilene, og satte dem ned for sig, og skød strax, da de kom ham i skuds afstand. Således sårede han en stor del, og dræbte nogle. Da sagde Thorgeir Otkelsen: »Dette er ikke godt for os, lader os gå drabelig ind på ham!« De gjorde så. Først gik Önund den Fagre, Thorgeirs frænde. Gunnar stødte efter ham med spydet, og traf i skjoldet, som det kløvede i to dele, og derpå gik det gennem Önund. Ögmund Floke løb bagpå Gunnar. Kolskeg så det, og hug strax begge fødder fra Ögmund, og styrtede ham ud i Rangå, hvor han strax druknede. Der blev da en hård strid. Gunnar hug med den ene hånd, og stak med den anden. Kolskeg vog drabelig, og sårede mange. Thorgeir Starkadsen sagde til sin navne: »Det er lidet at kende, at da har din fader at at hævne.« Han svarede: »Vistnok kunde jeg have gået bedre frem, dog har du ikke fulgt mine fjed, men jeg skal ikke tåle dine bebrejdelser.« Hvorpå han med megen vrede løb imod Gunnar, og gennemborede hans skjold og hånd. Gunnar drejede skjoldet så fast, at spydet blev brudt i falen. Gunnar så en anden mand ifærd med at hugge til ham, og ham gav han banebug. Derpå greb han spydøxen med begge hænder, men da var Thorgeir Otkelsen kommen til ham med løftet sværd. Gunnar vendte sig imod ham med megen vrede, og jog spydet igennem ham, svang ham op i luften, og kastede ham ud i Rangå. Han drev ned til vadet, og blev hængende der på en sten. Det sted hedder siden den

Thorgeirs vad. Thorgeir Starkadsen sagde: »Lader os flyl thi nu er der intet håb om sejer;« hvorpå de e gave sig på flugt. »Lader os nu sætte efter dem!« gde Kolskeg, »tag du din bue og dine pile, du vil nok mme Thorgeir Starkadsen på skud.« Gunnar sagde: ore pengepunge ville tømmes, förend der bliver givet der for alle dem, som her nu ligge døde.« »Du vil lrig have mangel på penge,« sagde Kolskeg; »men orgeir vil ikke aflade, förend han har rådet dig bane.« nnar sagde: »Der må stå flere hans lige på min vej, rend jeg ræddes for dem.« Derpå rede de hjem, og rkyndte hvad der var sket. Halgerde glædede sig derer, og roste denne dåd meget. Ranveig sagde: »Måske den kan være god, men værre bæres det mig for, til jeg kan tro, deraf vil komme noget godt.«

74. Om søgsmål på tinget.

Disse tidender spurgtes vide, og mange sørgede over horgeirs død. Gissur Hvide og de andre rede hen, og lyste drabene, og stevnede nævnsmænd til tinge. Derpå de de atter hjem. Njal og Gunnar kom sammen, og lede om slaget. Da sagde Njal til Gunnar: »Tag dig agtl Nu har du begået drab to gange i samme slægtlie; betænk nu din stilling, at det gælder dit liv, derm du ikke holder det forlig, som sluttes.« »Jeg agter ke på nogen måde at bryde det,« sagde Gunnar, »men g vil dog behøve eders bistand på tinget.« Njal svade: »Jeg vil holde mit trofaste venskab imod dig indtil dsdag.« Gunnar red derpå hjem. Det led nu hen til nget, og fra begge sider kom de med et stort følge. å tinget blev der overalt talt meget om, hvorledes denne g vilde endes. Gissur og Geir Gode talede med hinnden om, hvem af dem der skulde tillyse drabssagen fter Thorgeir; tilsidst påtog Gissur sig sagen, og til-

lyste den på lovbjerget, og tog så til orde: »at jeg lyser, sagde han, »lovens hevn over Gunnar Hamundsen, for han gjorde lovbestemt anfald mod Thorgeir Otkelsen, o tilföjede ham hulsår, som dødeligt var, og Thorgeir fi bane af. Jeg erklærer ham derfor skyldig at vorde sko gangsmand, ubjergende, ufærgende og uhjelpende i all måder[1]). Gör jeg fordring for mig på halvdelen af ha forbrudte gods, og halvdelen for de fjerdingsmænd, so det tilkommer forbrudt gods at tage efter loven. Den sag lyser jeg til den fjerdingsret, under hvilken sag hører efter loven. Lovlig tillysning tillyser jeg i all påhør på lovbjerget, og tillyser nu søgsmål og love fulde straf over Gunnar Hamundsen.« Anden gang nævn Gissur sig vidner, og tillyste sag imod Gunnar Hamun sen, fordi han sårede Thorgeir Otkelsen med underlivsså som dødeligt var, og som Thorgeir fik bane af på d drabssted, hvor Gunnar forhen havde anfaldt Thorg med lovbestemt anfald. Derpå udførte han denne tilly ning som den forrige. Så spurgte han efter tinglav rette hjemstavn. Derefter gik folk fra lovbjerget, og a sagde, at han havde talt vel. Gunnar holdt sig rolig, talte lidet derom. Tinget led nu frem, til retterne skul sættes. Gunnar stod med sine mænd nordenfor Rang boernes ret; Gissur stod söndenfor, krævede vidner, og b Gunnar at høre på hans ed og sagens fremsættelse alle de søgsmåls beviser, som han agtede at fremfø Derefter aflagde han ed; så indstillede han den såled beskafne sag i retten, som han havde tillyst den; derpå l han føre tillysningsvidner, bød nævnsmændene tage sæ og indbød til deres forskydning.

---

[1]) som ingen må give spise eller føre over vand eller på no måde give livs-ophold.

75. Om forlig.

Da sagde Njal: »Nu kunne vi ikke længer sidde stille; lader os nu gå did hvor nævnsmændene sidde.« De ginge did, og forskøde fire mænd af nævnsmændstoget, og opfordrede de fem, som endnu vare tilbage, at erklære sig som bjærgnævnsmænd i sagen, om hine navner havde taget til mødet med det forsæt at overfalde Gunnar, hvis de kunde. Men alle gave strax det vidnesbyrd, at så havde været. Dette erklærede Njal for lovligt værn for sagen, og sagde, at han vilde fremføre værnet, med mindre de androge på forlig. Da forenede mange høvdinger sig om at forlange forlig, og det blev bestemt, at tolv mænd skulde kende i sagen. Begge parter ginge da hen, og håndsælede hinanden dette forlig. Derpå blev der kendt i sagen, og bestemt pengebøder, der alle skulde udredes strax der på tinget, men Gunnar og Kolskeg skulde fare udenlands og være borte i tre år; men hvis Gunnar ikke drog udenlands og kunde træffes, da skulde den dræbtes frænder have lov til at dræbe ham. Gunnar lod sig ikke mærke med, at dette forlig mishagede ham. Han spurgte Njal efter de penge, han havde givet ham i forvaring. Njal havde gjort pengene frugtbringende, og udbetalte ham dem alle, og det udgjorde netop så meget, som det Gunnar skulde betale for sig.

De rede nu hjem. Njal og Gunnar fulgtes ad fra tinget. Da sagde Njal til Gunnar: »Lad mig nu se, min ven, at du holder dette forlig, og tænk på hvad vi have talt sammen, og ligesom din forrige udenlandsrejse var dig til megen hæder, så vil denne blive dig til endnu langt större; du vil komme tilbage æret og anset, og blive en gammel mand, og ingen mand her på landet vil da vove at træde dig på foden; men hvis du ikke tager udenlands og bryder dette forlig, da vil du blive dræbt

her i landet, og det er ilde at vide for dem, son dine venner.« Gunnar svarede, at han agtede ikl bryde forliget. Han red hjem, og fortalte forliget, var sluttet. Ranveig sagde, at det var godt han tog u lands, så at hans fjender imidlertid kunde trætte anden mand.

76. Kolskegs udenlandsrejse.

Thraen Sigfussen sagde til sin kone, at han a at fare udenlands den sommer. Hun svarede, at de godt. Han fik sig da skibslejlighed med Hogne den H Gunnar og Kolskeg tingede sig med Arnfinn fra V Njalsönnerne Grim og Helge bade deres fader om l at fare udenlands. Njal svarede: »Besværlig nok vil u landsrejsen blive eder, så det vil blive tvivlsomt, komme derfra med livet, imidlertid ville I dog vinde h og anseelse; men uden tvivl vil der også siden ko en del ulejlighed deraf.« De bleve dog ved at bede så han endelig tillod dem at rejse, hvis de vilde. skaffede sig da skibslejlighed med Bård den Svart Olaf Ketilsen fra Elda. Og der var nu megen tale at de bedste mænd der fra egnen sejlede bort. Gu sönner Hogne og Grane vare nu i opvæxt; de vare n ulige af sind. Grane havde meget af sin moders s lag, men Hogne var god ad sig. Gunnar lod sit o broders gods bringe til skibet, og da alle hans sager komne og skibet var nærved at være sejlfærdigt, red nar til Bergthorshvol og til andre gårde for at tag sked, og takkede alle dem, der havde stået ham bi deres hjelp. Næste dag tidlig gjorde han sig færdi tage til skibet, og sagde da til alle folk, at han helt færdig til afrejse, hvilket gik dem meget sköndt de nok håbede, at han senere hen vilde ko

tilbage. Gunnar tog afsked med hver især, da han var færdig, og alle fulgte ham ud. Han stak sin spydøxe ned, svang sig i sadlen, og red bort med Kolskeg. De rede langsmed Markarfljot. Da snublede Gunnars hest, og han sprang af ryggen på den. Da kom han til at se op til Lien og gården på Hlidarende, og sagde: »Fager er Lien, så den aldrig har syntes mig så skön, markerne gule og tunet slaget[1]); jeg vil atter ride hjem og ingensteds fare.« »Gör ikke dine uvenner den glæde,« sagde Kolskeg, »at du bryder forliget; thi ingen mand vil tiltro dig det, og du må betænke, at da vil alt gå som Njal har sagt.« »Jeg vil ingensteds fare, og jeg vilde ønske, at du gjorde ligeså,« sagde Gunnar. »Nej,« svarede Kolskeg, »hverken skal jeg i dette tilfælde bryde mit ord eller i noget andet, hvor folk have lid til mig; og der er da intet andet for, end at vi må skilles ad, men hils mine frænder og min moder, og sig, at jeg tænker ikke mere at se Island, thi jeg vil spörge din død, min frænde, og da har jeg ingen lyst til at komme tilbage.« De skiltes da ad. Gunnar red hjem til Hlidarende, men Kolskeg red ned til skibet, og tog udenlands. Halgerde tog med glæde mod Gunnar, da han kom hjem, men hans moder var ikke fornöjet dermed. Gunnar blev nu hjemme dette efterår og om vinteren, og havde ikke mange mænd hos sig. Vinteren led nu af gårde. Olaf På tilbød Gunnar at være hos sig med Halgerde, hvorimod han kunde overgive bestyrelsen af sin gård til sin moder og sin sön Hogne; Gunnar yttrede også i førstningen lyst dertil, og lovede det; men da det kom dertil, vilde han ikke.

Men på tinget om sommeren tillyste Gissur hans fredløshed på lovbjerget, og endnu för tinget blev opløst, stevnede Gissur alle Gunnars uvenner til et møde i Al-

[1]) bygmarken moden, men græsmarken afmejet.

mannegjá[1]), Starkad fra Trehyrning og hans sön Th
geir, Mörd og Valgard den Grå, Geir Gode og Hja
Skeggesen, Thorbrand og Asbrand Thorleiks sönner, E
og hans sön Önund, Önund fra Troldeskov og Thorgr
Østmand fra Sandgil. Gissur sagde: »Jeg vil foreslå ed
at vi skulle drage mod Gunnar i sommer og dræbe han
Hjalte sagde: »Det har jeg lovet Gunnar her på ting
da han især gav efter for mine ord, at jeg ikke skul
være med i noget anfald mod ham, og det vil jeg hold
Derpå gik Hjalte bort. Men de, som bleve tilbage, l
sluttede at overfalde Gunnar, gave hinanden hånd der
og satte straf på, hvis nogen faldt fra. Mörd sku
holde öje med, når der gaves bedst lejlighed til at
falde ham. De vare fyrretyve mænd i dette sambå
og de troede, at det nu ikke vilde falde vanskeligt at
bugt med Gunnar, da Kolskeg og Thraen vare bor
såvel som mange andre af Gunnars venner. Folk r
hjem fra tinget.

Njal tog hen til Gunnar, og sagde ham, hvorle
han var erklæret fredløs og det overfald, der var beslu
på ham. »Jeg takker dig,« sagde Gunnar, »at du va
mig ad.« »Nu,« sagde Njal, »vil jeg lade Skarphe
og min sön Höskuld tage hen til dig, og de ville v
sit liv for dit.« »Nej,« svarede Gunnar, »dine sön
skulde ikke dræbes for min skyld, det har du ikke f
tjent af mig.« »Det siger intet,« sagde Njal, »når du
død, så vil al uroen dog vende sig did, hvor mine sön
ere.« »Det er ikke usandsynligt.« sagde Gunnar, »n
jeg så nødig, at jeg skulde have nogen skyld deri. D
imod vil jeg bede dig at se til med min sön Hogne;
Grane taler jeg ikke, thi han retter sig ikke meget ef
mit sind.« Njal lovede det, og red hjem. Man fortæll

[1]. En stor lavakløft ved altinget, hvor tingmændene samledes.

at Gunnar red til alle mandemøder og lovting, og hans uvenner torde ikke anfalde ham; der hengik nu nogen tid at Gunnar drog om som en sagløs mand.

77. Toget mod Hlidarende.

Om høsten sendte Mørd Valgardsen bud, at Gunnar vilde være ene hjemme, og alle hans folk nede på Øerne at ende høværket. Strax da de hørte dette, rede Gissur Hvide og Geir Gode øster over åerne, og over sandene til Hof. Så sendte de bud til Starkad på Trehyrning; og alle de, som skulde drage mod Gunnar, samledes, og overlagde, hvorledes det skulde ske. Mörd sagde, at de kunde ikke overraske Gunnar, med mindre de toge bonden fra næste gård, som hed Thorkel, og tvang ham til at tage med dem, og lode ham fare ene hen til gården, for at gribe hunden Sam. Derpå droge de øster til Hlidarrende, men sendte bud efter Thorkel, grebe ham, og forelagde ham to kår, at de vilde dræbe ham, hvis han ikke greb hunden; men han foretrak at fri sit liv, og tog med dem. Der vare tråder[1]) ovenfor gården Hlidarende, og der standsede de med flokken. Bonden Thorkel gik hen til gården. Rakken lå oppe ved husene. Han lokkede den bort med sig ned til en hulvej, men i det samme så hunden, at der vare mænd tilstede, sprang op på Thorkel, og greb ham i underlivet. Önund fra Troldeskov hug med sin øxe hunden i hovedet, så den gik ned i hjernen, og hunden gav et så höjt hyl af sig, at de forfærdedes derover, og faldt død ned.

[1]) Tråd (en tråd, den tiltrådte vej, af at træde) kaldtes, efter Vedel-Simonsen, den indhegnede eller indgrøftede vej ved vore middelalders borge, som førte fra gårdens enemærker op til gården. Dette svarer til Islændernes tråd. Her omgiver et gærde ligeledes gården med dens tilliggende græsmark (tun), og en eller flere sådanne veje føre fra gærdet hen til gården.

78. Gunnars drab.

Gunnar vågnede i sit hus, og sagde; »Hårdt er du medhandlet, Sam min fostre, og så er vel bestemt, a der vil være kort imellem os to.« Gunnars hus var bygge blot af ved og udenpå tækket med bræder, og en glug anbragt ved brynåsene[1]) med spjeld til at dreje for. Ha sov i et loftkammer i huset tilligemed Halgerde, sam hans moder. Da de kom derhen, vidste de ikke, om Gunnar var hjemme, og sagde, at en skulde gå hen o se ad, men de andre satte sig ned på jorden. Thorgrim Østmand krøb op ad huset. Gunnar så, at der kom e rød kjortel frem ved gluggen, og stak sin spydøxe m midt på livet af ham. Fødderne glede fra Thorgrim, o skjoldet blev løst, så han styrtede ned ad væggen. Ha gik derpå hen til Gissur og de andre, der sade på marken Gissur så på ham, og spurgte, om Gunnar var hjemme Thorgrim svarede: »Det må I selv vide, men at han spydøxe er hjemme, det har jeg fået at vide.« Derpå fald han død om. Derefter søgte de hen mod husene. Gunnar skød ud med pile efter dem, og værgede sig så vel at de ikke kunde udrette noget. Da løbe nogle op p husene, og tænkte at anfalde derfra, men Gunnar nåed dem også der med sine pile, så de intet fik udrettet, o så gik det en stund. De toge sig hvile, og gjorde ande gang anfald. Gunnar skød endnu ud, så de fik intet ud rettet, og vege anden gang tilbage. Da sagde Gissu Hvide: »Lader os anfalde raskere, vi udrette intet.« Derp gjorde de det tredie anfald, og bleve ved længe, me vege atter. Gunnar sagde: »Der ligger en pil ude p væggen, det er en af deres, den vil jeg skyde til dem og de ville have skam deraf, hvis de såres med deres egn våben.« Hans moder sagde: »Gör ikke det, min sön, o

[1]) bjælker, hvor væg og tag mødes.

egg dem ikke, da de allerede have draget sig tilbage.« Men Gunnar greb pilen, og skød den efter dem, og traf Eylif Önundsen, der fik et stort sår deraf. Han havde stået alene, så de andre vidste ikke af, at han var såret. »Der kom en hånd ud,« sagde Gissur, »med en guldring på, og tog en pil, der lå på væggen; der vilde vist ikke blive søgt udenfor, hvis der var nok inde, lader os derfor på ny angribe.« Mörd sagde: »Lader os brænde ham inde.« »Nej,« sagde Gissur, »det skal aldrig ske, selv om jeg vidste, det galdt mit liv. Det var bedre, du gav et råd, som duede noget, så snu en mand du gælder for.« Der lå nogle tov på marken, som bleve brugte til at fæste hus med i stormvejr. Mörd sagde: »Lader os tage disse strikker, og slå dem om enderne af åsene[1]), fæste de andre ender om stene, og således med vinder løfte taget af huset.« De toge strikkerne, og gjorde hele denne anstalt i stand, og Gunnar mærkede det ikke, förend de havde vundet hele taget af huset. Da skød Gunnar med sin bue, så de aldrig kunde komme ham nær. Da sagde Mörd anden gang, at de skulde brænde ham inde. Gissur sagde: »Jeg ved ikke, hvor du vil tale om det, som ingen anden vil, og det skal aldrig ske.« I det samme sprang Thorbrand Thorleiksen op på væggen, og hug Gunnars buestreng over. Gunnar greb spydet med begge hænder, vendte sig rask imod ham, gennemborede ham og kastede ham på marken. Da sprang hans broder Asbrand op. Gunnar stak efter ham med spydet, men han dækkede sig med skjoldet, spydet gik igennem skjoldet, men begge hans arme bleve brudte, og han faldt ned af væggen. För havde Gunnar såret otte mænd, men nu dræbt to; da fik han selv to sår, og alle sagde, at han brød sig hverken om sår eller bane. Han sagde

[1]) el. brynåsene, på hvilke hele taget og spærreværket hvilede.

til Halgerde: »Giv mig to lokker af dit hår, og sno mig dem, du og min moder, til en buestreng!« »Gelder det dig noget?« sagde Halgerde. »Mit liv gelder det,« sagde han, »thi de skulle aldrig få magt med mig, sålænge jeg kan bruge min bue.« »Da skal jeg nu,« sagde hun, »huske dig den kindhest, du gav mig, og jeg bryder mig ikke om, enten du værger dig længer eller kortere.« »Hver har noget, hvormed han gör sig navnkundig,« sagde Gunnar, »og jeg skal ikke længe bede dig derom.« Ranveig sagde: »Ilde skikker du dig, og din skam vil længe mindes.« Gunnar vedblev at værge sig drabelig, og sårede nu andre otte mænd med så svære sår, at mange fik bane deraf. Han værgede sig, indtil han faldt af mødighed. De bibragte ham mange svære sår, men dog kom han bort fra dem, og værgede sig endnu længe; endelig dræbte de ham. Om hans tappre forsvar digtede Thorkel Elfareskald[1].

Gissur sagde: »En stor kæmpe have vi nu fældet, og det har kostet os möje nok, og hans forsvar vil mindes, sålænge landet er bebygget.« Derpå begav han sig hen til Ranveig, og sagde: »Vil du unde vore to mænd jord, som her ere faldne, så at de her blive höjlagte?« »Sagtens to, da jeg gerne vilde unde eder alle den,« svarede hun. »Du er undskyldt,« sagde han, »at du taler så, thi du har mistet meget;« og han befalede, at man der intet skulde rane og ødelægge. Derpå droge de bort. Da sagde Thorgeir Starkadsen: »Vi kunne ikke blive hjemme på vore gårde for Sigfussönnerne, med mindre du, Gissur, eller Geir Gode bliver her sönderpå i nogen tid.« »Det mon så være,« sagde Gissur, og de kastede lod; og lodden

---

[1]) Her indskydes i udgaven, efter nyere håndskrifter, et vers af præsten Thormod Olafsen. Da han levede i den første halvdel af 14- årh. må dette vers også anses for at være senere indskudt. G. V.

trafGeir, at han skulde blive. Derpå drog han til Odde, og blev der. Han havde en slegfredsön Hroald, hvis moder hed Bjartey, og var søster til Thorvald hin Veile, der blev dræbt ved Hestlæk på Grimsnæs. Han roste sig af, at han havde givet Gunnar banesår. Hroald var på Odde med sin fader. Thorgeir Starkadsen roste sig af et andet sår, som han havde givet Gunnar. Gissur var hjemme på Mosfjeld. Gunnars drab spurgtes og dadledes igennem alle bygder, og mangen mand sørgede over hans død.

79. Den døde Gunnar kvad en vise.

Njal såvel som Sigfussönnerne kunde ikke finde sig i Gunnars død. De spurgte Njal, om han mente, det kunde gå an at tillyse Gunnars drabssag eller forberede sagen? men han svarede nej, da manden var bleven fredløs, og sagde, at man heller måtte se at göre noget skår i deres hæder ved at dræbe nogle mænd til hevn efter ham. De kastede höj efter Gunnar, og lode ham sidde op i höjen. Ranveig vilde ikke have, at spydøxen skulde lægges i höjen, og sagde, at kun den skulde røre den, der vilde hevne Gunnar; derfor rørte ingen den. Hun var så hård imod Halgerde, at hun nær vilde have dræbt hende, og sagde, at hun havde voldet hendes söns død. Da flygtede Halgerde til Grytå med hendes sön Grane; der holdtes da skifte imellem dem. Hogne skulde have jorden på Hlidarende med gården, men Grane skulde have lejejorden.

Den tildragelse skete på Hlidarende, at en fårehyrde og en tjenestekvinde dreve kvæg forbi Gunnars höj; dem tyktes han var munter og sang i höjen; hvorpå de fore hjem, og sagde Gunnars moder Ranveig denne tildragelse, men hun bad dem sige Njal det. De fore da til Bergthorshvol, og sagde det til Njal, men han lod sig det sige tre gange. Derefter talte han længe hemmelig

med Skarphedin, og denne tog sine våben, og fulgte m dem til Hlidarende. Hogne og Ranveig toge meget v imod ham, og bleve meget glade over hans komme. Ra veig bad ham blive der længe, hvilket han lovede; h og Hogne vare bestandig sammen, både inde og ud Hogne var en rask mand, af en god natur, men vantr derfor torde de ikke sige ham varselet. En aften va Skarphedin og Hogne ude ved Gunnars höj på den sönd side. Det var klart måneskin, men stundom drog en sl for. Det forekom dem, at höjen var åben, og Gunn havde vendt sig i höjen, og så imod månen. Dem tykte de så fire lys brænde i höjen, og ingensteds var de skygge. De så, at Gunnar var munter og glæden spil lede på hans åsyn. Han kvad en vise, og det så höjt at de tydelig kunde høre det, sköndt de stode langt fra

Ofte dådfuld kæmpe stod
dryppende af valens blod,
Hognes fader uforfærdet
svang mod fjender sværdet:
Heller, kvad han hjelmbedækt,
når han mod den hadske slægt
hug og stak tillige,
heller dø end vige,
ja, heller dø end vige.

Derpå lukkede höjen sig igen. »Vilde du tro på dett varsel, hvis Njal eller jeg sagde dig det?« spurgte Skarphe din. »Jeg vilde tro det, hvis Njal sagde det,« svared Hogne, »thi det hedder sig, at han lyver aldrig.« »Slig varsler have meget at betyde,« sagde Skarphedin, »d han selv har åbenbaret sig for os, og vilde heller dø end give efter for sine uvenner. Og det råd gav ha ligeledes os.« »Jeg kommer ikke nogen vej,« sagde Hogne, »uden du vil stå mig bi.« »Nu skal jeg komme ihu,« sagde Skarphedin, »hvorledes Gunnar handlede efter

vor frænde Sigmunds drab, og yde eder al den bistand, jeg kan; det har min fader lovet Gunnar i alt hvad der angik dig eller hans moder.« Derpå gik de hjem til Hlidarende.

80. Gunnar fra Hlidarende hevnes.

»Vi skulle nu tage afsted strax i nat,« sagde Skarphedin, »thi hvis de spörge, at jeg er her, ville de tage sig mere i agt.« »Dit råd vil jeg rette mig efter,« sagde Hogne. Derpå toge de deres våben, da alle folk vare gåede til sengs. Hogne tog spydøxen ned, og det klang höjt i den. Ranveig sprang op ganske rasende, og råbte: »Hvo rører spydøxen, som jeg har forbudet alle at komme til.« »Jeg tænker,« sagde Hogne, »at bringe min fader den, at han kan have den med til Valhal, og fremvise den der på våbenting.« Hun svarede: »Først må du bære den og hevne din fader, thi spydet forkyndte en mands bane eller fleres.« Derpå gik Hogne ud, og sagde Skarphedin, hvilke ord der vare faldne imellem ham og hans bedstemoder. Derpå fore de til Odde. To ravne flöj med dem hele vejen. De kom om natten til Odde, og dreve kvæget hjem til husene. Da løb Hroald og Tjörve ud, og dreve kvæget op i hulvejene, og havde våben med sig. Skarphedin sprang op, og sagde: »Du behøver ikke at tvivle på, at det forholder sig som du tænker; her ere mænd tilstede.« Derpå gav Skarphedin Tjörve banehug. Hroald havde et spyd i hånden, imod ham løb Hogne. Hroald stak efter ham, men Hogne slog spydskaftet isönder med spydøxen, og gennemborede ham med denne. Derpå gik de bort fra de døde, og skyndte sig op til Trehyrning. Skarphedin sprang op på huset, og gav sig til at rykke græs op, så de, som vare inde, troede det var kvæg. Starkad og Thorgeir toge deres våben og klæder, og fore ud og op ved gærdet. Men da Starkad så Skarphedin,

blev han bange, og vilde vende om. Skarphedin hug ham ned oppe ved gærdet. Da kom Hogne imod Thorgeir, og vog ham med spydøxen. Derfra fore de til Hof. Mörd var ude på marken, og bad om fred, og tilbød fuld erstatning. Skarphedin sagde Mörd de fires drab. »Og samme vej skal du fare,« sagde Skarphedin, »eller overgive Hogne selvdømme, hvis han vil tage derimod.« Hogne svarede, »at han havde besluttet, ikke at forlige sig med sin faders banemand;« men omsider tog han dog imod selvdømme.

81. Forlig med Hogne om Gunnars drab.

Njal underhandlede med dem, der have eftermålet efter Starkad og Thorgeir, at de skulde tage mod forlig. Der blev bestemt et herredsmøde, og mænd valgtes til at afsige kendelsen, og alle dele bleve tagne under forhandling. Anfaldet mod Gunnar blev regnet med, endskönt han var fredløs. De pengebøder, som bleve bestemte, betalte Mörd alle; thi de foretoge ikke kendelsen mod ham, förend der først var kendt i hin sag, og de lode da det ene gå op mod det andet. De vare da fuldkommen forligte; men på tinget var der megen tale derom. Tilsidst sluttede ogsaa Geir Gode og Hogne forlig, og dette blev siden holdt imellem dem. Geir Gode boede på Hlid til sin død, og forekommer ikke mere i denne fortælling.

Njal bejlede for Hogne til Alfheide, en datter af Vetrlide Skald, og han fik hende. Deres sön var Are, som sejlede til Hjaltland, og giftede sig der. Fra ham nedstammer Einar Hjaltlænding[1]), en meget rask mand. Hogne holdt venskab med Njal, og han forekommer heller ikke mere i denne fortælling.

---

[1]) Einar Hjaltlænding levede ved år 1100.

82. Hvorledes Kolskeg blev døbt.

Nu er at fortælle om Kolskeg, at han kom til Norge, og var øster i Vigen om vinteren; men om sommeren efter tog han til Danmark, og gik Danekongen Svend Tveskæg tilhånde, og stod der i megen anseelse. En nat drömte han, at der kom en mand til ham, han var lys af udseende, og det tyktes ham, at manden vækkede ham. Han sagde til ham: »Stat op og følg mig!« »Hvad vil du mig?« sagde han. »Jeg skal skaffe dig giftermål,« sagde manden, »og du skal være min ridder.« Ham tyktes, at han samtykkede det, og derefter vågnede han. Derpå drog han hen til en vismand, og sagde ham drömmen, men han udlagde den så, at han vilde fare til Sönderlandene, og blive guds ridder. Kolskeg lod sig døbe i Danmark, men havde dog ikke lyst til at blive der; han drog over til Garderige, og blev der en vinter; så for han derfra ud til Miklegård, og gik der i sold. Det sidste, man spurgte, var, at han havde giftet sig der, og var høvding for Væringerne. Han blev der til sin død, og forekommer ikke mere i denne fortælling.

83. Om Thraen, hvorledes han dræbte Kol.

Nu er det at fortælle, at Thraen Sigfussen kom til Norge. De kom nordpå ved Helgeland, og styrede derfra til Throndhjem, og så til Hlade. Men såsnart Hagen Jarl spurgte det, sendte han mænd til dem, og vilde vide hvad for mænd der vare ombord. De kom tilbage, og sagde ham, hvem det var. Jarlen sendte da bud efter Thraen Sigfussen, og denne begav sig til ham. Jarlen spurgte, af hvilken æt han var? Han svarede, at han var nær beslægtet med Gunnar på Hlidarende. Jarlen sagde: »Det skal komme dig tilgode; thi jeg har set mange islandske mænd, men ingen hans lige.« Thraen sagde:

»Herre, ville I, at jeg skal være hos eder i vinter?« Jarl tog imod ham. Thraen var der om vinteren, og bl vel anset. Der var en mand, ved navn Kol, en stor king; han var en sön af Asmund Eskeside fra Småla dene. Han lå øster i Gøtelven, og havde fem skibe mange folk; derfra styrede Kol ud af Elven til Nor gik op på Folden, og overfaldt uforvarende Halvard So De fandt ham i et loftkammer, fra hvilket han værge sig vel, indtil de satte ild på, da overgav han sig, m de dræbte ham, og bemægtigede sig meget gods, styrede derfra til Ljodhus [1]. Denne tidende spurgte Hag Jarl, og lod Kol dømme landflygtig over hele sit ri og satte en pris på hans hoved. Engang tog Jarlen s ledes til orde: »Nu er Gunnar på Hlidarende for la fra os; han vilde dræbe min uslægsmand, hvis han her; men nu ville Islændingerne tage ham af dage, det er ilde, han ikke er taget over til os.« Thraen Si fussen svarede: »Jeg er ikke Gunnar, men jeg er d i slægt med ham, og vil påtage mig denne færd.« Jarl sagde: »Det ser jeg gerne, og jeg skal også udruste vel til toget.« Derpå tog hans sön Erik til orde: »Man giver I gode løfter, men når det gælder om at hol dem, så kniber det. Dette er en særdeles vovelig rej thi denne viking er hård og ond at have med at gö og du må til dette tog have udsøgte mænd og skibe Thraen svarede: »Jeg vil dog fare, sköndt denne færd farlig.« Derpå forsynede jarlen ham med fem skibe, a vel bemandede. Med Thraen var Gunnar Lambesen Lambe Sigurdsen. Gunnar var Thraens brodersön, og kommen til ham som ung, og begge holdt meget af hi anden. Jarlsönnen Erik gik med dem, og lagde mær til deres mænd og våbenstyrke, og indrettede alt såled

---

[1] Lødese.

som ham tyktes det var dem tjenligst. Da de vare færdige, gav han dem lodser. De sejlede da sönderpå langsmed landet, og hvor de lagde til, havde jarlen hjemlet dem alt hvad de behøvede. De styrede øster til Ljodhus. Da spurgte de, at Kol var taget til Danmark, hvorfor de styrede did sönderpå. Men da de kom til Helsingborg, traf de nogle mænd på en båd, som sagde dem, at Kol lå der, og vilde dvæle der nogen tid. En dag, da det var godt vejr, så Kol skibene, som kom sejlende, og sagde, at han havde drömt om Hagen Jarl om natten, sagde, at det måtte være hans mænd, og befalede alle sine mænd at tage deres våben. Derpå gjorde de sig færdige til kampen, og der begyndte et slag. De strede længe, uden at sejren vilde hælde sig til nogen side. Derpå løb Kol op på Thraens skib, og gjorde meget ryddelig på det, og dræbte mangen mand; han havde en forgyldt hjelm. Nu så Thraen, at det ikke kunde gå an således, og opmuntrede sine mænd til at følge sig; selv gik han først, og mødte Kol. Kol hug efter ham, og traf i Thraens skjold, og kløvede det igennem; da fik Kol et slag af en sten på hånden, så han tabte sværdet. Thraen hug til Kol, og rammede ham på foden, så den gik af. Derefter dræbte de ham. Thraen hug hovedet af ham, og styrtede kroppen over bord, men gemte hans hoved. De bemægtigede sig meget gods. Så styrede de til Throndhjem, og begave sig til jarlen, der tog vel imod Thraen; han viste jarlen Kols hoved, men jarlen takkede ham for denne dåd. Erik sagde, at den var mere værd end blotte ord. Jarlen bifaldt det, og bad dem følge med sig. De gik hen til et sted, hvor jarlen havde ladet bygge et godt skib, der ikke var gjort som et langskib. Der var hovedet af en gam[1]) derpå, og det var meget smukt

[1]) grib.

udstyret. Jarlen sagde: »Du er en stor pragtmand, Thrae og så have begge I frænder været, du og Gunnar. J vil nug ive dig dette skib; det hedder Gammen, og de med skal følge mit venskab. Du skal nu blive hos mi sålænge du vil.« Thraen takkede ham for sin godhe og sagde, at han under de omstændigheder ikke længt efter Island. Jarlen havde en rejse for øster til land grændsen, for at holde møde med den svenske kong Thraen for med ham om sommeren, og var skibsfø og styrede Gammen. Han sejlede så stærkt, at få kun følge ham; og han fik mange avindsmænd, men det ma kedes stedse på jarlen, at han gjorde meget af Thrae thi han revsede hårdelig alle dem, som vilde göre Thra noget. Thraen var hos jarlen hele den vinter, men c foråret spurgte jarlen ham, om han vilde blive der ell fare til Island; men han svarede, at han endnu ikke hav fattet nogen beslutning, men vilde først oppebie tidend fra Island. Jarlen svarede, at det skulde være såled som det passede ham selv bedst. Thraen blev da h jarlen. Da spurgtes der tidender fra Island, som val megen opmærksomhed, nemlig Gunnar fra Hlidarend død. Da vilde jarlen ikke have, at Thraen skulde fa derud, så han blev tilbage hos ham.

48. Njalsönnernes udenlandsrejse.

Nu er at fortælle, at Njals sönner Grim og Hel toge fra Island den samme sommer, som Thraen, vare på skib med Olaf Ketilsen fra Elda og Bård d Hvide. De fik et så hårdt nordenvejr, at de bleve drev sönderpå, og der faldt et sådant mörke på, at de vidi ikke, hvor de vare. Efter en lang sejlads kom de e delig til et sted, hvor der var stærk grundsø, hvoraf sluttede, at det måtte være i nærheden af land. Nja sönnerne spurgte Bård, om han vidste nogen besked o

hvilke lande de vare nærmest? »Det kan være mange,« svarede han, »efter de vejrfald vi have haft, Ørkenøerne eller Skotland eller Irland.« To dage efter så de land på begge bord; men en stærk brænding, som brød sig på skærene, gik ind på fjorden. De kastede anker udenfor den. Da begyndte vejret at lægge sig, og om morgenen var det lugn. Da så de tretten skibe komme ud imod sig, og Bård sagde: »Hvad skulle vi nu gribe til, thi disse mænd ville anfalde os.« Derpå overlagde de, om de skulde værge eller give sig, men förend de havde fattet nogen beslutning, kom vikingerne til. De spurgte da hverandre efter navn, hvad formændene hed? Købmændenes formænd navngave sig, og spurgte derimod, hvem der befalede over deres flåde? Den ene navngav sig Grjotgard, den anden Snekolf, sönner af Moldan fra Dungalsby i Skotland, og frænder til Skottekongen Melkolf. »Og der ere to kår, som vi forelægge eder,« sagde Grjotgard, »enten at I går op på land og vi ville bemægtige os eders gods, eller at vi ville anfalde eder og dræbe hver mand, vi kunne træffe.« Helge svarede: »Købmændene have besluttet at værge sig.« Da sagde købmændene: »Hvilke ulyksalige ord! Hvorledes skulle vi kunne forsvare os? Gods går forud for livet.« Grim gav sig da til at råbe til vikingerne, for at de ikke skulde høre købmændenes jammerlige knur. Bård og Olaf sagde: »Tænker I ikke på, at Islænderne ville drive spot med eder, så ynkelig som i ter eder; tager heller eders våben, og værger eder!« De grebe da alle til våben, og besluttede fast med hinanden, at de aldrig skulde give sig, sålænge de kunde værge sig«

85. Om Kåre Sölmundsen.

Vikingerne skøde på dem, og der begyndte et slag, og købmændene værgede sig vel. Snekolf løb mod Olaf,

og gennemborede ham med sit spyd; Grim stak med spyd til Snekolf, og det så fast, at han faldt overbo Helge forenede sig da med Grim, og de dreve alle kingerne ned, og bestandig vare Njalsönnerne der, hv det gjordes mest fornødent. Vikingerne råbte til ka mændene, at de skulde overgive sig, men de svarede, de vilde aldrig give sig. I det samme så de ud på hav og de så skibe komme sejlende fra sönden forbi næss ikke færre end ti; de roede stærkt til og stevnede di der var skjold ved skjold, men på det skib, som forrest, stod en mand ved masten, iført en silketröje med en gylden hjelm, og hans hår var både stort og gert; i hånden havde han et guldbeslået spyd. H råbte: »Hvo ere det, som stride her i en så ulige kamp Hogne gav sig tilkende, og sagde, at imod dem v Grjotgard og Snekolf. »Men hvem ere skibsførerne sagde han. Helge svarede: »Bård den Hvide, som e live, men den anden, som hed Olaf, er død.« »Er islandske mænd?« sagde han. »Ja vist,« sagde Hel Han spurgte, hvis sönner de vare. De sagde det. kendte han dem, og sagde: »Navnkundige ere eders fa og I.« »Hvem er du?« sagde Hogne. »Kåre hedder j og er Sölmunds sön[1],« svarede han. »Hvorfra komm du?« sagde Helge. »Fra Syderøerne,« svarede han. » er du kommen i en god tid,« sagde Hogne, »hvis du yde os nogen bistand.« »Al den I behøver,« sagde Kå »hvad forlanger I?« »At du angriber dem,« sagde Hel »Ja,« sagde Kåre; og derpå lagde de imod dem, og sla begyndte anden gang; og da de havde kæmpet en stu sprang Kåre op på skibet til Snekolf. Denne vendte imod ham, og hug efter ham, men Kåre sprang over bjælke, der lå tvers over skibet, avet om, og Snekolf h

[1]) om Kåre Sölmundsens æt, se Landnama 5, 11.

i bjælken, så at begge sværdets egge bleve skjulte deri. Kåre hug efter ham, og traf ham på axlen, og hugget var så stærkt, at han kløvede armen ned igennem, og Snekolf fik strax bane. Grjotgard kastede sit spyd efter Kåre; denne så det, og sprang op i luften, men spydet fejlede ham. I det samme havde Helge og Grim forenet sig med Kåre; Helge løb da mod Grjotgard, og gennemborede ham med sit sværd, og det blev hans bane. De gik da langsmed begge bordene. Folkene bade om fred, og de gave dem alle fred, men bemægtigede sig godset. Derefter lagde de alle skibene ud under øerne.

86. Om Sigurd Jarl.

Sigurd hed Jarlen, som herskede over Ørkenøerne. Han var en sön af Hlödver, en sön af Thorfinn Hjerneklever, der atter var en sön af Torf-Einar, en sön af Rognvald Jarl af Møre, Eysten Glumras sön. Kåre var Sigurd Jarls hirdmand, og havde hævet skatter af Syderøerne hos Gille Jarl. Kåre bad dem nu at tage med til Hrossø, og sagde, at jarlen vilde tage vel imod dem. De modtoge tilbudet, fore med Kåre, og kom til Hrossø. Kåre fulgte dem hen til jarlen, og sagde hvem de vare. »Hvorledes ere de komne til dig?« sagde jarlen. »Jeg fandt dem,« sagde Kåre, »i Skotlandsfjordene, hvor de strede med Moldan Jarls sönner, og de værgede sig så vel, at de kastede sig overalt imellem skibenes stærkeste værn, og vare altid der, hvor faren var störst. Jeg vil nu bede om ophold for dem ved din hird.« »Det skal du råde for,« sagde jarlen, »siden du allerede har taget dig så meget af dem.« De bleve da hos jarlen om vinteren, og vare vel ansete. Henimod enden af vinteren blev Helge stille; jarlen kunde ikke indse grunden dertil, og spurgte, hvi han var så tavs? og hvad han tænkte på, eller om han ikke syntes godt om det her? »Jo, godt synes jeg om

det her,« svarede Helge. »Hvad grubler du da på?« sagde jarlen. »Har du noget rige under dit værn i Skotland?« sagde Helge. »Ja, det skulde jeg tro,« svarede jarlen, »men hvad kommer det dig ved?« Helge sagde: »Skotterne have uden tvivl taget eders sysselmand af dage, og opfanget alle budskaber, så at ingen kan komme over Petlandsfjord[1].« Jarlen sagde: »Er du en forkyndig mand?« Helge svarede: »Lidet er det forsøgt.« »Jeg skal lönne dig med hæder,« sagde jarlen, »hvis det forholder sig så, men i andet fald vil det blive din skade.« »Han er ikke mand for at lyve,« sagde Kåre, »det er vist sandhed han siger; thi hans fader er forkyndig.« Derpå sendte jarlen bud til Strömø til sin sysselmand Arnljot, og denne sendte igen mænd over Petlandsfjord, for at indhente efterretninger, og de erfarede da, at Hunde Jarl og Melsnate Jarl havde taget Sigurd Jarls måg, Havard i Thradsvig[2]), af dage. Arnljot sendte derpå bud til Sigurd Jarl, at han skulde komme med en stor hær, for at jage disse jarler fra riget. Såsnart jarlen spurgte dette, drog han en stor hær sammen fra alle öerne.

87. Slag med jarlerne.

Jarlen for til Skotland med hæren. Kåre såvel som Njalsönnerne vare med på toget. De kom til Katanæs. Jarlen havde følgende riger i Skotland: Ross og Myræve[3]), Syderlandene[4]) og Dalene. Der kom nogle mænd fra disse riger dem imøde, og sagde, at jarlerne vare kort derfra med en stor hær. Da lod jarlen hæren

---

[1] fjorden imellem Skotland og Orkenøerne.
[2] rimeligvis nuværende Freshwick i Nordskotland.
[3] Murray.
[4] Sutherland.

rykke didhen, og det sted, overfor hvilket mødet fandt sted, hedder Dungalsgnibe[1]), og her kom det til et stort slag imellem dem. Skotterne havde ladet en del af deres folk fare løst, og disse faldt jarlens mænd i ryggen, så at der blev et stort mandefald, indtil Njalsönnerne vendte sig imod dem, strede med dem, og joge dem på flugt. Slaget tog en hård vending. Helge og hans broder begave sig hen ved jarlens mærke, og strede vel. Nu vendte Kåre sig imod Melsnate Jarl. Denne kastede sit spyd efter Kåre, men Kåre greb det, kastede spydet tilbage, og igennem jarlen. Da flyede Hunde Jarl; men de forfulgte de flygtende, indtil de fik efterretning om Melkolf Jarl, at han samlede en hær i Dungalsby[2]). Da holdt jarlen råd med sine mænd, og alle fandt det rådeligst at vende tilbage, og ikke indlade sig i slag med en så stor landhær. De vendte tilbage. Da jarlen kom til Strömø, skiftede de byttet. Derpå for han nordpå til Hrossø. Njalsönnerne og Kåre fulgte med ham. Jarlen gjorde da et stort gæstebud, og medens dette holdtes, gav han Kåre et godt sværd og et guldbelagt spyd, men Helge en guldring og kappe, og Grim et skjold og et sværd. Derefter gjorde han Grim og Helge til sine hirdmænd, og takkede dem for god fremgang. De vare hos jarlen den vinter og om sommeren, indtil Kåre for på hærtog, da fore de med ham. De hærgede vide om sommeren, og vandt overalt sejer. De strede med kong Gudrød fra Man, og overvandt ham; vendte så tilbage, og havde erhvervet meget gods. De vare fremdeles hos jarlen om vinteren, men om foråret bade Njalsönnerne om orlov at fare til Norge. Jarlen sagde, at de måtte fare, som de selv lystede, og skaffede

---

[1]) I nærheden af Dungsby.
[2]) Dungsby.

dem et godt skib og raske mænd. Kåre sagde, at han denne sommer vilde komme til Norge med Hagen Jarl skatter, og da kunde de træffes, og dette aftalte de me hverandre. Derpå stak Njalsönnerne i søen, og sejled til Norge, og kom til land i Trondhjem.

88. Hrapps udenlandsrejse.

Kolben Arnljotsen var en thrøndsk mand, der sejled ud til Island den sommer, da Kolskeg og Njalsönnern droge udenlands. Han var den vinter øster i Breiddal[1] men om foråret efter gjorde han sit skib færdigt til ud sejling i Gautevig. Da de vare så godt som færdig roede en mand til dem på en båd, fæstede båden ve skibet, og gik derpå op på skibet, for at tale me Kolben. Denne spurgte manden om hans navn. »Je hedder Hrapp,« sagde han. »Hvad vil du mig?« sag Kolben. »Jeg vil bede dig tage mig med over Islan hav,« sagde han. »Hvis sön er du?« spurgte Kolbe »Jeg er en sön af Ørgunleide, Geirolf Gerpers sön sagde han. »Hvorfor behøver du at tage bort?« spurg Kolben. »Jeg har begået et drab,« svarede Hrap »Hvad for et drab,« sagde Kolben, »og hvem have efte målet?«[2] »Vopnfjordingerne,« sagde Hrapp, »og den j vog, var Ørlyg Ørlygsen, en sönnesön af Hrodgeir d Hvide.« »Så tænker jeg, at det går den ilde, der tag dig med,« sagde Kolben. Hrapp sagde: »Jeg er en v af mine venner, og lönner dem ilde, som tilföje m ondt, men i øvrigt har jeg penge til at betale for ove farten.« Derpå tog Kolben imod Hrapp, og kort efter l de bör, og sejlede ud. Da de vare komne ud på hav

[1]) på Østerlandet.

[2]) måske fandtes noget om dette i den nu tabte saga af Bödm Grimolf og Gerper, der omtales i Landnama 2, 31 og Gre saga.

slap levnetsmidlerne for Hrapp; han satte sig da hen til dem, der vare ham nærmest, men de sprang op, og skældte ham ud, og tilsidst røge de på hinanden, og Hrapp fik strax to af dem under sig. Dette blev sagt til Kolben, der tilbød Hrapp at spise hos sig, hvilket han modtog. De kom til land, og lagde til ved Agdenæs. Da spurgte Kolben, hvor de penge var, han havde lovet at give i leje for sig[1]? Hrapp svarede, at de vare ude på Island. »Du vil nok narre flere end mig,« sagde Kolben, »men nu vil jeg dog eftergive dig lejen.« Hrapp takkede ham derfor, og sagde: »Men hvad gode råd vil du nu give mig?« »For det første det,« svarede han, »at du skynder dig bort fra skibet, thi alle Østmænd[2]) ville give dig et slet lov; og for det andet vil jeg give dig det gode råd, at du aldrig sviger den herre, der lönner dig.« Derpå gik Hrapp op på land med sine våben, og havde i hånden en stor øxe med snoet skaft. Han drog videre frem, indtil han kom til Gudbrand i Dalene[3]), der var en god ven af Hagen Jarl. De havde begge et gudehus tilfælles, hvilket aldrig blev lukket op, uden når jarlen kom did. Dette var det ene af de første gudehuse i Norge, det andet var på Hlade. Gudbrands sön hed Thrond, hans datter Gudrun. Hrapp gik hen til Gudbrand, og hilste ham. Han spurgte, hvad han var for en mand? Hrapp gav sig tilkende, at han var ude fra Island. Derpå bad han Gudbrand, at han måtte blive der. Gudbrand sagde: »Du ser mig just ikke ud til at bringe lykke med dig.« »Meget tykkes mig også löjet om dig,« sagde Hrapp, »da det hed sig, at du tog imod alle, som bade derom, og at ingen var så be-

[1]) nemlig for overfarten.
[2]) Nordmænd, som vare ombord.
[3]) Gudbrandsdalene.

römmelig som du; dette vil jeg benægte, hvis du ikke tager imod mig.« Gudbrand sagde: »Du får da blive her.« »Hvor viser du mig til sæde?« sagde Hrapp. »På den lavere bænk lige over for mit höjsæde,« svarede Gudbrand. Hrapp indtog sin plads. Han kunde fortælle om mange ting, og i begyndelsen havde Gudbrand og mange andre gammen deraf, men tilsidst syntes dog mange, at han blev alt for kåd, og endelig gav han sig i tale med Gudrun, så at mange talte om, at han vilde forføre hende. Men da Gudbrand mærkede det, irettesatte han hende, at hun holdt samtale med Hrapp, og bad hende vogte sig for at tale noget med ham, som ikke alle hørte på. Hun lovede godt i førstningen; men deres samtaler bleve dog snart fortsatte som sædvanlig. Da satte Gudbrand sin værkstyrer Asvard til at gå med hende ud og ind, og hvor hun gik. Engang bad hun om, at hun måtte gå ud i nøddeskoven at fornöje sig. Asvard fulgte hende. Hrapp ledte efter dem, og fandt dem, tog hende ved hånden, og førte hende afsides med sig. Så gik Asvard hen at lede efter hende, og fandt dem begge liggende sammen i en busk. Han løb til med opløftet øxe, og hug efter Hrapps fod, men denne trak sig rask tilbage, så han traf ham ikke. Hrapp sprang i en fart op, og greb sin øxe. Nu vilde Asvard trække sig tilbage, men Hrapp hug ryggen på ham isönder. Da sagde Gudrun: »Nu har du begået en gerning, så du kan ikke længer blive hos min fader; men en anden ting vil tykkes ham endnu værre, thi jeg er med barn.« Hrapp sagde: »Dette skal han ikke spörge af andre, men jeg skal fare hjem og sige ham begge dele.« »Det vil du ikke komme fra med livet,« sagde hun. »Jeg vil dog vove derpå;« svarede han. Derpå fulgte han hende hen til de andre kvinder, men gik selv hjem. Gudbrand sad i höjsædet, og der vare

få mænd i stuen. Hrapp gik hen for ham, og løftede øxen i vejret. Gudbrand spurgte: »Hvi er din øxe så blodig?« »Jeg har givet din værkstyrer Asvard på rygstykkerne,« sagde Hrapp. »Det har ikke været for spøg,« sagde Gudbrand, »du har nok dræbt ham.« »Ja,« sagde Hrapp. »Hvad grund havde du dertil?« sagde Gudbrand. »Den vil tykkes eder ubetydelig,« sagde Hrapp, »han vilde hugge foden af mig.« »Hvad havde du da för gjort?« sagde Gudbrand. »Noget, der ikke kom ham ved,« sagde Hrapp. »Men sig dog hvad det var,« sagde Gudbrand. Hrapp svarede: »Når du vil vide det, så lå jeg hos din datter, og det tyktes ham ilde.« Gudbrand sagde: »Står op, mænd, og griber ham, og vi skulle dræbe ham.« »Lidet tager du hensyn til vort svogerskab,« sagde Hrapp, »men du har heller ikke så udvalgte folk, at dette så let lader sig göre.« De stode op, men han slap fra dem. De løbe efter ham, men han undkom til skoven, og de fik ham ikke. Gudbrand samlede folk, og lod skoven gennemsøge, men de fandt ham ikke, thi skoven var stor og tyk. Hrapp gik igennem skoven; indtil han kom til et åbent sted, der fandt han nogle huse, og en mand stod ude og kløvede brænde. Han spurgte manden om hans navn. Han navngav sig Tove. Tove spurgte efter hans navn, og han kaldte sig Hrapp, som han hed. Hrapp spurgte, hvorfor bonden boede så langt fra andre folk? »Fordi,« svarede han, »jeg her tykkes at have mindst bryderi med andre.« »Vi have nok båret os underlig ad, vi to,« sagde Hrapp, »og jeg vil først sige dig, hvem jeg er. Jeg har været hos Gudbrand i Dalene, og flygtede derfra, fordi jeg dræbte hans værkstyrer; men jeg ved, at vi ere begge ildgerningsmænd, thi du vilde ikke være kommen her så langt bort fra andre, dersom du ikke var nogens fredløse mand, og jeg vil nu forelægge dig to kår: enten

angiver jeg dig, eller vi skulle begge være lige god hvad der er.« Bonden sagde: »Det forholder sig du siger; jeg har bortført den kone, som er hos og mangen mand har ledt efter mig.« Derpå førte Hrapp ind med sig; der vare små men vel byg huse. Bonden sagde til sin husfrue, at han havde Hrapp til sig. »De fleste,« svarede hun, »ville kun ondt af denne mand, men du vil sagtens råde.« efter var Hrapp der; han for meget omkring, o aldrig hjemme. Det lykkedes ham jævnlig at k sammen med Gudrun. Throad og Gudbrand passede op, men kunde aldrig få fat på ham; og således gi dette halvår. Gudbrand lod Hagen Jarl sige, h ulempe han havde af Hrapp. Jarlen lod ham d fredløs, og satte en pris på hans hoved; han l desuden at fare selv hen at lede efter ham, me blev dog intet af, og jarlen mente, at de kunde nol gribe ham, da han så lidet tog sig i agt.

89. Thraen tog mod Hrapp.

Den samme sommer sejlede Njalsönnerne fra Ø øerne til Norge, som för er skrevet, og de vare der i stævne om sommeren. Thraen Sigfussen gjorde da s færdigt, for at sejle til Island, og var da næsten f Da tog Hagen Jarl til gæstebud hos Gudbrand. natten gik Vigahrapp hen til jarlens og Gudbrands hus. Han gik ind i huset. Han så Thorgerde H brud[1]) sidde der, så stor som en voxen mand; havde en stor guldring på hånden, og kvindefo hovedet. Han rev folden af hende og tog guldri Så så han Thors kærre, og tog den anden guldrin ham; den tredie tog han fra Irpa. Dem alle slæbt

---

[1]) eller Hørgebrud, som Hagen Jarl dyrkede.

ud, og tog alle klæderne af dem, lagde så ild i gudehuset, og det brændte op. Derpå begyndte det at morgne. Han gik over noget agerland; der sprang sex bevæbnede mænd op, og søgte strax imod ham, men han værgede sig vel. Enden blev, at han vog tre mænd, sårede Thrond dødelig, og jog de to til skoven, så at de ingen efterretning kunde bringe jarlen. Han gik derpå hen til Throud, og sagde: »Det står nu i min magt at dræbe dig, hvis jeg vil, men det vil jeg nu ikke. Jeg tager mere hensyn til vort svogerskab, end I gjorde ved mig.« Hrapp vilde nu vende tilbage til skoven, men så, at der vare komne mænd imellem skoven og ham; da vovede han ikke at ty derhen, men lagde sig ned i nogle buske, og lå der en stund. Hagen Jarl og Gudbrand gik denne morgen tidlig til gudehuset, og fandt det opbrændt, men gudebillederne udenfor, og berøvede al deres prydelse. Da tog Gudbrand til orde: »Megen magt er given vore guder, da de selv ere gåede ud af ilden.« »Guderne have ikke gjort det,« sagde jarlen, »der må en mand have brændt gudehuset, og båret guderne ud. Men guderne hævne ikke alting strax; den mand, som har gjort dette, vil blive dreven ud af Valhal og aldrig komme der.« I det samme kom fire af jarlens mænd løbende, og bragte dem ond tidende. De sagde, at de havde fundet tre mænd dræbte på ageren, men Thrond dødelig såret. »Hvem mon har gjort det?« sagde jarlen. »Vigahrapp,« svarede de. »Så må han have opbrændt gudehuset,« sagde jarlen. De mente, at det kunde nok ligne ham. »Hvor mon han nu være?« sagde jarlen. De svarede, at Thrond havde sagt, at han lagde sig ned i nogle buske. Jarlen tog derhen, for at lede, men da var Hrapp rent borte. Jarlen satte da atter nogle til at lede efter ham, men de fandt ham ikke. Jarlen var selv med at søge efter ham, og befalede dem at

11

hvile sig noget. Derpå gik jarlen ene bort fra de andre befalede ingen at følge med sig, og blev en stund borte Han faldt på begge knæ, og holdt for sine öjne; derp gik han tilbage til dem. »Følger med mig!« sagde ha til dem, og de fulgte med ham. Han drejede tværs i fra den vej, de havde taget för, og de kom til en lill dal. Da sprang Hrapp op for dem, thi han havde forhe skjult sig der. Jarlen eggede sine folk til at sætte eft ham, men Hrapp var så rask til fods, at de ingenste kunde komme ham nær. Hrapp stævnede til Hlade[1] Der lå de og vare sejlfærdige, både Thraen Sigfusse og Njalsönnerne. Hrapp løb hen til Njalsönnerne, o sagde: »Frelser mig brave mænd, thi jarlen vil dræb mig.« Helge så på ham, og sagde: »En ulykkesman er du, og den har det nok bedst, som ikke tager imc dig.« »Jeg vilde ønske,« sagde Hrapp, »at der måt times eder det værste onde af mig.« »Jeg er mand for, sagde Helge, »at hævne dette på dig inden rum tid. Hrapp begav sig da hen til Thraen Sigfussen, og ba ham hjælpe sig. »Hvad har du forbrudt?« sagde Thraen »Jeg har brændt gudehuset for jarlen,« svarede han, »o dræbt nogle mænd, og han vil komme her strax, thi ha er selv med at lede efter mig.« »Næppe sömmer mi det,« sagde Thraen, »efter al den godhed jarlen ha bevist mig.« Derpå viste han Thraen de kostbarhede han havde båret ud af gudehuset, og lovede at give ham dem. Thraen svarede, at han vilde ikke have dem, uden at betale dem. Hrapp sagde: »Her vil jeg blive ståend og man skal dræbe mig her for dine öjne, og da ka du vente dig hver mands dadel derfor.« Da så d jarlen og hans mænd komme, og Thraen tog me Hrapp, og lod en båd sætte ud, for at føre ham ud j

[1]) den rapfodede Hrapp synes dog her altfor rask at sætte ov Dovrefjeld fra Gudbrandsdalen til Hlade i Throndhjem. G. V.

skibet. Thraen sagde: »Nu er dette det bedste skjulested, at vi bryde bunden på to tönder, og der skal du krybe ind.« Det skete så, at han krøb ind i tönderne, der bleve bundne sammen og skudte overbord. Da kom jarlen med sine folk til Njals sönner, og spurgte, om Hrapp var kommen der? De svarede ja. Jarlen spurgte, hvor han for hen derfra? De svarede, at de ikke havde lagt mærke dertil. Jarlen sagde: »Med megen hæder vil jeg lönne den, der siger mig, hvor Hrapp er.« Grim sagde hemmelig til Helge: »Hvorfor skulle vi ikke sige det? Jeg tror ikke, at Thraen alligevel vil lönne os godt derfor.« »Alligevel skulle vi ikke sige det,« sagde Helge, »da det gælder hans liv.« Grim sagde: »Måske jarlen vender sin hævn imod os, thi han er så vred, at nogen må komme til at undgælde derfor.« »Det skulle vi ikke bryde os om,« sagde Helge, »men vi ville dog lægge bort med skibet, og stikke i søen, når vi få vind.« De lagde ud under en ø, og biede der efter bör. Jarlen gik til alle skibsfolkene, og spurgte hos dem, men alle svarede, at de vidste ikke det mindste til Hrapp. Da sagde jarlen: »Lad os nu tage hen til min gode ven Thraen, og han vil udlevere Hrapp, hvis han ved noget til ham.« Derpå toge de et langskib, og sejlede ud til købmandsskibet. Thraen så, at jarlen kom, og stod op og hilste ham venlig. Jarlen besvarede hans hilsen, og sagde så: »Vi lede efter en mand der hedder Hrapp, og er en Islænder. Han har tilföjet os alt slags ondt, og vi ville nu bede eder, at udlevere ham eller give os efterretning om ham.« Thraen svarede: »I vide, herre, at jeg dræbte eders uslægsmand, og satte derved mit liv i vove, og erholdt derfor stor hæder og ære af eder.« »Större hæder skal du nu have,« sagde jarlen. Thraen overlagde nu ved sig selv, og vidste ikke ret, hvad jarlen vilde anse for mest, men endelig nægtede han, at

Hrapp var der, og bad jarlen søge. Han søgte kun kort tid, för han gik ene på land fra de andre, og da meget vred, så at ingen torde tale til ham. Jai sagde: »Viser mig hen til Njals sönner, jeg skal n dem til at sige mig sandheden.« Man forkyndte ham at de havde lagt ud. »Så nytter det ikke,« sagde jarl »men der vare to vandkar ved Thraens skib, deri ku en mand nok skjules; og hvis Thraen har skjult h så må det have været der. Lader os nu nok en g fare hen til Thraen.« Thraen lagde mærke til, at ja atter agtede sig ud, og sagde: »Så vred som jarlen nylig, så vil han nu blive en halv gang så vred, og gælder nu alle mænds liv, som ere på skibet.« lovede alle at tie, thi alle vare meget bange for sig De toge da sække ud af skibsbunken, lode Hrapp k ind isteden, og lagde nogle sække over ham af dem, vare lette. Jarlen kom nu, da de havde fået lavet til Hrapp. Thraen hilste jarlen, og denne besvarede h hilsen, men noget sent. De så, at han var meget v Jarlen sagde til Thraen: »Udlever os Hrapp, thi jeg vist, at du har skjult ham.« »Hvor skulde jeg da l skjult ham, herre?« sagde Thraen. »Det må du vi sagde jarlen, »men når jeg skal sige min mening, tænker jeg du har forrige gang skjult ham i va tönderne.« »Nødig vilde jeg, at I skulde beskylde for lögn, heller så jeg at I søgte skibet igenne sagde Thraen. Da gik jarlen op på skibet, og le men fandt ham ikke. »Frikender du mig nu?« sa Thraen. »Langtfra,« sagde jarlen; »men jeg ved il hvorfor vi ikke kunne finde ham; mig tykkes dog, jeg alt tydelig, når jeg kommer i land, men når jeg komt her, ser jeg intet.« Han lod sig da ro i land, og var vred, at man ikke kunde tale med ham. Hans sön Sv var med ham; han sagde: »Det er en sær tænkem

at lade uskyldige mænd undgælde sin vrede.« Jarlen gik da ene bort fra de andre, kom strax igen tilbage, og sagde: »Lad os ro endnu en gang ud til dem!« De gjorde så. »Hvor mon han har været skjult?« sagde Svend. »Det gör nu intet til sagen,« sagde jarlen, »thi der er han ikke mere. Der lå to sække ved skibsbunken, og på deres plads må Hrapp have ligget i bunken.« Thraen tog til orde: »De sejle atter ud, og agte sig endnu en gang ud til os. Nu skulle vi tage ham ud af skibsbunken, og lægge noget andet isteden, men lade de løse sække blive liggende.« De gjorde så. Thraen vedblev: »Lader os nu skjule Hrapp i sejlet.« Det var rebet oppe ved råen. De gjorde så. Jarlen kom da til Thraen, var ganske vred, og sagde: »Vil du nu udlevere os manden, Thraen? Værre står det nu til end för.« Thraen svarede: »For længe siden havde jeg udleveret ham, hvis han havde været i mit værge. Hvor skulde han vel have været?« »I skibsbunken,« sagde jarlen. »Hvi søgte I da ikke efter ham der?« sagde Thraen. »Det faldt os ikke ind,« svarede jarlen. Derpå ledte de overalt på skibet, men fandt ham ikke. »Vil I nu have mig frikendt?« sagde Thraen. »Vist ikke,« sagde jarlen, »thi jeg ved, at du har skjult manden, sköndt jeg ikke finder ham; men jeg vil heller, at du øver nid mod mig, end jeg på dig.« Han for da i land. »Nu tykkes mig jeg ser,« sagde jarlen, »at Thraen har skjult Hrapp i sejlet.« Da rejste sig en bör, og Thraen stak i søen med sine folk. Han sagde da det, som længe har været mindet siden:

»Lad Gammen kun stryge,
Thraen ej vil vige.«

Men da jarlen spurgte Thraens ord, sagde han: »Dette kom ikke af min uforstand, men af det sambånd imellem dem, som vilde volde dem begge bane.« Thraen var en

kort tid på søen, kom til Island, og tog hjem til sin gård. Hrapp tog med Thraen, og var hos ham om vinteren, men foråret efter skaffede Thraen ham bolig på Hrappstad, og han boede der, men opholdt sig dog mest på Grytå. Der lod det, som han fordærvede alt, og somme sagde, at der var venskab imellem ham og Halgerde, og at han bedårede hende, men andre modsagde det. Thraen gav sin frænde Mörd Urækja skibet Gammen. Denne Mörd dræbte Od Haldorsen[1]) øster i Gautevig i Berufjord. Alle Thraens frænder antoge ham til høvding.

90. Hagen Jarls strid med Njalsönnerne.

Nu er at fortælle, at da Hagen Jarl gik glip af Thraen, sagde han til sin sön Svend: »Lader os tage fire langskibe, fare mod Njalsönnerne og dræbe dem, thi de må have været Thraens medvidere.« »Det er ingen god beslutning,« sagde Svend, »at vælte skylden på sagløse mænd, og lade den skyldige gå fri.« »Det er mig, som råder derfor,« sagde jarlen. De styrede nu efter Njalsönnerne, ledte efter dem, og fandt dem under en ø. Grim så først jarlens skib, og sagde til Helge: »Her komme hærskibe, og jeg kan kende, at det er jarlen, og han kommer ikke i fredelig hensigt.« »Det hedder,« sagde Helge, »at raske mænd værge sig mod hvem det end er. Vi ville også værge os.« Alle bade ham sørge derfor, og grebe deres våben. Jarlen kom nu derhen, og råbte til dem, og befalede dem at give sig. Helge svarede, at de vilde værge sig så længe de kunde. Jarlen tilbød alle dem fred, der ej vilde værge sig selv eller Helge, men denne var så vennesæl, at alle ville dø med ham. Jarlen og hans mænd gjorde anfald, men de værgede sig vel, og Njalsönnerne vare altid der, hvor faren

---

[1]) Landnama 4, 13 kalder ham Halldor Örnolfsen.

var störst. Jarlen tilbød dem ofte fred, men de svarede som för, og sagde, at de aldrig vilde overgive sig. Da gjorde Aslak fra Langø et hårdt anfald imod dem, og kom tre gange op på skibet. Grim sagde: »Du gör djærvt anfald, det var godt, om det kunde nytte dig noget;« løftede derpå sit spyd, og skød ham under struben, så at Aslak strax døde. Kort efter vog Helge jarlens mærkesmand Egil. Da gjorde Svend Hagensen anfald, og lod dem indeklemme mellem skjolde, så at de bleve fangne. Jarlen vilde strax lade dem dræbe, men Svend satte sig derimod, og sagde, at det var nat. Da sagde jarlen: »Dræber dem da i morgen, men binder dem fast i nat.« »Det skal ske,« sagde Svend, »men jeg har aldrig fundet raskere mænd end disse, og det er den störste mandeskade at tage dem af live.« Jarlen sagde: »De have dræbt to af vore raskeste mænd, og derfor skulle de dø.« »De vare selv des raskere,« sagde Svend, »men det får dog blive, som du vil have det.« De bleve bundne og fjeddrede. Derefter gik jarlen til sengs, og da alle vare faldne i sövn, sagde Grim til Helge: »Jeg vilde gerne flygte bort, hvis jeg så nogen udvej dertil.« »Lader os da se at finde på noget,« sagde Helge. Grim så, at der lå en øxe, hvis egg vendte i vejret. Grim skred derhen, og fik buestrengen, hvormed han var bunden, skåren over med øxen, men fik dog et stort sår i hånden. Så løste han Helge; og derpå listede de sig fra borde, og kom i land, uden at Hagens mænd mærkede det. De brøde fjeddrene af sig, og gik til den anden side af øen; da begyndte det at morgne. De fandt der et skib, og så, at det var Kåre Sölmundsen der var kommen. De begave sig strax til ham, fortalte ham den slette medfart de havde lidt, viste ham deres sår, og sagde, at jarlen lå endnu og sov. Kåre sagde: »Ilde er det gået, at I skulle lide en sådan

mishandling for onde mænds skyld, men hvad have I n
mest lyst til at göre?« »Fare hen til jarlen, og dræl
ham,« sagde de. »Det vil ikke lykkes,« sagde Kår
»sköndt mod mangler eder ikke; men lad os dog før
se efter, om han er der endnu.« Derpå fore de di
men da var jarlen borte. Kåre drog nu ind til Hlade
jarlen, og bragte ham skatten. Jarlen sagde: »Har
taget Njalsönnerne til dig?« »Ja, det har jeg,« sag
Kåre. »Vil du udlevere mig dem?« sagde jarlen. »D
vil jeg ikke,« svarede Kåre. »Vil du sværge mig, at
aldrig vil anfalde mig med Njalsönnerne?« sagde jarle
Derpå tog Erik ordet, og sagde: »Herom bör ikke væ
tale. Kåre har altid været vor ven, og det skulde ikl
have gået således, hvis jeg havde været nærværend
Njalsönnerne vilde da ingen men have lidt, men
skulde været revsede, som havde fortjent det. D
tykkes mig nu sömmeligere, at give Njalsönnerne go
gaver for den slette medfart, de have lidt, og de så
de have fået.« »Vistnok,« sagde jarlen, »men jeg ve
ikke, om de ville tage imod forlig,« og befalede derpå,
Kåre skulde underhandle med dem derom. Siden tal
Kåre med Helge, og spurgte ham, om han vilde ta
mod hædersbevisninger af jarlen eller ikke. Helge sagd
»Af hans sön vil jeg modtage dem, men jarlen vil j
ikke have med at göre.« Kåre fortalte Erik deres sv
»Så skal det være,« sagde Erik, »at han skal ta
hædersbevisningen af mig, hvis det tykkes ham bed
og sig dem det, at jeg byder dem til mig, og min fad
skal ingen men göre dem.« Dette toge de imod, fo
hen til Erik, og vare hos ham, indtil Kåre var færdig
sejle til Vesterhavet til Sigurd Jarl. Da gjorde E
gæstebud for Kåre, og gav ham og Njalsönnerne gav
Derpå drog Kåre til Vesterhavet til Sigurd Jarl. Den
tog meget vel imod ham, og de vare hos jarlen

vinteren. Men om foråret bad Kåre Njals sönner, at de skulde fare med ham på hærtog. Grim sagde, at han vilde göre det, hvis Kåre vilde fare med ham ud til Island. Kåre lovede det. De toge da med ham på hærtog. De hærgede på Angelsö[1]) og alle Syderøerne. Så styrede de til Satiri[2]), gik der op, og strede med indbyggerne, og fik der meget bytte, og fore ombord. Derfra toge de til Bretland[3]), og hærgede der. Så styrede de til Man. Der mødte de kong Gudrød fra Man, strede med ham, vandt sejer, og dræbte kongens sön Dungal. Der bemægtigede de sig meget bytte. Derfra styrede de til Koll[4]), og besøgte Gille Jarl, der tog vel imod dem, og de tøvede nogen tid hos ham. Jarlen tog med dem til Ørkenøerne til Sigurd Jarl, og om foråret gav Sigurd Jarl Gille Jarl sin søster Nereid tilægte. Han tog så tilbage til Syderøerne.

91. Njalsönnernes og Kåres hjemkomst.

Den sommer gjorde Kåre og Njalsönnerne sig færdige at sejle til Island, og da de vare sejlfærdige, begave de sig til jarlen. Jarlen gav dem gode gaver, og de skiltes ad med meget venskab. De stak nu i søen, og havde en kort overfart, fik god bör, og landede ved Eyre. De skaffede sig heste, og rede fra skibet til Bergthorshvol. Da de kom hjem, bleve alle glade ved dem. De førte deres gods hjem, og satte skibet op. Kåre blev om vinteren hos Njal. Men om foråret bejlede han til Njals datter Helga, og Grim og Helge talede hans sag, og det endte med, at hun blev ham fæstet, og bryllupsstævne blev bestemt; gildet stod en halv måned för midsommer, og han blev den vinter med sin kone hos Njal. Så købte Kåre jord på Dyrholmene øster i

1) Anglesea. 2) halvøen Kantyre i Skotland. 3) Wales.
4) Koll, en af Syderøerne, med en gård af samme navn.

Myrdal[1]), og satte bo der; men de nygifte satte en forvalter og husholderske til at forestå det, og bleve selv bestandig hos Njal.

92. Trætte imellem Njals sönner og Thraen.

Hrapp havde bolig på Hrappstad, men var bestandig på Gryta, og der lod det til, at han forstyrrede alt. Thraen kunde nok lide ham. Engang traf det sig, at Ketil fra Mörk var på Bergthorshvol. Da talte Njalsönnerne om den mishandling, de havde lidt i Norge, og sagde, at de havde megen tiltale mod Thraen Sigfussen, hvis de vilde göre fordring derpå. Njal sagde, at det var bedst, Ketil talte med sin broder derom; han lovede det. De lode Ketil have stunder til al tale med Thraen. Kort efter spurgte de Ketil, hvorledes det var gået, men han svarede, at han vilde ikke gerne fortælle deres ord igen; »thi det var tydeligt,« sagde han, »at Thraen mente. at jeg tog for meget hensyn til svogerskabet med eder.« Derpå endte de samtalen, og Njals sönner tyktes, at sagen tog en vanskelig vending, og spurgte deres fader til råds, hvorledes de skulde bære sig ad, thi de syntes ikke om, at lade det blive derved. Njal sagde: »Sligt er ikke så usædvanligt; det måtte anses for sagløs gerning, hvis de bleve dræbte. Og er det mit råd, at sætte så mange, som muligt, ud på at tale med dem, for at så mange, som muligt, kunne selv have hørt derpå, hvis de svare ilde dertil. Lad nu Kåre tale derom, han er just en kløgtig mand dertil; da vil spændingen imellem eder voxe, thi de ville dynge skeldsord på skeldsord, når flere mænd have dermed at göre; de ere nogle dårer. Det kan også være, det hedder, at mine sönner ere sene til dåd, og det skulle I finde

[1]) I Skaftefjældsyssel.

eder i for en tid, thi alt virker tvemæle[1]), som gjort er. Men kun så fremt skulle I lade eder forlyde med noget, som det er eders hensigt, når I fornærmes, ikke at lade det gå hen. Havde I imidlertid strax i begyndelsen spurgt mig til råds derom, så vilde tingen aldrig være kommen på tale, og I vilde heller ingen skam have haft deraf. Nu derimod have I selv bragt eder I forlegenhed, og eders skam vil bestandig blive större og större, så at der tilsidst ikke er andet for, end I må styrte eder i fare, og må slå til med våben, og da er det vanskeligt at sige, hvad deraf vil følge.« Hermed endte deres samtale. Dette gav anledning til megen omtale.

Engang talte brødrene til Kåre, at han skulde tage hen til Grytå. Han svarede, at anden færd tyktes ham rigtig nok bedre, men han vilde dog tage derhen, hvis det var Njals råd. Han tog da hen til Thraen, og de talte om sagen, men trak hver til sin side. Kåre kom hjem, og Njals sönner spurgte ham, hvorledes det var gået til mellem ham og Thraen. Han svarede, at han vilde ikke anføre den andens ord, og det var bedre, sligt blev sagt i deres eget påhør.

Thraen havde femten kampdygtige svende på sin gård, og otte rede med ham, hvor han end for. Han var en elsker af pragt, og red gerne i en blå kappe og med forgyldt hjelm, med spydet Jarlsgave i hånden, med fagert skjold, og var gjordet med sværd. Med ham fulgte sædvanlig Gunnar Lambesen og Lambe Sigurdsen og Gunnar fra Hlidarendes sön Grane. Vigahrapp var ham dog næsten nærmest. Hans hjemmemand Lodin, og dennes broder Tjörve, fulgte ligeledes med ham. Hrapp og Grane

---

[1]) dobbelt omtale, ond og god.

var det især, der satte ondt for Njals sönner, o
at intet forlig blev tilbudet dem.

Njals sönner talte ofte til Kåre om, at ha
fare med dem, og det skete omsider; thi det
sagde han, at de selv hørte Thraens svar. D
sig da færdige, de fire Njals sönner, og Kåre
femte, og fore til Grytå. Her var en forstue så
mange mænd kunde stå ved siden af hinanden. E
som var ude, så dem komme, og sagde det til
Han befalede sine mænd at gå ud i forstuen,
deres våben. De gjorde så. Thraen stod midt
hver på sin side af ham Vigahrapp og Grane Gu
dernæst Gunnar Lambesen, så Lodin og Tjörve (
Sigurdsen; så de andre ved siden af dem, thi :
folkene vare hjemme. Skarphedin og hans følg
mod huset, og gik han først, så Kåre, så Hö
Grim, så Helge. Og da de vare komne op til h
der ingen af de andre, som værdigede dem noge
Skarphedin sagde: »Alle være vi velkomne!«
stod i forstuen, og havde hvisket til Hrapp; hu
»Ingen, som her ere, ville sige, at I ere ve
Skarphedin sagde: »Intet mægte dine ord, thi du
en krogkerling[1]) eller en skøge.« »Disse ord sk
dig gengeldte,« svarede hun, »förend du fare
Helge sagde: »Jeg er kommen hid til dig, Thrae
erfare, om du vil yde mig nogen erstatning for
handling, jeg led i Norge for din skyld.« Th
rede: »Det har jeg aldrig vidst, at I brødre ansl
mandemod i penge; men hvor længe skal dog det
krav vare?« »Mange ville sige,« svarede Helge
burde tilbyde os forlig, da det geldte dit liv.«
Hrapp: »Det var nu lykken der rådte, at den f

[1]) en kerling, som foragtelig skydes hen i krogen i kvin

ler skulde have det; I fik det, og vi gik fri.« »Liden rike var det,« sagde Helge, »at bryde tro og love mod rlen, og få dig isteden.« »Synes du ikke,« vedblev rapp, »at det er mig, der skal give dig erstatning? jeg l bøde dig, som jeg tror du er værd.« »Have vi noget at ifte,« svarede Helge, »da vil det ikke blive dig til både.« arphedin sagde: »Skift ikke ord med Hrapp, men giv m rød bælg for grå.« Hrapp svarede: »Ti du, Skarphe- n, ej skal jeg spare, at sætte dig min øxe i hovedet.« ligt er endnu at friste,« svarede Skarphedin, »hvo af der lader sten på den andens hoved.« »Tager hjem, Møgskæglinger!« råbte Halgerde, »og så ville vi stedse lde eder herefter, men eders fader, hin Skægløse karl.« e fore ikke hjem, förend alle de, der vare tilstede, havde ort sig skyldige i disse ord, undtagen Thraen; han rbød de andre at gentage dem

Njals sönner droge bort, og kom hjem; de sagde eres fader det. »Toge I vidner på ordene?« sagde Njal. Ingen,« svarede Skarphedin, »vi agte ikke at søge denne ag uden på våbenting.« »Det vil ingen nu tro,« sagde ergthore, »at I tör løfte våben.« »Lad du kun være, usfru,« sagde Kåre, »at egge dine sönner; de tör være jærve nok endda.« Derefter talte de længe hemmelig ammen, fader og sönner og deres svoger Kåre Söl- mundsen.

93. Thraen Sigfussens drab.

Der var nu megen omtale om deres trætte, og alle nente, at det var kommet altfor vidt, til at det kunde lysses ned. Ulf Örgodes sön Runolf øster i Dal var en od ven af Thraen, og havde budet ham til sig, og det ar en aftale, at han skulde komme did tre uger efter interens begyndelse. Til at følge sig på denne rejse, algte han Hrapp og Grane, Gunnar Lambesen og Lambe

lsen, Lodin og Tjörve; de vare otte. Også Thor-
og Halgerde skulde tage med. Han gav ligeledes
le, at han agtede at tage ind på Mörk til sin broder
og bestemte, hvor mange dage han havde i sinde
re hjemmefra. Alle vare de fuldvæbnede.
De rede østerpå over Markarfljot, og traf der på nogle
kvinder, som bade dem hjælpe sig over til den
side. Det gjorde de. Så rede de til Dal, og nøde
d velkomst; der var Ketil fra Mörk. De bleve der
age. Runolf og Ketil bade Thraen, at han skulde
sig med Njals sönner; men han sagde, at han
vilde betale dem penge, og svarede vredt, og föjede
t han kunde nok tage mod Njals sönner, hvor de
mødtes. »Det kan så være,« sagde Runolf, »men
tanker findes ikke deres lige, siden Gunnar på
ende er død; og rimeligt er det, at det vil blive
s bane på en af siderne.« Det var han ikke ræd
varede Thraen. Han tog så op til Mörk, og var der
age; derpå red han igen ned til Dal, og fik på

vælge ikke selv deres ry.« Derpå toge kvinderne bort, og Bergthora gav dem gaver, og spurgte, hvor når Thraen vilde komme hjem? De sagde, han vilde være fire eller fem dage hjemmefra. Derpå fortalte Bergthora sine sönner og sin måg Kåre det, og de talte længe lönlig sammen, hun og mændene.

Den samme morgen, da Thraen drog hjemad, vågnede Njal tidlig, og hørte, at Skarphedins øxe rørte ved brædevæggen. Njal stod da op, og gik ud, og så, at alle hans sönner vare der med deres våben, samt Kåre hans måg. Skarphedin var fremmest; han havde en blå kjortel på, førte skjold med sig, og bar sin øxe på skulderen. Næst ham gik Helge i rød kjortel, med hjelm på hovedet og et rødt skjold, hvis mærke var en hjort. Næst ham gik Kåre i silketröje, med hjelm og forgyldt skjold, hvori var malet en løve. Alle vare de i farvede klæder. Njal råbte til Skarphedin: »Hvorhen, min sön?« »At søge efter får,« svarede han. »Så hed det sig engang för,« sagde Njal, »men da bedede I mænd.« Skarphedin lo, og sagde: »Hører I hvad han siger, karlen[1])? han har mistanke.« »Hvor når har du sagt det för?« spurgte Kåre. »Den gang,« svarede Skarphedin, »da jeg vog Gunnars frænde Sigmund den Hvide.« »Hvorfor?« sagde Kåre. »Han havde dræbt min fosterfader Thord den Frigivnes sön,« svarede Skarphedin.

Njal gik hjem, men de fore op til et sted, der hed Rødeskrider[2]), og biede der; derfra kunde de se, når de andre kom ridende østen fra Dal. Det var den dag solskin og klart vejr. Thraen og hans følge rede nu ned fra Dal over øren. Lambe Sigurdsen sagde: »Der blinke skjolde ved Rødeskrider, som solen skinner på, og der

---

[1]) Gubben. Der ligger, som man let skönner, en hentydning til nidordet, som var brugt om Njal.

[2]) kaldes nu store Dimon.

må være nogle mænd i baghold.« »Så lad os vende ned og følge Floden,« sagde Thraen, »og de ville da komme os imøde, hvis de ville os noget.« De vendte sig da ned, og fulgte flodbredden. Skarphedin sagde: »Nu have de set os, thi de have drejet af fra deres vej, og nu er der intet andet at göre, end at løbe ned for at møde dem.« Kåre sagde: »Mange lægge sig i baghold, der ikke have så ulige styrke, som vi. De ere otte, men vi fem.« Markarfljot var islagt, i midten var åbent vande, ved siderne hovedis, og hist og her vare spanger[1]). De drejede nu ned, og gik langsmed Floden, og så over en spang længer nede, og agtede der at gå over. Thraen og hans folk stillede sig ovenfor spangen på isen. Thraen sagde: »Hvad mon disse mænd have i sinde? de ere fem, men vi ere otte.« Lambe Sigurdsen sagde: »Da tror jeg, de ville vove et anfald, om der end stode flere i vejen for dem.« Thraen kastede sin kappe, og tog sin hjelm af. Det traf sig for Skarphedin, da de løbe ned langsmed Floden, at hans skotvinge brast, så han blev tilbage. »Hvad nøler du efter, Skarphedin?« sagde Grim. »Jeg binder min sko,« svarede han. »Lad os kun gå til,« sagde Kåre, »jeg tænker han vil ikke være senere, end vi.« De drejede da ned mod spangen, og ginge rask til. Skarphedin sprang op, strax da han var færdig, holdt sin øxe Rimmegyge i vejret, og løb frem mod Floden. Men Floden var så dyb, at det langt omkring var umuligt at komme over den. På den anden side af den lå is, så glat som glas, og her midt på isen stode de andre. Skarphedin sprang op i luften, og sætter over floddybet imellem hovedisene, og standser ikke, men render fremad med tætsluttede fødder. Isen var meget glat, og han for så fast, som fugl kan flyve. Thraen vilde just sætte

---

[1]) bror over floden, dannede af isen.

sin hjelm på. Skarphedin kom nu til dem, og hugger til Thraen med øxen Rimmegyge, og traf ham i hovedet, og kløvede ham ned til kindtænderne, så de faldt ned på isen. Dette skete i sådan håndevending, at ingen fik hug på ham. Han rendte strax videre i flyvende fart. Tjörve skød et skjold for ham; han sprang over det, stod alligevel, og rendte til enden af isen. Der kom Kåre og hans brødre til ham. »Det var mandedåd,« sagde Kåre. »Nu er raden til eder,« sagde Skarphedin. »Ja det er nu det bedste,« sagde Helge; hvorpå de vendte sig imod de andre. Grim og Helge så, hvor Hrapp var, og vendte sig strax imod ham. Hrapp hug til Grim med sin øxe, men Helge så det, og hug Hrapp over hånden, så den gik af, og øxen faldt. Hrapp sagde: »Der har du øvet et gavnligt værk, thi denne hånd har voldet mangen men og bane.« »Dermed skal det nu have ende,« sagde Grim, og stak spydet igennem ham. Hrapp faldt død ned. Tjörve vendte sig mod Kåre, og kastede sit spyd efter ham, men Kåre sprang op i luften, så at spydet flöj under hans fødder. Derpå løb han imod ham, og hug ham med sværdet i brystet og ind i livet, så han strax fik bane.

Skarphedin greb derpå både Gunnar Lambesen og Grane Gunnarsen, og sagde: »Fanget har jeg to hvalpe, hvad skal jeg göre med dem?« »Det står til dig,« sagde Helge, »at dræbe dem begge, hvis du vil deres død.« »Jeg nenner dog ikke,« svarede Skarphedin, »på en gang at göre Hogne godt, og at dræbe hans broder.« »Men komme kan den tid,« sagde Helge, »at du vilde ønske, du havde dræbt ham, thi aldrig vil han blive dig tro, og ingen af dem, som her ere.« Skarphedin svarede: »Ej ræddes jeg for dem.« Derpå gave de Grane Gunnarsen og Gunnar Lambesen og Lambe Sigurdsen fred.

Derefter vendte de hjem. Njal spurgte dem om tidende, og de fortalte ham alt, som det var sket. »Det

re tidender,« sagde Njal, »og uden tvivl vil dette
en af mine sönners død, om ej til endnu mere.«
Lambesen førte Thraens lig med sig til Grytå,
et blev höjlagt.

94. Forligsmøde efter Thraens drab.

etil fra Mörk var gift med Njals datter Thorgerde,
ar broder til Thraen, og altså hans eftermålsmand.
idste nu ikke hvad han skulde göre, og red hen
l, og spurgte ham, om han vilde give nogen bod
raens drab. Njal svarede, at han vilde bøde så
kunde være fornöjet dermed, og bad ham formå
rødre, som havde bøder at kræve, til at indgå forlig.
agde, at det vilde han gerne. Først red han hjem,
stevnede han alle sine brødre sammen på Hlidar-
underhandlede med dem, og Hogne tog del med
den hele underhandling. Det kom da så vidt, at
bleve valgte til at afsige kendelsen, og et møde
stsat. Der blev da betalt mandebod for Thraens

Alt det lovede han. Höskuld tog nu hjem med Ketil, og var hos ham i nogen tid.

95. Njal tog Höskuld til sig.

Engang red Njal op til Mörk, og blev vel modtaget. Han blev der om natten. Om aftenen kaldte han på drengen Höskuld, og denne gik strax hen til ham. Njal havde en guldring på sin hånd, og viste drengen den; han tog imod den, så på den, og satte den på sin finger. »Vil du tage den som gave af mig?« sagde Njal. »Ja,« svarede drengen. »Ved du,« spurgte Njal, »hvad der blev din fader til bane?« »Jeg ved,« svarede drengen, »at Skarphedin vog ham, men det tör vi nu ikke ved at mindes, da forlig er sluttet, og fulde bøder ere givne.« »Bedre er det svaret,« sagde Njal, »end jeg spurgte, og du vil blive en brav mand.« »God tykkes mig din spådom,« sagde Höskuld, »thi jeg ved, du er fremsynet og farer ej med tant.« Njal sagde: »Jeg vil nu tilbyde dig opfostring, om du vil modtage det.« Både denne hæder, svarede drengen, og al anden, som han vilde byde ham, vilde han modtage. Det blev da enden derpå, at Höskuld tog hjem med Njal til opfostring. Han lod ikke drengen komme noget til, og holdt meget af ham. Njals sönner førte ham an, og viste ham al den hæder de kunde. Nu led tiden frem til Höskuld var voxen til; han var både stor og stærk, meget smuk med fagert hår, blid i tale, gavmild, sagtmodig, særdeles våbendygtig; han talte vel til alle, og var elsket af alle. Imellem Njals sönner og ham var der aldrig strid, hverken i ord eller gerning.

96. Om Flose Thordsen.

Der var en mand ved navn Flose, en sön af Thord Freysgode, som nedstammede fra Björn Buna, en sön af Hersen Grim fra Sogn i Norge. Floses moder Ingunne var

12*

nedatter af Hamund Heljarskind, der igen var sönne-
kong Half, der rådede for Halfskæmperne[1], en
Hjörleif den Kvindekære. Ingunnes farmoder var
ter af Helge den Magre, der nedsatte sig i Øfjord.
var gift med Stenvör, en datter af Hal fra Sida,
slegfredbarn. Flose boede på Svinefjeld, og var
høvding; han var höj af vœxt, en stærk mand,
get nidkær. En halvbroder af ham hed Starkad;
ndre brødre vare Thorgeir, Sten, Kolben og Egil.
ldegunne hed en datter af Floses broder Starkad,
ndig kvinde og særdeles smuk; hun var så kunst-
at få kvinder vare hendes lige; men hun var sær-
grum og hårdsindet, dog også god af sig, når så
være.

97. Om Hal fra Sida.

al, sædvanlig kaldet Sidu-Hal eller Hal på Sida[2]),
sön af Thorsten Bødvarsen. Hans moder Thordis
nmede fra Rognvald Jarl af Møre. Hal var gift

Thorer hed en mand, kaldet Holta-Thorer, hans sön-
ıer vare Thorgeir Skorargeir og Thorlef Kråk, fra hvem
ikogverjerne nedstamme, såvelsom Thorgrim den Store[1]).

)8. Höskuld Hvidenæsgodes giftermål og femterrettens indstiftelse.

Nu er at fortælle, at Njal gav sig i tale med sin
ostersön Höskuld, og sagde, at han vilde udsøge ham
ıt giftermål. Höskuld bad ham sørge derfor, og spurgte,
ıvilket han da mente var bedst? Njal svarede: »Der er
:n kvinde, som hedder Hildegunne, en datter af Thord
'reysgodes sön Starkad. Det ved jeg er det bedste parti.«
Iöskuld sagde: »Sørg du derfor, fosterfader! Det valg,
lu gör for mig, er jeg fornöjet med.« »Så ville vi frie
ıer,« sagde Njal.

Kort efter valgte han mænd til at følge med sig;
let var Sigfussönnerne og Njalsönnerne og Kåre Söl-
nundsen. De rede øster til Svinefjeld. De fik der god
relkomst. Dagen efter gik Njal og Flose til enetale, og
Njal kom da endelig frem med ordet, og sagde: »Det er
nit ærende hid, at vi have et frieri for, og det er at
ejle til din frænke Hildegunne.« »For hvem?« sagde
'lose. »For min fostersön Höskuld,« sagde Njal. »Det
ader sig høre,« sagde Flose, »skjöndt der er meget at
age i betænkning på begge sider. Hvad siger du mig
om Höskuld?« »Om ham kan jeg ikke sige andet, end
godt,« svarede Njal, »og jeg skal lægge så mange penge
til, at det vil tykkes eder sömmeligt.« »Lader os kalde
på hende,« sagde Flose, »og høre, hvad hun synes om
manden.« Der blev da kaldt på Hildegunne, og hun kom
did. Flose sagde hende bejleriet. Hun svarede, at hun
havde et stolt sind, og vidste ikke, hvor vidt hun kunde
skikke sig mellem de mænd, som her var tale om. »Men

[1]) Her og kap. 20 kaldes Thorgrim Holta-Thorers sön, men efter Landnama var han hans broder.

der er dog endnu en anden hindring,« sagde hun, »at denne mand har intet mande-forråd[1]), og du har dog sagt mig, at du ikke vilde gifte mig med en mand, der intet godord havde.« »Det er mere end grund nok,« sagde Flose, »når du ikke vil gifte dig med Höskuld, så vil jeg heller ikke videre indlade mig på partiet.« »Det siger jeg ikke,« svarede hun, »at jeg ikke vil gifte mig med Höskuld, når de skaffe ham mande-forråd, men på andet vilkår vil jeg ikke have ham.« Njal sagde: »Så vil jeg, at I vente i tre år på hvad jeg kan göre i denne sag.« Det samtykkede Flose. »Et vilkår föjer jeg endnu til,« sagde Hildegunne, »at hvis dette giftermål går for sig, så skulle vi nygifte blive her østerpå.« »Det vil jeg overlade til Höskuld,« sagde Njal, men Höskuld svarede, at han troede mange vel, dog ingen så vel som sin fosterfader. De rede nu hjem.

Njal søgte at få mande-forråd til Höskuld, men ingen vilde overlade sit godord. Så led sommeren til altingstiden. Denne sommer vare der store tingtrætter. Adskillige tyede da, som de plejede, hen til Njal, men han gav imod formodning lutter sådanne råd, at hverken søgsmål eller værn kunde have fremgang; og heraf kom megen uenighed, da sagerne ikke kunde endes, og folk måtte ride hjem fra tinget uforligte.

Tiden led nu frem til det næste ting. Njal red til tings. Og i begyndelsen var alting roligt, indtil Njal gjorde mændene opmærksomme på, at det nu var tid at tillyse deres sager. Mange sagde, at det kunde kun lidet nytte, da ingen kunde få sin sag frem, sköndt den var stevnet til altinget; de vilde derfor heller, sagde de, kræve deres ret med od og egg. »Så bør ikke være,« sagde Njal, »og det er aldrig godt, ikke at have lov

[1]) høvdingskab, godord; se 1. bind side 28.

landet. Imidlertid kunne I have grund til eders tale; og det tilkommer da os, som kende lovene og dem skulle styre, at forlige mændene og stifte fred. Det tykkes mig derfor bedst, at kalde alle høvdingerne sammen, og tale derom.«

De ginge da til lovretten. Njal talte: »Jeg andrager for dig, Skafte Thorodsen[1]) og andre høvdinger, at det forekommer mig som vor rettergang bliver hel forvirret og unyttig, hvis vi skulle søge vore sager alene i fjerdingsretterne, hvor de blive så forviklede, at de ikke kunne sluttes eller have fremgang. Det synes mig derfor rådeligere, at vi indsætte en femterret, og søge for den alle de sager, som ikke kunne endes i fjerdingsretterne.« »Vil du da,« sagde Skafte, »udnævne denne femterret[2]), eftersom der jo allerede for de gamle godord udnævnes fjerdingsret, tre tylfter i hver fjerding?« »Derfor ved jeg det råd,« sagde Njal, »at vi lade mænd, som ere bedst skikkede dertil i hver fjerding, optage ny godord, og lade dem, som have lyst dertil, erklære sig for deres tingmænd.« »Det forslag ville vi antage,« sagde Skafte, »men hvilke slags sager skulle komme for denne ret?« »Alle de sager,« svarede Njal, »som angå ulovlig omgang på tinge, alle falske vidnesbyrd og falske nævnsmændslog; ligeledes alle sager, hvor der i fjerdingsretterne afsiges stridige domme[3]), og dem skal man stevne for femter-

---

[1]) lovsigemanden.

[2]) meningen er vel: hvorledes eller hvorfra vil du.

[3]) ell. vefang; således kaldtes det når der opstod spaltning i retten mellem dommerne. Dette skete, når mindretallet i retten bestod mindst af 6 dommere, da kunde ingen dom afsiges, og sagen måtte henvises til en höjere ret. För femterdommens indstiftelse gaves der ingen höjeste ret over fjerdingsretterne på altingen. Kunde en sag altså ikke afgöres der, da kunde loven ikke hjælpe, og sagen måtte enten afgöres i mindelighed ved

retten; så og om nogen byder eller tager penge for at bestikke retten[1]). Desuden skal i denne ret være de stærkeste eder, og hver ed skal understøttes af to mænd, som på ære og gode navn bekræfte hvad hine sværge. Så skal og være, hvis den ene bærer sig ret ad med sagens iretteszettelse, men den anden vrangt, da skal dommen falde til dens fordel, som bærer sig ret ad med sit søgsmål. Iøvrigt skal hver sag søges ligesom i fjerdingsretten, kun med den forskel, at når fire tylfter ere udnævnte til femterretten, da skal sagsøgeren udskyde sex mænd af dem til at træde ud af retten, og værnsmanden andre sex; men hvis han ikke vil, da skal sagsøgeren udskyde dem ligesom de andre sex, og udskyder sagsøgeren dem ikke, så er sagen tabt, thi kun trende tylfter skulle afsige dom. Vi skulle også træffe den indretning ved lovretten, at den rette lovgivende magt skal være hos dem, som sidde på de midterste bænke, og dertil skulle vælges de viseste og dygtigste mænd[2]). Der skal også femterretten holdes.

---

voldgift, eller afgöres ved tvekamp (holmgang) på øen i Øxerå. Indtil denne tid bestod også holmgangen i Island som en lovlig sidste retsvej. Et par år efter femterdommens indstiftelse, henved 1006, blev den imidlertid afskaffet, og fra denne tid havde den islandske rettergang, efter Njals vise råd, nået sin fuldendelse.

[1]) her tilföje nogle håndskrifter: eller om nogen indeholder andens trælle eller tyende. Dette er et åbenbart nyere tilskud, skönt det findes allerede i Grågåsen.

[2]) sædet på de midterste bænke i lovretten var arveligt i godernes familie (se indl. side 29). Man lægge altså vel mærke til Njals forslag, at vælge til lovretten de viseste og dygtigste mænd. Dette er vel det eneste exempel fra oldtiden om en folkerepræsentation ved valg, efter nutidens brug, hvilket i oldtiden var ubekendt — et værdigt minde om den vise og forudseende Njal. — Det er en fejl af sagaskriveren, at dette Njals forslag skulde være bleven vedtaget; det må være bleven forkastet, thi i den senere tids lovgivning findes ikke spor til en valgt lovgivende folkeforsamling. G. V.

Men dersom de, der sidde i lovretten, ikke kunne blive enige om, hvilke bevilgninger og love de ville give, da skal lovretten opløses således, at alle de, som stemmede sammen, forene sig, og den mening, som da har de fleste stemmer, skal have overhånd. Men er der nogen udenfor lovretten, som ikke kan komme derind, og han finder sig forurettet ved nogen sag, da skal han göre forbud i hele lovrettens påhør, og alle de bevilgninger og lovbestemmelser, som de have givet, og som han gjorde forbud imod, har han derved gjort ugyldige for dem.«

Derefter anordnede Skafte, at såvel femterretten, som alt det andet, der var foreslået, blev lovtaget. Derpå gik man til lovbjerget, og oprettede de ny godord. På Nordlandet bleve disse ny godord oprettede: Melmanne-godordet i Midfjord[1]) og Løfæsinge-godordet i Øfjord. Da bad Njal sig lyd, og sagde: »Det er mange mænd vitterligt, hvorledes det gik med mine sönner og mændene på Grytå, da de dræbte Thraen Sigfussen; imidlertid bleve vi forligte om sagen, og jeg har nu taget Höskuld til mig, og sørget for et giftermål for ham, hvis han kan få et godord, men der er ingen, som vil overlade sit. Jeg vil derfor bede om eders tilladelse til, at jeg må oprette et nyt godord på Hvidenæs for Höskuld.« Det tilstode alle ham. Derpå indrettede han et nyt godord for Höskuld, der herefter blev kaldt Höskuld Hvidenæsgode. Derefter red man hjem fra tinget.

Njal var kun en kort tid hjemme, för han red til Svinefjeld tilligemed sine sönner og Höskuld, og talte atter til Flose om frieriet. Flose svarede, at han vilde holde alt hvad der var aftalt. Hildegunne blev da fæstet

---

[1]) Melmændenes godord blev dog først oprettet henved 50 år efter femterdommens indstiftelse, af Od Ofeigsen, hvorom der fortælles udførlig i Bandamanna saga. G. V.

til Höskuld, og bryllupsstevne blev bestemt, så nu var alt klart med dem. De rede da hjem, og så atter til bryllup. Flose udredte alle hendes penge efter gildet, og det gik vel fra hånden. De unge folk toge til Bergthorshvol, og bleve der vinteren over. Hildegunne og Bergthora kom godt ud af det sammen. Men næste forår købte Njal land i Vorsabø, og overdrog det til Höskuld, der nu flyttede sin husholdning did. Njal skaffede ham alle hans husfolk, og der herskede en sådan fortrolighed imellem dem, at ingen sag tyktes dem ret rådet, med mindre de havde rådført sig med hinanden. Höskuld boede længe på Vorsabø, og bestandig ydede de hinanden al hjælp og hæder. Njals sönner vare ligeledes stedse i færd med ham, og de vare så gode venner, at de bede hinanden hjem til sig hver høst, og gave gensidige storgaver. Så varede det længe.

99. Höskuld Njalsens drab.

En mand ved navn Lyting boede på Samstad. Hans kone Stenvör var en datter af Sigfus og søster til Thrain. Lyting var en höj mand af vært, stærk, velhavende, men ond at komme tilrette med. Engang havde Lyting et gilde inde på Samstad. Dertil havde han budet Höskuld og Sigfussönnerne, og de kom alle. Der var også Grane Gunnarsen og Gunnar Lambesen og Lambe Sigurdsen.

Höskuld Njalsen og hans moder havde bolig i Holt, og når han, som han gerne gjorde, red hjem fra Bergthorshvol, så faldt hans vej forbi gærdet ved Samstad. Höskuld havde en sön, der hed Amunde, han var blindfødt, dog stor af vært og meget stærk.

Lyting havde to brødre, den ene hed Halkel, den anden Halgrim, meget ustyrlige mænd. De vare altid hos deres broder, thi andre kunde ikke komme tilrette med dem.

Lyting var om dagen udenfor, men gik stundom ind. Han var just gået hen til sit sæde, da en kvinde, der havde været ude, kom ind og sagde: »Det er skade, I var så langt borte, ellers kunde I have set storpraleren ride forbi vor gård.« »Hvad for en storpraler er det du taler om?« sagde Lyting. »Höskuld Njalsen,« sagde hun, »han red nu her forbi.« »Det gör han så ofte,« sagde Lyting, »og det har tit nok ærgret mig. Jeg tilbyder mig derfor, Höskuld, at tage med dig, hvis du vil hævne din fader, og dræbe Höskuld Njalsen.« »Det vil jeg ikke,« svarede Höskuld, »da vilde jeg kun slet lönne min fosterfader Njal. Og skam få du for din indbydelse.« Derpå sprang han op fra bordet, lod sine heste komme, og red hjem.

Lyting sagde da til Grane Gunnarsen: »Du var hos, da Thraen blev dræbt, det har du vel ikke glemt; ligeså du, Gunnar Lambesen og Lambe Sigurdsen. Lader os nu ride efter ham i aften og dræbe ham!« »Nej,« svarede Grane, »jeg vil ikke anfalde Njals sönner eller bryde det forlig, som gode mænd have sluttet.« Det samme sagde begge de andre, såvel som Sigfussönnerne; og de besluttede at ride bort.

Da de vare borte, sagde Lyting: »Det vide alle, at jeg ingen bøder har taget imod efter min måg Thraen, og aldrig skal finde mig i, at der ingen blodhævn kommer for ham.« Han kaldte derpå på sine to brødre og tre huskarle, at de skulde fare med ham. De fore da hen på Höskulds vej, og lagde sig i baghold for ham nordenfor gærdet i en grav, og biede der til det var midaften. Da kom Höskuld ridende hen imod dem; de sprang strax alle op med deres våben, og anfaldt ham. Höskuld værgede sig så vel, at de længe ikke kunde komme ham nær; omsider sårede han Lyting i hånden, men dræbte to af hans hjemmemænd, og faldt endelig

selv. De gave ham sexten sår, men hug ikke hoved af ham. De fore så hen i skoven østenfor Rangå, skjulte sig der.

Den samme aften fandt Hrodnys fårehyrde Höskul lig, og for hjem, og forkyndte Hrodny hendes söns dr Hun svarede: »Mon han er død? Var hans hoved af »Nej,« sagde han. »Da vil jeg dog selv se ad,« sag hun, »tag mig min hest og kørctöj?« Han lavede alt til, og de fore did, hvor Höskuld lå. Hun betragtede rene, og sagde: »Det er, som jeg tænkte, han er ikke gans død, og Njal kan nok læge större sår.« Derpå toge liget, og lagde det på vagerne[1]) og oge det til Bergthorshv hvor de bare ham ind i et fårehus, og lode ham sid op til væggen. Derpå gik de begge hen til huset, bankede på; en huskarl lukkede op. Hun smuttede st ind forbi ham, og blev ved at gå til hun kom til Nj seng. Hun spurgte, om Njal var vågen? Han svarede, han havde sovet til nu, men var vågen. »Men hvad du her så tidlig?« sagde han. Hrodny svarede: »Stat op af lejet fra min medbejlerske[2]), og gak ud, og h med og dine sönner, for at se din sön Höskuld.« stode op, og gik ud. Skarphedin sagde: »Lader os ta vore våben med os!« Njal sagde intet derimod, så løbe ind, og kom bevæbnede ud. Hun gik foran dem, de kom til fårehuset; der gik hun ind, og bad d

---

[1]) vager (vögur) kaldes etslags bjælker, dannede omtrent som sk hvorpå man i Island læsser hø og trækker det over s pige moser. De omtales flere gange i sagaerne og kendes en på Østerlandet i Island under dette navn. Man må her i tænke på vogn (således have nogle yngre håndskrifter) med h som man hverken i ældre eller nyere tider har kendt til i land. G. V.

[2]) Bergthora. Njal havde en uægte sön med Hrodny, hun kal derfor Bergthoras elia eller medbejlerske.

følge sig. Hun løftede lygten op, og sagde: »Her er lin sön Höskuld, Njal! Han har mange sår på sig, og rænger nu til lægehjælp.« Njal svarede: »Dødsmærke er jeg på ham, men intet livsmærke. Hvorfor har du ike ydet ham lighjælp? Hans næsebor stå jo åbne[1]).« Det tænkte jeg, Skarphedin skulde göre,« sagde hun. karphedin gik hen, og ydede ham lighjælp. Derpå igde han til sin fader: »Hvem mener du har dræbt im?« Njal svarede: »Jeg tænker, Lyting fra Samstad og ins brødre have gjort det.« Hrodny vedblev: »Dig ærdrager jeg, Skarphedin, at hævne din broder, og jeg iber du vil te dig som en brav mand, skönt han ikke r ægtefødt, og du vil mest lægge vind herpå.« Bergiora sagde: »Det står underlig til med eder. I begå rab for en ringe ting, men slig en udåd tænke og pønse[2]) på, og der bliver dog intet af. Rygtet derom vil snart omme til Höskuld Hvidenæsgode, og han vil bede eder m forlig, og det ville I tilstå ham. I kunne jo nu strax få et afgjort, om I have lyst.« Skarphedin sagde: »Vor moder egger os nu med skellig grund.« Derpå skyndte ie sig ud alle. Hrodny fulgte ind med Njal, og blev der im natten.

100. Lytings brødre fældes.

Nu er om Skarphedin og hans brødre at fortælle, at de stævnede op til Rangå. Skarphedin sagde: »Lader os stå her og lytte, og fare hemmelig afsted, thi jeg hører mænds røst oppe ved åen. Men hvorledes ville nu I,

---

[1]) at yde lighjælp er at tillukke den dødes næsebor, mund og öjne.
[2]) Ordret: mælte og syde I, en talemåde når en ruger over noget og overlægger uden at det kommer til handling. At mælte d. e. fordöje, sætte i blød; hvoraf malt.

Grim og Helge? vilie I tage Lyting ene på eder eller begge hans brødre?« De svarede, at de helst vilde stride med Lyting ene. »Han er dog den vigtigste fangst,« sogde Skarphedin, »og det var ilde, skulde han undslippe; jeg troer mig selv bedst skikket til at forhindre hans flugt.« »Vi skulle nok,« sagde Helge, »hvis vi komme ifærd med ham, gå ham således på livet, at han ej skal komme bort.«

De gik derpå derhen, hvor de hørte røsten komme fra, og så Lyting og de andre stå ved en bæk. Skarphedin sprang strax over bækken, og hen til en sandbanke på den anden side. Der oppe stod Halgrim og hans broder. Skarphedin hug Halgrim i låret, så at foden strax gik af, og greb Halkel med den anden hånd. Lyting stak efter Skarphedin, men Helge kom i det samme til, satte sit skjold for, og deri kom stikket. Lyting tog en sten op, og kastede den på Skarphedin; derved slap Halkel løs, og vilde løbe op på sandbanken, men kunde ikke komme afsted dermed uden ved at krybe på knæerne. Skarphedin svang sin øxe Rimmegyge imod ham, og hug hans ryg over. Nu tog Lyting flugten; Grim og Helge satte efter ham, og gave ham hver et sår, men han kom fra dem over åen, og så til hest, og for afsted til Vorsabø.

Höskuld var hjemme. Lyting søgte ham strax op, og fortalte hvad der var sket. »Sligt måtte du vente,« sagde Höskuld, »du har båret hig rasende ad, og her må ordsproget sandes, at kort stund glædes hånd ved hug, og jeg tænker du kan nu selv indse, hvor uvist det er, om du kan frelse dit liv eller ej.« »Vist nok,« sagde Lyting, »kom jeg med nød og næppe derfra, men jeg så nu gerne, at du skaffede mig forlig med Njal og hans sönner, således at jeg kunde beholde min gård.« »Det skal jeg göre,« sagde Höskuld.

Derpå lod Höskuld sin hest sadle, og red til Bergthorshvol selv sjette. Da vare Njals sönner komne hjem, og havde lagt sig til at sove. Höskuld søgte strax Njal op, og de gik hen at tale sammen. Höskuld sagde til Njal: »Jeg er kommen hid, for at bede for min måg Lyting; han har forbrudt sig svarlig imod eder, han brød orlig, og dræbte din sön.« Njal sagde: »Lyting vil vel nde, at han allerede har lidt derfor ved at miste sine rødre. Men hvis jeg indlader mig på noget vilkår, så ör jeg det kun for din skyld; og det vil jeg sige dig r forliget, at Lytings brødre skulle ligge på deres dåd hellige; heller ikke skal Lyting have noget for sine sår, en han skal give fulde bøder for Höskuld.« Höskuld gde: »Jeg vil, at du skal dømme.« »Det vil jeg da,« gde Njal, »som du ønsker det.« »Hvad mener du,« gde Höskuld, »skulle ikke dine sönner være tilstede?« Da komme vi ikke nærmere til forlig,« sagde Njal, »men et forlig jeg slutter, ville de holde.« »Lader os da ende gen,« sagde Höskuld, »og lov du ham tryghed for dine önner.« »Det skal jeg,« sagde Njal, og vedblev: »Så il jeg, at han skal betale to hundrede i sølv for Höskulds rab, men han må blive boende på Samstad. Dog ykkes det mig rådeligere, at han sælger sin jord, og ytter bort. Ikke fordi hverken jeg eller mine sönner ille bryde den tryghed, vi have tilsagt ham; men det unde vel være, at nogen opstod her i egnen, som unde blive ham farlig. At det imidlertid ikke skal lade, om jeg gör ham herredsflygtig, så tillader jeg ham at live her i egnen, dog på hans eget ansvar.« Derpå tog löskuld hjem.

Njals sönner vågnede, og spurgte deres fader, hvem ler havde været? Han sagde dem det, det var hans ostersön Höskuld. »Så har han bedet for Lyting,« sagde Skarphedin. »Ja,« svarede Njal. »Det var ilde,« sagde

Grim. »Ikke vilde Höskuld,« sagde Njal, »have dække ham med sit skjold, hvis du havde dræbt ham den gang da det var dig overladt.« »Lader os ikke dadle vo fader,« sagde Skarphedin. Vi må her ikke glemme a sige, at dette forlig blev holdt imellem dem siden.

101. Om trosforandring og Thrangbrands ankomst til landet[1]).

Der var sket høvdingeskifte i Norge. Hagen Jarl havde endt sine dage, og Olaf Tryggvesen var kommen isteden. Det blev Hagens Jarls endeligt, at trællen Karl skar hans hals over på Rimul i Guledal. Derhos spurgtes det, at der var sket trosforandring i Norge, de havde aflagt den gamle skik, og kong Olaf havde kristnet Vesterlandene, Hjaltland, Ørkenøerne og Færøerne. Da sagde mange, så at Njal hørte derpå, at det var dog en styg ting således at forkaste sin gamle tro. Njal sagde da: »Så forekommer det mig, at den ny tro må være meget bedre, og at den må være lykkelig, som får den for den anden; og komme de mænd her ud til landet, som forkynde denne skik, da skal jeg fremme den.« Han gik ofte afsides fra de andre ganske ene, og talte med sig selv.

Denne samme høst landede der et skib i Østfjordene, på det sted, som hedder Gautevig i Berufjord. Thangbrand hed skibsføreren. Han var en sön af grev Vilbald

---

[1]) kapitlerne 101—106 om kristendommens indførelse i Island danne et afsnit for sig, der i sagaen er sat ind på urette plads og hører i chronologisk henseende ind mellem 97de og 98de kapitel. Thraens drab foregik henved 996, Thangbrands ophold i Island 997-99, kristendommens indførelse på altinget år 1000. Derpå følger femterrettens indførelse henved år 1004 (kap. 98). Derpå, nogle år senere, Höskuld Njalsens drab; tre år senere Lytings drab (kap. 107) o. s. v. G. V.

fra Saxland, og var sendt her ud til landet af kong Olaf Tryggvesen, for at forkynde troen. Med ham fulgte en Islænder, som hed Gudleif, en sön af Are Mårsen, som nedstammede fra Hordelands konge Hjörleif den Kvindekære. Gudleif var en stor drabsmand, meget ryst og hårdfør i alt.

På Berunæs boede to brødre, Thorleif og Ketil. De holdt et møde, og forbøde al handel og samkvem med de ankomne. Dette spurgte Hal[1]) fra Sida, som den gang boede på Thvætå i Alftefjord. Han red hen til skibet med tredive mand, begav sig strax til Thangbrand, og sagde til ham: »Går det ikke godt med eders handel?« »Nej,« svarede den anden. »Nu vil jeg sige mit ærende,« vedblev Hal, »det er, at jeg vil byde eder alle hjem til mig, og så vil jeg se, om jeg ikke tör handle for eder.« Thangbrand takkede ham, og tog hen til Thvætå om høsten.

En morgen var Thangbrand ude tidlig på dagen, og lod reise et landtelt, og sang messe deri med megen pragt; thi det var en stor höjtid. Hal sagde til Thangbrand: »Til hvis minde höjtideligholder du denne dag?« Thangbrand svarede: »Til hovedengelen Michaels[2]) minde.« »Hvilke egenskaber har den engel?« sagde Hal. »Meget god er han!« svarede Thangbrand, »han skal veje alt det gode du gör, og er så miskundelig, at han anslår det gode, der behager ham, langt höjere end det er.« Hal sagde, »Ham gad jeg nok have til min ven.« »Det står

---

[1]) se det 97de kap. her foran.

[2]) hovedengelen Michael var senere meget dyrket i Island. Om ham findes en saga på islandsk, samt flere mindre og större drapaer, Snorre Sturlesen anfører et vers af Arnor Jarleskald, hvor der fortælles det samme som her, at han på den yderste dag vejer alle gode og onde gerninger, medens vor Herre sidder i dommersædet og afsiger dommen. G. V.

til dig selv,« sagde Thangbrand, »giv dig da hen til
i dag med gud!« »Ja, men dog på det vilkår,« s
Hal, »at du lover mig for, at han så vil være min f
engel.« »Det lover jeg dig,« sagde Thangbrand. I
blev Hal døbt med hele sit hus[1]).

102. Om Thangbrands rejser.

Om foråret efter drog Thangbrand bort, for at
kynde kristendommen, og Hal fulgte med ham. Me
de kom vester over Lonshede til Stafefjeld, hvor Th
boede, så talte han imod troen, og æskede Thangl
til holmgang. Da bar Thangbrand korsets tegn[2]
skjoldet, og deres kamp endte således, at Thangl
sejrede, og dræbte Thorkel. Derfra fore de til H
fjord, og gæstede i Borgarhavn vestenfor Heinebergs
hvor Hilder den Gamle boede. Hans sön var (
som for til brandstiftelsen med Flose. Der antog I
troen og hele hans hus. Derfra fore de til Fellshv
og gæstede på Kalvefjeld. Der boede Halls frænd
Thorstensen, og han antog troen og hele hans
Derfra toge de til Svinefjeld, hvor Flose lod sig prim
og lovede at stå dem bi på tinge. Derfra fore de v
til Skovehverve, og gæstede i Kirkeby, hvor Svart
björnsen boede, hvis forfædre alle havde været kris

[1] om Halls dåb fortælles udførligere i Kristnisaga.

[2]. Krucifixet.

[3]. Flere af de islandske nybyggere der kom fra Skotland
Vesterlandene bragte kristendommen med sig til Island alle
slutningen af det 9de århundrede, således Aude den Dybri
de fleste af hendes brødre og søstre. Herom vidne gårdsna
Kirkeby, Kristnæs o. s. v. Men med disse nybyggere
kristendommen igen og deres börn og börnebörn faldt tilb
den gamle tro og vedbleve at være hedenske næsten h
100 år. Svart Asbjörnsen, en sönnesöns sön af Keti

Så fore de fra Skovehverve og til Höfdebrekka. Da rygtedes deres rejse rundtom. En mand, som hed Galdrehedin og boede i Kerlingedal, købte hedningene til, at han skulde dræbe Thangbrand og hans ledsagere. Han for da op på Arnarstakshede, og anstillede der et stort blot, da Thangbrand red østenfra. Som følge deraf brast jorden under hans hest, men han sprang af hesten, og kom lykkelig op på brædden af svælget. Hesten derimod med hele dens opsadling blev slugt af jorden, og de så den aldrig mere. Da lovede Thangbrand gud.

103. Om Thangbrand og Gudleif.

Gudleif ledte nu efter Galdrehedin, og fandt ham på heden, og drev ham ned mod Kerlingedal. Da han nu kom ham på skudvidde nær, skød han sit spyd efter ham og igennem ham.

Derfra fore de til Dyrholmene, og holdt møde der, og forkyndte troen. Der blev Ingild Thorkelsen kristnet. Derfra fore de til Fljotshlid, og forkyndte der troen; der talte især Vetrlide Skald og hans sön Are imod dem. Derfor dræbte de Vetrlide[1]).

Derfra for Thangbrand til Bergthorshvol, og Njal antog troen tilligemed hele hans hus. Men Mörd og Valgard satte sig meget imod den. Så fore de ud over åerne, og til Haukedal, hvor de døbte Hal[2]), der dengang

---

Fiflske (dåren), Aude den Dybriges søstersön, hørte til en af de få familier, i hvilke kristendommen holdt sig uafbrudt, mand efter mand, gennem hele det 10de århundrede.

[1]) Snorre Sturlesön har kendt og anfører brudstykker af en Thorsdrapa af Vetrlide Skald. Det fortælles jo også her, at han faldt som offer for sin nidkærhed for den gamle tro.

[2]) Hal i Haukedal, Are den Frodes fosterfader; Hal døde 1090. Om ham fortæller Are, at han kunde huske da Thangbrand døbte ham tre år gammel året 999. G. V.

var tre år gammel. Derfra for Thangbrand til
næs. Der rejste Thorvald hin Veile en flok imod
og sendte bud til Ulf Uggesen, at han skulde drage
Thangbrand, og dræbe ham. Han opfordrede ham
i en vise: »Jeg sender dig, min ven Ulf,« kvad
»et krigersk bud, og beder dig fordrive gudvargen[1])
rge, der håner vore guder.« Men Ulf svarede ham
nden vise, at han tog sig nok iagt at sluge hans
. »Sig til ham,« sagde han til budet, »at jeg lader
kke gække af hans lokkende ord, og lad ham vogte sig
t ikke hans tunge vorder en løkke om hans egen hals!«
for sendebudet tilbage, og forkyndte Thorvald hin
Ulfs ord. Men Thorvald havde samlet en stor hob,
av tilkende, at han vilde anfalde de andre på Blå-
hede. Da nu Thangbrand og Gudleif rede bort fra
dal, mødte de en mand, der kom ridende imod dem,
purgte efter Gudleif; og da han kom til denne,
han: »For din broder Thorgils på Reykeholes
vil jeg give dig efterretning om, at de have mange

og de fra Østfjordene stode ham bi. Hjalte Skeggesen kvad da denne kvædling på lovbjerget:

Guderne sparer ej min mund,
Freya tykkes mig kun en hund;
en af dem er det, ja eja!
Odin en hund eller Freya.

Hjalte og Gissur Hvide droge udenlands om sommeren; men Thangbrands skib Visund[1]) strandede ved Bulandsnæs.

Thangbrand og hans følge drog helt vester om igennem herrederne. Skald-Refs moder Stenvör kom imod ham, og hun forkyndte ham hedendom, og talte længe for ham; men medens hun talede, tav Thangbrand. Og da hun var færdig, holdt også han en lang tale, og gendrev alt hvad hun havde sagt. »Har du hørt,« sagde hun, »hvorlunde Thor æskede Krist til holmgang, og han torde ikke slås med Thor.« »Hørt har jeg,« svarede Thangbrand, »at Thor var ikke andet end muld og aske, hvis gud ikke vilde tillade ham at leve.« »Ved du,« sagde hun, »hvo der har brudt dit skib?« »Hvem mener du har gjort det?« sagde han. »Det skal jeg sige dig,« svarede hun, og kvad to viser, at Thor havde banket Visunds bord, og slynget det mod stranden, så det røg op i spåne. Derpå skiltes Thangbrand og Stenvör; og de droge videre frem mod vesten til Bardestrand.

104. Om Gest Odleifsen.

Gest Odleifsen[2]) boede på Hage på Bardestrand. Han var så kyndig, at han forudså menneskenes skæbne. Han gjorde gilde for Thangbrand og hans følge, og de

---

[1]) Oxen, Bison.

[2]) kaldet den Spage eller den Vise, Njals åndsfælle; om ham fortælles der i mange sagaer.

toge til Hage, fyrretyve mand stærke. Der fortælles, at der allerede vare to hundrede hedninge, og man ventede en berserk did, som hed Otryg, og som alle vare rædde for. Om ham havde man mange fortællinger, at han hverken skyede egg eller ild, og hedningene vare meget bange. Da spurgte Thangbrand, om de vilde antage troen, men alle talte derimod. »Jeg vil foreslå eder,« sagde Thangbrand, »at göre et forsøg, hvilken tro der er bedst. Vi skulle vie to ilde, I hedninge den ene, og jeg den anden; men en tredie skulle vi lade være uviet. Hvis berserken ræddes den ild, som jeg har viet, men farer igennem de to andre, så skulle I antage troen.« »Det er et godt forslag,« sagde Gest, »og jeg vil samtykke det for mig og mine hjemmemænd;« og da Gest havde sagt dette, samtykkede flere. Da hedder det sig nu, at berserken kom farende til gården, ildene vare da færdige og brændte; mændene toge deres våben, og sprang op på bænkene, og oppebiede hvad der vilde ske. Berserken løb ind med sine våben, kommer ind i stuen, og farer strax igennem den ild, som hedningene havde viet, og kommer så til den, som Thangbrand havde viet, og tör ikke gå igennem den, og sagde, at den brændte ham fordærvet. Han hug med sit sværd op på bænken, men traf i tværtræet, da han svang det höjt i vejret. Thangbrand slog ham med korsets tegn på hånden, og der skete det store jærtegn, at sværdet faldt ud af hånden på berserken. Da satte Thangbrand sit sværd i brystet på ham, og Gudleif hug hånden af ham; mange gik da til, og dræbte berserken. Derefter spurgte Thangbrand, om de vilde antage troen? Gest svarede, at han ikke havde lovet andet, en hvad han agtede at holde; hvorpå Thangbrand døbte Gest og alle hans husfolk og mange andre.

Thangbrand spurgte derpå Gest, om han ikke skulde

fare videre vesterpå i Fjordene; men Gest frarådte det, og sagde, at mænd der vare hårde og ustyrlige; »men hvis det er så bestemt,« sagde han, »at denne tro skal have fremgang, så vil den blive lovtaget på altinget, og der ville alle høvdingerne fra herrederne være tilstede.« »Der har jeg allerede forkyndet den,« sagde Thangbrand, »men fandt megen modstand.« »Du har dog virket mest,« sagde Gest, »sköndt det bliver andre beskikket at få den lovtaget, og det går her, som det hedder, at træet falder ikke for det første hug.«

Derpå gav Gest Thangbrand gode gaver, og denne vendte sig atter mod sönden, for først til Sönderlandet, og så til Østfjordene. Han gæstede på Bergthorshvol, og Njal gav ham gode gaver. Derfra red han østerpå til Alftefjord, for at træffe Hal fra Sida. Han lod sit skib sætte istand, hvilket hedningene kaldte Jernmeis[1]. På dette skib sejlede han tilligemed Gudleif til Norge.

105. Om Gissur Hvide og Hjalte.

Denne samme[2]) sommer blev Hjalte Skeggesen dømt fredløs på tinget for gudsbespottelse. Thangbrand berettede kong Olaf de fornærmelser, Islænderne havde tilföjet ham, og sagde, at de vare så tryllekyndige, at jorden brast under hans hest og opslugte hesten. Da blev kong Olaf så vred, at han lod alle Islænderne gribe, som vare hos ham, og satte dem i fængsel, og agtede at lade dem dræbe. Men Gissur Hvide og Hjalte ginge til ham, tilbøde sig, at gå i borgen for disse mænd, og med deres egen livsfare at drage til Island, for at forkynde troen. Derved fandt kongen sig tilfredsstillet, så de fik dem alle fri.

---

[1]) Jernkurven.

[2]) eller sommeren 999.

Gissur og Hjalte gjorde da deres skib istand, for at sejle til Island, og bleve tidlig færdige. De landede ved Eyre[1]), da de ti uger vare ledne af sommeren. De fik sig strax heste, og mænd til at losse skibet, rede tredive mand stærke til tinget, og sendte bud til alle de kristne, at de skulde holde sig færdige. Hjalte blev tilbage på Reydarmule[2]), thi han havde spurgt, at han var erklæret fredløs for gudsbespottelse. Men da de andre vare komne til Vellankatla[3]) nedenfor Gjåbakke[4]), kom Hjalte efter dem, og sagde, at han vilde vise hedningene, at han ikke var bange for dem. Mange kristne forenede sig da med dem, og de rede i fylket hob til tinget. Hedningene havde ligeledes fylket, og det var nær ved, at hele tingmængden havde leveret hinanden et slag. Så vidt kom det dog ikke.

106. Om Thorgeir på Ljosevatn.

En mand ved navn Thorgeir boede på gården Ljosevatn[5]). Hans moder hed Thorunn. Hans kone Gudride var en datter af Thorkel hin Svarte fra Hleidrargård. De vare af en anseelig slægt.

De kristne tjeldede deres boder, og Gissur og Hjalte vare i Mosfjeldingernes bod. Dagen efter gik begge partier til lovbjerget, og krævede hver på sin side vidner, de kristne såvel som hedningene, og erklærede sig skilte ad, så de herefter hver vilde følge sin lov. Da blev der

[1]) Hørgeøre på Vestmanneøerne hvorfra de siden toge ind til fastlandet.

[2]) I nærheden af altinget, nuværende Reydarbarn.

[3]) ved Thingvalleso, et kort stykke vej fra altinget.

[4]) en lille gård af dette navn.

[5]) i Nordresyssel på Nordlandet. Thorgeir var en berømt høvding og lovsigesmand i 17 år 985—1001. Han bliver i sagaerne sædvanlig kaldt Ljosvetningegode, efter den høvdingeslægt, hvortil han hørte, og hvis hoved han var.

en sådan ulyd på lovbjerget, at ingen hørte den andens tale. Derpå skiltes man fra hinanden, og mange tyktes, at dette vilde blive en hel forstyrrelse.

De kristne toge Hal fra Sida til at være deres lovsigemand; men han begav sig hen til den rette lovsigemand Thorgeir Gode fra Ljosevatn, og gav ham tre mark sølv, for at han skulde tillyse loven; men dette var dog en vovelig sag, da han var hedning. For at overveje denne sag, lagde Thorgeir sig hen den hele dag, og bredte en kappe over sit hoved, så at ingen kunde tale med ham. Men næste dag gik man atter til lovbjerget. Da krævede Thorgeir lyd, og talte således[1]: »Mig syncs, at det er ude med os, hvis vi ikke have en lov alle; og loven söndret, så er freden söndret, og da er det ude med landet. Jeg vil derfor spörge kristne som hedninge, om de ville holde den lov, jeg nu vil forkynde?« Deri samtykkede de alle; men han sagde, at han vilde have ed og forsikkring af dem, at de vilde holde det. Også det samtykkede alle, og han tog forsikkring af dem. »Det er vor lovs ophav,« sagde han derpå, »at alle skulle være kristne her på landet, og tro på en gud, fader og sön og den hellig ånd, og aflade fra al afgudsdyrkelse, ikke udsætte börn, og ikke spise hestekød. Fredløsheds straf skal sættes derpå, hvis det bliver bevist, men fares hemmelig dermed, skal det være uden vide.« Men denne levning af hedenskabet blev efter få års frist også afskaffet, så at man heller ikke kunne göre det mere i lön, end åbenbar. Dernæst påbød han helligholdelsen af drottensdage, fastedage, juledage og påskedage og alle de störste höjtider. Hedningene tyktes sig svart bedragne, men troen blev erklæret for lov, og alle krist-

[1]) Thorgeirs berømte tale på lovbjerget findes udførligere i Kristnisaga tilligemed parablen om den danske konge Dag og den norske konge Tryggve.

nede her på landet. Da dette således var tilendebr[illegible] toge de hjem fra tinget[1]).

107. Om Amunde den Blinde.

Tre år[2]) senere hændte den begivenhed på Thi[illegible] skåleting, at Amunde den Blinde, Höskuld Njalsens [illegible] var på tinget. Han lod sig lede om imellem boderne, kom til den bod, hvor Lyting fra Samstad var i[illegible] Han lod sig lede ind i boden, og hen til det sted, h[illegible] Lyting sad. Han sagde: »Er Lyting fra Samstad he[illegible] »Hvad vil du?« sagde Lyting. »Jeg vil vide,« sa[illegible] Amunde, »hvilken bod du vil give mig for min fader: er lönbåren, og har ikke fået nogen bod.« Lyting sag[illegible] »Jeg har bødet for min faders drab med fulde bøder, dem tog din farfader og dine farbrødre, men m[illegible] brødre bleve ugilde[3]), så at hvis jeg har hårdt forbr[illegible] mig, sa blev jeg også hårdt taget med.« »Det spör[illegible] jeg ikke om,« sagde Amnnde, »at du har bødet til de[illegible] jeg ved, at I ere forligte, men jeg spörger efter, hvil[illegible] bod du vil give mig?« »Aldeles ingen,« sagde Lyti[illegible] »Jeg indser ikke,« sagde Amunde, »at det kan være for gud, så nær hjertet som du har hugget mig; [illegible] det kan jeg sige dig, at hvis jeg var karsk på be[illegible] mine öjne, da skulde jeg enten have pengebøder for [illegible] fader eller blodhevn. Nu skilte gud os imellem!« D[illegible]

---

[1]) Hele denne forhandling om kristendommens indførelse på tinget i år 1000 fortælles bedst og troværdigst af Are den Fr[illegible] efter hans fosterbroder Teits, Gisur Hvides sönnesöns, fra[illegible] Efter Ares omhyggelige beretning kan man enda udfinde [illegible] dag da kristendommen blev forkyndt som lov fra lovbjerget den 24de juni (St. Hansdag) gammel stil. G. V.

[2]) Ordene tre år senere knytte fortællingens tråd igen til kap. hvor den sidst blev afbrudt.

[3]) uden bøder.

efter gik han ud; men da han var kommen hen til dören, vendte han sig atter om indad boden til, og da bleve hans öjne opladte. Da sagde han; »Lovet været herren! jeg ser nu hvad han vil.« Derpå løb han atter igennem boden, indtil han kom hen foran Lyting, og hug ham med sin øxe i hovedet, så den gik i til hammeren, og trak den atter til sig. Lyting faldt forover, og var strax død. Amunde gik ud i dören, og da han kom til det samme sted, hvor hans öjne vare blevne opladte, da lukkedes de atter, og han var blind hele sin levetid siden.

Derefter lod han sig følge hen til Njal og hans sönner, og forkyndte dem Lytings drab. »Man kan ikke regne dig dette til onde,« sagde Njal, »thi sligt er forud tilskikket; og når slige hændelser ske, så er det os en påmindelse om, ikke at forskyde dem, der stå os så nær.« Derpå tilbød Njal Lytings frænder forlig; og Höskuld Hvidenæsgode underhandlede med dem, at de skulde tage imod bøder. Sagen blev da afgjort ved en kendelse, og de halve bøder bleve eftergivne for den fordring, han med rette tyktes at have til Lyting. Derefter gik man hen, for at tilsikkre hinanden tryghed, og Lytings frænder tilsikkrede Amunde den. Folk rede hjem fra tinget, og det var nu roligt længe.

108. Om Valgard hin Grå.

Valgard hin Grå kom denne sommer tilbage til landet. Han var da endnu hedning. Han tog hen til Hof til sin sön Mörd, og var der om vinteren. Han talte således til Mörd: »Jeg har redet her vide igennem bygden, og kan ikke kende mere, at det er den samme. Jeg kom til Hvidenæs, og så der mange bodtomter og en stor færsel; jeg kom også til Thingskåleting, og der fandt jeg alle vore boder nedbrudte. Hvad skulle alle disse underlige ting betyde?« Mörd svarede: »Her ere oprettede ny

godord og femterretslov, og folk have sagt sig fra samfund med mig, og givet sig under Höskulds Valgard sagde: »Ilde har du lönnet mig for det g(jeg overgav dig, siden du for så umandig dermed. skal du lönne dem det således, at det kan blive de til bane; og det kan du ved at bagvaske og sætt sammen, så at Njals sönner dræbe Höskuld. Man eftermålsmænd efter ham, og formedelst de sager, da opstå, ville Njals sönner blive dræbte.« »Det ikke kunne få iværksat,« sagde Mörd. »Jeg ska dig, hvorledes du skal bære dig ad,« sagde Valgar skal byde Njals sönner hjem til dig, og give dem til afsked. Men bagvaskelsen skal du ikke komme med, förend der er stiftet nöje venskab imellem ed at de tro dig ligeså godt som sig selv. Så kan du dig på Skarphedin for pengene, han tvang dig til a efter Gunnars død. Og først når alle disse ere død du vente at få høvdingskab.« Denne plan tilsvo hinanden, at den skulde udføres.

Mörd sagde: »Jeg vilde ønske, fader, at du antage troen; du er en gammel mand.« »Det ikke,« sagde Valgard, »heller så jeg, at du fork troen, og lad os se, hvorledes det så går.« Men erklærede, at det vilde han ikke. Valgard brød all itu for ham og alle helligdomme. Kort efter faldt en sygdom, og døde, og blev höjlagt ved Hof.

109. Om Mörd og Njals sönner.

Nogen tid efter red Mörd til Bergthorshvol, o søgte Skarphedin og hans brødre. Han lagde an indsmigre sig hos dem, og talede hele dagen med og sagde, at han gerne vilde have fortrolig omgang dem. Skarphedin optog det altsammen vel, men at det havde han hidtil lagt an på. Tilsidst kom

vidt, at han indyndede sig hos dem, så ingen af dem holdt noget foretagende for fuldrådet, med mindre den anden havde været på råd med. Njal tyktes det altid ilde, at han kom did, og det gik altid så, at han var ham til besvær.

Engang kom Mörd til Bergthorshvol, og sagde til Njals sönner: »Jeg har nu bestemt at holde et gilde, og agter at drikke arveøl efter min fader. Til dette gilde vil jeg indbyde eder Njalsönner og Kåre, og lover, at I ikke skulle tage derfra uden gaver.« De lovede at komme. Han tog nu hjem, og lavede til gilde, bød mange bönder dertil, og der kom mange gildesmænd. Njals sönner og Kåre kom did. Mörd gav Skarphedin en stor guldsølle[1], men Kåre et sølvbælte, og Grim og Helge andre gode gaver. De kom hjem, roste disse gaver, og viste Njal dem. Han sagde, at de havde nok købt dem dyrt nok, »og ser til,« sagde han, »at I ikke komme til at betale dem således som han ønsker.«

110. Om Mörd Valgardsens bagvaskelse.

Nogen tid efter havde Njals sönner og Höskuld gensidig gilde hos sig. De indbøde først Höskuld. Skarphedin havde en brun hest, fire år gammel, både stor og smuk. Det var en hingst, men den havde endnu ikke været til hestekamp. Denne hest gav Skarphedin Höskuld tilligemed to hopper; også de andre gave ham gaver, og bade om hans venskab. Siden bød Höskuld dem hjem til sig på Vorsabø, og indbød mange andre gildesmænd, så der var en stor samling. Han havde ladet sit stuehus bryde ned, men han havde tre udhuse, og der bleve senge opredte. Alle de indbudne kom. Gildet løb vel af, og da man skulde tage hjem, forærede Höskuld gildes-

[1] guldhægte.

mændene gode gaver, og fulgte Njals sönner på vej. Sigfussönnerne gik med ham, og den hele forsamling. Og de sagde på begge sider, at der skulde aldrig nogen skille dem ad.

Nogen tid efter kom Mörd til Vorsabø, og bad Höskuld om en samtale. De gik hen at tale sammen. Mörd sagde: »Der er dog stor forskel på dig og Njalsönnerne: du gav dem gode gaver, men de gaver, du fik af dem, vare for at håne dig.« »Hvormed godtgör du det?« sagde Höskuld. »De gave dig en hest,« svarede Mörd, som de selv kaldte et plag, og det gjorde de for at håne dig, thi de anse også dig for en uforsøgt mand. Desuden kan jeg sige dig, at de bære avind til dig for godordet; dette overtog Skarphedin på tinget, da du ikke kom til femterretsstevne, og han har i sinde at beholde det altid.« »Det er ikke sandt,« sagde Höskuld, »jeg tog imod det på leidmødet[1]) i høst.« »Så må det have været Njals skyld,« sagde Mörd. »Men de brøde også forliget mod Lyting,« vedblev han. »Det agter jeg ikke at regne dem til onde,« sagde Höskuld. »Da kan du dog ikke negte,« sagde Mörd, »at den gang du og Skarphedin fore til Markarfljot, faldt en øxe ned fra hans bælte, og da havde han i sinde at dræbe dig.« »Det var hans vedøxe,« sagde Höskuld, »og jeg så selv, at han stak den i sit bælte.« Og desuden må jeg kun strax sige dig, Mörd,« vedblev han, »at hvor meget ondt du end vil sige om Njals sönner, så får du mig aldrig til at tro det, og om end så var, om du end har ret i, at jeg enten må dræbe dem eller de mig, så skal jeg dog langt heller lide døden af dem, end tilföje dem det mindste men. Men så meget slettere mand er du, som du har sagt dette.« Derpå tog Mörd hjem.

[1]) leidartinget.

Nogen tid efter tog Mörd hen for at besøge Njals sönner, og talte adskilligt med dem og Kåre. »Man har fortalt mig,« sagde Mörd, »at Höskuld skal have sagt, at du, Skarphedin, brød forliget mod Lyting; men det er jeg vis på, at han tror, du vilde stå ham efter livet, den gang I fore sammen til Markarfljot. Dog tykkes mig, at let var ikke noget ringere anslag mod dit liv, den gang han bød dig til gæstebud, og anviste dig plads i det udus, der var længst fra gården. Der blev der båret ved l hele natten, og han agtede at brænde eder inde. len det traf sig just, at Hogne Gunnarsen kom om nat-n, og så blev der ikke noget af deres overfald, thi de re bange for ham. Siden fulgte han dig på vej med stor flok mænd; da agtede han anden gang at over-lde dig, og satte Grane Gunnarsen og Gunnar Lambesen at dræbe dig, men de bleve forsagte, og torde ikke gribe dig.« Da han havde talt dette, modsagde de dre det i førstningen, men tilsidst troede de det dog; fra den tid fattede de uvenskab mod Höskuld, og lte næsten ikke med ham, hvor de traf sammen. Hö-uld trak sig på sin side også tilbage, og således stod t hen en tid.

Höskuld tog om høsten til gæstebud på Svinefjeld, Flose modtog ham vel. Hildegunne var der også. ose sagde til Höskuld: »Jeg hører af Hildegunne, at r er meget uvenskab imellem dig og Njals sönner, og t tykkes mig ilde. Jeg vil derfor tilbyde, at du ikke al ride mere vesterpå; jeg vil skaffe dig bopæl på kaftefjeld, og sende min broder Thorgeir over at bo på orsabø.« »Så ville somme sige,« svarede Höskuld, »at g flyr derfra, fordi jeg er bange, og det vil jeg ikke ave.« »Da er det dog rimeligt,« sagde Flose, »at der il flyde store ulykker deraf.« »Ilde er det,« sagde Hö-kuld, »thi heller vilde jeg være ugild, end at andre skulde

vederfares ondt for min skyld.« Få dage efter vilde Höskuld ride hjem, men Flose forærede ham en skarlagens kappe, der var besat med bræmmer ned i skødet. Höskuld red hjem til Vorsabø, og det var nu roligt en stund.

Höskuld var så vennesæl, at få vare hans uvenner, men den samme spænding imellem dem varede hele vinteren.

Njal havde taget Kåres sön Thord til opfostring hos sig. Ligeledes havde han fostret Asgrim Ellidagrimsens sön Thorhal, en rask og dygtig mand; han havde erhvervet sig en sådan lovkundskab, at han var den tredie af de störste lovmænd på Island.

Dette år vårede det tidlig, og folk lagde deres korn i jorden[1]).

111. Om Mörd og Njals sönner.

En dag kom Mörd til Bergthorshvol, og de gik strax hen at tale sammen, han, Njals sönner og Kåre. Mörd bagtalte Höskuld efter sin sædvane, havde endnu mange flere ny fortællinger, og eggede stærkt Skarphedin og de andre, at de skulde dræbe Höskuld, og forsikkrede, at han vilde forekomme dem, hvis de nu ikke strax fore mod ham. »Du skal få din villie frem,« sagde Skarphedin, »hvis du vil fare med os, og tage del deri.« »Det vil jeg nok,« sagde Mörd; hvorpå de fast besluttede det med gensidige forpligtelser, og han skulde komme der om aftenen.

Bergthora spurgte Njal: »Hvad tale de om derude?«

---

[1]) Her omtales agerbrug, hvorved der vel er at forstå bygavl, som almindelig på Rangåvoldene. Dette stemmer med Abbed Arngrims udsagn i midten af det 14. årh. Han siger: »Korn voxer der (i Island) på få steder söndenlands, men ikke undtagen byg.« (Biskop Gudmunds saga.) G. V.

»Jeg er ikke med i deres råd,« svarede Njal, »sköndt jeg ellers sjelden var udelukt, når rådene vare gode.«

Skarphedin gik ikke til sengs om aftenen, heller ikke hans brødre eller Kåre. Den samme nat ud på natten kom Mörd Valgardsen, og de toge deres våben, Njals sönner og Kåre, og rede bort. De fore afsted, til de kom til Vorsabø, og biede der ved et gærde. Vejret var godt, og solen var stået op.

112. Höskuld Hvidenæsgodes drab.

På denne tid vågnede Höskuld Hvidenæsgode; han for i sine klæder, og tog den kappe over sig, som Flose havde givet ham; han tog en kornkurv i den ene hånd, sværdet i den anden, gik hen til gærdet, og gav sig til at så. Skarphedin og de andre havde overlagt, at de skulde alle bære våben på ham. Skarphedin sprang op fra gærdet; men da Höskuld så ham, vilde han flygte. Men Skarphedin løb imod ham, og sagde: »Tænk aldrig på at fly, Hvidenæsgode!« og hug til ham, og traf ham i hovedet, så han sank i knæ. Höskuld udbrød i det han faldt: »Gud hjælpe mig og tilgive eder!« Da løbe de alle mod ham, og bare våben på ham.

Derefter sagde Mörd: »Der falder mig et godt råd ind.« »Hvad er det?« sagde Skarphedin. »At jeg først skynder mig hjem,« vedblev den anden, og siden tager op til Grytå, og siger dem hvad der er sket, og yttrer min misfornöjelse med gerningen. Jeg ved vist, at Thorgerde vil bede mig at tillyse drabet, og det vil jeg da göre. Det må blive dem til stor spilde i deres søgsmål. Jeg skal også sende en mand til Vorsabø, for at høre, hvor snart de der tænke at tage sig noget for; han vil også der spörge hvad der er sket, og så vil jeg lade, som jeg har det fra dem.« »Gör du kun det!« sagde Skarphedin.

Brødrene og Kåre vendte nu hjem, og da de vare komne hjem, sagde de Njal hvad der var sket. »Det er sørgelig tidende,« sagde Njal, »og ilde er sligt at høre, thi sandelig går det mig nær og volder mig en sådan sorg, at jeg heller vilde have mistet to af mine sönner, når Höskuld var bleven i live.« »Du er at undskylde,« sagde Skarpkedin, »du er en gammel mand, og det er let at begribe, at det må gå dig nær.« »Det er ikke blot for min alderdoms skyld,« sagde Njal, »men fordi jeg bedre end du ved, hvad derpå vil følge.« »Hvad vil der da følge?« sagde Skarphedin. »Min død,« svarede Njal, »og min kones og alle mine sönners.« »Hvad skæbne spår du da mig?« sagde Kåre. »Vanskeligt vil det blive dem,« svarede Njal, »at gå imod din lykke, thi du vil blive dem alle for stærk.« Dette var den eneste ting, der gik Njal så nær, at han aldrig kunde tale derom uden gråd.

113. Om Hildegunne og Mörd Valgardsen.

Hildegunne vågnede, og mærkede at Höskuld ikke var i stuen. »Hårde og ikke gode have mine drömme været,« sagde hun; »søger dog Höskuld op!« De ledte efter ham i gården, men fandt ham ikke. Hun havde imidlertid klædt sig på, og gik med to mænd hen til gærdet. Der fandt de Höskuld dræbt. Da kom Mörd Valgardsens fårehyrde, og sagde hende, at Njals sönner vare dragne op derfra, »og Skarphedin kaldte på mig,« sagde han, »og lyste drabet sig på hånd.« »Mandig dåd vilde det have været,« sagde hun, »hvis en mand havde øvet det.« Hun tog kappen, törrede alt blodet af med den, svøbte det levrede blod deri, foldede den så sammen, og lagde den ned i sin kiste.

Nu sendte hun bud op til Grytå, for at forkynde dem hvad der var sket. Mörd var allerede kommen, og havde sagt dem det. Også Ketil fra Mörk var kommen did.

Thorgerde sagde til Ketil: »Nu er Höskuld død, som vi vide. Mindes nu hvad du lovede mig, da du tog ham til opfostring!« »Det kan være,« sagde Ketil, »at jeg den gang har lovet mere end jeg kan holde, thi da tænkte eg ikke, at de dage skulde komme, som nu ere vordne. Megen vånde er jeg her kommen i, thi nær er næsen ved öjet, eftersom jeg er gift med en datter af Njal.« »Vil du da,« sagde Thorgerde, »at Mörd skal tillyse drabet?« »Det ved jeg ikke,« svarede Ketil, »thi flere, tror eg, times mere ondt af ham end godt.« Men såsnart Ketil havde talt med Mörd, så gik det ham, som andre, at han bildte sig ind, at Mörd vilde være ham tro. De bleve da enige om, at Mörd skulde tillyse drabet, og forberede hele søgsmålet til tinget.

Mörd tog da ned til Vorsabø. Did kom som nævnsmænd ni naboer, der boede nærmest ved drabsstedet. Mörd havde ti mænd med sig. Han viser naboerne Höskulds sår, og kræver dem til vidner på sårene, og nævner ophavsmand til hvert sår, undtagen et; ved det lod han som han ikke vidste, hvem der havde givet det, men det var det, han selv havde givet. Drabet lyste han Skarphedin på hånd, men sårene hans brødre og Kåre. Derpå stevnede han de ni naboer, som boede drabsstedet nærmest, til at møde på tinget. Derefter red han hjem. Han besøgte næsten aldrig Njals sönner, og når de kom sammen, så viste de sig fjendske mod hinanden. Det var således overlagt imellem dem.

Höskulds drab spurgtes over alle bygder, og blev ilde omtalt. Njals sönner toge hen til Asgrim Ellidagrimsen, og bade ham om hjælp. »Det kunne I med sandhed vente,« sagde han, »at jeg i alle vigtige sager vil stå eder bi; men dog spår mit sind mig ikke godt i denne sag, thi der ere mange eftermålsmænd, og dette drab bliver meget ilde omtalt i alle bygder.« Njals sönner fore nu hjem.

114. Om Gudmund den Mægtige.

Gudmund den Mægtige[1]) boede på gården Madrevalde i Øfjord. Han nedstammede fra Grim Kamban, og på kvindesiden fra Sæmund den Syderøske. Gudmunds fader Eyjulf den Halte Valgerdesön stammede på mødreneside fra de engelske konger, kong Osvald den Hellige og kong Edmund den Hellige, men på fædreneside stammede han fra Helge den Magre, den første nybygger i Øfjord. Helge den Magre stammede igen fra Irekongen Kjarval. Gudmunds kone Thorlög stammede fra Regner Lodbrog. Gudmund var en stor høvding og rig; han havde hundrede tyende i sit hus, aldrig færre. Han tilegnede sig en sådan overmagt over alle høvdinger der nordpå, at somme måtte overlade ham deres bopæle, men somme tog han af dage, og somme måtte give slip på deres godord. Fra ham nedstamme også de mest udvalgte mænd i landet: Oddeverjerne[2]) og Sturlungerne[3]) og Hvamverjerne og Fljotemændene og biskop Ketil[4]) og mange andre af de berømmeligste mænd. Gudmund var en ven af Asgrim Ellidagrimsen, og derfor tænkte denne at få hjelp hos ham.

---

[1]) eller den Rige, den mægtigste høvding på Nordlandet i denne tid, døde henved 1025. Om ham fortælles der meget i Ljosvetningesaga og mange andre sagaer.

[2]) Oddeverjerne, af gården Odde på Rangåvoldene. Sæmund den Frodes afkommere. Denne slægt blomstrede i slutningen af 12te og begyndelsen af 13de århundrede.

[3]) ved Sturlunger forstår man Hvam-Sturlas (+ 1183) afkom: hans sönner Snorre, Sighvat, og Thord, samt hele deres slægt, der blomstrede i det 13de århundrede.

[4]) biskop på Holar 1122—45. Han og biskop Thorlak på Skalholt forfattede den gamle islandske Kristenret. For disse to biskopper skrev Are Frode oprindelig sin Islendingabok.

115. Om Snorre Gode.

Snorre, med tilnavnet Gode [1]), boede på Helgefjeld[2]), rend Gudrun Osvifsdatter købte jorden der af ham; og on boede der til sin alderdom, men Snorre flyttede så l Hvamsfjord, og boede på Sælingsdalstunge. Snorres der Thorgrim var en sön af Thorsten Torskebider, horolf Mostrarskægs sön; hans farmoder Thora ned-ammede fra Ingild Helgesen, hvis moder var en datter f Sigurd Orm i Öje (Snogöje), Regner Lodbrogs sön; ans moder Thordis var en datter af Thorbjörn Sur og ster til Gisle Sursen[3]). Snorre var en god ven af sgrim Ellidagrimsen, og derfor tænkte han også hos am at få hjælp. Snorre var den viseste mand på Island alle dem, som ikke vare forudseende. Han var god od sine venner, grum mod sine uvenner. På denne d var der stærkt tingridt fra alle fjerdingerne, og man avde mange sager forberedte til søgsmål.

116. Om Flose Thordsen.

Flose spurgte Höskulds drab, og det vakte i höj grad ans bekymring og vrede, men han bar det dog med lighed. Man fortalte ham den tilberedelse til sags an-eg, som var sket efter Höskulds drab, men han svarede æsten intet dertil. Han sendte bud til sin måg Hal på ida og hans sön Ljot, at de skulde komme meget mand-tærke til tings. Ljot tegnede til at blive en af de bedste øvdinger der østerpå; ham var spået, at hvis han red tre omre til tings, og kom uskadt hjem, så vilde han blive

---

[1]) en af Islands berømteste mænd i sagatiden, født henved 964, død 1031. Om ham forhandles der meget i Eyrbyggiasaga og mange andre sagaer.

[2]) det hellige fjeld, i Thorsnæs i Snefjeldsnæssyssel.

[3]) Om hvem der haves en udførlig saga.

den störste høvding i sin æt og den ældste. Han havde da redet en sommer til tings, og dette var nu den anden.

Flose sendte ligeledes bud til Kol Thorstensen, og Hilder den Gamles sön Glum, og Modulf Ketilsen. De rede alle hen for at forene sig med ham. Hal lovede også at komme med et meget stort følge. Flose red til han kom til Kirkeby til Svart Asbjörnsen; derfra sendte han bud efter sin brodersön Kolben Egilsen, der også kom did. Derfra red han til Høfdebrekka, hvor Thorgrim Skraute, Thorkel den Fagres sön, boede. Flose bad ham ride til altinget med sig; han lovede det, og sagde til Flose: »Oftere, bonde, har du været gladere, end nu, men der er da også god grund til, at det er så.« Flose svarede: »Ja, der er nu hændet det, som jeg vilde give alt hvad jeg ejer og har til at det aldrig var sket. Ondt korn er der sået, og ondt vil komme op deraf.«

Derfra red han over Arnarstakshede, og kom om aftenen til Solheime, hvor Lodmund Ulfsen boede; han var en god ven af Flose, og der var han om natten. Om morgenen red Lodmund med ham til Dal, hvor Ulf Ørgodes sön Runolf boede. Flose sagde til Runolf: »Her kunne vi få pålidelig efterretning om Höskuld Hvidenæsgodes drab; du er en sanddru mand, og har det fra første hånd; jeg vil derfor tro alt hvad du siger mig angående striden imellem dem.« Runolf svarede: »Det behøver ej med ord at fejres, at han blev dræbt aldeles sagløs, og alle går hans død nær til hjertet, men ingen mere, end hans fosterfader Njal.« »Så vil det falde dem vanskeligt at få mænd til hjælp,« sagde Flose. »Uden tvivl,« vedblev Runolf, »hvis der ikke støder andet til.« »Hvad er der nu gjort ved sagen?« sagde Flose. »Nævnsmændene ere udnævnte, og drabet tillyst,« svarede Runolf. »Hvem gjorde det?« sagde Flose. »Mörd Valgard-

sen,« svarede Runolf. »Hvor vidt er det[1]) at lide på?« »Jeg er i slægt med ham,« svarede Runolf, »men når jeg sandt skal sige, så times flere ondt af ham end godt. Men det vil jeg nu bede dig om, Flose, at du giver din vrede ro, og tager den beslutning, hvoraf der kommer mindst ulempe; thi Njal vil göre gode tilbud, og mangen anden af de bedste mænd ligeså.« Flose sagde: »Rid du da til tings med, Runolf, og dine ord skulle gælde meget hos mig, med mindre der støder andre ting til, værre end der skulde.« Derpå endte de deres samtale, og Runolf lovede at rejse til tings. Runolf sendte også bud til sin frænde Haf den Spage, som srax red did. Flose red derfra til Vorsabø.

117. Om Flose og Hildegunne.

Hildegunne var ude, og sagde: »Nu skulle alle mine hjemmemænd være ude, når Flose rider i gård; men kvinderne skulle feje stuerne og tjelde, og lave et höjsæde for Flose.« Derpå red Flose ind i tunet. Hildegunne gik ham imøde, og sagde: »Kom hil og sæl, frænde! Mit hjerte vorder glædet ved dit komme.« »Her,« sagde Flose, »skulle vi spise dagverd, og så ride videre.« Deres heste bleve da bundne.

Flose gik ind i stuen, og satte sig ned. Höjsædet kastede han bort fra sig ned på bænken, og sagde: »Hverken er jeg konge eller jarl, så man behøver ikke at lave höjsæde for mig og drive spot med mig.« Hildegunne stod nær hos, og sagde: »Det er ilde om det mishager dig, thi vi gjorde det i en god mening.« Flose svarede: »Mener du mig det godt, så vil det, du gör, rose sig selv, hvis det er godt, og laste sig selv, hvis det er ilde.« Hildegunne lo med kulde, og sagde:

[1]) eller han.

»Endnu kan det blive til hvad det skal; vi ville få mere at göre med hinanden inden enden tager.« Hun satte sig ned hos Flose, og de talede længe sagte sammen.

Derpå bleve bordene satte frem. Flose og hans mænd toge håndtvæt. Flose betragtede håndklædet; det var lutter huller og revet istykker på den ene side. Han vilde ikke törre sig derpå, og kastede det hen på bænken, skar et stykke af borddugen, törrede sig derpå, og kastede det hen til sine mænd. Derpå satte han sig til bords, og bad dem spise.

Da kom Hildegunne ind i stuen, gik hen til Flose, strøg sig håret fra öjnene, og brast i gråd. Flose sagde: »Kummerfuld er du nu, frænke, siden du græder, men dog er det vel, at du begræder en god mand.« »Hvad eftermål skal jeg have af dig?« sagde hun, »eller hvad bistand vil du yde mig?« Flose svarede: »Jeg vil forfølge din sag med lov og ret, eller fremme et forlig efter gode mænds skön, så at vi kunne have hæder deraf i alle måder.« Hun sagde: »Hævne vilde Höskuld dig, hvis han var din eftermålsmand.« Flose svarede: »Ikke skorter dig grumhed, og jeg ser nok hvad du vil.« Hildegunne sagde: »Mindre havde Arnor Örnulfsen fra Forsåskov forbrudt sig mod din fader Thord Freysgode, og dog voge dine brødre, Kolben og Egil, ham på Skaftefjeldsting[1].« Derpå gik Hildegunne hen til forstuen[2], og lukkede sin kiste op, tog så kappen op, som Flose havde foræret Höskuld, og i hvilken denne var bleven dræbt; hun gik så ind i stuen med kappen, og, uden at sige et ord, hen til Flose. Da var Flose mæt, og der blev båret af bordet[3]. Hilde-

[1]) et af Islands 13 herredsting. Om dette drab fortælles der i Droplaugarsona saga, samt de islandske annaler ved år 998.

[2]) skåle (forstue?) og stue ere her adskilte. G. V.

[3]) eller bordene tagne bort; för måltidet bleve bordene bragte ind og opstillede, og siden tagne bort efter måltidet.

gunne kastede kappen over Flose, så at blodet strömmede over ham[1]), og sagde: »Denne kappe, Flose, gav du Höskuld, og jeg vil nu give dig den igen; i den blev han dræbt. Kalder jeg så gud som gode mænd til vidne, at jeg besværger dig ved Kristi kraft og ved din manddom og tapperhed, at du hævner alle de sår, som han havde på sig død; hvis ikke, da hedde du hver mands niding!« Flose rev kappen af sig, kastede den hen i armene på hende, og sagde: »Du er en forfærdelig kvinde[2]), du så gerne, at vi begyndte på det, som bekommer os alle værst; ja kolde ere kvinderåd.« Han var så rystet derved, at han i sit åsyn stundom var rød som blod, men stundum bleg som hø[3]), og stundum sort som Hel[4]).

Flose red bort med sine mænd, hen til Holtevad[5]), og biede der efter Sigfussönnerne og sine andre mænd. Ingild boede på Kelde, en broder til Höskuld Njalsens moder Hrodny; deres fader var Höskuld hin Hvide. Ingild var gift med Thraslög, en datter af Thord Freysgodes sön Egil. Flose sendte bud til Ingild, at han skulde komme til ham, og Ingild kom strax med fjorten mand, der alle vare hans hjemmemænd. Han var stor, stærk og stille af sig, men det mest håndfaste karlfolk, og en gavmild mand mod sine venner. Flose hilste ham venlig, og sagde: »Stor ulykke er kommen os svogre tilhånde, og vanskeligt er det, at finde ud deraf. Jeg beder dig derfor, ikke at forlade min sag, förend denne nød er tilende.« Ingild svarede: »Stor forlegenhed er jeg her i

---

[1]) ordret: så at blodet dundrede ham helt over. Heri udtrykkes tillige den skrattende lyd af det i kappen levrede blod, i det den blev slået om ham. Vi have ikke, det jeg ved, noget ord, som er istand til på en gang at udtrykke både lyden og bevægelsen.
[2]) en furie. [3]) eller som et lig. [4]) døden.
[5]) på floden Thjorså.

formedelst mit svogerskab med Njal og hans sönner og andre vigtige ting, som her komme imellem.« Flose sagde: »Da jeg gav dig min broderdatter, da tænkte jeg du lovede mig, at stå mig bi i enhver sag.« »Det er også rimeligst,« sagde Ingild, »at jeg gör så; men dog vil jeg nu først ride hjem, og derfra til tings.«

118. Om Flose og Mörd og Sigfussönnerne.

Sigfussönnerne hørte, at Flose var ved Holtevad, og rede did for at træffe ham. Det var Ketil fra Mörk og hans broder Lambe, Thorkel og Mörd, alle Sigfuses sönner, deres broder Sighvat og Lambe Sigurdsen og Gunnar Lambesen, Grane Gunnarsen og Vebrand Hamundsen. Flose stod op, gik dem imøde, og hilste dem glædelig. De gik hen til åen. Flose fik af dem sand efterretning om drabet, og deres fortælling stemmede overens med Runolf fra Dals. Flose sagde til Ketil fra Mörk: »Dig spörger jeg ad, hvor nidkær er du i denne sag og de andre Sigfussönner?« »Jeg så helst,« svarede Ketil, »at der kunde blive forlig; men dog har jeg svoret, ikke at opgive denne sag, förend den på den ene eller anden måde er endt, og at vove mit liv derpå.« Flose sagde: »Du er en brav mand, og slige mænd vise ædelt sind.« Derimod toge de på en gang til orde, Grane Gunnarsen og Gunnar Lambesen: »Vi ville have landflygtighedsstraf og mandhævn over dem.« Flose sagde: »Det er ikke afgjort, at vi på en gang skulle få lov til både at vælge og dele[1].« Grane sagde: »Det besluttede jeg, da de dræbte Thraen ved Markarfljot, og siden hans sön Höskuld, at jeg skulde aldrig slutte ærligt forlig med

[1]) Ligeså lidet, som den, der ved arveskifte delte lodderne, havde lov til at vælge, hvilken han vilde.

m; thi jeg vilde gerne være med der, hvor de alle eve dræbte.« Flose sagde: »Så nær har du stået, at ı kunde have hævnet dette, hvis du havde haft mod og andshjerte dertil, men nu synes det, som du og mange ıdre ønske det, som I vilde give penge til, I aldrig ıvde været med at göre. Det ser jeg grant, at om vi end æbte Njal eller hans sönner, så ere de så anseelige ænd og af så stor slægt, at eftermålet efter dem vil ive så stort, at vi må falde mange til fode og bede dem n hjælp, förend vi erhverve os forlig og komme ud af n vånde. Også må I betænke, at mange ville blive tige, som för ejede meget gods, og nogle ville lade de formue og liv.«

Mörd Valgardsen red hen til Flose, og lovede, at n vilde ride til tings med ham med alle sine folk. ıse tog derimod, og foreslog ham et giftermål, at han ılde give Starkad på Stafefjeld, Floses brodersön, sin ter Rannveig. Derved håbede han at forsikkre sig hans skab og en god mandestyrke. Mörd svarede, det kunde lade sig göre, men skød det hen til Gissur Hvides jörelse, og bad, at man skulde tale derom på tinget. ırd var nemlig gift med Gissur Hvides datter Thorkatla. ırd og Flose rede begge sammen til tinget, og talede er dag med hinanden, men ingen vidste, hvad de over-de.

119. Om Njals og Skarphedins samtale.

Njal sagde til Skarphedin: »Hvorledes have I nu be-ttet at bære eder ad, I brødre og Kåre?« Skarphedin rede: »Vi pleje ikke at ruge længe over en ting, men lige på den; at jeg skal sige dig det, så ville vi ride Tunge til Asgrim Ellidagrimsen, og derfra til tinget. n hvad mener du om din rejse, fader?« Njal svarede: eg vil ride til tinget, thi det sömmer mig ikke at for-

lade eders sag, sålænge jeg lever. Jeg håber, at mange der ville give mig et godt lov, og min nærværelse vil altid være til gavn for eder, aldrig til skade.«

Njals fostersön Thorhal Asgrimsen var der tilstede. Njals sönner lo ad ham, fordi han havde en rødbrun kofte på, og spurgte, hvorlænge han vilde gå med den? Han svarede: »Jeg skal lægge den, når jeg tager hen til eftermål efter min fosterfader.« Njal sagde: »Du vil vise din bravhed, når det mest er fornødent.«

De lavede sig alle til at tage bort, og vare næsten tredive mand; de rede til de kom til Thjorså. Der stødte Njals frænder til dem, Thorleif Kråk og Thorgrim den Store, Holta-Thorers sönner; de tilbøde Njals sönnner deres hjælp og væbnede bistand, et tilbud, som de modtoge. Derpå rede de alle sammen over Thjorså, indtil de kom til brædden af Laxå, hvor de bedede. Der stødte Hjalte Skeggesen til dem. Njals sönner toge ham strax hen med sig til samtale, og de talte længe hemmelig sammen. Hjalte sagde: »Jeg skal altid vise, at jeg har et oprigtigt sind; Njal har bedet mig om hjælp, jeg har også været villig dertil, og lovet ham min bistand; han har forud lönnet mig, som mange andre, derfor ved sine heldråd.« Hjalte gav Njal fuldstændig underretning om Floses rejser fra den ene til den anden. De sendte Thorhal forud til Tunge, for at sige Asgrim, at de vilde komme did om aftenen.

Asgrim gjorde strax anstalt til deres modtagelse. Han var ude, da Njal red ind i toften. Njal var iført en blå kappe, på hovedet havde han en filthat, og i hånden en liden øxe. Asgrim hjalp ham selv af hesten, førte ham ind, og anviste ham sæde. Derpå gik alle de andre ind, Njals sönner og Kåre. Asgrim gik derpå atter ud. Hjalte vilde tage bort, og mente, der vare altfor mange; men Asgrim tog hans hest i tömmen, og sagde, at han

ikke lov til at ride bort, og lod tage af deres heste, gte Hjalte ind, og anviste ham sæde ved siden af Njal. in Thorleif og Thorgrim med deres mænd toge sæde den anden bænk. Asgrim satte sig på en stol foran al, og spurgte: »Hvad spår dit sind os om vor sag?« kke godt«, svarede Njal, »jeg frygter, at de have liden ike med sig, de som have del heri. Men jeg så rne, min ven, at du vilde samle alle dine tingmænd, ; ride til tings med mig.« »Det har jeg foresat mig«, igde Asgrim; »og det lover jeg dig derhos, at jeg al-rig skal forlade eders sag, såhænge jeg kan få nogen ænd med mig.« Alle, som vare derinde, takkede ham erfor, og sagde, at det var en brav mands ord.

De bleve der om natten. Dagen efter kom alle As-rims folk. Derpå rede de alle sammen, til de kom op l altinget, hvor de tjeldede deres boder.

120. Asgrim og Njals sönner gå omkring, for at søge hjælp.

Flose var kommen til tinget, og havde hele sin bod uld af mænd. Runolf besatte Dalverjernes[1]) bod, men lörd Rangåboernes. Længst østenfra var kommen Hal ra Sida, men så godt som ingen andre derfra. Dog avde Hal fra Sida et meget betydeligt følge, og han orenede sig strax med Flose, og bad ham at slutte for-ig og fred. Hal var en forstandig og velvillig mand. Flose svarede ham vel nok, men vilde dog intet love derom. Hal spurgte ham, hvem der havde lovet ham hjælp, og han nævnte Mörd Valgardsen, og sagde, at han havde bejlet til hans datter for hans frænde Starkad.

---

[1]) således kaldtes Runolf i Dals tingmænd ell. undergivne. Boderne på altinget bleve nævnte efter de herskende familier eller land-styrelsesmænd.

Hal svarede, at hun var nok værd at have, men Mörd var der ikke noget godt ved, »og det«, sagde han, »vil du erfare, förend dette ting er ude.« Dermed endte de deres samtale.

En dag talte Njal og Asgrim længe hemmelig sammen. Derpå sprang Asgrim op, og sagde til Njals sönner: »Lader os nu gå hen og se os om venner, at vi ikke skulle bukke under for overmagten; thi denne sag vil blive dreven med heftighed.« Asgrim gik da ud, og næst efter ham Helge Njalsen, så Kåre Sölmundsen, så Grim Njalsen, så Skarphedin, så Thorhal, så Thorgrim den Store, så Thorleif Kråk. De gik først til Gissur Hvides bod, og ind i boden. Gissur stod op for at tage imod dem, og bad dem sidde ned og drikke. Asgrim sagde: »Vi have andet ærende, end så, og det skulle vi i alles påhør forkynde. Hvad hjælp kunne vi vente os af dig, frænde?« Gissur svarede: »Min søster Jorun[1]) vilde vel tænke, at jeg ikke vil unddrage mig fra at stå dig bi. Så skal det også være nu og herefter, at vi skulle dele lod med hinanden.« Asgrim takkede ham, og de gik bort.

Da spurgte Skarphedin: »Hvor skulle vi nu gå hen?« »Til Ølvusingernes bod,« [2]) svarede Asgrim. Derpå gik de did. Asgrim spurgte, om Skafte Thorodsen var i boden? Der blev svaret ham ja. De gik da ind i boden. Skafte sad på bænken, og bød Asgrim velkommen. Han takkede. Skafte bød ham at sidde ned hos sig, men Asgrim svarede, at han havde ikke gode stunder, men havde dog et ærende til ham. »Lad høre da,« sagde Skafte. »Jeg vil bede dig om din hjælp, at du vil stå

---

[1]) Gissur den Hvides søster Jorun var nemlig moder til Asgrim Ellidagrimsen.

[2]) Efter landskabet Ølvus på Sönderlandet, Thorods og Skaftes hjemstavn.

os bi i vore sager,« sagde Asgrim. »Jeg havde ikke tænkt«, svarede Skafte, »at eders fortrædeligheder skulde komme indenfor mine vægge.« Asgrim sagde: »Ilde er sligt svaret, at ville stå mænd mindst bi, når det er mest fornødent.« »Hvad er det for en mand«, sagde Skafte, »han som fire mænd gå foran, den store, blege, uheldbringende mand, der ser så barsk ud, og ligner et trold?« Han svarede: »Skarphedin hedder jeg, og du har tidt set mig på tinge. Men så meget klogere er jeg end du, at jeg ikke behøver at spörge efter hvad du hedder. Du hedder Skafte Thorodsen; men för kaldte du dig Børstekuld, da du havde dræbt Ketil fra Elda; da gjorde du dig selv kuldet[1]), og smurte dit hoved ind i tjære; så købte du nogle trælle til at de skulde skære græstörv op, hvor du krøb ind om natten; så for du til Thorolf Loptsen paa Eyre, og han tog imod dig og bar dig ombord i sine melsække,« [2]) Derpå gik Asgrim ud med ham og de andre.

Skarphedin spurgte: »Hvor skulle vi nu gå hen?« »Til Snorre Godes bod[3]),« sagde Asgrim. Derpå gik de til Snorres bod. Der var en mand udenfor boden. Asgrim spurgte, om Snorre var derinde? Den anden svarede ja. Asgrim gik ind i boden og alle de andre. Snorre sad på bænken. Asgrim gik hen til ham, og hilste på ham. Snorre tog venlig imod ham, og bad ham sidde ned. Asgrim svarede, at han ikke havde stunder til at

---

[1]) skaldet. I denne betydning bruges ordet også på dansk, f. ex. i »den kullede greve«. Skafte gjorde sig skaldet ved at afrage sit hår, og således göre sig ukendelig.

[2]) Denne fortælling, hvortil Skarphedin stikler, er ellers ganske ubekendt. Om Skafte og hans ætmænd, Ølvusingerne, fandtes der en saga, Ølvusingekyn, men som nu er tabt.

[3]) Senere hen i fortællingen kaldes den Virkisbod, fordi den var befæstet og beherskede indgangen til Almannagjå. G. V.

Hal svarede, at hun var nok værd at have, me
var der ikke noget godt ved, »og det«, sagde h
du erfare, förend dette ting er ude.« Dermed e
deres samtale.

En dag talte Njal og Asgrim længe hemmel
men. Derpå sprang Asgrim op, og sagde til Nj
ner: »Lader os nu gå hen og se os om venner, a
skulle bukke under for overmagten; thi denne sag
dreven med heftighed.« Asgrim gik da ud, og na
ham Helge Njalsen, så Kåre Sölmundsen, så Gri
sen, så Skarphedin, så Thorhal, så Thorgrim de
så Thorleif Kråk. De gik først til Gissur Hvides
ind i boden. Gissur stod op for at tage imod d
bad dem sidde ned og drikke. Asgrim sagde: »
andet ærende, end så, og det skulle vi i alles pål
kynde. Hvad hjælp kunne vi vente os af dig, f
Gissur svarede: »Min søster Jorun[1]) vilde vel tæ
jeg ikke vil unddrage mig fra at stå dig bi. Så
også være nu og herefter, at vi skulle dele l
hinanden.« Asgrim takkede ham, og de gik bort

Da spurgte Skarphedin: »Hvor skulle vi nu g
»Til Ølvusingernes bod,« [2]) svarede Asgrim. De
de did. Asgrim spurgte, om Skafte Thorodsen v
den? Der blev svaret ham ja. De gik da ind i
Skafte sad på bænken, og bød Asgrim velkomme
takkede. Skafte bød ham at sidde ned hos sig
Asgrim svarede, at han havde ikke gode stunde
havde dog et ærende til ham. »Lad høre da,«
Skafte. »Jeg vil bede dig om din hjælp, at d

---

[1]) Gissur den Hvides søster Jorun var nemlig moder
Ellidagrimsen.

[2]) Efter landskabet Ølvus på Sönderlandet, Thorods
hjemstavn.

os bi i vore sager,« sagde Asgrim. »Jeg havde ikke tænkt«, svarede Skafte, »at eders fortrædeligheder skulde komme indenfor mine vægge.« Asgrim sagde: »Ilde er sligt svaret, at ville stå mænd mindst bi, når det er mest fornødent.« »Hvad er det for en mand«, sagde Skafte, »han som fire mænd gå foran, den store, blege, uheldbringende mand, der ser så barsk ud, og ligner et trold?« Han svarede: »Skarphedin hedder jeg, og du har tidt set mig på tinge. Men så meget klogere er jeg end du, at jeg ikke behøver at spörge efter hvad du hedder. Du hedder Skafte Thorodsen; men för kaldte du dig Børstekuld, da du havde dræbt Ketil fra Elda; da gjorde du dig selv kuldet[1]), og smurte dit hoved ind i tjære; så købte du nogle trælle til at de skulde skære græstörv op, hvor du krøb ind om natten; så for du til Thorolf Loptsen paa Eyre, og han tog imod dig og bar dig ombord i sine melsække,« [2]) Derpå gik Asgrim ud med ham og de andre.

Skarphedin spurgte: »Hvor skulle vi nu gå hen?« »Til Snorre Godes bod[3]),« sagde Asgrim. Derpå gik de til Snorres bod. Der var en mand udenfor boden. Asgrim spurgte, om Snorre var derinde? Den anden svarede ja. Asgrim gik ind i boden og alle de andre. Snorre sad på bænken. Asgrim gik hen til ham, og hilste på ham. Snorre tog venlig imod ham, og bad ham sidde ned. Asgrim svarede, at han ikke havde stunder til at

---

[1]) skaldet. I denne betydning bruges ordet også på dansk, f. ex. i »den kullede greve«. Skafte gjorde sig skaldet ved at afrage sit hår, og således göre sig ukendelig.

[2]) Denne fortælling, hvortil Skarphedin stikler, er ellers ganske ubekendt. Om Skafte og hans ætmænd, Ølvusingerne, fandtes der en saga, Ølvusingekyn, men som nu er tabt.

[3]) Senere hen i fortællingen kaldes den Virkisbod, fordi den var befæstet og beherskede indgangen til Almannagjå. G. V.

blive, »men til dig er ærendet,« sagde han. Snorre bad ham sige det. Asgrim sagde: »Jeg vil bede dig tage med mig til retten, og yde mig bistand; thi du er en forstandig mand, som kan sætte noget igennem.« »Det falder vanskeligt for os nu med vore sager«, svarede Snorre, »og en stor mængde mænd rejse sig imod os; vi ville derfor ikke gerne tage andres vanskelige sager over i andre fjerdinger.« »Du kan være undskyldt«, sagde Asgrim, »thi du skylder os intet.« »Jeg ved, at du er en brav mand«, vedblev Snorre, »og jeg vil derfor love dig, på ingen måde at være dig imod, eller yde dine uvenner nogen bistand. Asgrim takkede ham. Snorre Gode sagde: »Hvad er det for en mand, han som fire gå foran, den blege mand med de skarpe træk, han som fortrækker sin mund til et smil, og bærer sin øxe så höjt på skulder?« »Hedin hedder jeg«, svarede han, »men somme kalde mig Skarp-Hedin[1]) med fuldt navn; hvad vil du sige mig mere?« Snorre Gode vedblev: »Det, at du ser mig djærv ud, som en, der nok kan tage sin mand; men dog, spår jeg, er din meste lykke forbi, og få, spår jeg, blive dine dage.« »Vel er det«, svarede Skarphedin, »thi det er en gæld, vi alle skulle betale. Imidlertid gjorde du bedre i at hævne din fader[2]), end at spå således om mig.« »Mange have sagt det för«, sagde Snorre, »og over sligt vil jeg ikke vredes.« Derpå gik de ud, og fik ingen hjælp der.

Derfra gik de til Skagefjordingernes bod; den ejede

---

[1]) Den første del af navnet er blot et tilnavn.

[2]) som bekendt blev Snorres fader myrdet af Snorres morbroder Gisle Sursen, medens Snorre endnu var ufødt. Skarphedins bebrejdelse lyder derfor underlig, især når man ser til, at Gisle Sursen ved denne tid allerede for over 30 år tilbage var falden som offer for blodhævn. Forunderligt nok, at Skarphedin eller sagnskriveren ikke ved noget andet at bebrejde Snorre. G. V.

Haf den Rige, Thorkel Eriksens sön fra Goddalene[1]). Asgrim gik med de andre ind i boden. Haf sad midt i boden, og talede med en mand. Asgrim gik hen til ham, og hilste på ham; han takkede, og bad ham sidde ned. Asgrim sagde: »Jeg vilde bede dig yde mig og mine svogre hjælp.« Haf svarede rask, og sagde, at han vilde ikke have at göre med deres fortrædeligheder. »Men jeg vil dog spörge«, sagde han, »hvad det er for en mand, den blege der, som fire mænd gå foran, og der ser så uhyggelig ud, som om han var kommen ud af havets klipper[2]).« Skarphedin sagde: »Bryd du dig ikke om, dit melkeansigt[3]), hvem jeg er. Thi jeg tör gå frem der, hvor du ligger og lurer på mig, og ræddes lidet, om slige svende komme på min vej. Du skulde heller lede din søster Svanløg op, som Eydis Jernsaxa og Stediekol førte bort fra dit hus, uden at du torde røre dig derved.« Asgrim sagde: »Lader os gå, her er ingen hjælp at vente.«

Derpå gik de til Madrevoldingernes[4]) bod, og spurgte, om Gudmund den Mægtige var i boden? Der blev svaret dem ja. De gik da ind i boden. Der var et höjsæde midt i boden, og der sad Gudmund den Mægtige. Asgrim gik hen til ham, og hilste ham. Gudmund tog vel imod ham, og bad ham sidde ned. Asgrim svarede: »Jeg vil ikke sidde, men kommer for at bede dig om hjælp, thi du er en driftig og stor høvding.« Gudmund sagde: »Jeg skal ikke være dig imod, men hvad det angår at yde dig hjælp, så kunne vi tale om det siden;« go han viste sig velvillig nok. Asgrim takkede ham for sit løfte. Gudmund sagde: »Der er en mand der henne

---

[1]) dalstrækning i Skagefjord på Nordlandet. Goddølerne hørte til landets herskende gamle godefamilier.

[2]) som en havjætte.

[3]) ell. dit drog, du fejge karl.

[4]) efter Gudmund den Mægtiges gård, Madrevalle i Øfjord.

15

i eders flok, som jeg har set på en stund, og som tykkes mig ræddeligere end nogen, jeg för har set.« »Hvem er det?« sagde Asgrim. »Ham, som fire gå forud«, sagde Gudmund, »med det brune hår, blegt ansigt, stor af væxt er han og djærv, og så rask ser han ud til mandedåd, at jeg heller vilde have ham, end ti mand, i mit følge, men dog ser manden ud til, at have ulykke med sig.« Skarphedin sagde: »Det er mig du mener, og forskellig ulykke er os givet: jeg må lide dadel for Höskuld Hvidenæsgodes drab, og det ikke uden grund, men om dig digtede Thorkel Håk og Thorer Helgesen nid, og deraf har du den störste ærgrelse.« De gik derpå ud.

Skarphedin sagde da: »Hvor skulle vi nu gå hen?« «Til Ljosvetningernes bod[1],« sagde Asgrim. Denne bod havde Thorkel Håk tjeldet, en sön af Thorgeir Gode. Han havde været udenlands, og fremmet sig[2] i andre lande. Han havde dræbt en ildgerningsmand[3] i Jæmteskoven; derfra drog han til Sverrig, indgik samlag med Sørkver Karl, og hærgede med ham i Østerleden. Men østen for Balagardsside[4], da han en aften skulde søge efter vand til dem, traf han på en Finngalkn[5], som han længe værgede sig mod, og endelig fik dræbt. Derfra drog han over til Adelsyssel[6], hvor han stred med en drage. Siden vendte han tilbage til Sverrig, derfra til Norge, og drog ud til Island. Alle disse mandige gerninger lod han skære ud over sin lukkede seng og på stolen foran sit

[1]) se kap. 106. I mellemtiden (1000—1011) var Thorgeir død og var bleven efterfulgt af sine sönner, der nu indtoge hans plads på altinget.

[2]) indlagt sig hæder. [3]) røver.

[4]) kysten af Finland ved den finske bugt.

[5]) et fabelagtigt uhyre, med menneskehoved og dyrekrop, en art Sfinx.

[6]) kyststrækningen af Estland, lige over for Øsel.

jsæde[1]). Han stred også på Ljosvetningernes Led-
›de med Gudmund den Mægtige og hans brødre; og
Ljosvetningerne fik sejer, gjorde Thorer Helgesen
Thorkel Håk et nidvers om Gudmund[2]). Thorkel plejede
sige, at der var ingen på Island, som han jo vilde gå
enekamp med, når det skulde være, eller nogen, for
'em han vilde vende ryg. Derfor blev han kaldt Thor-
›l Håk (den overmodige, ordgyderen), thi han skånede
gen hverken i ord eller gerning, med hvem han så
ıd havde at göre.

121. Om Skarphedin og Thorkel Håk.

Asgrim og hans ledsagere gik til Thorkel Håks bod.
sgrim sagde da til sine ledsagere: »Denne bod tilhører
horkel Håk, en stor kæmpe, og det vilde være os til
lort gavn, hvis vi kunde vinde hans bistand; vi skulle
erfor her bære os forsigtig ad, thi han er egensindig og
anskelig. Jeg vil nu bede dig, Skarphedin, at du vil
ıde være at blande dig i vor samtale.« Skarphedin smilte
erad; han var klædt således, at han havde en blå kjortel
å, blåstribede brog, höjhælede sorte sko på fødderne,
g sølvbælte om livet. I hånden havde han øxen, hvor-
ıed han havde fældet Thraen, og som han kaldte Rimme-
ŷge, samt et let skjold; om hovedet havde han et silke-
nykke, og håret redt tilbage om ørerne. Han så sær-
leles krigersk ud, og faldt derfor alle i öjnene. Han gik
›å samme plads som för, hverken mere foran eller bag-
fter. De gik nu helt ind i boden. Thorkel sad midt
›å bænken, og hans mænd på begge sider ud fra ham.
Asgrim hilste ham. Thorkel takkede. Asgrim sagde til

---

[1]) det synes næsten som om dette var et udtog af en nu tabt saga af Thorkel Håk. G. V.

[2]) Leidarting. Om denne kamp fortælles der i Ljosvetningesaga.

ham: »Vi ere komne hid, for at bede dig om hj
du vil gå for retten med os.« Thorkel svarede:
behøver I min hjælp, siden I allerede have været h
mund, og han har vel lovet eder bistand.« »Han
fik vi ikke,« sagde Asgrim. Thorkel sagde: »S
Gudmund sagen uvennesæl, og det er den også,
er den værste gerning, der er bedreven. Jeg ved
heller ikke, hvor det faldt dig ind at komme hid, c
du kunde tro, at jeg skulde være så meget slett
Gudmund, og vilde understøtte en vrang sag.«
tav da, og tyktes det gik ilde. Thorkel sagde: »I
den store, forfærdelige mand, som fire gå foran, ı
blege, skarpe ansigt, der ser så ulyksalig og r
ud?« Skarphedin svarede: »Jeg hedder Skarphedin,
han, »men du skulde lade være at bruge hadings
mig, en sagløs mand. Aldrig har det hændtes n
jeg har kuget min fader og stredet med ham, ı
gjorde med din. Lidet har du også redet til
eller givet dig af med tingtrætter, og det skikker si
for dig, at du sidder hjemme med dine få hus
din gård Øxerå[1]) og laver din melk[2]). Du
også først stange dine tænder og få trævlerne ud
hestekød, som du åd, förend du red til tings; di
så det, og undrede sig over, at du gjorde slig
styggelighed. »Thorkel sprang da op ganske fo
greb sit håndsværd, og sagde: »Dette sværd f
Sverrig, og dræbte den störste kæmpe, og siden
mangen mand dermed; såsnart jeg træffer dig, ı
drive det igennem dig, og det skal du have f

---

[1]) Thorkels gård hed nemlig Øxerå. Dette have nogle m
og indskudt »end ved Øxerå«, og tænkt på altingstedet
navn; men der vare netop ikke få folk.

[2]) ell. passer dine kør.

uterlige ord.« Skarphedin stod med opløftet øxe, og fortrak munden til smil, og sagde: »Denne øxe havde jeg i min hånd, da jeg sprang tolv alen over Markarfljot, og dræbte Thraen Sigfussen; otte mænd stode for mig, og ingen traf mig, men aldrig har jeg løftet våben mod mand, uden det har ramt ham.« Derpå skød han sine brødre og sin svoger Kåre tilside, for frem imod Thorkel, og sagde: »Gör nu et af to, Thorkel Håk! stik dit sværd ind og sæt dig ned, eller jeg sætter dig øxen i hovedet, og kløver dig ned i dine hærder.« Da satte Thorkel sig ned, og stak sit sværd ind, og sligt hendte ham aldrig hverken för eller siden. Asgrim gik ud med de andre.

Skarphedin sagde: »Hvor skulle vi nu gå hen?« Asgrim svarede: »Hjem til vor bod.« »Så gå vi nu hjem, kede af at bönfalde,« sagde Skarphedin. Asgrim yttrede: »Mange steder har du været temmelig ordhvas; men her hvor det galdt Thorkel, tror jeg du har behandlet ham som han havde fortjent.« De gik da hjem til deres bod, og fortalte Njal alting nöjagtig. Han sagde: »Vi have nu gjort hvad vi kunne, og der må da komme hvad komme vil.«

Gudmund den Mægtige spurgte nu, hvorledes det var gået til imellem Skarphedin og Thorkel; og sagde: »I vide, hvorledes det gik med mig og dem fra Ljosevatn, men jeg har aldrig lidt sådan skam og forsmædelse af dem, som Thorkel nu led af Skarphedin; og det er truffet meget godt.« Han sagde derpå til sin broder Einar fra Thværå: »Du skal fare hen med alle mine folk, og stå alle Njals sönner bi, når retten sættes; men behøve de hjælp næste sommer, så skal jeg selv yde dem bistand.« Einar lovede det, og lod Asgrim det vide. Asgrim sagde: »Gudmund overgår de fleste i høvdingeskab,« og fortalte det derpå til Njal.

122. Om sagens anlæg.

Næste dag samledes Asgrim og Gissur Hvide, Hjalte Skeggesen og Einar fra Thværå. Mörd Valgardsen var også tilstede. Han havde da sagt sig søgsmålet fra, og overdraget det til Sigfussönner. Da sagde Asgrim: »Dig har jeg først ladet kalde, Gissur Hvide, og ligeledes Hjalte og Einar, fordi jeg vil sige eder, hvorledes det står sig med vor sag. Det er eder bekendt, at Mörd har søgsmålet, men det hænger således sammen, at Mörd har været med ved Höskulds drab, og har givet ham det sår, hvortil ingen ophavsmand blev nævnet. Mig synes derfor, at sagen må blive afvist som ulovlig.« »Så ville vi strax komme frem med denne indsigelse,« sagde Hjalte. Thorhal Asgrimsen sagde: »Det er dog ikke rådeligt andet, end at vi holde det altsammen skjult, indtil retten sættes.« »Hvad gör det til sagen?« sagde Hjalte. Thorhal svarede: »Få de nu strax at vide, at det er gået vrangt til med sagens anlæg, så kunne de bjærge sagen ved at sende en mand hjem fra tinget, lade ham stævne der på ny, og udnævne nævnsmænd til tinget, og da er søgsmålet lovligt.« »Du er en indsigtsfuld mand, Thorhal,« sagde de, »og dit råd skulle vi følge.« Derefter gik hver til sin bod.

Sigfussönnerne tillyste sagen på lovbjerget, og spurgte efter tinglav og hjemstavn, men fastedags nat[1]) skulde retterne[2]) sættes og søgsmålene begynde. Tinget var nu roligt indtil da. Man søgte da at bevirke forlig imellem dem, men Flose gjorde vanskeligheder, og de andre vare endnu ordrigere[3]), så der var liden udsigt dertil. Nu kom den tid, at retten skulde sættes faste-

[1]) Fredag aften.
[2]) nemlig de fire fjerdingsretter.
[3]) gjorde endnu flere indvendinger.

dags aften. Da gik hele tingforsamlingen derhen. Flose stod med sin hob sönden for Rangåboernes ret[1]; med ham var Hal fra Sida, Ulf Ørgodes sön Runolf fra Dal, og de andre, som havde lovet Flose hjælp; men nordenfor Rangåboernes ret stode Asgrim Ellidagrimsen og Gissur Hvide, Hjalte Skeggesen og Einar fra Tværå[2]) med deres flok. Men Njals sönner vare hjemme ved deres bod med Kåre og Thorleif Kråk og Thorgeir Skorargeir og Thorgrim den Store. De sade alle med deres våben, og deres flok var uangribelig.

Njal havde bedet dommerne at gå til retten. Sigfussönnerne begyndte deres søgsmål. De krævede vidner, og bøde Njals sönner at høre på deres ed; derpå aflagde de eden, så fremsatte de sagen; så lode de føre tillysnings-vidner; så bøde de nævnsmændene tage sæde, og indbøde til nævnsmændenes undersøgelse. Da stod Thorhal Asgrimsen op, og gjorde forbud mod nævnsmændstoget, og det fordi den mand havde tillyst sagen, der var falden under lovens straf og selv var fredløs.« »Hvem mener du med det?« sagde Flose. Thorhal svarede: »Mörd Valgardsen for hen til Höskulds drab med Njals sönner, og sårede ham med det sår, som ingen ophavsmand blev nævnt til, da vidner bleve nævnte til sårene. I kunne ikke nægte, at sagen er ugyldig.«

123. Om forliget mellem Flose og Njal.

Njal stod da op, og sagde: »Derom beder jeg Hal fra Sida og Flose og Sigfussönnerne og alle vore mænd, at I ikke ville gå bort, men blive og høre mine

---

[1]) under denne fjerdingsret hørte nemlig drabssagen efter Höskuld Hvidenæsgode.

[2]) Gudmund den Mægtiges broder og en af landets viseste og bedste mænd.

ord.« De gjorde så. Han sagde da: »Så synes mig som denne sag må falde sammen i sig selv, og det med rette, thi af ond rod er den oprunden. Jeg forsikkrer eder, at jeg elskede Höskuld mere, end mine sönner, og da jeg spurgte, at han var dræbt, tyktes mig mine öjnes sødeste lys at være slukt, og heller vilde jeg have mistet alle mine sönner, når han havde levet. Nu beder jeg dig, Hal fra Sida, og Runolf fra Dal, Hjalte Skeggesen og Einar fra Thværå og Haf hin Spage, at det må forundes mig at få forlig sluttet for Höskulds drab på mine sönners vegne, og ønsker jeg, at de må kende heri, som ere dertil bedst skikkede.« Gissur og Haf og Einar holdt derpå hver sin tale, bade Flose om forlig, og lovede sit venskab derfor. Flose svarede godt på alt, men lovede alligevel intet. Hal fra Sida sagde da til Flose: »Vil du nu holde dit ord og opfylde det løfte du gav mig, da jeg skaffede din frænde Thorgrim Digerketils sön udenlands, den gang han havde dræbt Halle den Røde. Flose svarede: »Ja jeg vil, måg, thi du vil ikke forlange andet, end hvad der kan forøge min hæder.« Hal sagde: »Så vil jeg, at du strax er villig til forlig, og lader gode mænd kende i sagen, og derved erhværver dig gode mænds venskab.« Flose sagde: »Jeg erklærer eder, at jeg vil opfylde min måg Halls og andre af de bedste mænds begering, at han skal kende i sagen tilligemed de bedste mænd, som lovligen udnævnes dertil fra begge sider; og jeg finder, at Njal fortjener, at jeg forunder ham dette.« Njal og alle de, der vare hos, takkede ham og dem alle, og sagde, at Flose havde handlet som en brav mand. Flose vedblev: »Nu vil jeg udnævne mine voldgiftsmænd. Så udnævner jeg først min måg Hal, så Øssur fra Breidå, Svart Asbjörnsen fra Kirkeby, Modolf Ketilsen, Haf den Spage og Runolf fra Dal; og det ville alle være enige i, at det ere de dygtigste

af alle mine mænd.« Derpå bad han Njal udnævne sine voldgiftsmænd. Njal stod da op, og sagde: »Hertil udnævner jeg først Asgrim Ellidagrimsen, så Hjalte Skeggesen, Gissur Hvide, Einar på Thværå, Snorre Gode og Gudmund den Mægtige.« Derpå gave de hinanden hånd, Njal og Flose og Sigfussönnerne, og Njal håndsælede[1]) på alle sine sönners og sin måg Kåres vegne det, som disse tolv mænd vilde dømme; og det må man sande, at hele tingforsamlingen blev glad derover. Derpå blev der sendt bud efter Snorre og Gudmund, thi de vare i deres boder. Der blev da bestemt, at dommerne skulle sidde i lovretten, og alle andre gik bort.

124. Om dommerne[2]).

Snorre Gode talte således: »Nu ere vi her tolv dommere, som denne sag er voldgivet. Jeg vil nu bede eder alle, at vi ikke lægge nogen hindring i vejen i denne sag, som kunde hemme forliget.« Gudmund sagde: »Ville I dømme nogen herredsflygtig eller landlyst?« »Ingen,« svarede Snorre, »thi det føder ofte ondt af sig, og har givet anledning til manges drab og ufred; men jeg vil sætte pengeboden så höj, at ingen mand har været dyrere, end Höskuld.« Hans ord fandt bifald.

Derpå talede de om sagen, og kunde ikke blive enige om, hvem der først skulde bestemme pengebodens störrelse; endelig kastede de lod derom og det tilfaldt Snorre at bestemme den. Snorre sagde: »Herpå vil jeg ikke betænke mig længe, jeg vil nu sige eder, hvad min bestemmelse er: at jeg vil lade Höskuld bøde med tredobbelt mandebod og det er sex hundrede i sølv. I må nu forandre det, hvis det tykkes eder for meget eller for

[1]) tilsikkrede ved håndslag.
[2]) ell. voldgiftsmænd.

lidet.« De svarede, at det skulde være således. »Hertil skal endnu föjes,« vedblev han, »at alle pengene skulle betales her på tinget.« Da sagde Gissur Hvide: »Dette tror jeg næppe kan lade sig göre, thi de have udentvivl en ringe del med, til at rede for sig.« Gudmund den Mægtige sagde: »Jeg ved, hvad Snorre vil. Han vil, at alle vi voldgiftsmænd skulle skyde til, som vor dannished er til, og det vil da mangen en efterligne.« Hal fra Sida takkede ham, og sagde, at han vilde gerne skyde så meget til, som nogen anden, der gav mest. Og alle de andre voldgiftsmænd sagde ligeledes ja.

Derpå gik de bort, og aftalte, at Hal skulde forkynde kendelsen på lovbjerget. Der blev ringet, og alle mænd gik til lovbjerget. Hal fra Sida stod op, og sagde: »Den sag, vi have været voldgiftsmænd i, ere vi blevne vel enige om. Vi have bestemt sex hundrede i sølv. Vi voldgiftsmænd skulle betale halvdelen, og det skal betales alt her på tinget. Men det er nu min bön og begæring til hele det samlede folk, at hver vil give noget til for guds skyld.« Derpå svarede de alle vel. Hal krævede da vidner på kendelsen, at ingen skulde kunne bryde den. Njal takkede dem for kendelsen. Skarphedin stod hos, og tav, og fortrak munden til et smil.

Folk gik så fra lovbjerget, og til deres boder. Men voldgiftsmændene samlede på bondens kirkegård[1]) de penge, de havde lovet at skyde til. Njals sönner kom frem med de penge, de havde, ligesom Kåre, og det var hundrede i sølv. Njal tog de penge, han havde, og det var det andet hundrede i sølv. Derpå bleve alle disse

---

[1]) altså skulde der allerede dengang (1011) være bygget en kirke på Thingvalle. Efter Snorre Sturlesens udsagn synes denne kirke dog først at være bleven bygget under Olav den Helliges regering; en klokke blev senere foræret til den af Harald den Hårdråde. G. V.

penge samlede i lovretten; og andre gave da så meget til, at der ikke manglede en penning i den bestemte sum. Njal tog derpå en silkekappe og et par støvler, og lagde dem ovenpå bunken.

Derpå sagde Hal til Njal, at han skulde gå efter sine sönner, selv vilde han gå efter Flose, at de kunde tilsikkre hinanden tryghed. Njal gik da hjem til sin bod, og sagde til sine sönner: »Nu står det sig godt med vor sag; vi ere forligte mænd, og alle pengene ere samlede. Vi skulle fra begge sider gå hen, og yde hinanden fred og tryghed. Jeg vil nu bede eder, mine sönner, at I ikke forstyrre den.« Skarphedin strøg sig over panden, og fortrak munden til et smil. De gik alle til lovbjerget. Hal gik ligeledes hen til Flose, og sagde: »Gak nu til lovretten, thi nu ere alle pengene udredte og samlede på et sted.« Flose bad da Sigfussönnerne at gå hen med sig; og de gik alle ud. De gik østenfra, men Njal og hans sönner kom vestenfra hen til lovretten. Skarphedin gik hen til midbænken og stod der.

Nu gik Flose ind i lovretten, for at tage pengene i öjesyn, og sagde: »Det er mange og skönne penge, og rundelig udredte, som ventelig var.« Derpå tog han kappen op, og svang den, og spurgte, hvo der havde givet den til? Ingen svarede ham. Anden gang svang han kappen, og spurgte, hvem der havde givet den til? og lo; men ingen svarede ham. Da sagde han: »Hvorledes hænger det sammen? Ved ingen, hvem dette klædningsstykke har hørt til? eller tör I ikke sige mig det?« Skarphedin sagde: »Hvem mener du har givet den til?« Flose sagde: »Vil du vide det, så skal jeg sige dig, at jeg tænker, din fader har givet den til, den Skægløse karl; mange, som se ham, vide ikke, om han er en kvinde eller et karlfolk.« Skarphedin sagde: »Sligt er et skammeligt ord, at håne en ældgammel mand, hvad

endnu ingen brav mand har gjort. Også kunne I vide, at han er en mand, thi han har avlet sönner med sin kone, og få af vore frænder have ligget ugilde ved vor gård, så at vi ej have hævnet dem.« Derpå tog Skarphedin kappen til sig, og kastede et par blå brog til Flose, og sagde, at dem trængte han mere til. Flose sagde: »Hvorfor skulde jeg trænge mere til dem?« »Fordi,« svarede Skarphedin, »du er brud til troldet i Svinefjeld, med hvem det hedder du har samkvem hver niende nat.« Da sparkede Flose til pengene, og sagde, han vilde ikke have en penning deraf, og sagde, at enten skulde Höskuld ligge ugild, eller de vilde hævne ham blodig. Flose vilde da ingen fred give og ingen modtage, og sagde til Sigfussönnerne: »Lader os nu gå hjem, og alle stå som en mand!« Derpå gik de hjem til deres bod. Hal sagde: »Altfor store ulykkesmænd have del heri.«

Njal og hans sönner gik hjem til deres bod. Njal sagde: »Nu sker det, som mit sind længe har spået mig, at denne sag vilde blive os tung.« »Nej,« sagde Skarphedin, »de kunne aldrig søge os efter landslov.« »Så vil det ske,« svarede Njal, »som vil blive os alle endnu værre.«

De mænd, som havde skudt penge til, talede om at tage dem tilbage. Men Gudmund den Mægtige sagde: »Den skam vil jeg aldrig have på mig, at jeg skulde tage det tilbage, jeg har givet, hverken her eller andensteds.« »Det er brav talt,« sagde de andre, og ingen vilde da taget noget tilbage. Snorre Gode sagde: »Det er mit råd, at Gissur Hvide og Hjalte Skeggesen skulle forvare pengene til næste alting; mit sind siger mig, at det vil ikke vare længe, förend vi kunne behøve at tage til dem.« Hjalte tog da og forvarede den ene halvdel af pengene, men Gissur den anden. Man gik så hjem til sine boder.

125. Der overlægges anfald imod Njal og hans sönner.

Flose stævnede alle sine mænd op til Almannagjå, og gik selv did. Da vare alle hans mænd komne, og det vare fem snese mænd. Flose sagde til Sigfussönnerne: »Hvorledes kan jeg yde eder bistand i denne sag, så at I ere fornöjede dermed?« Gunnar Lambesen svarede: »Vi ere ikke tilfredse, förend disse brødre, alle Njals sönner, ere dræbte.« Flose sagde: »Det vil jeg love eder Sigfussönner, ikke at opgive denne sag, förend en af parterne bukker under for den anden. Så vil jeg også vide, om her er nogen, som ikke vil stå os bi i denne sag.« Men alle svarede, at de vilde stå ham bi. Flose sagde: »Så gauger da alle hen til mig, og sværger mig til, at ingen skal svigte denne sag.« De gik alle hen til ham, og svore ham det til. Han vedblev: »Vi skulle også alle give hinanden hånd på, at den skal have forbrudt gods og liv, der træder ud af denne sag, för den er til ende.«

Disse vare høvdinger[1]) med Flose: Thorsten Bredmaves sön Kol, Hal fra Sidas søstersön; Hroald Øssursen fra Breidå; Øssur, Önund Töskubaks sön; Thorsten den Fagre Gerleifsen; Glum Hildersen; Modolf Ketilsen; Thorer, en sön af Thord Illugesen fra Møretunge; Floses frænder Kolben og Egil; Ketil Sigfussen og hans broder Mörd; Ingild fra Kelde, Thorkel og Lambe, Grane Gunnarsen, Gunnar Lambesen og hans broder Sigurd, Hroar Hamundsen[2]).

Flose sagde til Sigfussönnerne: »Tager nu den til høvding, som tykkes eder bedst skikket, thi en må stå

---

[1]) opmænd.

[2]) rettelse for udgavens: »Hroar på Hamundstad.« Se kap. 143.

for sagen.« Ketil fra Mörk svarede: »Hvis valget skal stå til os, da ville vi strax vælge dig til at overtage denne vanskelige sag; og dertil ere mange grunde: du er en ætstor mand og en stor høvding, djærv og indsigtsfuld. Også mene vi, at du for vor tarvs skyld, vil påtage dig sagen.« Flose sagde: »Det er rimeligst, at jeg giver mit minde til det, som eders bön går ud på. Jeg vil nu også bestemme, hvilken adfærd vi skulle bruge, og så er mit råd: Hver mand ride hjem fra tinget, og sørge for sin husholdning i sommer, medens høsletten står på. Jeg vil også ride hjem, og være hjemme i sommer. Men den drottensdag, når der ere otte uger til vinteren, da vil jeg lade synge messe for mig hjemme, og så ride vester over Lomegnupssand. Hver af os skal have to heste. Jeg vil ikke forøge vor mandstyrke med flere end dem, som her have svoret; thi vi have mer end nok i den, når den kommer os ret til hold. Jeg vil ride drottensdagen og natten med; men den anden aften i ugen[1]) skal jeg være på Trehyrningshals för midaften[2]). Da skulle I alle være komne, som ere edsvorne til denne sag; men hvis nogen af dem, som have indgået med i denne sag, ikke ere komne der, så skal han miste sit liv, hvis vi må råde.« Ketil sagde: »Hvorledes kan det gå til, at du rider

---

[1]) mandag aften.

[2]) Ketil undrer sig ikke uden grund over denne hurtige rejse. Vejen fra Svinefjeld til Trehyrningshals er vel i lige linie godt 24 mil tildels over ørkener, store elve og bjerge. Efter kyndige mænds udsagn fra Skaftefjeldssyssel, hører Floses rejse, således som den beskrives her og i 127. kapitel, til umulighederne, og røber sagaskriverens ubekendskab til denne egn. Ingen nulevende mand vilde i mindre end halvandet døgn, ikke endda i skarpeste ridt, kunde tilbagelægge denne lange vej; kap. 127 viser især at forfatteren har tænkt sig afstandene langt kortere end de i virkeligheden ere. G. V.

drottensdag hjemmefra, og kommer anden dag i ugen til Trehyrningshals?« Flose svarede: »Jeg vil ride op fra Skaptåtunge og nordenfor Øfjeldsjökul og ned i Godaland, og det vil kunne nås, når jeg rider skarpt til. Jeg vil nu også sige eder hele min plan: Når vi ere samlede, skulle vi med hele vor hær ride til Bergthorshvol, og hjemsøge Njals sönner med ild og sværd, og ikke gå derfra, förend de alle ere døde. Dette vort forsæt skulle I holde hemmeligt, thi det gælder alle vores liv. Lader os nu søge vore heste og ride hjem.« De gik da alle til deres boder. Derpå lod Flose sine heste sadle, biede ikke efter nogen af de andre, og red hjem. Han vilde ikke tale med sin måg Hal, thi han mente, at Hal vilde fraråde alle storværker.

Njal red hjem fra tinget med alle sine sönner; de vare hjemme om sommeren. Njal spurgte sin måg Kåre, om han vilde ride øster til Dyrholmene, for at se til sin husholdning; men Kåre svarede: »Jeg skal ikke ride derhen, thi samme skæbne skal ramme mig og dine sönner.« Njal takkede ham, og sagde, at sligt kunde man vente af ham. Der var altid omtrent tredive våbenføre mænd på Bergthorshvol, huskarlene medregnede.

Hrodny Höskuldsdatter, Höskuld Njalsens moder, kom engang til Kelde. Hendes broder Ingild tog vel imod hende; hun besvarede ikke hans hilsen, men bad ham dog gå ud med hende, og de gik begge udenfor gården. Derpå tog hun ham ved hånden, og de satte sig begge ned. Hrodny sagde: »Er det sandt, at du har svoret en ed at overfalde Njal og dræbe ham og hans sönner?« Han svarede: »Det er sandt.« »En stor niding er du,« vedblev hun, »du, som Njal tre gange har frelst fra skoven[1].« »Så står det dog nu til,« sagde Ingild, »at

[1] fra at blive skovgangsmand.

det gælder mit liv, hvis jeg ikke gör det.« »Nej,« sagde hun, »du vil leve alligevel, og gælde for en bedre mand, når du ikke sviger den, som du skylder mest af alle.« Derpå tog hun en linhue op af sin lomme, den var ganske blodig og hullet, og sagde: »Denne hue havde Höskuld Njalsen, din søstersön, på sit hoved, da de vege ham; derfor tykkes mig det er slet gjort af dig, at yde dem bistand, som ere i slægt med hans banemænd.« Ingild svarede: »Det kan også være, at jeg ikke er imod Njal, hvad der end så vil følge på, men jeg ved, de ville hævne sig på mig derfor.« Hrodny sagde: »Du kan nu yde Njal og hans sönner megen hjælp, når du siger ham hele deres plan.« »Det vil jeg ikke göre,« svarede Ingild, »thi da er jeg hver mands niding, når jeg røber det, som de betroede til min ærlighed; men det er brav mands færd, at forlade denne sag, skönt jeg ved, at hævnen er vis. Men sig til Njal og hans sönner, at de skulle tage sig vel i agt hele denne sommer, thi det er heldråd for dem, og forsyne sig med mange mænd.« Hun vendte tilbage til Bergthorshvol, og fortalte Njal hele denne samtale. Njal takkede hende, og roste hendes færd, »thi han,« sagde Njal, »vilde begå større udåd ved at overfalde mig, end nogen anden.« Han tog hjem, men han sagde det til sine sönner.«

Der var en kærling på Bergthorshvol, der hed Sæun hun var klog på meget og fremsynet. Den gang var hu meget gammel, og Njals sönner kaldte hende en gamm tosse, fordi hun talte så meget, men somt traf dog in En dag tog hun en stor kæp i hånden, og gik op o huset til en stak arver[1]) der lå; hun pryglede på stakke og bad, at den aldrig måtte trives, så ussel den va Skarphedin lo derad, og spurgte, hvorfor hun førte kr

[1]) planten arve.

med den stak? Kærlingen svarede: »Denne stak vil blive tagen til at tænde ild med, når Njal bonde og min fostermoder Bergthora indebrændes. Kast den i vandet,« sagde hun, »eller brænd den op som snarest!« »Det ville vi ikke göre,« sågde Skarphedin, »thi der vil fås andet til at tænde ild med, hvis så skal være, sköndt den er borte.« Kærlingen sladrede den hele sommer om, at man skulde bære stakken ind, men det blev bestandig forsømt.

126. Om varsler.

På gården Reyke i Skeid[1]) boede Runolf Thorstensen. Hans sön hed Hildeglum. Denne gik ud drottensdags nat, da der vare otte uger til vinteren, og hørte på en gang et så stort brag, at både himmel og jord tyktes ham skælve. Derpå så han hen i vester, og ham tyktes han så en ildfarvet ring, og i ringen en mand på en grå hest. Han kom farende forbi ham, og red skrapt til, og han havde en luende brand i hånden; han red ham så nær, at han kunde se ham grant; han var sort som beg. Han kvad denne vise med höj røst:

Hest jeg rider,
rimfrostmanket,
sludbedækket,
ondt voldende;
ild er i enderne,
ædder er i midie.
Så er Floses færd,
som farer kevle[2]),

---

[1]) landstrækningen imellem Hvidå og Thjorså i Arnæssyssel.
[2]) som kevle farer. Kevle: kæp, her den brand han havde i hånden, ved hvis svingning han frembragte ildringen.

16

og så er Floses færd,
som farer kevle.

Så tyktes ham, at manden skød branden mod fjeldene i øster, og det forekom ham da, at der blussede en så stor ild i vejret, at han tyktes, han kunde ikke se mod fjeldene derfor. Det syntes ham, at samme mand red østerpå ind i ilden, og forsvandt der. Derpå gik han ind på sin plads, lå længe i afmagt, men kom dog atter til sig selv. Han kunde erindre alt hvad der havde båret ham for, og sagde sin fader det; men denne bød ham sige det til Hjalte Skeggesen. Han for hen, og sagde Hjalte det. Denne svarede, at det han havde set var et gandridt[1], »hvilket altid betyder store tidender.«

127. Floses rejse.

Flose gjorde sig rede til at tage hjemmefra to måneder för vinteren, og stævnede alle sine mænd til sig, som havde lovet ham hjælp og at tage med ham. Hver af dem havde to heste og gode våben. De kom alle til Svinefjeld[2], og vare der om natten. Tidlig om morgenen på drottensdag lod Flose holde gudstjeneste for sig, og gik derpå til bords. Han anviste alle sine hjemmemænd, hvad hver skulde tage sig for, medens han var borte. Derpå gik han til sine heste.

---

[1]) Troldridt eller ulveridt, gand betyder en ulv.

[2]) Floses gård Svinefjeld ligger i en egn, der nu kaldes Øræfe (ørkenen), men i oldtiden kaldtes Herred eller Lilleherred. Ved et voldsomt ildudbrud henved midten af det 14. århundrede (1362) blev störstedelen af denne blomstrende egn forvandlet til en lavaørken, hvor gårdene Svinefjeld og 7 andre nu stå tilbage som en oase. Der siges at en strækning af henved en snes mil blev bedækket af sand og lava, og 2 kirkesogne bleve begravne under lavaen. G. V.

Først red han med sine folk vesterpå til Sand[1]). Her bad han dem i begyndelsen ikke at ride for fast, de vilde nå den vej alligevel, og bad dem alle bie, hvis nogen behøvede at hvile. De rede så vesterpå til Skovehverve, og kom til Kirkeby[2]). Flose bad alle sine mænd komme til kirke, og først forrette deres bön; de gjorde så. Derpå stege de atter til hest, og rede tilfjelds[3]) og så til Fiskesøerne og rede noget vesten for søerne[4]) så stævnede de vesterpå på Sanden, lode Øfjeldsjökul være på deres venstre hånd, og kom så ned til Godeland, derpå til Markarfljot; og den anden dag i ugen, omtrent ved non[5]) kom de til Trehyrningshals, hvor de biede til midaften[6]). Da kom alle de andre did, undtagen Ingild fra Kelde. Sigfussönnerne dadlede ham meget; men Flose bad dem ikke at skelde Ingild, sålænge han ikke var hos, »men vi skulle nok,« sagde han, »betale ham det siden.«

128. Om varsler på Bergthorshvol.

Nu kommer vor fortælling tilbage til Bergthorshvol. Brødrene Grim og Helge fore til gården Hole[7]), hvor de havde börn til opfostring, og sagde til deres moder, at de kom ikke hjem om aftenen. De vare på Hole hele

---

[1]) Skeidaråsand, der i sagaen kaldes Lomagnupsand.

[2]) senere berømt ved et nonnekloster, som her blev oprettet i slutningen af 12. århundrede.

[3]) nl, bagved Øfjeldsjökul, den såkaldte Fjallabaksvegr, der i sagaen kaldes Sanden.

[4]) Fiskesøerne ligge mange mil nordenfor Fjallabaksvegr adskilte derfra ved jökler og ørkener. I Skaftefjeldssyssel er vejen til Fiskesøerne vel bekendt og befares hvert år. G. V.

[5]) henved kl. 3½. e. m.

[6]) henved kl. 4½. e. m.

[7]) de nuværende Eyvindarholar under Øfjeldene.

dagen. Der kom nogle fattige kvinder, som sagde, :
de vare komne langvejs fra. Brødrene spurgte dem o
tidende. De svarede, at de kunde ingen tidende sig
men en nyhed kunde de nok fortælle. De andre spurgt
hvad det var, og bade dem komme frem med den. (
det gjorde de da også. »Vi kom ned fra Fljotshlid
sagde de, »og så alle Sigfussönnerne ride fuldvæbned
de stævnede op på Trehyrningshals, og vare femten
flok; vi så også Grane Gunnarsen og Gunnar Lambes
og de vare fem sammen, de stævnede den samme v
ja, man må sige, at nu er alt her på færde og fl
omkring i herredet.« Helge Njalsen sagde: »Da
Flose være kommen østenfra, og alle de andre kom
for at møde ham, og vi skulle være der, Grim, h
Skarphedin er.« »Ja,« sagde Grim, og de toge hjem

Denne samme aften sagde Bergthora til sine tyend
»Nu skulle I selv vælge eder mad i aften, at hver
få hvad han holder mest af, thi denne aften er det nok sid
gang jeg sætter mad for mine folk.« »Det være lan
fra,« sagde de. »Det vil dog så være,« sagde hun,
jeg kunde sige langt mere derom, hvis jeg vilde.
derpå vil det være et mærke, at Grim og Helge v
komme hjem i aften, förend folk ere mætte, og træ
det ind, så vil mere gå som jeg siger.« Derpå sa
hun maden på bordet.

Njal sagde: »Underlig synes det mig nu; mig tyk
jeg ser hele stuen over, og at gavlvæggene ere bo
men hele bordet og maden lutter blod[1]). Derover bl
alle meget forskrækkede, undtagen Skarphedin, som
dem om, ikke ved sorg eller andre stygge lader at g
folk lejlighed til omtale. »Os,« sagde han, »skikker

[1]) om et lignende varsel fortælles der i Heidarvigasaga.

sig mere end andre, at vise mod og mandshjerte, og så skulle vi endnu.«

Grim og Helge kom hjem, förend bordene bleve tagne bort; og derover kom man stærkt i bevægelse. Njal spurgte dem, hvorfor de kom så snart; og de fortalte ham hvad de havde spurgt. Da befalede Njal, at ingen skulde gå i seng, men alle være påpassende.

129. Anfald på Bergthorshvol.

Nu talte Flose til sine mænd, og sagde: »Vi skulle nu ride til Bergthorshvol, og komme der förend nadvers tid[1].« De gjorde så. Der var en dal i den höj, gården lå ved; der rede de hen, og bandt sine heste, og tøvede der til det led langt ud på aftenen. Flose sagde: »Nu skulle vi gå hen til gården, og holde os tæt sammen, og fare langsomt, og se, hvad de beslutte.«

Njal stod udenfor og hans sönner og Kåre og alle hjemmemænd, og opstillede sig på gårdspladsen[2]; de vare omtrent tredive mand. Flose standsede, og sagde: »Lader os nu lægge mærke til, hvad beslutning de tage; thi hvis de blive udenfor, så tror jeg aldrig det kan lykkes os at angribe dem.« »Da have vi gjort en slet rejse,« sagde Grane Gunnarsen, »hvis vi ikke skulde torde anfalde dem.« »Det skal heller ikke så være,« sagde Flose, »vi ville angribe dem, selv når de blive udenfor, men vi ville da lide så stort et tab, at få skulle kunne sige, hvo der har sejret.« Njal sagde til sine mænd: »Hvor stor styrke synes I vel de have?« »De have både mange og tappre folk,« sagde Skarphedin; »men nu standse de dog, thi de tro, at det vil bekomme

[1]) henved kl. $7\frac{1}{2}$. e. m.

[2]) ell. fortåvet foran husene; man må her ikke tænke på en indesluttet gårdsplads.

dem ilde at angribe os.« »Det skal ikke ske,« sagde Njal, »og jeg vil, at vi alle skulle gå ind, thi vanskeligt faldt det dem, at overvinde Gunnar på Hlidarende, sköndt han var ganske ene; husene her ere stærke, ligesom der, og de ville ikke så let indtage dem.« »Det er en anden sag,« sagde Skarphedin, »thi de høvdinger, der anfaldt Gunnar, vare så veltænkende mænd, at de heller vilde opgive deres angreb, end brænde ham inde; men disse ville strax hjemsøge os med ild, når de ikke se anden udvej; thi de ville göre alt for at få bugt med os, og tænke, som sandt er, at det bliver deres bane, hvis vi undkomme; og jeg har ikke lyst til at lade mig indebrænde som en ræv i sin hule.« Njal sagde: »Det går nu, som det för er gået, at mine sönner ville give mig råd, og bryde sig ikke om mig; så gjorde I ikke, da I vare yngre, og det lykkedes da bedre hvad I havde for.« Helge sagde: »Lader os göre hvad vor fader vil; det vil være os gavnligst:« »Det ved jeg ikke for vist,« sagde Skarphedin, »thi han er nu døden nær; men jeg kan gerne göre min fader det til villie, at lade mig brænde inde med ham, thi jeg ræddes ikke for min død.« Han sagde derpå til Kåre: »Lader os følges ad, svoger, så at vi ikke skilles fra hinanden.« »Det har jeg tænkt,« svarede Kåre, »men er os anderledes tilskikket, så vil det ske, og jeg kan da ikke göre derved.« »Hævn da os, som vi dig,« sagde Skarphedin, »hvis vi overleve dig.« Kåre svarede, at så skulde det være.

De ginge da alle ind, og stillede sig op i dören. Flose sagde: »Nu ere de dødsens, siden de ere gangne ind; lader os nu gå hen som snarest, og stille os op så tæt som muligt foran dören, og passe på, at ingen kommer bort, hverken Kåre eller Njals sönner, thi det er vor bane.« Flose og hans folk gik nu frem, og stillede sig rundt omkring husene, hvis der skulde være

nogen lönlig udgang. Flose og hans mænd gik mod husene fortil.

Hroald Øssursen løb derhen, hvor Skarphedin stod, og stak efter ham. Skarphedin hug spydet af skaftet for ham, hug efter ham, og øxen traf ovenpå skjoldet, og drev hele skjoldet ind på ham, men det forreste hjörne af øxen tog ansigtet af ham, og han faldt bagover og var strax død. Kåre sagde: »Han undgik dig ikke, Skarphedin, og du er den tappreste af os.« »Det ved jeg ikke så vist,« sagde Skarphedin, og fortrak sine læber, og lo. Kåre og Grim og Helge stak ud med mange spyd, og sårede adskillige, men Flose og hans mænd fik intet udrettet.

Flose sagde: »Vi have lidt en stor skade på vore mænd, mange ere sårede, og han er dræbt, som vi mindst vilde miste. Det er nu klart, at vi ikke kunne få magt over dem med våben. Her er nu mangen en, der ikke går så mandig frem, som han gjorde ord af, og som för eggede mest. Dermed mener jeg især Grane Gunnarsen og Gunnar Lambesen, som lode mest uforsonlige. Vi komme nu til at tage en anden beslutning. To kår ere forhånden, og ingen af dem gode: det ene at drage bort, og det er vor bane, det andet at stikke ild på og brænde dem inde, men derved pådrage vi os et stort ansvar for gud, da vi selv ere kristne mænd; og dog må vi gribe til dette råd.«

130. Njal indebrændes.

De toge nu ild, og gjorde et stort bål udenfor døren. Da sagde Skarphedin: »I tænder nu ild, svende! Skal her nu brases op?« Grane Gunnarsen svarede: »Ja, så skal der, og du skal ikke behøve stærkere bagerild.« Skarphedin sagde: »Så lönner du mig, som du er mand til, fordi jeg hævnede din fader, og agter det mest, som

du er mindst forbunden.« Da kom kvinderne med syre[1]) og slukkede ilden ned for dem, andre kom med vand.

Kol Thorstensen sagde til Flose: »Der falder mig et råd ind; jeg har set, at der er lagt et loft i stuen ovenpå tværtræerne; lader os lægge ild derind, og få det i brand ved den stak arver, som står her ovenfor husene.« Derpå toge de stakken, og stak ild deri; og de, som vare inde, mærkede ikke dertil, förend hele stuen stod i lys lue. Flose og hans mænd gjorde derpå store bål foran alle dörene. Da begyndte alle kvinderne, som vare derinde, at jamre sig. Njal sagde til dem: »Skikker eder vel, og farer ikke således afsted; thi dette er kun et kort uvejr, og der skulde dog være lang frist imellem det og et andet sådant. Tror også, at gud er så miskundelig, at han ikke vil lade os brænde både i denne verden og i den anden[2]). Med denne og andre trøstetaler søgte han at sætte mod i dem.

Nu begyndte hele huset at lue. Da gik Njal til dören, og sagde: »Er Flose så nær, at han kan høre mine ord?« Flose svarede: at han kunde høre dem. Njal vedblev: »Vil du tage mod forlig med mine sönner, eller tillade nogen at gå ud?« Flose svarede: »Forlig vil jeg ikke slutte med dine sönner, mén det skal nu få ende imellem os, og jeg går ikke herfra, förend de alle ere døde. Men kvinder og börn og huskarle vil jeg tilstæde udgang.«

Njal gik da ind, og sagde til folkene: »Nu skulle de gå ud, som det er tilstædet. Gak du ud, Thorhalla Asgrimsdatter[3]), tilligemed alle dem, det er tilladt.« Thorhalla sagde: »Anderledes bliver nu skilsmissen imellem

[1]) sur melk, valle.
[2]) i skærsilden.
[3]) Helge Njalsens hustru.

mig og Helge, end jeg for en stund siden tænkte, men jeg skal egge min fader og mine brødre til at hævne denne mandeskade, som her sker.« Njal sagde: »Gid det må gå dig vel, thi du er en god kone.« Derpå gik hun ud, og en hob med hende.

Astrid fra Djupåbakke[1]) sagde til Helge Njalsen: »Gak du ud med mig; jeg skal kaste en kvindekåbe over dig, og give dig en hoveddug[2]) på.« Han afslog det i begyndelsen, men gjorde det dog for deres böns skyld. Astrid bandt hoveddugen på hans hoved[3]), og Skarphedins kone Thorhilde lagde kåben over ham, og han gik ud midt imellem dem. Da gik også Thorgerde Njalsdatter og hendes søster Helga ud, og mange andre. Men da Helge kom ud, sagde Flose: »Det er en höj kvinde og bred over hærderne, hun, som går der; griber hende, og holder hende fast.« Men da Helge hørte dette, kastede han kåben; han havde haft sit sværd i hånden under den, hug til en mand, traf hans skjold, hug skjoldknappen af og foden af manden. Da kom Flose til, og gav Helge et hug over halsen, så hovedet strax gik af.

Flose gik da hen til dören, og kaldte på Njal, og sagde, at han vilde tale med ham og Bergthora. Njal kom. Flose sagde: »Jeg vil tilbyde dig udgang, Njal, thi det er ubilligt, at du brænder inde.« Njal svarede: »Jeg vil ikke gå ud, thi jeg er nu en gammel mand, og lidet skikket til at hævne mine sönner, men jeg vil ikke leve med skam.« Flose sagde da til Bergthora: »Gak du ud, husfrue, thi jeg vil for ingen del indebrænde dig.« Bergthora svarede: »Jeg blev ung gift med Njal, og har lovet ham, at vi skulde dele ve og vel med hinanden.« Derpå gik de begge to ind.

---

[1]) Grim Njalsens hustru. [2]) hovedklæde: fald med et slør. [3]) falden blev viklet om hovedet som en turban.

Bergthora sagde: »Hvad skulle vi nu göre?« »Gå
r hvile,« sagde Njal, »og lægge os ned; jeg har
været magelig.« Hun sagde derpå til drengen
l Kåresen: »Dig skal man bære ud, og du skal ikke
le inde.« »Du har jo lovet mig, bedstemoder,«
de drengen, »at vi aldrig skulde skilles ad,« sålænge
il være hos dig. Men det tykkes mig langt bedre
med dig og Njal, end at overleve eder.« Hun bar
rengen hen til lejet. Njal sagde til sin bryde[1]):
skal du se, hvor vi lægge os ned, og hvorledes jeg
omkring os; thi jeg agter ikke at røre mig herfra,
meget jeg end lider af røg og hede. Da kan du
ende, hvor vore ben ere at søge.« Han lovede det.
avde været slagtet en oxe, og huden lå der. Njal
de bryden, at han skulde brede den over dem; og
ovede han. De lagde sig derpå begge to ned i
et med drengen imellem sig. Derpå signede[2]) de
g drengen, og befalede gud deres ånd; og det vare
lste ord, man hørte af dem. Så tog bryden huden,

de andre med spyd ind på dem, men de grebe dem alle i luften, og sendte dem atter ud. Flose bad sine folk holde op at skyde, »thi alt våbenskifte,« sagde han, »vil falde os tungt imod dem; og I kunne vel nu bie, til ilden får magt med dem.« De gjorde nu så.«

Da faldt bjælkerne ned fra taget. Skarphedin sagde: »Nu må min fader være død, og jeg har intet hørt til ham, hverken stön eller hoste.« De gik så hen til enden af huset; der var et tværtræ faldet ned, og var meget forbrændt i midten. Kåre sagde til Skarphedin: »Spring du her ud, og jeg skal hjælpe dig afsted, og springe strax efter dig. Vi kunne da begge komme bort, når vi bære os således ad, thi herhid driver al røgen.« Skarphedin sagde: »Du skal springe først ud, og jeg skal strax følge dig i hælene.« »Det er ikke rådeligt,« sagde Kåre, »thi jeg kommer nok andensteds ud, hvis det ikke lykkes her.« »Det vil jeg ikke,« sagde Skarphedin, »spring du først ud, jeg kommer strax efter.« »Det er hver mands pligt,« sagde Kåre, »at frelse sit liv, medens der er lejlighed dertil, og det vil jeg da også göre. Men så vil nok vor skilsmisse blive således, at vi aldrig ses mere, thi springer jeg først ud af ilden, så vil jeg neppe have lyst til at springe tilbage i ilden til dig igen, og så må hver fare sin vej.« »Jeg tænker med glæde på,« sagde Skarphedin, »hvis du kan komme ud, at du da vil hævne mig.« Da tog Kåre en luende sætstok[1]) i hånden, og løb langs ud ad tværtræet, og slyngede så stokken ud fra taget, så den faldt ned på dem, som vare udenfor. De sprang da til side. Da stode alle Kåres klæder og håret i lue. Han styrtede sig ud fra taget, og blev ved at løbe langsmed røgen. Da sagde en af dem, der stode nærmest: »Sprang der ikke en mand ud fra taget?« »Vist ikke,«

[1]) en af de stolper eller piller, som stode ved siden af höjsædet.

sagde en anden, »det var snarere Skarphedin, der kastede en brand ned på os.« Så fattede de ingen videre mistanke derom. Kåre løb indtil han kom til en bæk, han kastede sig ned i den, og slukkede ilden på sig. Derpå løb han langsmed røgen hen til en grav, og hvilede sig; og det sted hedder siden den tid Kåres grav.

131. Skarphedins død.

Nu er at fortælle om Skarphedin, at han løb ud på tværtræet strax efter Kåre. Men da han kom der, hvor det var mest forbrændt, brast det itu under ham. Han kom ned på fødderne, og gjorde strax et andet forsøg. Han løb op ad væggen, men sidebjælken[1]) faldt ned på ham, og han styrtede tilbage. Skarphedin sagde: »Nu ser jeg, hvorledes det skal være.« Han gik da henimod udgangen langsmed sidevæggen. Gunnar Lambesen steg op på væggen, og så Skarphedin. Han udbrød: »Hvad, græder du nu, Skarphedin?« »Nej,« svarede denne, »men det er sandt, det bider i öjnene. Men ser jeg ret? Ler du?« »Vist gör jeg det,« sagde Gunnar, »og det har jeg aldrig för gjort, siden du vog Thraen ved Markarfljot.« Skarphedin udbrød: »Her har du en gave til erindring derom;« hvorpå han tog en kindtand op af lommen, som han havde hugget af Thraen, kastede den mod Gunnar, og traf ham i öjet, så det strax lå ude på kinden. Gunnar faldt da ned fra væggen.

Derpå gik Skarphedin hen til sin broder Grim. De holdt hinanden i hånden, og trådte ilden ned; men da de vare komne midt i stuen, faldt Grim død ned. Skarphedin gik så mod enden af huset; da skete der et stort brag, væggen styrtede ned, og Skarphedin blev stemmet

---

[1]) ell. brynåsen, der løb langs med væggen (kap. 78.).

inde imellem den og gavlen, så han kunde ikke røre sig til nogen af siderne.

Flose og hans mænd vare ved ilden, til morgenen brød frem. Da kom der en mand ridende til dem. Flose spurgte ham efter hans navn; han nævnte sig Geirmund, og sagde, han var en frænde til Sigfussönnerne. »Her have I øvet et anseeligt storværk,« sagde han. Flose svarede: »Man vil kalde det både stort og ondt, men derved er nu intet at göre.« »Hvormange have her måttet lade deres liv?« sagde Geirmund. Flose svarede: »Her ere omkomne Njal og Bergthora og alle deres sönner, Thord Käresen, Kåre Sölmundsen, men om der er flere omkomne, som vi ikke kende så nöje, vide vi ikke.« Geirmund sagde: »Du nævner her som død en mand, med hvem vi have talt i morges,« »Hvem er det?« sagde Flose. »Kåre Sölmundsen,« svarede Geirmund, »traf jeg og min nabo Bård, og Bård gav ham sin hest, og håret og klæderne vare brændte af ham.« »Havde han noget våben?« spurgte Flose. »Ja, han havde sværdet Fjörsvafner[1]), eggen var bleven ganske blå på den ene side[2]). Jeg og Bård sagde til ham, at det var nok blevet blødt, men han svarede, at han skulde hærde det i Floses og andre mordbrænderes blod.« Flose spurgte: »Hvad sagde han om Skarphedin?« Geirmund svarede: »Han sagde, at både han og Grim vare i live, da de skiltes ad, men mente, at de nu vare døde.« Flose sagde: »Du har der bragt os en efterretning, som ikke lover os fred og ro; thi den mand er nu undkommen, som kommer Gunnar på Hlidarende nærmest i alle dele. I skulle nu også vide,

---

1) livels ødelægger, den, som bringer livet til at sove.

2) ell. den ene egten var bleven blå; langs den tveeggede klinge løbe der to forhöjninger der kaldtes egtene og en fordybning i midten af klingen.

I Sigfussönner og andre brandmænd, at her vil blive så stort eftermål efter denne brandstiftelse, at mangen mand vil miste sit hoved, og somme alt deres gods. Jeg frygter nu, at ingen af eder Sigfussönner tör blive boende på eders gård, og andet er ej at vente; jeg vil derfor byde eder alle øster til mig, og en lod skal da ramme os alle.« De takkede ham for sit tilbud, og sagde, at de vilde modtage det. Da kvad Modolf Ketilsen en vise:

Nu af Nials[1]) hus der lever
kun en stav[2]), hvor indebrændte
guldets stolper[3]), Sigfus' snilde
sönner øved denne stordåd.
Ilden vandred hen ad taget,
luen brændte klar i huset;
nu på Gollners sön[4]) er hævnet
raske Höskulds brade bane.

»Noget andet skulde vi rose os af,« sagde Flose, »end det at Njal er indebrændt; thi det er os ingen ære.« Han gik derpå op på gavlen tilligemed Glum Hildersen og nogle andre mænd. Da sagde Glum. »Mon Skarphedin være død?« De andre sagde, at han måtte være død for længe siden. Stundum blussede ilden op, men stundum sank den atter sammen. De hørte da nede i ilden for sig, at der blev kvædet en vise:

Skulde vist, o kvinde!
skjoldets tappre bærer[5]),
under spydes klirren
hede tårer fældet:

---

[1]) Det er måske ikke af vejen at bemærke, at navnet Njal, hvor det her forekommer i vers, har to stavelser, en bemærkning, der ej er uvigtig med hensyn til den gamle udtale af sproget.
[2]) mand, nemlig Kåre Sölmundsen. [3]) mænd. [4]) Njal. [5]) Flose, fjenden.

hvis i kampens hede,
— trøstig sang jeg kvæder —
odden bed, og blodig
bruste øxens fodspor[1]).

Grane Gunnarsen sagde: »Mon Skarphedin har kvædet n vise levende eller død?« »Det vil jeg ikke bryde it hoved med,« sagde Flose. »Lader os søge efter Skarp-:dins lig og de andres, som her ere indebrændte,« sagde :ane. »Nej,« sagde Flose, »det kunne kun dårer, som du, lde på, nu da man samler folk over hele herredet; og ι vil den samme, som nu har gode stunder, blive så :d, at han ikke ved, hvor han skal løbe hen. Det er it råd, at vi alle ride bort som snarest.« Flose skyndte g da hen til sine heste, og ligeså alle hans mænd.

Flose sagde da til Geirmund: »Mon Ingild være hjemme i Kelde?« Geirmund svarede, at han tænkte, han var emme. »Den mand,« vedblev Flose, »har brudt sin ed 1od os og al tro og love.« Flose sagde derpå til Sigfus-innerne: »Hvad ville I nu göre med Ingild? »Ville I give ham eller skulle vi overfalde og dræbe ham?« De arede alle, at de vilde overfalde og dræbe ham. Flose rang da på sin hest, ligeså alle de andre, og de de bort.

Flose red foran, og stævnede op til Rangå[2]) og langs-

) kampen vilde have taget en forsmædelig ende for fjenden, hvis vi havde bundet an med ham i åben mark; hvortil Skarphedin jo havde rådet. Øxens fodspor ere sårene. G. V.

) den østlige Rangå. Det er værd at lægge mærke til at Thverå omtales hverken her eller andensteds i sagaen. Læseren må nemlig betænke, at flodernes leje på Rangåvoldene er undergået store forandringer siden Njals tider. Markarfljot har gennembrudt den isthme, som för adskilte den fra Thverå, hvorved Thverå, der för var en lille bielv, hvilket navnet selv (tværå: bielv) viser, nu er bleven en hovedflod, der siden optager begge Rangåerne.

med åen. Da så han en mand ride ned på den anden side af åen[1]), og kendte, at det var Ingild fra Kelde. Flose kaldte på ham. Ingild standsede, og vendte sig mod åen. Flose sagde til ham: »Du har svigtet dit ord til os, og har forbrudt gods og liv; her ere Sigfussönnerne og ville gerne dræbe dig, men mig tykkes, at du har været i vånde, og jeg vil skænke dig livet, hvis du vil overgive mig selvdømme.« »Förend jeg gör det,« svarede Ingild, »vil jeg ride hen at træffe Kåre; men Sigfussönnerne vil jeg svare, at jeg ikke skal være ræddere for dem, end de ere for mig.« Flose vedblev: »Så bi da, hvis du ikke er ræd, thi jeg skal skikke dig en sending.« »Det skal jeg,« sagde Ingild. Floses brodersön Thorsten Kolbensen red ved siden af ham, og havde et spyd i hånden. Han var en af de raskeste mænd af dem, der vare med Flose, og meget afholdt. Flose greb hans spyd, og skød det mod Ingild. Det traf denne på den venstre side, gik igennem skjoldet nedenfor håndfanget, og kløvede det, gik så ind i foden nedenfor knæskallen, og så i sadelfjællen, og blev der siddende. »Ramte jeg dig?« råbte Flose til Ingild; denne svarede: »Ja vist ramte du mig, men det kalder jeg en rift og ikke et sår.« Derpå rykte han spydet ud af såret, og sagde til Flose: »Bi nu du, hvis du ikke er fejg!« og skød spydet tilbage over åen. Flose så, at spydet stævnede ham midt på livet, og trak sin hest tilbage. Spydet flöj da forbi Floses hest og traf ham ikke, men ramte Thorsten midt på livet, så han

På Njals tider vare Rangåerne hovedfloden, der gave herredet navn, Thverå derimod deres biflod. At Thværå dog ingen ny flod er, ses deraf, at den nævnes i Landnama, og at det delta, som dannes af Rangåerne, Thværå og Markarfljot, kaldes Landeøer. Det såkaldte Affall, et nyt gennembrud af Markarfljot, derimod først opstået for kort tid siden. G. V.

[1]) den vestlige side, hvor Ingilds gård Kelde lå.

rax faldt død af hesten. Ingild sprængte nu ad skoven l, og de nåede ham ikke.

Flose sagde da til sine mænd: »Vi have nu lidt et b, og kunne skönne, hvor liden lykke vi have med os. et er nu mit råd, at vi ride op på Trehyrningshals; erfra kunne vi se alt manderidt over hele herredet, thi e ville samle så mange folk, de kunne få. De ville uden vivl tro, at vi ere redne fra Trehyrningshals øster til Fljotshlid, og at vi derfra have taget vejen nord til fjelds, og så øster til Herrederne[1]). Derhen vil den störste hob ride efter os. Nogle ville også ride øster ned til Seljelandsmule[2]), sköndt de ville finde det mindre rimeligt, at vi have taget den vej. Jeg vil nu sige, hvad der er rådeligst for os, og det er mit råd, at vi ride op i fjeldet Trehyrning, og bie der tre solemærker.«

132. Om Kåre Sølmundsen.

Nu er at fortælle om Kåre, at han forlod den grav, hvor han havde hvilt sig, og gik til han mødte Bård, og ordene faldt imellem dem således som Geirmund havde fortalt. Derfra red Kåre til Mörd, og sagde ham tidenden. Han beklagede det meget. »Nu er her andet og mandigere dåd at göre,« sagde Kåre, »end at begræde de døde;« og bad ham heller at samle folk og komme til Holtvad[3]). Derpå red han til Thjorsådal for at træffe Hjalte Skeggesen. Men da han kom op ved Thjorså, så han en mand ride skarpt efter sig. Kåre biede efter manden, og kendte, at det var Ingild fra Kelde. Han så, at han var ganske blodig på foden. Han spurgte Ingild, hvem der havde såret ham? han sagde det. »Hvor traf hinanden?« sagde Kåre. »Ved Rangå,« svarede Ingild,

[1]) ell. Skaftefjeldsyssel (kap. 127). [2]) ell. kystvejen.
[3]) ell. Holtevad på Thiorså, hvor han skulde mødes med Hjalte og andre der kom vestenfra.

»og han skød over åen på mig.« »Gav du ham noge igen?« sagde Kåre. »Jeg skød atter spydet tilbage,« sagd Ingild, »og de sagde, det traf en mand, og han død strax.« »Ved du ikke, hvem det traf?« sagde Kår »Mig tyktes, han lignede Floses brodersön Thorsten, sagde Ingild. »Det var vel truffet,« sagde Kåre.

Derpå rede de begge sammen hen til Hjalte Skeg gesen, og sagde ham tidenden. Han blev meget opr over denne gerning, og sagde, at man strax måtte rid efter dem og dræbe dem. Derpå samlede han folk, o gjorde almindeligt opbud. Med disse folk red han o Kåre nu hen til Mörd Valgardsen, og de traf hinande ved Holtvad, hvor Mörd allerede havde indfundet sig me en meget stor flok. Så delte de sig for at søge; nogl fore ned øster til Seljelandsmule, andre op til Fljotshli og atter andre ovenom til Trehyrningshals og så ned Godeland; derfra rede de nord til Sand[1], men nogle helt Fiskesøerne, og vendte der om, andre nedenom[2] øst til Holt, og forkyndte Thorgeir tidenden, og spurgte, o de ikke vare redne der forbi. Thorgeir svarede: »Ne sköndt jeg ikke er nogen stor høvding, så vil Flose n tage i betænkning at ride her forbi for mine öjne, efter han har dræbt min farbroder Njal[3]), og mine fættere, o

---

[1]) ell. Fjallabaksveg bag ved Øfjeldsjökul.

[2]) ell. omkring Øfjeldsjökul langs kysten.

[3]) Således fremstilles også Njals æt i sagaens 20. kap.; der kald Asgerde Njals moder, men Thorgeirs farmoder, medens Lan nama (5, 2.) kalder hende Njals og Thorgeirs farmoder og Th geir og Njal fættere (bræðrungar). Navnet på Njals moder syn den ikke have vidst. Man tör ikke andet end give den næst ufejlbare Landnamas udsagn fortrinet. Det er ellers forunderligt sagaen netop fejler i de to hovedpersoners æt. I Gunnars bliver overalt (kap. 1, 19, 34, 41) et led udskudt, nemlig Sigmun Sighvat den Rødes sön, der blev dræbt ved Sandholefærge. Vistnok vare Thorgeir og hans brødre Njals nærmeste efte levende slægtninge, på hvem eftermålet altså hvilede. G. V.

der er intet bedre for eder, end at vende om, thi I have nok søgt langt borte hvad der er nærved. Men siger til Kåre, at han skal ride hid til mig og blive hos mig, om han har lyst, men vil han ikke, så skal jeg dog have tilsyn med hans gård på Dyrholmene, hvis han ønsker det. Siger ham også, at jeg vil yde ham bistand og ride til altinget. Han ved også, at vi brødre ere de nærmeste eftermålsmænd, og vi agte at gribe sagen så alvorlig an, at der skal blive landslysninger deraf, hvis vi må råde, og siden mandhævn. Men jeg tager ikke med eder nu, thi jeg ved, at det ikke kan nyttte, da de nu ville vare sig det bedste de kunne.«

De rede nu tilbage, og mødtes alle på Hof[1]), og talte der med hinanden om, at det var en skam for dem, de ikke havde fundet dem. Men Mörd sagde, at det var ikke så. Mange opmuntrede da til, at man skulde fare hen til Fljotshlid og bemægtige sig alle deres ejendomme, som havde været med i denne gerning; men det blev dog henstillet til Mörds afgörelse. Han sagde, at det var det sletteste råd, man kunde falde på, og da man spurgte ham hvorfor? svarede han: »Når deres gårde blive i behold, så ville de besøge dem og deres koner, og da kunne vi fange dem, når en stund er gået. I skulle nu ikke nære nogen tvivl om, at jeg skal være eder og Kåre tro i alle anslag, thi jeg har for mig selv at svare.« Hjalte bad ham holde hvad han lovede. Da bød Hjalte Kåre hjem til sig, og han lovede at komme først til ham, og da de andre fortalte ham Thorgeirs tilbud, yttrede han, at det var et tilbud, som han ej vilde afslå, og at han håbede det bedste, hvis der vare mange sådanne. Derpå lode de hele deres flok gå fra hinanden.

Flose og hans mænd så alt hvad der foregik, der

---

[1]) Hof på Rangåvoldene, Mörds gård.

hvor de vare på fjeldet. Flose sagde: »Lader os nu tage vore heste og ride bort, thi nu vil det være os tjenligst.« Sigfussönnerne spurgte, om det kunde gå an at komme hjem til deres gårde, for at beskikke hvad der var nødvendigt. »Det er vistnok Mörds mening,« sagde Flose, »at I ville se til eders koner, og det er min formening, at han råder til at lade eders gårde stå uranede. Men mit råd er, at ingen skal skilles fra den anden, men alle ride østerpå med mig.« Denne beslutning toge de da alle, og rede alle østerpå og norden for Jökul[1]), og så videre frem til de kom til Svinefjeld. Flose sendte strax mænd ud for at samle levnetsmidler, at der ikke skulde skorte på nogen ting. Han gjorde sig aldrig til af denne gerning, men viste heller ingen frygt, og blev hjemme den hele vinter julen over.

133. Njals og Bergthoras ben bleve fundne.

Kåre bad Hjalte drage hen at opsøge Njals ben; »thi alle,« sagde han, »ville gerne tro hvad du beretter og hvad dig synes.« Hjalte svarede, at han vilde gerne flytte Njals ben til kirken. Der rede femten mand derfra øster over Thjorså, og opbøde andre til at følge med, indtil de havde hundrede mand med Njals naboer. De kom til Bergthorshvol, da det var höjt på dagen. Hjalte spurgte Kåre, hvor Njal vel kunde ligge? og Kåre viste dem an. Der var megen aske at rydde bort. Derunder fandt de huden, der var ligesom skrumpet sammen af ilden. De toge huden op, og derunder lå Njal og hans kone uforbrændte. Alle lovede gud derfor, og tyktes det var et stort jærtegn. Derpå blev drengen taget frem, som havde ligget imellem dem, og af ham var brændt en finger, som han havde rakt ud under huden. Njal

---

[1]) Øfjeldsjökul.

blev båren ud, ligeså Bergthora; hvorpå alle gik hen, forat betragte deres lig. Hjalte sagde: »Hvorledes synes eder disse lig?« De svarede: »Vi ville oppebie din mening.« Hjalte sagde: »Den skal jeg oprigtig sige. Bergthoras lig tykkes mig som man kan vente det, men dog godt. Men Njals lig og åsyn synes mig så klart, at jeg har aldrig set mage dertil på en død mands lig.« Alle sagde, at så syntes dem også.

Derpå søgte de efter Skarphedin. Nogle hjemmemænd viste dem hen til det sted, hvor Flose og hans mænd havde hørt, at visen blev kvædet; der var væggen falden ned ved gavlen, og der sagde Hjalte de skulde lede. De gjorde det, og fandt Skarphedins lig der. Han stod op til gavlen, hans fødder vare brændte af ham næsten til knæerne, men alt andet på ham var ubrændt; han havde bidt sig i læben; hans öjne vare åbne og ikke brustne. Øxen havde han drevet ind i gavlen så fast, at den var gået i til midt på jernet, hvilket derfor ikke var blevet blødt af ilden. Øxen blev derpå brudt løs, Hjalte tog den, og sagde: »Dette er et fagert våben, og få ville kunne bære den.« Kåre sagde: »Jeg kender en mand, som skal bære øxen.« »Hvem er det?« sagde Hjalte. »Thorgeir Skorargeir,« sagde Kåre, »som jeg nu anser for den störste mand i denne slægt.« Derpå afførte man Skarphedins lig klæderne, thi de vare ikke brændte. Han havde lagt sine hænder overkors, den höjre øverst. De fandt en plet på ham imellem skuldrene, en anden på brystet, begge brændte overkors, og man mente, at han selv havde gjort det. Alle sagde, at det var bedre at være hos den døde Skarphedin, end de havde tænkt, thi ikke en eneste ræddedes for ham.

De søgte efter Grims ben, og fandt dem midt i stuen. Lige over for ham under sidevæggen fandt de Thord den Frigivne, og i væverstuen kærlingen Sæun og tre andre.

I det hele fandt de ligene af ni mennesker. De førte nu ligene til kirke. Så red Hjalte hjem, og Kåre fulgte med ham. Der kom en hævelse i Ingilds fod; han tog da hen til Hjalte, og blev lægt der, men haltede dog bestandig siden.

Kåre red til Tunge til Asgrim Ellidagrimsen. Da var Thorhalla[1]) kommen hjem, og havde allerede bragt ham tidenden om det forefaldne. Asgrim tog med begge hænder mod Kåre, og bad ham blive der hele vinteren. Kåre lovede det. Asgrim bød ligeledes alle de folk til sig, som havde været på Bergthorshvol, hvilket tilbud Kåre roste, og sagde, at han vilde tage derimod på deres vegne. Alle folkene flyttede da did.

Da Asgrims sön Thorhal fik at høre, at hans fosterfader Njal var død, og at han var indebrændt, blev han så oprørt derved, at han svulmede hel op, og der stod ham en blodström ud af begge ørene, som ikke kunde standses, förend han faldt i afmagt, da standsede det. Derpå stod han op, og sagde, at han teede sig umandig. »Men jeg vilde ønske,« sagde han, »at jeg kunde hævne det, som nu er hændt mig, på en af dem, der brændte ham inde.« Andre sagde til ham, at ingen vilde lægge ham dette til last, men han svarede, at han brød sig ikke om hvad folk sagde.

Asgrim spurgte Kåre, hvad hjælp han ventede sig af dem østenfor åerne? Han svarede, at Mörd Valgardsen og Hjalte Skeggesen vilde yde ham al den bistand de kunde, så og Thorgeir Skorargeir og alle de brødre. Asgrim sagde, at det var en anseelig styrke. »Hvad hjælp få vi af dig?« sagde Kåre. »Al den, jeg kan yde,« svarede Asgrim, »jeg skal vove mit liv derpå.« »Gör det,« sagde Kåre. »Jeg har også fået Gissur med,« vedblev Asgrim,

---

[1]) hans datter men enke efter Helge Njalsen.

og spurgte ham til råds, hvorledes vi skulde bære os ad.« Og hvad rådte han?« sagde Kåre. Asgrim svarede: Han rådte, at vi skulde holde os ganske rolige indtil ›råret. Da skulde vi ride østerpå, og indlede sagen med lose for Helges drab, udnævne nævnsmænd hjemmefra, llyse brandsagen på tinget, og der udnævne de samme ævnsmænd til at vidne for retten. Jeg spurgte også issur, hvem der skulde være sagsøger i drabssagen? an svarede, at Mörd skulde være det, hvad enten han lde eller ikke; ham burde det gå ud over, thi han havde ›ført sig slettest under hele sagen. Kåre skulde også lle sig vred an hver gang han traf Mörd, så vil han k föje sig, når der bliver sat skræk i ham, og jeg på n anden side bearbejder ham, sagde Gissur.« Kåre ;de da: »Vi ville følge dine råd, medens vi kunne, og ænge du vil forestå sagen.«

Ellers er at fortælle om Kåre, at han kunde ikke re om natten. En nat vågnede Asgrim, og hørte, at re var vågen, og sagde: »Kan du ikke få sövn om ›tterne?« Kåre kvad da denne vise:

Aldrig kommer nogen
sövn i mine öjne,
— kvindens bön[1]) bestandig
rinder mig i tanke —:
siden de i høsten
Nial indebrændte,
på mii men jeg stedse
gruble må og pønse.

Heller ikke talte Kåre så ofte om nogen, som om al og Skarphedin og Bergthora og Helge. Men aldrig ›ldte han sine fjender, eller udstødte trusler mod dem.

---

[1] hans kones bönner at han skulde udøve blodhævn.

134. Floses dröm.

En nat hændtes det på Svinefjeld, at Flose lod ilde sövne. Glum Hildersen vakte ham, men det vared længe, inden han kunde få ham vågen. Flose sagde da »Kald mig på Ketil fra Mörk.« Ketil kom. Flose sagde »Jeg vil fortælle dig min dröm.« »Lad høre!« sagde Ketil. »Jeg drömte,« vedblev Flose, »at mig synes je var stædt på Lomegnup[1]), og gik ud og så op til fjeld pynten. Da åbnedes den, og der kom en mand ud; ha var klædt i gedeskind, og havde en jernstav i hånde Han gik og råbte på mine mænd, først på nogle, side på andre, og nævnte dem ved navn. Først kaldte ha på min frænde Grim den Røde og på Arne Kolsen. S kom det mig underlig for; mig tyktes han kaldte p Eyolf Bölverksen og Hal fra Sidas sön Ljot og en se andre. Så tav han en stund. Derpå kaldte han på fe mænd af vore, deriblandt på Sigfussönnerne dine brødre så råbte han på andre sex mænd, deriblandt vare Lamb og Modulf og Glum. Så kaldte han på tre mænd, o tilsidst kaldte han på Gunnar Lambesen og Kol Thor stensen. Derpå gik han hen til mig. Jeg spurgte ha om tidende. Han svarede, han kunde nok sige m tidende. Da spurgte jeg ham efter hans navn; h svarede, han hed Jerngrim. Jeg spurgte, hvor h skulde hen? Han svarede, han skulde til altinget. Hv skal du göre der? sagde jeg. Han svarede: Først sk jeg forskyde nævnsmændene, og så retten, og så la kampplads for de stridende. Derpå kvad han dette:

Höjt skal huggets orme[2])
hæve sig på marken,
se skal mænd på mulde

[1]) en gård; kaldes nu Gnupstad. [2]) sværdene.

mange hjerneborge[1];
broddebraget svulmer,
bruser mellem fjelde,
mangen mand skal vade
frem i vundeduggen.

Derpå gav han et så höjt råb, at mig tyktes alt skalv i nærheden, og slog i jorden med sin stav, og der skete et stort brag. Derpå gik han ind i fjeldet, men mig påkom der en rædsel. Nu skal du sige mig, hvad du mener min dröm betyder.« »Det er min anelse,« sagde Ketil, »at alle de, han kaldte på, ere dødsens, og jeg finder det rådeligst, at vi, således som det nu står, ikke fortæller nogen denne dröm.« Flose bifaldt det.

Nu led vinteren, til julen var forbi. Da sagde Flose til sine mænd: »Nu mener jeg vi skulle drage hjemmefra, thi jeg tror ikke, vi ville få fred til at sidde i ro. Vi skulle nu drage ud at søge bistand, og det vil sandes, som jeg sagde eder, at vi ville komme til at falde mange til fode, förend denne sag bringes til ende.«

135. Om Floses rejse og begering om hjælp.

Derpå gjorde de sig alle færdige til at tage afsted. Flose havde sokkebrog på, thi han agtede at gå; han vidste også, at da vilde de andre bedre finde sig i at göre det samme. De toge først hjemmefra til Knappevold, den næste aften til Breidå, så til Kalfefjeld, derfra til Bjarnarnæs i Hornefjord[2], derfra til Stafefjeld i Lon, og endelig til Thvætå til Sidu-Hal, med hvis datter Stenvör Flose var gift. Hal tog meget vel imod dem. Flose sagde til ham: »Jeg vil bede dig, måg, at ride til tings med mig med alle dine tingmænd.« Hal svarede: »Nu,

---

[1] hoveder. [2] alle disse steder i den østligste del af Skaftefjeldsyssel.

er det gået, som det hedder, at kort stund glæder hånd sig ved hug, og den samme i den flok hænger nu med hovedet, som för eggede til den værste gerning, för denne blev fuldført. Men min bistand er det min skyldighed at yde dig overalt hvor jeg kan.« Flose sagde: »Hvad godt råd giver du mig, således som sagerne nu stå.« Hal svarede: »Du skal tage helt nord op til Vopnefjord, og bede alle høvdinger om hjælp; du vil trænge til dem alle, förend tinget er endt.«

Flose opholdt sig der i tre dage, og hvilede sig, og drog øster til Geiteheller, og så til Berufjord, hvor de bleve om natten. Derfra toge de øster til Heydale i Breiddal[1]), hvor Halbjörn den stærke boede. Han var gift med Odny, en søster til Sörle Brodhelgesen[2]), og Flose nød der god velkomst. Halbjörn spurgte, hvor langt Flose agtede sig nordpå i fjordene? han svarede, han vilde til Vopnefjord. Flose tog derpå en pengepung af sit bælte, og sagde, han vilde give Halbjörn den. Han tog imod pengene, men sagde, han havde ingen gaver forskyldt af Flose, men han vilde dog vide, hvad denne ventede til lön derfor. »Penge trænger jeg ikke til,« sagde Flose, »men jeg ønsker, du vil ride til tings med mig og stå mig bi i min sag, sköndt jeg ingen fordring kan göre derpå, hverken for svogerskabs eller frændskabs skyld.« Halbjörn svarede: »Det vil jeg love dig, at ride til tings med dig, og at stå dig bi i din sag, som om du var min broder.« Flose takkede ham. Halbjörn spurgte adskilligt om indebrændingen, og de fortalte ham alting nöjagtig.

Derfra tog Flose over Breiddalshede og så til Rafn-

[1]) alt steder i Söndre-Mulesyssel.

[2]) den af Vopnfirdingesaga bekendte Brodd-Helge.

kelsstad[1]), hvor Rafnkel Thorersen[2]) boede. Flose blev vel modtaget, og bad Rafnkel at ride til tings med ham og at yde ham bistand; men han undslog sig længe. Endelig lovede han dog, at hans sön Thorer skulde ride til tings med alle deres tingmænd, og være på samme side som hans andre samtingsgoder. Flose takkede ham, og tog bort, og hen til Bersestad[3]). Her boede Holmsten Spag-Bersesen, som tog meget vel mod Flose. Flose bad ham om bistand. Holmsten svarede, at den havde han for længe siden givet ham lön for. Derfra toge de til Valthjofstad[4]), hvor Sörle Brodhelgesen, Bjarnes broder, boede; han var gift med Thordis, Gudmund den Mægtiges datter på Madrevalle[5]). De nøde der god velkomst. Om morgenen kom Flose frem med sin bön, og bad Sörle ride til altinget med ham, og bød ham penge derfor. »Det ved jeg ikke, om jeg kan love,« sagde Sörle, »thi jeg ved ikke vist, hvem min mâg Gudmund holder med; thi jeg agter at holde med ham.« Flose svarede: »Jeg mærker af dit svar, at du står under kvindeherskab;« stod derpå op, og befalede, de skulde tage deres klæder og våben. De droge så bort, og fik ingen hjælp der.

De droge nedenfor Lagarfljot, og over heden til Njardvig. Der boede to brødre Thorkel Fuldspag og Thorvald[6]), sönner af Ketil Thidrandesen hin Spage. Deres moder var Yngvilde, Thorkel Fuldspags datter. Flose blev der vel modtaget. Han forklarede brødrene sit

---

[1]) i Fljotsdalen i Nordre-Mulesyssel.

[2]) en sönnesön af den berømte Rafnkel Freysgode, om hvem der gives en saga.

[3]) også i Fljotsdalen.

[4]) et stykke höjere oppe i Fljotsdalen.

[5]) om dette findes en smuk fortælling i Ljosvetningesaga.

[6]) fættere af brødrene Grim og Helge Droplaugsönner.

ærende, og bad dem om hjælp. Men de afsloge det, indtil han gav hver af dem tre mark sølv for deres bistand. Da lovede de, at stå ham bi. Deres moder Yngvilde stod hos, da de lovede at ride til tings, og gav sig til at græde. Thorkel spurgte, hvad hun græd for? Hun svarede: »Jeg drömte, at din broder Thorvald havde en rød kjortel på, og den syntes mig så trang, som om den var syet på ham; ligeledes tyktes mig, at han havde røde hoser på med røde bånd, og det var mig tungt at se, at han var i sådan vånde, og jeg kunde ikke hjælpe ham.« De lo ad det, og sagde, det var tosset snak, og at hendes vås ikke skulde være til hinder for deres tingridt. Flose takkede dem, og tog derfra til Vopnefjord, og kom til Hof. Der boede Bjarne Brodhelgesen[1]), en sönnesön af Thorsten den Hvide[2]). Bjarne var gift med Ranveig, en datter af Thorgeir Eriksen fra Goddalene. Han tog mod Flose med begge hænder. Flose bød ham penge for hans bistand. Bjarne svarede: »Aldrig har jeg solgt min tapperhed eller min bistand for penge; men nu da du trænger til min hjælp, skal jeg yde dig den som en ven, og ride til tings med dig, og stå dig bi som min egen broder.« »Så lader du alt hvile på mig,« sagde Flose, »men sligt var jeg mig ventende af dig.«

Derfra tog Flose med sine mænd til Krossevig. Thorkel Geitersen[3]) var hans gode ven. Flose sagde ham sit ærende. Thorkel svarede ham, at det var hans skyldighed, at yde ham al den bistand, der stod i hans magt, og ikke at forlade hans sag. Han gav Flose gode gaver ved afskeden. Derfra droge de nord til Vopnefjord, op op i Fljotsdalsherred, og toge ind hos Holmsten

---

[1]) en berømt høvding, bekendt af Vopnfirdingesaga.

[2]) om Thorsten den Hvide gives der en kort saga.

[3]) om Thorkel Geitersen se kap. 97.

ɔersesen. Flose fortalte ham, at alle havde taget el af hans tarv og ærende, undtagen Sörle Brodsen. Holmsten sagde, at dette var fordi han ikke nogen trættekær mand; og han gav Flose gode

Flose for op ad Fljotsdalen, derfra sönder over fjelver Øxnahraun, ned ad Svidinhornadal, og vestenfor jord, og så videre frem til han kom til Thvætå til någ Hal. Der vare han og hans mænd en halv d, og hvilede sig. Flose spurgte Hal, hvad han nu give ham for et godt råd, hvorledes han skulde sig ad og indrette sine sager. Hal svarede: »Jeg til, at du skal blive hjemme på din gård med ssönnerne, men de skulle sende mænd hen at deres gårde. Tager nu for det første hjem, og ride til tings, så rider alle samlede, og spreder eders skare! Lad da Sigfussönnerne tage hen at se res koner! Jeg skal også ride til tings og min sön med alle vore tingmænd, og yde dig al den bistand ormår.« Flose takkede ham. Hal gav ham gode til afsked. Flose tog da bort fra Thvætå, og der tet om hans rejse at fortælle, för han kom hjem til fjeld. Han blev nu hjemme resten af vinteren, og ommeren lige til tingtiden.

136. Om Thorhal og Kåre.

Thorhal Asgrimsen og Kåre Sölmundsen rede en til Mosfjeld, for at besøge Gissur Hvide. Han tog dem med begge hænder, og de bleve der hos ham lang stund. Engang da de talede med Gissur Njals indebrænden, sagde Gissur, at det var en lykke, Kåre var kommen bort. Da udbrød Kåre i e vise:

Øxens hvæsser[1]) for med
vrede, dog ugerne,
ud af Nials bolig,
som gik op i luer,
medens oddens stærke
buske[2]) indebrændte.
Mænd min tale gemme,
når min sorg jeg tolker.

Da sagde Gissur: »Det er tilgiveligt, at du aldrig kan glemme det; men lad os nu ikke mere tale derom!«

Kåre sagde, at han vilde ride hjem. Gissur svarede: »Jeg skal nu meddele dig mit råd i al fortrolighed. Du skal ikke ride hjem, men du skal ride bort, og øster under Øfjelde, forat finde Thorgeir Skorargeir og Thorleif Kråk. De skulle ride med dig; de ere de rette sagsøgere i eftermålssagen, og med dem skal følge deres broder Thorgrim den Store. I skulle ride til Mörd Valgardsen, og hilse ham fra mig, at han skal overtage drabssagen efter Helge Njalsen imod Flose. Men hvis han kommer med den mindste indvending, så skal du stille dig meget vred an, og lade som du vil sætte ham din øxe i hovedet. Dernæst skal du forkynde ham min vrede, hvis han gör vanskeligheder, og sige, at jeg vil lade min datter Thorkatla hente hjem til mig; det vil han ikke tillade, thi han elsker hende som sin öjesten.« Kåre takkede ham for hans råd. Om bistand talte han ikke til ham, thi han mente, at han vilde vise sig som en ven heri, som i alt andet.

Kåre red derfra øster over åerne[3]), derfra til Fljotshlid, og øster over Markarfljot, og så til Seljelandsmule. De

---

[1]) Kåre. [2]) oddens busk, en mand.
[3]) sagaens sædvanlige fællesnavn for det flodnet der bedækker Rangåvoldesyssel og den østlige del af Arnæssyssel.

ede endelig øster til Holt. Thorgeir tog med störste enlighed imod dem. Han fortalte dem om Floses rejse, ıg hvor megen hjælp denne havde fået i Østfjordene[1]). Kåre sagde, at det var rimeligt, han søgte om hjælp, så nange som han havde at svare. Thorgeir sagde: »Så meget desbedre, jo værre de bære sig ad, desto hårdere skulle vi gå på dem.« Kåre meddelte Thorgeir Gissurs råd. De rede derpå til Rangåvolde til Mörd Valgardsen, som tog vel imod dem. Kåre meddelte ham hans måg Gissurs budskab; det vilde han ikke ret bide på, og sagde, at det var værre at sagsøge Flose, end ti andre. Kåre sagde: »Det går som han tænkte, thi der er ikke andet end ondt ved dig, du er både ræd og hjerteløs; men så skal du også have det for det, som du har fortjent, at Thorkatla skal drage hjem til sin fader.« Hun lavede sig strax til, og sagde, hun havde længe været færdig til at skilles fra Mörd. Han skiftede da hurtig sind og tale, bad dem ikke være vrede, og påtog sig strax sagen. Kåre sagde: »Nu har du påtaget dig sagen, før den nu uden frygt, thi det gælder dit liv.« Mörd svarede, at han skulde göre al sin flid, for at udføre dette vel og mandig.

Derpå stævnede Mörd ni nævnsmænd til sig; de vare alle naboer til drabsstedet. Mörd tog Thorgeir i hånden, og krævede to vidner »på det vidneshyrd,« sagde han, »at Thorgeir Thorersen overdrager mig drabssag mod Flose Thordsen, at søge ham for Helge Njalsens drab med hele det søgsmål, som sagen tilhører. Du overdrager mig denne sag at søge og forliges i, og med selvsamme gyldighed, som om jeg var nærmeste eftermålsmand. Du overdrager mig den efter loven, og jeg påtager mig den efter loven.« Anden gang krævede

---

[1]) på Østerlandet.

han sig vidne »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg tillyser lovbestemt anfald, øvet af Flose Thordsen, da han gav Helge Njalsen hjernesår eller hulsår[1]) eller marvsår, som dødeligt var, og Helge fik bane af. »Jeg tillyser sagen for nævnsmændene« og nævnede dem alle ved navn. Tillyser jeg lovlig tillysning. »Tillyser jeg Thorgeir Thorersens mig overdragne sag.« Atter krævede han vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg tillyser hjernesår eller hulsår eller marvsår, øvet af Flose Thordsen, sår, som dødeligt var, og Helge Njalsen fik bane af, på det drabssted, hvor Flose Thordsen først løb mod Helge Njalsen med lovbestemt anfald. Tillyser jeg det for ni[2]) nævnsmænd.« Derpå nævnte han dem alle. »Jeg tillyser lovlig tillysning; jeg tillyser Thorgeir Thorersens mig overdragne sag.« Derpå krævede Mörd vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg opfordrer alle disse ni nævnsmænd,« og han nævnte dem alle ved navn, »at møde på altinget, og der at føre nævnsmænds vidnesbyrd om, hvorlunde Flose Thordsen gjorde lovbestemt anfald mod Helge Njalsen på det drabssted, hvor Flose Thordsen gav Helge Njalsen hjernesår eller hulsår eller marvsår, som dødeligt var, og Helge Njalsen fik bane af. Opfordrer jeg eder til, at bruge alle de ord, som I efter loven ere skyldige at fremføre, og som jeg for retten vil afæske eder, og denne sag med rette vedkomme. Jeg opfordrer eder med lovlig opfordring, så at I selv høre derpå. Jeg opfordrer eder i Thorgeir Thorersens mig overdragne sag.« Mörd krævede fremdeles vidner »på det vidneshyrd, at jeg opfordrer disse ni naboer til drabsstedet at møde på altinget, og nævnsmænds vidnesbyrd at føre, om Flose Thordsen sårede

---

[1]) ell. bryst- eller underlivssår.

[2]) rettelse for udgavens fem.

Helge Njalsen med hjernesår eller hulsår eller marvsår, som dødeligt var, og Helge fik bane af, på det drabssted, hvor Flose Thordsen først løb mod Helge Njalsen med lovbestemt anfald. Jeg opfordrer eder til at bruge alle de ord, som I efter loven ere skyldige at bruge, og som jeg for retten vil afæske eder, og denne sag med rette vedkomme. Jeg opfordrer eder med lovlig opfordring. Jeg opfordrer eder, så at I selv høre derpå. Jeg opfordrer eder angående Thorgeir Thorersens mig overdragne sag.« Derpå sagde Mörd: »Nu er sagen indledet således som I have begert. Nu vil jeg bede dig, Thorgeir Skorargeir, at du vil komme til mig, når du rider til tings, og lader os da begge ride sammen med begge vore hobe, og holde os sammen det bedste vi kunne. Thi min hob skal være færdig strax ved tingets begyndelse, og jeg skal i alle dele være eder tro.« Dermed vare de andre vel fornöjede, og det blev edelig bekræftet imellem dem, at ingen skulde forlade den anden, förend Kåre vilde, og at de vilde vove deres liv den ene med den anden. De skiltes nu ad med venskab, efterat have aftalt deres møde på tinget.

Thorgeir red tilbage østerpå, men Kåre red vesterpå over åerne, til han kom til Tunge til Asgrim. Han tog overmåde vel imod dem. Kåre fortalte ham hele Gissur Hvides rådslagning og sagens tilberedelse. »Sligt ventede jeg mig af ham,« sagde Asgrim, »at han vilde te sig som en brav mand, og det har han nu vist.« Asgrim spurgte: »Har du hørt noget til Flose?« Kåre svarede: »Han drog helt øster til Vopnefjord, og næsten alle høvdingerne have lovet ham deres bistand og at ride med ham til altinget. De vente sig også hjælp fra Reykdølerne, Ljosvetningerne og Øxefjordingerne.« Derom talte de endnu en del. Tiden led nu frem til altinget.

Thorhal Asgrimsen fik sådant men i sin fod, at den ovenfor ankelen blev ganske tyk og svulmede op, så han kunde ikke gå uden ved en stav. Han var en stor mand af væxt, og stærk af kræfter, med mörkt hår og hudfarve, varsom nok i sin tale, men dog ilsindet. Blandt de störste lovmænd på Island var han den tredie.

Nu skulde man ride til tings. Asgrim sagde til Kåre: »Du skal ride strax mod tingets begyndelse, og tjelde vore boder; min sön Thorhal skal følge med dig. Du vil fare bedst og omhyggeligst med ham, da han er lam på foden; men vi ville trænge mest til ham på dette ting. Med eder skulle ride tyve andre mænd.« Derpå blev alting lavet til deres rejse; de rede til tinget, og tjeldede boderne, og ordnede alting vel.

137. Om Flose og brandstifterne.

Flose red hjemmefra tilligemed de hundrede mand, som havde været med ham ved indebrændingen. De rede til de kom til Fljotshlid. Sigfussönnerne så da til deres gårde, og opholdt sig der om dagen, men om aftenen rede de vester over Thjorså, og vare der om natten, og næste morgen tidlig toge de deres heste, og rede videre frem. Flose sagde til sine mænd: »Nu skulle vi ride til Tunge til Asgrim, tage vor dagverd hos ham, og yppe klammeri med ham.« De andre yttrede deres bifald, og de rede til Tunge. Asgrim stod ude tilligemed nogle mænd. Såsnart de kunde se flokken fra huset, sagde Asgrims mænd: »Det må være Thorgeir Skorargeir.« Asgrim sagde: »Det tror jeg ikke, thi disse mænd fare afsted med latter og skrål, men sådanne Njals frænder, som Thorgeir, ville ikke le, förend brandstiftelsen er hævnet. Da har jeg en anden mening, der måske vil forekomme eder urimelig; jeg tror det er Flose og mordbrænderne, og de have vist i sinde a

yppe klammeri med os. Lader os nu alle gå ind!« De gjorde så. Asgrim lod huset feje og tjelde, lod borde sætte frem og mad på dem, og lod sætte forsæder langsmed bænkene igennem hele stuen. Flose red ind i tunet, og bad sine mænd stå af og gå ind. De gjorde så. Flose kom ind med dem i stuen. Asgrim sad på höjbænken. Flose betragtede bænkene, og så, at alt var redebont, hvad man behøvede. Asgrim hilste dem ikke, men sagde til Flose: »Bordene ere fremsatte, for at de, som trænge til mad, kunne spise.« Flose gik til bords med alle sine mænd, men deres våben satte de op til væggen, og de, som ikke kunde få plads på bænkene, satte sig på forsæderne. Fire mænd stode bevæbnede forved der, hvor Flose sad, medens de spiste. Asgrim tav under hele måltidet, og var så rød i sit ansigt som blod. Da de nu vare mætte, toge kvinderne af bordet, men nogle bare vand ind til håndtvæt. Flose gav sig gode stunder, som om han havde været hjemme. Der lå en buløxe i hjörnet af höjbænken. Asgrim tog den med begge hænder, sprang op på bænkestokken, og hug efter Floses hoved. Glum Hildersen lagde mærke til hvad han havde for, sprang strax op, fik øxen revet ud af hånden på Asgrim, og vendte strax eggen imod ham; thi Glum havde stærke kræfter. Derpå sprang flere op, og grebe Asgrim; men Flose sagde, at ingen skulde göre ham noget men; »thi vi have sat ham på alt for hård en prøve,« sagde han, »og han gjorde intet andet end hvad han måtte, og viste derved, at han var uforsagt.« Flose sagde derpå til Asgrim: »Vi skilles nu ad uden men, og træffe hinanden på tinge, og begynde der sagen forfra.« »Det skulle vi,« sagde Asgrim, »og det vil jeg ønske, at I fare sagtere, når dette ting er ude.« Flose svarede ikke derpå; de ginge da ud, og stege til hest, og rede bort.

De rede nu til de kom til Laugarvatn[1]), og vare der om natten; men om morgenen rede de videre frem til Beitevolde[2]), og bedede der. Der stødte mange flokke til dem; der var Hal fra Sida og alle de fra Østfjordene. Flose tog glad imod dem, og fortalte dem om sin rejse og samfærden med Asgrim. Mange roste det, og sagde, at sligt var rask gjort. Men Hal sagde: »Da synes mig anderledes; thi det tykkes mig, at det var et uforstandigt påfund; de vilde nok have husket de fornærmelser, der ere tilföjede dem, uden at de behøvede at mindes derom på ny. Men stor fare løbe de, som så hårdt udæske andre.« Man kunde nok mærke på Hal, at han mente, dette var for meget. De rede derfra alle sammen, til de kom til de Øvre volde[3]), der fylkede de deres folk, og rede ned på tinget. Flose havde ladet Byrgisbod tjelde, förend han red til tings; men de fra Østfjordene rede til deres boder.

138. Om Thorgeir Skorargeir.

Thorgeir Skorargeir red hjemmefra med en stor hob. Hans brødre, Thorleif Kråk og Thorgrim den Store, vare med ham. De kom til Hof til Mörd Valgardsen, og biede der til han var færdig. Mörd havde samlet hver mand, der kunde bære våben, og de kunde ikke mærke andet, end at han var ganske uforsagt.

De rede nu til de kom vester over åerne. Der biede de efter Hjalte Skeggesen. Han kom, da de havde

[1]) en lille sø på den østlige side af Lyngdalshede.

[2]) Beitevolde: græsfælleder, hvor tingmændene bedede og samledes för de rede hen til altingstedet.

[3]) græsfælleder vestenfor (ovenfor) Almannagjá, gennemströmmes af Øxará. Fra de Øvre volde red man ned på tinget nedover Almannagjá. G. V.

biet en kort stund. De toge glade imod ham, og rede derpå alle sammen, indtil de kom til Reyke i Biskopstunge, hvor de biede efter Asgrim Ellidagrimsen, og han mødte dem der. Så rede de vester over Bruarå.

Asgrim fortalte dem alt hvad der var forefaldet imellem ham og Flose. Thorgeir sagde: »Jeg vilde ønske, vi måtte komme til at prøve deres mandemod, för tinget er til ende.« De rede lige til de kom til Beitevolde. Der stødte Gissur Hvide til dem med et meget stort følge. De gave sig da til at tale sammen, og rede så til Øvre-Volde. Der fylkede de hele deres skare, og rede så hen på tinget. Flose og hans mænd grebe alle til våben, og det kunde da nær have kommet til et slag. Men Asgrim og den flok indlode sig ikke derpå, og rede til deres boder. Det var nu roligt den dag, så at de intet havde med hinanden at göre. Der vare komne høvdinger fra alle landets fjerdinger, og der havde aldrig för, sålænge folk kunde huske, været et så talrigt ting.

139. Om Eyolf Bölverksen.

Eyolf Bölverksen var en sönnesön af Eyolf den Grå fra Otrardal, der igen var en sön af Thord Geller[1]). Eyolf den Gråsmoder Hrodny var en datter af Midfjords-Skegge[2]). Eyolf var en mand af megen anseelse, og særdeles lovkyndig, så at han var den tredie blandt de lovkyndigste mænd på Island. Han var en særdeles smuk mand, stor og stærk, og der kunde blive en ypperlig høvding af ham; men han var pengekær som hans andre frænder.

[1]) Thord Geller, en stor høvding, boede på Hvam i Bredefjord. Han levede i midten af 10. årh. berømt som en af landets störste lovgivere. Frå ham nedstammede Are den Frode. Om Thord Geller fandtes der en saga, der nu er tabt, men han griber ind i mange sagaer, (1. bind side 28.)

[2]) en høvding bekendt af Kormaks saga og andre sagaer. G. V.

Flose gik en dag hen til Bjarne Brodhelgesens bod[1]). Bjarne tog venlig imod ham, og Flose satte sig ned hos ham. De talte sammen om adskilligt. Flose sagde da til Bjarne: »Hvad råd skulle vi nu gribe til?« Bjarne svarede: »Det tykkes mig vanskeligt at finde ud af denne besværlige sag, men det synes mig dog rådeligst, at bede om væbnet hjælp, thi de drage en stor styrke sammen mod eder. Jeg vilde også spörge dig, Flose, om der er nogen ret dygtig lovkyndig mand i eders flok. Thi der ere eder to kår forhånden: enten at bede om forlig, og det er et meget godt valg, eller at forsvare sagen på lovlig vis, hvis det kan lade sig göre og værn[2]) kan findes. Og sköndt det må drives med heftighed, så tror jeg dog I komme til at vælge den vej, thi I have begyndt med trods, og det sömmer eder nu ikke at give køb.« Flose sagde: »Hvad det angår, at du spurgte efter lovkyndige mænd, da vil jeg snart svare dig derpå, at der findes ingen sådan i vor flok, og jeg ved ikke hvem det skulde være, uden din frænde Thorkel Geitersen.« Bjarne sagde: »Ham ville vi ikke regne; sköndt han har forstand på loven, så er han dog også forsigtig, og det skal ikke falde nogen ind at have ham til skudmål[3]). Han vil stå dig bi så godt som nogen af dine bedste mænd, thi han er modig; men jeg skal sige dig, at det bliver den mands bane, som fører værn frem for mordbrandssagen, og det under jeg ikke min

[1]) Ingen saga giver en så levende og malerisk skildring af altingstedet som Njala. Her kan man se, at den lovkyndige sagaskriver har følt sig ret hjemme. Han fører læseren skridt for skridt over denne plads som naturen selv har indhegnet som fristed for lov og ret. G. V.

[2]) indsigelser, forsvarsgrunde.

[3]) til skive; at stille ham som skive mellem sig og en modstander.

'ænde Thorkel. I må derfor se eder om efter en
nden.«. Flose sagde, at han havde ingen skön på,
vem der vare de största lovkyndige. Bjarne vedblev:
Der er en mand, som hedder Eyolf Bölverksen; han er
en störste lovmand i Vestfjerdingen. Ham kommer man
il at give mange penge, hvis man skal få ham til at
ntage sig sagen, men det ville vi ikke bryde os om.
'i skulle også gå bevæbnede til alle lovmøder, og være
å forsigtige som muligt, men dog ikke anfalde dem,
den til selvforsvar. Nu skal jeg gå omkring med dig at
egere hjælp, thi mig tykkes, at nu vil roligheden ikke
re længe.«

Derpå gik de ud af boden, og hen til dem fra Øxe-
ord. Bjarne talede da med Lyting og Blæing og Hroe
nstensen, og fik snart af dem hvad han forlangte. De
k så hen til Kol, Viga-Skutas sön, og Eyvind Thorkelsen,
kel Godes[1]) sönnesön, og bade dem om bistand. De
dsloge sig længe, men tilsidst toge de tre mark sølv
rfor, og lovede at deltage med dem. Så gik de til
osvetningernes bod, og dvælede der en stund. Flose
d dem om bistand, men de gjorde den ene vanskelig-
d efter den anden. Da sagde Flose med megen
de: »Slet står det til med eder, hjemme i herredet
e I gerrige og uretfærdige, men på tinge ville I ikke
re folk til hjælp, sköndt de trænge dertil. Det vil
så lægges eder svært til last på tinge, og pådrage eder
ertale, hvis I ikke mindes den spot og bittre tale, som
arphedin rakkede eder Ljosvetninger til med.« Siden
te han sagte med dem, og bød dem penge for deres
stand, og lokkede dem så med fagre ord, indtil de
vede den; nu bleve de så nidkære, at de sagde, de

[1]) om Askel Gode og hans sön Viga-Skuta fra Reykedalen på Nordlandet gives der en saga. Reykdølerne hørte til landets gamle godefamilier. G. V.

skulde stride for ham, hvis det behøvedes. Bjarne sagde da til Flose: »Til lykke! Du er en stor høvding og en rask mand og ligefrem, og hykler ikke for nogen.«

Derpå droge de bort, og vester over åen[1]) og hen til Hladboden[2]). De så adskillige mænd udenfor boden. Blandt andre var der en mand med skarlagenskappe på, med guldbånd om hovedet og en sølvbeslagen øxe i hånden. »Det træffer godt,« sagde Bjarne; »der have vi nu Eyolf Bölverksen, hvis du vil tale med ham, Flose!« De gik derpå hen til Eyolf og hilste ham. Eyolf kendte strax Bjarne, og tog vel imod ham. Bjarne tog ham ved hånden, og førte ham op i Almannagjå. Bjarnes og Floses mænd gik bagefter; også Eyolfs mænd gik med ham. De bade dem at blive oppe på Almannagjå[3]) og derfra se sig om. Flose gik med de andre, til de kom der hvor vejen går ned fra den øvre klippevæg[4]). Flose sagde, at der var godt at sidde, der kunde man se vidt omkring. De satte sig ned. De vare fire mænd sammen der, og ikke flere. Bjarne sagde da til Eyolf: »Dig ere vi komne at tale med, min ven! thi vi trænge meget til din bistand i alle måder.« Eyolf svarede: »Her er et godt mandvalg på tinget, og det vil være eu let sag for eder at finde dem, som ere eder anderledes til styrke, end jeg.« Bjarne sagde: »Ingenlunde. Du har mange ting, hvori ingen overgår dig her på tinget. For det første det, at du er af så ædel byrd, som alle de, der nedstamme fra

---

[1]) de foregående boder for Østerlandet og Thingøsyssel vare altså alle på den østlige side af Øxarå, mellem den og lovbjerget.

[2]) den omgærdede bod, en af Vestfjordingernes boder, på den vestlige flodbred.

[3]) den østligere lavere rand, hvorfra man kan overse hele tingpladsen og lovbjerget.

[4]) der danner den vestlige, höjere, side af Almannagjå. G. V.

ıer Lodbrog; også have dine forfædre stedse haft store anliggender at göre, både på tingene og ıme i herredet, og gik altid af med sejren; derfor :s det os rimeligst, at du vil være sejersæl i forende sager som dine frænder.« Eyolf sagde: »Du godt, Bjarne, men lidet tiltror jeg mig heraf.« Da e Flose: »Det er ikke værdt at göre en lang indng til det vi have i hu; vi ville bede dig om din), Eyolf, at du vil yde os bistand i vor sag, og gå os for retten, samt at du vil påtage dig værnet, lejlighed er, og føre det frem på vore vegne, og)s bi i alle dele, som på dette ting kunne forefalde.« f sprang vred op, og sagde, at ingen skulde bilde sig at have ham til nar eller til skærmbræt for sig, når ikke ellers havde lyst til det. »Nu kan jeg også sagde han, »hvor I vilde hen med de fagre ord, I te til mig.« Halbjorn den Stærke greb fat på ham, ıatte ham ned hos sig imellem sig og Bjarne, og e: »Træet falder ikke for det første hug, min ven! nu her først hos os.« Derpå drog Flose en guldring in hånd, og sagde: »Denne ring vil jeg give dig, f, for venskab og hjælp, og således vise dig, at jeg vil gække dig. Det er bedst, du tager ringen, thi er ingen på tinget, som jeg har givet en sådan .« Ringen var så god og så vel gjort, at den var hundrede alen værd. Halbjörn skød ringen på fs hånd. Eyolf sagde: »Det er nu bedst, jeg tager :n, siden du viser dig så brav; du kan nu være vis at jeg vil påtage mig værnet og göre hvad der bes.« Bjarne sagde: »Nu have I begge teet eder vel, ıer ere mænd tilstede, jeg og Halbjörn, som kunne vidner på, at du har overtaget sagen.« Eyolf stod op, ligeledes Flose, og de gave hinanden hånden. f modtog da det hele værn af Flose, og ligeledes,

hvis nogen sag rejste sig af værnet. Thi det træffer ofte, at værnet i en sag kan blive til søgsmål i en anden.« Dernæst overtog han alle søgsmålbeviser, som hørte til sagen, hvad enten man skulde sagsøge for fjerdingsretten eller femterretten. Flose overdrog ham det efter loven, og Eyolf tog derimod efter loven. Han sagde derpå til Flose og Bjarne: »Nu har jeg overtaget denne sag efter eders begering, men jeg ønsker, at I ville holde dette skjult for det første, og hvis sagen kommer for femterretten, så skulle I især vogte eder for at sige, at I have givet mig penge for min bistand.«

Flose gik derpå hjem til sin bod tilligemed Bjarne; men Eyolf gik til Snorre Godes bod, og satte sig ned hos ham. De talte adskilligt sammen. Snorre Gode greb Eyolfs hånd, strøg hans ærme op, og så, at han havde en stor guldring på hånden. Snorre Gode sagde: »Er denne ring købt eller givet?« Eyolf så ned for sig, og tav. Snorre sagde: »Jeg indser fuldtvel, at du har fået den til gave; gid den kun ikke må koste dig dit liv!« Eyolf sprang op, og gik bort, og vilde ikke tale derom. Snorre sagde, i det Eyolf stod op: »Der er næppe tvivl om, at du, når dette ting er til ende, lærer at kende hvad du har fået til gave.« Eyolf gik til sin bod.

140. Om Asgrim og Gissur og Kåre.

Nu talede Asgrim Ellidagrimsen med Gissur Hvide og Kåre Sölmundsen, Hjalte Skeggesen, Mörd Valgardsen og Thorgeir Skorargeir: »Denne sag behøve vi ikke at tale med hinanden om afsides hver for sig; thi alle de mænd, som her ere tilstede, kende hinandens oprigtighed. Jeg vil nu spörge eder, om I vide noget til deres rådslutning? Mig synes, at vi komme også til at tage vor beslutning på vor side.« Gissur Hvide svarede: »Snorre Gode sendte en mand til mig, og lod mig sige, at Flose

ıvde fået megen hjælp af Nordlændingerne, men hans ænde Eyolf Bölverksen havde fået en guldring af nogen, g holdt den skjult, og Snorre sagde, at i hans tanker ar Eyolf Bölverksen bestemt til at føre lovværn i sagen, g at ringen var givet ham for det.« Alle bleve enige m, at det måtte forholde sig så. Gissur sagde da til em: »Nu har min måg Mörd Valgardsen påtaget sig den ag, som alle ville anse for den farligste, den at sagsøge 'lose; jeg vil nu bede eder, at skifte de andre sager mellem eder, thi nu vil det med det allerførste være tid ıt tillyse sagerne på lovbjerget. Det bliver også nød-ıendigt for os at bede om hjælp.« Asgrim bifaldt det, ıg sagde: »Men vi ville bede dig at følge med os og ıøgere bistand.« Gissur lovede det.

Derpå valgte Gissur alle de forstandigste mænd af ıeres hob til at følge med sig, Hjalte Skeggesen og As-grim og Kåre og Thorgeir Skorargeir. Da sagde Gissur Hvide: »Nu skulle vi først gå til Skafte Thorodsens bod.« Det gjorde de. Gissur Hvide gik først, så Hjalte, så Kåre, så Asgrim, så Thorgeir Skorargeir, så hans brødre. De gik ind i boden. Skafte sad på höjbænken, og da han så Gissur Hvide, stod han op for at gå ham imøde, og ıød ham og dem alle velkomne. Han bad Gissur sidde ıos sig; han gjorde det. Gissur sagde da til Asgrim: 'Nu skal du først tale til Skafte om at yde os bistand, ıg jeg vil föje til hvad der synes mig.« Asgrim sagde: 'Vi ere komne herhid, Skafte, i den hensigt, at søge bi-tand og hjælp hos dig.« Skafte svarede: »Vanskelig yktes jeg at være nys, da jeg ikke vilde give mig af ıed eders nød.“ Gissur sagde: »Nu er det en anden ag; nu gælder det eftermålet efter Njal bonde og Berg-hora hustru, som uskyldige bleve indebrændte, og efter Njals tre sönner og mange andre gode mænd, og aldrig ril du kunne nægte din hjælp eller afslå at stå dine

frænder og svogre bi.« Skafte svarede: »Det var forsæt, den gang Skarphedin lod mig høre, at jeg havde kommet tjære på mit hoved, og var krøben under græstörv, og da han sagde, at jeg havde være ræd, at Thorolf Loptsen fra Eyre bar mig ud på sit i sine melsække: den gang besluttede jeg, at jeg al vilde yde ham eftermål.« Gissur sagde: »Sligt er nu at mindes, thi han er nu død, som sagde det; og vil du yde bistand, om du end ikke vil göre det for dres skyld.« Skafte sagde: »Denne sag kommer ikke ved, uden du selv vil give dig i kast med dem?« Gi blev da meget vred, og sagde: »Ulig er du din fa thi sköndt han ikke altid var at lide på, så kom han altid dem til hjælp, som mest trængte til ham.« Sl sagde: »Vi ere ulige af sind. I tykkes at have v stædte i store gerninger; du, Gissur Hvide, da du o faldt Gunnar fra Hlidarende, men Asgrim, da han dr sin fostbroder Gauk.« Asgrim svarede: »Få lader en l det gode, hvis han ved det onde; men det ville ma tilstå, at jeg dræbte ikke Gauk, förend jeg var nødt de Det kan undskyldes, at du ikke vil stå os bi, men de ikke til at undskylde, at du siger os fornærmelser. vil derfor også ønske, at du, når dette ting er til en må have den störste vanære af denne sag, og at in vil hjælpe til at vaske den skam af dig.« Derpå st Gissur og hans følge op, og gik ud, og så hen til Sn Godes bod.

Snorre sad på höjbænken i boden; de gik in boden; han kendte strax mændene, rejste sig forat l imod dem, bød dem alle være velkomne, og gav (plads hos sig. Derpå spurgte de hinanden om almin ligt nyt. Asgrim sagde til Snorre: »Vi ere komne l jeg og min frænde Gissur, for at bede dig om bistan Snorre Gode svarede: »Hvad du der siger, har du gr

il, da du bör tage eftermål efter sådanne svogre, som lu havde. Vi have også hos Njal fået mangt et råd, som var værd at tage imod, sköndt nu få tænke derpå; imidlertid ved jeg ikke hvad for hjælp I mener I mest trænger til.« Asgrim svarede: »Hvis det skulde komme til strid her på tinget, så trænge vi mest til raske mænd og gode våben.« Snorre sagde: »Ja det er sandt, det må være eder om at göre; det er også rimeligt, I drive sagen med heftighed, og på samme måde ville de værge, så den ene ikke vil lade den anden få ret; det ville I ikke tåle, men anfalde dem, og der er heller ikke andet for, thi de ville da give eder skam for mandetab og vanære for eders frænders død.« Man kunde da nok mærke, at han vilde ophidse dem på alle måder. Gissur Hvide sagde derpå: »Du taler godt, Snorre, og du viser dig altid som den bedste mand og høvding, når det gælder.« Asgrim sagde: »Jeg ønskede at vide, hvad bistand du da vil yde os, hvis det går således som du siger.« Snorre svarede: »Jeg skal give dig et venskabsbevis, som al eders hæder vil bero på, men jeg vil ikke gå med for retten. Kommer I til at stride på tinget, så anfalder dem ikke, uden I alle ere höjst uforfærdede, thi I ville have store kæmper imod eder. Men hvis I blive nødte til at vige, så lader eder drive herhen imod os; thi jeg skal da allerede have fylket mine folk her, og være færdig til at yde eder bistand. Men går det således, at de må trække sig tilbage, så ville de uden tvivl søge hen til Almannagjá, forat befæste sig der. Men komme de først der, så få I aldrig bugt med dem, jeg vil derfor påtage mig at fylke mine folk der, og holde dem borte fra dette værgested. Men følge de langsmed åen, enten nord eller syd på, så ville vi ikke sætte efter dem. Når I nu have dræbt af deres folk så mange omtrent, at jeg kan tænke I kunne udrede mandeboden for dem og dog beholde eders godord

og eders ophold i herredet, så vil jeg løbe til med all mine mænd, og skille eder ad. Men så skulle I stra når jeg beder eder derom, holde inde med kampen, hv jeg opfylder det, som jeg nu har lovet.« Gissur takked ham meget, og sagde, at det var til alle deres tar Derpå gik de alle ud. Gissur sagde: »Hvor skulle vi gå hen?« »Til Nordlændingernes bod,« sagde Asgrim hvorpå de gik did.

141. Om Asgrim og Gudmund.

Og da de kom til boden, så de, hvor Gudmund de Mægtige sad og talte med sin fosterbroder Einar Konalsen der var en forstandig mand[1]. De gik da hen til ham Gudmund tog meget vel imod dem, og lod boden gör ryddelig for dem, at de alle kunde komme til at sidd De spurgte så hinanden om nyt. Asgrim sagde: »Vi vil strax tage bladet fra munden; vi komme, Gudmund, f at bede dig om din kraftige bistand.« »Have I allered været hos andre høvdinger?« sagde Gudmund. De sv rede, at de havde været hos Skafte Tkorodsen og Snorr Gode, og sagde ham i fortrolighed, hvorledes både de ene og den anden havde vist sig. Da sagde Gudmund »Nys var jeg ikke for ædelsindet imod eder, og vil den gang ikke lade mig overtale; men jo flere vanskeli heder jeg den gang gjorde, des færre skal jeg nu gör Jeg skal følge med eder til retten med alle mine tin mænd, og yde eder al den bistand jeg kan, og gå i strid med eder, om det skulde behøves, og vove mit liv me eder. Så vil jeg også lönne Skafte for hans opførs Hans sön Thorsten Holmund vil nemlig komme til at følg med os i slaget, thi han tör ikke vove at göre ande end hvad jeg vil, da han har min datter Jodis. Så v

[1]) "stor vismand" siges der om ham i Ljosvetningesaga.

skafte nok forene sig med os.« De takkede ham, og talede længe fortrolig sammen, så at de andre mænd ikke hørte det. Gudmund bad dem ikke at bönfalde flere høvdinger, thi det vilde være umandigt. »Lad os nu,« sagde han, »vove det med de folk vi have. I skulle gå bevæbnede til alle lovmøder, men ikke give eder i strid således som sagen nu står.« De gik da alle hjem og hen til deres boder. Dette kom i begyndelsen kun til få mænds kundskab. Tinget led nu således hen.

142. Om sagernes anlæg.

En dag gik man til lovbjerget[1]). Høvdingerne vare stillede således, at Asgrim Ellidagrimsen og Gissur Hvide, Gudmund den Mægtige og Snorre Gode vare oventil ved lovbjerget, men de fra Østfjordene stode nedenfor[2]). Mörd Valgardsen stod hos sin måg Gissur; han var en særdeles veltalende mand. Gissur sagde, at han skulde tillyse drabssagen, og bad ham tale så höjt, at man godt kunde høre det. Mörd krævede sig vidner, og sagde: »Derpå kræver jeg vidner, at jeg tillyser lovbestemt anfald øvet af Flose Thordsen, da han anfaldt Helge Njalsen, og gav ham hulsår eller marvsår, som dødeligt var, og Helge fik bane af; og nedlægger jeg påstand, at han for den sag vorder dømt til skovgangsmand ubjærgende, ufærgende og uhjælpende i alle måder; hans gods skal være forbrudt, halvdelen mig og halvdelen de mænd, som for-

[1]) Lovbjerget er en smal landtunge, der dannes af to dybe lavakløfter, imod vest Nikulasgjå, imod øst Flosegjå. Omtrent midt på lovbjerget var lovretten stillet. Tilhørerpladsen, hvor den lyttende mængde stod, var vel på lavastrækningen på begge sider af de kløfter, der dannede som en skranke imellem folket og de lovgivende.

[2]) oventil og nedenfor er vel her i samme betydning som østenfra og vestenfra i kap. 124. G. V.

brudt gods have efter ham at tage efter loven. Tilly
jeg denne drabssag til den fjerdingsret, hvor sagen l
at komme efter loven. Tillyser jeg lovlig tillysning;
lyser jeg i hørende lyd på lovbjerget. Tillyser jeg
til søgsmål i sommer og til fuld straf over Flose Thords
Tillyser jeg Thorgeir Thorersens mig overdragne sa
På lovbjerget gik det fra mund til mund, at Mörd t
vel og mandig. Mörd tog anden gang til orde: »
kræver eder til vidner på,« sagde han, »at jeg tilly
sag mod Flose Thordsen. Tillyser jeg, at han sår
Helge Njalsen med hulsår eller marvsår, sår, som d
ligt var, og som Helge fik bane af, på det drabs
hvor Flose Thordsen anfaldt Helge Njalsen med lov
stemt anfald. Jeg nedlægger påstand, at du, Flose,
der for den sag dømt til skovgangsmand ubjærgende, u
gende, uhjælpende i alle måder; jeg erklærer dit g
forbrudt, halvdelen mig, halvdelen de fjerdingsmænd,
forbrudt gods have at tage efter dig efter loven.
lyser jeg denne sag til den fjerdingsret, hvor sagen
at komme efter loven. Tillyser jeg lovlig tillysning;
lyser jeg i hørende lyd på lovbjerget. Tillyser jeg n
søgsmål i sommer og til fuld straf over Flose Thord
Tillyser jeg Thorgeir Thorersens mig overdragne s
Derpå satte Mörd sig ned. Flose hørte meget opmærk
derpå, men sagde ikke et ord imedens.

Thorgeir Skorargeir stod op, og krævede sig vid
»Derpå kræver jeg til vidne,« sagde han, »at jeg till
sag mod Glum Hildersen, fordi han tog ild, og pus
den op, og bar den til husene på Bergthorshvol, da
Thorgeirsen og Bergthora Skarphedinsdatter brændte i
tilligemed alle dem, som der brændte inde. Nedlæg
jeg påstand, at han for den sag vorder dømt som sk
gangsmand, ubjærgende, ufærgende og uhjælpende i
måder. Jeg erklærer hans gods forbrudt, halvdelen m

halvdelen de fjerdingsmænd, som forbrudt gods have efter ham at tage efter loven. Tillyser jeg denne sag til den fjerdingsret, hvor sagen bör at komme efter loven. Tillyser jeg i hørende lyd på lovbjerget. Tillyser jeg nu til søgsmål i sommer og til fuld straf over Glum Hildersen.«

Kåre Sölmundsen sagsøgte Kol Thorstensen og Gunnar Lambesen og Grane Gunnarsen, og folk yttrede, at han talte overmåde godt. Thorleif Kråk sagsøgte alle Sigfussönnerne; men hans broder Thorgrim den Store sagsøgte Modolf Ketilsen og Lambe Sigurdsen og Hroar Hamundsen, Leidolf den Stærkes broder. Asgrim Ellidagrimsen sagsøgte Leidolf og Thorsten Geirleifsen, Arne Kolsen og Grim den Røde, og alle talte de godt. Derpå tillyste andre deres sager; og det var en stor del af dagen, som gik med til det. Derpå gik folk hjem til deres boder.

Eyolf Bölverksen gik med Flose til hans bod; de gik øster om boden. Flose sagde til Eyolf: »Ser du nogen værn i disse sager?« »Ingen,« svarede Eyolf. »Hvad skulle vi da göre?« sagde Flose. »Et råd skal jeg give dig,« sagde Eyolf; »du skal afhænde dit godord, og overdrage det til din broder Thorgeir[1]), men give dig selv i tinglag med Askel Gode Thorketilsen nord fra Reykedal. Når de ikke vide dette, da kunde det vel blive dem til men; thi de ville sagsøge i Østfjordingernes ret, istedenfor det skulde ske i Nordlændingernes; dette ville de uden tvivl fejle i, og da er der en femterrets sag imod dem, når de sagsøge i en anden ret, end de skulde; og vi skulle da anlægge sag imod dem, dog kun som den sidste tilflugt.« Flose sagde: »Måske vi nu få gengæld for ringen.« »Det ved jeg ikke,« sagde Eyolf; »men jeg skal yde eder en så god hjælp, at alle folk skulle tilstå, der ingen större er at vente. Lader os nu sende bud efter Askel, og Thor-

[1]) rettelse for udgavens Thorgils. se kap. 96.

geir skal strax komme til dig, og have en mand med sig.« Kort efter kom Thorgeir did, og han overtog hevdingskabet. Så kom også Askil did, og Flose erklærede sig i tinglag med ham, Dette kom ikke til flere mænds kundskab end deres. Alt var nu stille, til retten skulde sættes.

143. Rettergangen.

Nu kom tiden, at retterne skulde sættes. De gjorde sig da rede fra begge sider, og væbnede sig; de gjorde begge hærmærker på sine hjelme[1]. Thorhal Asgrimsen sagde: »Bærer eder nu ikke for overilende ad, min fader, men lad alting gå til på retteste måde. Og kommer der noget, som bringer eder i knibe, så lad mig vide det som snarest, jeg skal da hjælpe eder med råd.« Asgrim og hans mænd betragtede ham; og hans ansigt var som i et blod, og dråber som hagl brede ud af hans öjne. Han bad, man skulde give ham hans spyd; det havde Skarphedin givet ham, og det var en stor kostbarhed. Asgrim sagde, da de gik bort: »Ikke var min sön Thorhal vel tilmode, da han blev tilbage i boden, og jeg ved ikke hvad han har for.« »Lader os nu gå til Mörd Valgardsen,« vedblev han, »og lade som der intet andet var at göre, thi större sag er det at fælde Flose, end mange andre.« Asgrim sendte derpå en mand til Gissur Hvide og Hjalte Skeggesen og Gudmund den Mægtige. De kom nu alle sammen, og gik strax hen til Ostfjordingernes ret. De gik hen söndenfor retten, men Flose og alle Ostfjordingerne med ham gik nordenfor retten. Der vare også Reykdølerne og Oxefjordingerne med Flose; ligeså Eyolf Bölverksen. Flose rakte sig hen til Eyolf, og sagde: »Det ser godt ud, og det kan vel hænde sig, at det kommer

[1]) nemlig for at det ene parti kunde kendes fra det andet.

il det, som du mente.« »Ti du stille med det,« sagde Ɛyolf, »det kan nok komme så vidt, at vi skulle nytte det.«

Mörd krævede sig vidner, og indbød alle de mænd il lovkastning, som havde skovgangssager at føre for etten, hvo der først skulde sagsøge eller fremsige sin ag, og hvo dernæst, og hvo sidst. Denne indsigelse gjorde han på lovlig vis for retten, så at dommerne hørte derpå. Derpå blev der kastet lod om sagerne, og lodden traf ham, at han først skulde fremsige sin sag.

Mörd Valgardsen krævede sig anden gang vidner. »Derpå kræver jeg vidner,« sagde han, »at jeg tager alle fejltagelser tilbage, hvis jeg siger mere eller anderledes, end jeg skulde, og jeg forbeholder mig ret til at rette mine ord, indtil jeg får min sag frem på ret og lovlig vis. Kræver jeg mig disse vidner derpå.« Derpå vedblev han: »Derpå kræver jeg mig vidner, at jeg byder Flose Thordsen eller hvilken anden mand, der har overtaget sagens værn for ham, at høre på min ed og min fremsættelse af sagen, og på alle de søgsmåls beviser, med hvilke jeg agter at fremkomme imod ham. Indbyder jeg med lovlig indbydelse for retten, så at dommerne høre det tværs over retten.« Fremdeles sagde han: »Kræver jeg til vidne på, at jeg aflægger ed på bogen, lovlig ed, og lover jeg det for gud, at jeg skal således søge denne ag, som jeg ved sandest at være, og rettest og mest verensstemmende med loven, og alle lovens skel fremme g håndhæve, medens jeg har at göre med denne sag.« erpå tog han så til orde: »Thorod krævede jeg til vidne, i og Thorbjörn; derpå krævede jeg dem til vidne, at g tillyste lovbestemt anfald, øvet af Flose Thordsen, på et drabssted, hvor Flose Thordsen gjorde lovbestemt nfald mod Helge Njalsen, og sårede ham med hulsår ller marvsår, som dødeligt var, og som Helge fik bane af. eg påstod ham for den sag skyldig at være skovgangs-

mand, ubjærgende, ufærgende og uhjælpende i alle måder. Jeg påstod hans gods forbrudt, halvdelen mig og halvdelen de fjerdingsmænd, som forbrudt gods have at tage efter ham efter loven. Jeg tillyste sagen til den fjerdingsret, hvor den bör at komme efter loven. Jeg tillyste lovlig tillysning; jeg tillyste i hørende lyd på lovbjerget. Jeg lyste til søgsmål nu i sommer og til fuld straf over Flose Thordsen. Jeg tillyste Thorgeir Thorersens mig overdragne sag. Jeg brugte alle de ord i min tillysning, som jeg nu har brugt i min fremsættelse af sagen. Og fremsætter jeg denne så beskafne skovgangssag for Østfjordingernes ret over Jons[1]) hoved, således som jeg forkyndte, da jeg tillyste.«

Mörds tillysnings vidner ginge derpå for retten, og toge så til orde, at den ene fremsatte vidnesbyrdet, men begge bekræftede det enstemmig, nemlig: »at Mörd krævede Thorod til vidne, og ligeledes mig, men jeg hedder Thorbjörn,« hvorpå han nævnede sin fader, »Mörd krævede os begge til vidner på, at han tillyste lovbestemt anfald, øvet af Flose Thordsen, da han anfaldt Helge Njalsen på det drabssted, hvor han gav Helge Njalsen hulsår eller marvsår, som dødeligt var, og som Helge fik bane af. Og påstod han Flose for den sag skyldig at være skovgangsmand ubjærgende, ufærgende og uhjælpende i alle

[1]) I de gamle islandske lovformler sættes der i de gamle lovbøger istedenfor navnet et Angelsaxisk N. med et lille • i midten, H. en forkortning for det latinske nomen: navn. Trækkene ligne et sammentrukket Ion (John, Johannes). I yngre lovbøger (f. ex. den yngre Kristenret af 1276) sættes også et Jon istedenfor det ældre N. N. Forresten røber sagaskriveren herved sin kilde, at han må have opsat den hele proces efter skrevne formularbøger, men ikke øst af en levende tradition. Her og på enkelte andre steder har han nemlig glemt, istedenfor formlens Jon eller N. N., at indsætte den gældende persons navn: den dommers, der skulde foredrage anklagen og fremlægge den til doms. G. V.

måder. Han påstod hans gods forbrudt, halvdelen ham og halvdelen de fjerdingsmænd, som forbrudt gods have at tage efter ham efter loven. Han tillyste sagen til den fjerdingsret, hvor den bör at komme efter loven. Han tillyste lovlig tillysning; han tillyste i hørende lyd på lovbjerget. Han tillyste sagen til søgsmål nu i sommer og til fuld straf over Flose Thordsen. Han tillyste Thorgeir Thorersens ham overdragne sag. Han brugte alle de ord i sin tillysning, som han har brugt i sin fremsættelse af sagen, og som vi have brugt i vort vidnesbyrd, og ere samstemmige i. Føre vi dette så beskafne vidnesbyrd frem for Østfjordingernes ret over Jons hoved, således som Mörd forkyndte, da han tillyste.« Anden gang fremførte de tillysnings vidnesbyrd for retten, og nævnede sår først, men anfald sidst, og brugte de selvsamme ord som för, og førte dette således beskafne tillysnings vidnesbyrd frem for Østfjordingernes ret, således som Mörd forkyndte, da han tillyste.

Mörds sagoverdragelses vidner ginge da for retten, og den ene fremsagde vidnesbyrdet, men begge bekræftede det enstemmig, og toge så til orde, »at Mörd Valgardsen og Thorgeir Thorersen krævede dem til vidne på, at Thorgeir Thorersen overdrog Mörd Valgardsen drabssag imod Flose Thordsen for Helge Njalsens drab«. Han overdrog ham sagen med alle de søgsmåls beviser, som i den skulde fremkomme. Han overdrog ham at sagsøge og at forliges og så at bruge alle beviser, som om han var den rette sagsøger. Thorgeir overdrog ham det efter loven, og Mörd modtog det efter loven. Fremførte de det så beskafne sagoverdragelses vidnesbyrd for Østfjordingernes ret over Jons hoved, således som Thorgeir og Mörd havde krævet dem til vidner på.« Alle vidnerne lode de aflægge ed, förend de fremførte deres vidnesbyrd, så og dommerne.

Mörd Valgardsen krævede sig vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg indbyder de ni nævnsmænd, som jeg udnævnte i denne sag, da jeg anlagde den mod Flose Thordsen, til at tage sæde vester[1]) på åbrædden, og til undersøgelse af dette nævnsmændstog. Jeg indbyder med lovlig indbydelse for retten, så at dommerne høre derpå.« Mörd krævede sig fremdeles vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg indbyder Flose Thordsen eller den mand, som sagens værn er overdraget i hans sted, at undersøge dette nævnsmændstog, som jeg har dannet vester på åbrædden. Jeg indbyder med lovlig indbydelse for retten, så at dommerne høre derpå.« End krævede Mörd sig vidner »på det vidnesbyrd, at nu ere alle beviser fremkomne, som i den bör at fremkomme: der er indbudet til at høre eden, ed er vunden, sagen fremsat, tillysnings vidner førte, sagoverdragelses vidner førte, nævnsmændene indbudne at tage sæde, og der er indbudet til at undersøge nævnsmændstoget. Jeg kræver mig disse vidner på disse beviser, som nu ere fremkomne, samt derpå, at jeg ikke vil anses for at have forladt sagen, fordi jeg går bort fra retten, for at se mig om efter flere beviser eller i andre ærender.«

Flose og hans medfølgere ginge nu derhen, hvor nævnsmændene sade. Flose sagde til dem: »Sigfussönnerne må vide, hvor retmæssige disse drabsstedets naboer ere, som her ere udnævnte.« Ketil fra Mörk svarede: »Her er en nævnsmand, som stod fadder til Mörd, og en anden, som er ham beslægtet i tredie led.« Derpå opregnede de slægtskabsleddene, og bekræftede dem med

---

[1]) udtrykket vester viser, at man må tænke sig fjerdingsretterne holdte østen for Øxårå, formodenlig mellem den og lovbjerget. femterretten allene holdtes i lovretten på lovbjerget. G. V.

ed. Eyolf krævede sig vidner, at nævnsmændene skulde blive siddende, til undersøgelsen var sket. Og anden gang krævede Eyolf sig vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg forskyder begge disse mænd af nævnsmændstoget,« hvorpå han nævnte dem ved navn og deres fædres navn, »af den grund, at den ene af dem er i tredie led beslægtet med Mörd, og den anden i det gudslægtskab med ham, i følge hvilket han efter loven kan forskydes. I ere efter loven ugyldige som nævnsmænd, thi nu er retmæssig undersøgelse sket med eder. Og forskyder jeg eder efter altingets ret og landets lov. Jeg forskyder eder i Flose Thordsens mig overdragne sag.« Da udbrød hele almuen, og sagde, at sagen var bleven ugyldig for Mörd; og alle vare enige om, at værnet stod sig bedre end søgsmålet.

Asgrim sagde da til Mörd: »Endnu have de ikke vundet sejer, sköndt de tykkes at have vist god fremgang. Lader os nu sende hen til min sön Thorhal, og høre, hvad råd han giver os.« Derpå blev der sendt en indsigtsfuld mand hen til Thorhal, som fortalte ham i det mest enkelte, hvorledes sagen stod, og Flose tyktes at have gjort nævnsmændstoget ugyldigt. »Det,« svarede han, »skal jeg nok hjælpe på, så derved skal sagen ikke blive spildt for eder, og sig til dem, at de ikke lade sig narre, når der anvendes lovovertrædelser imod dem; thi med al sin kløgt har Eyolf nu forløbet sig. Du skal nu gå derhen det hurtigste, du kan, og sige, at Mörd Valgardsen skal gå for retten, og kræve vidner på, at deres lovundersøgelse er ugyldig;« hvorpå han da omstændelig sagde ham, hvorledes de skulde bære sig ad. Manden gik, og sagde Thorhalls råd. Mörd Valgardsen gik derpå hen til retten, og krævede sig vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg erklærer Eyolf Bölverksens nævntogsundersøgelse ugyldig, og det af den grund, at han

ved sin undersøgelse ikke forskød efter slægtskab med den rette sagsøger, men sagføreren, som sagen var overdraget. Jeg kræver mig disse vidner eller dem, som behøve dette vidnesbyrd.« Derpå førte han vidnesbyrdet for retten; gik så hen hvor nævnsmændene sade, og bad dem, der havde rejst sig, sætte sig ned, og erklærede dem at være retmæssige nævnsmænd. Da sagde alle, at Thorhal havde hjulpet godt, og de mente alle, at søgsmålet stod sig nu bedre end værnet.

Flose sagde da til Eyolf: »Mener du, at dette er lovmæssigt?« »Det tror jeg vist,« svarede han, »og vi have virkelig forløbet os. Men vi skulle dog prøve et forsøg endnu.« Derpå krævede Eyolf sig vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg forskyder disse to mænd af nævnsmændstoget,« og han nævnte dem begge, »på grund af, at de ere indsiddere, men ikke bönder. Jeg tillader eder ikke at sidde i retten, thi nu er retmæssig lovundersøgelse kommen til eder. Jeg forskyder eder af nævnsmændstoget efter altingets ret og landets lov.« Derpå sagde Eyolf, at det skulde komme ham meget uventendes, om nogen kunde vrænge[1]) dette. Alle sagde da, at nu stod værnet bedre end søgsmålet; og alle lovpriste Eyolf meget, og sagde, at ingen skulde komme og ville måle sig med ham i lovkyndighed.

Mörd Valgardsen og Asgrim Ellidagrimsen sendte nu en mand til Thorhal, at sige ham, hvorledes det nu stod til. Men da Thorhal hørte dette, spurgte han, hvad ejendom de havde, eller om de vare tiggere? Budet svarede, at den ene levede af malkekvæg, og havde både kør og får, den anden ejede trediedelen af den jord, de boede på, og fødte sig selv, og at de havde et ildsted, ejer og lejer, og en fårehyrde.« Thorhal

---

[1]) göre det vrangt, vise at det var ulovligt.

sagde: »End må det gå dem som för, at de have forløbet sig, og dette skal jeg meget snart vrænge for dem, hvor store ord end Eyolf gjorde af, at det var lovmæssigt;« hvorpå han omstændelig forklarede sendebudet, hvorledes de skulde bære sig ad dermed. Budet kom tilbage, og sagde Mörd og Asgrim det råd Thorhal havde givet. Mörd gik da for retten, og krævede sig vidner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg erklærer Eyolf Bölverksens nævntogsundersøgelse ugyldig, fordi han forskød de mænd af nævnsmændstoget, som havde der med rette at være. Hver den mand er retmæssig i nævnsmændstog, som ejer tre hundrede i jord, sköndt han intet malkekvæg har, og ligeså den, der lever af malkekvæg, sköndt han ingen jord har til leje[1]).« Derpå førte han vidnesbyrdet for retten, gik så hen hvor nævnsmændene vare, og bad dem sætte sig ned, og sagde, at de vare retmæssige nævnsmænd. Da blev der et stort råb og skrig, og alle sagde, at nu så det slet ud med Floses og Eyolfs sag, og alle vare enige i, at det stod bedre med søgsmålet, end værnet.

Flose sagde til Eyolf: »Mon dette være ret?« Eyolf yttrede, at han besad ikke så megen kyndighed, at han torde sige det for vist; man sendte derfor en mand til Skafte Lavmand[2]) at spörge efter om det var ret. Han sendte dem det svar tilbage, at det var virkelig lov,

---

[1]) denne bestemmelse findes ikke i Grågåsen. (Grågås 1850, I, 62).

[2]) Her og på flere steder i sagaen findes i alle sagaens håndskrifter brugt det norske ord lavmand (lögmadr) for det islandske lovsigemand. Lavmand i denne betydning findes ellers knapt i sagaer, der ere ældre end slutningen af 13. årh., det bruges således i Grettissaga. I fristadens tid havde Island lovsigemænd, under de norske konger (efter 1272) fik det først lavmænd; men i yngre sagaer iagttages ikke altid denne forskel i benævnelsen når der er tale om den ældre tid. G. V.

sköndt kun få vidste det. Og dette blev sagt Flose og Eyolf.

Eyolf Bölverksen spurgte nu Sigfussönnerne om de andre nævnsmænd, som vare udnævnte. De svarede, at fire af dem vare vrangt udnævnte, thi andre sade hjemme, som vare nærmere[1]). Da krævede Eyolf sig vidner, at han forskød alle de fire mænd af nævnsmændstoget, og han gjorde det med de rette udtryk. Derpå sagde han til de andre nævnsmænd: »I ere pligtige til at yde begge parter lov og ret. Nu skulle I, når I blive tilkaldte, gå for retten, og kræve vidner på, at I finde det til hinder for eders vidnesbyrd, at kun I fem ere udnævnte til nævnsmænd, men I skulde være ni. Og kan Thorhal hjælpe på dette, så kan han sætte alle sager igennem.« Det kunde nok mærkes på alt, at Flose og Eyolf gjorde sig meget til heraf; og det gik fra mund til mund, at dermed var brandsagen ødet, og nu stod værnet sig bedre, end søgsmålet.

Asgrim sagde til Mörd: »De vide dog ikke endnu, hvad de göre sig såmeget til af, förend de have hørt hvad min sön Thorhal siger. Njal forsikkrede mig, at han havde lært Thorhal lov således, at han vilde være den störste lovmand, når det kom til en prøve.« Der blev da sendt en mand til Thorhal, at sige ham hvorledes det nu stod til, og hvorledes Flose og Eyolf gjorde sig til, og almuens yttring, at nu var brandsagen ødet for Mörd og Asgrim. »Det er godt for dem,« sagde Thorhal, »hvis de ingen vanære få heraf. Du skal gå hen og sige til Mörd, at han skal kræve sig vidner og aflægge ed på, at den störste del er retmæssig udnævnt. Derpå skal han lade vidnesbyrdet komme for retten, og da vil han bjærge hovedsagen; men for hver den, han

[1]) boede nærmere ved gerningsstedet.

r vrangt udnævnt, må han betale tre mark; imidlertid a han ikke sagsøges derfor på dette ting. Gå nu tilge!« Den anden gjorde det, og berettede nöjagtig ıorhalls ord. Mörd gik for retten, og krævede sig lner, og aflagde ed, at den största del af nævnsmænne var retmæssig udnævnt, og sagde, at derved havde n bjærget hovedsagen; »og skulle vore uvenner,« tiljede han, »have andet, at være stolte af, end af at vi r have begået nogen stor fejl.« Da blev der et alndeligt råb, at Mörd gik godt frem i sagen, men om ɔse og hans mænd hed det, at de gik kun frem med ıfordrejelser og vranghed.

Flose spurgte Eyolf, om det monne være ret, men n svarede, at han ikke vidste det for vist, og sagde, lavmanden måtte afgöre det. Da gik Thorkel Geisen på deres vegne hen at sige lavmanden, hvorledes t stod til, og spurgte, om det var ret hvad Mörd rde sagt? Skafte svarede: »Flere er nu udmærkede mænd, end jeg tænkte; men når jeg skal sige dig , så er dette så retmæssigt i alle måder, at her kan en modsigelse gælde. Dog troede jeg, at jeg var den ste, der kendte dette, siden Njal er død; thi han ne, vidste jeg, kendte det.« Thorkel gik så tilbage Flose og Eyolf, og sagde, at dette var lov.

Mörd Valgardsen gik nu for retten, og krævede sig ner »på det vidnesbyrd,« sagde han, »at jeg opfordrer nævnsmænd, som jeg udnævnte til den sag, jeg ande mod Flose Thordsen, at aflægge deres vidnesbyrd en imod eller med. Opfordrer jeg med lovlig opforng for retten, så at dommerne høre derpå tværs over ten.« Mörds nævnsmænd ginge derpå for retten. En msagde vidnesbyrdet, men alle samtykkede enstemmig, toge så til orde: »Mörd Valgardsen udnævnte os ni vnsmænd, men vi stå her kun fem, thi fire ere for-

skudte. Vidnesbyrd er kommet isteden for de fire, med os skulde vidne. Ere vi nu efter loven forbu til at aflægge nævnsmænds vidnesbyrd: Vi bleve nævnte til at aflægge det vidnesbyrd, om Flose Thor anfaldt Helge Njalsen med lovbestemt anfald på drabssted, hvor Flose Thordsen sårede Helge Nj med hulsår eller marvsår, som dødeligt var, og Helge fik bane af. Han opfordrede os til at bruge de ord, som vi vare pligtige til efter loven, og som for retten vilde affordre os, og denne sag vedko Han opfordrede os, så at vi hørte derpå. Han opfor os angående Thorgeir Thorersens ham overdragne Nu have vi alle ed vundet og vort rette nævnsm vidnesbyrd, og ere enstemmige deri. Aflægge vi vi byrdet mod Flose, og erklære ham sandskyldig i s Og aflægge vi dette vort så beskafne nævnsmænds nesbyrd for Østfjordingernes ret over Jons hoved, Mörd udnævnte os til. Og så er vort alles vidnesb sagde de. Anden gang aflagde de vidnesbyrd mod F om sår først, og om anfald sidst, og brugte de s ord, som för, aflagde vidnesbyrd mod Flose, og erkl ham sandskyldig i sagen. Nu gik Mörd Valgardse retten, og krævede sig vidner, at de nævnsmænd, han havde udnævnt i den sag, som han anlagde Flose Thordsen, havde aflagt deres vidnesbyrd, o klæret ham sandskyldig i sagen. Han krævede vidner for sig og for den, som skulde nyde eller dette vidnesbyrd. Anden gang krævede han sig vi »Kræver jeg derpå vidner,« sagde han, »at jeg ind Flose Thordsen eller den mand, som lovligt vær overdraget på hans vegne, at fremkomme med v den sag, jeg mod ham anlagde. Thi nu ere alle måls beviser fremkomne, som efter loven bør i sag komme: alle vidnesbyrd ere førte, og nævnsmænds

nesbyrd, og vidner ere krævede på nævnsmænds vidnes-
yrdet og på alle de beviser, som frem ere komne.
Men om nogen ting sker i deres lovlige værn, som jeg
inder det nødvendigt at søge dem for, da forbeholder
eg mig min ret til søgsmål. Så indbyder jeg da med
ovlig indbydelse for retten, så at dommerne høre derpå.«
»Nu glæder jeg mig ret til, Eyolf,« sagde Flose, »hvor
le ville göre lange ansigter og klø sig i hovedet, når du
kommer frem med dit værn.«

144. Om Eyolf Bölverksen.

Eyolf Bölverksen gik da for retten, og krævede sig vidner på, »at det er denne sags lovlige værn, at I have søgt sagen for Østfjordingernes ret, thi Flose har givet sig i tinglag med Askel Gode. Her ere nu begge vidnerne, som vare tilstede, og ville det bevidne, at Flose afhændede sit godord til sin broder Thorgeir, og derpå gav han sig i tinglag med Askel Gode. Jeg kræver vidner herpå for mig og for hver den, som skulde behøve dette vidnesbyrd.« Anden gang krævede Eyolf sig vidner. »Jeg kræver til vidne på,« sagde han, »at jeg indbyder Mörd, som sagen har at søge, eller rette sagsøger, at høre på min ed, og på fremsættelsen af det værn, jeg vil fremføre. Jeg indbyder med lovlig indbydelse for retten, så at dommerne høre derpå.« Eyolf krævede sig fremdeles vidner. »Derpå kræver jeg vidner,« sagde han, »at jeg aflægger ed på bogen, lovlig ed, og lover for gud, at jeg skal således denne sag værge, som jeg ved rettest at være og sandest og mest overensstemmende med loven, og at jeg skal alle lovens skel håndhæve, som jeg har med at göre på dette ting.« Eyolf sagde derpå: »Disse to mænd kræver jeg til vidner på, at jeg fremfører dette lovlige værn, at denne sag blev søgt for anden fjerdingsret, end den søges skulde.

Og erklærer jeg derfor deres sag ugyldig. Og fremfører jeg dette således beskafne værn for Østfjordingernes ret.« Derpå lod han alle de vidnesbyrd føre, som i værnet burde at komme; så krævede han vidner på alle værns beviser, at de nu alle vare fremkomne. Endelig krævede Eyolf vidner »på det vidnesbyrd, at jeg nedlægger gode-forbud mod dommerne at dømme i denne Mörds og Asgrims sag. Thi nu er lovligt værn fremkommet for retten. Og nedlægger jeg forbud, gode-forbud, lovligt forbud, fuldt og fast forbud, således som mig bör at værge efter altingets ret og landets lov.« Derpå lod han værnet påkende. Asgrim og Mörd lode de andre sager søge, som hørte til brandsagen, og de havde fremgang.

145. Thorhal Asgrimsens råd.

Nu sendte Asgrim og Mörd en mand til Thorhal, og lod ham sige, hvor ilde det nu stod til. Thorhal svarede: »Skade, at jeg var så langt borte, thi den vending skulde sagen aldrig have taget, havde jeg været tilstede. Jeg ser nok deres adfærd, at de have i sinde at stævne eder for femterretten for ulovlig omgang. Uden tvivl have de også i sinde at frembringe stridige domme i brandsagen, så at den ej kan blive pådømt. Thi nu bære de sig således ad, at de ikke ville sky nogen uretfærdighed. Du skal nu skynde dig hen til dem, og sige, at Mörd skal stævne dem begge, både Flose og Eyolf, at de have bestukket og ladet sig bestikke for retten, og kræve fredløsheds straf over dem. Derpå skal han stævne dem med nok et stævnemål, fordi de førte vidner, som ikke kom deres sag ved, og brugte derved ulovlig omgang. Og sig dem, at det er mine ord, at hvis to fredløsheds sager komme på en mand, så dømmes han til at være skovgangsmand. Og skulle I se til først at

ılægge eders sag, for at I kunne komme først til søgs-
ål og dom.«

Budet gik bort, og sagde Mörd og Asgrim det.
erpå ginge de til lovbjerget. Mörd Valgardsen krævede
g vidner. »Kræver jeg derpå til vidne,« sagde han,
it jeg stævner Flose Thordsen, fordi han gav Eyolf
Bölverksen her på tinget penge for at hjælpe sig, og
edlægger jeg påstand, at han derfor skal være fredløs
and, kun på det vilkår færgende, og fristeder nydende,
livsløsning[1]) og adelfæste udredes i fuldbyrdelsesretten,
en i andet fald fuldstændig skovgangsmand. Påstår
g hans gods forbrudt, halvdelen mig og halvdelen de
erdingsmænd, som forbrudt gods have at tage efter
m efter loven. Stævner jeg denne sag for femterretten,
for den bör at komme efter loven. Stævner jeg nu til
øgsmål og fuld straf. Stævner jeg med lovlig stævning;
tævner jeg i hørende lyd på lovbjerget.« På samme
måde stævnede han Eyolf Bölverksen, fordi han havde
taget mod pengene og beholdt dem; og stævnede lige-
ledes denne sag for femterretten. Anden gang stævnede
han Flose og Eyolf, fordi de havde ført de vidnesbyrd
på tinget, som ikke havde med sagen at göre efter
loven, hvorved de havde brugt ulovlig omgang, og påstod
dem derfor skyldige til fredløshed.

De ginge derpå bort, og hen til lovretten. Her var
femterretten sat, og imedens Asgrim og Mörd vare borte,
kunde dommerne ikke blive enige, thi nogle vilde dømme
til Floses fordel, andre til Mörds og Asgrims. Nu havde
Flose og Eyolf leilighed til at frembringe stridige domme,
og hermed bleve de opholdte der, medens hine stæv-
ninger skete. Men kort efter blev det sagt dem, at de

---

[1]) egenlig livsring, fjörbaugr, hvoraf den mindre fredløshed, fjör-
baugsgård, tog sit navn.

på lovbjerget vare stævnede for femterretten, hv(
to stævninger. Da sagde Eyolf: »Det er en stor
at vi have tøvet her, og de have passet deres k
til at stævne, för vi. Deri har Thorhal vist si
dighed, og ingen ligner ham i kløgt. Nu have (
ret til at søge deres sag for retten, för vi; og (
det, hvorpå det især kom an for dem. Imidlerti(
vi dog gå hen til lovbjerget, og anlægge sag imo
sköndt det kun lidet vil hjælpe os.« Derpå ging(
lovbjerget, og Eyolf stævnede dem for ulovlig o
Derpå ginge de atter til femterretten.

Da Mörd og Asgrim vare komne til femte
krævede Mörd sig vidner, og bød at høre på han
på fremsættelsen af hans sag og på alle de s(
beviser, som han agtede at fremkomme med imo(
og Eyolf. Han indbød med lovlig indbydelse, så a
merne hørte derpå tværs over retten. I femt(
skulde også sandemænd bekræfte ederne, og de
da ligeledes aflægge ed. Mörd krævede sig
»Kræver jeg vidner på,« sagde han, »at jeg a
femterrets ed. Beder jeg gud så sandt hjælpe
denne verden og i den anden, at jeg skal søge
sag, som jeg ved rettest at være og sandest o
overensstemmende med loven. Holder jeg ogsa
så vist for sandskyldig i denne sag, som bevis er
og jeg i denne sag hverken har underkøbt rette
vil underkøbe den, hverken har taget penge, e
tage, hverken til lov eller ulov.« Derpå gik M(
sandemænd for retten, og krævede sig vidner på,
aflægge ed på bogen, lovlig ed. Bede vi gud sa
hjælpe os i denne verden og i den anden, at vi fo
dette på vor ære og gode navn, at vi tro, Mörd v
denne sag, som han ved rettest at være og sand
mest overensstemmende med loven; og at han i

sag hverken har underkøbt retten sig til hjælp, eller vil underkøbe, hverken har taget penge, eller vil tage penge, hverken til lov eller ulov[1].« Mörd havde udnævnt ni af Thingvallegårds nærmeste naboer til nævnsmænd i sagen. Derpå krævede han sig vidner, og fremsatte de fire sager, som han havde anlagt mod Flose og Eyolf, og brugte han i sit søgsmål de samme ord, som han havde brugt i stævningen. Fremsatte han da disse således beskafne fredløsheds sager for femterretten, således som han havde forkyndt, da han stævnede. Derpå krævede han sig atter vidner, og indbød de ni nævnsmænd at tage sæde vester på åbrædden. Han krævede sig vidner, og indbød Flose og Eyolf at undersøge nævnsmændene. De ginge hen for at undersøge, og tænke efter, men kunde ikke finde en eneste, der var vrangt udnævnt, og ginge derfor meget misfornöjede tilbage. Mörd krævede sig vidner, og opfordrede de ni nævnsmænd til at fremføre deres vidnesbyrd, som han havde udnævnt dem til at føre, enten med eller imod. Hans nævnsmænd ginge da for retten, og en fremsagde vidnesbyrdet, men alle samtykkede det enstemmig, at de havde alle aflagt femterrets ed, og vidnede Flose at være sandskyldig i sagen, og bare vidnesbyrdet imod ham. Fremførte de da det således beskafne vidnesbyrd for femterretten over den mands hoved, hvem Mörd havde fremsat sagen. Derpå fremførte de alle de vidnesbyrd, som de vare pligtige at fremføre i alle de andre sager, og dette skete på lovlig vis. Eyolf Bölverksen og Flose sade og lurede på enhver ting, om de kunde vrænge det, men de kunde ikke finde på noget. Mörd Valgardsen krævede sig da vidner. »Kræver jeg derpå vidner,« sagde han, »at disse

[1] her er i udgaven og håndskrifterne en sprogfejl i det gamle femterrets edsformular, nemlig hann munkat for munat, 1ste og 3die pers. blandet sammen. G. V.

ni nævnsmænd, som jeg udnævnte til disse sager, hvil jeg anlagde mod Flose Thordsen og Eyolf Bölverkse have aflagt deres vidnesbyrd, og erklæret dem skyldige disse sager.« Og krævede han sig disse vidner. Att krævede han sig vidner. »Kræver jeg derpå vidner, sagde han, »at jeg indbyder Flose Thordsen, eller de mand, som lovligt værn er overdraget, nu med værn fremkomme. Thi nu ere førte alle søgsmåls bevise der er indbudet at høre eden; ed er vunden; sagen fremsat; stævne-vidnesbyrd er ført; nævnsmændene e indbudne at tage sæde; der er indbudet til undersøgel af nævnsmændstoget; nævnsmænds vidnesbyrd er fø vidner ere tagne på nævnsmænds vidnesbyrdet.« Og kræved han sig disse vidner på de beviser, som vare fremkomn

Da stod den op, over hvis hoved sagen havde vær fremsat, og gentog sagen for at indlede den til dom Han gentog først, hvorlunde Mörd indbød at høre p hans ed og på sagens fremsættelse og på alle søgsmål beviser. Så gentog han dernæst, at Mörd aflagde eder og ligeså hans sandemænd. Så gentog han, at Mör fremsatte sagen, og tog således til orde, at han i si gentagelse brugte de samme ord, som Mörd för havd brugt i sin fremsættelse af sagen, de samme han havd brugt i sin stævning, og at han fremsatte den sålede beskafne sag for femterretten, som han havde forkyn da han stævnede. Så gentog han, at de førte stævne vidnesbyrd, og han talede da alle de samme ord, so han för havde brugt i sin stævning og de brugte i dere vidnesbyrd, »og hvilke jeg nu bruger i min gentagelse, sagde han, og de fremførte det således beskafne vidnes byrd for femterretten, således som han opfordrede den til, da han stævnede. Derpå gentog han, at Mörd ind bød nævnsmændene at tage sæde, så det, at han indbø Flose eller den mand, som for ham lovligt værn va

overdraget, til at undersøge nævnsmændene; så det, at nævnsmændene gik for retten, og aflagde vidnesbyrd imod og erklærede Flose sandskyldig i sagen; og fremførte de dette således beskafne ni nævnsmænds vidnesbyrd for femterretten. Så gentog han det, at Mörd krævede vidner på, at nævnsmænds vidnesbyrd var aflagt imod; så det, at Mörd krævede vidner på beviserne og indbød til værn.

Derpå krævede Mörd Valgardsen sig vidner. »Kræver jeg derpå vidner,« sagde han, »at jeg forbyder Flose Thordsen eller den mand, som for ham lovligt værn er overdraget, værn at fremføre; thi nu ere alle søgsmåls beviser fremkomne, som i sagen bör at komme, efter at sagen og de således fremførte beviser ere gentagne.« Derpå gentog gentageren også dette vidnesbyrd. Mörd krævede sig da vidner, og opfordrede dommerne til at dømme i sagen. Men Gissur Hvide sagde: »Du har mere at göre, Mörd! thi fire tylvter må ikke dømme.«

Flose sagde til Eyolf: »Hvad udvej er der nu?« »Ja nu ser det galt ud,« svarede Eyolf; »men lad os dog bie endnu; thi det aner mig, at de nu bære sig vrangt ad, eftersom Mörd strax fordrede dom i sagen; men de skulle forskyde sex mænd af dommerne derpå skulle de med vidner indbyde os at forskyde sex andre mænd af dommerne; men det ville vi ikke göre, thi så skulle de selv forskyde de sex sidste, og det tænker jeg de overser. Og göre de det ikke, så er hele deres sag ugyldig, thi kun tre tylvter må dømme i sagen. Flose sagde: »Du er en forstandig mand, Eyolf, så få skulle kunne måle sig med dig.«

Mörd Valgardsen krævede sig vidner. »Kræver jeg derpå vidner,« sagde han, »at jeg forskyder disse sex mænd af retten,« hvorpå han nævnte dem alle ved navn, »og tillader jeg eder ikke at sidde i retten. Forskyder

jeg eder efter altingets ret og landets lov.« Derpå indbød han med vidner Eyolf og Flose, at forskyde sex andre mænd af retten, men de vilde ikke. Desuagtet lod Mörd sagen pådømme. Men da dom var fældet, krævede Eyolf sig vidner, og erklærede deres dom ugyldig, såvelsom alt hvad de havde gjort, og det af den grund, at halvfjerde tylvter havde dømt, da dog kun tre tylvter burde at dømme. »Og skulle vi nu,« sagde han, »søge vore femterrets sager, og få dem dømte.«

Da sagde Gissur Hvide til Mörd Valgardsen: »Det var en utilgivelig fejl, at du gjorde dette vrangt, og det er en stor ulykke. Hvad skulle vi nu göre, min frænde Asgrim?« sagde Gissur. Asgrim svarede: »Lader os nu sende en mand til min sön Thorhal, og høre hvad råd han giver os.«

145. Slag på altinget.

Snorre Gode erfarede nu, hvorledes det stod til med sagen. Han gav sig til at fylke sine folk nedenfor Almannagjå, imellem den og Hladbod, og befalede sine mænd, hvorledes de skulde bære sig ad.

Sendebudet kom hen til Thorhal Asgrimsen, og sagde ham, hvorledes det nu stod til, at Mörd Valgardsen med alle hans vilde blive dømte, at alle drabssagerne vare ødte. Men da Thorhal hørte dette, blev han så oprørt, at han ikke kunde få et ord frem. Han sprang op fra sin plads, og greb med begge hænder det spyd, Skarphedin havde givet ham, og stak det igennem sin fod, og ved spydet hang kødet og edderigten[1]), thi han skar det ud af foden, men der flød en sådan ström af blod og vor[2]), at der løb som en bæk henad gulvet.

---

[1]) igten, d. e. hovedstedet på en byld, kernen i bylden, der hvor det onde sidder. [2]) Vor, materie.

Han gik nu ud af boden uden at halte, og for afsted, så at sendebudet ikke kunde følge ham.

Han gik nu til han kom til femterretten. Der mødte han Floses frænde Grim den Røde, og i samme öjeblik de traf på hinanden, stødte han spyd imod ham, traf hans skjold, kløvede det, og spydet gik igennem ham, så at odden kom ud imellem skuldrene. Derpå kastede Thorhal ham af spydet.

Det fik Kåre Sölmundsen at se, og sagde til Asgrim: »Nu er din sön Thorhal kommen, og har strax øvet drab; og det vil være en stor skam, om han alene skal have mod til at hævne mordbranden.« »Det skal heller ikke være,« svarede Asgrim, »lader os nu vende os imod dem!« Derpå hævede sig et stort råb igennem hele skaren, og der blev råbt hærråb. Flose og hans mænd vendte sig ligeledes mod deres fjender, og de opmuntrede hinanden stærkt på begge sider.

Kåre Sölmundsen vendte sig nu først hen imod Arne Kolsen og Halbjörn den Stærke; og strax da denne så Kåre, hug han til ham, og stævnede efter foden, men Kåre sprang op i vejret, så at Halbjörn ikke ramte ham. Kåre vendte sig så mod Arne Kolsen, og hug til ham, traf ham på skulderen, knuste ham skulderbenet og kravebenet, og sårede ham ned i brystet, så at Arne strax faldt død til jorden. Derpå hug han til Halbjörn, og hugget traf hans skjold, gik igennem det, og hug tommeltåen af ham. Holmsten skød et spyd mod Kåre; men han greb spydet i luften, og sendte det tilbage, og det blev en mands bane i Floses flok.

Thorgeir Skorargeir kom derhen, hvor Halbjörn den Stærke var. Han stødte så fast til ham med den ene hånd, at Halbjörn faldt, kunde næppe komme på benene igen, og flygtede strax. Da mødte Thorgeir Thorvald Thrumketilsen, og hug strax til ham med øxen Rimme-

gyge, som havde tilhørt Skarphedin. Thorvald dækkede sig med skjoldet, men Thorgeir hug i skjoldet, og kløvede det, men det forreste hjörne af øxen gik ind i brystet, og ind i brysthulen, så Thorvald faldt strax og var død.

Asgrim Ellidagrimsen og hans sön Thorhal, Hjalte Skeggesen og Gissur Hvide gjorde derimod anfald på Flose, Sigfussönnerne og de andre mordbrændere. Der var en hård kamp, som endtes med, at Flose og de andre måtte vige for deres stærke anfald.

Gudmund den Mægtige og Mörd Valgardsen og Thorgeir Skorargeir gjorde anfald på Øxefjordingerne og Østfjordingerne og Reykdølerne, og der stod en meget hård kamp.

Kåre Sölmundsen kom derhen, hvor Bjarne Brodhelgesen var. Kåre løftede et spyd, stak efter ham, og traf i skjoldet; og havde Bjarne ikke skudt det ned for sig, så vilde spydet have stået igennem ham. Han hug derpå til Kåre, og stævnede efter foden; men Kåre trak foden til sig, og drejede sig rundt på hælen, så Bjarne ramte ham ikke. Kåre hug strax til ham; men da løb der en mand frem, og skød sit skjold for Bjarne. Kåre kløvede skjoldet fra øverst til nederst, og odden traf manden i låret, og skar ham ned igennem foden, så manden faldt strax, og blev en krøbling sålænge han levede. Da greb Kåre spydet med begge hænder, og stak efter ham; men han så ingen anden udvej, end at lade sig falde tværs ned, for at undgå stødet, og såsnart han kom på benene igen, rømte han bort.

Thorgeir Skorargeir og Gissur Hvide gjorde anfald der, hvor Holmsten Spagbersesen og Thorkel Geitersen vare, og det endte således med dem, at Holmsten med de andre måtte vige; og et stort råb blev sendt efter dem af Gudmund den Mægtiges mænd. Thorvald

rvesen fra Ljosevatn fik et stort sår; han blev såret af spyd i armen, og man mente, at Gudmund den gtiges sön Haldor havde kastet spydet; og af dette kom han sig aldrig mere sin hele levetid.

Nu blev der en stor trængsel. Men sköndt her fores nogle af disse tildragelser, så ere de dog mange e, som man ingen frasagn har om.

Flose havde sagt til sine mænd, at de, hvis de 'e drevne tilbage, skulde søge sig et fast forsvarssted mannagjå, thi der kunde man ikke anfalde dem uden den ene side. Men den flok, som Sidu-Hal og hans Ljot havde, havde trukket sig bort for Asgrims og s sön Thorhalls angreb, og drog ned østenfor Øxarå. sagde: »Her vil det gå ulykkelig til, når hele tingamlingen slås. Jeg tror det er bedst, min sön Ljot, vi se os om efter bistand, sköndt det af nogle vil e lagt os til last, og så skiller dem ad. Du skal bie enden af broen[1]), men jeg vil gå hen til boderne og e om bistand.« Ljot svarede: »Hvis jeg ser, at Flose hans mænd trænge til hjælp af vore, så vil jeg strax me dem til undsætning.« »Det kan du göre, som synes,« sagde Hal, »men jeg vil bede dig bie efter .«

Nu toge Floses folk flugten, og de flygtede alle vester[2]) r Øxarå, men Asgrim og Gissur Hvide satte efter dem l hele hæren. Floses trak sig ned imellem åen[3]) og

---

broen over Øxarå forbandt boderne på den vestlige og østlige side af åen.

nødvendig rettelse for udgavens øster; slaget begyndte nemlig østen for Øxarå mellem den og lovbjerget, men forplantede sig senere vestover åen, da den flygtende Flose trak sig hen til Almannagjå for at søge der et forsvarssted. G. V.

på dens vestlige bred.

Virkisbod[1]; men der havde Snorre Gode i forvejen stillet sine folk så tæt, så de ikke kunde komme frem der. Snorre Gode råbte da til Flose: »Hvi farer I så rasende afsted, og hvem jager eder?« Flose svarede: »Det spörger du ikke om, fordi du jo nok vidste det tilforn; men hvem er skyld i, at vi ikke må søge hen til forsvarsstedet i Almannagjå?« »Jeg er ikke skyld deri,« sagde Snorre, »men jeg ved nok, hvis skylden er, og det skal jeg sige dig, hvis du vil have det at vide: det er Thorvald Kroppenskegges og Kols skyld.« Begge disse mænd vare da døde, men det havde været de største ildgerningsmænd i Floses flok.

Derpå sagde Snorre til sine mænd: »Hugger og stikker nu til dem, og driver dem bort herfra; så ville de ikke ret længe kunne stå sig, når de andre anfalde dem nedenfra. Men I skulle ikke forfølge dem længer, men lade dem selv se, hvorledes de kunne komme ud af det.«

Skafte Thorodsens sön hed Thorsten Holmud, som för er skrevet[2]. Han fulgte med sin svigerfader Gudmund den Mægtige i striden. Men strax da Skafte fik dette at vide, gik han hen til Snorre Godes bod, og vilde bede om hjælp til at få dem skilt fra hinanden. Men han var ikke kommen helt hen til Snorres boddör, da kampen var som heftigst. Asgrim og hans mænd kom nedenfra derhen. Da sagde Thorhal til sin fader Asgrim: »Der er Skafte Thorodsen, fader!« »Jeg ser det, min sön,« svarede Asgrim, og kastede sit spyd mod Skafte, og det ramte ham på benet, der hvor læggen var tykkest, og gik igennem begge hans fødder. Skafte faldt, og kunde ikke komme op igen, og de, som vare hos, vidste da intet andet råd, end at slæbe ham hen ad jorden ind i en skindhandlers bod.

---

[1] Snorre Godes bod, se side 223.

[2] se kap. 141.

Asgrim og hans mænd trængte nu så fast på, at ses måtte vige, og hans mænd trak sig sönderpå langs-d åen til Madrevoldingernes bod[1]). Der stod en nd, ved navn Sølve, ude ved en bod; han kogte mad ı stor kedel, og havde just taget den op af kedelen, ı vandet var i det stærkeste kog. Sølve fik at se, r Østfjordingerne flygtede, og de vare komne så om-ıt lige over for ham. Han råbte da: »Hvad ville alle fejge Østfjordinger, som her fly; og der render rkel Geitersen med; det er stærkt löjet om ham, når ge sige, at han er bare mod, for nu render ingen kere, end han.« Halbjörn den Stærke var i nær-:n, og sagde: »Det skal du ikke komme til at sige, i alle ere fejge;« hvorpå han greb ham, svingede i vejret; og satte ham på hovedet i den sydende l. Sølve døde strax. Da blev der også gjort ld på Halbjörn, og han måtte tage flugten. Flose et spyd mod Brune Haflidesen, og traf ham midt ivet, og det blev hans bane. Han var i flok med mund den Mægtige. Thorsten Hlennesen tog spydet ıf såret, og skød det tilbage mod Flose, og det traf på foden, så han fik et stort sår, og faldt derved; han stod strax op igen. De trak sig nu hen til ısfjordingernes bod[2]).

Ljot og Hal gik da østenfra over åen med hele deres , og da de kom til hraunet, blev der kastet et spyd Gudmund den Mægtiges flok, hvilket traf Ljot midtpå ıan faldt strax død ned; men hvem der havde begået e drab, blev aldrig oplyst.

---

den var altså på åens vestlige side.

alle Vestfjordingernes boder synes at have været på den vestlige åbred i den skrænt der fører op til Almannagjå. — Vatnsfjordingerne vare opkaldte efter gården Vatnsfjord i Isefjordsyssel og hørte til landets mægtigste godefamilier. Denne slægt blomstrede i det 12. og begyndelsen af 13. årh. G. V.

Floses mænd trak sig nu op forbi Vatnsfjordingernes bod. Thorgeir Skorargeir sagde da til Kåre Sölmundsen: »Der er Eyolf Bölverksen, hvis du vil betale ham for ringen.« »Det har jeg nok lyst til,« svarede Kåre, rev et spyd fra en mand, og kastede det efter Eyolf og traf ham midt på, og gik igennem ham, så han faldt død til jorden.

Nu var der nogen standsning i slaget. Snorre Gode kom til med sin flok, og Skafte var i følge med ham, og de gik imellem de kæmpende, så de kunde ikke komme til at stride. Hal forenede sig med dem, og vilde skille dem ad. Der blev da gjort fred, og den skulde være hele tinget over. Ligene bleve klædte, og førte lil kirke, og de sårede forbundne.

Næste dag gik man til lovbjerget. Hal fra Sida stod op, og krævede sig lyd, og fik det strax. Han talte således: »Her er indtruffet svære tildragelser med mænds død og sagers søgsmål. Jeg vil end vise, at jeg er ingen helt, og vil nu bede Asgrim og de andre, som ere hovedmænd i disse sager, at de vilde unde os jævnings forlig.« Og herom talte han videre med mange vakre ord. Men Kåre Sålmundsen sagde: »Om end alle andre ville forliges med deres sager, så vil jeg ikke slutte forlig i min; thi I have i sinde, at lade disse drab gå op imod mordbranden, og det finde vi os ikke i.« Lige det samme sagde Thorgeir Skorargeir. Da stod Skafte Thorodsen op, og sagde: »Bedre havde det været, Kåre, at du ikke var løbet bort fra dine svogre, og nu ikke unddrog dig forlig.« Da kvad Kåre disse viser:

Hvad? Vil du bebrejde os,
at vi flugten toge?
Ofte faldt for mindre sag
Sköguls hagl på skjolde:
Du, da hjaltets tunger höjt

[redacted]

sang i våbengangen,
krøb jo selv i boden ind,
fejg med skægget røde.

Og da kampens sönner ej
— skald ej skjoldet bruger —
ville standse våbenleg,
fik jo forfald Skafte;
kokkene, så lang han var,
trak den arme stymper
ind i fattig suders bod;
sligt af skræk må komme.

För de jubled, hine mænd,
da de indebrændte
Nial, Grim og Helge prud,
over heltedåden:
nu, når dette ting er endt,
skulle de nok finde,
at der blæser anden vind
mellem Svinefjelde[1]).

ev der en stor latter. Snorre Gode smilede deraf, umlede dette for sig selv, dog så höjt, at mange det:

Skafte vel kan skönne,
Asgrim kasted spydet,
Holmsten ej vil flygte,
Thorkel kæmper nødig[2]).

lan lo nu meget. Hal fra Sida sagde: »Alle mænd hvor stor sorg jeg har fået over min sön Ljots

---

ses gård. [2]) enten må man her læse viger for kæmper, og menes her Thorkel Geitersen; eller Thorkel må rettes til orsten (Skaftes sön), som kæmpede imod sin fader.

død; og mange ville tænke, at han var den dyrebareste af de mænd, som her have tilsat livet. Ikke destomindre vil jeg bidrage til forliget ved at lade min sön være ugild, og dog gå hen, og tilsikkre de mænd, som ere mine modstandere, tryghed og fred. Jeg beder dig, Snorre Gode, og andre de bedste mænd, at I bringe det tilveje, at der bliver forlig imellem os.« Han satte sig derpå ned, og der blev megen tale om hans ord, og det fandt bifald, og man roste meget hans velvillige tænkemåde. Snorre Gode stod derpå op, og holdt en lang og snild tale, og bad Asgrim og de andre hovedmænd for sagerne, at de skulde se at forliges. Asgrim sagde: »Den gang Flose red hjem til mit, da foresatte jeg mig, at jeg aldrig vilde forliges med ham; men nu, Snorre Gode, vil jeg dog göre det for dit ords skyld og andre vore venners.« Ligeledes sagde Thorleif Kråk og Thorgrim den Store, at de vilde indgå forlig, og opmuntrede på alle måder deres broder Thorgeir Skorargeir at göre det samme; men han vægrede sig, og svarede, at han aldrig skulde forlade Kåre. Da sagde Gissur Hvide: »Nu må Flose tage sin bestemmelse, om han vil forliges, sköndt nogle blive udenfor forliget.« Flose sagde, at han vilde slutte forlig, og fandt det så meget bedre, jo færre gode mænd han havde imod sig. Gudmund den Mægtige sagde: »Jeg vil tilbyde for min del at håndsæle for de drab, som ere skete på tinget, for at brandsagen ikke skal falde bort.« Det samme sagde Gissur Hvide og Hjalte Skeggesen, Asgrim Ellidagrimsen og Mörd Valgardsen. Således kom da forliget i stand. Det blev da håndsælet til tolv mænds dom, og Snorre Gode skulde forestå kendelsen tilligemed de andre voldgiftsmænd. Drabene bleve da lignede med hinanden; og for dem, der bleve tilovers, skulde der gives bøder. De afsagde også kendelse i mordbrandsagen. Njal skulde bødes med

tredobbelt mandebod, Bergthora med dobbelt; Skarphedins drab skulde gå op imod Höskuld Hvidenæsgodes. Grim og Helge skulde bødes hver med dobbelt mandebod, men enkelt mandebod skulde gives for hver af de andre, der vare indebrændte. Om Thord Kåresens drab blev intet forlig sluttet. Flose og alle brandstifterne bleve erklærede landflygtige; dog skulde han ikke fare bort den samme sommer, uden han selv vilde; men hvis de ej droge udenlands, förend tre vintre vare ledne, så skulde han og alle brandstifterne være skovgangsmænd; og det blev bestemt, at denne deres fordømmelse kunde tillyses på høstting eller vårting, hvilket man helst vilde. Flose skulde dog kun være landflygtig i tre år, men Gunnar Lambesen, Grane Gunnarsen, Glum Hildersen og Kol Thorstensen skulde aldrig have lov til at komme tilbage. Så spurgte man Flose, om han vilde lade gå dom for sine sår? men han svarede, at han ikke vilde tage penge for skade på sig selv. Eyolf Bölverksen lod man ligge ugild formedelst hans uretfærdighed og vrange færd. Dette forlig blev nu bekræftet med håndslag, og blev holdt vel siden.

Asgrim og hans venner gave Snorre Gode gode gaver; og han havde megen ære af denne sag. Skafte fik bøder for sit sår. Gissur Hvide og Hjalte Skeggesen og Asgrim Ellidagrimsen bøde Gudmund den Mægtige hjem til sig til gæstebud; han modtog deres indbydelser, og hver af dem gav ham en guldring. Gudmund red nu hjem, og fik almindelig ros for sin adfærd i denne sag. Thorgeir Skorargeir bød Kåre at tage hjem med sig; men de rede først med Gudmund den Mægtige helt nordenpå til fjeldet. Kåre gav Gudmund et guldspænde, men Thorgeir gav ham et sølvbælte, begge meget kostbare, og de skiltes ad med största venskab. Han forekommer nu ikke mere i denne fortælling. Kåre og Thorgeir vendte igen tilbage fra

fjeldet, og rede ned i landstrækningen Hreppar, (
Thjorså.

Flose og alle brandstifterne fulgtes ad øster til F
Der lod han Sigfussönnerne se til deres gårde.
han at høre, at Thorgeir og Kåre vare redne nor
Gudmund den Mægtige, og brandstifterne tænkt
de havde i sinde at blive på Nordlandet. Sigfus
bade da, at de måtte fare øster under Øfjelde
indkræve pengene, som de havde stående på Höfc
Flose tillod dem det, men bad dem dog vare si
at skynde sig det bedste de kunde. Flose re
igennem Godaland, til fjeldet og nordenfor Øfje
og standsede ikke sin rejse, før han kom øster til S

Nu må vi fortælle, at Hal fra Sida havde
sön ligge ugild, for at bidrage til at der blev fo
gav hele tingforsamlingen ham bøder, og det l
ringere end otte hundrede i sølv, hvilket var fir
mandebod. Men alle de andre, som havde ho
Flose, fik ingen bøder for deres tab, og vare me
fornöjede dermed.

Sigfussönnerne bleve hjemme i to nætter, i
tredie dag rede de øster til Raufarfjeld, og vare
natten. De vare femten i følge, og frygtede in
De rede derfra langt op på dagen, og agted
Höfdabrekka om aftenen. De bedede i Kerling
fik sig der en god sövn.

147. Om Kåre og Thorgeir.

Kåre Sölmundsen og Thorgeir Skorargeir red
dag over Markarfljot, og så øster til Seljalandsmu
traf de nogle kvinder, som kendte dem, og sagde
»I gantes mindre, I to, end Sigussönnerne, me
dog uvarlig.« Thorgeir sagde: »Hvor kommer
tale så om Sigfussönnerne, og hvad vide I om

»De vare i nat på Raufarfjeld,« svarede kvinderne, »og agtede sig i aften til Myrdal, og vi syntes godt om, at de vare bange for eder og spurgte, når I vilde komme hjem.« Derpå rede Kåre og Thorgeir videre, og satte hestene i stærkt løb. Thorgeir sagde: »Hvad beslutning skulle vi tage, og hvad synes du bedst om? Mener du at vi skulle ride efter dem?« Kåre svarede: »Jeg vil hverken sige nej til dette eller ja til hint; thi ofte hænder det, at de opnå en lang alder, som fældes med ord. Men jeg ved hvad du ønsker. Du agter at tage otte mand på dig, og endda er det mindre dåd, end den gang du vog syv mand i søklipperne, og lod dig hidse ned til dem i et reb[1]). I frænder ere således sindede, at I ville vinde eder hæder af alt; men jeg kan nu ikke undslå mig for, i det mindste at være med for at kunne bringe frasagn derom. Lad os nu, vi to alene, ride efter dem, thi jeg ser, at det er din mening.« De rede nu den øvre vej østerpå, og kom ikke til Holt, thi Thorgeir vilde ikke have, at det skulde kunde regnes hans brødre til last, hvis noget faldt for. De rede nu øster til Myrdal. Der mødte de en mand, der havde törvekurve på sin hest. Han udbrød: »Du er ikke mandstærk nok, fa'er min!« sagde han til Thorgeir. »Hvad vil du sige med det?« sagde Thorgeir. »Jo,« svarede den anden, »her vilde ellers være noget at göre jagt på. Sigfussönnerne rede her forbi, og ville sove den hele dag på Kerlingardal, thi de agtede sig ikke længer end til Höfdabrekka i aften. Derpå rede de deres vej videre frem til Arnarstakshede, og der er intet at fortælle om deres rejse, förend de kom til Kerlingardalså[2]). Åen var stor. De rede op langs med den, thi de så, der-

[1]) Af denne dåd fik Thorgeir sit tilnavn Skorar-Geir, denne tildragelse er ellers ganske ubekendt.

[2]) Alle disse steder ere i den vestligste del af Skaftefjeldssyssel, østenfor Jökulså, men sönden under Myrdalsjökul.

stode sadlede heste. De rede nu derhen, og så, at d
sove nogle mænd i en dal, og deres spyd stode nedenf
dem. De toge spydene fra dem, og kastede dem ud
åen. Thorgeir sagde: »Mêner du, vi skulle vække dem
Kåre svarede: »Du spörger derom, men det er dog nog
du allerede har betænkt, at du ikke vil anfalde ligge
mænd og begå skændsels drab.« Derpå råbte de på de
De vågnede da alle, og grebe efter deres våben.
andre anfaldt dem ikke, förend de vare væbnede.

Thorgeir Skorargeir løb derhen hvor Thorkel S
fussen var; i det samme løb en mand bag på ham.
förend denne kunde få gjort Thorgeir nogen skade, sv
Thorgeir øxen Rimmegyge med begge hænder, og d
øxehammeren i hovedet på den, der stod bag ved h
så at hjernen knustes i små stykker. »Dræbt er ha
sagde Thorgeir; Manden faldt strax og var død. Me
det han svang øxen fremad, hug han Thorkel på sk
deren, og kløvede armen fra ham.

Imod Kåre kom Mörd Sigfussen og Sigmund La
besen og Lambe Sigurdsen. Denne løb bag på Kåre,
stak med sit spyd efter ham, men Kåre fik öje på h
og sprang i vejret for stikket med begge benene ud
hinanden. Spydet traf da i jorden, men Kåre sprang
på spydskaftet, og brød det itu. I den ene hånd ha
han spyd, i den anden sværd, men intet skjold.
den höjre hånd stak han efter Sigmund Lambesen,
stikket traf i brystet, og spydet gik ud imellem skuldre
han faldt da strax, og var død. Med den venstre h
hug han til Mörd, og ramte ham i hoften, og hug
isönder, og så ryggen; han faldt forover, og var død
stedet. Derpå snurrede han sig rundt på hælen som en to

---

[1]) egenlig en kreds med et skaft på, hvad vi nu kalde en spi
kone.

og om imod Lambe Sigurdsen, og han vidste da ikke bedre råd, end at rende bort alt hvad han kunde.

Nu vendte Thorgeir sig imod Leidolf den Stærke, og de hug lige tidlig til hinanden, og Leidolfs hug var så stærkt, at det tog det stykke af skjoldet, hvor det ramte. Men Thorgeir havde hugget til med begge hænder med øxen Rimmegyge, og det bagerste hjörne kom i skjoldet, og kløvede det, men det forreste hjörne traf kravebenet, knuste det, og skar ned ad brystet ind i brysthulen. Kåre kom til i det samme, og hug benet af Leidolf midt på låret. Leidolf faldt, og døde strax. Ketil fra Mörk sagde: »Lader os nu løbe til vore heste; vi kunne ikke stå os mod disse mænds vælde.« De løbe da hen til deres heste, og sprang op på dem. Thorgeir sagde: »Skulle vi sætte efter dem? Vi kunne endnu få nogle af dem dræbt.« »Der rider en sidst, som jeg ikke vil dræbe,« sagde Kåre, »og det er Ketil fra Mörk, thi vi ere gifte med to søstre[1]), og han har også forhen opført sig bedst i vore sager.« De satte sig da til hest, og rede til de kom hjem til Holt. Thorgeir lod da sine brødre tage øster til gården Skove[2]), thi der havde de en anden gård, og det fordi han ikke vilde have, at hans brødre skulde kaldes fredsbrydere. Han havde mange folk hos sig, så der vare aldrig færre end tredive våbendygtige karle. Der herskede da megen glæde; og man mente, at Thorgeir havde vundet i navnkundighed og hæder, både han og Kåre; og man talte tit om deres anfald, hvorledes de to havde angrebet femten mand, dræbt fem af dem, og jaget de andre ti på flugt.

Om Ketil er nu at fortælle, at de rede det bedste de kunde til de kom hjem til Svinefjeld, og fortalte, hvor

[1]) Ketil var givt med Thorgerde, Kåre med Helga Njals datter.
[2]) gården Skogar under Øfjeldene østen for Holt.

uheldig deres rejse havde været. »Det var at vente,« sagde Flose, »og sligt kan være eder en advarsel, at I aldrig bære eder således ad herefter.« Flose var en særdeles munter mand, som det var en lyst at besøge, og han skal have besiddet mange høvdinglige egenskaber. Han var hjemme om sommeren, og om vinteren derefter.

Om vinteren efter jul kom Hal fra Sida og hans sön Kol. Flose var glad over hans komme; og de talte ofte om sagernes tilstand. Flose sagde, at de havde strax måttet bøde hårdt. Hal yttrede, at han så noget nær havde set, hvorledes det vilde gå med Floses og de andres sager. Denne spurgte ham da, hvad han mente, der vilde være rådeligst? Hal svarede: »Jeg vil råde til, at du forliger dig med Thorgeir, hvis du kan få ham dertil, sköndt han vil göre vanskeligheder ved ethvert forlig.« »Mener du, at det så vil være forbi med drabene?« sagde Flose. »Det tror jeg ikke,« sagde Hal, »men du har da med færre at göre, når Kåre er ene; hvis du derimod ikke forliges med Thorgeir, så bliver det din bane.« »Hvad forlig skulle vi tilbyde ham?« sagde Flose. »Det vil nok tykkes dig hårdt,« sagde Hal, »det som han vil tage imod; thi ene da vil han forlige sig, når han bliver fri for at betale for sin bedrift, og får bøder for Njal og hans sönner for sin trediedel.« »Hårdt er det,« sagde Flose. »For dig ikke,« sagde Hal, »thi du skal ikke påtale drabssagen efter Sigfussönnerne, det tilkommer deres brødre, og Hamund Halte tilkommer det efter hans sön.[1]) Det kan nu lykkes dig at slutte

---

[1]) Leidolf, en af de dræbte, var broder til Hroar og sön af Hamund den Halte; Hamund var en sönnesön af Une den Danske. Om Hamunds fader Hroar og hans fader Une gaves der en saga, som nu er tabt, men som Landnamas forfatter har kendt og excerperet (Landn. 4. 4). Vistnok har Njalas forfatter også

orlig med Thorgeir; thi jeg vil ride derhen for dig; og nig vil han modtage nogenlunde vel. Men ingen af dem, om have tiltale i disse sager, tör blive siddende på deres ;årde i Fljotshlid, hvis de ere udenfor forliget, thi det bliver deres bane, hvilket er at vente af Thorgeirs sindelag, således som det er.«

Der blev nu sendt bud efter Sigfussönnerne, og de andre foredroge dem denne sag, og efter Halls forestillinger blev det enden på deres samtale, at de gave alt hvad han forestillede dem bifald, og vilde gerne slutte forlig. Grane Gunnarsen sagde, og ligeså Gunnar Lambesen: »Når Kåre først er alene, så står det jo til os selv, at vi ikke ere mere rædde for ham, end han er for os.« »Det skulle I ikke sige,« sagde Hal, »og det vil komme eder dyrt at stå, at have med ham at göre, og I ville komme til at bøde hårdt, förend I have ende erpå.« Så endte de samtalen.

148. Forliget med Thorgeir Skorargeir.

Hal fra Sida og hans sön Kol rede syv i følge vester ver Lomegnupssand[1]), og så vester over Arnarstakshede, g standsede ikke förend de kom til Myrdal. Der spurgte le ad, om Thorgeir var hjemme på Holt, og fik til svar, at han var nok hjemme. De spurgte, hvor Hal agtede at tage hen? »Just derhen til Holt,« sagde han, og de mente, han vilde have godt ærende. Han opholdt sig der noget, medens de bedede; derpå toge de igen deres heste, og rede til Solheime[2]) om aftenen, og vare der om natten. Dagen efter rede de til Holt. Thorgeir var ude,

kendt denne saga, og hentet derfra flere af de hentydninger til begivenheder i Skaftefjeldsyssel som vi nu ikke kunne göre rede for, da vi mangle en saga fra denne egn. G. V.

[1]) nuværende Skeidarásand.

[2]) en gård østen for Jökulså på Solheimesand.

såvel som Kåre og deres mænd, thi de kendte Halls færd. Han red i en blå kappe, og havde en liden sølvbeslagen øxe i hånden. Da de kom i tunet, gik Thorgeir ham imøde, og hjalp ham af hesten, og både han og Kåre kyssede ham, og de førte ham imellem sig ind i stuen, og lode ham sætte sig i höjsædet på höjbænken, og spurgte ham om mange tidender. Han var der om natten.

Om morgenen efter gav Hal sig til at tale med Thorgeir om forliget, sagde hvilke tilbud de gjorde ham, og talte derom med mange vakre og velvillige ord. Thorgeir svarede: »Det må være dig bekendt, at jeg ikke vilde indgå noget forlig med mordbrænderne.« »Men det var en ganske anden sag,« sagde Hal, »da vare I vrede efter kampen, og nu have I også siden den tid gjort eder skyldige i meget ved eders manddrab.« »Så må det tykkes eder,« sagde Thorgeir. »Men hvad forlig tilbyder I Kåre?« »Der vil tilbydes ham forlig, som sömmeligt er,« sagde Hal, »hvis han vil forliges.« Kåre sagde: »Jeg vil bede dig, Thorgeir, at du vil slutte forlig, thi din lod kan ikke blive bedre, end god.« »Det tykkes mig ilde,« sagde Thorgeir, »at slutte forlig og at skilles fra dig, med mindre du modtager samme forlig som jeg.« »Men jeg vil intet forlig slutte,« sagde Kåre, »thi vel tilstår jeg, at vi have hævnet mordbranden, men min sön er endnu uhævnet, og det er en ting, som jeg tror det tilkommer mig alene at sørge for.« Thorgeir vilde imidlertid ikke slutte forlig, förend Kåre erklærede, at han vilde blive hans uven, hvis han ej gjorde det.

Thorgeir gav da Flose og hans mænd hånd på, at de skulde have fred til forligsmødet, og Hal tilsikkrede dem det samme på Floses og Sigfussönnernes vegne. Förend de skiltes ad, gav Thorgeir Hal en guldring og en skarlagens kappe, men Kåre gav ham et sølvsmykke

ned fire guldkors på. Hal takkede dem meget for gaerne, og red bort med störste hæder.

Han red nu til han kom til Svinefjeld, hvor Flose tog el imod ham. Han gav denne underretning om sit ærende g samtalen med Thorgeir og Kåre; så hvorledes Thoreir ikke vilde slutte forlig, förend Kåre erklærede sig or hans uven, hvis han ej gjorde det, samt at Kåre selv lligevel ikke vilde slutte forlig. Flose sagde: »Få mænd unne lignes med Kåre, og helst vilde jeg ønske mig hans enkemåde.«

Hal og hans mænd bleve der noget. Derpå rede e på den fastsatte tid til forligelsesmødet, og de mødtes å Höfdabrekka, således som det var aftalt imellem dem. 'horgeir kom vestenfra til dem, og de talte om deres orlig. Alt gik da således som Hal havde sagt. Thorgeir sagde för forliget, at Kåre skulde være hos ham ıltid, hvis han vilde, og ingen skulde i hans hus tilföje den anden noget ondt; heller ikke vilde han indkræve sine penge hos hver især, men Flose skulde alene være ham ansvarlig derfor, og kunde da kræve det igen hos hans bygdemænd; ligeledes skulde hele den kendelse holdes, som var afsagt på altinget angående mordbranden; og Flose skulde betale ham sin trediedel uden skår. Alt dette indgik Flose strax. Thorgeir eftergav hverken landflygtigheden eller herredsforvisningen, som de andre vare dømte.

Flose og Hal rede nu hjem østerpå. Hal sagde da l Flose: »Opfyld nu dette forlig, både med din udenndsrejse og valfarten og de bøder, du har at betale. u vil da tykkes en rask mand, sköndt du er raget ind dette storværk, når du kun flink efterkommer alle disse ele.« Flose lovede det. Hal red nu hjem østerpå, ıen Flose red hjem til Svinefjeld, og var hjemme siden.

149. Hvorledes Kåre kommer til Björn i Mörk.

Thorgeir Skorargeir red hjem fra forligsmødet. Kåre spurgte, om forliget blev sluttet? Thorgeir svarede, at de vare fuldkommen forligte. Da tog Kåre sin hest, og vilde ride bort; men Thorgeir sagde: »Du behøver ikke at ride bort, thi det blev vedtaget i vort forlig, at du skulde være her altid, hvis du vilde.« Kåre sagde: »Så skal det ikke være, svoger! thi skulde jeg begå noget drab, så ville de strax sige, at du er i råd med mig, og det vil jeg ikke have. Men derimod ønsker jeg, at du vil lade dig håndsæle mit gods og kalder det for din, samt min kone, Helga Njalsdatters, og mine tre døttres ejendom; da ville mine dødelige fjender ikke kunne lægge beslag.« Thorgeir lovede at opfylde hans begering, og overtog ved håndslag værgemålet for Kåres gods.

Derpå red Kåre bort; han havde to heste, sine våben og klæder og nogle rede penge i guld og sølv. Han red vest for Seljalandsmule, og langs op med Markarfljot, og så op i Thorsmörk. Der ligge tre gårde, som alle kaldes i Mörk. På den midterste boede en mand, som hed Björn, og kaldtes Björn den Hvide. Han var en sön af Kadal Bjalfesen. Bjalfe havde været Njals og Holta-Thorers moder Asgerdes frigivne. Björns kone Valgerde var en datter af Thorbrand Asbrandsen; hendes moder Gunnløg var søster til Gunnar fra Hlidarendes fader Hamund[1]. Hun var bleven gift med Björn for penges skyld, og holdt heller ikke meget af ham, men de havde dog börn sammen. De havde godt til bedste. Björn var fuld af selvros, men det kunde hans hustru ikke lide; han havde et skarpt syn, og var rask til fods. Der drog Kåre ind som gæst,

---

[1] dette findes ikke i Landnama, må altså være taget andensteds fra. Navnet Kadal er irsk. G. V.

le toge imod ham med begge hænder; han var der natten. Men om morgenen sagde Kåre til Björn: ; vil ønske, du vilde beholde mig hos dig, jeg tror, kunde have det godt her hos dig; også vilde jeg ke, at du tog med mig, når jeg færdedes, da du har å godt syn og er så flink til fods; jeg tænker heller , du vilde være bange, når det galdt et anfald.« « sagde Björn, »jeg mangler hverken skarpt syn eller eller nogen mandighed. Dog er du vel kun kom- herhid, fordi alle andre tilflugtssteder vare stoppede; siden du forlanger det, Kåre, så vil jeg ikke be- lle dig som hverdags mænd, og skal vist stå dig bi hvad du beder om.« Hans hustru sagde: »Troldene dit pral og skryderi! Du skulde ikke således narre begge med falskeri og snak. Jeg vil gerne give mad og alt andet godt, som jeg ved kan være ham avn; men Björns djærvhed skal du ikke stole på, thi 'rygter, at det går anderledes, end han siger.« Björn e: »Du har tit nok kommet med dine bebrejdelser; jeg trøster mig til, når det kommer til stykket, at kke skal vige for nogen; og bevis derpå er, at der så få, der tirre mig, for de tör ikke.«

Kåre var der i nogen tid i lön, og det kom kun til ænds kundskab. Man troede, at han var reden til landet til Gudmund den Mægtige; thi han havde ladet ı sige til sine naboer, at han havde truffet Kåre på befarne vej, og at han red derfra op til Godeland, ord til Gåsesand[1]; og derpå til Gudmund den Mæg- på Madrevalle. Det spurgtes da over alle bygder.

---

r vel det samme som man nu kalder Sprengisand. G. V.

150. Om Flose og brandstifterne.

Flose red nu til sine selskabsbrødre, som havde været med ved indbrændingen, og sagde til dem: »Det er nu ikke godt for os, at sidde stille; vi komme nu til at tænke på vor udenlandsfærd, på at betale vore bøder, og opfylde vort forlig som mænd, samt skaffe os skibslejlighed, hvor os tykkes bedst.« De bade ham sørge derfor. Han sagde: »Vi ville ride østerpå til Hornefjord; thi der står et skib oppe, som tilhører Eyolf Nef fra Throndhjem. Han går på frieri, men vil ikke få giftermålet i stand, med mindre han nedsætter sig her, og vi ville da købe skibet af ham. Vi have kun lidet gods, men mange folk, og det er et stort skib, som kan tage os alle ind.« Dermed endte de samtalen.

Kort efter rede de østerpå, og standsede ikke, förend de kom til Bjarnenæs i Hornefjord, hvor de fandt Eyolf, thi han havde haft sit ophold hos en bonde der om vinteren. Der blev taget vel imod Flose og hans ledsagere, og de vare der om natten. Morgenen efter talte Flose til skibsstyreren, om han vilde afhænde skibet, og han svarede, at han havde intet imod at sælge det, når han kunde få det derfor, som han vilde have. Flose spurgte, hvad slags betaling han vilde have for det? Østmanden svarede, han vilde have jord, men noget som lå i nærheden; hvorfor Eyolf fortalte Flose hele den handel[1], han stod i med bonden. Flose sagde, at han skulde nok lægge et godt ord imellem, for at handelen kunde komme i stand, og så vilde han købe skibet af ham. Derover blev Østmanden glad. Flose tilbød ham jord i Borgarhavn[2]. Østmanden gav sig nu til at handle med bonden i Floses

---

[1]) nemlig giftermålshandelen.

[2]) en gård østenfor Bredemarksand.

ıærværelse, og denne gav da sine ord i med, så at hanleleu blev sluttet imellem dem. Han overgav så Østnanden jorden i Borgarhavn, og fik igen håndslag på kibet. Desuden fik han af Østmanden tyve hundrede i arer, hvilket også var med i deres handel.

Flose red nu atter hjem. Han var så vennesæl hos ine mænd, at han fik varer til låns eller til givendes, gesom han vilde have. Han red hjem til Svinefjeld, og ar en stund hjemme. Han sendte Kol Thorstensen og iunnar Lambesen over til Hornefjord, for at være ved kibet, sætte det i stand, tjelde boder, sække varer, og ørge for hvad der ellers behøvedes.

Nu er at fortælle om Sigfussönnerne, at de sagde il Flose, de vilde ride østerpå til Fljotshlid, for at se til eres gårde, og føre varer og hvad de ellers behøvede erfra. »Nu behøver man ikke at vare sig for Kåre,« agde de, »hvis han er på Nordlandet, som det hedder.« 'lose svarede: »Jeg ved ikke så lige, om man kan lide å slige rygter, og om det er sandt hvad man fortæller m Kåres rejse; jeg finder, at det ofte er usandt, som erettes nærmere fra, end dette; og jeg vil derfor råde der, at fare mange samlede, at skilles så lidt som muigt, og være så forsigtige, I kunne. Du skal nu også, ‹etil fra Mörk, mindes den dröm, jeg fortalte dig og som lu bad vi skulde tie med; thi her ere mange i færden ned dig, som der blev kaldt på.« Ketil sagde: »Med nenneskers liv vil det have sin gang således som forud r bestemt, men velment er din advarsel.« Mere talte de ikke derom.

Derpå gjorde Sigfussönnerne sig færdige tilligemed de andre mænd, som skulde tage med dem. De vare i alt atten. De rede da bort. Men förend de rede bort, kyssede de Flose, og han sagde dem farvel, og yttrede, at de aldrig vilde ses mere, somme af dem, som rede

bort. Men de lode sig ikke afskrække, og rede deres vej. Flose havde bedet dem om, at tage hans varer i Medalland og i Landsbrot og Skogahverve, og føre dem med sig tilbage. Derpå rede de til Skaptåtunge, og så over fjeldet, nordenfor Øfjeldsjökul, ned i Godaland, og så ned i skovene i Thorsmörk. Björn fra Mörk fik öje på dem, da de kom ridende, og skyndte sig strax hen til dem; de hilste hinanden venskabelig. Sigfussönnerne spurgte efter Kåre Sölmundsen. »Jeg traf Kåre,« svarede Björn, »men det er nu meget længe siden. Han red nordpå til Gåsesand, og vilde til Gudmund den Mægtige; og mig syntes, han lod til at være meget bange for eder, han tyktes nu meget ene og forladt.« Grane Gunnarsen sagde: »Da skal han herefter blive endnu mere bange for os; det skal han bekende, så fremt han giver sig i kast med os. Nu ræddes vi aldeles ikke for ham, da han er forladt af alle sine.« Ketil fra Mörk bad ham tie stille, og ikke komme frem med store ord. Björn spurgte, når de vilde tilbage? »Henved en uge,« sagde de, »ville vi opholde os i Fljotshlid,« hvorpå de sagde ham, når de vilde ride over fjeldet. Dermed skiltes de ad.

Sigfussönnerne rede nu til deres gårde, og deres hjemmemænd bleve meget glade ved dem; de vare der henved en uge. Björn kom hjem, og gik hen til Kåre, og fortalte ham alt om Sigfussönnernes rejse og deres bestemmelse. Kåre sagde, at han ved denne lejlighed havde vist ham megen troskab. »Jeg skulde tro,« sagde Björn, »at det var snarere at befrygte af enhver anden, end af mig, når jeg engang har lovet min hjælp og omsorg, at der skulde mankere noget deri.« Hans hustru sagde: »Det var også alt for galt, om du skulde være en forræder.« Kåre blev der nu i sex dage.

151. Om Kåre og Björn.

Kåre sagde nu til Björn: »Lader os ride øster over let, og ned til Skaptåtunge, og tage hemmelig igen- ı Floses tingmændsbygd; thi jeg vil se at få skibs- ghed øster i Alftefjord.« Björn sagde: »Det er en mme farlig rejse, og få skulle have mod dertil, uden og jeg.« Hustruen sagde: »Hvis du yder Kåre slet eskab, så må du vide, at du aldrig mere skal komme in seng, men vore frænder skulle skifte vor bo.« »Nej e,« sagde han, »der er snarere andet at frygte, end det skulde give anledning til vor skilsmisse; jeg skal , hvilken kæk og drabelig mand jeg er i våbenskifte.«
De rede nu om dagen øster over fjeldet nordenfor ul, men aldrig den alfare vej, og ned til Skaptåtunge, nfor alle gårdene til Skaptå, og ledte deres heste hen ı dal. Der lagde de sig på lur, og havde indrettet således, at man ikke kunde se dem. Kåre sagde til rn: »Hvad skulle vi göre, hvis de ride her ned til fra fjeldet?« »Have vi ikke to udveje?« svarede Björn, ten at ride bort nordpå langs med bakkerne, og lade ı ride forbi, eller bie, hvis nogen af dem blive til- e, og så anfalde dem.« Herom talte de en del, og n blev bestandig ved, at enten vilde han fly det bedste kunde, eller han vilde bie og tage imod dem. Heraf le Kåre ret sin gammen.

Sigfussönnerne rede hjemmefra den dag de havde til Björn. De kom til Mörk, og bankede på dören, vilde tale med Björn; men husfruen gik til dören, og e dem. De spurgte strax efter Björn; men hun le, at han var reden ned under Øfjelde, og øster er Seljalandsmule, og så øster til Holt, »thi der har penge at kræve ind,« sagde hun. De troede det, da vidste, at Björn havde penge tilgode der. De rede

så øster over fjeldet, og standsede ikke, förend de kom
til Skaptåtunge, rede ned langsmed Skaptå, og bedede
der, hvor Kåre mente. Så delte de sig. Ketil fra Mörk
red øster til Medalland med otte mand; men de andre
lagde sig ned for at sove, og mærkede ikke til noget,
förend Kåre og Bjórn kom over dem. Der gik et lille
næs frem i åen. Kåre gik ned på det, og bad Bjórn
blive stående bag ved ham[1]), og ikke vove sig fo
yderlig, men göre ham så meget gavn han kunde. »De
havde jeg rigtignok ikke tænkt,« sagde Bjórn, »at je
skulde have en anden mand til skjold for mig; men de
får vel nu være, som du vil have det. Og med mi
kløgt og raskhed kan jeg alligevel blive dig til gavn, o
heller ikke uskadelig for vore fjender.« De andre stod
nu alle op, og løbe imod dem. Modulf Ketilsen var de
snareste, og stødte med sit spyd efer Kåre; men den
var dækket af sit skjold, så spydet traf det, og bl
siddende deri. Kåre drejede skjoldet så rask, at spy
blev brudt. Derpå trak han sit sværd, og hug
Modulf; denne hug imod, og Kåres sværd traf hans
hjaltet, dette gik af og hen på Modulfs håndled, og
hånden af, så den faldt tilligemed sværdet. Kåres s
gik da ind i siden på Modulf, og ind imellem ribbe
så Modulf faldt, og var strax død. Grane Gunn
greb et spyd, og kastede det mod Kåre; men
skød sit skjold ned, så det stod fast i jorden, gre
den venstre hånd spydet i luften, kastede det tilba
Grane, og tog strax sit skjold med den venstre
Grane havde sit skjold for sig. Spydet traf d
strax igennem, og kom i låret på Grane nedenf
tarmene, gik der igennem, og så i jorden, så h
ikke af spydet, förend hans kamerader hjalp han

---

[1]) det er siden blevet til et ordsprog i Island: Bjórn ba

det, og i en lille dal dækkede ham med skjolde. Nu sprang der en mand frem, og vilde hugge foden fra Kåre, og kom på siden af ham; men Björn hug hånden af manden, og sprang igen bag ved Kåre, så de fik ingen skade tilföjet ham. Kåre svang nu sit sværd mod manden, og hug ham isönder i midie. Da løb Lambe Sigfussen mod Kåre, og hug til ham med sit sværd; men Kåre drejede sit skjold på skrå, så hugget bed ikke derpå, og satte ham derpå sit sværd i livet nedenfor brystet, så det gik ud imellem skuldrene. Det blev hans bane. Da løb Thorsten Geirleifsen mod Kåre, og vilde komme ham på siden; men Kåre fik öje på ham, og slog til ham med sit sværd tværs over skuldrene, så at manden blev kløvet. Strax derpå gav han nok en mand banehug, nemlig Gunnar fra Skål, en god bonde. Björn havde såret tre mænd, som vilde anfalde Kåre; men var dog aldrig kommen så langt frem, at han var udsat for nogen fare. Han blev heller ikke såret, hverken han eller Kåre i dette våbenmøde; men alle de, som undkom, vare sårede.

De løbe da hen til deres heste, og sprængte ud til Skaptå alt hvad de kunde; og vare så rædde, at de ingensteds kom til nogen af gårdene, og torde ingensteds fortælle hvad der var sket. Kåre og Björn råbte efter dem, da de sprængte bort. De rede øster til Skogahverve, og standsede ikke för de kom til Svinefjeld. Flose var ikke hjemme, da de kom der; derfor blev der ikke søgt efter drabsmændene derfra, men alle fandt deres færd særdeles vanærende.

Kåre red til Skål[1]) og tillyste disse drab som sine,

---

[1]) gården Skål er tæt ved Skaptå noget østenfor Buland; mødet skulde altså have stået der, man skulde jo tillyse drabet på den nærmeste gård.

og bekendtgjorde der husbondens død, samt fem andre og Granes sår; og sagde, det var bedst, de bragte ha til hus, hvis han skulde leve. Björn sagde, at h nænte ikke at dræbe ham, skjöndt han havde vel fortjent de men de, som svarede, sagde, at få rådnede for ha hånd. »Da stod det dog til ham«, sagde Björn, »at lade mange af mændene fra Sida rådne, som han vilde.« »I vilde være skade«, mente de andre. Kåre og Björn re nu bort.

152. End om Kåre og Björn.

Kåre spurgte Björn: »Hvad skulle vi nu göre? L mig nu se, hvor kløgtig du er.« Björn svarede: »Men du da at det gelder om, at vi vise al vor kløgt?« » uden tvivl,« sagde Kåre. »Da er der ikke stort at b tænke sig på,« sagde Björn, »vi skulle narre dem alle so nogle thurser[1]. Vi skulle lade som vi vilde ride no over fjeldet, men såsnart der kommer en höj imellem o skulle vi dreje langs med Skaptå, og fjæle os et sted de hvor det tykkes os bedst, medens de ere ivrigst ifæ med at lede, hvis de ride efter os.« Kåre sagde: ». så ville vi göre; thi det havde jeg allerede betænkt »Nu, der kan du se,« sagde Björn, »at jeg ikke er ti bag af en vogn, og min kløgt er lige så stor som m tapperhed.« De rede nu ned, som de havde bestem langsmed Skaptå, og der hvor åen deler sig mod øst sydost, fulgte de det midterste løb[2], og standsede ikk

---

[1]. Jætter. der just ikke vare bekendte som kløgtige væsener; thi betyder også på islandsk en tåbe, en rå og udannet person.

[2]) altså ved Buland, hvor Skaptå deler sig mod øst og sydve Det midterste løb som skulde løbet gennem Medalland mod sy ost, findes nu ikke. Mulig har åen senere forandret sit løb. året 1783 blev en stor del af denne egn begravet under sand lava ved et forfærdeligt ildudbrud af Skaptájökul. G. V.

för de kom til Medalland, og til den mose, som hedder Kringlemyr, som er helt omgiven af forbrændte klipper[1]. Kåre sagde da til Björn, at han skulde passe deres heste, og holde vagt, »thi jeg er sövnig,« sagde han. Björn passede hestene, med Kåre lagde sig ned, og sov en meget kort stund, da Björn vakte ham. Han havde da ledt hestene sammen, så de vare der hos dem. Björn sagde da til Kåre: »Du trænger dog meget til mig; enhver anden vilde have løbet sin vej fra dig, når han ikke var så modig som jeg; thi nu kommer dine fjender ridende efter dig, og du må berede dig til at tage imod dem.« Kåre gik da hen under en fremragende fjeldklint. Björn sagde: »Hvor skal jeg nu stå?« Kåre svarede: »Der ere to kår forhånden: enten at du stiller dig bag ved mig, og har skjoldet at dække dig med, hvis det kan være dig til noget gavn, eller at du sætter dig på din hest, og rider bort alt hvad du kan.« »Det vil jeg ikke,« sagde Björn, »og det af adskillige grunde: for det første kunde måske nogle kåde tunger falde på at sige, at jeg løb fra dig af modløshed, hvis jeg rider bort, og for det andet, så ved jeg, hvilken fangst jeg vilde være for dem, så de ville sætte efter mig, to eller tre, så bliver jeg dig dog ikke til nogen gavn eller hjælp. Jeg vil heller stå hos dig, og værge mig, så længe det er mig beskæret.«

Det varede nu ikke ret længe, förend der bleve drevne lastheste frem over mosen, og der vare tre mand med dem. Kåre sagde: »De se os ikke.« »Så lad dem kun ride forbi,« sagde Björn. Derpå rede de forbi, men strax efter kom sex andre ridende, og de sprang alle på en gang af hestene, og vendte sig mod Kåre og Björn. Først løb Glum Hildersen imod dem, og stak med sit spyd efter Kåre; men Kåre drejede sig om på hælen, så

[1]) allerede dengang var denne egn altså udbrændt.

Glum ramte ham ikke, og stikket traf i bjerget, Bj
så det, og hug strax spydet af skaftet for Glum. I
hug til Glum, i det han stillede sig på skrå, og svæ
traf ham på låret, og tog benet af. Glum døde st
Da løbe Thorbrandssönnerne, Vebrand og Åsbrand, i
Kåre; men denne vendte sig mod Vebrand, og
sværdet igennem ham, og hug derpå begge fødder
Asbrand. I det samme bleve både Kåre og Björn sår
Da løb Ketil fra Mörk mod Kåre, og stak efter ham
sit spyd, men Kåre sprang i vejret, så spydet ko
jorden; derpå sprang han på spydskaftet, og brød
itu. Kåre greb derpå Ketil, og Björn løb til, og
dræbe ham; men Kåre sagde: »Lad være! jeg vil
Ketil fred; og om end så sker, at jeg får hans liv i
magt, skal jeg aldrig dræbe ham.« Ketil svarede
men red bort efter sine kammerader, og sagde dem,
ikke för vidste det, hvad der var sket. De sagde
igen til herredsmændene, og herredsmændene gjord
stort hærløb. De fore langs med alle floderne, o
langt nord på fjeldet, at de vare i tre dage ifærd me
lede. Derpå vendte de tilbage til deres boliger.
Ketil og hans medfølgere rede øster til Svinefjeld,
fortalte der hvad der var sket. Flose sagde ikke m
om deres færd, men yttrede, at det var uvist, om
vilde blive derved. »Ingen mand af dem, der nu er
Island,« sagde han, »kan lignes med Kåre.«

153. Om Kåre og Björn og Thorgeir.

Nu er at fortælle om Björn og Kåre, at de rede på Sand, og ledte deres heste under en havrebakke[1]

---

[1]) en bakke, hvor der voxer vild havre, der på islandsk h mel, den voxer endnu vild på dette strøg i den vestlige Sl fjeldssyssel og østlige del af Rangåvoldesyssel, og bruge nogle steder til føde. Se en afhandling i Felagsrit 1—2 år 1781—82. G. V.

skare havre af til dem, at de ikke skulde dø af sult. Kåre vidste så godt at træffe det rette, at han red bort strax da de andre hørte op med at søge efter dem. Han red om natten op igennem herredet, og så på fjeldet, og så den samme vej som de andre havde redet østerpå; og de standsede ikke, för de kom til Björns gård Mid mörk.

Björn sagde da til Kåre: »Nu skal du rose mig meget for min kone, thi hun vil ikke tro et ord af hvad jeg siger, men det ligger mig stor magt på, og lön mig nu godt for det gode følgeskab, jeg har vist dig.« »Det skal jeg,« sagde Kåre. Derpå rede de hen til gården. Husfruen spurgte dem, hvorledes det var gået, og modtog dem vel. Björn svarede: »Det ser endnu værre ud end för, moer!« Hun svarede så godt som ikke, men smilede, og sagde derpå til Kåre: »Hvorledes stod Björn dig bi, Kåre?« Han svarede: »Bar er broderløs bag; han stod mig godt bi; han gav tre mænd sår og er desuden selv såret, og han viste mig al den hjælp, det var ham muligt.« De vare der tre nætter.

Derpå rede de til Thorgeir, og fortalte ham i enrum hvad der var sket; thi det var endnu ikke spurgtes derhen. Thorgeir takkede Kåre, og man kunde se, hvor meget det glædede ham. Han spurgte Kåre, om der var endnu mere tilbage, han agtede at øve? Kåre svarede: »Jeg vil dræbe Gunnar Lambesen og Kol Thorstensen, hvis jeg kan få fat på dem; så have vi dræbt femten mand med de fem, som vi to dræbte sammen. Men jeg vil nu bede dig om en bön,« sagde han. Thorgeir svarede, at han vilde göre hvad han forlangte. »Jeg ønsker,« sagde Kåre, »at du vil tage denne mand, som hedder Björn, til dig, han har været med mig ved disse drab, og at du vil skifte bopæl med ham og skaffe ham en gård i fuld stand her hos dig, og holde din hånd således over ham,

r ingen hævn bliver øvet på ham. Og det kan du
re, sådan en høvding som du er.« »Det skal ske,«
Thorgeir. Han gav da Björn en fuld gård på
skåle[1]), og overtog selv hans gård i Mörk. Han
e også alt Björns bo og bohave til Asolfsskåle og
ede forlig for Björn i alle sager, og fik ham vel
med de andre. Og Björn bildte sig da endnu
ind, end för.
åre red bort, og standsede ikke, för han kom
til Tunge til Asgrim Ellidagrimsen, der tog over-
vel imod ham. Kåre fortalte ham alle tildragelser
le sidste drab. Asgrim yttrede sin tilfredshed, og
e, hvad Kåre nu havde for? Kåre svarede: »Jeg
sinde at fare udenlands efter dem, og passe dem
g dræbe dem, hvis jeg kan få fat på dem.« Asgrim
, at ingen lignede ham i tapperhed. Der var han
nætter. Derpå red han til Gissur Hvide, der tog
ham med begge hænder. Han opholdt sig der i
tid. Han sagde Gissur, at han vilde ride ned til

ige til rejsen. Flose blev nu ved skibet til de vare ige, og da der blev bör, stak de i søen. De havde lang overfart og hårdt vejr, og fore da rent vild. ing fik de tre store styrtninger, hvorfor Flose sagde, e måtte være i nærheden af land, og at det var dinger. Det var en stærk tåge, og vejret tog til, så blev til et helt uvejr; og förend de vidste deraf de en nat kastede op på land. Folkene bleve ;ede, men skibet splittedes ad, og godset kunde de få bjerget. Nu måtte de se at skaffe sig varme. dagen efter gik de op på en höjde; da var det vejr. Flose spurgte, om der var nogen, som te dette land? Der vare to mænd, som havde faret og svarede, at de kendte det godt; at det var sø, en af Ørkenøerne. »Vi kunde da have truffet et landingssted,« sagde Flose, »thi Njals sönner, og Helge, som jeg vog, vare Sigurd Jarl Hlødver-hirdmænd.« De så sig da om efter et skjulested, redte mos over sig, og lå således en stund, men længe, förend Flose sagde: »Lader os nu ikke blive længer, så at indvånerne blive det var.« Derpå de op, og overlagde hvad de skulde göre. Flose da til sine mænd: »Lader os alle give os i jarlens thi der er ikke andet for; han har jo vort liv i sin, hvis han vil tage det.« De gik da alle bort a. Flose sagde, at de skulde ikke tale til nogen om der var forefaldet eller om deres rejse, förend han e sagt det til jarlen. De gik da, til de traf nogle d, som viste dem til gården.

De gik da ind for jarlen, og Flose og alle de andre ham. Jarlen spurgte hvad for mænd de vare? nævnte sit navn, og sagde, fra hvilken landstrækning land han var. Jarlen hvade allerede spurgt mord-den, og kendtes derfor strax ved mændene. Han

spurgte Flose: »Hvad siger du mig om min hirdmand Helge Njalsen?« »Det,« sagde Flose, »at jeg hug hovedet af ham.« Jarlen sagde: »Griber dem alle!« Det skete. I det samme kom Thorsten, Side-Halls sön, som var Sigurd jarls hirdmand. Flose var gift med hans søster Stenvör. Da han nu så, at Flose var fange, gik han hen for jarlen, og bød ham alt hvad han ejede og havde for Flose. Jarlen var længe meget vred; men omsider da gode mænd gjorde forestillinger tilligemed Thorsten, thi han var vel lidt, og mange forenede deres bönner med hans, så tog jarlen dem til nåde, og gav Flose og dem alle fred. Jarlen fulgte deri mægtige mænds skik, at Flose kom i den samme tjeneste, som Helge Njalsen havde haft. Flose blev nu Sigurd Jarls hirdmand, og kom snart i megen yndest hos jarlen.

155. Kâres udenlandsrejse.

Kåre og Kolben Svarte løbe ud fra Eyre en halv måned senere, end Flose var sejlet ud fra Hornefjord. De fik god bör, og vare ikke længe ude. De kom i land på Fridarø[1], som ligger imellem Hjaltland og Orkenøerne. Her tog Kåre ind hos en mand, der hed David[2] den Hvide. Han fortalte Kåre alt hvad han havde fået at vide om de andres rejse; han var en stor ven af Kåre, og denne blev hos ham om vinteren. De indhentede nu efterretninger om alt hvad der forefaldt på Hrossø.

---

[1]) Nuværende Fairø, den smukke eller venlige ø. Den nævnes også i Orkneyinga saga, såvel som havet, der efter den hed Fridarøfjord, hvilket i Hagen Hagensens saga urigtig kaldes Tharøfjord (Þareyjarfjörðr isteden for Friþareyjarfjörðr).

[2]) kaldes i nogle håndskrifter Dagvid (Dagfinn) med et nordisk navn. På Vesterøerne kom dog de bibelske navne tidlig i brug.

Sigurd Jarl bød sin svoger Gille Jarl fra Syderøerne til sig til julen. Han var gift med Sigurd Jarls søster Hvarflød[1]). Da kom der også til Sigurd Jarl en konge ved navn Sigtryg fra Irland. Han var en sön af Olaf Kvaran[2]), men hans moder hed Kormlød. Hun var overmåde smuk, og skikkede sig meget vel i alt, hvor hun ikke havde sin egen villie, men derimod hed det, at hun skikkede sig ilde med alt, hvor hun rådte sig selv[3]). Brjan hed den konge, som havde været gift med hende; nu vare de skilte ad. Han var en overmåde god konge. Sine landsforviste eftergav han den samme forbrydelse tre gange; men begik de den oftere, lod han dem dømme efter loven. Deraf kan man noksom mærke, hvilken konge han har været. Han havde sit sæde i Kankaraborg[4]) på Irland. Hans broder Ulf Hræda[5]) var en stor kæmpe og kriger. Brjans fostersön hed Kerthjalfad, en sön af den konge Kylfe, som holdt mange slag med kong Brjan, og måtte flygte fra landet for ham, og gik i kloster. Men da kong Brjan gjorde en valfart til Rom, traf han kong Kylfe, og de forligedes. Da tog kong Brjan hans sön Kerthjalfad til sig, og elskede ham

---

[1]) rettet for udgavens Svanløg. Kap. 90 kaldes hun Nereid. Grunden til denne uoverensstemmelse synes at være den, at det følgende stykke om Brjanslaget er et udtog af den Brjansaga, der citeres i Thorsten Side-Hallsens saga, men som nu er tabt. Njalas forfatter har nemlig kendt og benyttet denne saga. Fortællingen i Kap. 90 stammer derimod fra andre kilder. G. V.

[2]) Konge i Dublin i slutningen af 10. årh.

[3]) en ond og grusom kvinde, men herlig udstyret af naturens hånd.

[4]) rettelse for udgavens Kantaraborg. Afskriverne have her tænkt på Canterbury, der var et velbekendt navn for dem. Andre have Connaught. Men Brjan residerede i borgen Kinkora ell. Kankora (Cean Corradh) i herredet Clare (Dasent. The story of Burnt Nial).

[5]) Den skrækkelige.

mere, end sine egne sönner. Han var voxen på den tid vi her tale om, og var en overmåde tapper mand. Kong Brjans ældste sön hed Dungad, den anden Margad, den tredie Takt; ham kalde vi Tann. Han var den yngste, men kong Brjans ældre sönner vare voxne og meget raske mænd.

Kormlød var ikke moder til kong Brjans börn; men efter deres skilsmisse var hun bleven ham så gram, at hun gerne vilde have ham taget af dage. Hun eggede meget sin sön Sigtryg til at dræbe ham. Nu sendte hun ham til Sigurd Jarl, for at bede ham om hjælp. Kong Sigtryg kom för jul til Ørkenøerne. Der kom også Gille Jarl, som för blev skrevet. Mændene vare ordnede således, at kong Sigtryg sad i midten i höjsædet, og på begge sider af kongen sade jarlerne. Kong Sigtryggs og Gille Jarls mænd sade indad, men udad fra Sigurd Jarl sade Flose og Thorsten, Side-Halls sön; og hele hallen var besat.

Kong Sigtryg og Gille Jarl vilde høre, hvorledes det var gået til ved indebrændingen og hvad der efter den var forefaldet. Da blev Gunnar Lambesen valgt til at skulde fortælle denne tildragelse, og der blev sat en stol til ham.

156. Gunnar Lambesens drab.

På denne tid kom Kåre og Kolben og David den Hvide til Hrossø, alle uventendes. De gik da strax op på land, og nogle få mænd vogtede skibet. Kåre og hans ledsagere gik strax hen til jarlens gård, og kom til hallen medens drikkelaget varede. Det hændte sig så, at da var Gunnar just ifærd med at fortælle om indebrændingen, men de lyttede imidlertid til udenfor. Det var selve juledag. Kong Sigtryg spurgte: »Hvorledes fandt Skarphedin sig i brændingen?« »I førstningen gik

et længe godt,« sagde Gunnar, »men tilsidst græd han.« g således forvanskede han alle tildragelserne, og löj ıeget. Det kunde Kåre ikke holde ud; han løb ind ıed draget sværd, og kvad denne vise:

Kække kæmper rose
Nials indebrænden.
Hørte de hvorlunde
tappre mænd den hævned?
Fægted de med brande,
vi med sværd tilfulde
— råt kød gav vi ravnen —
dåden dem har lönnet.

Derpå løb han ind igennem hallen, og hug Gunnar ımbesen over halsen, så at hovedet røg op på bordet ran kongen og jarlerne, og bordene såvel som jarlernes eder stode i et blod. Sigurd Jarl kendte manden, m havde begået drabet, og sagde: »Griber Kåre og eber ham!« Kåre havde været Sigurd Jarls hirdmand, var overmåde vænnesæl; der stod heller ikke nogen , sköndt jarlen befalede det. Kåre sagde: »Mange nne sige, herre, at jeg har øvet denne gerning for er, for at hævne eders hirdmand.« Flose sagde: åre har ikke gjort det uden grund; han har intet lig sluttet med os, og gjorde kun hvad han burde.« re gik bort og ingen satte efter ham. Han gik omrd med sine ledsagere; det var godt vejr, og de sejle til Katanæs, og fore op til Thrasvig til en anseelig nd, der hed Skegge, og opholdt sig længe hos ham.

De på Ørkenøerne rensede bordene, og bare den le ud. Det blev forkyndt jarlen, at de andre vare lede til Skotland. Kong Sigtryg sagde: »Det var en tbelig mand af sig, som så rask udførte dette, uden at tænke sig.« Sigurd Jarl svarede: »Der er ingen mand re lig i hurtighed og anfald.« Flose gav sig nu til at

fortælle om indebrændingen; han gav hver sin ret, og blev derfor troet.

Kong Sigtryg gav sig nu til at tale med Sigurd Jarl om sit ærinde, og bad ham fare med sig til slag mod kong Brjan. Jarlen gjorde længe vanskeligheder, men omsider lovede han det på det vilkår, at han skulde have hans moder tilægte, og blive konge i Irland, hvisde fældte kong Brjan. Alle rådte ham fra, at tage del deri, men det nyttede ikke. De skiltes således ad, at Sigurd Jarl lovede at deltage i toget, men Sigtryg lovede ham derimod sin moder og kongedømmet. Det blev aftalt, at Sigurd Jarl skulde komme med hele sin hær til Dublin på Palmesöndag[1]).

Kong Sigtryg drog da til Irland, og fortalte sin moder Kormlød, at jarlen havde givet sit ord, og tillige, hvad han havde lovet ham derfor. Hun var tilfreds dermed, men sagde, at de skulde alligevel samle sig större styrke. Sigtryg spurgte, hvor de skulde få den fra? Hun svarede, at der lå to vikinger ude på søen vestenfor øen Man, og de havde tredive skibe, og vare så drabelige, at ingen kunde stå sig imod dem. »Den ene,« sagde hun, »hedder Uspag, den anden Broder. Du skal fare hen og søge dem op, og ikke lade noget skorte, for at få dem til at forene sig med dig, hvad de end fordre.« Kong Sigtryg drog afsted, og ledte efter vikingerne, og fandt dem udenfor Man. Kong Sigtryg kom strax frem med sit ærinde, men Broder vægrede sig ganske, indtil kong Sigtryg også lovede ham kongedømmet og sin moder; men det skulde holdes så hemmeligt, at Sigurd Jarl ikke fik det at vide. Han skulde også komme til Dublin på Palmesöndag.

Kong Sigtryg tog hjem til sin moder, og fortalte,

[1]) året 1014.

rorledes det var gået. Derefter talte Uspag og Broder
mmen. Broder fortalte ham alt hvad Sigtryg og han
ıvde talt sammen, og bad ham tage med til slaget mod
ıng Brjan, og sagde, at det var ham om at göre.
ıpag svarede, at han ikke vilde stride mod så god en
ınge. De bleve begge vrede, og delte strax deres
ıde. Uspag havde ti skibe, men Broder tyve. Uspag
r en hedning og en meget forstandig mand. Han
gde sine skibe ind i sundet, men Broder lå udenfor.
'oder havde været kristen, og var viet til messedegn;
en han havde kastet sin tro og var bleven en gud-
ding[1]), og blotede[2]) nu hedenske skytsånder, og var
ı overmåde stor troldmand. Han havde en rustning,
ım jern ikke bede på. Han var både stor og stærk, og
ıvde så langt hår, at han stak det under sit belte; det
r sort.

157. Om Under.

Det hændte sig en nat, at der kom et stort gny
rer Broder og hans mænd, så at de alle vågnede, og
ırang op, og fore i deres klæder. Derhos regnede der
'dende blod på dem. De dækkede sig med skjoldene,
en desuagtet bleve mange forbrændte. Dette under
ırede lige til dag, og der var død en mand på hvert
ib. De sov så om dagen. Næste nat skete der atter
gny, og de sprang atter op alle. Da rendte sværdene
l af deres skeder, og øxer og spyd flöj op i vejret og
redes, og våbnene anfaldt dem så fast, at de måtte
ekke sig; alligevel bleve mange sårede, og der døde en
and på hvert skib. Dette under varede lige til dag;
g de sov atter om dagen efter. Den tredie nat kom et
ıy på samme måde. Nu flöj der ravne imod dem, og

---

1) Apostat. 2) dyrkede.

dem syntes de havde næb og klør af jern, og ravnene anfaldt dem så fast, at de måtte værge sig med deres sværd og dække sig med skjoldene. Det blev atter ved til dag, og der var atter død en mand på hvert skib. De sove da igen først; men da Broder vågnede, drog han med möje sin ånde, og bad sine mænd strax at sætte båden ud. »Thi jeg vil hen til Uspag,« sagde han. Han steg da i båden, og nogle mænd med ham; og da han traf Uspag, fortalte han ham alle de under, der havde bårets dem for, og bad ham forklare sig, hvad det skulde betyde. Uspag vilde ikke sige ham det, förend han tilsagde ham fred, og det gjorde Broder, men Uspag trak det dog ud til natten[1]). Da sagde Uspag: »At der regnede blod på eder, det betyder, at I skulle udgyde mangen mands blod, både eders eget og andres; men at I tillige hørte et stort gny, bebuder eder, at I tage afsked med verden og at I alle brat ville dø. At våbnene anfaldt eder, det må være varsel for slag; men ravnene, som anfaldt eder, det betyder de djævle, I tro på, og som ville føre eder alle til helvedes pine.« Broder blev da så vred, at han ikke kunde svare, men for strax tilbage til sine mænd, lod skibene lægge ved siden af hinanden tværs over sundet, og tovene fæste på land, og agtede at dræbe dem alle om morgenen efter. Uspag så hele deres anslag. Da lovede han at antage troen og fare til kong Brjan og følge ham til sin dødsdag. Han greb da til det råd, at lade det ene skib følge efter det andet, at stage dem frem langsmed landet, og lod Broders tov hugge over. Deres skibe gave sig da til at støde sammen, men folkene vare faldne i søvn. Uspag

[1]) »Thi Uspag begik aldrig drab om natten«, tilföjer et håndskrift. så at Uspag derved var sikker, om end Broder skulde blive forbittret over hans udtydning.

og hans mænd sejlede da ud af fjorden, og så til Irland, og de kom til Kankaraborg[1]. Uspag fortalte da kong Brjan alt hvad han havde fået at vide, lod sig døbe, og blev kongens mand. Derpå lod kong Brjan samle folk over sit hele rige, og hele hæren skulde være samlet ved Dublin i Palmeugen.

158. Brjan-slaget.

Sigurd Jarl Hlødversen gjorde sig rede til at drage fra Ørkenøerne. Flose tilbød at tage med ham; men jarlen afslog det, da han havde sin valfart at göre; da tilbød Flose femten af sine mænd til toget, og det modtog jarlen. Flose selv tog derimod med Gille Jarl til Sydernerne. Side-Halls sön Thorsten drog med Sigurd Jarl; ligeså Ráfn den røde og Erling fra Strömø. Jarlen vilde ikke have at Harek skulde følge med, men lovede derimod at bringe ham først tidende om hvad der skete.

Jarlen kom med hele sin hær på Palmesöndag til Dublin. Broder var også kommen med hele sin hær. Broder lod udforske på hedensk vis, hvorledes slaget vilde falde ud, og gudesvaret lød, at hvis man stred om fredagen[1], så vilde kong Brjan falde, men få sejer; hvis man derimod stred för, så vilde alle de falde, som vare imod ham. Da sagde Broder, at man ikke skulde stride förend om fredagen. Om torsdagen kom en mand ridende hen til Kormlød og hendes folk på en abildgrå hest, og med en pålstav i hånden. Han talte længe med dem.

Kong Brjan kom med hele sin hær til borgen. Om fredagen drog hæren ud af borgen, og de fylkede på begge sider. Broder var på den ene flöj af fylkingen, kong Sigtryg på den anden, men Sigurd Jarl var midt i

---

[1]) se kap. 155. [2]) Langfredag.

hæren. Hvad kong Brjan angår, så vilde han ikke stride om fredagen, men der blev dannet en skjoldborg om ham, og foran den fylkedes hæren. Ulf Hræda var i den flöj af fylkingen, som stod lige over for Broder; men på den anden flöj var Uspag og hans sönner, der hvor Sigtryg stod lige over for. I midten af fylkingen var Kerthjalfad, og foran ham bleve bannerne bårne.

Fylkingerne rykkede ud imod hinanden, og der blev meget hård kamp. Broder gik igennem deres hær, og fældte alle dem, som fremmest våre, men på ham bede ikke jern. Ulf Hræda vendte sig da imod ham, og stak tre gange med sit spyd til ham så fast, at Broder faldt hver gang, og det var nærved, han ikke var kommen på benene, men da han var kommen op, flygtede han, og løb strax hen i skoven. Sigurd Jarl havde en hård dyst med Kerthjalfad. Kerthjalfad gik så fast frem, at han fældte alle dem, som fremmest vare, brød Sigurd Jarls fylking lige til bannerne, og dræbte bannerdrageren. Han fik da en anden mand til at bære banneret, og der blev en hård kamp. Kerthjalfad gav bannerdrageren banehug, og så den ene efter den anden af dem, der vare i nærheden. Sigurd Jarl satte da Thorsten, Side-Halls sön, til at bære banneret. Thorsten vilde tage det op, men da sagde Amunde den Hvide: »Bær du ikke banneret[1]), thi alle de blive dræbte, som bære det.« »Rafn hin Røde!« sagde jarlen, »bær du banneret!« Rafn svarede: »Bær du selv dit djævelskab!«[2]) Jarlen

[1]) om dette forhexede banner, der bragte enhver sejer som det vejede over, men enhver fanebærer døden, kan man læse nærmere i Orkneyingasaga.

[2]) bær du selv din krage (krák þinn) står der i Thorsten Side-Hallsens saga. På banneret var der nemlig en flyvende ravn. G. V.

sagde: »Så er det bedst, at karl og skræppe[1]) følges ad,« hvorpå han tog banneret af stangen, og stak det imellem sine klæder.

Kort efter blev Amunde den Hvide fældet. Da blev jarlen også gennemboret af et spyd. Uspag havde gået gennem hele den flöj af fylkingen; han var bleven stærkt såret, og havde mistet begge sine sönner, förend kong Sigtryg flygtede for ham. Da gav hele hæren sig på flugt. Side-Halls sön Thorsten blev stående, da de andre flygtede, og bandt sin skotvinge. Da spurgte Kerthjalfad ham, hvorfor han ikke rendte ligesom de andre? »Fordi,« svarede Thorsten, »jeg tager ikke hjem i aften[2]), da jeg har hjemme ude på Island.« Kerthjalfad gav ham fred.

Rafn den Røde var dreven ud i en å; ham syntes, at han der nede i den så helvedes piner, og at djævlene vilde trække ham ned til sig. Han sagde da: »Din hund, Peder Apostel! har løbet til Rom to gange, og vilde gerne løbe den tredie gang, hvis du vilde tillade det!« Da lode djævlene ham være, og han kom lykkelig over åen.

Broder så nu, at Brjans hær satte efter de flygtende, og at der var ringe mandskab ved skjoldborgen; han løb da ud af skoven, brød igennem skjoldborgen, og hug til kongen. Svenden Takt rakte sin hånd op, og hugget tog hånden af ham og hovedet af kongen. Men kongens blod kom på svendens sårede stump, og den lægedes strax. Broder råbte da höjt: »Mand kan nu mand for-

---

[1]) madpose (kyll); billedet er taget af en tiggende stakkel. Ordsproget lyder på andre steder »karl og ko«, men her passer det ikke.

[2]) jeg når dog ikke hjem i aften, han havde jo hjemme på Island. Man lægge vel mærke til Thorstens koldblodige beundringsværdige svar.

kynde, at Broder har fældet Brjan.« Man løb da efter dem, som forfulgte de flygtende, og forkyndte kong Brjans fald. De vendte da strax tilbage, Ulf Hræda og Kerthjalfad sloge kreds om Broder og hans mænd, og klemte dem inde med bjælker, så at Broder blev taget til fange. Ulf Hræda ristede livet op på ham, og ledte ham om en eg, og drog således tarmene ud af ham; og han døde ikke, förend alle vare uddragne. Alle Broders mænd bleve dræbte. Derpå toge de kong Brjans lig, og stædte det til jorden. Kongens hoved var groet fast til kroppen. Femten af brandstifterne faldt i Brjan-slaget. Der faldt også Gudmund den Mægtiges sön Haldor og Erling fra Strömø.

Langfredag tildrog det sig på Katanæs, at en mand, der hed Dörrud, gik ud. Han så, at der rede tolv mand sammen hen til en dynge[1]), og forsvandt der. Han gik hen til dyngen, så igennem en glug, som var derpå, og så, at der vare kvinder derinde, og de havde opført en væv. Mandshoveder brugtes for vægter, og mandstarme for islæt og garn[2]), sværd brugtes for slagbord, pil for væverske[3]). Kvinderne kvade disse viser; men han lærte dem.

---

[1]) kvindestue. [2]) rendegarn.

[3]) For at göre dette og den følgende sang mere forståeligt, bemærkes følgende: Den islandske væv, der, efter en anden saga, også brugtes i Danmark, og af hvilken man finder en i det kongelige oldnordiske museum, samt en afbildning i Olavii oeconomiske rejse gennem Island, 2 del side 630, var ikke, som vor, liggende, men hængende. Øverst under loftet var den befæstet til to bjælker, fra hvilke rendegarnet hang ned, tråd ved siden af tråd imellem to lodret stående stænger. I disse var der øverst befæstet en bom (kaldet rifr), der kunde drejes omkring, og når denne drejedes om, viklede det færdig vævede tøj sig omkring den. Denne omdrejning skete naturligvis efterhånden, som et stykke var færdigt, idet islætten var slået ind i rendegarnet, og derefter slået tæt sammen med slagbordet, hvorpå vævningen atter blev fortsat nedad på ny. Til at bringe

1.
Vide, for valfald[1])
varsel, er udspændt

---

islætten ind i væven eller rendegarnet brugtes den såkaldte vinde (vinda), den opvundne islætsdukke, som blev stukken eller ført gennem væven med hånden; denne vinde svarer da til det vi nu kalde skytten (eller skyttelen), hvori spolen ligger med den opvundne islæt. For at føre islætten hen på sit rette sted i rendegarnet eller for at lette brugen af vinden, havde man en i begge ender tilspidset aflang pind af ben eller sejgt træ; den kaldtes hræll, og er her oversat ved ske, væver-ske, fordi jeg ikke vidste at give den noget mere passende navn. En sådan væver-ske, som vor, kendte de gamle ikke. Det synes, som man, når skytten var slået ind i rendegarnet, benyttede dette redskab til at bane vej for islætten, idet man stak pinden ind i rendegarnet, og efterhånden løftede en del deraf op, for at bane islætten vejen. Heraf ses også, hvor langsomt arbejdet må have gået for sig. For at slå islætten sammen, brugte man et redskab, kaldet skeið, (oprindelig det ord, hvoraf ske eller skede er kommet), der sædvanlig var af hvalfiskeben, og havde et håndfang, men for resten så ud som et kort but sværd; jeg har med andre kaldt det slagbord, da dette ord udtrykker dets bestemmelse. Længer nede, omtrent på midten af rendegarnet, vare andre redskaber anbragte, som tjente til vexelvis at spænde væven op og ned, nemlig tre runde stænger og mere deslige, som gik tværs igennem rendegarnet. Nederst var endelig rendegarnet samlet i bundter, og i enden af dem hang vægter eller lodder, som tjente til at holde det hele udspændt. Således at udspænde rendegarnet kaldtes at kljå (kljá), og de påhængte vægter, der sædvanlig vare rundagtige stene, kaldtes kljåstene (kljásteinar), uden hvilke garnet ej kunde holde sig stift. Istedenfor disse brugtes ved denne væv mandshoveder; istedenfor både rendegarn og islæt mandstarme; istedenfer slagbord sværd, istedenfor den såkaldte hræll en pil; hvilket alt viser, at disse dele ere passende valgte til at erstatte de sædvanlige væverredskaber. I Island blev denne væv brugt indtil slutningen af forrige århundrede, da den blev ombyttet med den ny »danske væv«, som man dengang kaldte den.

Valens eller de slagnes fald. Måske det kunde være passende

væverbom-skyen[1]),
blod det regner.
Varsel for spydkast
kæmpe-væven
grå er udslagen,
som vi Valkyrier[2])
skulle med røden
islæt fylde.

2.

Dragen er væven
af mandstarme,
og hårdt udspændt
med mandshoveder.
Blodstænkte spyd
ere til skafter,
væverbommen jern,
skeder pile,
og sejersvæven
med sværd vi slå.

3.

Hilde går at væve
og Hjörthrimul,

---

her at bemærke, at det er en ganske falsk brug vore digtere göre af dette ord, valen, når de f. ex. tale om at stride på valen; valen er nemlig ikke valpladsen, men valgte, de udvalgte, de i slaget faldne, og at stride på dem', er dog ikke det man vil sige.

¹) Det nedhængende rendegarn, der lignes ved en blodig sky, hvoraf der regner blod.

²) nogle af de bedste håndskrifter læse nemlig: »som Randvesbanes (Odins) veninder (Valkyrierne) fylde med rød islæt.« Måske er dette den rigtigste læsemåde. Ellers er dog benævnelsen Randvesbanemand om Odin ubekendt. G. V.

[redacted]

Sangrid og Svipul[1])
med dragne sværd.
Skaft skal gniste,
skjold skal briste,
og hjelmvånden
brynie ramme.

4.

Lad os vinde[2]), lad os vinde
darrads-væven,[3])
som hin unge konge
for skal have.
Frem lad os gange
og i fylking fare,
der hvor vore venner
våben skifte.

5.

Lad os vinde, lad os vinde
darrads-væven,
og konningen
siden følge.
Blodige skjolde
kæmper skue,
når Gunne og Göndul[4])
kongen følge.

---

på Valkyrier.
udtryk betegner, efter hvad nys er bemærket, at slå
i f, og derved at fylde eller fuldende væven.
ven: dörruðr eller darraðr, angelsaxisk darod, betyder et
Digtet er en valkyriesang. Indledningen til digtet er en
ning. Navnet Darröd forekommer heller aldrig ellers
andsnavn. G. V.
på Valkyrier.

6.

Lad os vinde, lad os vinde
darrads-væven,
der hvor de kækkes
banner vejer.
Lader os ikke
liv her spare;
lov have Valkyrier
val at kåre.

7.

De folk skulle
for lande råde,
som udskager[1])
för bebygte.
Mægtige konning[2])
skal døden finde,
og for odde
jarlmanden[3]) segne

8.

Bitter sorrig
skal Irer ramme,
som mænd aldrig
skal gå af minde.
Nu er væven vævet,
marken blodig,
trindt om land farer
ledingshæren.

---

[1]) udgående skager, landstrækninger, som strakte sig ud i hav
vi have ordet i Skagen i Jylland.

[2]) kong Brjan.

[3]) Sigurd Jarl.

9.

Nu er rædeligt
rundt at skue,
nu da blodig sky
svæver på himlen.
Luften af folke-
blod skal farves,
når vor spådom
opfyldt vorder.

10.

Vel vi kvæde
om konning unge[1])
sejersangen,
sjunge den glade?
Han, som hører,
han den næmme!
og spydsangen
for folk han sjunge!

11.

Nu lad os ride
usadlet ganger
med dragne sværd
flux bort heden!

eve de væven ned og isönder, og hver beholdt
havde i hånden. Darröd gik bort fra gluggen
meu kvinderne stege på deres heste, og rede
der og sex i nord.
ʒnende syn havde Brand Gneistesen på Færøerne.
jeld på Island faldt der på Langfredag blod ned

---

ning til den unge konge.

på præstens messehagel, så han måtte tage den af. På Thvætå syntes præsten på Langfredag at der var et havsvælg ved alteret, og så deri grüelige skikkelser, så han længe ikke kunde synge messe. På Ørkenøerne skete det varsel, at Harek tyktes at se Sigurd Jarl tilligemed nogle mænd. Han tog da sin hest, og red jarlen imøde. Man så, hvorledes de traf hinanden, og rede hen under en höj; men man så dem aldrig siden, og der fandtes ikke det ringeste spor af Harek. Gille Jarl på Syderøerne drömte, at der kom en mand til ham, som kaldte sig Herfinn, og sagde, han var kommen fra Irland. Jarlen tyktes, at han spurgte ham om tidende derfra, og manden kvad denne vise:

Der jeg var, hvor kæmper strede,
sværdet klang på Irlands kyst,
skjolde mødtes, mægtig malmen
dundrede i hjelmes døn;
skarp og heftig striden raste,
Sigurd faldt i vældig dyst;
mange vunder blødte, förend
Brian faldt, og sejer vandt.

Flose og jarlen talte meget om denne dröm. En uge efter kom Rafn den Røde, og bragte dem hele tidenden om Brjans-slaget, kongens fald, og Sigurds og Broders og alle vikingernes. Flose sagde: »Hvad efterretning bringer du mig om mine mænd?« »De faldt alle,« sagde Rafn, »men din måg Thorsten tog fred af Kerthjalfad, og er nu hos ham.« Flose sagde til jarlen, at han vilde drage bort, thi han havde en valfart at fuldføre. Jarlen bad ham rejse som han selv vilde, gav ham et skib samt hvad han behøvede og meget sølv. De sejlede da til Bretland, og tøvede der nogen tid.

159. Kol Thorstensens drab.

Kåre Sölmundsen sagde til Skegge bonde, at han ınskede, han vilde lade ham få et skib. Skegge gav ham t fuldkommen udrustet langskib, som Kåre, David den Ivide og Kolben den Svarte gik ombord på, og de sej-:de nu sönder igennem Skotlandsfjordene. Der traf de ogle mænd fra Syderøerne, som fortalte Kåre hvad der ır forefaldet på Irland, samt at Flose og hans mænd ıre tagne til Bretland. Men da Kåre spurgte dette, sagde ın til sine ledsagere, at han vilde styre til Bretland, for træffe Flose og hans mænd. Han bad da dem at op-ve hans følgeskab, som det tyktes bedre, og sagde, at n vilde ikke lægge skjul på, at han troede endnu ikke have fået sin harm hævnet på dem. Alle foretrak at lge med ham. Han sejlede da sönder til Bretland, og : lagde der ind i en lönvig.

Samme morgen gik Kol Thorstensen til borgen, for købe sølv. Han var den af brandstifterne, der havde :ugt de störste hadingsord. Kol havde talt meget med ı mægtig frue, og det var næsten klappet og klart, at ın skulde have hende og bosætte sig der. Denne ımme morgen gik Kåre også ind i borgen. Han kom ırhen hvor Kol talte sølvet. Kåre kendte ham, og løb ıod ham med draget sværd, og hug ham over halsen; en han talte sølvet, og hovedet nævnede endnu ti, da t røg af kroppen. Kåre sagde: »Siger til Flose, at ıre Sölmundsen har dræbt Kol Thorstensen; jeg til-ıer dette drab som øvet af mig.« Derpå gik Kåre til skib, og fortalte sine ledsagere drabet.

Derpå sejlede de nordpå til Beruvig [1]), og satte deres

ı navnet Beruvig, der oftere forekommer, betegner ellers nuværende Berwick på den østlige side af Skotland, nordenfor floden

skib op, droge op til Hvidborg i Skotland, og vare hos Melkolf Jarl den vinter.

Da Flose erfarede Kols drab, lod han ham stæde til jorde, og gav mange penge til hans lejersted. Mod Kåre yttrede han aldrig noget ondt ord. Han drog derfra sönder over havet, tiltrådte sin valfart, og vandrede på sin fod til han kom til Rom; der nød han en sådan hæder, at han fik afløsning af selve paven, og gav mange penge derfor. Så vendte han tilbage ad den østre vej[1], opholdt sig rundt om i borgene, og gæstede hos mægtige mænd, af hvilke han nød megen hæder. Han var i Norge vinteren efter, og var hos Erik Jarl[2]) til sin hjemfart; han gav ham en stor del mel, og mange andre mænd viste ham megen opmærksomhed. Han sejlede nu ud til Island, kom til Hornefjord, og drog så hjem til Svinefjeld. Han havde da opfyldt alle forpligtelser ved sit forlig, både med sin udenlandsrejse og pengebøder.

160. Om Flose og Kåre.

Nu er at fortælle om Kåre, at han sommeren efter drog til sit skib, og sejlede sönder over havet, og til

---

Tveed; men dette passer ej her med sammenhængen, da Kåre kom fra Bretland eller Wales. Formodenlig menes der da her en vig ved Cap Burrow i Wigton Shire; thi nordenfor dette forbjerg ligger flækken Whitehorn, forhen kaldet Candida casa; der må være den borg, som strax efter kaldes Hvidborg eller Hvitsborg.

[1]) Fra Italien igennem Helvetien og Tyskland. Se herom min håndbog i den gammelnordiske geografi, 1 d. s. 92 fgg.

[2]) her er en fejl i tidsregningen. Erik Jarl forlod Norge for stedse året 1012. Olav den Hellige overvandt hans broder Svend Jarl i Nesjeslaget på Palmesöndag 1015. Da Flose kom tilbage fra sin Rommerrejse, hvilket ikke kan have været förend sommeren 1015, må Olav den Hellige allerede have været i Norge. G. V.

dte sin valfart i Nordmandiet, og fuldendte den, og fik esning. Han drog tilbage igen ad den vestre vej, og ; sit skib i Nordmandiet, og sejlede nord over havet Dover i England. Derfra sejlede han vester forbi Bretd, så nordpå over Skotlandsfjordene, og standsede ikke rejse, för han kom til Thrasvig på Katanæs til Skegge ide. Der overgav han Kolben og David byrdingen[1], Kolben sejlede på dette skib til Norge, men David v tilbage på Fridarø.

Kåre opholdt sig denne vinter på Katanæs; samme ter døde hans kone på Island. Om sommeren efter rde han sig rede, for at drage til Island. Skegge gav n en byrding; de vare atten mand derpå, bleve temlig silde færdige, men stak dog i søen. De havde en ; overfart, men omsider nåede de Ingolfshøvde; der r skibet sönderslaget, men mandskabet blev bjærget.

Der opkom også et stærkt uvejr, og de spurgte Kåre, d de nu skulde göre? men han fandt det bedst, at til Svinefjeld, og prøve Floses dannished. De gik under uvejret hen til Svinefjeld. Flose var i stuen; kendte Kåre, da han kom ind i stuen, og sprang k op, for at tage imod ham, og kyssede ham, og satte i höjsædet hos sig. Han tilbød Kåre at blive der vinteren; Kåre modtog tilbudet. De forligtes da als, og Flose gav Kåre sin broderdatter Hildegunne tile, som för havde været gift med Höskuld Hvidenæse. De boede da først på gården Breidå.

Man fortæller, at det blev Floses endeligt, at han e drage udenlands, da han var bleven gammel, for at te sig hustömmer. Han var den vinter i Norge; men sommeren blev han silde færdig, og man talte om, ians skib var slet. Flose sagde, at det var godt nok

---

skibet.

for en gammel mand, der snart skulde dø, ladede skibet, og sejlede ud; men det skib har man aldrig spurgt noget til siden.

Disse börn havde Kåre Sölmundsen med Helga Njalsdatter: Thorgerde og Ragneide, Valgerde og Thord, som indebrændte. Hildegunnes og Kåres börn vare: Starkad og Thord og Flose. Brand-Floses sön var Kolben, som har været en af de berømteste mænd i denne slægt[1]. Og her slutte vi fortællingen om Brand-Njal.

[1]) vistnok den Kolben Flosesen, der var lovsigemand 1066—71.

Rettelser:

s. 62 og 63 noterne 1. Thorhalla: Thorkatla; s. 64 note 1. søsterdatter: svigerdatter; s. 98, l. 17, Hrnt: Hrut; s. 152, l. 15, 22, 25, Hogne: Helge; s. 200 note 2. Reydarbarn: Reydarbarm; s. 225, l. 28, go: og; s. 240, l. 23, Han tog: Hun tog; s. 253 note 1. livels: livets; s. 286, l. 18, Tkorodsen: Thorodsen; s. 318, l. 3 f. n. Sigussönnerne: Sigfussönnerne; s. 319, l. 19, kunde: kunne; s. 336, l. 5, Åsbrand: Asbrand; s. 342, l. 17, komma skal gå ud.

[redacted]

HISTORISKE FORTÆLLINGER

om

ISLÆNDERNES FÆRD

HJEMME OG UDE.

Efter de islandske grundskrifter

ved

N. M. Petersen.

Tredie bind.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1863.

EYRBYGGJA SAGA

og

LAXDÆLA SAGA

eller

RTÆLLINGER OM EYRBYGGERNE OG LAXDÆLERNE.

Efter de islandske grundskrifter

ved

N. M. Petersen.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1863.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

Fortælling

om

Eyrbyggerne.

1. Ketil Flatnef og hans æt.

På den tid da kong Harald Hårfager bemægtigede sig herredømmet i Norge, levede der en berømt herse, ved navn Ketil Flatnef[1]), en sön af Björn Buna, der atter var en sön af Grim Herse fra Sogn; hans kone Yngvilde var datter af Ketil Veder (vædder) herse i Romerige. Deres sönner vare Björn og Helge, men deres døttre Aude den Dybrige (Hovedrige), Thorun Hyrna og Jorun.[2]) Björn blev opfostret i Jæmteland hos en jarl ved navn Kjallak, en vis og berømt mand. Jarlen havde to börn, en datter ved navn Gjafløg og en sön ved navn Björn. Formedelst den ved Haralds erobring opkomne ufred flyede mange anseelige mænd fra Norge, nogle øster over Kølen, andre vester

---

[1]) Fladnæse.

[2]) Ketil Flatnefs æt er en af de mest berømte, og den mest udbredte af alle nybygger- eller landnamsætter i Island; næsten alle landets stormænd førte deres slægt op til Ketil og Björn Buna. Denne æt udvandrede for störstedelen over Vesterlandene til Island og bragte kristendommen med sig mere end hundrede år för den blev endelig lovtaget. Men deres efterkommere vendte tilbage til hedendommen. Det første århundrede efter Islands bebyggelse er derfor hedensk skönt kristendommen aldrig blev ganske udslukket. G. V.

over havet[1]). Nogle opholdt sig vinteren over på Syderøerne eller Orknøerne, men hærgede om sommeren på Norge, og gjorde megen skade i kong Haralds rige. Bönderne beklagede sig derover for kongen, bade ham frelse sig fra denne ufred. Da besluttede kong Harald at sende en hær til Vesterlandene, og udnævnte Ketil til høvding derover. Ketil undslog sig, men kongen sagde, han skulde. Og da Ketil så, at det var kongens alvor, besluttede han at drage afsted, og tog sin kone med, samt de börn han havde hos sig. Da han kom til Vesterlandene, holdt han adskillige slag, og var sejersæl. Han underlagde sig Syderøerne, og blev høvding over dem, sluttede derpå fred med de störste høvdinger i Vesterlandene, indgik svogerskab med dem, og sendte hæren hjem. Men da denne var kommen til kong Harald, berettede Nordmændene ham, at Ketil Flatnef var høvding på Syderøerne, men de havde intet mærket til, sagde de, at han bidrog til at stadfæste kong Haralds herredømme i Vesterlandene. Da kongen nu spurgte dette, inddrog han Ketils besiddelser i Norge.

Sin datter Aude den Dybrige giftede Ketil med kong Olaf den Hvide, som den gang var den störste høvding i Vesterlandene. Sin anden datter Thorun Hyrna gav han Helge den Magre[2]).

2. Ketils sön Björn landsforvises.

Imidlertid var Ketil Flatnefs sön Björn øster i Jæmteland, indtil jarlen Kjallak døde. Han fik dennes datter Gjafløg tilægte; og drog efter jarlens død tilbage over

[1]) el. til Irland, Skotland, Orknøerne, Shetlandsøerne, Hebriderne, som man med et fælles navn kaldte Vesterlandene.

[2]) en af Islands störste landnamsmænd, der bebyggede Øfjorden. Om Aude den Dybrige handles udførligere i Laxdælasaga.

først til Throndhjem, siden sönder i landet, og
;igede sig de besiddelser, der havde tilhørt hans
nen jog de brydier bort, som kong Harald havde
over. Kong Harald var i Vigen, da han spurgte
lrog så til Throndhjem, stævnede der otte fylkers
mmen, og på dette ting gjorde han Björn Ketilsen
;tig af Norge, og erklærede ham fredløs, så han
lræbes eller gribes, hvor han kunde træffes. Der-
endte han Hauk Håbrog og andre sine kæmper
for at dræbe ham, hvis de kunde finde ham; men
kom sönder forbi forbjerget Stad, bleve Björns
opmærksomme på deres færd, og Björn selv løb
l på en skude med sin slægt og sit løsøre, og
sönderpå langs med landet, thi det var så hårdt
ıt han ikke vovede at holde ud på åben sø. Så
ı til han kom til den ø Moster, som ligger uden-
ıder-Hordeland[1]); og der tog en mand imod ham,
vn Hrolf Örnulfsen. Der var Björn om vinteren
lig. Kongsmændene vendte igen tilbage, da de
bragt alt i orden med Björns besiddelser, og sat
over dem.

Thorolf Mostrarskæg göres landflygtig.

ılf var en stor høvding, og førte et stort hus. Han
d Thors hov[2]) der på øen, og var ven af Thor,
kaldtes han også Thorolf.[3]) Han var den ansee-
nand på øen, stor og stærk, smuk af udseende,

ι norden for Stavanger.
ən Thors tempel.
net Thorolf er dog sammensat af Thor og ulv, men ikke
lf. På enkelte steder f. ex. i Landnama skrives dog som-
lder Thorhrolf, som om denne her antydede etymologi havde
vet for sagaskriveren. Hrolf er en sammentrækning af Hrodulf
dolf). G. V.

og havde et stort skæg; derfor kaldtes han Mostrarskæg.[1])

Om foråret gav denne Thorolf Björn et godt langskib, besat med gode kæmper, og gav ham sin egen søn Halsten til følgeskab. De styrede vester over havet, for at besøge Björns frænder.

Men da kong Harald spurgte, at Thorolf Mostrarskæg havde understøttet Björn Ketilsen, kongens landsforviste, skikkede han mænd til ham, og befalede ham at forlade landet og vorde landflygtig som hans ven Björn, med mindre han vilde begive sig til kongen, og overgive hele sin sag i kongens vold.

Dette var ti år efter at Ingolf Örnsen var sejlet ud for at bebygge Island; hvilken rejse da var bleven meget berømt, thi alle de mænd, som kom fra Island, sagde, at der vare gode landstrækninger at have.[2])

4. Thorolf sejler til Island.

Thorolf Mostrarskæg anstillede et stort blot, og gik til fret[3]) hos sin astven[4]) Thor, om han skulde forlige sig med kongen eller drage bort fra landet, og se sig om efter anden lykke; men fretten viste ham hen til Island. Derpå forsynede han sig med et stort havskib,

[1]) betyder dog egenlig blot Mosters beboer, manden fra øen Moster. en øbeboer kaldes nemlig på Islandsk eyjarskeggi.

[2]) denne tidsbestemmelse for Bredefjordens første bebyggelse stammer udentvivl fra Are Frode. Ifølge denne tidsregning er denne udvandring sket år 884. G. V.

[3]) fret eller frett er det nordiske ord på orakel.

[4]) sin inderlige ven. I forbindelse som astven, astsæl forekommer dette nordiske ord ast (kærlighed) langt hen i tiden, ligesom det også endnu findes og har vedligeholdt sig i vore danske dialekter, både som navneord ast, og i forbindelser som astsæl astgal.

og udrustede det til sin Islandsfærd, og tog sin slægt og sit bohav med sig. Mange af hans venner besluttede desuden at følge med. Han nedbrød hovet, og førte det meste tømmer med sig, som havde været deri, såvel som mulden under den stalle[1]), på hvilken Thor havde haft sit sæde. Derpå sejlede han til havs, fik god bör, og fandt landet. Først sejlede han sönden derfor, og vesterom forbi Reykenæs; da lagde bören sig, og de så, at store fjorder skare sig ind i landet.[2]) Thorolf kastede da sine höjsædesstøtter overbord, dem, som havde stået i hovet; på en af dem var Thors billede udskåret; og han lovede, at han vilde bygge på Island der, hvor Thor lod disse støtter komme i land. Men strax da støtterne ginge fra skibet, bleve de drevne til den vestre fjord[3]), og tyktes da at fare hurtigere afsted, end man havde ventet, Derefter hævede sig en jævn havvind, ved hvilken de sejlede vester til Snefjeldnæs, og ind i fjorden. De så, at fjorden var overordenlig bred og lang, og indesluttet af store fjelde på begge sider. Thorolf gav den navn, og kaldte den Bredefjord. Han tog land på den söndre side af fjorden omtrent på midten, og lagde skibet ind i den våg, som de gave navn af Hovsvåg.[4]) Derpå undersøgte de landet, og fandt på et fremstående næs norden for vågen, at Thor var kommen i land med støtterne. Det kaldtes siden Thorsnæs. Derefter for Thorolf med ild over hele sit landnam, ude fra Stavå og ind til den å, som han kaldte Thorså[5]), hvor han byggede boliger

---

[1]) det nordiske ord for alter.
[2]) de mange fjorder på landets vesterside.
[3]) eller Bredefjorden, der dog ligger norden for Faxefjord.
[4]) eller Hovstadevåg.
[5]) Stavå og Thorså ere to små floder hvoraf den ene udmunder i Hovstadevåg den anden i Alftefjord. G. V.

for sine skibsfolk. Ved Hovsvåg rejste han selv en stor gård, som han kaldte Hofstad. Der lod han et hov rejse, hvilket var et stort hus med döre på sidevæggene henimod den ene ende af huset. Indenfor stode höjsædesstøtterne, i hvilke der vare nagler, som kaldtes de hellige nagler[1]. Der indenfor var fredstedet. Inderst var et afhus[2]) således som nu sanghuset[3]) er i kirker, og der stod en stalle midt på gulvet, ligesom et alter, hvorpå der lå en lukt ring, som vejede to øre. På denne ring skulle alle eder sværges, og hovgoden skulde bære den på sin hånd ved alle folkemøder. På stallen skulde også blodbollen stå, og i den stod stænkekosten, hvor man stænkede vieblodet[4]) af bollen, nemlig blodet af de dyr, som offredes til guderne. Rundt omkring stallen vare gudernes billeder stillede i afhuset. Til hovet skulde alle mænd betale told[5]), og være pligtige at udføre alle rejser, som høvdingen pålagde dem, således som tingmændene endnu ere høvdingerne pligtige. Men goden skulde derimod vedligeholde hovet på sin egen bekostning, så at det ikke led skade, og afholde blotgilderne.

Landstrækningen imellem Vigrefjord[6]) og Hovsvåg, kaldte Thorolf Thorsnæs. På dette næs står et fjeld, for hvilket han bar en så stor ærefrygt, at ingen utvættet måtte se derhen, og at hverken dyr eller mennesker måtte der berøves livet. Dette fjeld kaldte han Helgefjeld[7]), og troede, at didhen vilde han komme efter sin død, ligesom alle hans frænder på det næs, hvor Thor var kommen i land. På tangen af det næs hvor Thor

---

1) el. reginnagler. 2) el. afdeling 3) koret.
4) Isl. hlaut. 5) afgift.
6) Vigrefjorden kaldes nu sædvanlig Saurevåg.
7) det hellige fjeld, et enkeltstående bjerg eller klint, under hvis fod gården Helgafell står. G. V.

' dreven i land[1]) lod han alle domme holdes, og ind-
te der et herredsting, hvilket også var et så helligt
d, at han ikke vilde lade det vorde urent hverken ved
gydelse af fjendeblod eller vanhelliges ved urenlig-
der[2]).

Thorolf fik sig snart en prægtig bo, og havde mange
skarle hos sig, thi der var føde nok at få fra øerne
anden havfangst.

5-6. Björn Ketilsen sejler til Island.

Ketil Flatnefs sön Björn sejlede til Vesterlandene,
ı han skiltes fra Thorolf Mostrarskæg, og styrede til
deroerne. Hans fader Ketil Flatnef var da død, men
n traf sin broder Helge og sine søstre, som bøde ham
blive hos sig på gode vilkår. Men da Björn erfarede,
de havde antaget en anden tro[3]), og han fandt det
ærdigt, at de havde forkastet de gamle sæder, som
res frænder havde haft, så fandt han ikke behag i at
ive, og vilde ikke der opslå sin bolig. Om vinteren
ev han dog hos sin søster Aude og hendes sön Thor-
n. Men da de fandt, at han ikke vilde dele skæbne
d sine frænder, så kaldte de ham Björn hin Østrøne[4]),
det tyktes dem ilde, at han ikke vilde stadfæste
; der.

Da Björn havde tilbragt to vintre på Sydereerne,
og han med Halsten Thorolfsen til Island[5]). De landede
redefjord, og toge med Thorolfs tilladelse land imellem

) Her menes vel ikke det hele Thorsnæs men en lille smal land-
tunge tæt ved gården Hovstad, måske den samme der senere hen
kaldtes Haugsnæs.

) på Islandsk alfrek, hvad der forjager alfer eller skytsånder.

) se anmærkningen side 3.

manden fra østen, fra Norge, eller den hvis hu står til østen.

altså år 886. G. V.

Stavå og Hraunsfjord. Björn boede ved Borgarholt i Björnshavn[1]). Halsten Thorolfsen fandt det uværdigt at bede om land hos sin fader; han for derfor over Bredefjord, og tog land, og boede på Halstensnæs[2]).

Nogle år senere kom Aude den Dybrige ud til landet[3]), og var den første vinter hos sin broder Björn; siden indtog hun alle Dalelandene i Bredefjord, og boede på Hvam[4]). På denne tid blev hele Bredefjorden bebygget; men her behøve vi ikke at tale om alle de andre mænd, som ej vedkomme denne fortælling.

7. Om Björns og Thorolfs slægt.

Björn den Østrøne døde først af disse landnamsmænd, og blev höjlagt ved Borgarlæk. Han efterlod sig to sönner: Kjallak den Gamle, der boede i Björnshavn efter sin fader, og fra hvem Kjallaklingerne nedstamme. Kjarlaks sön var Thorgrim Gode men datteren Helga var gift med Asgeir på Eyre. Björns anden sön var Ottar, en farfader til Osvif Spage.

Thorolf Mostrarskæg giftede sig i sin alderdom med en kone ved navn Unne. Nogle sige at hun var en datter af Thorsten den Røde, men Are Thorgilsen den Frode regner hende ikke blandt hans börn. Med Unne havde Thorolf en sön, der hed Sten; men han gav drengen til sin ven Thor, og kaldte ham så Thorsten, og drengen voxte snart til. Halsten Thorolfsen blev gift med en

---

1) gårdens navn er Bjarnarhöfn (Björnshavn) men en höj eller klint tæt derved bar navnet Björnsholt.

2) på den nordlige side af Bredefjord, imellem Torskefjorden og Djupefjord.

3) eller henved år 890.

4) Dalelandene kaldes de frugtbare smukke dalstrækninger der støde til Hvamsfjorden. Gården Hvam er Sturlungernes berømte hjem. G. V.

tter af Thorsten Raud; og havde med hende en sön orsten. Han blev opfostret af Thorolf, som kaldte ham orsten Surt[1]), men sin egen sön kaldte han Thorsten rskebider.

8. Om Thorolf Bøgifod. Arnkel Gode.

Blandt landnamsmændene var iblandt andre Geirrod, r tog land fra Thorså til Langedal, og boede på Eyre[2]). d ham kom iblandt andre Ulfar Kæmpe, som han gav d omkring Ulfarsfjeld. Siden kom Geirrods søster irride, som han gav bopæl i Borgardal indenfor Alfte-rd. Hun lod sin bolig opføre tværs over alfarvej, så alle måtte ride der igennem. Der stod altid bord med d på, hvoraf enhver kunde tage hvad han vilde; og for ansås hun for en meget gæv kvinde. Hendes sön orolf var en stor viking, og kom ud til Island senere end moder, og var hos hende den første vinter; men da ı fandt, at deres jord var for liden, fordrede han mere d af Ulfar, og da denne ikke vilde afstå det godvillig, kede han ham til holmgang. Ulfar vilde heller dø, l lade sig kue af Thorolf. De gik derfor på holm i tefjord. Ulfar faldt; men Thorolf blev såret i foden, blev siden halt; derfor blev han kaldt Bøgifod (krum-). Han tog Ulfars jorder, satte bo på Hvam i Thorså-, og var en meget trættekær mand. Thorolfs sön var ıkel Gode, men datteren Geirride på gården Måvehlid moder til skalden Thoraren Svarte.

Thorsten Surt (den Mörke) også kaldt den Spage (Vise) blev senere berømt som opfinderen af skudugen (sumarauki) hvorved den islandske kalender allerede kort efter midten af det 10. årh. (henved 960) blev bragt til en for de tider stor fuldkommenhed. G. V.

nuværende Narfeyre.

9. Om striden imellem Kjallaklingerne og beboerne af Thorsnæs.

Thorolf Mostrarskæg på Hofstad døde og blev höjlagt på Haugsnæs. Nu tiltrådte Thorsten Torskebider sin fædrenearv, og giftede sig med Thora, en datter af Olaf Feilan[1]) og søster til Thord Geller, der da boede på Hvam. Men på denne tid var Kjallaklingernes overmod så stort, at de anså sig for bedre end andre der i egnen, og Björns ætmænd vare så mange, at der ikke gaves så stort et frændskab, som dette, andensteds i Bredefjord. Da boede Börne-Kjallak[2]) på gården Kjallakstad på Medelfjeldsstrand[3]), og havde mange sönner, som på alle tinge og mandemøder stode deres frænder sönderfor fjorden[4]) bi. Det hændte sig nu et forår på Thorsnæsting, at begge svogrene Thorgrim Gode Kjallaksen og Asgeir på Eyre, lode sig forlyde med, at de ikke vilde finde sig i Thorsnæssingernes stolthed, eller tåle, at de holdt deres jord for helligere, end andre jorder i Bredefjord. Men da Thorsten Torskebider erfarede dette, vilde han ikke tillade, at de gjorde den jordbund uren, som hans fader havde hædret mest af al sin landejendom, og tog sine venner og frænder og tingmænd til hjælp. Heraf udspandt sig en kiv, som blev til et formeligt slag. Kjallaklingerne vare færre, men udvalgte folk; og efterat flere vare faldne på begge sider, bleve de nødte til at forlade tinget og søge deres skibe. Marken var imidlertid bleven ganske blodig, også der, hvor Thorsnæssingerne havde stået under slaget.

---

1) en sön af Thorsten den Røde (se Laxdæla saga.)

2) en sönnesön af jarlen Kjallak, og brodersön af Björn den Østrønes kone Gjafløg.

3) den nordlige side af Hvamsfjorden hvor gården Stadarfell ligger

4) nl. Hvamsfjorden.

10. Om forlig.

Efter tinget vedbleve de på begge sider at samle större magt, og truede hinanden. Men deres venner besluttede da at sende bud til Thord Geller, som var den största høvding i Bredefjord. Han var frænde til Kjallaklingerne, og nær besvogret med Thorsten, og syntes derfor bedst skikket til at forlige dem. Da dette budskab kom til ham, drog han derhen med mange mænd, og søgte at stifte fred. Men han fandt deres sindelag hartad uforeneligt. Imidlertid tilvejebragte han dog forlig og bestemmelse af et stævnelag, hvor det blev bestemt at han skulde være voldgivtsmand i sagen, dog med det forbehold, at Kjallaklingerne gjorde påstand på, at alle de på Thorstens side vare faldne uhellige, fordi de havde draget imod dem med det fortsæt at stride; og Thorsnæsingerne påstode igen de andre uhellige, fordi de havde brudt freden på et tingsted, der var helliget. Skjöndt det således var vanskelig nok at mægle dem imellem, lovede dog Thord at ville göre det, hellere end at de skulde skilles ad uden forlig. Det var da begyndelsen af hans kendelse: at hver skulde finde sig i den skæbne, der var falden i hans lod. Fremdeles, at hverken drab eller sår, som vare skete på Thorsnæs, skulde bødes. Marken erklærede han vanhelliget ved den blodsudgydelse, som der havde fundet sted, og jorden var derfor nu ikke helligere, end anden jord; skylden var deres som først havde tilföjet de andre sår. Heller ikke skulde der for fremtiden være ting. Men for at de nu kunde være vel forligte og venner herefter, skulde Thorgrim Kjallaksen være halvt med i hovets vedligeholdelse, hæve den halve hovtold, og ligeledes have halvdelen af tingmændene; derimod skulde han for fremtiden i alle sager stå Thorsten bi, og understøtte ham i at overholde dette

tings hellighed, som med det første skulde indsættes. Derhos gav Thord Geller Thorgrim Kjallaksen sin frænde Thorhilde tilægte. Han kaldtes nu Thorgrim Gode. Derpå flyttede de tinget ind på næsset, der hvor det nu er[1]. Siden, da[2]) Thord Geller stiftede fjerdingstingene forordnede han det til at være Vestfjordingernes fjerdingeting[3]), hvortil man skulde søge fra alle Vestfjordene. Man ser endnu der den domkreds, indenfor hvilken mennesker bleve dømte til blot; og i den samme kreds står Thors sten, på hvilken ryggene på de mænd, der vare bestemte til blot, bleve brudte, ja man ser endog farven af blodet på stenen[4]. Dette tingsted var særdeles helligt.

11. Om Thorsten Torskebiders død.

Thorsten Torskebider førte et stort hus. Han havde i almindelighed tresindstyve frigivne hos sig, lagde megen vind paa at formere sin bo, og tog ofte på fiskeri. Han lod først gården på Helgefjeld[5]) rejse, og flyttede sin bopæl derhen, så det blev en hovedgård på den tid. Ligeledes lod han en gård bygge på næsset der i nærheden hvor tinget var bleven sat[6]) og denne gård gav

[1]) el. tæt ved gården Thingvalle på næssets østlige side.

[2]) her er der trykfejl i udgaven »ok þar sem« istedetfor »ok þá er.« Inddelingen af landet i fjerdinger og indstiftelsen af fjerdingstingene er nemlig ikke samtidig, men skete først henved 30 år efter de her omhandlede stridigheder. 1. bind s. 28.

[3]) fjerdingeting kaldtes fællestinget for hele Vesterfjerdingen, det er altså forskellig fra et fjerdingsting hvoraf der gaves tre i hver af landets fire dele.

[4]) stenen viser man endnu, men det er dog usikkert om det er den rette. Til domkredsen ses nu ikke det fjerneste spor.

[5]) en senere meget berømt gård, Are Frodes formodenlige hjem. Her blev i slutningen af 12. årh. oprettet et kloster.

[6]) en nødvendig rettelse. I udgaven mangler ordet sat ell. flyttet. Her menes nemlig gården Thingvalle, der ligger tæt ved det nye tingsted. G. V.

an siden sin frænde Thorsten Surt, som boede der siden, g blev en vis mand. Thorsten Torskebider havde allerede i sön, kaldet Börk Digre; men den sommer, da Thorsten ir fem og tyve år gammel[1], fødte Thora en dreng, som ev vadnet, og kaldet Grim. Denne dreng gav Thorsten hor, og bestemte ham til at være hovgode, og kaldte im Thorgrim.

Den samme høst tog Thorsten ud til Höskuldsø på ngst. En aften i høsten, da hans fårehyrde drog ud ter noget kvæg nordenfor Helgefjeld, så han, at fjeldet ar åbent mod norden, og inde i fjeldet så han store ide, og hørte megen glam og hornelyd; og da han lyt-ede til, om han kunde forstå nogen ord, hørte han, at man bilste Thorsten Torskebider velkommen tilligemed his ledsagere, og der blev sagt, at han skulde sidde i højsædet lige over for sin fader. Dette varsel fortalte hn Thorstens kone Thora om aftenen; men hun studsede herved, og mente, det måtte være varsel for större tidende. Næste morgen kom nogle mænd fra Höskuldsø, og de bragte den tidende, at Thorsten havde tilsat livet på sin fiskefart.

12. Snorre Godes Fødsel.

Thorstens sönner voxte op hjemme hos deres moder, og vare håbefulde mænd. Thorgrim overgik dem i alt, og blev høvding såsnart han havde alder dertil. Han giftede sig vester i Dyrefjord med Thordis Sursdatter, og drog didhen til sine svogre Gisle og Thorkel. Thorgrim dræbte Vesten Vestensen på et høstgilde i Haukedal; men næste høst efter, da Thorgrim var fem og tyve år[2], lige-som hans fader, blev han dræbt af sin svoger Gisle på et høstgilde i Sæbol. Nogle dage efter fødte hans kone

---

[1]) henved år 938.

[2]) altså år 963 eller 964, Snorre Godes fødselsår.

Thordis en dreng, der blev kaldet Thorgrim efter sin fader. Noget efter ægtede Thordis Thorgrims broder Börk hin Digre, og han satte bo med hende på Helgefjeld[1]). Så for hendes sön Thorgrim til Alftefjord, og blev opfostret der hos Thorbrand tilligemed hans sönner. Han var meget uregerlig i sin opvæxt, og blev kaldt først Snerrer, og siden Snorre[2]).

13. Snorres udenlandsrejse.

Thorbrand i Alftefjord var givt med Thuride datter af Thorgrim Sel-Thorersen fra Rødemel; de havde fem sönner; Thorleif Kimbe, Snorre[3]), Thorod, Thorfinn, Thormod. De havde også en datter ved navn Thorgerde. Brødrene Thorbrands sönner vare alle Snorre Thorgrimsens fostbrødre.

Ved denne tid boede Arnkel, sön af Thorolf Bøgifod på gården Bolstad ved Vadilshöfde. Arnkel var höj af vækst og kraftig, meget lovkyndig og en særdeles forstandig mand. Ingen i hele den egn var så vennesæl og hårdfør som han. Han var hovgode og havde mange tingmænd.

Thorgrim Kjallaksen boede i Björnshavn, hans sön hed Arngrim, en höj og stærk mand, med stor næse, grove ansigtstræk, blegrødt hår, og blev tidlig skaldet på

---

[1]) om alle disse tildragelser fortælles der udførlig i Gisle Sursens saga.

[2]) den i vor saga og i Islands historie så berømte Snorre Gode. Hans navn Snorre er egenlig et tilnavn, taget af hans heftige sind, snerra: kamp, snerrinn: heftig, stridbar.

[3]) Snorre Thorbrandsen var en af Vinlands (Amerikas) opdagere og faldt der. Om ham og Thorfinn Karlsefne haves der en saga, der fortæller om deres opdagelsesrejse i Amerika ved år 1000. Thorleif Kimbe var en af Grönlands nybyggere. G. V.

orhovedet, mörke bryn, store og smukke öjne. Han ar fuld af overmod og uretfærdighed; derfor blev han ialdt Styr[1]). Den yngste af Thorgrims Kjallaksens sönner ied Vermund; han var smuk, höj og rank af vækst, der'or blev han kaldt Vermund den Mjove[2]).

En sön af Asgeir på Eyre[3]) hed Thorlak, han var ;ivt med Thuride en datter af Audun Stote, deres börn rare Steinthor, Bergthor, Thormod, Thord Blig og datteren Helga. Steinthor var den fornemste af Thorlaks börn, stor og stærk, og overgik alle i våbenfærdighed og idrætter. Han var jævnlig sagtmodig. Man siger, at han var den iredie våbendygtigste mand i Island. Thormod var stille if sind og forstandig. Thord Blig derimod var heftig. Bergthor var den yngste af brødrene men dog en håbe'uld mand[4]).

Snorre Thorgrimsen var kun tretten år gammel[5]), da ian med to af sine fostbrødre, Thorleif Kimbe og Thorod, drog udenlands. Hans farbroder Börk Digre gav iam sølv til rejsen. De havde en gunstig overfart, og le kom til Norge om høsten. Om vinteren vare de i Rogeland; og Snorre var hos Erling Skjalgsen på Sole, ler viste ham meget venskab formedelst den forbindelse, ler havde været imellem deres frænder. Sommeren efter sejlede de igen tilbage til Island; men da de bleve silde 'ærdige, og havde en hård overfart, kom de først kort

---

[1]) den stridbare; styr betyder kamp. Han er almindelig bekendt under navnet Kamp-Styr (Víga-Styr). Den første, nu tabte del af Heiðarvígssaga handler om ham og kaldes Vígastyrssaga. G. V.
[2]) den smækkre.
[3]) kaldes nu Hallbjarnareyri.
[4]) Denne æt kaldtes Eyrbyggjar (beboerne af gården Eyre), og efter dem har sagaen fået sit navn. G. V.
[5]) altså henved 977.

för vinteren til Hornefjord. Og da disse Bredfjordinger skulde til at indrette sig til deres rejse fra skibet, så faldt deres udstyrelse hel forskellig ud. Thorleif købte sig en hest, den bedste han kunde få, havde også en spraglet skinnende sadel, et pynteligt sværd og et guldbeslået spyd, et mörkeblåt, forgyldt skjold, samt udsøgte klæder; og herpå havde han anvendt en stor del af sine penge. Snorre derimod var iført en sort kappe, red på et gammelt sort øg, havde en udslidt sadel og uanseelige våben. Thorodds boned var imellem begge. De rede igennem landstrækningen Side, og så vejen videre frem til Borgefjord, og gæstede på vejen derfra i Alftefjord. Derefter red Snorre til Helgefjeld, og agtede at blive der om vinteren. Börk tog sömmelig imod ham, og folk morede sig meget over hans boned; men Börk yttrede sin uvillie over, at han havde handlet så ilde med pengene, thi de vare alle tilsatte.

En dag i begyndelsen af vinteren kom tolv fuldvæbnede mænd til Helgefjeld. Det var Thord Gellers sön Eyolf hin Grå, Börks frænde; han boede i Otrardal vester i Arnarfjord. Da man spurgte dem om tidender, fortalte de Gisle Sursens drab, og alle deres, som havde ladet livet for hans hånd, förend han faldt[1]). Over denne tidende blev Börk meget glad, og bad Thordis og Snorre at de på bedste måde skulde modtage Eyolf, der havde afvasket en stor skamplet for de frænder. Snorre viste sig temmelig ligegyldig ved denne tidende; men Thordis sagde, at det var en god modtagelse, når man satte grød for Gisles bane. Börk svarede, at han bekymrede sig ikke om maden. Börk anviste Eyolf plads i höjsædet, og hans ledsagere ud fra ham; deres våben lagde de på

---

[1]) om Gisles drab forhandles der udførligt i Gisle Sursens saga. Det henføres til år 978 eller 977.

gulvet. Börk sad ved siden af Eyolf indad, og så Snorre. Thordis bar et fad med grød på bordet, og havde skeer i hånden; men i det hun satte det for Eyolf, faldt en ske for hende; hun bukkede sig ned efter den, greb Eyolfs sværd, trak det i en hast, stak det op under bordet, og traf Eyolf i låret. Hjaltet stødte rigtig nok mod bordet, men det blev dog et stort sår. Börk skød bordet frem, og slog til Thordis; men Snorre stødte til Börk, så han faldt om, men greb sin moder og satte hende ned hos sig, og sagde, at hendes sorg var stor nok, uden at hun skulde have slag til. Eyolf og hans mænd sprang op, men de i huset holdt dem tilbage. Enden blev, at Börk overdrog Eyolf selvdømme, og han tilkendte sig selv en del penge for såret, hvorpå han tog bort. Af denne sag kom der meget mistykke imellem Börk og Snorre.

14. Börk skifter med Snorre.

På næste vårting krævede Snorre sin fædrenearv af Börk. Denne svarede, at han vilde betale ham sin fædrenearv, men han nænte ikke at skille Helgefjeld ad, og da de ikke skikkede sig til at have bolig sammen, så vilde han indløse jorden. Snorre svarede, at det var da bedst, at Börk anslog jorden så dyrt, som han mente den var værd, og at Snorre da skulde vælge, hvem der skulde udløse den anden. Börk betænkte den sag, og overlagde ved sig selv, at Snorre uden tvivl ikke havde rede penge til at give for jorden, når den strax skulde indløses. Han anslog halvdelen af jorden til tresindstyve øre sølv; men øerne undtog han dog derfra, thi dem, tænkte han, vilde han nok få for en ringe ting, når Snorre fik sig en anden bopæl. Desuden skulde beta-

lingen udredes strax, og ikke tages til låns af nogen anden. Da nu dette var bestemt, sagde Börk: »Vælg nu du, Snorre, strax, hvilket du vil have«! Snorre svarede: »Det er kendeligt, min frænde, at du tror jeg har mangel på penge, siden du anslår Helgefjelds jord så ringe. Men jeg vælger til min del min fædrenearv for den bestemte betaling; ræk nu din hånd frem, og håndsælg mig jorden«. »Det gör jeg ikke«, sagde Börk, »fôrend hver penning er betalt«. Derpå sagde Snorre til sin fosterbroder Thorbrand: »Har jeg ikke givet dig en pung forrige høst«? »Jo«, sagde Thorbrand, og trak pungen frem af sin kappe. Sølvet blev da talt, og hver penning udredt for jorden; og da var der endnu tresindstyve øre sølv tilbage i pungen. Börk tog imod pengene, og håndsolgte ham jorden. Derpå sagde han: »Du var rigere på sølv, min frænde, end jeg tænkte; men jeg vil nu opgive den misforståelse, der har været imellem os, og for at du kan have det så meget desbedre, så lader os begge blive boende dette halvår på Helgefjeld, siden du dog kun er slet forsynet med kvæg«. Men Snorre svarede: »Du må selv beholde dit kvæg, og skal strax forlade Helgefjeld«. Og som han vilde have det, så måtte det være.

Men da Börk nu havde forladt Helgefjeld, gik Thordis til dören, og krævede til vidne, at hun erklærede sig skilt fra sin husbonde Börk, og angav som grund, at han havde slået hende, hvilket hun ikke længer vilde tåle. Deres gods blev da skiftet, og Snorre mødte på sin moders vegne, eftersom han var hendes arving. Nu traf også den lod Börk, som han havde tiltænkt en anden, nemlig at han fik lidet for øerne. Derefter drog han bort fra Helgefjeld, og nedsatte sig på Börkstad på Medelfjeldstrand.

15. Snorre Gode bliver høvding.

Snorre Thorgrimsen satte nu bo på Helgefjeld[1]), og hans moder forestod den indvendige husholdning. Hans farbroder Mår Halvardsen tog også derhen, og bragte meget huskvæg med sig, og overtog bestyrelsen af boet. Det var i alle måder rigt og prægtigt, og der vare mange husfolk. Hvad Snorre selv angår, da var han en mand af middelhöjde, snarere smal, end før, med et smukt, veldannet og lyst åsyn, med gult hår og rødt skæg. Til hverdags var han så jævnsindet, at man havde vanskelighed ved at sige, om en ting mishagede ham eller ej; han var forstandig, forudseende i mange dele, glemte sent fornærmelser, hævngerrig i sind; for sine venner havde han gode råd, men hans fjender fandt dem uheldbringende. Da han nu tillige forestod hovet, blev han kaldet Snorre Gode[2]), og blev en anseelig høvding. Men hans magt vakte stor misundelse; thi der vare mange, der i henseende til byrd anså sig for ikke ringere end han, og med hensyn til styrke og prøvet tapperhed for större.

Börk Digre og Thordis Sursdatter havde en datter ved navn Thuride. Hun var gift med Thorbjörn Digre, som boede på gården Frodå[3]), en trættekær mand, der undertrykte de svagere. Han var en sön af Orm hin Mjove, som havde boet der, og indtaget Frodåland. För

---

[1]) da Snorre Gode år 979 satte bo på Helgefjeld og først optrådte som høvding, var han blot 16 år gammel. Myndighedsalderen var dengang 12 år. Det kan her bemærkes, at alle disse tidsbestemmelser om Snorres alder og levetid vistnok hidrøre fra Are Frode, der igen har berettet dem efter Snorres sagn- og ætkyndige datter Thuride den Vise, der døde år 1112 88 år gammel. G. V.

[2]) tempelforstander.

[3]) tæt ved handelsstedet Olafsvig.

havde han været gift med Thuride, en datter af Asbrand fra Kamb i Bredevig[1], og søster til Björn Bredvikingekappe[2]) og Asbjörn den Stærke. Deres sönner vare Ketil Kappe[3]), Gunlaug og Halsten.

På samme tid boede i Måvehlid Thorolf Bögifods datter Geirride og hendes sön Thoraren Svarte, en stor og stærk mand, men styg, for resten stille af sig, og i almindelighed så rolig, at man kaldte ham mænds forliger, og da han tog så liden del i enhver trætte, sagde hans uvenner, at han havde mere kvindesind end mandssind. Hans kone hed Aude. Hans søster Gudny var gift med Vermund den Mjove.

Udenfor Måvehlid i Holt boede en enke ved navn Katla, en smuk kvinde, men uhyggelig. Hendes sön Od var stor og stridbar, men trættekær, bagtalersk og uheldbringende.

Da Thorbjörn Digres sön Gunlaug var lærvillig, så kom han ofte til Måvehlid, hvor han lærte trolddom hos Geirride Thorolfsdatter, thi hun var stærk i den kundskab. En dag som han nu tog til Måvehlid, kom han til Holt, og talede med Katla. Hun spurgte ham, om han nu atter vilde til Måvehlid og sledske med kærlingen? Han svarede, at det var ikke hans ærinde. »Men du er just ikke så ung, Katla«, tilföjede han, »at du behøver at bebrejde Geirride hendes alder«. Katla svarede: »Da skulde jeg dog ikke tro, vi kunde lignes sammen. Du gör nu ikke af nogen kvinde, uden af Geirride; men der ere dog flere, der kunne noget, end hun«. Katlas sön Od tog ofte med Gunlaug til Måvehlid; og kom de så silde tilbage, så bød Katla ofte Gunlaug at blive hos hende; men han afslog det i almindelighed, og tog hjem.

[1]) på den sydlige side af Snefjeldsjökel.
[2]) kæmpen fra Bredvig. [3]) kæmpe.

16. Om Gunlaugs død.

Det hændte sig ved den tid, da Snorre satte bo på Helgefjeld, at Gunlaug Thorbjörnsen for til Måvehlid, og Od Katlesen tog med ham. Gunlaug og Geirride talte længe med hinanden om dagen, og da det led ud på aftenen, sagde hun til ham: »Du skal ikke tage hjem i aften, thi mange ere udsatte for kveldridt[1]), og en trold viser sig ofte i fagert skind[2]), og i nat er jeg bange for dig«. »Det har ingen nød«, sagde Gunlaug, »siden vi ere to«. »Af Od«, svarede hun, »vil du ikke have nogen gavn, men du vil komme til at bøde for din forvovenhed«. Gunlaug og Od toge nu afsted, og droge videre til de kom til Holt. Katla var allerede kommen i seng, og sagde til Od, at han skulde bede Gunlaug om at blive der, men han svarede, at det havde han allerede gjort, men Gunlaug vilde hjem. »Så lad ham have sin villie«, sagde hun. Gunlaug kom ikke hjem om aftenen, og der taltes om, at man skulde søge efter ham, men der blev intet af; og om natten, da Thorbjörn så ud, fandt han sin sön Gunlaug udenfor dören, hvor han lå og var vidløs. Han blev båren ind, og klæderne dragne af ham. Han var rundt om skuldrene i et blodigt kød, og kødet ligesom sledet af benene. Hele vinteren lå han således hen i sine sår, og der var mange meninger om hans vanhelsen. Od Katlesen udbredte det rygte, at Geirride havde redet ham, thi de havde skiltes i vrede, sagde han; og de fleste mente, at det forholdt sig så. Om foråret ved stævnedages tid red Thorbjörn til Måvehlid, og stævnede Geirride, fordi hun var en hex og havde

---

[1]) eller troldkvinde ridt, hexeridt; kveldride: en kveldrytterske, er en troldkvinde.

[2]) er et islandsk ordspil: ofte er dyd under mörke hår og trold under fager hud.

voldet Gunlaugs meen. Sagen kom til Thorsnæsting, og Snorre Gode stod sin svoger Thorbjörn bi; men Arnkel Gode førte værgemålet for sin søster Geirride. Tylvternævnd skulde dømme i sagen. Men hverken Snorre eller Arnkel måtte bestemme nævnsmændene formedelst deres slægtskab med de pågældende. Helge Hofgarde-Gode blev da udnævnt dertil. Arnkel Gode gik for retten, og aflagde ed på stalleringen[1]), at Geirride ikke havde voldet Gunlaugs men. Thoraren aflagde ed med ham tilligemed ti andre mænd. Helge frikendte altså den sagsøgte, så at sagen gik Snorre og Thorbjörn imod til liden ære for dem.

17. Kjallaksönnernes strid med Illhuge Svarte.

På dette ting trættedes Thorgrim Kjallaksen og hans sönner med Illhuge Svarte[2]) om Illhuges kone Ingeborg Asbjörnsdatters udstyr og medgift, som Tinforne havde haft at forvare. På tingtiden opkom så stærke storme, at ingen kunde komme til tinget fra Medelfjeldsstrand, og derved svækkedes Thorgrims styrke meget, eftersom hans frænder ikke kom. Illhuge havde hundrede mand og det udvalgte folk, og hævdede sin sag; men Kjallaklingerne gik til retten, og vilde bryde den, hvorover der opstod en stor trængsel, og folk måtte skille dem ad. Enden blev, at Tinforne betalte pengene til Illhuge. Herom digtede skalden Od nogle vers i Illugadrapa.

Da stormen nu lagde sig, og Kjallaklingerne ankom, vilde Thorgrim Kjallaksen ikke holde forliget, men gjorde strax anfald på Illhuge. Det kom da til en træfning. Snorre Gode opfordrede da andre mænd til at lægge sig

---

[1]) alterringen.

[2]) fader til Gunlaug Ormstunge, og en bekendt høvding i Borgefjorden. Denne tingtrætte på Thorsnæsting fandt sted år 980.

derimellem, og de fik mæglet fred imellem de stridende. Der faldt tre mænd af Kjallaklingernes og fire af Illhuges. Styr Thorgrimsen dræbte to mand.

Illhuge takkede Snorre for hans hjælp, og bød ham hjem med sig, hvilket Snorre modtog. Han fik gode gaver af Illhuge, og de vare en tidlang gode venner.

18. Måvehlidtrætten.[1]

Denne sommer døde Thorgrim Kjallaksen, og hans sön Vermund hin Mjove overtog gården i Björnshavn. Han var en forstandig og heldrådende mand. Styr havde da boet en stund under Hraun ovenfor Björnshavn; han var en forstandig og tapper mand. Han havde med sin kone Thorbjörg to sönner, Thorsten og Hal, og en datter, Asdis, en mandig og temmelig stolt kvinde. Styr var en af de mægtigste mænd i herredet, og havde et stort følge. Trætter havde han også nok af, thi han begik mange drab, men gav ikke bøder for noget.

Denne sommer kom der et skib til landet i mundingen ved Salteyre[2]). Nordmænd ejede hælften deraf, og deres skibsfører hed Björn. Han tog sit ophold hos Stenthor på Eyre. Den anden halvdel af skibet tilhørte syderøske mænd, hvis skibsfører Asgeir tog sit ophold i Måvehlid hos Thoraren Svarte tilligemed hans kamerad, som hed Nagle, en stor og raskfodet mand, en Skotte af slægt.

Thoraren havde en god stridshest på fjeldet; ligeledes havde Thorbjörn Digre mange stodheste, som han

---

[1]) Denne strid førtes i året 981 og opkaldtes efter den ene part Thoraren Sorte fra Måvehlid.

[2]) eller Salteyreos; os: mundingen af en flod, haves endnu, skönt forvandsket, i bynavnet Århus, Aros: åmunding. Salteyre var købstæd i Hraunfjorden i Snefjeldsnæs syssel. G. V.

holdt i fjeldhavnene[1]), og om høsten tog han nogle til slagtning. Denne høst hændte det sig nu, at Thorbjörns heste ikke kunde findes, og der blev søgt langt omkring efter dem, men det var en vejrhård høst. Henimod vinteren sendte Thorbjörn Od Katlesen sönder over heden[2]) ved Hraun, hvor der boede en mand, ved navn Spågils. Han var fremsynet, og stærk i at opdage tyvekoster eller hvilke andre ting han vilde udforske. Od spurgte ham, om Thorbjörns heste vare stjålne af udlændinger eller af mænd udenfor herredet eller af hans naboer? Spågils svarede: »Forkynd du Thorbjörn som jeg nu siger: at jeg tror hans heste ere ikke gåede ret langt fra deres græsgange, men det er en vanskelig sag at anklage nogen, og det er bedre, at miste sit, end at udsætte sig for stor besvær«. Da nu Od kom til Frodå, mente Thorbjörn og hans sönner, at det var dem på Måvehlid, som Spågils havde stiklet på. Od sagde også, at han havde sagt, at det var rimeligt, at de havde taget hestene, der selv vare fattige, og dog havde forøget deres husfolk over det sædvanlige. Disse ord, mente Thorbjörn, sigtede til dem på Måvehlid. Derefter red Thorbjörn hjemmefra selv tolvte. Hans sön Halsten var med, men hans anden sön Ketil Kappe var udenlands. Thorbjörns nabo, Thorer fra Arnarhval, og Od Katlesen vare ligeledes med. Da de kom til Katla i Holt gav hun sin sön Od en ny brun kjortel, som hun havde syet til ham. Derfra toge de til Måvehlid, hvor Thoraren og hans hjemmemænd stode ude i dören, da de så fremmede komme. De hilste Thorbjörn, og spurgte om tidende; hvorpå Thorbjörn svarede: »Det er vort ærinde hid, Thoraren, at vi lede efter de heste, der ere stjålne

---

[1]) græsgange imellem fjeldene.
[2]) Frodåheden.

fra mig i høst; vi ville derfor bede om ransagning hos eder«. Thoraren svarede: »Er denne ransagníng lovlig foretagen? have I tilkaldt lovkyndige vidner? ville I stille os sikkerhed sålænge? og have I faret videre om for at ransage«? Thorbjörn svarede: »Vi formene, at det ej er nødvendigt at fremme denne ransagning videre«. »Så«, svarede Thoraren, »ville vi ligefrem afslå eder den, når I ville anstille og begynde den på ulovlig vis«. Thorbjörn svarede: »Så holde vi for, at du er skyldig, eftersom du ikke vil underkaste dig ransagningen«. »Görer deri som eder tykkes«, sagde Thoraren. Derpå satte Thorbjörn dördom[1]), og udnævnte sex mænd til retten, hvorpå Thorbjörn kom frem med sin anklage mod Thoraren for hestetyveriet. Da gik Geirride ud i dören, og så, hvad der gik for sig, og sagde: »Altfor sandt er det sagn, Thoraren, at du har mere kvinddom end manddom, siden du skal tåle alle Thorbjörn Digres fornærmelser, og ikke ved jeg, hvi jeg haver slig en sön«. Skibsføreren Alfgeir sagde: »Vi skulle yde dig al den hjælp, vi formå, hvad du end vil göre«. Men Thoraren svarede: »Jeg gider nu ikke stået her længer«. Hvorpå han med de andre løb ud og vilde sprænge retten. De vare syv i tallet, og det kom strax til håndgemæng. Thoraren vog en af Thorbjörns huskarle, og Alfgeir en anden; også en af Thorarens huskarle faldt; på Od Katlesen fæstede ingen våben. Husfruen Aude kaldte på kvinderne, at de skulde skille de stridende ad, og de kastede da klæder på deres våben. Derefter gik Thoraren ind med sine mænd, men Thorbjörn red bort med sine, efterat de havde stævnet sagen til Thorsnæsting. De rede langs op med vågerne, og forbandt deres sår under et høgærde.

---

[1]) en ret, som ved ransagning efter tyvekoster blev nedsat udenfor dören af det hus, hvor ransagning blev nægtet.

I tunet i Måvehlid, der hvor de havde stredets, fandtes en hånd, og man viste Thoraren den. Han så, at det var en kvindehånd, og spurgte, hvor Aude var. Han fik til svar, at hun lå i sin seng. Da gik han hen til hende, og spurgte om hun var såret? Hun bad ham ikke at bryde sig derom. Men han var dog vis på, at hun havde mistet hånden, kaldte på sin moder, og bad hende forbinde Audes sår. Selv skyndte han sig ud med sine folk, og de løbe efter Thorbjörn, og da de vare kort fra høgærdet, hørte de de andre tale. Halsten udbrød: »I dag har Thoraren vasket skammen af sig.« »Ja djærvelig stred han«, sagde Thorbjörn, »men mange, som ellers ikke ere raske folk, blive det, når det kniber«. Od svarede: »Thoraren er en rask mand, men det var en stor ulykke der hændtes ham, at han hug hånden af sin kone«. »Er det klart«? sagde Thorbjörn. »Klart som dagen«, sagde Od. Derpå sprang de op, og udbrøde i en stor tummel og latter derover. I det samme kom Thoraren med de andre til. Nagle var den raskeste, men da han så, at de andre svang deres våben, forgik modet ham, og han rendte op i fjeldet som en forvildet galt[1]). Thoraren løb mod Thorbjörn, og hug ham med sværdet i hovedet, og kløvede ham ned i skuldrene. Det blev enden på striden, at Thoraren derhos hug foden af Thorbjörns nabo Thorer, og dræbte begge hans ledsagere; men Halsten blev dødelig såret af Alfgeir. På Od kunde ingen våben fæste. Thoraren og hans følge toge Thorbjörns og de andres heste, og rede hjem, og da så de, hvorledes Nagle løb langsmed fjeldlinien. Da de kom til tunet, så de, at han var kommen over gærde[2]

---

[1]) at blive til en galt, er et billedlig udtryk for at blive betaget af en panisk skræk. G. V.

[2]) et stejlt forbjerg kort østenfor gården Trodå.

stævnede ind til Bulandshöfde. Der fandt han to af orarens trælle, som dreve får ud, fortalte dem striden, hvor ulige den havde været, og at Thoraren og hans end udentvivl vare faldne. Og i det samme så de end ride hjemmefra hen over marken. Da rede Thor- ›n og hans følge rask til, thi de vilde hjælpe Nagle, han ikke skulde styrte i søen eller ned af klipperne. en da Nagle og de andre så dette, troede de, at det r Thorbjörn, der kom, og gave sig alle til at løbe på ad bjergpynten til, indtil de kom til det sted, der nu ldes Trælleskride, hvor Thoraren og kans følge fik agle greben, thi han var næsten forgået af træthed; en trællene løbe videre, styrtede ned af skrænten, og satte livet, hvilket ikke er at undres over, da klinten så höj, at alt levende der styrter ned tilsætter livet. den drog Thoraren hjem. Geirride stod i dören og ırgte om tidender. Thoraren svarede hende i nogle s og fortalte hende Thorbjörns drab. »Da har du ndet dig op«, sagde Geirride, »går ind og lader eders forbinde«.

Om Od Katlesen er nu at fortælle, at han for til då, og forkyndte der tidenden. Husfruen Thuride lod folk samle at fare efter ligene, og bringe de sårede n. Thorbjörn blev lagt i höj, men hans sön Halsten n sig efter sine sår. Ligeledes Thorer fra Arnarhval, n siden gik med en træfod, og blev kaldet Thorer ben. Han var gift med Thorgrima Galdrekind, og es sönner hede Örn og Val.

19. Thoraren søger hjælp hos sine venner.

En nat var Thoraren hjemme i Måvehlid, men ste morgen spurgte Aude ham, hvad han nu vilde

beslutte sig til. »Vi ville ikke huse dig ud«[1], sagde hun, men jeg frygter for, at her sættes flere dørdomme i vinter; thi jeg ved, at Snorre Gode vil overtage eftermålet efter sin måg Thorbjörn«. Thoraren svarede hende med en vise[2]. Hun fandt det derfor rådeligst, at han så sig om efter slægtninge, som Vermund eller hendes broder Arnkel. Da Thoraren nu fandt, at Vermund var den, på hvem man snarest kunde stole, rede alle de, som havde været med i striden, ind om fjordene, og kom til Björnshavn om aftenen. Men da de havde været der om natten, gav Vermund dem tilkende, at han så sig ikke i stand til, alene at rede dem ud af denne sag. Han kunde derfor ikke beholde dem, men foreslog dem at ride til Bolstad til Thorarens frænde Arnkel for at se, hvad hjælp han vilde yde; Snorre Gode vilde blive dem en svær mand i sit eftermål. Dette gjorde de, og da de kom til Bolstad, og Arnkel havde hørt alt, rådte han Thoraren til at blive der, indtil sagen på en eller anden måde kom tilende. Men skönt han lovede at ville være hovedmanden i sagen, skulde Thoraren dog yde al den hjælp han kunde, hvortil han også forbandt sig. Og efter Arnkels forslag bleve de enige om, at de om vinteren skulde blive samlede imod Snorre Gode, så at Arnkel forsynede sig med mange folk vinteren over, og Vermund opholdt sig snart i Björnshavn, snart hos Arnkel.

---

[1]) jage dig ud af huset.

[2]) den række af vers, som Thoraren digtede i denne vinter, der fulgte på Thorbjörns drab, ere alle opbevarede i sagaen, 20 i tallet, og kaldes samlede Måvehlidingeviser. De ere indstrøede i Thorarens samtaler med sin moder Geirride, eller hans beskyttere, Vermund eller Arnkel. G. V.

20. Om Katla og hendes sön Od.

Husfruen Geirride i Måvehlid sendte bud til Bolstad, ıun havde fået at vide, at det var Od Katlesen, der de hugget hånden af Aude. Dels havde hun nemlig r sagt det, og dels havde Od pralet deraf for sine ner. Da nu Thoraren og Arnkel hørte dette, rede tolv tilsammen ud til Måvehlid, og vare der om ten, men morgenen efter rede de til Holt. Der var en andre mandfolk tilstede, end Od. Katla sad på ndebænken, og spandt garn; hun befalede Od at tage ds hos hende, så nær som muligt; og kvinderne be- ɜde hun, at hver skulde blive siddende på sin plads, forholde sig ganske rolige, men kun lade hende føre et. Da nu Arnkel med sit følge kom ind, hilsede la ham, og spurgte om nyt. Arnkel svarede, at han t vidste, og spurgte tillige hvor Od var? Katla sagde, ıan var taget hen til Bredvig. »Men havde han været nme«, tilföjede hun, »så vilde han ikke have været ge for at træffe dig, thi vi stole på din retskafne kemåde«. »Imidlertid«, sagde Arnkel, »ville vi dog ran- e her«. »Det må I efter behag«, sagde Katla, og befa- maddejen at lyse for dem og at lukke madburet op, var det eneste hus der på gården. De ledte nu lt omkring, men fandt ikke Od, og droge derefter . Men da de vare komne kort fra gården, standsede kel, som erindrede sig, at Katla havde spundet garn en rok, og sagde: »Mon ikke Katla har svøbt en om vort hoved, så at det var hendes sön Od, der ad for os som den rok hun spandt på«. »Det kunde e hende«, sagde Thoraren, »lad os vende om igen« I gjorde så. Men da man nu fra Holt kunde se, at kom tilbage, befalede Katla kvinderne, at de skulde e siddende på deres pladser, men hun og Od vilde

gå ud. Da de andre nu kom hen til dören, gik hun ud i forstuen og gav sig til at rede Ods hår og skar det. Arnkel med de andre løb ind, og så Katla, hvorledes hun legede med sin buk, jævnede hans top og skæg, og redte hans lokker. Derpå gik de ind i stuen, men så ingensteds Od; og Katlas rok lå også der på bænken, så deraf kunde de da vide, at der havde Od ikke været. De toge da atter afsted, men da de vare komne omtrent til samme sted som för, sagde Arnkel: »Mener I ikke, at det var Od, som var i en buks lignelse«? »Man kan ikke vide det«, sagde Thoraren; »men vende vi atter tilbage, så ville vi gribe Katla«. »Lader os göre et forsøg endnu« I sagde Arnkel, »og se, hvorledes det går«. Men da deres færd nu atter blev set, befalede Katla Od at gå ud med, og da de vare komne ud, gik hun hen til en askedynge, og befalede Od at lægge sig under denne, og ligge stille, hvad der end skete. Da nu Arnkel med de andre kom til gården, løbe de ind i stuen, hvor Katla sad på kvindebænken, og spandt. Hun hilste dem, og sagde, at de havde travlt med at komme. Arnkel svarede, at det var sandt. Men de, der fulgte med ham, tog rokken, og hug den i sönder. Da sagde Katla: »Når I komme hjem i aften, så behøver I da ikke at sige, at I ingen ærende havde hid til Holt, siden I have hugget en rok fordærvet«. Derpå gave de sig til at lede efter Od både ude og inde, men så ikke et levende væsen uden en galt, som Katla ellers havde gående på tunet, og som nu lå under dyngen. De toge da atter afsted; men da de vare komne halvvejs til Måvehlid, mødte de Geirride og hendes værkmand. Hun mente, at de havde ikke ledt omhyggelig nok efter Od, og skulde endnu engang vende om. »Jeg vil tage med eder,« sagde hun; »når man har med Katla at göre, må man ikke sejle med løvsejl.« De vendte atter om. Geirride havde

en blå kåbe over sig. Og da deres færd blev set fra Holt, forkyndte man Katla, at nu kom der tretten tilsammen, og en af dem var i farvede klæder. Da sagde Katla: »Så må det være Geirride, det trold! der kommer, og så hjælpe synsforblindelserne ikke«. Hun stod så op fra bænken, og tog hyndet, hvorpå hun havde siddet; der var en lem under, og bænken var indvendig hul. Der skjulte hun nu Od, bragte alting i stand som för, og satte sig ned derpå, i det hun foregav, at hun var meget træt. Da de andre nu kom ind i stuen, gik det af uden al hilsen imellem dem. Geirride kastede kåben af sig, gik hen til Katla, tog en sælbelg, som hun havde med sig, og trak den over hendes hoved, hvorpå de andre bandt den fast nedentil. Derpå befalede Geirride dem, at bryde bænken op, hvor Od da blev funden, og strax bunden. Så bleve de førte ind til Bulandshøfde. Der blev Od hængt, og da han red galgen, sagde Arnkel til ham, at hans onde moder var skyld i al hans ulykke. Katla nægtede ikke dette, men forsikkrede, at med hendes villie skete det ej, hvorimod hun ønskede de andre alt ondt. Hun bekendte også för sin død, at det var hende, der havde forårsaget Gunlaug Thorbjörnsens mén, hvoraf al denne ulykke var kommen. Tilsidst udstødte hun uheldspående ord imod Arnkel Gode. Efter som han ingen moder havde i live kunde han ikke times ulykke fra den side, men desto större ulykke ønskede hun at han måtte times af sin fader, og hun håbede at der vilde blive syn for sagen, at han havde en ond, unaturlig fader. Derefter stenede de Katla ihjel[1]) der under bjerget, droge så til Måvehlid,

[1]) en sædvanlig dødsmåde for hexe og troldmænd i Island i hedenold i det 10de årh. Efter kristendommens indførelse forekommer den derimod ikke. G. V.

hvor de vare om natten, og rede så hjem. Alt dette rygtedes nu vide om, uden at nogen sørgede derover; og så led vinteren.

21. Thoraren rådslår med sine venner.

Næste vår[1]) kaldte Arnkel en dag sin frænde Thoraren, Vermund og Alfgeir sammen, og rådslog med dem, hvorledes de mente, de bedst skulde skikke deres sag. Et vilkår var, at de kunde fare til tings tilligemed alle deres venner. Gjorde de så, så kunde der måske sluttes forlig, men da vilde det koste dem mange penge, at bøde for alle de mænd, der vare faldne eller sårede; men det kunde også være, at sagen tog en endnu farligere vending. Det andet vilkår var, at de gjorde sig al umage for, at komme udenlands med alt hvad de kunde göre i penge; den jord, som de ikke kunde få solgt, måtte det da gå med, som det kunde. Den sidste udvej fandt Alfgeir bedst. Thoraren sagde også, at han ingen udvej så til, at skaffe så mange bøder tilveje, som behøvedes, og Vermund erklærede, at han ikke vilde forlade Thoraren, hvad enten denne forlangte, at han skulde fare udenlands med ham, eller at han skulde blive i landet og der stå ham bi indenlands med våben i hånd. Thoraren besluttede sig da til udenlandsrejsen; og der blev så sendt en mand ud til Eyre til skibsføreren Björn, med anmodning, at han så snart ske kunde skulde göre deres skib færdigt.

22–23. Thoraren og Vermund drage udenlands.

Om Snorre Gode er nu at fortælle, at han overtog eftermålet efter sin måg Thorbjörn; også lod han sin søster Thuride fare hjem til Helgefjeld, thi der gik det

---

[1]) året 981.

rygte, at Björn Asbrandsen[1]) fra Kamb kom did, og havde sammenkomster med hende, for at bedåre hende. Ligeledes indså Snorre også, hvad beslutning Arnkel og de andre havde taget, såsnart han hørte, at de vilde have skibet sat i stand, og at de ikke havde i sinde at betale bøder for drabene, siden intet forlig var tilbudet fra deres side. Imidlertid blev dog alt roligt indtil stævnedagene. Men da tiden dertil kom, samlede Snorre mænd, og red med firsindstyve mand til Alftefjord; thi det var den gang lov, at drabssag skulde stævnes således, at drabsmændene hørte derpå, eller ved deres bopæl, og ikke at udnævne nævnsmænd förend på tinge. Da nu Snorre med hans følge blev set fra Bolstad, rådslog man om, om man skulde anfalde dem, thi der vare folk nok tilstede; men Arnkel satte sig derimod, og sagde, at man skulde finde sig i hvad Snorre gjorde efter loven, og ikke uden höjeste nødvendighed gribe til andet middel. Da Snorre nu kom did, kom det ikke til nogen voldsom færd, men han stævnede Thoraren til Thorsnæsting, såvel som alle de andre, der havde været med ved drabene. Arnkel hørte vel efter stævningen, men fandt alt i sin orden. Derefter red Snorre bort med sit følge fra sted til sted, indtil han kom til Salteyreos, hvor han lod nogle tage vare på Østmændene[2]), medens andre brændte skibet. Og da alt dette var gjort, red Snorre hjem. Såsnart Arnkel spurgte, at Snorre havde brændt skibet, roede han og Thoraren med nogle flere mænd til Dagverdnæs[3]). Der stod et skib, som Østmænd ejede, opsat

---

[1]) Björn Bredvikingernes kæmpe, der senere drog over til Amerika.

[2]) Nordmændene kaldtes i Island gerne Østmænd.

[3]) den yderste spids af den landtunge der strækker sig ud mellem Hvamsfjord og Bredefjord. Her var i oldtiden havn og handelsplads. Om oprindelsen til navnet fortælles i Laxdælasaga.

G. V.

3*

på land; dette købte Arnkel og Vermund, og Arnkel gav Thoraren halvdelen deraf, men Vermund udredte selv sin del. De bragte skibet ud i Dimun[1]), for at göre det sejlfærdigt, og Arnkel blev ved det, indtil de vare færdige, og fulgte siden med dem ud forbi Ellideø[2]), hvor de skiltes i venskab. Thoraren stak nu med sine i søen, men Arnkel tog hjem til sin gård, og havde godt lov heraf. Snorre Gode drog til Thorsnæsting, og fremmede sagen. Thoraren blev dømt landflygtig tilligemed alle dem, der havde haft del i drabene; og efter tinget inddrog Snorre af det forfaldne gods så meget han kunde. Det blev enden på denne sag. Om høsten efter bleve Thorbjörn Digres stodheste fundne på fjeldet. De havde forvildet sig, og vare alle døde.

24. Om Erik den Røde.

På næste ting om våren[3]) var det, at Thorgest den Gamle og Thord Gellers sønner sagsøgte Erik den Røde for Thorgests sönners drab, der var sket om høsten, da Erik søgte sine sætstokke[4]) på Bredebolstad[5]). Tinget var meget besøgt. På Eriks side vare Thorbjörn Vifilsen, Viga-Styr, Thorbrands sönner fra Alftefjord og Eyolf Æsesen fra Svinø[6]), men Styr alene tolkede hans sag på

---

[1]) to höje klippeøer, kaldes nu sædvanlig Dimonarklakkar, midt ind i den yndige øgruppe der udfylder mundingen af Hvamsfjorden. De tage sig ud i det fjerne som skib under sejl. Oprindelsen til navnet er dunkel; nogle udlede det af »di-mons«. Måske er navnet af irsk eller gælisk rod. På Færøerne have to klippeøer samme navn.

[2]) således kaldes øen den dag idag af dens form, af ellide, en art skib. Det bedste håndskrift har dog her Eldø: Ildøen.

[3]) i foråret 982.

[4]) höjsædestøtter.

[5]) på Skogestranden i Snefjeldsnæs syssel.

[6]) kaldes nu Purkey. G. V.

tinget, og søgte at drage så mange han kunde fra modstanderen Thorgest. Han bevægede også Snorre Gode til, at denne efter tinget ikke med Thorgestlingerne skulde anfalde Erik, hvorimod han lovede ved anden lejlighed, når vanskelig sag mødte, at stå Snorre bi. Men under tinget havde Erik allerede udrustet sit skib i den såkaldte Eriksvog i Øxnø[1]); og da Thorgest med sit følge sejlede ind iblandt øerne, forat lede efter Erik, skjulte Eyolf Æsesen Eriks skib i Dimunarvog, hvor Styr og Thorbjörn traf sammen med ham, og tilligemed Arnkel hver på sin færge fulgte ham ud forbi Ellideø. På denne rejse opdagede Erik den Røde Grönland, og opholdt sig der i tre vintre. For så tilbage til Island, og var der én vinter, förend han sejlede ud, forat bebygge Grönland. Og det skete fjorten år förend kristendommen blev lovtågen på Island[2]).

25. Om Vermund og berserkerne Halle og Leikner.

Om Vermund og Thoraren Svarte er nu at fortælle, at de landede ved indløbet til Throndhjemsfjord, og styrede ind i Throndhjem. Da herskede Hagen Jarl Sigurdsen over Norge, og Vermund drog hen til jarlen, og blev hans håndgangne mand. Thoraren derimod drog strax om høsten med Alfgeir til Vesterlandene, efterat Vermund havde givet dem sin andel af skibet, og Thoraren fore-

---

[1]) en ø i mundingen af Hvamsfjorden. Vog betyder en lille bugt, havn, leje.

[2]) fjorten eller femten siger Are Frode i Islendingabok. Året 986 er vel det rette årstal for Grönlands første bebyggelse fra Bredefjorden, hvilket også stemmer med tidsregningen i vor saga. Hele dette afsnit om Erik den Røde og Grönlands opdagelse, er vel et udtog af en, nu tabt större saga om Erik den Røde. G. V.

kommer ikke mere i denne fortælling. Hagen Jarl sad om vinteren på Lade, og yndede Vermund, thi han vidste, at han var af stor æt herude. Hos jarlen var der to brødre, svenske af æt; den ene hed Halle, den anden Leikner, de vare langt större og stærkere, end andre mænd, så at der ikke fandtes deres lige, hverken i Norge eller vide andensteds; de gik berserksgang, fore i deres vrede ud af deres menneskelige natur, viste sig galne som hunde, og skyede hverken ild eller jern; men til hverdags, og når ingen gjorde dem noget imod, vare de ikke vanskelige at komme tilrette med. Den svenske konge Erik Sejersæl havde sendt jarlen disse berserker, havde varet ham ad, at behandle dem godt, men tillige forsikkret ham om, hvilken bistand han kunde vente af dem, når man lempede sig efter deres sind. Om foråret, da Vermund havde været en vinter hos jarlen, længtes han efter at komme tilbage til Island, og bad jarlen om orlov. Jarlen gav ham den, og bad ham tillige at tænke efter, om der var nogen bön, jarlen kunde tilstå ham, som kunde være ham til fordel og dem begge til hæder. Da Vermund nu overvejede, hvad han skulde bede jarlen om, faldt det ham ind, hvilken fremgang det kunde skaffe ham i Island, hvis han havde slige mænd i sit følge, som disse berserker vare, og han besluttede at bede jarlen om at få dem med sig. Dette gjorde han især, fordi han betænkte, hvorledes hans broder Styr forholdt ham sit gods, og rimeligvis, når lejlighed gaves, vilde give sig i trætte med ham, som med andre; men når han havde sådanne følgemænd, som disse brødre vare, så vilde Styr nok betænke sig, förend han gav sig i trætte med ham. Han sagde altså til jarlen, at han ønskede han vilde vise ham den hæder, at give ham berserkerne til hans hjælp og bistand. Jarlen svarede:

Der beder du om en ting, som jeg tvivler om vil være ig til nytte, skönt jeg tilstår dig det. De ville uden 'ivl blive overmodige og ustyrlige, hvis der kommer der noget imellem, og skönt de have vist sig lydige deres tjeneste hos mig, så frygter jeg dog, det vil vergå de fleste bondesönners kræfter at styre dem eller olde dem i ave«. Men Vermund sagde, at han vilde ›ve på at modtage dem, hvis jarlen vilde give dem i ans vold. Jarlen bad ham da først at høre deres me- ing, om de vilde følge med ham. Han spurgte dem da 1, om de vilde tage med ham til Island, og der være am til hjælp og tjeneste, hvorimod han lovede, at be- andle dem vel og opfylde deres ønsker om hvad der unde tjene til deres bedste. Berserkerne svarede, at 3 havde ikke sat deres hu til at fare til Island, og dste ikke heller ret, om der var høvdinger der, som et var passende for dem at tjene. »Men er det dig så eget om at göre«, sagde de, »at vi skulle fare med dig l Island, så må du også betænke, at vi aldrig ville ade os i, at du afslår hvad vi begere af dig, hvis det år i din magt at opfylde det«. Da Vermund nu mente, det skulde ingen nød have, så fik han deres jaord, at 3 skulde følge med ham til Island, når det skete med rlens villie og samtykke. Vermund sagde nu jarlen, vorledes sagerne stode, og denne gav da den bestem- else, at berserkerne skulde fare med ham til Island, den han troede sig mest hædret dermed, men bad am atter at betænke, at siden de nu vare komne i ans vold, vilde han anse det for fjendskab, hvis det ig en slet ende med dem. Og Vermund svarede som r, at det vilde ingen nød have.

Derefter drog Vermund med berserkerne til Island, avde en god overfart, og kom hjem til sin gård i

Björnshavn den samme sommer, som Erik den Røde drog til Grönland[1].

Strax efter at Vermund var kommen hjem, anmodede berserken Halle ham om, at han skulde se at skaffe ham et sömmeligt giftermål; men da Vermund ikke kendte nogen kvinde af god æt, som han kunde tænke vilde binde sig og sin skæbne til berserken, så søgte han at skyde den sag ud. Dette mærkede Halle, og strax for ulvesind og ilske i ham, så det kom til brud imellem dem. Berserkerne bleve overmodige og ulydige mod Vermund, der nu begyndte at fortryde, at han havde indladt sig med dem.

Om høsten efter havde Vermund et stort gilde, og indbød Arnkel Gode, Eyrbyggerne og sin broder Styr. Da gildet var endt, tilbød Vermund Styr berserkerne, som vilde være ham til god nytte, men Styr vilde ikke have dem. Så plejede Vermund råd med Arnkel, hvorledes han skulde bære sig ad med den sag, og Arnkel rådte ham, at han skulde give Styr berserkerne, thi ham var det bedst tjenligt at have sådanne mænd. Og da Styr var færdig til at tage bort, gik Vermund hen til ham, og sagde: »Lad os nu, broder, glemme den uenighed, der har været imellem os, förend jeg rejste udenlands, og holde vort frændskab vedlige som gode venner. Til bevis derpå vil jeg give dig de mænd, som jeg har bragt ud med mig, og jeg kender ikke den mand, der skulde vove at indlade sig i strid med dig, når du har sådanne mænd i dit følge som disse«. Styr svarede: »Gerne tager jeg imod det tilbud at overholde vort frændskab; men efter alt hvad jeg har hørt om disse mænd, som du har bragt med dig, så tænker jeg det snarere vil være til ulykke for mig, at tage imod dem, end at

[1]) den forste gang, år 982.

g af dem skulde kunne vente mig bistand eller held,
: vil derfor aldrig have dem i mit hus, thi jeg har
enner nok alligevel, uden at jeg tillige skal have dem
. halsen«. »Hvad råd giver du mig da, frænde«, sagde
ermund, »for at jeg kan komme ud af min forlegenhed
ed dem?« »Det er en anden sag, at jeg skal hjælpe dig
l af din forlegenhed«, svarede Styr, »det er noget andet,
ıd at jeg skulde modtage disse mænd af dig som ven-
ıgave. Det vil jeg ikke; men at hjælpe dig ud af din
rlegenhed, dertil er ingen nærmere end jeg, når vi
llers kunne enes«. Men enden af denne underhandling
lev, at Styr tog imod berserkerne, og brødrene skiltes
d i kærlighed.

Styr drog da hjem og berserkerne droge med ham,
ıkönt de i førstningen ikke vilde dertil, thi de sagde,
ıt Vermund ikke havde ret til at sælge dem eller give
lem bort som trælle. Imidlertid, sagde de, havde de
log mere lyst til at følge Styr end Vermund, og i be-
;yndelsen stod det også godt til imellem dem. De vare
gså med Styr, da han drog vester over Bredefjord, forat
ræbe Thorbjörn Kjalke i Kjalkefjord. Han havde en luk-
et seng, der var stærk tømret af bjælker, hvilken ber-
erkerne brøde op, så at navrene udentil sprang; men
tyr selv blev hans banemand.

26. Vigfus i Dråpehlids drab.

Vigfus Björnsen boede i Dråpehlid, han stammede
a Björn den Østrøne og var gift med Thorgerde Thor-
ensdatter, en frænke af Arnkel Gode. Vigfus var en
elhavende men en overmodig mand. Mellem ham og
norre Gode opstod der et bittert fjendskab, så at Vigfus
ndog stod Snorre efter livet. Den høst da berser-
erne kom til Styr, skete det, at Vigfus i Dråpehlid med
re trælle tog hen til et sted, der hedder Seljabrekker,

forat brænde kul. En af disse trælle hed Svart den Stærke. Da de nu kom til skoven, sagde Vigfus: »En stor harm er det, og det føler du vist selv, Svart, at du skal være træl, så stærk og dygtig en mand som du er«. »Vistnok«, svarede trællen, »tykkes det mig at være stor skade, men det beror ikke på mig selv«. Vigfus vedblev: »Hvad vil du göre, for at jeg skal give dig din frihed«? »Købe den med penge«, svarede trællen, »kan jeg ikke, thi jeg har ingen, men hvad der står i min magt, skal jeg ikke undslå mig for«. Da sagde Vigfus: »Du skal fare hen til Helgefjeld og dræbe Snorre Gode, og derefter skal du tilforladelig få din frihed, og det med gode kår, som jeg vil skaffe dig«. »Det kan jeg næppe komme tilrette med«, sagde Svart. »Jeg skal give dig så gode råd«, sagde Vigfus, »så det kan fuldføres uden fare«. »Lad mig høre dem«! sagde trællen. »Du skal fare hen til Helgefjeld«, sagde Vigfus, »gå op i loftet, som er ude over dören, og römme fjællene så meget tilside, at der kan stikkes et spyd igennem, og når så Snorre går ud til maget, skal du stikke dit spyd igennem loftsgulvet og så fast igennem Snorres bag, så det kommer ud af hans bug. Spring så op på taget, og ned ad væggen, og lad nattens mörke dække dig«! Med dette råd drog Svart til Helgefjeld, brød hul på taget ude over dören, og gik ind på loftet. Det var just på den tid, da Snorre og hans husfolk sade ved nadveren. Da de vare færdige, vilde de hen til maget, som på den tid lå adskilt fra husene. Snorre gik først, og kom ud af dören, förend Svart fik sig gjort færdig til sin udåd. Mår Halvardsen fulgte efter ham, og ham stak Svart efter med spydet. Det traf i skulderbladet, og gik ud gennem armen, men uden at frembringe noget stort sår. Svart sprang ud, og ned ad væggen, men det var glat på brostenene, så han gjorde et svært fald, og blev greben af Snorre,

förend han kunde rejse sig. Nu måtte han bekende sandheden, alt hvad der var forefaldet imellem ham og Vigfus, samt at denne var ifærd med kulbrænding ved Seljabrekker. Mårs sår blev forbundet, og derpå drog Snorre med adskillige mænd hen til Dråpehlid, hvor de fra lien så ilden, hvor Vigfus brændte kul; overfaldt ham uforvarendes, og dræbte ham; men hans huskarle gave de fred. Derefter drog Snorre hjem. Huskarlene bragte denne tidende hjem til Dråpehlid, og dagen efter blev Vigfus höjlagt.

Den samme dag drog Vigfuses kone Thorgerde ind til Bolstad, for at forkynde sin frænde Arnkel hvad der var sket, og bad ham overtage eftermålet om Vigfuses drab. Men Arnkel undslog sig, og sagde, at det tilkom hans frænder Kjallaklingerne, og gav især anvisning på Styr, der jo også gerne tog sig meget for.

27. Om Arnkel og Snorre Gode.

Thorgerde drog da ud til Hraun, og bad Styr overtage sagen; men han svarede: »Jeg lovede Snorre, da han på vårtinget stod os bi i sagen med Thorgestlingerne, at jeg ikke skulde stille mig fjendlig imod ham i sager, hvor der var mange ligeså nær dertil, som jeg. Du får derfor henvende dig til min broder Vermund med denne sag eller til andre vore frænder«.

Så for hun ud til Björnshavn, og bad Vermund om bistand, og sagde, at han endelig måtte yde den, da Vigfus havde haft mest tro til ham af alle sine frænder. Vermund svarede, at det vel var hans skyldighed at hjælpe til her med hvad han kunde; gode råd vilde han gerne give, men han vilde ikke ved at påtage sig en så vanskelig sag gå andre frænder i forkøbet; det bedste var derfor, at hun tog ud til Eyre til Vigfuses frænde Steinthor, der her vilde få lejlighed til at forsøge sig i

en retssag. Thorgerde svarede: »I lægge mig hindringer nok i vejen i denne sag, men möje skal jeg ikke spare, hvis det kan føre til noget«. Så drog hun da ud til Eyre, og fandt Stenthor, og bad ham om at være formand for denne eftermålssag. Han svarede: »Hvorfor beder du mig derom? jeg er en ung mand, og har ikke haft med sager at göre; Vigfus har jo nærmere frænder, der ere anderledes mænd til at drive sligt; hvor skulde da jeg tage dem det ud af hænderne? men når mine frænder tage sig af denne sag, skal jeg ærlig stå dem bi«. Andet svar fik Thorgerde ikke, så hun for atter hjem, og hen til Vermund, og fortalte ham alt, og sagde, at det vilde gå aldeles tilbage med den hele sag, hvis ikke han stillede sig i spidsen for den. Vermund fortalte hende, at sagen kunde endnu blive hende til trøst. »Jeg vil endnu give dig et råd«, sagde han, »hvis du vil følge det«. Hun lovede at göre sit bedste. »Drag nu hjem«, vedblev han, »og lad din husbondes lig grave op, tag så hans hoved, og bring det til Arnkel, og sig ham, at dette hoved ikke vilde stå tilbage med hans eftermål, hvis det behøvedes«. Thorgerde svarede, at hun ikke vidste, hvorvidt dette vilde føre til noget, men det kunde hun se, at man ikke sparede hende hverken for besvær eller kummer; imidlertid vilde hun forsøge det, i det håb, at det måtte blive hendes uvenner til mén. Derefter tog hun hjem, og bar sig ad som der var rådet hende. Og da hun kom til Bolstad, sagde hun til Arnkel, at Vigfuses frænder vilde have ham til formand i eftermålet om Vigfuses drab, men de lovede alle deres bistand. Arnkel svarede, at han jo allerede havde sagt sin mening i den sag. Da tog Thorgerde hovedet frem under sin kåbe, og sagde: »Dette hoved vilde ikke undslå sig for at tale efter dig, hvis det behøvedes«. Arnkel for op, og stødte hende fra sig, og sagde: »Far bort,

og sig til Vigfuses frænder, at de skulle vise sig ligeså djærve i deres bistand mod Snorre Gode, som jeg vil vise mig som formand; men jeg skönner vel, hvorledes det vil gå, at de ville ty til den sikkre havn förend jeg, og lade mig i stikken. For resten indser jeg, at dette er sket efter Vermunds råd; men han behøvede ikke at egge mig i en sag, hvori begge vi svogre have del«. Thorgerde tog hjem. Vinteren led. Og om våren efter rejste Arnkel sag om Vigfuses drab imod alle de mænd, som havde deltaget i drabet, undtagen Snorre Gode. Men Snorre anlagde sag, at Vigfus havde stået ham efter livet, og derfor var falden uhellig. Begge parter kom mandstærke til Thorsnæsting, og alle Kjallaklingerne stode Arnkel bi, så de vare de mandstærkeste, og Arnkel førte sagen med megen djærvhed. Da sagen nu skulde til doms, lagde nogle mænd sig imellem, så det blev bestemt, at sagen skulde mægles af uvillige mænd. Det endtes da med, at Snorre Gode gav håndslag, mange pengebøder bestemtes, Mår skulde være udenlands i tre år, men Snorre betalte pengene, og tinget endtes med fred på alle sider.

28. Om berserkernes død.

Hvad nu berserkerne angår, da vare de hos Styr, og da de havde været der nogen tid, gav Halle sig i tale med Styrs datter Asdis, en mandig og stolt ungmø; men da Styr mærkede det, bad han Halle ikke göre ham den skam og kummer at forføre hans datter. Halle svarede: »Det er ingen skam for dig, at jeg samtaler med din datter, heller ikke vil jeg derved tilföje dig nogen vanære. Men med få ord: jeg har fattet en sådan kærlighed til hende, at jeg ikke kan slå den ud af mit sind; jeg ønsker derfor at stadfæste mit venskab med dig, og beder dig give mig din datter Asdis; hvor-

imod jeg lover med min broder Leikners bistand at yde dig så trofast følge og så megen hjælp, at der på Island næppe skal findes så berømmeligt et følgeskab, som det, vi ville yde dig; og vor bistand skal styrke dit høvdingskab mere, end om du giftede din datter med den største bonde i Bredefjord, og dette er bedre, end om vi vare rige. Men vil du ikke give dit samtykke hertil, så er det ude med vort venskab, hver må da skötte sig selv, som han lyster, og det vil da kun lidet nytte, du kommer med dine bebrejdelser, fordi jeg taler med din datter«. Da han havde sagt dette, tav Styr, og vidste ikke ret hvad han skulde svare; og efter nogen stund sagde han: »Er dette dit alvor, eller kun et indfald, hvormed du vil sætte mig på prøve«? »Svar på det«, sagde Halle, »som på noget der ikke er spøg, hele vort venskab beror på dit svar«. »Da«, svarede Styr, »vil jeg først tale med mine venner derom, og høre deres råd hvad jeg skal svare«. »Gör det«, sagde Halle, »tal derom med hvem du vil, og det inden tre dage, thi inden den tid vil jeg have svar, og vil ikke bejle forgæves«. Dermed skiltes de ad.

Om morgenen efter red Styr ind til Helgefjeld. Da han kom did, bad Snorre ham blive, men han svarede, at han havde noget han vilde tale med ham om og vilde så ride bort igen. Snorre spurgte ham, om det var en vanskelig sag? »Så tykkes mig«, svarede Styr. »Så lad os gå op på Helgefjeld«, sagde Snorre, »thi hvad der bliver rådet, plejer sjelden at slå fejl«. Derpå gik de op på fjeldet, og sade der og talede sammen indtil kveld, men hvad de talte sammen, vidste ikke et menneske. Derpå red Styr hjem. Om morgenen efter spurgte Halle Styr, hvorledes det så skulde være med hans frieri? Styr svarede: »Folk mene, at du er vel fattig, men siden du ingen penge eller gods har at byde, hvad kan du da

rette isteden«? Halle svarede, at siden han ingen penge vde, så vilde han yde hvad han kunde. Styr vedblev: ɜg ser, at du vil blive fortørnet, hvis jeg ikke giver ; min datter. Nu vil jeg göre, som man gjorde i ltiden, og lade dig udføre noget svært arbejde, for du derved kan vinde din mø«. »Og hvad skulde det re«? sagde Halle. »Du skal rydde en vej over hraunet», ɡde Styr, »ud til Björnshavn, og oprejse et gærde over ıunet imellem vore jorder, samt bygge en fold inden- ' hraunet. Og når du har fuldført dette, vil jeg give ; min datter Asdis«. Halle svarede: »Jeg er just ikke ɑt til arbejde, men jeg vil dog indgå dette vilkår«.

Derefter gave berserkerne sig til at rydde vejen, ilket er et stort mandeværk; de satte også gærdet, m man endnu ser mærke af, og dannede folden[1]. ɜn medens de vare i færd med dette værk, lod Styr ıre en badstue hjemme ved sin gård Hraun; den var avet ned i jorden, med en glugg[2]) oven over ovnen, så man udenfra kunde hælde vand ned, og dette hus .r overordenlig hedt. Da nu begge disse værker nær- ede sig deres fuldendelse, og den sidste dag, da Halle ; Leikner vare i færd med folden, gik Asdis Styrsdatter l til dem; det var i nærheden af gården. Hun havde get sin bedste stads på, men alt hvad Halle og hans aldbroder talte til hende, så svarede hun ikke noget,

---

[1]) denne lavastrækning bærer siden navnet Berserkjahraun. Af gærdet, der er bygget op af lava, ses endnu tydelige spor. Vejen over hraunet, den eneste fra oldtiden i Island i sin slags, er med stor möje brudt igennem lavaklipperne, og benyttes endnu den dag i dag.

[2]) åbning. Badet synes at have været et slags dampbad. En lignende »badstue« fra oldtiden, dog ikke underjordisk, vises endnu på gården Sturlu-Reykir i Reykholtsdal. G. V.

men gik atter hjem. Om kvelden gik berserkerne hjem, og vare meget mødige, som tilfældet er med mænd, som have mere end én ham, at de blive meget magtesløse, når berserksgangen forlader dem. Styr gik dem da imøde, takkede dem for værket, og bad dem fare i bad og hvile sig derefter. De gjorde så, og da de kom i badet, lod Styr badstuen lukke til, lod bære sten på lemmen, som var over forstuen, og en blød oxehud lod han udbrede ved opgangen. Derpå lod han det sydende vand komme udenfra gennem gluggen, der var på ovnen, og badet blev da så hedt, at berserkerne ikke kunde holde det ud deri, men løb til dören; Halle fik lemmen brudt op, og kom ud, men faldt på huden, og da gav Styr ham banesår. Leikner vilde også løbe ud af dören, men Styr gennemborede ham, så han faldt ind i badstuen, og døde der. Derpå lod Styr deres lig rede til, og de bleve førte ud til hraunet og begravede i den dal, der er der, så dyb, at man intet kan se uden himmelen over sig; det er ved selve den vej, de havde brudt[1]).

Da Snorre Gode spurgte dette, red han hen til Styr, og de sade og talte sammen den hele dag. Det endtes med, at Styr fæstede Snorre Gode sin datter Asdis. Brylluppet stod om høsten efter, og man mente, at begge bleve stærkere ved denne forbindelse og deres svogerskab. Snorre var större i rådslagning, men Styr i dåd, begge havde mange frænder og et stort følge inden herredet.

---

1) denne noget udsmykkede fortælling om berserkerne findes også i den gamle Viga-Styrs saga, der er ældre en vor saga og nedskrevet allerede i 12. årh. Berserkernes dysser forevises endnu i en dybning midt i hraunet tæt ved vejen. G. V.

29. Om Thorod Skatkøbende og Björn Kappe.

Der var en mand, ved navn Thorod, der havde sin slægt på Medelfjeldstrand; han var købmand, havde et skib på rejser, og var sejlet i købfærd til Dublin i Irland. På samme tid havde Sigurd Jarl Lødversen på Orknøerne hærget på Syderøerne og helt vester til Man, på hvis indvånere han havde lagt en skat; og efter sluttet forlig satte jarlen nogle mænd til at bie efter skatten, der mest blev betalt i brændt sølv, men jarlen selv sejlede til Orknøerne. Da de mænd, der skulde bie efter skatten, vare sejlfærdige, fik de sydvestvind; men da de havde sejlet en stund, sprang den om til sydost og øst, og der opkom en stærk storm, som drev dem nord om Irland, hvor de satte til på en ubeboet ø. Medens de vare der, traf Islændingen Thorod dem på sin sejlads fra Dublin. Jarlens mænd råbte købmændene til hjælp; Thorod lod en båd sætte ud, og gik selv på den, og da de mødtes, bade jarlens mænd ham om at hjælpe sig, og lovede ham penge, hvis han vilde føre dem til Sigurd Jarl paa Orknøerne. Det syntes Thorod ikke han kunde, da han var færdig til Islandsfærd, men da de trængte hårdt på, og det galdt om deres liv og frelse, at de ikke bleve førte til Irland eller Syderøerne, hvor de forhen havde hærget, så overlod han dem sin båd for en stor del af skatten; de sejlede da på båden til Orknøerne, men han uden skibsbåd til Island. Her kom han til landet sönderpå, sejlede siden vesterpå, sejlede ind ad Bredefjord, og kom lykkelig til Dagverdnæs. Om høsten tog han sit ophold hos Snorre Gode på Helgefjeld, og blev siden kaldt Thorod Skatkøbende. Det var kort efter Thorbjörn Digres død. Samme vinter var Thorbjörn Digres enke Thuride, Snorre Godes søster, på Helgefjeld. Til hende bejlede Thorod; og da han

var rig, og Snorre fandt, han var en brav mand, og han så, at hans søster behøvede en værge, så syntes Snorre Gode, det var det bedste at give ham hende. Han lod deres bryllup stå om vinteren på Helgefjeld, men om våren efter[1]) overtog Thorod gården på Frodå, og blev en god og skellig bonde.

Men strax efter at Thuride var kommen til Frodå, begyndte Björn Asbjörnsen at vende sin gang did, og man snakkede om, at han bedårede hende. Thorod søgte at forhindre hans gang der, men forgæves.

Den gang boede Thorer Vidleg på Arnarhvol, og hans sönner, Ørn og Val, vare da voxne; de bebrejdede Thorod, at han tålte den skam Björn tilföjede ham, og tilbøde sig at være med Thorod, hvis han bedre vilde råde bod på Björns komme.

Nu kom Björn engang til Frodå, og sad og talte med Thuride; men Thorod plejede ellers at sidde inde, når Björn var der, nu var han ikke at se. Da advarede Thuride ham, at han skulde tage sig iagt, thi uden tvivl havde Thorod lagt sig i baghold, og vilde nok sørge for, at de ikke bleve lige mandstærke. Men Björn svarede med et vers hvor han ønskede at denne dag måtte blive den længste af alle dage. Endelig tog han sine våben, og vilde gå hjem. Men da han kom op ved Digermule[2]), sprang fem mænd op for ham; det var Thorod og hans to huskarle, samt Thorer Vidleggs sönner. De anfaldt Björn, men han værgede sig mandig, og dræbte begge Thorers sönner, som anfaldt ham hårdest. Derpå flyede Thorod med sine huskarle, efter at have fået et ringe sår. Björn gik sin vej til han kom hjem, og gik ind i stuen. Husfruen bad tjenestepigen at sørge for ham, men da hun kom ind i stuen med lys,

[1]) år 983. [2]) på vejen over Frodåheden.

·å hun, at han var meget blodig. Hun sagde det til ians fader Asbrand, som nu erfarede det hele. Asbrand orbandt derpå hans sår, og han kom sig. Men Thorod øgte til Snorre Gode angående eftermål for drabet på 'horers sönner, og lod så sagen anlægge ved Thorsnæsng, hvor Eyrbyggerne ydede Bredvikingerne[1]) bistand. nden derpå blev, at Asbrand gav håndslag for sin sön jörn, og udredte bøder for drabene, men Björn blev ndflygtig på tre år, og drog udenlands samme sommer. imme sommer fødte Thuride på Frodå et drengebarn, om blev kaldt Kjartan; han voxte op hjemme på Frodå, g blev tidlig stor og håbefuld.

Björn kom til Danmark, og drog derfra sönder til omsborg. Da var Palnatoke høvding over Jomsvikingerne. ljörn gik i deres lag, og blev kaldet Kappe (Kæmpe). Ian var i Jomsborg den gang da Styrbjörn den Stærke indtog den. Ligeledes for han til Sverig, da Jomsvikingerne hjalp Styrbjörn; og han var med i slaget på Fyresvoldene, hvor Styrbjörn faldt, og flyede til skoven med de andre Jomsvikinger. Og sålænge som Palnatoke levede, var Björn hos dem, og ansås for den tappreste og djærveste helt i al mandedåd[2]).

30. Om Thorolf Bøgifod og Ulfar.

Thorolf Bøgifod begyndte nu fast at ældes, og blev med alderen ond og opfarende og meget trættekær, og

[1]) således benævnes i sagaen Asbrand fra Bredvigens sönner og deres parti.

[2]) Her findes den sikkreste tidsbestemmelse for Styrbjörns tog til Venden, og slaget på Fyresvold. Kjartan, der fødtes samme sommer og Björn tog udenlands, var ved år 1000 fjorten eller femten år gammel. Björns udenlandsrejse falder altså på året 986. På et af de nærmest påfølgende år (988?) må man altså sætte Fyresvoldeslaget. G. V.

det stod heller ikke godt til imellem ham og hans sön Arnkel.

En dag red Thorolf ind til Ulfarsfjeld til bonden Ulfar, en god driftsmand, der havde det ord på sig, at hans hø lykkedes bedre, end andres, og var så kvægsæl, at hans kvæg aldrig omkom af sult eller stormvind. Da Thorolf kom til ham, spurgte han ham om gode råd med hensyn til hans husholdningsvæsen, og hvad der bares ham for angående sommeren, hvor tör den vilde blive? Ulfar svarede: »Jeg kan ikke give dig bedre råd, end jeg selv følger: jeg vil begynde med at lade slå græs i dag, og blive ved dermed i denne uge, thi jeg tror, den vil blive regnsom, men derefter mener jeg, at det vil blive godt vejr til at törre de næste fjorten dage«. Og det gik som han sagde. Thorolf tog hjem; han havde mange værkmænd, og lod nu også tage fat på engværket. Thorolf og Ulfar havde eng sammen oppe på bjerghalsen; de sloge først begge meget hø, siden törrede de og satte det i stak. En morgen tidlig stod Thorolf op; han ser ud, at vejret var tykt, og frygtede for, at høtörringen skulde slå fejl, og kaldte på sine trælle, at de skulde stå op og age hø sammen, og befalede dem at arbejde det bedste de kunde dagen igennem, »thi vejret,« sagde han, »synes mig ikke til at tro«. Trællene klædte sig på, og fore til høgöringen, men Thorolf ladede, og drev på dem, at det kunde gå rask fra hånden. Samme morgen tidlig så Ulfar ud efter vejret, og da han kom ind, spurgte værkmændene, hvorledes det var. »Sover kun I i fred!« sagde han, »vejret er godt og solen vil skinne i dag; I skulle i dag slå i hjemmemarken[1]), men næste dag ville vi føre vort hø ind, som vi have oppe på bjerghalsen«. Vejret blev som

[1]) en gødede hjemmemark kaldes tun, men høet tada.

han havde sagt, og henimod aften sendte han en mand op på bjerghalsen, for at se efter det hø han havde stående der. Thorolf lod høet køre hjem med tre oxer; og da de vare færdige med hans eget om eftermiddagen, befalede han dem at tage Ulfars med, og de gjorde så. Men da Ulfars sendemand så det, løb han tilbage, og sagde det til Ulfar, der strax for derop, og var meget forbittret, og spurgte Thorolf, hvorfor han ranede fra ham. Thorolf svarede, at han brød sig kun lidet om hvad den anden sagde, og skældte og smældte, så de vare nær røgne sammen. Ulfar så da ingen anden udvej end at gå sin vej, og for strax til Arnkel, og sagde ham sin skade, og bad ham tage sig deraf, da det ellers vilde gå galt. Arnkel lovede, at han vilde bede sin fader at erstatte høet, men erklærede tillige, at han befrygtede, det vilde lidet hjælpe. Da nu Arnkel bad sin fader om at erstatte Ulfar høet, svarede Thorolf, at den træl var rig nok, og da Arnkel bad ham göre det for hans skyld, så blev det endnu værre. De skiltes da ad. Da Arnkel nu traf Ulfar, sagde han ham, hvorledes Thorolf havde svaret; og da Ulfar lod sig mærke med, at Arnkel nok ikke havde taget sig ret af sagen, da han ellers måtte kunne have bevæget sin fader, så gav Arnkel ham penge for høet, så meget som han vilde have. Næste gang han traf sin fader, krævede han høets værdi af ham, men denne svarede ligeså ilde, som för, og de skiltes ad i vrede. Men om høsten efter lod Arnkel tolv af sin faders øxne drive hjem fra fjældet[1]) til sit, og slagtede dem til sin husholdning; og da Thorolf blev vred derover, og vilde have erstatning, svarede sönnen, at det måtte gå op mod Ulfars hø. Da blev Thorolf

---

[1]) hvor de græssede om sommeren.

endnu mere forbittret, og sagde, at det kunde han takke Ulfar for, men han skulde også nok få det at finde.

31. Arnkel beskermer Ulfar.

Om julen havde Thorolf et stort drikkelag, og beværtede sine trælle overflødig; men da de vare blevne drukne, eggede han dem til at fare ind til Ulfarsfjeld, og brænde Ulfar inde, hvorimod han lovede dem deres frihed. Trællene lovede at udføre det for deres friheds skyld, når han vilde stå ved sit ord. Derpå droge de afsted, sex i tallet, ind til Ulfarsfjeld, toge en vedkast og trak vedet hen til gården, og satte ild derpå. På samme tid sade Arnkels og drak på Bolstad, og da de vilde gå til sengs, så de ild på Ulfarsfjeld, droge strax derhen, og grebe trællene, men slukte ilden; der var kun lidet brændt af husene. Om morgenen efter lod Arnkel trællene føre ud til Vadelshøfde, og der bleve de alle hængte. Derefter håndsolgte Ulfar Arnkel alt sit gods, så at denne blev Ulfars værnsmand, skönt Thorbrands sönner optoge det meget ilde, thi de anså sig selv berettigede til alt gods efter Ulfar, eftersom han var deres frigivne. Thorolf blev meget vred på Arnkel, fordi trællene vare dræbte, og vilde have bøder for dem, men Arnkel nægtede rent ud at ville give en penning for dem, så Thorolf blev endnu vredere. En dag red han ud til Helgefjeld til Snorre Gode; denne bad ham blive, men Thorolf svarede, at han trængte ikke til hans mad, men var kommen, for at han kunde hjælpe ham tilrette; »thi du er herredshøvding«, sagde han, »og det er din pligt at hjælpe dem tilrette, som lide uret«. »Hvem har da fornærmet dig, bonde«? sagde Snorre. »Min sön Arnkel«, svarede Thorolf. »Det kan du ikke klage over«, sagde Snorre, »snarere burde du föje dig efter ham, thi han er bedre mand, end du«. »Nej,«

ıvarede Thorolf, »han tilföjer mig nu den ene fornærmelse ›fter den anden. Jeg giver dig mit venskab, Snorre, ıår du vil overtage eftermålet for mine trælle, som ›rnkel har ladet dræbe, og jeg vil ingen fordring göre ›å bøderne«. Snorre svarede: »Jeg vil ikke gå i dele nellem dig og din sön«. Thorolf vedblev: »Du er ingen ›en af Arnkel, men måske du anser mig for vel på-ıolden, velan da, jeg ved, at du gerne vil eje Kråke-ıæs og skoven der, som er en stor kostbarhed her i ›gnen; alt dette vil jeg håndsælge dig, når du vil tage ›ftermålet for mine trælle, således at du selv kan have ære deraf, og de, som have vanæret mig, kunne for-ıryde deres gerning, og jeg vil ingen skånsel have vist imod nogen af dem, enten han er mig nærmere eller fjernere beslægtet«. Snorre fandt, at han trængte meget til skoven, og han lod sig jorden håndsælge, og overtog eftermålet. Thorolf red hjem, og var vel tilfreds, men andre syntes ikke så vel derom. Om foråret lod Snorre sag anlægge til Thorsnæsting imod Arnkel for trælledra-bet. Begge parter kom mandstærke til tinget, og Snorre forfulgte sagen. Da den kom til doms, krævede Arnkel bjærgvidner på, at trællene vare grebne med tændt ild og i ildspåsættelse. Herimod indvendte Snorre, at de rigtig nok vare uhellige på ildgerningsstedet, men da de andre havdeført dem bort derfra og ud til Vadels-høfde, og havde der dræbt dem, så vare de ikke der uhellige. Og derved tilintetgjorde han Arnkels bjærg-vidner. Derefter gav man sig til at mægle dem imellem, og der blev sluttet forlig således, at brødrene Styr og Vermund skulde dømme dem imellem. De dømte tolv øre for hver af trællene, og pengene skulde udredes strax på tinget. Da dette var sket, gav Snorre Thorolf pungen; han tog den og sagde: »Det tænkte jeg ikke, da jeg gav dig min jord, at du vilde behandle min sag

så dårlig, og jeg er vis på, at Arnkel vilde ikke have nægtet mig slige bøder for mine trælle, hvis jeg havde voldgivet ham sagen«. »Det må jeg sige,« svarede Snorre, »at du er kommen skamløs ud af dette, men jeg vil ikke sætte min ære på spil mod din ondskab og uretfærdighed«. Thorolf svarede: »Jeg håber også, at jeg ikke mere skal søge hjælp hos dig i mine sager, skönt det aldrig vil mangle på trætter mellem eder herredsmænd«. Derpå forlod man tinget. Hverken Arnkel eller Snorre vare fornöjede med udfaldet, men Thorolf mindst, som billigt var.

32. Om Ulfars død.

Nu hændtes det, at Ørlyg på Ørlygstad blev syg, og da han blev hårdt angreben, plejede hans broder Ulfar ham; han døde. Men strax efter hans død tog Arnkel til Ørlygstad, og han tilligemed Ulfar bemægtigede sig alt det gods, der var. Men da Thorbrands sönner spurgte Ørlygs død, toge de til Ørlygstad og gjorde fordring på godset. De påstode nemlig, at det var deres ejendom alt hvad deres frigivne havde besiddet, men Ulfar påstod sin ret til at tage arv efter sin broder. De spurgte så Arnkel, hvad del han vilde tage deri? han svarede, at Ulfar skulde blive uranet for hver mand, sålænge deres fællig varede, og han måtte råde. Thorbrands sönner droge da bort, og fore det første ud til Helgefjeld til Snorre Gode, hvem de underrettede om sammenhængen, og bade om hjælp. Men Snorre Gode svarede, at han for denne sag ikke vilde give sig i trætte med Arnkel, da de strax fra begyndelsen af havde båret sig så akavet ad, at Arnkel havde først fået godset i besiddelse. Thorbrands sönner sagde, at når han ikke bekymrede sig om sligt, så vilde han heller ikke varetage vigtigere ting.

Om høsten havde Arnkel et stort høstgilde, men han plejede til alle gilder at indbyde sin ven Ulfar, og at give ham gaver ved afskeden. Den dag, da man skulde tage fra gildet på Bolstad, red Thorolf Bøgifod hen til sin ven Spågils i Thorsådal, og bad ham ride med hen på Ulfarsfjeld; Thorolfs træl var med. Da de kom ind på bjerghalsen, sagde Thorolf: »Der farer Ulfar fra gildet, og han har vist sömmelige gaver med sig;« hvorpå han tilskyndede Spågils til at lure på ham ved Ulfarsfjeld, og dræbe ham, hvorfor han lovede ham tre mark sølv, og forpligtede sig til at betale bøderne for drabet. Han underrettede ham tillige om, hvorledes han skulde tage de kostbarheder fra den dræbte, som han havde fået af Arnkel, så løbe langs ud med fjeldet til Kråkenæs, og, hvis nogen kom efter ham, skjule sig i skoven. Endelig skulde han begive sig til Thorolf, der så vilde sørge for, at ingen skulde göre ham noget. Og eftersom Spågils var en meget fattig mand, der sad med mange börn, så lod han sig bedåre ved disse arge løfter. Han gik hen til tungærdet på Ulfarsfjeld, så Ulfar komme med et skjold og sværd, som Arnkel havde givet ham, og da de traf på hinanden, bad Spågils om at se sværdet, roste Ulfars gævhed, at høvdingerne agtede ham så gode gaver værd, men da Ulfar gav ham sværdet og skjoldet, gennemborede Spågils ham med sværdet. Derpå løb han ud til Kråkenæs. Arnkel var ude, og så en mand løbe med et skjold, som ham syntes han skulde kende; det faldt ham da ind, at Ulfar ikke godvillig havde skilt sig ved det, og han kaldte på nogle mænd, at de skulde sætte efter manden; »og da det er min faders råd, som her ere gåede i opfyldelse«, sagde han, »så denne mand er bleven Ulfars banemand, så skulle I strax dræbe ham, hvor I træffe ham, og ikke lade ham komme for mine öjne«. Derpå gik Arnkel op til Ulfars-

fjeld, og de fandt Ulfar død. Thorolf Bøgifod, der så Spågils løbe ud ad Ulfarsfjeld med skjoldet, og ligeledes kunde slutte sig til, hvorledes det var gået med ham og Ulfar, befalede trællen der ledsagede ham, at fare hen til Kårstad til Thorbrands sönner, og vare dem ad, at Ulfar var dræbt, hvorfor de skulde tage hen til Ulfarsfjeld og ikke, som forrige gang, lade den frigivnes arv rane fra sig. Derpå red Thorolf hjem, og var vel fornöjet med sin dåd. Men de, der vare løbne efter Spågils, grebe ham ved en klev ved stranden, lode ham bekende sandheden, toge ham så af dage, og begrove ham ved kleven, men bragte Arnkel kostbarhederne. Da Thorbrands sönner fik Thorolfs budskab, droge de til Ulfarsfjeld, men der var allerede Arnkel kommen med mange andre mænd. De gjorde nu fordring på Ulfars gods, men Arnkel fremledte de vidner, der havde været tilstede ved Ulfars håndsalg til ham, og påstod, at det skulde stå ved magt, da det ikke lovlig var hævet, og bad dem derfor at lade deres fordring fare, thi han vilde håndhæve sig i godset som i sin fædrenearv. Thorbrands sönner så da ingen anden udvej end at trække sig tilbage, og tyede atter til Snorre Gode. Denne sagde, at det var nu gået som forrige gang, at de havde ladet Arnkel komme sig i forkøbet; de kunde nu skyde en hvid pind efter løsøret, som Arnkel allerede havde taget i besiddelse, men til jorden vare de lige nær, og det kom da an på, hvo der vare de stærkeste; han frygtede imidlertid for, at Arnkel, der tilegnede sig hver mands del der i herredet, også i dette skifte, som i andre, vilde overmande dem. Thorleif Kimbe svarede: »Du har ret, Snorre! og vi kunne ikke vente, at du skal håndhæve vor ret imod Arnkel, da du i alle handeler, som I have sammen, giver efter for ham«. Thorbrands sönner toge derpå hjem, misfornöjede med deres skæbne.

33. Om Thorolf Bøgifods død.

Snorre Gode lod nu hugge i Kråkenæsskoven, og det meget. Thorolf Bøgifod, som mente, at skoven blev ødelagt, red ud til Helgefjeld, og bad Snorre, at lade ham få skoven igen, thi han havde lånt ham den, men ikke givet ham den. Men Snorre svarede, at det vilde komme på det rene, når man hørte deres vidnesbyrd, som havde været tilstede ved håndsalget, og når skoven ikke således blev frakendt ham, så vilde han ikke lade den fare. Thorolf begav sig da bort, meget ilde tilmode, og red ind til Bolstad til sin sön Arnkel. Denne tog vel imod sin fader, og spurgte efter hans ærende. »Det er mit ærende hid«, sagde Thorolf, »at jeg finder den kiv, der er imellem os, meget ulykkelig, og ønsker, at vi skulle lade den fare og leve som gode frænder; dette forhold er unaturligt, men når vi forene os, ville vi blive anseelige her i herredet, du ved din manddom, jeg ved min klogskab«. Da Arnkel yttrede, hvor kært det vilde være ham, at de sluttede sig nöjere sammen, vedblev Thorolf: »Lad det nu være begyndelsen til vort forlig og venskab, at vi kræve Kråkenæsskoven tilbage af Snorre Gode; det tykkes mig hårdt, at han skal have vor ejendom; men han vil nu ikke lade mig få skoven, og siger, at jeg har givet ham den, men det er lögn«. Arnkel svarede: »Det var ikke af venskab mod mig du lod Snorre få skoven; jeg ved, at han har ikke ret hjemmel til den, men jeg vil ikke, at du til lön for din ondskab skal have glæde af vor trætte«. »Jeg tænker«, sagde Thorolf, »det er snarere din egen fejghed, der bevæger dig dertil, end fordi du frygter, at jeg skal have glæde af eders trætte«. »Tænk derom, som du vil«, sagde Arnkel, »men under disse omstændigheder vil jeg ikke give mig i kiv med Snorre om skoven«. Dermed skiltes

de ad. Thorolf tog hjem, var meget misfornöjet, og tyktes nu ikke at kunne få sin krig frem.

Thorolf kom hjem om aftenen, talte ikke med nogen, satte sig i sit höjsæde, spiste ikke til aften, og blev siddende, da de andre gik til sengs. Om morgenen, da de stode op, sad han der endnu, og var død. Da sendte husfruen bud til Arnkel, for at mælde ham hans faders død. Arnkel red op til Hvam med nogle af sine hjemmemænd, og da de kom til Hvam, fik han vished, at hans fader var død, og sad i höjsædet; men alle folk vare forskrækkede, thi dem alle forekom hans død uhyggelig. Arnkel gik da ind i stuen, langs med bænkene bagfra mod Thorolf, og bad alle vogte sig for at komme ham nær forfra, sålænge lighjælp endnu ej var ham ydet[1]). Arnkel greb da Thorolf i skuldrene, og måtte bruge alle sine kræfter, förend han fik ham ned af sædet, hvorpå han svøbte et klæde om hans hoved, og redte om liget, som skik var. Derefter lod han bryde hul på væggen bag ved ham, fik ham der ud, lod ham lægge på en slæde med forspændte øxne, og age op i Thorsådal. Det var ikke uden besvær, at de fik ham derhen, hvor han skulde være, og der lagde de ham i en fast dys. Derpå red Arnkel hjem til Hvam, og tog alt sin faders gods i besiddelse. Han blev der i tre dage, uden at der forefaldt noget videre mærkeligt, og vendte så hjem.

34. Thorolf Bøgifod går igen.

Efter Thorolf Bøgifods død fandt mange det ilde at være ude efter solens nedgang, og mod enden af sommeren bemærkede man, at Thorolf var påfærde; da kunde man aldrig være udenfor husene i fred, når solen var gået ned, hvortil kom, at de øxne, han var trukken med,

[1]) el. medens hans öjne, mund og næse endnu ikke vare tillukkede.

bleve troldredne, og alt det kvæg, som kom nær til hans dys, blev galent og raste sig ihjel. Ofte kom fårehyrden i Hvam hjem, forjaget af Thorolf, og om høsten hændte det sig, at hverken fårehyrden eller kvæget kom hjem, og da man om morgenen tog ud, for at lede efter dem, fandtes hyrden død kort fra Thorolfs dys; han var kulsort over hele legemet, og hvert ben i ham knust. Han blev dyset hos Thorolf, men alt kvæget, som havde været i dalen, fandtes enten dødt eller forvildede sig i fjeldene, og fandtes aldrig; og når fugle satte sig på Thorolfs dys, faldt de døde ned. Dette vakte en sådan forstyrrelse, at ingen vovede at lade kvæget græsse oppe i dalen; ofte hørte man om natten udenfor på Hvam stærke døn, ja selv i huset tumlede det, og da vinteren kom, viste Thorolf sig ofte hjemme på gården, og hjemsøgte især husfruen; mange havde mén deraf, men hun var nær ved at gå fra sin forstand. Hun døde da også tilsidst deraf, og blev ført op i Thorsådal og dyset hos Thorolf. Derpå flygtede alle folk bort fra gården; og nu begyndte Thorolf at gå vide om dalen, så han ødede næsten alle gårde der omkring. Og denne hans gengang afstedkom en stor forstyrrelse, da han dødede nogle, andre flygtede, men alle de, som opgave ånden, bleve siden sete i færd med ham. Alle klagede over denne ulykke, og de mente, at Arnkel burde råde bod derpå. Arnkel bød alle dem til sig, som fandt det vildere[1]) der, end andensteds. Thi hvor Arnkel var stædt, mærkedes der aldrig noget mén af Thorolf og hans følge. Alle vare så rædde for denne Thorolfs gengang, at ingen turde om vinteren tage igennem egnen, skönt de havde vigtige ærender.

Da nu vinteren led og våren kom med mild luft, og

---

[1]) bedre.

frosten gik af jorden, sendte Arnkel et bud ind til Karstad til Thorbrands sönner, og bad dem tage med ham, for at føre Thorolf bort fra Thorsådal, og søge ham et andet lejested. Det var hver mands pligt efter loven at føre død mand til graven, når de æskedes dertil; Thorbrands sönner mente dog, at det kom ikke dem ved, at hjælpe Arnkel eller hans mænd af deres nød, men den gamle Thorbrand forestillede dem, at det var deres lovlige pligt, og heller ikke var det sömmeligt at afslå det. Thorod lovede da at møde Arnkel på Ulfarsfjeld. Nu gjorde Arnkel sig færdig; de vare tolv mand, og havde trækøxne og graveredskaber med sig; de toge først til Ulfarsfjeld, hvor de traf Thorod Thorbrandsen med to andre mænd. De fore nu op over halsen, og kom til Thorsådal til Thorolfs dys. Han så nu meget fæl ud; de toge ham op af graven, lagde ham på en slæde, spændte to stærke øxne for, og droge ham op til Ulfarsfjeldshals; der vare øxnene trætte, så man måtte tage nogle andre, der droge ham op på halsen; Arnkel agtede at føre ham ind på Vadelshøfde, for at jorde ham der. Men da de kom ind på kanten af bjerghalsen, bleve øxnene gale, reve sig løse, løb frem ad bjerghalsen, og stævnede ud mod søen, og styrtede begge om og døde. Thorolf var da så tung, at de ikke kunde få ham videre, hvorfor de førte ham til en liden høfde, som var tæt ved dem, og jordede ham der. Det sted kaldes siden Bøgifodshøfde. Derpå lod Arnkel et gærde opføre tværs over høfden ovenfor dyssen, så höjt, at ingen kunde komme derover uden flyvende fugl. Man ser endnu mærke deraf. Der lå Thorolf rolig al den stund Arnkel levede.

35. Om Snorre Godes dele med Arnkel.

Snorre Gode lod Kråkenæsskoven hugge, og brød sig ikke om Thorolf Bøgifods klagemål. Men det mær-

edes nok på Arnkel, at han mente, at Snorre ikke havde ɔvhjemmel på skoven, thi ham tyktes, at Thorolf havde egået arvesvig ved at give ham den. En sommer sendte norre Gode sine trælle til arbejde i skoven, og de hug n del tømmer, stablede det op, og toge hjem. Da tømɪeret tõrkedes, gik ordet, at Arnkel vilde tage det, men er blev dog ikke noget af; derimod bad han sin fåreyrde at passe på, og at vare ham ad, når Snorre vilde ɔre tømmeret hjem. Da nu vedet var tõrt, sendte Snorre 'e af sine trælle efter det, og lod sin følgemand Hauk ɪge med dem, for at stå dem bi. De bandt tømmeret å tolv heste, og begave sig på hjemvejen. Men fåreyrden underrettede Arnkel derom, som da tog sine åben, og satte efter dem. Da han kom efter dem, prang Hauk af hesten, og kastede sit spyd efter Arnkel, ɪen det kom i skjoldet, og sårede ham ikke. Men rnkel sprang ligeledes af, og fældede Hauk med sit ɔyd ved Hauksá. Da trællene så Hauks fald, toge de ɪgten hjemad, og da Arnkel havde forfulgt dem et ykke, vendte han om, drev de med ved belæssede este med sig, tog vedet af dem, slog dem løse, fæstede ɪbene på dem, og drev dem ud ad fjeldet, og de søgte jem til Helgefjeld. Denne tidende spurgtes, men alting ev roligt vinteren over. Men om våren anlagde Snorre ɪg til Thorsnæsting for Hauks drab, og Arnkel erklærede ɪm uhellig, fordi han havde gjort det første anfald. ɪgen blev dreven med megen iver, men Hauk blev eræret uhellig, og sagen gik Snorre imod. Dette gav ɪledning til megen fjendlig omtale sommeren over.

36: Snorre råder Arnkel bane.

Der var en mand, ved navn Thorleif, fra Østfjordene, ɪm var lovfældet for voldtægt; han kom om høsten til elgefjeld, og bad Snorre Gode om opbold i hans hus,

men Snorre afslog det, og de talede meget sammen, förend han tog bort. Derefter tog Thorleif til Bolstad, hvor han kom om kvelden, og var der natten over. Tidlig om morgenen stod Arnkel op, og naglede sin udedör. Thorleif stod op, gik hen til Arnkel, og bad ham om ophold der. Han svarede undvigende, og spurgte, om han havde været hos Snorre Gode? »Det har jeg rigtig nok«, sagde Thorleif, »men han vilde ikke tage imod mig, og heller ikke skötter jeg meget om at være i den mands følge, der lader sig kue af hver mand, han har med at göre.« »Ieg tænker heller ikke,« sagde Arnkel, »at Snorre vinder ved købet, hvis han giver dig mad for dit følgeskab.« Thorleif blev nu ved at trænge på, at han gerne vilde være hos en mand som Arnkel, men denne vægrede sig, da han ikke plejede at tage mand fra fremmed herred i sit hus. Medens de således taledes ved en stund, den ene påtrængende, den anden undvigende, borede Arnkel på dörrevlerne, og lagde imidlertid sin tælgeøxe på jorden; Thorleif greb den, svang den over sit hoved, og vilde sætte den i hovedet på Arnkel; men da denne hørte hvinet, sprang han op, løftede Thorleif op på sit bryst, og nu kendtes hans styrke, thi han kastede Thorleif til jorden, så han næsten dånede, men øxen røg ham ud af hånden, og Arnkel fik den fat, og satte Thorleif den i hovedet, og gav ham banesår. Ordet gik, at Snorre Gode havde sendt denne mand, for at dræbe Arnkel. Men Snorre tog sig ikke denne sag nær, og lod folk snakke hvad de vilde, og således gik det halvår uden videre forefald.

37. Om Arnkels død.

Næste høst ved vinternætters tid havde Snorre Gode et stort høstgilde, hvortil han havde indbudet sine venner. Der holdtes øldrikke, og blev drukket fast, og herskede

en munterhed af øllet. Der blev også talt om mand-
ing, og hvo der var den gæveste mand der i egnen,
· den störste høvding; og derom kunde de ikke blive
e. De fleste holdt Snorre Gode for den gæveste
d, men andre holdt Arnkel derfor, og atter andre
. Da de nu talede derom, sagde Thorleif Kimbe:
ad er det værd at trættes om sligt, som hver kan se
sine öjne?« »Hvad vil du sige med det, Thorleif!«
le de andre, »at du holder den sag for så ligefrem.«
en betænkning er Arnkel den störste,« sagde han.
hvad grund da?« sagde de andre. »Fordi det er den
: sandhed,« svarede Thorleif; »Snorre Gode og Styr
for deres svogerskabs skyld at regne for én mand,
ingen af Arnkels hjemmemænd ligge uden bøder
hans gård, af dem, Snorre har dræbt, således som
rres følgemand Hauk ligger her ved hans gård, hvem
kel har dræbt.« Dette, fandt man, var dristig talt og
sandt, således som sagerne nu stode, og dermed
tes samtalen. Da man nu tog bort fra gildet, valgte
rre gaver til sine venner, fulgte Thorbrands sönner
til skibet, og ved skilsmissen gik han hen til Thor-
Kimbe, og sagde: »Her er en øxe, Thorleif, som jeg
give dig, den har et langt skaft, men vil dog ikke
ne nå Arnkels hoved, når han gör hø på Ørlygstad,
s du skal kaste den hjemmefra Alftefjord«. Thorleif
mod øxen, og sagde: »Tro ikke, at jeg skal dvæle
d at svinge øxen imod ham, når du vil hævne din
;emand Hauk«. »Det tör jeg vente af eder, Thor-
nds sönner«, sagde Snorre, »at I ville passe på, når
gives lejlighed til at angribe ham; og da må I dadle
: med rette, hvis jeg ikke møder eder, når I vare mig
at det er tid«. De skiltes således ad, begge lige
ge til at tage Arnkel af live; Thorbrands sönner
lde udspejde lejligheden.

Tidlig på vinteren kom der stærk frost, og alle fjorde lagde til. Freysten Bove vogtede får i Alftefjord; han skulde passe på, når der gaves lejlighed til at anfalde Arnkel. Arnkel var en driftig mand, og lod sine trælle arbejde fra morgen til aften; han drev jorderne både på Ulfarsfjeld og Ørlygstad, thi der var ingen at få til at bo der af frygt for Thorbrands sönner; men om vinteren plejede Arnkel at føre høet fra Ørlygstad om natten, når det var måneskin, thi trællene havde andet at göre hjemme om dagen, og han brød sig ikke noget om, at Thorbrands sönner lagde mærke dertil. En nat för jul stod han op, vakte sine tre trælle, af hvilke den ene hed Ofeig, og tog dem med ind til Ørlygstad; de havde fire øxne og to slæder med. Thorbrands sönner bemærkede deres færd, og Freysten Bove tog strax om natten over isen til Helgefjeld, og kom derhen noget efter at folk vare gåede i seng. Han vakte Snorre Gode. Denne spurgte hvad han vilde? »Nu er den gamle örn flöjen til ådslet på Ørlygstad«, sagde Freysten. Snorre stod op, lod sine mænd klæde sig på, og de droge ni bevæbnede over isen til Alftefjord, hvor Thorbrands sönner, sex mand stærke, mødte dem inderst i fjorden. De droge nu afsted til Ørlygstad. Her var en af trællene taget hjem med hølæsset; de andre så, at der kom bevæbnede op fra søen, og Ofeig mente, at det var bedst at tage hjem. Arnkel svarede: »Jeg kender godt råd, her kan hver af os göre det som han synes bedst om. I skulle løbe hjem og vække mine følgemænd. De ville da snart komme mig til hjælp, men her er et godt forsvarssted i gærdet, jeg vil værge mig her, hvis dette ere fjender; det huger mig bedre end at løbe. De ville ikke snart få bugt med mig, da jeg snart vil få undsætning, hvis I blot røgter eders ærende brav«. Arnkel havde neppe udtalt för trællene gave sig til at løbe. Trællen

Ofeig kom hurtigst afsted, men blev så ræd, at han nær var bleven gal og rendte til fjælds og styrtede ned i en fos og satte der livet til. Den ene træl løb hen til gården; men da han kom hen til laden traf han der en af sine kammerater, der slæbte høet ind. Denne råbte den løbende træl an, og bad ham at tage fat og hjælpe sig. Trællen kunde nok lide den slags arbejde og tog strax fat.

Nu er at fortælle om Arnkel Gode; da han kunde skelne Snorre Gode greb han meden af sin slæde og tog den med sig op i gærdet. Gærdet var höjt fra ydersiden, men indvendig fyldt op; der var et godt forsvarssted. En stak hø var i gærdet. Da Snorre og hans mænd kom til gærdet, gjorde de strax et angreb, uden at det fortælles at de vexlede ord. De anfaldt mest med spydstik, som Arnkel afvendte med slædemeden, så at mange af der spydskafter gik itu uden at Arnkel blev såret. Da de nu havde opbrugt deres skudvåben gjorde Thorleif Kimbe et tilløb imod gærdet med draget sværd. Arnkel slog til ham med slædemeden, men Thorleif undveg hugget ved at lade sig falde baglænds ud af gærdet. Meden stødte imod den frosne kant af gærdet, sprang itu, så at den ene del røg ud af gærdet. Arnkel havde lænet sit sværd og skjold op til høstakken. Han greb da sine våben og værgede sig, men var nu mere udsat for sår. Fjenderne trængte nu ind i gærdet, men Arnkel sprang op på høstakken og værgede sig der en stund, men blev tilsidst overmandet og dræbt. De dækkede liget til med hø der i gærdet. Derpå drog Snorre hjem til Helgefjeld. Skalden Thormod Trefilsen mindes Arnkels død i sit digt om Snorre Gode.

Nu er at fortælle om Arnkels trælle, da de vare færdige med at bringe høet ind, gik de ind i husene og trak deres skindklæder af. Da vågnede Arnkels følge-

mænd og spurgte hvor Arnkel var. Da vågnede trællen ligesom op af sövne, og sagde: »Det er jo sandt«, sagde han, »han strider nok endnu inde på Ørlygstad med Snorre Gode«. Da sprang mændene op, klædte sig på, og skyndte sig til Ørlygstad, men fandt Arnkel død. Alle beklagede hans død, thi af alle hedninge i den gamle tid var han i hver henseende den störste mand, forstandig, dannis, höjhjertet og særdeles djærv, oprigtig, sagtmodig i sind; han gik også af med sejeren i alle sager, hvem han end havde med at göre, og det, hvilket nu viste sig, tildrog ham avindsmænd. Arnkel blev höjlagt i en meget stor höj ved søen ude ved Vadelshøfde.

38. Om loven for eftermål.

Efter Arnkels drab vare der kun kvinder til arv og eftermål; derfor blev drabssagen ikke forfulgt med den kraft, som man kunde vente efter en så gæv mand. Der blev sluttet forlig på tinget, og ingen anden straf bestemt, end at Thorleif Kimbe, som man tilkendte Arnkels banesår, skulde være landflygtig i tre år. Men da dette eftermål ikke var sömmeligt, som det burde at være efter en sådan høvding, så gave landets regeringsmænd den lov, at herefter måtte ingen kvinde have eftermål i drabsag, heller ikke karlmand[1]) under sexten år, og det har siden bestandig været overholdt[2]).

---

[1]) mandsperson.

[2]) denne vigtige lov blev altså givet året 994. Eftermålsret for kvinders vedkommende blev ophævet, for mandspersoner flyttet fra det 12te til det 16de år. I andre mindre vigtige sager, f. ex. at føre en arvesag for retten, vedblev dog 12 års alderen som for at give fuld myndighed. I Grågåsen er den ved nogle sager bundet ved 16 år, ved andre ved 12 år.
G. V.

39. Om Thorleif Kimbes udenlandsrejse.

Thorleif Kimbe fik sig fart om sommeren med nogle købmænd, som toge ud fra Strömfjord[1]), og holdt til ned skibsstyrerne. Den gang var det skik hos købnændene, ingen madsvende at have, men de, som spiste sammen måtte selv kaste lod om, hvem der skulde orestå køkkenet. Alle skibsfolkene havde også drik sammen; der skulde nemlig stå et kar ved masten, hvori lrikken var, og anden drik havde man i legler, hvorfra len fyldtes i karret, når det var tomt. Da de nu næsten rare færdige til at sejle, kom der en mand hen på ladsen ved boden; det var en höj mand, med en byrde å ryggen, og han forekom dem noget underlig. Han spurgte efter skibsstyreren, og de viste ham hen til hans od; han lagde sin pakke hen ved boddören, gik så ind boden, og spurgte skibsstyreren, om han vilde tage ıam med over havet. De spurgte ham om hans navn; ıan hed Arnbjörn, var en sön af Asbrand fra Kam, og g sagde, at han vilde fare udenlands, for at opsøge sin roder Björn, der for nogle år siden var rejst bort, og ra hvem han ikke havde spurgt noget, siden han drog il Danmark. Østmændene sagde, at bunken var nu llerede bunden, og de havde ikke lyst til at løse den; men han forestillede, at han havde ikke mere töj med sig, end der kunde ligge på bunken[2]). Da dem nu tyktes, at det var ham vigtigt at rejse, så toge de ham med. Han spiste alene, og havde sin plads foran ved stavnen. I hans pakke havde han tre hundrede alen vadmel, tolv vareskind og hans rejsekost. Han var hjælpsom og munter, så købmændene kunde godt lide ham.

---

[1]) en havn og gammel handelsplads i Snefjeldnæssyssel kort vestenfor gården Mykleholt.

[2]) lasten midt i skibet.

De kom lykkelig over til Hördeland, og lavede deres mad på et udskær, hvor de havde landet. Thorleif Kimbe traf lodden at forestå køkkenet, og han skulde lave grød. Arnbjörn var på land, og lavede ligeledes grød til sig selv, og dertil havde han taget Thorleifs kedel. Denne gik på land, og bad Arnbjörn om sin kedel, men han var endnu ikke færdig, og rørte ivrig op i kedelen; men Thorleif stod ved siden af ham. Da råbte Østmændene fra skibet af, at Thorleif skulde skynde sig at bakke op, sagde at han var en rigtig Islænder så magelig[1]) han var. Da blev Thorleif hidsig, tog kedelen, kastede Arnbjörns grød ud, og gik sin vej. Men Arnbjörn havde skeen i hånden, og slog med den til Thorleif, og traf ham på halsen. Slaget var ubetydeligt, men da grøden var kogende hed, så brændte den Thorleif på halsen. Han sagde: »Nordmændene skulle ikke have det at le af, da vi ere her to Islændere, at de må skille os landsmænd ad som hunde, men når vi ere igen på Island skal jeg nok huske dig det«. Arnbjörn svarede ikk Nogle dage efter fik de bör ind til landet, og sa' skibet op. Thorleif blev der, men Arnbjörn fik skibsl lighed med nogle lastfarere til Vigen, og tog derfra Danmark, for at opsøge sin broder.

40. Om Björn Bredvikingekappe.

Thorleif Kimbe var to vintre[2]) i Norge, og to tilbage til Island med de samme købmænd, som ha taget ud med. De sejlede til Bredefjord og k Dagverdnæs, og han tog om høsten hjem til Alft og gjorde sig til, som han plejede. Den samme s

---

[1]) ell. sendrægtig, phlegmatisk, et stående stikord, som hidsige Normænd brugte om deres islandske frænder.
[2]) 994—996. G. V.

landede brødrene Björn og Arnbjörn i Hraunhavn[1]). Björn blev derefter kaldt Bredvikingekappe (Bredvikingernes kæmpe). Arnbjörn, der havde ført en god skilling ud med sig, købte sig strax jord på Bakke i Hraunhavn. Han førte ingen pragt, og var i det hele tilbageholden, men ellers den gildeste mand, man vilde se. Hans broder Björn derimod opførte sig prægtig, da han kom hjem, og holdt sig vel, thi han havde dannet sig efter fremmede høvdingers sæder; han var meget smukkere end Arnbjörn, forresten ligeså gild og langt tapprere. Om sommeren, da de vare nykomne, blev der holdt et talrigt mandemøde nordenfor Frodåheden ved mundingen af Frodå. Købmændene rede alle did i farvede klæder, og forefandt en stor mængde. Husfruen Thuride fra Frodå var der også, og hende gav Björn sig i tale med, uden at det vakte særdeles opmærksomhed, thi man fandt det rimeligt, at de havde meget at tale om, efterat de i så lang tid ikke havde set hinanden. Det kom til blodig strid om dagen, og en af Nordmændene blev dødelig såret; han blev båren hen under en busk, der stod på øren, og der løb så meget blod af såret, at det dannede ligesom et blodkær i busken. Drengen Kjartan fra Frodå, Thurides sön, var der også; han havde en lille øxe i hånden, og løb hen til busken, og dyppede den i blodet.

Da nu de, der boede sönden for heden[2]), rede hjem, spurgte Thord Blig Björn, hvorledes det var gået ham med hans samtale med Thuride. »Godt«, sagde han. Derpå spurgte Thord, om han havde lagt mærke til drengen Kjartan, hans og Thorodds eller alle deres sön, og hvad han syntes om ham? »Ja vist så jeg ham«, sagde

[1]) en havn og handelsplads tæt ved det nuværende Bude (Budested).
[2]) ell. Bredvikingerne.

Björn i et vers, »løbe til blodkilden, og næppe kender han sin egen fader«. De talede nu mere derom, og Björn slog tydelig nok på i et vers, at drengen lignede ham; men Thord rådte ham til, nu at vende sin hu fra Thuride. »Det vilde være det klogeste«, sagde Björn, »men det har jeg ikke i sinde, skönt jeg her får med en stærkere mand at göre, hendes broder Snorre«. »Se dig da vel for!« sagde Thord, og dermed endte de deres samtale.

Björn drog nu hjem til Kam, og overtog husets bestyrelse, thi hans fader var dengang død. Om vinteren begyndte han igen sin færd over heden, for at besøge Thuride; og hvor ilde det end tyktes Thorod, så vidste han dog ikke, hvorledes han skulde råde bod derpå; thi han vidste, hvor slet det var gået ham forrige gang, og nu var Björn en anderledes stærk mand end för. Han købte derfor Thorgrim Galdrekinn til at opvække uvejr for Björn, når han tog over heden. Det hændte sig også en dag, da Björn for til Frodå, og om aftenen vilde tage hjem, og var kommen noget silde på færden, at vejret blev tykt, og det regnede noget; men da han kom op på heden blev det koldt og snefog, og så mörkt, at han ikke kunde se vejen for sig; så kom der stormvejr med så stærk regn, at han næppe kunde komme frem, og de våde klæder frøs på kroppen af ham; derhos for han vild, og vidste ikke selv hvor han var. Endelig fandt han en hule, hvor han søgte ly, men det var et koldt leje; her forkortede han tiden ved i nogle vers at spøge over sin usle våde bolig og genkalde i erindringen sine forrige krigsbedrifter. Her måtte han da blive i hele tre dage, förend uvejret holdt op, så han kunde komme hjem.

11. Om Thorleif Kimbe og Thorbrands sönner.

Samme vår bejlede Thorleif Kimbe til Helga Thor-
.sdatter på Eyre, en søster til Stenthor, hvis broder
ormod, der var gift med Thorleif Kimbes søster Thor-
rde, anbefalede giftermålet; men Stenthor vilde ikke
rne give sit samtykke, og henstillede det til sine
ədre. De henvendte sig da til Thord Blig, men denne
dærede Thorleif: at han måtte først se at få de grød-
rammer lægte på sin hals, som han for tre år siden
vde fået i Norge, förend han tænkte på at gifte sig
ed hans søster. Over dette svar truede Thorleif ham,
han nok inden tre år vare omme skulde blive banket
Om morgenen efter holdt de en törveleg ved Thor-
andssönnernes bod, og idet Thorlakssönnerne gik forbi,
j der en stor sandtörv i nakken på Thord Blig, så
n vendte benene i vejret; og da han stod op, så han,
orledes Thorbrandssönnerne lo ad ham. Thorlaks-
nnerne grebe da til våben, de gik imod hinanden, og
gle mænd bleve sårede; men Stenthor og Snorre til-
jebragte fred.

2–43. Om Bredvikingerne og Thorbrands træl.

Denne kiv blev bestandig fortsat. Engang gjorde
ıorbrandssönnerne overfald på Arnbjörn fra Bredvigen,
en bleve overraskede af Snorre Gode förend de kunde
bugt med Arnbjörn. Herved opstod et fuldkommen
ndskab mellem Thorbrandsönner og Bredvikingerne
nden for heden. Bredvikingerne havde for sæd om
sten at samles til boldleg, og man søgte derhen fra
le egnen; der blev oprejst legboder, så at man op-
ldt sig der en halv måned eller længer. Nu havde
nden Thorbrand en træl, ved navn Egil den Stærke,
r var meget misfornöjet med sin trællestand, og ofte

bad Thorbrand og hans sönner om sin frihed, hvorimod han lovede at udføre hvad de vilde have. Engang da han om aftenen gik efter får ud til Borgedal, så han en örn komme flyvende over fjorden; en stor hund fulgte med Egil, denne kastede örnen sig på, og greb den i sine klør, og flöj tilbage med den over fjorden til Thorolf Bøgifods dys. Dette, mente Thorbrand, var varsel for store tidender. Om høsten talte Thorbrandssönner med trællen, at han skulde fare hen til det sted, hvor boldlegen holdtes, og dræbe en af Bredvikingerne, Björn eller Thord eller Arnbjörn, hvorimod de lovede ham sin frihed. Somme mente, at det skete efter overlæg med Snorre, og at han havde underrettet trællen, hvorledes han skulde bære sig ad dermed, at han nemlig skulde benytte den tid, da man lavede mad, og havvinden drev røgen ind i bjergskåret, til at overraske de legende. Egil begav sig på vejen. Samme aften gik Freysten efter får over en å, og kom til den bjergskride, som hedder Geirvör; der så han et bart mandshoved ligge, og hovedet kvad:

Geirvör er fuld
af faldnes blod;
dække hun skal
dødes høs[1]).

Han fortalte Thorbrand dette varsel, og denne fandt, at også dette spåede vigtige begivenheder.

Hvad nu Egil angår, så stævnede han over fjeldene, og skjulte sig dagen over i et bjergskår ved legboderne, og så på legen. Thord Blig, der sad på en stol og så på legen, thi han kunde ikke være med for sin heftigheds skyld, sagde: »Jeg ved ikke hvad det er jeg ser

---

[1]) hjerneskal.

deroppe i bjergskåret, og som af og til kommer frem, om det er en fugl eller et menneske, der har skjult sig; noget levende er det, det er nok bedst at undersøge det«. Ingen af de andre så det, og man brød sig derfor ikke videre derom. Denne dag tilfaldt det Björn Bredvikingekappe og Thord Blig at sørge for maden; Björn skulde göre ild og Thord hente vand. Da der nu var tændt ild, drev røgen op i skåret, således som Snorre havde sagt, og Egil fulgte da røgen ned til boden. Legen var endna ikke tilende, men det var imod enden af dagen, ilden brændte stærkt, og boden var fuld af røg. Egil var bleven meget stiv, dels af sin gang over fjeldet, dels af det han havde ligget i skåret. Han havde fryndset skotvinge i sine sko, som da var skik, men den ene var gået løs, og slæbte efter ham. Han gik ind i forstuen, men da han skulde gå ind i adelstuen, vilde han liste sig frem, thi han så Björn og Thord sidde ved ilden, og han håbede nu om et öjeblik at vinde sin frihed for bestandig. Da han nu vilde stige over dörtærskelen, trådte han på den løse skotvinge, kunde ikke få den anden fod frem, snublede, og styrtede ind på gulvet med en alarm, som om der var falden en flået oxe. Thord sprang op, og spurgte, hvad pokker der var på færde. Björn sprang ligeledes op, og fik fat på ham, förend han kunde komme på benene, og spurgte, hvem han var? »Det er Egil, min gode Björn« ! sagde trællen. »Hvad for en Egil«? spurgte Björn. »Egil fra Alftefjord«, sagde han. De satte nu fjædder på hans fødder, og da de andre kom ind, måtte han bekende alt. Næste morgen førte de ham op i skåret, og dræbte ham der. Det var den gang lov, at hvis nogen dræbte anden mands træl, skulde han bringe bøderne hjem til husbonden, nemlig tolv øre sølv, og det inden tredie dag efter drabet; når disse bøder således lovlig vare betalte,

kunde intet søgsmål finde sted for drabet. Bredvikingerne besluttede at bringe bøderne for Egil efter loven. De valgte tredive mænd af dem, der vare med ved legene, og det vare udvalgte folk. Disse rede over heden, og gæstede om natten på Eyre hos Stenthor, som derpå forenede sig med dem, så de vare tresindstyve mand. Næste nat vare de på gården Bakke hos Stenthors broder Thormod, og bade Styr og Vermund at følge med. Nu vare de firsindstyve mand. Så sendte Stenthor en mand til Helgefjeld, som skulde se, hvad Snorre Gode tog sig for, når han hørte, de samledes. Men da sendebudet kom til Helgefjeld, sad Snorre Gode i höjsædet, og der var ingen forandring at mærke i huset, så sendebudet kunde ikke komme efter, hvad Snorre havde for. Denne efterretning bragte han Stenthor. Denne sagde, at det var at formode, at Snorre vilde finde sig i andres lovlige færd, og når han ikke for til Alftefjord, så vidste han ikke, hvortil de behøvede så mange folk. Han vilde derfor have, at Bredvikingerne skulde blive tilbage. Men Thord svarede, at han vilde med, thi Thorleif Kimbe skulde ikke have det at spotte over, at han ej turde bringe ham bøderne for trællen. Da sagde Styr til brødrene Björn og Arnbjörn, at de skulde blive tilbage med tyve mand. Björn svarede, at han var just ikke vant til at skydes ud, og mente at Snorre vilde overliste dem, så de kunde behøve alle de folk, de kunde få; men da Stenthor lovede at sørge for alt, fandt Björn sig deri. Nu red Stenthor med omtrent tresindstyve mand bort fra Bakke; og de stævnede hen til Ulfarsfjeldshals.

44. Om slaget ved Alftefjord.

Snorre havde imidlertid anordnet alt; men først da Stenthors sendebud var taget bort, som han nok kunde tænke var kommen for at spejde, seilede han med tre

skibe indad Alftefjord, med omtrent et halvt hundrede mand, og kom til Karstad förend Stenthor. Da man nu fra Karstad så Stenthor komme, vilde Thorbrands sönner strax imod dem, for at hindre dem fra at komme ind i tunet; thi de havde godt mandskab, firsindstyve mand. Men Snorre Gode forbød at hindre deres ankomst, og befalede, at Stenthor skulde have sin lovlige ret; og alle skulde være inde, og ikke bruge unyttige ord, hvorved sagen kunde forværres. De gik da alle ind i stuen, og satte sig på bænkene, men Thorbrands sönner bleve gående på gulvet. Stenthor red med sit følge hen til dören. Han var iført en rød kjole, hvis flige han havde trukket op under bæltet; han havde et smukt skjold og hjelm, og var gjordet med sværd, der var smukt forarbejdet, men ikke ret skarpt; hjaltet var hvidt, af sølv, hæftet ligeledes snoet med sølv og med forgyldte plader. Han og hans følge stege af; han gik hen til dören, og hængte i åbningen en pung, hvori der var tolv øre sølv, og krævede vidner på, at trællebøderne vare lovlig betalte. Dören var åben, og en hjemmekvinde, som stod i den, og hørte ham kalde til vidne, gik ind i stuen, og sagde: »Det er en dygtig mand, Stenthor på Eyre, og han har talt vel for sig, da han bragte trælleboden. Da Thorleif Kimbe hørte dette, sprang han og de andre Thorbrands sönner ud, og så kom alle de frem, som vare i stuen. Thorleif kom først til dören, og så, at Thord Blig stod udenfor med sit skjold, men Stenthor gik tilbage i tunet. Thorleif tog et spyd, der stod i dören, og stak efter Thord Blig; stikket traf skjoldet, gled af, og gav ham et stort sår i skulderen. Da løb de andre ud, og der begyndte et slag i tunet, i hvilket Stenthor især stred ivrig. Men da Snorre kom ud, standsede han det, og bad Stenthor ride bort; han vilde ikke lade sætte efter ham. Stenthor red da bort med

sine mænd. Men da Snorre Gode gik hen til dören, traf han sin sön Thorod, den gang tolv år gammel, der havde et stort sår i skulderen. Han spurgte, hvem der havde såret ham? »Stenthor på Eyre«, svarede han. Og nu lod Snorre sætte efter dem. De andre så det, og begave sig op i fjeldskreden Geirvör, hvor der var et godt forsvarsted. Da Snorres flok nu gik opad skreden, kastede Stenthor efter gammel sæd et spyd, sig til held, hen over Snorres flok; spydet traf Snorres frænde Mår Halvardsen, der strax blev udygtig til strid. Da dette blev sagt Snorre Gode, sagde han: »Det er godt at det ses, at det ikke altid er tjenligt at gå sidst«. Nu begyndte en heftig kamp, indtil Aslak fra Langedal med flere kom til, og mæglede imellem dem. Stenthor skulde tage mod fred på sine mænds vegne, og bad Snorre at række sin hånd frem; men da han gjorde det, løftede Stenthor sit sværd, og hug Snorre over hånden; hugget gav et stort brag, og traf på stalleringen[1]), så at denne gik itu, men Snorre blev ikke såret. Da råbte Thorod Thorbrandsen: »De ville ingen fred have, og lader os nu ikke holde op, förend alle Thorlaksönner ere dræbte«. Men Snorre Gode sagde: »Da vil der blive tugt og ave i herredet, hvis alle Thorlaksönner blive dræbte; freden skal holdes, hvis Stenthor vil indgå den«. Alle bade denne at modtage den, og de sluttede da stilstand, indtil hver var kommen til sit hjem.

Bredvikingerne havde imidlertid hørt, at Snorre var taget til Alftefjord; de stege da til hest, og rede efter Stenthor alt hvad de kunde, og vare på Ulfarsfjeldshals, da slaget stod. Mange mene også, at Snorre Gode så dem deroppe, og at han derfor var så villig til at slutte

---

[1]) den ring, der lå på stallen eller alteret, og som herredshøvdingen bar på armen, når ed skulde aflægges.

fred med Stenthor. Da siden Stenthor og Björn traf hinanden på Ørlygstad, sagde Björn, at det var gået, som han tænkte, og at det nu var bedst at vende tilbage; men Stenthor svarede, at han vilde holde den med Snorre sluttede fred. Hver red derpå til sit; Thord Blig lå såret på Eyre. I slaget i Alftefjord faldt fem på Stenthors side, og to på Snorres, og mange bleve desuden sårede.

45. Om Thorbrands sönners nederlag.

Sommeren för slaget ved Alftefjord var der ankommet et skib til Dagverdnæs, af hvis ejere Stenthor havde købt en femåring[1]), som blev sat op ved Thingskålenæs. En morgen kort för jul vilde han hente den med sine brødre, Bergthor og Thord Blig, hvis sår nästen nu vare lægte, samt to Nordmænd; i alt vare de otte mand. De toge først ind på Bakke, og fik deres broder Thormod med, så nu vare de ni. Medens de nu vare ifærd med skibet, så de sex mænd komme fra Thingskålenæs imod Helgefjeld til, og fattede da strax mistanke, at det var Thorbrands sönner, der vilde til julegilde på Helgefjeld, som det også var. Her kom det atter til et blodigt møde i Vigrefjorden[2]) på den skrå og glatte is, hvilket endte med, at alle Thorbrands sönner bleve fældte til jorden. Da sagde Thord Blig, at man skulde gå imellem krop og hoved på dem alle[3]); men Stenthor sagde, at han vilde ikke bære våben på liggende mænd. Snorre Gode fik efterretning om striden, og kom did, men da var Stenthor allerede borte. Freysten Bove fandt han død, men

---

[1]) femradåret skib.

[2]) Denne kamp, der fandt sted kort för jul 997, beskrives udførlig i sagaen.

[3]) afhugge deres hoveder.

alle de andre vare dødelig sårede. Thorbrands sönner bleve førte hjem til Helgefjeld, og deres sår lægte, men Thorod fik en skæv hals og Thorleif Kimbe måtte gå med en træfod.

Næste forår sluttedes endelig forlig. Vermund hin Mjove skulde afsige kendelsen, hvilket han også gjorde på Thorsnæsting; og dette forlig blev holdt sålænge Stenthor og Snorre Gode levede[1]).

47. Björn Kappe rejser udenlands.

Den samme sommer bød Thorod Skatkøbende sin svoger Snorre Gode til gilde på Frodå, og klagede han sin nød med Björn Asbrandsen, der besøgte hans kone Thuride, Snorres søster. Da Snorre nu red bort, og kom over heden, vendte han sig til sine ledsagere, og forkyndte dem, at han vilde drage mod Björn, og tage ham af dage, hvis lejlighed gaves. Imidlertid vilde han ikke anfalde ham hjemme, thi dertil havde han for ringe magt, og selv overmagt vilde her kun udrette lidet, hvilket man så på Geir[2]) Gode og Gissur Hvide, da de med firsindstyve mand anfaldt Gunnar på Hlidarende, og han var ene, dog bleve nogle dræbte eller sårede, og angrebet slået tilbage, indtil Geir Gode udfandt af egen kløgt at skydevåbnene begyndte at slippe op for ham[3]).

---

[1]) Herved sluttedes den næsten tyveårige fejde, der udgör hovedindholdet af vor saga, mellem Snorre Gode og andre stormænd i Bredefjord. Fra denne tid af var Snorres herredømme sikkret I et tidsrum af over 30 år indtil sin død optræder han nu i alle landets anliggender som en af dets störste og indflydelsesrigeste mænd.

[2]) I udgaven står fejlagtig Thorgeir. G. V.

[3]) Herved sigtes til den bekendte fortælling i Njala. Det er klart af disse ord, at forfatteren af vor saga ikke har kendt den skrevne Njalsaga, der måske endnu ikke dengang var skreven

)erimod mente han, at Mår skulde anfalde Björn medens lenne var ude, hvilket han vistnok var, da det var godt ıøvejr. De rede nu hen til gården, og så Björn ude ›å tunmarken, i færd med vognarbejde; han var alene, ›g havde ingen våben uden en lille øxe og en stor ælgekniv. Björn så dem komme, og kendte dem strax. ›norre red forrest. Da fattede Björn snart sin beslut-ıing; han greb kniven, gik rask imod dem, greb med len ene hånd ærmet på Snorres kappe, med den anden ınugede han kniven, og holdt den således, at han let ıunde støde den i brystet på Snorre, hvis han vilde. Mår, der skulde anfalde ham, tabte derved modet, thi ıan så, at det strax vilde være ude med Snorre, hvis ıan gjorde Björn nogen skade. Björn fulgte med dem, ›g spurgte om et og andet. Endelig sagde han til Snorre, at han ikke vilde nægte, han havde givet ham ınledning til fortrydelse, og at man havde fortalt ham, ıvor meget Snorre havde imod ham; »men sig mig ıu«, sagde han, »om du har noget andet ærende til mig, end at tage ad faren vej; hvis ikke, så lov mig tryghed, ›g jeg vil så vende tilbage, thi jeg har ikke lyst at gå ıer som en nar«. »Du har fået mig så vel i din magt«, sagde Snorre, »at du skal have fred for denne gang, hvad der så ellers var min hensigt; men det vil jeg bede dig om, at du herefter vil lade Thuride være i fred, hvis vi ellers skulle være gode venner«. »Jeg vil ikke love dig mere, end jeg kan holde«, sagde Björn,

---

Her ere to misvisninger mellem Eyrbyggja og Njala. Njala fortæller, at de som angrebe Gunnar vare tredive (ikke 80) i tallet. De bekendte ord om Gunnars pile tillægges der Gizur den Hvide. — Da Gunnars død fandt sted henved 6 år för de her omhandlede begivenheder, så er det i sin orden, at disse ord lægges Snorre i munden på en tid, da Gunnars heltemodige forsvar og død måtte være i frisk minde. G. V.

»og jeg ser ikke, hvorledes det kan blive anderledes, sålænge jeg og Thuride ere i samme herred«. »Her holder dig ikke så meget«, sagde Snorre, »at du jo kan tage bort«. Björn svarede: »Det er sandt, og siden du selv er kommen til mig, og vort møde er løbet således af, så vil jeg love dig, at du og Thorod ingen ærgrelse skulle have af mine møder med Thuride til vinter«. Derpå skiltes de ad, og Snorre tog hjem. Næste dag red Björn til Hraunhavn, og fik sig skibslejlighed til om sommeren. De sejlede silde ud med nordvestvind, som holdt længe ved, og i lang tid spurgte man ikke noget til dette skib.

48. Om Grönland og Vinland.

Efter forliget imellem Eyrbyggerne og Alftfjordingerne toge Thorbrands sönner, Snorre og Thorleif, til Grönland. Efter den sidste er Kimbevåg imellem jöklerne opkaldt, og han boede i Grönland til sin alderdom, men Snorre tog til Vinland hint Gode med Karlsefne, og faldt der i en strid med Skrællingerne[1]).

49. Om kristendommen.

Gissur Hvide og hans måg Hjalte kom dernæst ud, og forkyndte kristendommen[2]); alle indvånere bleve døbte, og kristendommen blev lovtagen på altinget. Snorre Gode fremmede den især i Vestfjordene; han byggede selv en kirke på Helgefjeld, og hans svigerfader Styr en anden på Hraun. Det bidrog meget til kirkers bygning, at præsterne lovede, at man i himmerige skulde få plads for så mange mennesker, som der kunde stå i den kirke, man lod bygge. Thorod Skatkøbende lod også

---

1) om dette fortælles udførligt i Thorfinn Karlsefnes saga.
2) år 1000. Herom fortælles udførligt i Kristnisaga.

en kirke bygge på sin gård Frodå, men der vare ingen præster til at holde gudstjeneste i kirkerne, thi der vare kun få af dem på de tider.

50. Om Thorgunne fra Syderøerne.

Den samme sommer kristendommen blev lovtaget på Island, kom der et skib til Snefjeldsnæs; det var et Dubliner fartöj med mænd fra Irland og Syderøerne, men kun få Nordmænd. De måtte ligge længe, forat vente på bör til at sejle ind ad fjorden, og imidlertid toge mange hen til næsset, forat handle med dem. Der var også en kvidde fra Syderøerne, ved navn Thorgunne, ombord, og skibsfolkene sagde, at hun havde kostbare sager med sig, som man vanskelig skulde finde på Island. Da husfruen på Frodå, Thuride, hørte det, fik hun stor lyst til at se disse sager; thi hun holdt meget af stads og pynt. Hun tog da hen til skibet, og besøgte Thorgunne, og spurgte hende, om hun havde nogen udmærket kvindeklædning. Thorgunne svarede, at hun havde intet til salg, men hun havde kostbare sager, som den anden ikke behøvede at skamme sig ved, hverken ved gilder eller andre sammenkomster. Thuride bad om at se dem, og det fik hun lov til. Hun syntes vel om dem, og mente, de vilde klæde godt, men anså dem ikke for kostbare. Hun bød på dem, men Thorgunne vilde ikke sælge dem. Da bad hun Thorgunne tage sit ophold i hendes hus; thi hun vidste, hun havde mange herligheder, og håbede at få dem ved lejlighed. Thorgunne modtog tilbudet, men tilföjede, at hun ikke vilde give meget for sit ophold, thi hun var ganske godt værkfør[1]) og var heller ikke led af at arbejde, hun vilde kun ikke forrette nogen simpel gerning, og hun vilde selv be-

[1]) dulig til at forrette al slags gerning.

stemme, hvad hun skulde give for sig. De kom overens, og Thorgunnes sager bleve bårne op fra skibet; det var en stor tillåset ark [1]), og en mindre kiste, som bleve førte til Frodå. Da Thorgunne kom til sit ny hjem, bad hun om sit kammer, og der blev anvist hende plads inderst i stuen. Der lukkede hun sin ark op, og tog ud af den kostelige sengeklæder; hun bredte engelske lagener på sengen og et silketæppe; ligeledes ombæng og hvad der ellers hørte til, så kostelige ting, at man aldrig havde hørt magen. Thuride slog på, hvad alt dette vel kunde være værd; men Thorgunne svarede: »Mener du jeg vil ligge i halmen for din skyld, hvor pyntelig og stadselig du end er?« Og siden den tid talte Thuride aldrig om at købe hendes sager.

Thorgunne vævede, når det ikke var høvejr, men når det var tört vejr, gjorde hun hø i engmarken, og havde ladet göre en rive for sig selv alene. Hun var stor af væxt, både før og höj og kødrig, med sorte bryn, små öjne og stærkt brunt hår; til hverdags var hun god at komme tilrette med, og kom hver dag til kirke, förend hun gik til sin gerning; hun var dog hverken snaksom eller synderlig omgængelig; man holdt hende for en kone på den tredie snes.

På denne tid var Thorer Vidleg og hans kone Thorgrima Galdrekinn komne som fledføringer [2]) til Frodå, og de kunde ikke godt komme ud af det med Thorgunne. Thorodds sön Kjartan, der nu var tretten fjorten år gammel, var derimod hendes yndling; men han kunde ikke lide hende, hvorover hun ofte blev vred.

---

[1]) en stor kiste.

[2]) fledføring, den, der har sin underholdning i en andens hus.

51. Om Thorgunnes død.

Efter en våd sommer fulgte gode törre dage om høsten, så at høværket på Frodå trivedes godt. En dag var det stille og tört vejr, og der var ikke en sky at se på himlen. Thorod stod tidlig op og satte alle i arbejde, nogle til at køre ind, nogle til at sætte i lade, kvinderne til at vende høet, og Thorgunne skulde sørge for foderet til et skykke kvæg. Men noget efter middag viste sig en sort sky på toppen af fjeldet Skor[1]) mod norden; man frygtede for regn, og Thorod befalede dem at sætte høet op, men Thorgunne gjorde det ikke, uagtet det blev sagt. Skyen drog rask frem, og da den kom over gården, blev det så mörkt, at man næppe kunde se hånd for sig, og der faldt en så stærk regn, at alt det hø, der lå spredt, blev ganske vådt; men regnen faldt ikke andensteds, end på Frodå. Skyen drog ligeså hurtig over, som den var kommen, og vejret klarede op. Man så da, at det havde regnet blod; men da det blev godt törrevejr om aftenen, så törredes blodet snart af alt det andet hø, men Thorgunnes blev ikke tört, og heller ikke den rive, hun havde holdt på. Thuride spurgte hende, hvad hun mente, dette under skulde betyde; hun svarede, hun vidste det ikke, men dette måtte være varsel[2]) for nogen i huset. Om aftenen gik hun hjem, begav sig til sit kammer, tog de blodige klæder af, og gik i seng; hun stönnede meget, så man mærkede, hun var bleven syg. Spise vilde hun ikke. Om morgenen kom Thorod hen til hende for at se hvorledes hun havde det, og hvad ende hun mente det vilde tage. Hun svarede, at det blev hendes sidste sygdom. Derpå vedblev hun: »Du er den forstandigste

---

[1]) Skor kaldes fjeldpynten på den modsatte nordlige side af Bredefjord.

[2]) furda: varsel for ens død, deraf forfærdet. G. V.

her på gården; jeg vil derfor sige dig min anmod-
ngående det gods, jeg efterlader mig og angående mig
thi således som jeg siger, således vil det ske; og
lidet I end göre af mig, så vil det dog være farligt
ndre min villie« .Han lovede at opfylde den. »Det
bestemmelse«, sagde hun videre, »at hvis jeg dør,
nit lig føres til Skalholt, thi min hu siger mig, at
sted vil blive et af de anseeligste her i landet, og
ed, at der allerede nu ere præster, som kunne
messe over mig. Jeg beder dig derfor, at du
mig føre derhen, og du skal derfor få så meget af
jendom, at du kan være skadesløs. Af mit andet
skal Thuride have min skarlagenskåbe, og det forat
j skal fortryde på, at jeg handler med mit øvrige
som jeg vil. Betalingen for mit ophold skal jeg
dig. Den guldring, jeg har på mig, skal følge
graven, men min seng og sengeombæng skal brændes,
et kan ikke være nogen til nytte; ikke fordi jeg
der nogen brugen deraf, hvis det kunde være dem

»hun under intet menneske at have godt deraf. Hvad ulykke skulde der komme, fordi man forandrer hendes villie«? Men da han endnu ikke vilde give efter, tog hun ham om halsen, og bad ham ikke at brænde sengeklæderne, og overhængte ham sålænge, at han endelig betænkte sig. Hun bragte det da dertil, at Thorod kun brændte dynerne og puderne, men tæppet og lagenerne og omhænget tog hun til sig, og var endda ikke fornöjet.

Derefter beredte man ligfærden; nogle brave mænd bleve tagne til at fare med liget, og gode heste. Liget blev indsvøbt i løst linned, og lagt i kiste, hvorpå de begave sig på vejen over heden. De fortsatte nu deres tog, indtil de endelig i Stafholtstunger kom til gården på det Nedre næs[1]), hvor de bade om herberge; men bonden vilde ikke give dem noget. Men da natten stod fore, mente de ikke at kunne fare længer, thi de syntes ikke at færdes ved Hvidå om natten. De toge da af hestene, bare liget ind i et udhus, gik så ind i stuen, toge deres rejseklæder af, og besluttede at blive der om natten uden mad. Folkene i huset gik i seng ved daglyset. Da folkene nu vare komne i seng, hørte de en stor tummel i fadeburet, og nogle gik hen at se, om det var tyve; men da de kom til buret, så de en stor kvinde, ganske nøgen, i færd med madlavning, og bleve så rædde ved dette syn, at de ikke turde komme hende nær. Da ligmændene fik dette at vide, fore de til, og så, at det var Thorgunne. Alle mente, det var bedst ikke at komme til hende. Da hun nu havde lavet til hvad hun vilde, bar hun maden ind i stuen, satte bord frem, og maden derpå. Da sagde ligmændene til bonden og husfruen: »Vi ville jo gærne give eder mad, og vise eder al den gæstmildhed, vi kunne«. Men næppe havde bonden tilbudt

[1]) i Borgefjord på Hvidås nordlige bred.

dette, förend Thorgunne gik hen imod dören, og ud, og forsvandt. Da blev der tændt lys i stuen, gæsterne fik deres våde klæder ombyttede med andre, satte sig til bords; og signede maden, og skönt Thorgunne havde tillavet den, havde ingen skade deraf. De sov der om natten, og der vistes dem nu og om morgenen al mulig gæstfrihed. Derpå droge de videre. Da denne tildragelse rygtedes, søgte alle på vejen at yde dem alt hvad de behøvede; og der forefaldt intet videre mærkeligt. Da de kom til Skalholt, bleve de sager afgivne, som Thorgunne havde skænket dertil; præsterne toge glade derimod, Thorgunne blev jordet, og ligmændene droge hjem.

52. Om urdmånen[1].

På Frodå var en stor dagligstue, indvendig vare lukkede senge, som da var skik, og ved hver side af stuen aflukker til tör fisk og til mel. Hver aften tændtes der ild på i stuen, som skik var, og folk plejede da hver aften at sidde længe ved ilden, förend de gik i seng. Den aften, da ligmændene kom hjem, og folkene sade ved ilden på Frodå, så man, at der på væggene viste sig en halvmåne, således at alle i huset kunde se den; den gik avet om imod solens løb, og forsvandt ikke sålænge nogen sad ved ilden. Thorod spurgte Thorer Vidleg, hvad det skulde betyde? Han svarede, at det var urdmåne[2], og derpå vilde følge mandedød. Det hændte sig nu den hele uge, at urdmånen viste sig hver evige aften.

53. Om gengangerne.

Dernæst hændte det sig, at fårehyrden kom hjem, og var meget stille; han talte kun få ord, men lutter

[1]) af Urd en norne: Urdmåne; et uheldspående varsel.

[2]) Urd er, som bekendt, en af skæbnens gudinder.

vrede, så man troede næsten han var forhexet, thi han var ligesom ude af sig selv, og det varede så en stund. Hen på vinteren kom han en aften hjem, gik til sin seng, og lagde sig; men næste morgen var han død, og blev begravet ved kirken. Kort efter begyndte det stærkt at spøge. En nat var Thorer Vidleg gået ud; da han vilde gå ind, kom fårehyrden efter ham, greb ham, og kastede ham henimod dören. Dette angreb ham stærkt, han kom rigtignok til sin seng, men var kulsort. Han døde og blev begravet ved kirken. Siden viste de sig sammen, fårehyrden og Thorer Vidleg, hvorover folkene, som man kan tænke, bleve meget forskrækkede. Først blev en af huskarlene syg, og lå tre dage, förend han døde, så døde den ene efter den anden, indtil syv. Da var tiden leden frem til julefaste, skönt der den gang endnu ikke blev fastet på Island. I forrådskammeret var opstablet tör fisk lige til tværtræerne, så fuldt, at man ikke kunde lukke dören op, og måtte have en stige til at tage fisken ned ovenfra; en aften blev denne stabel reven fra hinanden, uden at man kunde finde nogen levende årsag dertil. Kort för jul tog Thorod bonde med fem andre ud til Næs efter tör fisk og de bleve derude om natten. Den samme aften, som han var taget hjemmefra, da man havde gjort ild på, og satte sig ved den, så man, at der kom et sælhundshoved op af gulvet; en hjemmekvinde, der først fik öje på det, greb en kæp, der lå, og slog til det; men det kom höjere op, og stirrede på Thorgunnes omhæng. Da gik en huskarl hen og slog til det, men ved hvert slag kom sælen höjere op, indtil den viste finnerne. Da tabte huskarlen sin samling, og alle de, der vare tilstede, bleve forfærdede. Nu løb drengen Kjartan til, greb en stor hammer, og slog sælen i hovedet. Den rystede med hovedet, og så sig om, men Kjartan blev ved, og for hvert slag

gik sælen ned, som om det var en pæl, han drev i jorden; han slog, indtil sælen endelig kom så langt ned, at gulvet luktes over den. Overhovedet bare alle varsler mest frygt for Kjartan.

54. Om Thorod Skatkøbendes død og gengang.

Om morgenen da Thorod tog hjem fra Næs, satte de alle til, uden at man kunde finde deres lig. Da dette spurgtes til Frodå, bøde Kjartan og Thuride naboerne did til arvegilde; dertil anvendte de deres juleøl. Den første aften, da man var kommen til sæde ved arvegildet, kom Thorod bonde med alle dem, der havde været med ham, ganske våde, ind i stuen. Man forskrækkedes ikke for ham, thi dette ansås for et godt varsel; man havde nemlig den tro, at de, der havde sat til på søen, vare blevne vel modtagne hos Ran[1], når de besøgte deres arveøl. Hedenskabet var endnu kun lidet aftaget, skönt folk vare døbte og vare kristne af navn. Thorod gik med sine ledsagere langs forbi bænkene, hen til ilden, brøde sig om ingens hilsen, og satte sig ved ilden, men folkene flyttede bort, og de andre bleve siddende der, indtil ilden gik ud. Således gik det hver aften, sålænge arvegildet varede. Der blev talt meget derom, men somme mente, at det vilde nok høre op, når arvegildet var forbi. Gildesmændene toge endelig hjem, og det var et sørgeligt sted at være derefter. Om aftenen efter at gildesmændene vare borte, blev der gjort ild som sædvanlig, og da den var kommen i brand, kom Thorod ind med sit følge, alle våde; de satte sig ved ilden og gave sig til at vride vandet af deres klæder. Næppe vare de komne vel til sæde, så kom Thorer Vidleg og hans sex følgesvende, de vare alle

[1]) havets gudinde

fulde af jord, og rystede deres klæder henimod de andre. Folkene i huset flygtede bort fra ilden, som man kan tænke, og havde hverken lys eller varme af den den aften. Næste aften tændte man ild på et andet sted, og tænkte, de skulde ikke komme der, men det gik som den forrige. Den tredie aften rådte Kjartan til at göre langild i salen og madild i et andet hus, og så blev det således, at gengangerne toge plads ved langilden, men husets folk ved den mindre ild, og det varede julen igennem.

I den törre fisk tumlede det bestandig stærkere både nætter og dage. Da man nu behøvede noget deraf, steg en mand op, og så da, at der øverst oppe var voxen ligesom en hale, som om det var en sveden oxehale, med få hår som sælhår. Manden tog i halen og trak, og råbte på nogle flere at de skulde hjælpe ham; der kom da både kvinder og karle, som trak i halen, men alt som de trak, slap halen fra dem, så at huden gik af hænderne på dem, som havde bedst fat. De så nu nöjere efter, og fandt fisken ligesom flået og nederst næsten fortæret, men der var ingen levende skabning at se. Derefter blev Thorgrima Galdrekinn syg, og døde kort efter; og samme aften, som hun var jordet, sås hun i følge med sin husbonde Thorer. Nu begyndte sygdommen på ny, og der døde flere kvinder end karlfolk, og denne gang endte sex deres liv, men adskillige flygtede bort af skræk. Om høsten havde der været tredive husfolk, deraf døde de atten, men fem flygtede bort, og i Goemåned[1]) var der kun syv tilbage.

55. Spøgeriet hæmmes.

Da det nu var kommet så vidt, tog Kjartan en dag hen til Helgefjeld til sin morbroder Snorre Gode, for at

---

[1]) omtrent fra 20. februar til 20. mars.

spörge ham til råds, hvad man skulde göre ved alle disse underlige ting. Der var just kommen en præst til Helgefjeld, som Gissur Hvide havde sendt did. Denne sendte Snorre til Frodå med Kjartan, samt sin sön Thord Kause og sex andre mænd og rådte til, at brænde Thorgunnes sengeboned, samt at sagsøge alle gengangerne for en döredom[1]), og præsten bad ham holde gudstjeneste der, vie vand og skrifte folkene. De toge endnu flere med sig fra de næste gårde, og kom til Frodå om aftenen för Kyndelmesse på den tid da ilden var tændt. Husfruen Thuride var da også bleven syg af den samme sygdom, hvoraf de andre vare døde. Kjartan gik strax ind og så, at Thorod med de andre sade ved ilden, som de plejede. Han tog Thorgunnes sengeboned ned, gik hen til ilden, tog en gløde og gik ud med den, og al sengeboneden blev brændt, som havde tilhørt Thorgunne. Derefter stævnede Kjartan Thorer Vidleg, men Thord Kause Thorod Bonde, fordi de uden tilladelse gik der i huset, og berøvede folk liv og helsen. Alle de, som sade ved ilden, bleve stævnede. Så blev der nedsat en döredom, og sagen foretaget ganske som ved en sag på tinge; der førtes vidner, sagen gentoges, og der fældtes dom. Da dommen var fældet over Thorer Vidleg, stod han op, og sagde: »Siddet jeg har, mens jeg sidde måtte«; hvorpå han gik ud af den modsatte dör, hvor retten ikke sad. Nu blev dommen fældet over fårehyrden; da han hørte den, stod han op, og sagde: »Fare skal jeg, skönt det havde sömmet sig för«. Da Thorgrima hørte sin dom, stod hun op og sagde: »Nu har jeg været her sålænge jeg kunde«. Således blev nu den ene sagsøgt efter den anden, og den, der blev domfældet, stod op, og alle sagde de noget, når de gik ud,

[1]) en ret sat ved dören, en husret.

hvilket gik ud på, at de nødig vilde bort. Endelig kom raden til Thorod Bonde; han stod da også op og sagde: »Her er nu ingen fred længer, lader os nu fly alle«; og dermed gik han ud. Derpå gik Kjartan ind med de andre; præsten bar vievand og helligdomme[1]) igennem huset, og holdt derefter messe med al höjtidelighed. Fra den tid ophørte al gengang og spøgeri på Frodå; og med Thuride blev det bedre, så hun kom sig igen. Foråret efter tog Kjartan sig husfolk, og boede længe efter på Frodå.

56—63. Om Snorre Gode og om Thorolf Bøgifods gengang.

Snorre Gode boede på Helgefjeld i otte år, efter at kristendommen var lovtagen på Island. Siden flyttede han til gården Tunge i Sælingsdal. Han havde mange stridigheder. En af de mærkeligste forårsagedes ved hans svigerfader Styrs drab, som skete det sidste år han boede på Helgefjeld. Af det fulgte en lang trætte, der endtes som sædvanlig med et forlig på tinge.

Thorbrands sön Thorod blev boende i Alftefjord, og besad både Ulfarsfjeld og Ørlygstad. Men nu begyndte der igen en stor uro formedelst Thorolf Bøgifods gengang. Thi da Arnkel var død, så begyndte han først på Bolstad, indtil den gård blev øde; så søgte han op til Ulfarsfjeld, hvor han satte skræk i alle. Bonden der, som var Thorods landbo, klagede sin nød for denne, og sagde, at det var folks mening, at Bøgifod ikke vilde holde op, förend den hele fjord var ødelagt, både mennesker og kvæg. Thorod gjorde da ende derpå, i det han forenede sig med folk fra de andre gårde, drog hen til Thorolfs dys, tog liget og brændte det op, og kastede

---

[1]) relikvier.

asken i havet. Men der hvor bålet havde været, slikkede en ko stenene, og denne ko fødte en tyrekalv, der blev gal, og var årsag til Thorodds død.

64. Om de Hvide mænds land.

Der var en mand ved navn Gudleif, en sön af Gunlaug den Rige fra Strömfjord. Han var en befaren sømand. I slutningen af Olaf den Helliges regering gjorde han en rejse til Dublin. Da han nu sejlede vestenfor Irland, forat komme tilbage til Island, fik de østen- og nordostvind, og dreve langt ud i havet mod sydvest. Det var langt hen på sommeren, og de gjorde store løfter, at de måtte komme lykkelig og vel fra havet. Da så de land, et stort land, men hvad det var for et, vidste de ikke. De besluttede nu at sejle til landet forat undgå havets voldsomhed, og fandt der en god havn. Da de havde været der nogen stund, kom nogle mænd til dem, men de kendte ingen af dem, ikke heller deres sprog; dog forekom det dem, at det lignede mest efter Irsk. Snart strömmede der endnu flere til, så det blev til mange hundrede, og de toge dem alle fangne, og bandt dem, og dreve dem så op i landet. Her bleve de førte til en forsamling, hvor der blev rådslået om deres skæbne; de forstode kun så meget, at nogle vilde have dem dræbte, andre, at de skulde fordeles imellem indbyggerne og göres til trælle. Medens dette stod på, så de en flok mænd komme ridende, og der var et mærke[1] i flokken; da de nærmede sig, så de, at der under mærket red en stor, anseelig mand, som var meget til alders og gråhåret. Alle böjede sig for ham, og modtoge ham som deres herre, og de mærkede, at alle beslutninger og bestemmelser bleve henstillede til ham.

[1]) fane.

Denne mand lod Gudleif og hans rejsefæller bringe for sig, og da de kom did, talte han dem til på Norsk, og spurgte, hvad land de vare fra? De svarede, at de fleste vare Islændere. Manden spurgte, hvem de vare, disse Islændere? Da fremstillede Gudleif sig, og hilste manden sömmelig; denne besvarede hans hilsen, og spurgte, fra hvad kant af Island de vare? De svarede: fra Borgefjord. Men da manden hørte det, spurgte han dem nöje ud om alle de större mænd i Borgefjord og i Bredefjord, og vilde have besked om hver især; blandt andet spurgte han til Snorre Gode og hans søster Thuride på Frodå; alt hvad der vedkom Frodå vilde han vide besked om, men især spurgte han til Kjartan, som da var bonde der. De andre indbyggere sagde på deres side, at der måtte tages en bestemmelse med disse fremmede. Da gik den höje mand bort fra dem, udnævnte tolv af sine mænd, og sad længe og rådslog med dem. Sa vendte de tilbage til forsamlingen. Den höje mand sagde nu til Gudleif: »Vi have talt om eders skæbne, og indvånerne her have givet det i min vold, men jeg giver eder tilladelse til at rejse hvorhen I ville; og skönt det nu er langt hen på sommeren, vil jeg dog råde eder til at tage herfra, thi folket her er ikke til at tro og vanskeligt at have med at göre; hertil kommer, at de mene, der er sket brud på deres lov, dem til forfang«. Gudleif sagde: »Hvis vi ere så lykkelige at komme tilbage til vor fosterjord, hvem skulle vi da sige, der har givet os vor frihed«? Manden svarede: »Det vil jeg ikke sige eder; thi jeg ønsker ikke, at mine frænder og fostbrødre skulle göre en sådan rejse hid, som I vilde have gjort, hvis jeg ikke var kommen eder til hjælp. Men min alder er nu rykket så vidt frem«, vedblev han, »at jeg hver time kan vente, at alderdommen får bugt med mig; og lever jeg end nogen tid endnu, så er her mægtigere mænd i

landet, end jeg, som give fremmede liden fred, skönt de ikke ere i nærheden af det sted, hvor I have landet«. Derpå hjalp han dem med at göre skibet i stand til rejsen, og blev hos dem, til der kom en bör, der var gunstig til at sejle ud med. Og förend han skilles fra Gudleif, tog han en guldring af sin hånd, og leverede ham den tilligemed et godt sværd, idet han sagde: »Lykkes det dig at komme til din fosterjord, så skal du bringe Kjartan, bonden på Frodå, dette sværd, og hans moder Thuride ringen«. »Og hvem skal jeg da sige, der sender dem disse kostbarheder«? spurgte Gudleif. Manden svarede: »Sig, at den mand sender dem, som er en större ven af husfruen på Frodå, end af hendes broder, Goden på Helgefjeld[1]); men hvis nogen tror, deraf at kunne slutte sig til den forrige ejermand, så forkynd dem disse mine ord: at jeg forbyder hver mand at besøge mig her, thi her er den största ufred at vente, med mindre de ere så lykkelige med deres landing som I; landet her har heller ikke gode havne, og allevegne ere indvånerne slemme mod fremmede, uden det træffer sig således, som nu med eder. Derpå skiltes de ad. Gudleif sejlede ud, og kom til Irland om høsten, og blev vinteren over i Dublin; næste sommer sejlede de til Island, hvor Gudleif da afleverede de kostbarheder, han havde fået. Alle holdt for, at denne mand har været Björn Bredvikingekappe, men anden efterretning, end denne, har man aldrig fået om ham.

65. Om Snorre Gode.

Snorre Gode boede på Tunge i tyve år, og havde i begyndelsen meget udstående med de andre stormodige høvdinger. Han kommer også til for i andre fortællinger.

---

[1]) Snorre Gode.

Han omtales, som hvermand er bekendt, i Laxdælasaga, thi han var en stor ven af Gudrun Osvifsdatter. Han griber også ind i Heidarvigssaga[1]. Men alt som hans alder tog til, mindskedes hans uvenskab med andre, dels fordi hans avindsmænd bleve færre, dels fordi han ved svogerskab med stormændene i Bredefjord og andensteds skaffede sig flere venner. Hans mange døttre bleve dels för hans død, dels efter, gifte med de anseeligste mænd, og fra dem nedstammede store slægter. Sin datter Sigride giftede han med Brand den Ørve, en sön af Vermund den Mjove; hun blev senere gift med en brodersön af Stenthor på Eyre. Fra dette ægteskab stammer den berømte Bjarkøæt i Norge[2]. Fra Snorres datter Thordis stammer Gilsbekkingeætten i Borgefjord[3]. Fra datteren Hallbera stammede den mægtige høvding Havlide Mårsen[4]. En af Snorres døttre var endvidere Thuride den Vise (den Sagnkyndige); hun blev først gift efter faderens død[5]. Halldor Snorresen[6] var den berømteste af Snorres sönner, han boede på Hjardarholt i Laxådal. Fra ham stamme Sturlungerne og Vatnsfjordingerne. Sönnen Snorre boede efter faderens død på Tunge.

---

[1]) Heraf ses, at vor saga er yngre end disse to sagaer.

[2]) Bjarkøætten, opkaldt efter Bjarkøen på Helgeland, var en gren af den norske Arnmødlingeæt, den vidtberømteste af alle norske ætter i oldtiden gennem mange århundreder.

[3]) blomstrede i det 12. århundrede. Opkaldt efter gården Gilsbakke.

[4]) Havlide Mårsen var Islands mægtigste høvding i begyndelsen af 12. årh. Om ham fortælles meget i Sturlungasaga.

[5]) Thuride den Vise var syv år gammel da hendes fader døde. Hun døde 88 år gammel året 1112. Denne sagnkyndige kvinde var en af Are Frodes fornemste kilder for landnamstiden og oldtidens tildragelser.

[6]) kong Harald Sigurdsens bekendte ven og krigskammerat. G. V.

Snorre Gode døde et år efter Olaf den Helliges fald; han blev jordet ved den kirke, som han selv havde ladet bygge. Men da kirken blev flyttet, bleve også hans ben optagne. Der var da tilstede Sturlesönnernes moder Gudny[1]. Thord Sturlesen[2]) siger, at de vare af middelstörrelse. Da bleve også Snorres farbroder Börk Digres ben optagne, og de vare meget store; ligeledes hans moder Thordises; de vare små, og sorte som om de vare svedne. Alle disse ben bleve igen nedgravede der hvor kirken nu står. Her sluttes fortællingen om Thornæssingerne, Eyrbyggerne og Alftefjordingerne.

[1]) moder til Snorre Sturlesen og hans brødre Sighvat og Thord.
[2]) historieskriveren lagmand Sturles fader.

[redacted]

Fortælling

om

L a x d æ l e r n e,

eller

Beboerne af Laxådalen.

1. Ketil Flatnef og hans börn.

'n Bunas sön Ketil Flatnef var en mægtig og ætstor ɜ i Norge; han boede i Romsdalen, som ligger imel- Söndmøre og Nordmøre. Med sin kone Yngvilde, en r af en anseelig mand Ketil Veder, havde han fem . Den ene af hans sönner hed Björn, siden kaldet əne, den anden Helge Bjola. Hans tre døttre vare: 'un, kaldet Hyrna, som blev gift med Helge den Magre, ɪön af Eyvind Østmand og Irekongen Kjarfals datter rta; Unne, (Aude) kaldet den Dybrige, der blev gift med den Hvide, en sön af Ingjald, der igen var en sön 'ode den Frækne, som Svertlingerne dræbte [1]); Jorun, ːt Mandvidsbrekka, som var moder til Ketil den Fiflske, :og land i Kirkeby, og fra hvem Sighvat Lovsigemand tammede [2]).

[etil og hans sönner beslutte at forlade Norge.

Ketil var allerede en aldrende mand, da kong Ha- Hårfager begyndte at udvide sin magt så meget, ıgen fylkeskonge eller anden stormand kunde blive ɔget, men han alene vilde råde for deres navne-

---

an var altså af dansk kongeslægt; thi denne Frode den Frækne 'ar den danske konge, som Svertlingerne eller Svertings sönner følge Saxes fortælling dræbte i et hov eller tempel i Jylland.
ovsigemand 1076—83.

bod [1]). Men da Ketil spurgte, at kong Harald havde tiltænkt ham samme kår, som de andre mægtige mænd, at han nemlig måtte se sine frænder voldsom behandlede uden at bod gaves derfor, og derefter endda måtte blive kongens lejemand [2]); så stævnede han sine frænder til et møde, og talede således til dem: »Vitterligt er det eder, hvorledes det er gået ved alle lejligheder, hvor vi have haft noget at skifte med kong Harald; omstændighederne derved behøver jeg ikke at udvikle eder på ny; men nu er det höjst nødvendigt at betænke den fare, der ligger os lige forhånden. Kong Haralds fjendskab imod os er en afgjort sag, og fra den side have vi ingen sikkerhed at vente. Tvende kår, synes mig, have vi nu for os: at fly fra landet eller at blive dræbte hver på sin plads; vel står min hu især til, at gå døden under öje, som mine frænder, men jeg vil ikke ved min overtalelse lede eder ind i en så stor fare; thi jeg kender mine frænders og venners tænkemåde, og ved, at I ikke ville skilles fra os, skönt der skal mands mod og hjerte til at følge mig.« Ketils sön Björn svarede: »Min hensigt vil jeg uden betænkning give tilkende; jeg vil følge gæve mænds dømme [3]) og fly fra dette land; thi lidet tror jeg at ville forfremmes derved, at jeg her hjemme sidder og bier til kong Haralds trælle komme og drive os bort fra vore ejendomme eller give os døden.« Disse hans ord vandt meget bifald, og tyktes talte med djærvhed; og der blev besluttet, at de vilde drage bort fra landet; thi dertil opmuntrede Ketils sönner meget, og ingen talte derimod [4]).

---

[1]) titel, hæderstitel; han alene indsatte og afsatte dem i og fra deres værdigheder, som han vilde.

[2]) undergivne, lejlænding, som måtte tage sin ejendom til leje eller som fæstegods. [3]) exempel.

[4]) dette fortælles anderledes i Eyrbyggja, se denne saga 1—2. kap.

Björn og Helge vilde tage til Island, om hvilket de havde hørt meget godt; der, sagde de, vare gode landejendomme, og man behøvede ikke at købe dem for penge; der drev mange hvaler til kysten, der var laxefangst, og andet fiskeri kunde drives hele året om. Ketil derimod sagde, at han på sin gamle dage aldrig vilde komme til disse fiskersteder, men han havde större lyst til at tage til Vesterlandene; thi der, sagde han, var godt at være, og landene der vare ham velbekendte, da han havde hærget der vide omkring.

3. Ketils sönner drage til Island.

Derefter holdt Ketil et herligt gilde, og giftede sin datter Thorun Hyrna med Helge den Magre. Og så gjorde han sig rede til at drage til Vesterlandene, i selskab med hans datter Unne[1]) og mange andre af hans frænder. Hans sönner og deres måg Helge den Magre sejlede samme sommer til Island. Björn Ketilsen kom med sit skib vesterpå til Bredefjord, og sejlede ind efter fjorden, og holdt sig nærmest ved den söndre side indtil det sted, hvor fjorden skar ind i landet, hvor der stod et höjt fjeld på næsset indenfor fjorden, og en ø lå kort fra landet. Der sagde han at de skulde opholde sig noget. Han gik op på land med nogle af sine mænd, og de vandrede omkring langs med søen; der var kort imellem fjeld og strand, og ham syntes der var byggeligt[2]). Her fandt han ogsaa i en vig sine höjsædesstøtter, der vare drevne i land, og fandt heri en bestemmelse for, hvor han skulde fæste bo. Derpå tilegnede Björn sig alt landet imellem Stafå og Hraunfjord, og boede på det sted, der siden efter ham kaldtes Björnshavn. Han kaldtes Björn den Østrøne, giftede sig med Gjafløg, en datter af Kjallak

[1]) Hun kaldes overalt så i denne saga; men ellers Aude. [2]) godt at bygge.

den Gamle, og efterlod sig to sönner, Ottar og Kjallak, Kjallaks sön var Thorgrim Gode fader til Viga-Styr og Vermund den Smækkre.

Helge Bjola kom med sit skib sönderpå, og tilegnede sig hele Kjalarnæs imellem Kollafjord og Hvalfjord, og boede på Esjubjerg til sin alderdom.

Helge den Magre kom med sit skib nordpå, og tilegnede sig hele Øfjord imellem Siglunæs og Reynisnæs, og boede på Kristnæs. Fra ham og hans kone Thorun nedstammede Øfjordingernes slægt.

4. Ketil drager til Skotland, og hans datter Unne derfra til Orknøerne og Færøerne.

Ketil Flatnef landede ved Skotland, og blev vel modtaget af landets herskere; thi han var en berømt mand, af en anset slægt, og de bøde ham selv at vælge, hvilke kår han der vilde have. Han og de andre hans frænder, der havde fulgt med ham, stadfæstede sig der, undtagen hans dattersön Thorsten [1]; thi han begav sig strax på hærtoge, hærgede vide omkring på Skotland, og fik altid sejer. Derefter sluttede han forlig med Skotternes konge, fik halvdelen af Skotland til eje, og blev konge derover. Han var gift med Thuride Eyvindsdatter, en søster til Helge den Magre. Men længe holdt Skotterne ikke forliget; thi de overfaldt ham mod tro og love, og, efter hvad Are Thorgilssen Frode [2]) fortæller om hans død, faldt han på Katanæs [3]). Unne den Dybrige var på Katanæs, da hendes sön Thorsten faldt; og da hun spurgte, Thorsten havde tilsat livet og hendes fader var død, så ventede hun sig der ingen oprejsning mere. Hun

[1]) Thorsten Rød eller den Røde, som han strax herefter kaldes.
[2]) Are Frode, den bekendte islandske historieskriver.
[3]) Caithness, nordpå i Skotland.

lod derfor i lön et skib bygge i skoven, og da det var færdigt, udrustede hun det til rejsen. Hun besad megen rigdom, og havde den hele samling af frænder med sig, som endnu vare i live, så man skal vanskelig finde mage til, at en enlig kvinde er kommen bort fra slig ufred med så meget gods og så mange ledsagere, hvoraf man kan skönne, at hun var et vidunder blandt sit kön. Hun havde også mange mænd med sig, der vare af höj værdighed og herkomst; en af dem hed Koll, der endogså bar hersenavn; en anden, ved navn Hörd, var ligeledes af stor æt og værdighed. Da Unne var færdig til rejsen, sejlede hun til Orknøerne, og dvælede der en tid; hun bortgiftede der Thorsten Røds datter Groa, hvis datter blev gift med en sönnesön af Rognvald Mørejarl, og derved stammoder til de orknøske jarler. Derefter sejlede Unne til Færøerne, hvor hun bortgiftede Thorstens anden datter Oløf, og fra hende nedstammer den berømteste slægt på disser øer, de såkaldte Gøtuskægger [1]).

5. Unne drager til Island.

Nu gjorde Unne sig færdig til at drage fra Færøerne, og gav sine skibsfolk tilkende, at hun agtede sig til Island. Hun havde Thorsten Røds sön, Olaf Feilan, med sig, samt hans søstre, som endnu vare ugifte. Derpå stak hun i søen, og kom lykkelig og vel sönder for landet til Vikerskeid, men der satte skibet til; mennesker og gods frelstes. Så tog hun med tyve mand i sit følge hen til sin broder Helge, der kom hende imøde, og bød hende være hos sig med ti medfølgere; men hun svarede vredelig, at hun aldrig havde troet, han var en sådan stakkel. Hun drager da bort, og agter at gæste sin bro-

[1]) mændene på gården Gata (Gade) nuvær. Gøte, på øen Østerø. Til denne slægt hørte den bekendte Thrond i Færeyingasaga.

der Björn i Bredefjord; og næppe har han fået nys om hendes komme, förend han drager hende imøde med et talrigt følge, byder hende velkommen, og beder hende blive hos sig med alle hendes ledsagere; thi han kendte nok sin søsters stolte sind. Dette behagede hende vel, og hun takkede ham for hans höjsindede tænkemåde. Der var hun om vinteren, og blev beværtet på det prægtigste, thi der vare gode råd dertil, og blev heller intet sparet; og om foråret drog hun over Bredefjord, og kom til et næs, hvor der blev holdt dagverd, hvilket næs siden kaldtes Dagverdsnæs[1], og er det, der går ud fra Medelfjeldsstrand; derpå styrede hun ind ad Hvamsfjord, og kom der til et næs, hvor hun ligeledes opholdt sig noget; der tabte hun sin kam, og det hedder siden den tid Kambnæs. Derefter for hun forbi alle Bredefjordsdale, og tilegnede sig land så vide, hun vilde; og da hun med sit skib var kommen ind i bunden af fjorden, fandtes hendes höjsædesstøtter der drevne på land, så hun var nu ikke mere i tvivl om, hvor hun skulde opslå sin bolig. Hun lod der en gård rejse, der siden kaldtes gården i Hvam[2], og boede der.

Det samme forår, da Unne satte bo i Hvam, fik Koll Thorsten Røds datter Thorgerde tilægte, hvilket gilde Unne bekostede; hun gav også Thorgerde hele Laxådalen til medgift, og her satte Koll bo söndenfor Laxå. Koll var en meget anset mand; hans sön hed Höskuld.

6. Unne uddeler sit landnam.

Derefter uddelte Unne stykker af sit landnam til andre mænd. Hörd gav hun hele Hördedalen; han var en mærkelig mand, der efterlod sig en stor slægt. Hans sön Asbjörn den Rige, der boede i Ørnolfsdal, blev gift

---

[1]) se side 35. [2]) Hvam betyder en lille dal.

med en datter af Midfjord-Skegge; og deres datter Ingeborg var det, som blev gift med Illuge hin Svarte; deres sönner vare Hermund og Gunlaug Ormstunge. Unne sagde til sine mænd: »Nu skulle I erholde lön for eders arbejde; der skorter os ikke på midler til at gengælde eder det og eders gode villie. I vide allerede, at jeg har givet manden Erp, Meldun Jarls sön, sin frihed; det var langt fra, jeg kunde finde mig i, at en så höjslægtet mand skulde bære træls navn.« Siden gav hun ham Saudafjeldsland imellem Tungeå og Midå. En anden mand Sökkolf gav hun Sökkolfsdalen, hvor han boede til sin alderdom. En af hendes frigivne, ved navn Hunde, en skotte af æt, gav hun Hundadalen [1]).

Thorsten Røds fjerde datter Osk var moder til Thorsten Surt den Spage, som forbedrede årsregningen [2]) Thorstens femte datter Thorhilde var moder til Alf i Dalene, der var stamfader for en stor slægt. Fra Thorstens sjette datter Vigdis nedstamme Høfdemændene i Øfjord.

7. Om Olaf Feilan, og Höskuld Dalekolls sön.

Olaf Feilan var det yngste af Thorstens börn; han var en stor, stærk mand, af smukt udseende og fuldkommen i alle mandlige øvelser. Ham agtede Unne fremfor alle andre, og bekendtgjorde derfor, at hun vilde efterlade ham alle sine ejendomme i Ilvam. Hun blev nu meget svag af alderdom, kaldte Olaf Feilan til sig, og sagde: »Jeg har tænkt på, frænde, at du skulde nu blive din egen mand og tage dig en kone.« Dette syntes Olaf vel om, og forsikkrede, at han i denne sag vilde rette sig efter hendes råd. Unne vedblev: »Jeg har tænkt, at det vilde være bedst, om dit bryllup kom til at stå i slutningen af denne sommer, thi da kan man bedst skaffe alle fornødenheder tilveje; jeg ønsker nemlig, at vore

---

[1]) Alt navne på dalstrækninger i Dalesyssel. [2]) se side 11.

r skulle besøge det med et stort følge, siden det
igvis bliver det sidste gæstebud, jeg skal holde.«
sagde: »Det er vel betænkt; men jeg agter ikke at
nogen kone, der kunde berøve dig enten gods eller
s bestyrelse.« Den samme høst ægtede Olaf Feilan
, og deres bryllup stod på gården Hvam. Unne
dte megen bekostning på dette gilde, thi hun lod
de alle hædersmænd vide omkring fra andre sveiter[1];
t andre sine brødre Björn og Helge Bjola, hvilke
med et stort følge; fremdeles hendes mâg[2]) Dale-
Hörd fra Hördedal og mange andre stormænd. Gildet
alrigt, og dog kom der ikke nær så mange mænd,
Unne havde indbudet; thi Øfjordingerne havde en
vej at fare. Alderen havde da allerede medtaget
så meget, at hun ikke stod op förend middag, og
dlig til sengs; og hun tillod ingen at spörge hende
oget fra om aftenen, når hun var gået hen at sove,
l hun var påklædt; og kom nogen og spurgte til
s befindende, så svarede hun vredelig. Den dag,

jeg min frænde Olaf til arv og eje.» Derefter stod hun op, og sagde, at hun nu vilde gå hen til den skemme[1]), hvor hun plejede at sove, og bad dem alle at more sig således som deres hu stod til, men almuen skulde göre sig tilgode med mundgåt[2]). Man siger, at Unne skal have været både höj og stærkbygget, og da hun nu gik rask ned igennem salen, hviskede den ene til den anden, at hun var endnu en anseelig kone. Mændene drak nu om aftenen, indtil det tyktes dem sovetid. Men dagen efter, da Olaf Feilan gik hen til sin frænke Unnes sovekammer, fandt han hende siddende død oprejst i sengen. Olaf gik strax tilbage til gildestuen, og sagde denne tidende, og alle undrede sig over, hvorledes Unne lige til sin dødsdag havde holdt sin værdighed vedlige. Nu blev på en gang drukket både Olafs bryllup og Unnes arveøl; og på den sidste gildesdag blev Unnes lig ført hen til höjen, der var beredet for hende; hun blev höjlagt i skib, meget gods blev lagt hos hende, og höjen derefter kastet til[3]). Nu overtog Olaf boet i Hvam tilligemed bestyrelsen af alt godset, efter de af hans frænders råd, som havde besøgt ham; og ved enden af gæstebudet uddelte han prægtige gaver til de fornemste mænd, förend de toge bort. Han blev en mægtig mand, en stor høvding, og boede på Hvam til sin alderdom.

Olafs og Alfdises börn vare: Thord Geller, der blev gift med Midfjord-Skegges datter Hrodny, og deres sönner vare Eyolf den Grå, Thoraren Fylsenne og Thorkel

---

[1]) kammer, værelse. [2]) mundgåt, en art øl.

[3]) Landnama fortæller, at Unne, som var døbt, ikke vilde hvile i uviet jord, hun lod sig derfor grave ved strandbredden, hvor hav og land mødes. På gården Hvam kaldes endnu Auðarsteinn (Audes sten) en kampsten, der ved flodtider står under vand men ved ebbetid er på tört land. Under den, siger sagnet, skal Aude ligge begravet. G. V.

e. Olaf Feilans datter Thora blev gift med Thorolf
arskæggs sön Thorsten Torskebider; deres sönner
Börk den Digre og Thorgrim, fader til Snorre Gode.
nden af hans døttre, Helga, blev gift med Gunnar
n, og deres datter Jofride var det, som først var
ned Tunge-Ods sön Thorod, siden med Thorsten Egil-
Olafs tredie datter Thordis var gift med lovsige-
en Thoraren Ragesbroder.
medens Olaf boede på Hvam, blev hans Mág Koll
g døde, men han var mere moden af forstand, end
Höskuld var en smuk og anseelig mand; da han
overtaget sin faders ejendom og bo, blev gården,
å Koll havde boet, efter ham kaldt Höskuldstad;
an fik snart hjælp nok til at bestyre sit hus, da
e frænder og venner, som allerede Koll havde er-
et sig, stode ham troligen bi. Hans moder Thor-
Thorstensdatter var da endnu en ung kone og
t smuk; hun fandt efter sin mands død ikke mere
i Island, og tilkendegav derfor sin sön, at hun

våbenfærdighed. Da denne sag blev bragt på bane, tilkom det Thorgerde, eftersom hun var enke, at give ham svar; og efter sine frænders råd vilde hun ikke afslå dette giftermålstilbud; hun ægtede da Herjolf, og tog hjem til hans gård. De fattede snart kærlighed for hinanden, og Thorgerde viste strax, at hun var en meget mandig kvinde, så at hans hus tyktes nu langt bedre og anseeligere, end för, efter at han havde fået en sådan kone som Thorgerde.

8. Om Höskulds halvbroder Rut.

Herjolf og Thorgerde havde ikke været længe gifte, förend de fik en sön, der blev vadnet og fik navnet Hrut[1]. Tidlig i sin opvæxt blev han stor og stærk; han overgik alle i væxt, var höj og hærdebred, smal i midie, og havde velskabte hænder og fødder. Han var særdeles smuk af udseende, som hans morfader Thorsten eller Ketil Flatnef havde været, men især var han dygtig i allehånde færdigheder. Herjolf blev syg og døde, et dødsfald, som mange beklagede; og derefter længtes Thorgerde efter at komme tilbage til Island, for at besøge sin sön Höskuld, thi ham elskede hun fremfor alle; men Hrut blev i god behold tilbage hos sine frænder. Thorgerde sejlede til Island, og tog hen til sin sön Höskuld i Laxådal, der tog imod sin moder det bedste han kunde. Hun besad meget gods, og levede hos Höskuld til sin død. Nogle år efter sin ankomst døde Thorgerde af sygdom, og blev höjsat; hvorpå Höskuld tog alt godset til sig, hvoraf dog halvparten tilkom hans broder Hrut. Den gang regerede Hagen Adelstensfostre i Norge; Hrut var

---

[1]) bekendt af Njala.

hans hirdmand, og blev en berømt mand både i Norge og på Island [1]).

9. Höskulds giftermål.

Björn hed en mand, der tog land i den efter ham opkaldte Björnsfjord, der går ind i landet nordost for Stengrimsfjord, og skilles fra denne ved en udgående hals [2]). Han var en mand af stor slægt og rig; hans kone hed Ljufa, deres datter Jorun; denne var en smuk kvinde, storsindet og klygtig som en mand. Hun holdtes for det bedste parti i alle Vestfjordene. Hende hørte Höskuld tale om, samt at hendes fader var den bedste bonde der på Strandene [3]). Höskuld red hjemmefra med ti mand for at besøge Björn bonde i Björnsfjord, og blev vel modtaget, thi Björn havde hørt ham omtale som en brav mand. Höskuld kom nu frem med sit frieri, som Björn optog vel; han troede, sagde han, at hans datter ikke kunde blive bedre gift, men han vilde dog overlade bestemmelsen til hende selv. Og da sagen blev forelagt Jorun, svarede hun således: »Efter alt hvad vi have hørt om dig, Höskuld, kunne vi ikke andet, end svare vel herpå, thi vi tro, at for den kvinde, som får dig tilægte, vil der være vel sørget; dog må min fader især råde herfor, og jeg vil heri rette mig efter hans villie.« Hvad enten det nu varede kort eller længe, så blev enden derpå, at Jorun blev fæstet Höskuld med meget gods, og brylluppet skulde stå på Höskuldstad. Höskuld red nu hjem til sin gård, og var hjemme, indtil gildet skulde være. Da kom Björn did med et smukt følge, og Höskuld

---

[1]) denne sætning har jeg hensat her fra begyndelsen af næste kapittel, og forandret navnet Höskuld til Hrut ifølge fortællingens rette sammenhæng.

[2]) lav fjeldryg. [3]) i Strandesyssel.

havde ligeledes sørget for mange gildesmænd, både venner og frænder, og dette var et prægtigt gilde. Og da dette var tilende, tog hver hjem til sit i godt venskab og med sömmelige gaver. Jorun Björnsdatter blev på Höskuldstad, og overtog husets bestyrelse med Höskuld; og det viste sig snart i hendes husholdning, at hun var forstandig og dannet, og forstod sig godt på mange ting, men hun var temmelig heftig. Hun og Höskuld kom godt ud af det sammen, skönt de til daglig just ikke omgikkes meget. Höskuld blev nu en stor høvding; han var mægtig, driftig, og der skortede ham ej på gods, så han syntes ikke i noget at stå tilbage for sin fader Koll. Höskuld og Jorun havde ikke været længe sammen, förend de fik en sön, der fik navnet Thorleik; det var deres ældste barn; den anden sön hed Bård; en datter fik de, der hed Halgerde Langbrog, en anden, der hed Thuride. Alle vare de håbefulde börn. Thorleik var stor, stærk og anseelig i sit ydre, men fåtalende og ikke omgængelig; man mente endog, at han ikke vilde blive god at komme tilrette med; Höskuld plejede at sige, at han især vilde ligne Strandemændenes æt. Bård var mandig af udseende og stærk; af hans ydre kunde man skönne, at han vilde få större lighed med sine fædrene frænder; i sin opvæxt var han venlig og vennesæl, og Höskuld elskede ham mest af alle sine börn. Höskulds hus var nu i megen velmagt og anseelse. På denne tid giftede han sin søster Groa med Veleif den Gamle; deres sön var Holmgange-Berse.

10. Om Viga-Hrapp.

I Laxådalen nordenfor åen boede der en mand, ved navn Hrapp; hans gård kaldtes siden Hrappstad; nu er det et øde sted.[1] Han var en sön af Sumarlide, og kald-

[1]) nl. da sagaen blev skreven; er nu en lille gård tæt ved Hjardarholt.

tes Viga-Hrapp[1]. Hans fader var en Skotte, men al hans moders slægt havde hjemme på Syderøerne, hvor også hans fødested var. Stor og stærk var han og vilde aldrig give efter, lå derfor idelig i trætte, men vilde aldrig give bøder for det onde, han gjorde. Han flyede da fra Vesterlandene, og købte sig den jord, han nu boede på. Hans kone hed Vigdis Halstensdatter; deres sön hed Sumarlide. Hendes broder hed Thorsten Surt[2]) og boede den gang på Thorsnæs; der blev Sumarlide opfostret, og var en håbefuld dreng. Thorstens kone var den gang død; men han havde to døttre, af hvilke den ene, ved navn Gudride, blev gift med Rauda-Björns sön Thorkel Trefil, der boede på Svignaskard[3]); den anden, ved navn Osk, blev gift med en mand i Bredefjord, der hed Thoraren, en ryst[4]) og vennesæl mand, der opholdt sig hos Thorsten; thi denne var nu så gammel, at han behøvede hjælp i sin husholdning. Hrapp var ikke vel lidt af nogen, og var voldsom mod sine naboer; stundum lod han sig også forlyde med, at det skulde komme dem dyrt at stå, hvis de holdt nogen anden mand for bedre, end ham; og alle bönderne grebe da til samme middel, de toge hen til Höskuld og klagede ham sin nød; hvorpå Höskuld bad dem at lade ham vide, om Hrapp gjorde dem noget men; »thi fra mig«, sagde han, »skal han hverken rane mænd eller gods.«

11. Om Thord Godde og Thorbjörn Skrjup.

Thord Godde hed en anden mand i Laxådalen, en velhavende mand uden börn; han havde købt den jord, han boede på, men da han var Hrapps nabo, var han ofte udsat for dennes drillerier, og beholdt kun ved

---

[1]) Drabs-Hrapp, formedelst hans voldsomhed.
[2]) den Vise, Spage. [3]) Borgefjorden. [4]) tapper.

Höskulds hjælp sin bolig i fred. Hans kone Vigdis var en datter af Olaf Feilans sön Ingjald; hun var en broderdatter af Thord Geller, og en søsterdatter af Thorolf Rødnef fra Saudafjeld. Denne Thorolf var en dygtig kæmpe og stod sig godt, hvorfore hans frænder tit søgte hjælp hos ham. Vigdis blev giftet med Thord mere for hans penges skyld end ærens skyld. Thord havde adskillige trælle, blandt andre en, ved navn Asgaut, der var kommen ud til landet med ham; en stor og dygtig mand, der rigtignok bar trællenavn, men som kun få, skönt de hedde fri, kunde måle sig med, så han kunde vel være sin herre til tjeneste.

Næst ved Thord ovenfor hans gård, boede en mand, ved navn Thorbjörn, kaldet Skrjup; han var rig på gods, især i guld og sølv, stor af væxt, ramstærk, men temmelig påholden mod almuesfolk.

Höskuld Dalekollsen fandt nu, at det var en mangel ved hans ellers prægtige husholdning, at hans gård ikke var så vel bygget, som han ønskede. Han købte sig derfor et skib, der stod oppe i mundingen af Blanda [1]), af en mand fra Hjaltland, udrustede det til rejsen, og bekendtgjorde, at han vilde rejse udenlands; men Jorun blev hjemme og passede huset og deres börn. De stak nu i søen, havde en heldig rejse, og kom til Norge temmelig sönderpå; de landede ved Hordeland, der hvor siden købstaden Bergen blev anlagt. Der satte han sit skib op, og fandt her mange af sine frænder. Kong Hagen sad den gang i Vigen; men Höskuld drog ikke til ham, thi hans frænder toge imod ham med begge hænder. Hele den vinter løb rolig og fredelig af.

---

[1]) flod på Nordlandet.

12. Höskuld køber en trælkvinde.

I begyndelsen af sommeren hørtes nu den tidende, at kongen drog i stævneledning øster til Brennøerne, for at sikkre sit riges fred; thi det var således lov, at dette møde hver tredie sommer skulde holdes imellem høvdingerne, for at afgöre de sager, som kongerne havde at dømme om. Det tyktes en skemtelig [1] rejse at besøge dette møde; thi der samlede sig mænd næsten fra alle lande, som vi have nogen kundskab om. Höskuld satte derfor sit skib frem, og vilde ligeledes besøge dette møde, thi han havde ikke været hos kongen om vinteren. Der holdtes ved samme lejlighed også købstævne [2]. Dette møde var meget talrig besøgt; der var megen skemt, drikkelag, lege og alskens glæde, men der forefaldt ellers intet særdeles mærkeligt. Höskuld traf der mange af sine frænder, af dem, der vare i Danmark. En dag, da han gik med nogle andre mænd for at more sig, så han et stadseligt telt noget borte fra de andre boder; han gik derhen, og ind i teltet, hvor han traf en mand siddende i brogetvævede klæder med en gerdsk [3] hat på hovedet. Höskuld spurgte ham, hvad han hed? Han kaldte sig Gille den Gerdske; hvorpå Höskuld sagde, at han ofte havde hørt tale om ham, og vidste, at han var den rigeste blandt alle dem, der gave sig af med handelskab; hvorpå han vedblev: »Du kan vel sælge os noget, som vi have lyst til at købe?« Gille spurgte da, hvad de vilde købe? og Höskulds ledsager svarede, at han vilde købe en trælkvinde, hvis han havde nogen at sælge. Gille sagde: »Jeg mærker nok, at I ville sætte mig i forlegenhed ved at fale på noget, som I tænker, jeg ikke har; men den ting er nok ikke så ganske af-

---

[1] fornöjelig. [2] marked. [3] russisk, fra Garderige.

gjort«. Höskuld så, at der gik et forhæng tværs over boden; dette løftede Gille op, og Höskuld så, at der indenfor sade tolv kvinder; hvorpå Gille sagde til ham, at han skulde gå ind og betragte dem, om han vilde købe nogen af dem. Höskuld gjorde det; de sade alle sammen tværs over boden; han betragtede dem nöje, og så, at der længst henne i krogen sad en kvinde, der var dårlig klædt, men som, såvidt man kunde se, var meget smuk. Höskuld sagde da: »Hvor meget skal denne kvinde koste, hvis jeg vil købe hende«? Gille svarede: »Tre mark sølv skal du give for hende«. »Så holder du denne trælkvinde meget dyr«, sagde Höskuld, »thi det er tre gange så meget, som hun er værd«. »Ja«, svarede Gille, »deri har du ret, at jeg holder hende dyrere end de andre; vælg hvilken du vil af de elleve, og giv mig en mark sølv for hende, men denne beholder jeg i min eje«. »Jeg gad dog først vidst« sagde Höskuld, »hvor meget sølv der er i min pung, som jeg har her i mit bælte«; hvorpå han bad Gille tage vægten. Da sagde Gille: »Denne handel skal fra min side gå af uden al svig; thi denne kvinde har en stor fejl, og det skal du vide, Höskuld, förend vi slutter købet«. Höskuld spurgte, hvad det da var? Gille svarede: »Denne kvinde er stum; jeg har på mange måder søgt at få hende til at mæle, men har aldrig kunnet få et ord af hende, så jeg tror vist, at hun ikke kan tale«. Men Höskuld vedblev: »Tag kun bismeren frem, og lad os se hvad denne pung vejer«! Gille gjorde så, de vejede sølvet, og det var tre mark vejede[1]). Da sagde Höskuld: »Det slår netop til, at vor handel kan gå for sig; tag du disse penge, og jeg tager kvinden; du har båret dig ad som en brav mand i denne sag, og har vist ikke villet be-

---

[1]) tre mark efter vægt.

drage mig«. Derpå gik Höskuld hjem til sin bod. Om aftenen gik han til sengs med hende; men næste morgen, da folk klædte sig på, sagde han: »Det er ingen prægtig dragt, som Gille den Rige har givet dig; men det er da også sandt, at der skal mere til at klæde tolv, end én«. Derpå lukkede han en kiste op, tog en god kvindeklædning frem, og gav hende; og alle fandt, at gode klæder sömmede hende godt. Da nu høvdingerne havde afgjort deres sager, som vare at forhandle, så blev beværtningen endt og mødet opløst. Derpå begav Höskuld sig til kong Hagen, og hilsede ham ærbødig, som passende var. Kongen betragtede ham, og sagde: »Vi skulde have taget mod din hilsen, Höskuld, om du end noget för havde kommet til os, og vi göre så endnu«.

13. Om Melkorka og Olaf På.

Derefter tog kongen med al venlighed mod Höskuld, bad ham gå ud på sit skib, og være hos ham så længe han vilde blive i Norge. Höskuld svarede: »Haver tak for eders indbydelse; men jeg har i denne sommer meget at göre, og det har været en vigtig grund til, at jeg har tøvet så længe med at indfinde mig hos eder, at jeg ønskede at forskaffe mig hustömmer«. Kongen bad ham styre med sit skib til Vigen, hvor Höskuld blev hos ham en tid, og kongen skaffede ham hustömmer, og lod skibet lade. Derpå sagde kongen til ham: »Jeg vil ikke holde dig længer her, end du selv synes, men det tykkes os dog vanskeligt at få en anden mand i dit sted«. Derpå ledsagede han ham til skibet, og sagde: »En hædersmand har jeg fundet i dig, og jeg tror næsten, det er sidste gang du sejler fra Norge, imedens jeg regerer«. Han drog derpå en guldring, som vejede en mark, af sin hånd, og gav Höskuld den; ligeledes gav

han ham en anden kostbarhed, et sværd, der kom på en halv mark guld. Höskuld takkede kongen for gaverne og al den ære, han havde vist ham. Derpå gik han ombord, og sejlede til havs. De fik god bör, og kom ved Sönderlandet, sejlede så vester forbi Reykenæs, så forbi Snefjeldsnæs og ind i Bredefjord. Höskuld landede i mundingen af Laxå, lod ladningen bære af skibet, satte dette op indenfor Laxå, og lod bygge et nøst[1]) derover. Man viser endnu tomten, hvor han havde dette sit skibsstade; der teltede han også boder, og stedet kaldtes derefter Budardal (boddal). Derpå lod han tömmeret flytte hjem, hvilket ej var vanskeligt, da det ikke var nogen lang vej. Höskuld red så hjem med nogle mænd, og blev vel modtaget, som venteligt var; med hans gods var det imidlertid gået godt. Jorun spurgte ham, hvad det var for en kvinde, der var med ham? Höskuld svarede: »Du tror vist, at jeg vil drive gæk med dig, når jeg svarer: jeg ved ikke hendes navn«. Jorun sagde: »Da må man enten have löjet for mig, eller og du har talt så meget med hende, at du kunde spörge hende om hendes navn«. Höskuld svarede, at han ikke vilde fragå det, fortalte hende sandheden, og forlangte derpå, at der skulde vises denne kvinde opmærksomhed, samt at han helst så, hun fik sit ophold der hjemme hos dem. »Jeg agter ikke« sagde Jorun, »at give mig af med din frille, som du har ført med dig fra Norge, om hendes omgang end var nok så behagelig, men nu vilde det gå herlig til, hvis hun er både døv og målløs«. Höskuld sov hos sin husfrue hver nat siden han var kommen hjem, og gav sig ikke meget af med frillen. Hos denne kunde alle se, at der lå noget storladent i hendes væsen, og at der ikke manglede hende på for-

[1]) skibshus eller skur.

Mod enden af vinteren fødte hun et drengebarn;
ld blev kaldt til, man viste ham barnet, og han,
som andre, tyktes aldrig at have set en smukkere
herligere dreng. Man spurgte ham, hvad drengen
hedde, og han befalede, at de skulde kalde ham
thi kort för var hans morbroder Olaf Feilan død.
udmærkede sig fremfor de fleste börn, og Höskuld
særdeles meget af drengen. Om sommeren efter
Jorun, at frillen skulde tage sig noget for, hvis
are bort; men Höskuld bad hende opvarte ham og
kone, og derhos at passe drengen. Da denne var
gammel, kunde han sige hvad det skulde være, og
så rask, som andre börn, der ere fire år gamle.
ændte sig en morgen, at Höskuld var gået ud at
sin gård; vejret var godt, solen skinnede, den var
nylig stået op; da hørte han nogen tale, og gik
n, hvor bækken faldt ned fra tunbrinken; der så
o mennesker, og det var hans sön Olaf med den-
moder; da mærkede han, at hun ikke var målløs,

men Höskuld gav sig noget mere af med hende. Kort efter, da Jorun vilde gå til sengs, klædte Melkorka hende af, og lagde hendes skotöj på gulvet; da tog Jorun sokkerne, og kastede dem i hovedet på hende; men Melkorka blev vred, og gav hende et næsedrag, så blodet flød efter. Höskuld kom til, og skilte dem ad. Derefter lod Höskuld Melkorka fare bort, og gav hende bopæl oppe i Laxådal; det kaldtes siden Melkorkestad, og ligger söndenfor Laxå; nu er der øde[1]. Der satte Melkorka bo, og havde sin sön Olaf hos sig; Höskuld lod hende bringe alt hvad hun behøvede. På Olaf viste det sig snart, da han voxte til, at han i skönhed og dannished vilde udmærke sig fremfor andre mænd.

14. Om Ingjald Saudøgode og hans broder Hall.

Ingjald, der boede på Saudøerne[2] i Bredefjord, og kaldtes Saudø-Gode, var en rig og anset mand. Hans broder Hall var en stor og dygtig mand, men fattig; dog blev han ikke anset for nogen lavtænkende mand. Disse brødre kunde ikke vel forliges; Ingjald mente, at Hall ikke noksom skikkede sig efter anseelige mænds sæder, og Hall mente, at Ingjald ikke havde kraft nok til at sætte noget igennem. I Bredefjord ligger et fiskested, der hedder Björnøerne[3]; der ligge mange øer samlede, og er god fangst. På den tid søgte mange derhen på fiskeri, og der forsamledes en stor mængde hvert halvår. Kloge mænd lagde megen vægt på, at man på sådanne udvær forligtes godt sammen; det hed sig nemlig, at

---

[1]) nl. da sagaen blev skreven i det 13. årh.; gården er forresten endnu øde.

[2]) Fåreøerne; ligge ved den nordlige side af Bredefjorden, mellem Flatø og Bardestrand.

[3]) de nordlige Björnøer, et fiskerleje midt i Bredefjord; forskellige fra dem som omtales i Njala. G. V.

det gik uheldigere med fangsten, hvis der opstod nogen trætte, og de fleste toge sig derfor i agt. Nu fortælles der, at Ingjald Saudøgodes broder Hall en sommer kom til Björnøerne for at fiske, og slog sig sammen med en mand, der hed Thorolf, der var fra Bredefjord, en fattig mand, der næppe havde hus eller hjem, men ellers var driftig nok. Hall var der en tid, og vilde gerne lade mere, end de andre. En aften kom han og Thorolf til land, og skulde skifte deres fangst; da vilde Hall både vælge og dele ud, thi han ansâ sig selv for anseeligere. Men Thorolf vilde ikke give efter, og brugte store ord; det kom da til ordvexling imellem dem, og hver vilde have sin krig frem. Da greb Hall et huggejern, der lå hos ham, og vilde slå Thorolf i hovedet dermed; de andre løb imellem dem, og standsede Hall; han var som rasende, men kunde ingenvegne komme den gang, og der blev intet af delingen. Om aftenen begav Thorolf sig bort, men Hall tog alene den fangst, der tilhørte dem begge, så man så, hvad magten kan göre; og derefter tog han en anden mand med sig på skibet, og gav sig på fangst som för. Thorolf kunde ikke give sig tilfreds, og tyktes at være beskæmmet ved dette deres skifte; han blev der på øerne, og havde sat sig for at afvaske denne skam. Hall derimod frygtede ikke for noget, og tænkte, at ingen torde vove at måle sig med ham indenfor hans egne enemærker. En dag, da det var godt vejr, roede han ud, og de vare tre mænd på skibet; det gik godt med fangsten om dagen, og om aftenen roede de hjem, og vare meget glade. Thorolf havde holdt öje med Halls færd om dagen, og om aftenen stillede han sig ved landingsstedet, hvor de skulde komme i land. Hall, der roede den forreste åre, sprang overbord, for at tage mod skibet, men i det han sprang i land, stod Thorolf tæt ved, hug strax til ham, og hugget traf ham på halsen

ved hærderne, så at hovedet føg af. Derpå flygtede Thorolf, men Halls stalbrødre vidste i deres forskrækkelse hverken ud eller ind. Nu spurgtes tidenden om Halls drab omkring på øerne, og gjorde megen opsigt; thi skönt han just ikke havde været nogen rig mand, så var han dog af stor slægt. Thorolf søgte nu bort fra øerne; thi han kendte ingen der, som kunde beskytte ham efter dette storværk, og havde heller ingen frænder, som han kunde vente sig hjælp af; men derimod vare der mænd i nærheden, som han kunde være vis på vilde efterstræbe hans liv, og som havde megen magt, f. ex. Halls broder Ingjald Saudøgode. Han kom endelig ind til fastlandet, og drog ganske hemmelig afsted; der fortælles heller intet om hans rejse, för han en aften kom til Goddastad. Thord Goddes kone Vigdis var noget i slægt med Thorolf, og derfor vendte han sig did til gården; han havde allerede för spurgt, hvorledes det stod til der, at Vigdis nemlig havde mere at sige end hendes husbonde Thord. Strax om aftenen, da han var kommen, begav han sig til Vigdis, fortalte hende sin ulykke, og bad hende hjælpe. Vigdis svarede ham således: »Jeg vil ikke nægte vort slægtskab, og finder heller ikke, at den gerning, du har bedrevet, er af den beskaffenhed, at jeg derfor vil kalde dig en slettere mand; men mig synes dog, at de, som yde dig hjælp, derved vil sætte både sig og sit gods i stor fare, så store mænd som der her have eftermål[1]); min husbonde Thord,« sagde hun fremdeles, »er ingen helt, og kvinderåd går det gerne skævt med, når det gælder; imidlertid nænner jeg dog ikke rent at slå hånden af dig, siden du har ventet dig nogen hjælp her«. Herefter

[1]) eller som skulle påtale drabet, og forfølge drabsmanden.

førte hun ham ud i et udebur[1]), og bad ham bie der efter hende; hun satte lås derfor, gik så til Thord, og sagde: »Her er kommen en mand som gæst, ved navn Thorolf; han er noget i slægt med mig, og vilde nok blive her noget længer, hvis du tillader det«. Thord svarede, at han holdt ikke af, at der kom slige fremmede, og sagde, at han kunde jo hvile sig næste dag over, hvis der intet var i vejen med ham, men ellers måtte han skynde sig bort. Vigdis sagde: »Jeg har allerede ydet ham gæstevelkomst, og vil ikke tage mine ord tilbage, skönt han just ikke har alle til venner«. Derpå fortalte hun Thord drabet på Hall, og at det var Thorolf, som var kommen der, der havde dræbt ham. Derover blev Thord meget vred, og sagde, at Ingjald sikkert vilde afpresse ham mange penge, fordi han havde huset drabsmanden, hvis hans dör havde været lukket efter en sådan mand. Vigdis sagde: »Ikke skal Ingjald tage penge fra dig, fordi du har huset ham en nat; thi han skal blive her den hele vinter«. Thord sagde: »Det er en net klemme, du der kan bringe mig i, og det er mig aldeles imod, at en sådan ulykkesmand skal være her«. Ikke desmindre blev Thorolf der om vinteren. Dette spurgte Ingjald, der havde eftermålet efter sin broder; han lavede sig derfor til mod enden af vinteren at tage ind til Dalene, og satte en færge frem, som han havde; de vare i alt tolv, sejlede med en hvas nordvestvind, og landede om aftenen i mundingen af Laxå, satte færgen op, og droge samme aften til Goddastad, hvor de vel ikke kom uforvarende, men dog bleve vel modtagne. Ingjald tog Thord til en side, og sagde ham sit ærende, at han nemlig havde spurgt, at hans broders banemand Thorolf var der; men Thord sagde,

---

[1]) udhus.

at der var ikke noget om. Ingjald bad ham, ikke at nægte det, og sagde: »Vi kunne jo slutte en handel sammen; du udleverer mig uden videre omstændigheder manden og her har jeg tre mark sølv, som skulle være dine; og desuden vil jeg eftergive dig al skyld, du kan have pådraget dig ved at huse Thorolf«. Thord syntes, det var smukke penge, og glædede sig over, at han slap så let fra det, som han mest havde frygtet for skulde pådrage ham pengetab. Han sagde da: »Rigtignok vil jeg komme til at høre ilde af folk for denne vor samtale, men det skal være en afgjort handel imellem os«. De gik derpå til sengs, og sov indtil hen imod dag.

15. Om Ingjald og Thord på Goddastad.

Derpå stode Ingjald og hans folk op, og klædte sig på. Vigdis spurgte Thord, hvad det var, han havde talt om med Ingjald om aftenen? hvortil han svarede, at de havde talt adskilligt sammen, men vare blevne enige om, at der skulde anstilles ransagelse[1], og hvis Thorolf ikke fandtes der, så skulde han og hans kone være sagløse; »og jeg lod nu«, sagde han, »min træl Asgaut følge manden bort.« Vigdis sagde, at hun holdt ikke af lögn, og ledt var det hende også, at Indgjald skulde gå der og snuse omkring i hendes hus; men bad dog manden göre som han vilde. Hvorpå da Ingjald ransagede der, men fandt ikke manden. Nu kom Asgaut tilbage, og Vigdis spurgte ham, hvor han havde forladt Thorolf? »Jeg fulgte ham hen til vore fårehuse,« svarede trællen, »således som Thord havde befalet.« Vigdis sagde: »Er det ikke lige på Ingjalds vej, når han vender tilbage til skibet? Hvad om det er noget, de have overlagt igår aftes?

[1]) husundersøgelse; dette er ordets oprindelige betydning.

Du skal nu strax gå hen, og bringe ham bort det snareste du kan, og følge ham til Thorolf på Saudafjeld; og gör du som jeg befaler dig, skal du heller ikke have gjort det for intet, thi jeg vil da give dig din frihed og så mange penge, at du kan rejse hvorhen du selv vil.« Asgaut lovede det, gik til fårehuset, traf der Thorolf, og bad ham strax fare bort. På samme tid red Ingjald bort fra Goddastad, thi han agtede at hente værdien for sine penge; og da de vare komne ned fra gården, så de to mænd komme sig imøde, nemlig Asgaut og Thorolf; det var tidlig om morgenen, så det var endnu ikke ret lyst. Asgaut og Thorolf vare nu komne i en sådan klemme, at de havde Ingjald paa den ene side, men Laxå[1]) på den anden. Åen var meget stor, på begge brædderne lå der hovedis, i midten var åbent vand, og at komme over den var meget vanskeligt. Thorolf sagde til Asgaut: »Nu have vi kun to kår for os: det ene er at bie på dem her, og at værge os, som vi have mod og mandshjerte til, men det er rimeligt, at de ville snart få bugt med os; det andet er, at vi søge over åen, men det vil heller ikke være uden fare«. Asgaut bad ham råde, og sagde, at han vilde ikke forlade ham, hvad han så besluttede sig til. »Lad os da søge til åen«! sagde Thorolf, og så gjorde de. De indrettede deres dragt så let som muligt, gik derpå ned over hovedisen, kastede sig ud og svømmede; og eftersom det var stærke mænd og de ikke skulde dø denne gang, så kom de over åen og op på hovedisen på den anden side. Næppe vare de således komne over åen, förend Ingjald og hans ledsagere kom på den anden side af den; da tog Ingjald til orde, og sagde til sine ledsagere: »Hvad skulle vi nu göre? skulle vi se at komme over åen eller ej«? De svarede, at han måtte råde, de

---

[1]) gården Goddastad er nemlig på Laxåens nordlige side.

vilde overlade alt til hans klogskab, men dem syntes det umuligt at komme over åen. Ingjald sagde, at det forholdt sig så, og at de sulde vende om fra åen. Men da Thorolf og Asgaut så, at Ingjald ikke vovede sig over åen, så vrede de vandet af sine klæder, gave sig så til at gå, gik hele den dag, og kom om aftenen til Saudafjeld. Der bleve de vel modtagne, thi det var et gæstfrit hus; og strax om aftenen begav Asgaut sig til Thorolf Rødnef, og fortalte ham den hele sammenhæng med deres ærende; hvorledes nemlig hans frænke Vigdis sendte den mand, der var med ham, og anbefalede ham til hans hjælp og understøttelse; hvorledes det var gået til imellem ham og Thord Godde, og derhos fremviste han de jærtegn, som Vigdis havde sendt til Thorolf. Denne svarede således: »Disse jærtegn vil jeg ikke fornægte, og skal sikkerlig efter hendes ordsending tage imod manden; meget ædelmodigt tykkes mig Vigdis at have handlet i denne sag, og det er harmeligt, at en sådan kvinde skal have så dårlig en mand; du, Asgaut, kan bie her sålænge du lyster«. Asgaut svarede, at han ikke vilde blive der længe. Thorolf tog nu mod sin navne, der bestandig blev i hans følge; han og Asgaut skiltes som venner, og denne drog hjemad. Om Ingjald er nu at fortælle, at han efter mødet med Thorolf vendte tilbage til Goddastad, hvorhen der efter Vigdises ordsending vare komne mænd fra de næste gårde, så der var ikke færre end tyve karle. Da Ingjald kom til gården, kaldte han Thord til sig, og sagde: »Som en slet mand har du handlet imod os, Thord; thi vi holde det for vist, at du hemmelig har skaffet manden bort«. Men Thord svarede, at han gjorde ham uret heri. Nu kom hele deres aftale, Ingjalds nemlig og Thords, for en dag; og Ingjald vilde have sine penge tilbage, som han havde givet den anden. Vigdis var stædt så nær, at hun kunde høre deres samtale, og sagde, at det var

gået dem efter fortjeneste; hun bad derpå Thord ikke at beholde disse penge, thi det var ingen retskaffen måde, hvorpå han havde fået dem. Thord sagde, at nu vilde hun nok råde i denne sag; hvorefter hun gik ind til Thords kiste, og fandt nede i den en tyk pengepung. Hun tog pungen, gik ud med den, hen til Ingjald, og bad ham tage mod pengene. Ingjalds ansigt klaredes op, og han rakte hånden ud imod pungen; men Vigdis løftede i det samme pungen op, og slog ham med den i næse og mund, så at blodet strömmede ned på jorden; overvældede ham derpå med mange hådelige ord, sagde, at han aldrig skulde få de penge, og bad ham pakke sig. Ingjald fandt da, det var bedst han skyndte sig derfra, det første han kunde; han ilede bort, og reiste til han kom hjem, kun lidet fornöjet med denne sin rejse.

16. Olaf På opfødes hos Thord på Goddastad.

Asgaut kom nu hjem; Vigdis tog vel imod ham, og spurgte, hvorledes det var gået dem på Saudafjeld. Han svarede, det var gået godt, og fortalte hende Thorolfs beslutning, som hugede hende godt. »Nu«, sagde hun, »har du vel og trolig udført dette værk, og skal også strax få at vide, hvad lön du får derfor; jeg giver dig din frihed, så du herefter skal kaldes en frels mand; og derhos skal du her have de penge, som Thord tog for min frænde Thorolfs hoved; de ere således bedre anvendte«. Asgaut takkede hende meget for denne gave. Sommeren efter fik han skibslejlighed på Dagverdsnæs, sejlede til Norge, derfra til Danmark, og stadfæstede sig der, og galdt for en ryst og brav mand; og hermed ender fortællingen om ham. Men efter at Thord Godde og Ingjald Saudøgode havde overlagt med hinanden, at de vilde råde Vigdises frænde Thorolf bane[1]), så blev hun

[1]) at råde bane, lægge planer imod ens liv.

deres bittre fjende, erklærede sig skilt fra Thord Godde, drog til sine frænder, og sagde dem det. Thord Geller var ikke fornöjet dermed, men alting blev dog roligt. Vigdis havde ikke taget mere gods med sig fra Goddastad, end sine egne kostbarheder. Mændene på Hvam lode sig forlyde med, at de vilde kræve det gods, som Thord Godde sad inde med; hvorover denne blev meget forsagt, red strax til Höskuld, og fortalte ham sin vånde. Höskuld svarede: »Der for dig altså en skræk i blodet, siden du ikke har ladet dig egge til kamp ved slig overvælde«. Da bød Thord ham penge for hans hjælp, og lovede, at han vilde ikke se på skillingen. »Ja«, svarede Höskuld, »det have vi set prøver på, at hvorledes du end forliger dig med nogen, så sørger du dog for, at du beholder dine penge«. »Men nu«, sagde Thord, »skal det ikke gå så, jeg vil håndsæle dig alle pengene, og desuden vil jeg byde din sön Olaf til opfostring hos mig, og vil give ham alt hvad jeg ejer efter min død, thi jeg har ingen arving her i landet, og tænker, at det så vil være bedre anbragt, end at det skulde falde i kløerne på Vigdises frænder«. Höskuld gav sit samtykke hertil, og sluttede fast aftale derom; men Melkorka var misfornöjet dermed, thi hun mente, at fosterskabet var for langt under Olafs stand. Höskuld viste hende tilrette, og sagde at hun var enfoldig, hun måtte dog betænke, at Thord var en gammel mand uden börn, så at Olaf vilde få alt godset efter hans død; og hvad hende angik, så kunde hun besøge ham så tit hun vilde. Derpå tog Thord imod Olaf, der var syv år gammel, og fattede snart megen kærlighed til ham. Dette spurgte de andre, som havde sag med Thord, og mærkede nu nok, at de skulde have endnu större vanskelighed med at inddrive deres fordring. Til Thord Geller sendte Höskuld gode gaver, og bad ham ikke blive vred over dette; de havde ad lovens vej ingen

fordring på Thord, Vigdis havde ingen grundede beskyldninger imod ham, som kunde retfærdiggöre, at hun forlod ham; heller ikke var Thord nogen slettere mand, fordi han søgte at komme af med en mand, der levede af hans nåde, og var så besat med skyld, som en tidsel med pigge. Da disse Höskulds ord bragtes Thord Geller tilligemed store pengegaver, så slog Thord sig til ro, yttrede, at det gods var i gode hænder, som Höskuld sørgede for, og tog mod gaverne. Således stod alting nu roligt til, skönt venskabet ikke var så varmt, som för. Olaf voxte op hos Thord, blev stor og stærk, og så smuk, som nogen kunde være. Da han var tolv år gammel red han til tings, og da tyktes mænd fra andre svejter[1]), at de allerede havde udrettet nok, når de havde set hans herlige skabning. Men han holdt sig også så prægtig både i våben og klæder, at man let kunde kende ham fra alle andre. Thord Goddes omstændigheder bleve meget bedre, siden Olaf kom til ham. Höskuld gav Olaf et kendingsnavn[2]), nemlig På[3]); og dette beholdt han siden.

17. Hrapp går igen.

Om Hrapp fortælles, at han blev så ond at komme til rette med, og væltede sig således ind på sine naboer, at de næppe kunde beholde deres eget i fred for ham. Men siden Olaf var voxen til, kunde han ingen sted komme med Thord. Hans sind var endnu det samme, men kræfterne vilde ikke række til, thi alderen tog nu således på ham, at han blev sengeliggende. Da kaldte han på sin kone Vigdis, og sagde: »En skrantning har jeg aldrig været, men det lader dog til, at denne sot vil

---

[1]) landstrækninger.

[2]) øgenavn, hvorved han skiltes fra andre.

[3]) påfugl.

skille os ad; når jeg da er død, vil jeg have min grav gravet i dören til ildhuset, og der i dören skulle I sætte mig stående ned, da vil jeg så meget desto bedre kunne overse mit hus«. Derefter døde Hrapp, og hans anordning blev efterkommet. Men så ond som han havde været at komme til rette med, medens han levede, så meget værre blev det nu, da han var død; thi han gik meget igen. Det hedder sig, at han i denne sin gengang dræbte de fleste af sine husfolk[1]), og de fleste, som boede der i nabolaget, gjorde han megen fortræd, så at gården på Hrappstad blev øde. Hans enke Vigdis begav sig til sin broder Thorsten Surt, der tog imod hende og hendes gods. Ved denne lejlighed tyede man, som ellers, til Höskuld, fortalte ham den vånde, som Hrapp afstedkom, og bad ham finde på råd. Höskuld lovede det, drog med nogle mænd til Hrappstad, og lod Hrapps lig grave op, og føre ud til et sted, hvor det var at formode at hverken kvæg eller mennesker havde deres gang; og derefter tog det af med Hrapps gengang. Hrapps sön Sumarlide tiltrådte godset efter ham, hvilket var både meget og smukt. Næste forår satte han bo på Hrappstad, men han havde ikke boet der ret længe, förend han gik fra sig selv, og døde. Nu havde hans moder Vigdis alene at råde for alt godset; men hun vilde ikke tage til Hrappstad, hvorfore Thorsten Surt toge godset under sin bestyrelse. Thorsten var den gang temmelig til års, men dog endnu en rask og rørig mand.

18. Thorsten Surt drukner, og Thorkel Trefil tager arv efter ham.

På denne tid hævede Thorstens frænder på Thorsnæs, brødrene Börk den Digre og Thorgrim, sig til ansee-

1) man troede nemlig, at gengangeren ved sit spøgeri tog andre med sig, så de døde deraf.

lige mænd, og det mærkedes snart, at disse brødre vilde blive de störste og gæveste mænd; men da Thorsten indså det, så vilde han ikke rage i nogen strid med den, og bekendtgjorde derfor, at han agtede at skifte bopæl, og vilde fare til Hrappstad i Laxådalen. Efter vårtinget gjorde han sig færdig til at rejse, men sine får lod han drive langs med stranden. Han gik selvtolvte ombord på en færge, tilligemed hans måg Thoraren, Thorstens datter Osk, og Helges datter Hilde, som også fulgte med dem, og den gang var tre år gammel. De sejlede med en hvas sydvestvind, og kom ind ad strömmene til den ström, der kaldes Kolkistestrôm, som er af de störste i Bredefjord[1]; der vilde sejladsen ikke gå, især fordi det var ebbe, og vinden var dem ikke gunstig; thi det var bygevejr, så at vejret var hvast, sålænge det stod på, men imellem bygerne kun liden vind. Thoraren styrede, og havde firelinen om sine skuldre; thi der var trangt på skibet, det var især ladet med kasser og kister, ladningen stod höjt, og kysten var nær. Skibet gik langsomt, thi strömmen gik rasende imod det, og endelig sejlede de op på skær, dog uden at lide skibbrud. Thorsten befalede, at man strax skulde lade sejlet falde, og at mandskabet skulde tage bådshager, for at støde fra. Det forsøgtes, men nyttede ikke, thi der var så dybt på begge bord, at bådshagerne ikke kunde bunde, og der var intet andet for, end at bie til vandet steg. Imidlertid faldt vandet fra skibet; de så om dagen en sælhund i strömmen, langt större end andre; han for i store bugter i en kreds omkring skibet; dem alle syntes, at han havde

[1]) Hvamsfjordens munding er indhegnet af et bælte øer; ved ebbe og flod, der er betydelig på disse steder, strömmer havet ud og ind gennem de snævre sunde, hvorved der opstå farlige rivende strömme. G. V.

menneskeöjne. Thorsten befalede, at de skulde kaste spyd efter den; de forsøgte det også, men det vilde ikke lykkes. Derpå steg søen, og da skibet var nær ved at flyde, kom der et vindkast, som kastede skibet om, så alle de, der vare ombord, druknede på en eneste mand nær, ved navn Gudmund, som drev i land med skibstömmeret; det sted kaldtes siden Gudmundsøer[1]). Thorkel Trefils kone Gudride skulde tage arv efter sin frænde Thorsten Surt. Det spurgtes nu vide omkring, at Thorsten Surt var druknet tilligemed de andre, som der havde tilsat livet. Thorkel sendte strax bud efter manden Gudmund, som var kommen i land; og da han var kommen til Thorkel, sluttede denne en handel med ham i lön, at han skulde give en sådan forklaring om denne tildragelse, som den anden sagde ham for, hvilket Gudmund lovede. Derpå æskede Thorkel hans forklaring om denne tildragelse i mange mænds nærværelse; og da fortalte Gudmund sagen således: Først, sagde han, var Thorsten druknet, så hans måg Thoraren; da tilkom det Hilde, som Thorarens datter, at arve godset. Så sagde han, at pigen druknede; thi derefter var Osk hendes arving, og sidst af dem alle døde hun; herved kom nemlig al arven til Thorkel Trefil, thi hans kone Gudride var rette arving efter sin søster. På denne måde blev nu denne fremstilling af sagen udbredt af Thorkel og hans mænd, men forhen havde Gudmund fortalt det noget anderledes. Thorarens frænder fandt også, at denne fortælling var noget tvivlsom, og erklærede, at de ikke vilde fæste tro dertil uden bevis; de krævede halvdelen af arven af Thorkel, men denne mente, at han ene havde ret til den, og tilbød sig at føre renselsesbevis derfor efter den tids sæd. Det var nemlig den gang renselse, at den, som var an-

---

[1]) kaldes nu forkortet Gvendareyjar.

klaget for noget[1]), skulde gå under grönsvær; hvilket bestod i, at en græstörv blev opskåren af marken, således at begge enderne deraf vare faste i jorden, og den mand, som vilde rense sig, skulde gå derunder. Og den, der således gik under grönsværen, blev derved ren eller erklæredes uskyldig, hvis törven ikke faldt ned på ham. Hedningene tillagde dem, der således skulde rense sig, ligeså stort ansvar, som de kristne nu göre, når renselser foretages[2]). Men Thorkel Trefil tvivlede selv, om det virkelig hang ganske således sammen med de druknedes død, som Gudmund sidst havde fortalt det; han aftalte derfor med to mænd, at de skulde give sig til at trættes om en eller anden ting, hvad det nu kunde være, stille sig der i nærheden, når renselsen skulde fremmes, og røre ved græstörven, så at alle kunde se, det var dem, der fældte den. Manden, som skulde foretage renselsen, gjorde sig da rede, og såsnart han var kommen under græstörven, løbe de andre, med hvem hin aftale var truffen, bevæbnede til, mødtes ved den oprejste bue af törven, lå der så lange som de vare, og törven, som man kan tænke, ovenpå dem. Derpå løbe adskillige af de tilstedeværende mænd til, for at skille dem ad, hvilket ikke var vanskeligt, da de ikke stredes for alvor. Derpå spurgte Thorkel Trefil alle de tilstedeværende om deres dom angående renselsen; og alle hans mænd sagde, at den vilde have

---

[1]) eller som her, den der vilde føre bevis for sin påstands sandhed.

[2]) efter kirkelovene bestod renselsen enten i jernbyrd, at bære gloende jern, eller kedeltag, at tage gloende stene med hænderne op af en kogende kedel. Begge dele omtales i de norske love: jernbyrden blev i Norge først afskaffet 1247 af kardinal Vilhelm. I Island derimod findes der intet spor til at sådanne »guds domme« ere blevne anvendte eller at de havde tilhold i den islandske rettergang. G. V

løbet vel af, hvis den ikke var bleven forstyrret. Derefter tog Thorkel alle løsøre til sig, men jorderne bleve lagte til Hrappstad.

19. Hrut kommer til Island, og kræver sin àrv af Höskuld.

Om Höskuld er nu at fortælle, at han levede i anseelse og velstand, og var en stor høvding; han havde under sin bestyrelse en stor del gods, som tilhørte hans broder Hrut Herjolfsen; ja mange mente endog, at det vilde give et stort skår i hans gods, hvis han skulde udbetale denne sin mødreneav. Hrut var hirdmand hos kong Harald Gunhildesen (Gråfeld), og stod i megen anseelse hos ham, især formedelst hans fortrinlighed i alle mandeprøver; og hvad dronning Gunhilde angår, da gjorde hun så meget af ham, at hun, hverken i ord eller andet, holdt nogen anden der ved hirden for hans jævning; og traf det sig, at mandjævning blev anstillet, og der taltes om mænds gævhed, så var det let at skönne, at Gunhilde anså det for uforstand eller avind, hvis man jævnede eller stillede nogen mand i ligning med Hrut. Men eftersom Hrut havde meget gods på Island og mange frænder der at besøge, så fik han lyst til at gæste landet, og gjorde sig færdig til rejsen. Ved skilsmissen gav kongen ham et skib, og sagde, at han havde lært at kende ham som en dygtig mand. Gunhilde fulgte ham ned til skibet, og sagde: »Det er noget, jeg vil sige höjt for alle, at jeg i dig har lært at kende en udmærket mand, thi i færdigheder kan du måle dig med de bedste mænd her i landet, og i forstand overgår du dem alle«. Derpå gav hun ham en guldring, og sagde ham farvel, trak så kappen over sit hoved, og gik hurtig tilbage til byen; men Hrut gik ombord, sejlede til havs, fik god bör og kom til Bredefjord, hvor han sejlede ind til øerne, derpå ind

til Bredesund, og landede ved Kamsnæs, hvor han sked bryggen i land. Skibets ankomst spurgtes, såvel som at Hrut Herjolfsen var styremanden; en tidende, som Höskuld ikke glædede sig over, heller ikke begav han sig til ham. Hrut satte imidlertid sit skib op, sørgede for hvad videre dertil hørte, og byggede en gård, siden kaldet gården på Kamsnæs. Derpå red han hen til Höskuld, og krævede mødrenearv; men Höskuld svarede, at han havde intet gods at betale ham, og hans moder, sagde han, var ikke dragen fattig fra Island, den gang hun traf sammen med Herjolf. Derover blev Hrut ilde tilfreds, og red sin vej; men alle hans frænder toge sömmelig imod ham, anderledes end Höskuld. I tre år boede Hrut på Kamsnæs, og krævede jævnlig sit gods af Höskuld dels på tinge, dels ved andre lovmøder, og talte sin sag så vel, at de fleste mente, han havde ret. Höskuld anførte på sin side, at Thorgerde ikke med hans råd var bleven gift med Herjolf, hvortil Hrut svarede, at hun efter loven kunde råde for sig selv; og dermed skiltes de ad. Om høsten derefter drog Höskuld til et gilde hos Thord Godde; dette spurgte Hrut og red selvtolvte til Höskuldstad; tyve nød drev han bort herfra, og lod ligeså mange blive tilbage. Derpå sendte han en mand til Höskuld, som skulde sige ham, hvor han kunde lede efter sit kvæg. Strax grebe Höskulds huskarle deres våben, der sendtes bud om til naboerne, de bleve femten samlede, og rede til det stærkeste de kunde. Hrut og hans folk lagde ikke mærke til at de satte efter ham, förend han kun var et kort stykke vej fra Kamsnæs; de stege da af deres heste, bandt dem, og gik hen på en mæl, hvor Hrut sagde, de skulde tage imod dem; det havde vel, sagde han, gået sent med hans fordring hos Höskuld, men det skulde dog aldrig spörges, at han løb for hans trælle. Hruts folk indvendte rigtignok, at deres antal var altfor ringe

imod de andre; men Hrut svarede, at det gjorde intet, jo flere de andre vare, desto værre skulde det gå dem. Laxdælerne sprang af deres heste, og gjorde sig rede til kampen; Hrut bad sine folk ikke bryde sig om deres ringe antal, og løb imod dem. Han havde hjelm på hovedet, draget sværd i den ene hånd, skjoldet i den anden; han var en særdeles kampdygtig mand, og en så heftig, at få kunde følge ham. De stredes nu på begge sider en stund, men Laxdælerne mærkede snart, at de havde ingen, der kunde måle sig med Hrut, thi han dræbte to mand i et anfald. Derpå bade Laxdælerne om fred, som Hrut tilstod dem. Alle de af Höskulds huskarle, som endnu vare på benene, vare da sårede, og fire var dræbte. Hrut drog hjem, og var noget såret, men hans folk lidet eller intet, thi han havde holdt sig fremmerst. Stedet, hvor de strede, kaldtes siden Slagdalen[1]. Derpå lod Hrut kvæget slagte. Hvad Höskuld angår, da samlede han mænd til sig, da han spurgte ranet, og red hjem; hans huskarle kom snart hjem, og fortalte deres nederlag. Höskuld blev da meget forbittret, og sagde, at han skulde ikke oftere af ham lide ran og mandetab, og hele den dag samlede han mænd til sig. Derpå gik hans husfrue Jorun hen til ham, og spurgte, hvad han vilde tage sig for? »Mit foretagende er kun ringe«, svarede han; »men jeg så dog gerne, at man havde andet at tale om, end mine huskarles drab«. »Det vilde være et skrækkeligt forsæt«, sagde Jorun, »hvis du tænker at dræbe en mand, som din broder; nogle mene, at Hrut med al ret kunde have hentet dette kvæg för; nu har han vist, at han vil have hvad der tilkommer ham med rette som hans lovlige arv; og heller ikke vilde han

[1] Hruts karakter og forholdet mellem brødrene skildres her noget afvigende fra Njalssaga.

have begyndt herpå, hvis han ikke i forvejen havde forsikkret sig hjælp af anseelige mænd; jeg har hørt, at der hemmelig er gået ordsendinger imellem Thord Geller og Hrut, og sligt er vel ikke sket uden hensigt; Thord tænker vel, at han sagtens kan hjælpe i en sag, hvis omstændigheder ere så klare. Du ved jo også, Höskuld, at siden den sag med Thord Godde og Vigdis har venskabet ikke været så varmt imellem Thord Geller og dig, endskönt du den gang ved gaver afvendte hans og hans frænders fjendskab; de have sikkert endnu ikke glemt, at du og din sön Olaf sidder inde med deres ejendom. Det tykkes os derfor rådeligst, at du gör din broder Hrut et sömmeligt tilbud; thi af grådig ulv kan ventes en hård kamp; Hrut vil sikkert med glæde tage derimod, thi det er en forstandig mand, og han vil let kunne indse, at det vil være til hæder for eder begge«. Höskulds vrede formildedes meget ved Joruns forestillinger, og han fandt at hun havde ret. Nogle mænd, som vare begges venner, gave sig da til at mægle imellem dem, og bragte på Höskulds vegne fredstilbud til Hrut, som optog dem vel, og svarede, at han gerne vilde forlige sig med Höskuld; det havde længe været hans ønske, at de skulde leve som det sömmede sig for deres nære frændskab, når Höskuld vilde unde ham hvad ret var. Ligeledes lovede han, at han vilde give Höskuld nogen erstatning for den skade, han på sin side havde tilföjet ham. Sagen blev da afgjort og forligt imellem begge brødrene Höskuld og Hrut, og levede fra nu af som gode venner og frænder. Hrut passede nu sit hus, og blev en anset mand; han gav sig i almindelighed ikke af med andres sager, men når det traf sig, vilde han også have noget at sige. Han flyttede, og boede til sin alderdom på Hrutstad[1]; på sin

[1]) gården Hrutstad ligger nu øde.

tunmark havde han et hov (hedensk tempel), hvoraf man endnu ser mærker; stedet kaldes Troldeskeid, og nu er der alfarvej. Hrut giftede sig først med Mörd Giges datter Unne, men hun forlod ham, hvorover der opkom strid imellem indbyggerne i Laxådalen og Fljotshlid; hans anden kone var Thorbjörg Armodsdatter; den tredies navn kende vi ikke. Med disse to koner havde han sexten sönner og ti døttre. En sommer, fortælles der, at han skal have været på tinget med alle sine sexten sönner; og da gik der meget ord af den pragt og magt, han derved viste, thi alle hans sönner vare drabelig mænd[1]).

22. Olaf På rejser udenlands.

Höskuld sad nu i ro på sin gård, og blev en gammel mand, men hans sönner vare voxne. Thorleik opslog sin bolig på gården Kamsnæs, og Höskuld udredte hans gods; derefter giftede han sig med Gjafløg, en datter af Arnbjörn Sleitubjörnsen og Thorløg Thordsdatter fra Höfde; det var et gævt giftermål, og Gjafløg var en smuk og mandig kvinde. Thorleik var ikke eftergivende af sig, og særdeles tapper; han og Hrut kunde ikke godt komme ud af det sammen. Höskulds sön Bård var hjemme hos faderen, og gav sig ligeså meget af med gårdens bestyrelse, som Höskuld selv. Dennes døttre tales her ikke meget om, skönt der nedstamme anseelige mænd fra dem.

Höskulds sön Olaf var nu også voxen til, og blev den smukkeste mand, nogen havde set. Han boede, som för er sagt, på Melkorkestad. Nu, da sönnen voxte til, gav Höskuld sig ikke så meget af med at sørge for Melkorkas husholdning, thi det, sagde han, tilkom nu ligeså meget hendes sön Olaf; og denne sagde, at han

---

[1]) I Landnama nævnes 14 sönner og 5 døttre. G. V.

skulde yde hende al den hjælp, han kunde. Men denne Höskulds ligegyldighed anså Melkorka for en skam, der tilföjedes hende; og hun tænkte på en anden ting, der heller ikke vilde være ham til behag. Thorbjörn Skrjup havde især draget omsorg for Melkorkas husholdning, og da han havde været nogen tid hos hende, bejlede han til hende; men Melkorka vilde ikke indlade sig derpå. Nu stod der et skib oppe ved Bordøre i Hrutafjord, hvis styremand hed Örn, og var kong Harald Gunhildesens hirdmand. Melkorka talede da med sin sön Olaf om, at han skulde drage udenlands for at besøge sine gæve frænder; »thi«, sagde hun, »det er sandhed hvad jeg har sagt, at kong Myrkjartan virkelig er min fader og Irernes konge, og nu vil du let kunne få skibslejlighed på Bordøre«. Olaf svarede: »Min fader har jeg talt med derom, men han syntes ikke ret om det; og både mit og min fosterfaders gods består mere i jordejendom og kvæg, end at han har islandske varer liggende«. Melkorka sagde: »Jeg nænner ikke, at du længer skal kaldes en trælkvindes sön, og hvis der ikke er andet i vejen for din rejse, end at du tror at have for lidet gods, så vil jeg heller overvinde mig selv og tage Thorbjörn, hvis du så heller vil rejse; thi jeg tror, at han vil give de varer til, som du kan behøve, hvis han får sit ønske opfyldt at få mig til kone. Hertil kommer da også, at Höskuld vil synes ilde om begge dele, når han spörger det; både det at du er rejst udenlands, og at jeg har giftet mig«. Olaf overlod afgörelsen til sin moder. Derpå talte han med Thorbjörn om, at han vilde låne en del varer af ham, men denne svarede, at det kunde ikke lade sig göre uden på det vilkår, at han kunde få Melkorka tilægte, »thi da«, sagde han, »anser jeg mit gods for at tilkomme dig ligeså meget som dit eget«. Derpå sagde Olaf, at det kunde nok ske; hvorpå de overlagde alt dette med hinanden, men alting

skulde dog holdes hemmeligt. Höskuld talte til Olaf om han vilde ride til tings med ham; men denne foregav, at han ikke kunde for sine hussysler, da han vilde indrette en lammehave ved Laxå; og da Höskuld syntes godt om, at han således tog sig af hussager, så red han til tings. Imidlertid lavedes der til bryllup på Lambestad, og Olaf forestod hele akkorden. Han fik tredie hundrede i varer forlods, som der ikke skulde sættes noget andet imod. Bård Höskuldsen var med til bryllupet, og havde del med i den hele rådslagning; og da gildet var endt, red Olaf til skibet, fandt styremanden Örn, og fik skibslejlighed hos ham. Men förend han og Melkorka skiltes ad, gav hun Olaf en stor guldring, og sagde: »Denne kostbarhed gav min fader mig til tandgave[1]), og jeg håber, han vil kende den igen, når han ser den«. Fremdeles gav hun ham en kniv og et bælte, bad ham levere dem til hendes fostermoder[2]), og sagde: »jeg tror, at hun ikke vil fornægte disse jærtegn«. Endelig sagde hun: »Jeg har nu udstyret dig hjemmefra så godt, som jeg kunde og jeg har lært dig at tale Irsk, så du vil kunne komme frem, hvor du så lander på Irland«. Derpå skiltes de ad. Såsnart Olaf var kommen ombord, fik de bör, og sejlede ud på havet.

20. Olaf På kommer til Irland.

Höskuld kom nu hjem fra tinget, og spurgte denne tidende; han blev temmelig oprørt derover, men siden hans egne slægtninge havde del deri, så formildedes han, og lod det bero. Olaf og Örn fik god bör, og landede i Norge. Her opmuntrede Örn ham til at tage til kong Haralds hird, og sagde, at kongen viste dem hæder og

---

1) der foræres börn, når de fik tænder. 2) eller amme.

ære, som ikke vare bedre opdragne end Olaf. De begave sig da til hirden, og bleve vel modtagne, og kongen gav sig strax i tale med Olaf for hans frænders skyld, og bød ham til at blive der. Da Gunhilde hørte, at han var en brodersön af Hrut, gjorde hun strax meget af ham, men nogle mente, at hun fandt fornöjelse i at tale med Olaf, også uden hensyn til alle andre. Ud på vinteren blev Olaf uglad, og Örn spurgte ham, hvad han sørgede over? »Jeg må göre en rejse til Vesterlandene«, svarede Olaf, »og det er mig meget magtpåliggende, at du hjælper til den kan gå for sig nu til sommer«. Men Örn bad Olaf ikke at sætte sin hu dertil; og sagde, at han vidste ingen skibe, som vilde sejle til Vesterhavet. Gunhilde kom til, og sagde: »Nu hører jeg eder tale anderledes end ellers, da hver af eder vil sin vej«. Olaf hilste på Gunhilde, uden at afbryde samtalen, hvorpå Örn gik sin vej, og Olaf og Gunhilde fortsatte samtalen. Olaf fortalte da sit forsæt, og hvor magtpåliggende det var ham, at kong Myrkjartan nemlig var hans morfader. Da sagde Gunhilde: »Jeg skal yde dig understøttelse til denne rejse, så at du kan komme så prægtig afsted, som du vil«. Herfor takkede Olaf. Derpå lod Gunhilde et skib udruste, satte mandskab dertil, og bad Olaf bestemme, hvor mange mand han vilde have med sig til Vesterlandene«. Olaf begerede tresindstyve mand, og tilföjede, at det var ham om at göre, at disse folk mere lignede krigere end købmænd. Hun lovede ham det. Örn var også en af dem, der skulde rejse med; og det var vel udrustede folk. Kong Harald og Gunhilde ledsagede Olaf til skibet, og sagde, at de til alt det andet venskab, de havde vist ham, nu også vilde föje deres lykke[1]); dette, sagde kong Harald, var

---

[1]) man troede nemlig, at anden mands lykke kunde gå over på den bortrejsende, eller den, der havde et andet foretagende for.

en let sag, da der i deres dage aldrig var kommen en håbefuldere mand fra Island. Kongen spurgte ham derpå hvor gammel han var? hvortil Olaf svarede: »jeg er nu atten år«. »Herlige mænd«, sagde kongen, »ere visselig sådanne, som du; thi du er ikke kommen stort over barnealderen; besøg os strax, når du kommer tilbage!« Derpå sagde kongen og Gunhilde Olaf farvel. De gik strax ombord, og sejlede ud på havet. Men de fik om sommeren slet bör, havde megen tåge, liden vind, og ugunstig den, der var, så de dreve vide om på havet, og de fleste, der vare ombord, vidste ikke, hvilken kurs de toge. Omsider hævede tågen sig, og vinden rejste sig; da satte de sejl til, og talte om, ad hvilken kant Irland lå, men kunde ikke blive enige derom. Örn var imod de andre, men den största del af dem igen imod ham, og de sagde, at Örn tog rent fejl, og at de, som de fleste, burde råde. Derpå overlode de sagen til Olaf, men denne sagde, at de skulde råde, som vare de klogeste; hjemmefødningers påfund havde kun lidet at sige, hvor flere kom sammen. Og da Olaf havde sagt dette, tyktes sagen dermed afgjort, så Örn fra nu af kom til at råde for kursen. De sejlede da nætter og dage, og havde sædvanlig kun ringe vind. Endelig sprang vagtmændene en nat op, og bad søfolkene strax at stå op, thi de så land, sagde de, så nær, at stavnen næsten stødte imod; men sejlet var oppe, og vinden kun svag. Folkene sprang strax op, og bade Örn dreje af fra land, om det var muligt. Olaf sagde, at det ikke var muligt; »jeg ser«,

---

når hin ønskede ham lykke og velsignelse dertil. Efter sammenhængen skulde man imidlertig tro, at her burde læses: at det var Olaf, der bad dem om, til alt deres andet venskab nu også at föje deres lykke.

sagde han, »båder[1]) på begge skibsborde og helt foran skudstavnen[2]); firer sejlet det snareste I kunne, og lad os tage vor beslutning, når det bliver lys dag, så at man kan kende landet«. Derpå kastede de anker, som fæstede sig i grunden. Om natten var der megen tale imellem dem, hvor de egenlig vare komne hen, men da det blev lys dag, kendte de, at det var Irland. Da sagde Örn: »Her frygter jeg for, at vi ikke ville blive godt modtagne, thi dette sted ligger langt fra de havne og købstæder, hvor udenlandske mænd have fred; thi vi ere nu fjærede op[3]) som hornsild[4]), og efter Irernes love ville de vel erklære alt det gods, vi have med at fare, for godt bytte, da de endog kalde alt det vrag, som er længer fra kysten, end vi«. Olaf mente, at det havde ingen fare, og sagde: »Jeg har rigtignok set, at der i dag samlede sig folk oppe på landet, så at Irerne ere blevne opmærksomme på vort skibs ankomst; men för, da det var ebbe, lagde jeg også mærke til, at der var en flodmunding her ved næsset med et stærkt strömfald; dersom vort skib ikke har taget skade, så ville vi skyde vor båd ud, og flytte skibet did«. Der hvor de havde ligget fortöjet, var der lergrund, så at ikke en planke på skibet var beskadiget; de varpede sig derfor hist hen, og kastede anker. Da det nu led hen på dagen, strömmede en stor mængde mennesker ned til stranden; hvorpå to mænd i en båd fore ud til købmandskibet, og spurgte, hvo der befalede på det? Olaf svarede dem på Irsk, det sprog, hvori de tiltalte ham. Da Irerne nu hørte, at det var norske mænd, bade de dem holde sig loven efterrettelig, og forlade deres gods; der skulde da ikke tilföjes dem nogen skade,

---

[1] skær. [2]) bagstavnen.
[3] drevne op på fjæren eller den flade strand.
[4]) eller hundestejler.

förend kongen havde kendt i deres sag. Olaf svarede, at dette var kun lov, når købmændene ingen tolk havde; »men jeg«, sagde han, »kan forsikkre eder, at dette ere fredelige mænd, skönt vi ikke have i sinde at overgive os med det gode«. Irerne opløftede da strax deres hærråb, vadede ud i søen, og vilde trække skibet til sig; der var ikke dybere, end at vandet gik dem til under armene eller til broglindingen på dem, som vare störst; men der hvor skibet lå, var et vandstade så dybt, at de ikke kunde nå bunden. Da befalede Olaf sine mænd, at de skulde tage deres våben frem, og fylke sig på skibet imellem stavnene, og dette gjorde de så tæt, at den ene skjolderand dækkede den anden, og ved siden af hver skjoldspids stak der en spydsod frem. Olaf gik da frem i stavnen, og var klædt således: han havde brynie på, en guldbeslået hjelm på hovedet, var gjordet med sværd, hvis hæfte var beslået med guldsöm, i hånden havde han et höjtaget krogspyd med smuk udgravning, og for sig bar han et rødt skjold, hvori der var malet en forgyldt løve. Da Irerne så denne rustning, fik de en skræk i blodet, og frygtede, at byttet vilde ikke blive dem så let at få, som de havde tænkt. De vendte nu om, og samlede sig alle i et torp, hvor der blev en hel mumlen iblandt dem, at det var let at skönne at dette var et hærskib, og at der kunde ventes langt flere. De sendte nu hurtig bud til kongen, hvilket let kunde ske, da han var der i nærheden på gæsteri. Han red strax med en trop hen til det sted, hvor skibet lå; der var ikke længer imellem landet og skibet, end at man magelig kunde tale med hinanden. Irerne havde ofte anfaldet dem med skudvåben, men uden at göre Olaf og hans folk nogen skade. Olaf stod i sin nys beskrevne rustning, og alle undrede sig over, hvilken herlig mand skibsføreren var. Men da Olafs søfolk så, at en så stor hær af riddere red til dem,

og det af et så mandigt udseende, så bleve de tavse, thi dem syntes der var for stor forskel på deres mandsstyrke. Men da Olaf hørte denne mumlen blandt sine folk, bad han dem være ved godt mod, deres sag stod det sig godt med. Irerne hilste nu deres konge Myrkjartan, hvorpå de rede så nær hen til skibet, at de kunde forstå hinandens ord. Kongen spurgte, hvem der styrede skibet? Olaf sagde sit navn, og spurgte, hvad det var for en vakker ridder, han talede med. Han sagde: »Jeg hedder Myrkjartan«. Olaf sagde: »Er du Irernes konge?« »Ja«, svarede kongen, hvorpå han gav sig til at spörge om almindelige tidender, og Olaf besvarede godt, alt hvad han blev spurgt om. Derpå spurgte kongen, hvor de kom fra, hvem de vare, og især spurgte han nöje om Olafs æt; men da han mærkede, at Olaf var en stolt mand, og ikke vilde svare på mere, end han blev spurgt, så vilde han ikke spörge videre for den gang. Olaf svarede: »Det skal være eder vitterligt, at vi stødte ud fra Norge, og alle de, som her ere inden borde, ere kong Harald Gunhildesens hirdmænd; men hvad min æt angår, herre! da bor min fader på Island, hedder Höskuld, og er en mand af stor slægt; men min moders æt, formoder jeg, du kender bedre end jeg, thi min moder hedder Melkorka, og man har forsikkret mig, at hun er din datter, o konge! og det er det, som har bevæget mig til en så lang rejse; nu er det mig om at göre, hvilket svar du giver på denne min tale«. Kongen tav, og gav sig i tale med sine mænd. De forstandigste blandt disse spurgte ham, om der var noget sandt i denne mands ord; hvorpå kongen svarede: »Det er åbenbart, at denne Olaf er en höjslægtet mand, hvad enten han nu er vor frænde eller ikke, såvel som at han taler udmærket godt Irsk«. Derpå stod kongen op, og sagde: »Nu vil jeg give dig svar på din tale: at jeg nemlig vil give dig og alle dine skibs-

fæller fred, men hvad det slægtskab angår, som du foregiver at stå i med os, da må vi tales nærmere ved derom, förend jeg kan give besked derpå«. Derefter skøde de bryggerne på land, og Olaf gik iland med sine skibsfæller; Irerne beundrede da hans værdige holdning og stridbare udseende. Olaf hilste derpå kongen, tog hjelmen af, og bukkede for kongen, men denne modtog ham med al venlighed. De gave sig da atter i samtale, Olaf fremsatte sin sag på ny, talte længe og snildelig, og sluttede med, at han der på sin arm hàvde den guldring, som Melkorka gav ham ved skilsmissen på Island, »med den forsikkring«, sagde han, »at du, o konge! gav hende den i tandgave«. Kongen tog den, betragtede den, og blev ganske rød i ansigtet. Derpå sagde han: »Sandt er dette jærtegn, og ingenlunde er det utydeligere, at du har så megen slægtslighed med din moder, at jeg vel kan kende dig derpå, og derfor vil jeg nu visselig erkende dit frændskab med mig, i nærværelse af de vidner, som her ere tilstede og mit ord kunne høre; dernæst vil jeg indbyde dig til min hird med hele dit følge; men eders hæder vil da bero på, hvilken mand jeg finder i dig, når jeg prøver dig ydermere«. Derpå lod kongen dem få ridebeste, og satte mænd til at sætte deres skib op, at sørge for deres töj og andre varer, de havde. Kongen red så til Dublin, og man fandt, at dette var en vigtig nyhed, at kongens dattersön var kommen med ham, en sön af hende, som for lang tid siden, femten år gammel, var hærtagen derfra; mest indtryk gjorde denne tidende imidlertid på Melkorkas fostermoder, som da var sengeliggende både af svaghed og alderdom; men hun gik dog uden stav hen at opsøge Olaf. Da sagde kongen til denne: »Her er nu Melkorkas fostermoder kommen, og vil have underretning af dig, hvorledes hun har det«. Olaf tog imod hende med begge hænder, satte den gamle

kone på sit knæ, og sagde, at hendes fosterdatter levede i gode kår på Island. Derpå leverede han hende kniven og bæltet, hvilke den gamle kone kendte; hun græd af glæde, og sagde, at det var både vist og sandt, at Melkorkas sön var en kostelig mand, hvilket da ikke var underligt, siden han slægtede sin moder på. Hele denne vinter var hun rask. Kongen sad kun lidet stille i hele dette år; thi Vesterlandene vare jævnlig udsatte for krig, og just i år satte kongen efter vikinger og udløbsmænd; Olaf var med sit følge på kongeskibet, og denne trop ansås for drabelig i strid af alle, som fik med den at göre. Kongen tog også Olaf og hans medfølgere på råd med i alle rådslagninger; thi han fandt Olaf både forstandig og flink i alle mandeprøver. Henimod enden af vinteren stævnede kongen endelig ting; det var talrig besøgt; Kongen stod op, og holdt en tale. Han begyndte den således: »Det er eder vitterligt, at her kom i forrige høst en mand, som er min dattersön, og ligeledes af stor slægt på fædrene side. Jeg anser Olaf for så fuldkommen i alle færdigheder og en så ypperlig mand, at vi ikke her have hans lige; jeg vil nu byde ham kongedømmet efter min død, thi han er bedre skikket til overmand, end mine sönner«. Olaf takkede ham for dette tilbud med megen snildhed og fagre ord, men sagde dog, at han ikke vilde forsøge, hvorledes hans sönner vilde optage det, når Myrkjartan faldt fra; det var bedre, at have en kort hæder, end en langvarig skam; fremdeles sagde han, at han vilde tage til Norge, såsnart skibene uden fare kunde sejle imellem landene, og at det vilde være en stor sorg for hans moder, hvis han ikke kom tilbage. Kongen bad Olaf råde, hvorpå tinget opløstes. Og da Olaf var færdig til rejsen, fulgte kongen ham ned til skibet, og gav ham et guldbeslået spyd, et kosteligt sværd og meget andet gods. Olaf ønskede at tage

Melkorkas fostermoder med sig, men kongen fandt det ikke nødvendigt, så hun tog ikke med. Olaf gik nu ombord med sine folk, og skiltes i meget venskab fra kongen. Derefter sejlede de ud, fik god bör, og kom til Norge; denne hans rejse blev meget berømt. De satte skibet op; Olaf fik sig heste, og begav sig til kong Harald med sine rejsefæller.

22. Olaf På vender tilbage til Island.

Olaf Höskuldsen kom til Haralds hird, hvor kongen tog vel imod ham, men endnu bedre Gunhilde; de bøde ham at blive hos sig, og anvendte mange overtalelser. Olaf tog derimod, så at både han og Örn toge til kongens hird, hvor kongen og Gunhilde viste Olaf så megen hæder, som de nogensinde havde vist en fremmed mand. Olaf gav derimod kongen og Gunhilde mange af de kostbarheder, som han havde fået på Irland. Til julen gav Harald Olaf en hel klædning af skarlagen. Om vinteren sad Olaf nu i ro, men henimod våren, da han engang talte med kongen, bad han om orlov til at fare til Island om sommeren, hvor han vilde besøge sine gæve frænder. Kongen svarede: »Det vilde være mig kærest, at du stadfæstede dig her hos mig, og selv valgte dig alle de kår du helst ønskede«. For dette hæderlige tilbud takkede Olaf, men sagde, at han dog gerne vilde tage til Island, hvis det ikke var kongen imod. Da sagde kongen: »Dette skal ikke forstyrre vort venskab, Olaf! du skal i sommer fare ud til Island, thi jeg ser, at din hu står meget dertil; men med din udredning skal du ingen ulejlighed have, den skal jeg sørge for«. Derpå ophørte deres samtale. Om våren lod kongen et skib sætte frem, det var en knar, et stort og godt skib; dette skib lod kongen lade med tömmer og forsyne med alt redskab; og da det var udrustet, kaldte han Olaf til sig,

og sagde: »Dette skib skal tilhøre dig, Olaf, og jeg vil ikke, at du i sommer skal sejle fra Norge som en andens skibsfælle«. Olaf takkede kongen med mange fagre ord for hans höjmodighed. Derpå sejlede Olaf bort, efter at have taget en kærlig afsked med kong Harald. Han fik god bör, og kom til Bordere i Hrutafjord, hvor skibets ankomst snart rygtedes, såvel som hvem styremanden var. Bösknld blev særdeles glad over sin söns ankomst, og red strax nordpå til Hrutafjord med nogle mænd; det var et glædeligt møde imellem fader og sön; Bösknld bød Olaf til sig, og denne modtog det. Da Olaf nu havde sat sit skib op og godset var fört bort, red han selvtolvte hjem til Böskuldstad, hvor faderen tog venlig imod ham; ligeså hans brødre og alle hans frænder, men især var der venskab imellem ham og Bård. Olaf blev berömt af denne sin rejse; da blev også hans herkomst bekendtgjort, at han nemlig var en dattersön af Irekongen Myrkjartan; dette spurgtes over det hele land, såvel som den hæder, mægtige mænd havde vist ham, de som han havde gæstet. Han havde også meget gods ud med sig, og var nu om vinteren hos sin fader. Melkorka kom snart sammen med sin sön, som modtog hende med megen venlighed; hvorpå hun spurgte ham meget ud om Irland, først til sin fader og sine andre frænder; og Olaf besvarede hendes spörgsmål. Snart spurgte hun også, om hendes fostermoder endnu levede; hvortil Olaf svarede ja, det gjorde hun visselig. Så spurgte Melkorka videre, hvorfor han ikke havde gjort hende den glæde at bringe hende med til Island. Dertil svarede Olaf: »Folk syntes ikke om, moder, at jeg førte din fostermoder bort fra Irland«. »Kanske«, svarede hun, og man kunde nok mærke, at det var hende meget imod.

Melkorka og Thorbjörn havde en sön, ved navn

Lambe, en stor og stærk mand, sin fader lig i udseende og sindelag.

Da Olaf nu havde været om vinteren på Island, og våren kom, talte fader og sön om deres planer. »Jeg vilde nu ønske«, sagde Höskuld. »at du så dig om efter en kone, og så overtog din fosterfaders gård på Goddastad, hvor der endnu er meget gods, og forestod denne husholdning under mit tilsyn«. »Lidet«, svarede Olaf, »har jeg fæstet min hu hertil; jeg ved ikke, hvor den kvinde lever, som jeg skulde anse det for en lykke at eje; men nu er det vistnok din agt, at mit giftermål skal gå snart for sig, og jeg er vis på, at du ikke har bragt dette på bane, uden tillige at have betænkt, hvorhen vi skulle vende vore tanker«. »Du gætter ret«, sagde Höskuld; »en mand hedder Egil, en sön af Skallegrim; han bor på Borg i Borgefjord. Egil har en datter, ved navn Thorgerde; til hende tænker jeg at bejle for dig, thi hun er det bedste parti i Borgefjord, ja langt videre om; og det er ligeledes at vente, at din indflydelse vil vinde meget ved svogerskab med Myremændene«. Olaf svarede: »Jeg vil heri lyde dit råd, og er vel fornöjet med dette giftermål, hvis det kan komme i stand; men du må dog også betænke, at hvis dette frieri begyndes og ikke går igennem, så vil det gå mig meget nær«. Höskuld sagde: »Vi ville nu göre anstalter til, at bringe frieriet i gang«; og Olaf bad ham råde. Tiden lider nu, til ting[1]) skulde holdes; da drog Höskuld hjemmefra med et stort følge; Olaf fulgte med, og de teltede deres bod. Tinget var talrigt, og Egil Skallegrimsen var der også. Alle, som så Olaf, talte om, hvor smuk og udmærket en mand han var; han var også vel udrustet med våben og klæder.

[1]) altinget.

23. Olaf På ægter Thorgerde.

En dag gik Höskuld og Olaf fra deres bod, for at besøge Egil. Denne modtog dem vel, thi de havde för gjort bekendtskab med hinanden. Höskuld friede på Olafs vegne til Thorgerde, som også var der på tinget. Egil tog vel derimod, og sagde, at både fader og sön vare ham vel bekendte. »Jeg ved også, Höskuld«, sagde han, »at du er en mand af stor æt og af megen anseelse, og Olaf er berømt af sin rejse; det er rimeligt, at slige mænd have store ting for öje, thi der skorter ham hverken på æt eller skönhed; imidlertid skulle vi tale derom med Thorgerde, thi det vil ikke lykkes nogen mand, at få Thorgerde imod hendes villie«. Höskuld sagde: »Ja, det er mit ønske, Egil, at du vil tale derom med din datter«. Dette lovede Egil; han gik nu hen til sin datter, og gav sig i tale med hende. Egil sagde: »En mand hedder Olaf og er Höskulds sön, hans navn er nu i alles munde; hans fader Höskuld har på Olafs vegne begyndt frieri og bejlet til dig, men jeg har især henstillet sagen til dig, og vil nu vide dit svar; men mig tykkes, det kan ikke falde vanskeligt at svare på slig sag, da det er et gævt giftermål«. Thorgerde svarede: »Jeg har hørt dig sige, at du elsker mig mest af dine börn, men nu synes mig, du gör dette usandt, når du vil gifte mig med en trælkvindes sön, skönt han for resten er en smuk og anseelig mand«. Egil sagde: »Her savner jeg din sædvanlige klogskab; har du ikke hørt, at han er en dattersön af Irekongen Myrkjartan? Han er af langt höjere slægt på moders, end på faders side, skönt også med hensyn til denne tilbudet er os anstændigt«. Dette vilde ikke ret blive Thorgerde indlysende, så de skiltes ad, uden at være blevne enige. Næste dag gik Egil hen til Höskulds bod, og denne spurgte, hvor-

ledes det gik med frieriet? Egil yttrede sin utilfredshed, og fortalte, hvorledes det hang sammen; hvortil Höskuld svarede, at det var ikke gode udsigter, men roste dog Egils fremfærd. Ved denne samtale var Olaf ikke tilstede; men da Egil var gået bort, spurgte han, hvorledes det stod til med frieriet? Höskuld svarede, at der gjordes vanskeligheder fra hendes side. »Det går da«, sagde Olaf, »som jeg sagde dig för, at det vilde gå mig nær, hvis jeg fik et hånligt afslag. Den gang, da denne sag bragtes på bane, rådte du, nu vil jeg råde, at den ikke skal gå overstyr; det er et sandt ord, at den ene ulv forretter den andens ærende; lad os nu strax gå til Egils bod« ! Höskuld bad ham råde. Olaf var klædt således: han bar den skarlagens klædning, som kong Harald havde givet ham, havde en guldbeslået hjelm på og i hånden det indlagte sværd, som kong Myrkjartan havde givet ham. Höskuld og Olaf gik nu til Egils bod; Höskuld foran, og Olaf strax efter. Egil modtog dem vel, og Höskuld satte sig ned hos ham; men Olaf blev stående, og så sig om; han så en kvinde, der sad på bænken i boden, en smuk, stolt og velklædt kvinde, og kunde da nok tænke, at det var Egils datter Thorgerde. Olaf gik hen til bænken, og satte sig ned hos hende. Thorgerde hilste manden, og spurgte, hvem han var? Olaf sagde sit navn, og sin faders, og vedblev: »Du tænker vel, at det er djærvt gjort af trælkvindens sön, at han sætter sig hos dig, og agter at tale med dig«. »Og du mener vel«, svarede Thorgerde, »at du för har gjort et större vovestykke, end at tale med kvinder«. De gave sig derpå i samtale med hinanden, og talte sammen hele dagen; ingen anden hørte på deres samtale, men förend de vare færdige, bleve Egil og Höskuld kaldte til. Da rådsloges der på ny om giftermålet, Thorgerde henstillede nu sagen til sin fader, så nu var tingen snart afgjort; forlovelsen gik for

sig, og Laxdælerne vare vel fornöjede med den hæder, at de skulde føre pigen hjem. Brulluppet blev bestemt at holdes om syv uger på Höskuldstad. Derefter skilles Egil og Höskuld ad, fader og sön rede hjem til Höskuldstad, og vare hjemme om sommeren i fred og ro. Derpå blev der lavet til gilde på Höskuldstad, og intet sparet, thi der var gode råd dertil. Gildesmændene kom til den bestemte tid, de fra Borgefjord med et stort følge, Egil og hans sön Thorsten, som bruden fulgte med, og en udvalgt skare fra herredet. Höskuld havde også mange folk på sin side. Gildet var prægtigt, og da det var forbi, udledtes folk med gaver til afsked. Da gav iblandt andet Olaf Egil det sværd, som han havde fået af Myrkjartan, en gave, som var Egil meget kærkommen. Forresten forefaldt der intet mærkeligt, og folk droge hjem.

24. Olaf Pås husholdning på Hjardarholt.

Olaf og Thorgerde boede på Höskuldstad, og fattede megen kærlighed for hinanden; det var let at se, at hun var en mandig kvinde; til hverdags gav hun sig kun lidet af med andre, men når hun tog del i noget, så vilde hun have sin villie frem. Den vinter boede de vexelvis enten på Höskuldstad eller hos Olafs fosterfader; og om foråret overtog Olaf husholdningen på Goddastad. Om sommeren døde Thord Godde af sygdom; og Olaf lod kaste höj efter ham på et næs, der går ud i Laxå, kaldet Drafnarnæs, og hvorved der ligger et gærde, kaldet Höjsgærde. Derefter søgte folk meget til Olaf, så han blev en stor høvding, og Höskuld, der gerne så, at Olaf blev valgt til voldgiftsmand i alle vigtige sager, bar ingen avind til ham derover. Det var en af de prægtigste gårde i Laxådalen, som Olaf ejede. Blandt andre vare der hos Olaf to brødre, der begge hed Ån, den ene

kaldtes Ån den Hvide, den anden Ån den Svarte; en tredie hed Beiner den Stærke; de vare hans svende, og alle ryste mænd. Med Thorgerde havde han en datter, der hed Thuride. De landstrækninger, som havde tilhørt Hrapp, lå øde, som forhen er fortalt; men da Olaf tyktes, de lå ham belejlige, talte han engang med sin fader om, at de skulde sende nogle mænd hen til Trefil i det ærende, at Olaf vilde afkøbe ham jorden på Hrappstad med tilhørende ejendomme. Dette var let at erholde, og købet blev sluttet; thi Trefil så nok, at en fugl i hånden var bedre end to på taget; købet var således, at Olaf skulde betale tre mark sølv for jorderne, hvilket var mindre, end deres værd, thi det var vide, fagre landstrækninger og meget indbringende, med stort laxefiskeri og sælhundefangst, og der var tillige store skove. Noget ovenfor Höskuldstad nordenfor Laxå var der hugget en åben plads i skoven, og der var så god græsgang, at Olafs kvæg tyede derhen, hvad enten vinteren var mild eller hård. En høst lod Olaf en gård rejse i dette samme holt, dels af ved, som var hugget der i skoven, dels også af drivtömmer. Dette var en prægtig gård, men om vinteren stod den øde; først om foråret efter flyttede Olaf derhen, efter at han først havde ladet sit kvæg drive sammen, en stor mængde, thi ingen mand i Bredefjord var den gang rigere på kvæg. Han sendte nu bud til sin fader, at han skulde komme ud og se hans færd, når han flyttede hen til den ny gård, og ledsage ham med hans gode ønsker[1]). Höskuldlovede det. Olaf ordnede nu sit tog; foran lod han drive de får, som vare mest sky, så kom malkefår og kør, dernæst

[1]) et smukt træk, som allerede forhen er berørt, er den tro hos de gamle, at faders eller nærmeste slægtninges gode ønsker bragte velsignelse med sig.

studene, og sidst kløvhestene[1]; der var sat mænd til at passe på, at ingen skulde gå ud af rækken; og spidsen af dette tog var da kommen til den ny gård, da Olaf red ud af gården på Goddastad, og det uden at der var den mindste åbning[2]. Höskuld, der stod ude med sine hjemmemænd[3], bød da Olaf sin sön at være velkommen og vel times på denne sin ny bopæl; »og det bæres mig for«, sagde han, »at det vil gå i opfyldelse, at hans navn længe vil mindes«. Men husfruen Jorun sagde: »Skulde trælkvindens sön virkelig have så meget held, at hans navn skal mindes«? huskarlene toge i en hast kløvsadlerne af hestene, og da red Olaf ind i gården. Han tog da til orde: »Nu skulle folk få deres nysgerrighed stillet, thi det har tit i vinter været på tale, hvad denne gård skulde hedde; den skal hedde Hjardarholt«[4]; og dette navn fandt man meget passende efter de omstændigheder, som havde fundet sted. Olaf ordnede nu sit bo på Hjardarholt, hvilket snart blev prægtigt, thi der skortede ikke på noget; hans anseelse tog også meget til, og det af flere årsager. Særdeles vennesæl var han nemlig, thi når han afgjorde folks sager, skete det til alles tilfredshed; hans fader søgte også at forøge hans anseelse, og megen fremme havde han tillige af svogerskabet med Myremændene. Han galdt for den gæveste af Höskulds sönner.

Den første vinter, Olaf boede på Hjardarholt, havde han mange tyende og arbejdsfolk; arbejdet var fordelt

---

[1] hestene med kløvsadler, som bare byrder og flyttegods.

[2] hele toget gik gåsegang. Imellem Goddastad og Hjardarholt er en god halvmils vej; deraf kan man slutte sig til gården besætning.

[3] husfolk.

[4] hjordens holt; holt betyder oprindelig en skov, men i Island bruges det om stenbakker og höje; holt findes i mange danske stednavne.

imellem huskarlene, så at nogen passede studene, andre køerne. Fjöset var henne i skoven noget borte fra gården. En kveld kom den mand, der passede studene, til Olaf, og bad ham sætte en anden dertil, og give ham noget andet arbejde. Olaf svarede: »Du skal beholde den gerning du har, som hører dig til«; men den anden sagde, at han heller vilde tage bort. »Så må der være noget i vejen med dig«, sagde Olaf; »i aften, når du binder kvæget ind, skal jeg gå med dig, og finder jeg da du har nogen grundet undskyldning, så vil jeg ikke tiltale dig videre; men ellers vil det blive din egen skade«. Olaf tog nu det guldbeslagne spyd i hånden, som kongen havde foræret ham, og gik hjemmefra med huskarlen; der lå noget sne på jorden; de kom til fjøset, som stod åbent. Olaf befalede karlen at gå ind, imedens han selv drev kvæget ind; og karlen gik hen til dören; men inden Olaf tænkte på noget, kom han farende lige i hans favn. Olaf spurgte, hvad det skulde betyde, og den anden svarede: »Hrapp står i fjøsdören og famler efter mig, men jeg er ked af at lege brydeleg med ham«. Olaf gik da hen til dören, og stak med spydet efter spøgelset; men Hrapp tog med begge hænder på spydfalen, og drejede om, så at skaftet strax brødes. Nu vilde Olaf rende imod Hrapp, men denne sank ned på samme sted, hvor han var kommen, og således skiltes de ad, så Olaf beholdt skaftet, men Hrapp spydet. Derpå bandt Olaf og karlen kvæget ind, og gik hjem; og Olaf sagde til karlen, at han vilde ikke tiltale ham videre for den sag. Om morgenen efter for Olaf hjemmefra hen til det sted, hvor Hrapp var höjlagt, og lod grave der. Hrapp var endnu ikke gået i forrådnelse. Der fandt Olaf sit spyd. Derpå lod han göre et bål, på hvilket Hrapp blev brændt, og asken blev kastet i søen. Fra den tid af led ingen mand mén af Hrapps gengang.

25. Om Höskulds sönner.

Nu er at fortælle om Höskulds sönner. Blandt disse havde Thorleik Höskuldsen, förend han satte bo, haft omgang med hædersmænd, medens han drog i handelsrejser, og tyktes en mærkelig mand; han havde også været i viking, og indlagde sig der berømmelse for sin tapperhed. Bård Höskuldsen havde også været søfarer, og var vel anset, hvor han kom; thi han var en brav karl, og mådeholden i alt. Bård giftede sig med en kvinde fra Bredefjord, ved navn Astrid og af god herkomst. Bårds sön hed Thoraren, hans datter Gudny, som blev gift med Viga-Styrs sön Hall, og fra dem nedstammer en stor slægt.

Hrut Herjolfsen gav en af sine trælle, ved navn Rolf, sin frihed tilligemed noget gods og en bopæl på grændsen af hans og Höskulds jorder. Skellene imellem dem lå så nær, at Hruts folk havde taget fejl deraf, og sat den frigivne ind på Höskulds land, hvor han snart samlede sig formue. Men Höskuld tog det ilde op, at man således havde sat den frigivne ind på hans, og befalede denne at betale sig penge for den jord, han boede på; thi det var hans ejendom. Den frigivne drog til Hrut, og fortalte ham, hvorledes ordene vare faldne imellem dem; men Hrut sagde, han skulde ikke bryde sig derom, og ikke betale noget; »Höskuld«, sagde han, »ved ikke, hvem denne mark tilhører«; hvorpå han drog hjem, og blev siddende på sin gård, som för. Kort efter tog Thorleik Höskuldsen med sin faders samtykke med nogle mænd hen til den frigivnes gård, hvor de grebe og dræbte ham, men alt det gods, den frigivne havde erhværvet, tilegnede Thorleik sig og sin fader. Dette spurgte Hrut, og det behagede hverken ham eller hans sönner; mange af dem vare voxne, så det var en frænde-

stamme, man ikke så let skulde anfalde. Hrut søgte at forfølge denne sag efter loven, men da den ransagedes af lovmanden [1]), gik det ikke efter hans ønske; man lagde nemlig især vægt på, at Hrut uden tilladelse havde sat sin frigivne på Höskulds jord, hvor han havde samlet sig formue; også havde Thorleik dræbt ham på hans og hans faders ejendom; så Hrut var misfornöjet med sagens gang. Derefter lod Thorleik en gård bygge på grændsen af Hruts og Höskulds jorder; den kaldtes Kamnæs [2]), og der boede, som för er fortalt, Thorleik en stund. Han havde med sin kone en sön, der blev vadnet og fik navnet Bolle; han blev snart en meget smuk mand.

26. Om Höskuld Dalekollsens død.

Höskuld Dalekollsen blev syg i sin alderdom, og sendte da bud efter sine sönner og andre frænder og venner; og da de kom, talte han således til brødrene Bård og Thorleik: »Jeg befinder mig nu ikke vel, skönt jeg ellers har været en karsk mand; min tredie sön er ikke ægtebåren, derfor beder jeg nu eder brødre, at denne min sön Olaf må gå lige i arv med eder, og tage sin tredie del.« Bård svarede først, og sagde, at han heri vilde rette sig efter sin faders villie, så meget mere som han i alle henseender ventede sig hæder af Olaf, der var rigere end han. Thorleik derimod sagde, at han aldrig vilde give sit samtykke til, at Olaf skulde gå i arv med dem; Olaf havde gods nok; »og du, fader!« sagde han, »har givet ham meget af dit til fornærmelse for os brødre, og jeg vil ikke med min gode villie give afkald på det, som jeg er fød og båren til.« »Så ville I«, sagde Höskuld, »i det mindste ikke nægte mig ret til at give

---

[1]) lovkyndig mand; her menes ikke lagmand eller lovsigemand.

[2]) i kap. 19. fortælles at Hrut allerede havde bygget denne gård.

min sön, der på mødrene side er af så höj slægt, tolv øre«. Dertil gav Thorleik sit samtykke; hvorpå Höskuld lod den guldring fremtage, som han havde fået af kong Hagen, den vog en mark, og sværdet, der ligeledes var en kongegave, hvilket kom på en halv mark guld, og gav Olaf dem, tilligemed sin og sine frænders lykke; hvorpå han tilföjede, at han sagde ikke dette, fordi han tvivlede om, at den jo allerede havde taget sæde hos ham. Olaf tog imod kostbarhederne, og sagde, at han vilde prøve hvad Thorleik vilde sige dertil; men denne var misfornöjet dermed, og troede, at Höskuld havde gjort det med underfundighed. Olaf sagde: »Jeg vil ikke give slip på disse kostbarheder, Thorleik! thi du har i vidners nærværelse givet dit bifald til en sådan gave, og jeg vil nu lade det komme an på, om jeg får lov til at beholde dem.« Bård gav sit samtykke til sin faders gave Derefter døde Höskuld, et dødsfald, der tyktes et stort tab, især for hans sönner og alle hans frænder og deres svogre og venner. Hans sönner lode kaste en anseelig höj efter ham; men der blev kun lidet gods lagt i höjen, og derpå overlagde de, at de vilde holde arveøl efter ham, hvilket den gang var skik. Olaf sagde da: »Mig synes at dette gilde ikke så snart kan gå for sig, når det skal holdes med den pragt, der sömmer os; det er nu langt hen på høsten, så det skal falde vanskeligt at få alle fornødenheder dertil, og de fleste, som have en lang vej, vil det synes besværligt at rejse om efteråret, så vi kunne være vis på, at mange af dem, som vi helst så hos os, ikke ville komme; jeg foreslår derfor, at vi til sommer på tinget skulle indbyde mænd til gildet, og jeg skal udrede trediedelen af omkostningerne.« Dette samtykkede brødrene, hvorpå Olaf drog hjem. Thorleik og Bård skiftede godset imellem sig; Bård fik fædrenegården til sin lod, dette rådte de fleste til, fordi han var

vennesælere; Thorleik fik derimod mest løsøre. Imellem Olaf og Bård herskede der god forståelse og venskab, men imellem Olaf og Thorleik næsten fjendskab. Nu lider den næste vinter, sommeren kom, og tiden lider til tings; Höskulds sönner gjorde sig rede at drage did, hvorved det da viste sig, at Olaf var den anseeligste af de brødre. Da de kom til tings, teltede de deres bod, og indrettede den smukt og pyntelig.

27. Om arveøllet efter Höskuld.

En dag, da folk gik til lovbjerget, stod Olaf op, krævede lyd, og forkyndte først sin faders afgang; derpå vedblev han: »Her ere nu mange hans frænder og venner; det er efter mine brødres villie, at jeg indbyder eder til arvedrik efter vor fader Höskuld, alle eder godordsmænd, thi de fleste, som stode i slægtskab med ham, høre til de gildeste mænd; dernæst skal jeg bekendtgöre, at ingen af de bedre mænd skal gå gaveløs bort; og derhos ville vi indbyde bönder og alle, som komme ville, rige og fattige, at de ville tage til takke med en halv måneds gæstebud på Höskuldstad, når der ere ti uger til vinteren.« Da Olaf havde endt sin tale, blev den modtaget med meget bifald, og man fandt den mandig og vel udført; da han kom hjem til boden, sagde han sine brødre hele denne bestemmelse, men de vare ikke ret fornöjede dermed, og mente, der var gjort for meget deraf. Efter tinget rede brødrene hjem; sommeren gik; brødrene beredte alt til gildet; Olaf bidrog rundelig tredieparten, der blev sørget for alle fornødenheder og anskaffet meget, thi man ventede, at der vilde komme mange. Da gildestiden kom, indfandt også de fleste anseelige mænd sig, som havde lovet at komme; der var en så stor mængde mennesker, at de fleste sige, der skor-

tede ikke noget i ni hundrede[1]). Dette var det næststörste gilde, der har været holdt på Island; det andet var det arveøl, som Hjaltesönnerne[2]) holdt efter deres fader; der vare tolv hundrede. Gæstebudet var i alle henseender prægtigt, så brødrene fik megen ære deraf, og Olaf var især formand derfor. Olaf gik også sine brødre tilhånde med de foræringer, som bleve uddelte til alle anseelige mænd.

Da de fleste mænd vare tagne bort, gav Olaf sig i tale med sin broder Thorleik, og sagde: »Du ved, frænde, at der har ikke været den bedste forståelse imellem os; nu vil jeg göre dig det forslag, at vi skulle holde bedre frændskab; jeg ved, at du er misfornöjet, fordi jeg tog imod de kostbarheder, min fader gav mig på sin dødsdag; synes du nu, at der derved er gået dig for nær, så vil jeg for at tilfredsstille dig fostre din sön; den er dog altid anset for ringere, som fostrer anden mands barn.« Thorleik optog dette vel, og sagde, som sandt var, at dette var et hæderligt tilbud. Olaf tog nu mod Thorleiks sön Bolle, som den gang var tre år gammel; de skiltes ad i kærlighed, og Bolle drog hjem til Hjardarholt med Olaf. Thorgerde tog vel imod ham, han opfødtes der, og Olaf og hans kone elskede ham ligeså höjt, som deres egne börn.

28. Kjartan Olafsen fødes.

Olaf og Thorgerde fik en sön, der blev vadnet, og opkaldt efter sin morfader Myrkjartan; Bolle og Kjartan

---

[1]) eller henved 1100 efter vor regning.

[2]) i Skagefjordsyssel på Nordlandet Den ene af Hjaltesönnerne, Thorvald, opholdt sig en tidlang ved kong Erik den Sejersæles hof i Upsale, deltog i Fyrlsvoldslaget, og digtede en drapa om kong Erik og en vise på valpladsen, der er bevaret. G. V.

vare næsten lige gamle. De havde endnu flere börn, nemlig sönnerne Stenthor og Haldor, Helge og Höskuld, som var den yngste sön; og døttrene Bergthora og Thorbjörg; hvilke alle bleve smukke börn, da de voxte til.

På denne tid boede Holmgange-Berse i Saurbæ på gården Tunge; han tog hen til Olaf, og tilbød sig at opfostre hans sön Haldor; Olaf modtog tilbudet, og drengen, der kun var et år gammel, kom hjem til ham. Om sommeren blev Berse syg, og lå en del af sommeren. Der fortælles, at en dag, da folkene på Tunge vare ude ved høarbejdet, vare Haldor og Berse inde; Haldor lå i vuggen, denne faldt omkuld, og drengen faldt ud af den på gulvet; men Berse kunde ikke komme ham til hjælp. Da kvad Berse dette:

Der vi begge
aflægs ligge,
Haldor og jeg
uden styrke;
jeg af alder,
af barndom du;
du vil bedres,
men jeg vil ikke.

Derpå kom folk, og toge Haldor op af gulvet, og det blev bedre med Berse. Haldor opfødtes der, og blev en stor og rask dreng. [1])

Kjartan Olafsen voxte op hjemme på Hjardarholt; han blev den smukkeste mand på Island. Han havde et stort, udtryksfuldt ansigt, smukke, lyse öjne, langt hår, så fagert som silke, og som faldt i lokker; stor og stærk var han som hans morfader Egil eller Thorolf. Han var også særdeles dannet, og våbendygtigere, end de fleste andre, nem til at göre med sine hænder, og en god

[1]) om dette fortælles noget udførligere i Kormakssaga.

svömmer, overhovedet udmærket i alle idrætter; derhos så omgængelig og vennesæl, at ethvert barn holdt af ham, samt munter og gavmild. Olaf elskede ham mest af alle sine börn. Hans fosterbroder Bolle var stor af vækst og smuk af åsyn, lige næse, noget langt ansigt, tykke læber, uden dog at have en styg mund, fremstående men dog smukke öjne; han havde et blondt hår [1]) og kom Kjartan næst i alle idrætter og færdigheder, han var stærk, smuk, dannis, krigersk, og holdt meget af pragt. Begge fosterbrødrene elskede hinanden meget. Olaf sad nu i nogle år rolig på sin gård.

29. Olaf På rejser til Norge, og bygger et prægtigt ildhus.

Et forår tilkendegav Olaf Thorgerde, at han vilde rejse udenlands; imidlertid skulde hun passe gården og börnene. Thorgerde syntes ikke derom; men han blev ved sit forsæt. Han købte et skib, som stod oppe i Vadel, sejlede ud om sommeren, og kom til Hordeland. Noget fra kysten boede her en mand, ved navn Geirmund Gny, en mægtig og rig mand, en stor viking og ustyrlig, men nu havde han slået sig til ro, og var Hagen den Mægtiges hirdmand. Geirmund tog ned til skibet, og blev snart bekendt med Olaf, som han allerede havde hørt omtale. Han bød Olaf til sig med så mange mand, som han vilde; hvilket Olaf modtog, og han tog sit ophold der selvsjette; hans skibsfolk fik sig derimod anden lejlighed omkring i Hordeland. Geirmund beværtede Olaf vel; der var en prægtig gård og mange folk, og om

---

[1]) Her er der i udgaven og håndskrifterne oversprunget (fra ordet maðr—maðr) en hel sætning lige fra »stor af vækst« og hertil. G. V.

vinteren herskede der megen lystighed. Mod enden af vinteren fortalte Olaf Geirmund sit egenlige ærende, at han vilde skaffe sig hustömmer, og at det var ham om at göre, at få noget, der var godt. Geirmund svarede: »Hagen Jarl har de bedste skove, og jeg er vis på, at når du kommer til ham, vil det bedste tömmer være til din tjeneste; thi jarlen modtager gerne mænd, der selv ikke ere så dannede som du, Olaf, når de gæste ham.« Om foråret drog Olaf hen til Hagen Jarl, der tog særdeles godt imod ham, og bød ham at blive hos sig sålænge han vilde. Olaf sagde ham derpå hensigten af sin rejse, og bad om tilladelse at hugge hustömmer i hans skove, hvilket jarlen tillod ham. Ved skilsmissen gav jarlen ham desuden en guldbeslået øxe, et kostbart stykke arbejde. Imidlertid ordnede Geirmund i lön sine jordeiendomme, og agtede om sommeren at tage ud med til Island på Olafs skib; han havde holdt dette skjult for alle, og heller ikke Olaf vidste noget deraf, förend Geirmund førte sit gods ombord, hvilket var en stor rigdom. Olaf sagde: »Når jeg havde vidst det för, var du aldrig kommen på mit skib, thi jeg tænker, der ere de på Island, som det var bedre, at de aldrig så dig; men siden du nu er kommen med så meget gods, så nænner jeg ikke at jage dig bort som en hund.« Hertil svarede Geirmund, at han ikke lod sig afskrække af den andens store ord, han vilde følges med ham. De gik da ombord, sejlede ud, fik god bör, og landede i Bredefjord; de lagde bryggerne i land i mundingen af Laxå, Olaf lod tömmeret føre op, og satte skibet i det nøste, hans fader havde ladet göre. Geirmund bød han til sig.

Denne sommer lod Olaf göre et ildhus på Hjardarholt, större og bedre, end nogen för havde set. Der vare berømte begivenheder forestillede på væggetiljerne

og på loftet, og alt var så vel udarbejdet, at det syntes langt smukkere, når tjeldingerne[1]) ikke vare oppe.

Geirmund var til hverdags lidet omgængelig og mod de fleste uvenlig. Sædvanlig var han klædt således: han bar en rød skarlagens kjortel, derover en grå kappe, på hovedet en björneskindshue, havde i hånden et sværd, et stort våben, hvorpå der ikke var sølv, men klingen var hvas og bred, og ingensteds rustet. Dette sværd kaldte han Fodbider, og lod det aldrig komme af sin hånd. Geirmund havde kun været der en kort tid, förend han vendte sine tanker til Olafs datter Thuride; han bejlede også til hende hos Olaf, men denne gav ham afslag. Derpå gav han Thorgerde penge, for at få giftermålet bragt i stand; og hun tog imod dem, thi det var betydeligt. Thorgerde gav sig nu til at tale med Olaf om denne sag, og yttrede, at deres datter ikke kunde blive bedre gift, thi han var en tapper mand, rig og storladen. Olaf svarede: »Jeg vil ikke være dig mere imod heri, end i andet, skönt jeg hellere vilde give min datter til en anden mand.« Thorgerde gik bort, fandt sit ærende vel udført, og fortalte Geirmund, hvorledes det var gået; han takkede hende for hendes höjmodige anbefaling, henvendte sig atter til Olaf med frieriet, og nu var der intet i vejen. Derpå fæstede Geirmund Thuride, og gildet skulde stå på Hjardarholt ved enden af vinteren; der var mange gæster, thi da var ildhuset færdigt. Blandt andre var der også Ulf Uggesen, der havde digtet et kvæde om Olaf Höskuldsen og om de begivenheder, der vare forestillede i ildhuset, hvilket han fremsagde der ved gildet. Dette kvæde kaldes Husdrapa, og er godt digtet.[2]) Olaf

---

[1]) tapeterne på væggen.

[2]) Brudstykker af dette digt findes i Skáldskaparmál i Snorra-Edda. hvoraf man kan se hvilke gudesagn der vare forestillede på

gav ham god skaldelön derfor, og ligeledes gav han alle de stormænd, der havde gæstet ham, storgaver; hans berömmelse voxte ved dette gilde.

30. Om Geirmund og Thuride.

Geirmund og Thuride levede ikke godt sammen. Da Geirmund havde været tre år hos Olaf, fik han lyst til at rejse, og tilkendegav, at Thuride skulde blive tilbage med deres datter Groa, som da var et år gammel; men penge vilde han ikke lade blive tilbage. Dette syntes Thorgerde og hendes datter meget ilde om, og sagde det til Olaf, men denne svarede: »Hvad nu, Thorgerde! Er Østmanden ikke ligeså storladen nu, som om høsten, da han bad dig om pigen?« De kunde da ingensteds komme med Olaf, thi han var i alle dele en fredelig mand, og sagde, at barnet skulde blive der til hun havde lært noget; men ved skilsmissen fra Geirmund forærede han denne købmandskibet. Geirmund gjorde det færdigt, og takkede ham for denne höjmodige gave. Derpå sejlede han ud fra Laxåmunding med en let nordostvind, og da han kom ud til øerne [1], lagde vinden sig, så han blev liggende ved Øxnø en halv måned, uden at kunne komme bort. På denne tid tog Olaf hjemmefra for at se til hvad der kunde være drevet op på kysten. Derpå kaldte hans datter Thuride nogle huskarle til sig, og befalede dem at drage med hende; hun havde også sin datter med; de vare i alt ti. Hun lod en færge sætte frem, som Olaf havde. Thuride befalede dem så at ro

væggene, f. ex. Balders bålfærd, Thors kamp med Midgårdsormen, Lokes og Heimdals kamp om Brisingamen. Digtet er et æresdigt til Olav På, er digtet omkring år 990, et af oldtidens skönneste digte, og en af sagnhistoriens hovedkilder, som Snorre omhyggelig har parafraseret i sit værk. G. V.

[1] i mundingen af Hvamsfjorden.

eller sejle ud ad Hvamsfjord, og da de kom ud til øerne, bad hun dem skyde båden, der var på færgen, i søen. Hun og to mand gik på båden, og hun befalede dem at passe på skibet, til hun kom tilbage. Hun tog barnet i sin favn, og befalede dem at ro over strömmen hen til skibet, greb så en naver af skibet, og leverede den til en af mændene, med befaling at gå hen til knarrebåden, og bore hul i den, så at den blev ubrugelig, hvis de andre i en skynding vilde tage den. Derpå lod hun sig sætte i land, og havde barnet i sin favn; det var ved solens opgang; hun gik ud ad bryggen; alle lå og sov. Så gik hun hen til skindsengen, som Geirmund sov i; sværdet Fodbider hang på sengestolpen. Nu satte Thuride pigebarnet i sengen, men greb Fodbider, og tog det med sig. Derpå forlod hun skibet, og gik hen til sine folk. Barnet gav sig til at græde, Geirmund vågnede derved, rejste sig op, kendte barnet, og kunde da nok tænke, hvorledes det var gået til. Han springer op, vil gribe sværdet, men det er borte, går så ud til skibsbordet, og ser, at de andre ro bort fra skibet. Han kaldte på sine mænd, og befalede dem at springe i båden og ro efter dem; de gjorde så, men mærkede snart, at den kolde sø strömmede ind i båden, og måtte vende tilbage til skibet. Da råbte Geirmund på Thuride, og bad hende vende tilbage og give ham sværdet Fodbider, men tage sin datter, og så mange penge med hende, som hun vilde. »Vil du hellere det«, sagde hun, »end miste sværdet?« »Ja,« svarede Geirmund, »jeg vil ikke undvære det for mange penge.« »Så skal du aldrig få det,« sagde hun; »meget uædelt har du handlet imod os, og nu skilles vi ad.« »Ingen lykke,« sagde Geirmund, »vil du have med dette sværd. Det vil blive den mand til bane i eders æt, hvis tab I allermest ville beklage.« Derefter vendte Thuride hjem til Hjardarholt. Olaf var også kommen

hjem, og var ikke vel fornöjet med hendes adfærd, men lod det dog gå hen. Thuride gav sin frænde Bolle sværdet Fodbider, thi hun elskede ham ligeså meget, som sine brødre; og Bolle bar siden sværdet længe. Geirmund fik bör og kom til Norge om høsten; men en nat sejlede de på et skær udenfor forbjerget Stat, og Geirmund tilsatte livet med hele hans skibsmandskab; så vi have nu intet mere om ham at fortælle.

31. Olaf Pås døttres giftermål.

Olaf Höskuldsen sad nu på sin gård i megen anseelse. Til Thuride bejlede en rig mand ved Navn Gudmund Sölmundsen, der boede på Asbjörnsnæsset i Videdalen [1]; Thuride var en forstandig og höjsindet kvinde; deres sönner vare Hall, Barde [2], Sten og Stengrim; deres døttre Gudrun og Oløf. Olafs datter Thorbjörg, en smuk kvinde, og formedelst sin førlighed kaldet Thorbjörg Digre, blev gift vester til Vatnsfjord med Asgeir Knatsen. [3] Fra ham stammer i femte led Thorvald Snorresen [4] og fra dem nedstamme Vatnsfjordingernes slægt; siden blev hun gift med Vermund den Mjove. Olafs datter Bergthora blev gift vester i Djupefjord med goden Thorhall.

Der fortælles, at Olaf På havde mange udmærkede stykker blandt sit gangende fæ; blandt andet en god oxe, kaldt Harre, af abildgrå farve, större end andre nød. Han havde fire horn, hvoraf to vare meget store og stode den fagert, det tredie stod op i vejret, men det fjerde gik

---

[1] i Hunevatnssyssel. [2] eller Viga-Barde, helten i Heidarvigssaga.

[3] rettet for udgavens Svartsen; Asgeir Knatsen var en af Islands berømteste høvdinger ved år 981, og nævnes i Kristnisaga; han hørte til Vatnsfjordingernes æt. G. V.

[4] Snorre Sturlesens svigersön, død 1228.

ud af panden ned for öjnene, og dette var hans bröndvækker, hvormed han nemlig slog våge på isen om vinteren. Han skrabede også sneen tilside med foden som en hest. En streng vinter gik han bort fra Hjardarholt og hen til et sted, der kaldes Harrestad [1]) i Bredefjordsdale; og her gik han om vinteren med sexten nød, hvilke han alle førte på græs; om foråret gik han hjem til en indhegnet græsmark, kaldet Harrebol, på Hjardarholt. Da Harre var atten år gammel, faldt bröndvækkeren af hans hoved, og samme høst lod Olaf ham slagte. Men næste nat efter drömte Olaf, at der kom en kone til ham, stor og med vrede fagter, og hun tog således til orde: »Sover du?« Han svarede, at han var vågen. Da vedblev konen: »Du sover, men min spådom skal opfyldes: Min sön har du ladet dræbe og tilföjet mig ugerning; derfor skal du, efter min foranstaltning, komme til at se din sön hel blodig, og det den, som er dig dyrebarest.« Derpå forsvandt hun; Olaf vågnede, og syntes endnu at se et svip af hende. [2]) Denne dröm fandt Olaf mærkelig, og fortalte den til sine venner, men deres udtolkning var han ikke fornöjet med, og syntes bedst om deres mening, som sagde, at det var ikke andet end drömmesnak, der havde bårets ham for.

32. Om Osvif Helgesen.

Osvif Helgesen nedstammede på fædrene side fra Ketil Flatnef; hans moder Nidbjörg stammede fra Gange-Rolf, en sön af den berømte herse Øxne-Thorer øster i Vigen i Norge [3]), så kaldet, fordi han ejede tre øer og

---

[1]) en gård af dette navn.

[2]) hendes skygge eller billede, i det han vågnede.

[3]) her stemmer vor saga med slægtsagaerne fra Østerlandet (Thorsten den Hvides saga). Ellers fortælle alle sagaer og sagamænd

firsindstyve øxne på hver; han forærede kong Hagen [1]) en af disse øer med alle øxnene, hvilken gave er bleven meget omtalt. Osvif Helgesen, der var en meget vis mand, boede på gården Lauge [2]) i Sælingsdal, söndenfor Sælingsdalså, ligeover for Tunge. Hans kone hed Thordis, Thjodolf den Laves datter, og de havde fem sönner, Ospak, Helge, Vandråd, Torråd og Thorolf, alle stridbare mænd. Deres datter Gudrun var den væneste blandt kvinder på Island både af udseende og forstand; derhos var hun så dannet, at al pynt, som andre kvinder havde på, så ud som dukkestads ved siden af hendes; også var hun snild og vever i sin tale, og meget gavmild. Gudrun var den ældste af Osvifs börn, og forestod deres husholdning. [3]) Tilhuse hos Osvif var en kone, ved navn Thorhalla, kaldet den Snaksomme; hun var noget i slægt med Osvif, og hendes sönner, Od og Sten, vare driftige mænd, og derved gode støtter for Osvifs husholdning.

På Tunge boede en mand, ved navn Thoraren, Thorer Sælings sön, en god bonde, stor og stærk; han ejede gode jordstrækninger, men mindre i løsøre og penge. Osvif, som derimod havde mangel på land, men meget kvæg, vilde købe jord af Thoraren; og det kom også til handel imellem dem, så at Osvif købte en strækning fra Gnupuskard langs ad dalen hen til Stakkegil, et godt og

---

fra Vesterlandet (Are Frode, Snorre Sturlesen) at Gange-Rolf var en sön af Rögnvald jarl på Møre. G. V.

[1]) denne fejl findes, såvidt mig bekendt, i alle håndskrifter; her må dog bestemt menes Harald Hårfager men ikke Hagen Adelstensfostre.

[2]) kaldt sådan efter en kogende kilde (hver), som blev brugt til bad, tæt ved gården.

[3]) den sidste sætning er oversprungen i de fleste af håndskrifterne. G. V.

kke land; her rejste han ofte hen til sæters, havde
tyende der og en anseelig husholdning.

ster i Sørbæ[1]) på gården Hol boede to brødre,
Hvalp og Knud, og deres svoger Thord, efter
der kaldet Ingunsen, boede hos dem. Thords fa-
Glum Geiresen. Thord var en smuk, rask mand,
stor lovmand eller vel øvet i at behandle sager
ten. Han var gift med en søster til hine brødre,
vn Aude, som hverken var smuk eller velopdragen;
ikke holdt Thord meget af hende, thi han havde
ende for pengenes skyld; og nu da der kom mere
et, så havde disse svogre en god bo, siden Thord
dem.

33. Om Gudruns drömme.

st Odleifsen boede vester på Bardestrand på Hage[2]);
en stor og vis høvding, fremsynet i mange dele,
af alle stormænd, og mange søgte råd hos ham.
red han til tings, og gæstede da på Hol; han

»Jeg vil bede dig, frænde, at ride til os i aften med hele dit følge, hvilket også er min faders ønske, skönt han under mig den hæder at udføre dette ærende, samt at du vil gæste os hver gang du rider hjem eller ud«. Gest takkede for dette hæderlige tilbud, men vilde dog blive ved sin første bestemmelse. Gudrun sagde: »Jeg har drömt adskilligt i vinter, men der er især fire drömme, som have givet meget at tænke på; ingen har hidtil rådet dem som jeg ønskede, og de ville vel heller ikke blive rådte efter mit sind«. Gest sagde: »Sig mig dine drömme, måske jeg kan få noget ud deraf«. Hvorpå da Gudrun fortalte: »Mig tyktes, jeg var stædt ude ved en bæk, og havde min krogfold[1]) på hovedet, men det klædte mig ilde, hvorfor jeg vilde forandre derpå, men dette frarådte mange mig; alligevel brød jeg mig ikke om deres råd, rev hovedtöjet af, og kastede det ud i bækken, og længere var denne dröm ikke. Men«, vedblev hun, »til den anden dröm var det begyndelsen, at mig tyktes jeg var stædt ved en sø, og der var kommen en sølvring på min hånd, som klædte mig særdeles godt, og hvilken jeg holdt for en stor kostbarhed og håbede længe at skulle eje; men allerbedst, som jeg ikke tænkte på noget, løb ringen af min hånd og ud i søen, og jeg så den aldrig mere. Dette tog jeg mig overmåde nær, som om jeg havde tabt det kostbareste klenodie; og derpå vågnede jeg«. Gest svarede hertil kun dette: »Denne dröm er ikke af ringere betydning«. »Det var min tredie dröm«, vedblev Gudrun, »at jeg troede at eje en guldring, så at mit forrige tab syntes erstattet, og det bares mig for, at jeg skulde længer nyde godt af denne ring, end af den forrige, men denne kostbarhed tyktes mig dog ikke at klæde mig så

---

[1]) en art kvindeligt hovedsmykke.

meget bedre, som guld er dyrebarere end sølv. Derpå syntes mig at jeg faldt, og støttede for mig med hånden, men guldringen slog imod en sten og sprang i to stykker, og mig syntes der kom blod ud af stykkerne. Dette tyktes mig mere harm en skade, men det faldt mig da ind, at der havde været en brist på ringen, og da jeg så efter på brudstykkerne, syntes mig jeg så flere brister derpå, men alligevel tyktes mig dog, at ringen vilde have blevet hel, når jeg havde passet bedre på den; og længer var ikke denne dröm«. Gest sagde: »Dine drömme svinde ikke ind[1])«. »Endelig«, sagde Gudrun, »var min fjerde dröm, at mig tyktes jeg havde en guldhjelm på hovedet, besat med ædelstene, og jeg troede, at være ejer af disse kostbarheder; men derved var nu igen den ulejlighed, at den forekom mig vel tung, så jeg kunde neppe bære den og måtte helde med hovedet; imidlertid lagde jeg ikke hjelmen det til last og agtede ikke at skille mig ved den, men alligevel faldt den af mit hoved og ud i Hvamsfjorden, og derefter vågnede jeg. Nu har jeg sagt dig alle mine drömme«. Gest sagde: »Grant indser jeg hvad disse drömme betyde, men forklaringen vil forekomme dig meget ens, thi jeg råder dem næsten alle på samme måde. Du vil få fire mænd, og med den første vil du blive gift, mener jeg, ikke efter dit hjertens ønske, da du nemlig bar hint hovedtöj, som tyktes dig at klæde dig ilde; du vil derfor lidet elske ham, og at du tog hovedtöjet af og kastede det i vandet, vil sige, at du forlader ham, thi man siger så om dem, der kaste deres ejendomme bort, uden at få noget derfor, at de kaste dem i vandet. Ved den anden dröm tyktes du at have

---

[1]) det er: blive bestandig mere betydningsfulde. I udgaven er her en falsk læsemåde: eigi fara vel þrír draumarnir istedenfor: eigi fara í þurð draumarnir. G. V.

en sølvring, det betyder, at du bliver gift med en anden anseelig mand, som du vil holde meget af, men kun eje en kort stund, og jeg vil ikke forundre mig, om du mister ham derved, at han drukner. I følge din tredie dröm, da du havde en guldring på hånden, vil du få en tredie mand, der dog ikke vil forekomme dig så meget mere værd, som dette malm er sjeldnere og dyrebarere end sølv; men det bæres mig for, at en trosforandring da vil finde sted, og din husbonde vil antage den tro, som vi holde for meget bedre og ædlere; men at dig tyktes at ringen sprang itu ved din uagtsomhed, og at du så blod komme ud af stykkerne, det betyder, at din husbonde bliver dræbt, og du vil da tydelig se den brist, som har været ved dette giftermål. Hvad endelig«, sagde han, »din fjerde dröm angår, da du på hovedet havde en guldhjelm besat med ædelstene, og som var tung for dig at bære, det betyder at din fjerde mand vil være en stor høvding, der vil bære en skrækkens hjelm over dig; og at du tyktes, den styrtede ud i Hvamsfjorden, betyder at han vil hitte denne fjord i sine sidste dage. Mere vil jeg ikke sige om denne dröm«. Imedens drömmene blev rådte, sad Gudrun ganske blodrød, og talte ikke et ord, förend Gest var færdig. Da sagde hun: »Du kunde have fundet en smukkere udtydning i denne sag, hvis jeg havde ledet dig derpå; men hav alligevel tak, fordi du har tydet mine drömme; meget er at betænke, hvis alt dette skal gå for sig[1])«. Hun bød derpå Gest på ny, at han skulde blive der dagen over, da Osvif vilde have meget at tale med ham om; men han svarede, at han vilde ride, som han havde bestemt, bad hende hilse sin fader, og sige ham disse hans ord, at komme vilde den

[1]) denne udsigt over Gudruns tilkommende skæbae har i tanke og enda udtryk, stor lighed med digtet Griplsspå; man kunde enda formode, at begge dele hidrørte fra samme kilde. G. V.

[illegible] at der vilde være kortere imellem hans og Osvifs [illegible], og da vilde de have lejlighed nok til at tale sammen. Derpå drog Gudrun hjem, men Gest red bort, og mødte en af Olafs hjemmemænd ved tungærdet. Han indbød efter Olafs befaling Gest til Hjardarholt; men denne svarede, at han vilde besøge Olaf om dagen, men [illegible] på [illegible]. Hunskarlen vendte strax hjem, og fortalte Olaf det. Derpå denne lod tage heste, og red Gest imøde med mange mænd. Da de traf hinanden, bød Olaf ham til sig med hele hans følge. Gest takkede han for indbydelsen, og sagde, at han vilde ride ned til gården og se hans bygning, men han vilde blive over hos [illegible]. Gest standsede der en stund, så sig rundt om i gården, og syntes vel om den, og sagde, at der var ikke sparet på bygge ved den gård. Olaf fulgte ham på vej til [illegible]. Svømmemændene havde da været ude at svømme; [illegible] sønner [illegible] mange unge mænd ude fra de andre gårdene. Da nu flokken [illegible], sprang Kjartan og Bolle op af vandet, og de vare næsten påklædte. Da Gest og Olaf kom ridende [illegible], Gest betragtede en stund de unge mænd, og spurgte Olaf, hvor Kjartan sad og hvor Bolle? Olaf viste på hver især med enden af sit spyd, og nævnte dem alle, som vare der; men der vare mange andre vakre mænd, der vare komne op af vandet, og sade på Sødbredden hos Kjartan. Gest nævnte ikke, at han kunde kende Olafs [illegible] på disse mænd. «[illegible] nogen grund», sagde Olaf, «[illegible] man din kunst, at du kan kende mænd, som du aldrig før har set; sig mig nu, hvilken af disse unge mænd vil blive den mest navnkundige». Gest svarede: «Det vil [illegible] efter din store kærlighed, at Kjartan vil [illegible] den anseeligste så længe han lever». Derpå gav Gest hesten af sporerne og red bort; men noget efter [illegible] hans side Thord den Lave, [illegible] ved siden af

ham og sagde: »Hvorledes kan det være, fader, at du udgyder tårer?« Gest svarede: »Unyttigt er det at tale derom, men jeg nænner ikke at tie med det, som vil indtræffe i din levetid: det vil ikke komme mig uventet, hvis Bolle står over Kjartans hovedhår[1]), og vinder tillige sig selv hovedbane; og ilde er det at vide dette om så herlige mænd«. Derpå rede de til tings, hvor alt løb roligt af.

34. Om Gudruns giftermål med Thorvald.

Thorvald, en sön af Haldor Garpsdals-Gode, boede i Garpsdalen[2]) i Gilsfjorden, og var en rig mand, men ikke modig af sig. Han bejlede til Gudrun Osvifsdatter på altinget, da hun var femten år gammel[3]). Frieriet blev vel optaget, men Osvif bemærkede dog, at deres kår ikke vare ens, hvortil Thorvald svarede mildt, at han beilede til kvinden, ikke til penge. Gudrun blev derpå fæstet til Thorvald. Osvif bestemte betingelserne, deriblandt, at Gudrun skulde ene råde for deres gods, såsnart de kom i én seng, og eje hælvten af alt, hvad enten deres samliv varede kort eller længe; hendens mand skulde også købe hende smykker, så at ingen kone af samme kår havde dem bedre, og ligefuldt skulde han holde sin husholdning vedlige. Herpå rede de hjem fra tinget; men Gudrun blev ikke spurgt i den sag, hvorover hun var misfornöjet, skönt alt dog løb roligt af. Brylluppet stod i Garpsdal i tvemåneden[4]). Gudrun holdt ikke meget af Thorvald, og med smykkerne var det en vanskelig sag, thi der vare ingen så store i Vestfjordene, at Gudrun jo

---

[1]) ser hans hoved for sine fødder, eller bliver hans banemand.
[2]) en præstegård på fjordens nordlige side; om navnets oprindelse fortælles i Gullthores saga.
[3]) henved 989.
[4]) September måned, den femte måned i sommeren.

e dem, og købte han dem ikke, hvor dyre de end
så gik det på fjendskab løs. Thord Ingunsen søgte
g med Thorvald og Gudrun, og var der længe,
kom megen snak i omløb om hans og Gudruns
hed. Engang bad Gudrun Thorvald at købe hende
ykke; men han svarede hende, at hun var umåde-
ine fordringer, og gav hende en kindhest. Da sagde
n: »Du har nu givet mig det, som vi kvinder sætte
pris på, en smuk ansigtsfarve, men du har også
nig, at jeg ikke skal falde dig besværlig med mine
r«. Den samme aften kom Thord der. Gudrun
e ham denne hånlige behandling, og spurgte ham
des hun skulde gengælde det? Thord smilede, og
: »Det ved jeg gode råd for: sy ham en skjorte
en så stor åbning, at du derved kan have grund
ilsmisse[1]) og erklær dig så skilt ved ham«. Gudrun
ndte intet derimod; og samme forår erklærede hun
ilt fra Thorvald, og drog hjem til Lauge. Derpå
leres formue skiftet imellem dem, hvoraf Gudrun fik

fra Syderøerne, meget troldkyndige og store seidmænd. Halsten Gode tog imod dem, og lod dem nedsætte sig på gården Urde på Skalmarnæs, men de vare kun slette naboer.

Denne sommer sejlede Gest til Sørbæ, som han plejede; han gæstede på Hol, hvor svogrene, som sædvanlig, lånte ham beste. Thord Ingunsen var i følge med Gest, og kom til Lauge i Sælingsdal. Gudrun Osvifsdatter red til tings, og hende fulgte Thord Ingunsen. En dag, da de rede over Blåskovshede, da det var godt vejr, sagde Gudrun: »Er det sandt, Thord, at din kone Aude går jævnlig med brog (benklæder) med bagstykker i og hosebånd viklede om læggene helt ned til ankelen«? Han svarede, at det havde han ikke mærket. »Så er der vel ikke stort om«, sagde Gudrun, »når du ikke ved det; men hvorfor kalde de hende da Brog-Aude«? Thord svarede, at det var et navn, hun i kort tid måtte have båret. »Men hun vil dog«, sagde Gudrun, »komme til at bære det længe«. Derefter kom man til tings, hvor der intet mærkeligt forefaldt. Thord var længe i Gests bod, og talte jævnlig med Gudrun. En dag spurgte han hende, hvad en kone udsatte sig for, hvis hun gik med brog som karlfolk? »Hun lider samme straf«, sagde Gudrun, »som en mand, hvis han bærer skjorte med så stor åbning, at hans brystvorter blottes[1]); begge dele er gyldig grund til skilsmisse«. Da sagde Thord: »Hvad råder du mig? skal jeg erklære mig skilt fra Aude her på tinget eller hjemme i herredet med flere mænds understøttelse; thi de, som ville finde sig fornærmede herved, ere stolte mænd«. Gudrun svarede en stund senere: »Fejg mands sag skydes ud til aften«. Da sprang Thord strax op, og gik til lovbjerget, kaldte vidner, og erklærede

[1]) således lyde virkelig lovens ord.

e dem, og købte han dem ikke, hv
å gik det på fjendskab løs. Thord
g med Thorvald og Gudrun, o
kom megen snak i omløb om
ied. Engang bad Gudrun Tho
kke; men han svarede hend
ine fordringer, og gav hend sig om,
n: »Du har nu givet mig et stykke
pris på, en smuk ansi han til Gudrun,
nig, at jeg ikke skal fal Osvif, og Gudrun
r«. Den samme aft stå på Lauge den
e ham denne hånlig gilde, og Thords
des hun skulde ge Grunden til, at Thorkel
: »Det ved jeg mod Thord Ingunsen,
en så stor åbn dertil.
lsmisse[1]) og er mændene til sæters i
dte intet deri sæters. Laugemændene
ilt fra Thorv i Lambedal, som strækker
leres form Aude spurgte den

hav nu to heste sadlede når folk gå til sengs«. Fårehyrden gjorde efter hendes befaling, og noget för solbjærg steg Aude til hest, og da var hun tilvisse klædt i brog. Fårehyrden red på den ene hest, og kunde næppe følge hende, så fast red hun til; hun red sönder over Sælingdalshede, og stansede ikke förend ved tungærdet på Lauge, der steg hun af hesten, og befalede fårehyrden at passe på hestene medens hun gik ind. Hun gik til dören, ind og hen til den alkove, hvori Thord lå og sov. Dören var lukket til, men skåden var ikke for; Thord sov med ansigtet i vejret. Hun vakte ham, men han drejede sig om på siden, da han så, at der var nogen kommen. Hun trak da et kort sværd, og hug til Thord, og gav ham store sår, dels på den höjre hånd og dels i brystet; og hun hug så hårdt til, at sværdet blev siddende i sengen. Derpå gik hun bort, hen til sin hest, sprang op på den, og red bort. Thord vilde springe op, da han blev såret, men kunde ikke, da han blev mødig af blodtabet. Herved vågnede Osvif, og spurgte, hvad der var på færde? men Thord svarede, at han var bleven såret. Osvif spurgte, om han vidste hvem der havde gjort det? og stod op, og forband hans sår. Thord svarede, at han formodede, Aude havde gjort det. Osvif bød sig da til at ride efter hende, thi hun havde nok kun få mænd med sig, så man vilde kunne få hende straffet; men Thord modsatte sig, og sagde, hun havde ikke gjort andet, end hvad hun burde. Aude kom hjem ved solens opgang, hvorpå brødrene spurgte hende, hvor hun havde været henne? Hun svarede, at hun havde været på Lauge, og fortalte hvad der var forefaldet. De syntes godt derom, men mente, at hun ikke havde gjort nok af det. Thord lå længe af sine sår; de på brystet lægedes, men hånden vilde ikke komme sig.

Om vinteren var det nu roligt, men om foråret kom

Thords moder Ingun fra Skalmarnæs, og han tog vel imod hende. Hun sagde, at hun vilde give sig under Thords beskyttelse, thi Kotkel forulempede hende med plyndring og trolddom, og havde megen hjælp af Halsten Gode. Thord påtog sig strax denne sag, og sagde, at han skulde få ret over tyvene, selv om Halsten var derimod; og han gjorde sig strax færdig selvtiende at drage afsted. Ingun drog også med ham; han havde en færge fra Tjaldenæs[1], og sejlede til Skalmarnæs. Alle de løsøre, hans moder havde der, lod han føre til skibs, men fårene skulde drives langs med stranden. Thord kom til Kotkels gård, men dennes sönner vare ikke hjemme. Han stævnede da Kotkel, Grima og deres sönner for tyveri og trolddom, og fordrede skovgangsstraf over dem; han stævnede sagen til altinget, og gik så atter ombord. Da kom Halbjörn og Stigande hjem, medens Thord endnu ikke var kommen langt fra land. De bleve rasende, da de hørte hvad der var forefaldet, og sagde, at ingen endnu havde vovet sig i åbenbar strid med dem. Derpå lod Kotkel göre et stor seidhjald, hvilket de alle stege op på, og kvade deres galdresange. Da opkom et svart uvejr; og Thord Ingunsen og hans ledsagere mærkede snart, at vejret var gjort imod ham. Skibet blev dreven vester for Skalmarnæs. Thord viste megen raskhed, og folk på landet så, hvorledes han kastede alle tunge ting, undtagen menneskene overbord, og de ventede, at han snart vilde komme til land, da han allerede var kommen over de farligste skær. Men nu rejste sig kort fra land en sådan bølge, at ingen kunde mindes at have set dens lige, hvilken slog skibet således, at det vendte kølen i vejret. Thord druknede med alle hans ledsagere[2], og

[1]) en gård i Sørbæ.

[2]) Thords død falder omtrent på året 993, imellem Gudruns andet og tredie ægteskab hengik der altså henved 5 år. G. V.

skibet blev splittet ad; ligene dreve til land på et sted, som siden kaldtes Höjsnæs.

36. Om Kotkel og Grima.

Denne tidende spurgtes vide, og blev ilde omtalt; det tyktes en ulivssag, hvo der således øvede trolddom som Kotkel og hans slægt. Gudrun sørgede meget over Thords død; hun var frugtsommelig og allerede langt henne i sit svangerskab; hun fødte en sön, som blev vadnet og kaldet Thord.

På denne tid boede Snorre Gode på Helgefjeld; han var Osvifs frænde og ven, og af ham havde Gudrun og hendes slægt megen hjælp. Snorre kom til gæstebud hos dem, hvor Gudrun da klagede sin nød for ham, og han lovede at yde hende hjælp i hendes sag, samt tilbød at fostre hendes sön, for at trøste hende. Dette tilbud modtog Gudrun, og sagde, at hun vilde betro sig til ham. Denne Thord blev kaldt Kat, og var fader til Stuf Skald[1]). Derefter rejste Gest Odleifsen til Halsten Gode, og forelagde ham tvende vilkår, at han skulde jage disse troldmænd bort, ellers vilde han dræbe dem. Halsten betænkte sig længe, og befalede dem at drage bort, og ikke at opholde sig vesten for Daleheden. Kotkel drog da bort med sin familie, og havde kun fire stodheste med sig; hingsten var sort, stor og smuk og øvet i kamp. Om deres rejse fortælles intet, förend de kom til Thorleik Höskuldsen på Kamsnæs; han falede på hestene, thi han så det var kostetige dyr, hvorpå Kotkel sagde: »Jeg vil give dig det kår, tag hestene, men giv mig en bopæl her i nærheden af dig«! Thorleik svarede: »Så blive hestene nok dyre, thi jeg har spurgt, at man har meget imod jer her i herredet«. De taledes nu videre ved, og

---

[1]) om Stuf Skald den Blinde gives der en lille smuk fortælling.

enden blev, at Thorleik tog mod hestene, og gav Kotkel bolig på Leidolfstad i Laxådal; han forsynede dem også med kvæg. Dette spurgte Laugemændene, og Osvifs sönner vilde strax i færd med Kotkel og hans sönner; men Osvif mente, at man skulde overlægge sagen med Snorre Gode, og overlade det til andre; thi det vilde ikke vare længe, förend Kotkels naboer vilde få ny sager med dem, og det vilde, som fortjent var, mest blive til men for Thorleik, som snart vilde tabe sine venners gunst. »Men derfor«, sagde han, »vil jeg ikke hindre eder i, at tilföje Kotkel al den men, I lyster, hvis ikke andre, för tre år ere omme, enten have jaget dem fra herredet, eller taget dem af dage«. Dette bifaldt Gudrun og hendes brødre. Kotkel og hans familie toge sig ikke meget for, men de behøvede dog ikke at købe hverken hø eller mad; ingen der i bygden holdt af dem, men de trøstede sig ikke til at handle ilde med dem for Thorleiks skyld.

37. Om Thorleik og Hrut.

Det hændte sig en sommer på tinget, da Thorleik sad i sin bod, at der gik en höj mand ind i boden, og hilsede Thorleik, der takkede, og spurgte, hvem han var? Manden svarede, han hed Eldgrim og boede i Borgefjord på gården Eldgrimstad, hvilken gård ligger i den siden såkaldte Grimsdal. Thorleik sagde, at han havde hørt tale om ham, at han var ingen fejg mand. Eldgrim sagde: »Det er mit ærende hid, at jeg vil købe de kostelige stodheste af dig, som Kotkel gav dig i sommer«. Thorleik svarede, at de vare ikke fal. Eldgrim vedblev: »Jeg byder dig ligeså mange heste for dem, og ligeså meget i penge, så at mange ville mene, at mit tilbud er den dobbelte værd«. Men Thorleik svarede: »Jeg er ingen pranger; disse heste får du aldrig, om du så byder mig

den tredobbelte værd«. Eldgrim sagde: »Det er ikke löjet, at du er en stor og egensindig mand; jeg vil nu ønske, at du må få mindre for dem, end jeg har budet, og ikke desmindre miste dem«. Ved disse ord blev Thorleik meget rød, og sagde: »Du kommer til at anstrænge dig, Eldgrim, hvis du skal kuge mig hestene af«. Eldgrim svarede: »Du holder det vistnok for urimeligt, at du skulde bukke under for mig, men i sommer vil jeg fare hen at se på hestene, og det vil da vise sig, hvem der så skal eje dem«. »Gör som du siger«, sagde Thorleik, »men mød mig med lige styrke«. Folk droge så hjem fra tinget, og der hørtes intet videre herom, för en morgen tidlig på Hrutstad en mand hos Hrut Herjolfsen, som var gået ud og igen kom ind, da Hrut spurgte ham om tidende, fortalte, at han havde set en mand ride på den anden side af vedlerne hen til det sted, hvor Thorleiks heste vare; der steg han af, ogt og fat på hestene. Hrut spurgte, hvor hestene da vare? Huskarlen svarede, at de havde valgt sig gode græsgange, thi de stode nede på Hruts eng neden for gærdet. »Nu det er sandt«, sagde Hrut, »at min frænde Thorleik tager det ikke så nöje med græsgangene, men det er dog næppe efter hans foranstaltning at hestene ere drevne bort«. Derpå sprang Hrut op, som han var, i skjorte og linnede brog, kastede en grå kappe over sig, og tog det guldbeslagne bryntrold[1]), som kong Harald havde givet ham, i hånden. Han gik noget rask ud, og så, at en mand nedenfor gærdet drev Thorleiks heste bort; han gik imod ham, og så, at det var Eldgrim. Hrut hilste ham, men Eldgrim svarede koldt. »Hvor skulle hestene hen?« spurgte Hrut, og Eldgrim svarede: »Det vil jeg ikke skjule for dig, skönt jeg kender dit slægtskab med Thorleik; jeg er nu kommen for at hente hestene, så at

---

[1]) en slags øxe.

han aldrig skal få dem mere, og har opfyldt hvad jeg lovede ham på tinget, at jeg ikke skulde have mange folk med mig, for at tage dem«. Hrut svarede: »Det er ingen heltedåd, at tage hans heste, medens han ligger i sin seng og sover; vil du holde dit løfte, så må du opsøge ham, förend du rider med hestene ud af herredet«. Eldgrim sagde: »Var du Thorleik ad, om du vil, thi du kan se, at da jeg drog hjemmefra, tænkte jeg at støde sammen med ham«; og i det samme rystede han krogspydet, som han havde i hånden; han havde også hjelm på hovedet, var gjordet med sværd, havde skjold på siden og var iført brynie. Hrut sagde: »Heller vil jeg bære mig anderledes ad, end fare til Kamsnæs, thi jeg er noget tung tilfods; men jeg vil ikke se på, at der ranes fra Thorleik, når jeg kan forebygge det, skönt det står ikke ret godt til med vort frændskab«. »Du tænker dog vel ikke, at tage hestene fra mig«? sagde Eldgrim. »Jeg vil give dig andre stodheste«, svarede Hrut, »for at du skal lade disse løs, skönt de ere ikke så gode, som disse«. »Det er smukt af dig, Hrut«, sagde Eldgrim; »men nu da jeg engang har fået Thorleiks heste i min magt, skal du ikke plukke dem fra mig hverken ved bestikkelser eller løfter«. »Så frygter jeg for«, sagde Hrut, »at du kårer den del, der vil blive til skade for os begge«. Eldgrim vilde nu ride bort, og drev hestene frem; men da Hrut så det, løftede han sit bryntrold, og satte det imellem skuldrene på Eldgrim, så at brynien brast, og øxen gik ud ved brystet; Eldgrim faldt død ned af hesten. Derpå tildækkede Hrut hans lig, og red ned til Kamsnæs, hvor han fortalte Thorleik denne tidende. Han blev vred derover, og mente, at der ved denne tiltragelse var tilföjet ham megen foragt, hvorimod Hrut tyktes, at have vist ham meget venskab. Thorleik sagde, at både havde han båret sig ilde ad, og heller ikke vilde der komme

noget godt ud deraf, hvortil Hrut svarede, at han kunde nu göre hvad han vilde; og de skiltes i uvenskab. Hrut var firsindstyve år gammel, da han dræbte Eldgrim, og hans anseelse voxte ved denne gerning; men dette tjente ikke til at forhöje den i Thorleiks öjne, der mente, at han nok selv skulde have fået bugt med Eldgrim, hvis han havde truffet sammen med ham.

Thorleik begav sig nu til sine landsæder (fæstere) Kotkel og Grima, og bad dem göre noget, som kunde blive Hrut til forhånelse; og de vare strax villige dertil. Kort efter droge de hjemmefra, Kotkel, Grima og deres sönner; det var om natten; de toge hen til Hruts gård, og anrettede der en stor seid; men da de begyndte på trolddomssangen, kunde de, som vare inde i huset, ikke ret forstå, hvad det skulde blive til, men fager at høre var sangen. Hrut alene kente melodien, og befalede, at ingen måtte se ud den nat, og at hver skulde holde sig så vågen, han kunde, da vilde det ikke skade dem. Ikke desmindre faldt de alle i sövn; Hrut var længst vågen, men sov dog ind. Hruts sön, Kåre, der den gang var tolv år gammel, en af de vakreste af hans sönner, og særdeles afholdt af faderen, kunde næsten slet ingen ro få, thi trolddommen galdt især ham; han sprang op, og så ud, gik henimod seiden, og faldt strax død ned. Hrut vågnede om morgenen samt hans hjemmemænd, og savnede sin sön, som man fandt liggende død kort fra dören. Dette voldte Hrut megen sorg, og han lod kaste höj efter Kåre. Derpå red han hen til Olaf Höskuldsen, og fortalte ham denne tidende; Olaf blev meget forbittret, og sagde, at det var en stor ubetænksomhed, at de havde ladet slige ildgerningsmænd bo i deres nabolag, samt at Thorleik i sin strid med Hrut havde begået megen uret, dog vel mere, end han egenlig havde haft i sinde. Derpå sagde Olaf, at de strax skulde dræbe Kotkel, hans

og hans sönner, skönt det nu var vel silde. Olaf
Hrut begave sig da med femten mænd afsted; men
Kotkel så mænd komme ridende til sin gård, flygtede
med sin familie op i fjeldet. Der blev Halbjörn
stensöje greben, og en bælg dragen over hans hoved,
nogle bleve strax satte til at bevogte ham, medens de
e søgte efter Kotkel og Grima. Disse bleve grebne
jeldhalsen imellem Haukadal og Laxådal, hvor de
stenede ihjel og en dys gjort over dem, som kaldes
ttevarde[1]. Stigande flygtede over halsen til Hauka-
og kom dem der ud af syne. Halbjörn toge Hrut
hans sönner, og førte ham ud på søen, da de vare
ne ud fra land, toge de bælgen af hans hoved, og
t ham en sten om halsen. Da kastede Halbjörn sine
ende öjne mod landet, og sagde: »Det var en ulykkes-
da vi frænder kom til Kamsnæs, og fik med Thor-
at göre; og det ønsker jeg«, sagde han, »at Thor-
der ikke fra nu af skal få glade dage, og at alle,
sætte sig i hans rum, der skulle finde et tungt sæde«;

i Laxådal; Olaf svarede nemlig: »Det vil dog ikke bekomme dig vel, at gå Thorleik nærmere på klingen, end jeg vil tillade; ellers er det at befrygte, at höj og dal støde sammen[1]). Hrut indså da nok, at derved intet var at göre; han drog hjem, men var dog meget misfornöjet. Imidlertid blev dog alting roligt dette halvår.

38. Om Stigande, og Thorleiks udenlandsrejse.

Hvad Stigande angår, da blev han en af de farligste stimænd. Der boede i Hundadalen en mand, ved navn Thord, en rig mand, men just ingen helt. Det hændte sig om sommeren i Hundadalen, at kvæget vantrivedes og gav mindre mælk end ellers; men kvinden, som vogtede det, bemærkede man blev meget rig på alle slags kostbarheder, og forsvandt ofte, så at ingen vidste, hvor hun var. Hende tvang nu Thord Bonde til at gå til bekendelse, og da hun var bleven ræd, sagde hun, at der kom en mand til hende, en stor mand, der så smuk ud. Thord spurgte da, hvor når denne mand vilde komme til hende? og hun svarede, at hun mente, det vilde ske snart. Derpå begav Thord sig til Olaf, og sagde ham, at Stigande nok ikke var langt derfra, og bad ham fare ned med sine mænd, for at gribe ham. Olaf gjorde sig strax færdig, og drog til Hundadal, hvor pigen blevført til ham. Han spurgte hende, hvor Stigandes skjulested var? men hun svarede, hun vidste det ikke. Olaf lovede hende da penge, hvis hun kunde bringe Stigande til dem, og de kom tilrette om handelen. Om dagen gik hun til sit kvæg, og da kom Stigande til hende; hun modtog ham vel, og tilbød at kæmme hans hår. Han lagde sit hoved i hendes skød, og sov snart ind; derpå lagde hun

[1]) billedlig udtryk, hårdt kommer i mod hårdt.

sagte hans hoved ned, og løb til Olaf, og sagde dem, at han var dèr. De fore da hen til Stigande, og overlagde, at det skulde ikke gå med ham, som med hans broder at han skulde se adskilligt, som kunde blive dem til men; de toge en bælg og trak ham den over hovedet. Stigande vågnede herved, men satte sig ikke til modværge, da her vare mange mod en; der var et hul på bælgen, som Stigande kom til at se igennem hen på den anden side af lien; der var et fagert stykke land med frodigt græs, men nu var det ligesom en hvirvelvind for hen over jorden, så at der aldrig groede græs siden; det sted kaldes nu Brænde (det forbrændte sted). Derpå stenede de Stigande ihjel, og han blev dyset der. Olaf belönnede pigen vel, og gav hende sin frihed, og hun drog hen til Hjardarholt. Halbjörn Slibestensöjes lig drev noget efter at han var druknet op af brændingen, og blev gravet ned på Knarrenæs; han gik ofte igen. Der var en mand ved navn Thorkel Skalle, der boede i Tykkeskov på sin fædrenegård, en modig og stærk mand. En aften savnedes en ko i Tykkeskov, Thorkel og hans huskarl gik ud for at opsøge den. Solen var gået ned, men det var måneskin. Thorkel stod alene, og tyktes på en gang i holtet at se en ko for sig, men det var Slibestensöje, og ingen ko. De fore stærkt på hinanden, men Halbjörn veg tilbage, og da Thorkel mindst tænkte derpå, slap han ned i jorden af hænderne på ham. Derpå for Thorkel hjem; huskarlen var kommen hjem, og havde fundet koen. Siden led ingen men af Halbjörn.

Thorbjörn Skrjup var da død, såvel som Melkorka; de ligge begge i gravhöj[1]) i Laxådalen, og deres sön Lambe boede der efter dem. Han var en anset mand, og havde

[1]) Melkorkas höj forevises endnu ved Hvamsfjorden i en grön brinke, der vender imod nordost. Jon Olafsen omtaler den i forrige årh. i sin afhandling om islandske oldtidshöje. G. V.

neget gods; han stod i större anseelse end hans fader
or sin moders frænders skyld; imellem ham og Olaf
ıerskede god forståelse. Således led nu den næste vinter
:fter Kotkels drab. Om foråret efter samledes brødrene
Olaf og Thorleik, og Olaf spurgte denne, om han vilde
blive på sin gård? Thorleik svarede ja. Olaf rådte ham
la til, at rejse udenlands, hvor han altid vilde gælde for
en hædersmand, hvor han kom hen, hvorimod der ikke
kunde komme noget godt ud af, at han blev boende i
nærheden af Hrut, der selv var stærk, og hvis sönner
vare overmodige mænd, og af striden imellem dem kunde
der ikke komme andet end ubehagelighed for Olaf. Thorleik svarede, at mod Hrut og hans sönner kunde han
vel stå sig, for deres skyld vilde han ikke forlade landet,
men når hans frænde Olaf anså det for tjenligt, vilde
han følge hans råd, ved hvilket han havde befundet sig
vel, da han sidst var udenlands; »og jeg ved«, sagde
han, »at du vil sørge for min sön Bolle, der ligger mig
mest på hjerte, skönt jeg er fraværende«. »Det gör du
vel i«, sagde Olaf, »at du opfylder min bön; mod Bolle
skal jeg vise mig herefter, som hidtil, og behandle ham
som mine egne sönner«. Derpå skiltes brødrene ad med
megen kærlighed; Thorleik solgte sine jorder, og anvendte
pengene til sin udenlandsrejse; han købte et skib, der
stod oppe på Dagverdnæs, og da han var færdig, gik han
ombord med sin kone og andre slægtninge. Efter en
lykkelig overfart kom de til Norge om høsten; derfra
drog han ned til Danmark, thi han havde ikke lyst til
at blive i Norge, hvor hans frænder og venner dels vare
døde, dels fordrevne fra landet; derefter tog han til Gøtland. De fleste sige, at Thorleik ikke opnåede nogen
höj alder, men han holdtes dog for en hædersmand, sålænge han levede. Hermed ende vi fortællingen om
Thorleik.

39. Om Kjartan og Bolle.

Der blev den gang jævnligen i Bredefjordsdale talt om stridighederne imellem Hrut og Thorleik, og om den fortræd Hrut havde lidt af Kotkel og hans sönner. Da vendte Osvif sig til Gudrun og hendes brødre, og bad dem betænke, om de vilde have været bedre farne, hvis de selv havde været udsatte for slige udådsmænds anfald, som Kotkels. Gudrun sagde: »Ikke er den rådløs, fader, som kan hente råd hos dig«.

Olaf sad nu på sin gård med hæder, og alle hans sönner vare hjemme, såvel som Bolle, deres frænde og fostbroder. Kjartan var den mest udmærkede af Olafs sönner; han og Bolle holdt meget af hinanden, så at Kjartan tog ingensteds hen, uden at Bolle fulgte med ham. Kjartan tog ofte til Lauge i Sælingsdal, og jævnlig traf det sig, at Gudrun også var der. Han holdt meget af at tale med hende, thi hun var både forstandig og smuk og ordsnild, og det var også den almindelige mening at blandt alle, som den gang voxte op, passede de to bedst for hinanden. Også imellem Olaf og Osvif herskede meget venskab; de bøde hinanden til gæstebud, og det ikke mindre hyppig, da de unge begyndte at holde af hinanden. Engang talte Olaf med Kjartan; »jeg ved ikke«, sagde han, »hvoraf det kommer, at jeg altid bliver så nedslået, når du tager til Lauge og taler med Gudrun; det er ikke, fordi jeg jo holder Gudrun for en fortrinlig kvinde, og anser hende i alle måder for et fuldkommen passende parti for dig, men det bæres mig for, skönt jeg ikke vil spå det, at det ikke vil gå os ret lykkelig med hende«. Kjartan svarede, at han ikke vilde handle mod sin faders villie, forsåvidt det stod til ham, men han håbede det vilde gå bedre, end hans fader tænkte. Han fortsatte sin vante gang som hidtil, og Bolle tog altid med ham; således led nu det halvår.

40. Om Asgeir Ædekoll.

Asgeir, med tilnavnet Ædekoll[1]) boede på gården Asgeirså i Videdalen; han var en sön af Audun Skökul, og var den første af sin slægt, der kom til Island. En anden af Auduns sönner hed Thorgrim Hærukoll[2]), han var fader til Asmund, der atter var Gretters fader. Asgeir Ædekoll havde fem börn: en sön hed Audun; en anden Thorvald, hvis datter Dalla blev gift med biskop Isleif[3]), og var moder til biskop Gissur[4]); den tredie hed Kalf; alle vare de håbefulde mænd. Kalf Asgeirsen var den gang på rejser, og holdtes for en dygtig sømand. Asgeirs datter Thuride var gift med Thorkel Kugge, Thord Gellers sön. Asgeirs anden datter hed Hrefna, den smukkeste kvinde der på egnen, og meget afholdt.

Der fortælles, at Kjartan engang tog sig for at rejse sönder til Borg i Borgefjord, hvor hans morbroder Thorsten Egilsen boede; Bolle var med ham, thi de kunde ikke undvære hinanden. Thorsten tog meget venligt mod Kjartan, og sagde, at det vilde være ham kærere, jo længer han blev der. Kjartan blev også en stund på Borg. Denne sommer stod der et skib oppe i mundingen af Gufuå; det tilhørte Kalf Asgeirsen, der havde tilbragt vinteren hos Thorsten Egilsen. Kjartan meddelte Thorsten underhånden, at det var hans vigtigste ærende did, at han vilde købe skib halvt med Kalf, thi han agtede at drage udenlands, og han spurgte Thorsten, hvorledes han syntes om Kalf. Thorsten svarede, at det var en brav mand, »og det er rimeligt frænde«, sagde han,

---

1) måske en som har hår som ædderdun (dunhåret, gråhåret).
2) gråhårede.
3) Islands første biskop 1056—1080.
4) biskop 1082—1118.

»at du har lyst til at kende andre mænds sæder; din rejse vil vistnok på nogen måde blive mærkelig, men det vil bekymre dine frænder, hvorledes den løber af«. Kjartan mente, at det vilde gå godt. Derpå købte Kjartan halvt skib hos Kalf, og de sluttede fælleshandel med hinanden; Kjartan skulde komme til skibet, når ti uger af sommeren vare forbi. Med gaver blev han udledt fra Borg[1]. Han og Bolle rede nu hjem. Men da Olaf erfarede denne Kjartans forandrede beslutning, tyktes ham vel, at den var noget hurtig fattet, imidlertid vilde han ikke sætte sig derimod.

Kort efter red Kjartan til Lauge, og fortalte Gudrun om sin udenlandsrejse. »Det er en hastig beslutning, Kjartan«! sagde Gudrun, og lod flere ord falde, hvoraf han nok kunde mærke, at det ikke var hende med. Han sagde: »Lad dette ikke mistykke dig; jeg skal se på anden måde at vinde dit bifald«. »Ja, gör det«, sagde Gudrun, »thi jeg skal strax sige dig, hvad jeg ønsker«. Kjartan bad hende sige det. »Så vil jeg«, sagde Gudrun, »fare udenlands med dig i sommer, og når du tillader det, så har du forsonet mig med din overilede beslutning; thi jeg elsker ikke Island, når du er borte«. »Det kan ikke ske«, sagde Kjartan, »dine brødre kunne ikke styre for sig selv, og din fader er gammel, de ere berøvede al hjælp, når du tager bort fra landet; men bi på mig i tre år«! Det, sagde Gudrun, kunde hun ikke love, og således vilde hver sin vej, og dermed skiltes de ad; Kjartan red hjem. Om sommeren red Olaf til tings; Kjartan fulgtes med ham fra Hjardarholt, og skiltes fra ham i Norderådal; derfra red han til skibet. Hans frænde Bolle fulgte med ham. Der vare i det hele ti Islændere, som af hengivenhed til Kjartan ikke vilde forlade

[1]) eller han fik foræringer til afsked, da han tog bort fra Borg.

ham, og med dette følge red Kjartan til skibet. Kalf Asgeirsen modtog dem vel. Kjartan og Bolle havde adskilligt gods med sig. Da nu alt var færdigt, sejlede de med god bör ud af Borgefjord, og kom lykkelig til Norge, hvor de styrede ind til Throndhjem[1]. Her hørte de, at der havde været høvdingeskifte i landet; Hagen Jarl var død, og kong Olaf Tryggvesen kommen isteden, og hele Norge havde givet sig i hans vold. Kong Olaf påbød en trosforandring i Norge, som mødte adskillig modstand. Kjartan og hans ledsagere lagde med deres skib ind til Nidaros. På denne tid vare der mange Islændere i Norge, og det ansete mænd; tre skibe lå ved bryggerne, alle tilhørende Islændere; det ene tilhørte Brand den Gavmilde, en sön af Vermund Thorgrimsen; det andet Halfred Vandrådeskald; det tredie to brødre, Bjarne og Thorhal, sönner af Bredå-Skegge fra Fljotshlid. Alle disse mænd vilde om sommeren have været ud til Island, men kongen havde lagt forbud mod deres afrejse, fordi de ikke vilde antage den ny tro. Alle Islænderne modtoge Kjartan vel, men især Brand, thi de havde kendt hinanden godt för. Nu overlagde Islænderne med hinanden, og bleve enige om, at ville afslå at antage den tro, som kongen påbød, og alle de forhennævnte indgik denne forbindelse. Kjartan og hans medfølgere lagde nu skibet ved bryggerne, og lossede, hvormed de havde nok at göre. Kong Olaf var i byen; han spurgte skibets ankomst, samt at der vare mange anseelige mænd ombord.

Om høsten en dag, da det var godt vejr, gik folk ud af byen, for at svømme i åen Nid; Kjartan og hans selskab så dette. Han sagde da til de andre, om de ikke skulde gå ud med at svømme, for at fornöje sig;

---

[1]) sommeren 96.

gjorde det. Der var en mand, som overgik alle lre. Da spurgte Kjartan Bolle, om han ikke vilde svømmestyrke med denne mand fra byen; men sagde nej, han mente ikke han kunde stå sig. er da din kappelyst bleven af«? sagde Kjartan, l jeg da«. »Som du vil«, sagde Bolle. Kjartan e sig da ud i åen og hen til den mand, som var edste svømmer, trak ham ned under vandet, og ham nede en stund. Derpå lod Kjartan ham igen op, men de havde ikke længe været oppe, förend and griber fat på Kjartan, og trækker ham ned, vare nede så længe, som Kjartan tyktes, han holde det ud. De kom atter op, men talte ikke med hinanden. Tredie gang fare de ned, og ere eget længer nede; nu begyndte Kjartan at frygte hvorledes den leg vilde løbe af, og aldrig syntes at hans dygtighed var bleven sat på en större Endelig kom de da op, og lagde til land. Da bymanden: »Hvad er du for en mand«? Kjartan

tan, og sagde, han skulde ikke gå så snart. Kjartan vendte da om, dog noget sent. Da tog kongen en god kappe af sine skuldre, og gav Kjartan den, i det han sagde, at han skulde ikke gå tilbage til sine mænd uden kappe. Kjartan takkede kongen for gaven, og gik til sine mænd, og viste dem kappen. Hans mænd syntes ikke godt derom; de mente, at Kjartan havde for meget givet sig i kongens vold; men alt blev dog roligt.

Om høsten blev det hårdt vejr, megen frost og kulde. Hedningene sagde, at det ikke var underligt, at vejret blev så slet om høsten, thi det var en følge af kongens ny påfund og denne ny skik, som vakte gudernes vrede. Islænderne vare alle sammen om vinteren i byen, og Kjartan udmærkede sig mest iblandt dem. Vejret blev bedre, og mange kom til byen efter kong Olafs befaling. Der var en del, som havde antaget kristendommen i Throndhjem, men langt flere vare den dog imod. En dag holdt kongen ting i byen ude på Eyre, og anbefalede troen i et langt og snildt foredrag. Thrönderne derimod havde samlet en hær, og bøde kongen et slag; men han bad dem betænke, at han havde för stredet mod större overmagt, end nogle torpere [1]) i Throndhjem. Dette satte skræk i bönderne, som nu overgave alt i kongens vold, og ved denne lejlighed lode adskillige sig døbe, hvorpå tinget blev opløst. Samme dags aften sendte kongen nogle mænd til Islændernes herberge, for at lægge mærke til, hvad de talede sammen. De gjorde så, og hørte, at der var megen glam iblandt de fremmede. Da tog Kjartan til orde, og sagde til Bolle: »Hvor stor lyst har du, frænde, til at antage den tro, kongen byder«? »Ingen«, svarede Bolle, »thi mig tykkes deres skik blødagtig«. »Synes I ikke«, vedblev

[1]) usle landsbyfolk; heraf have vi ved en fordrejelse ordet tølper.

Kjartan, »at kongen udstødte trusler mod dem, der ikke vilde underkaste sig hans villie«? »Visselig«, sagde Bolle, »lagde han ingen skjul derpå, at han vilde tilföje dem megen ulykke«. »Jeg«, sagde Kjartan, »vil ikke være nogens nødingsmand[1]), sålænge jeg kan stå på mine fødder og bruge mine våben; og det tykkes mig fejgt, at tages som et lam af stien eller en ræv af fælden; da tykkes det mig et langt bedre kår, når en mand dog skal dø, først at udføre noget, som længe efter kan mindes«. »Hvad vil du da göre«? sagde Bolle. »Det vil jeg ikke lægge dølgsmål på«, svarede Kjartan, »jeg vil brænde kongen inde«. »Fejgt kalder jeg ikke det«, sagde Bolle, »men i mine tanker vil det ikke have nogen fremgang; thi kongen har lykke og held med sig, og desuden er han omgivet af trofaste vagter både dag og nat«. Men Kjartan mente, at hos de fleste, skönt de vare brave karle, svigtede dog modet når det kom til stykket; hvorimod Bolle yttrede, at det var vanskeligt at sige, hvis mod der vilde holde længst ud; og mange mente, at al denne snak var unyttig tale. Da kongens mænd nu havde bemærket alt dette, droge de bort, og fortalte kongen den hele samtale. Om morgenen efter vilde kongen holde ting, hvortil også alle Islænderne bleve stævnede at møde; og da tinget var sat, stod kongen op, og takkede de mænd for deres møde, som vilde være hans venner og havde antaget troen. Derpå kaldte han Islænderne til sig, og spurgte, om de vilde lade sig døbe? de yttrede liden lyst dertil. Kongen sagde, at de valgte det kår, som vilde blive dem mest til skade; »men hvem af eder«, sagde han, »fandt det rådeligst, at brænde mig inde«? Da svarede Kjartan: »I formoder vel, at den mand, som har sagt det, ikke har mod til at

[1]) ikke lade mig nøde eller tvinge til noget.

vedstå det; men her ser du manden«. »Se kan jeg dig«, sagde kongen, »og du har ingen ringe anslag; men det er ikke dig beskikket, at stå over mine hovedhår, og jeg kunde have grund nok til at sørge for, at du ikke skulde true med at indebrænde flere konger. Da jeg imidlertid ikke ved, hvorvidt dit hjærte svarer til dine ord, men du dog mandig har vedgået dem, så vil jeg ikke for denne sags skyld tage dig af live; måske du også vil holde så meget desto fastere ved troen, jo mere du taler imod den, end andre; jeg skönner også, at dine skibsfolk ville antage den på samme dag, som du gör det uden at tvinges dertil; ligeledes ville dine frænder og venner lægge megen vægt på hvad du forebringer dem, når du kommer ud til Island; det bæres mig også for, Kjartan, at du vil have bedre skik, når du sejler fra Norge, end da du kom hid. Farer nu bort i fred og ro fra dette møde, jeg skal ikke pine eder til at antage kristendommen denne gang, thi gud siger så, at han vil ikke nødig mands tjeneste«. Kongens tale vandt meget bifald, især hos de kristne; men hedningene overdroge Kjartan, at han skulde svare som han vilde. Da sagde Kjartan: »Vi ville takke eder, konge, at I giver os god fred; på denne måde ville I snarest bevæge os til at antage troen, når I eftergiver os alle svare brøder og behandler os med mildhed just på den dag, da I har vort liv i eders hånd; hvad mig angår, da agter jeg kun at antage troen i Norge således, at jeg næste vinter, når jeg kommer til Island, bryder mig lidet om Thor og Odin«. Da sagde kongen med et smil: »Det er kendeligt nok på Kjartans færd, at han har mere lid til sin egen styrke og sine våben, end til Thor og Odin«. Derpå opløstes tinget. Mange mænd eggede kongen til, da nogen tid var gået, at han skulde tvinge Kjartan og de andre Islændere til at antage troen, og fandt det uråde-

ligt, at have så mange hedenske mænd i sin nærhed; men kongen svarede med vrede, at der vare kristne mænd, der ikke havde så gode sæder, som Kjartan og hans følge, og slige mænd skulde man længe lede efter. Denne vinter lod kongen adskillige arbejder udføre; han lod en kirke bygge, og købstaden meget udvide; kirken blev færdig i julen. Da sagde Kjartan, at de skulde gå så nær hen til kirken, at de kunde betragte de kristnes adfærd; dette bifaldt mange, og mente, det vilde være en stor fornöjelse. Kjartan gik da med sine følgesvende, samt Bolle, også Halfred var med og adskillige andre Islændere. Kongen holdt en lang og snild tale om troen, og de kristne gave den meget bifald; men da Kjartan med de andre vare komne tilbage til deres herberge, blev der megen omtale om, hvorledes de havde syntes om kongen på denne dag, som de kristne holde for en af deres störste höjtider; »thi kongen sagde«, yttrede de, »at vi måtte høre, at i denne nat var den høvding født, på hvilken vi skulde tro, hvis vi vilde lyde kongens bud«. Kjartan sagde: »Den første gang jeg så kongen, syntes jeg godt om ham, og indså strax, at det var en udmærket mand, og hver gang, jeg har set ham på mandemøder, er jeg bleven bestyrket i min mening; men allerbedst syntes jeg dog om ham i dag. Det vil uden tvivl være vor egen velfærd, at vi tro på den sande gud, som kongen forkynder; og kongen selv kan ikke være begerligere efter, at jeg skal antage troen, end jeg er efter at lade mig døbe: der er heller ikke andet, der hindrer mig fra strax at gå til kongen, end at det er så langt henne på dagen, at kongen må være gået tilbords, og der vil gå en tid med, når alle vi lade os døbe«. Bolle bifaldt hans ord, og bad Kjartan ene råde for denne sag. Denne samtale blev forebragt kongen endnu förend

bordene bleve borttagne[1]; thi han havde sin tro mand i hvert af hedningenes herberger. Han blev meget glad derover, og sagde: »Kjartan sander nu ordsproget, at höjtider bringe held«; og strax om morgenen tidlig, da kongen gik til kirke, mødte Kjartan ham på gaden med et stort følge. Kjartan hilste kongen, og sagde, at han havde et vigtigt ærende til ham. Kongen svarede venlig på hans hilsen, og sagde, at han vidste nok indholdet deraf, og at der intet vilde være i vejen; hvorpå Kjartan bad dem, strax at se sig om efter vand, og sagde, at der vilde behøves en del. Smilende svarede kongen, at det skulde ingen vanskelighed have, om han end forlangte endnu mere. Derpå bleve Kjartan og Bolle døbte, samt alle deres skibsfolk og en stor mængde andre mænd; det var anden dag i julen för messen. Derefter bød kongen Kjartan og hans frænde Bolle til sit julegæstebud. De fleste sige også, at Kjartan skal være bleven kongen håndgangen den dag, da han aflagde de hvide klæder[2], og ligeledes Bolle. Halfred blev ikke døbt den dag, thi han vilde kun under den betingelse, at kongen selv skulde stå fadder til ham; dette gjorde kongen den næste dag. Kjartan og Bolle bleve hos kong Olaf resten af vinteren. Kongen agtede Kjartan frem for alle mænd for hans æts og dygtigheds skyld, og alle forsikkre, at han var så afholdt der, at han blandt hirdmændene ikke havde en eneste avindsmand. Også Bolle stod i megen anseelse. Vinteren led, og om foråret lavede folk sig til at rejse, hver hvor de stundede hen.

41. Bolle vender tilbage til Island.

Kalf Asgeirsen gik hen til Kjartan, og spurgte ham, hvad bestemmelse han havde taget for næste sommer?

---

[1]) förend han stod fra bordet.

[2]) hvilke de nydøbte bleve iførte ved dåben.

varede, at han helst så, de skulde sejle med deres
l England, hvor der var godt købstævne for kristne;
an vilde dog først tale med kongen, thi sidst, da
te derom, syntes kongen ikke ret om hans bort-
Kalf gik bort, og Kjartan begav sig til kongen.
odtog ham venlig, og spurgte, hvad han havde talt
ed sin kammerad? Kjartan sagde, hvad de havde
på, men nu var det hans ærende, at bede kongen
lov til rejsen. Men kongen svarede, at han helst
Kjartan skulde tage ud til Island om sommeren,
ed magt eller gode ord bringe folk der til at an-
ristendommen; men forekom denne rejse ham far-
å vilde han ingenlunde lade ham tage bort; han
det nemlig mere passende for Kjartan at tjene
ge mænd[1]), end at blive købmand. Kjartan foretrak
at blive hos kongen end at drage til Island og
rkynde troen; han vilde nemlig ikke indlade sig i
strid med sine frænder; det var også rimeligt, at
fader og andre høvdinger, der vare hans nære

Hvide, Hjalte Skeggesen og mange andre høvdinger sig ligeledes døbe; men der vare dog mange flere, som modsatte sig, og der opkom svar strid imellem hedningene og de kristne; ja, høvdingerne overlagde endog med hverandre, at de vilde dræbe Thangbrand og alle dem, der ydede ham understøttelse. For denne ufreds skyld flygtede Thangbrand til Norge, og kom til kong Olaf, fortalte, hvorledes det var gået ham, og yttrede, at han troede ikke kristendommen vilde have nogen fremgang på Island. Herover blev kongen meget vred, og sagde, at det skulde mange Islændere komme til at undgælde, hvis de ikke viste sig föjeligere. Den samme sommer blev Hjalte Skeggesen erklæret i landflygtighed for gudsbespottelse; det var Runolf Ulfsen, der boede i Dal under Øfjeldene, en meget stor høvding, der sagsøgte ham. Den sommer drog også Gissur udenlands, og med ham fulgte Hjalte; de landede i Norge, og begave sig strax til kong Olaf. Kongen tog vel imod dem, roste deres færd, og tilbød dem at blive hos sig, hvilket de modtoge. Runolf fra Dals sön Sverting havde om vinteren været i Norge, og vilde ud til Island om sommeren; hans skib lå sejlfærdigt ved bryggerne, og ventede på bör. Men kongen forbød hans bortrejse, og befalede, at intet skib skulde gå til Island den sommer. Sverting gik til kongen, talte sin sag det bedste han kunde, bad om orlov, og gjorde opmærksom på, hvor vigtigt det var ham, at skibet ikke igen skulde udlosses; men kongen blev vred, og svarede, at det var godt, en blotmands[1]) sön blev der, hvor han ikke havde lyst til at være; så at Sverting kom ingensteds. Denne vinter forefaldt ellers intet mærkeligt.

Sommeren efter sendte kongen Gissur Hvide og Hjalte

[1]) hednings, som offrede til afguderne.

Skeggesen til Island, for på ny at forkynde troen, og beholdt fire mænd tilbage som gisler; nemlig Kjartan Olafsen, Gudmund den Mægtiges sön Haldor, Thord Freys-Godes sön Kolben, og nysnævnte Sverting. Da gjorde også Bolle sig færdig til at drage med Gissur og Hjalte. Han opsøgte da sin frænde Kjartan, og sagde: »Nu er jeg færdig til at rejse, og vil vente dig næste vinter, hvis du til sommer kan rive dig bedre løs, end nu; men så vidt jeg kan skönne vil kongen ingenlunde lade dig fare, og vistnok vil du finde liden moro på Island, nu da du sidder så jævnlig og taler med kongens søster Ingeborg«. Hun opholdt sig den gang ved kong Olafs hird, og var den smukkeste kvinde i landet. Kjartan svarede: »Kom ikke med sådan snak, men bring vore frænder og venner min hilsen«!

42. Om Kjartan og Bolle.

Derefter adskiltes Kjartan og Bolle. Gissur og Hjalte sejlede fra Norge, og havde en lykkelig rejse. De kom ved tingtiden [1]) til Vestmannaøerne, og satte over til fastlandet, hvor de holdt stævner og rådslagninger med deres frænder. Derpå toge de til altinget, og anbefalede troen til landets indvånere i en lang og snild tale; og da blev kristendommen antaget på Island.[2]) Bolle red bort fra tinget til Hjardarholt med sin frænde Olaf, der modtog ham med venskab. Efterat han en kort stund havde været hjemme, red han til Lauge, for at fornöje sig, og blev ligeledes her vel modtaget. Gudrun spurgte ham nöje ud om hans rejser, og dernæst til Kjartan. Men Bolle svarede kun så løselig på alt hvad Gudrun spurgte om, og sagde, at der var intet mærkeligt ved hans rejser;

---

[1]) den tid, da altinget holdtes.

[2]) alt dette fortælles udførlig i Kristnisaga.

men hvad Kjartan angik, da kunde man med sandhed rose hans lykke; thi han var ved kong Olafs hird, og var i större anseelse, end nogen anden mand; »og det skal ikke undre mig«, sagde han, »om han ad åre kun finder liden glæde her i landet«. Gudrun spurgte, om der da var andet, der fængslede ham, end kongens venskab? Hertil sagde Bolle, at det var i alles munde, hvilket venskab der herskede imellem Kjartan og kongens søster Ingeborg, og han troede næsten, at kongen heller vilde give ham Ingeborg tilægte, end lade ham fare bort, når et af to skulde være. Gudrun svarede, at det var en glædelig tidende, Kjartan fortjente vist at få en god kone; og dermed lod hun talen falde, og gik bort ganske rød i hovedet; men andre tænkte ved sig selv, at denne tidende var hende dog nok ikke så glædelig, som hun lod til. Bolle var hjemme på Hjardarholt om sommeren, og havde vundet megen hæder ved denne rejse, og alle hans frænder og kendinger syntes godt om hans raske færd. Han havde også bragt meget gods ud med sig. Han kom ofte til Lauge, og gav sig i tale med Gudrun. Engang spurgte han hende, hvad hun vilde svare, hvis han bejlede til hende? Gudrun svarede hurtig: »Tal ikke om sligt, Bolle! Jeg vil ikke gifte mig med nogen mand, sålænge jeg hører, at Kjartan er i live«. »Så tænker jeg«, sagde Bolle, »at du kommer til at sidde adskillige år ugift, hvis du skal bie efter Kjartan; han havde god lejlighed til, at lade nogle ord falde til mig derom, hvis det lå ham på hjerte«. De skiftede endnu nogle ord herom, og vare hver af sin mening. Derpå red Bolle hjem.

43. Bolle ægter Gudrun.

Noget efter talte Bolle med sin frænde Olaf, og sagde: »Det er nu kommet så vidt, frænde, at jeg har lyst til at have mit eget hus og tage mig en kone; jeg

vilde unne...
»lagde han ingen skj-
megen ulykke«. »Jeg«, sagde...
nogens nødingsmand[1]), sålænge jeg ...
fødder og bruge mine våben; og det ty...
at tages som et lam af stien eller en ræ...
tykkes det mig et langt bedre kår, nå...
skal dø, først at udføre noget, som læng...
des«. »Hvad vil du da göre«? sagde...
jeg ikke lægge dølgsmål på«, svarede...
brænde kongen inde«. »Fejgt kalder j...
Bolle, »men i mine tanker vil det ikk...
gang; thi kongen har lykke og held...
uden er han omgivet af trofaste ...
nat«. Men Kjartan mente, at hos...
vare brave karle, svigtede dog m...
stykket; hvorimod Bolle yttrede, ...
sige, hvis mod der vilde holde ...
mente, at al denne snak var u...
mænd nu havde bemærket alt de...
fortalte kongen den hele samt...
vilde kongen holde ting, hvo...
bleve stævnede at møde; og d...
gen op, og takkede de mænd ...
... hans venner og havde ...
... til sig, og s...

»Da ville mange sige, at du handler mere af hovmod end med eftertanke, hvis du siger nej til en sådan mand, som Bolle; men sålænge jeg lever, skal jeg have forsorg for mine börn i de ting, hvori jeg har större indsigt, end de«; og da Osvif tog sagen så tvært, så nægtede Gudrun ikke længer sin hånd, skönt hun i alle måder vilde nødig dertil. Osvifs sönner syntes godt om partiet, da de ventede sig megen fordel af svogerskabet med Bolle; og kort at fortælle, så blev det enden derpå, at fæstensmålet fandt sted, og bryllupsgildet blev bestemt til vinternætternes tid[1]). Derpå red Bolle hjem til Hjardarholt, og fortalte Olaf hvad der var afgjort om giftermålet, hvortil han ikke svarede synderlig. Bolle var nu hjemme til han skulde til gildet. Han indbød sin frænde Olaf, men denne havde ingen lyst dertil; dog tog han med efter Bolles bönner. Gildet blev holdt med pragt på Lauge, og Bolle blev der om vinteren. Fra Gudruns side var forståelsen just ikke den bedste.

Da sommeren kom, begyndte sejladsen igen imellem landene; og da fik man i Norge tidende fra Island, at det var ganske kristnet. Derover blev kong Olaf meget glad, og gav alle de Islændere, som han havde haft til gisler, lov til at fare hvorhen de vilde. Kjartan svarede og takkede på de andres vegne; thi han var formand for alle dem, der havde været gisler, og sagde, at de vilde da beslutte, om sommeren at tage ud til Island. Hertil svarede kong Olaf: »Vi ville ikke tage vore ord tilbage, Kjartan, skönt de vare mere mente de andre, end dig; thi vi holde for, Kjartan, at du snarere har levet her som en ven, end som gissel, og jeg vilde ønske, at din hu ikke stod så meget til Island, skönt du der har gæve frænder; thi det vil kun stå til dig

---

[1]) begyndelsen af vinteren.

selv at indgå et giftermål i Norge, som du ikke vil finde mage til på Island«. Kjartan svarede: »Vor herre lönne eder for al den hæder, I har vist mig, siden jeg kom i eders vold; men jeg håber, at I giver ligeså vel mig orlov, som de andre mænd, I har holdt her tilbage en stund«. Kongen sagde ja, men tilföjede, at han blandt mænd, der ej vare höjbårne, vanskelig vilde finde Kjartans lige.

Denne vinter havde Kalf Asgeirsen tilbragt i Norge; høsten för var han kommen fra England med hans og Kjartans skib og deres handelsvarer. Da nu Kjartan havde fået orlov til at rejse til Island, gjorde de sig færdige til rejsen, og da skibet var sejlfærdigt, begav Kjartan sig til kongens søster Ingeborg. Hun hilste ham venlig, gav ham plads at sidde hos sig, og de begyndte en samtale; Kjartan fortalte da Ingeborg, at han nu var rejsefærdig til Island. »Heri, Kjartan«, svarede hun, »har du nok mere fulgt dit eget sind, end andres opmuntringer«; og derefter skiftede de kun få ord med hinanden. Ved denne lejlighed tog Ingeborg et skrin, der stod hos hende, og tog ud af det et hvidt guldvævet hovedlin, hvilket hun gav Kjartan, i det hun sagde, at det vilde være passende til at pryde Gudrun Osvifsdatters hoved. »Giv hende det til bænkegave« [1], sagde hun. »de islandske kvinder skulle dog se, at den kvinde, du samtalede med i Norge, ikke er af trælleæt«. Uden om dette smykke var der en pose til at gemme det i af kostelig vævet töj, og det var i det hele et særdeles dyrebart stykke arbejde. »Jeg kan ikke følge dig«, sagde Ingeborg, »far nu vel og hil«! Derpå stod Kjartan op. og omfavnede Ingeborg, og man troede for vist, at det var tungt for dem, at skilles ad. Kjartan gik nu bort,

---

[1]) brudegave, morgengave.

og hen til kongen, og sagde ham, at han var rejsefærdig. Kong Olaf fulgte ham til skibet med en stor mængde; og da de kom hen til det sted, hvor skibet lå, hvor der kun var en brygge på landet, tog kongen således til orde: »Her er et sværd, Kjartan, som du skal have til afsked; lad dette våben følge dig som en skytsånd, thi jeg håber, at våben ingen skade ville göre dig, sålænge du bærer dette sværd«. Det var en dyrebar og kunstig forarbejdet kostbarhed. Kjartan takkede med fagre ord kongen for al den hæder og ære, han havde vist ham, medens han havde været i Norge. Da sagde kongen: »Det vil jeg bede dig om, Kjartan, at du hold fast ved din tro og elsk gud«. Derpå skiltes de ad med megen kærlighed. Kjartan gik ud på skibet; kongen så efter ham, og sagde: »Ypperlig er Kjartan og hans slægt, men stor sorg er det hvor vanskeligt det er at forebygge menneskets skæbne«.

44. Kjartan kommer hjem.

Kjartan og Kalf sejlede nu til havs; de havde god bör, og vare i kort tid på søen; de kom til Hvidå i Borgefjord; det var en tidende, der spurgtes vide, at Kjartan var kommen hjem. Hans fader Olaf og hans andre frænder bleve meget glade. Olaf red strax fra Dalene sönder til Borgefjord, og det blev et glædeligt møde mellem fader og sön. Olaf bød ham til sig med så mange mænd, som han selv vilde, og Kjartan tog derimod med tilföjende, at han intet andet sted vilde tage ophold. Olaf red nu igen hjem til Hjardarholt, men Kjartan blev ved skibet om sommeren. Han spurgte nu Gudruns giftermål, og lod som han ikke brød sig derom, skönt der vare mange, der för havde frygtet for dette.

Kjartans svoger Gudmund Sölmundsen og hans søster Thuride kom også til skibet; ligeledes Asgeir Ædekoll,

for at besøge sin sön Kalf, og med ham fulgte også hans datter Hrefna, der var en særdeles smuk kvinde. Kjartan bød sin søster Thuride, at hun af deres varer måtte få hvad hun havde lyst til; og det samme sagde Kalf til Hrefna. Kalf lukkede derpå en stor kiste op, og bad kvinderne komme hen til den. Nu var det den dag bleven et hvast vejr, så Kjartan og hans folk løbe ud, for at fæste skibet; og da de vare færdige dermed, gik de hjem til boderne. Imidlertid havde Thuride og Hrefna taget meget op af kisten; så fik Hrefna fat på linet[1], og bredte det ud, og begge kvinderne beundrede dets kostbarhed. Så sagde Hrefna, at hun vilde tage det på, Thuride opmuntrede hende dertil, og Hrefna tog det på. Kalf så det, og skendte på dem; thi det var den eneste ting, sagde han, som han ikke ejede fælles med Kjartan[2]; og i det samme kom denne ind i boden. Han havde hørt deres samtale, yttrede sin tilfredshed dermed, og sagde, der var ingen skade sket. Hrefna sad endnu med linet på. Kjartan betragtede hende nöje, og sagde: »Det klæder dig smukt, Hrefna, og det er nok det bedste, at jeg ejer begge dele, både lin og mø«. Da sagde Hrefna: »Folk ville mene, at du ikke vil gifte dig over hals og hoved, og først kende den kvinde, du bejler til«. Han svarede, at det var det samme hvem han fik, men længe vilde han ikke bejle forgæves til nogen. Hrefna tog nu linet af, og leverede det til Kjartan, som gemte det. Gudmund og Thuride bøde Kjartan hjem til sig om vinteren, for at besøge sine slægtninge,

[1]) oversættelsen er her usikker; motr er vistnok et fremmed ord: måske var det en slags hue; jfr. t. mütze, sv. myssa, fr. mitre; oldtidens kvinder kastede jo heller ikke vrag på fremmed modepynt.

[2]) som tilhørte Kjartan alene; thi for resten vare de til halvs om handelen.

og han lovede at komme. Kalf Asgeirsen fulgte hjem med sin fader. Han og Kjartan opgjorde nu deres handel imellem sig, hvilket løb af i fred og venskab. Kjartan red da også bort fra skibet hen til Dalene; de vare i alt tolv mænd, som alle bleve om vinteren på Hjardarholt, hvor han blev gladelig modtaget af alle. Om høsten lod han sit gods hente fra skibet.

Hvad Gudrun angår, da bebrejdede hun Bolle, at han ikke havde sagt sandhed angående Kjartans hjemkomst. Han svarede, at han havde talt derom så godt, som han selv vidste det. For resten rørte Gudrun ikke gerne ved denne streng, men hendes misfornöjelse var åbenbar, og de fleste mente, at hun endnu længtes meget efter Kjartan, skönt hun søgte at skjule det.

Olaf og Osvif holdt endnu deres gamle skik med gæstebud, at de nemlig skiftedes til at besøge hinanden om høsten. Denne høst skulde gæstebudet være på Lauge, så at Olaf og Hjardholtingerne skulde rejse derhen. Da det var på tiden at tage afsted, bad Olaf Kjartan at fare med; men denne svarede, at han vilde blive hjemme for at passe huset. Men Olaf bad ham, dog ikke således at fornærme sine frænder; »tænk på, Kjartan«, sagde han, »at du har aldrig elsket nogen så höjt, som din fosterbroder Bolle; det er min villie, at du skal tage med, og I frænder ville også snart igen blive gode venner, når I mødes selv«. Kjartan opfyldte da sin faders bön; han fremtog nu den skarlagens klædning, som kong Olaf havde givet ham, og pyntede sig prægtig; han gjordede sig med sværdet kongegaven, havde en guldbelagt hjelm på hovedet, og et rødt skjold på siden, i hvilket der var et helligt kors af guld; i hånden havde han et spyd med guldbeslået fal. Alle hans mænd vare iførte farvede klæder; de vare i alt en tredive mand.

De rede nu fra deres hjem Hjardarholt til Lauge, hvor en stor mængde gæster vare samlede.

45. Om Kjartan og Bolle.

Bolle og Osvifs sönner gik Olaf og hans medfølgere imøde, og hilste dem. Bolle gik hen til Kjartan, og kyste ham. Kjartan tog mod hans hilsen; og derpå bleve de fulgte ind. Bolle var da meget munter, hvilket glædede Olaf, men Kjartan viste temmelig kulde. Gildet løb for resten vel af. Bolle ejede nogle stodheste, som holdtes for fortrinlige i sit slags; hingsten var stor, smuk, og havde aldrig svigtet i nogen kamp; den var hvid af farve med røde øren og top, og med den fulgte tre hopper af samme farve. Disse heste vilde Bolle give Kjartan, men denne svarede, at han var ingen hestemand, og vilde ikke modtage gaven. Forgæves bad Olaf ham at tage mod hestene som en af de anseeligste gaver; han sagde tvært ud nej, så de skiltes med liden venlighed. Hjardholtingerne fore hjem, og for det første var alting roligt. Kjartan var meget stille om vinteren, og talede sjelden med nogen, hvilket meget bedrøvede Olaf.

Om vinteren efter julen drog Kjartan med en tolv mand hjemmefra, og agtede sig nordpå til Asbjörnsnæs i Videdalen, hvor han blev modtaget med største kærlighed; der vare prægtige boliger. Gudmunds sön Hall var da en snes år gammel, og slægtede meget Laxdælerne på, så der skal ikke have været en raskere mand i hele Nordfjerdingen. Han tog meget venlig mod sin frænde Kjartan; og der blev strax foranstaltet lege på Asbjörnsnæs, hvortil man samlede sig vide fra herrederne; der kom folk fra Videdal og Midfjord, fra Vatnsnæs og fra Vatnsdal og helt ude fra Langedal, så der blev en talrig forsamling; og alle talte de om, hvor udmærket Kjartan var fremfor alle de andre. Nu blev alt

indrettet til legen, som Hall forestod. Han indbød også Kjartan dertil, og sagde: »Vi ønske, frænde, at du også heri vil vise din dannished«. Kjartan svarede, at han i den senere tid kun havde givet sig lidet af med lege, thi hos kong Olaf havde man andre ting for, men han vilde dog ikke sige nej. Han lavede sig da til legen, og mod ham bleve stillede de stærkeste og mygeste mænd; således legede man nu om dagen, men ingen lignede Kjartan i styrke og smidighed. Og om aftenen, da legen var endt, stod Hall Gudmundsen op, og sagde: »Det er min faders bud og ønske, at alle de mænd, som langvejs fra ere komne hid, ville tage til takke her i nat, for at begynde moroen igen i morgen«. Dette fandt alle var et höjmodigt tilbud. Kalf Asgeirsen var også kommen, og imellem ham og Kjartan herskede största fortrolighed; også hans søster Hrefna var der i al sin stads. I det hele var der om natten et hundrede mennesker mere på gården, end ellers. Næste dag bleve de atter inddelte til legen; men da sad Kjartan, og så til. Hans søster Thuride gik hen, gav sig i tale med ham, og sagde: »Man har sagt mig, frænde, at du har været meget stille i vinter, og man mener, at det er endnu for sorg over Gudrun; og det slutter man deraf, at det vil ikke komme til nogen god forståelse mellem dig og din frænde Bolle, uagtet den store kærlighed der alle stunder har været imellem eder. Gör nu så vel og høvisk, at du ikke tager dig dette nær, og und din frænde sit gode giftermål; os tykkes det rådeligst, at du giftede dig, således som du talte om i forrige sommer. Rigtignok er det intet lige parti med Hrefna, thi et sådant vil du ikke finde her i landet; men hendes fader Asgeir er en gæv og storslægtet mand; der mangler ham heller ikke på gods til at forskönne dette giftermål; hans anden datter er gift med en mægtig mand, og Kalf Asgeirsen,

har du selv sagt mig, er en meget vakker mand, så dette parti er i alle måder anseeligt. Det er mit ønske, at du vil give dig i tale med Hrefna, og jeg håber, du vil finde hende ligeså forstandig som smuk«. Kjartan gav hende bifald, og roste hende, at hun så smukt vidste at indlede en sag. Derefter kom det til samtale mellem ham og Hrefna, og de talte sammen om dagen. Om aftenen spurgte Thuride ham, hvorledes han syntes om Hrefnas ordtag [1]. Han tilkendegav sin tilfredshed, og sagde, at det uden tvivl var en herlig kvinde, så vidt han kunde mærke. Næste morgen blev der sendt bud efter Asgeir, at han skulde komme til Asbjörnsnæs, hvorpå de gave sig til afhandle denne sag, og Kjartan bejlede nu til hans datter Hrefna. Asgeir var vel fornöjet dermed, thi han var en forstandig mand, der nok kunde indse, hvor sömmeligt dette tilbud var; og Kalf gjorde alt sit for at bringe sagen i stand. Hrefna nægtede heller ikke sin hånd, men bad sin fader råde. Således blev da sagen bragt i fuld gang og bekræftet ved vidner. Efter Kjartans ønske, som Asgeir og Kalf ikke havde noget imod, skulde brylluppet stå på Hjardarholt, og der blev da bestemt brudegilde på Hjardarholt, når fem uger af sommeren vare ledne. Derefter red Kjartan hjem med store gaver; Olaf syntes godt om denne tidende, thi nu var Kjartan langt muntrere, end da han drog hjemmefra. Der fortælles ellers, at Kjartan fastede om fasten, så at han ingen tör mad spiste, hvilket man ellers ikke havde nogens dømme på, og det gjorde så megen opsigt, at han kunde leve sålænge uden spise, at man drog langvejs fra, for at se ham; og således udmærkede Kjartan

[1]) Dette gamle ord, der også betyder et ordsprog, udtrykker i det hele måden at föje sine ord på, og fortjener vist at optages i sproget.

sig også ved anden færd. Nu led påske. Så gjorde Olaf og Kjartan tilberedelser til et stort gilde. Nordfra kom, til den bestemte tid, Asgeir og Kalf, samt Gudmund og Hall, tilsammen med et følge af tresindstyve mand. Kjartan havde også samlet en stor mængde; det var et berømt gilde, thi det varede en uge. Til brudegave gav Kjartan Hrefna hovedlinet, en gave, der meget blev omtalt, thi der var ingen så erfaren eller så rig, der nogensinde havde set eller ejet en sådan kostbarhed; men velunderrettede folk sige også, at der var otte øre guld vævet i det. Kjartan var også så munter ved gildet, at han skemtede med hver mand i sin tale, og fortalte om sine rejser; og dette var et æmne, som alle folk beundrede, thi han havde længe tjent en af de berømteste høvdinger, kong Olaf Tryggvesen. Da gildet endelig var forbi, udvalgte Kjartan gode gaver til Gudmund og Hall og andre stormænd; så han og hans fader fik megen berømmelse for dette gilde. Kjartan og Hrefna fattede god kærlighed for hinanden.

46. Sværdet kongegaven bliver stjålet.

Olaf og Osvif holdt deres venskab vedlige, skönt der herskede kulde imellem de yngre mænd. Denne sommer gjorde Olaf gæstebud en halv måned för vinteren; Osvif havde også lavet til gilde til vinternætterne; og de bøde da hinanden til sig med så mange mænd, som tyktes hver hæderligst. Osvif skulde nu først komme til gilde hos Olaf, og indfandt sig på den bestemte tid på Hjardarholt, tilligemed Bolle og Gudrun og hans sönner. Om morgenen efter, da kvinderne gik igennem stuen, talte en af dem om, hvorledes de skulde skikkes til sæde, og det hændte sig just, at Gudrun var kommen ligeover for den seng, hvor Kjartan plejede at sove;

han var da ifærd med at klæde sig på, og iførte sig sin røde skarlagens kjortel. Da sagde Kjartan til den kvinde, der havde talt om, hvorledes fruentimmerne skulde ordnes, endnu förend nogen anden havde taget ordet: »Hrefna skal sidde i höjsædet og i alle henseender nyde den störste ære, sålænge jeg er i live«. Men ellers havde Gudrun bestandig siddet i höjsædet, såvel på Hjardarholt, som andre steder; da hun nu hørte Kjartans ord, så hun på ham, og skiftede farve, men svarede ikke noget. Næste dag efter talte Gudrun med Hrefna om, at hun skulde tage linet på, og vise folk den störste kostbarhed, der var kommet til Island. Kjartan, var tilstede, skönt han ikke stod så ganske nær, hørte Gudruns ord, og förend Hrefna kunde komme til at svare, sagde han: »Hun skal ikke pynte sig med hovedlinet ved dette gilde, thi jeg holder mere af, at Hrefna skal eje det kostbareste smykke, end at det her skal tjene til öjenlyst for gildesfolkene«. Høstgildet hos Olaf skulde vare en uge. Næste dag igen talte Gudrun underhånden med Hrefna, at hun dog skulde vise hende linet, og hun lovede det. De gik da om dagen efter hen til udeburet, hvor kostbarhederne vare; Hrefna lukkede en kiste op, tog den kostelig vævede pose frem, og tog linet ud af posen, og viste Gudrun det. Hun slog linet ud, og så på det en stund, og hverken dadlede eller roste det med et ord; hvorpå Hrefna gemte linet igen, og de gik tilbage til deres sæde i stuen.

Imidlertid fornöjede og morede man sig ved gildet; men den dag, da de indbudne skulde ride bort, var Kjartan meget beskæftiget med, at de, som vare langvejs fra, kunde få deres heste, og med hvad der ellers kunde være at göre i stand til afrejsen; ved denne lejlighed havde han ikke haft sværdet kongegaven i hånden, hvilket han ellers sjelden lagde fra sig, og da han nu vendte

tilbage til sin plads i stuen, hvor det pleiede at hænge, da var det borte. Han gik strax hen for at sige det til sin fader. Denne svarede, at denne sag måtte de fare med i stilhed, han vilde se, at få nogle spejdere i hver flok af dem, der rede bort; hvilket han da også gjorde. Ån den Hvide, der, som forhen anført, var en af hans huskarle, skulde ride med Osvifs folk, og lægge mærke til, hvor de drejede af fra vejen eller opholdt sig. De rede ind forbi Ljåskove[1]) og hen til de gårde, der kaldes Skoge[2]) (gårdene ved skoven), dvælede her, og stege af hestene. Thorolf Osvifsen tilligemed nogle andre mænd droge her bort fra gården, hvor de andre bleve holdende, og forsvandt i noget krat, hvor der også var moser. Ån fulgte dem til Laxå, der kommer fra Sælingsdal, og her sagde han, at han vilde vende tilbage; Thorolf havde intet derimod, thi i grunden havde han ligeså gerne set, at Ån slet ikke havde fulgt med dem. Samme nat var der falden et slag sne, så at man kunde forfølge spor i sneen; da nu Ån red tilbage til skoven, så forfulgte han Thorolfs spor hen til en kilde[3]) eller kær; der følte han omkring med hånden, og fik fat på et sværdhjalte, men da han tillige vilde have et vidne med sig i denne sag, så red han hen til Thoraren på Sælingsdalstunge, og de vendte nu tilbage sammen, for at tage sværdet op. Derefter bragte Ån det hjem til Kjartan, der viklede en dug (klæde) om det og lagde det ned i en kiste; han gemte det nu omhyggeligere, end för. Det sted, hvor Thorolf således havde nedstukket kongegaven, kaldtes siden den

---

[1]) en gård ved Hvamsfjorden lidt nordenfor Hjardarholt.

[2]) her menes vel gården Gleråskove inderst ved fjordens ende.

[3]) kilde betegner i Islandsk et mosekær, en sump; brönd, lind eller lign. svarer derimod til dansk kilde.

værdkilden; skeden blev aldrig funden. For det blev der nu ikke gjort videre ved den ting; men n kunde dog ikke lade dette sidde på sig, og vilde lade det bero dermed. Olaf trøstede ham og sagde: du ikke dette gå dig nær! det er en slet streg af som de der have spillet dig, men dig skader det lad os ikke udsætte os for andres latter derved, at sligt tage anledning til at yppe trætte mod frænder nner«; og formedelst slige Olafs forestillinger slog n sig til ro.

Herefter lavede Olaf sig til at drage til gæstebud på om vinternætterne, og han talte til Kjartan om, at skulde følge med; han vilde kun nødig, men gav efter for sin faders bönner. Hrefna skulde også med, men vilde lade linet blive hjemme. Husfruen gerde spurgte hende da: »Hvor når skal du tage n kostelig ting frem, hvis den skal blive liggende i , når du tager til gilde?« »Mange mene«, svarede a, »at jeg kunde tage mange andre steder hen, hvor

modenlig måtte have ladet det ligge hjemme, eller også hun havde forvaret det så skødesløst, at det var kommet bort. Hrefna sagde nu til Kjartan, at linet var forsvundet. Han svarede, at det var en vanskelig sag at passe på med dem, men bad hende være rolig; og han fortalte derpå sin fader, hvorledes det stod til. Olaf svarede: »Jeg ønsker, at du endnu, som för, slår dig til tåls og finder dig i denne fortrædelighed; jeg skal underhånden se at efterspore sagen; thi jeg vil göre alt hvad der står i min magt, at der ikke skal komme strid imellem dig og Bolle; et helt lem, min sön, er lettest at forbinde«, sagde han. »Det er let at mærke, fader!« svarede Kjartan, »at du ønsker alles velfærd i denne sag, men jeg ved dog ikke, om jeg kan finde mig i, således at lade mig ride til vands af Laugemændene«. Den dag, da folk skulde ride bort fra gildet, tog Kjartan således til orde, og sagde: »Jeg beder dig derom, Bolle min frænde! at du herefter vil vise större dannished, end hidtil; jeg vil nu ikke længer tie stille med det, som er kommet til manges kundskab, angående de ting, som ere blevne borte for os, og som vi tænke ere komne her til gårde. Om høsten, da vi holdt gilde på Hjardarholt, blev mit sværd taget bort, det fandtes rigtignok, men ikke skeden; nu er her også bortkommen en kostbarhed, som var af ikke ringe penges værd; begge dele vil jeg nu have igen«. »De beskyldninger, du der gör os«, svarede Bolle, »have vi ingenlunde fortjent, og vi måtte vel snarere vente os alt andet af dig, end at du skulde sigte os for tyveri«. Kjartan svarede igen: »Efter vor mening har der været dem på råd med i dette, så at du nok kan råde bod derpå, hvis du vil; I have udæsket os mer end nødvendigt og vi have længe fundet os i eders fjendskab; men nu skal det være vitterligt, at vi ikke længer ville tåle det«. Gudrun greb nu ordet og sagde: »Du rører der op i en

sag, som du gjorde bedst i at lade hvile; dersom det forholder sig således, sem du siger, at der er nogen her, som have haft del i, at linet er borte, så tænker jeg, at de have taget deres eget. Tror nu selv hvad I vil om hvad der er blevet af linet; mig skal det være ret kært, om der er handlet således med det, at det vil være en dårlig pynt for Hrefna herefter«. Derpå skiltes de ad, Kjartan og hun, med fortörnelse. Hjardholtingerne rede hjem. Gæstebudene hørte nu op, men for resten mærkedes der ikke til ufred. Om linet hørte man intet mere; men mange holdt for, at Thorolf, efter sin søster Gudruns tilskyndelse, havde brændt det. I begyndelsen af denne vinter døde Asgeir Ædekoll, og hans sönner tiltrådte gård og gods.

47. Kjartan drager til Lauge.

Om vinteren efter julen samlede Kjartan folk, så de vare tresindstyve mand; han talte ikke til sin fader om, hvorhen hans rejse galdt, og Olaf spurgte heller ikke synderlig derom. Han havde telte og levnetsmidler med, og red til han kom til Lauge. Her befalede han sine mænd at stå af, og sagde, at nogle skulde passe hestene, andre lod han rejse telte. På den tid var det meget almindeligt, at magene (lillehusene) vare ude og temmelig langt fra gården, og således var det også på Lauge. Kjartan lod derpå alle dörene i gården besætte, og hindrede alle folk derinde fra at komme ud, så at de i tre dage måtte forrette deres nødtørft derinde. Derefter red han igen hjem til Hjardarholt, og lod alle sine folk gå hver til sit. Olaf yttrede sin misfornöjelse med denne færd, men Thorgerde sagde den fortjente ingen dadel, Laugemændene fortjente denne vanære, ja endnu större. Ved denne lejlighed spurgte også Hrefna Kjartan, om han havde talt med nogen på Lauge? Han svarede, at det var ubetydeligt,

han havde kun vexlet et par ord med Bolle. Men da smilte Hrefna, og sagde: »Da har man dog fortalt mig for vist, at du og Gudrun talte sammen, ja jeg har endogså hørt, hvorledes hun var klædt, at hun havde taget linet på, og at det klædte hende særdeles vel«. Kjartan svarede, og blev i det samme meget rød i hovedet, så det var let at se, at han blev vred over hendes gækkeri: »Jeg har ikke mærket noget til det, du taler om, Hrefna!« sagde han, »og heller ikke behøver Gudrun et lin at pynte sig med, for at se bedre ud end alle andre kvinder«. Da vogtede Hrefna sig vel for at fortsætte samtalen. Hvad Laugemændene angår, så vare de meget misfornöjede, og fandt den dem tilföjede fornærmelse langt större og værre, end om Kjartan havde dræbt to eller tre mænd for dem; Osvifs sönner vare især forbittrede derover, men Bolle søgte at berolige dem. Gudrun talede mindst derom, men af hvad hun sagde kunde man mærke, at det måske gik hende mere nær, end nogen anden. Fjendskabet blev nu fuldkomment imellem Laugemændene og Hjardholtingerne.

Henimod enden af vinteren fødte Hrefna et drengebarn, som blev kaldt Asgeir. Thoraren Bonde på Tunge bekendtgjorde, at han vilde sælge den til hans gård hørende jord, dels fordi han trængte til penge, dels fordi uenigheden imellem begge de mænd i herredet, hvilke han holdt meget af, tog til. Bolle havde derimod lyst til at købe sig fast ejendom, thi Laugemændene havde kun få landstrækninger, men penge nok. Bolle og Gudrun rede da til Tunge, efter Osvifs råd, thi det var dem belejligt, at komme i besiddelse af denne jord, der lå dem så nær, og han bad dem ikke at se på pengene. De handlede da med Thoraren, og bleve enige med ham om prisen på jorden og hvor meget de skulde give derfor, og købet blev sluttet imellem ham og Bolle; men det blev ikke gjort vidnesfast, fordi der ikke vare så mange mænd

tilstede, som loven krævede. Derpå rede Bolle og Gudrun atter hjem. Da Kjartan Olafsen erfarede denne tidende, red han strax selvtolvte hen til Tunge tidlig på dagen; Thoraren modtog ham vel, og bad ham blive; men Kjartan svarede, at han måtte hjem igen om aftenen; imidlertid vilde han dog opholde sig noget. Thoraren spurgte så efter hans ærende. Kjartan svarede: »Det er mit ærende hid, at tale med dig angående den jordhandel, som du og Bolle have sluttet med hinanden; thi det er mig ikke med, hvis du sælger denne jord til Bolle og Gudrun«. Thoraren svarede, at det vilde blive hans skade, dersom købet gik ind, thi Bolle havde lovet ham en rundelig betaling for jorden, og vilde betale strax; men Kjartan svarede: »Du skal ikke komme til at lide noget tab, fordi Bolle ikke får jorden, thi jeg vil give det samme derfor, og det vil ikke nytte dig, at du sætter dig imod min villie; thi det skal befindes, at jeg vil have mest at sige her i herredet, og desforuden vil rette mig mere efter andres sind, end efter Laugemændenes«. »Drottens ord«, sagde Thoraren, »har meget at sige i denne sag; men det skulde dog være mig kært om den handel, jeg har sluttet med Bolle, kunde stå ved magt«. »Hvorledes kan det være en sluttet handel«, sagde Kjartan, »som ikke er vidnesfast; et af to, enten må du nu strax håndsælge mig jorden på samme vilkår, som du er kommen overens med de andre, eller også selv blive boende på din jord«. Thoraren foretrak da, at sælge ham jorden, og der blev kaldt vidner til på denne handel. Kjartan red hjem, da handelen var sluttet. Dette spurgtes over alle Bredefjordsdale, og endnu samme aften kom rygtet derom til Lauge. Da sagde Gudrun: »Nu tykkes mig, Bolle, har Kjartan forelagt dig to endnu hårdere vilkår, end dem han gjorde Thoraren; enten må du forlade dette herred med skam, eller også må du i alle

eders møder vise dig modigere, end du för har været«. Bolle svarede ikke noget, og gik sin vej, og det var nu roligt resten af fasten. Men tredie påskedag red Kjartan hjemmefra selvanden, thi han havde kun Ån den Svarte med sig. De kom om dagen til Tunge, hvorfra Kjartan vilde have at Thoraren skulde ride med ham til Sørbæ, for at indkræve gæld, thi Kjartan havde mange penge stående der. Imedens han nu var beskæftiget dermed, var Thoraren reden hen til en anden gård, så at Kjartan biede der noget efter ham. Samme dag var Thorhalla den Snaksomme kommen did, og hun spurgte Kjartan, hvor han agtede sig hen? Han svarede, han skulde til Sørbæ. »Hvad vej tager du da«? sagde hun. »Jeg vil lægge vejen vester igennem Sælingsdal, og derfra igennem Svinedal«, svarede han. Hun spurgte fremdeles, hvor længe han vilde blive borte? Og han svarede, at han tænkte at ride hjem på femte dag (om torsdagen). »Vil du ikke udrette et ærende for mig«? sagde Thorhalla, »jeg har en frænde der i Sørbæ vester i Hvidedal[1]), han har lovet mig en halv mark vadmel; jeg vil bede dig at kræve den og tage den med dig«. Kjartan lovede det. Derpå kom Thoraren tilbage, og gav sig på vej med de andre; de red vester over Sælingsdalshede[2]), og kom om aftenen til søskendene på Hol[3]). Kjartan fik der en god velkomst, da han var en god ven af dem. Thorhalla den

---

[1]) en gård ved den nordlige munding af Svinedalen; denne dal, eller fjeldpas, gennemskærer den bjergkæde, der adskiller Bredefjord og Hvamsfjord.

[2]) en anden vej over fjeldet, lidt vestligere end Svinedalen, er bekendt af et slag imellem Sturla i Hvam (Snorre Sturlesens fader) og Einar Thorgilssen på Stadarhol i året 1171.

[3]) vistnok menes her gården Hvål, ikke gården Stadarhol eller Saurhol. G. V.

Snaksomme derimod kom om aftenen hjem til Lauge, hvor Osvifs sönner spurgte hende, hvem hun havde truffet på om dagen? Hun svarede, at hun havde truffet Kjartan. Og da de videre spurgte, hvor han vilde hen, fortalte hun hvad hun vidste, og föjede til, at han aldrig havde været så rask på det, som nu, men det var da heller ikke underligt, om slige mænd så andre folk over hovedet. Hun sagde da også blandt andet, at så vidt hun kunde mærke, var der ingen ting, Kjartan heller gad talt om, end om det jordkøb, han havde sluttet med Thoraren. Gudrun sagde: »Ja, Kjartan kan rigtig nok vise sig så overmodig, som han vil, thi det have vi prøver på, at hvilken fornærmelse han end tilföjer andre, så vover ingen at svinge sit spyd imod ham«. Bolle og Osvifs sönner vare tilstede ved denne Gudruns og Thorhallas samtale, der, som sædvanlig, sigtede til at opegge Bolle: men denne lod, som han ikke hørte det, hvilket var hans sædvane, når der blev talt ilde om Kjartan.

48. Om Ån Rismaves dröm.

En dag i påsken sad Kjartan på Hol, hvor der var megen skemt og glæde. Natten efter lod Ån ilde i sövne, og vågnede endelig op. De spurgte ham, hvad han havde drömt? og han svarede: »Der kom en utækkelig kvinde til mig, og trak mig frem over sengefjællen; i den ene hånd havde hun en stor kniv, i den anden et ris; hun satte mig kniven for brystet, ristede mig hele maven op, tog indvoldene ud, og satte riset isteden; derpå gik hun ud«, sagde Ån. Kjartan og de andre lo hjertelig ad denne dröm, og sagde, at han herefter skulde hedde Ån Rismave; de grebe fat på ham, og sagde, de vilde se, om han havde riset i maven. Men Aude sagde, at de skulde ikke drive så megen spot dermed; vilde Kjartan lyde hende ad, så skulde han enten bie der noget længer,

eller hvis han endelig vilde ride bort, tage flere folk med sig, end han havde havt did. Men Kjartan sagde: »Måske Åns ord forekommer eder meget mærkelige, når I således sidder og taler med ham til daglig, så at alt hvad han drömmer forekommer eder som en åbenbaring; men hvad mig angår, da vil jeg rejse således som jeg havde bestemt för denne dröm«. Tidlig om morgenen den femte dag (eller torsdagen) i påskeugen rejste Kjartan bort tilligemed Thorkel Hvalp og hans broder Knud efter Audes råd; der vare i det hele tolv mand, som fulgte ham på vej. Kjartan kom til Hvidedal, hvor han krævede Thorhalla den Snaksommes vadmel, som han havde lovet; så red han sönderpå efter Svinedal.

På Lauge i Sælingsdal hændte det sig imidlertid, at Gudrun var tidlig på benene strax da solen var stået op[1]); hun gik hen til sine brødre, der lå og sov, og tog i Ospak, så at han strax vågnede op tilligemed de andre brødre. Da Ospak nu så, det var hans søster, spurgte han hvad hun vilde, siden hun var så tidlig på benene. Hun svarede, hun vilde vide hvad de havde i sinde at tage sig for om dagen. Ospak sagde, de vilde blive rolig hjemme, der var nu ikke stort at bestille. »Det passede dejlig med eders tænkemåde«, sagde Gudrun, »hvis I vare døttre af en eller anden bonde, og lode fem være lige; efter al den foragt og skam, Kjartan har tilföjet eder, ligge I her og sove, medens han rider her forbi gården selvanden; slige mænd som I have hukommelse som svin; nu har jeg opgivet alt håb, at I ville søge Kjartan i hans hjem, da I ikke engang tör møde ham nu, da han rejser selvanden eller ganske alene, men I sidde

[1]) sólarroð betegner i Island morgenstunden når solen rødmer fjeldtoppene men ses endnu ikke nede i dalene; daggryet kaldes derimod elding. G. V.

me og slå eder til ro, hvormange I end ere». Ospak
de, at hun tog stærkt på, men at hun i grunden
ret; han sprang strax op, og klædte sig på; ligeså
ndre brødre, den ene efter den anden. Derpå ru-
de sig for at lægge sig i baghold for Kjartan. Da
Gudrun også Bolle at tage med; men han svarede
t vilde være usömmeligt formedelst frændskabet med
n, og gjorde opmærksom på, med hvor megen
ghed Olaf havde opdraget ham. Gudrun sagde: »Deri
u ret, men den lykke har du ikke, at du kan vinde
bifald ved dit valg; mellem os og med vort samliv
t ude, hvis du afslår at tage med». Da Gudrun
es eggede, stillede alt det fjendskab, som Kjartan
vist ham, og alt hvad der havde været imellem
sig större for hans sjæl, hvorpå han i en hast væb-
sig. De vare i alt elleve: først Osvifs fem sönner:
og Helge, Vandråd, Torråd og Thorolf; så Bolle,
Osvifs søstersön Gudlaug, en ret vakker mand; og
ig Thorhalla den Snaksommes sönner Od og Sten.

at udvide sig, sagde han til Thorkel og de andre, at de nu skulde vende tilbage, men Thorkel sagde, de vilde følge ham til enden af dalen. Da de imidlertid vare komne forbi den sæter, der hedder Nordre-Sæter, sagde Kjartan til brødrene, at nu skulde de ikke ride længere; »Thorolf, den tyv«, sagde han, »skal ikke have det at le af, at jeg ikke tör ride min vej uden stort følge«. Thorkel Hvalp sagde: »Vi ville da föje dig deri, og vende tilbage; men det skulde dog fortryde os, hvis vi ikke vare i nærheden om du behøvede vor hjælp«. Da sagde Kjartan: »Min frænde Bolle vil ikke oplægge baneråd imod mig, men skulde Osvifs sönner lure på mig, så er det endnu et spörgsmål hvad udfaldet kan blive, skönt jeg er mindre mandstærk«. Derpå rede brødrene tilbage.

47. Kjartans død.

Kjartan red nu sönder igjennem dalen; de vare tre i følge, han, Ån den Svarte og Thoraren. Der boede en mand, ved navn Thorkel, på Hafretinde i Svinedal; nu er det sted øde[1]); han var om dagen tagen ud til sine heste, tilligemed hans fårehyrde; og de så både hvorledes Laugemændene lå i baghold, og at Kjartan med de to andre rede ned ad dalen. Da sagde hyrden, at de skulde drage Kjartan imøde, og at det vilde være et stort held, hvis de kunde forebygge den store ulykke, som det her så ud til; men Thorkel sagde: »Hold din mund! Tænker din tosse, du kan give mand livet, hvis time er kommen; for mig må de fare så ilde afsted med hinanden, som de lyster; det bedste er, vi gå hen til et sted, hvor vi kunne være sikkre og dog kunne se hele deres møde, og have gammen af deres leg. Der går ry af, hvor kampdygtig Kjartan er, og her kan det vel göres nødigt,

[1]) er endnu et øde sted, men navnet har holdt sig. G, V.

thi det er klart, at her ere mange mod få«. Hyrden måtte da lyde sin husbonde. Kjartan red nu frem til Hafregil; men på den anden side fattede Osvifs sönner mistanke, hvorfor Bolle havde valgt sig et stade, hvorfra han kunde se folk komme ridende fra vesten; de overlagde med hverandre, og tænkte, at Bolle ikke var dem tro. De gik op til ham på brinken, gave sig til at brydes og gantes med ham, og toge ham i fødderne og trak ham ned ad brinken. Kjartan og hans følge kom imidlertid snart derhen, da de rede skarpt til; og da de kom sönder over kløften, så de bagholdet, og kendte mændene. Kjartan sprang strax af hesten, og vendte sig imod Osvifs sönner. Der stod en stor sten[1]), ved hvilken han bad dem at begynde striden; men förend de mødtes, kastede han sit spyd, og traf Thorolfs skjold ovenfor håndfanget, så at skjoldet flöj til siden; spydet gik igennem skjoldet og armen overfor albuen, og skar den store muskel over; Thorolf lod da skjoldet falde, og kunde ikke bruge sin arm mere. Derpå trak Kjartan sit sværd, men han havde ikke kongegaven. Thorhallas sönner løb imod Thoraren, thi det var faldet i deres lod at stride med ham, og da Thoraren var en ramstærk mand, så blev det et hårdt anfald, hvis udfald var meget uvist. Da søgte Osvifs sönner og Gudlaug mod Kjartan; de vare sex, Kjartan og Ån kun to; Ån værgede sig vel, og vilde bestandig gå frem foran Kjartan; Bolle stod hos med sit sværd Fodbider. Kjartan gav svare hug, men sværdet duede ikke

[1]) i senere tid har man hensat stedet for Kjartans drab ved en stor kampesten, der nu kaldes Kjartansten, men på et aldeles urigtigt sted, midt i dalen, en god fjerdingvej nordligere end ret er, forledet af den vældige sten, der står tæt ved vejen. Den virkelige Kjartansten findes nu ikke; den har stået på gilkleftens rand, og må i århundredernes løb være rullet ned i strömmen, og være sunket eller bedækket med grus. G. V.

og gav efter, så han tit måtte rette det under sin fod; både Osvifs sönner og Án bleve sårede, men Kjartan havde endnu intet sår fået. Kjartan fægtede så heftig og drabelig, at Osvifs sönner endelig måtte vige tilbage, og de vendte sig da hen mod Án; da faldt denne, der en stund havde stredet så, at indvoldene hang ham ud af livet. I det samme hug Kjartan benet af Gudlaug ovenfor knæet, hvilket var nok til hans bane. Da søgte Osvifs sönner mod Kjartan, men han værgede sig så ryst, at han ikke veg et skridt for dem. »Hvorledes«? sagde da Kjartan, »Bolle min frænde! hvi drog du hjemmefra, når du vilde stå rolig hos? nu er det bedst at tage fat og forsøge hvad Fodbider duer til«. Bolle lod som han ikke hørte det. Men da Ospak så, at de ikke kunde få bugt med Kjartan, eggede han Bolle på alle mulige måder, og sagde, at han dog ikke vilde lade den skam hvile på sig, at han havde lovet dem bistand og ydede den ikke; för, da de endnu ikke havde tilföjet Kjartan så store fornærmelser, som nu, var han dem hård nok; »hvis han nu undslipper os«, sagde han, »da vil du, Bolle, såvel som vi snart være udsat for allehånde vold«. Da trak Bolle sværdet Fodbider, og vendte sig mod Kjartan; men denne sagde til Bolle: »Visselig, frænde! agter du nu at øve nidingsværk, men heller vil jeg dog lide døden for din hånd, end give dig den«; og derpå kastede han sine våben, og vilde ikke værge sig mere; han havde dog kun få sår, men var overmåde mødig af kampen. Bolle gav intet svar på Kjartans ord, men alligevel gav han ham banesår. Strax derpå opfangende han den synkende i sine arme, og Kjartan døde, hvilende sig på hans knæ. Han fortrød öjeblikkelig sin gerning, og lyste drabet på sin hånd[1]). Så sendte han Osvifs sönner tilbage, men

[1]) en lovbefalet skik, at melde sig på nærmeste gård som gerningsmand, i modsat fald hed drabet mord. G. V.

selv blev han og Thoraren hos ligene. Da Osvifs sönner kom til Lauge, forkyndte de hvad der var forefaldet; Gudrun yttrede sin tilfredshed dermed. Thorolfs hånd blev forbunden, men blev aldrig menløs siden. Kjartans lig blev ført hen til Tunge, og derpå red Bolle hjem til Lauge. Her gik Gudrun ham imøde, og spurgte, hvor meget var ledet af dagen? Han svarede, at det var nærved non[2]). »Stordådene voxe«, sagde da Gudrun; »jeg har spundet til tolv alen garn, og du har fældet Kjartan«. »Sent«, svarede Bolle, »vil denne ulykkelige gerning gå mig af tanker, skönt du ikke minder mig derom«. Gudrun vedblev: »Ikke regner jeg sligt blandt ulykker; mig tykkes du stod i större anseelse det år Kjartan var i Norge, end siden da han trådte dig under fødder, strax da han kom til Island; men sidst nævner jeg det, som dog er det bedste, at Hrefna skal ikke gå smilende i seng i aften«. Da svarede Bolle, og var meget vred: »Uvist tykkes mig, om hun blegner mere ved denne tidende, end du, og jeg frygter, at du mindre vilde bevæges derved, hvis jeg lå slagen på marken, og Kjartan kom for at bringe dig budskab derom«. Gudrun mærkede da, at Bolle blev vred, og sagde: »Hav ikke sådanne tanker, jeg er dig virkelig takskyldig for denne gerning, thi nu er jeg overbevist om, at du gerne vil opfylde mine ønsker«.

Osvifs sönner begave sig derpå til det jordhus, som var beredt for dem i lön; men Thorhallas sönner bleve sendte ud til Helgefjeld, for at forkynde Snorre Gode denne tidende, samt at Bolle og hans kone bade om hurtig bistand til hjælp mod Olaf og de andre mænd.

[1]) eller henved Kl. 2 e. m.: ordet er vel fra England ført over til Island, hvor det bruges endnu G. V.

der havde eftermålet efter Kjartan. På Sælingsdalstunge forefaldt den begivenhed den nat, da drabet var sket om dagen, at Ån rejste sig overende, skönt alle troede, at han var død; de som vågede over liget, bleve meget rædde, og anså det for et under. Da sagde Ån til dem: »For guds skyld ræddes ikke for mig, thi jeg har levet og haft min samling, indtil jeg på en gang faldt hen i en dvale; da drömte jeg om den samme kvinde, som för, og mig tyktes hun tog riset ud af min mave, men satte indvoldene ind isteden, et bytte, som jeg befandt mig vel ved«. Derpå bleve hans sår forbundne, og han kom sig igen, og siden den tid kaldtes han Ån Rismave.

Da Olaf Höskuldsen erfarede denne tidende, blev han såre bedrøvet over Kjartans død, men han bar tabet som en mand. Hans sönner vilde strax fare mod Bolle, og dræbe ham; men Olaf svarede: »Det være langt fra; jeg får ingen erstatning for min sön derved at Bolle bliver dræbt; jeg elsker Kjartan höjere, end alle mennesker, men jeg kan heller ikke tåle, at Bolle lider mén: derimod har jeg en bedre forretning til eder; farer hen og anfalder Thorhallas sönner, som ere sendte til Helgefjeld, for at erholde hjælp til Osvifs sönner; jeg har intet imod at I straffer dem, som I finder for godt«. Derpå skyndte Olafs sönner sig afsted, og gik på en færge, der tilhørte Olaf; syv mand stærke roede de ud ad Hvamsfjorden det bedste de kunde; de havde kun liden, men föjelig vind, og roede til de kom under Skorrø[1]), hvor de tøvede noget, for at spörge efter, hvem der vare sejlede der forbi, og kort efter så de et skib ro fra vesten over fjorden, og kendte strax dem, de søgte; det var Thorhallas sönner. Haldor og de andre lagde flux imod dem, og der skete så godt som ingen modstand, thi Olafs sönner sprang

[1]) langt ude i Hvamsfjorden.

strax op på skibet til dem; Sten og hans medfølgere bleve grebne og kastede over bord. Derpå vendte Olafs sönner tilbage, efter at have udført denne mandige dåd.

50. Kjartans lig føres til kirke.

Olaf drog Kjartans lig imøde. Til Borg sendte han mænd, der skulde forkynde Thorsten Egilsen hvad der var sket, og at han vilde have hjælp af ham til eftermålet, hvis andre stormænd skulde forene sig med Osvifs sönner, i så fald vilde han have sagen alene under sig. Samme budskab sendte han til Videdalen til sin måg Gudmund og Asgeirssönnerne, samt at han havde tillyst alle dem skyldige i Kjartans drab, som havde været med at anfalde ham, undtagen Osvifs sön Ospak, der allerede var kendt landflygtig for en kvindes skyld, der hed Alfdis, en datter af Holmgange-Ljot fra Ingjaldssand; deres sön var Ulf, der siden blev staller hos kong Harald Sigurdsen, og fra hvem ærkebiskop Eysten[1]) nedstammer. Drabssagen havde Olaf ladet tillyse til Thorsnæsting. Kjartans lig lod han føre hjem, og slå telt derover, thi der var endnu ingen kirke bygget i Dalene[2]). Da Olaf derefter hørte, at Thorsten strax havde taget sig af sagen og fået en stor mængde samlet, og at Viddælerne havde gjort det samme, så lod han ligeledes mænd samle rundt om Dalene, og fik en anseelig del; alle disse folk sendte han til Lauge med den befaling: »Det er min villie, at I yde Bolle, hvis han behøver det, samme bistand, som om I beskyttede mig, thi jeg tvivler ikke på, at de udenherredsmænd, som nu snart komme til os, ville kræve ham til ansvar«. Og da alt dette således var bragt i

[1]) den berømte ærkebiskop, der lod Throndhjems domkirke bygge.
[2]) Kjartans død falder nl. i foråret 1003, dengang kristendommen endnu var så ung i landet. G. V.

stand, kom Thorsten med sine mænd samt Viddælerne, hvilke vare meget forbittrede; især Hall Gudmundsen og Kalf Asgeirsen eggede de andre til, at de skulde hjemsøge Bolle og søge efter Osvifs sönner til de fandtes; thi de påstode, at de vare ikke komne ud af herredet. Men eftersom Olaf satte sig meget mod denne rejse, så blev der sendt bud, for at indlede forlig, til hvilket Bolle strax var villig, thi han overlod afgörelsen ganske til Olaf. Osvif så sig ikke i stand til at være derimod, da han ingen hjælp erholdt fra Snorre; således blev der da bestemt et forligsmøde i Ljåskove. Hele sagen blev uden undtagelse overdraget til Olaf, så at der for Kjartans drab skulde bødes med så mange mænds forvisning som han fandt for godt; og derpå opløstes forligsmødet. Bolle kom ikke dertil, så at Olaf afgjorde det hele; dommen skulde forkyndes på Thorsnæsting. Myremændene og Viddælerne rede nu til Hjardarholt. Thorsten Kuggesen tilbød sig at opfostre Kjartans sön Asgeir[1], for at trøste Hrefna; men Hrefna drog hjem med sine brødre, og var såre bedrøvet; ikke desmindre bar hun sin sorg med megen anstand, thi hun talte venlig med alle. Hun tog ingen mand mere efter Kjartan, og levede også kun en kort tid efter at hun var kommen hjem; man troede almindelig, at hendes hjerte brast af sorg.

51. Kjartan begraves.

Kjartans lig stod en uge oppe[2] i Hjardarholt; men da Thorsten Egilsen havde ladet en kirke bygge på Borg, som nys var indviet, så førte han Kjartans lig hjem med sig og begravede det der[3]. Nu led tiden til Thorsnæsting,

---

[1]) Landnama nævner to sönner af Kjartan og Hrefna, Asgeir og Skum.

[2]) nl. på båre.

[3]) man viser der i kirkegården en Kjartansten med runer på; den er tildels utydelig, men retskrivningen viser tydelig at den ikke

hvor sagen blev anlagt mod Osvifs sönner. De bleve alle dømte i landflygtighed, men blev betalt penge for, at de skulde have lov til at drage bort, dog så at de ikke måtte komme tilbage, sålænge nogen af Olafs sönner eller Asgeir Kjartansen var i live; for Osvifs søstersön Gudlaug skulde ingen bod betales formedelst hans anfald og listige baghold mod Kjartan, og Thorolf skulde ingen erstatning have for de sår, han havde fået. Olaf vilde ikke lade Bolle sagsøge, og bad ham give penge for sig. Dermed vare Haldor og Stenthor såvel som alle Olafs sönner meget misfornöjede, og mente, at det var tungt, hvis Bolle skulde blive i samme herred, som de; men Olaf svarede, at det vilde nok gå an, sålænge han levede. Der stod et skib oppe i Björnshavn, som tilhørte Audun Festar-Garm (Fæste-Hund); han var på tinget, og sagde: »Det værste er, at disse mænd ville blive ligeså fredløse i Norge, som her, hvis Kjartans venner leve«. Dertil svarede Osvif: »Den spådom, du Fæste-Hund! vil glippe, thi mine sönner ville blive höjagtede af høvdingerne, men du vil fare troldene i vold i sommer«[1]. Audun Festargarm drog samme sommer udenlands, og led skibbrud ved Færøerne; ikke et menneskebarn kom derfra med livet, så at Osvifs spådom gik i opfyldelse. Osvifs sönner droge udenlands den sommer, og ingen af dem kom tilbage. Dette blev da enden på eftermålet, hvorved Olafs anseelse tiltog, fordi han straffede dem hårdest, der havde fortjent det, nemlig Osvifs sönner, men skånede Bolle for frændskabs skyld. Han takkede derpå alle dem, der

---

er ældre end fra 15. eller måske 16. årh. Den har ikke tilhørt Kjartans grav, men en vis mand ved navn Hall: faderens navn kan ikke læses. Om stenen har der dannet sig et sagn. Se Konrad Maurers Islandske folkesagn. G. V.

[1]) dette sted henvises der til i Gunlaug Ormstunges saga.

havde ydet ham hjælp. Efter Olafs råd købte Bolle jord på Tunge. Olaf skal kave levet tre år efter Kjartans fald[1], hvorpå hans sönner skiftede arv efter ham; Haldor tog bopæl på Hjardarholt, og hos ham blev deres moder Thorgerde, der bar et stærkt nag til Bolle, som så slet havde lönnet hende for opfostringen.

52. Thorkel på Hafretinde dræbes.

Gudrun og Bolle fik en sön, som de gave navn, og kaldte Thorleik; han voxte snart op til en smuk og rask dreng. Haldor Olafsen boede, som sagt, på Hjardarholt, og udmærkede sig blandt sine brødre. Det forår, da Kjartan blev dræbt, satte Thorgerde Egilsdatter en dreng af sit frændskab i kost hos Thorkel på Hafretinde; drengen passede der kvæget om sommeren; også han sørgede meget over Kjartans død, som de andre, men han kunde aldrig tale om ham, når Thorkel var tilstede; thi denne talte altid ilde om Kjartan, og sagde, det var en bleg og modløs mand, og abede ofte efter, hvorledes han havde teet sig, da han blev såret. Dette gik drengen nær, så han drog hen til Hjardarholt, og fortalte det til Haldor og Thorgerde, og bad dem tage imod ham. Men Thorgerde sagde, han skulde blive i kost, hvor han var, til vinter. Drengen sagde, at han kunde ikke holde det ud længer, og når de vidste, hvor ondt det gjorde ham, så vilde de ikke forlange det af ham. Da blev Thorgerde rørt ved hans klager, og sagde, at hun på sin side vilde give ham ophold hos dem; men Haldor sagde: »bryd eder ikke om denne pilt, man kan ikke tro hvad han siger«. »Rigtig nok«, svarede Thorgerde, »er drengen ikke meget værd; men det er dog vist, at Thorkel har opført sig slet i denne sag; thi han kendte Laugemændenes baghold mod

[1] Olafs død falder altså omtrent på året 1006. G. V.

Kjartan, og vilde ikke sige ham det; i det sted havde han löjer af deres sammentræf, og har siden efter brugt mange uvenlige ord derom. Det vil være langtfra, at I brødre kunne søge hævn der, hvor I have overmagt for eder, når I ikke engang kunne give slige uslinger, som Thorkel, deres fortjente lön«. Haldor svarede så godt som intet dertil, men sagde, at Thorgerde måtte råde for drengens ophold. Få dage derefter red han imidlertid hjemmefra med nogle flere mænd; han drog til Hafretinde, og omringede Thorkels hus; denne blev ført ud og dræbt, og viste sig meget umandig ved sin død; derimod lod Haldor ikke plyndre, og drog hjem. Thorgerde yttrede sin tilfredshed med denne gerning, og tyktes, at nogen hævn var bedre end ingen. Denne sommer var det roligt at regne for, men der herskede megen kulde mellem Bolle og Olafs sönner; brødrene viste den største forbittrelse mod Bolle, men han gav efter så vidt som muligt, skönt han ellers var en mand, der ikke lod sig gå på. Haldor havde mange omkring sig, og førte et stort hus, thi han havde penge nok. Stenthor Olafsen boede på Dunustad i Laxådalen; han var gift med Thuride Asgeirsdatter, som Thorkel Kugge havde haft tilægte; deres sön hed Stenthor.

53. Om Thorgerde Egilsdatter.

Den næste vinter efter Olaf Höskuldsens død sendte Thorgerde Egilsdatter bud til sin sön Stenthor, at han skulde komme til hende; og da han kom, sagde hun, at hun vilde tage hen til Sørbæ at besøge sin veninde Aude, og bad Haldor tage med. De gave sig på vej fem i følge; Haldor fulgte med sin moder. De rejste nu, indtil de kom hen til gården på Sælingsdalstunge, da vendte Thorgerde sin hest op imod gården, og spurgte: »Hvad hedder den gård«? Haldor svarede: »Det spörger

du ikke om, moder, fordi du jo nok ved det; gården hedder Tunge«. »Hvem bor der«? vedblev hun. Han svarede: »Det ved du nok, moder«! Da sagde Thorgerde, og sukkede dybt: »Sikkerlig ved jeg, at her bor Bolle, eders brodes banemand; skrækkelig ulige ere I eders gæve frænder, siden I ikke ville hævne en sådan broder som Kjartan; således vilde ikke eders morfader Egil have handlet, og ilde er det at eje dådløse sönner. Bedre skikkede det sig for eder, hvis I havde været eders faders døttre, og vare gifte bort. Det går nu, Haldor« ! sagde hun, »som ordsproget hedder, at der er fæt i hver en æt; det var i mine tanker Olafs störste ulykke, at han havde så lidet held med sine sönner. Dette siger jeg dig, Haldor«! sagde hun, »da du skulde være den fremmeste blandt eder brødre. Lad os nu vende tilbage! Dette var mit vigtigste ærende, at minde eder herom, hvis I havde glemt det«. »Vi skulle ikke«, sagde Haldor, »lægge dig det til last, hvis dette skulde gå os af minde; du minder os tit nok«. Forresten svarede han kun lidet dertil, men han svulmede af forbittrelse mod Bolle.

Nu led vinteren, og sommeren kom, og det lider frem til tings. Haldor bekendtgjorde, at han vilde rejse til tings, såvel som hans brødre; de rede med en stor flok, og teltede den bod, som Olaf havde haft. Tinget gik roligt af uden nogen mærkelig tidende. Viddælerne, Gudmund Sölmundsens sönner, vare også på tinget. Barde Gudmundsen var da atten år gammel; han var stor og stærk. Hall Gudmundsen var også her i landet. Olafs sönner bøde deres frænde Barde hjem med sig, og gav ham mange gode ord. Han tog gerne derimod, thi der herskede megen kærlighed imellem ham og disse hans frænder. Han red da med dem fra tinget; de kom hjem til Hjardarholt, og han blev der resten af sommeren.

54. Om Haldor og Barde.

Nu fortalte Haldor Barde engang i enrum, at han
ans brødre vilde drage imod Bolle, da de ikke længer
e tåle deres moders opeggen; og han vilde nu, sagde
oprigtig tilstå, den vigtigste grund til at de havde
t ham hjem, var fordi de ønskede at erholde hans
nd og følgeskab. Dertil svarede Barde: »Ilde vil det
omtalt, at bryde freden med sine frænder, og på
anden side finder jeg det også vanskeligt at angribe
; han har mange mænd omkring sig, og er selv en
nlig helt; og der, hvor Gudrun og Osvif ere, vil
heller ikke skorte på snilde anslag. Derfor forekom-
det mig næsten umuligt at udføre«. Haldor sagde:
os ikke dvæle ved vanskelighederne; jeg har ikke
derom, förend det var fast besluttet, at vi ville forsøge
evne os på Bolle, og jeg håber, frænde, at du ikke
ker dig tilbage fra denne færd«. Barde svarede:
ved, at I finde det usandsynligt at jeg skulde trække

Thorstens søster hed Solveig; hun var gift med en mand, der hed Helge Hardbensen, en stor, stærk mand og en dygtig sømand; han var den gang kommen nylig ud til landet, og havde sit ophold hos sin svoger Thorsten. Disse mænd, Thorsten Svarte og hans svoger Helge, sendte Haldor bud til; og da de kom til Hjardarholt, lod han dem vide sit forehavende, og bad dem være med. Thorsten syntes meget ilde om dette anslag, og mente, at det var den största skam, at frænderne således ødelagde hinanden, og sagde, at der nu var kun få mænd i deres æt, der kunde lignes med Bolle; men alt hvad Thorsten sagde, kunde ikke nytte noget. Haldor sendte ligeledes bud til sin farbroder Lambe, og da denne kom, sagde han også ham, hvad han havde for. Og Lambe så gerne, at dette gik for sig. Husfruen Thorgerde blev endelig og ved, at opmuntre til denne færd, og sagde, hun vilde aldrig anse Kjartan for at være hævnet, sålænge Bolle var i live. Derefter gjorde de sig da færdige til rejsen. Deltagerne vare: først Olafs fire sönner, Haldor og Stenthor, Helge og Höskuld[1]). Den femte var Barde Gudmundsen, den sjette Lambe, den syvende Thorsten, den ottende hans måg Helge, den niende Ån Rismave. Thorgerde vilde også tage med, og de rådte hende forgæves derfra, da dette var ingen kvindefærd; hun påstod, hun vilde med, da hun bedst kendte sine sönner og vidste de behøvede at anspores, hvorfor de lode hende have sin villie.

55. Bolle fældes.

De rede da fra Hjardarholt ni tilsammen; Thorgerde var den tiende. De rede først ind med stranden, så til Ljåskove ved nattens udbrud, og standsede ikke förend de hen på morgenstunden kom til Sælingsdal. Den tid

[1]) Landnama nævner Thorberg, men hverken Helge eller Höskuld, blandt Olafs sönner. G. V.

ɪr tyk skov i dalen[1]). Bolle var der på sæteren,
s som Haldor havde spurgt; sæteren stod ved åen
t sted, der nu hedder Bolles Tomter[2]). Ovenfor
n går der et stort holt[3]) ned til Stakkagil, og imel-
ien og holtet er en stor eng. Der arbejdede Bolles
rle. Haldor og hans ledsagere rede over Ranmar-
til Öxnagröf, og så ovenfor Hamarenge[4]) som er
verfor sæteren; der stege de af hestene, og havde
e at bie der til mændene tog fra sæteren, for at
deres arbejde. Bolles fårehyrde drog tidlig om
nen efter får oppe i lien; da så han folk i skoven,
ste, der vare bundne; han frygtede da for, at det
kke kunde være fredmænd, siden de droge så hemme-
sted, og vilde strax stævne den nærmeste vej hjem
teren, for at sige Bolle det. Haldor havde et skarpt
han så, at der var en mand, som løb ned fra lien,
ævnede efter sæteren; han sagde da til sine led-
e, at det uden tvivl var Bolles fårehyrde, og at han
set dem; de måtte derfor sætte efter ham, at han

aflukker, en til at sove i og et bur[1]). Bolle havde været tidlig på benene om morgenen, for at indrette alt arbejdet, og lagde sig derpå til at sove; og huskarlene gik bort. Bolle og Gudrun vare sammen i sæteren; de vågnede ved larmen, da de andre sprang af hestene, og hørte tillige, hvorledes de talte med hinanden om, hvem der først skulde gå ind mod Bolle. Denne kendte Haldors stemme og flere af hans ledsageres. Bolle talte til Gudrun, og bad hende gå bort fra sæteren, thi dette møde kunde umulig blive således, at det var hende til gammen; Gudrun svarede, at hun tænkte, der ikke vilde forefalde andet, end hvad hun kunde se, og at Bolle vilde ingen mén have af, at hun var stædt i hans nærhed. Men da han vilde have sin villie heri, så blev enden, at hun gik ud af sæteren. Hun gik nedenfor enden af brinken til bækken, som løber der, og gav sig til at to sit lærred. Bolle var nu ene i sæteren; han tog sine våben, satte hjelm på sit hoved, havde skjold for sig, og sværdet Fodbider i hånden; brynie havde han ikke. Haldor talte nu med de andre om, hvorledes de skulde gribe det an, thi i grunden havde ingen af dem synderlig lyst til at gå ind i stuen. Da sagde Ån Rismave: »Her ere vel mænd med i færden, som ere Kjartan nærmere i slægtskab, end jeg, men ingen, der mere levende mindes, hvorlunde han døde. Den gang da jeg mere død end levende blev bragt hjem til Tunge, og Kjartan var fældet, da tænkte jeg på, at jeg med glæde skulde tilföje Bolle mén, når jeg fik lejlighed dertil; jeg vil gå først ind i sæteren«. Da svarede Thorsten Svarte: »Det

[1]) bur betyder et spisekammer, og bruges endnu så; når det i digte bruges om kvindestue, så tyder dette på fremmed indflydelse. Sæterens ruiner, som man foreviser, ere netop delte i to værelser, således som her fortælles. G. V.

pper mands ord, men rådeligere er det dog, ikke
rile sig, men fare varlig afsted, thi Bolle vil ikke
lig, når han bliver anfaldet. Hvor ringe hjælp han
r, så vil han dog sætte sig tappert til modværge,
n er både stærk og våbendulig, og hans sværd
ig mod alle andre«. Men i det samme for Ån
nd i sæteren; skjoldet havde han over hovedet, og
den smalle side fremad. Bolle hug til ham med
ler, hug skjoldbuglen igennem, og kløvede med det
e Ån ned i hærderne, så at han strax døde. Derpå
mbe ind; han havde dækvåben for sig og draget
i hånden. I samme öjeblik trak Bolle Fodbider ud
ret, hvorved hans skjold gled noget til siden. Da
ambe ham i låret, og gav ham et stort sår. Bolle
od hug ham igen i axlen, og skar ham langs ned
len, så at han strax blev uskikket til kamp, og ar-
blev heller aldrig mere menløs, sålænge han levede.
samme kom Helge Hardbensen ind, og havde i
n et krogspyd med en alenlang fjedder og jern-

vilde Gudrun en stund have nok at göre med, at udrede Bolles røde lokker. Derpå gik de ud af sæterhuset. Gudrun kom da gående nede fra bækken, talte til Haldor, og spurgte ham, hvorledes udfaldet var blevet af deres strid med Bolle. De sagde hende det. Hun var ført en snæver kjortel med en tætsluttende oplød[1]) af figureret töj; hun bar et stort hovedsmykke, og havde knyttet om sig et hvidt klæde[2]) med blå striber og fryndser for enden. Helge Hardbensen gik hen til Gudrun, greb klædet, og törrede blodet af spydet af deri, af det samme spyd, hvormed han havde gennemboret Bolle. Gudrun så på ham, og smilte derved. Da sagde Haldor, at dette var skændig og grusomt handlet; men Helge bad ham ikke tage sig det nær; »thi jeg tror«, sagde han, »at under hjörnet af dette klæde bor min hovedbane«. Derpå toge de deres heste, og rede bort. Gudrun fulgte hen ad vejen med dem, og talte med dem en stund. Derpå vendte hun tilbage.

56. Gudrun bytter bopæl med Snorre Gode.

Haldors ledsagere talte med hverandre om, at Gudrun syntes at tage sig Bolles drab lidet nær, siden hun således fulgte med dem og talte med dem, som om de ikke havde gjort noget, der var hende imod. Da svarede Haldor: »Det er ikke min mening, at Gudrun ikke tager sig Bolles død nær; grunden, hvorfor hun fulgte med og gav sig i tale med os, var uden tvivl, at hun vilde vide nöjagtig, hvilke mænd der have haft del i

---

[1]) dette gamle danske ord, der endnu bruges i Jylland, er ligefrem det islandske upphlutr, den øverste del eller livet af en kvindekjole (opdelen, modsat nederdelen). Se Ny d. mag. 6 d. s. 63.

[2]) af lignende art som en plaid eller et shawl; blæja kalde vi nu et lyst gennemsigtigt töj; et slør og lignende. G. V.

denne færd; det er heller ikke for meget sagt, at Gudrun ved mandigt sind udmærker sig fremfor andre kvinder; desuden må jo alle vente, at Bolles død må gå hende meget nær, thi skönt vi frænder ikke havde held til at være hans venner, så må man dog beklage slige mænds undergang, som Bolles«. Derefter rede de hjem til Hjardarholt. Tidenden rygtedes strax vide omkring, og vakte megen opsigt; Bolles død blev meget beklaget.

Gudrun sendte strax nogle mænd hen til Snorre Gode, thi til ham havde Osvifs familie altid den störste tillid. Snorre kom strax i bevægelse ved Gudruns budskab, og kom til Tunge med tresindstyve mand. Gudrun blev glad ved hans komme. Han foreslog, at man skulde slutte forlig, men Gudrun var lidet tilböjelig til, på Thorleiks vegne at tage mod penge for Bolles drab. »Mig tykkes, Snorre«! sagde hun, »at den bedste hjælp, du kan yde mig, er, at du bytter bopæl med mig, så at jeg ikke skal behøve at være i Hjardholtingernes naboskab«. Snorre, som på denne tid lå i strid med Eyrbyggerne [1]), svarede, at han vilde göre det af venskab for Gudrun, men dette halvår måtte hun dog blive boende på Tunge. Snorre lavede sig nu til at drage hjem, og Gudrun gav ham anseelige foræringer. Han red hjem, og i det halvår var det for roligt at regne.

Næste vinter efter Bolles død fødte Gudrun et barn; det var en dreng, som fik navnet Bolle. Han blev tidlig stor og stærk, og Gudrun elskede ham meget. Da nu vinteren var forbi og våren kom, gik den handel for sig, som Snorre og Gudrun havde sluttet om deres jorder.

[1]) herom handles i Eyrbyggja saga og Heidarvigs saga; ved denne tid (henved 1006) begyndte Snorres stridigheder med Borgfjordinge i anledning af hans svigerfader Styrs drab; vor saga er her lidt unöjagtig, thi striden med Eyrbyggerne var allerede bilagt for flere år. G. V.

Snorre flyttede til Tunge, og blev boende der sålænge han levede; men Gudrun drog med Osvifs familie til Helgefjeld, hvor de satte en prægtig bo med hinanden. Der opvoxte Gudruns sönner Thorleik og Bolle. Thorleik var fire år gammel, da hans fader Bolle blev dræbt.

57. Om Thorgils Hallasen.

En mand hed Thorgils Hallasen, og kaldtes således efter sin moder, fordi hun levede længer, end hans fader. Denne hed Snorre og var en sön af Alf fra Dalene. Thorgilses moder Halla var en datter af Gest Odleifsen. Han boede i Hördadal på en gård, der hedder Tunge. Thorgils var en stor, smuk mand, men meget overmodig; om hans billighed havde man ikke de bedste tanker, heller ikke herskede der det bedste venskab imellem ham og Snorre, der anså ham for trættekær og brøsig. Thorgils gav sig mange ærender der omkring i egnen, kom også jævnlig til Helgefjeld, og tilbød Gudrun sin tjeneste. Hun tog vel godt derimod, men benyttede sig dog sædvanlig ikke deraf. Thorgils bød hendes sön Thorleik hjem til sig, og han var længe i Tunge, hvor han lærte lov af Thorgils, thi denne var en lovkyndig mand.

På denne tid var Thorkel Eyolfsen på rejser; han var en berømt mand, og ætstor, og en god ven af Snorre Gode; han var også tit, når han var herude, hos sin frænde Thorsten Kuggesen. Engang medens Thorkel var her, og havde sit skib stående oppe i Vadel på Bardestrand, indtraf den tildragelse i Borgefjord, at Eids sön fra Ås blev dræbt af Helges sönner fra Kropp; den, som havde begået drabet, hed Grim, og hans broder hed Njal; denne druknede kort efter i Hvidå, men Grim blev dømt fredløs for drabets skyld, og lå ude i fjeldene som en skovmand, sålænge hans fredløshed varede; han var stor og stærk. Eid var da temmelig til alders, hvorfor der

ikke blev tænkt på hævn; men folk lagde Thorkel Eyolfsen meget til last, at han ikke udførte hævnen. Om foråret efter, da han havde gjort sit skib færdigt, drog han sönder gennem Bredefjord, fik sig der en hest, red ene, og standsede ikke förend han kom til Ås til sin frænde Eid. Thorkel sagde ham sit ærende, at han vilde opsøge hans skovmand Grim, og spurgte Eid, om han vidste noget til, hvor han havde sit tilflugtsted. Eid svarede, at han syntes ikke om den rejse; Thorkel vilde udsætte sig for en stor fare ved at vove sig imod en så frygtelig mand, som Grim; vilde han rejse, så skulde han tage mange mænd med sig, for at han kunde have overmagten på sin side. Det, svarede Thorkel, tyktes ham kun ringe tapperhed, at drage mandstærke mod en; men derimod bad han Eid låne sig sværdet Sköfnung[1]), thi da håbede han, at han skulde göre det af med en enløbing, om han end var nok så dygtig af sig. Eid bad ham da råde, skönt han mente han vilde fortryde det; men da det var for hans skyld den anden gjorde det, så vilde han ikke nægte ham Sköfnung, som vilde være vel anbragt i hans hånd. »Men dette sværds natur«, sagde han, »er sådan, at sol må man ikke lade skinne på hjaltet, og heller ikke drage sværdet, når kvinder se derpå; bliver nogen såret af det, så læges såret aldrig, uden ved at bruge den livsten[2]), som følger det«. Thorkel sagde, at han nöje skulde lægge mærke dertil, og tog mod sværdet. Eid sagde endelig, at han troede snarest, at Grim havde sit tilflugtsted nordpå i ørkenen Tvidægra[3]) ved søerne Fiskevatn. Derpå red

[1]) der, efter sagnet, af Midfjord-Skegge var taget ud af Rolf Krakes höj i Lejre.
[2]) en sten, som man tillagde en stærk lægende kraft.
[3]) mellem Borgefjord og Nordlandet.

Thorkel nordpå til heden, den vej, som Eid viste ham, og da han var kommen langt frem på heden, så han en stor hytte ved en sø, og søgte derhen.

58. Om Thorkel og Grim.

Thorkel kom nu til hytten, og så, at der sad en mand ved søen ved udløbet af en bæk, og fiskede; han havde et skind over hovedet. Thorkel steg af, bandt sin hest ved hytten, og gik derpå hen til søen, hvor manden sad. Grim, der så skyggen af en mand i vandet, sprang strax op. Thorkel, der allerede var kommen ham temmelig nær, hug efter ham med sit sværd, og traf ham i armen ovenfor håndledet, men såret var ikke stort. Grim løb strax mod Thorkel, og de begyndte at brydes; det viste sig da, hvilken forskel der var på deres styrke, Thorkel faldt, og Grim ovenpå ham. Da spurgte Grim, hvad det var for en mand; Thorkel svarede, det kunde være ham det samme. Grim sagde: »Nu har det fået et andet udfald, end du ventede, thi dit liv er i min vold«. Thorkel svarede, at han vilde ikke bede om fred hvor meget lykken end var ham imod. Grim sagde, at han havde afstedkommet ulykke nok, selv om han ikke blev skyldig i denne; »der må være dig en anden skæbne bestemt, end at dø for min hånd«, sagde han: »jeg vil skænke dig livet, og du må så lönne mig derfor, som du vil«. De stode derpå begge op, og fulgtes ad til hytten. Thorkel så, at Grim blev mødig af blodtabet; han tog da Sköfnungstenen, strøg den, og bandt den ved Grims arm, hvorpå al svie og hævelse forsvandt af såret. De bleve sammen om natten. Om morgenen lavede Thorkel sig til at fare bort, og spurgte Grim, om han vilde tage med? Denne sagde ja. Thorkel vendte sig strax vesterpå, og kom ikke til Eid; han standsede ikke sin rejse, förend han kom til Sælingsdalstunge.

Snorre Gode modtog ham venligt. Da Thorkel nu fortalte ham, at hans rejse havde fået et slet udfald, sagde Snorre, at det var gået godt, og at han spåede Grim en bedre skæbne. »Du skal nu«, vedblev han, »se at skille dig vel ved ham; og hvad dig selv angår, da er det mit råd, at du nu skal lade dine rejser fare, og se til at stadfæste dig her, tage dig en kone og blive høvding som du har byrd til«. Thorkel sagde: »Jeg har ofte befundet mig vel ved eders råd«; og spurgte, om han da havde tænkt på, hvilken kvinde han skulde bejle til? Snorre svarede: »Du skal bejle til den kvinde, som er det bedste parti, og det er Gudrun Osvifsdatter«. Thorkel sagde, at det var et anseeligt giftermål, men han fandt det dog betænkeligt formedelst hendes heftighed og hendes store planer, da hun sikkert vilde lade sin husbonde Bolles død hævne; det stod også til, at Thorgils Hallasen var på råd med hende, og det var et spörgsmål, hvorvidt han vilde synes derom; for resten var Gudrun efter hans sind. Snorre sagde, at han skulde sørge for, at Thorgils ikke var ham til nogen skade, og hvad hævnen over Bolle angik, da mente han, at dermed vilde se anderledes ud, förend næste halvår var omme. Thorkel svarede: »Det kan være, at det ikke er tomme ord, du der taler, men med hævnen over Bolle synes mig ikke det står bedre til nu, end för, med mindre nogle större mænd på en gang blande sig i sagen«. Snorre sagde: »Det er bedst, at du nu i sommer drager udenlands; så se vi imidlertid, hvorledes det går«. Thorkel svarede, at så skulde det være, og dermed skiltes de ad.

Thorkel drog vester over Bredefjord, og kom til sit skib; Grim tog han med sig; de fik god bör om sommeren, og kom til Norge noget sönderpå. Da sagde Thorkel til Grim: »Du ved, hvorledes sagerne stå, og hvorledes vi to kom i fællesskab sammen, det behøver

jeg altså ikke at tale mere om; men jeg så gerne, at det måtte endes bedre, end det lod til i begyndelsen, jeg har fundet en ryst mand i dig, og derfor vil jeg skilles fra dig, som om vi altid havde været de bedste venner. Købmandsvarer skal jeg give dig så mange af, at du kan give dig i selskab med hvilke tappre mænd det skal være, men ophold dig ikke her i landet, thi der ligge mange af Eids venner på rejser, som ikke have noget godt öje til dig«. Grim takkede ham for disse hans ord, og sagde, at hvad der blev budet ham var langt mere end han kunde forlange. Ved skilsmissen gav han Grim gode handelsvarer, og mange roste hans höjmodighed. Derpå drog Grim øster i Vigen, og stadfæstede sig der; han holdtes for en anseelig mand, og hermed endes fortællingen om ham. Thorkel blev i Norge om vinteren, og galdt for en dygtig mand; han var meget rig og driftig i al sin færd. Men nu må vi forlade ham en stund, og vende os til Island, for at se hvad der forefalder, medens Thorkel er udenlands.

59. Om Gudrun og Snorre Gode.

Gudrun Osvifsdatter drog om sommeren henimod Tvemåneden[1]) ind i Dalene; hun red til Tykkeskov. Thorleik opholdt sig da snart på Tykkeskov hos Armods sönner, Haldor og Örnolf, snart på Tunge hos Thorgils. Samme nat sendte Gudrun bud til Snorre Gode, at hun ønskede at tale med ham. Snorre gjorde sig strax færdig, og red selvanden til han kom til Haukadalså. Norden for åen står en stejl klippe, der hedder Høfde[2]); på dette sted havde Gudrun bestemt, at de skulde mødes. De kom der på én tid, og Gudrun havde ligeledes kun en mand

---

1) slutningen af August.

2) et forbjerg tæt ved vadestedet, hvor man rider over åen. G. V.

med sig, og det var Bolle Bollesen. Den gang var han endnu kun tolv år[1]) gammel, men fuldkommen i styrke og forstand så at mange fuldvoxne ikke havde dem bedre; han bar da også Fodbider. Snorre og Gudrun gave sig strax i samtale; men Bolle og Snorres ledsager satte sig på klippen, og så på folk, der rejste igennem landskabet. Og efterat Snorre og Gudrun nu havde talt om almindelige nyheder, spurgte Snorre, hvad der da egenlig var forefaldet, siden hun så hurtig havde sendt bud efter ham. Gudrun sagde: »Det er sandt, at det er mig en splinterny tildragelse, som jeg vil tale om, skönt den er forefalden for tolv år siden, thi jeg agter at tale noget om hævnen over Bolle; uventet kan det ikke komme dig, thi jeg har af og til mindet dig derom; nu vil jeg også erindre dig om, at du har lovet mig din hjælp dertil, når jeg vilde have tålmodighed. Nu synes mig det er på tiden, at du tager dig deraf; med min tålmodighed er det ude, og jeg beder dig om et godt råd, hvorledes hævnen skal udføres«. Snorre spurgte hende, hvad hun mente var bedst. Gudrun svarede: »Min villie er, at ikke alle Olafs sönner skulle gå fri«. Snorre sagde, at han vilde modsætte sig anfaldet på mænd, der vare de anseeligste i herredet, og hvis nære frænder strax vilde pønse på hævn; det var dog engang på tiden, at disse

---

[1]) her gör sagaen et voldsomt brud på tidsregningen, hvorover alle kronologer have brudt deres hoved, hvorledes man skulde kunne få dette til at stemme. Der er dog syn for sagen, at her er digtning med i spillet. Historisk er hævnen fulgt lige efter Bolles drab, i samme eller i al fald i næste år. Det er en digtning, at Bolle skulde have deltaget i sin faders hævn, der igen er nöje forbunden med den bekendte scene imellem Gudrun og Helge; det er alt poesi men uhistorisk. Kun få sagaer blande så meget sammen digtning og sandhed som denne saga. G. V.

ættedrab[2]) hørte op. Gudrun sagde: »Så får man angribe Lambe, og dræbe ham; så er dog en af de værste ryddet af vejen«. »Vistnok«, sagde Snorre, »er der skyld nok hos Lambe til at dræbe ham; men dermed synes mig ikke Bolle hævnet, thi skal disse mænds drab jævnes ved et forlig, så bliver Bolles langt höjere værd ubillig nedsat«. »Vel muligt«, sagde Gudrun, »at vi ikke af Laxdælerne få ret og skel, men bøde skal nogen, i hvilken dal han end bor; der er nu Thorsten Svarte, ingen har ført sig slettere op i denne sag, end han«. Snorre sagde: »Thorstens brøde imod dig er den samme, som deres, der vare med i anfaldet på Bolle, men ikke lagde hånd på ham; derimod lader du dem sidde i fred og ro, som hævnen snarere måtte gå ud over, de, som umiddelbar vare årsag til Bolles død, som Helge Hardbensen«. »Vistnok« svarede Gudrun, »men jeg kan ikke finde mig i, at disse mænd skulle alle blive siddende i fred og ro, som ere min bittre fjender«. Snorre svarede: Dertil ved jeg et godt råd: Lambe og Thorsten skulle være i færden med dine sönner; for ham og Lambe er det den nemmeste måde, hvorpå de kunne tilkøbe sig fred; men ville de ikke det, så har jeg ikke noget imod, at du straffer dem, som du finder for godt«. »Hvorledes«, sagde Gudrun, »skal man få disse mænd, som du har opnævnt, til at deltage i færden«? »Det må blive hans sag, der skal være formand«, sagde Snorre. »Også det«, sagde Gudrun, »må jeg bede dig betænke, hvem denne formand og leder skal være?« Da smilte Snorre og sagde »Du har allerede kåret manden«. »Du mener Thorgils«, sagde Gudrun. »Ja«, svarede Snorre. Gudrun vedblev:

---

[1]) hvorved medlemmerne af tvende familier vexelvis vedbleve at fælde hinanden.

»Jeg har rigtignok för talt til Thorgils derom, men det er så godt som forbi; han forelagde mig nemlig et vilkår, som jeg ikke vil gå ind på; han vil nok hævne Bolle, når jeg vilde gifte mig med ham, men da jeg ingen lyst har dertil, så vil jeg heller ikke anmode ham om denne færd«. Snorre sagde: »Det ved jeg råd for, at Thorgils nok skal göre det; visselig skal du love ham giftermål, dog således, at tingen har en hage; du skal love ham, at du ikke vil tage nogen anden mand her i landet[1]). end ham, hvilket også skal blive tilfældet; thi Thorkel Eyolfsen er ikke nu her i landet, og ham har jeg tiltænkt dig«. »Den list vil han mærke«, sagde Gudrun. »Sikkert ikke«, sagde Snorre, »han er mere fremfusende, end forstandig; lad aftalen ske i få mænds nærværelse, lad hans fostbroder Haldor være tilstede, men ikke Örnolf, thi han er klogere, og går det ikke, så er skylden min«. Derpå endte de deres samtale, og sagde hinanden farvel. Snorre red hjem, og Gudrun til Tykkeskov. Om morgenen efter red Gudrun med sine sönner fra Tykkeskov. Da de rede langs ad Skogestrand[1]) så de folk ride efter dem; de rede skarpt til, og indhentede dem snart; det var Thorgils Hallasen. Efterat de have hilst venlig og sömmelig på hinanden, rede de alle tilsammen om dagen ud til Helgefjeld.

60. Gudrun egger sine sönner til hævn.

Få dage efter at Gudrun var kommen hjem, kaldte hun sine sönner til samtale med sig i sin urtegård; og da de kom, så de, at der vare linnede klæder udbredte,

---

1) her vælger Snorre et tvetydigt ord for at lægge en snare for Thorgils: samlendr, en landsmand, men kan også blot betyde en der opholder sig i samme land, uden hensyn til folk. G. V.

2) Skovstrand, Hvamsfjordens sydkyst.

skjorte og linned brog, der vare meget blodige. Da sagde Gudrun: »Disse samme klæder, som I her skue, må opmuntre eder til at hævne eders fader; herom vil jeg ikke bruge mange ord, thi hvor skulde mine ord fremskynde eder, hvis I ikke røres ved varsler og mindelser, som disse«. Brødrene bleve meget bevægede ved Gudruns ord, men svarede som så: at de havde været for unge til at søge hævn, og uden ledere; de havde hverken kunnet sørge for sig selv eller andre, men mindedes dog nok, hvad de havde tabt. Gudrun sagde, at de tænkte mere på hestekamp og lege. Derefter gik de bort. Om natten kunde de ikke sove; Thorgils mærkede det, og spurgte hvad der fejlede dem? De fortalte ham samtalen med deres moder, og tilföjede, at de ikke længer kunde udholde deres harm og deres moders påmindelse. »Vi ville søge hævn«, sagde Bolle, »nu ere vi brødre så voxne, at man vil lægge os det meget til last, hvis vi lægge hænderne i skødet«. Næste dag gave Thorgils og Gudrun sig i samtale. Gudrun tog således til orde: »mig synes, Thorgils, at mine sönner ikke længer kunne udsætte hævnen efter deres fader; hidtil har dette været opsat, fordi Thorleik og Bolle tyktes mig for unge til at deltage i mandedrab, skönt der havde været grund nok til at påminde dem noget för«. »Det er en sag«, svarede Thorgils, »som du ikke skulde tale til mig om, da du så tvært har nægtet mig din hånd; men jeg er af samme tanker, som för, da vi talte derom: når jeg kan få dig til kone, så gör jeg mig ingen betænkning over, at stinge en eller to ned af dem, som havde mest del i Bolles drab«. Gudrun sagde: »Jeg tror, at Thorleik ikke finder nogen bedre skikket til formand, når noget dristigt værk skal udføres; jeg må da også sige dig, at svendene have i sinde at stævne mod berserken Helge Hardbensen, der sidder på sin gård i Skorradal, og frygter for intet«.

Thorgils sagde: »Det er mig det samme, enten han hedder Helge, eller hvad han hedder, thi jeg tör måle mig med Helge og med hvem det skal være; fra min side er tingen afgjort, når du vidnesfast lover at ægte mig, hvis jeg fremmer hævnen med dine sönner«. Gudrun sagde, at hun vilde holde alt hvad hun lovede, hvor få vidner der end vare derpå, og sagde, at det var bedst at afgöre det; hvorpå hun bad at kalde på hans fostbroder Haldor og hendes sönner. Thorgils vilde havde Örnolf med, men Gudrun sagde, det behøvedes ikke, og hun troede ikke, at Örnolf var ham så hengiven, som han var Örnolf. Thorgils bad hende råde. Nu kom brødrene til Gudrun og Thorgils; ligeledes gav Haldor sig i tale med dem. Gudrun underrettede dem da om, at Thorgils havde lovet at være formand for den færd, hendes sönner havde for, nemlig at hjemsøge Helge Hardbensen, for at hævne Bolle, men han vilde kun göre det på det vilkår, at hun kunde få hende tilægte. »Nu«, vedblev hun, »kalder jeg eder da til vidne på, at jeg lover Thorgils ikke at tage nogen anden mand her i landet, end ham, og i fremmede lande agter jeg ikke at gifte mig«. Thorgils mente nu, at dette var sikkert nok, og mærkede ikke noget. Dermed endte de deres samtale. Nu var det afgjort, at Thorgils skulde påtage sig rejsen; han gjorde sig færdig med Gudruns sönner til at tage fra Helgefjeld, de rede ind i Dalene, og først hen til Tunge.

61. Om Thorsten og Lambe.

Den næste söndag efter holdtes der leidting[1]). Thorgils red did med sin flok. Snorre Gode var ikke med,

[1]) de tre hovedting eller forsamlinger vare: vårting, alting og leidting (i Mai, Juni, August); herom fortælles nærmere i Grågåsen. G. V.

men ellers var der en god hoben. Thorgils forlangte at tale med Thorsten, og sagde: »Du ved at du var med Olafs sönner, den gang Bolle blev dræbt, og du har ingen bod givet hans sönner derfor. Skönt det nu er lang tid siden at dette skete, så tænker jeg de huske de mænd det, som havde del deri; men disse brødre mene at det er dem sömmeligt, sidst at søge hævn hos Olafs sönner for deres frændskab skyld; derimod have de i sinde at vende hævnen mod Helge Hardbensen, thi han gav Bolle banesår. Vi ville nu bede dig, Thorsten, at følge med brødrene på denne færd, og derved erhværve dig fred og forlig«. Thorsten svarede: »Det er ikke sömmeligt for mig at oplægge svig imod min måg Helge; heller vil jeg give penge, for at købe min fred, så meget som anstændigt kan være«. »Nej«, svarede Thorgils, »det er vist ikke brødrenes hensigt, at bruge denne sag til at få penge; du må vel betænke, Thorsten, at du har kun to kår at vælge imellem; enten at tage med eller at udsætte dig for deres overlast, såsnart de se lejlighed dertil; og jeg råder dig til, at du vælger det første, skönt du står i slægtskab med Helge; thi når mænd komme i slig knibe, så må hver sørge for sig«. Thorsten spurgte da, om der var flere af dem, som havde strid med Bolles sönner, der vare i samme tilfælde; og Thorgils svarede ja, at Lambe var i samme omstændigheder. Da sagde Thorsten, at det var ham kært, når han ikke var den eneste, som det gik således. Derpå kaldte Thorgils Lambe til sig, bad Thorsten høre på deres samtale, og sagde: »Jeg vil nu tale med dig, Lambe, om det samme, som jeg allerede har forestillet Thorsten: Hvad sömmelig bod vil du byde Bolles sönner for den anklage, de have imod dig; thi det er os forsikkret, at du lagde hånd på Bolle, og du er så meget mere sagskyldig, som du både tilskyndede andre til Bolles drab,

og du havde mindre grund dertil, end andre». Lambe spurgte, hvad man forlangte af ham? Thorgils sagde, at man vilde sætte ham samme vilkår, som Thorsten, nemlig at forene sig med brødrene mod Helge Hardbensen; men Lambe fandt dette fredkøb ubilligt og umandigt, og vilde ikke være med. Da sagde Thorsten: »Det er ikke klogt af dig, Lambe, så strax at sige nej, thi det er en sag, store og anseelige mænd have del i, og som længe nok have fundet sig i den uret, de have lidt. Om Bolles sönner er mig sagt, at det ere håbefulde mænd, fulde af mod, og de have meget at hævne. Heller ikke kan man vente andet, end at sligt storværk må have alvorlige følger. Mig vil man især lægge dette til last formedelst mit svogerskab med Helge, men jeg tænker, at det vil gå de fleste, som mig, at livet går for alt, og at den anstødssten må først ryddes bort, som ligger nærmest for dören». Lambe sagde: »Der er noget i hvad du der siger, Thorsten, og det er bedst, du råder derfor, hvis du holdet det for det sikkreste, thi vi have længe delt farer med hinanden; jeg forlanger da kun, hvis jeg skal tage del heri, at mine frænder, Olafs sönner, få lov at sidde i fred og ro, hvis hævnen lykkes mod Helge». Det lovede Thorgils på brødrenes vegne. Det blev nu besluttet, at Thorsten og Lambe skulde deltage i færden med Thorgils, og de aftalte at mødes på tredie dag tidlig på Tunge i Hördadal. Derpå skiltes de ad; Thorgils red om aftenen hjem til Tunge. Tiden led nu frem indtil den dag, da de havde lovet at komme, og tredie morgen får solens opgang indfandt Thorsten og Lambe sig på Tunge, hvor Thorgils tog vel imod dem.

62. Om Helge Hardbensen.

Thorgils gjorde sig nu færdig til at ride, og de rede op efter Hördadal ti sammen; der var Thorgils Hallasen,

anføreren for flokken; dernæst Bolles sönner, Bolle og Thorleik; den fjerde var deres broder, Thord Kat; den femte Thorsten Svarte, den sjette Lambe, den syvende og ottende Haldor og Örnolf, den niende Svend, den tiende Hunboge, hvilke vare sönner af Alf fra Dalene; alle vare de krigerske mænd. De rede deres vej op til Sopandeskard og over Langavatnsdal[1]) og så tvært over Borgefjord: derpå ved Eyjarvad over Norderå, og ved Bakkavad over Hvidå kort fra gården der; så rede de igennem Reykedal og over halsen til Skorradal, og så op efter skoven[2]) i nærheden af gården ved Vatnshorn; der stege de af hestene, og da var det langt ud på aftenen. Gården ved Vatnshorn står kort fra søen[3]) sönden for åen. Thorgils sagde da til sine ledsagere, at de skulde blive der om natten, men han vilde fare hen til gården, for at spejde og se, om Helge var hjemme. »Man har fortalt mig«, sagde han, »at Helge som oftest kun har få mænd hos sig, men at han er meget forsigtig og ligger i en stærk tillukket seng«. Thorgils ledsagere bade ham göre det på det bedste. Nu skiftede Thorgils klæder, kastede sin blå kappe og tog en grå kittel på, og gik hen til gården; da han var kommen temmelig nær til indhegningen, så han en mand komme sig imøde, og da de traf hinanden, sagde Thorgils: »Du vil nok tykkes underligt om mit spörgsmål, kamerad! men sig mig, hvad for en egn er jeg kommen i? hvad hedder denne gård? og hvem bor der«? Manden svarede: »Ja, du må rigtig nok være en meget uvidende tosse, hvis

---

[1]) en alfarevej over den bjergkæde der adskiller Bredefjord fra Borgefjord.
[2]) Skorradalen er endnu bevoxet med skov.
[3]) Skorradalssøens østlige ende. G. V.

du aldrig har hørt tale om Helge Hardbensen, en sådan helt og stormand, som han er«. Thorgils spurgte da videre, hvor gæstfri Helge viste sig, når der kom fremmede folk til ham? Den anden svarede, at i den henseende måtte man rose ham, thi Helge viste sig som en stormand, både ved at tage mod folk og i al anden höjmodighed. »Er Helge nu hjemme«? spurgte Thorgils, »jeg vil bede ham om at tage imod mig«. Den anden spurgte, hvad han vilde ham? Thorgils svarede: »Jeg blev erklæret fredløs i sommer på tinget, og vil nu se at finde beskyttelse hos en mand, der har noget at sige; derimod vil jeg tilbyde ham mit følgeskab og tjeneste; følg mig nu hen til gården til Helge!« »Jeg kan gerne«, sagde den anden, »følge dig hjem, thi du kan være vis på at få herberge i nat; men Helge træffer du ikke, for han er ikke hjemme«. »Hvor er han da«? spurgte Thorgils. »Han er oppe på sin sæter, som hedder Sarpen«, svarede manden. Thorgils spurgte fremdeles, hvor det var? og hvad for mænd der var med ham? Den anden svarede, at der var hans sön Hardben og to andre mænd, der vare dømte fredløse, og som han havde taget imod. Thorgils bad ham da, at vise ham hen til sæteren, thi han vilde gerne strax tale med Helge, hvorpå den anden viste ham vejen, og derpå skiltes de ad. Thorgils drejede så ind i skoven og hen til sine medfølgere, som han fortalte, hvorledes han havde erfaret Helges forfatning; »vi ville nu«, sagde han, »blive her natten over, og ikke begive os til sæteren, för i morgen«. De gjorde så. Om morgenen rede de først sent til sæteren; de rede op igennem skoven, til de vare kort fra sæteren; da bad Thorgils dem at stå af og spise dagverd, hvilket de også gjorde, og dvælede de der en stund.

63. Om Helges fårehyrde.

Nu ville vi fortælle, hvad der foregik på sæteren, hvor Helge var med de andre mænd, som nys er sagt. Om morgenen talte Helge til sin fårehyrde, og sagde, han skulde fare omkring i skoven i nærheden af sæteren, og lægge mærke til, hvem der færdedes og hvad der ellers forefaldt; thi han havde haft slemme drömme om natten. Svenden gjorde som han befalede. Han blev borte nogen tid, og da han kom tilbage, spurgte Helge ham, hvad mærkeligt han havde set? »Jeg har set det«, svarede hyrden, »som jeg tænker er mærkeligt nok«. »Og hvad er det da«? sagde Helge. Han svarede, at han havde set nogle mænd, og det ikke så ganske få, og at han troede, de vare fra et andet herred. »Hvor vare de, da du så dem«? sagde Helge; »hvad toge de sig for? og har du lagt mærke til noget af deres klædedragt eller udseende«? Hyrden svarede: »Jeg blev ikke så forbløffet ved deres syn, at jeg ikke skulde lægge mærke til sligt, thi jeg vidste, at du vilde spörge mig derom«. Derpå sagde han, at de vare kort fra sæteren, og spiste dagverd. Helge spurgte, om de sade i kreds eller ud fra hinanden? Han svarede, at de sade i kreds på deres sadler. Helge sagde: »Fortæl mig nu om deres udseende, at jeg kan se, om jeg kan slutte mig til, hvem det er«. Svenden sagde: »Der sad en mand på en malet sadel, med en blå kappe, stor og mandhaftig, med en höj krig i tindingerne og noget fremstående tænder«. Helge sagde: »Den mand kender jeg grant af din beskrivelse; det er Thorgils Hallasen fra Hördadal. Men hvad mon den kæmpe vil os« ? Svenden blev ved: »Ham næst sad en mand på en gylden sadel, han havde en rød skarlagens kjortel på, en guldring på hånden, og et guldlad knyttet om hovedet; han havde gult hår, der faldt i lokker ned

på hans skuldre, lys lød, höj næse, smukke blå og levende öjne, bred pande og runde kinder; hans hår var rundt afskåren til brynene, hans hærder brede, overkroppen stærk, hænderne smukke, og armene føre, og alle hans lader særdeles tækkelige; kort sagt, det var den vakkreste mand, jeg nogensinde har set. Det er også en ganske ung mand, så at han endnu ikke har skæg, og mig syntes han var ganske betagen af sorg«. Helge sagde: »Nöje har du lagt mærke til denne mand, og han må vist nok være udmærket, men uden tvivl har jeg aldrig set ham. Skal jeg imidlertid gætte på, hvem det er, så tænker jeg, det er Bolle Bollesen, thi han skal være en håbefuld yngling«. »Så«, vedblev hyrden, »sad der en mand på en smelteværks (emailleret) sadel, i en lysegrön kjortel, med en stor guldring på hånden; det var en smuk, endnu ungdommelig mand, med lange brune lokker, og i det hele en særdeles tækkelig mand«. Helge sagde; »Det må være Thorleik Bollesen; du har et skarpt syn, og lægger vel mærke til folk«. »Ham næst«, blev hyrden ved, »sad en ung mand i en blå kjortel, og sorte brog med bælte; han havde et lige ansigt, hvide hår, smukt åsyn, var smækker og havde smukke lader«. »Ham«, sagde Helge, »har jeg uden tvivl set, da han endnu var ganske ung; det må være Thord Thordsen, Snorre Godes fostersön; ja, de have smukke folk, de Vestfjordinger. Og hvem var der så mere«? »Så sad der en mand«, sagde hyrden, »på en skotsk sadel, gråsprængt skæg, mörk ansigtsfarve, sort krøllet hår; snarere styg, men så krigersk nok ud, han havde en blå foldkappe på«. »Ham kender jeg grant«, sagde Helge, »det er Lambe Thorbjörnsen fra Laxådal, men jeg kan ikke vide, hvorledes han kommer til at rejse med disse brødre«. Hyrden sagde: »Så sad der en mand i en standsadel, i en blå kofte, med en sølvring på hånden; han så velhavende ud, noget tilårs, og havde mörkt,

stærk kruset hår, og en skramme i ansigtet«. »Nu bliver det værre og værre«, sagde Helge; »det må være min mâg Thorsten Svarte; det er underligt, hvad han kan have der at göre; således vilde jeg i det mindste ikke hjemsøge ham. Nu, hvad kommer der så mere«? »Så«, vedblev den anden, »sade der to mænd, som lignede hinanden, midaldrende og drabelige mænd, med røde hår og fregnet ansigt, men ellers vakkre nok af udseende«. Helge sagde: »Det kan man ikke tage fejl af, hvem det er; det er Armods sönner, Thorgilses fostbrødre, Haldor og Örnolf; du er en klygtig mand til at skelne mellem folk. Var det nu alle dem, du så«? Hyrden svarede: »Nu er jeg snart færdig: dernæst sad der en mand, som vendte sig ud af kredsen, iført en spangebrynie, med stålhue på hovedet, hvis rand var af håndsbrede; han havde en blank øxe på skulderen, hvis egg syntes alen lang; det var en sortöjet mand, der så ud som en viking«. Helge sagde: »Ham kender jeg nöje efter din beskrivelse: det var Hunboge den Stærke, en sön af Alf fra Dalene; jeg gad vidst, hvad de have i sinde; det er udvalgte folk, de have med dem«. Hyrden sagde: »Endelig sad der endnu en nærmest ved denne stærke mand; han havde sortebrune hår, et tykt, rødt ansigt, store bryn, og lidt over middelhöjde«. »Du behøver ikke at beskrive ham nöjere«, sagde Helge; »det har været Svend, Hunboges broder. Det er nok bedst, vi tage os i agt for disse mænd; thi uden tvivl ville de have mig i tale, förend de forlade herredet, og der er dem iblandt dem, som vel tænke, at et sådant møde kunde være sket noget för«. »Nu«, vedblev han, »skulle alle de kvinder, som ere her i sæteren, fare i karleklæder, og tage de heste, der ere her, og ride alt hvad de kunne til vinterhusene[1]); måske

[1]) hovedgården, modsat sæteren.

de, som her sidde og lure på os, ikke lægge så nöje mærke til, om det er kvinder eller karle, der ride; give de os blot en kort tid stunder, så skulle vi snart have mænd samlede til os, og da kan det endnu blive til hvad det skal. Kvinderne rede bort, fire tilsammen.

Thorgils frygtede imidlertid for, at der kunde være kommet nys om dem; han bad derfor de andre at tage deres heste, og skynde sig afsted. De gjorde så. Men förend de vare komne til hest, kom en mand ridende skarpt til dem; han var lille af væxt, og vever af sig, og havde en rask hest. Han hilste Thorgils bekendt. Denne spurgte ham om hans navn og slægt, og hvor han kom fra? Han svarede, at kan hed Hrapp, og var på mødrene side fra Bredefjord, og der var han opfødt. »Jeg bærer Viga-Hrapps navn«, sagde han, »og man ser allerede af navnet, at jeg er ikke at spøge med, skönt jeg er lille af væxt; på fædrene side stammer jeg fra Sönderlandet, og der har jeg nu været i nogle år. Det er en lykke, Thorgils, at jeg har truffet dig her; thi jeg havde dog i sinde at opsøge dig, skönt det kunde falde mig vanskeligt. Jeg er stædt i en vånde; jeg er nemlig raget i strid med min husbonde, der ikke behandlede mig godt; men det er nu noget, som jeg efter mit navn ikke kan finde mig i, derfor satte jeg mig til modværge, men så vidt jeg ved, skadede det ham lidet eller intet; imidlertid vilde jeg dog ikke friste det der ret længe efter, men mente, jeg var i god behold, såsnart jeg kom på ryggen af denne hest, som jeg tog fra bonden«. Han talte en hel del, men spurgte de andre kun om lidet, da de allerede vare færdige til at tage afsted; imidlertid mærkede han snart, at de havde i sinde at stævne mod Helge; dette syntes han godt om, og sagde, at han skulde ikke være blandt de sidste.

64. Helges drab.

Thorgils red nu med sit følge skarpt til, og de kom ud af skoven. Der så de fire mænd ride fra sæteren, ligeledes i fuldt spring. Da sagde nogle af Thorgilses ledsagere, at man strax skulde sætte efter dem; men Thorleik Bollesen sagde, at det var bedst de først kom til sæteren og så, hvem der var; han mente nemlig, at det var ikke Helge eller nogen af hans følgesvende, men det forekom ham at være lutter kvinder. Flere sagde ham imidlertid imod. Thorgils sagde, at Thorleik skulde råde, thi han vidste, at han havde et skarpt syn; og de vendte sig da mod sæteren. Hrapp red frem, rystede spydspigen, som han havde i hånden, fægtede dermed, og sagde, at her var lejlighed til at vise sig. Helges folk bleve intet var, förend Thorgils og hans følge havde omringet sæterhytten. De lukkede da dören, og toge deres våben. Hrapp løb strax op til sæteren, og spurgte, om ræven var derinde? Helge svarede, at han skulde erfare, at den, som boede derinde, var farlig nok og kunde bide fra sig, hvis nogen kom hans hule for nær; i det samme stak han spydet ud igennem sætergluggen og igennem Hrapp, der faldt død til jorden. Thorgils bad de andre fare varlig og tage sig vel i agt; thi de havde folk nok til at indtage sæterhuset og få bugt med Helge, således som han nu var stædt, thi han havde uden tvivl få folk. Sæterhytten var bygget således, at der var en rygås, der lå på gavlvæggene, og enderne af åsen stode udenfor; der var et simpelt grönsværstag på huset, som endnu ikke var groet sammen. Da sagde Thorgils, at nogle mænd skulde gå hen til enderne af åsen, og tage fast på dem, at åsen enten brast eller rafterne indenfor gik af; men nogle skulde passe på dören, hvis de derinde vilde søge ud. Der vare fire mænd i sæterhuset

foruden Helge: hans sön Hardben, tolv år gammel, hans fårehyrde, og de to fredløse mænd, der om sommeren vare komne til ham; den ene hed Thorgils, den anden Eyolf. Thorsten Svarte og Dale-Alfs sön Svend stode ved dören; de andre reve taget af, og havde fordelt arbejdet imellem sig; Hunboge den Stærke og Armods sönner toge ved den ene ende af åsen, Thorgils, Lambe og Gudruns sönner ved den anden, og de rykkede nu så fast i den, at den brast. I det samme stak Hardben sit spyd ud af sæterhuset gennem et hul, der var brudt på dören. Spydet traf Thorsten Svartes stålhue, og gik ind i panden; det var et meget stort sår. Da sagde Thorsten hvad ingen kunde nægte, at der vare folk derinde. Dernæst sprang Helge ud igennem dören så djærvelig, at de der stode næst sprang til side. Thorgils, der stod nær hos, hug efter ham med sit sværd, traf ham i axelen, og gav ham et svært sår. Helge vendte sig imod ham, og havde en vedøxe i hånden. »Endnu blinker den gamle ikke ved at se imod våben«, svang sin øxe mod Thorgils, og traf ham på benet; men da Bolle så dette, sprang han hen til Helge, Fodbideren havde han i hånden, og med den gennemborede han Helge, så det blev hans banesår. Helges følgesvende løbe strax ud af sæterhytten tilligemed Hardben. Thorleik Bollesen gik mod Eyolf, der var en stærk mand. Thorleik hug til ham med sit sværd, traf ham ovenfor knæet, så benet gik af, og han faldt død til jorden; men Hunboge den Stærke løb imod Thorgils, hug til ham med sin øxe, traf ham i ryggen, og kløvede den midt over. Thord Kat stod nær hos, der hvor Hardben løb ud, og vilde strax anfalde ham; men Bolle løb til, da han så det, og befalede, at man ikke måtte göre Hardben skade; »her skal intet fejg mands værk øves«, sagde han, »og Hardben skal have fred«.

Helge havde endnu en sön, der hed Skorre, og var til opfostring i den söndre Reykedal.

65. Brødrenes hjemkomst.

Da dette nu var sket, red Thorgils bort med sit følge, og over halsen til Reykedal, hvor de tillyste disse drab; siden rede de den samme vej tilbage, som de vare komne, og standsede ikke, förend de kom til Hördadal. De fortalte nu hvad der var forefaldet på deres rejse, en dåd, som blev meget berømt, thi det ansås for et vigtigt storværk, at en kæmpe som Helge var fældet. Thorgils takkede derpå medfølgerne for deres bistand, og ligeså gjorde Bolles sönner; og alle de, som havde været med i denne færd med Thorgils, skiltes ad. Lambe red til Laxådal, og kom først til Hjardarholt, hvor han omstændelig fortalte sine frænder der alt hvad der var forefaldet i Skorradal. De vare misfornöjede dermed, dadlede ham meget, og sagde, at han derved havde vist sig at være mere af Thorbjörn Skrjups æt, end af Irekongen Myrkjartans; men han blev meget vred over disse deres yttringer, og sagde, at det skikkede sig ilde for dem, at overfuse ham med bebrejdelser, som han havde unddraget fra døden. De skiltes da efter en kort ordvexling fra hverandre, og vare forbittrede på begge sider. Lambe red hjem til sin gård. Thorgils Hallasen red ud til Helgefjeld tilligemed Gudruns sönner og hans fostbrødre, Haldor og Örnolf; de kom der først silde om aftenen, så at alle vare gåede til sengs. Gudrun stod op, befalede folkene at stå op og at forsyne dem med hvad de behøvede; hun gik så ind i stuen, hilste på Thorgils og alle de andre, og spurgte dem om tidende. Thorgils besvarede hendes hilsen; han havde da lagt sin kappe og sine våben fra sig, og havde sat sig op til støtterne. Han havde en rødbrun kjortel på og et bredt sølvbælte om livet. Gud-

[illegible] ned på banken [illegible]
[illegible] denne vise:

Hjemsøgt vi have [illegible];
ravn lod vi ådsel [illegible];
de, som med Thorleik [illegible],
sit mandemod ej dulgte.
[illegible] der lod falde,
[illegible] alle.
[illegible] skiolde;
[illegible] Bolle.

[illegible]

det«. Da sagde Thorgils, og blev ganske rød i hove-
: »Jeg ser nok, hvorfra den vind blæser; derfra ere
d komne kolde råd imod mig; det er Snorre Godes
und«. Derpå sprang han strax op fra samtalen, og
overmåde vred; gik så hen til sine ledsagere, og
de, han vilde ride bort. Thorleik var misfornöjet,
di det var maget så, at Thorgils ikke skulde se sit
ske opfyldt, men Bolle holdt med sin moder. Gudrun
de, at man skulde give Thorgils gode gaver, og der-
d formilde ham; men Thorleik sagde, at det kunde
e nytte noget, thi Thorgils havde alt for höjt sind,
at han i en sådan sag skulde lade sig nöje med
ting. Gudrun sagde, at så fik han trøste sig hjemme.
med red Thorgils fra Helgefjeld tilligemed sine fost-
dre; han kom hjem til sin gård Tunge, og var meget
fornöjet.

66. Osvifs død.

Denne vinter blev Osvif syg, og døde. Hans død
klagedes meget, thi han havde været en meget vis
nd. Han blev begravet på Helgefjeld, thi Gudrun
vde da ladet en kirke bygge. Samme vinter faldt også
st Odleifsen i en sygdom, og da denne tog til, kaldte
n sin sön, Thord den Lave, til sig, og sagde: »Det
r mig, at denne sygdom vil blive min død. Mit lig
l bringes til Helgefjeld, thi dette sted vil blive det
tigste her i egnen, derfra har jeg ofte set lys skinne«[1].
rpå døde Gest. Vinteren havde været kold, og der var
gen islæg, og Bredefjord var langt ud lagt til, så der
nde ingen skibe komme ud fra Bardestrand. Gests lig

[1] en spådom, der tyder hen til, at her blev i slutningen af 12.
årh. (1184), oprettet et kloster, et bevis for, at sagaen er skre-
.. rum tid efter dette år. G. V.

stod i to nætter oppe på hans gård Hage, men samme nat blev det så hvast et vejr, at al isen drev bort fra landet, og dagen efter var det godt og stille vejr. Da tog Thord et skib, førte Gests lig ombord, og de sejlede om dagen fra Bredefjord, og kom om aftenen til Helgefjeld, hvor de bleve vel modtagne. Der blev han om natten, og næste dag blev Gests lig nedsat; han og Osvif kom til at hvile i samme grav. Nu gik Gests spådom i opfyldelse, at der var kortere imellem dem, end den gang da den ene af dem boede på Bardestrand, den anden på Sælingsdalstunge. Thord den Lave drog atter hjem, da han var færdig; men natten efter blev det et hårdt uvejr, så at isen lagde sig atter helt til land; og dette varede så ved om vinteren, så man ikke kunde sejle der. Det fandt man meget mærkeligt, at det nemlig således traf sig, at man kunde fare med Gests lig, men at det var umuligt at komme frem både för og efter.

67. Thorgils Hallasens drab.

Der var en mand, ved navn Thoraren, der boede i Langedal; han var godordsmand, men ikke mægtig. Hans sön hed Audgisl, og var en rask mand. Thorgils Hallasen tog godordet fra dem. Audgisl drog hen til Snorre Gode, fortalte ham denne uretfærdighed, og bad ham hjælpe. Snorre svarede for en del vel, men gjorde dog ikke meget af det hele, og sagde: »Ja vistnok kryr nu Hallagutten sig! mon Thorgils da aldrig kan finde mand for sig, der ikke vil tåle alt af ham? sikkerlig, det er en stor mand, en tapper mand, men der er dog andre komne til Hel, ligeså dygtige som han«. Og da Audgisl drog bort, forærede Snorre ham en sølvbeslagen øxe.

Om foråret droge Thorgils Hallasen og Thorsten Svarte til Borgefjord, og tilbøde at give Helges sönner og andre hans frænder bøder; der blev sluttet forlig, og

bestemt en sömmelig bod; Thorsten betalte de to trediedele, men den ene trediedel skulde Thorgils udrede på tinget. Om sommeren red Thorgils til tinget, men da de der kom til hraunet ved tingmarkerne, så de et stort kvindemenneske komme sig imøde; Thorgils red hen imod hende, men hun veg til siden, og kvad:

Mænd, som mene
sig meget være,
søge at sno sig
fra Snorres rænker!
men ingen undgår,
thi vis er Snorre.

Derpå gik hun sin vej. Da sagde Thorgils: »Sjelden gik det så, da lykken var med mig, at du forlod tinget, når jeg tog derhen«[1]. Han red nu til tinget, og hen til sin bod, og i begyndelsen løb alting roligt af. Det hændte sig en af tingdagene, at folks klæder bleve hængte ud at törres; Thorgils havde en blå hekle eller kappe, der blev bredt ud på væggen af boden. Og denne kappe hørte man kvæde sålunde:

Heklen våd på væg
hænger, véd sit sned;
tvættet blev den tit;
tör nu aldrig mer.

Dette ansås for et stort under. Næste dag efter gik Thorgils vester over åen, for at betale pengene til Helges sönner; han satte sig ned på den stenige slette ovenfor boderne; med ham fulgte hans fostbroder Haldor, og de vare flere sammen. Helges sönner indfandt sig til mødet; og Thorgils begyndte at tælle sølvet frem;

---

[1]) denne kvinde var nemlig hans dise eller skytsånd.

udgisl Thorarensen gik der i nærheden, og i det ls nævnte elleve, hug Audgisl til ham, og alle tyk- høre, hvorledes hovedet endnu sagde elleve, i det af halsen. Audgisl løb derpå til Vatnsfjordinger- d, men Haldor løb strax efter ham, og slog ham dören til boden. Denne tidende kom til Snorre bod, nemlig, at Thorgils Hallasen var dræbt. Han : »Du må ikke have set ret; det må være Thor- llasen, der har dræbt en anden«. »Da føg dog ioved fra kroppen«, sagde den, der bragte bud- »Så måske det dog er sandt«, sagde Snorre. drab blev forsonet med pengebøder, som der for- i Thorgils Hallasens saga[1]).

68. Thorkels giftermål med Gudrun.

en samme sommer, da Thorgils Hallasen blev dræbt, er et skib til Björnshavn; det tilhørte Thorkel Eyolf- an var da så rig en mand, at han havde to knarre ser. Det andet skib kom til Bordeyre i Hrutafjord

bestemt en sömmelig bod; Thorsten betalte de to trediedele, men den ene trediedel skulde Thorgils udrede på tinget. Om sommeren red Thorgils til tinget, men da de der kom til hraunet ved tingmarkerne, så de et stort kvindemenneske komme sig imøde; Thorgils red hen imod hende, men hun veg til siden, og kvad:

Mænd, som mene
sig meget være,
søge at sno sig
fra Snorres rænker!
men ingen undgår,
thi vis er Snorre.

Derpå gik hun sin vej. Da sagde Thorgils: »Sjelden gik det så, da lykken var med mig, at du forlod tinget, når jeg tog derhen«[1]). Han red nu til tinget, og hen til sin bod, og i begyndelsen løb alting roligt af. Det hændte sig en af tingdagene, at folks klæder bleve hængte ud at törres; Thorgils havde en blå hekle eller kappe, der blev bredt ud på væggen af boden. Og denne kappe hørte man kvæde sålunde:

Heklen våd på væg
hænger, véd sit sned;
tvættet blev den tit;
tör nu aldrig mer.

Dette ansås for et stort under. Næste dag efter gik Thorgils vester over åen, for at betale pengene til Helges sönner; han satte sig ned på den stenige slette ovenfor boderne; med ham fulgte hans fostbroder Haldor, og de vare flere sammen. Helges sönner indfandt sig til mødet; og Thorgils begyndte at tælle sølvet frem;

---

[1]) denne kvinde var nemlig hans dise eller skytsånd.

forsorg i denne sag, thi hans råd have været os gavnlige«. Da Snorre nu blev ved at opmuntre dertil, så blev det endelig aftalt, at der skulde indgås giftermål imellem Gudrun og Thorkel, og Snorre bød sig til at holde brylluppet. Det bifaldt Thorkel, som havde formue nok til at lægge til så meget det skulde være. Men Gudrun sagde: »Min mening er, at gildet skal stå her på Helgefjeld; bekostningen bryder jeg mig ikke om, og forlanger hverken at Thorkel eller nogen anden skal have ulejlighed dermed«. »Ofte viser du, Gudrun«, sagde Snorre, »at du er en mandig kvinde«. Det blev nu aftalt, at brylluppet skulde stå på Helgafjeld sex uger för vinteren. Snorre og Thorkel droge derpå bort; Snorre tog hjem, men Thorkel til sit skib, og opholdt sig om sommeren snart ved dette, snart på Tunge. Tiden kom nu at gildet skulde stå. Snorre tog derhen med Thorkel, og de havde omtrent tresindstyve mand med sig, udvalgte folk, de fleste i farvede klæder. Gudrun havde indbudet henved hundrede mænd. Brødrene Bolle og Thorleik gik tilligemed de fornemste gildesmænd Snorre og Thorkel imøde, bøde dem velkommen, lode sørge for deres heste, og deres rejseklæder aftage, og fulgte dem så ind i stuen; her indtoge de med deres følge den höjere bænk, men de af Gudrun indbudne mænd den lavere.

69. Om Gunnar Thidrandebane.

Denne høst var Gunnar Thidrandebane sendt til Gudrun, for at hun skulde yde ham værn og beskyttelse. Hun havde modtaget ham, men dog holdt hans navn skjult. Gunnar blev erklæret fredløs for Thidrande Geitersens drab fra Krossevig på Østerlandet, hvilket fortæl-

les i Njardvikingesaga[1]. Gunnar skjulte sig omhyggelig, thi mange tragtede ham efter livet.

Nu hændte det sig på den første gildesaften, da brylluppet stod imellem Thorkel Eyolfsen og Gudrun, da folk gik hen for at vaske sig, at der ved vandet stod en höj mand, hærdestor og bringebred, med en sid hat på hovedet. Thorkel spurgte, hvem han var? og han gav sig et navn, det første det bedste, der faldt ham ind, men ikke det rette. Thorkel sagde: »Det kan ikke være sandt; du ligner snarere Gunnar Thidrandebane; men er du så stor en kæmpe, som ordet går, så kan du ikke ville skjule dit navn«. Gunnar svarede: »Du tager dig ivrig heraf; nu vel, jeg tænker heller ikke, jeg behøver at skjule mig for dig; du har ret, du kender din mand, og hvad skæbne har du nu tiltænkt mig«? »Det skal jeg på öjeblikket vise dig«, sagde Thorkel, og befalede sine mænd, at de skulde gribe ham. Men Gudrun, der sad inde på tværbænken med de andre kvinder, med lin over deres hoveder, havde næppe mærket dette, förend hun steg ned fra brudebænken, og kaldte på sine mænd, at de skulde komme Gunnar til hjælp, og sagde, de skulde ikke skåne nogen mand, hvem det så var, der satte sig imod dem. Hun havde mange flere folk på sin side, så nu tog sagen en anden vending. Snorre Gode lagde sig da derimellem, og bad dem holde op med denne ufred; til Thorkel sagde han, at han skulde ikke være så ivrig, han kunde nu se, hvilken mandig kvinde Gudrun var, som heri viste forstand for dem begge. Vel forestillede Thorkel, at han havde lovet sin navne, Thorkel Geitersen, der var hans gode ven, at dræbe Gunnar, hvis han kom der i egnen; men Snorre

---

[1] denne saga findes i tillæg bag sagaen.

svarede, at nu måtte han følge deres villie, hvilket også var til hans eget bedste, thi han vilde aldrig få en sådan kone som Gudrun, om han end søgte vide om; og ved Snorres forestillinger, og fordi han indså, at han havde ret, slog Thorkel sig til tåls, og Gunnar blev bragt bort om aftenen. For resten løb gildet vel og prægtig af, og da det var til ende, droge folk bort. Ved afskeden gav Thorkel såvel Snorre, som alle andre ansete mænd, store pengegaver, hvorimod Snorre bød Bolle Bollesen hjem til sig, og bad ham blive hos sig sålænge han selv vilde. Bolle tog derimod og red hjem til Tunge.

Thorkel sad nu på gården Helgefjeld, og overtog bestyrelsen af hussagerne; thi det gik ham ligeså godt fra hånden som handelsrejser. Strax om høsten lod han en sal nedbryde, og opførte en anden stor og prægtig. Med Gudrun levede han meget kærlig. Vinteren led. Foråret efter spurgte Gudrun, hvorledes han nu vilde sørge for Gunnar Thidrandebane? Han svarede, at hun måtte råde derfor; hun havde taget sig den sag så nær, at han nok kunde tænke, hun gav sig ikke tilfreds, för han blev sömmelig udstyret. Gudrun sagde, at han havde ret; »du skal give ham et skib og andre ting, som han kan behøve«, sagde hun. Thorkel svarede smilende: »Du tænker stort i mange ting, Gudrun, og vilde være ilde tjent med en usling til mand, det er din natur imod; det skal nu ske, som du ønsker«. Og så skete det. Gunnar tog med störste taknemmelighed imod gaven, og yttrede, at han aldrig vilde blive i stand til at gengælde al den hæder og ære, de havde vist ham. Han drog nu bort fra landet, og kom til Norge, og tog så til sine gårde; han var meget rig og mægtig og en brav mand.

70. Thorleiks udenlandsrejse.

Thorkel Eyolfsen blev en stor høvding, vennesæl og anset; han havde megen indflydelse i herredet, og førte mange sager; men om hans tingtrætter fortælles her dog intet. Næst efter Snorre var han den mægtigste mand i Bredefjord. Han lod alle husene bygge på Helgefjeld, store og stærke, afpælede også grundvolden til kirken, og bekendtgjorde, at han vilde købe kirkeved. Thorkel og Gudrun havde en sön, ved navn Geller, der snart blev en håbefuld dreng [1]).

Bolle Bollesen opholdt sig snart på Tunge, snart på Helgefjeld, og Snorre kunde godt lide ham. Hans broder Thorleik derimod var på Helgefjeld. De vare begge store og dygtige mænd, men især Bolle. Thorkel behandlede sine stifbörn godt. Bolle var nu sexten år gammel, men Thorleik tyve; da sagde Thorleik til sin moder, at han ønskede at rejse udenlands, og at han kunde få gods dertil; thi han var nu ked af at sidde hjemme som en kvinde. Thorkel gav ham bifald heri, og købte ham part i et skib, der stod oppe ved Dagverdsnæs, fulgte ham til skibet, og udredte ham med

---

[1]) Geller var Are Frodes farfader. Han døde i Roskilde på vejen fra Rom år 1073 da Are var 7 år gammel. Geller var da efter annalernes udsagn 65 år gammel; han er altså født 1008. Gudruns og Thorkels ægteskab kan derfor ikke sættes senere end 1007, hvilket også stemmer med Heimskringla. Snorre fortæller nemlig, at Geller blev af kong Olaf den Hellige sendt til Island året 1026, for at formå sine landsmænd til at underkaste sig Norges konge og betale skat; dengang har Geller været 18 år gammel. Efter Laxdælas tidsregning gå der 13 år mellem Bolles død og Gudruns fjerde ægteskab, og Gellers fødsel falder omtrent på året 1020. Urimeligheden af dette er jo håndgribelig. Den korte Njardvikingesaga stemmer her med Snorre og annalerne. G. V.

alt. Om sommeren rejste Thorleik udenlands, og kom til Norge, hvor den gang kong Olaf den Hellige var landshøvding. Han begav sig strax til kongen, der tog vel imod ham, kendte sig ved hans slægt, og bød ham til sig. Han blev da hos kongen om vinteren, blev hans hirdmand, teede sig som en rask mand, og blev i flere år hos kong Olaf.

Da Bolle Bollesen var bleven atten år gammel, gav han sig en gang om foråret i tale med sin stiffader og moder, og bad dem udrede ham sin fædrenearv. Gudrun spurgte, hvad han da havde for, siden han krævede gods af dem. Han svarede, han vilde bejle til en kvinde, og bad sin stiffader, at han vilde være hans talsmand. »Hvem vil du da bejle til«? sagde Thorkel. »Til Thordis«, svarede Bolle, »Snorre Godes datter; hun er den kvinde, som jeg allerhelst vil eje, og får jeg ikke hende, så kan det vare længe, inden jeg gifter mig, så den ting ligger mig meget på hjerte«. »Det er rimeligt, sön«! sagde Thorkel, »at jeg tager mig af den sag, når det er dig om at göre; og jeg tænker, Snorre vil gerne give sit bifald, da han snart kan se, at han får en brav svigersön«. Gudrun sagde: »Det må jeg uden betænkning sige, Thorkel! at jeg vil göre alt mit til, at Bolle får en kone efter sit ønske; både elsker jeg ham mest, og tillige har han stedse været den omhyggeligste af mine börn til at opfylde min villie«. Thorkel sagde da også, at han for sit vedkommende vilde udrede Bolle vel, og det af mange grunde, især da han troede, Bolle vilde blive en brav mand. Kort efter droge da Thorkel og Bolle med mange mænd i følge til Tunge, hvor Snorre modtog dem venskabelig, og beværtede dem med herlig drik. Hans datter Thordis var hjemme, en smuk og udmærket kvinde. Da de havde været der i nogle få dage, frembar Thorkel frieriet, at han nemlig ved Bolle ønskede

at komme i svogerskab med Snorre, og at det var hans datter Thordis bejleriet galdt. Snorre svarede, at det var et hæderligt forslag, som han det af Thorkel kunde vente, Bolle var en smuk mand, og hvo der fik ham, blev vel gift; men det kom dog mest an på, hvad Thordis vilde sige dertil, thi hun skulde have den til mand, hun selv syntes om. Sagen kom da for Thordis; hun svarede, at hun vilde overlade det til sin faders forsorg; og sagde, at hun heller vilde have Bolle, end en ubekendt mand mere langvejs fra. Da Snorre nu mærkede, at det ikke var hende imod at forenes med Bolle, så blev tingen afgjort, forlovelsen indgået, og brylluppet berammet at skulle stå hos Snorre om midsommer. Derpå rede Thorkel og Bolle hjem til Helgefjeld, og Bolle blev nu hjemme til bryllupstiden kom. Da gjorde Thorkel og Bolle sig rede, samt de mænd, de vilde have med, en stor og udvalgt skare; de rede til Tunge, og bleve vel modtagne; der vare allerede mange gæster, og holdtes et anseeligt bryllupsgilde. Da folk igen rede bort, gav Snorre både Thorkel og Gudrun sömmelige gaver. Bolle blev på Tunge, og levede kærlig med Thordis. Snorre gjorde også sit til at göre ham livet behageligt, og holdt snart mere af ham end af sine egne börn.

Om sommeren efter kom et skib i Hvidå; halvparten deri ejede Thorleik Bollesen, den anden halvpart nogle norske mænd. Da Bolle erfarede det, red han strax ned til skibet; brødrene bleve glade ved at møde hinanden, og Bolle var der nogle nætter. Så rede de begge til Helgefjeld, hvor Thorkel og Gudrun toge kærlig imod dem, og bøde Thorleik til at blive der om vinteren, hvilket han modtog. Da han nu havde opholdt sig en stund på Helgefjeld, red han til Hvidå, lod skibet sætte op, og varerne føre derfra. Han havde erhværvet sig både gods og anseelse; thi han var bleven

kong Olaf Haraldsens (den Helliges) håndgangne mand[1]. Han var nu om vinteren på Helgefjeld, men Bolle på Tunge.

71. Brødrenes aftale.

Vinteren efter Thorleiks hjemkomst kom brødrene jævnlig sammen og taltes ved, og fandt ingen fornöjelse hverken i lege eller anden skemt. Engang da Thorleik var på Tunge, talte de hele dage med hinanden, så Snorre kunde nok mærke, de havde noget stort for. Han gav sig derfor i tale med dem; de hilste ham, men lode strax talen falde. Han besvarede da deres hilsen, og sagde: »Hvad er det I overlægge, da I hverken sove eller spise«? Bolle svarede, at de overlagde ikke noget, men talte kun om ubetydelige ting. Men Snorre vedblev at trænge ind på dem, til Thorleik endelig tilstod, at de havde i sinde at drage mod Olafs sönner og overvælde dem, thi nu mente de, at de nok kunde få bugt med dem, da Thorleik var bleven kong Olafs håndgangne mand, og Bolle var bleven svigersön af en høvding som Snorre. Hertil svarede denne, at der var kommen bod nok for Bolles drab, da Helge Hardbensen havde bødet med sit liv, og at dette havde afstedkommet ulykke nok allerede. Men da sagde Bolle: »Hvad nu, Snorre! er du ikke ligeså opsat på at stå os bi, som du var nys? havde Thorleik tænkt det, da skulde han vel have tiet stille med vore planer. Holder du Helges død for en tilstrækkelig hævn for Bolle, da dog alle vide, at der blev givet penge for Helges drab, men min fader ligger ubødet«. Da Snorre nu mærkede, at han ikke kunde

---

1) Thorleik Bollesen er vel den samme som Thorleik den Fagre, der ved midten af århundredet blev kong Svend Estridsens håndgangne mand, og digtede en flok (digt) om ham. G. V.

få dem til at forandre sine tanker, så tilbød han heller at ville se at indlede forlig med Olafs sönner, end at det skulde komme til manddrab; og deri samtykkede brødrene. Derpå red Snorre til Hjardarholt med nogle mænd. Haldor tog vel imod ham, og bød ham at blive der; Snorre svarede, at han skulde ride hjem igen, men han havde et vigtigt ærende. De gave sig da i samtale, og Snorre kom frem med sit ærende, hvorledes han nemlig havde mærket, at Bolle og Thorleik ikke længer vilde finde sig i, at deres faders død ikke blev bødet af Olafs sönner; men at han nu vilde se om der kunde stiftes forlig, og dog engang blive ende på frændernes ufred. Haldor viste sig villig, og svarede: »Det er mig tilfulde bekendt, at Thorgils Hallasen og Bolles sönner agtede at anfalde mig eller mine brødre, indtil du fik deres hævnelyst vendt så, at de besluttede sig til at dræbe Helge Hardbensen, og har du i denne sag fortjent tak af mig og mine frænder«. Snorre sagde: »Det er mig om at göre, at mit ærende lykkes, og at der kan stiftes et godt forlig imellem eder; thi jeg kender eders modstanderes tænkemåde, og ved, at de vil holde alt, hvorom I blive forligte«. Haldor svarede da: »Det vil jeg, i forventning af mine brødres samtykke, love, at betale penge for Bolles drab efter tiltagne mænds dom, dog så at jeg undtager al anden straf af fredløshed og landflygtighed, mit godord og min bopæl, ligeså mine brødres bopæle, så at alt dette tilsikkres os för endelig dom i sagen; og hver kan da på begge sider vælge sin mand til voldgiftsmand«. Snorre svarede: »Det er et godt og ædelt tilbud; og det ville brødrene modtage, hvis de følge mit råd«. Derpå red Snorre hjem, fortalte brødrene udfaldet af hans rejse, og tilföjede, at han ikke vilde have mere med deres sag at göre, hvis de afsloge dette tilbud. Bolle overlod det til ham, og sagde,

at han skulde være voldgiftsmand fra deres side. Så sendte Snorre bud til Haldor, at forliget var sluttet, og bad ham vælge den anden voldgiftsmand, der tillige med ham kunde dømme i sagen. Haldor valgte Stenthor Thorlaksen fra Eyre; og mødet skulde være på Drange på Skogestrand efter fire sommerugers forløb. Thorleik Bollesen red til Helgefjeld, og der forefaldt intet mærkeligt om vinteren. På den til mødet bestemte tid kom Snorre Gode med Olafs sönner, de vare i alt femten; ligeså mange kom med Stenthor. Snorre og Stenthor gave sig i tale sammen, og bleve enige om sagen; derpå betalte de pengeboden; hvor meget der blev bestemt, siges ikke, men derimod at de betalte ordenlig, og at forliget blev vel holdt. På Thorsnæsting bleve pengene udredte. Haldor gav Bolle et godt sværd, men Stenthor Olafsen gav Thorleik et skjold, som ej var at foragte. Derpå blev tinget sluttet, og på begge sider vare de vel tilfredse.

72. Bolle beslutter at rejse udenlands.

Efterat de nu således havde forliget sig, og Thorleik havde været to år på Island, tilkendegav Bolle, at han vilde rejse udenlands. Snorre frarådte det, og sagde: »Det tykkes os uvist, i hvilken fare du kan komme; men vil du have mere at råde over, end du nu har, så vil jeg skaffe dig en bopæl og forsyne dig med bo, forskaffe dig høvdingskab og på alle måder forfremme dig; og dette vil ingen vanskelighed have, da alle lide dig godt«. Bolle svarede: »Jeg har længe haft i sinde, at se mig om i sönden, thi den holdes for uerfaren, der ikke har gjort sig bekendt med andet, end Island«. Og da Snorre så, at det var hans faste forsæt, tilbød han ham så meget gods, som han vilde have til rejsen; og Bolle så gerne at han var vel forsynet, thi han vilde ikke, sagde han, ty til nogens miskundhed hverken der

ıå landet eller udenlands. Han red derfor til Borgefjord, ıg købte sig part i et skib der, således at begge brødre ,kulde være fælles derom; derpå red han hjem. Bolle ıg Thordis havde en datter, der hed Herdis; hende bød ;udrun sig til at opfostre; hun var et år gammel, da ıun kom til Helgefjeld. Hun var der længe, og Gudrun ıoldt meget af hende.

73. Brødrenes udenlandsrejse.

Nu droge begge brødrene hen til skibet. Bolle havde neget gods at tage med sig. De gjorde nu skibet i ıtand, og da de vare færdige, sejlede de ud, men det ɾarede en tid, för de fik god bör, så de vare længe på ıøen; de kom om høsten til Norge, nord ved Trondhjem. Kong Olaf var øster i landet i Vigen, hvor han vilde have ıit vintersæde; og da brødrene erfarede, at kongen ikke ɾilde komme til Throndhjem den høst, så sagde Thorleik, ıt han vilde østerpå for at træffe kongen; men Bolle ıvarede, at han ikke syntes om, at drive omkring mellem købstæderne nu i høstens tid, hvilket vilde være forbun-len med megen nød og besværlighed; han vilde derfor)live vinteren over i byen, da man havde sagt ham, at kongen vilde komme til foråret; men hvis han da ikke kom, så havde han ikke noget imod, at de droge hen ;il ham. Bolle fik sin villie frem; de lossede skibet, og :oge sig bolig i byen. Det viste sig snart, at Bolle var en fremstræbende mand, der vilde overgå andre; og det lykkedes ham, thi han var gavmild, og erhværvede sig snart anseelse i Norge. Han havde sig et følgeskab om vinteren, og nårsomhelst han gik til skytninge[1]), da så man strax, at hans mænd vare bedre udrustede med klæder og våben, end de andre borgerfolk; han betalte

[1]) drikkegilder, som holdtes ved sammenskud af deltagerne.

også ene for hele sit følgeskab, når de sade i skytninge; og den samme gavmildhed og stormodighed viste han ligeledes ved andre lejligheder. Brødrene vare nu i byen om vinteren.

Denne vinter opholdt kong Olaf sig øster i Sarpsborg[1]), og man hørte derfra, at kongen vilde blive der. Tidlig på foråret sejlede derfor brødrene did, og begave sig strax til kongen. Denne modtog sin hirdmand Thorleik og hans ledsagere vel, og spurgte så, hvad det var for en statelig mand, han havde med sig? Thorleik svarede: »Det er min broder, og han hedder Bolle«. »Visselig er det en dygtig mand«, sagde kongen. Derpå bød kongen dem at blive hos sig, hvilket de med tak toge imod, og de vare hos ham om foråret. Kongen kunde godt lide Thorleik, ligesom för, men han gjorde dog langt mere af Bolle, og fandt i ham et mynster på en mand. Mod enden af våren talte nu brødrene om deres rejseplan; Thorleik spurgte sin broder, om han om sommeren vilde tage ud til Island, eller han vilde blive længer i Norge? Bolle svarede: »Ingen af delene; og sandt at sige var det min beslutning strax da jeg tog fra Island, at udbrede mit ry længer, end så; tag nu du, min broder, mod vort skib«! Det gjorde Thorleik ondt, at de skulde skilles ad, men han lod sin broder have sin villie. Denne beslutning forebragte de nu også kongen, der gerne havde set, at Bolle blev hos ham en stund, og lovede ham samme navnebod, som Thorleik. Men Bolle svarede, at han gerne ønskede at gå kongen tilhånde, men først måtte han følge sin bestemmelse, og vilde da gerne tage derimod, hvis han kom lykkelig tilbage. »Du får«, sagde kongen, »selv råde for dine rejser, Bolle! Islænderne ere nu engang egenrådige, men det må jeg

[1]) år 1023.

sige, at jeg holder dig for den mærkeligste mand, der er kommen fra Island i mine dage«. Da nu Bolle havde fået orlov af kongen, lavede han sig til rejsen, og gik ombord på en kog, der skulde til Danmark; han havde meget gods med sig, også nogle af hans ledsagere fulgte med ham. Om vinteren var han i Danmark. Thorleik blev da tilbage hos kong Olaf, men Bolle rejste sin vej, og hvor han kom frem, nød han megen ære hos høvdingerne. Da han havde været en vinter i Danmark, fortsatte han sin rejse endnu længer ud, og drog lige ud til Miklegård. Her varede det ikke længe, förend han blev optagen blandt Væringerne. Efter de frasagn, vi have hørt, har ingen Nordmand gået i sold hos Miklegårdskongen[1]), för Bolle Bollesen[2]). I Miklegård var han i mange år, og viste sig som den rysteste mand i alle mandeprøver, og gik altid de fremmeste næst; og Væringerne gjorde meget af ham, sålænge han var der.

74. Thorkels udenlandsrejse.

Nu er at fortælle om Thorkel Eyolfsen, at han sidder på sin gård og i sit høvdingskab. Hans og Gudruns sön Geller voxte op hjemme; han blev tidlig mandig og vennesæl. Engang, fortælles der, at Thorkel fortalte Gudrun en dröm, han havde haft; »jeg drömte«, sagde han, »at jeg havde så stort skæg, at det strakte sig over hele Bredefjord«; hvorpå han bad hende råde drömmen. Hun spurgte: »Hvad mener du, den betyder«? »Jeg tænker snarest«, sagde han, »at min magt vil udbrede sig over hele Bredefjord«. »Måske«, sagde hun, »men jeg

---

[1]) den græske kejser.

[2]) I Njala nævnes dog Kolskeg i slutningen af 10. årh. og i Hrafnkelssaga Eyvind i midten af samme årh., men det er dog tvivlsomt om de efterretninger ere pålidelige. G V.

skulde snarede tro, det betyder, at dit skæg skal falde ned i fjorden«.

Den samme sommer satte Thorkel sit skib frem for at sejle til Norge; hans sön Geller var da tolv år[1]) gammel, og fulgte med sin fader. Thorkel tilkendegav, at han vilde hente sig ved til en kirke, og sejlede strax ud; han havde en god overfart, men lå dog temmelig længe på søen, og kom til Norge nordpå. Den gang opholdt kong Olaf sig i Throndhjem[2]). Thorkel begav sig strax til ham med sin sön Geller og de bleve vel modtagne; Thorkel nød megen ære hos kongen den vinter, og det er et almindeligt ord, at denne gav ham ikke mindre gods, end hundrede mark brændt sølv. Geller gav han om julen en kappe, der også var en stor kostbarhed og et herligt stykke. Dette år lod kong Olaf en kirke bygge i byen af tömmer; det skulde være en prægtig munsterkirke, opført med al pragt. Om foråret blev det tömmer, som kongen gav Thorkel, ført ned til skibet; det var stort og godt, thi Thorkel forestod selv valget. Engang en morgen tidlig, da kongen gik ud med nogle få mænd, så han en mand oppe på kirken, som var under bygning; han kendte ham og så at det var Thorkel Eyolfsen, der gik og målede alle de störste træer, både tværbjælkerne, afbindingerne og stolperne. Kongen gik strax derhen, og sagde: »Hvad nu, Thorkel! agter du efter dette mål at lade det tömmer hugge, som du fører til Island«? »Ja, i sandhed, herre«! svarede Thorkel. »Hug to alen af hvert stortræ«, sagde kongen, »og det bliver endda den störste kirke, der er bygget på Island«. Thorkel svarede: »Behold selv dit tömmer, hvis du tror at have givet mig for meget, men jeg hugger ikke så meget som en alen deraf; jeg har både lejlighed og lyst til at skaffe mig

[1]) skal være sexten. [2]) år 1024.

noget andet tömmer«. Da svarede kongen, og det i al sagtmodighed: »Det er sandt, Thorkel, at du er al ære værd, men nu gör du dig for meget til; thi visselig er det overmod af en bondesön at ville kappes med os; imidlertid formener jeg dig ikke tömmeret, hvis det må lykkes dig at bygge en kirke deraf; thi du må göre den så stor, som du vil, så kan din hovmod dog ikke rummes deri; men det bæres mig for, at dette ved vil komme til liden nytte, og at det aldrig vil times dig at danne et stort værk deraf«. Dermed ophørte samtalen; kongen gik igen bort, og man kunde nok mærke, at han var misfornöjet, fordi Thorkel så lidet brød sig om hans råd; imidlertid lod han sig ikke mærke dermed, så de skiltes med megen kærlighed. Thorkel steg ombord, fik god bör, og var ikke længe på søen. Han landede i Hrutafjord, og red strax hjem til Helgefjeld. Alle glædede sig over hans hjemkomst, og han havde vundet megen ære ved denne rejse. Han lod nu skibet sætte op og forvare, og lagde tömmeret hen i god behold. Han sad nu hjemme om vinteren på sin gård, havde mange folk, og førte i det hele megen pragt, hvilket Gudrun ikke havde noget imod; thi hun sagde, at penge vare kun derfor til, at man skulde skaffe sig anseelse deraf, og når hun skulde skaffe noget tilveje, sørgede hun altid for det kunde være som storfolk havde det. Om vinteren forærede Thorkel sine venner mange af de kostbarheder, han havde ført ud med sig.

75. Haldors og Thorkels samtale.

Om vinteren efter jul gjorde Thorkel sig rede at tage til Hrutafjord, for at flytte sit tömmer derfra; først red han ind i Dalene, derfra til Ljåskove til sin frænde Thorsten, hvor han forsynede sig med folk og heste; og endelig til Hrutafjord, hvor han dvælede en stund, for at

indrette alt til sin rejse; han samlede heste der omkring ved fjorden, thi han vilde ikke göre flere farter, hvis det kunde undgås; og det skulde have sin tid. Disse forretninger beskæftigede ham til ind i fasten, og endelig fik han det i stand; på mer end tyve heste lod han tömmeret trække bort derfra[1]), og lod det ligge på Ljåøre[2]) hvorfra han agtede at føre det til søs til Helgefjeld. Thorsten havde en stor færge; den vilde han se at få på tilbagevejen. Om fasten var Thorkel på Ljåskove, thi det gik meget kærligt til imellem frænderne; og da talte Thorsten til ham om, at det var nok bedst, de fulgtes ad til Hjardarholt; han vilde nemlig fale på nogen jord hos Haldor; thi denne havde kun få penge, siden han havde betalt Bolles sönner bøderne for deres fader, og jorden var sådan, at han nok vilde eje den. Thorkel bad ham råde, og de toge omtrent en snes i følge til Hjardarholt; Haldor tog her vel imod dem, og var meget oprömt. Der var kun få folk hjemme, da han havde sendt dem hen til Stengrimsfjord, hvor en hval var dreven op, som tilhørte ham. Beiner den Stærke var hjemme, den eneste der endnu var i live af de folk, der havde været hos hans fader Olaf. Haldor havde sagt til Beiner, da han så Thorsten med de andre komme ridende: »Jeg ser nok, hvad disse frænder have for et ærende; de ville købe jord af mig, og hvis så er, ville de kalde mig hen til en samtale, og formodenlig sætte sig hver på sin side af mig; truer de mig da med nogen ulempe, så vær du ikke senere til at anfalde Thorsten, end jeg er mod Thorkel.

[1]) han lod det vel trække på slæder over fjeldet, og valgte derfor vintertiden.

[2]) ved mundingen af floden Ljå tæt ved gården Ljåskove, herfra skulde tömmeret flyttes til søs ud ad Hvamsfjorden til Helgefjeld. G. V.

Du har længe været tro mod os frænder, og jeg har ligeledes sendt bud til den næste gård efter folk, og jeg vilde ønske, at de måtte komme just som vi ende samtale«. Da det nu led hen på dagen, talte Thorsten til Haldor, om de ikke skulde gå hen at tale sammen, thi de havde et ærende til ham. Haldor sagde jo, det kunde de gerne. Da vendte Thorsten sig til sine ledsagere, og sagde, at de behøvede ikke at gå med dem; men Beiner den Stærke gik alligevel med, thi han mærkede nok, det vilde gå som Haldor havde talt om. De gik meget langt hen i tunet. Haldor havde en sömmet kappe med et langt brystspænde, som den gang var brug. Han satte sig ned på marken, begge frænderne hver på sin side af ham, så nær, at de næsten sade på hans kappe; Beiner stod tæt hos dem, og havde en stor øxe i hånden. Da sagde Thorsten: »Det er mit ærende her, at jeg ønsker at købe jord af dig, og jeg bringer nu dette på bane, fordi min frænde Thorkel er med; denne handel tykkes mig passende, thi efter hvad jeg har hørt har du mangel på rede penge, men derimod god jord; jeg vil give dig sömmelig stadfæste derfor og så meget i penge, som vi kunne blive enige om«. Haldor lod i begyndelsen, som han nok kunde have lyst dertil, og de gave sig til at tale om prisen; og da de mærkede, at Haldor ikke var uvillig dertil, så gav Thorkel et ord med i laget, og søgte at bringe handelen i stand. Men da begyndte Haldor at trække sig tilbage, de trængte desto fastere på ham, og omsider vare de endnu længere fra købet, jo mere de gik ham på klingen. Da sagde Thorkel: »Ser du ikke, min frænde Thorsten, hvorledes dette hænger sammen! Haldor har trukket sagen ud for os hele dagen, og vi have siddet og ladet os gække af ham som narre; har du lyst til at købe jorden, så får vi nok tage sagen på en anden fod«. Thorsten svarede, at han vilde vide, hvorledes han var

faren, og bad Haldor tage bladet fra munden, og sige ham, om han vilde sælge ham jorden eller ej. Haldor svarede: »Jeg tænker ikke, jeg behøver at lægge dølgsmål på det, at du kommer til at fare hjem i kveld, uden at have sluttet nogen handel«. Da sagde Thorsten: »Jeg tænker heller ikke, jeg behøver at opsætte det, som alt er besluttet: at to kår ere dig tiltænkte, og vi ere så mandstærke, at vi kunne foreskrive dem; det ene, at du indgår denne handel med din gode villie, og erholder derfor vort venskab; det andet, som tykkes værre, at du tvungen række din hånd frem, og håndsæler mig Hjardarholts land«. Men da Thorsten kom frem med sådanne trusler, da sprang Haldor op, så spændet brast i hans kappe, og sagde: »Da skal der ske noget andet, förend jeg lader mig tvinge til at sige, hvad jeg ikke vil«. »Hvad da«? sagde Thorsten. »Den værste mands buløxe skal stå i dit hoved[1], og tæmme dit overmod og din uretfærdighed«, sagde Haldor. Thorkel svarede: »Det er ilde spået, og jeg håber, der ikke bliver af; men nu synes mig der er grund til, Haldor, om du overlader din jord, og ingen penge får derfor«. Da svarede Haldor: »För skal du spænde om tangshoved[2]) på Bredefjord, förend jeg imod min villie håndsæler min jord«. Han gik derpå hjem, og nu samlede de folk sig til, som han havde haft bud efter. Thorsten var meget vred, og vilde strax anfalde ham, men Thorkel bad ham lade være, thi nu var det den ubekvemmeste tid dertil, men en anden gang skulde han ikke have noget imod at vove en dyst

---

[1]) en spådom om Thorsten Kuggesens drab, der også gik i opfyldelse efter annalerne allerede i det følgende år (1027); de nærmere biomstændigheder kender man ikke; man ved blot, at det skete efter Snorre Godes råd.

[2]) roden på en tangstængel. G. V.

med ham. Haldor sagde, at han skulde altid være færdig til at tage imod dem. Derpå rede de bort, og talte en del med hinanden om denne færd. Thorsten fandt, at den gjorde dem liden ære; »men hvorfor, frænde Thorkel«! sagde han, »havde du så meget imod at anfalde Haldor og beskæmme ham«? Thorkel svarede: »Så du da ikke Beiner, der stod lige ved dig med opløftet øxe? Såsnart jeg gjorde mine til noget, vilde han have hugget dig øxen i hovedet«. De rede nu hjem til Ljåskove[1]) det led frem på fasten, og dens sidste uge kom.

76. Thorkel drukner.

På skærtorsdag tidlig om morgenen lavede Thorkel sig til at rejse. Thorsten vilde holde på ham, thi vejret var ikke at lide på, mente han. Men Thorkel sagde, at vejret vilde nok blive godt, og han måtte ikke holde ham tilbage, da han vilde hjem förend påske. Han satte nu færgen frem, og ladede den; men Thorsten bar ligeså hurtig fra, som de andre til, indtil Thorkel endelig sagde: »Lad nu være, frænde! og ophold ikke mere vor rejse; du får dog ikke din villie denne gang«. Thorsten svarede: »Den råder nu, som vil have mest skade deraf; med denne rejse går det aldrig godt«. Thorkel sagde derefter farvel. Thorsten gik derpå hjem og var meget bedrøvet; han gik ind i stuen, satte sig ned, og bad, man skulde lægge en pude under hans hoved. Det skete. Tjenestepigen så, at hans tårer randt ned på puden. Kort efter kom der et stort vindgny på stuen. Da sagde Thorsten: »Der have vi nu gnyet af frænde Thorkels bane«!

Om Thorkels rejse er at fortælle, at de sejlede om dagen ud ad Bredefjord, og vare ti eller tolv mand på skibet; vejret begyndte henad dagen at tage til, og blev

[1]) Thorstens gård.

til en stærk storm, men de fortsatte mandig deres
thi det var raske folk. Thorkel havde sværdet
ing med sig; det lå i en kiste. De sejlede nu ind-
kom til Björnøerne på Bredefjord[1]), og man kunde
es fart på begge sider af landet; men da de kom
log en vindbyge i sejlet, skibet kæntrede, og Thor-
uknede tilligemed alle dem, der vare med ham;
ret drev vide omkring til øerne; hjörnestaven drev
den ø, der siden den tid kaldes Stavø; Sköfnung
st i indtömmeret på færgen, og blev funden ved
ngsø.

en samme aften da Thorkel var druknet om dagen,
det sig på Helgefjeld, at Gudrun gik hen til kir-
efterat folk vare gangne i seng; og da hun kom
egårdsledet, så hun et spøgelse stå for sig; det
sig tæt til hende, og sagde: »Stor tidende, Gud-
Gudrun svarede: »Ti da dermed, du uting«! hvorpå
ik til kirken, som hun havde foresat sig; og da hun
il kirken, da tyktes hende, at hun så Thorkel og

var otte og fyrretyve år[1]), da han druknede; det var fire år för kong Olaf den Helliges fald[2]). Gudrun tog sig Thorkels død meget nær, men bar dog sin sorg mandig. Enkelte stykker bjergedes af kirketömmeret.

Geller, som da var fjorten[3]) år gammel, overtog nu husets bestyrelse med sin moder, samt høvdingskabet; og det viste sig snart, at han var vel skikket til at være formand. Gudrun blev meget gudfrygtig; hun var den første kvinde på Island, som lærte psalteret, og tilbragte en stor del af natten i kirken med bön. Bolles datter Herdis var da jævnlig med hende om nætterne; thi Gudrun elskede hende meget. En nat, fortælles der, drömte møen Herdis, at der kom en kvinde til hende, iført en vævet kåbe og en fald på hovedet og af uhyggeligt udseende; hun talte således til hende: »Sig til din bedstemoder, at jeg kan ilde lide, at hun således hver nat tramper over mig, og udgyder så hede tårer på mig, at jeg ganske kommer til at brænde deraf. Til dig siger jeg dette, fordi jeg kan bedre lide dig, endskönt der også ved dig er noget underligt; men dig kunde jeg endda komme til at holde af, hvis ikke Gudrun var mig i vejen«. Derpå vågnede Herdis og fortalte Gudrun sin dröm; denne anså det for et godt varsel. Om morgenen efter lod hun nogle fjælle tage op af kirkegulvet, der hvor hun plejede at ligge på knæ, når hun bad, og lod så grave derunder; der fandtes da i jorden nogle blå og

---

[1]) rettet for udgavens en og fyrretyve; i nogle af sagaens håndskrifter er nemlig tallet viij udeladt. Thorkel fødtes efter annalerne i året 979. Tidsbestemmelserne om Thorkel Eyolfsens levetid stamme sikkert nok fra hans sönnesöns sön Are Frode.

[2]) Thorkel druknede i foråret 1026.

[3]) her skal vel stå atten (xviij for xiij). Efter Snorre Sturlesen var Geller denne sommer i Norge hos kong Olaf den Hellige. G. V.

ben, også et brystsmykke[1]) og en stor seidstav eller
av, så man kunde slutte, at det var en vala eller
sk spåkvinde, som der var begravet. Benene bleve
angt bort, hvor man mindst kunde tænke, at menne-
ilde komme.

77. Bolle Bollesens hjemkomst.

ire år efter at Thorkel Eyolfsen var druknet, kom
skib til Øfjord; det tilhørte Bolle Bollesen, og var
besat med norske skibsfolk. Bolle havde meget
og deriblandt mange kostbarheder, ud med sig, som
gerne havde givet ham. Han var en sådan elsker
gt, da han kom tilbage fra denne rejse, at han ikke
bære andre klæder, end af skarlagen og peld, og
ns våben vare med guld belagte. Han kaldtes Bolle
rude. Han gav sine skibsfolk tilkende, at han ag-
t tage vesterpå til sine egne herreder, og overgav
kib og ladning. Han red nu fra skibet selvtolvte;
ns følgesvende vare iførte skarlagensklæder, og

vende deres öjne fra Bolle og fra hans og hans ledsageres pragt. Med slig anstand red Bolle vester igennem landskaberne, indtil han kom til Helgefjeld med sine folk. Gudrun tog med megen glæde mod sin sön. Det varede ikke længe, förend han tog derfra til Sælingsdalstunge til sin svigerfader Snorre og sin kone Thordis. Det var da et glædeligt møde. Snorre bød ham til sig med så mange mænd, som han selv vilde. Han tog derimod, og blev der om vinteren med de mænd, som vare fulgte med ham nordfra. Af denne rejse blev Bolle meget berømt, og Snorre søgte, ligesom forrige gang han var hos ham, at vise ham al opmærksomhed og venskab.

78. Snorre Godes død.

Da Bolle havde været et år på Island, faldt Snorre Gode i en sygdom; den angreb ham dog ikke heftig, så han lå længe hen; men da sygdommen tog til, kaldte han sine frænder og slægtninge, og sagde til Bolle: »Det er mit ønske, at du skal overtage boet og høvdingskabet efter min død; thi jeg agter dig ligeså höjt, som mine sönner, og den iblandt dem, som jeg anser for den ypperste, nemlig Haldor, er nu ikke her i landet«. Derpå døde Snorre; han var da syv og tresindstyve år gammel. Det var et år efter kong Olaf den Helliges fald[1]; så sagde Are præst den Frode. Snorre blev begravet på Tunge. Bolle og Thordis overtoge da boet, således som Snorre havde befalet, og dennes sönner vare vel fornöjede dermed. Bolle blev en indflydelsesrig og vennesæl mand. Hans datter Herdis voxte op på Helgefjeld, og blev meget smuk; hun blev gift med Orm, en sön af Hermund Illugesen, og fra dem nedstammer Ketil, abbed på Helgefjeld[2]) og hans brødre Hrein, Kodran og Styrmer. Fra Orms

[1]) år 1031. [2]) der døde år 1230.

datter Herdise stamme Skogveringerne. Fra Bolles sön Ospak stammede præsten Brand, der oprettede en præstegård på Husefjeld[1]). Hans sön præsten Sighvat boede der siden i lang tid. Bolles og Thordises sön hed Ospak, fra hvis datter Gudrun der ligeledes stamme mærkelige mænd.

Geller Thorkelsen blev gift med Valgerde, en datter af Thorgils Aresen fra Reykenæs. Han drog udenlands, opholdt sig hos kong Magnus den Gode, og fik af ham tolv øre guld foruden meget andet gods. Hans sönner vare Thorkel og Thorgils, fader til Are den Frode.

Gudrun begyndte nu at ældes meget, og levede i slig sorg, som nys er fortalt om; hun var den første nonne og eneboerske på Island, og ansås iøvrigt for den gæveste blandt sine jævnlige her i landet. Engang fortælles der at Bolle kom til Helgefjeld, thi Gudrun syntes meget godt om, at han kom og besøgte hende. Han sad længe hos sin moder, og de talte om adskillige ting; da sagde Bolle: »Vil du sige mig, moder, hvad jeg har stor lyst til at vide? Hvilken af dine mænd har du holdt mest af«? Gudrun svarede: »Thorkel var den mægtigste og en stor høvding, men ingen var fremmeligere, end Bolle, og behageligere i alt sit væsen; Thord Ingunnesen var en meget klog mand og en stor lovmand; om Thorvald vil jeg ikke tale«. »Ja«, sagde Bolle, »det skönner jeg nok hvad du der siger mig, alle dine husbönders væsen og færd, men du har ikke sagt mig noget om, hvem du elskede mest, og det må du ikke skjule for mig«. Gudrun svarede: »Strængt æsker du dette, min sön! men skal jeg sige det til nogen, så må det helst være til dig«. Bolle bad hende göre det. Da sagde Gudrun: »Ham var

---

[1]) gavebrevet findes endnu, og er trykt i den islandske brevsamling, der er udgivet af det Isl. literaire selskab, og henføres der til år 1170. G. V.

jeg værst, som jeg elskede mest«. »Sikkerlig«, sagde Bolle, »har du nu talt oprigtig«, hvorpå han takkede hende, fordi hun havde sagt ham, hvad han ønskede at vide. Gudrun blev en gammel kone, og skal tilsidst have tabt sit syn. Hun døde på Helgefjeld, og er der begraven.

Geller Thorkelsen boede på Helgefjeld til sin alderdom, og der fortaltes meget mærkeligt om ham; han forekommer også i mange sagaer, skönt kun lidet i denne. Han lod en meget anseelig kirke bygge på Helgefjeld, hvilket Arnor Jarleskald vidner i den arvedrapa, han digtede om ham, hvori det tydelig siges. Da Geller havde nået en temmelig höj alder, rejste han bort fra Island; han kom til Norge, men opholdt sig ikke der længe, og drog strax bort, for at göre en valfart til Rom til den hellige apostel Peders grav. På denne rejse tilbragte han en lang tid. Da han kom tilbage fra de sydlige lande,. kom han til Danmark, hvor han blev syg og lå længe. Her døde han omsider, efter at have fåt del i alle kirkens sakramenter, og ligger begravet i Roeskilde. Sværdet Sköfnung, der var blevet taget ud af Rolf Krakes höj, havde han med sig, men ingen ved, hvor det siden er bleven af. Da Gellers død spurgtes til Island, tog hans sön Thorkel mod sin fædrenearv på Helgefjeld, men hans anden sön Thorgils druknede i sin ungdom på Bredefjord tilligemed alle dem, der vare med skibet. Thorkel Gellersen var en hændig mand, og skal have været en af de sagnkyndigste. Der slutter sagaen.

Tillæg.

I.

Fortælling om Bolle Bollesen[1]).

Om Bolle og Thorolf.

På den tid da Bolle Bollesen boede på Tunge, som nys er omtalt, boede Arnor Kerlingnef, en sön af Björn Thordsen fra Höfde, på gården Miklebæ i Skagefjord. På Marbæle boede en mand, ved navn Thord, hvis kone hed Gudrun, dannede og velhavende folk; deres sön hed Olaf, og var endnu ung, men tegnede godt. Thords kone Gudrun var nær i slægt med Bolle Bollesen, de vare søskendebörn, og Thords sön Olaf var opkaldt efter Olaf På i Hjardarholt. Thord og Thorvald, Hjaltes sönner, boede på gården Hof i Hjaltedalen og vare store høvdinger. Der var også en mand, der hed Thorolf, kaldet Stjertemand; han boede på Thufa, en meget trættekær og særdeles hidsig mand. Han var gift med en frænke til Arnor, men var Hjaltesönnernes tingmand. Han lå nu idelig i trætte med sine naboer, og det gik især ud over Marbælingerne. Blandt andet havde han en grå gal tyr,

---

[1]) fortællingen om Bolle er et langt senere tillæg, der i hver henseende står langt tilbage for Laxdælasaga, er uden historisk og æstetisk værd, fuld af pral og urimeligheder. Den lade vi derfor følge her i et tillæg tilligemed fortælligen om Gunnar Thidrandebane. G. V.

der gjorde folk megen mén, når den kom ned fra ævret[1]) imellem fjeldene; den gjorde det andet kvæg skade, og lode sig ikke jage bort ved stenkast, brød gærderne istykker, og gjorde meget andet ondt. Thord fra Marbæle søgte da Thorolf op, og bad ham passe på sin tyr, de kunde ikke længer tåle dens vold; men Thorolf svarede, at han kunde ikke sidde at passe på sit kvæg, så Thord måtte dermed vende hjem igen. Ikke længe efter fik Thord at se, hvorledes tyren havde revet hans törvstakke om. Han løb da derhen, han havde just et spyd i hånden, og da tyren fik öje på ham, sparkede den jorden op med sine kløver, men Thord gennemborede den, så den styrtede død om. Derpå opsøgte han Thorolf, og sagde ham, at tyren var død. »Det var et ringe hædersværk«, sagde Thorolf; »jeg vilde ønske jeg kunde gengælde dig det med noget, som du syntes ligeså lidet om«. Han gav sig derpå til at skelde, og udstødte trusler med hvert ord. Nu havde Thord en rejse for, og imidlertid gik hans sön Olaf, der da var syv til otte år gammel, bort fra gården for at lege, og byggede huse, som börn have for skik; men Thorolf kom der til ham, gennemborede ham med sit spyd, og gik så hjem, og sagde det til sin kone. Hun svarede: »Det er en slet og umenneskelig gerning, der vil vorde dig til stor ulykke«; og da hun så hårdt dadlede ham, gik han bort, hen til Arnor på Miklebæ. De spurgte hinanden om nyt; Thorolf fortalte ham Olafs drab, og at han nu for deres svogerskabs skyld søgte hans bistand; men Arnor svarede, at han måtte være gal, hvis han troede, at han skulde agte deres

[1]) oprindelig betyder dette ord de afsidesliggende fælles græsgange i fjeldene, hvor man lod kvæget gå om sommeren, fjeldfællederne eller på norsk fjeldhavnene. Da dette gammeldanske ord også findes her i grundtexten, syntes det passende her at beholde det, skönt betydningen nu er noget forandret.

svogerskab mere end sin egen anseelse og hæder, og at han af ham ingen hjælp havde at vente. Thorolf tog da op ad Hjaltedalen til Hof, traf Hjaltesönnerne, fortalte dem, hvorledes han var stædt, og at han nu søgte bistand hos dem. Men Thord svarede: »Sligt er nidingsværk, og jeg vil ingen hjælp yde dig heri«; Thorvald var temmelig ligegyldig derved, så Thorolf udrettede intet hos dem denne gang. Han red da bort, op igennem Hjaltedalen til Reyke, hvor han gik i bad; men om aftenen red han tilbage igen, og hen under virket[1]) ved Hof, og lod, skönt han var ene, som om der var en anden, han talte med. Han hilste på ham og spurgte, hvad han var for en? »Jeg hedder Thorolf«, sagde han. »Hvor skal du hen?« og hvad har du for«? sagde den anden mand, som det skulde lade der var. Derpå fortalte Thorolf alt således som det var forefaldet, »og jeg bad Hjaltesönnerne«, sagde han, om hjælp for vort slægtskabs skyld«. Hertil svarede den anden mand, som han forestillede: »Ja, med dem er det gået svært til tilbage, siden den tid de gjorde det store arveøl, da der vare tolv hundrede samlede, og nu er der kun få høvdinger, som ville hjælpe en mand, når han trænger dertil«. Thorvald stod just udenfor, og hørte på denne tale; han gik hen, tog hesten i tömmen, og sagde til ham, han skulde stå af; »endskönt du«, sagde han, »fortjener liden agtelse formedelst din tossede adfærd«.

Om Thord er nu at fortælle, at han kom, og erfarede sin söns død, og blev meget bedrøvet. Hans kone Gudrun sagde: »Det er bedst, at du tillyser drengens drab Thorolf på hånd, men jeg vil ride til Tunge til min frænde Bolle, og se hvad hjælp han vil yde os til eftermålet«. De gjorde så, og da Gudrun kom til Tunge,

[1]) Indhegningen.

blev hun godt modtaget. Hun fortalte Bolle, hvorledes hendes sön Olaf var bleven dræbt, og bad ham overtage eftermålet. Han svarede: »Det vil ikke være nogen let sag at give sig i kast med Nordlændingerne, og efter hvad jeg har spurgt, er manden også kommen hen et sted, hvor det skal være vanskeligt at søge ham«. Men omsider påtog dog Bolle sig sagen. Gudrun drog da hjem, og fortalte sin husbonde hvorledes sagen stod. Nu led det så frem en stund. Om vinteren efter jul blev der bestemt en sammenkomst ved Thværå i Skagefjord, og Thorvald stævnede Starre i Guddalene did, thi han var en ven af brødrene. Thorvald drog til tinget med sine mænd, men da de kom forbi Urdskridehol, løb der en mand ned fra lien til dem, det var Thorolf, han fulgte nu med dem, og da de havde kort til Thværå, sagde Thorvald til Thorolf: »Her har du tre mark sølv; sæt dig nu oppe ved gården ved Thværå, og lad det tjene dig til mærke: såsnart jeg drejer mit skjold således at det hule vender imod dig, det er hvidt indeni, så er det tegn til at du sikkert kan komme frem«. Da Thorvald nu kom til tinget, kom han sammen med Starre, og de gave sig i samtale. Thorvald sagde: »Det hænger nu således sammen, at jeg vil bede dig at tage Thorolf Stjertemand under din beskermelse og varetægt; jeg vil give dig tre mark sølv og mit venskab«. »Det er en mand«, svarede Starre, »som tykkes mig lidet vennesæl, og det er uvist, hvorvidt han har lykke med sig; men for vort venskabs skyld vil jeg tage imod ham«. »Tak skal du have«, sagde Thorvald, og vendte så skjoldet, så at den hule side vendte fra ham, og såsnart Thorolf så dette, kom han strax frem, og Starre tog imod. Starre havde et jordhus i Guddalene; thi der var jævnlig fredløse skovmænd hos ham, og han var heller ikke selv fri for at have sager med andre.

Bolle Bollesen beredte sig nu til at forfølge drabssagen; han drog til Skagefjord med tredive mand, kom til Miklebæ, og forkyndte hensigten af sin rejse, at han nu vilde forfølge sagen mod Thorolf Stjertemand på Hegranæsting, og at han håbede at finde understøttelse hos Arnor. Denne svarede, at det vilde nok falde ham vanskeligt at udrette noget mod slige voldsmænd, som havde med den sag at göre, da de mere vilde værge den med overmagt end efter retsindighed; imidlertid havde han god grund til at forsøge det, og hvad ham selv angik, da vilde han göre hvad han kunde til sagens fremme. Arnor samlede derpå en hel del folk, og drog med Bolle til tinget. Brødrene, der havde hørt om Bolles rejse, havde også mange folk med sig, og agtede at forsvare sagen. Da man nu kom til tings, begyndte Bolle anklagen mod Thorolf, og da det kom såvidt, at der blev budet til værns, gik Thorvald og Starre frem med deres følge, og tænkte at forspilde sagen for Bolle med magt og vold. Men da Arnor så dette, gik han imellem med sit følge, og sagde: »Det er alles pligt at påse, at ikke så mange gode mænd komme i fare, som det her ser ud til, når retten fornægtes, og det er ubilligt at stå Thorolf bi i denne sag; og kommer det til noget, så må du være mandstærk«. Thorvald og Starre så nu nok, at de ikke kunde drive deres hensigt igennem, thi dertil havde de ikke folk nok mod Arnor og Bolle; de gave derfor efter. Bolle erklærede der på Hegranæsting Thorolf Stjertemand fredløs for drabet på hans frænde Olaf, og drog så hjem. Arnor og han skiltes kærlig fra hinanden; og nu sad Bolle hjemme på sin gård.

En mand, ved navn Thorgrim, havde et skib stående oppe i Hrutafjord; derhen red Starre tilligemed Thorolf. Starre sagde til styremanden: »Her er en mand, som jeg vil bede dig tage med herfra landet, og herfor skal du

have disse tre mark og mit venskab«. Thorgrim sagde: »Det er et spörgsmål, hvorvidt dette lader sig göre, men efter dit forlangende vil jeg tage imod ham, skönt han ser mig ud som en ulykkesfugl«. Thorolf gav sig nu i følge med købmændene, men Starre red hjem, efterat have fået dette i stand. Om Bolle er nu at fortælle, at han tænkte efter på den sag med Thorolf, og syntes, at han ikke havde forfulgt den ret, hvis Thorolf skulde slippe bort; han spurgte nu, at Thorolf var kommen til skibet. Han brød da op fra hjemmet; han havde hjelm på hovedet, skjold på armen, spyd i hånden, og var gjordet med sværdet Fodbider; han red til Hrutafjord, og kom just som købmændene vare ganske sejlfærdige, og vinden havde da også rejst sig; og i det Bolle red hen til dören på boden, kom Thorolf just ud med en vadsæk i favnen. Bolle trak Fodbider, og gennemborede ham. Thorolf faldt baglænds ind i boden, men Bolle sprang på sin hest. Købmændene løb sammen, og satte efter ham. Bolle sagde: »Det er rådeligst, at I lade mig med fred, thi det vil holde hårdt for eder, at få bugt med mig, og det kan vel være, at jeg stævner[1]) en eller to af eder, förend jeg bliver fældet«. »Jeg tror, du har ret«, sagde Thorgrim, og de sloge sig da til ro. Men Bolle red hjem, og erhværvede sig megen anseelse ved denne sag, og tyktes at have tét sig mandig, i det han havde gjort manden fredløs i en anden fjerding, og havde derpå redet ganske alene midt ind imellem sine uvenner, og dræbt ham der.

Om sommeren på altinget traf Bolle og Gudmund den Mægtige hinanden, og talte adskilligt sammen. Da sagde Gudmund: »Det må du tro, Bolle, at jeg gör meget af sådanne mænds venskab, som du, og jeg vil byde dig

---

1) kapper, hugger fordærvet.

til mig til halvmånedsgilde, og tænker du gör mig den ære at komme«. Bolle svarede, at han visselig satte pris på den hæder, en sådan mand viste ham, og lovede at komme. Også andre mænd gave ham slige beviser på deres venskab. Arnor Kerlingnef bød ham også til gilde på Miklebæ; en mand, ved navn Thorsten, som boede på Hals, bød ham ligeledes til sig, når han vendte tilbage fra Nordlandet; ligeledes indbød Thord fra Marbæle ham. Folk droge nu fra tinget, og Bolle tog hjem.

Denne sommer kom der et skib til Dagverdsnæs, og blev der sat op. Bolle tog imod tolv købmænd, som fik deres ophold på Tunge, og vare der om vinteren. Han behandlede dem med megen gæstfrihed, og de vare nu der i ro, indtil julen var forbi. Da besluttede han at tage til gilde på Nordlandet, lod hestene sko, og gjorde alt i stand til rejsen. De vare atten ridende i følge, alle købmændene bevæbnede. Bolle var ifført en blå kappe, og havde spydet, hin gode kongegave i hånden. De rede nu nordpå, og kom til Thord på Marbæle, hvor de bleve vel beværtede. Derfra rede de til Miklebæ til Arnor, der ligeledes tog imod dem på det bedste, og der holdtes et prægtigt gilde. Da sagde Arnor: »Jeg takker dig, Bolle, fordi du har besøgt mig; du har derved vist mig godt kameradskab, og skal også få de bedste gaver, jeg har, og du kan altid göre regning på mit venskab; men jeg frygter for, at ikke alle mænd her i herredet ere dig så hengivne, thi de mene at have tabt en del af deres anseelse, og det kan man da især takke Hjaltesönnerne for; nu vil jeg, når du tager bort, følge med dig nordpå til Heljardalshede«. Bolle svarede: »Jeg takker dig, Arnor Bonde! for al den hæder, du har bevist mig både nu og för; det vil styrke vor flok, når du rider med os. Iøvrigt tænkte vi at drage rolig frem igennem disse herreder, men er der nogen, der vil os noget, så torde det vel

bekomme dem ilde«. Derpå gav Arnor sig i følge med dem, og de fortsatte deres rejse.

Om Hjaltesönnerne.

Om Thorvald er nu at fortælle, at han talte således til sin broder Thord: »Du må vide, at Bolle drager her omkring til gæstebud; nu ere de hos Arnors, atten i følge, og agte sig nord efter til Heljardalshede«. »Jeg ved det«, sagde Thord. »Jeg kan ikke finde mig i«, vedblev Thorvald, »at Bolle således farer omkring ved vore enemærker, uden at vi træffe ham; thi jeg ved ingen der således har forringet min hæder, som han«. Thord sagde: »Du blander dig i mange ting, og mere end jeg ønsker; når jeg må råde, så skal der ikke blive noget heraf, thi jeg tvivler på, at Bolle lader sig overraske af dig«. »Jeg lader ikke være«, sagde Thorvald, »men du råder jo dig selv, om du vil tage med«. »Når du tager afsted«, sagde Thord, »så vil jeg ikke blive tilbage, broder! Du skal have al æren for denne færd, hvis den lykkes, men også skammen i andet fald«. Thorvald samlede derpå folk, de bleve atten, og rede nu hen på Bolles vej, og agtede at lægge sig i baghold for dem. Arnor og Bolle rede ligeledes med deres mænd, og da der kun var et kort stykke vej imellem dem og Hjaltesönnerne, sagde Bolle til Arnor, at det nu var bedst han vendte om; han havde fulgt dem, som en brav mand, og Hjaltesönnerne vilde vist ikke efterstræbe ham. Men Arnor svarede, at han vilde ikke vende om, thi det var som nogen sagde til ham, at Thorvald havde noget i sinde mod Bolle; »men hvad er det jeg ser komme deroppe«? sagde han, »er det ikke skjolde der blinke? det må være Hjaltesönnerne; men nu skal vi sørge for, at de ikke få andet end skam af denne færd, de tragte vist efter dit liv«. Nu så Thorvald og hans broder, at de andre vare

ligeså mandstærke, som de, og da de indså, at hvis der kom nogen ulykke heraf, vilde det gå ud over dem, så fandt de det rådeligst at vende om, da de ikke kunde nå deres hensigt. Da sagde Thord: »Det gik som jeg tænkte, at vi fik kun skam af denne rejse; det havde været bedre, vi vare blevne hjemme; vi have vist vort fjendskab mod andre, uden at kunne udrette noget«. Bolle red nu sin vej med sit følge, og Arnor fulgte dem op på heden, og skiltes ikke fra dem, förend vejen gik ned efter nordpå; da vendte han om, men de andre rede ned igennem Svarfadardal, og kom til gården Skeid, hvor der boede en mand, ved navn Helge, en mand af ringe herkomst, ildesindet, men velhavende. Hans kone Sigride var en frænke til Thorsten på Hals, og tænkte bedre end sin mand. Bolles folk så, at der stod en høstak i nærheden af dem; de stege derfor af, og kastede noget hø for hestene; det var i grunden kun ubetydeligt, men Bolle holdt dem dog tilbage, og sagde, de skulde lade det være, man kunde ikke vide, hvordan bondens sindelag var; de gave da kun hestene en tot hø. Hjemme på gården kom en mand ud, og gik strax ind igen, og sagde: »Der ere nogle mænd ude, husbonde, som ødelægge vore høstakke«. Husfruen Sigride sagde: »Det er sikkert mænd, som det ikke er rådeligt at spare på sit hø for«; men Helge sprang op som et galt menneske, og sagde, at han vilde ikke lade sit hø stjæle af nogen; han løb strax afsted som om han var fra sig selv, og kom hen til stedet, hvor de bedede. Bolle stod op, da han så manden komme, og støttede sig på spydet kongegaven. Såsnart Helge havde nået ham, råbte han: »Hvad er det for tyve, som komme her og øve vold, og stjæle min ejendom, og splitte mit hø ad til deres heste«? Bolle sagde sit navn. Helge sagde: »Det er et ulideligt navn; du må nok ingen retvis mand være«. »Måske«, sagde Bolle, »men du skal dog

ikke træffe andet, end retvis behandling«. Bolle jog derpå hestene bort fra høet, og befalede de andre, ikke at bede der længer. Helge sagde: »Jeg erklærer, at I har stjålet det, som I har taget, og derved gjort eder skyldige i skovgangssag«. »Du tænker vel dog, bonde!« sagde Bolle, »at vi kunne give dig pengebøder; du har ingen grund til at anklage os; jeg vil betale dig høets dobbelte værd«. »Nej«, sagde Helge, »der bliver ikke noget af, det er jeg ikke fornöjet med«. Bolle sagde: »Er der nogen ting, bonde, som du vil tage imod til forlig af os«? »Ja, det kunde nok være«, sagde Helge, »jeg kunde nok have lyst til det guldindlagte spyd, du har der i hånden«. »Jeg ved ikke«, sagde Bolle, »om jeg nænner at skille mig ved det, det kan vel bruges bedre; desuden vil du vel ikke tage mig våbenet ud af hånden; men tag heller imod andet gods, så meget, som du tykkes du kan være tilfreds med«. »Nej«, sagde Helge, »og det er også bedst, at I får lön efter eders gerninger«. Derpå gav Helge sig til at fremsige stævning, og stævnede Bolle for tyveri, samt til derfor at lide skovgangsstraf. Bolle stod, og hørte til, og smilte så småt derved. Og da Helge var færdig med sin stævning, spurgte han videre: »Når tog du hjemmefra«? Bolle sagde ham det. Da vedblev bonden: »Så har du drevet om og tæret andres ejendom over en halv måned«; og derpå begyndte han på en anden stævning, og stævnede Bolle for løsgængeri. Og da han var færdig dermed, sagde Bolle: »Du tager stærkt på, Helge! så det er nok bedst at svare dig lige for lige«; og derpå gav også han sig til at stævne, og stævnede Helge først for skældsord, han havde udstødt imod ham, dernæst for ublu fordring, han havde gjort på hans gods, og erklærede ham ligeledes skyldig i skovgangsstraf. De, der fulgte med Bolle, råbte, at man skulde slå den skelm

ihjel, men Bolle forhindrede dem, og sagde, de skulde bringe Helges husfrue en kniv og et bælte, som han vilde forære hende, thi man havde sagt ham, at hun var den eneste, der havde lagt et godt ord ind for dem. Bolle red så bort, men Helge blev tilbage. De kom til Thorsten på Hals, hvor de bleve vel modtagne, og der anrettedes et smukt gilde.

Om Helge.

Om Helge er nu at fortælle, at han kom hjem til Skeid, og fortalte sin hustru hvad der var foregået imellem ham og Bolle. »Nu ved jeg ikke«, sagde han, »hvorledes jeg skal bære mig ad med en sådan mand som Bolle; jeg er ikke selv dreven i at føre sager, og har ikke heller mange, der kunne være mig til hjælp«. Husfruen Sigride svarede: »Du er et stort drog; du har givet dig i kast med en meget gæv mand, og gjort dig selv til nar; det vil gå dig som skelligt er, du vil komme til at øde hele din formue og dig selv med«. Helge hørte på hende, og syntes det var slemme ord, men frygtede dog det kunde blive sandt; thi med ham hang det således sammen, at han var en fejg usling, både ond og dum; han så nu ingen udvej for sig, men havde bragt sig i ulykke ved sine egne ord, og var formedelst alt dette meget nedslagen. Sigride lod sig bringe en hest, og red hen for at træffe sin frænde Thorsten på Hals. Da var Bolle kommen der. Hun bad Thorsten om en samtale, og fortalte ham, hvorledes det hængte sammen. »Det er en dårlig sag«, sagde Thorsten. Dernæst underrettede hun ham om det gode tilbud, Bolle havde gjort, men hvor tosset Helge havde båret sig ad, og bad Thorsten at han vilde göre alt sit til, at sagen kunde jævnes. Derpå drog hun hjem; men Thorsten gav sig i tale med Bolle. »Hvorledes hænger det sammen, ven« ! sagde han; »hvad er

det for en tosset opførsel Helge fra Skeid har vist imod dig? jeg vil bede dig for min skyld at lade denne sag falde og ikke at ænse den videre; ugyldig er gæks tale«. Bolle svarede: »Vistnok er det en ubetydelig ting, som jeg heller ikke bryder mig noget om«. »Så beder jeg«, sagde Thorsten, »at du vil tilgive ham det for min skyld, og tage mit venskab derfor«. Bolle svarede: »Dermed har det ingen nød, og der ligger mig ikke stor magt på, men det får at bie dermed til foråret«. »Men jeg må dog sige dig«, sagde Thorsten, »at det er mig om at göre, at du opfylder mit ønske; jeg vil give dig den bedste hingst, der er her på egnen, tilligemed tolv hopper«. Bolle svarede: »Det er et smukt tilbud, men du behøver ikke at tage dig så meget deraf; jeg har ikke brudt mig stort derom, og der vil heller ikke komme synderlig ud af det, når sagen kommer til doms«. »Sandelig«, sagde Thorsten, »jeg vil overgive dig selvdømme i sagen«. »Ligeså sandelig«, svarede Bolle, »kan det ikke nytte, du taler mere derom, thi jeg vil ikke lade sagen komme til forlig«. »Så vælger du det, som båder os alle mindst«, sagde Thorsten: »Helge er ikke stort værd, men han er dog i slægtskab med os, så vi ville ikke give ham blot for eders våben, siden du ikke bryder dig det mindste om mine ord; og hvad de udtryk angår, som Helge har brugt, da han stævnede dig, så tænker jeg ikke, beskæmmelsen bliver större, fordi de fremføres på tinge«. Thorsten og Bolle skiltes derpå ad, ikke som de bedste venner. Bolle red bort med sine folk, men der tales ikke om, at han fik nogen gaver til afsked.

Bolle kom til Madrevalle til Gudmund den Mægtige, der modtog ham og hans følge med megen venlighed, og var meget glad. Der bleve de en halv måned, og

bleve vel beværtede. Da sagde Gudmund til Bolle: »Hvorledes hænger det sammen dermed, er der kommen nogen uenighed imellem dig og Thorsten«? Bolle svarede, at det havde lidet at betyde, og drejede talen på noget andet. Gudmund vedblev: »Hvad vej tænker du at tage tilbage«? »Den samme jeg kom«, sagde Bolle. Gudmund sagde: »Det vil jeg dog ikke råde eder; jeg har hørt, at du og Thorsten ikke skiltes ad som de bedste venner, bliv heller her hos mig, og rid hjem til foråret, og lad os da fremme den sag«! Men Bolle yttrede, at han vilde ikke forandre sin rejse for deres truslers skyld; »det foresatte jeg mig«, sagde han, »da Helge, den fjolle, bar sig så tåbelig ad, og sagde det ene uord efter det andet imod os, og vilde have spydet kongegaven ud af min hånd for en tot hø, at jeg vilde se til, han kunde få sine ord betalte. Med spydet havde jeg en anden hensigt; det vilde jeg nemlig heller give dig tilligemed den guldring, som Stolkongen[1]) gav mig; og jeg tænker, at disse kostbarheder ere nu bedre anbragte, end når Helge skulde have dem«. Gudmund takkede ham for disse gaver, og sagde: »Smærre gaver har jeg at give dig igen, end værdigt er«; hvorpå han gav Bolle et med guld belagt skjold, en guldring og en kappe af det kostbareste klæde og udstafferet så prægtig som det kunde være. Alle disse sager vare meget fortrinlige. Derefter sagde Gudmund atter: »Jeg tror, Bolle, at du gör fejl i at ride igennem Svarfadardal«; men Bolle svarede, at det havde ingen nød. De rede da bort, og han skiltes fra Gudmund i megen kærlighed.

Bolle red nu med sit følge ud over Galmarstrand. Om aftenen kom de til en gård, der hedder Krosse, hvor en mand, ved navn Ottar, boede; han stod uden-

[1]) kejseren, den græske kejser.

for; han var skaldet, og havde en skindtröje på; han hilste dem, og bød dem indenfor; de toge derimod; der var god beværtning, og bonden var meget munter. Der bleve de om natten. Om morgenen, da de vare færdige til at rejse videre, sagde Ottar: »Det var smukt af dig, Bolle, at du vilde gæste mit hus, jeg vil også yde dig en ringe påskönnelse, og give dig en guldring, hvis du ikke vil forsmå den; ligeledes et fingerguld[1]), som skal følge med«. Bolle tog gaverne, og takkede bonden. Ottar stod dernæst til hest, og viste dem vejen, thi der var falden nogen sne om natten. De rede nu deres vej ud til Svarfadardal, og da de havde redet en kort tid, vendte Ottar sig atter om, og sagde til Bolle: »Jeg vil vise, at jeg sætter pris på dit venskab, her er endnu en guldring, som jeg vil give dig; jeg vil gerne vise eder min velvillie i alt hvad jeg kan; og I ville også behøve det«. Bolle svarede, at bonden viste sig meget höjmodig imod ham, men han vilde dog modtage ringen. »Deri gör du vel«, sagde bonden.

Slaget på Hestenæs.

Nu komme vi igen til Thorsten fra Hals. Såsnart han kunde formode, at Bolle vilde ride fra Nordlandet, samlede han folk, og agtede at passe ham op, og vilde nu se at få ende på den sag med Helge. De vare tredive mand, og rede til de kom til Svarfadardal, og lagde sig der i baghold. Der var en mand, ved navn Ljot, som boede på gården Valle i Svarfadardal, en stor høvding, vennesæl og retskyndig.[2]) Hans dagligdags dragt var en svart kjortel og et sværd i hånden; men når han

---

[1]) en mindre guldring til at bære på fingeren, hvorimod den större blev båren på håndleddet eller armen.

[2]) om ham haves en saga: Valla-Ljotssaga.

gik til kamp, havde han en blå kjortel og en krumbaget øxe, og da så han meget barsk ud.

Bolle red nu med sine ledsagere ud igennem Svarfadardal; Ottar fulgte dem ud forbi gården på Hals og ud til åen; der lå Thorsten i baghold med sine mænd, og strax da Ottar fik öje på bagholdet, blev han forskrækket, drejede sin hest, og skyndte sig bort. Bolle og Thorsten vare hver på sin side af åen; på begge kanter var isen løs, men flød i midten; Thorsten og hans folk sprang ud på den. Helge fra Skeid var også med, eggede de andre stærkt, og sagde, at nu var det vel, at Bolle fik at finde, hvad hans overmod og stolthed duede til, og om der ikke var nogen der nordpå, der vovede at måle sig med ham; »lad os kun dræbe dem alle«! råbte han, »det vil afskrække andre fra at anfalde os«. Bolle hørte Helges ord, og så, hvorledes han var kommen ud på isen; han kastede sit spyd efter ham, og traf ham midt på livet, så han faldt bagover i åen, men spydet flöj over i åbrædden på den anden side, og sad fast, så at Helge hang derpå ned i åen. Derpå begyndte den skarpeste træfning. Bolle gik så fast frem, at alle, som stode nær, toge flugten; da søgte Thorsten frem imod Bolle, og såsnart de mødtes, hug Bolle strax til Thorsten, og gav ham et stort sår i skulderen; et andet sår fik Thorsten i foden. Striden blev meget hård; Bolle blev også såret, men ikke meget. Hvad nu Ottar angår, da red han op til Valle til Ljot, og såsnart han fik fat på ham, sagde han: »Nu er det ikke tid at sidde stille, Ljot! vis nu hvad du duer til, nu er der lejlighed til det«. »Hvad er der da på færde, Ottar«? sagde Ljot. »Jeg tænker«, svarede han, »at de ere i fuld kamp her nede ved åen, Thorsten fra Hals og Bolle, og det vil være en stor lykke, om vi kan få dem skilt ad, förend der sker en ulykke«. »Ofte har du vist din bravhed«,

sagde Ljot; hvorpå han skyndte sig afsted med nogle flere mænd, og Ottar med; og da de kom til åen, strede endnu Bolle og hans folk på det heftigste; der vare da tre faldne på Thorstens side. Ljot og de der vare med ham gik snarlig frem imellem dem, så at de ikke mere kunde få med hinanden at göre; og Ljot sagde: »I skulle skilles ad på stedet, her er allerede sket ulykke nok; jeg vil ene være voldgiftsmand i sagen, og er der nogen af parterne, som ikke er fornöjet dermed, så ville vi anfalde dem«. Og eftersom Ljot trængte så stærkt på, så ophørte de med striden, og samtykkede på begge sider, at han skulde dømme dem imellem. Dermed skiltes de ad. Det sted, hvor striden stod, hedder Hestenæs. Thorsten tog hjem; men Ljot bød Bolle hjem til sig, og Ottar forlod ham heller ikke, förend de vare komne hen til Ljots. Da gav Bolle ham prægtige gaver, takkede ham for hans bistand, og lovede ham sit venskab. Ottar drog da hjem til Krosse, og sad i ro på sin gård.

Om Bolle.

Efter slaget på Hestenæs drog Bolle hjem med Ljot tilligemed alle sine mænd. Ljot lod deres sår forbinde, og de kom sig snart ved den omhyggelige pleje. Da de vare helbredte, stævnede Ljot et talrigt ting sammen; han og Bolle toge derhen; Thorsten fra Hals kom også med sine mænd, og da tinget var sat, talte Ljot således: »Nu vil jeg ikke opsætte at bekendtgöre den dom, jeg har fældet i sagen mellem Thorsten fra Hals og Bolle; det er begyndelsen af min kendelse: at Helge skal være falden uhellig[1]) formedelst hans skældsord og øvrige adfærd mod Bolle; Thorstens og Bolles sår lader jeg gå op imod hinanden; men for de tre mænd, som ere faldne

[1]) uden at der gaves bøder for ham.

på Thorstens side, skal Bolle give bøder, men for anslaget mod Bolles liv og bagholdet skal Thorsten betale ham femten hundrede tre alens øre; og hermed skal forliget være sluttet«. Derpå blev tinget hævet. Bolle sagde nu til Ljot, at han vilde ride hjemad, takkede ham for al sin bistand, og de skiltes ad med fagre gaver og som gode venner. Bolle tog imod Sigrides husholdning på Skeid, thi hun vilde tage hjem med ham. De rede nu deres vej frem til de kom til Arnor på Miklebæ, hvor de opholdt sig i nogen tid, og Bolle fortalte ham alt, hvorledes det var gået til imellem ham og Svarfdælerne. Arnor sagde: »Du må prise dig lykkelig, at denne rejse har fået et sådant udfald, da du havde med slige mænd at göre som Thorsten; og vist er det, at få eller ingen høvdinger fra andre herreder har indlagt sig så megen ære her i Nordlandet som du, når de havde så mange avindsmænd for sig«. Ved afskeden forsikkrede de endnu hinanden om gensidigt venskab; hvorpå Bolle red bort fra Miklebæ med sine mænd og hjemad. Og da han kom hjem til Tunge, blev hans hustru Thordis meget glad ved ham, thi hun havde allerede hørt noget om hans strid med Nordlændingerne, og frygtede for, at der skulde tilstøde ham noget. Bolle sad nu på sin gård, meget anset. Denne hans rejse gik i ny fortællinger gennem alle herreder, og alle vare enige om, at der næppe havde været mage dertil. Hans anseelse voxte nu herved og ved meget andet. Sigride skaffede han et gævt giftermål, og skiltes godt fra hende. Mere have vi ikke hørt af denne fortælling.

II.

Njardvikingasaga

eller

fortælling om Gunnar Thidrandebane.

I Njardvik i Østfjordene levede en mand, ved navn Ketil Thrym; hans kone hed Thorgerde, og hans sönner Thorkel og Eyolf. Til opfostring hos ham var en af de håbefuldeste unge mænd der i egnen, ved navn Thidrande Geitersen. I Skridudal boede Björn Koreksen tilligemed flere af hans brødre. Til dem kom der en mand, ved navn Asbjörn Veghamar, en stor, stærk mand, med lyse hår, stygge öjne og lang hals, og foregav at være en godværkmand; og da de just trængte til en sådan, toge de imod ham, og lode ham vogte deres kvæg. Siden gave de ham et bolsted der i nærheden. Men Asbjörn var en slet husholder, og kom bestandig mere tilbage. Da lånte han adskillige varer hos Thorer Englandsfarer, der om sommeren för var kommen ud til landet, opholdt sig hos en mand, ved navn Brodhelge, og var bleven en godven af Thidrande. Da Brodhelge fik dette at vide, misbilligede han det meget, og mente, at den anden aldrig vilde få sine penge. Næste sommer droge de hen, for at kræve Asbjörn for gælden, men da denne ikke kunde have fred for dem, løb han bort, og kom ned til Ketil Thrym i Njardvik. De andre fandt ham også her, og vedbleve at fordre Thorers tilgodehavende. Ketil, som de også henvendte sig til, svarede, at han vilde ikke betale for Asbjörn; men Thidrande, hans fostersön, rådte til at han skulde, og da det ikke vilde nytte, forenede

han sig med Koreksönnerne, Björn og hans brødre. Imidlertid ankom der endnu et skib, hvis styrmænd hed Gunnar og Thormod; folk kom ned, for at købslå med dem, og de agtede at tage sig ophold etsteds. Ketil kom også ned til skibet, og tog dem hjem med sig. Blandt disse mænd var Gunnar især en rask, stor og stærk mand og af et tækkeligt udseende. Nu begav Thidrande sig engang til Koreksönnerne, og blev enig med dem om, at de alle skulde begive sig til Njardvik, for at indkræve gælden hos Asbjörn. Thorer Englandsfarer og endnu to andre, som ikke ere nævnte, vare med dem; i det hele vare de syv sammen. De toge nu afsted, og kom til skoven, som ligger kort fra Njardvik; her stege de af hestene, gave sig til at lege, og kastede skovvænder til hinanden. Thidrande sagde: »Uden tvivl vil min fosterfader finde, at vi ere for mandstærke, og blive vred derover«. Imidlertid fik Asbjörn Veghamar öje på dem; han stod just i en mose, og grov törv. Han kunde nok tænke, hvem det var, også hvad deres ærende kunde være, kastede derfor sit arbejdstöj, tog fod i hånd, og løb hjem til gården. En af brødrene kastede en vånd efter ham, og traf ham på maven; men desto stærkere løb den anden. Han kom hjem, rystende som espeløv, og løb ind i ildhuset. Her stod Ketil og varmede sig ved ilden, og spurgte, hvad han således kom styrtende for? »Onde folk er bedst, når man aldrig ser dem«, sagde den anden, »er du en tapper mand, så hævner du mig, ser du ikke, hvor spydet står igennem mig«? Thidrande og de andre, der vare med ham, kom imidlertid senere, thi de kunde ikke ride den nærmeste vej over moserne. Ketil, der var en hidsig mand, greb sit spyd, og da Thidrande var kommen i tunet med de andre, løb han strax imod Björn Koreksen, der var ham nærmest, og gennemborede ham; og uagtet Thidrande havde bedet dem alle,

at skåne hans fosterfader, så så Thorer Englandsfarer næppe dette, för han sprang hen til Ketil, hug ham lige i brystet, og gav ham banesår. Derpå blev også Thorer dræbt af en af Ketils hjemmemænd. Efterat striden nu var fortsat en stund, vilde Thidrande ride bort med de fem mænd, der endnu vare tilbage; men en af hjemmekvinderne løb ind, og sagde Gunnar og Thormod hvad der var forefaldet; thi det var altsammen gået så hurtigt for sig, at de endnu intet vidste deraf. »Det er underligt«, sagde hun, »at I sidder her, medens husbonden udenfor er bleven dræbt, I fejge uslinge«! Gunnar bad hende holde sin mund, og spurgte, hvilken mand i flokken der vel var den dygtigste: og hin ulyksalige kvinde sagde: »Det er Thidrande; kan du dræbe ham, så har du hævnet vor husbonde«. Gunnar gik ud, og kastede et spyd ud imellem flokken, og traf Thidrande i ryggen, så det gik igennem ham, og han faldt død ned af hesten. Men husfruen Thorgerde og hendes sönner tyktes ilde om denne gerning, og sagde, at store eftermålsmænd vilde komme frem i denne sag, og megen forfølgning finde sted. Hun befalede derfor Østmændene (thi de vare fra Norge) at forlade hendes hus. Nogen tid efter toge de også afsted, men vidste ikke selv hvor de skulde ty hen; thi de kunde tænke, hvad hun også spåede dem, at de ingensteds vilde have fred. Denne tidende spurgtes vidt og bredt, og da Thidrande havde mange venner og tegnede til at blive en dygtig mand, så blev hans død almindelig beklaget. Kort efter kom hans broder Thorkel Geitersen til Njardvik, for at lede efter Østmændene, Gunnar og Thormod, men vendte igen tilbage, da de ikke fandtes der. Vinteren led, og nu faldt det ham ind, at Gunnar, der nu fik tilnavnet Thidrandebane, og hans kamerad Thormod måtte nok have søgt beskyttelse hos Ketils sönner Thorkel og Eyolf. Han gav sig da i tale

med en af sine hjemmemænd ved navn Thord, og sagde: »Jeg vil sende dig i et ærende ned til Njardvik, for at sige brødrene der, at en hest er kommen bort af deres stodheste«. »Det vil jeg strax udrette«, sagde Thord, »når du ikke har noget ondt i sinde imod dem«. Den anden sagde, at der var ingen svig under. Da brødrene nu fik dette budskab, toge de hen til folden, hvor hestene vare; det var mörkt vejr med mildt snefog; og da de kom derhen, fandt de fem mænd der; det var Thorkel Geitersen med hans folk. De grebe brødrene, og bandt dem, og Thorkel befalede dem at sige, hvor Østmændene vare, thi han vidste, at de havde begivet sig i deres vold. De nægtede og sagde, de vidste ikke til dem. Han lod dem da føre bort, hver til sit sted. Derpå lod han en kalv slagte, bestænkede den fangne Thorkels kappe med dens blod, bragte den til Eyolf, og befalede ham, nu at sige, hvor Østmændene vare; ellers, sagde han, vilde det gå ham, som hans broder, hvis blod han så her på kappen. Eyolf sagde: »Livet have alle kær; jeg vil heller røbe dem, end dræbes. De ere her ved vore gedehuse, og vi brødre have jævnlig bragt dem mad herhid i vinter, når vi toge hen til hestene«. Men da Eyolf havde sagt dette, blev hans broder bragt did, og skadede intet. Eyolf bebrejdede da Thorkel hans bedrageri, men for silde. Thorkel Geitersen lod nu begge brødrene binde på hænder og fødder, og de bleve liggende der ved folden, medens han og hans kamerader fore hen til gedehuset. Her tog Gunnar således til orde: »Jeg har haft en slem dröm, min kamerad Thormod! Lad os gå ud, og stævne op til fjelds, thi her ville vi nok ikke længe have fred«. De gik derpå ud; der faldt tyk sne, så det var temmelig mörkt. De fik nu öje på de andre mænd, snm nærmede sig huset, og undløb i snefoget. Men Thorkel Geitersen kastede sit spyd, og traf

Thormod midt på livet, så han kunde ikke løbe længer, men råbte til Gunnar, at han skulde se at frelse sig«. Gunnar svarede, at han plejede ikke at forlade sine kammerader i nøden; men da Thormod sagde; »Se, kamerad, spydet står igennem mig og jeg må strax dø«; og Gunnar så, at det virkelig var kommen så vidt med ham, så flyede han. Det begyndte nu at klare i vejret; Thorkel kom hen til Thormod, og gav ham strax døden; men da de bleve noget stående over den døde, bleve de opholdte i deres færd. Den flygtende Gunnar kom hen til gården på Bakke i Borgefjord; der boede en mand, ved navn Svenke, en tapper helt, men særdeles trættekjær og listig. Han stod udenfor, og de hilste hinanden. Gunnar sagde: »Jeg trænger til din hjælp strax, bonde! thi Thorkel Geitersen er efter mig selvfemte, og tragter efter mit liv; min kamerad har han allerede dræbt«. Svenke svarede: »Vi have hidtil ikke haft meget med hinanden at göre, men nu er du i nød, efter at du för har vist din bravhed ved at hævne din husbonde og min ven. Men i længden kan du ikke vente stor sikkerhed her, når slige mænd forfølge dig. Gak nu først her ind i forstuedören«! Den anden gjorde det. Derpå stablede Svenke en hel del törv over ham, som var bragt ind i fremhuset. Nu kom Thorkel og hans mænd hen til gården, og traf Svenke udenfor. Thorkel spurgte, om Gunnar var kommen derhen, og bad Svenke bringe dem til ham, de havde noget at afgöre med ham, dog ikke andet, end godt. Svenke sagde, at han vilde ikke findes der, med mindre han var gået ind i stuen. »I kunne nu selv se ad; men ellers«, tilföjede han, »har jeg ikke været udsat for slig ransagning og voldsom færd«. De gik da til stuen. Da sagde Svenke til den, der passede på dören, det var en af Thorkels ledsagere: »Jeg skal blive her, og passe på, at manden ikke kommer ud; gak du ind i stuen«! Men

næppe var den anden kommen ind, förend Svenke bad Gunnar stå op og skynde sig ud; hvorpå han skød slagbjælken for dören. »Nu«, sagde han til Gunnar, »må vi ned til skibet, som jeg har nede på stranden«. De gik. Skibet var en lille skude, som han havde ladet tjære, og det lå der med kølen ivejret. »Her«, sagde han til Gunnar, »må du i en hast skjule dig«. Derpå drev Svenke sine lam til stranden på den betrådte vej, for at ingen skulde se deres fodtrin, at der havde gået to mænd. Gunnar gik nu ind under skibet. Hvad nu Thorkel og hans mænd angår, da vilde de gå ud af stuen, men vare indelukte; de kom rigtignok ud, men det tog tid; og da de kom ud, var Svenke imidlertid kommen hjem i tunet, og havde drevet sine lam hjem fra søen. Thorkel sagde: »Uvenskabelig handler du mod os; hvor har du gjort af Gunnar«? »Gunnar«, svarede Svenke, »ved jeg ikke noget til; men når I kommer og farer således frem med vold i mit hus, så er det ikke så underligt, om jeg driver lidt gæk med eder«. »Lad os nu gå ned til søen«, sagde Thorkel. »Ja, gör det«, sagde Svenke. De kom da til det kølvendte skib. »Der kunde være et godt skjulested«, sagde Thorkel. »Jeg plejer der at gemme mine skibssager«, sagde Svenke; »men hvorfor går ikke en af eder ind og randsager; tör I ikke[1]) så vil jeg«; og i det samme krøb han ind under skibet. Men Thorkel stak også strax sit spyd derind, og traf Gunnar i låret; da Svenke mærkede det, trak han sin kniv, stak sig selv i låret, og udvidede såret så meget med kniven, som om det var af et spyd; derpå kom han ud, og sagde: »I handler ikke mildt med mig i denne færd, og vare vi lige mod lige, skulde det ikke blive uhævnet«. Thorkel

[1]) nemlig for Gunnar, som kunde ligge derinde, og vist ikke vilde tage mildt mod enkelt mand, hvis han vovede sig derind.

svarede: »Jeg havde ikke i sinde at tilföje dig noget ondt; men vi vide ikke selv, hvorledes det går til her«. Derpå gik de tilbage til gården, ransagede fremdeles, og gik så bort. Da sagde Svenke til Gunnar: »Nu må vi se at komme bort herfra«. Derpå fulgte han ham hen til en lade, rev hul på en høstak, og skjulte ham derinde det bedste han kunde. Thorkel vendte tilbage, og kom til laden. Svenke gav sig da til at rive det løse hø sammen, og spurgte, hvorledes det gik dem, og om det da aldrig fik ende med deres ransagelse. Thorkel svarede, at han vidste ikke, hvilke kunster han havde for med ham, men han nænnede dog ikke at fælde ham, förend han havde bevis. Svenke svarede: »Det bliver vel enden, at I dræber mig; men det vil dog anses for en uoverlagt dåd mod sagløs mand, og jeg vil da også kunne tage min mand, förend jeg bider i græsset«. Da gik de bort. Atter sagde Svenke til Gunnar: »Lad os nu følge den af kvæget dannede sti til søen«; og da de kom der, sagde han: »Her udenfor landet ligger en holm, som du ser; Sundet er bredt, at svømme derover er nok en vanskelig sag, nu du er såret; men er du før dertil, så så jeg gerne du svømmede derover, og jeg skal da opsøge dig, når alt er sikkert«. Gunnar takkede ham for hans godhed, som han aldrig vilde kunne gengælde, og sagde, at han vilde forsøge det, om det end var længer. Derpå svømmede han ud til holmen med alle sine hærklæder på, og det lykkedes, skönt alle hans lemmer stivnede af kulde; derefter lagde han sig ned, og hyllede sig ind i tangen, for at varme sig. Da Svenke endelig havde overtydet sig om, at der ingen fare var for Gunnar, roede han ud til holmen, og sagde til ham, der var så afkræftet at han næppe kunde gå, at nu var der lejlighed til at frelse ham; han førte ham derpå hjem, og skjulte ham hos sig i nogle dage. Da sagde Svenke: »Nu må du

erfra, thi jeg frygter for at skjule dig længer; jeg
sende dig hen til min ven Helge Asbjörnsen. Der
se at komme om natten, gak så hen til huset,
Helge sover; det er skik for dem, der søge hjælp
m, at banke på der; så kommer han selv hen til
; det er sket en og mange gange.» Derefter viste
Gunnar vejen, og de skiltes ad. Gunnar kom til
es; han bankede på dören der hvor Helge sov;
vågnede, og sagde: »Det må være en, der søger
lested»; derpå gik han ud, og de hilstes. Gunnar
ham hele sagens sammenhæng, og meddelte ham
s jærtegn og ordsending. Han svarede: »Den er
en, som Svenke tager sig af; jeg vil tage imod
i jeg skylder ham meget? gak hen i mit udebur»!
r blev der om vinteren, og havde det godt. Foråret
skulde Helge göre en rejse ned til Fjordene; förend
g bort, sagde han til sin kone Thordis: »Jeg må
ig, at skulle vi være gode venner, så må du sørge
or Gunnar, medens jeg er borte«. Hun svarede,

stand, förend du tager herfra!« Bjarne stod da af hesten med sine folk, og de vare der om natten. Men Thordis sendte to mænd omkring i bygden, og stævnede folk til sig, så at der næste morgen vare samlede en tredive til fyrretyve mand. Bjarne stod og var påklædt, og sagde: »Udlevér os nu Gunnar, søster«! Hun svarede: »Jeg ved ikke, hvorfor du således hjemsøger din søster, og vil hende så ilde, at du forlanger, hun skal udlevere dig den mand til den visse død, som hendes husbonde har betroet til hendes varetægt; dertil agter hun ham for meget. Gunnar får du ikke denne gang, med mindre du bruger magt«. Bjarne sagde: »Det er en skammelig list; anderledes faldt dine ord igår, frænke«! Da han imidlertid havde få mænd mod mange, så red han igen bort. Thordis gik så hen til udeburet, hvor Gunnar var, og sagde: »Hvad tykkes du om, at give dig i Bjarnes vold«! Han svarede: »Det vilde ikke ske, hvis Helge var hjemme«. »Heller ikke skal det ske nu«, sagde hun. Han takkede hende. Helge kom nu hjem, og fik alt dette at vide. »Ja, jeg vidste nok«, sagde han, »at jeg havde en brav kone, og det er vel, at hun slægtede sin æt på«. Om sommeren blev Gunnar hos Helge, og da blev han erklæret landflygtig på tinget, hvor Thorkel Geitersen lagde sag an imod ham. Siden efter kom den strid imellem Helge Åsbjörnsen og Grim Drophaugesen, i hvilken Helge blev dræbt; og nu sendte Thordis Gunnar hen til Helgefjeld til Gudrun Osvifsdatter, at hun skulde tage imod ham og beskytte ham. Gudrun modtog ham godt. Ved denne tid var Gudrun forlovet med Thorkel Eyolfsen. Thorkel Geitersen tog denne sommer til Njardvik for at hente bøder, men Eyolf fortalte ham at pengene vare borte, så at han ikke fik en skilling. Thorkel måtte da drage bort med uforrettet sag. — Men om Thorkel Eyolfsen er at fortælle, at han tog til Helgefjeld for at holde

sit bryllup. Der var mange gæster samlede. Om aftenen da man skulde tage håndtvæt, holdt Gunnar Thidrandebane vaskebækkenet for Thorkels med en tæt hætte over hovedet. Thorkel troede han kendte manden og spurgte efter hans navn. Han foregav et andet navn end det rette. Thorkel lod Gudrun hente og sagde: »Lad Gunnar Thidrandebane tage bort, en af os må vige«. Hun svarede, at Thorkel kunde da selv tage bort, hun vilde ikke have ham til husbonde på de vilkår, at skulle udlevere den mand, der var hende betroet, til den visse død. Gudruns ven Snorre Gode var der. De havde hundrede mand. Thorkel fandt det derfor rådeligst at lade denne sag fare. Derpå blev brylluppet holdt. Men Gudrun fik Gunnar bragt udenlands og godt forsørget med Snorre Godes hjælp. Gunnar vendte aldrig siden tilbage til Island, men sendte anseelige gaver til Gudrun Osvifsdatter, men Svenke tilbød han at drage udenlands med alt sit. Svenke tog imod tilbudet og blev modtaget af Gunnar med åbne arme, sat i god stilling; og forblev i Norge til sit livs ende. Her hører op fortællingen om Gunnar Thidrandebane.

Rettelser:

s. 13, l. 16, Sköndt: Skönt; s. 28 note 2. Trodå: Frodå; s. 70 note 1. Normænd: Nordmænd; s. 72, l. 17, Thorgrim: Thorgrima; s. 75, l. 10, endna: endnu; s. 107, l. 13, skotte: Skotte; s. 134 note 2. l. 5, intet spor: yderst få spor; s. 175 note 1. skæbae: skæbne; s. 176, l. 18, gården: gårde; s. 177, l. 19, hendens: hendes.

